T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLÂTI

INTERNATIONAL MONETARY FUND
Joint Library
Washington, D. C. 20431
WORLD BANK GROUP - IBRD-IDA-IFC

1971 YILI PROGRAMI
İKİNCİ BEŞ YIL 1968 - 1972

Yayın No: DPT : 1004 Ankara, Mart 1971

BAŞBAKANLIK BASIMEVİ
Döner Sermaye İşletmesi
ANKARA — 1971

121241

8A
338.
T84y
1A

İÇİNDEKİLER

	Sahife
1971 YILI PROGRAMININ UYGULANMASI, KOORDİNASYONU VE İZLENMESİNE DAİR KARAR	1
BÖLÜM : I	17
GENEL EKONOMİK DURUM	19
Kaynaklar - Harcamalar Dengesi	21
Sektörel Gelişmeler	45
Diğer Ekonomik Gelişmeler	63
BÖLÜM : II	97
EKONOMİK HEDEFLER VE DENGELER	99
Programın Dayandığı Temel Veri ve Varsayımlar	99
Başlıca Makro Hedefler	99
Ekonominin Genel Dengesi	100
Yatırım - Tasarruf Dengesi	102
Ödemeler Dengesi	105
Kamu Kesiminin Dengesi	109
Genel ve Katma Bütçeler	116
İktisadi Devlet Teşekkülleri	121
Mahalli İdareler	124
Döner Sermayeler	125
BÖLÜM : III	127
İKTİSADİ POLİTİKALAR	129
İktisadi Politikada Temel Problemler	129
1971 Programının Finansmanı ve Mali Politika	131
Para Kredi Politikaları ve Mali Kurumlarda Yeniden Düzenleme Tedbirleri	133
Tarım, Küçük Sanayii ve Konut Sektörlerinin Kredilendirilmesi	139
Fiyat Politikası	151
Dış Ödemeler ve Dış İlişkiler Politikası	151

Sahife

BÖLÜM : IV 155

1971 YILINDA SEKTÖRLERDE GELİŞMELER VE ÖNCELİK VERİLEN FAALİYETLER 157

Sektörlerde Gelişmelerin Toplu Görünüşü 157
1971 Yılında Ağırlık Verilen Gelişme Faaliyetleri ve Projeler 160
Sektörel Gelişmede Bölgesel Çerçeve ve Bölge Planlaması 166
Yatırım Politikası 170

TARİM 188

Bitkisel Üretim 193
Hayvancılık 198
Su Ürünleri 203
Ormancılık 205

MADENCİLİK 237

HAM PETROL 242

İMALÂT SANAYİİ 256

Gıda Sanayii 272
İçki Sanayii 276
Tütün Mamulleri Sanayii 278
Dokuma ve Giyim Eşyası Sanayii 279
Orman Ürünleri İşleme Sanayii 283
Kâğıt Sanayii 288
Basım Sanayii 290
Deri ve Kösele İşleme Sanayii 292
Lastik Sanayii 294
Plastik İşleme Sanayii 296
Kimya Sanayii 298
Petrol Ürünleri Sanayii 302
Çimento Sanayii 304
Pişmiş Kilden ve Çimentodan Gereçler Sanayii 305
Cam Sanayii 307
Seramik Sanayii 308
Demir Çelik Sanayii 309
Demir Dışı Metaller Sanayii 313
Madeni Eşya Sanayii 316
Makina İmalât Sanayii 318
Tarım Aletleri ve Makinaları Sanayii 320
Elektrik Makina ve Gereçleri Sanayii 322

	Sahife
Elektronik Sanayii	325
Karayolları Taşıtları İmalât Sanayii	327
Demiryolu Taşıtları İmalât Sanayii	330
Gemi İnşaat Sanayii	333
Küçük Sanayii	335
GENEL ENERJİ	523
Elektrik Enerjisi Sektörü	525
Kok-Gaz Sanayii	528
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ	535
Ulaştırma	542
Haberleşme	559
Radyo - Televizyon	564
TURİZM	567
DİĞER HİZMET SEKTÖRLERİ	579
Ticaret Hizmetleri	579
Kooperatif Sektörü	580
KAMU HİZMETLERİ	582
İçme Suları	582
İdare Binaları ve Genel İdare Hizmetleri	583
Belediye Hizmetleri	584
HARİTA - TAPU - KADASTRO	585
SOSYAL ALANDA GELİŞMELERİN GENEL GÖRÜNÜŞÜ	590
İstihdam - İnsangücü	594
Çalışma Sorunları	603
Eğitim	616
Kültür	628
Gençlik	632
Spor	634
Bilim ve Araştırma	636
Milletlerarası İşbirliği ve Bilimsel ve Teknik Dayanışma	642
Sağlık	648
Sosyal Güvenlik	660
Sosyal Refah Hizmetleri	669
Köy ve Köylü Sorunu	676
Kooperatif Sektörü	687
Bölgesel Gelişme, Şehirleşme ve Yerleşme Sorunları	691

	Sahife
KONUT	701
ÖZEL SEKTÖRÜ TEŞVİK POLİTİKASININ ESASLARI TEŞVİK POLİTİKASININ UYGULAMA NETİCELERİ	708
Teşvik Politikasının Esasları ve Uygulama Araçları	709
İhracatın ve Döviz Kazandırıcı Muamelelerin Teşviki	710
Yatırımların Teşviki	724
1971 PROGRAM DÖNEMİNDE ÖZELLİKLE TEŞVİKİ ÖNGÖRÜLEN SEKTÖRLER VE ÜRETİM KOLLARI	766
ARAŞTIRMA, MÜHENDİSLİK VE MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ	772
1971 YILI PROGRAMININ UYGULAMA DÜZENİ VE İZLENMESİ	779

Karar Sayısı : 7/1642

Planlama Merkez Teşkilâtınca hazırlanan Yüksek Planlama Kurulu tarafından incelendikten sonra adı geçen Kurulun 28/11/1970 tarih ve 90 sayılı raporu ile Bakanlar Kuruluna sunulan ilişik (İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1971 Yılı Programı) ile (1971 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar) ın kabulü 30/9/1960 tarih ve 91 sayılı Kanunun 15 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 28/11/1970 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI
C. SUNAY

Başbakan	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı V.
S. DEMİREL	*H. DİNÇER*	*H. ATABEYLİ*	*H. ATABEYLİ*

Adalet Bakanı	Milli Sa. Bakanı V.	İçişleri Bakanı
Y. Z. ÖNDER	*İ. ERTEM*	*H. MENTEŞEOĞLU*

Dışişleri Bakanı V.	Maliye Bakanı	Milli Eğit. Bakanı	Bayındırlık Bakanı
H. DİNÇER	*M. EREZ*	*O. OĞUZ*	*T. GÜLEZ*

Ticaret Bakanı	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı	Güm. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
G. TİTREK	*V. Â. ÖZKAN*	*A. İ. BİRİNCİOĞLU*	*İ. ERTEM*

Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı	Sanayi Bakanı	Eğ. ve Ta. Kav. Bakanı V.
N. MENTEŞE	*S. ÖZTÜRK*	*S. KILIÇ*	*S. KILIÇ*

Turizm ve Tanıtma Bakanı	İmar ve İskân Bakanı	Köy İşleri Bakanı
N. CEVHERİ	*H. NAKİBOĞLU*	*T. KAPANLI*

Orman Bakanı	Gençlik ve Spor Bakanı V.
H. ÖZALP	*S. ÖZTÜRK*

1971 YILI PROGRAMININ UYGULANMASI KOORDİNASYONU VE İZLENMESİNE DAİR KARAR

U Y G U L A M A :

A. GENEL UYGULAMA ESASLARI :

I. İLKELER :

Madde 1 — İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ve 1971 Yılı Programında tespit edilmiş olan hedeflere ulaşmak amacıyla, Program ve Ek'lerinde yer almış bulunan yatırımların, yeniden düzenleme meselelerinin, sektör programlarının, iktisadi ve sosyal politikaların ve bun-

larla ilgili tedbirlerin uygulanması, koordinasyonu ve izlenmesi, görevli kuruluşlarca, bu programda belirtilen esaslara uygun olarak zamanında ele alınır ve dikkatle yürütülür.

Madde 2 — Programın başarı ile uygulanabilmesi bakımından kendilerine görev verilen kamu kuruluşları her bir iş için ayrı bir çalışma programı hazırlarlar ve bu programlara göre gerekli bütün çalışmaları eksiksiz olarak yaparlar. Diğer kurum veya kuruluşlarla işbirliği yapılması gereken durumlarda bu işbirliği öncelikle gerçekleştirilir.

Madde 3 — Kamu kuruluşlarının gereksiz şekilde büyümelerinin önlenmesi esastır. Yatırımcı ve icracı kuruluşlar yeni bir teşkilâtlanmaya ancak Devlet Planlama Teşkilâtının müspet mütalâası ile gidebilirler. Devlet Planlama Teşkilâtı bu konudaki incelemelerini «Yeniden Düzenleme Esaslarına» uygun olarak, uzun vadeli plan hedeflerine göre yapar.

Madde 4 — Programda; idame, yenileme ve tamamlama yatırımları için öngörülen yatırım dilimleri ancak bu gâyelerle kullanılır. Bunlar için konulan ödenekler Devlet Planlama Teşkilâtının müspet mütalâası alınmadan hiç bir şekilde yeni sabit sermaye yatırımları veya programda ismen belirtilmeyen ve ön proje formlarında bütün özellikleri gösterilmeyen sosyal tesis yatırımları için kullanılmaz.

Madde 5 — Yatırım Programlarının aksaksız ve zamanında hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak amacıyla, bütün yatırımcı kuruluşlar, yıllara bölünmüş beş yıllık programlarını hazırlayarak ön proje ve kesin proje hazırlama, yatırım ve finansman safhalarını aşağıda belirtilen esaslar dahilinde bir zamanlama sistemine göre düzenlerler :

a. Yatırımcı kuruluşlar beş yıllık bir süreyi kapsayan uzun vadeli yatırım programlarını en geç 30 Haziran 1971 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına gönderirler. Bu tarihten sonra gönderilen programlar, bir sonraki yıl programında değerlendirilir. Bu programda, 1972 - 1976 döneminde başlayacak işler her yıl için ayrı ayrı toplanır.

b. Yatırımcı kuruluşlar tarafından bu maddenin a bendine göre hazırlanan uzun vadeli yatırım programı içinde bulunan 1972'de başlıyacak işlerle geçmiş yıllardan 1972 yılına sirayet edecek projelerle ilgili yatırım çizelgeleri ve ön proje formları en geç 15 Haziran 1971 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına tevdi edilir. İlgili Bakanlıklar, 30 Haziran 1971 tarihine kadar yatırımcı kuruluşlar tarafından Devlet Planlama Teşkilâtına gönderilmiş olan tüm yatırım çizelgeleri ve ön proje formları hakkındaki görüşlerini en geç 15 Temmuz 1971 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına gönderirler.

Madde 6 — Arsası sağlanmayan projeler yatırım programına alınmayacaktır. Kuruluşlar uzun vadeli Yatırım Programlarına göre o yıl içinde uygulayacakları projelerin arsalarını bir yıl öncesden temin edeceklerdir. Eğer arsa mevcut değilse veya kamulaştırma gereği varsa kuruluşun o yılki bütçesine «Kamulaştırma ve satın alınalar» bölümüne gerekli ödenek konur.

Madde 7 — Hazinece karşılanması öngörülen yatırım ödemelerinin miktar ve zaman olarak kuruluşlarca hazırlanan harcama programlarına göre ayarlanması için Maliye Bakanlığınca gerekli tedbirler zamanında alınır.

Madde 8 — Bakanlıklar ve ilgili kuruluşlar, Bakanlar Kurulunca incelenmesi gerekli ekonomik, mali ve sosyal konulardaki program değişikliği taleplerini Devlet Planlama Teşkilâtına bildirirler. Konu Devlet Planlama Teşkilâtının mütalâasıyla Yüksek Planlama Kurulu kanalıyla Bakanlar Kurulu'na intikal ettirilir.

Madde 9 — Yatırım Programında bir proje numarası ile ödenekleri toplu olarak verilmiş muhtelif işleri kapsayan harcama kalemleri, ilgili kuruluşlar tarafından 1971 Yılı Programının kabulünü izleyen iki ay içinde Devlet Planlama Teşkilâtının olumlu mütalâası ve kuruluşun bağlı bulunduğu Bakanlığın onayı ile ayrıntılı bir programa bağlanır ve Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettirilir.

Madde 10 — Sektörler ve bölgelerarası dengelerin gerçekleşmesi hedef alınarak hazırlanmış bulunan programın tam olarak uygulanması öngörülen tedbirlerin zamanında alınması ve yatırımların bütçeler ile çalışma programlarında değişiklik ve aktarma yapılmasına yol açmayacak şekilde, öngörülen sürelerde gerçekleştirilmesi esastır.

Genel ve katma bütçeli daireler, iktisadi devlet teşekkülleri ve donor sermayeli idarelerin bütçelerinde yer alan ödenekler 1971 Yılı Programında belirtilen projeler için kullanılır. Programda olmayan projeler için harcama yapılamaz. Yıllık programlara ek yatırım cetvellerinde yer alan projeler dışında herhangi bir projeye yatırım harcaması yapılmaması ile ilgili tedbirler Maliye Bakanlığınca alınır.

Ancak Yıllık Programda yıl içinde yapılması zorunlu olan değişiklikler için ilgili hükümlerde gösterilen esaslara uyulur.

II. PROGRAM DEĞİŞİKLİKLERİYLE İLGİLİ HÜKÜMLER :

Madde 11 — 1969 ve 1970 Yılı Programlarında yer alıpta tamamlanacağı düşünülerek 1971 Yılı Programına dahil edilmeyen ve önemli harcama yapılmasına rağmen tamamlanamayan projelerin öncelikle belirlenmesi esastır. Ancak bu projelerin programa alınması ve bunlar için 1971 yılında harcama yapılması ilgili kuruluşların detaylı olarak verecekleri raporlara dayalı olarak Devlet Planlama Teşkilâtınca verilecek müspet mütalâaya bağlıdır.

Madde 12 — Yıllık programlarda yer alan, maliyeti 5 milyon liraya kadar olan projelerin yeri, karakteristiği, süresi ile ilgili değişiklik veya programdan çıkarılması talepleri Devlet Planlama Teşkilâtınca karara bağlanır.

Madde 13 — Maliyeti 1 milyon liraya kadar olan projelerin, proje karakteristiğinde ve yerinde değişiklik yapılmaksızın maliyetlerinde meydana gelen yüzde 20 ye kadar veya yüzde 20 nin üstünde olmakla beraber 100 bin lirayı geçmeyen değişiklikler, ilgili kuruluşlarca kendi bünyelerinde kabul edilen usullere uyularak ve önceden Devlet Planlama Teşkilâtına bilgi vermek suretiyle yapılır.

Madde 14 — Yıllık yatırım programlarında yer alan herhangi bir yatırım projesinin Madde 13 de belirtilen sınırların dışında ihaleden önce veya uygulama sırasında proje maliyetinde yüzde 20 ye veya tutarı 1 milyon liraya kadar vaki olacak değişiklikler Devlet Planlama Teşkilâtınca karara bağlanır, bu oran veya miktarı aşan değişiklikler programların kabulünde uygulanan usule göre yapılır.

Madde 15 — 1971 Yılı Programında yer alan yatırım projelerinin proje maliyetlerinde, Bakanlar Kurulunun 7/8/1970 gün ve 7/1101 sayılı kararıyla yürürlüğe konan Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkında 18 sayılı karar nedeniyle, yukarıda belirtilen oran ve miktar üzerinde meydana gelen değişiklikler Devlet Planlama Teşkilâtınca karara bağlanır.

Madde 16 — Yıllık programlara dahil edilmiş olan projelerin programda belirtilmiş harcama dilimleri arsındaki zaruri görülen aktarmalar :

a. Genel ve katma bütçeli daireler ve döner sermayeli idarelerce, bütçe kanunlarında belirtilmiş olan maddelerin sınırı içinde kalmak ve dairelerin sektörler itibariyle kesim toplamları yatırım ödeneğinin, yüzde 10 unu aşmamak kaydıyla;

b. Kamu iktisadi teşebbüslerince programlarında o teşekkülün faaliyette bulunduğu sektörler için öngörülen o yılki yatırım ödeneği içinde kalmak ve bu meblâğın yüzde 10 unu aşmamak kaydiyle;

Projeler itibariyle önceden Devlet Planlama Teşkilâtına bilgi vermek suretiyle, yürürlükteki usul çerçevesi içinde yapılır.

Toplam olarak belirtilen oran ve miktarı aşan aktarmalar için Devlet Planlama Teşkilâtının mütalâası alınır.

Madde 17 — 16 ncı madde gereğince yapılacak aktarmalarla, Programa dahil edilmemiş olan projeler için harcama yapılamaz. Yıllık programlarda gösterilmiş olan proje maliyeti aşılamaz. Ekonomiye ve sosyal yapıya katkısı az olan veya üretimle doğrudan doğruya ilgisi olmayan projelere öncelik verilemez.

Madde 18 — Genel ve katma bütçeli dairelerin yatırım ve gelişme harcamalarında değişiklik yapılması ilgili kanunlar hükümlerine tabidir. Ancak yatırım harcamalarıyla ilgili olarak cetveller, bölümler ve maddeler arasında aktarma yapılması, ek veya olağanüstü ödenek verilmesiyle ilgili kanun tasarısının hazırlanmasından evvel, yatırımcı dairelerce Devlet Planlama Teşkilâtının müspet mütalâası alındıktan sonra Maliye Bakanlığına müracaat olunur.

Madde 19 — 1971 Yılı Bütçesi A/1 bölümünde 657 sayılı Kanunu tadil eden 1327 sayılı Kanun gereğince Devlet memurlarına ödenecek maaş karşılıkları olarak konan meblâğın akışı gözden geçirilecek ve gerekli tedbirler Devlet Planlama Teşkilâtı ile Maliye Bakanlığınca müştereken alınacaktır.

Madde 20 — İşletme seyri ve yatırım harcamalarındaki gelişme sebebiyle İktisadi Devlet Teşekkülleri finansman programında yapılması zaruri değişiklikler, 440 sayılı Kanunun 15 inci maddesi gereğince incelenir ve karara bağlanır.

Finansman programlarında değişiklik yapılmasında İktisadî Devlet Teşekkülleri toplam yatırımlarının azaltılmaması esası gözönünde bulundurulacaktır.

Madde 21 — Madde 20 de bahsedilen değişiklik sebebiyle doğacak ek finansman ihtiyacı, kuruluşların öz kaynaklarından ve kaynak sağlayan kuruluşların programları üzerinde meydana gelecek artışlarla veya yatırımlarını gerçekleştiremeyeceği anlaşılan diğer kuruluşların yatırımlarından sağlanacak tasarruflarla karşılanır.

Madde 22 — İktisadî Devlet Teşekkülleri 440 sayılı Kanunun 16 maddesi göreğince yapacakları yatırım projelerini, projelerin karakteristiğini süresini, yerini, maliyetini ve harcama programlarını belirterek Devlet Planlama Teşkilâtına bildirecekler ve üçer aylık devre raporları ile ilerleme durumu hakkında bilgi vereceklerdir.

Madde 23 — Bir kuruluşa açılan kredinin tamamının o teşekkülce kullanılamayacağının anlaşılması halinde Devlet Planlama Teşkilâtının mütalâası alınarak, kullanılmıyacak olan kısmının başka teşekküllerin yatırım finansmanına tahsisi Maliye Bakanlığınca sağlanır.

Madde 24 — Kamu iktisadî teşebbüslerinin programında öngörülen veya yılı içinde ortaya çıkan iştirak talepleri (Sermaye artırma dahil) ve ortaklık paylarının devri, Maliye Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilâtının müspet mütalâası alınarak 440 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi hükümlerine göre Bakanlar Kuruluna intikal ettirilir.

Madde 25 — Mahallî idarelerin programlarındaki değişiklikler, bu idarelerin bütçe usul ve uygulamalarına göre yapılır.

Ancak dış harcamayı gerektiren yatırım projelerinin uygulanmasından önce mahallî idareler ve işletmeleri Devlet Planlama Teşkilâtının görüşünü alacaklardır.

Madde 26 — Döner sermayeli kuruluşların programlarındaki değişikliklerde 14 ve 15 inci madde hükümleri uygulanır. Ayrıca, döner sermayeli idareler, 5 inci madde ve belirtilen esaslara göre hazırlıyacakları yatırım programlarını belirtilen tarihlerde Devlet Planlama Teşkilâtına gönderirler.

B. YATIRIMLARI İHRACAT VE DÖVİZ KAZANDIRICI HİZMETLERİ GELİŞTİRİCİ TEŞVİK TEDBİRLERİNE İLİŞKİN HÜKÜMLER :

I. FONLAR, KREDİLER VE ORGANİZASYONLAR :

Madde 27 — Kalkınma Planının Uygulanması Esaslarına Dair 933 sayılı Kanunun iptal edilen 1 inci maddesi gereğince tesis edilmiş bulunan geliştirme ve teşvik fonlarından aracı kuruluşlar tarafından 25/10/1969 tarihine kadar (Bu tarih dahil) yapılan kredi anlaşmaları ile aracı kuruluşların yetkili organlarınca bu tarihe kadar verilen kredi kararlarının gereği 28/10/1969 tarih ve 87-34/8601 sayılı Başbakanlık Genelgesindeki esaslar dahilinde yerine getirilir.

Fonların hüküm ifade eden kısımları kadar para, aracı kuruluşlara aktarılır. Müteakip yıllara intikal edecek ödemeler için yeteri kadar ödenek emanete alınır.

Madde 28 — Geliştirme ve teşvik fonlarından yapılacak ödemelere aracı kuruluşlarla müteşebbisler arasındaki ikraz anlaşmaları şartlarına göre devam olunur.

Madde 29 — Aracı kuruluşlar Devlet Planlama Teşkilâtına ve Maliye Bakanlığına her üç ayda bir geliştirme ve teşvik fonları ve bütçe kanunları ile daha önce tesis edilmiş fonlar, gerekse Türk Parası karşılığı olarak tesis edilmiş AİD fonlarının durumları ile ilgili faaliyetler hakkında bir rapor gönderirler.

Madde 30 — Merkez Bankası nezdinde 30/11/1967 tarih ve 6/9138 sayılı Kararname ile teşkil olunan selektif kredi fonuna 375 milyon TL. ilâve olunur.

Kalkınma Planının Uygulanması Esaslarına Dair 933 sayılı Kanunun iptal edilen 1 inci maddesi gereğince tesis edilmiş bulunan geliştirme ve teşvik fonlarından aracı kuruluşlar tarafından 25/10/1969 tarihine kadar (Bu tarih dahil) yapılan kredi anlaşmaları ile aracı kuruluşların yetkili organlarınca bu tarihe kadar verilen kredi kararlarının gereği olarak yapılan ve yapılacak olan selektif kredi uygulaması sonucu kredi veren kuruluşlar üzerinde kalan normal faizle düşük faiz farkının tamamı ile nihai riskin yüzde ellisi, 7/8/1970 tarih ve 7/1117 sayılı Bakanlar Kurulu kararına ekli «İhracatın Teşviki ve Geliştirilmesi Esaslarına Dair Karar» ve 31/8/1970 tarih ve 7/1198 sayılı Bakanlar Kurulu kararına ekli «Banka ve Müstakrizlere Faiz Farkı Ödemesi Yapılmasına Dair Karar» gereğince faiz farkı ödemeleri; bu fondan karşılanır.

Madde 31 — Türk Parası Kıymetini Koruma hakkında 18 sayılı Kararın 3 üncü maddesi ile ihracat ile ilgili kalkınma projelerinin finansmanında ve desteklenmek istenene sektörlerde maliyetin azaltılmasında kullanılmak maksadıyla tesis edilen «Kambiyo Eşitlendirme Fonu» ndan Devlet Planlama Teşkilâtının öngördüğü sahalardaki yatırım projeleri ile ihracat projelerine 7/8/1970 tarih ve 7/1116 sayılı kararındaki esaslar dahilinde orta vadeli kredi kullandırılır.

Madde 32 — Yatırımları ve İhracatı Teşvik amacı ile kredi kullandırmada özkaynak kredi ilişkisinde genel olarak yüzde 40 özkaynak yüzde 60 kredi oranı aranacaktır. Bu oran geri kalmış bölgelerdeki yatırımlarda yüzde 25 özkaynak, yüzde 75 kredi ihraç edilmek üzere inşa edilecek gemilerde yüzde 20 özkaynak, yüzde 80 kredi. Türk ticaret filosuna katılacak gemilerin inşasında yüzde 5 özkaynak, yüzde 95 kredi olarak aranacaktır.

Madde 33 — Gıda ve İhtiyaç Maddeleri A. Ş. nin (GİMA) Sermaye Piyasasını Destekleme Fonundan kendisine sağlanan kredi ile sahip olduğu FRİNTAŞ - Frigo Nakliyat ve Ticaret A. Ş. nin sermayesindeki hissesinin tamamı Türkiye Şeker Fabrikaları A. Ş. ne devredilecektir.

Türkiye Şeker Fabrikaları A. Ş. ayrıca Merkezi Pazarlama Anonim Ortaklığının sermayesine de katılacaktır.

II. DIŞ KAYNAKLARDAN VE KOTALARDAN YAPILACAK TAHSİSLERLE İLGİLİ HÜKÜMLER :

Madde 34 — Türk Parası karşılıkları ile tesis edilmiş fonların idaresine, anlaşmalar gereğince vazifelendirilen aracı kuruluşlar tarafından devam olunur.

Aracı kuruluşlar ile Maliye Bakanlığı arasında mevcut anlaşmalar Devlet Planlama Teşkilâtının mütalâası alınarak yeniden gözden geçirilir. Yapılacak değişikliklerle 45 inci maddede gelişmemiş bölge olarak kabul edilen illerde yapılacak yatırımlara açılacak kredilerde, gelişmiş bölgelerde yapılacak yatırımlara açılacak kredilere nazaran ödemesiz devrenin bir misli artırılması faizin yüzde 2 ve özkaynak katkısının yüzde 15 eksik olarak uygulanması sağlanır.

Madde 35 — Karşılık olarak doğmakla beraber bütçelerde yer almayan Türk Paraları, ihracatın ve döviz kazandırıcı muamelelerin kredi ihtiyaçlarında kullandırılmak üzere Devlet Planlama Teşkilâtının tespit edeceği esaslar dahilinde tahsis olunur.

Madde 36 — Bu Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren aynı mahiyette temin edilecek fonlarla ilgili anlaşmalar Devlet Planlama Teşkilâtının mütalâası ile düzenlenir.

Madde 37 — Aracı kuruluşlar vasıtası ile 1971 yılında proje kredisi olarak yapılacak tahsislerde programın özel sektörün teşviki bölümünde açıklanan esaslara uyulur.

Talep edilen veya uygun görülen kredi miktarı 200 bin doların üzerinde olan yatırım projelerinin kabulünde Devlet Planlama Teşkilâtının müspet mütalâasının alınması esastır.

Madde 38 — Özel sektör yatırım kotasından 200 bin doların üzerinde tahsis yapılabilmesi için Devlet Planlama Teşkilâtının müspet görüşünün alınması esastır.

Madde 39 — 37 ve 38 inci maddede zikredilen 200 bin dolarlık had, projenin bütünü için lâzım olan dış ödeme miktarını ifade eder.

Madde 40 — Dış kaynaklardan ödünç verme şeklinde transferler yapmak amacı ile sağlanan krediler, transfer yapmaktan sorumlu aracı kuruluşların yeni kuruluşlara iştiraki veya iştiraklerine kredi sağlanması amacıyla kullanılamaz.

Ancak, yukarıdaki fıkra hükmü Devlet Planlama Teşkilâtının aracı kuruluşun iştirakinde devama veya yeni kuruluşlara iştirakine ihtiyaç olduğuna dair müspet mütalâası halinde uygulanmaz.

III. YABANCI SERMAYE İLE İLGİLİ HÜKÜMLER :

Madde 41 — Türkiye'ye girmiş bulunan yabancı sermaye ile ilgili müsaadeler bunların Türkiye'deki faaliyetlerinin Kalkınma Planı ve Yıllık Programlara uygun olarak memleketin ekonomik gelişmesine yararlı olmasını sağlamak ve transfer esaslarını buna göre tespit etmek bakımından Devlet Planlama Teşkilâtınca gözden geçirilir.

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Kanun ve Kararlar hükümlerine göre alınan müsaadelerin Devlet Planlama Merkez Teşkilâtı tarafından gözden geçirilmesi Maliye Bakanlığınca sağlanır ve evvelce verilen müsaadeler tespit edilecek esaslara göre yeniden düzenlenir.

Madde 42 — 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa göre Türkiye'ye giren yabancı sermaye ile ilgili olarak Maliye Bakanlığı tarafından :

a. Uygulama ile ilgili prensip kararları alınmadan önce

b. Lisans, know-how, mühendislik ve benzeri anlaşmalar yapılırken müsaade verilmeden ve bunların uygulaması ile ilgili prensip kararları alınmadan önce,

Devlet Planlama Merkez Teşkilâtının olumlu mütalâası alınır.

IV. İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİYLE MÜESSESELERİ VE İŞTİRAKLER HAKKINDA 440 SAYILI KANUNA GÖRE KARMA TEŞEBBÜSLERE KAMUNUN İŞTİRAKİ :

Madde 43 — (a) Karma teşebbüs, özel teşebbüsün yönelmediği bölge ve sektörlerde veya özel teşebbüsün sermaye yetersizliği sebebiyle girişemiyeceği ölçüde büyük teşebbüslerde veya belli bir süre kâr imkânı vermeyen veya özel tasarrufu teşvik etme gayesiyle veya yeni bir teknolojinin uygulanması için geniş teşkilâtlanmaya ihtiyaç duyulan üretim konularında kurulur.

(b) Karma teşebbüs sermayesinin asgari yüzde 10 u halka açık bulundurulacak anonim şirketi şeklinde kurulur. Halkın iştirakinin kuruluş sırasında mümkün görülmemesi halinde bu iştirak, teşebbüs işletmeye açıldıktan sonra sağlanır.

Karma teşebbüse katılan özel kişilerin sayısı 5 ten aşağı olamıyacağı gibi bunlardan herhangi 5 ortağın katılma paylarının yekûnu karma teşebbüs sermayesinin % 49 undan fazla olamaz. Bu hesaplamada eşlerin ve ikinci dereceye kadar kan veya sıhrî hısımların payları bir pay olarak dikkate alınır.

Karma teşebbüste bir özel kişinin sermayenin % 25 inden fazlasına sahip olmaması şarttır. Bu kayıt ve bu bendin 2 nci fıkrasında herhangi 5 ortağın pay toplamlarının karma teşebbüs sermayesinin % 49 undan fazla olamıyacağı hakkında hüküm Bankalar, Sosyal Sigortalar, özel mahiyette Sosyal Güvenlik Kurumları, Sermaye Şirketler, Kooperatifler veya bunların birlikleri, Yardımlaşma ve Biriktirme Sandıkları ve 6224 sayılı Kanundan istifade eden yabancı sermaye müteşebbisleri hakkında uygulanmaz.

V. YATIRIMLARIN TEŞVİKİ ESASLARI

1. Yatırım indirimi :

Madde 44 — 25/10/1969 tarihinden önce (Bu tarih dahil) Devlet Planlama Teşkilâtından Teşvik Belgesi veya Yatırım İndirimi Belgesi alanlar veya Türkiye'ye yabancı sermaye ithaline 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa göre çıkarılan kararnamelerle müsaade edilenler, yatırımlarını bu vesikalarla belli edilen şartlara uygun olarak gerçekleştirmeleri kaydıyla vesikalarda gösterilen yatırım indiriminden faydalanırlar. Uygulamada, sözü edilen vesikaların düzenlendiği tarihte yürürlükte bulunan Program Kararnamesinin ilgili hükümlerine uyulur.

Madde 45 — 28 Şubat 1963 tarih ve 202 sayılı Kanuna göre yatırım indirimi uygulaması bakımından geri kalmış bölgeler aşağıda belirtiller illerdir :

Adıyaman	Erzurum	Mardin
Ağrı	Eskişehir	Muş
Artvin	Gaziantep	Sivas
Bingöl	Gümüşhane	Siirt
Bitlis	Hakkâri	Tunceli
Edirne	Kars	Urfa
Diyarbakır	Malatya	Van
Erzincan	Maraş	

Madde 46 Yatırım indiriminden yararlanmak için müracaat, yatırımın başladığı takvim yılının son gününe, yatırımcıya özel hesap dönemi tanınmışsa, özel hesap döneminin son gününe kadar yapılır. Bu tarihlerden sonra yapılacak müracaatlarda daha önce teşebbüsün aktifine girmiş olan iktisadi değerler yatırım indirimi bakımından nazara alınmaz ve indirim yatırımın kalan kısmına uygulanır.

İndirimden istifade edecek yatırımlara uygulanacak nisbet, yatırıma başlandığı tarihte yürürlükte olan nispettir. Bu nispette sonradan yatırımcı leh veya aleyhine yapılacak değişiklikler nazara alınmaz.

Yatırımla ilgili olarak her türlü harcamalara girişilmesi yatırıma başlama sayılır (Sadece arsa alınması veya proje yaptırılması için yapılan harcamalar yatırıma başlama sayılmaz.)

2. Gümrüklerde kısmi veya tam muaflık :

Madde 47 25/10/1969 tarihinden önce (Bu tarih dahil) Devlet Planlama Teşkilâtından Teşvik Belgesi, Gümrük Muaflığı Belgesi veya Gümrük Muaflığı için ön müsaade alanlar veya Türkiye'ye yabancı sermaye ithaline 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa göre çıkarılan kararnamelerle müsaade edilenler, yatırımlarını bu vesikalarda belli edilen şartlara uygun olarak gerçekleştirmeleri kaydıyla vesikalarda gösterilen gümrük muaflığından faydalanırlar. Uygulamada, sözü edilen vesikaların düzenlendiği tarihte yürürlükte bulunan program kararnamesinin ilgili hükümlerine uyulur.

KOORDİNASYON :

1 MERKEZİ HÜKUMET KADEMESİNDE KOORDİNASYON SAĞLANMASI :

Madde 48 Yürütme organlarının kendi içinde plan çalışmalarını ahenkleştirmek, uygulamanın plan ve programlardaki esaslara uygun olarak gelişmesini sağlamak ve kuruluşlarla Devlet Planlama Teşkilâtı arasındaki ilişkilerde aracı görevinde bulunmak amacı ile, bütün kamu kuruluşlarında kurulan Araştırma-Planlama ve Koordinasyon Birimleri kuruluşlarca hazırlanıp Devlet Planlama Teşkilâtının tasvibinden geçerek yürürlüğe girmiş olan yönetmelikleri gereğince çalışmalarını hızlandıracaklardır.

Madde 49 Araştırma-Planlama ve Koordinasyon Birimleri ilgili yönetmeliklerini şimdiye kadar hazırlamamış olan bakanlık ve kuruluş-

lar, bu yönetmelikleri en kısa sürede tamamlayarak Devlet Planlama Teşkilâtının olumlu mütalaasını aldıktan sonra yürürlüğe koyacaklardır.

2. İL SEVİYESİNDE KOORDİNASYONUN SAĞLANMASI :

Madde 50 — İl Koordinasyon Kurulları kamu kuruluşlarının 1970 yılı Programına göre o ilde yapmaları öngörülmüş bulunan yatırımların plan ve program ilkelerine uygun şekilde ve belirtilen süre içinde gerçekleştirilmesi için gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlar ve program uygulamasını il seviyesinde izler.

Madde 51 — İldeki yatırımların plan ve programlardaki ilkelere uygun şekilde ve belirtilen süre içinde gerçekleştirilmesi konusunda gerekli koordinasyon ve işbirliğinin sağlanabilmesi için o ilde yatırımı olan tüm (Katma bütçeli idarelerin taşra kuruluşları dahil) yatırımcı daireler:

a. Kendileri için programlanmış yatırımlardan o ile isabet edenlerle ilgili çalışma programlarını hemen hazırlayarak İl Koordinasyon Kuruluna verirler.

b. Koordinasyon ve işbirliğini gerektirecek meseleleri İl Koordinasyon Kuruluna getirirler.

c. Yatırım projelerinin uygulanması sırasında ortaya çıkan aksaklığa sebebiyet verebilecek meseleleri İl Koordinasyon Kuruluna vaktinde bildirirler.

İl Koordinasyon Kurulu kendilerine getirilen konular üzerinde çözüm ve yardım yolları arar ve çözemediği konuları ilgili bakanlıklara iletir.

d. Böylece Kalkınma Planının hedeflerine ulaşmasını sağlamak üzere, yatırımcı daire ve kuruluşlar arasında valinin başkanlığındaki bu kurul aracılığı ile, devamlı ve sıkı işbirliği ve koordinasyonun gerçekleştirilmesi ve uygulama sırasında çıkabilecek güçlüklerin ilk kademede bu yetki ve imkânlar içerisinde çözümlenmesi sağlanır.

Madde 52 — İl Koordinasyon Kurulları valinin başkanlığında olmak üzere en az üç ayda bir toplanır. Bu toplantılarda varılan sonuçlar bu hususta tutulacak bir karar defterine kaydedilir.

3. ÖZEL OLARAK SAĞLANACAK KOORDİNASYON HİZMETLERİ :

a) Ekonomik konularla ilgili koordinasyon hizmetleri :

Madde 53 — Beş Yıllık Kalkınma Planı ve Yıllık Programların tatbiki ile ilgili olarak memleketin ekonomik hayatına taalluk eden ve birden fazla bakanlığı ilgilendiren konularda üst seviyede koordinasyonu sağlamak, kotaların düzenlenmesiyle ilgili esasları tespit etmek ve gerektiğinde Yüksek Planlama Kuruluna tavsiyelerde bulunmak üzere 27/11/1967 tarih ve 6/9138 sayılı Kararın 54 ve 55 inci maddeleri gereğince kurulmuş bulunan Koordinasyon Kurulu bu görevine devam eder.

«Koordinasyon Kurulu» Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarının Başkanlığında, Devlet Planlama Teşkilâtı İktisadi ve Sosyal Planlama Dairesi Başkanları ile Koordinasyon Dairesi Başkanı ve Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi Başkanı, Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri İktisadi Yardımcısı, Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreteri, Ticaret Bakanlığı Dış Ticaret Dairesi Reisi, Sanayi Bakanlığı Sanayi Dairesi Reisi ile Merkez Bankası Başkanından teşekkül eder. Kotaların tanzimi ile ilgili esasların tespitinde Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Borsaları Birliği Genel Sekreteri de Kurula katılarak görüşü alınır. Devlet Planlama Teşkilâtı Genel Sekreteri Kurulun Sekreterliğini ifa eder.

Kurul ayda bir defa olağan olarak veya Başkan lüzum gördüğü zaman toplanır.

Madde 54 — 26/11/1967 tarih ve 6/9138 sayılı Kararın 56 ncı maddesi ile kurulan Para ve Kredi Kurulu görevine devam eder.

«Para ve Kredi Kurulu» Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarının Başkanlığında Devlet Planlama Teşkilâtı İktisadi Planlama Dairesi Başkanı, Koordinasyon Dairesi Başkanı, Teşvik ve Uygulama Dairesi Başkanı, Maliye Bakanlığı Müsteşarı, Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreteri, Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürü ve Merkez Bankası Başkanından teşekkül eder. Kurula gerektiği zaman ilgili Bakanlıkların temsilcileriyle birlikte Bankaların Genel Müdürleri de davet olunabilir. Para ve Kredi Kurulunun Sekreterliği Devlet Planlama Teşkilâtı Genel Sekreteri tarafından ifa olunur.

Madde 55 — Yukarıda belirtilen Koordinasyon Kurulları ile «Para ve Kredi Kurulu» nun teknik seviyede her türlü harcamaları ile yolluk ve benzeri masrafları Devlet Planlama Teşkilâtı bütçesine konacak ödenekle karşılanır.

b. Özel projelerle ilgili koordinasyon hizmetleri :

Madde 56 — Memleket ekonomisi ve sosyal yapısının geliştirilmesi bakımından Devlet Planlama Teşkilâtınca önemli görülen projeler bu Teşkilâtın Koordinatörlüğünde geliştirilip uygulama alanına sokulur.

Madde 57 — Bu projelerle ilgili ödemeler Devlet Planlama Teşkilâtı bütçesine bu hizmetler için konan ödenekten karşılanır.

Madde 58 — Aşağıdaki projeler Devlet Planlama Teşkilâtı Koordinatörlüğünde yürütülür.

1. Aşağı Seyhan Ovası Sulama Projesi,
2. Gediz Ovası Sulama Projesi,
3. Karadeniz Bakır Kompleksi Projesi,
4. Seydişehir Bakır Kompleksi Projesi,
5. III. Demir Çelik Tesisleri,
6. Iğdır Projesi,
7. Güneydoğu Anadolu Gelişme Projesi,
8. Yeşilköy Hava Alanı ve Tesisleri Projesi,
9. Ereğli Demir ve Çelik Tevsii Projesi,
10. TPAO iştirakiyle amonyak ve üre imali için kurulacak şirketin teşkilâtlanması projesi.

Madde 59 — Aşağıda gösterilen projeler Devlet Planlama Teşkilâtı Koordinatörlüğünde ilgili Bakanlıklarla birlikte yürütülüp hedeflerine ulaştırılır.

1. Tohumluk geliştirilmesi ve tevzii,
2. Orman ürünleri ve sanayiin geliştirilmesi,
3. Madencilik (Bakır)
4. Madencilik (Demir)
5. Kömür üretimi ve ihracı,
6. Suni gübre üretimi, ithali ve dağıtımı,
7. Makina imalât endüstrisi kurulması,
8. Hava fotoğraflarının çekimi için merkezi bir sistemin kurulması.

Madde 60 — Denizcilik Bankası Türk Anonim Ortaklığı ile Denizcilik Bankası Deniz Nakliyatı Türk Anonim Şirketi reorganizasyon projelerinin uygulanmasına devam olunacak. Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları İşletmesinin yeniden düzenleme çalışmalarına program dönemi içinde girilecektir.

Madde 61 — Devlet Planlama Teşkilâtının koordinatörlüğünde geliştirilecek projeye uygun olarak; Tek Düzen Muhasebe Sisteminin bütün İktisadi Devlet Teşekküllerinde 1972 yılından itibaren uygulanması için gerekli çalışmalar program dönemi içinde sonuçlandırılacaktır.

Madde 62 — Ulaştırma hizmetleri arasında koordinasyonun sağlanması, ulaştırma ile ilgili kuruluşların ve işletmelerin organizasyonu, işletme ve çalışma metotlarının ıslahı ve ulaştırma hizmetlerinin hukuki, teknik ve ekonomik yönleri üzerinde incelemeler yapmak üzere Ulaştırma Koordinasyon Kurulu kurulmuştur.

Madde 63 — 19 Temmuz 1969 tarih ve 57 No. lu Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile kurulmuş olan Turizm Koordinasyon Kurulu ve Merkez Proje Müdürlüğü görevlerine devam edecektir.

Madde 64 — Dış ülkelerdeki işçilerimizin problemlerini inceleyerek çözüm yollarını araştırmak ve gerekli tedbirleri zamanında alarak bunların yerine getirilmesini sağlayıcı çalışmalar Devlet Planlama Teşkilâtının koordinatörlüğünde bir proje olarak yürütülecektir.

İZLEME:

1. DEVLET PLANLAMA TEŞKİLÂTINCA YAPILACAK İZLEME:

Madde 65 — Yatırımcı daire ve kuruluşlar yatırımların fiziki gerçekleşmesinde izlemeye imkân verecek şekilde, Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından geliştirilmiş forma uygun olarak hazırlayacakları çalışma programlarını Devlet Planlama Teşkilâtına vereceklerdir.

Madde 66 — Kendilerine tedbirlerin uygulanması görevi verilmiş olan bütün kuruluşlar her bir tedbir için yapacakları çalışmaların zamanlamasını da gösteren ayrı bir çalışma programı tanzim edecekler ve Devlet Planlama Teşkilâtına göndereceklerdir.

Madde 67 — Devlet Planlama Teşkilâtı bu programlardaki zamanlama ölçüsüne paralel olarak kısa aralıklarla, yazılı rapor alma, yerinde görme ve toplantılar tertiplemek suretiyle yatırım ve tedbirlerin gerçekleşmesini izleyecek ve gerekli tedbirleri tavsiye edecektir.

Madde 68 — Programda kendilerine görev verilen kamu kuruluşları programın kendileriyle ilgili bölümlerinin uygulanmasını Devlet Planlama Teşkilâtı programın tümünün uygulanmasını aşağıdaki esaslar çerçevesinde izleyecektir.

a. Kamu yatırım harcamaları ve tedbirlerin uygulanması ile çalışma programları;

Bütçeleri takvim yılına tabi kuruluşlar için en geç 15 Şubat,

Bütçeleri mali yıla tabi kuruluşlar için en geç 15 Nisan tarihine kadar hazırlanıp Devlet Planlama Teşkilâtına gönderilmiş olacaktır.

b. Kamu yatırım harcamaları ve tedbirlerin gerçekleşmesiyle ilgili üç aylık dönem raporları;

Bütçeleri takvim yılına tabi kuruluşlar için,

1 Ocak	—	31	Mart
1 Nisan	—	30	Haziran
1 Temmuz	—	30	Eylül
1 Ekim	—	31	Aralık

Bütçeleri mali yıla tabi kuruluşlar için,

1 Mart	—	30	Haziran
1 Temmuz	—	30	Eylül
1 Ekim	—	31	Aralık
1 Ocak	—	28	Şubat

Dönemlerini içine alacak ve dönem sonlarını izleyen en geç 15 gün içinde Devlet Planlama Teşkilâtına gönderilmiş olacaktır.

c. Üç aylık proje izleme raporları Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonu itibariyle; muayyen projeler için istenen aylık izleme raporları yılın diğer ayları sonu itibariyle kuruluşlarca tanzim edilecek ve en geç müteakip ayların 15 ine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına gönderilecektir.

d. Dış proje kredileri izleme raporları dış proje kredileri kullanan ve dağıtan kuruluşlarca, Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonları itibariyle tanzim edilecek ve müteakip ayın 15 ine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına gönderilecektir.

Madde 69 — Personel, makina ve malzeme raporları yatırımcı kuruluşlarca 30 Haziran ve yıl sonu itibariyle Devlet Planlama Teşkilâtına gönderilecektir.

Madde 70 — Raporlar Devlet Planlama Teşkilâtınca hazırlanmış örneğe uygun olarak;

a) Programda yer almış yatırım projelerinin dönem sonuna göre, sektörler, kuruluşlar, iller itibariyle nakdi ve fiziki harcama durumlarını ve uygulama safhalarını,

b) Yerine getirilmemiş herhangi bir tedbirin yerine getirilmesi veya gecikme sebebinin mevzuat, finansman, idari işlemler veya diğer yönlerden ileri geldiğini gösterir özet olarak açıklamasını,

c) İktisadi Devlet Teşekküllerile, döner sermayeli idarelerin ayrıca faaliyet sonuçlarını,

içine alacaktır.

2. *BAKANLIK SEVİYESİNDE İZLEME :*

Madde 71 — Uygulayıcı kuruluşlar uygulamanın plan ve programdaki esaslara uygun olarak gelişmesinden sorumlu bulunduklarından herşeyden önce, denetimi evvela kendi bünyesi içinde gerçekleştireceklerdir.

Bu sebeple kamu sektöründe, Bakanlıklar kendilerine bağlı daire ve İktisadi Devlet Teşekküllerinden ve taşra teşkilâtından bildirilen uygulama sonuçlarının hakiki duruma uygunluğunun sağlanması Devlet Planlama Teşkilâtına gönderilecek dönem raporlarının verilen bu bilgilere göre düzenlenmesini, aynı zamanda program uygulaması bakımından gerekli işbirliği, yatay ve dikey kordinasyonun sağlanmasından sorumlu olan ünitelerin çalışmalarını yakından izleyecek ve neticeleri Devlet Planlama Teşkilâtına 3 er aylık devre raporları ile duyuracaklardır. Bu konuda Bakanlık Araştırma - Planlama ve Koordinasyon Birimleri tam yetkili olacaklardır.

3. *İL SEVİYESİNDE İZLEME :*

Madde 72 — İl Koordinasyon Kurulları çalışmalarını düzenlemekten sorumlu olarak vali tarafından tespit edilip görevlendirilen vali muavini il kademesinde ilgililere duyurulduğu gibi Devlet Planlama Teşkilâtına ve İçişleri Bakanlığına da bildirilecektir.

Madde 73 — İzlemelerin verimli ve etkili olarak yapılabilmesi için İl Koordinasyon Kurullarına katılan yatırımcı kuruluşlardan o yıl yapılacak işlere ait çalışma ve iş programları istenecektir.

Bu çalışma ve iş programları, Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından hazırlanarak 1969 yılında uygulama alanına konulan formlara göre hazırlanacaktır. Ayrıca her yatırımcı kuruluş yine Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından hazırlanarak 1969 yılında uygulanan formlara uygun olarak, İl Koordinasyon Kuruluna «İzleme Raporu» vereceklerdir. İzleme ve değerlendirmeler bu çalışma ve iş programları ile dönemler itibariyle gönderilen izleme raporları üzerinden yapılacak, programlarındaki ilerleme durumlarına göre gerekli tedbirler alınacaktır.

Madde 74 — İl Şube Müdürlüğü durumunda olmayan yatırımcı kuruluşlar, bölgelerine dahil bütün iller için ayrı ayrı o illerdeki hizmetleriyle ilgili çalışma ve iş programlarını hazırlayıp tatbikat başlamadan önce ilgili valiliğe ve bağlı bulundukları Merkezi Teşkilâta göndereceklerdir ve her ildeki İl Koordinasyon Kurulu toplantılarına bizzat bölge müdürleri veya onları tam selâhiyetle temsil edecek bir temsilcileri katılacaklardır.

Bu kuruluşlar ayrıca 73 üncü maddede belirtilen izleme raporlarını dönemler itibariyle düzenliyerek belirtilen süreler içinde İl Koordinasyon Kuruluna göndereceklerdir. Bunun dışında; valiler, her zaman için bu kuruluşlardan yatırımların gidişi hakkında bilgi istemeğe yetkili ve kuruluşlar da bu istenilen bilgileri derhal vermeye yükümlüdürler.

Madde 75 — İl Koordinasyon Kurulu, 1971 Yılı Programının «Uygulama Düzeni ve İzlemesi» bölümünde belirtilen esaslar gereğince çalışmalarını düzenler ve yürütür.

GENEL HÜKÜMLER :

Madde 76 — Devlet İstatistik Enstitüsü ve diğer istatistik toplayan kuruluşlar istatistik verileri konusunda öncelikle Devlet Planlama Teşkilâtının ihtiyaçlarını gözönünde bulunduracaklardır.

Madde 77 — Müstahsilin ürününü değerlendirmek ve fiyatlarının belirli bir seviyede tutulmasını sağlamak amacıyla her yıl hangi ürünler için baz alım fiyatı uygulanacağı Ocak ayı içinde Yüksek Planlama Kurulu tarafından tespit edilir.

Madde 78 — Baz alım fiyatı uygulanacak ürünlerden hangisine ne zaman ve ne miktarda uygulanacağı Para ve Kredi Kurulunda görüşülür ve bu kurulun tavsiyesi uyarınca yetkili mercilerce tespit ve ilân olunur.

Madde 79 — Kamu kuruluşlarında girişilecek idareyi ve idari metodları yeniden düzenlenmesi çalışmaları Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından yürütülecektir. Bu çalışmaların koordinasyonu, izlenmesine ve yürütülmesine dair Yüksek Planlama Kurulunca tespit edilecek esaslara göre çalışmalara 1971 yılında başlanacaktır.

Madde 80 — Bakanlıklar tarafından hazırlanan kanun tasarıları Bakanlar Kuruluna sunulmadan önce, mütalâası alınmak üzere Devlet Planlama Teşkilâtına gönderilecektir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planındaki ilkeye uygun olarak, ekonomik ve sosyal politikalarla ilgili kanunlar Bakanlar Kuruluna sevkedilmeden önce Yüksek Planlama Kurulunun mütalâası alınır.

Madde 81 — 440 sayılı Kanunun 15 inci maddesi gereğince hazırlanan Kararnameler, Yüksek Planlama Kurulunun mütalâası alınarak Bakanlar Kuruluna sunulur.

Madde 82 — Bu karar 30/11/1970 tarihinde yürürlüğe girer.

BÖLÜM : I

GENEL EKONOMİK DURUM

İkinci Plan dönemi için yılda ortalama yüzde 7 olarak öngörülen büyüme hızı 1968 yılında yüzde 6,7, 1969 da yüzde 6,3 olarak gerçekleşmiştir. 1970 yılında bu oranın ilk geçici rakamlara göre yüzde 4,8 olacağı ve üç yıllık gayrısafi milli hâsıla artışının yüzde 19 a yaklaşacağı tahmin edilmektedir. Böylece İkinci Plan döneminin ilk üç yılında kalkınma hızı yüzde 6 çevresinde gerçekleşerek ortalama plan hedefinin gerisinde kalmıştır.

Global büyüme hızındaki geri kalmanın yanısıra üretim sektörleri için öngörülen büyüme hızları da Plan hedeflerinden sapmalar göstermektedir. Plan sanayi sektörü net hâsılasının diğer sektörlere göre daha hızlı artarak milli gelir bileşiminde sanayileşme lehine yapısal bir değişmenin sağlanmasını öngörmüş; yatırımların sektörel bölünümünde de en önemli nispi ağırlığı sanayi sektörüne tanımıştır. Uygulamada yatırımların sektörel dağılımı plan hedeflerine paralel olarak en çok sanayi sektöründe yoğunlaşmakla birlikte yatırımların önemli bir kısmında henüz üretken safhaya geçilememiş olması, ithalâta bağlı ham madde gereklerinin temininde karşılaşılan aksamalar ve ayrıca bazı endüstri kollarındaki arızi üretim duraklamaları gibi nedenlerle sınai net hâsıla artış hızı Plan hedefinin gerisinde kalmıştır.

Mevcut sınai üretimin en önemli kısmını normal veya dayanıklı tüketim malı üreten sanayi kolları ile ithal gereği yüksek olan sanayi kolları meydana getirmektedir. Plan ara mal üreten ve ithal ikamesi sağlayan sanayi kollarına ağırlık vermekte, mevcut sanayiin bünyesinde değişiklik öngörmektedir. 1968 yılından itibaren özel sektör yatırımlarının öncelik verilen sektörlere yöneltilmesi amacı ile vergi teşvik tedbirleri uygulaması yaygınlaştırılmış; bütçe kaynaklarından ayrılan fonlar özel sektörün öncelik verilen sektörlerdeki faaliyetlerinin desteklenmesine tahsis edilmiştir. Ayrıca selektif kredi politikası uyarınca öncelik verilen sektörlerin kredilendirilmesi ile faiz sübvansiyonu uygulaması yaygınlaştırılmıştır. Tüketim malı üreten sanayilerde ihraç potansiyeli taşıyan proje ve programlara da öncelik tanınmıştır. Ağırlığını kamu sektörünün teşkil ettiği temel imalât sanayii program ve projelerinden bir kısmının 1971 yılında bir kısmının ise daha sonraki yıllarda tamamlanarak üretken safhaya geçmesi beklenmekte olduğundan sanayiin bünyesinde öncelik verilen sektörler lehine değişme ancak 1972 yılı ve daha sonraki yıllarda gerçekleşebilecektir.

Tarım sektörünün yurtiçi gelir ve gayrisafi milli hâsıladaki yeri devamlı olarak azalış eğilimi göstermektedir. Plan bu nispi gelişmeyi öngörmekte ancak ilâve gıda talebi ile sanayi sektörünün ilâve hammadde talebinin fiyat istikrarsızlığına yol açmadan ve ödemeler dengesine ilâve yük teşkil etmeden karşılanabilmesi; ayrıca tarımda yara-

tılacak üretim fazlası ile döviz kazançlarının artırılabilmesi amacıyla tarımsal net hâsılanın yılda ortalama yüzde 4.1 çevresinde artmasını hedef almış bulunmaktadır. Ancak 1970 sonu itibariyle tarımsal net hâsılada 1967 ye göre herhangi bir gelişme beklenmemektedir. Tarımsal üretimin en önemli kısmını bitkisel üretim teşkil etmekte; bitkisel üretimin hava şartlarına olan bağımlılığı ise kısa dönemde azaltılamadığından üretimde kontrol edilemeyen dalgalanmalar meydana gelmektedir. İkinci Plan döneminde tarımsal üretim teknolojisinin modernleşmesi yolunda alınan tedbirlere rağmen esas itibariyle hava şartlarının elverişli olmaması kısmen de eğitim yetersizliği nedeni ile verimliliği artırıcı girdi ve sermaye kullanımları ile üretim artışı arasındaki ilişki zayıf kalmaktadır.

Bitkisel üretimin bileşiminde hava koşulları nedeniyle ortaya çıkan dalgalanmaların yanısıra tarımsal ürünlerde destekleme uygulamasının yol açtığı bazı uyumsuzluklar da mevcut bulunmaktadır. Ekonomik kaynakların önemlice bir kısmı üretim fazlası veren ve ihraç imkânları sınırlı olan ürünlerin desteklenmesinde kullanılmağa devam olunurken üretim noksanı veren bir kısım tarımsal ürünlerin ödemeler dengesine yük teşkil etmesi tamamen önlenememiştir.

İkinci Plan döneminin ilk üç yılında gayrisafi milli hâsılanın sırası ile yüzde 21.4, 21.5 ve 21.8 i stok finansmanı dahil toplam yatırımlara tahsis edilmiştir. Sabit sermaye yatırımlarına tahsis edilen kısmı ise 1967 de yüzde 17.7 den 1970 de yüzde 20.6 ya yükselmiştir. Yatırımların finansmanında yurtiçi tasarrufların payı her üç yılda da yüzde 90 ın üzerinde bulunmaktadır. Alınan teşvik tedbirlerinin de etkisi ile toplam sabit sermaye yatırımları içinde özel sektörün payı artış göstermiştir.

1967 - 1970 döneminde en önemli darboğaz ödemeler dengesinde ortaya çıkmış; döviz kaynaklarındaki yavaş artışa karşılık spekülâtif gayeli ithal taleplerinde önemli genişleme olmuştur. 1969 yılında spekülâtif maksatlarla kredi kullanımı büyük ölçüde artmış, Hazine nakit durumu artan oranda Merkez Bankası kaynaklarına müracaatı gerektirmiştir.

Üretimdeki yavaş artışa karşılık hızla genişleyen kredi hacmi toplam talebi etkilemiştir.

1970 yılı başından itibaren dengesizlikleri gelecek yönde [illegible] nan para, kredi ve bütçe politikası olumlu sonuçlar vermiş yılın sonu yarısında şumullü bir yeniden düzenleme programı yürürlüğe konmuştur. Ekonomiyi daha sıhhatli bir gelişme doğrultusuna getirmeğe ve kıt kaynakların israfına yol açan gayriiktisadiliklerin önlenmeğe yönelen bu program başarılı bir uygulama safhasına girmiş bulunmaktadır. Döviz gelirleri ve rezervler süratle artmaktadır. Transfer bekleyen ithalât talepleri karşılanmıştır. Nispi fiyat ve gelirlerde zorunlu olan değişiklik tedrici bir şekilde gerçekleşmektedir. 1971 ve daha sonraki yılların gelişmesi bakımından program yılının en önemli iktisadi meselesi yeniden düzenleme programının aksaksız olarak yürütülmesi olmaktadır.

A. KAYNAKLAR - HARCAMALAR DENGESİ :

1970 yılı içinde yapılan tahminlere göre ikinci plan döneminin ilk üç yılında toplam ekonomik kaynaklar sabit fiyatlarla yılda ortalama yüzde 6.3 oranında artış göstererek Planın öngördüğü ortalama hedefe yaklaşmıştır. Gayrisafi millî hâsılada kaydedilen artış sadece 1968 yılında ortalama Plan hedefine yakın gerçekleşmiş; 1969 ve 1970 de büyüme hızlarında yavaşlama görülmüştür. 1968 - 1970 döneminde dış tasarruflar yaklaşık olarak aynı seviyede kalmıştır.

Sabit sermaye yatırımlarında gerçekleşen üç yıllık ortalama hız sabit fiyatlarla yüzde 11 çevresindedir. Plan hedefleri ile tutarlı olan bu gelişmede özel sektör yatırımlarının etkisi biraz daha fazla olmuş; 1968 yılı hariç özel sektör yatırımları kamu yatırımlarından daha hızlı artmıştır. Toplam sabit sermaye yatırımları içinde özel yatırımların payı 1968 de yüzde 44.9 dan 1970 yılında yüzde 46.8 e yükselmiştir. 1968 yılında stok finansmanı dahil toplam yatırımların yüzde 91 i ve 1969 yılında yüzde 92 si yurtiçi tasarruflarla karşılanmıştır. 1970 yılında da bu oranın yüzde 92 çevresinde olacağı tahmin edilmektedir.

1967 - 1970 döneminde kamu tüketim harcamaları ortalama olarak yüzde 8.8 oranında artmıştır. Özel tüketim harcamaları aynı dönemde yüzde 5.0 oranında artış göstererek ortalama Plan hedefi çevresinde gerçekleşmiştir.

TABLO : 1 — Kaynaklar ve Harcamalar

Milyon TL.
(Cari fiyatlarla)

	BİRİNCİ PLAN DÖNEMİ											1962-67	Yıllık	İKİNCİ PLAN DÖNEMİ						1967-70	Yıllık
	1962	1963	%	1964	%	1965	%	1966	%	1967	%	artışı %	Ort. artış %	1968	%	1969	%	1970(1)	%	artışı %	Ort. artış %
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)
G S M H	55 248	63 253	14,5	68 035	7,6	73 209	7,6	85 665	17,0	95 230	11,1	72,4	11,5	105 020	10,3	117 148	11,5	130 529	11,4	37,1	11,1
Dış açık	2 205	2 943	33,5	981	— 66,7	684	— 30,3	1 422	107,9	1 026	— 28,3	— 53,5	— 16,5	1 998	94,7	1 926	— 3,6	2 219	15,2	116,3	29,3
Toplam kaynaklar	57 453	66 196	15,2	69 016	4,3	73 893	7,1	87 107	17,9	96 256	10,5	67,5	10,9	107 018	11,2	119 074	11,3	132 748	11,5	37,9	11,3
Yatırımlar	8 339	11 404	36,8	11 827	3,7	12 710	7,5	17 214	35,4	18 754	8,9	124,9	17,6	22 456	19,7	25 158	12,0	28 500	13,3	52,0	15,0
Sabit sermaye yat.	7 539	9 754	29,4	10 277	5,4	11 510	12,0	14 714	27,8	16 854	14,5	123,6	17,5	20 256	20,2	23 608	16,5	26 900	13,9	59,6	16,9
— Kamu sektörü	3 689	4 754	28,9	5 427	14,2	6 080	12,0	7 855	29,2	9 004	14,6	144,1	19,5	11 156	23,9	12 763	14,4	14 320	12,2	59,0	16,7
— Özel sektör	3 850	5 000	29,9	4 850	— 3,0	5 430	12,0	6 859	26,3	7 850	14,4	103,9	15,3	9 100	15,9	10 845	19,2	12 580	16,0	60,3	17,0
Stok değişmeleri	800	1 650	106,3	1 550	— 6,1	1 200	— 22,6	2 500	108,3	1 900	— 24,0	137,5	18,9	2 200	15,8	1 550	— 29,5	1 600	3,2	— 15,8	— 5,9
Kamu tüketimi	6 350	7 359	15,9	8 019	9,0	8 899	11,0	10 077	13,3	13 457	13,9	80,7	12,8	12 488	8,8	14 009	12,2	15 980	14,1	39,2	11,6
Özel tüketim	42 764	47 433	10,9	49 170	3,7	52 285	6,3	59 816	14,4	66 026	10,4	54,4	9,1	72 074	9,2	79 907	10,9	88 268	10,5	33,7	10,2

(1) Geçici tahmin

TABLO : 8 — Kaynaklar ve Harcamalar

Milyon TL.
(1965 fiyatları ile)

	BİRİNCİ PLAN DÖNEMİ											1962-67 artışı	Yıllık Ort. artış	İKİNCİ PLAN DÖNEMİ						1967-70 artışı	Yıllık Ort. artış
	1962	1963	%	1964	%	1965	%	1966	%	1967	%	%	%	1968	%	1969	%	1970(1)	%	%	%
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)
GSMH	61 980	66 728	7.7	69 994	4.9	73 279	4.6	80 748	10.3	85 640	6.1	38.2	6.7	91 360	6.7	97 112	6.3	101 807	4.8	18.9	5.9
Dış açık	2 205	2 943	33.5	981	— 66.7	684	— 30.3	1 422	107.9	1 026	— 28.3	— 53.5	— 16.5	1 999	94.7	1 926	— 3.6	2 219	15.2	116.3	29.3
Toplam kaynaklar	64 185	69 671	8.5	70 975	1.9	73 893	4.1	82 168	11.2	86 666	5.5	35.0	6.2	93 358	7.7	99 038	6.1	104 026	5.0	20.0	6.3
Yatırımlar	9 665	12 468	29.0	12 304	— 1.3	12 710	3.3	16 257	27.9	16 490	1.4	70.6	11.3	19 054	15.5	20 320	6.6	21 424	5.4	29.9	9.1
Sabit sermaye yat.	8 768	10 727	22.3	10 709	— 0.2	11 510	7.5	13 901	20.8	14 781	6.3	68.6	11.0	17 140	16.0	19 035	11.1	20 176	6.0	36.5	10.9
— Kamu sektörü	4 290	5 228	21.9	5 655	8.2	6 080	7.5	7 421	22.1	7 898	6.4	84.1	13.0	9 440	19.6	10 291	9.0	10 740	4.4	36.0	10.8
— Özel sektör	4 478	5 499	22.8	5 054	— 8.1	5 430	7.4	6 480	19.3	6 885	6.3	53.8	9.0	7 700	11.8	8 744	13.6	9 436	7.9	37.1	11.1
Stok değişmeleri	897	1 741	94.1	1 595	— 8.4	1 200	— 24.8	2 356	96.3	1 709	— 27.5	90.5	13.8	1 914	12.0	1 285	— 32.9	1 248	— 2.9	— 27.0	— 11.0
Kamu tüketimi	7 352	7 842	6.7	8 157	4.0	8 898	9.1	9 457	6.3	10 467	10.6	42.2	7.3	11 004	5.2	12 082	9.8	13 457	11.4	28.7	8.8
Özel tüketim	47 168	49 361	4.6	50 514	2.3	52 285	3.5	56 454	8.0	59 719	5.8	26.6	4.8	63 300	6.0	66 636	5.3	69 145	3.8	15.8	5.0

(1) Geçici tahmin

I. Toplam kaynaklar :

a. GAYRİSAFİ MİLLİ HÂSILA :

(1) Birinci plan dönemi (1963 - 1967) :

Birinci plan döneminde gayrisafi milli hâsıla yılda ortalama olarak yüzde 6,7 oranında bir artış göstererek Plan hedefi olan yüzde 7.0 a yaklaşmış bulunmaktadır. Ancak yıllara göre bu hedeften önemli sapmalar meydana gelmiştir. 1964, 1965 ve 1967 yıllarında gayrisafi milli hâsıla yüzde 7 nin altında bir hızla artarken, 1963 ve özellikle 1966 da tarım sektörünün artış hızına bağlı olarak plan hedefi aşılmıştır.

Tarım katma değerinin büyük oranlarda arttığı yıllarda Plan hedefi olan yüzde 7.0 aşılmış, diğer yıllarda ise hedefin gerisinde kalınmıştır.

TABLO : 3 — 1962 - 1967 Dönemi Sektörel Büyüme Hızları

(Yüzde Olarak)

	I. Plan hedefi	Gerçekleşme 1963 - 1967 ortalaması
Tarım	4.2	3.2
Sanayi	12.3	9.7
İnşaat	10.7	8.0
Ulaştırma	10.5	7.2
Diğer	6.2	8.0
G S M H	7.0	6.7

1963 - 1967 döneminde özellikle sanayi, inşaat ve ulaştırmada Plan hedeflerine oranla önemli geri kalmalar olmuştur. Buna karşılık Planda gelişmesinin sınırlı olması öngörülen «Diğer» başlığı altında toplanan hizmet sektörlerinde katma değer önemli oranlarda artmıştır.

(2) İkinci plan dönemi (1968 - 1970) :

İkinci Beş Yıllık Planın ilk üç yıllık döneminde de 1963 - 1967 döneminde izlenen gelişmenin devam etliği görülmektedir. Gayrisafi milli hasılanın artış hızı bu dönemde de daha çok tarım sektörünün etkisi altındadır; «Diğer» başlığı altında toplanan sektörlerin katma değerleri Planda öngörülen hızların üstünde gelişmektedir.

1968 - 1970 döneminde gayrisafi milli hasılanın ortalama artış hızı yüzde 5,9 olmuştur. Bu hız Plan hedefinin altındadır. (1)

---

(1) Bu ortalama 1970 yılı için Temmuz 1970 yapılan ve yüzde 4,8 artış gösteren ilk tahminlere göre hesaplanmıştır. 1971 Programının hazırlanmasından sonra yapılan ikinci tahminlerde 1970 GSMH artış hızı D.İ.E. ce yüzde 5,6 çevresinde tespit edilmiştir.

TABLO : Sektörel Büyüme Hızları ve Gayrisafi Milli Hasıla İçindeki Payları İKİNCİ PLAN DÖNEMİ (Cari Fiyatlarla)

	BÜYÜME HIZI					YURTİÇİ GELİRE ORANI			GSMH'YA ORAN		
	Ortalama plan hedefi	1968	1969	1970 (Tahmin)	Üç yıllık artış	Yıllık ortalama artış	1968	1969	1970 (Tahmin)	1968	1969	1970 (Tahmin)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. Tarım	4.1	1.9	— 0.1	— 2.0	— 0.1	—	33.8	31.9	30.0	28.9	27.2	25.4
2. Sanayi	12.0	20.0	9.4	5.7	27.4	8.4	20.1	20.8	21.1	17.2	17.7	17.9
3. İnşaat	7.2	10.3	8.8	8.2	30.0	9.1	6.3	6.5	6.8	5.4	5.6	5.7
4. Ulaştırma	7.2	9.0	8.6	6.7	25.5	7.9	6.9	7.1	7.2	5.9	6.0	6.1
5. Konut	5.9	9.2	9.1	9.1	30.2	9.2	3.8	3.9	4.1	3.2	3.3	3.5
6. Diğerleri	6.9	8.7	8.2	7.8	26.8	8.2	29.1	29.8	30.8	24.9	25.3	26.1
7. Yurtiçi geliri (F F)	6.8	6.7	5.8	4.3	17.6	5.6	100.0	100.0	100.0	85.5	85.1	84.7
8. GSMH.	7.0	6.7	6.3	4.8	18.9	5.9	—	—	—	100.0	100.0	100.0

Tarım sektörü katma değeri için İkinci Plan artış hedefi ortalama yüzde 4,1 olarak tespit edilmiştir. Ancak II. Planın ilk üç yılında bu sektörde katma değer yetersiz bir gelişme göstermiştir. Sanayi sektöründe 1968 ve 1969 da yüzde 10 çevresinde olan artış hızı 1970 ilk tahminlerine göre yavaşlamıştır.

İnşaat sektöründe 1968 - 1970 döneminde Plan hedefi olan yüzde 7,2 aşılmıştır. Üç yılın ortalama artış hızı yüzde 9.1 dir. Bu sektörün katma değer artış hızı azalan bir seyir izlemekte ise de yıllık olarak Plan hedefinin üstünde bulunmaktadır.

Ulaştırma sektöründe de 1968 - 1970 döneminde Plan hedefi az miktarda aşılmıştır. 1970 yılı ilk tahminlerine göre bu sektörün katma değer artış hızının yüzde 6,7 olması beklenmektedir.

I. Planda olduğu gibi İkinci Planda da hizmet sektörlerinin gelişmesi sınırlı tutulmak istenilmiştir. Bununla beraber, 1968 - 1970 döneminde de «Diğer» başlığı altında toplanan ticaret ve diğer hizmet üreten sektörler ile konut sektörü Plan hedeflerinin çok üstünde gelişmişlerdir. 1968 - 1972 için Plan konut sektöründe yüzde 5.9 oranında bir büyüme hızı öngördüğü halde, 1968 - 1970 döneminde bu sektör katma değeri yılda ortalama olarak yüzde 9,2 oranında bir artış göstermiştir. Bunun dışında hizmet üreten sektörler için Planın öngördüğü katma değer artışı yüzde 6,0 olduğu halde, 1968 - 1970 ortalaması yüzde 8.2 olmuştur.

Tarım sektörünün yurtiçi gelir ve gayrisafi milli hasıla içindeki payı hızla azalmıştır. Sanayi sektörünün payı ise kararlılık göstermektedir. Bu sektör katma değerinin yurtiçi gelirdeki payı 1968 de yüzde 20,1 1970 de ise yüzde 21.1 dir. Gayrisafi milli hasıla içindeki payı ise 1968 de yüzde 17,2 iken 1970 de yüzde 17,9 a çıkmaktadır.

Aynı kararlı gelişme inşaat ve ulaştırma sektörlerinin payında da görülmektedir. Buna karşılık diğer sektörlerin yurtiçi gelirdeki payı 1968 de yüzde 32,9 dan, 1970 de 34,9 a çıkmaktadır.

b. ÖDEMELER DENGESİ :

İkinci Beş Yıllık Plan döneminin ilk üç yılında ödemeler dengesi hedeflerine tam olarak ulaşılamamıştır. Bununla beraber ihracat imkânlarının değerlendirilebilmesi için çeşitli teşvik tedbirleri getirilmiş. Ağustos 1970 tarihinde kur değişikliği yürürlüğe konmuştur. Planda öngörülen oranda olmamakla beraber ihracatın yapısında olumlu bir değişiklik sağlanmıştır. İthalât ikamesi sağlayacak önemli projelerin uygulanmasına geçilmiştir. Bunların bir kısmı tamamlanmış bulunmaktadır. Tüketim malı ithalâtı gıda ihtiyacı sebebiyle öngörülenin üstünde gerçekleşmiş, lüks tüketim malları ithalâtındaki kısıtlama devam etmekle birlikte gayri resmi yollardan yapılan bu tip mal ithalâtı önlenememiştir. 1968 ve 1969 yıllarında artan spekülâtif hareketler 1970 yılının ikinci yarısına kadar döviz rezervlerinin takviyesine imkân vermemiştir.

Net turizm ve dış seyahat gelirleri açık vermeğe devam etmekle beraber işçi dövizlerinde yüksek bir gelişme sağlanmıştır.

Nakdi dış krediler azalmış, proje kredilerinin ağırlığı artmıştır.

İkinci Plan döneminin son iki yılında rasyonel bir ikame politikası ile ihracat ve işçi dövizlerinin artırılması konusu önem kazanmaktadır.

TABLO : 4 — Milli Gelir

Milyon TL.
(Cari fiyatlarla)

	1962	%	1963	%	1964	%	1965	%	1966	%	1967	%	1968	%	1969	%	1970 (*)	%
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
1. Tarım	19 746.5	34.1	22 767.5	33.4	25 378.3	2.6	23 039.3	— 1.4	27 314.0	18.6	28 293.1	4.0	29 884.2	5.2	31 677.3	6.0	33 086.6	4.4
2. Sanayi	8 144.2	31.4	9 270.9	13.7	10 250.7	10.7	11 492.0	12.1	13 434.1	16.9	15 664.2	16.6	17 301.0	10.4	20 049.2	16.0	22 306.7	11.1
3. İnşaat	2 702.8	14.3	3 017.9	12.6	3 315.1	11.1	3 716.0	10.1	4 516.6	21.5	5 180.5	14.7	6 086.4	17.1	6 867.2	13.2	7 928.1	15.4
4. Ticaret	4 422.2	14.8	4 917.5	11.2	5 448.6	10.8	6 130.7	12.5	6 988.4	14.0	7 819.9	11.9	8 531.0	9.3	9 479.7	13.2	10 855.7	12.1
5. Ulaştırma	3 213.4	11.9	3 630.1	13.5	3 907.9	6.8	4 306.5	10.2	4 719.0	9.6	5 436.2	15.2	6 164.7	13.4	7 060.0	14.2	7 923.4	12.5
6. Mali kurum ve emlâk mes.	3 510.6	12.6	3 928.4	11.9	4 318.5	9.9	4 854.0	12.4	5 585.4	15.3	6 494.9	15.9	7 480.2	15.3	8 372.2	14.6	9 810.8	14.4
7. Kamu	1 702.7	7.7	1 873.0	10.0	2 073.3	10.8	2 293.3	10.6	2 547.8	11.0	2 940.8	11.5	3 262.6	14.5	3 716.1	13.9	4 327.3	16.4
8. Devlet hizmetleri	4 566.7	9.2	5 467.9	18.4	6 110.9	13.0	6 772.3	10.8	7 828.5	15.7	8 724.2	11.3	9 853.9	12.9	10 859.0	10.2	12 026.2	10.7
9. Yurtiçi gelir	48 011.4	12.7	54 870.6	14.3	58 683.3	7.3	62 006.3	6.4	72 953.6	16.5	80 343.8	10.6	88 564.0	10.0	95 480.7	7.8	108 264.8	9.9
10. Dış âlem geliri	— 243.7	— 2.5	— 182.5	— 25.0	— 202.9	11.0	214.2	—	595.5	179.4	277.4	— 53.7	303.6	9.4	485.5	63.2	650.6	31.3
11. Saf milli hâsıla (Piyasa fiyat.)	47 767.7	12.8	54 697.6	14.5	58 682.4	7.3	62 820.5	7.1	73 552.3	17.1	80 923.2	9.9	89 667.6	10.0	96 976.2	11.4	108 915.6	10.0
12. Vasıtalı vergiler	5 059.6	31.2	5 946.9	15.6	6 392.8	9.3	7 089.6	10.9	8 471.2	19.5	10 323.7	21.9	11 396.6	12.3	12 090.9	12.9	15 666.2	21.2
13. Saf milli hâsıla (Piyasa fiyat.)	52 827.3	12.7	60 536.7	14.6	65 055.2	7.5	69 910.1	7.5	82 023.5	17.3	91 146.9	11.1	100 686.2	10.2	112 067.1	11.3	124 781.8	11.3
14. Aşınma-eskime	2 421.1	30.4	2 716.5	12.2	3 000.0	9.7	3 298.9	10.7	3 661.7	11.0	4 082.7	11.5	4 554.2	11.5	5 081.1	11.6	5 746.7	13.1
15. GSMH	55 248.4	12.6	63 253.2	14.5	68 055.2	7.6	73 209.0	7.6	85 685.2	17.0	95 229.6	11.1	105 240.4	10.3	117 148.2	11.3	130 528.5	11.4

(*) Geçici tahminler (Temmuz 1970 İtibariyle)

TABLO : 6 — Milli Gelir

Milyon TL.
(1968 fiyatları ile)

	1962	%	1963	%	1964	%	1965	%	1966	%	1967	%	1968	%	1969	%	1970 (1)	%
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
Tarım	22 128.8	5.6	23 813.7	7.6	23 813.7	—	23 039.5	— 3.3	25 663.2	11.4	25 905.7	0.9	26 401.8	1.9	26 388.1	— 0.1	25 873.0	— 2.0
Sanayi	8 996.6	6.9	9 716.3	8.0	10 551.9	8.6	11 492.0	8.9	12 710.2	10.6	14 279.2	12.3	15 714.0	10.0	17 198.7	9.4	18 187.3	5.7
İnşaat	3 053.7	5.0	3 240.0	6.1	3 505.7	8.2	3 716.0	6.0	4 191.7	12.8	4 487.0	7.0	4 951.3	10.3	5 389.4	8.8	5 833.9	8.2
Ticaret	4 920.8	6.4	5 280.0	7.3	5 739.4	8.7	6 130.7	6.8	6 664.1	8.7	7 200.2	8.0	7 801.3	8.3	8 382.4	7.4	8 931.3	6.5
Ulaştırma	3 492.9	5.9	3 786.3	8.4	4 024.8	6.3	4 306.5	7.0	4 629.5	7.5	4 955.6	7.0	5 354.4	8.0	5 828.2	8.8	6 221.5	6.7
Mali mües. ser. mes.	3 942.7	5.6	4 218.7	7.0	4 522.5	7.2	4 854.0	7.3	52 81.0	8.8	5 740.4	8.7	6 236.8	8.6	6 757.4	8.3	7 260.7	7.4
Konut	1 835.8	5.7	1 960.6	6.8	2 107.7	7.5	2 295.3	8.9	2 490.4	8.5	2 715.6	9.0	2 966.7	9.2	3 238.1	9.1	3 534.3	9.1
Devlet Hizm.	5 354.8	5.8	5 783.2	8.0	6 193.8	7.1	6 772.3	9.3	7 347.9	8.5	7 983.1	8.6	8 713.4	9.1	9 475.6	8.7	10 342.4	9.1
Yurtiçi gelir	53 726.1	5.9	57 798.8	7.6	60 459.5	4.6	62 606.3	3.6	68 978.0	10.2	73 266.8	6.2	78 139.7	6.7	82 657.9	5.8	86 184.4	4.3
Dış alem geliri	— 272.2	— 7.4	— 191.9	— 29.5	— 208.4	8.6	214.2	—	571.3	166.7	261.7	— 54.2	286.4	9.4	446.6	55.9	563.5	23.9
Safi milli hâsıla (Faktör fiyat)	53 453.9	6.0	57 606.9	7.8	60 251.1	4.6	62 820.5	4.3	69 549.3	10.7	73 528.5	6.7	78 426.1	6.7	83 104.5	6.0	86 737.9	4.4
Vasıtalı vergiler	5 798.2	8.3	6 244.7	7.7	6 663.1	6.7	7 089.6	6.4	7 656.8	8.0	8 309.0	8.5	8 844.8	6.4	9 600.9	8.5	10 325.6	7.5
Safi milli hâsıla (Piyasa fiyat)	59 252.1	6.2	63 851.6	7.8	66 914.2	4.8	69 910.1	4.5	77 206.1	10.4	81 837.5	6.0	87 270.9	6.6	92 705.4	6.2	97 063.5	4.7
Aşınma-eskime	2 727.6	4.5	2 876.0	5.4	3 080.2	7.1	3 298.9	7.1	3 539.7	7.3	3 802.3	7.4	4 089.3	7.5	4 406.1	7.7	4 743.1	7.6
G S M H	61 979.7	6.1	66 727.6	7.7	69 994.4	4.9	73 209.0	4.6	80 745.8	10.3	85 639.8	6.1	91 360.2	6.7	97 111.5	6.3	101 806.6	4.8

(1) Geçici tahminler (Temmuz 1970 itibariyle)

TABLO : 7 - 1963 - 1969 Dönemi Ödemeler Dengesi Gerçekleşmeleri

(Milyon Dolar)

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
I. Cari işlemler:							
A. Dış Ticaret							
1. İthalât	— 688	— 537	— 572	— 718	— 685	— 764	— 801
2. İhracat	368	411	464	490	523	496	537
Dış ticaret dengesi	— 320	— 126	— 108	— 228	— 162	— 268	— 264
B. Görünmeyen işlemler							
1. Dış borç faizi (*)	— 24	— 31	— 28	— 28	— 32	— 34	— 39
2. Turizm ve seyahat	— 13	— 13	— 11	— 14	— 14	— 9	— 5
3. İşçi gelirleri	—	9	70	115	93	107	141
4. Kâr transferi	— 8	— 10	— 15	— 16	— 25	— 32	— 32
5. Proje kredi. hizmet ödemesi	—	— 4	— 7	— 7	— 9	— 15	— 18
6. Diğer görünmeyenler	16	7	5	1	21	20	— 5
Görünmeyenler dengesi	— 29	— 42	14	51	34	37	42
C. Enfrastrüktür ve offshore	22	59	18	19	14	9	8
Cari işlemler dengesi	— 327	— 109	— 76	— 158	— 114	— 222	— 214
II. Sermaye hareketleri :							
1. Dış borç ödemesi (*)	— 100	— 85	— 145	— 97	— 79	— 72	— 87
2. Özel yabancı sermaye	21	24	22	30	17	13	24
3. Gıda ithalâtı	88	31	29	17	—	—	41
4. Bedelsiz ithalât	5	5	5	11	12	22	20
5. Proje kredileri	61	47	48	71	83	127	174
6. Program kredileri (*)	154	126	190	153	134	118	96
a. Kredi	104	106	132	111	91	87	79
b. Röfinansman	15	—	58	42	18	6	2
c. EMA	35	20	—	—	25	25	15
7. Kredili ithalât	10	10	—	—	—	—	—
Sermaye hareketleri dengesi	239	158	149	185	167	208	268
Genel denge	— 88	49	73	27	53	— 14	54
III. IMF net durumu	4	3	— 15	—	8	27	— 11
IV. Rezerv hareketleri	48	— 12	— 13	39	— 25	6	(. .)
V. Kısa vadeli krediler	— 21	— 15	— 35	— 39	— 21	—	—
VI. Net hata ve noksan	57	— 25	— 10	— 27	— 15	— 19	— 43

(*) Tecil hariç, röfinansman dahildir.

(1) İthalât :

1968 - 1970 yılları için toplam olarak Plan'da 2 710 milyon dolar, Program'da 2 575 milyon dolar, ithalât öngörüldüğü halde, gerçekleşmenin 2 500 milyon dolar çevresinde olması muhtemeldir. Ana mal grupları itibariyle ithalât genellikle plandan farklı bir gelişme göstermiştir.

TABLO : 8 — İthalâtın Kaynaklara Göre Dağılımı

(Milyon dolar)

	1968		1969		1970	
	Program	Gerçek.	Program	Gerçek.	Program	Gerçek. tahmini
Liberasyon	360	361	355	344	400	405
Tahsisli ithal malları	240	202	235	181	205	205
Anlaşmalılar	100	107	105	104	105	105
Program ithalâtı	700	670	695	629	710	715
Diğer ithalât	135	94	165	172	170	220
Toplam İthalât	835	764	860	801	880	935

TABLO : 9 — İthalâtın Mal Gruplarına Göre Dağılımı (1) (1968 - 1970)

(Milyon dolar)

	Plan	Yüzde dağılım	Gerçekleşme	Yüzde dağılım
Yatırım malları	1 052	38,8	791	31,6
Ham madde ve ara mallar	1 388	51,2	1 408	56,3
Tüketim malları	270	10,0	301	12,1
TOPLAM	2 710	100,0	2 500	100,0

(1) 1970 tahminidir.

1968 - 1970 döneminde hammaddeler ile tüketim malları ithalâtında bir yükselme görülmektedir. Tüketim malları artışı daha çok hava şartlarının elverişli olmayışı sebebiyle yapılan gıda malları ithalâtından ileri gelmektedir.

1968 ve 1969 yılı gerçekleşmeleri ile 1970 yılı gerçekleşme tahminlerine göre, 1968 - 1970 döneminde ithalâtın büyük bir bölümü Liberasyon ve Tahsisli İthal Mallarına dayanmaktadır. Bu iki kaynağın toplam ithalâttaki yeri yüzde 67.9 a varmaktadır. Anlaşmalı memleketlerden yapılan ithalâtın toplam ithalâttaki payının 1963 - 1967 döneminde yüzde 12,2 iken 1968 - 1970 döneminde yüzde 12,6 olacağı tahmin edilmektedir.

TABLO : 10 — Tüketim Malı İthalâtı (1) *(Milyon dolar)*

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Kahve	0.3	1.0	1.1	2.0	0.7	1.7	1.1
Çay	2.4	0.2	—	—	—	—	—
Buğday	51.8	5.5	23.4	15.5	1.8	—	26.2
Pirinç	—	. .	. .	1.5	—	—	2.3
Kına	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.2	0.1
İlâçlar	2.4	1.0	0.6	0.7	0.6	0.7	0.6
Benzin	0.1	0.1	0.1	. .	0.4	0.5	0.7
Gazyağı	1.0	0.6	0.7	0.5	0.7	0.7	0.7
Motorin	—	—	. .	0.2	0.7	2.0	1.4
Makina yağı	2.2	1.7	1.4	1.9	2.0	2.5	1.9
L. P. G.	—	—	—	. .	. .	1.2	2.3
İç - dış lastikler	2.9	0.9	0.4	0.5	—	0.5	0.3
Yedek parça	1.0	0.8	1.0	1.4	1.5	1.6	1.3
Otomobil	1.4	1.1	0.6	1.5	1.9	6.7	3.8
Kamyon. Kamyonet	3.0	1.1	0.4	0.6	0.2	0.1	0.4
Televizyon	—	. .	. .	. .	. .	0.5	1.1
Süt tozu	0.1	. .	. .	. .	. .	. .	3.4
Un	. .	. .	. .	. .	. .	. .	1.6
Tereyağı	. .	. .	. .	. .	. .	. .	8.8
Peynir	. .	. .	. .	. .	. .	. .	1.0
Diğerleri	35.5	30.1	32.2	38.4	44.5	43.1	60.0
TOPLAM	104.2	42.2	62.0	64.9	55.1	62.0	119.0

(1) İthalât mallarında tüketime tahsis edildiği kabul edilen kısımlar.

(. .) İhmal edilebilir.

1958 yılı iktisadî kararlarına uygun olarak ihdas edilen ithalât sistemi bazı değişikliklerle Birinci ve İkinci Beş Yıllık Plan döneminde de devam ettirilmiştir.

Teminatlar, talebi kısmak amacıyla, 1963 yılının ikinci yarısından itibaren yükseltilmeye başlanmış; 1964 yılından itibaren teminat oranları tahsisli ithal malları listesinde yüzde 30 a, liberasyon listelerinde yüzde 50 - 100 e çıkarılmıştır. 1969 yılında ise bu oranlar daha da artırılarak Tahsisli İthal Malları Listesinde yüzde 50 ye, Liberasyon Listelerinde ise yüzde 90 - 150 ye yükseltilmiştir.

Tahsisli İthal Malları Listesinde yer alan kota sayıları zaman içerisinde fazla miktarda artmış; özellikle kuruluşlar için kota ayırma eğilimi belirmiştir.

Teminat konusunda alınan tedbirler, özellikle, Liberasyon Listelerine olan spekülatif talebi kısıtlayamamış; bu sebeple yapılan taleplerin transferlerinde aksamalar belirmiş; gecikmeler 1969 da 8 - 10 ayı bulmuştur.

TABLO : 11 — İhracatın Mal Grupları İtibariyle Yüzde Dağılımı

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
I. Tarım ve hayvancılık ürünleri	79,31	77,80	77,92	79,29	81,53	81,52	75,02
a. Hububat ve baklagiller	2,18	2,48	2,34	2,25	1,30	1,56	0,85
b. Meyveler ve sebzeler	23,66	20,98	22,76	19,98	25,34	25,54	30,12
c. Sanayi bitkileri	41,49	45,58	43,37	50,15	49,01	48,38	38,00
d. Hayvan ve hayvancılık ürünleri	11,17	7,94	8,38	5,82	4,77	5,16	4,96
e. Su ürünleri	0,81	0,82	1,07	1,09	1,11	0,88	1,09
II. Madencilik ve taşocakçılığı	2,96	3,64	4,53	4,76	3,97	5,25	6,51
III. Sanayi ürünleri	17,73	18,56	17,55	15,95	14,50	13,23	18,47
a. Gıda ve içki sanayii	11,57	11,24	10,13	7,75	9,13	6,41	10,68
b. Dokuma sanayii	0,83	1,12	0,99	0,56	0,59	1,61	2,96
c. Orman ürünleri sanayii	0,43	0,22	0,27	0,43	0,29	0,36	0,37
d. Deri ve kösele işleme sanayii	0,02	0,06	0,06	0,05	0,03	0,06	0,18
e. Kimya sanayii (1)	2,87	2,67	1,62	1,28	0,59	0,92	1,72
f. Cam - seramik sanayii	0,12	0,16	0,13	0,04	0,06	0,21	0,08
g. Demirden başka metaller sanayii	1,72	2,90	4,09	5,51	3,49	3,36	1,68
h. Alet, makina imalât sanayii	. .	0,01	0,02	0,02	0,04	0,04	0,16
i. Elektronik sanayii				0,01	0,01	—	0,01
j. Diğerleri	0,17	0,18	0,24	0,30	0,27	0,26	0,63

(1) *Petrol ürünleri sanayiini kapsamaktadır.*

TABLO : 12 — 1968 - 1970 Döneminde Toplam İhracatın Ana Mal Grupları Bakımından Dağılımı

(Milyon dolar)

	1968			1969			1970		
	Plan	Program	Gerçekleşme	Plan	Program	Gerçekleşme	Plan	Program	Gerçekleşme tahmini
Tarım ürünleri	409	409	405	427	442	403	445	450	439
Madencilik ve taşocakçılığı ürünleri	31	31	26	34	33	35	37	32	38
Sanayi ürünleri	100	100	65	114	100	99	133	118	108
TOPLAM	540	540	496	575	575	537	615	600	585

(2) İhracat :

1968 - 1970 döneminde ihracatın plan hedeflerinin yüzde 6,5 oranında gerisinde kalacağı ve 1,6 milyar dolar çevresinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

1968 - 1970 döneminde İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında öngörülen sınai ihracat seviyesine ulaşılamamış olmakla birlikte ihracatın yapısında özellikle 1966 yılından itibaren ortaya çıkan olumsuz eğilim teşvik tedbirleri ile 1969 yılında düzeltilmiştir. Sanayi ürünlerinin ihracatı 1968 de 66 milyon dolardan 1969 da 99 milyon dolara yükselmiştir.

İkinci Plan dönemi başında ihracat 1967 yılına göre 26 milyon dolar kadar gerilemiştir. Fındık ve tütün ihracatının 23 milyon dolar düşmesi, şeker ihracatının durdurulması ve zeytinyağı ihracatının devrevi karakteri bu azalmada etkili olmuştur. 1969 yılında ortaklama plan hedefinin üstünde bir gelişme sağlanmış, ancak 1968 yılındaki gerilemeyi telafi etmek mümkün olmamıştır. 1970 yılında yüzde 9 a yaklaşan bir ihracat artışı beklenmektedir.

İhraç edilebilir mallarda tütün ve çay dışında önemli bir stok problemi mevcut bulunmamaktadır.

(3) Görünmeyen işlemler :

(i) Turizm ve dış seyahat :

Görünmeyen işlemlerde yer alan turizm ve dış seyahat kalemi gerek Birinci Beş Yıllık Plan döneminde, gerekse 1968 - 1969 yıllarında açık vermiştir.

İkinci plan 1968 - 1970 yıllarında 27 milyon dolar net gelir sağlanmasını öngördüğü halde bu işlemlerde harcamalar 16 milyon dolar fazla olmuştur. Bununla beraber yıllar itibariyle açık miktarı azalma eğilimi göstermektedir. Sadece turistik seyahatlerde 1963 - 1967 döneminde 1,8 milyon dolarlık, 1968 - 1969 yıllarında da 17,7 milyon dolarlık net gelir sağlanmıştır. Artan turist sayısına rağmen turistik gelirlerde beklenen sonucun alınamaması resmi kanalların dışına kayan dövizlerle ilgilidir.

(ii) İşçi gelirleri :

Yurt dışında bulunan işçilerin Türkiye'ye gönderdikleri tasarrufları ilk olarak 1964 yılında 9 milyon dolara varmıştır. 1966 yılında 115 milyon dolara çıkan işçi dövizleri, 1967 de Almanya'daki iktisadi durgunluk sebebiyle 93 milyon dolara inmiş, 1969 da artan işçi sayısına bağlı olarak 140 milyon dolara yükselmiştir. 1970 Ağustos ayındaki devalüasyondan sonra işçi dövizlerindeki gelişme hızlanmıştır.

(Milyon Dolar)

	1967	1968	1969	% Artış 1968	% Artış 1969	Ocak - Temmuz 1969	Ocak - Temmuz 1970
I TARIMSAL ÜRÜNLER	425.9	404.7	402.7	5.0	— 0.5	200.1	219.6
A. Hububat, Bakliyat	6.8	7.4	4.5	13.2	— 41.6	1.9	1.7
— Mercimek	2.0	3.9	1.9	95.0	— 51.3	0.5	0.9
— Diğerleri	4.8	3.8	2.6	— 20.8	— 31.6	1.4	0.8
B. Meyve ve Sebzeler	132.1	126.8	161.7	— 4.2	27.5	55.2	50.6
— Fındık	84.0	76.0	107.6	— 9.5	41.6	34.2	34.2
— Kuru Üzüm (Çekirdeksiz)	22.7	22.6	22.8	— 0.4	0.9	11.3	10.3
— Kuru İncir	7.2	7.0	6.8	— 2.8	— 2.9	0.5	0.7
— Antep Fıstığı	4.8	3.4	2.7	29.2	— 20.6	2.3	0.9
— Portakal, Mandalina	3.4	4.7	5.9	38.2	25.5	1.5	0.8
— Limon	3.0	3.7	4.6	23.3	8.1	0.8	0.9
— Diğer Turunçgiller	0.2	0.2	0.3	—	50.0	—	—
— Diğerleri	7.1	9.3	11.5	31.0	23.7	4.6	3.4
C. Endüstri Bitkileri	256.0	240.1	234.0	— 6.2	— 15.0	127.1	150.7
— Tütün	118.0	94.8	81.5	— 19.7	— 14.0	55.3	52.9
— Pamuk	131.5	139.1	113.6	5.8	— 18.3	67.5	93.3
— Orman Ürünleri,	2.0	1.9	2.3	— 5.0	21.1	1.6	1.7
— Diğerleri	4.6	4.3	6.7	— 6.5	55.8	2.7	2.8
D. Hayvancılık ve Hayvansal Ürünler	24.9	25.6	26.6	2.8	3.9	12.1	11.8
— Sığır (Baş)	3.2	2.0	6.1	37.5	205.0	1.2	2.9
— Koyun (Baş)	3.7	7.5	4.4	102.7	— 41.3	2.9	2.8
— Keçi (Baş)	2.1	1.2	0.9	42.9	— 25.0	0.2	0.2
— Yapağı	2.1	1.9	1.2	— 9.5	— 36.8	0.3	—
— Tiftik	6.4	6.8	6.6	6.3	— 2.9	2.5	1.7
— Ham Deri	5.4	5.5	5.5	1.9	—	3.8	2.9
— Diğerleri	2.1	0.7	2.2	— 66.7	214.3	1.2	1.3
E. Su Ürünleri	5.8	4.4	5.9	— 24.1	34.1	3.8	4.8
II. MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI ÜRÜNLERİ	20.7	26.1	35.0	26.1	34.1	17.4	22.1
— Krom	7.2	9.6	12.8	33.3	33.3	6.5	7.9
— Civa	2.1	1.6	3.2	— 23.8	100.0	1.5	1.4
— Manyezit	1.6	2.1	2.4	31.3	14.3	1.3	2.3
— Diğerleri	9.6	12.8	16.5	33.3	28.9	8.1	10.2

III. SANAYİ ÜRÜNLERİ

	1967	1968	1969	% Artış 1968	% Artış 1969	Ocak - Temmuz 1969	Ocak - Temmuz 1970
— Gıda ve İçki Sanayii	75,7	65,7	99,1	— 13,2	50,8	48,3	50,8
(1) Zeytinyağı	47,7	31,8	57,3	— 33,3	80,2	27,7	19,8
(2) Şeker	6,8	0,8	12,7	— 88,2	—	5,4	—
(3) Et	6,2	1,5	12,2	— 75,8	—	4,8	1,7
(4) Küspe	0,01	1,0	3,6	—	260,0	0,7	0,3
(5) Barsak	23,4	19,8	17,6	— 15,4	— 11,1	10,3	11,2
(6) Diğerleri	2,4	2,3	1,9	— 4,2	— 17,4	1,0	0,7
— Dokuma Sanayii	8,9	6,4	9,3	— 28,1	45,3	5,5	5,9
(1) Pamuklu Dokuma	3,1	8,0	15,9	158,1	98,8	7,4	14,2
(2) Yünlü Dokuma	0,5	3,5	4,8	—	37,1	2,3	2,3
(3) Halı - Kilim (El Dok.)	0,4	1,2	0,6	200,0	— 50,0	0,3	0,7
(4) Diğerleri	1,4	1,6	1,9	14,3	18,8	1,1	1,1
— Orman Ürünleri	0,8	1,7	8,5	112,5	—	2,9	9,6
— Deri ve Kösele Sanayii	1,5	1,8	2,0	20,0	11,1	1,1	1,4
— Kimya Sanayii (1)	0,2	0,3	1,0	50,0	66,7	0,3	0,1
— Cam Seramik Sanayii	3,1	4,5	9,2	45,2	104,4	5,4	5,2
— Demirden Başka Metaller	0,3	1,0	0,4	213,3	— 60,0	0,1	0,4
(1) Bakır ve Alaşımları	18,2	16,7	9,0	— 8,2	— 46,1	6,2	6,7
(2) Ferro - Krom	16,6	13,6	6,6	— 18,1	— 51,5	4,5	3,4
(3) Diğerleri	1,5	2,5	2,1	66,7	16,0	1,5	1,3
— Madeni Eşya, Makina İmalâtı	0,1	0,5	0,3	—	— 40,0	0,1	2,0
— Elektrik Makinaları, Elektronik Sanayii	0,2	0,2	0,9	—	—	0,2	1,3
— Diğerleri	0,06	0,03	0,07	— 50,0	76,7	0,03	0,07
GENEL TOPLAM	1,4	1,2	3,3	— 14,3	175,0	1,9	0,9
	522,3	496,4	536,8	— 5,0	8,1	267,7	293,4

(1) Petrol ürünleri sanayiini kapsamaktadır

TABLO : 14 — Turizm ve Dış Seyahat Gelir ve Harcamaları *(Bin dolar)*

	1963		1964		1965		1966		1967		1968		1969	
	Gelir	Gider	Gelir	Gider	Gelir	Gider	Gelir	Gider	Gelir	Gider	Gelir	Gider	Gelir	Gider
İş seyahatleri	98	1 168	100	995	177	1 077	211	1 271	139	1 425	332	2 175	381	3 540
Turistik seyahatler	6 424	5 528	6 986	8 661	12 198	10 516	10 657	11 259	11 763	10 223	21 808	16 766	34 111	21 402
Sıhhî seyahatler	6	1 232	14	404	15	367	30	322	8	351	16	996	22	647
Dinî seyahatler	. .	5 500	5	4 367	100	4 208	. .	5 441	4	6 723	288	4 829	453	5 994
Resmî seyahatler	352	2 874	261	2 399	20	2 258	22	2 693	200	3 013	19	3 360	113	3 782
Diğer	780	4 210	949	4 981	1 248	5 884	1 213	5 344	1 105	5 078	1 623	5 289	1 493	6 163
TOPLAM	7 660	20 512	8 315	21 807	13 758	24 310	12 133	26 330	13 219	26 813	24 086	33 415	36 573	41 528

Kaynak : Maliye Bakanlığı

TABLO : 15 — Yurt Dışına Giden İşçiler ve Transfer Edilen İşçi Dövizleri

	İşçi sayısı	Transfer edilen döviz (Bin Dolar)	İşçi başına (Dolar)
1964 (Yıl sonu)	109 165	. .	. .
1965 (»)	160 685	69 782	434
1966 (»)	195 095	115 334	591
1967 (»)	204 042	93 030	456
1968 (»)	247 246	107 320	434
1969 (»)	351 221	140 635	400
1970 (1) (»)	470 000	230 000	489

(1) Tahmin

(iii) Kâr transferleri :

Son yıllarda devamlı bir artış gösteren «Kâr transferleri», 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu, 6326 sayılı Petrol Kanunu ve Türk Parasının Kıymetini Koruma Mevzuatına göre getirilmiş aynî, nakdî ve gayrimaddî sermaye ile ilgili transferleri ve aynı zamanda yapılmış istikrazların ana para ve faizlerini kapsamaktadır.

«Kâr transferlerinde» 1969 yılından itibaren ortaya çıkan artışlar daha çok Petrol Kanununu ilgilendiren transferlerin yükselmesinden ileri gelmiştir.

(4) Sermaye hareketleri :

Ödemeler dengesi açığı çeşitli dış kredilerle kapatılmaktadır. Dış borçlar, yıldan yıla devamlı bir artış göstermektedir. 1964 - 1969 döneminde yıllık artış, yüzde 10 - 14 arasında değişmektedir. Bu artışlar sonucu 1969 yılı sonunda varılan dış borç seviyesi 1964 yılının % 72,9 oranında üzerindedir.

1963 - 1969 döneminde OECD Türk Konsorsiyum'u kanalı ile 765 milyon dolar tutarında program kredisi alınmıştır. Ayrıca Avrupa Fonundan (EMA) ve Milletlerarası Para Fonundan (IMF) sırasıyla 205 ve 126 milyon dolar çekilmiştir.

1965 yılında en yüksek seviyesine çıkarak 140 milyon dolara ulaşan Konsorsiyum program kredileri daha sonraki yıllarda hızla azalarak 1968 yılında 93 ve 1969 yılında 81 milyon dolara inmiştir.

Cari ithal ihtiyaçlarının karşılanması bakımından önemli olan bu tip kredilerdeki azalma milletlerarası para müesseseleri imkânları ile telafi edilmeğe çalışılmış, ancak EMA ve IMF kredileri 1967 ve 1968 de sabit kalmış, 1969 yılında gerilemiştir.

1963 - 1969 yıllarında ödenen dış borç anapara ve faizleri 391 milyon dolar olmuştur. Bu miktarın 262 milyon dolarlık kısmı 1959 Paris Anlaşması ile konsolide edilen borçlara, 290 milyon doları EMA ve IMF e aittir.

Borç ödemeleri aynı dönemde Konsorsiyum, EMA ve IMF den sağlanan nakdî kredilerin ortalama olarak yüzde 90 ını teşkil etmiştir.

Milletlerarası Para Müesseselerinden 1963 - 1969 döneminde sağlanan net imkân 40.5 milyon dolardır. 1962 yılı sonunda EMA ve IMF e sırasıyla 80 ve 48.5 milyon dolar olan borç bakiyesi 1969 sonunda 105 ve 64 milyon dolara yükselmiştir.

TABLO : 16 — EMA ile ilişkiler

(Milyon Dolar)

	Çekilen	Ödenen	Bakiye
1959	21.0	—	
1960	0.5	—	
1961	50.0	21.5	
1962	45.0	15.0	
1959 - 1962	116.5	36.5	80.0
1963	50.0	35.0	
1964	20.0	10.0	
1965	50.0	65.0	
1966	20.0	30.0	
1967	25.0	10.0	
1968	25.0	10.0	
1969	15.0	20.0	
1963 - 1969	205.0	180.0	25.0
1959 - 1969	321.5	216.5	105.0

TABLO : 17 - - IMF ile İlişkiler

(Milyon Dolar)

	Çekilen	Ödenen	Bakiye
1947 - 1962	104.5	56.0	48.5
1963	21.5	17.5	
1964	19.0	16.0	
1965	—	15.0	
1966	21.5	21.5	
1967	27.0	19.0	
1968	27.0	—	
1969	10.0	21.5	
1963 - 1969	126.0	110.5	15.5
1947 - 1969	230.5	166.5	64.0

TABLO : 18 — Nakdi Krediler ve Borç Ödemeleri (1)

(Milyon Dolar)

	Borç ödemeleri (2) (Ana Para + Faiz) (1)	krediler (2)	Yüzde (1)/(2)
1963	141	175.5	80.3
1964	132	145	91.0
1965	188	190	98.9
1966	147	174.5	84.2
1967	130	161	80.7
1968	106	145	73.1
1969	147	106	138.7
1963 - 1969	991	1 097	90.3

(1) Nakdi Krediler Konsorsiyum Program kredileri ile EMA ve IMF kredilerini kapsamaktadır. Gerek borç ödemelerinde gerek kredilerde röfinansman dahildir.

(2) IMF dahildir.

İhracat rantreleri ve görünmeyen işlemler gelirlerine göre borç ödemelerinin oranı işçi dövizlerindeki artış sebebiyle olumlu bir gelişme göstermiştir. 1963 yılında yüzde 37 olan oran 1969 da yüzde 21.9 a inmiştir. Bununla beraber 1963 - 1969 döneminde borç ana para ve faiz ödemeleri ihracat ve görünmeyen kalemler gelirlerinin yüzde 25.8 ini teşkil etmiştir.

Birinci Beş Yıllık Plan döneminde, toplam olarak 1156 milyon dolarlık proje kredisi ve nakdi kredi kullanılmıştır. Bunun % 26.8 i proje kredisi kalan % 73.2 si nakdi kredidir.

1968 - 1969 döneminde ise kullanılan toplam proje kredisi ve nakdi kredi 552 milyon dolardır. Bunun % 54.5 i projelerle ilgilidir.

II. Toplam harcamalar :

a. YATIRIM HARCAMALARI :

(1) Sabit sermaye yatırımları :

1967 - 1970 döneminde toplam sabit sermaye yatırım harcamalarında cari fiyatlarla yüzde 60 ve sabit fiyatlarla yüzde 37 çevresinde artış kaydedilmiştir. Üç yıllık dönemde özel sektör yatırımlarında artış sabit fiyatlarla yüzde 37 yi aşmakta; kamu yatırımlarında ise bu oran yüzde 36 çevresinde bulunmaktadır.

Sabit sermaye yatırımları için yapılan toplam harcamalar 1967 yılında cari fiyatlarla gayrisafi milli hasılanın yüzde 17.7 sini meydana getirmekte iken bu oran devamlı artış göstererek 1970 yılında yüzde 20.6 ya yükselmiştir.

1968 yılında kamu sektörünce yapılan sabit sermaye yatırımlarının artış hızı yüzde 19.6 gibi çok yüksek bir orana ulaşmıştır.

1969 yılında Bütçe yatırımları programlanan miktara çok yakın gerçekleşmiş, İktisadi Devlet Teşekkülleri yatırımları ise program hede-

fini önemli ölçüde aşmıştır. Toplam kamu yatırımlarında program hedefinin yüzde iki aşılmış olmasına rağmen 1968 yılı gerçekleşmelerinin çok yüksek oluşu nedeniyle 1968 e göre 1969 kamu yatırımları artış hızı nispi yavaşlama göstermiştir.

1970 Programında, devam eden ve dış finansman gerekleri geniş ölçüde temin edilmiş kamu sınai projelerine öncelik verilmiş; bu ise programlanan İktisadi Devlet Teşekkülleri yatırımlarının toplam kamu yatırımları içindeki payının 1969 da yüzde 33.6 dan 1970 de yüzde 36.4 e yükselmesine yol açmıştır. 1970 yılında İktisadi Devlet Teşekkülleri yatırım gerçekleşmelerinin program hedeflerini yüzde 9 oranında aşması beklenmektedir. Genel ve katma bütçe yatırım harcamaları ise bütçe uygulamasındaki gecikmeler nedeni ile program hedeflerinin bir miktar gerisinde kalabilecektir. Özel teşvik tedbirlerinin etkisiyle 1968 ve özellikle 1969 da süratlenen özel sabit sermaye yatırım harcamalarının artış hızında; teşvik tedbirlerinin kısmen uygulamadan kalkması ve stabilizasyon programı çerçevesinde alınan bazı tedbirler nedeniyle 1970 yılında nispi yavaşlama olabilecektir.

(2) Stok değişmeleri :

Özel sektörün stoklama faaliyeti esas itibariyle imalât sanayii ham ve yarı mamul madde stoklarına bağlı olmak üzere kamu sektöründen daha yoğun olmaktadır. Kamu stoklarının önemli bir kısmını destekleme alımına konu teşkil eden çay ve tütün stokları ile İktisadi Devlet Teşekkülleri stokları meydana getirmektedir. 1968 ve 1969 da tarımsal nitelikteki kamu stok artışları devam etmiş; madencilik ve imalât sanayiinde faaliyet gösteren bir kısım İktisadi Devlet Teşekkülleri üretimlerindeki duraklama veya ihracat artışı gibi sebeplerle artış hızı 1969 da yavaşlama göstermiştir. Bu eğilimin benzer nedenlerle 1970 yılında da devam ettiği tahmin edilmektedir.

1969 yılında nispi yavaşlama gösteren özel stoklama faaliyetinin ise 1970 yılında özellikle tarımsal ürünlere bağlı olarak bir miktar hızlanması beklenmektedir.

GSMH nın yüzdesi olarak sabit sermaye yatırım harcamaları 1970 yılı hariç olmak üzere plan hedefleri ile tutarlı bulunmaktadır. Toplam yurtiçi tasarrufların GSMH içindeki yeri de devamlı artış eğilimi göstermekte, 1967 yılında yüzde 18.6 olan bu oranın 1970 yılında yüzde 20.1 e ulaşması beklenmektedir.

5 TÜKETİM HARCAMALARI :

1967 - 1970 döneminde sabit fiyatlarla toplam tüketim harcamalarında meydana gelen ortalama artış yüzde 5.6 çevresindedir.

1969 yılında kamu yatırımlarındaki nispi yavaşlamaya karşılık kamu tüketim harcamaları hız kazanmıştır.

1969 yılında özel tüketim harcamaları ortalama plan hedefine yakın bir gelişme göstermiştir. 1970 yılında özel tüketim harcamalarındaki artışın ortalama Plan hedefinin altında, yüzde 3.8 çevresinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

TABLO : 19 — Yatırımlar ve Tasarruflar

Milyon TL.
(Cari Fiyatlarla)

	Birinci plan dönemi						İkinci plan dönemi		
	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970 (Tahmin)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
TOPLAM YATIRIMLAR	8 339	11 404	15 827	12 710	17 214	18.754	22 456	25 158	28 500
1. Kamu sektörü	3 929	5 604	5 817	6 430	8 995	9 804	11 956	13 153	14 540
— Sabit Ser. yatırımları	3 689	4 754	5 427	6 080	7 855	9 004	11 156	12 763	14 320
— Stok değişmeleri	240	850	390	350	1 140	800	800	390	220
2. Özel sektör	4 410	5 800	6 010	6 280	8 219	8 950	10 500	12 005	13 960
— Sabit Ser. yatırımları	3 850	5 000	4 850	5 430	6 859	7 850	9 100	10 845	12 580
— Stok değişmeleri	560	800	1 160	850	1 360	1 100	1 400	1 160	1 380
TOPLAM TASARRUFLAR	8 339	11 404	11 827	12.710	17.214	18 754	22 456	25 158	28 500
1. Yurtiçi tasarruflar	6 134	8 461	10 846	12 026	15 792	17 728	20 458	23 232	26 281
2. Dış tasarruflar	2 205	2 943	981	684	1 422	1 026	1 998	1 926	2 219
	G S M H'nin Yüzdesi olarak								
TOPLAM YATIRIMLAR	15,1	18,0	17,4	17,4	20,1	19,7	21,4	21,5	21,8
— Sabit Ser. yatırımları	13,6	15,4	15,1	15,7	17,2	17,7	19,3	20,2	20,6
— Stok değişmeleri	1,5	2,6	2,3	1,7	2,9	2,0	2,1	1,3	1,2
TOPLAM TASARRUFLAR	15,1	18,0	17,4	17,4	20,1	19,7	21,4	21,5	21,8
1. Yurtiçi tasarruflar	11,1	13,4	16,0	16,4	18,4	18,6	19,5	19,8	20,1
2. Dış tasarruflar	4,0	4,6	1,4	0,9	1,7	1,1	1,9	1,7	1,7

TABLO : 20 — Plan ve Program Hedeflerine göre Sabit Sermaye Yatırımlarında Gerçekleşme (1967 - 1970)

Milyar TL.
(Cari Fiyatlarla)

	1967			1968			1969			1970		
	Plan	Prog.	Gerç.	Plan	Prog.	Gerç.	Plan	Prog.	Gerç.	Plan	Prog.	Gerç. (1)
— Kamu sektörü	9.7	9.9	9.0	10.8	11.1	11.2	12.4	12.5	12.8	14.5	14.6	14.3
— Özel sektör	8.3	7.5	7.9	9.3	9.1	9.1	11.2	11.1	10.8	13.1	13.2	12.6
SABİT SERMAYE YATIRIMLARI	18.0	17.4	16.9	20.1	20.2	20.3	23.6	23.6	23.6	27.6	27.8	26.9

(1) Tahmin

TABLO : 21 — Kamu Sabit Sermaye Yatırımları

Milyon TL.
(Cari Fiyatlarla)

	1967			1968			1969			1970		
	Prog.	Gerç.	Gerç. %	Prog.	Gerç.	Gerç. %	Prog.	Gerç.	Gerç. %	Prog.	Gerç.	Gerç. (1) %
Genel ve katma bütçe	5 188	5 021	96.8	2 993	6 206	98.6	7 009	6 771	96.6	7 987	7 300	91.4
İDT	3 441	3 057	86.3	3 599	3 839	106,7	4 198	4 810	114.6	5 314	5 810	109 3
Mahalli idareler	733	615	83.9	682	650	95.3	771	688	89.2	800	744	93.0
Döner sermayeli idareler	396	311	78,5	489	461	94,3	505	494	97,8	495	466	94.1
TOPLAM KAMU	9 856	9 004	91,4	11 063	11 156	100,8	12 483	12 763	102,2	14 596	14 320	98.1

(1) Tahmin

TABLO : 22 — Tarımsal Üretim Endeksi (1967=100)

	1968	1969	1970 (Tahmin)	1971 (Program)	1967 - 1970 yıllık ortalama artış hızı (%)	1967 - 1971 yıllık ortalama artış hızı (%)	Planda öngörülen yıllık ortalama artış hızı (%)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
TOPLAM TARIM :	103,0	101,8	100,3	105,4	0,25	1,33	4,6
— Bitkisel üretim	102,9	101,4	100,0	104,6	—	1,13	4,4
— Hayvansal üretim	103,1	101,9	100,4	104,4	0,13	1,08	4,8
— Su ürünleri üretimi	64,0	85,3	77,6	84,7	— 7,00	— 3,72	9,1
— Orman ürünleri üretimi	112,3	116,2	129,9	138,4	9,00	8,50	6,9

B. SEKTÖREL GELİŞMELER :

1. Üretim satış ve stoklar :

a. TARIM :

1970 yılı sonunda toplam tarımsal üretimin 1967 üretim seviyesine göre, önemli gelişme göstermeyeceği tahmin edilmektedir. İkinci Plan döneminin sadece ilk yılında tarımsal üretim 1967 yılına göre yüzde 3 e ulaşan bir gelişme göstermiş; 1969 yılı gelişme oranı ise yüzde ikinin altında kalmıştır.

1967 - 1970 döneminde gerçekleşen yıllık ortalama tarımsal üretim artış hızı binde 3 çevresindedir. 1971 Program hedeflerine ulaşılması halinde bu oranın yılda ortalama yüzde 1,3 e yükselmesi beklenmektedir.

TABLO : 23 — Tarımsal Üretim

(Zincirleme endeks)

	1968	1969	1970 (Tahmin)	1971 (Program)
1. BİTKİSEL ÜRETİM	102.9	98.5	98.7	104.6
— Hububat	94.1	107.9	89.8	112.8
Buğday	95.2	110.3	90.4	114.4
Arpa	93.7	105.1	82.8	129.0
Çeltik	87.9	102.6	95.2	108.1
— Bakliyat	97.3	101.8	91.7	117.6
— Endüstri bitkileri	99.7	91.4	96.7	110.6
Pamuk	109.8	91.9	85.0	117.6
Tütün	88.5	88.2	108.0	91.3
Şeker pancarı	90.6	71.1	119.3	125.8
Patates	102.6	107.2	96.2	107.4
— Yağlı tohumlar	108.9	102.2	93.6	119.9
Ayçiçeği	100.0	135.0	104.9	107.7
Çiğit	110.6	91.3	86.0	116.4
Yerfıstığı	112.0	115.6	100.0	105.2
— Meyveler	125.1	82.1	116.7	89.3
Şeftali	96.2	66.5	121.2	100.0
Elma	109.3	88.5	112.9	100.0
Narenciye	105.8	107.4	108.1	106.6
Fındık	194.4	123.2	141.2	79.2
Zeytin	166.1	37.4	259.9	61.1
İncir	92.6	100.0	93.5	100.0
Çay	126.4	125.3	81.3	100.0
— Sebzeler	104.5	103.2	102.9	102.0

	1968	1969	1970 (Tahmin)	1971 (Program)
2. HAYVANSAL ÜRETİM	103,1	98,8	98,5	103,9
Et	104,0	103,6	103,0	103,2
Süt	102,8	107,1	100,0	101,4
Yumurta	107,9	112,6	110,1	106,8
3. SU ÜRÜNLERİ	64,0	133,3	91,0	109,1
4. ORMAN ÜRÜNLERİ	112,3	103,5	111,8	106,5
TOPLAM TARIMSAL ÜRETİM	103,0	98,9	99,0	104,4

Tarımsal üretimde Plan hedeflerine göre geri kalma daha çok nispi önemi yüksek olan bitkisel üretimden etkilenmektedir. Tarımda, Plan ülkelerine paralel olarak, verimliliği artırıcı girdi kullanımlarındaki artış ve teknolojide modernleşme yönünde alınan tedbirlere rağmen özellikle bitkisel üretimin hava şartlarına olan bağımlılığı kısa dönemde azaltılamamaktadır. Bitkisel ürünleri yıllar içinde etkileyen diğer faktörler bir kısım ürünlerin devreyi karakterli olması; üretim fazlası vermekte olan bir kısım ürünlerde ise üretimin programlı olarak tedricen azaltılması yoluna gidilmesidir.

Hayvansal üretimin geniş ölçüde mer'a hayvancılığına dayanması, dolaylı olarak hayvansal üretimi de hava koşullarına bağımlı hale getirmektedir. Hayvansal üretimi geliştirmek amacı ile düzenlenen ve bir kısmında tedrici uygulama düzeyine girişilen özel proje ve programların üretime olumlu etkisinin daha sonraki yıllarda gerçekleşmesi beklenmektedir.

Müdahale alımları yolu ile üretimi desteklenen bir kısım tarımsal ürünlerde iç talebin sınırlılığı ve ihracat imkânlarının da kısıtlı bulunması artan ölçüde stok birikimine yol açmaktadır.

b. SANAYİ :

İkinci Plan döneminin ilk üç yılında toplam sınai üretimde meydana gelecek artışın yüzde 30 çevresinde olması beklenmektedir. Buna göre sınai üretimde gerçekleşen ortalama artış hızı yüzde 9.1 çevresinde olacaktır. 1971 Program hedeflerine ulaşılması halinde bu oranın yüzde 10,5 e yaklaşarak ortalama plan hedefini aşması muhtemeldir.

(1) Madencilik :

Madencilik üretiminde yılda ortalama yüzde 11,3 olarak öngörülen artış hızının devamlı olarak gerisinde kalınmıştır.

1969 yılında belli başlı madencilik ürünlerinden satılabilir linyit üretimi yüzde 8,1, yerli ham petrol üretimi yüzde 15,9 demir üretimi yüzde 12,5 ve krom üretimi yüzde 9,1 oranlarında artış göster-

TABLO : 24 — Sanayi Üretim Endeksi (1967 = 100)

	1968	1969	1970 (Tahmin)	1971 (Program)	1967 - 1970 Ortalama Art. Hız. (%)	1967 - 1971 Ortalama Art. Hız. (%)	Planda Öngörülen Yıllık Ort. Artış Hızı (%)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
TOPLAM SANAYİ	109,7	118,9	129,9	149,3	9,1	10,5	10,3
— Madencilik	107,5	114,2	123,4	132,7	7,3	7,3	11,3
— İmalat Sanayii	109,8	119,2	130,2	150,1	9,2	10,7	10,2
— Enerji	109,5	116,0	130,2	145,7	9,2	9,9	13,2

TABLO : 25 — Sanayi Üretim Endeksi (Zincirleme)

	1968	1969	1970 (Tahmin)	1971 (Program)
	(1)	(2)	(3)	(4)
TOPLAM SANAYİ	109,7	108,4	109,2	114,9
— Madencilik	107,5	106,2	108,1	107,5
— İmalât Sanayii	109,8	108,6	109,2	115,3
— Enerji	109,5	106,0	112,1	111,9

miştir. Bu ürünlerde artış eğilimin 1970 yılında hızlanarak devam etmesi beklenmektedir. Krom üretimindeki hızlı artış yükselen dünya fiyatlarından etkilenmekte; petrol ürünlerinin linyit yerine ikame edilmekte oluşu ise, linyit üretiminin artış hızını yavaşlatmaktadır.

1969 yılında satılabilir taşkömürü ve yerli ham petrol satışlarında 1968 e göre daha hızlı artışlar kaydedilmiş; stok azalışları meydana gelmiştir. Krom ihracatının üretimden daha hızlı artması da krom stoklarında azalmalara yol açmıştır.

(2) İmalât Sanayii :

İkinci Plan döneminde imalât sanayi üretiminin yıllık ortalama artış hızı yüzde 10.2 olarak öngörülmüş; dönemin ilk üç yılında ise bu oran hedefe yaklaşarak yüzde 9,2 çevresinde gerçekleşmiştir.

Plan, imalât sanayiinin alt kollarında önceliği kimya, çimento, lastik, kâğıt, petrol ürünleri demir-çelik ve diğer metaller gibi ara malı üreten ve ithal ikamesi sağlayan sektörlere vermekte; makine - teçhizat üreten sektörlerin de Üçüncü Plan döneminde öncelik kazanmak üzere üretimlerini hızla artırmalarını öngörmektedir.

Uygulamada toplam imalât sanayii üretim artış hızı plan hedefine yaklaşmakla birlikte alt sektör üretimlerinin nispi durum ve gelişmeleri plan hedeflerinden sapmalar göstermektedir. Tüketim malı üreten sanayi kollarının toplam imalât sanayii içindeki nispi ağırlıkları, 1967 - 1969 döneminde, öncelik verilen diğer sektörler lehine önemli azalma göstermemiştir. Bunda mevcut piyasa şartlarının elverişliliği yanısıra kısmen de dış ticaret rejimi etkili olmuştur. Ara malı üreten sektör projelerinin bir kısmında uygulamaya geçilememiş; bir kısım projeler ise henüz üretken safhaya ulaşamamıştır. Genellikle ara malı üreten sanayilerin başlıca sorununu ithalâta bağlı ham madde gereklerindeki aksamalar teşkil etmiştir.

1968 yılına göre 1969 yılında petrol ürünleri, demir - çelik ve cam üretimi daha çok arızi nedenlere bağlı olarak duraklama göstermiştir. 1969 yılında en hızlı üretim artışları tütün, orman ürünleri, plastik, kimya, pişmiş kil ve çimentodan gereçler, makina imalât, tarım alet ve makinaları, karayolları taşıt sanayii ve elektrik makinaları sanayilerinde gerçekleşmiştir. 1970 yılının ilk yarısında başlıca sınai ürünlerden kimyevi gübre, petrol ürünleri, pencere camı ve net hadde mamulleri üretiminde önemli yükselişler kaydedilmiştir. 1971 yılında toplam imalât sanayii üretim artış hızının yüzde 15 çevresinde olması beklenmektedir.

(3) Enerji :

1970 yılı için yapılan tahminlere göre, İkinci Plan döneminin ilk üç yılında toplam enerji üretiminde kaydedilen artış yüzde 30 un bir miktar üstünde olacaktır. Üç yılın gerçekleşmesine göre yüzde 9,2 olan yıllık ortalama artış hızı daha çok kok ve gaz üretimine bağlı olarak plan hedefinin gerisinde kalmıştır. Elektrik enerjisi üretiminde daha hızlı gelişme kaydedilmiş, yüzde 12 çevresindeki ortalama artış hızı Plan hedefine çok yaklaşmıştır.

TABLO : 86 — Başlıca Sınai Maddeler Üretimi (Türkiye Toplamı)

	Birim	Yıllık				Ocak - Haziran Kümülatif				Yüzde değişmeler				
										Yıllık		Ocak - Haziran kümülatif		
		1967	1968	1969	1970 (Tahmin)	1967	1968	1969	1970	1968/1967	1969/1968	1968/1967	1969/1968	1970/1969
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9 - 2/1)	(10 - 3/2)	(11 - 6/5)	(12 - 7/6)	(13 - 8/7)
I. Madencilik														
— Taşkömürü (Tuvönan)	Bin ton	7 456.7	7 149.2	7 243.3	7 850.0	3 600.3	3 471.6	3 602.2	3 730.0	— 4.1	1.3	— 3.6	3.8	3.5
— Taşkömürü (Satılabilir)	»	5 030.9	4 768.8	4 683.6	4 650.0	2 434.2	2 349.1	2 331.7	2 267.8	— 5.2	— 1.8	— 3.5	— 0.7	— 2.7
— Linyit (Tuvönan)	»	6 650.0	8 078.7	8 538.3	9 000.0	—	—	—	—	21.5	5.7	—	—	—
— Linyit (Tuvönan) (TKİ)	»	4 813.2	6 160.6	6 428.5	—	1 949.9	2 559.7	2 949.8	3 127.7	28.0	4.3	31.3	14.9	6.4
— Linyit (Satılabilir)	»	4 617.7	5 341.2	5 772.5	6 100.0	—	—	—	—	15.7	8.1	—	—	—
— Linyit (Satılabilir) (TKİ)	»	2 928.2	3 535.9	3 752.5	—	1 192.3	1 391.7	1 611.4	1 769.1	20.8	6.1	16.7	15.8	9.8
— Yerli ham petrol	»	2 751.7	3 104.5	3 599.0	3 800.0	1 272.6	1 440.7	1 748.5	1 776.0	12.8	15.9	13.2	21.4	1.6
— Demir (Tuvönan)	»	1 527.6	2 223.4	2 502.4	2 350.0	—	—	—	—	45.5	12.5	—	—	—
— Krom (Tuvönan)	»	632.2	606.9	662.3	670.0	—	—	—	—	— 4.0	9.1	—	—	—
— Krom (Tuvönan) (Etibank)	»	216.0	208.6	255.0	—	107.1	95.9	102.8	115.5	— 3.4	22.2	— 10.5	7.2	12.4
— Kükürt (Saf)	»	65.0	68.7	84.6	85.0	—	—	—	—	5.8	23.0	—	—	—
— Kükürt (Saf) (Etibank)	»	25.0	24.2	25.7	—	11.9	11.0	12.4	13.7	— 3.2	6.2	— 7.6	12.7	10.5
II. İmalât Sanayii														
— Şeker	»	663.2	717.6	587.3	570.0	88.6	153.2	85.5	0.7	8.3	— 18.2	72.9	— 44.2	— 99.2
— Sigara	»	33.4	34.6	37.6	39.0	16.0	16.1	19.1	18.2	3.6	8.7	0.6	18.6	— 4.7
— Pamuk ipliği	»	136.0	145.0	165.6	185.0	—	—	—	—	6.6	13.7	—	—	—
— Pamuk ipliği (Sümerbank)	»	34.3	37.0	37.1	—	16.3	17.4	18.8	17.8	7.9	0.3	6.7	8.0	— 5.3
— Pamuklu dokuma	Milyon Mt.	743.0	780.0	825.0	885.0	—	—	—	—	5.0	5.8	—	—	—
— Pamuklu dokuma (S. bank)	»	188.7	210.0	200.8	—	90.0	100.3	99.8	99.6	11.3	— 4.4	11.4	— 0.5	— 0.2
— Yün ipliği	Bin Ton	25.7	27.5	28.5	30.0	—	—	—	—	7.0	3.6	—	—	—
— Yün ipliği (Sümerbank)	»	3.7	3.4	3.2	—	1.9	1.7	1.6	1.5	— 8.1	— 5.9	— 10.5	— 5.9	— 6.2
— Yünlü dokuma	Milyon Mt.	27.0	28.0	28.0	29.5	—	—	—	—	3.7	—	—	—	—
— Yünlü dokuma (Sümerbank)	»	5.2	5.9	5.3	—	2.5	3.0	2.9	2.3	13.5	— 10.2	20.0	— 3.3	— 20.7
— Kâğıt	Bin Ton	121.4	130.7	131.6	134.4	—	—	—	—	7.7	0.7	—	—	—
— Kâğıt (SEKA)	»	108.2	115.4	115.9	—	53.1	55.2	57.4	57.6	6.7	0.4	4.0	4.0	0.3
— Dış lastik	Bin Adet	1 138.6	985.5	1 130.7	1 270.0	528.9	487.2	601.0	622.5	— 13.4	14.7	— 7.9	23.4	3.6
— İç lastik	»	870.5	852.4	962.4	1 100.0	444.2	407.7	498.9	503.2	— 2.1	15.3	— 8.2	22.4	0.9
— Kimyevi gübre	Bin Ton	359.5	442.1	477.7	744.9	167.7	149.6	239.2	304.4	23.0	8.1	— 10.8	59.9	27.3
— Petrol ürünleri	»	5 321.1	6 255.1	6 379.4	7 895.0	2 493.5	2 933.9	2 593.1	3 402.7	17.6	2.0	17.7	— 11.6	31.2
— Fuel Oil	»	2 302.6	2 765.6	2 960.2	3 500.0	1 091.0	1 303.9	1 228.0	1 597.2	20.1	7.0	19.5	— 6.3	30.7
— Motorin	»	1 259.1	1 504.1	1 424.3	2 000.0	566.5	681.7	547.7	775.0	19.5	— 5.3	20.3	— 19.7	41.5
— Benzin	»	796.9	912.8	929.4	1 150.0	358.4	424.7	378.2	470.8	14.5	1.8	18.5	— 10.9	24.5
— Pencere camı (Çayırova)	Bin M²	7 086.0	8 573.0	9 300.0	—	2 832.0	4 845.0	3 854.0	6 139.0	21.0	8.5	71.1	— 20.4	59.3
— Çimento	Bin Ton	4 248.9	4 731.4	5 795.2	8 000.0	1 972.5	2 087.0	2 640.7	2 872.6	11.4	22.5	5.8	26.5	8.8
— Klinker	»	3 893.9	4 460.3	5 796.9	—	1 863.8	1 998.4	2 514.6	3 001.7	14.6	30.0	7.2	25.8	19.4
— Sıvı metal (Yüksek fırın u.)	»	1 068.8	1 174.2	1 239.6	1 365.5	—	—	—	—	9.9	5.6	—	—	—
— Pik	»	996.6	1 048.7	948.4	—	488.6	500.0	480.5	514.3	5.2	— 9.6	2.3	— 3.9	7.0
— İngot	»	1 120.2	1 279.4	1 375.4	1 512.0	—	—	—	—	14.2	7.5	—	—	—
— İngot (Karabük + Ereğli)	»	996.7	1 109.8	1 178.1	—	511.1	519.0	606.0	653.1	11.1	6.2	1.5	16.8	7.8
— Net hadde mamulü (Karabük + Ereğli)	»	591.8	753.9	825.7	—	285.8	343.0	421.5	481.6	27.4	9.5	20.0	22.9	14.3
— Kütük	»	539.6	568.9	668.1	720.0	—	—	—	—	5.4	21.0	—	—	—
— Kütük (Karabük + Ereğli)	»	415.0	413.5	511.0	—	223.7	189.9	246.2	118.4	— 0.4	23.6	— 15.2	29.7	— 51.9
— Platina	»	49.9	55.5	46.9	45.0	25.3	28.9	20.8	10.2	11.2	40.9	14.2	— 28.0	— 51.0
— Blum ve slab	»	737.2	848.9	878.2	967.5	364.1	407.3	459.7	320.7	15.2	3.5	11.9	12.8	— 30.2
— Özel çelik	»	35.2	36.0	50.9	60.0	—	—	—	—	2.3	41.4	—	—	—
— Blister bakır (Etibank)	»	25.4	23.6	19.4	—	11.3	10.9	9.5	8.4	— 7.1	— 17.8	— 3.5	— 12.8	— 11.6
III. Enerji														
— Elektrik (Termik + Hidrolik))	Milyon Kwh.	6 166.7	6 865.8	7 530.0	8 605.0	2 937.0	3 257.8	3 700.0	4 065.0	11.7	13.7	10.9	13.6	9.9
— Havagazı	Milyon M³	130.6	129.1	131.5	130.0	66.4	67.6	69.1	68.1	— 1.1	1.9	1.8	2.3	— 1.4

TABLO : 87 — Başlıca Sınai Maddeler Satışı

	Birim	Yıllık 1967 (1)	Yıllık 1968 (2)	Yıllık 1969 (3)	Ocak Haziran Kümülatif 1967 (4)	Ocak Haziran Kümülatif 1968 (5)	Ocak Haziran Kümülatif 1969 (6)	Ocak Haziran Kümülatif 1970 (7)	Yüzde değişmeler: Yıllık 1968/1967 (8 : 2/1)	Yıllık 1969/1968 (9 : 3/2)	Ocak - Haziran kümülatif 1968/1967 (10 : 5/4)	Ocak - Haziran kümülatif 1969/1968 (11 : 6/5)	Ocak - Haziran kümülatif 1970/1969 (12 : 7/6)
I. Madencilik													
Taşkömürü (Satılabilir) (TKİ)	Bin ton	4 359.3	4 300.3	4 736.4	2 292.4	2 068.5	2 354.6	2 470.2	— 1.4	10.1	— 9.8	13.8	4.9
Linyit (Satılabilir) (TKİ)	»	2 862.8	3 375.7	3 456.3	1 160.0	1 316.1	1 455.7	1 805.6	18.7	2.4	13.5	10.6	24.0
Krom (Etibank)	»	332.1	191.5	201.3	35.0	103.7	141.5	138.1	45.0	52.1	196.3	36.5	— 2.4
Kükürt (Saf) (Etibank)	»	27.7	23.7	21.3	16.7	12.5	12.0	15.6	— 14.4	— 10.1	— 25.1	— 4.0	30.0
II. İmalât Sanayii													
Şeker	»	582.6	566.3	730.0	298.2	295.2	326.4	330.4	— 2.8	18.5	6.3	14.4	1.2
Sigara (Tekel)	»	33.8	35.6	36.3	16.2	17.1	17.4	18.9	5.3	— 2.0	5.6	1.8	8.6
Pamuk ipliği (Sümerbank)	»	5.0	4.9	7.5	2.5	2.2	3.2	3.0	2.0	53.1	— 12.0	45.5	6.3
Pamuklu dokuma (Sümerbank)	Milyon m.	169.7	185.2	212.9	75.3	85.3	97.7	103.8	9.1	15.0	13.3	14.5	6.2
Yün ipliği (Sümerbank)	Bin ton	0.2	0.3	0.4	0.1	0.1	0.3	0.2	50.0	33.3	—	100.0	—
Yünlü dokuma (Sümerbank)	Milyon m.	4.9	5.8	5.3	2.1	2.6	2.5	1.8	18.4	— 8.6	23.8	— 3.8	— 28.0
Kâğıt (Seka)	Bin ton	100.3	95.0	100.1	54.7	44.9	48.1	50.8	— 13.1	5.4	— 17.9	7.1	5.6
Dış lastik	Bin adet	1 040.9	1 025.2	1 207.2	505.6	541.5	637.3	609.3	— 1.5	17.8	7.1	17.7	— 4.4
İç lastik	»	840.2	827.8	1 017.2	431.0	417.1	536.1	490.0	— 1.5	22.9	— 3.2	28.5	— 8.6
Kimyevi gübre	Bin ton	397.0	387.1	450.6	184.1	147.2	239.6	354.8	— 2.1	16.4	— 20.8	62.8	48.1
Petrol ürünleri (İç + dış)	»	8 113.7	8 490.4	8 903.9	2 387.4	2 738.0	2 532.7	3 291.8	15.2	0.2	14.7	— 7.5	30.0
— Fuel Oil (İç + dış)	»	2 175.0	2 221.5	2 564.4	1 021.4	1 180.1	1 185.1	1 530.7	16.4	1.3	15.5	0.4	29.2
— Motorin (İç + dış)	»	1 254.2	1 497.2	1 376.7	575.9	675.4	547.5	767.7	18.6	— 7.4	17.3	— 18.9	40.2
— Benzin (İç)	»	796.5	894.6	910.8	368.7	413.1	402.3	492.3	12.3	1.8	12.0	— 2.6	22.4
Pencere camı (Çayırova)	Bin m²	6 783.0	10 200.0	7 916.0	2 523.0	4 644.0	3 519.0	4 936.0	50.4	— 22.4	84.1	— 24.3	40.3
Çimento	Bin ton	4 244.5	4 736.6	5 729.8	1 998.7	2 137.7	2 657.9	2 876.1	11.6	21.0	7.0	24.3	8.2
Pik (Karabük + Ereğli)	»	81.9	97.0	87.8	39.0	43.7	36.8	39.2	18.4	— 9.5	12.1	— 15.8	6.5
Net hadde mamûl (Karabük + Ereğli)	»	530.1	783.4	888.7	247.1	368.5	447.2	501.5	47.8	13.4	49.1	21.4	12.1
Kütük (Karabük + Ereğli)	»	209.7	182.1	215.6	111.3	103.4	93.1	54.2	— 13.2	18.4	— 7.1	— 10.0	— 41.8
Platina (Karabük)	»	23.5	26.5	17.1	11.9	13.9	6.6	2.9	12.8	— 50.6	16.8	— 52.5	— 40.9
Blum ve slab (Karabük + Ereğli)	»	22.7	12.2	31.8	20.1	3.8	14.3	4.8	— 46.3	160.7	— 81.1	276.3	— 66.4
Bisiklet Bakır (Etibank)	»	24.7	25.0	20.6	12.5	11.6	10.5	8.5	1.2	— 17.6	— 7.2	— 9.5	— 19.0
III. Enerji													
— Havagazı	Milyon m³	1.94.4	113.6	114.4	54.9	61.1	59.3	58.3	4.8	0.7	11.3	— 2.9	— 1.7

TABLO 16 — Başlıca İmal Maddeler Stoku

	Birim	Yıl Sonu			Haziran Sonu				Farklar: Yıl sonu		Farklar: Haziran sonu		
		1967	1968	1969	1967	1968	1969	1970	1968/1967	1969/1968	1968/1967	1969/1968	1970/1969
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8 - 2-1)	(9 - 3-2)	(10 - 5-4)	(11 - 6-5)	(12 - 7-6)
I. Madencilik													
Taşkömürü (Satılabilir) (TKİ)	Bin ton	531.0	789.9	460.7	95.3	708.0	627.9	148.1	257.9	— 328.2	612.7	— 80.1	— 479.8
Linyit (Satılabilir) (TKİ)	»	129.0	246.6	494.3	92.5	182.6	364.1	476.6	117.6	247.7	90.1	181.6	112.5
Yerli ham petrol	»	42.6	94.2	68.6	20.3	84.7	210.7	194.1	51.6	— 25.6	64.4	126.0	— 16.6
Krom (Etibank)	»	328.2	303.6	248.3	205.8	273.1	255.7	223.1	— 24.6	— 55.3	— 32.7	— 17.4	— 32.6
Kükürt (Saf) (Etibank)	»	2.4	2.8	7.3	0.1	0.9	3.3	5.3	0.4	4.5	0.8	2.4	2.0
II. İmalât Sanayii													
Şeker	»	582.7	733.2	587.6	322.1	448.2	459.8	255.4	150.5	— 145.6	127.1	40.6	— 231.4
Sigara (Tekel)	»	7.9	6.5	6.4	6.1	5.7	6.9	6.0	— 1.4	— 0.1	— 0.4	— 1.2	— 0.9
Pamuk ipliği (Sümerbank)	»	1.1	1.5	0.8	0.5	1.5	1.5	0.7	0.4	— 0.8	1.0	—	— 0.8
Pamuklu dokuma (Sümerbank)	Milyon M	55.2	69.9	56.7	50.4	67.2	74.8	45.4	14.7	— 13.2	16.8	7.6	— 29.4
Yün ipliği (Sümerbank)	Bin ton	0.6	0.5	0.4	0.7	0.7	0.6	0.3	— 0.3	— 0.1	—	— 0.3	— 0.1
Yünlü dokuma (Sümerbank)	Milyon M	1.7	2.0	1.8	1.9	2.0	2.4	1.6	0.3	— 0.2	0.1	0.4	— 0.8
Kâğıt (Seka)	Bin ton	4.2	8.9	10.5	3.8	4.6	9.7	13.7	4.7	1.6	0.8	5.1	4.0
Dış lastik	Bin adet	149.7	124.3	66.1	62.1	95.3	87.5	79.3	— 25.4	— 58.2	33.2	— 7.8	— 8.2
İç lastik	»	62.6	88.3	53.0	44.7	54.1	50.8	65.7	25.7	— 35.3	9.4	— 3.3	14.9
Kimyevi gübre	Bin ton	19.2	74.3	103.4	38.6	23.5	73.5	52.5	55.1	28.7	— 15.1	50.0	— 21.0
Fuel Oil	»	304.9	140.4	147.9	103.6	132.5	59.5	41.4	35.5	7.6	28.9	— 73.0	— 18.1
Motorin	»	22.3	22.8	32.9	15.9	20.2	10.6	30.3	0.5	10.1	4.3	— 9.6	19.7
Benzin	»	29.2	45.7	71.4	19.1	40.0	13.4	31.6	16.5	15.7	20.9	— 26.6	18.2
Pencere camı (Çayırova)	Bin M²	640.0	246.0	458.0	509.0	1 500.0	1 185.0	1 337.0	— 254.0	212.0	991.0	— 1315.0	— 1152.0
Çimento	Bin ton	103.5	98.6	163.6	72.8	53.1	80.8	160.0	— 4.9	65.0	— 19.7	27.7	79.2
Klinker	»	302.4	172.6	693.6	160.5	149.9	343.5	873.7	70.2	421.0	— 10.6	93.6	630.2
Ham demir ve pik (K+E)	»	80.1	12.0	7.8	80.6	18.4	3.8	10.9	— 38.1	— 4.2	— 22.2	— 14.6	7.1
Çelik ingot (K+E)	»	71.0	28.3	23.0	61.9	38.3	16.2	21.1	— 42.7	23.0	— 23.6	— 22.1	4.9
Net hadde mamulleri (K+E)	»	160.5	132.3	89.8	136.4	132.3	101.3	90.7	— 28.2	— 42.5	— 4.1	— 31.0	— 10.6
Kütük (Kar+Ereğli)	»	—	15.6	11.2	—	13.0	12.7	30.2	—	— 4.4	—	— 0.3	17.5
Platina (Karabük)	»	5.5	3.5	3.9	6.7	3.6	4.0	5.1	— 2.0	0.4	— 3.1	0.4	1.1
Blum ve Slab (Kar+Ereğli)	»	19.6	32.4	22.1	24.2	27.6	24.1	19.4	12.8	— 10.3	3.4	— 3.5	— 4.7
Blister bakır (Etibank)	»	4.0	2.7	1.5	2.2	3.3	1.7	1.9	— 1.3	— 1.2	— 1.1	— 1.6	0.2
Petrol ürünleri	»	192.1	240.1	270.1	185.1	237.5	113.6	157.4	48.0	30.0	52.4	— 123.9	43.8

I TABLO : 89 — Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Toplama Oranla Yüzde Olarak)

	1963			1964			1965			1966			1967			I Plan Dağılım Hedefi	1963 - 1967 Fiili Yat. (1)	Fiili Yatırım Yüzde Dağılımı
	Plan	Prog.	Ger.	Plan	Prog.	Ger.	Plan	Prog.	Ger.	Plan	Prog.	Ger.	Plan	Prog.	Ger.			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
1 TARIM	12.8	12.8	13.8	15.8	15.8	15.6	18.1	17.7	16.2	19.7	17.5	15.2	20.2	15.0	15.4	17.7	9 642,1	15.3
2 MADENCİLİK	4.8	4.9	4.1	6.8	6.6	5.7	6.6	6.1	7.0	6.1	6.1	6.3	3.1	5.6	4.6	5.4	3 509,1	5.6
3 İMALÂT SAN.	22.8	23.3	23.6	21.8	21.6	19.6	18.9	18.1	17.1	13.1	15.5	17.6	11.1	18.7	20.4	16.9	12 312,3	19.5
4 ENERJİ	7.4	5.6	4.4	7.9	8.0	6.2	8.8	8.8	6.2	9.4	9.6	6.3	9.1	8.0	7.0	8.6	3 884,1	6.1
5 ULAŞTIRMA	13.7	14.7	15.7	12.5	13.2	14.3	12.3	13.7	14.7	14.1	15.2	16.4	15.4	15.4	16.5	13.7	9 896,2	15.7
6 TURİZM	1.6	1.7	0.7	1.4	1.8	0.9	1.3	2.4	1.4	1.3	2.2	1.7	1.4	2.1	1.5	1.4	817.3	1.3
7 KONUT	21.9	21.7	23.8	20.6	19.7	22.3	19.8	19.4	23.0	19.7	17.4	22.5	20.0	19.2	20.8	20.3	14 078.5	22.3
8 SAĞLIK	2.1	1.8	1.2	2.1	1.9	1.8	2.3	2.0	1.9	2.4	2.1	1.9	2.3	1.9	1.8	2.3	1 068.5	1.7
9 EĞİTİM	6.8	7.5	6.3	7.2	7.5	7.8	6.6	6.4	6.7	6.4	6.3	6.0	8.2	6.5	6.0	7.1	4 096.2	6.5
10 DİĞER HİZ.	6.1	7.0	6.4	3.9	3.9	5.7	5.3	5.4	5.8	7.9	8.1	6.1	9.2	7.6	6.0	6.6	3 774.4	6.0
TOPLAM	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	63 108.7	100.0

(1) Cari fiyatlarla Milyon T.L.

2. *Sektörel yatırımlar :*

a. *BİRİNCİ PLAN DÖNEMİ :*

Birinci Plan 1963 - 1967 yıllarında yapılacak sabit sermaye yatırımları içinde iktisadi faaliyet sektörlerinin ağırlıklarını her bir yıl ve beş yılın ortalama hedefi olarak ayrı ayrı belirtmiştir.

Birinci Plan yatırım politikasında en önemli ağırlığı tarım sektörüne tanımıştır. Tarım yatırımlarının toplam yatırımlar içindeki payının dönem boyunca devamlı olarak artması öngörülmüştür. Tarım yatırımlarına verilen önceliğin başlıca nedenleri; tarımın milli hâsıla içindeki önemi ve, ihracat sektörü dahil, diğer ekonomik sektörlerle olan yakın ilişkisidir. Uzun süreli bir perspektif içinde ekonomide sanayileşme yönündeki yapısal değişikliğin sağlanabilmesi için, planlı kalkınmanın ilk döneminde tarım sektöründe mahsul fazlası yaratılarak bunun kısmen tarıma dayalı sanayilere aktarılması, kısmen de ihracata yöneltilerek toplam sanayiin ithalât gereklerinin sağlanması öngörülmüştür. Tarım sektörüne büyük önem verilmesinin sebeplerinden biri de ekonomik kalkınmanın enflasyona yol açmadan gerçekleştirilmesini öngören istikrar ilkesidir. İlâve besin ve sanayiin ham madde talebine paralel olarak tespit edilen üretim hedeflerinin gerçekleştirilmesinde entansif tarıma geçişin gerekliliği belirtilmiş; tarım yatırımlarının önemli bir kısmının kamu sektörünce gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

Birinci Plan döneminde artan ölçüde yatırım yapılması öngörülen diğer sektörler enerji ve ulaştırma sektörleridir. Her iki sektörün de genişleyen ekonomik faaliyet hacminin kesintisiz devamındaki rolü gözönünde tutulmuştur.

Uygulamada sabit sermaye yatırımlarının programlanan sektörel dağılımları Plan hedeflerinden belli ölçüde sapmalar göstermiştir. 1963 - 1965 yıllarında Plan hedeflerini aşan sapmalar daha çok önceki yıllarda başlanmış ve çeşitli nedenlerle bitirilememiş olan yatırım faaliyetlerinin takip eden yıla devri sebebi ile zorunlu olarak ortaya çıkmıştır. 1965 yılında turizm yatırımlarının nispi öneminde programlanan artış ise, özel sektör yatırım eğilimleri ve turizm sektörünün dış ödemeler dengesi yönünden önemi dikkate alınarak yapılmıştır.

Birinci Plan imalât sanayiinin bazı kollarında mevcut kullanılmayan kapasiteler nedeniyle bu kolların ilâve yatırım gereklerinin Planın ilk yıllarında nispeten az olacağını; buna karşılık Ereğli Demir - Çelik yatırımlarının etkisi ile 1963 - 1965 yıllarında imalât sanayii yatırımlarının nispi ağırlığının sonraki yıllara göre yükseklik göstereceğini belirtmekte idi. Ancak yatırım programlarının uygulanmasındaki aksaklıklara paralel olarak imalât sanayii yatırım gerçekleşmelerinde 1964 ve 1965 yıllarında meydana gelen geri kalmalar, 1966 Programında sektörlerin yatırımlar içindeki ağırlıklarının yeniden gözden geçirilmesini ve sınai yatırım projelerinin hızlandırılmasını zorunlu kılmıştır. 1966 Programı sınai üretim kapasitesinin artırılması ile ekonomik gelişme arasındaki ilişkiye dikkatleri daha belirgin şekilde çekmiş; ve imalât

sanayii ile enerji - ulaştırma sektörlerinin toplam yatırımlar içindeki ağırlığını Plana göre artırmıştır. 1967 yılında madencilik, imalât ve enerji yatırımlarından meydana gelen toplam sanayi yatırımlarının ağırlığı Plan ve 1966 Program hedeflerine göre daha yükseltilerek, tarım, konut ve bir kısım hizmet sektörlerinin ağırlıkları azaltılmıştır. Turizm yatırımlarına verilen nispi önem ise 1965 yılından itibaren oldukça kararlı bir seyir izlemiştir.

1963 - 1967 yıllarında toplam olarak, cari fiyatlarla 63.1 milyar ve 1965 sabit fiyatları ile 61.6 milyar liralık sabit sermaye yatırımı yapılmıştır. Gerçekleşen yatırımların sektörel dağılımı Planın hedef dağılımından çok 1965 yılı Programından itibaren sektörel dağılımlarda programlanan tedrici değişikliklere uygun bir biçim göstermektedir. Buna göre gerçekleşen tarım, sağlık, eğitim ve diğer hizmet yatırımları Plan hedeflerinin gerisinde kalmakta; madencilik, imalât, ulaştırma ve konut yatırımları ise Plan hedeflerini aşmaktadır. Konut yatırımlarındaki yükseklik yeter ölçüde kontrol edilemeyen özel yatırımlardan etkilenmiştir. Turizm sektörü yatırım gerçekleşmeleri Plan hedeflerine uygun bir gelişme göstermiş; talepteki hızlı gelişmeye rağmen uygulamadaki gecikmeler nedeniyle enerji sektörü yatırımları Plan ve Program hedeflerine ulaşamamıştır.

b. İKİNCİ PLAN DÖNEMİ :

İkinci Plan, kalkınma stratejisine uygun olarak sabit sermaye yatırımlarının sektörel dağılımında en önemli nispi ağırlığı imalât sanayii yatırımlarına tanımıştır. İmalât sanayii yatırmlarna verilen önem ve önceliğin bir nedeni de Birinci Plan döneminde gerçekleştirilememiş olan bazı büyük imalât sanayii projelerinin İkinci Plan dönemine devredilmiş olmasıdır. Birinci Plan dönemi boyunca gerçekleşen toplam yatırımlar içinde imalât sanayiinin payı yüzde 19.5 iken İkinci Planın hedef aldığı dağılımda bu oran yüzde 22.4 e yükseltilmiştir. İmalât sanayiinin alt sektörleri içinde nispi öncelikler ara mal üreten sanayi kolları ile makina - teçhizat alt kesimlerine verilmiş imalât sanayii gelişme hedeflerine bağlı olarak da enerji ve ulaştırma yatırımlarının ağırlığı artırılmıştır.

TABLO 33 - Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Toplama Oranla Yüzde Olarak)

	İKİNCİ BEŞ YILLIK PLAN DÖNEMİ								
	1968		1969		1970		II Plan dağılım hedefi	1968 - 1970 Fiil yatır. (1)	Fiil yatırımların yüzde dağılımı
	Prog	Gerç	Prog	Gerç	Prog	Gerç Tah			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1 Tarım	15.3	15.2	15.0	13.3	14.2	12.1	15.2	9 473.3	13.4
2 Madencilik	3.4	3.1	2.9	2.9	2.8	3.0	3.7	2 108.6	3,0
3 İmalât sanayii	22.5	21.4	22.6	23.1	24.4	24.3	22.4	16 340.6	23.1
4 Enerji	7.9	8.3	9.4	9.0	9.0	9.7	8.0	6 411.9	9,1
5 Ulaştırma	15.9	16.3	14.8	16.6	15.5	16.3	16.1	11 612.9	16,4
6 Turizm	2.7	2.3	2.6	2.2	2.5	2.1	2.3	1 520.3	2.1
7 Konut	18.0	19.1	18.6	19.7	18.4	20.4	17.9	14 000.4	19,8
8 Sağlık	1.7	1.8	1.8	1.7	1.6	1.5	1.8	1 183.2	1,7
9 Eğitim	6.7	6.5	5.9	5.1	5.4	4.6	6.7	3 768.2	5.3
10 Diğer hizmetler	5.7	5.9	6.2	6.1	5.9	5.8	5.5	4 202.8	5,9
11 Kalkınma fonu	0.2	0.1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,4	142.5	0,2
TOPLAM	100.0	100.0	100.0	100.0	100,0	100.0	100,0	70 764.7	100,0

(1) Cari fiyatlarla milyon TL. 1970 yatırımları gerçekleşme tahminidir.

TABLO : 31 — Sabit Sermaye Yatırımları (Program)

(Milyon T.L.)
(Cari Fiyatlarla)

	1963 Genel ve Katma Bütçe	1963 Döner Sermaye İdare	1963 Mah. İdareler	1963 İDT	1963 Kamu toplam	1963 Özel toplam	1963 Genel toplam	1964 Genel ve Katma Bütçe	1964 Döner Sermaye İdare	1964 Mah. İdareler	1964 İDT	1964 Kamu toplam	1964 Özel toplam	1964 Genel toplam	1965 Genel ve Katma Bütçe	1965 Döner Sermaye İdare	1965 Mah. İdareler	1965 İDT	1965 Kamu toplam	1965 Özel toplam	1965 Genel toplam
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)
I. TARIM	633.5	208.7	5.3	31.5	874.0	423.0	1 297.0	1 000.9	202.5	21.1	37.7	1 262.2	633.2	1 895.4	1 308.2	219.4	26.1	29.8	1 583.5	760.7	2 344.2
II. MADENCİLİK	39.1	9.1	21.1	318.9	388.2	111.1	499.3	50.6	9.5	1.1	476.2	537.4	253.3	790.7	51.2	12.5	5.2	562.5	631.4	208.4	839.8
1. Kömür ve diğ. mad.	22.8	9.1	21.1	202.5	265.5	5.3	270.8	47.1	9.5	1.1	216.6	274.3	52.8	327.1	—	—	—	—	302.2	52.1	354.3
2. Ham petrol ve petrol ürünleri	6.3	—	—	116.4	122.7	105.8	228.5	3.5	—	—	259.6	263.1	200.5	463.6	—	—	—	—	329.2	156.3	485.5
III. İMALAT SANAYİİ	104.2	25.0	1.1	627.0	757.3	1 528.2	2 285.5	140.6	21.1	15.8	960.4	1 137.7	1 450.1	2 587.8	177.2	22.2	10.5	1 027.7	1 237.6	1 146.3	2 383.9
1. Gıda	94.1	7.5	1.1	62.5	165.2	88.1	253.3	35.5	0.6	12.1	96.1	144.3	35.6	179.9	28.7	0.6	10.5	73.6	113.0	62.5	175.5
2. İçki								24.3	—	—	—	24.3	40.1	64.4	24.7	—	—	—	24.7	36.5	61.2
3. Tütün								51.2	—	—	—	51.2	10.5	61.7	90.5	—	—	—	90.5	—	90.5
4. Dokuma ve giyim	—	—	—	70.4	70.4	42.3	112.7	—	—	—	72.8	72.8	105.6	178.4	—	—	—	91.5	91.5	99.1	190.6
5. Orman ürünleri	—	17.5	—	—	17.5	9.2	26.7	—	18.4	—	—	18.4	13.7	32.1	—	21.3	—	14.7	36.0	20.8	56.8
6. Kâğıt	—	—	—	46.0	46.0	1.1	47.1	—	—	—	96.4	96.4	14.7	111.1	—	—	—	116.2	116.2	31.2	147.4
7. Basım	—	—	—	—	—	—	—	1.1	2.1	—	16.9	20.1	2.1	22.2	2.1	0.5	—	16.8	19.4	26.0	45.6
8. Deri ve kösele (1)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0.8	0.8	5.2	6.9
9. Kauçuk	—	—	—	—	—	48.2	48.2	—	—	—	—	—	50.1	50.1	—	—	—	—	—	114.6	114.6
10. Plastik	—	—	—	—	—	3.2	3.2	—	—	—	—	—	9.5	9.5	—	—	—	—	—	52.1	52.1
11. Kimyasal mamuller	2.7	—	—	29.5	31.2	80.4	111.6	13.7	—	—	223.3	237.0	259.8	496.8	7.6	—	—	312.9	320.5	176.4	496.9
12. Çimento	—	—	—	102.5	102.5	12.8	115.3	—	—	—	164.4	164.4	51.7	216.1	—	—	—	103.9	103.9	104.2	208.1
13. Metalden gayri diğer mamuller																					
14. Demir çelik ve metalurji	—	—	—	192.7	192.7	972.5	1 155.2	—	—	—	193.9	193.9	544.3	738.1	—	—	—	192.0	192.0	156.4	338.4
15. Metal mamulleri	—	—	—	51.6	51.6	5.3	56.9	—	—	—	30.3	30.3	15.8	46.1	—	—	—	29.7	29.7	67.7	97.4
16. Makina imalâtı	7.6	—	—	34.6	41.8	137.6	179.4	0.8	—	—	27.4	28.2	78.2	106.4	—	—	—	31.2	31.2	106.2	137.4
17. Tarım makinaları	—	—	—	13.2	13.2	4.9	18.1	—	—	—	1.4	1.4	15.3	16.7	—	—	—	2.1	2.1	5.2	7.3
18. Elektrik makinaları	—	—	—	—	—	101.5	101.5	—	—	—	—	—	70.7	70.7	—	—	—	5.2	5.2	72.9	78.1
19. Taşıt imalâtı ve onarım	—	—	—	35.2	35.2	21.1	56.3	1.1	—	—	37.6	38.7	91.8	130.5	—	—	—	21.3	21.3	31.3	56.6
20. Diğerleri	—	—	—	—	—	—	—	12.7	—	3.7	—	16.4	31.6	48.0	21.6	—	—	—	21.6	—	21.6
21. Petrol ürünleri (2)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV. ENERJİ	141.2	8.7	111.0	302.7	563.6	21.2	584.8	276.5	5.3	99.2	524.5	905.5	50.6	956.1	369.1	5.2	104.2	564.9	1 043.4	116.6	1 160.0
1. Kok ve havagazı	—	—	31.7	0.1	31.8	—	31.8	—	—	24.4	11.9	35.4	1.0	36.4	—	—	—	—	67.7	—	67.7
2. Elektrik	141.2	8.7	79.3	302.6	531.8	21.2	553.0	276.5	5.3	74.8	513.5	870.1	49.6	919.7	—	—	—	—	975.7	116.6	1 092.3
V. HİZMETLER	2 037.6	67.5	391.3	783.0	3 269.6	3 011.5	6 281.1	2 052.6	40.7	420.6	802.2	3 315.9	2 361.8	5 677.7	[illegible]	39.4	453.2	840.9	[illegible]	[illegible]	6 253.2
1. Ulaştırma	628.1	—	132.2	464.9	1 4[illegible]	61.4	1 498.5	788.8	—	90.8	[illegible]	1 418.1	147.8	1 562.1	[illegible]	—	99.0	561.8	[illegible]	161.7	1 [illegible]20.5
2. Turizm	12.3	—	31.7	68.8	112.8	52.9	165.5	38.9	—	17.9	89.8	141.7	77.8	219.5	[illegible]	10.6	26.1	[illegible]	[illegible]	136.3	320.0
3. Konut	177.8	—	126.9	58.9	363.6	1 858.1	2 221.7	175.2	—	63.1	6.3	244.8	[illegible]	[illegible]	[illegible]	—	26.1	2.9	160.0	2 398.7	2 556.7
4. Sağlık	137.0	8.3	21.2	42.0	209.5	15.9	221.4	169.8	—	10.6	56.0	218.8	8.8	226.4	[illegible]	—	10.8	[illegible]	216.5	10.8	216.7
5. Eğitim	640.1	52.2	21.2	—	713.5	10.6	724.1	721.3	31.7	72.9	—	876.9	[illegible]	887.4	[illegible]	26.1	72.9	—	937.4	10.4	947.8
6. Diğer hizmetler	232.5	—	58.1	168.7	459.3	10.6	449.9	129.3	9.0	164.1	91.6	387.8	13.0	400.8	[illegible]	21.[illegible]	219.7	106.9	511.8	61.7	555.5
7. Kuruluma fonu		—																			
TOPLAM	2 955.8	304.0	529.8	2 063.1	5 852.7	4 085.0	9 937.7	3 520.8	279.1	557.8	2 8[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	599.2	3 031.8	7 868.9	5 210.2	13 079.1

(1) Deri ve kösele 1964 ve 1965 de dokuma ve giyim sektörlerinde yer almaktadır.
(2) Petrol ürünleri madencilik sektöründe yer almaktadır.

57

TABLO 31 (Devamı) — Sabit Sermaye Yatırımları (Program) *(Milyon T.L.) (Cari Fiyatlarla)*

	1966 Genel ve Katma Bütçe	1966 Döner Sermaye İdare	1966 Mah. İdareler	1966 İDT	1966 Kamu toplam	1966 Özel toplam	1966 Genel toplam	1967 Genel ve Katma Bütçe	1967 Döner Sermaye İdare	1967 Mah. İdareler	1967 İDT	1967 Kamu toplam	1967 Özel toplam	1967 Genel toplam
	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)
I. TARIM	1 481.3	225.3	15.9	20.7	1 733.2	952.7	2 685.9	1 531.8	271.1	16.1	27.6	1 846.6	607.9	[illegible]
II. MADENCİLİK	73.9	8.5	—	420.7	702.2	232.9	935.1	100.8	10.8	—	586.8	698.4	[illegible]	[illegible]
1. Kömür ve diğ. mad.	—	—	—	—	307.9	74.1	382.0	—	—	—	—	383.4	[illegible]	469.6
2. Ham petrol ve petrol ürünleri	—	—	—	—	394.2	158.8	553.1	—	—	—	—	315.0	204.6	519.6
III. İMALÂT SANAYİİ	67.2	9.7	10.6	987.3	1 104.8	1 270.2	2 375.0	114.7	43.7	10.8	1 422.9	1 592.1	1 723.5	3 315.6
1. Gıda	14.4	1.3	10.6	61.0	87.3	84.6	171.9	22.0	0.3	10.8	117.1	150.2	134.6	284.8
2. İçki	21.3	0.5	—	—	21.8	10.6	32.4	22.6	0.5	—	—	23.1	21.6	44.7
3. Tütün	42.3	—	—	—	42.3	5.3	47.6	55.4	—	—	—	55.4	5.3	60.7
4. Dokuma ve giyim	—	—	—	70.0	70.0	211.7	281.7	—	—	—	68.6	68.6	323.2	391.8
5. Orman ürünleri	—	7.9	—	10.4	18.3	68.8	87.1	—	43.1	—	—	43.1	80.8	123.9
6. Kâğıt	—	—	—	106.5	106.5	5.3	111.8	—	—	—	120.1	120.1	10.8	130.9
7. Basım	5.0	—	—	9.9	14.9	15.9	30.8	1.8	—	—	14.0	15.8	16.2	32.0
8. Deri ve kösele (1)	—	—	—	4.2	4.2	5.3	9.5	1.1	—	—	5.6	6.7	12.9	19.6
9. Kauçuk	—	—	—	—	—	69.8	69.8	—	—	—	—	—	134.6	134.6
10. Plastik	—	—	—	—	—	26.5	26.5	—	—	—	—	—	32.3	32.3
11. Kimyasal mamuller	4.2	—	—	379.9	384.1	174.7	558.8	3.2	—	—	556.9	560.1	183.2	743.3
12. Çimento / 13. Metalde gayri diğer mamuller	—	—	—	143.5	143.5	100.6	244.1	—	—	—	280.9	280.9	181.6	462.5
14. Demir çelik ve metalurji	—	—	—	128.7	128.7	145.8	274.5	—	—	—	140.0	140.0	247.8	387.8
15. Metal mamulleri	—	—	—	2.4	7.4	149.2	156.6	—	—	—	10.5	10.5	172.3	182.8
16. Makina imalâtı	—	—	—	22.9	22.9	105.8	128.7	—	—	—	44.5	44.2	51.7	95.0
17. Tarım makinaları	—	—	—	1.6	1.6	5.3	6.9	—	—	—	1.6	1.6	6.5	8.1
18. Elektrik makinaları	—	—	—	2.1	2.1	79.4	81.5	—	—	—	2.2	2.2	53.8	56.0
19. Taşıt imalâtı ve onarım	—	—	—	34.2	34.2	31.8	66.0	—	—	—	81.1	81.1	47.4	128.5
20. Diğerleri	—	—	—	—	—	15.9	15.9	0.6	—	—	—	4.6	30.9	35.5
21. Petrol ürünleri (1)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV. ENERJİ	347.1	9.3	158.6	682.0	1 371.9	105.9	1 479.7	617.2	—	123.9	574.0	1 308.1	107.8	1 413.9
1. Kömür ve Havagazı	—	—	—	—	59.3	—	59.3	—	—	—	—	68.5	—	68.5
2. Elektrik	—	—	—	—	1 314.5	105.9	1 420.4	—	—	—	—	1 237.6	107.8	1 345.4
V. HİZMETLER	2 640.8	69.3	511.5	622.7	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2 913.1	70.0	581.7	928.4	[illegible]	4 818.5	9 021.7
1. Ulaştırma	1 102.6	—	149.2	519.2	[illegible]	520.3	2 309.2	1 133.9	—	172.4	608.2	1 914.4	807.8	2 722.2
2. Turizm	40.9	—	28.4	61.2	129.5	211.6	341.1	14.2	6.6	32.3	88.9	154.0	215.0	369.5
3. Konut	160.9	13.9	32.9	—	209.7	2 436.5	2 646.2	129.3	—	53.9	—	183.2	3 231.6	3 414.8
4. Eğitim	230.2	—	10.6	69.2	310.0	11.9	321.9	204.3	—	10.7	106.5	310.8	18.2	329.0
5. Sağlık	844.0	43.7	58.2	—	950.6	15.0	965.7	1 031.5	53.7	43.1	2.4	1 131.1	16.2	1 147.3
6. Diğer hizmetler	261.3	8.7	217.0	113.1	600.1	317.5	917.6	279.6	7.7	289.3	134.1	710.7	323.2	1 033.9
7. Kurulma fonu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	[illegible]	327.1	696.5	3 124.0	[illegible]	6 086.4	15 045.5	5 187.7	395.6	732.5	3 500.6	9 656.4	7 540.5	17 198.9

TABLO : 28 — Sabit Sermaye Yatırımları (Gerçekleşme)

(Milyon T.L.)
(Cari Fiyatlarla)

1963

	Genel ve Katma Bütçe (1)	Döner Sermaye İdare (2)	Mah. İdareler (3)	İDT (4)	Kamu toplam (5)	Özel toplam (6)	Genel toplam (7)
I TARIM	940.2	179.7	12.8	80.2	768.0	577.0	1 345.0
II MADENCİLİK	34.0	0.3	1.2	271.5	312.0	85.0	397.0
1 Kömür ve diğ. mad.	29.0	0.2	1.2	171.0	208.5	5.0	213.5
2 Ham petrol ve petrol ürünleri (1)	4.1	—	—	100.5	104.6	80.0	184.6
III İMALAT SANAYİİ	61.4	8.6	3.5	452.7	485.3	1 330.0	1 815.2
1 Gıda, 2 İçki, 3 Tütün	25.4	0.9	3.5	99.0	99.0	120.0	223.6
4 Dokuma ve giyim	—	—	—	45.4	45.4	198.0	243.6
5 Orman ürünleri	—	7.7	—	—	7.7	15.0	22.7
6 Kâğıt	—	—	—	22.9	22.9	7.0	29.9
7 Basım	—	—	—	8.1	8.1	17.0	25.1
8 Deri ve kösele	—	—	—	10.5	10.5	8.0	18.5
9 Kauçuk	—	—	—	—	—	100.0	100.0
10 Plastik	—	—	—	—	—	5.0	5.0
11 Kimyasal mamuller	—	—	—	23.0	23.0	130.0	153.0
12 Çimento, 13 Metalden gayri diğer mamuller	—	—	—	77.8	77.8	61.0	128.8
14 Demir çelik ve metalürji	—	—	—	90.0	90.0	1 000.0	1 090.0
15 Metal mamulleri	—	—	—	31.0	31.0	95.0	126.0
16 Makina imalâtı	6.0	—	—	9.5	19.5	10.0	21.5
17 Tarım makinaları	—	—	—	3.0	3.0	5.0	8.0
18 Elektrik makinaları	—	—	—	—	—	20.0	20.0
19 Taşıt imalâtı ve onarım	—	—	—	32.0	32.0	30.0	32.0
20 Diğerleri	—	—	—	—	—	—	—
21 Petrol ürünleri (1)	—	—	—	—	—	—	—
IV ENERJİ	138.0	—	0.1	279.1	425.1	4.0	429.1
1 Kok ve havagazı	—	—	—	21.6	—	—	—
2 Elektrik	138.0	—	—	257.7	—	4.0	—
V HİZMETLER	1 527.6	0.1	245.4	577.9	2 782.0	2 514.0	5 270.0
1 Ulaştırma	603.7	—	109.9	318.3	1 383.5	200.0	1 522.5
2 Turizm	26.1	—	—	2.5	23.6	40.0	63.6
3 Konut	119.9	—	20.5	11.4	156.7	2 100.0	2 219.7
4 Sağlık	74.5	5.0	7.0	24.7	111.2	6.0	117.2
5 Eğitim	607.9	4.1	20.5	—	611.5	8.0	619.5
6 Diğer hizmetler	241.3	—	54.2	219.9	525.4	150.0	681.4
7 Kalkınma fonu	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	2 893.1	287.6	274.0	[illegible]	4 754.1	[illegible]	9 714.1

1964

	Genel ve Katma Bütçe (8)	Döner Sermaye İdare (9)	Mah. İdareler (10)	İDT (11)	Kamu toplam (12)	Özel toplam (13)	Genel toplam (14)
I TARIM	811.7	180.7	10.2	31.8	1 039.4	560.0	1 599.4
II MADENCİLİK	65.5	—	1.5	208.1	274.4	230.0	504.4
1 Kömür ve diğ. mad.	42.6	—	1.5	158.7	202.8	40.0	242.8
2 Ham petrol ve petrol ürünleri (1)	4.2	—	—	147.4	151.6	190.0	341.6
III İMALAT SANAYİİ	94.3	0.5	2.3	551.9	645.9	1 370.0	2 015.9
1 Gıda, 2 İçki, 3 Tütün	67.0	0.2	3.2	64.5	135.5	112.0	247.5
4 Dokuma ve giyim	—	—	—	81.8	81.8	240.0	321.8
5 Orman ürünleri	—	4.6	—	2.1	6.5	7.0	13.5
6 Kâğıt	—	—	—	29.6	36.6	7.0	43.6
7 Basım	—	1.8	—	6.7	8.6	16.0	24.6
8 Deri ve kösele	—	—	—	—	—	5.0	5.0
9 Kauçuk	—	—	—	—	—	16.0	16.0
10 Plastik	—	—	—	—	—	9.0	9.0
11 Kimyasal mamuller	3.8	—	—	35.5	39.3	160.0	199.3
12 Çimento, 13 Metalden gayri diğer mamuller	—	—	—	142.1	142.1	39.0	181.1
14 Demir çelik ve metalürji	—	—	—	111.4	111.4	586.0	697.4
15 Metal mamulleri	—	—	—	35.5	35.5	75.0	110.5
16 Makina imalâtı	—	—	—	5.0	5.0	12.0	17.0
17 Tarım makinaları	—	—	—	11.0	11.0	1.0	12.0
18 Elektrik makinaları	—	—	—	—	—	64.0	64.0
19 Taşıt imalâtı ve onarım	1.0	—	—	19.4	20.4	21.0	41.4
20 Diğerleri	12.2	—	—	—	12.2	—	12.2
21 Petrol ürünleri (1)	—	—	—	—	—	—	—
IV ENERJİ	310.2	—	11.2	379.2	699.6	30.0	699.6
1 Kok ve havagazı	—	—	—	3.4	—	—	—
2 Elektrik	310.2	—	—	375.8	—	30.0	—
V HİZMETLER	1 860.5	42.6	304.9	362.7	2 770.9	2 665.0	5 435.9
1 Ulaştırma	716.2	—	133.8	324.1	1 173.8	300.0	1 473.8
2 Turizm	26.7	—	—	5.5	32.2	60.0	92.2
3 Konut	146.5	24.2	35.3	12.5	191.5	2 100.0	2 291.5
4 Sağlık	131.1	—	8.8	34.7	174.6	10.0	184.6
5 Eğitim	746.1	8.3	47.1	—	801.5	10.0	811.5
6 Diğer hizmetler	139.0	0.3	60.4	184.7	405.3	160.0	565.3
7 Kalkınma fonu	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	2 023.5	236.3	337.9	1 830.7	5 427.2	4 850.0	10 277.2

1965

	Genel ve Katma Bütçe (15)	Döner Sermaye İdare (16)	Mah. İdareler (17)	İDT (18)	Kamu toplam (19)	Özel toplam (20)	Genel toplam (21)
I TARIM	1 025.4	100.0	22.4	25.5	1 307.2	680.0	1 987.3
II MADENCİLİK	56.2	—	2.2	633.9	692.3	210.0	902.3
1 Kömür ve diğ. mad.	81.0	—	2.2	190.6	274.0	20.0	294.0
2 Ham petrol ve petrol ürünleri (1)	0.2	—	—	355.1	355.3	150.0	505.3
III İMALAT SANAYİİ	114.6	3.8	4.4	530.7	654.5	1 300.0	1 954.5
1 Gıda, 2 İçki, 3 Tütün	85.7	—	4.6	37.6	127.7	180.0	307.7
4 Dokuma ve giyim	—	5.8	—	21.1	27.0	300.0	327.0
5 Orman ürünleri	—	—	—	7.3	7.3	20.0	27.3
6 Kâğıt	—	—	—	11.5	11.5	8.0	19.5
7 Basım	—	—	—	11.5	11.5	40.0	51.5
8 Deri ve kösele	—	—	—	—	—	8.0	8.0
9 Kauçuk	—	—	—	—	—	115.0	115.0
10 Plastik	—	—	—	—	—	20.0	20.0
11 Kimyasal mamuller	3.1	—	—	96.7	102.8	90.0	192.8
12 Çimento	—	—	—	85.4	85.4	115.0	250.7
13 Metalden gayri diğer mamuller	—	—	—	50.3	50.3		
14 Demir çelik ve metalürji	—	—	—	184.2	184.2	150.0	330.2
15 Metal mamulleri	—	—	—	23.6	23.6	100.0	123.6
16 Makina imalâtı	—	—	—	2.5	2.5	15.0	17.5
17 Tarım makinaları	—	—	—	4.6	4.6	8.0	12.6
18 Elektrik makinaları	—	—	—	—	—	76.0	76.0
19 Taşıt imalâtı ve onarım	—	—	—	20.2	20.2	70.0	90.2
20 Diğerleri	20.8	—	—	—	25.8	—	25.8
21 Petrol ürünleri (1)	—	—	—	—	—	—	—
IV ENERJİ	255.4	—	14.2	608.4	691.0	25.0	716.0
1 Kok ve havagazı	—	—	—	—	—	—	—
2 Elektrik	265.4	—	—	608.4	—	25.0	—
V HİZMETLER	1 055.2	17.1	279.8	612.3	2 064.6	2 095.0	4 159.6
1 Ulaştırma	720.6	—	164.5	359.0	1 244.1	450.0	1 694.1
2 Turizm	26.4	0.1	—	17.8	44.3	120.0	164.3
3 Konut	99.2	—	43.7	4.2	147.1	2 500.0	2 647.1
4 Sağlık	135.9	—	11.7	67.6	215.3	10.0	225.3
5 Eğitim	681.7	17.0	32.9	—	731.6	15.0	746.6
6 Diğer hizmetler	192.4	—	107.0	162.9	462.3	200.0	662.3
7 Kalkınma fonu	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	3 319.8	222.0	423.0	2 115.0	6 079.8	5 430.0	11 509.8

* TABLO : 16 (Devamı) — Sabit Sermaye Yatırımları (Gerçekleşme) (Milyon T. L.) (Cari Fiyatlarla)

	1966							1967						
	Genel ve Katma Bütçe	Döner Sermaye İdare	Mah. İdareler	İDT	Kamu toplam	Özel toplam	Genel toplam	Genel ve Katma Bütçe	Döner Sermaye İdare	Mah. İdareler	İDT	Kamu toplam	Özel toplam	Genel toplam
	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)
I TARIM	1 175.4	212.2	27.6	14.7	1 429.9	810.0	2 239.9	1 313.3	242.5	33.4	15.3	1 605.3	995.0	2 600.3
II MADENCİLİK	73.0	—	2.7	674.5	750.2	200.0	950.2	89.7	4.3	3.1	483.2	580.3	194.0	774.3
1 Kömür ve diğ. mad.	60.0	—	2.7	202.4	265.1	70.0	335.1	89.7	4.3	3.1	196.7	293.8	107.0	400.8
2 Ham petrol ve petrol ürünleri (*)	13.0	—	—	472.1	485.1	130.0	615.1	—	—	—	286.5	286.5	87.0	373.5
III İMALÂT SANAYİİ	74.9	6.0	5.3	906.8	993.0	1 600.0	2 593.0	96.4	11.7	6.5	1 185.0	1 299.6	2 134.0	3 433.6
1 Gıda	15.9	0.4	3.3	78.4	97.0	197.3	294.3	26.2	0.1	6.5	109.7	140.5	178.0	318.5
2 İçki	17.3	—	—	—	17.3	11.0	28.3	25.7	0.6	—	—	26.3	67.0	93.3
3 Tütün	39.3	—	—	—	39.3	2.0	41.3	36.3	—	—	—	36.3	5.4	41.7
4 Dokuma ve giyim	—	—	—	92.9	92.9	407.5	500.4	—	—	—	73.2	73.2	432.0	505.2
5 Orman ürünleri	—	5.6	—	13.3	18.9	23.8	42.7	—	11.0	—	—	11.0	47.0	58.0
6 Kâğıt	—	—	—	49.3	49.3	6.7	56.0	—	—	—	122.2	122.2	18.0	140.2
7 Basım	2.0	—	—	12.2	14.2	67.8	82.0	0.8	—	—	9.2	10.0	45.0	55.0
8 Deri ve kösele	—	—	—	0.8	0.8	16.7	17.5	—	—	—	5.8	5.8	7.6	13.4
9 Kauçuk	—	—	—	—	—	148.5	148.5	—	—	—	—	—	87.0	87.0
10 Plastik	—	—	—	—	—	28.2	28.2	—	—	—	—	—	42.0	42.0
11 Kimyasal mamuller	5.6	—	—	285.2	290.8	127.8	418.6	1.9	—	—	455.0	456.9	204.4	661.3
12 Çimento	—	—	—	120.0	120.0	109.3	243.8	—	—	—	141.0	141.0	159.1	300.1
13 Metalden gayri diğer mamuller	—	—	—	44.1	44.1			—	—	—	82.2	82.2	137.4	219.6
14 Demir çelik ve metalurji	—	—	—	123.4	123.4	101.5	224.9	—	—	—	99.6	99.6	243.0	342.6
15 Metal mamulleri	—	—	—	8.2	8.2	119.3	127.5	—	—	—	0.4	0.4	145.7	146.1
16 Makina imalâtı	—	—	—	21.8	21.8	49.8	71.6	—	—	—	42.7	42.7	49.4	92.1
17 Tarım makinaları	—	—	—	5.8	5.8	4.6	10.4	—	—	—	11.7	11.7	11.6	23.3
18 Elektrik makinaları	—	—	—	—	—	31.1	31.1	—	—	—	—	—	84.2	84.2
19 Taşıt imalât ve onarım	—	—	—	41.4	41.4	16.9	58.3	—	—	—	33.3	33.3	126.9	160.2
20 Diğerleri	—	—	—	—	—	22.8	22.8	7.5	—	—	—	7.5	20.3	27.8
21 Petrol ürünleri (*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV ENERJİ	316.8	5.0	16.6	514.0	894.6	25.0	919.6	397.0	4.0	20.6	694.2	1 115.8	65.0	1 180.8
1 Kok ve havagazı	—	—	—	18.1	—	—	—	—	—	—	48.8	—	—	—
2 Elektrik	—	—	—	495.9	—	—	—	397.0	4.0	—	645.4	—	65.0	—
V HİZMETLER	2 497.3	30.1	444.6	819.2	3 797.2	4 724.0	8 521.2	2 924.7	47.1	551.4	879.3	4 402.5	4 462.0	8 864.5
1 Ulaştırma	1 021.3	—	191.5	685.6	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1 256.8	—	220.2	515.2	2 004.2	782.0	2 786.2
2 Turizm	29.4	—	—	31.9	61.3	195.0	256.3	44.1	5.3	—	11.5	60.9	190.0	250.9
3 Mesken	219.5	15.0	30.1	8.3	272.9	[illegible]	[illegible]	298.3	—	65.6	12.8	394.6	3 140.0	3 534.6
4 Sağlık	174.7	—	14.3	65.4	[illegible]	15.0	[illegible]	166.7	—	17.2	103.2	287.1	12.0	299.1
5 Eğitim	790.1	10.5	20.5	—	[illegible]	[illegible]	[illegible]	604.6	20.3	74.6	—	699.5	13.0	1 012.5
6 Diğer hizmetler	261.1	3.6	179.2	[illegible]	[illegible]	200.0	[illegible]	278.2	11.5	157.9	236.6	684.2	325.0	1 011.2
7 Kalkınma fonu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	5 821.1	310.6	615.0	2 667.0	9 413.7	7 830.0	16 832.7

(*) Petrol aramaları madencilik sektöründe yer almaktadır.

TABLO : 13 — 1968 Sabit Sermaye Tahminleri

(Milyon T.L.)
(Cari fiyatlarla)

	PROGRAM							GERÇEKLEŞME							GERÇEKLEŞME YÜZDESİ						
	Genel ve Katma Bütçe	Döner Sermaye İdare	Mah. İdare-ler	İDT	Kamu toplam	Özel toplam	Genel toplam	Genel ve Katma Bütçe	Döner Sermaye İdare	Mah. İdare-ler	İDT	Kamu toplam	Özel toplam	Genel toplam	Genel ve Katma Bütçe	Döner Sermaye İdare	Mah. İdare-ler	İDT	Kamu toplam	Özel toplam	Genel toplam
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(8/1)	(9/2)	(10/3)	(11/4)	(12/5)	(13/6)	(14/7)
I TARIM	1 816.1	312.5	20.7	46.1	2 195.4	881.0	3 076.4	1 653.5	266.0	20.0	34.5	1 974.0	1 100.0	3 074.0	91.0	85.1	96.6	74.8	89.9	124.9	99.9
II. MADENCİLİK	114.0	10.4	—	393.4	517.8	176.2	694.0	110.0	5.7	—	384.7	500.4	120.0	620.4	96.5	—	—	97.8	96.6	68.1	89.4
III. İMALÂT SANAYİİ	147.0	40.8	15.5	1 327.3	1 730.6	2 811.0	4 541.6	120.5	32.5	15.0	1 560.2	1 748.2	2 600.0	4 348.2	82.0	79.7	96.8	103.5	101.0	92.5	95.7
1 Gıda	65.6	6.6	15.5	97.7	179.4	152.0	331.4	59.6	0.8	15.0	115.4	190.4	188.0	378.4	90.5	100.0	96.8	118.1	106.1	123.7	114.2
2 İçki	33.8	0.8	—	—	34.6	20.7	55.3	21.1	0.1	—	—	21.2	73.0	94.2	62.4	12.5	—	—	61.2	352.7	170.3
3 Tütün	31.3	—	—	—	31.3	1.0	32.3	29.1	—	—	—	29.1	6.5	35.6	93.0	—	—	—	93.0	650.0	110.2
4 Dokuma ve giyim	0.1	—	—	103.6	103.7	497.5	601.2	—	—	—	92.2	92.2	417.0	509.2	—	—	—	89.0	88.9	83.8	84.7
5 Orman ürünleri	—	39.4	—	—	39.4	51.8	91.2	—	31.8	—	—	31.8	50.0	81.8	—	80.7	—	—	80.7	96.5	89.7
6 Kâğıt	—	—	—	270.8	270.8	31.1	301.9	—	—	—	277.0	277.0	30.9	307.9	—	—	—	102.3	102.3	96.5	101.7
7 Basım	0.1	—	—	11.4	11.5	31.1	42.6	0.1	—	—	12.0	12.1	29.0	51.1	100.0	—	—	105.3	105.2	125.4	120.0
8 Deri ve kösele	2.1	—	—	0.1	2.2	16.1	18.3	0.5	—	—	1.3	1.8	10.0	11.8	23.8	—	—	1 300.0	81.8	62.1	64.5
9 Kauçuk	—	—	—	—	—	77.7	77.7	—	—	—	—	—	42.0	42.0	—	—	—	—	—	54.0	54.0
10 Plastik	—	—	—	—	—	25.9	25.9	—	—	—	—	—	71.0	71.0	—	—	—	—	—	289.6	289.6
11 Kimyasal mamuller	5.5	—	—	396.5	402.0	393.9	795.9	2.9	—	—	489.0	491.9	330.0	821.9	52.7	—	—	123.3	122.4	83.8	103.3
12 Çimento	—	—	—	138.9	138.9	340.5	479.4	—	—	—	152.1	152.1	240.0	392.1	—	—	—	145.9	145.9	117.9	126.0
13 Metalden gayri diğer mamuller								—	—	—	50.6	50.6	161.5	212.1							
14 Demir çelik ve metalurji	—	—	—	139.9	139.9	414.6	554.5	—	—	—	169.7	169.7	350.0	519.7	—	—	—	121.2	121.2	84.4	93.7
15 Metal mamulleri	—	—	—	16.4	16.4	188.6	205.0	—	—	—	10.8	10.8	154.0	164.8	—	—	—	65.9	65.9	81.7	80.4
16 Makina imalât	—	—	—	23.1	23.1	182.9	206.0	—	—	—	35.3	35.3	68.0	103.3	—	—	—	152.8	152.8	37.2	50.1
17 Tarım makinaları	—	—	—	7.3	7.3	36.3	43.6	—	—	—	2.7	2.7	41.0	43.7	—	—	—	37.0	37.0	112.9	100.2
18 Elektrik makinaları	—	—	—	1.6	1.6	98.5	100.1	—	—	—	—	—	86.0	86.0	—	—	—	—	—	87.3	85.9
19 Taşıt imalât ve onarım	—	—	—	55.7	55.7	124.4	180.1	—	—	—	49.2	49.2	129.0	178.2	—	—	—	88.3	88.3	103.7	98.9
20 Diğerleri	8.5	—	—	—	8.5	51.8	60.3	7.6	—	—	—	7.6	10.0	17.6	87.1	—	—	—	87.1	19.3	29.2
21 Petrol ürünleri	—	—	—	264.3	264.3	74.6	338.9	—	—	—	122.9	122.9	100.0	222.9	—	—	—	46.5	46.5	134.0	65.8
IV ENERJİ	737.2	3.6	65.3	658.2	1 464.1	119.2	1 583.3	761.3	—	60.0	721.2	1 542.5	150.0	1 692.5	103.3	—	91.9	109.6	105.4	125.8	106.9
V. HİZMETLER	8 478.3	121.8	580.5	973.9	5 154.6	5 110.0	10 264.6	3 560.5	157.0	555.0	1 118.8	5 391.3	5 130.0	10 521.3	102.4	128.8	95.6	114.9	104.6	100.4	102.5
1 Ulaştırma	1 355.8	—	191.8	171.1	2 218.7	954.7	3 203.4	1 457.5	—	175.0	716.2	2 348.7	950.0	3 298.7	107.5	—	91.2	106.7	105.9	96.5	103.0
2 Turizm	80.8	—	25.9	71.5	178.2	362.9	541.0	69.2	9.1	25.0	57.7	161.0	300.0	461.0	85.6	—	96.5	80.7	90.3	82.7	85.2
3 Konut	171.0	46.0	62.2	—	279.8	3 347.9	3 627.7	230.4	112.9	60.0	—	403.3	3 475.0	3 878.3	134.7	242.3	96.5	—	144.1	103.8	106.9
4 Sağlık	242.3	—	10.4	66.5	319.2	25.9	345.1	218.2	—	10.0	104.9	323.1	25.0	358.1	90.1	—	96.2	157.7	104.4	96.5	103.8
5 Eğitim	1 237.1	62.2	31.1	3.6	1 334.0	25.9	1 359.9	1 214.8	31.2	30.0	2.8	1 278.8	30.0	1 308.8	98.2	50.2	96.5	77.8	95.9	115.8	96.2
6 Diğer hizmetler	349.8	13.1	259.1	161.2	783.2	362.8	1 146.0	340.6	3.6	255.0	237.2	836.6	350.0	1 186.6	97.4	29.0	98.4	147.1	106.8	96.5	103.5
7. Kalkınma fonu	41.5	—	—	—	41.5	—	41.5	29.8	—	—	—	29.8	—	29.8	71.8	—	—	—	71.8	—	71.8
TOPLAM	9 292.6	489.0	682.0	2 598.9	13 062.5	9 097.4	22 159.9	6 205.8	461.2	650.0	3 839.4	11 156.4	9 100.0	20 256.4	98.6	94.3	95.3	106.7	100.8	100.0	100.5

TABLO : 21 — 1969 Sabit Sermaye Yatırımları

(Milyon T.L.)
(Cari fiyatlarla)

	PROGRAM							GERÇEKLEŞME							GERÇEKLEŞME YÜZDESİ						
	Genel ve Katma Bütçe	Döner Sermaye İdare	Mah. İdare-ler	İDT	Kamu toplam	Özel toplam	Genel toplam	Genel ve Katma Bütçe	Döner Sermaye İdare	Mah. İdare-ler	İDT	Kamu toplam	Özel toplam	Genel toplam	Genel ve Katma Bütçe	Döner Sermaye İdare	Mah. İdare-ler	İDT	Kamu toplam	Özel toplam	Genel toplam
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(8/1)	(9/2)	(10/3)	(11/4)	(12/5)	(13/6)	(14/7)
I TARIM	1 815.9	327.7	26.2	60.1	2 229.9	1 301.4	3 531.3	1 597.7	268.5	27.5	50.6	1 944.3	1 200.0	3 144.3	88.0	81.9	105.0	84.2	87.2	92.2	89.0
II MADENCİLİK	122.8	8.4	—	379.9	511.1	178.4	689.5	108.2	15.1	—	416.9	540.2	150.0	690.2	88.1	179.8	—	109.7	105.7	84.1	100.1
III İMALÂT SANAYİİ	152.5	75.7	21.0	1 823.9	2 073.1	3 253.1	5 326.2	107.1	44.2	13.4	2 198.7	2 363.4	3 100.0	5 463.4	70.2	58.4	63.8	120.5	114.0	95.3	102.6
1. Gıda	51.1	1.5	21.0	95.8	169.4	209.9	379.3	44.1	0.7	13.4	73.9	134.1	288.0	422.1	86.3	46.7	63.8	79.2	79.2	137.2	111.3
2. İçki	38.8	0.5	—	—	39.3	94.5	133.8	27.8	—	—	—	27.8	114.0	141.8	71.6	—	—	—	70.9	120.6	106.0
3. Tütün	33.6	—	—	—	33.6	1.5	35.1	22.3	—	—	—	22.3	4.0	26.3	66.4	—	—	—	66.4	266.7	74.9
4. Dokuma ve giyim	—	—	—	71.9	71.9	482.7	554.6	—	—	—	69.3	69.3	505.0	574.3	—	—	—	96.4	96.4	104.6	103.6
5. Orman ürünleri	—	73.7	—	—	73.7	65.0	138.7	—	43.5	—	—	43.5	46.0	89.5	—	59.0	—	—	59.0	70.8	64.5
6. Kâğıt	—	—	—	521.6	521.6	57.7	579.3	—	—	—	690.3	690.3	55.0	745.3	—	—	—	132.3	132.3	95.3	128.7
7. Basım	0.1	—	—	7.3	7.4	58.3	65.7	0.3	—	—	7.3	7.6	70.0	77.6	300.0	—	—	100.0	102.7	120.1	118.1
8. Deri ve kösele	3.7	—	—	0.1	3.8	17.8	21.6	1.7	—	—	—	1.7	40.0	5.7	45.9	—	—	—	44.7	22.5	26.4
9. Kauçuk	—	—	—	—	—	94.4	94.4	—	—	—	—	—	44.0	44.0	—	—	—	—	—	46.6	46.6
10. Plastik	—	—	—	—	—	80.3	80.3	—	—	—	—	—	44.0	44.0	—	—	—	—	—	54.8	54.8
11. Kimyasal mamuller	2.1	—	—	361.7	363.8	839.5	1 203.3	1.5	—	—	509.2	510.7	450.0	960.7	71.4	—	—	140.8	140.4	53.6	79.8
12. Çimento	—	—	—	107.0	107.0	106.0	212.0	—	—	—	106.5	106.5	366.0	472.5	—	—	—	99.5	99.5	345.6	222.9
13. Metalden gayri diğer mamuller	—	—	—	12.6	12.6	84.5	97.1	—	—	—	26.6	26.6	164.0	190.6	—	—	—	211.1	211.1	194.1	196.3
14. Demir çelik ve metalurji	—	—	—	201.5	201.5	298.0	499.5	—	—	—	284.7	284.7	342.0	626.7	—	—	—	141.3	141.3	114.8	125.5
15. Metal mamulleri	—	—	—	32.7	32.7	158.5	191.2	—	—	—	21.6	21.6	82.0	103.6	—	—	—	66.1	66.1	51.7	54.2
16. Makina imalât	—	—	—	14.5	14.5	144.8	159.3	—	—	—	15.5	15.5	155.0	170.5	—	—	—	106.9	106.9	107.0	107.0
17. Tarım makinaları	—	—	—	4.2	4.2	47.2	51.4	—	—	—	2.3	2.3	48.0	50.3	—	—	—	54.8	54.8	101.7	97.9
18. Elektrik makinaları	—	—	—	8.4	8.4	129.1	137.5	—	—	—	6.8	6.8	66.0	72.8	—	—	—	81.0	81.0	51.1	52.9
19. Taşıt imalât ve onarım	15.7	—	—	59.3	75.0	223.5	298.5	—	—	—	42.1	42.1	122.0	164.1	—	—	—	71.0	56.1	54.6	55.0
20. Diğerleri	7.4	—	—	—	7.4	24.1	31.5	9.4	—	—	—	9.4	4.0	13.4	127.0	—	—	—	127.0	16.6	42.5
21. Petrol ürünleri	—	—	—	325.3	325.3	36.8	362.1	—	—	—	340.6	340.6	127.0	467.6	—	—	—	104.7	104.7	345.1	129.1
IV. ENERJİ	855.6	2.8	73.5	1 105.7	2 037.6	188.8	2 226.4	855.7	9.0	62.0	1 017.7	1 944.4	175.0	2 119.4	100.0	321.4	84.4	92.0	95.4	92.7	95.2
V. HİZMETLER	4 062.5	90.0	650.6	828.1	5 631.2	6 202.1	11 833.3	4 102.8	157.5	585.1	1 125.6	5 971.0	6 220.0	12 191.0	101.0	175.0	89.9	135.9	106.0	100.3	103.0
1. Ulaştırma	1 505.9	—	209.9	521.1	2 236.9	1 259.3	3 496.2	1 692.3	—	206.4	727.5	2 626.2	1 300.0	3 926.2	112.4	—	98.3	139.6	117.4	103.2	112.3
2. Turizm	103.7	—	26.2	88.9	189.8	419.8	609.6	79.8	—	21.0	58.5	159.3	350.0	509.3	77.0	—	80.2	97.7	83.9	83.4	83.5
3. Konut	236.1	47.2	78.7	—	362.0	4 019.4	4 381.4	347.5	122.8	68.8	—	539.1	4 100.0	4 639.1	147.2	260.2	87.4	—	148.9	102.0	105.9
4. Sağlık	318.7	—	15.7	51.7	386.1	36.7	422.8	261.4	—	13.4	100.3	375.1	35.0	410.1	82.0	—	85.4	194.0	97.2	95.4	97.0
5. Eğitim	1 314.7	18.1	31.5	—	1 364.3	36.7	1 401.0	1 121.4	24.2	27.5	2.3	1 175.4	35.0	1 210.4	85.3	133.7	87.3	—	86.2	95.4	86.4
6. Diğer hizmetler	630.9	24.7	288.6	195.4	1 039.6	430.2	1 469.8	851.7	10.5	248.0	337.0	1 047.2	400.0	1 447.2	135.0	42.5	85.9	172.5	100.7	93.0	98.5
7. Kalkınma fonu	92.5	—	—	—	92.5	—	92.5	48.7	—	—	—	48.7	—	48.7	52.8	—	—	—	52.8	—	52.8
TOPLAM	7 009.3	504.6	771.3	4 197.7	12 482.9	11 123.8	23 606.7	6 771.5	494.3	688.0	4 809.5	12 763.3	10 645.0	23 408.3	96.6	98.0	89.2	114.6	102.2	97.5	100.0

TABLO : 35 — Sabit Sermaye Yatırımları

(Gerçekleşme)

Milyon TL.

(1968 fiyatları)

BİRİNCİ BEŞ YILLIK PLAN DÖNEMİ

	1963			1964			1965			1966			1967		
	Kamu	Özel	Topl.	Kamu	Özel	Topl.	Kamu	Özel	Topl.	Kamu	Özel	Topl.	Kamu	Özel	Topl.
1. Tarım	844.6	634.5	1479.1	1082.1	563.5	1646.6	1267.3	600.0	1867.3	1350.9	755.8	2106.7	1408.0	827.7	2235.7
2. Maden.	344.2	93.4	437.6	369.3	229.6	598.9	592.3	210.0	802.3	708.7	189.0	897.7	508.9	170.2	679.1
3. İmalât S.	533.5	2001.5	2535.0	672.0	1427.6	2100.6	664.6	1300.0	1964.6	938.1	1511.6	2449.7	1139.8	1971.5	3111.3
4. Enerji	667.5	4.4	671.9	634.2	31.3	665.5	691.0	25.0	716.0	845.2	23.6	868.8	978.6	57.0	1035.6
5. Ulaştır.	1465.2	220.0	1685.3	1223.1	312.7	1535.8	1244.1	450.0	1694.1	1615.1	661.3	2276.4	1757.7	685.8	2443.5
6. Turizm	25.9	44.0	69.9	33.6	62.5	96.1	44.3	120.0	164.3	62.6	170.1	232.7	53.4	166.6	720.0
7. Konut	174.5	2375.4	2549.9	199.5	2188.3	2387.8	147.1	2500.0	2647.1	278.4	2856.9	3135.3	319.8	2753.9	3073.7
8. Sağlık	122.3	6.6	128.9	182.0	10.4	192.4	215.2	10.0	225.2	243.2	14.1	257.3	251.8	10.3	262.3
9. Eğitim	672.4	8.8	681.2	835.2	10.4	845.6	751.6	15.0	766.6	823.0	14.1	837.1	878.6	11.4	889.0
10. Diğer hizmetler	677.9	109.9	687.8	422.3	187.6	609.9	462.3	200.0	662.3	557.6	263.4	841.0	601.8	285.0	886.8
11. Kalkınma fonu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	5228.1	5498.5	10726.6	5655.3	5053.9	10709.2	6079.8	5430.0	11509.8	7420.5	6479.3	13900.7	7896.4	6884.6	14781.0

YÜZDE DEĞİŞMELER

	1964			1965			1966			1967		
	Kamu	Özel	Topl.	Kamu	Özel	Topl.	Kamu	Özel	Topl.	Kamu	Özel	Topl.
1. Tarım	28.2	— 8.0	12.7	17.0	2.8	12.0	6.6	20.0	12.8	4.2	15.9	8.3
2. Maden.	7.3	156.5	39.1	60.4	—12.4	31.8	19.7	—10.0	11.9	—28.2	— 9.9	—24.4
3. İmalât S.	26.1	—28.7	—17.1	— 1.3	— 8.9	— 6.5	41.2	16.1	24.7	21.5	23.8	22.9
4. Enerji	35.7	611.4	41.0	9.0	—20.1	7.6	22.3	— 5.6	20.3	13.8	141.5	19.2
5. Ulaştır.	—16.5	42.1	— 8.9	1.7	43.9	10.3	29.8	47.0	34.4	8.8	3.7	7.3
6. Turizm	29.7	42.0	37.5	31.8	92.0	70.9	41.3	41.8	41.6	—14.7	— 3.1	— 5.5
7. Konut	14.3	— 7.9	— 6.4	—26.3	14.2	10.9	87.9	14.3	18.4	15.7	— 3.6	— 1.9
8. Sağlık	48.8	57.8	49.3	18.2	— 3.8	17.0	13.0	41.0	14.3	3.5	—25.3	1.9
9. Eğitim	24.2	18.2	24.1	—11.9	44.2	— 9.3	9.8	— 6.0	9.2	6.5	—18.1	6.1
10. Diğer hizmetler	—26.9	70.7	—11.3	9.5	6.6	6.6	20.6	41.7	27.0	7.9	0.8	5.4
11. Kalkınma fonu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	8.2	— 8.1	— 0.2	7.5	7.4	7.5	22.1	19.3	20.5	6.4	6.2	6.3

TABLO : 36 — Sabit Sermaye Yatırımları

(Gerçekleşme)

(1968 fiyatları)

Milyon TL

İKİNCİ BEŞ YILLIK PLAN DÖNEMİ

	1968			1969			1970 (Tahmini)		
	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1 Tarım	1 670.3	930.7	2 601.0	1 567.6	967.6	2 535.2	1 485.1	956.3	2 441.4
2 Madencilik	423.4	101.5	524.9	435.6	120.9	556.5	463.5	135.0	598.5
3 İmalât Sanayii	1 479.2	2 200.0	3 679.2	1 905.6	2 499.5	4 405.1	2 196.8	2 700.0	4 896.8
4 Enerji	1 305.2	126.9	1 432.1	1 567.8	141.1	1 708.9	1 837.6	112.5	1 950.1
5 Ulaştırma	1 987.3	803.8	2 791.1	2 117.4	1 048.3	3 165.7	2 203.6	1 087.6	3 291.2
6 Turizm	136.2	253.9	390.1	128.4	282.3	410.7	123.7	288.8	412.5
7 Konut	341.2	2 940.4	3 281.6	434.7	3 305.6	3 740.3	369.8	3 742.6	4 112.4
8 Sağlık	281.9	21.1	303.0	302.4	28.2	330.6	285.0	26.3	311.3
9 Eğitim	1 082.0	25.4	1 107.4	947.7	28.2	975.9	910.5	26.3	936.8
10 Diğer Hizm.	707.9	296.1	1 004.0	844.3	322.5	1 166.8	816.8	360.0	1 176.8
11 Kalkınma fonu	25.2	—	25.2	39.3	—	39.3	48.0	—	48.0
TOPLAM	9 439.8	7 699.8	17 139.6	10 290.8	8 744.2	19 035.0	10 740.4	9 435.4	20 175.8

YÜZDE DEĞİŞMELER

	1968			1969			1970		
	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
1 Tarım	18.6	6.6	14.0	— 6.1	4.0	— 2.5	— 5.3	— 1.2	— 3.7
2 Madencilik	— 16.8	— 40.4	— 22.7	2.9	19.1	6.0	6.4	11.7	7.5
3 İmalât Sanayii	29.8	17.6	22.2	28.8	13.6	19.7	15.3	8.0	11.2
4 Enerji	33.4	122.6	38.3	20.1	11.2	19.3	17.2	— 20.3	14.1
5 Ulaştırma	13.1	17.2	14.2	6.5	30.4	13.4	4.1	3.7	4.0
6 Turizm	155.1	52.4	77.3	— 5.7	11.2	5.3	— 3.7	2.3	0.4
7 Konut	6.7	6.8	6.8	27.4	12.4	14.0	— 14.9	13.2	9.9
8 Sağlık	11.9	101.0	15.5	7.3	33.6	9.1	— 5.8	— 6.7	— 5.8
9 Eğitim	12.3	122.8	24.7	— 12.4	11.0	— 11.9	— 3.9	— 6.7	— 4.0
10 Diğer Hizm.	17.6	3.9	13.2	19.3	8.9	16.2	— 3.3	11.6	0.9
11 Kalkınma fonu	—	—	—	56.0	—	56.0	22.1	—	22.1
TOPLAM	19.5	11.8	18.0	9.0	13.6	11.1	4.4	7.9	6.0

Yatırımların 1968 yılı için programlanan sektörel dağılımı Plan hedefleri ile uyguniuk göstermektedir. 1968 yılında, ayrıca, Planda öngörülen politikaya paralel olarak özel yatırımların teşviki ve öncelik verilen sektörlere kaydırılması konusunda somut tedbirler getirilmiş ve uygulanmıştır. 1968 yılında yapılan özel ve kamu sektörü yatırımları gerek genel toplam gerekse öncelik verilen ana sektörler itibariyle program hedeflerine uygun olarak gerçekleşmiştir. 1968 yılında özel yatırımlar, planın öncelik verdiği, kimyasal maddeler, demir - çelik metalurji ve makina imalât alt sanayi kollarında program hedeflerinin gerisinde; lastik ve çimento sanayilerinde ise program hedeflerinin ilerisindedir. Demir - çelik, makina imalât ve petrol ürünleri sanayilerinde kamu yatırımları da program hedefine ulaşamadığından bu sanayilerin toplam yatırımları program hedeflerinin gerisinde kalmıştır.

1969 ve 1970 yatırım politikaları uyarınca, özel yatırımların ve kamu yatırımlarının sektörel dağılımı, doğrudan doğruya üretim kapasitelerinin genişletilmesine yönelen projeler lehine değiştirilmiştir. Bu yıllarda imalât ve enerji sektörleri yatırımlarının nispi ağırlıkları Plan hedeflerinden daha yüksek oranlarda programlanmıştır.

Gerçekleşen 1969 yatırımları imalât sanayiinde Program hedefini aşmakta, enerji sektöründe ise Program hedefine çok yaklaşmaktadır. Özel sektör ve kamu sektöründe program hedefinin müştereken aşıldığı sektörler ulaştırma ve konut sektörleridir. Kamu yatırımlarının yoğunlaştığı diğer sektörler madencilik ve diğer hizmetler sektörleridir.

1969 yılında özel yatırımlar imalât sanayiinin öncelik verilen alt sektörlerinden kâğıt, lastik ve kimyasal mamullerde Program hedefine ulaşamamış buna karşılık çimento, demir-çelik-metalurji, makina imalât ve petrol ürünleri sanayilerinde Program hedeflerini önemli ölçüde aşmıştır. Lastik ve kimyasal ürünler dışında öncelik verilen bu sanayilerin tümünde kamu dahil toplam yatırımlar program hedeflerine ulaşmış bulunmaktadır.

1970 yılında gerçekleşmesi beklenen yatırımlar içinde imalât sanayii ve enerji yatırımları nispi payının 1969 yılına göre daha da büyüyeceği tahmin edilmektedir.

C. DİĞER EKONOMİK GELİŞMELER :

I. Para, kredi ve mevduat :

a. GENEL POLİTİKA VE TEDBİRLER :

İkinci Plan dönemi için öngörülen para ve kredi politikalarının temel ilkeleri; artan hâsıla ve parasal ekonomide meydana gelen genişlemeye paralel olarak büyüyen parasal talebi karşılamak, gelişmesine öncelik verilen sektörlere kaynak akımını kurumsal tedbirlerle kolaylaştırmak, genel ekonomik dengenin sağlanması ve korunmasında etkin olmaktır.

1968 yılında gelişmesi öngörülen sektör ve üretim kolları Genel Bütçe kaynaklarından elverişli şartlarla kredilendirilmiş ayrıca; selektif kredi politikasına paralel olarak bazı sektörlerde kredi maliyetini

düşürmek amacı ile Merkez Bankasında bir Selektif Kredi Fonu kurulmuştur.

1969 yılında Selektif Kredi Fonundan sübvansiyon verilmesi yoluyla faiz farklılaştırılması, teşviki öngörülen diğer ekonomik faaliyetlerin kredilendirilmesine de uygulanarak ucuz faizle kredilendirme yaygınlaştırılmıştır. 1969 yılında, bundan başka, ihracat projelerinin işletme kredisi ihtiyaçları ile ihracatı geliştirici ve destekleyici projelerin aynı nitelikteki ihtyaçlarını karşılamak üzere düşük faizli bir Özel İhracat Fon'u kurulmuştur. Yine ihracat sektörünü desteklemek amacı ile ihracat kredileri bir kısım vergilerden muaf tutulmuştur.

1970 yılında para ve kredi konusunda en önemli gelişme; para ve kredi politikalarının plan ve program hedeflerine göre uygulanması sorumluluğunu Merkez Bankasında toplayan ve Merkez Bankasına sermaye piyasasının gelişmesinde etkili olabilecek yetkiler veren kanunun kabul edilmesi ile faiz hadlerinin daha rasyonel hale getirilmesi ve faiz-reeskont hadlerinde sistemli bir bütünleşmenin sağlanmasıdır. 1970 yılında ayrıca, özellikle sanayi sektörünün orta vadeli kredi ihtiyacını karşılamak üzere bu tip kredi uygulamasına başlanmış; selektif kredi politikasının finansmanına kamu kaynaklarının yanısıra banka kaynaklarının da iştirakini temin amacı ile, müstakrize olduğu gibi, kredi veren bankaya da faiz sübvansiyonu verilmesi esası kabul edilmiştir.

b. GELİŞMELER :

İkinci Plan döneminin ilk iki yılında para arzı sırası ile yüzde 14,5 ve yüzde 16 oranlarında artmıştır. Merkez Bankası ve Banka kredilerindeki hızlı gelişmeye paralel olarak 1969 yılında net kredi hacmi yüzde 21.1 oranında yükselerek 33.316 milyon liradan 40.336 milyon liraya ulaşmıştır.

1968 yılında bir önceki yıl sonu seviyesinin 23 milyon lira altında tutulan emisyon hacmi ise net altın ve döviz mevcudu ile Merkez Bankası kredilerindeki genişleme nedeni ile 1968 yıl sonuna göre 1969 da 1049 milyon liralık artış göstermiştir.

Merkez Bankası ve diğer banka kredilerindeki hızlı genişlemeye rağmen 1969 yılında bankalar mevduatında kaydedilen gelişme 1968 yılına göre daha düşüktür. Mevduat artış hızındaki yavaşlamada büyük tasarrufların spekülâtif nedenlerle gayrimenkul ve stok finansmanına yönelmesi etkili olmuştur.

1970 yılının ilk yarısında uygulanan para politikası, normal mevsimlik politika ile tutarlı olmak üzere 1969 yılında önemli ölçüde genişleyen para ve kredi hacmini kontrol edici ve kısmen daraltıcı yönde olmuştur. Haziran sonu itibariyle 1970 yılında para arzı bir önceki yıl sonu seviyesinden 2 milyar, emisyon hacmi 533 milyon ve net kredi hacmi 2 milyon TL. daha düşük gerçekleşmiştir. 1969 yılının aynı döneminde net kredi hacmindeki genişleme 3 milyar lirayı aşmakta; toplam para arzındaki azalma ise 200 milyon lira çevresinde bulunmakta idi.

(1) Emisyon :

1970 Ekim sonu itibariyle emisyon hacmi 1969 yıl sonu seviyesini 2 239 milyon lira aşmıştır. Bu miktar 1969 yılının aynı döneminde 1 milyar lira çevresinde bulunmakta ve daha çok Merkez Bankası kredilerinin arttırıcı ve ithalât teminatlarının azaltıcı etkisi altında idi. 1970 yılındaki artışı etkileyen en önemli faktör altın ve döviz hesaplarındaki yükselmedir.

Emisyon hacmini arttırıcı diğer faktörler içinde Hazineye açılan kısa vadeli avans 1969 yılı aynı döneminde gerçekleşen seviyeyi bir miktar aşmış; toplam Merkez Bankası kredilerindeki artış ise bir önceki yılın aynı dönemindeki artış miktarlarının önemli ölçüde gerisinde tutulmuştur.

(2) Para arzı :

Toplam para arzı 1968 yılında 3 285 milyon ve 1969 yılında 5 159 milyon lira artış göstererek 1967 yılında 22,7 milyar liradan 1969 yılında 30,1 milyar liraya ulaşmıştır.

1968 yılında para arzındaki artış sadece kaydi para ve vadesiz tasarruf mevduatındaki yükselmeden etkilenmiş; bilfiil tedavül eden para hacmi ise 500 milyon çevresinde azalış göstermiştir.

1969 yılında para arzını artırıcı en önemli faktörler net kredi hacmi ve net altın ve döviz mevcudundaki artışlar olmuştur. Kaydi para ve vadesiz tasarruf mevduatının para arzı bileşimindeki yeri büyümeye devam etmiş; 1967 yılında yüzde 61,6 olan bu oran 1969 yılında yüzde 69,9 a yükselmiştir. Ancak bu eğilim 1970 yılında devam etmemiş; vadesiz ticari mevduat ve vadesiz tasarruf mevduatındaki hızlı azalmalar nedeniyle 1970 yılı Haziran ayında bir önceki yıl sonuna ve bir önceki yılın aynı dönemine göre önemli ölçüde azalan toplam para arzı içinde kaydi para ve vadesiz tasarruf mevduatının nispi önemi de azalış göstermiştir. 1970 yılı Temmuz ayı itibariyle toplam para arzının azalış oranı yüzde 4.6 dır. Ağustos 1970 de alınan para değeri ve faiz hadleri ile ilgili kararların etkisi ile ve başlıca bilfiil tedavül eden paraya bağlı olarak Ağustos ve daha sonraki aylarda para arzının artış göstermesi beklenmektedir.

(3) Mevduat :

1969 yılı sonunda bankalardaki toplam mevduat 1968 yılına göre 4,6 milyar lira artarak 30,8 milyar liraya yükselmiştir. Mevduat artış hızı gerek vadeli gerekse vadesiz mevduatta 1968 yılı hızından daha yavaş olmuştur. Vadeli ve vadesiz mevduatın toplam mevduat içindeki yeri değişme göstermemekte; her iki yılda da bu oranlar sırası ile yüzde 23,7 ve 76,3 çevresinde bulunmaktadır. 1969 yılında en hızlı gelişme vadesiz ticari mevduatta izlenmiş; toplam mevduat içindeki yeri

1967 de yüzde 16,9 dan 1969 da yüzde 19,6 ya yükselmiştir. Vadeli tasarruf mevduatı önceki yıllara göre daha yavaş olmakla birlikte vadesiz tasarruf mevduatı artış hızına göre daha hızlı gelişme göstermekte ancak toplam tasarruf mevduatı ve genel mevduat toplamı içindeki yerinde önemli bir değişme olmamaktadır.

1970 yılının ilk altı ayında toplam mevduatta 1 623 milyon lira azalma kaydedilmiş; bu azalmanın 1 424 milyon liralık kısmı ticari mevduat azalışından ileri gelmiştir. Mevduat hacminde mevsimlik etkenlerin etkisini aşan ölçüde meydana gelen azalma 1970 yılı ilk yarısında uygulanan kısıtlayıcı para politikası nedeniyle daralan likidite hacmi ve büyüyen ithalât hacminin finansman yöntemi ile ilgilidir.

1 Eylül 1970 tarihinde yürürlüğe giren mevduata ödenecek yeni faiz hadleri, karşılaştırmalı olarak aşağıda gösterilmiştir. Vadeli mevduat lehine yapılan farklılaştırmanın, bu mevduatın hacmini önemli ölçüde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

1970 yılının ikinci yarısında gerek mevsimlik etkenlerin, gerek nispî parasal genişlemenin ve gerekse vadeli mevduata ödenen faiz hadlerinde yapılan yükseltmenin etkisi ile mevduat hacminin yükselmesi beklenmektedir.

(4) Kredi hacmi ve kredilerin dağılımı :

İkinci Beş Yıllık Plan döneminin ilk iki yılında toplam kredi hacmi yüzde 17,4, yüzde 21,1 ve ortalama olarak da yüzde 19,3 oranında yükselmiştir. 1967 yılında toplam kredi hacminde meydana gelen 4,1 milyar liralık artışın yarıdan fazlası Merkez Bankası kredilerindeki artıştan ileri gelmekte iken, 1968 yılında Merkez Bankası kredilerindeki artışın toplam kredi artışı (4,9 milyar lira) içindeki yeri yüzde 28 e düşmüştür.

	1962	1963	1964	1965	1966	1967	Beş yıllık değişme	Beş yıllık % değişme	Yıllık ortalama % değişme	1968	1969	İki yıllık değişme	İki yıllık % değişme	Yıllık ortalama % değişme
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
EMİSYON	5 122	5 581	6 611	7 347	8 351	9 948	4 826	94.2	14.2	9 925	10 974	1 026	10.3	5.0
PARA ARZI	10 964	12 187	13 959	16 434	19 790	22 682	11 718	106.9	15.7	25 968	30 127	7 445	32.8	16.1
— Bilfiil teda,eden para	4 527	4 926	5 635	6 326	7 164	8 716	4 187	92.5	14.0	8 237	9 061	347	4.2	2.1
— Kaydi para + vadesiz tasarruf mevduat	6 437	7 261	8 164	10 108	12 616	13 966	7 531	117.0	16.8	17 731	21 046	7 078	50.7	22.8
MERKEZ BANKASI KREDİLERİ	1 824	3 151	4 140	4 665	6 671	8 776	6 952	381.1	36.9	10 168	12 920	4 144	47.2	21.3
— Özel sektor	801	1 142	1 488	1 681	4 004	3 581	2 780	347.1	34.9	4 229	5 527	1 946	54.3	21.2
— Kamu sektörü	1 023	2 009	2 652	3 184	2 467	5 195	4 172	407.8	38.4	5 939	7 393	2 198	42.3	19.3
BANKA KREDİLERİ	10 362	11 856	13 444	16 100	20 191	23 368	13 006	125.5	17.7	24 904	30 185	9 594	42.0	19.2
— Özel sektor	8 911	10 161	11 683	13 561	17 617	20 591	11 680	131.1	18.9	27 575	33 182	9 814	46.6	21.1
— Kamu sektörü	1 451	1 725	1 961	2 539	2 574	2 777	1 326	91.4	13.9	2 671	2 997	220	7.9	3.9
BANKALAR MEVDUATI	9 418	10 516	12 010	14 782	18 486	21 015	16 097	123.1	17.6	26 115	30 759	9 744	46.4	21.0
— Vadesiz mevduat	7 921	8 443	9 676	11 619	14 241	15 931	8 010	101.1	15.0	19 908	23 487	7 556	47.4	21.4
— Vadeli mevduat	1 497	2 073	2 334	3 164	4 245	5 084	3 587	239.6	27.3	6 207	7 272	2 188	43.0	19.6
NET KREDİ HACMİ	11 247	13 771	15 985	19 182	24 284	29 367	17 120	152.2	20.3	33 316	40 336	11 969	42.2	19.3

TABLO : 38 — Para, Kredi ve Mevduat

(Milyon TL.)

	1968	1969	Farklar 1968	Farklar 1969	Yüzde değişmeler 1968	Yüzde değişmeler 1969	Hazi... 1968	Hazi... 1969	Hazi... 1970	Bir önceki yıl sonuna göre farklar 1968	1969	1970	Bir önceki yıl sonuna göre yüzde değişme 1968	1969	1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
EMİSYON	9 925	10 974	— 23	1 049	— 0.2	10.6	9 010	9 612	10 441	— 938	— 313	— 533	— 9.4	— 3.2	— 4.9
PARA ARZI	25 968	30 127	3 285	4 159	14.5	16.0	22 443	25 727	28 048	— 240	— 241	— 2 079	— 1.1	— 0.9	— 6.9
— Bilfiil tedavül eden para	8 237	9 061	— 478	844	— 5.5	10.2	9 086	8 473	9 177	— 629	236	96	— 7.2	2.9	1.0
— Kaydi para + vadesiz Tas mevduatı	17 731	21 046	3 763	3 315	26.9	18.7	14 357	17 254	18 871	389	— 477	— 2 175	2.8	— 2.7	— 10.3
MERKEZ BANKASI KREDİLERİ	10 168	12 920	1 392	2 752	15.9	27.1	8 753	10 887	13 877	— 23	719	957	0.3	7.1	7.4
— Özel sektor	4 229	5 527	648	1 298	18.1	30.7	3 272	4 202	5 511	— 309	— 27	— 16	— 8.6	— 0.6	— 0.3
— Kamu sektörü	5 939	7 393	744	1 454	14.3	24.5	5 481	6 685	8 366	286	746	973	5.5	12.6	13.2
BANKA KREDİLERİ	27 575	33 182	4 207	5 607	18.0	20.3	24 488	30 177	32 708	1 120	2 602	— 474	4.8	9.4	— 1.4
— Özel sektör	24 904	30 185	4 313	5 281	20.9	21.2	21 967	27 325	30 022	1 276	2 421	— 163	6.2	9.7	— 0.6
— Kamu sektörü	2 671	2 997	— 106	326	— 3.8	12.2	2 621	2 852	2 689	— 156	181	— 308	— 5.6	6.8	— 10.4
BANKALAR MEVDUATI	26 115	30 759	5 100	4 644	24.3	17.8	22 038	26 448	29 136	1 023	333	— 1 623	4.9	1.3	— 5.3
— Vadesiz mevduat	19 908	23 487	3 977	3 579	25.0	18.0	16 430	19 755	21 449	499	— 153	— 2 038	3.1	— 0.8	— 8.5
— Vadeli mevduat	6 207	7 272	1 123	1 065	22.1	17.2	5 608	6 693	7 637	524	486	365	10.3	7.8	5.0
NET KREDİ HACMİ	33 316	40 336	4 949	7 020	17.4	21.1	29 808	36 415	40 334	1 441	3 099	— 2	5.1	9.3	—

TABLO : 39 — Emisyon Hacmini ve Toplam Para Arzını Belirleyen Faktörler *(Milyon T. L.)*

	Önceki yıla göre farklar			Bir önceki yıl sonuna göre farklar		
	1967	1968	1969	1968 Ekim	1969 Ekim	1970 Ekim
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
I. EMİSYON HACMİ (1)	1 597	— 23	1 049	— 69	1 044	2 239
Artırıcı faktörler						
1. Net altın ve döviz	231	— 45	1 167	— 80	1 025	3 059
2. Reeskont ve senet üzerine avans	1 605	1 158	1 892	805	1 426	575
— Hazine, Bon. ve Haz. Kef. haiz bonolar	238	472	470	583	225	— 73
— Özel ticari senetler	671	233	920	— 198	658	495
— Ziraî senetler	441	402	388	361	385	178
3. Diğer avanslar	500	619	981	565	1 039	1 116
— Hazineye kısa vadeli avanslar	513	230	876	192	953	1 156
4. Diğer aktifler	170	705	1 162	288	856	3 659
Azaltıcı faktörler						
1. Mevduat	434	1 647	1 050	909	199	538
— Bankalar mevduatı	319	1 316	1 083	802	311	— 113
2. Sermaye ve diğer pasif Hes.	475	813	3 103	729	3 103	5 632
— İthalât depozitoları	296	340	1 002	405	1 298	466
				1968 Temmuz	1969 Temmuz	1970 Temmuz
II. PARA ARZI (2)	2 908	3 285	4 159	— 162	232	— 1 387
Artırıcı faktörler						
1. Net kredi hacmi	4 083	4 949	7 020	1 918	3 647	484
2. Net altın ve döviz	176	— 45	1 167	— 92	390	— 373
3. Diğer plasmanlar	623	2 789	1 647	453	542	— 2 597
Azaltıcı faktörler	1 293	1 668	1 296	952	806	434
1. Para benzeri likiditeler	411	315	329	232	322	271
— Resmî mevduat	757	1 011	1 009	487	504	320
— Vadeli ticari ve Tas. Mev.	125	342	— 42	233	— 20	— 157
— Merkez Bankasında Muh. Mev.	687	2 739	4 379	1 488	3 541	1 533
2. Diğer pasif hesaplar						

(1) *Merkez Bankası bilanço ve hesap vaziyetlerine göre*
(2) *Konsolide bilanço ve hesap vaziyetlerine göre*

TABLO : 40 — Mevduat Faizleri

	Azami Faiz Oranı	
	1/5/1961	1/9/1970
1. VADESİZ MEVDUAT :		
— Tasarruf mevduatı	3	3
— Resmî, ticarî ve bankalararası mevduat	2	1
2. VADELİ MEVDUAT :		
— Dört aydan altı aya kadar (6 ay dahil)	4	4
— Altı aydan, bir yıla kadar (1 yıl dahil)	5	6
— Bir yıldan onsekiz aya kadar	6	9
— Onsekiz aydan daha yukarı	6,5	9
MERKEZ BANKASININ, BANKALARIN MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARINA ÖDEDİĞİ FAİZ HADLERİ		
1. Vadesiz ve bir yıla kadar vadeli mevduata	4	4
2. Bir yıl ve bir yıldan fazla vadeli mevruata	6,5	6,5

1969 yılında kredi hacminde meydana gelen artış 7.0 milyar lira çevresindedir ve bu artışın yüzde 61 ini bankaların kendi kaynaklarından açtıkları kredilerdeki artış meydana getirmektedir. 1969 yılında Merkez Bankasından alınan avanslar dahil, toplam banka kaynak ve kullanımlarındaki artış 12.0 milyar lira çevresindedir. Ancak 1969 yılında kredi talebi banka kaynaklarını zorlayıcı bir gelişme göstermiş ve banka kaynaklarındaki artışın yaklaşık olarak yüzde 47 si banka kredilerine tahsis edilmiştir. 1968 yılında bu oran yüzde 38 çevresinde bulunmakta idi. 1969 yılında kredi talebinin hızla artmasına yol açan belli başlı faktörler artan ithalâtın finansman gereği, spekülatif amaçlı harcamalardaki yükselmeler, taksitli satışlarda vadenin uzaması ve fiyat yükselmeleri konusundaki bekleyişler nedeniyle özellikle stok finansmanına dayanan harcamalarda meydana gelen artışlardır.

1970 yılının ilk altı ayında bankalar mevduatında 1,6 milyar liralık azalma kaydedilmiş ve bankalar, özel şahıslara olan taahhütlerini 1.2 milyar lira azaltmışlardır. Bankalar mevduat azalışı karşısında diğer imkânlarını zorlamışlar; kasa, Merkez Bankasındaki serbest tevdiat ve sabit değerler hesaplarında azalışlar meydana gelmiştir. Ancak banka kaynaklarındaki bu zorlamaya rağmen banka kredilerinde 500 milyon lira çevresindeki azalış kaçınılmaz olmuştur.

1970 yılının ikinci yarısında bankalar mevduatında beklenen gelişmeye paralel olarak kredi hacminin genişleme göstereceği tahmin edilmektedir. Ancak parasal genişlemenin kısıtlı kredi politikası yolu ile de kontrolü 1970 ve 1971 yılları kredi politikasının öncelik taşıyan ilkesini teşkil edecektir.

TABLO : 41 — Bankalar Sistemi Kredi Hacmi

(Milyon T. L.)

	Aralık 1967	Aralık 1968	Aralık 1969	DEĞİŞMELER 1967	1968	1969	Haziran 1968	Haziran 1969	Haziran 1970	YÜZDE DAĞILIMI YIL SONU 1967	1968	1969	ALTI AYLIK 1968	1969	1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(1)	(2)	(3)	(7)	(8)	(9)
1. Merkez Bankası kredileri	8 776	10 168	12 920	2 105	1 392	2 752	8 753	10 887	13 877	30,9	30,5	30,2	29,4	29,9	34,4
— Doğrudan doğruya açılan krediler	4 999	5 741	7 154	906	742	1 413	5 320	6 238	7 426	17,6	17,2	17,7	17,9	17,1	18,4
2. Banka kredileri	23 368	27 575	33 182	3 177	4 207	5 607	24 488	30 177	32 708	82,4	82,8	82,3	82,2	82,9	81,1
— Banka kaynaklarından açılan	19 591	23 148	27 416	1 978	3 557	4 268	25 055	25 528	26 457	69,1	69,5	68,0	70,7	70,1	65,6
— Merkez Bankası kaynaklarından açılan	3 777	4 427	5 766	1 199	650	1 339	3 433	4 649	6 251	13,3	13,3	14,3	11,5	12,8	15,5
NET KREDİ HACMİ	28 367	33 316	40 336	4 083	4 949	7 020	29 808	36 415	40 334	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

TABLO : 42 *Bankalar Sistemi Kaynak ve Kullanımları* *(Milyon T.L.)*

	Aralık 1967	Aralık 1968	Fark	Aralık 1969	Fark	1968 Aralık	1969 Haziran	Fark	1969 Aralık	1970 Haziran	Fark
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
AKTİF											
— Kasa	1 439	1 922	483	2 121	199	1 922	1 349	— 573	2 121	1 499	— 622
— M. S. Ser tevdiat	521	967	446	1 370	403	967	679	388	1 370	1 064	— 306
— Kanuni K. K	3 672	4 561	889	5 341	790	4 561	5 060	499	5 341	5 571	230
— Krediler	23 368	27 575	4 207	33 182	5 607	27 575	30 177	2 602	33 182	32 708	— 474
— Tahviller	841	1 471	630	1 677	206	1 471	1 538	67	1 677	1 484	— 193
— İştirakler	1 627	1 759	132	2 154	395	1 759	1 899	140	2 154	2 180	26
— Sabit değerler	3 099	5 341	2 242	6 334	993	5 341	5 529	188	6 334	3 722	— 2 612
— Diğer aktif	13 229	14 450	1 221	17 150	2 700	14 450	16 929	2 479	17 150	22 236	5 086
— Mıkst Hes.	3 447	4 337	890	5 020	683	4 337	5 694	1 357	5 020	6 643	1 623
PASİF											
— Mevduat	21 015	26 115	5 100	30 759	4 644	26 115	26 448	333	30 759	29 136	—1 623
— Ted. tahviller	505	474	31	443	31	474	460	— 14	443	441	— 2
— T. C. M. B. avansları	3 777	4 427	650	5 766	1 339	4 427	4 649	222	5 766	6 251	485
— Taahhütler	4 721	5 449	728	6 261	812	5 449	5 639	190	6 261	5 103	—1 158
— Serm. Hes.	5 949	6 561	558	7 143	642	6 501	6 995	494	7 143	7 590	447
— Diğer pasif	11 835	15 080	3 245	18 957	3 877	15 080	18 665	3 585	18 957	21 558	2 601
— Mıkst Hes.	3 447	4 337	890	5 020	683	4 337	5 998	1 661	5 020	7 028	2 008
AKTİF = PASİF	51 243	62.383	11 140	74 349	11 966	62 383	68 854	6 471	74 349	77 107	2 758

(5) Merkez Bankası kredilerinin dağılımı :

1968 ve 1969 yıllarında Merkez Bankası kredilerinde meydana gelen 1,4 ve 2,8 milyar liralık artışlarda en önemli pay, Tarım Satış ve Kredi Kooperatifleri, Tekel ve Hazine'ye ait bulunmaktadır. 1969 yılında hububat üretiminin ve dolayısiyle Toprak Mahsulleri Ofisi alımlarının azalması nedeni ile Ofise açılan krediler nispi azalma gösterirken, Tekel Genel Müdürlüğüne ve Hazine'ye açılan kredilerin payı artış göstermiştir.

1968 yılında mali amaçlı kredilerdeki artışın toplamı Merkez Bankası kredileri artışındaki payı yüzde 16,1 iken 1969 yılında bu oran yüzde 31,5 e yükselmiştir.

Ekim 1970 itibariyle Merkez Bankası kredileri bir önceki yıl sonuna göre yüzde 13,1 oranında artarak 14,6 milyar liraya ulaşmıştır. Geçen yılın aynı döneminde artış hızı yüzde 23 ü aşmakta ve artış miktarı 2,4 milyar liraya yaklaşmaktaydı. Ekim 1970 itibariyle Merkez Bankası kredileri toplamında meydana gelen 1,7 milyar liralık artışın yüzde 68,5 i Hazineye açılan kısa vadeli avans artışından ileri gelmektedir.

1970 yıl sonu itibariyle Merkez Bankası kredilerinde artış oranının yüzde 16 yı aşmayacağı tahmin edilmektedir.

(6) Banka kredilerinin dağılımı :

İkinci Plan döneminde banka kredilerinin amaçlara göre klasik dağılımında ihtisas kredileri lehine önemli değişme izlenmemiştir. Ekonomik amaçlı krediler içinde muhtelit kredilerin payı 1967 den 1969 a artış eğilimi gösterirken ihtisas kredilerinin yeri özellikle konut inşaat kredilerine bağlı olarak, dalgalı bir seyir izlemektedir. Banka kredilerinin bu klasik ayırımına göre sanayi kredileri toplam ihtisas kredilerinin gelişme göstermeyen ufak bir yüzdesini teşkil etmektedir. İhtisas kredilerinde en önemli alt bölüm tarım kredileridir. Tarım kredilerindeki artışlar 1968 ve 1969 yıllarında ihtisas kredilerinde meydana gelen ikişer milyar liralık artışların 1968 de yüzde 78 ini ve 1969 da 72 sini meydana getirmektedir.

TABLO 43 — Merkez Bankası Kredilerinin Amaçlara Göre Dağılımı

(Milyon T.L.)

	1967	1968	1969	Önceki yıla göre değişmeler 1967	1968	1969	Ekim 1968	Ekim 1969	Ekim 1970	Önceki yıl sonuna göre değişmeler Ekim 1968	Ekim 1969	Ekim 1970	Yüzde Dağılımı 1967	1968	1969	Ekim 1968	Ekim 1969	Ekim 1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
I MALİ AMAÇLI KREDİLER	2 628	2 854	3 729	496	224	806	2 817	3 767	4 511	187	914	231	30.0	28.1	28.8	28.9	30.1	30.9
1 Hazine	2 361	2 591	3 467	463	280	876	2 552	3 314	4 213	192	923	748	26.9	25.5	26.5	26.2	26.5	28.8
— Kısa vadeli avans	1 911	2 149	3 057	313	230	876	2 163	3 134	4 213	192	972	1 [illegible]	22.2	21.3	23.7	22.0	25.0	28.8
— Hazine bonoları	388	243	388	—	—	—	316	248	—	—	— 20	— 388	4.0	2.4	2.7	3.6	2.6	
— Altın üzerine avans	62	62	62	— 48	—	—	62	62		—		— 62	0.7	0.6	0.5	0.6	0.5	
2 Bankalar tasfiye fonu	209	263	253	33	— 6	— 10	264	252	298	— 5	— 10	+ 40	2.4	2.6	2.0	2.7	2.0	2.1
II EKONOMİK AMAÇLI KREDİ	6 146	7 314	9 200	1 607	1 168	1 886	6 916	8 756	10 087	760	1 442	887	70.0	71.9	71.2	71.1	69.9	69.1
1 Özel sektör	3 581	4 229	5 527	1 114	648	1 298	3 741	5 258	6 209	160	1 029	742	40.8	41.6	42.8	38.4	42.0	42.9
— İhracat kredileri	1 409	1 673	2 303	235	264	630	1 313	2 072	2 446	— 96	359	183	16.1	16.5	17.8	13.5	16.1	16.7
— Banka kredileri	695	447	636	239	— 248	189	560	646	875	— 135	199	239	5.6	4.4	4.9	2.7	5.1	6.0
— Küçük sanat ve esnaf Kre.	314	465	506	89	91	101	421	509	552	107	138	26	7.6	4.6	7.9	4.3	4.1	3.7
— Tarım kredileri	1 027	1 437	1 874	441	402	387	1 396	1 821	2 003	361	384	129	11.9	14.1	14.5	14.3	14.5	13.2
— Ticari krediler	328	287	258	114	— 61	— 9	251	279	415	— 77	8	155	3.7	2.8	2.0	1.6	2.2	2.8
2 İktisadi Devlet Teşekkülleri	1 815	1 875	1 923	406	60	48	1 985	2 036	2 378	170	163	455	20.7	18.4	14.9	20.3	16.3	16.2
— T M O	1 008	1 025	950	211	17	— 70	1 131	1 025	1 227	123	5	275	11.5	10.1	7.3	11.4	8.2	8.4
— Şeker Şirketi	604	654	724	170	50	80	654	776	706	50	124	— 23	6.9	6.4	5.6	6.7	6.2	4.8
— Diğer	203	201	239	35	— 2	38	200	235	160	— 3	34	— 76	2.8	2.0	1.8	2.0	1.9	1.0
3 Katma Bütçeli Daireler	750	1 210	1 750	27	460	540	1 210	1 460	1 750	460	250		8.5	11.9	13.5	12.4	11.6	12.0
TOPLAM MERKEZ BAN. KREDİ	8 774	10 168	12 929	2 105	1 392	2 752	9 733	12 525	14 604	977	2 355	1 688	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

TABLO 44 — Banka Kredilerinin Amaçlara Göre Dağılımı

(Milyon T.L.)

	1967	1968	1969	Önceki yıla göre değişmeler 1967	1968	1969	Tem 1968	Tem 1969	Tem 1970	Önceki yıl sonuna göre değişmeler Tem 1968	Tem 1969	Tem 1970	Yüzde Dağılımı 1967	1968	1969	Tem 1967	Tem 1968	Tem 1969
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
I MALİ AMAÇLI KREDİLER	1 413	1 446	1 610	— 91	33	164	1 523	1 473	1 663	120	27	53	6.0	5.2	4.8	6.2	4.9	5.1
1 Genel Bütçeli Daireler	108	151	210	— 112	43	59	119	171	281	11	20	71	0.4	0.5	0.6	0.5	0.6	0.9
2 Katma Bütçeli Daireler	1	2	6	—	1	4	47	62	3	46	60	— 3	—	—	—	0.2	0.2	—
3 Mahalli İdareler	1 304	1 293	1 394	21	— 11	101	1 367	1 240	1 379	63	— 53	— 15	5.6	4.7	4.2	5.5	4.1	4.2
II EKONOMİK AMAÇLI KREDİ	21 955	26 129	31 572	3 268	4 174	5 443	23 254	29 746	31 107	1 299	2 617	— 465	94.0	94.8	95.2	93.8	95.1	94.9
1 Özel Sektör	20 591	24 904	30 185	3 974	4 313	5 281	22 172	27 442	30 044	1 581	2 538	— 141	88.1	90.3	91.0	89.5	90.8	91.7
a Muhtelif krediler	11 554	13 863	17 132	1 490	2 309	3 269	12 980	15 922	17 263	1 426	2 059	132	49.4	50.3	51.6	52.4	52.7	52.7
b İhtisas kredileri	9 037	11 041	13 053	1 494	2 004	2 012	9 192	11 520	12 781	155	479	— 272	38.7	40.0	39.4	37.1	38.1	39.0
— Küçük sanat ve esnaf kr.	585	777	971	156	192	194	721	925	1 005	136	108	94	2.5	2.8	2.9	2.9	3.1	3.2
— Tarım kredileri	5 551	7 115	8 254	1 020	1 564	1 479	5 531	7 287	6 086	— 20	172	— 485	23.8	25.8	25.9	22.3	24.1	24.6
— Sanayi B. kredileri	1 043	1 248	1 496	226	205	230	1 156	1 431	1 398	113	183	100	4.5	4.5	4.5	4.7	4.7	4.9
— Konut inşaat kredileri	1 858	1 901	2 030	90	43	129	1 784	1 877	2 052	— 74	— 24	22	7.9	6.9	6.1	7.2	6.2	6.3
2 İ.D.T.	582	643	667	139	61	24	515	640	752	— 67	37	85	2.5	2.4	2.0	2.0	2.2	2.3
3 Yarı resmî şirketler	782	583	726	155	— 200	135	567	624	311	— 215	42	— 409	3.6	2.1	2.2	2.3	2.1	0.9
TOPLAM	23 368	27 575	33 182	3 177	4 207	5 607	24 787	30 219	32 770	1 419	2 644	— 612	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

TABLO : 45 — Banka Kredilerinin Sektörel Dağılımı *(Milyon T.L.)*

	1963		1964		1965		1966		1967		1968		1969	
	T.L.	%	T.L.	%	T.L.	%	T.L.	%	T.L.	%	T.L.	%	T.L.	%
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
Sanayi - madencilik	2 141	18,0	2 493	18.6	3 218	19,5	4 274	21,2	5 121	22,0	6 576	23.8	8 024	24.2
Tarım	2 573	21,6	3 209	23.6	3 427	21.4	4 837	24,0	5 742	24,5	7 370	26,7	8 892	26,8
Dış ticaret	1 684	14,2	1 625	12.1	2 093	13.2	2 368	11.8	2 649	11,4	3 161	11.5	3 995	12.0
25 bin T.L. dan küçük krediler	996	8,4	1 021	7,6	1 267	7,9	1 550	7,6	1 889	8,1	1 927	7,0	2 340	7,1
Konut	2 527	21,3	2 839	21,1	3 075	19,1	3 257	16,1	3 385	14,4	3 442	12,5	3 725	11,2
Genel ve katma bütçeli kuruluşlar	46	0,4	2	0,0	3	0,0	3	0,0	22	0,0	9	0,0	13	0,0
Diğer kuruluşlar	1 919	16,1	2 255	16,5	3 017	18,9	3 902	9,3	4 560	19,6	5 090	18,5	6 193	18,7
TOPLAM	11 886	100,0	13 444	100,0	16 100	100,0	20 191	100,0	23 368	100,0	27 575	100,0	33 182	100,0

NOT : Bu tablo Merkez Bankasınca risk santralizasyonundan derlenen bilgilerle düzenlenmiştir, takribidir.

Merkez Bankası risk santralizasyonunda derlenen bilgilere göre kredilerin sektörel dağılımı Tablo 45 de gösterilmiştir.

Bu bilgilere göre 1969 yılı sonunda toplam kredilerde sanayi ve madencilik kredilerinin payı yüzde 24,2 tarım kredilerinin payı yüzde 26,8 dış ticaret kredilerinin payı yüzde 12, konut kredilerinin payı yüzde 11.2 dir. Son yıllarda sanayi, madencilik ve dış ticaret kredilerindeki nispi yükselmeye karşı konut kredilerindeki önemli düşme dikkati çekmektedir.

1970 yılı içinde yaygınlaştırılan selektif kredi sisteminin de etkisi ile bankaların kendi kaynaklarından program hedeflerine uygun sektörlere yapacakları tahsislerin genişlemesi beklenmektedir.

2. *Fiyatlar :*

a. *BİRİNCİ BEŞ YILLIK PLAN DÖNEMİ (1963 - 1967) :*

Birinci Plan döneminde fiyat endeksleri dalgalı bir seyir izlemiştir. 1964 yılında fiyatlar genel seviyesinde değişme çok düşük seviyede kalmıştır. Bunun başlıca sebebi ekonominin bir durgunluk ve kararsızlık dönemi geçirmiş olmasıdır. Diğer yıllarda ise toptan eşya fiyatları endeksi yüzde 4 ilâ 8 arasında değişen fiyat hareketleri kaydetmiştir.

Toptan eşya fiyatları endeksi 1963 - 1967 döneminde ortalama olarak yüzde 5,2 oranında artmıştır. Endeksin gıda ve yemler alt bölümündeki artışlar genellikle daha büyük oranlarda olmuştur.

Ankara geçinme endeksi toptan eşya fiyatları genel endeksini izleyen bir eğilim göstererek ortalama olarak yüzde 5 oranında artmıştır. Endeksin gıda maddeleri alt bölümü genel endeksten daha hızlı bir gelişme göstermiştir. Bu alt bölümün 1963 - 1967 dönemindeki ortalama artış hızı yüzde 6,0 olmuştur.

Istanbul geçinme endeksi 1963 - 1967 döneminde yılda ortalama olarak yüzde 6,7 oranında artmıştır. Bu endeksin gıda alt bölümü de asıl endeksten daha büyük hızlar kaydetmiştir.

Birinci Plan döneminde genel olarak 1965 yılından sonra fiyat artışlarında bir hızlanma görülmüştür. Dönem ortalaması olarak fiyat artışları OECD ülkelerindekinden bir miktar fazla olmuştur.

TABLO : 46 — Fiyat Endeksleri

	Yıllık Artışlar					1962 - 1967 Ortalaması
	1963	1964	1965	1966	1967	
I. Toptan eşya fiyatları endeksi	4,2	1,2	8,1	4,8	7,6	5,2
a. Gıda maddeleri ve yemler	4,2	0,2	10,1	5,4	6,6	5,3
b. Sınai hammadde ve yarı mamuller	3,8	2,7	5,0	4,1	9,0	4,9
II. Geçinme endeksleri	6,1	0,8	6,7	5,5	6,3	5,0
1) Ankara geçinme endeksi	8,1	1,4	8,9	4,2	7,5	6,0
Gıda maddeleri	6,5	0,2	4,6	8,4	14,1	6,7
2) Istanbul geçinme endeksi	7,1	—0,4	5,9	9,0	15,3	7,3
Gıda maddeleri	6,3	2,5	2,9	6,1	4,8	4,5
III. GSMH zımni fiyat deflatörü	5,8	5,5	4,2	5,9	7,7	5,8
IV. Yatırım fiyat deflatörü						

TABLO : 47 — Fiyat Endeksleri

	Yıllık Yüzde Değişmeleri			Aralık - Eylül Yüzde Değişmeleri			Eylül - Eylül Yüzde Değişmeleri			Ağustos - Eylül Yüzde Değişmeleri		
	1967	1968	1969	1968	1969	1970	1968	1969	1970	1968	1969	1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
I. Toptan eşya fiyatları endeksi	7,6	4,6	6,0	2,5	0,9	1,6	7,5	6,0	6,0	0,2	0,1	1,6
a. Gıda maddeleri ve yemler	6,6	3,8	6,5	..	—2,0	—3,1	..	6,1	2,9	0,5	— 0,5	1,4
b. Sınai hammadde ve yarı mamuller	9,0	6,0	5,3	..	1,5	9,9	..	5,9	11,1	— 0,1	1,0	2,1
II. Geçinme endeksleri	6,3	4,1	5,7	2,1	3,0	8,2	5,4	5,3	14,6	—	0,3	2,2
1) Ankara geçinme endeksi	7,5	4,9	4,5	..	1,3	6,7	..	4,3	13,1	—	0,1	2,1
— Gıda maddeleri	14,1	6,2	4,8	3,2	1,6	4,7	6,6	3,8	9,2	—	— 0,3	1,0
2) Istanbul geçinme endeksi	15,3	5,1	5,6	..	1,4	2,7	..	3,8	7,9	0,5	— 0,1	0,8
— Gıda maddeleri	4,8	3,4	4,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. GSMH zımni fiyat deflatörü	7,7	3,7	4,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV. Yatırım fiyat deflatörü												

b. İKİNCİ BEŞ YILLIK PLAN DÖNEMİ (1968 - 1970) :

1967 yılında özellikle İktisadi Devlet Teşekküllerinin mal ve hizmetlerinin fiyatlarının yükseltilmesi sebebiyle önemli artışlar gösteren fiyat endeksleri 1968 yılında bir önceki yıl gözönünde tutulduğunda oldukça küçük oranlarda artmışlardır. Ancak 1969 yılında artış eğilimi hızlanarak devam etmiştir.

TABLO : 48 — Yatırım Fiyat Deflâtörü (1965 = 100)

(1)	(2)
1962	85 981
1963	90 934
1964	95 966
1965	100 000
1966	105 850
1967	114 023
1968	118 185
1969	124 026
1970 (1)	133 328

(1) *Geçici tahmin*

1968 - 1969 yıllarında toptan eşya fiyatları endeksi yılda ortalama olarak yüzde 5,3 çevresinde artmıştır. Ankara ve Istanbul geçinme endekslerinin artış hızı ise yüzde 5 - 5,5 kadardır.

Toptan eşya fiyatları endeksinde sınai maddeler ve yarı mamuller fiyat artışları daha çok etkili olmuştur. Geçinme endekslerinde fiyat artışları, gıda maddeleri alt bölümünün etkisi altında kalmaktadır.

1970 yılının ilk altı ayında toptan eşya endeksindeki artışlar makul sayılabilecek seviyede olmakla beraber, geçinme endeksler esas olarak giyim alt sektöründeki fiyat artışlarının etkisi altında yükselme kaydetmişlerdir.

Son yıllarda fiyat seviyesini etkileyen en önemli iki faktör rekabet şartları dışında çalışan yüksek maliyetli endüstrilerin kurulmuş bulunması ve işçi ücretlerinin bir fiyat - gelir çekişmesi içinde devamlı şekilde artmasıdır.

Likidite imkânlarının geniş çapta sağlanması, gerek talep gerek maliyet yönünden fiyat artışlarını idame ettirecek ortamı yaratmaktadır. Rekabet endişesinin olmaması ve fiyat artışlarının devam edeceği inancı müteşebbis açısından maliyetlerde olabilecek yükselmeleri önemsiz hale getirmektedir.

1970 Ağustos ayında yürürlüğe giren kur değişikliği kararından sonra fiyatlarda genel olarak zincirleme artışa yol açabilecek eğilimler doğmuştur. Ancak, gerekli şekilde kullanılan para-kredi politikası ve

maliye politikasıyla yaygın bir kontrola gidilmeksizin fiyat artışlarının büyük ölçüde frenlenmesi mümkün olmuştur.

Bütçe ve kredi politikasının aynı istikamette kullanılması 1970 yılının son aylarında ve 1971 de geçen yıllardakine benzer eğilimleri frenlemede etkili olacaktır.

Fiyat hareketlerini etkisi altında tutan klasik bir diğer faktör de gayri iktisadi çalışan ticaret sektörüdür. Dağınık düzende ufak üniteler halinde çalışan bu sektörde halledilememiş organizasyon bozuklukları vardır. Fiyatlar çoğu halde hem üretici hem de tüketici aleyhine tespit edilebilmektedir. Bu konuda fiyat kontrol sistemi ile çözüm bulunması mümkün değildir. Üreticinin büyük organizasyonlara girişmesi, küçük ticaret erbabının bütünleşmesini engelleyen ve mevcut durumun devamını avantajlı hale getiren bazı vergi imtiyazlarının kaldırılması geniş tüketici kitlelerinin bulunduğu merkezlerde olumlu sonuçlar yaratabilecektir.

3. *Kamu maliyesi : (x)*

a. *KAMU GELİRLERİ : (1)*

(1) Vergi gelirleri :

1968 ve 1969 yıllarında vergi gelirleri planda öngörülen hedeflerin gerisinde kalmıştır. 1970 yılında ise plan hedefinin yüzde 98.6 oranında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Dönem başındaki yetersiz gelişme planın baz yılı olan 1967 tahminlerinin gerçekleşmemiş olmasından ve fiili rakamların özel sektörün teşviki sebebiyle tahsil edilmeyen meblağları kapsamamasından ileri gelmektedir. Bu konuda asgari geçim indirimi sistemindeki değişiklik ve ücretlerde götürü gider indirimi de etkili olmuştur.

1970 yılında gerçekleştirilen bazı vergi tedbirleri ve artan karşılık paralar sonucu program hedefi aşılabilecektir.

Plan ve programlarda vergi politikasının tasarrufların arttırılması, sosyal adaletin sağlanması ve kaynakların verimli alanlara dağılımı gibi amaçların gerçekleştirilmesinde bir araç olarak kullanılması öngörülmüştür.

1970 yılında vergi gelirlerinin 1967 yılına göre yüzde 53.6 oranında artarak 22.9 milyar liraya çıkacağı tahmin edilmektedir. Çok yüksek olan bu artışa rağmen 1970 yılı hariç olmak üzere dönem içinde kamu gelirlerini harcamaları tam olarak karşılayabilir seviyeye çıkarmak mümkün olmamıştır.

(*) 1970 gerçekleşme rakamları tahminidir.

(1) Planın gelir hedefleri, planda öngörülen oranların cari GSMH serilerine uygulanması suretiyle mukayese edilebilir hale getirilmiştir. Bu rakamlarda planda öngörülen finansman açığının, iç borçlanma dışında kalan kısmının, vergi gelirlerindeki artış ile karşılanacağı varsayımı yapılmıştır.

TABLO : 49 — İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kamu Gelir Hedefleri ve Gerçekleşme (1)

Cari Fiyatlarla
(Milyon TL.)

	Vergi Gelirleri	Vergi Dışı Bütçe Gelirleri	Öz Kaynaklar ve Fonlar	Karşılık Paralar ve Proje Kredileri	Tasarruf Bonosu	İç İstikraz	TOPLAM
1968 Plan Hedefi	18 403	1 470	5 776	2 205	945	500	29 299
1968 Gerçekleşme	16 232	2 320	5 358	1 889	624	500	26 923
1969 Plan Hedefi	21 072	1 523	6 326	2 460	1 054	600	33 035
1969 Gerçekleşme	19 141	2 414	5 134	2 130	727	600	30 146
1970 Plan Hedefi	24 592	1 697	7 701	2 480	1 175	600	38 245
1970 Gerçekleşme (2)	22 855	3 335	4 996	5 030	900	600	37 716

(1) Bu tabloda plan hedefi olarak verilen rakamlar, planlanma dışındaki kısmı vergi gelirleri hedeflerine ilâve edilmiştir. mu gelir hedeflerinin cari fiyatlarla GSMH rakamda 1965 fiyatları ile GSMH nın yüzdesi olarak ifade edilen kanaatman ihtiyacı olarak belirtilen miktarın iç borçlarına uygulanması yolu ile bulunmuştur. Ayrıca, planda ek fi-

(2) Tahmin.

1968 ve 1969 yıllarında başvurulan yeni vergi kaynakları daha çok vasıtalı vergi niteliğinde olmakla beraber zaruri ihtiyaç malları aleyhine bir durum yaratılmamağa çalışılmış, düşük gelir grublarının vergi yükünü azaltıcı değişiklikler yürürlüğe konmuştur. Ayrıca kurumlar vergisinin nispeti arttırılmıştır. Ancak, vergi adaletinin sağlanması konusunda olumlu etki yaratabilecek bazı tedbirler gerçekleştirilememiştir. Gelir vergisinde vergi kaçakçılığını ve vergiden kaçınmayı teşvik eden bazı mevzuat boşlukları giderilememiş, tarım kazançları yeterli bir şekilde vergilendirilememiş ve vergi kazası sistemi değiştirilememiştir.

Kaynak dağılımının etkilenmesi konusunda vergi politikası iki yönde kullanılmıştır : Özel sektör yatırımlarının istenen alanlara kaydırılması amacıyla yatırım indirimi sistemi daha yüksek oranda ve daha yoğun şekilde uygulanmış, ayrıca ithalde alınan vergilerde taksitli ödeme ve tam muafiyete kadar varan bir teşvik sistemi gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan 1970 yılında yatırımların verimsiz alanlara gitmesini önlemek ve spekülâtif faaliyeti sınırlamak amacıyla gayrimenkullerle ilgili vergiler yeniden düzenlenmiştir.

Vasıtalı vergilerin ve özellikle gider vergilerinin nihai mamuller üzerinden alınması ve ilk maddeler üzerindeki vergi yüklerinin azaltılması programlarda öngörülmüş olmakla beraber bu sahada bir gelişme sağlanamamıştır.

Ulaştırma sektörü içinde, vergi sisteminin yeterli olmayışının yol açmış olduğu haksız rekabetin kaldırılması plan ve programlarda öngörülmüştür. 1970 yılında getirilen vergi tedbirleri (Taşıt alım vergisi akaryakıt istihsal vergisindeki düzenleme, gider vergisinde montaj istisnasının kaldırılması) ulaştırma sektöründe demiryolu ve karayolları arasında koordinasyonun sağlanmasında yardımcı olabilecektir.

Yine 1970 yılında Bakanlar Kuruluna gider vergileri oranında yüzde yüze kadar değişiklik yapma yetkisi veren bir kanun yürürlüğe girmiştir. Bu imkân vergi politikasında gerekli olan esnekliği bu vergiler çerçevesnde bir ölçüde sağlayabilecektir. 1970 Finansman Kanunu ile dört yeni vergi - gayrimenkul değer artış vergisi, spor - toto vergisi, taşıt alım vergisi, ve işletme vergisi yürürlüğe konmuştur. Ayrıca, gider vergilerinde kapsam genişletilerek lüks bina inşaatı vergi mevzuna alınmış, emlak alım vergisi kaçakçılığı önleyici bir yönde değiştirilmiş, veraset ve intikal vergisi matrahının daha büyük ölçüde gerçek değerleri kapsaması sağlanmış, damga vergisi oranları ve harçlar arttırılmıştır.

1970 yılında getirilen vergi tedbirleri arasında ithalât damga resminin yüzde 25 den yüzde 10 a indirilmesi de yer almaktadır.

(2) Tasarruf bonoları :

Tasarruf bonolarından sağlanan gelirler devamlı olarak plan hedeflerinin gerisinde kalmakla beraber programda öngörülen hedefler civarında olmuştur. Plan hedeflerinden geride kalmanın sebebi, tasarruf bonosu mvzuatında bir değişiklik yapılarak düşük gelir gruplarında tasarruf bonosu istisna haddinin yükseltilmiş olmasıdır. Ayrıca, tasarruf bonolarının serbest piyasadaki mübadelesinden doğan mahzurlar eski tasarruf bonolarının yenileri ile değiştirilmesi sonucu ortadan kaldırılmış, bu arada menşei tespit edilemeyen bonolar vergiye tabi tutulmuştur.

(3) Özkaynaklar ve fonlar :

(a) Mahalli idare gelirleri :

Mahalli idarelerin kesin en son rakamları 1967 yılına aittir. Yapılan tahminlere göre gelirler plan ve programlarda öngörülen seviyelerde gerçekleşmiştir. Mahalli idarelerin gelirleri çok eski mevzuat ile düzenlenmiş olduğundan, cari ekonomik şartlara ve hizmet anlayışına uygun düşmediğinden, plan ve programlar bu konuda bir reform yapılmasını öngörmüştür. Bu reform, idarelerin gelirlerini düzenleyici emlâk vergisi ve belediye gelirleri kanunlarının çıkarılmasını, kamu gelirlerinin merkezi ve mahalli idareler arasındaki bölüşümünü günün ihtiyaçlarına uygun hale getirecek mali tevzin mevzuatının yenilenmesini, ve mahalli idare hizmetlerinin yeniden düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır. Bu yeniliklerden sadece Emlâk Vergisi Kanunu 1970 yılı içinde çıkarılmış olup uygulamasına 1971 mali yılında başlanacaktır.

(b) İktisadi Devlet Teşekkülleri :

Ekonomide önemli bir yer tutan İktisadi Devlet Teşekkülleri, istihdam, fiyat, üretim politikalarını ekonominin gerektirdiği şartlara göre uygulayabilen esnek ve verimli bir idareye sahip bulunmadıklarından ve ayrıca, prodüktivite ile ilişkisi olmayan bir toplu sözleşme uygulamasının mevcudiyetinden dolayı kendilerinden beklenen faydaları sağlayamamaktadırlar.

TABLO : 50 — İktisadi Devlet Teşekkülleri İşletmeci Kuruluşlar Kâr Zarar Durumu (*)

(Bin T.L.)
(Cari fiyatlarla)

	(Gerçekleşme)						
	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Sümerbank	61 199	47 590	81 254	143 551	167 348	100 139	67 363
Etibank	97 076	252 647	246 387	273 233	452 545	380 403	459 848
T. Kömür İşletmeleri	29 715	38 841	— 51 961	— 90 339	968	— 104 653	13 785
T. Demir-Çelik İşletmeleri	42 840	22 133	25 404	50 938	101 702	148 329	129 262
T. Çimento Sanayii	17 296	20 974	18 529	41 154	58 001	73 450	31 791
Ankara Çimento Sanayii	1 355	2 053	5 198	4 482	53	16 179	8 258
Azot Sanayii	— 58 467	— 51 208	— 50 198	— 40 817	— 46 125	— 46 021	— 123 743
MKEK	24 756	20 911	31 350	28 100	59 751	71 338	30 114
SEKA	31 766	41 447	20 408	37 665	43 831	80 165	116 734
TPAO	76 246	77 011	68 231	65 902	150 224	202 144	235 330
T. Şeker Fab.	— 15 500	— 24 600	— 22 400	— 62 100	35 800	85 807	1 720
Türk Hava Yolları	— 27 677	— 18 249	— 6 608	2 042	— 4 670	— 11 370	10 712
Denizcilik Bankası	— 37 134	— 8 143	— 28 572	161	— 14 232	— 64 400	— 142 470
D. B. Deniz Nakliyatı	— 7 107	— 91	— 2 812	11 190	— 12 930	— 8 990	— 31 987
TCDD	— 365 969	— 390 508	— 261 721	— 255 748	— 467 974	— 480 196	— 687 097
PTT	31 887	49 145	56 117	92 089	105 207	112 111	74 785
Toprak Mahsulleri Ofisi	— 47 580	— 53 757	— 129	714	— 2 947	— 61 473	53 157
Et-Balık Kurumu	46 410	48 169	45 797	24 903	— 11 829	— 54 558	3 781
Petrol Ofisi	18 169	6 107	3 073	7 210	1 175	44 582	40 776
Devlet Malzeme Ofisi	17 297	16 658	15 239	29 451	24 730	36 661	28 440
Ziraî Donatım Kurumu	27 093	17 603	23 017	30 623	45 354	16 321	25 442
Süt Endüstrisi Kurumu	—	—	—	—	—	— 5 081	— 11 691
Turizm Bankası	— 1 157	— 2 331	— 3 096	— 3 142	178	— 3 037	— 3 679
TRT	—	— 3 139	3 074	11 306	— 957	— 12 208	— 3 841
PETKİM	—	—	—	—	—	5 382	— 5 560
Yem Sanayii	247	91	1 000	1 715	1 959	3 645	4 130
Yapağı Tiftik	— 1 485	85	1 055	1 427	408	2 814	3 777
TOPLAM	— 38 724	109 439	217 636	405 710	687 570	516 719	329 137

(*) Her türlü sübvansiyon ve bütçe yardımı hariçtir.

TABLO : 51 — İktisadi Devlet Teşekkülleri Yatırım Finansman Dengesi

(Bin T. L.)
(Cari Fiyatlarla)

YATIRIMLAR	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Sümerbank	112 384	191 339	97 024	185 281	181 554	191 514	148 613
Etibank	214 231	315 123	353 854	473 059	396 395	648 427	1 047 285
T. Kömür İşletmeleri	100 560	105 747	129 734	138 487	110 637	149 706	175 287
T. Demir-Çelik İşletmeleri	158 686	132 557	141 935	101 400	86 384	106 244	107 800
T. Çimento Sanayii	33 044	69 907	59 546	73 928	89 340	147 447	102 650
Ankara Çimento Sanayii	9 714	10 338	6 504	27 124	37 523	—	3 892
Azot Sanayii	10 874	2 667	10 872	125 754	259 123	195 465	133 530
M. Kimya Endüstrisi Kurumu	13 889	26 031	63 140	50 745	49 915	61 678	44 204
SEKA	30 342	35 612	13 500	61 545	124 054	277 181	690 333
T. Petrolleri A.O.	86 898	133 106	329 124	432 479	229 616	214 970	456 530
T. Şeker Fabrikaları A.Ş.	52 326	53 223	42 655	48 025	81 538	61 376	37 129
Türk Hava Yolları	4 618	3 657	6 498	8 709	27 660	68 679	94 707
Denizcilik Bankası	50 443	86 041	53 012	71 892	34 633	48 135	63 124
D. B. Deniz Nakliyat	—	3 420	293	20 288	31 667	38 217	103 417
TCDD	140 687	151 711	238 895	317 569	269 006	389 852	301 704
PTT	128 212	105 846	78 856	117 438	150 130	214 184	207 185
TMO	10 097	10 328	7 921	9 766	7 736	12 180	12 422
Et-Balık Kurumu	8 188	5 985	2 785	4 443	18 778	27 235	60 073
Petrol Ofisi	13 589	14 250	23 972	39 593	56 877	36 783	38 452
DMO	8 126	6 689	11 548	12 247	9 190	11 994	7 264
Ziraî Donatım Kurumu	3 003	8 929	3 560	5 789	10 078	15 223	8 668
Süt Endüstrisi Kurumu	—	—	3 850	32 143	35 809	25 653	7 941
Turizm Bankası	—	—	—	1 784	6 635	13 753	17 954
TRT	—	—	15 614	30 181	35 712	14 456	18 290
Petro Kimya	—	—	42 632	103 079	164 802	236 917	290 741
Yem Sanayii	—	—	—	1 207	888	16 927	4 343
Diğerleri	10 000	10 000	—	—	—	—	—
İşletmeci Kuruluşlar Toplamı	1 229 911	1 482 506	1 737 324	2 493 955	2 505 680	3 224 196	4 183 538

TABLO : 51 — (Devamı)

(Bin T.L.)
(Cari Fiyatlarla)

YATIRIMLAR	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
ankası	185 840	201 170	224 673	267 948	361 549	440 425	446 509
iraat Bankası	18 314	10 425	23 942	29 964	23 545	29 760	25 125
lâk Kredi Bankası	55 830	5 700	750	1 717	—	2 350	6 260
ar Bankası	631	1 500	—	1 674	3 280	1 506	3 771
l Sigortalar Kurumu	34 364	44 637	73 744	74 265	113 648	112 000	116 611
li Sandığı	66 551	84 793	53 571	54 337	43 029	25 567	24 429
t Yatırım Bankası	—	—	—	—	—	—	2 783
Bankası	—	—	1 064	4 343	6 205	3 538	504
n Sigorta A.Ş.	—	—	—	—	—	—	—
rufçu Kuruluşlar Toplamı	361 530	348 225	377 744	434 248	551 256	615 146	625 992
LAM	1 591,441	1 830 731	2 115 068	2 928 203	3 056 936	3 839 342	4 809 530
NAKLAR	304 117	292 427	287 450	939 947	74 676	353 214	— 708 445
	1 287 324	1 538 304	1 827 618	1 988 256	2 982 260	3 486 128	5 517 975
et Yatırım Bankası	583 000	706 950	858 275	1 003 600	2 222 056	2 232 440	2 900 001
e	380 500	645 200	726 000	721 000	613 000	806 900	1 635 001
e kredisi	94 824	140 814	188 343	226 656	147 204	446 788	982 973
ılık paralar	229 000	45 340	55 000	37 000	—	—	—

1963

TABLO : 52 — İktisadî Devlet Teşekkülleri Yatırım - Finansman Dengesi
(Gerçekleşme)

(Cari Fiyatlarla)
(Bin T.L.)

	Yatırımlar	Kaynaklar	Temini gereken	Bütçe	DYB	Proje kredisi	Karşılık para
Sümerbank	112 384	23 384	89 000	1 000	68 000	—	20 000
Etibank	214 231	112 223	102 008	—	50 000	37 008	15 000
T. Kömür İşletmeleri	100 560	16 665	83 895	20 000	19 000	23 895	21 000
T. Demir Çelik İşletmeleri	158 686	74 765	83 921	—	43 000	33 921	7 000
T. Çimento Sanayii	33 044	19 044	14 000	—	14 000	—	—
Ankara Çimento Sanayii	9 714	6 714	3 000	—	3 000	—	—
Azot Sanayii	10 874	— 38 126	49 000	49 000	—	—	—
M. Kimya Endüstrisi Kurumu	13 889	— 120 111	134 000	107 000	27 000	—	—
SEKA	30 342	13 342	17 000	—	10 000	—	7 000
T. Petrolleri A. O.	86 898	80 898	6 000	—	—	—	6 000
T. Şeker Fab. A. Ş.	52 326	7 326	45 000	—	45 000	—	—
Türk Hava Yolları	4 618	— 20 382	25 000	21 000	4 000	—	—
Denizcilik Bankası	80 443	— 47 957	128 400	2 400	80 000	—	46 000
D. B. Deniz Nakliyat	—	—	—	—	—	—	—
TCDD	140 687	— 219 913	360 600	120 600	155 000	—	85 000
PTT	128 212	69 212	59 000	—	59 000	—	—
TMO	10 097	— 40 903	51 000	51 000	—	—	—
Et-Balık Kurumu	8 188	8 188	—	—	—	—	—
Petrol Ofisi	13 589	13 589	—	—	—	—	—
DMO	8 126	8 126	—	—	—	—	—

TABLO: 58 — (Devamı)

	Yatırımlar	Kaynaklar	Temini gereken	Bütçe	DYB	Proje kredisi	Karşılık para
Ziraî Donatım Kurumu	3 003	3 003	—	—	—	—	—
Süt Endüstrisi Kurumu	—	— 3 500	3 500	3 500	—	—	—
Turizm Bankası	—	—	—	—	—	—	—
TRT	—	—	—	—	—	—	—
Petro Kimya	—	—	—	—	—	—	—
Diğerleri	10 000	10 000	—	—	—	—	—
İşletmeci Kuruluşlar Toplamı	1 229 911	— 24 413	1 254 324	375 500	577 000	94 824	207 000
İller Bankası	185 840	158 840	27 000	5 000	—	—	22 000
T. C. Ziraat Bankası	18 314	18 314	—	—	—	—	—
T. Emlâk Kredi Bankası	55 830	49 830	6 000	—	6 000	—	—
Vakıflar Bankası	631	631	—	—	—	—	—
Sosyal Sigortalar Kurumu	34 364	34 364	—	—	—	—	—
Emekli Sandığı	66 551	66 551	—	—	—	—	—
Devlet Yatırım Bankası	—	—	—	—	—	—	—
Halk Bankası	—	—	—	—	—	—	—
Güven Sigorta A. Ş.	—	—	—	—	—	—	—
Tasarrufçu Kuruluşlar Toplamı	361 530	328 530	33 000	5 000	6 000	—	22 000
GENEL TOPLAM	1 591 441	304 117	1 287 324	380 500	583 000	94 824	229 000

1964

TABLO 33 — İktisadi Devlet Teşekkülleri Yatırım - Finansman Dengesi
(Gerçekleşme)

(Cari Fiyatlarla)
(Bin T.L.)

	Yatırımlar	Kaynaklar	Temini gereken	Bütçe	DYB	Proje kredisi	Karşılık para
Sümerbank	191 339	59 339	132 000	—	132 000	—	—
Etibank	315 123	146 295	168 828	—	105 000	63 828	—
T. Kömür İşletmeleri	105 747	62 461	43 286	23 000	—	20 286	—
T. Demir Çelik İşletmeleri	132 557	23 857	108 700	—	52 000	56 700	—
T. Çimento Sanayii	69 907	29 907	40 000	—	30 000	—	10 000
Ankara Çimento Sanayii	10 338	7 338	3 000	—	—	—	3 000
Azot Sanayii	2 687	— 35 533	38 200	38 200	—	—	—
M. Kimya Endüstrisi Kurumu	26 031	— 107 669	133 750	101 000	32 700	—	—
SEKA	35 612	35 612	—	—	—	—	—
T. Petrolleri A. O.	133 106	26 106	107 000	87 000	20 000	—	—
T. Şeker Fab. A. Ş.	53 223	53 223	—	—	—	—	—
Türk Hava Yolları	3 657	— 34 343	38 000	38 000	—	—	—
Denizcilik Bankası	86 041	— 9 959	96 000	15 000	74 000	—	7 000
D. B. Deniz Nakliyatı	3 420	580	4 000	—	—	—	4 000
TCDD	151 711	— 248 789	400 500	230 000	170 500	—	—
PTT	105 846	48 846	57 000	7 000	50 000	—	—
TMO	10 328	— 26 672	37 000	37 000	—	—	—
Et-Balık Kurumu	5 985	5 985	—	—	—	—	—
Petrol Ofisi	14 250	— 10 500	24 750	—	24 750	—	—
DMO	6 689	6 689	—	—	—	—	—
Ziral Donatım Kurumu	8 929	8 929	—	—	—	—	—
Süt End. Kurumu	—	— 3 000	3 000	3 000	—	—	—
Turizm Bankası	—	— 5 000	5 000	—	—	—	5 000
TRT	—	—	—	—	—	—	—
Petro Kimya	—	—	—	—	—	—	—
Diğerleri	10 000	10 000	—	—	—	—	—
İşletmeci Kuruluşlar Toplamı	1 482 506	42 542	1 439 964	579 200	690 950	140 814	29 000
İller Bankası	201 170	148 830	52 340	36 000	—	—	16 340
T. C. Ziraat Bankası	10 425	10 425	—	—	—	—	—
T. Emlâk Kredi Bankası	5 700	— 10 300	16 000	—	16 000	—	—
Vakıflar Bankası	1 500	1 500	—	—	—	—	—
Sosyal Sigortalar Kurumu	44 637	44 637	—	—	—	—	—
Emekli Sandığı	84 793	84 793	—	—	—	—	—
Devlet Yatırım Bankası	—	— 30 000	30 000	30 000	—	—	—
Halk Bankası	—	—	—	—	—	—	—
Güven Sigorta A. Ş.	—	—	—	—	—	—	—
Tasarrufçu Kuruluşlar Toplamı	348 225	249 885	98 340	66 000	16 000	—	16 340
GENEL TOPLAM	1 830 731	292 427	1 538 304	645 200	706 950	140 814	45 340

1985

TABLO : 51 — İktisadi Devlet Teşekkülleri Yatırım - Finansman Dengesi
(Gerçekleşme)

(Cari Fiyatlarla)
(Bin T.L.)

	Yatırımlar	Kaynaklar	Temini gereken	Bütçe	DYB	Proje kredisi	Karşılık para
Sümerbank	97 024	35 837	61 187	10 000	51 187	—	—
Etibank	333 851	62 751	291 103	—	238 075	53 028	—
T. Kömür İşletmeleri	129 734	57 739	71 995	—	32 800	39 195	—
T. Demir Çelik İşletmeleri	141 925	12 210	129 725	—	95 417	34 308	—
T. Çimento Sanayii	59 546	17 546	42 000	—	42 000	—	—
Ankara Çimento Sanayii	6 504	— 6 496	13 000	—	—	—	13 000
Aset Sanayii	10 872	— 23 628	34 500	34 500	—	—	—
M. Kimya Endüstrisi Kurumu	63 140	— 64 098	127 238	81 000	21 610	14 566	—
SEKA	13 500	13 500	—	—	—	—	—
T. Petrolleri A. O.	329 124	213 124	116 000	116 000	—	—	—
T. Şeker Fab. A. Ş.	42 655	— 95 630	138 285	—	118 285	—	20 000
Türk Hava Yolları	6 498	— 17 502	24 000	24 000	—	—	—
Denizcilik Bankası	53 032	1 393	51 619	23 000	28 619	—	—
D. B. Deniz Nakliyatı	293	— 26 707	27 000	20 000	5 000	—	2 000
TCDD	278 995	— 251 556	490 451	298 000	170 878	21 573	—
PTT	78 506	34 492	44 374	—	44 374	—	—
TMO	7 971	— 2 079	10 000	10 000	—	—	—
Et-Balık Kurumu	2 785	2 785	—	—	—	—	—
Petrol Ofisi	23 972	3 972	20 000	—	—	—	20 000
DMO	11 548	11 548	—	—	—	—	—
Zirai Donatım Kurumu	3 500	3 500	—	—	—	—	—
Süt Endüstrisi Kurumu	3 950	2 023	1 827	—	—	1 827	—
Turizm Bankası	—	— 10 000	10 000	10 000	—	—	—
TSİ	15 614	11 114	4 500	4 500	—	—	—
Petro Kimya	42 632	18 818	23 814	—	—	23 814	—
Yem Sanayii	—	—	—	—	—	—	—
Yapağı Tiftik	—	—	—	—	—	—	—
İşletmeci Kuruluşlar Toplamı	1 737 324	4 706	1 732 618	631 000	858 275	188 343	55 000
İller Bankası	224 673	139 673	85 000	85 000	—	—	—
T. C. Ziraat Bankası	23 942	23 942	—	—	—	—	—
T. Emlak Kredi Bankası	750	750	—	—	—	—	—
Vakıflar Bankası	—	—	—	—	—	—	—
Sosyal Sigortalar Kurumu	73 744	73 744	—	—	—	—	—
Emekli Sandığı	53 571	53 571	—	—	—	—	—
Devlet Yatırım Bankası	—	— 10 000	10 000	10 000	—	—	—
Halk Bankası	1 064	1 064	—	—	—	—	—
Güven Sigorta A. Ş.	—	—	—	—	—	—	—
Tasarrufçu Kuruluşlar Toplamı	377 744	282 744	95 000	95 000	—	—	—
GENEL TOPLAM	2 115 068	287 450	1 827 618	726 000	858 275	188 343	55 000

1966

TABLO 53 — İktisadî Devlet Teşekkülleri Yatırım - Finansman Dengesi

(Gerçekleşme) (Cari Fiyatlarla)

(Bin T.L.)

	Yatırımlar	Kaynaklar	Temini gereken	Bütçe	DYB	Proje kredisi	Karşılık para
Sümerbank	185 281	42 081	143 200	—	143 200	—	—
Etibank	473 059	257 921	215 138	—	140 600	74 538	—
T. Kömür İşletmeleri	138 497	89 326	48 961	—	29 800	19 161	—
T. Demir Çelik İşletmeleri	101 400	81 597	19 803	—	15 600	4 203	—
Türkiye Çimento Sanayii	73 928	21 428	52 500	—	52 500	—	—
Ankara Çimento Sanayii	27 124	12 124	15 000	—	—	—	15 000
Azot Sanayii	125 754	— 2 246	128 000	32 000	96 000	—	—
Makina Kimya End. Kurumu	50 343	10 198	40 547	—	32 600	7 947	—
SEKA	61 345	35 390	26 155	—	10 000	16 155	—
T. Petrolleri A. O.	432 479	284 379	148 100	—	148 100	—	—
T. Şeker Fabrikaları A. Ş.	48 025	— 182 875	230 900	213 000	17 900	—	—
Türk Hava Yolları	8 709	— 1 291	10 000	10 000	—	—	—
Denizcilik Bankası	71 892	— 3 408	75 300	15 000	60 300	—	—
D. B. Deniz Nakliyatı	20 288	— 21 512	41 800	24 000	17 800	—	—
TCDD	317 569	— 214 924	532 493	300 000	162 500	69 993	—
PTT	117 438	64 438	53 000	—	53 000	—	—
TMO	9 766	9 766	—	—	—	—	—
Et-Balık Kurumu	4 443	4 443	—	—	—	—	—
Petrol Ofisi	39 583	17 583	22 000	—	—	—	22 000
DMO	12 247	12 247	—	—	—	—	—
Zirai Donatım Kurumu	5 789	5 789	—	—	—	—	—
Şeker Endüstrisi Kurumu	32 143	5 975	26 168	—	22 100	4 068	—
Turizm Bankası	1 784	— 9 816	11 600	10 000	1 600	—	—
TRT	30 181	30 181	—	—	—	—	—
Petro Kimya	103 079	72 488	30 591	—	—	30 591	—
Yem Sanayii	1 207	1 207	—	—	—	—	—
Yapağı Tiftik	—	—	—	—	—	—	—
İşletmeci Kuruluşlar Toplamı	2 493 933	622 689	1 871 256	604 000	1 003 600	226 656	37 000
İller Bankası	267 948	227 948	40 000	40 000	—	—	—
T. C. Ziraat Bankası	29 964	29 964	—	—	—	—	—
T. Emlâk Kredi Bankası	1 717	— 55 283	53 000	97 000	—	—	—
Vakıflar Bankası	1 674	1 674	—	—	—	—	—
Sosyal Sigortalar Kurumu	74 265	74 265	—	—	—	—	—
Emekli Sandığı	84 337	84 337	—	—	—	—	—
Devlet Yatırım Bankası	—	—	—	—	—	—	—
Halk Bankası	4 363	— 15 637	20 000	20 000	—	—	—
Güven Sigorta A. Ş.	—	—	—	—	—	—	—
Tasarrufçu Kuruluşlar Toplamı	434 348	317 348	117 000	117 000	—	—	—
GENEL TOPLAM	2 928 203	939 947	1 988 256	721 000	1 003 600	226 656	37 000

1987

TABLO : 16 — İktisadi Devlet Teşekkülleri Yatırım - Finansman Dengesi (Gerçekleşme)

(Cari Fiyatlarla)
(Bin T.L.)

	Yatırımlar	Kaynaklar	Temini gereken	Bütçe	DYB	Proje kredisi
Sümerbank	181 554	67 248	114 306	—	114 306	—
Etibank	296 395	157 491	138.904	—	203 840	35 064
T Komür İşletmeleri	110 637	— 198 011	308 648	—	305 993	2 655
T Demir Çelik İşletmeleri	86 384	— 42 942	129 326	20 000	109 326	—
T Çimento Sanayi	89 340	19 720	69.620	—	49 620	—
Ankara Çimento Sanayii	37 523	9 523	28 000	—	26 000	—
Azot Sanayii	259 123	7 784	251 339	44 000	207 339	—
M Kimya End. Kurumu	49 913	46 477	3 438	—	—	3 438
SEKA	124 054	33 074	90 980	—	17 504	73 476
T Petrolleri A. O.	229 616	168 651	60 965	—	60 965	—
T Şeker Fab A. Ş.	81 538	— 270 543	352 081	90 000	262 081	—
Türk Hava Yolları	27 660	— 4 941	32 601	21 000	—	11 601
Denizcilik Bankası	34 633	— 193 218	227 851	—	227 851	—
D B Deniz Nakliyat	31 667	— 16 323	47 990	—	47 990	—
TCDD	269 006	— 224 206	513 212	105 000	389 870	18 342
PTT	150 120	72 689	77 441	—	77 000	441
TMO	7 736	7 736	—	—	—	—
Et - Balık Kurumu	18 778	18 778	—	—	—	—
Petrol Ofisi	56 877	22 715	34 162	—	34 163	—
DMO	9 190	9 190	—	—	—	—
Zirai Donatım Kurumu	10 078	10 078	—	—	—	—
Süt End. Kurumu	35 809	1 285	34 524	8 000	25 235	1 289
Turizm Bankası	6 635	— 9 319	15 954	10 000	5 954	—
TRT	35 712	5 712	30 000	30 000	—	—
Petro Kimya	164 802	128 884	35 918	—	35 000	918
Yem Sanayi	888	888	—	—	—	—
Yapağı Tiftik	—	—	—	—	—	—
İşletmeci Kuruluşlar toplamı	2 505 680	— 191 580	2 697 260	328 000	2 222 056	147 204
İller Bankası	361 549	266 549	95 000	95 000	—	—
T C Ziraat Bankası	23 545	— 36 455	60 000	60 000	—	—
T Emlak Kredi Bankası	—	— 80 000	80 000	80 000	—	—
Vakıflar Bankası	3 280	3 280	—	—	—	—
Sosyal Sigortalar Kurumu	113 648	113 648	—	—	—	—
Emekli Sandığı	43 029	43 029	—	—	—	—
Devlet Yatırım Bankası	—	—	—	—	—	—
Halk Bankası	6 205	— 43 795	50 000	50 000	—	—
Güven Sigorta A. Ş.	—	—	—	—	—	—
Tasarrufçu Kuruluşlar toplamı	551 256	266 256	285 000	285 000	—	—
GENEL TOPLAM	3 056 936	74 676	2 982 260	613 000	2 222 056	147 204

TABLO : 57 — İktisadi Devlet Teşekkülleri Yatırım - Finansman Denkleşi (Gerçekleşme) *(Cari Fiyatlarla)*

(Bin T L)

	Yatırımlar	Kaynaklar	Temini gereken	Bütçe	DYB	Proje kredisi
Sümerbank	191 514	83 443	108 071	—	108 071	—
Etibank	649 627	307 678	340 749	—	241 533	99 216
T Kömür İşletmeleri	149 706	— 271 250	420 956	125 000	268 587	27 389
T Demir Çelik İşletmeleri	106 249	39 123	67 121	—	46 736	20 385
T Çimento Sanayii	147 447	84 950	62 497	—	42 904	19 593
Ankara Çimento Sanayii	—	—	—	—	—	—
Azot Sanayii	195 465	— 25 385	220 850	33 000	147 665	40 185
M Kimya End Kurumu	61 678	22 437	39 241	—	25 600	13 641
SEKA	277 181	103 897	173 284	—	104 443	68 841
T Petrolleri A O	214 970	63 853	151 117	600	128 602	21 915
T Şeker Fab A Ş	61 376	— 201 675	263 051	—	263 051	—
Türk Hava Yolları	68 679	— 23 312	91 991	29 900	—	62 091
Denizcilik Bankası	48 135	— 40 381	88 516	200	88 316	—
D B Deniz Nakliyat	38 217	16 716	21 501	—	21 501	—
TCDD	389 852	— 520 150	910 002	388 000	502 850	19 152
PTT	214 184	105 015	109 169	—	58 000	51 169
TMO	12 180	12 180	—	—	—	—
Et - Balık Kurumu	27 235	27 235	—	—	—	—
Petrol Ofisi	26 783	— 12 761	49 544	—	49 544	—
DMO	11 994	11 994	—	—	—	—
Zirai Donatım Kurumu	15 223	15 223	—	—	—	—
Süt End Kurumu	25 653	355	25 298	2 000	21 345	1 953
Turizm Bankası	13 753	— 4 447	18 200	5 200	10 000	—
TRT	14 456	14 456	—	—	—	—
Petro Kimya	236 917	150 391	86 526	—	85 248	1 278
Yem Sanayi	16 927	— 1 517	18 444	—	18 444	—
Yapağı Tiftik	—	—	—	—	—	—
İşletmeci Kuruluşlar toplamı	3 224 196	— 41 932	3 266 128	586 900	2 232 440	446 788
İller Bankası	440 425	260 425	180 000	180 000	—	—
T C Ziraat Bankası	29 760	14 760	15 000	15 000	—	—
T Emlâk Kredi Bankası	— 2 350	2 350	—	—	—	—
Vakıflar Bankası	1 506	1 506	—	—	—	—
Sosyal Sigortalar Kurumu	112 000	112 000	—	—	—	—
Emekli Sandığı	25 567	25 567	—	—	—	—
Devlet Yatırım Bankası	—	—	—	—	—	—
Halk Bankası	3 538	— 21 462	25 000	25 000	—	—
Güven Sigorta A. Ş.	—	—	—	—	—	—
Tasarrufçu Kuruluşlar toplamı	615 146	395 146	220 000	220 000	—	—
GENEL TOPLAM	3 839 342	353 214	3 486 128	806 900	2 232 440	446 788

TABLO : 89 — İktisadi Devlet Teşekkülleri Yatırım - Finansman Dengesi (Gerçekleşme) 1969

(Bin T.L.)
(Cari Fiyatlarla)

	Yatırımlar	Kaynaklar	Temini gereken	Bütçe	DYB	Proje kredisi
Sümerbank	148 613	— 205 349	353 962	200 000	153 962	—
Etibank	1 047 285	390 912	656 373	—	336 230	320 143
T. Kömür İşletmeleri	175 287	— 402 174	577 461	279 000	255 400	43 061
T. Demir Çelik İşletmeleri	107 800	83 284	24 516	—	—	24 516
T. Çimento Sanayii	102 650	42 799	59 851	—	48 939	10 912
Ankara Çimento Sanayii	3 892	3 892	—	—	—	—
Azot Sanayii	133 530	— 162 136	295 666	78 863	207 068	9 735
M. Kimya End. Kurumu	44 204	— 16 412	60 616	40 000	18 900	1 716
SEKA	690 333	113 915	576 418	—	310 422	265 996
T. Petrolleri A. O.	446 530	152 889	303 641	78 300	120 669	104 672
T. Şeker Fab. A. Ş.	37 129	— 464 101	501 230	60 000	421 230	—
Türk Hava Yolları	94 707	— 27 085	121 792	11 373	27 500	82 922
Denizcilik Bankası	63 124	— 158 627	221 751	17 811	203 940	—
D. B. Deniz Nakliyat	103 417	— 58 939	162 356	10 800	98 121	53 435
TCDD	301 704	— 743 579	1 045 283	602 900	117 818	24 565
PTT	207 185	121 985	85 200	—	43 900	41 300
TMO	12 422	12 422	—	—	—	—
Et ve Balık Kurumu	60 073	32 386	27 687	27 687	—	—
Petrol Ofisi	38 452	— 3 034	41 486	—	41 486	—
DMO	7 264	7 264	—	—	—	—
Ziraat Donatım Kurumu	8 668	8 668	—	—	—	—
Süt End. Kurumu	7 941	— 5 238	13 179	10 100	3 079	—
Turizm Bankası	17 954	10 284	7 670	7 670	—	—
TRT	18 290	18 290	—	—	—	—
Petro Kimya	290 741	114 489	176 252	—	176 252	—
Yem Sanayi	4 343	— 10 742	15 085	—	15 085	—
Yapağı Tiftik	—	—	—	—	—	—
İşletmeci Kuruluşlar toplamı	4 183 538	— 1 143 937	5 327 475	1 444 501	2 900 001	982 973
İller Bankası	446 509	296 209	150 300	150 300	—	—
T. C. Ziraat Bankası	25 125	7 425	17 700	17 700	—	—
T. Emlak Kredi Bankası	6 260	6 260	—	—	—	—
Vakıflar Bankası	3 771	3 771	—	—	—	—
Sosyal Sigortalar Kurumu	116 611	116 611	—	—	—	—
Emekli Sandığı	24 429	24 429	—	—	—	—
Devlet Yatırım Bankası	2 783	2 783	—	—	—	—
Halk Bankası	504	— 21 996	22 500	22 500	—	—
Güven Sigorta A. Ş.	—	—	—	—	—	—
Tasarrufçu Kuruluşlar toplamı	625 992	435 492	190 500	190 500	—	—
GENEL TOPLAM	4 809 530	— 708 445	5 517 975	1 635 001	2 900 001	982 973

İktisadi Devlet Teşekkülleri 440 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi uyarınca temel mal ve hizmetler dışında fiyat tespitinde serbesttirler. Ancak Sümerbank dışında hemen hemen bütün kuruluşların ürettikleri mal ve hizmetler «temel» hüviyetindedir veya fiyatları çeşitli kanunlarla yine Bakanlar Kurulu kararıyla tespit edilmektedir.

Bu sebeple İktisadi Devlet Teşekkülerinin mal ve hizmet fiyatları ile bir kısım input fiyatları piyasa şartları altında teşekkül etmemektedir.

Fiyat yapısını bozan diğer önemli bir unsur, toplu iş sözleşmeleri ile üretim artışı arasında paralelliğin sağlanamamasıdır. 1963 yılında kabul edilen Grev ve Lokavt Kanunu 1967 yılına kadar kuruluşlara büyük yük tahmil etmemiştir. Ancak 1968 yılından itibaren toplu iş sözleşmeleri ile üretim arasındaki ahenk kaybolmuş ve kuruluşların karşılaştıkları yük toplam kâr potansiyelini etkilemiş, işçi yoğunluğunun az olduğu birkaç kuruluş dışında hemen hemen bütün kuruluşlar programda öngörülen kâr hedeflerinin gerisinde kalmışlardır.

Yatırım projelerinin hazırlanması, değerlendirilmesi ve izlenmesinde işletmeci kuruluşlar yeteri kadar başarı gösterememişlerdir. Birinci Plan döneminde İktisadi Devlet Teşekkülleri yatırımlar yönünden program hedeflerinin gerisinde kalmışlardır. Bunun nedenleri, kuruluşların bu dönemde proje hazırlama konusundaki tecrübesizlikleri ve kredi kullanımlarında karşılaşılan güçlüklerdir. Ancak Devlet Yatırım Bankasının kuruluşu, dış proje kredisi kullanımlarının artışı ve kuruluşların proje hazırlamada sürat kazanmaları nedeniyle nakdi harcamalar 1968 den itibaren Program hedeflerinin üstünde gerçekleşmeğe başlamıştır.

Projelerin büyük ölçüde teknik kriterlere dayandırılması, talep durumunun ikinci plana itilmiş olması ve tahmin hataları ise projelerde iktisadiliği azaltmıştır.

Karma ekonomik düzen ve karma teşebbüs ilkeleri çerçevesinde kuruluşların özel kuruluş ve şahıslarla ortaklık veya iştirak şeklinde yeni teşebbüslere girişmeleri İkinci Beş Yıllık Planda ve 440 sayılı Kanunda öngörülmüştür. Ancak iştiraklerin hem kuruluş faaliyetleri ile ilgili olması ve hem de iktisadilik ilkesi ile tutarlı bulunması gereklidir. Uygulamada bu tutarlılık tam olarak sağlanamamıştır. Sadece işletmeci kuruluşların 1968 ve 1969 yıllarında iştiraklerine bağladıkları fonlar ile karşılığında elde ettikleri gelirler aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 59 — İDT İştirakleri

(Milyon TL.)

	1968	1969
İştiraklere verilen sermaye hissesi	1 479,3	1 813,9
Kredi	768,0	879,2
TOPLAM	2 247,3	2 693,1
İştiraklerden sağlanan temettü (*)	79,0	106,0
Rantabilite	% 0,35	% 0,39

(*) Krediere tahakkuk ettirilen faiz gelirleri fiilen tahsil edilemediğinden dikkate alınmamıştır.

Kuruluşların fiili tahsilâtı binde üç buçuktur. Ortalama yüzde 8,5 - 9 faiz ile finansman kredisi sağlayan kuruluşların sadece iştirakleri nedeniyle uğradıkları kayıplar 1968 de (191,0 - 79,0) 112,0; 1969 da (228,9 - 106,0), 122,9 milyon liradır. Bu durum özellikle çok çeşitli alanlarda gayri iktisadi iştiraklere girişmiş Sümerbank için endişe vericidir.

İktisadi Devlet Teşekkülleri nce yaratılan kaynaklar genellikle Plan hedefinin gerisinde kalmaktadır. Bu konuda temel bir reform zorunlu görülmektedir.

(4) Toplam kamu gelirleri :

İkinci Beş Yıllık Plan'a göre toplam kamu gelirlerinin cari fiyatlarla 1968 de 29,3, 1969 da 33,0 ve 1970 de 38,2 milyar lira olması gerekmektedir. Bu hedeflere karşılık gerçekleşme, 1968 de 2,4 milyar lira noksanı ile 26,9 milyar lira, 1969 da 2,9 milyar lira noksanı ile 30,1 milyar lira olmuş, 1970 de ise 0,5 milyar lira noksanı ile 37,7 milyar lira olacağı tahmin edilmiştir.

TABLO : 60 — İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kamu Harcama Hedefleri ve Gerçekleşme (1)

(Cari Fiyatlarla)
(Milyon T.L.)

	Cari Giderler	Yatırımlar	Sermaye Teşkili ve Transferler	TOPLAM
1968 Plan Hedefi	13 757	11 447	4 095	29 299
1968 Gerçekleşme	12 494	11 156	4 631	28 281
1969 Plan Hedefi	15 464	13 003	4 568	33 035
1969 Gerçekleşme	13 933	12 763	5 450	32 146
1970 Plan Hedefi	17 491	15 272	5 482	38 245
1970 Gerçekleşme (2)	15 940	14 320	6 996	37 256

(1) Bu tabloda Plan hedefi olarak verilen rakamlar, Planda 1965 fiyatları ile gayrisafi milli hâsılanın yüzdesi olarak ifade edilen kamu harcama hedeflerinin cari fiyatlarla gayrisafi milli hâsılaya uygulanması suretiyle elde edilmiştir.

(2) Tahmin.

TABLO : 61 — Kamu Gelir - Gider Dengesi

(Cari Fiyatlarla)
(Milyon T.L.)

	1968	1969	1970 (Tahmin)
Kamu gelirleri	26 923	30 146	37 716
Kamu giderleri	28 281	32 146	37 256
Denge	— 1 356	— 2 000	460

b. KAMU HARCAMALARI :

Toplam kamu gelirlerinin Plan hedeflerine göre geri kalması, kamu harcamalarının da Plan hedeflerine göre tam olarak gerçekleşememesine yol açmıştır.

Kamu harcamaları arasında özellikle cari giderler planda öngörülen miktarların altında kalmıştır.

Yatırımlardaki geri kalma nispeten sınırlı olmuştur. Cari harcamalar ve yatırım harcamalarındaki geride kalmalara bir ölçüde transfer giderlerinin aşırı artışlar göstermesi de yol açmıştır.

c. KAMU GELİR - GİDER DENGESİ :

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ve yıllık programlar, kamu gelirleri ile giderleri arasında bir denge bulunmasını ve ekonomik istikrarı bozacak ölçüde açık finansman yollarına başvurulmamasını öngörmektedir. Uygulamada, gelirlerin kamu harcamalarını karşılamaya yeterli olmayışı ve İktisadi Devlet Teşekkülleri'nin tahmin edilen seviyede kaynak yaratamamaları sonucu, 1968 ve 1969 yıllarında bir kısım kamu harcamalarının Merkez Bankası kaynaklarına başvurularak karşılanması yoluna gidilmiştir. Kamu kesiminin açığı, 1968 de 1,3 milyar lira 1969 da 2,0 milyar lira olmuştur. 1970 yılında 460 milyon liralık bir fazla beklenmektedir.

BÖLÜM : II

EKONOMİK HEDEFLER VE DENGELER

1. PROGRAMIN DAYANDIĞI TEMEL VERİ VE VARSAYIMLAR :

1971 Programı aşağıdaki veri ve varsayımlar esas alınarak hazırlanmıştır.

a. Devlet İstatistik Enstitüsü Temmuz 1970 tarihi itibariyle hazırladığı tahminlerde 1970 yılı gayrisafi milli hâsıla artışını sabit fiyatlarla yüzde 4,8, cari fiyatlarla yüzde 11,4 seviyesinde tespit etmiştir.

Ağustos 1970 tarihinde yürürlüğe konan kur değişikliği kararından sonra Programın hazırlanış süresinde başkaca bir tahmin yapılmamış olduğu için ilk tahminler kullanılmıştır. Bu serilerde reel değişiklikler yanında fiyat değişikliklerinin de devalüasyon sebebiyle gerçekleşecek olandan daha düşük tahmin edilmiş bulunması ihtimali vardır. (1)

b. Program 1970 fiyatları esas alınarak hazırlanmıştır. Devlet memurlarının maaşlarındaki artış da dahil olmak üzere cari harcama artışlarının tamamı reel artış olarak kabul edilmiştir.

c. 1970 yılında yatırım fiyatları endeksinde tahmin edilen artış yüzde 7,5 dir.

d. Gereken hallerde makro büyüklüklerin tespitinde 1970 tahmini seviyesi gözönünde bulundurulmuş ır.

e. Devlet memurları maaş zammının 1970 yılını ilgilendiren kısmının 1972 mali yılından itibaren ödeneceği varsayılmıştır.

f. İstikrar hedefi ve Devlet memurlarına yapılacak maaş zammının ortaya çıkardığı ağır mali yük göz önünde tutularak sabit sermaye yatırımlarının artış hızı yüzde 9,3 oranında tespit edilmiştir.

2. BAŞLICA MAKRO HEDEFLER :

1971 Programının belli başlı makro hedefleri şunlardır :

a. 1971 yılı büyüme hızı hedefi ortalama plan hedefine uygun olarak yüzde 7 dir.

b. Özel tüketim artışı yüzde 2,5 dir (1)

c. Sabit sermaye yatırımlarının GSMH içindeki payı yüzde 21 dir.

---

(1) 1970 Kasım ayı sonunda Programın hazırlanmasından sonra yapılan ikinci tahminde 1970 yılı gayrisafi milli hâsılasında sabit fiyatlarla yüzde 5,6, cari fiyatlarla yüzde 14,1 oranında artış tespit edilmiştir.

Toplam tasarruflar içinde dış tasarrufların payı yüzde 12,2 dir.

d. Özel sektör sabit sermaye yatırımlarının yüzde 46,3 ünü gerçekleştirecektir.

e. İthalât hacmi 1 milyar 45 milyon dolar, ihracat 640 milyon dolar seviyesinde tespit edilmiştir.

f. Cari işlemler açığı 253 milyon dolardır. 40 milyon doları EMA kredisi olmak üzere toplam olarak 140 milyon dolarlık program kredisi ihtiyacı tespit edilmiştir. Proje kredisi kullanımı 230 milyon dolardır.

3. *EKONOMİNİN GENEL DENGESİ :*

1969 yılında ekonominin genel durumunda çeşitli faktörlerin etkisi altında dış ödemeler dengesinde tıkanıklık ve fiyat artışları şeklinde bir dengesizlik ortaya çıkmıştır.

Kamu yatırımlarının artış hızı 1968 e göre önemli ölçüde yavaşlamış olmasına rağmen özel sektörde bütçe imkânları ile desteklenen yatırım faaliyeti hızlanmıştır. Bununla beraber toplam sabit sermaye yatırımlarının artış hızı 1968 e göre yüzde 16 dan yüzde 11.1 e düşmüştür. Kamu tüketimi ortalama plan hedefinden fazla farklı olmamakla beraber 1968 e göre önemli bir gelişme göstermiştir.

Kamu gelirlerinde ise beklenen gelişme olmamıştır. İktisadi Devlet Teşekküllerinin yatırımlara tahsis edebilecği kaynak yetersiz kalmış ve bütçe imkânlarının önemli bir kısmı bu kuruluşların desteklenmesi amacına ayrılmıştır. Hazine'nin büyük ölçüde artan nakit ihtiyacının karşılanmasında banka sisteminden faydanılmıştır.

Son yıllarda devamlı şekilde ve büyük ölçüde genişleyen kredilerin desteğiyle özel sektörün hareketliliği öncelikle spekülatif alanlarda artarak devam etmiştir.Türk lirasının dış değeri üzerindeki bekleyişlere bağlı olarak döviz gelirlerinin çok üstünde bir ithal talebi ortaya çıkmış ve gayrimenkul büyük ölçüde kârlı bir yatırım sahası haline gelmiştir İthalât teminat nispetlerinin arttırılması ise yeni ithal taleplerinde bir yavaşlama sağlayamamıştır. Bankalar çok kârlı gördükleri bu alanlarda mevduattaki yetersiz gelişmeye ve bekleyen transferler sebebiyle Merkez Bankası nda donan imkânlara rağmen spekülâtif hareketler için gerekli kaynakları sağlamağa devam etmişlerdir.

Diğer taraftan, ucuz para politikasının etkisi altında fiyat artışlarının devam edeceği ümidi ve himaye politikası sonucu gayri iktisadi çalışmağa alışmış bulunan sanayide maliyet artışlarının kolayca fiyatlara intikal ettirilebilmesi imkânı, nakdi ücret seviyesinde önemli nispetteki artışları olağan hale getirmiştir. Kamu sektöründe ve özel sektörde sigortaya tabi işçilerin ortalama günlük ücretleri 1968 de yüzde 9,3, 1969 da ise yüzde 13,9 oranında artmıştır. Sadece özel sektörde bu artış yüzde 17,1; özel imalât sanayiinde yüzde 17,5 olmuştur.

---

(1) Kasım ayı itibariyle DİE'nce yapılan İkinci GSMH tahminlerine göre bu artış hızı bir miktar daha yüksek olacaktır.

Bu gelişmelerin etkisiyle 1969 yılında toplam talep cari fiyatlarla yüzde 11,3; fiyatlar yüzde 6 çevresinde artış göstermiştir.

Tarım sektörü dışında üretim artışları plan hedefinden büyük ölçüde farklı olmamakla beraber toplam talebe göre yeterli seviyede bulunmadığından açığın bir kısmı fiyat artışları, diğer bir kısmı da dış tasarruflarla karşılanmıştır.

Dış tasarrufların önemli kısmını sağlayan krediler içinde Programın finansmanı amacıyla alınmakta olan kısmın azaltılmış olması döviz tıkanıklıklarının ekonomi üzerindeki etkisini ağırlaştıran önemli bir ek faktör olmuştur.

1970 yılında temel iktisadi politikaların uzun vadeli perspektif içinde ekonominin değişen ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi hedef alınmıştır. Bu amaçla bütçe, para ve kredi politikaları ile desteklenen ve kur değişikliğini kapsayan şümullü bir stabilizasyon programı yürürlüğe konmuştur. Program genel olarak kaynakların en verimli oldukları alanlara yöneltilmesi ve ekonomide enflasyonist baskıların doğmasına sebep olan faktörlerin yaygın bir işsizliğe yol açılmadan uygun bir süre içinde bertaraf edilmesi amacına yönelmiştir.

TABLO : 62 — Kaynaklar ve Harcamalar (1)

(Milyar TL.)
(1970 fiyatları)

	1969	%	1970	%	1971	%
G S M H	124,5	6,3	130,5	4,8	139,7	7,0
Dış açık	1,9	— 3,6	2,2	15,2	3,8	71,0
Toplam kaynaklar	126,4	6,1	132,7	5,0	143,5	8,1
Yatırımlar	27,0	6,6	28,5	5,4	31,1	9,1
— S. Sermaye yatırımları	25,4	11,1	26,9	6,0	29,4	9,3
— Kamu	13,7	9,0	14,3	4,4	15,8	10,3
— Özel	11,7	13,6	12,6	7,9	13,6	8,1
— Stok değişmeleri	1,6	— 32,9	1,6	— 2,9	1,7	6,3
Kamu tüketimi	14,3	9,8	16,0	11,4	21,9	36,7
Özel tüketim	85,1	5,3	88,3	3,8	90,5	2,5

(1) Toplamlar yuvarlama sebebiyle tutmayabilir. Artış hızları yuvarlanmamış rakamlara göre hesaplanmıştır.

1970 yılı sonu itibariyle toplam yatırımlarda sabit fiyatlarla yüzde 5,4 oranında artış olması beklenmektedir. Geçici tahminlere göre üretimde beklenen düşük artış özel tüketim harcamalarında önceki yıllardan daha yavaş bir gelişmeye imkân verecektir.

Devlet memurlarının maaşlarında yürürlüğe konacak artışların yükünü ihtiva eden kamu tüketim harcamalarının yüzde 11,4 oranında yükseleceği tahmin edilmektedir.

1971 yılında üretim artış hedefi yüzde 7 dir. Gerek yıl içinde üretime girecek yeni kapasiteler gerek hammadde ve yarı mamul ithalât

imkânlarının genişlemesi sebebiyle sanayi sektöründe 1970 de görülen yavaşlamayı telâfi edecek bir üretim artışı gerçekleştirilmesi mümkün bir hedef olarak alınmıştır. Tarım sektöründe ise 1970 yılında geriliediği tahmin edilen hububat ve sınai bitki üretiminde önemli bir artış beklenmektedir.

TL. ile ifade edilen dış tasarruflarda yüzde 71 oranında sağlanacak bir ilâve ile toplam kaynakların yüzde 8,1 oranında artması mümkün olacaktır.

Kaynak harcama dengesi yönünden 1971 yılının en önemli özelliği tüketim harcamalarında beklenen yüzde 7,8 oranındaki yüksek artıştır. Devlet personelinin önemli bir kısmının artan fiyat seviyesi karşısında gerileyen gelirlerinde yapılması gerekli görülen düzenleme kamu tüketimini büyük ölçüde etkilemiştir. Sabit fiyat varsayımı altında maaşlar dahil cari harcama artışlarının tamamı reel artış olarak kabul edildiğinden özel tüketim artışı yüzde 2,5 olarak tespit edilmiştir.

Kamu yatırım harcamalarının yüzde 10,3 oranında artması hedef alınmış, özel yatırım harcamalarının yüzde 8 çevresinde artacağı tahmin edilmiştir. Kamu sektöründeki artışın önemli bir kısmı proje kredileri kullanımı ile ilgilidir. Bazı ekonomik alanlarda yatırım faaliyetini yavaşlatmak üzere alınan vergi tedbirleri ve önceki yıllara göre daha kısıtlı olarak uygulanacak kredi politikası ve kısmen de uygulamadan kalkan teşvik tedbirlerinin etkisiyle özel yatırımlarda 1969 yılında gerçekleştirilen yüksek gelişmenin bir ölçüde yavaşlaması muhtemeldir.

Stok hareketleri esas olarak tarımsal üretime ve tarımsal destekleme politikasına göre değişmektedir. 1971 yılında sınai stoklarda artışın yükselerek devam edeceği, tarımsal destekleme yapan kuruluşların stoklarındaki artış hızının yavaşlayacağı tahmin edilmektedir.

Kamu tüketim harcamaları, Devlet Personelinin maaş artışlarının 1970 yılına teşmilinden doğan mali yükün 1972 ve sonraki yıllara kaydırılması esasına göre tespit edilmiş bulunmaktadır.

Bu yükün bir kısmının 1971 yılı ile ilgilendirilmesi veya gelir artırıcı tedbirlerin yıl içinde uygulamada aşınması halinde fiyat artışlarının aşırı bir seviyeye ulaşması ihtimali ortaya çıkacaktır.

4. *YATIRIM - TASARRUF DENGESİ :*

A. Yatırımlar :

1969 yılında toplam yatırım programı yüzde 100 oranında gerçekleştirilmiş ve önceki yıla göre artış yüzde 11,1 olmuştur.

Özel yatırımlar esas olarak imalât, ulaştırma ve konut sektörlerinde önemli bir gelişme göstermiştir.

Kamu yatırımlarının ağırlığı imalât sanayiine ve enerjiye kaydırılmıştır. Bu iki sektördeki yatırımların toplam kamu yatırımları içindeki payı 1968 de yüzde 29,5 iken 1969 da yüzde 33,8 e yükselmiştir.

Kamu kuruluşları içinde İktisadi Devlet Teşekkülleri yatırım programlarını yüzde 15 kadar aşmışlar, genel ve katma bütçeli daireler ise programlarını yüzde 96,6 oranında gerçekleştirmişlerdir.

Kamu harcamaları içinde maliye politikasının kısa sürede sonuç verecek şekilde uygulanmasına imkân sağlayan en önemli araç genel ve katma bütçeli dairelerin yatırımlarıdır. Çok sayıda ufak projeler halinde sosyal karakterli alt - yapı harcamalarını da ihtiva eden bu kuruluşların yatırım bütçeleri ekonominin yıl içindeki genel gidişine ve kamu gelirlerindeki gelişmeye göre harcamaların düzenlenmesinde esneklik sağlamaktadır. Bu imkân önceki yıllarda olduğu gibi 1969 da da kullanılmıştır.

1970 yılında gerek kamu gerek özel sektör yatırımlarının artış hızında genel olarak stabilizasyon programının da etkisiyle bir yavaşlama beklenmektedir. Ancak programlanan toplam yatırımların bu durumdan büyük ölçüde etkilenmiyecekleri ve gerçekleşme oranının yüzde 96.7 çevresinde olacağı tahmin edilmektedir.

1971 yılında toplam sabit sermaye yatırımlarının artış hızının yüzde 9.3 olması hedef alınmıştır. Kamu yatırımlarının artış hızının 1970 yılında tahmin edilen yüzde 4.4 e karşılık yüzde 10.3 e çıkması öngörülmektedir. Ortalama plan hedefi çevresinde olan bu artış kamu sektörü yatırımlarının toplam içindeki payını da yüzde 53.2 den yüzde 53.7 e çıkarmaktadır.

Son yıllarda kamu yatırımlarındaki artışlarda en önemli pay proje kredileri kullanımındaki gelişmeye paralel olarak iktisadi devlet teşekküllerinindir.

TABLO 63 İktisadi Devlet Teşekküllerinin Yatırımları

Cari Fiyatlar
Milyon T.L.

	1968	%	1969	%	1970	%	1971	%
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Kamu yatırımları	11 156	23.9	12 766	14.4	14 320	12.2	15 795	10.3
İDT yatırımları	3 839	25.6	4 810	25.3	5 810	20.8	6 975	20.1
Proje kredileri	447	204.1	983	119.9	1 660	68.8	2 200	32.5
İç kaynaklar	3 392	16.6	3 827	12.8	4 150	8.4	4 775	15.1

1971 yılında toplam sabit sermaye yatırımlarının gayrisafi milli hâsıla içindeki oranı 1970 yılı için tahmin edilen seviyeye göre bir miktar artarak yüzde 21 e çıkacaktır. Ancak bu oran, planın 1971 diliminde öngörülen seviyenin altındadır.

TABLO 64 Sabit Sermaye Yatırımlarının Gayrisafi Milli Hâsıla İçindeki Payı ve Sektörlerarası Dağılımı

	GSMH nın Yüzdesi Olarak		Yüzde Dağılım	
	Kamu	Özel	Kamu	Özel
	(1)	(2)	(3)	(4)
1969	10.9	9.3	54.1	45.9
1970	11.0	9.6	53.2	46.8
1971	11.3	9.7	53.7	46.3

Plana oranla yatırım hacminin 1971 de daha düşük bir seviyede olması yatırımların sektörel dağılımında uzun vadeli gelişme açısından alt yapı yatırımlarının yavaşlatılması ve bu tip yeni projelerin programa alınmaması konusuna ağırlık kazandırmıştır.

1971 yılında kamu stoklarında 500 milyon lira çevresinde bir artış beklenmektedir. Bu miktarın 100 milyon liralık kısmı 1970 te azalma gösteren İktisadi Devlet Teşekkülleri stoklarında, kalanı Tekel Genel Müdürlüğünün tütün ve çay stoklarında beklenmektedir.

Özel imalât sektöründe ve diğer sektörlerde 1970 e göre daha hızlı bir artış olacağı, diğer tarımsal ürün stoklarındaki artışın yavaşlıyacağı tahmin edilmiştir.

Tasarruflar :

Yurtiçi tasarrufların gayrisafi milli hâsıla içindeki oranı Planın 1971 yılı için öngördüğü hedefe göre yüzde 2,5; 1970 tahminlerine göre ise yüzde 0,6 kadar geride olacaktır.

Özel sektörle kamu sektörü arasındaki cari transferler ve iç - dış borçlanmalar dikkate alınarak hesaplanan kamu harcanabilir gelirinde program yılında yüzde 23,5 oranında çok yüksek bir artış beklenmekle beraber kamu tüketiminde Devlet memurlarının maaş ve ücretleri sebebiyle ortaya çıkan yükselme kamu tasarruflarının artış hızının yüzde 5,6 dan daha fazla olmasına imkân vermemektedir. Kamu tüketiminin kamu harcanabilir geliri içindeki payı önceki yıla göre yüzde 57,6 dan 1971 de yüzde 63,8 e çıkacaktır.

TABLO : 65 — Yatırımlar ve Tasarruflar

1970 Fiyatları
Milyar T.L.

	1969 (1) (Fiili)	1970 (Tahmin)	1971
	(1)	(2)	(3)
1. Kamu harcanabilir geliri	24.5	27.7	34.3
2. Kamu tüketimi	14.0	16.0	21.9
3. Kamu tasarrufu (1-2)	10.5	11.7	12.4
4. Kamu yatırımı	13.2	14.5	16.3
— Sabit sermaye	12.8	14.3	15.8
— Stok değişmeleri	0.4	0.2	0.5
5. Kamu tasarruf açığı (4-3)	2.7	2.8	3.9
6. Gayrisafi milli hâsıla	117.1	130.5	139.7
7. Özel harcanabilir gelir (6-1)	92.7	102.8	105.4
8. Özel tüketim	79.9	88.3	90.5
9. Özel tasarruf (7-8)	12.8	14.5	14.9
10. Özel yatırım	12.0	14.0	14.8
— Sabit sermaye	10.8	12.6	13.6
— Stok değişmeleri	1.2	1.4	1.2
11. Özel tasarruf açığı (10-9)	0.8	0.5	0.1
12. Toplam iç tasarruf (3 + 9)	23.2	26.3	27.3
13. Dış tasarruf (5 + 11)	1.9	2.2	3.8
14. Toplam tasarruf (12 + 13)	25.2	28.5	31.1
15. Toplam yatırım (4 + 10)	25.2	28.5	31.1
Özel tüketim / özel harc. gelir (%)	86.2	85.9	85.9
Marjinal özel tasarruf eğilimi (%)		17.5	14.0
Marjinal tasarruf eğilimi (%)		22.8	11.2

(1) Cari fiyatlarla.

Özel harcanabilir gelirde, kamu gelirindeki artışın etkisi altında yüzde 2,5 oranında artış beklenmektedir. Özel harcanabilir gelirin 1970 de olduğu şekilde yüzde 85,9 u özel tüketim harcamalarına tahsis edilecektir. Marjinal özel tasarruf eğiliminin yüzde 14 oranında olacağı tahmin edilmektedir. Gayrisafi milli hâsıla artışlarının yüzde 11 çevresinde bir kısmı tasarruf edilecektir.

Ekonominin 3,8 milyar lira olan tasarruf açığı dış tasarruflarla karşılanacaktır. Bu suretle toplam yatırımların yüzde 87,8 i iç ve yüzde 12,2 si dış tasarrufla gerçekleştirilmiş olacaktır.

5. ÖDEMELER DENGESİ :

a. Genel durum :

Özellikle 1969 yılında uygulamaya konan ihracatı teşvik tedbirlerine rağmen gerek 1969 gerekse 1970 in ilk yarısında döviz güçlükleri had safhaya ulaşmıştır. Teşvik tedbirlerinin olumlu etkisiyle, 1968 de gerileyen ihracat 1969 da esas olarak maden ve sınai mamul ihracatındaki gelişmeye bağlı olarak 40 milyon dolar çevresinde artmıştır. Buna mukabil yerli ihracatçıdan çok yabancı alıcının hâkim bulunduğu bir kısım geleneksel tarım ürünleri ihracatında, özellikle tütünde, kur değişikliği spekülasyonları sonucunda artış yerine gerileme görülmüştür. 1969 tütün ihracatı 1968 e göre 13 milyon dolar azdır. İhracat yanında işçi dövizlerindeki olumlu gelişme de paranın dış değeri konusundaki beklevişleri bertaraf etmede yetersiz kalmıştır. 1970 yılında önemli bir kısmı Milletlerarası Para Fonu (IMF) ve Avrupa Fonunu (EMA) ilgilendiren 222 milyon dolarlık dış borç ana para ve faiz mükellefiyeti döviz gelirlerinin artan ithal taleplerinin karşılanmasına ayrılabilecek miktarını azaltmış, dış kredi kullanımında ise gecikmeler olmuştur. Bu sebeplerle transfer bekleyen ithal taleplerinin miktarı ve dolayısiyle bekleme süreleri büyük ölçüde artmıştır.

Öte yandan, son yıllarda diğer OECD ülkelerinin genel fiyat seviyesinde Türkiye'dekinden az olmayan fiyat artışlarına rağmen 1968 den bu yana iç fiyatlar ile dış fiyatlar arasında önemli bir fark ortaya çıkmıştır. Bu farkı, kalkınma faaliyeti sonucu harcamaların reel imkânları aşması olduğu kadar himaye tedbirleri arkasında hazır iç tüketim talebini hedef alan, kolay bir ithal ikamesine yönelmiş, ithal gereği fazla, yüksek rantlı bir kısım sanayiin gayri iktisadi çalışması da etkilemiştir.

Bu durum, az gelişmiş ülkelerde çeşitli strüktürel sebeplerle kaynakların dağılımında yetersiz kalan fiyat mekanizmasından sınırlı ölçüde de olsa sağlanabilecek bazı faydaları ortadan kaldırmış, ithal talebi artmış, ihracat faaliyeti nispi olarak daha az kârlı hale gelmiştir. Gerek israfı azaltarak rasyonelliğe yönelmiş bir kaynak dağılımından doğacak refah artışından istifade edilebilmesi gerek ödemeler dengesinde kendi kendine yeter olma hedefinin ihracatın miktar ve yapısında ima ettiği değişikliklerin gerçekleştirilebilmesi için iktisadi politikada kur değişikliğini de kapsayan şumullü bir yeniden düzenleme programı Ağustos 1970 tarihinde yürürlüğe konmuştur.

1971 yılı ödemeler dengesi, çeşitli istikrar tedbirlerini kapsıyan bu programın 1970 ve 1971 deki etkileri, son senelerde baskı altında bulunan ithalâtta nispi bir genişlemenin sağlanması ve rezerv durumunun takviyesi konuları gözönünde tutularak hazırlanmıştır.

b. İhracat :

1970 de, yılbaşından itibaren artma eğiliminde olan ihracatın olumlu bir gelişme göstermesi beklenmektedir. Bununla beraber 1970/-1971 ihracat sezonunun ortasında çıkan epidemi ihraç faaliyetini bir ölçüde aksatmıştır. Yıl sonu itibariyle 600 milyon dolarlık program hedefinin tam olarak gerçekleşemeyeceği ancak 1969 a göre yüzde 8,9 oranında bir artış sağlanarak 585 milyon dolara ulaşılacağı tahmin edilmektedir.

1971 yılında ihracatın ortalama plan artış hızının üstünde yüzde 9.4 oranında bir gelişme ile 640 milyon dolar olması hedef alınmıştır. İhracatın yapısında sınai mallar lehine bir gelişme beklenmektedir. Bu malların 1970 tahminlerine göre toplam ihracat içinde yüzde 18.5 olan payı 1971 de yüzde 20,6 ya yükselecektir.

TABLO : 66 — Ödemeler Dengesi

(Milyon Dolar)

	1970 Tahmin	1971
I. Cari işlemler		
A. Dış ticaret	585	640
1. İhracat	— 935	— 1 045
2. İthalât	— 350	— 405
Dış ticaret dengesi		
B. Görünmeyen işlemler	— 60	— 63
1. Dış borç faiz ödemeleri (1)	— 2	7
2. Turizm ve dış seyahat (Net)	230	262
3. İşçi gelirleri	— 35	— 35
4. Kâr transferleri	— 25	— 28
5. Proje kredileri hizmet ödemeleri	— 5	3
6. Diğer görünmeyenler (Net)	103	146
Görünmeyen işlemler dengesi	10	6
C. Enfrastrüktür	— 237	— 253
Cari işlemler dengesi		
II. Sermaye hareketleri	— 134	— 118
1. Dış borç ödemeleri (1)	50	30
2. T.L. karşılığı gıda ithalâtı ve hibe	40	32
3. Özel yabancı sermaye	165	230
4. Proje kredileri	190	140
5. Program kredileri (1)	22	25
6. Bedelsiz ithalât	333	339
Sermaye hareketleri dengesi	96	86
Genel denge	66	3
IMF net durumu	— 100	— 32
Rezerv hareketleri	— 62	— 57
Net hata ve noksan		
	— 25	— 57
— Proje kredileri ithalât farkı	— 37	—
— Diğer		

(1) Tecil hariç, röfinansman dahildir.

TABLO : 67 — 1971 Yılı İhracat Hedefleri

	(Milyon Dolar) 1970 Tahmin	1971
I. Tarım ve hayvancılık ürünleri	439,5	466,0
a. Hububat ve baklagiller	6,0	7,0
1. Arpa	—	—
2. Çavdar	—	—
3. Mercimek	2,5	3,0
4. Nohut	0,8	1,0
5. Kuşyemi	0,1	1,0
6. Diğerleri	2,6	2,0
b. Meyve ve sebzeler	155,0	168,0
1. Fındık	100,0	100,0
2. Kuru üzüm (Çekirdeksiz)	23,0	26,0
3. Kuru incir	7,5	8,0
4. Antep fıstığı	2,5	5,0
5. Portakal ve mandalina	4,5	8,0
6. Limon	4,0	5,0
7. Diğer turunçgiller	0,5	1,0
8. Diğerleri	13,0	15,0
c. Endüstri bitkileri	244,5	253,0
1. Tütün	103,5	107,0
2. Pamuk	131,0	136,0
3. Orman ürünleri	3,0	2,5
4. Diğerleri	7,0	7,5
d. Hayvancılık ve hayvan ürünleri	28,0	31,0
1. Sığır (Canlı)	7,0	8,0
2. Koyun (Canlı)	5,0	6,0
3. Keçi (Canlı)	1,0	1,0
4. Yapağı	0,5	1,0
5. Tiftik	6,0	6,0
6. Ham deri	6,5	6,0
7. Diğerleri	2,0	3,0
e. Su ürünleri	6,0	7,0
II. Madencilik ve taşocakçılığı ürünleri	37,5	42,0
1. Krom	13,5	14,0
2. Kolomanit	7,0	10,0
3. Civa	3,5	4,0
4. Manyezit	3,0	3,0
5. Diğerleri	10,5	11,0
III. Sanayi ürünleri	108,0	132,0
1. Gıda - içki sanayii	51,0	58,0
2. Dokuma sanayii	25,0	30,0
3. Orman ürünleri sanayii	3,0	5,0
4. Deri ve kösele işleme sanayii	2,5	3,0
5. Kimya sanayii	7,0	8,0
6. Petrol ürünleri sanayii	0,5	2,0
7. Çimento sanayii	1,0	5,0
8. Cam - seramik sanayii	1,0	1,0
9. Demirden başka metaller sanayii	11,0	12,0
10. Madeni eşya, makina imalât sanayii	2,0	3,5
11. Elektrik makineleri, elektronik sanayii	0,1	0,3
12. Diğerleri	3,9	4,2
TOPLAM	585,0	640,0

c. İthalât :

1971 yılı ithalâtı, yatırım gerekleri ve sektörlerin çeşitli ithal talepleri gözönünde tutularak 1 milyar 45 milyon dolar olarak öngörülmüştür.

1971 yılında devam etmekte bulunan büyük projelerin yatırım malı ithalâtında önemli bir payı olacaktır. Bunlar arasında demir-çelik, rafineri, alüminyum, petro-kimya tesisleri başta gelmektedir. Büyük kısmı devam eden yatırımlar için olmak üzere 1971 yılında 315 milyon dolarlık ithalât yapılacaktır.

Üretim ihtiyacı için 615 milyon dolarlık hammadde ithalâtı öngörülmüştür. Tüketim malı ithalât gereği, hava koşullarının elverişsiz gitmesi nedeniyle duyulan büyük çaptaki buğday ihtiyacı ve diğer gıda maddeleri ithalâtı oranında artmaktadır. Bu sebeple 1969 ve 1970 yıllarında tüketim malı ithalâtı tahminlerin üzerinde gerçekleşmiştir. 1971 yılına ait tüketim malı ithalâtının 115 milyon dolar seviyesinde olması beklenmektedir.

1971 için öngörülen ithalâtın ana mal grupları ve kaynaklar bakımından dağılışı şöyledir :

TABLO : 68 — 1971 Yılı İthalâtının Dağılımı

Milyon Dolar

	Yatırım Malları	Hammaddeler	Tüketim Malları	Toplam
Liberasyon	35	370	50	455
Tahsisli ithal malları	90	170	10	270
Anlaşmalı memleketler	22	70	8	100
Program ithalâtı	147	610	68	825
Nato - Enfrastrüktür	4	—	—	4
Özel yabancı sermaye	16	—	—	16
Proje kredileri	145	—	—	145
T.L. karşılığı gıda ithalâtı ve hibe	—	5	25	30
Bedelsiz ithalât	3	—	22	25
TOPLAM	315	615	115	1 045

d. Görünmeyen işlemler :

Turizm ve dış seyahat harcamalarında, 1971 yılında olumlu gelişmeler beklenmektedir. Uzun süredenberi açık veren turizm ve dış seyahat kaleminde 7 milyon dolarlık fazla tahmin edilmektedir.

Yurt dışında bulunan işçilerin gönderdikleri tasarruflar, son yıllarda önemli bir gelir kaynağı haline gelmiştir. Özellikle artan işçi sayısına ve sosyal güvenlik alanında sağlanmış olan haklara bağlı olarak 1971 yılında bu kaynaktan 262 milyon dolar elde edilmesi beklenmektedir.

Özel Yabancı Sermayenin kâr ve bir kısım ana para ödemelerini kapsıyan «Kâr Transferleri» nin 1970 seviyesini aşmayacağı tahmin edilmektedir.

Konsorsiyum'dan ve Konsorsiyum dışı devlet ve kuruluşlardan sağlanan kredilerde beklenen artışa paralel olarak proje kredisi hizmet ödemeleri için 1971 yılında 28 milyon dolarlık harcama öngörülmektedir.

1970 de (— 237) milyon dolar olacağı tahmin edilen cari işlemler dengesinin 1971 yılında 253 milyon dolarlık açık vermesi beklenmektedir.

e. Sermaye hareketleri :

1971 dış borç ana para ödemesi yaklaşık olarak 15 milyon dolarlık kısmı Konsorsiyum dışı proje kredilerinin itfa karşılığı olmak üzere 118 milyon dolardır.

Stok seviyesini yükseltmek üzere yapılacak buğday ve diğer hibe ithalâtının 30 milyon dolar olacağı tahmin edilmiştir.

1970 yılında arızi faktörlere bağlı olarak artan özel yabancı sermaye girişinin 32 milyon dolar olması beklenmektedir.

Normal Konsorsiyum kaynaklarına ilâveten, özellikle Konsorsiyum dışı ülkelerle yürütülen projelerin aktif bir safhaya gelmesi sebebiyle artacak proje kredisi ithalâtına paralel olarak büyük kısmı mevcut pipeline'dan kullanılacak proje kredisi 230 milyon dolar seviyesinde tahmin edilmiştir. Bu miktarın takriben 90 milyon dolarlık kısmı konsorsiyum dışı kaynaklarla ilgilidir. Toplam olarak yeni taahhütlerden kullanılacağı tahmin edilen miktar 15 milyon dolar çevresindedir. 230 milyon dolarlık kullanımın 28 milyon dolarlık kısmı proje kredisi hizmet ödemeleri ile ilgilidir. Kalan miktar üzerinden fiilen yapılabilecek ithalât 145 milyon dolar kadar tahmin edilmiştir.

Gelecek yıllarda, planlanan yatırımlara paralel olarak düzenli bir proje kredisi pipe-line'ının devam ettirilmesi, 1971 de konsorsiyum ülkelerinden 1970 yılındaki azalmayı ve yıl içindeki kullanımı telafi edecek seviyede yeni taahhütlerin sağlanmasını gerektirmektedir.

1970 yılında kararlaştırılan ve 1971 Şubat ayında çekilecek olan 15 milyon dolarlık EMA kredisi ve 25 milyon dolarlık EMA röfinansmanı dahil olmak üzere Konsorsiyum kaynaklarından temini gerekli program kredisi ihtiyacı 140 milyon dolar olarak tespit edilmiştir.

IMF' ten 15 milyon dolarlık özel çekme hakkı da dahil olmak üzere 1971 yılında çekilmesi halen kararlaştırılmış bulunan miktar 30 milyon dolar borç ödemesi ise 27 milyon dolardır. Bu sebeple IMF' net durumu 3 milyon dolar olacaktır.

6. KAMU KESİMİNİN DENGESİ :

a. Genel durum :

1969 yılında toplam kamu harcamaları cari fiyatlar ile yüzde 13,7 artış göstererek 32 milyar 146 milyon liraya ulaşmıştır. Bu, gayrisafi

milli hâsılanın yüzde 27,4 üne tekabül etmektedir. Artış hızı, cari harcamalarda yüzde 11,5, yatırım harcamalarında yüzde 14,4 ve transfer harcamalarında yüzde 17,7 olmuştur. Toplam kamu gelirlerinde 1969 yılında ancak yüzde 11,8 oranında bir artış sağlanabildiğinden, kamu kesimi 2 milyar 600 milyon lira açık vermiş, bunun 600 milyon lirası iç borçlanma ile, 2 milyar lirası ise Merkez Bankası kaynakları ve bütçe emanetlerindeki artışlar ile karşılanmıştır.

1970 yılında kamu harcamalarının yüzde 15,9 oranında bir artışla 37 milyar 256 milyon liraya ulaşması beklenmektedir. Bu miktar gayrisafi milli hâsılanın yüzde 28,5 ine tekabül etmektedir. Kamu harcamalarının 1970 program hedefine göre fazlalık göstermesinin nedeni, 1970 yılı fiyat artışları, Devlet Memurları Kanununun mali hükümlerinin yıl içinde uygulamaya konulması ve yıl içinde alınan devalüasyon kararı sonucu harcamalarda ilâve nakit harcama zorunluluğunun ortaya çıkmasıdır. Kamu harcamalarında artış oranlarının, cari harcamalarda yüzde 14,4, yatırım harcamalarında yüzde 12.2 ve transfer harcamalarında ise yüzde 28,4 olması beklenmektedir.

1970 yılında kamu gelirlerinin, kamu harcamalarından çok daha hızlı bir şekilde, yüzde 25,6 oranında artış göstererek 37 milyar 116 milyon liraya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Böylece 1970 yılında kamu kesimi dengesinin bir önceki yıla oranla olumlu bir gelişme göstererek azğın 140 milyon liraya ineceği tahmin edilmektedir. 600 milyon liralık uzun vadeli iç borçlanma ile beraber 460 milyon liralık fazla verilmesi muhtemeldir.

TABLO : 69 — Kamu Kesimi Dengesi (1968 - 1970)

(Cari Fiyatlarla)
(Milyon T. L.)

	1968	1969	% Artış	1970 (Tahmin)	% Artış	1971	% Artış
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1. HARCAMALAR	28 281	32 146	13,7	37 256	15,9	45 420	21,9
a. Cari harcamalar	12 494	13 933	11,5	15 940	14,4	21 800	36,8
b. Yatırım harcamaları	11 156	12 763	14,4	14 320	12,2	15 795	10,3
c. Transfer harcamaları	4 631	5 450	17,7	6 996	28,4	7 825	11,8
2. GELİRLER	26 423	29 546	11,8	37 116	25,6	44 785	20,7
3. FARK	1 858	2 600	—	140	—	635	—
a. İç borçlanma	500	600	—	600	—	800	—
b. Açık veya fazla	— 1 358	— 2 000	—	460	—	165	—

TABLO : 70 — Kamu Kesimi Dengesi (1969)

(Milyon T. L.)

	Genel ve katma bütçe	Mahalli idareler	Döner sermaye	İ.D.T.	Toplam
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. HARCAMALAR	26 029	2 448	494	3 175	32 146
a. Cari harcamalar	12 328	1 605	—	—	13 933
b. Yatırım harcamaları	6 771	688	494	4 810	12 763
c. Transfer harcamaları	6 930	155	—	— 1 635	5 450
2. GELİRLER	19 141	—	—	—	19 141
a. Vergi gelirleri	6 798	—	—	—	6 798
— Vasıtasız	12 343	—	—	—	12 343
— Vasıtalı	2 414	—	—	—	2 414
b. Vergi dışı bütçe gelirleri	—	2 448	494	2 192	5 134
c. Özkaynak ve fonlar	1 147	—	—	983	2 130
d. Karşılık paralar ve proje kredileri	727	—	—	—	727
e. Tasarruf bonosu					
TOPLAM	23 429	2 448	494	3 175	29 546
3. FARK	2 600	—	—	—	2 600
a. İç borçlanma	600	—	—	—	600
b. Açık	2 000	—	—	—	2 000

TABLO : 71 — Kamu Kesimi Dengesi (1970) (1) *(Milyon T. L.)*

	Genel ve katma bütçe	Mahalli idareler	Döner sermaye	İ.D.T.	Toplam
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. HARCAMALAR	30 600	2 630	466	3 560	37 256
a. Cari harcamalar	14 200	1 740	—	—	15 940
b. Yatırım harcamaları	7 300	744	466	5 810	14 320
c. Transfer harcamaları	9 100	146	—	— 2 250	6 996
2. GELİRLER					
a. Vergi gelirleri	22 855	—	—	—	22 855
— Vasıtasız	8 535	—	—	—	8 535
— Vasıtalı	14 320	—	—	—	14 320
b. Vergi dışı bütçe gelirleri	2 635	—	—	—	2 635
c. Özel fon geliri	300	—	—	—	300
d. Öz kaynaklar ve fonlar	—	2 630	466	1 900	4 996
e. Karşılık paralar ve proje kredileri	3 370	—	—	1 660	5 030
f. Tasarruf bonosu	900	—	—	—	900
g. Kesenek - karşılık farkı (2)	400	—	—	—	400
TOPLAM	30 460	2 630	466	3 560	37 116
3. FARK	— 140	—	—	—	— 140
a. İç borçlanma	600	—	—	—	600
b. Açık veya fazla	460	—	—	—	460

(1) Tahmin
(2) 1970 Bütçe Kanunu Md. 21

TABLO : 72 — Kamu Gelir Harcama Dengesi (1971) *(Milyon T. L.)*

	Genel ve katma bütçe	Mahalli idareler	Döner sermaye	İ.D.T.	Toplam
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. HARCAMALAR	38 150	2 850	445	3 975	45 420
a. Cari harcamalar	19 800 (1)	2 000	—	—	21 800
b. Yatırım harcamaları	7 575	800	445	6 975	15 795
c. Transfer harcamaları	10 775	50	—	— 3 000	7 825
2. GELİRLER	29 550	—	—	—	29 550
a. Vergi gelirleri	11 215	—	—	—	11 215
— Vasıtasız	18 335	—	—	—	18 335
— Vasıtalı	3 020	—	—	—	3 020
b. Vergi dışı bütçe gelirleri	—	2 850	445	1 775	5 070
c. Öz kaynaklar ve fonlar	2 595	—	—	2 200	4 795
d. Karşılık paralar ve proje kredileri	1 150	—	—	—	1 150
e. Tasarruf bonosu	1 200	—	—	—	1 200
f. Kesenek ve karşılık fonu					
TOPLAM	37 515	2 850	445	3 975	44 785
3. FARK	635	—	—	—	635
a. İç borçlanma	800	—	—	—	800
b. Açık veya fazla	165	—	—	—	165

(1) *Maliye Bakanlığı tahmini*

b. Kamu kesimi dengesi :

1971 yılı toplam kamu harcamaları, 1970 tahminlerinden yüzde 21,9 oranında bir fazlalık ile 45 milyar 420 milyon lira olarak tespit edilmiştir. Bu miktar gayrisafi millî hâsılanın yüzde 32,5 ine tekabül etmektedir. Kamu gelirleri ise 1970 e göre yüzde 20,7 oranında bir fazlalık ile 44 milyar 785 milyon liraya ulaşacaktır. 1971 yılında 800 milyon liralık iç borçlanma ile beraber 165 milyon liralık fazla beklenmektedir.

600 milyon lira olarak tahmin edilen Memur Yardımlaşma Kurumu için personel maaşlarından kesilecek yüzde 5 lerin 1971 yılında Devletçe borçlanılması halinde, 1971 yılında kamu kesiminin fazlası daha da artacaktır.

(1) Harcamalar :

(i) Cari harcamalar

1970 yılında 15 940 milyon lira olacağı tahmin edilen kamu cari harcamaları 1971 yılında yüzde 36,8 artış ile 21 800 milyon liraya ulaşacaktır. Cari harcamaların planda öngörülen seviyenin üzerinde olmasının sebeplerinden biri Devlet Memurları Kanununun mali hükümlerinin 1971 yılında tam olarak uygulanmasıdır. Toplam kamu cari harcamalarının 2 milyar lirası mahallî idareler, 19 800 milyon lirası ise Maliye Bakanlığı tahminlerine göre genel ve katma bütçeli daireler tarafından yapılacaktır.

(ii) Yatırım harcamaları

1971 yılında kamu yatırımları 1970 tahmini seviyesinin yüzde 10.3 fazlası ile 15 795 milyon lira olacaktır. Kamu yatırımlarının gayrisafi millî hâsıla içindeki payı yüzde 11,3 dür.

Kamu yatırımlarının kamu kesimi içinde dağılımı Tablo 73 de gösterilmiştir.

TABLO : 73 — Kamu Yatırımları *(Cari fiyatlar)*
(Milyon T.L.)

	1969	%	1970	%	1971	%
Genel ve katma bütçe	6 771	53,0	7 300	51,0	7 575	48,0
Mahallî idareler	688	5,4	744	5,2	800	5,1
Döner sermayeler	494	3,0	466	3,3	445	2,8
İktisadî Devlet Teşekkülleri	4 810	37,7	5 810	40,5	6 975	44,1
TOPLAM	12 763	100,0	14 320	100,0	15 795	100,0

(iii) Transfer harcamaları

1971 yılı kamu kesimi net transfer harcamaları, önceki yıllardaki hızlı artış eğiliminin aksine oldukça sınırlı bir artış göstererek 7 milyar 825 milyon lira olacaktır.

(2) Gelirler :

1970 yılında 37 milyar 116 milyon lira olacağı tahmin edilen toplam kamu gelirlerinin 1971 de 44 milyar 785 milyon liraya çıkması beklenmektedir.

Karşılık para ve proje kredilerinde 235 milyon lira olarak tahmin edilen azalmaya karşılık, 1971 yılında vergi gelirlerinde 6,7 milyar çevresinde artış beklenmektedir.

1970 yılında kamu gelirlerinin gayrisafi milli hâsıla içindeki payı yüzde 28,4 iken bu pay 1971 de yüzde 32,1 e çıkacaktır. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda 1971 kamu gelirlerinin, karşılanacak açık dahil gayrisâfi milli hâsılanın yüzde 30,8 ine ulaşması öngörüldüğünden, 1971 Programı kamu gelir hedefi Planda tespit edilen hedefin üzerindedir.

A. GENEL VE KATMA BÜTÇELER :

1. Genel durum :

1969 yılı Konsolide Bütçe harcamaları 1968 e oranla yüzde 15,8 artarak 26 029 milyon liraya ulaşmıştır. Artış hızı cari harcamalarda yüzde 11,9 ve yatırım harcamalarında yüzde 9,1 iken transfer harcamalarında yüzde 31,9 olmuştur.

1970 konsolide bütçe ödenekleri, Personel Kanununun getireceği artış dışındaki harcamalar için 1969 gerçek harcama toplamından yüzde 4,4 oranında fazla tespit edilmiştir. Oranın bu seviyede tutulabilmesi için program harcama hedefinden yüzde 6 ya varan bir kesinti yapmak gerekmiştir. 1970 yılı Aralık ayından itibaren Personel Kanununun mali hükümlerinin uygulanmasına başlanması ve yıl içinde alınan devalüasyon kararı sebebiyle harcamalar için ilâve nakit gereğinin ortaya çıkmış olması sonucu 1970 konsolide bütçe giderlerinin 1969 seviyesinden yüzde 17,6 fazla ile 30 600 milyon liraya ulaşması beklenmektedir. Artış oranlarının cari harcamalarda yüzde 15,2, yatırım harcamalarında yüzde 7,8 ve transfer harcamalarında yüzde 31,3 olacağı tahmin edilmektedir.

1970 konsolide bütçesinin özelliklerinden biri, Aralık 1970 den itibaren uygulanacak olan Devlet Memurları Kanununun mali hükümleri sebebiyle cari harcamalarda önceki yıllara oranla beklenen önemli artıştır. 1970 Bütçesine bu amaçla, 2 milyar lirayı aşan ilâve bir ödenek konulmuş bulunmaktaydı. 1971 uygulamasında gerekli mali yükün bu miktarın çok üzerine çıkması muhtemeldir.

Yatırım harcamaları ise gerek devalüasyon gerek tabii afetler sonucu ortaya çıkan ilâve ihtiyaç sebebiyle 7,3 milyar lira çevresinde gerçekleşecektir.

TABLO : 74 — Konsolide Bütçe Ödenekleri *(Cari Fiyatlarla)*
(Milyon T. L.)

	1968	1969	%	1970	%	1971	%
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Cari	11 736	12 467	9,1	14 997	20,9	19 800 (1)	32,0
Yatırım	6 176	6 939	12,4	6 990	0,7	7 575	8,4
Transfer	5 029	7 324	45,6	7 906	7,9	10 775	36,3
TOPLAM	22 580	26 670	18,1	29 893	12,1	38 150	24,6

(1) Maliye Bakanlığı tahmini

TABLO : 75 — Konsolide Bütçe Gelir-Gider Dengesi

(Cari Fiyatlarla)
(Milyon T. L.)

	1968	1969	%	1970	%	1971	%
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
HARCAMALAR	22 476	26 029	15,8	30 600	17,6	38 150	24,7
Cari	11 017	12 328	11,9	14 200	15,2	19 800 (3)	39,4
Yatırım	6 206	6 771	9,1	7 300	7,8	7 575	3,8
Transfer	5 253	6 930	31,9	9 100	31,3	10 775	18,4
GELİRLER	20 618	23 429	13,6	30 460	30,0	37 515	23,2
Vergi gelirleri	16 232	19 141	17,9	22 855	19,4	29 550	29,3
— Vasıtasız	5 690	6 798	19,5	8 535	25,6	11 215	31,4
— Vasıtalı	10 542	12 343	17,1	14 320	16,0	18 335	28,0
Vergi dışı normal bütçe gelirleri	1 703	1 706	0,2	1 885	10,5	2 215	17,5
Özel fon geliri	—	—	—	300	—	—	—
Karşılık paralar ve proje kredisi	1 442	1 147	— 20,5	3 370	193,8	2 595	— 23,0
Tasarruf bonosu	624	727	16,7	900	23,8	1 150	27,8
Kalma bütçe gelirleri (1)	617	708	14,7	750	5,9	805	7,3
Kesenek karşılık farkı (2)	—	—	—	400	—	—	—
Kesenek ve karşılık fonu	—	—	—	—	—	1 200	—
						635	—
FARK	1 858	2 600	—	140	—	800	—
İç borçlanma	500	600	—	600	—	165	—
Açık veya fazla	— 1 358	— 2 600	—	460	—		

(1) *Proje kredisi hariçtir*
(2) *1970 Bütçe Kanunu Md. 21*
(3) *Maliye Bakanlığı tahmini*

TABLO : 76 — Sermaye Teşkili ve Transfer Ödenekleri *(Cari Fiyatlarla)*

(Milyon T. L.)

	1968 (1)	1969 (2)	% (3)	1970 (4)	% (5)
İktisadi Devlet Teşekkülleri	861	1 536	78,4	1 758	14,5
Sosyal transferler	641	727	13,4	426	— 41,4
Borç ödemeleri	1 919	2 404	25,3	3 243	34,9
Kamulaştırma	416	616	48,1	788	27,9
Teşvik fonları ve katılma payı	447	715	60,0	476	— 33,4
499 sayılı Kanunla faiz ödemesi	290	360	24,1	400	11,1
Tekel'e destekleme transferi	—	470	—	—	—
Diğer	455	496	9,0	815	64,3
TOPLAM	5 029	7 324	45,6	7 906	7,9

1970 bütçesine transfer harcamaları için 1969 gerçek harcamalarından yüzde 14,1 fazlalık ile 7 906 milyon lira ödenek koyulmuştur. Ancak yıl içindeki gelişmeler sonucu transfer harcamalarının yüzde 31,3 oranında bir artışla 9 100 milyon lira olacağı tahmin edilmektedir. Transfer harcamalarındaki bu artışın sebebi, esas itibariyle devalüasyona bağlı olarak dış borç ödemelerinin Türk Lirası olarak artması ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin finansman ihtiyacının fazlalaşmasıdır.

1969 yılında yüzde 13,6 oranında artan konsolide bütçe gelirlerinin 1970 de yüzde 30 artışla 30 460 milyon liraya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu artışın önemli bir kısmı karşılık paralardan ve yeni vergilerden bir kısmı da Personel Kanunu uygulamasının gelir vergisi üzerindeki etkisinden ileri gelecektir.

1970 yılında konsolide bütçe harcamalarının konsolide bütçe gelirlerinden 140 milyon lira fazla olacağı tahmin edilmektedir. 600 milyon liralık uzun vadeli iç borçlanma ile bütçenin 460 milyon liralık fazla vereceği tahmin edilmektedir.

2. *1971 konsolide bütçesi :*

a. *Harcamalar :*

1971 konsolide bütçe harcamaları 1970 gerçekleşme tahminine oranla yüzde 24,7 oranında artarak 38 150 milyon liraya ulaşacaktır.

Cari harcamalar yüzde 39,4 artış ile 19 800 milyon lira olacaktır. Bu artışın bir kısmı Personel Kanununun mali hükümlerinin uygulanmasından ileri gelmektedir. Bu cari harcama hedefi, 1970 Mart - Kasım dönemi ile ilgili olup 1971 yılından daha sonraki yıllara intikal edecek olan personel gideri farklarını kapsamamaktadır.

1971 yılı bütçe yatırımları 1970 e oranla yüzde 3,8 oranında artış ile 7 575 milyon lira olarak tespit edilmiştir. Daha önce yatırım bütçeleri içinde yer almakta olan bir kısım teknik personel giderleri Devlet Memurları Kanunu uygulaması sonucu cari bütçe ile ilişkilendirilmiş bulunduğundan bütçe yatırım harcamalarının artış hızı gerçekte daha yüksektir.

Transfer harcamaları ise yüzde 18,4 artışla 10 775 milyon liraya ulaşacaktır. 1971 yılında İktisadi Devlet Teşekküllerine yapılacak transferlerin artırılması zoruniuluğu ortaya çıkmıştır. Gerçekten İktisadi Devlet Teşekküllerinde yaratılacak özkaynaklarda Personel Kanunu uygulaması ve toplu sözleşmeler nedenleri ile bir azalma görülmektedir. Bunun ötesinde 1971 yılında Keban ve Boğaz Köprüsü projeleri nedenleri ile kamulaştırmalar da artışlar göstermektedir.

b. *Bütçe gelirleri :*

1971 konsolide bütçe gelirlerinin yüzde 23,2 oranında artarak 37 515 milyon liraya ulaşması beklenmektedir.

1971 yılı vergi gelirleri 1970 yılında getirilen vergiler ve Personel Kanunu uygulaması sonucu yüzde 29,3 oranında artarak 29 550 milyon

liraya ulaşacaktır. Artış hızı vasıtasız vergilerde yüzde 31,4 ve vasıtalı vergilerde yüzde 28 dir. Vasıtasız vergilerin toplam vergiler içindeki payı 1971 de yüzde 37,3 ten yüzde 38 e çıkacak, toplam vergilerin GSMH içindeki payı ise 1970 de yüzde 17,5 iken, 1971 de yüzde 21,2 olacaktır.

c. Bütçe dengesi :

1971 yılı konsolide bütçe harcamaları konsolide bütçe gelirlerinden 635 milyon lira fazladır. Bu fark iç borçlanma ile karşılanacaktır.

B. İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ :

Devletin ekonomik ve sosyal fonksiyonlarının İktisadi Devlet Teşekküllerinde birleşmiş olması, düşük prodüktivite ile çalışan işçi problemi, 440 sayılı Kanuna rağmen ilgili oldukları bakanlıktan müstakil olarak karar alma yetkilerinin çok sınırlı bulunması gibi sebeplerle bu kuruluşlar ekonomik olamamaktadırlar. Gerektiğinde Hazine kaynaklarını zorlama imkânlarına da sahip bulunmaları teşekkülleri yatırım ve yatırım dışı harcamalarında disiplinsizliğe ve ücret politikalarında mali durumlarını gerektiği ölçüde dikkate almama yoluna sevkedebilmektedir.

Özellikle 1968 ve 1969 yıllarında işletmeci kuruluşlardan çoğunda toplu iş sözleşmeleri ve artan ham madde fiyatları sebebiyle maliyetler yükselmiştir. 1970 yılında bir kısım teşekküllerde mali amaçlarla fiyat ayarlamaları yoluna gidilmiştir.

İşletmeci kuruluşların toplam kârları 1969 yılında Programa göre yüzde 43.9 oranında gerçekleşmiştir. Etibank, SEKA, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı dışında kalan hemen bütün kuruluşlar programa nazaran çok daha az kâr etmişler Türkiye Kömür İşletmeleri ise ancak 1968 yılında yapılan zamlar sebebiyle kâr edebilmiştir.

Toplu iş sözleşmelerinin ağır yükü İktisadi Devlet Teşekküllerinin 1970 programlarında önemli sapmalara yol açmıştır. Genel olarak, toplu iş sözleşmelerinin teşekküllerin kârlılık durumu ile ilişkilendirilmesi öncelikle gözönünde tutulması gereken konulardan biri haline gelmiştir.

Gizli işsizliğin mevcut olduğu ünitelerdeki işgücü fazlasının işletmeye yeni girecek olan projelere kaydırılması suretiyle istihdamın muayyen bir seviyede tutulması prodüktiviteyi arttırabilecektir.

Yatırımlarda, proje hazırlama, değerlendirme ve izlemede benimsenecek modern metodlar bir taraftan yatırımların iktisadiliğini, diğer taraftan projelerin termin planlarına göre bitirilmesi imkânını getirecektir. Bu açıdan kuruluşların, proje hazırlama ve değerlendirme metodları, proje personelinin kalitesi, yatırımların hacminden çok üretim ve rantabilite yönleri üzerinde durmaları gerekmektedir

Finansman açısından İktisadi Devlet Teşekkülleri, büyük bir tasarruf politikası içine girmek, artan faiz hadlerinin olumsuz etkilerini önlemek amacı ile işletme sermayelerinde azami tasarrufu sağlamak, bir taraftan satış hacmini artırmak diğer taraftan stok kontrol tek-

niklerini uygulamak suretiyle asgari stokla çalışmak, alacaklarını tahsil etme konusunda daha büyük çaba göstermek ve sonuç olarak işletme sermayesinin devir süratini artırmak durumundadırlar. Diğer taraftan işletmeci kuruluşların genel ve katma bütçeli dairelere sattıkları mal ve hizmet bedellerini tahsil edememeleri bir taraftan kuruluşların finansman programlarını zincirleme olarak aksatmakta, diğer taraftan bütçe disiplinini bozucu özellikte gelişme göstermektedir. 1970 yılında Petrol Ofisi, Et ve Balık Kurumu, Sümerbank ve T. C. Devlet Demiryollarının sadece Milli Savunma Bakanlığından tahsil edemedikleri alacakları 200 milyon lira civarındadır.

1971 yılında İktisadi Devlet Teşekkülilerinin yatırımları 6 975 milyon TL. olarak programlanmıştır. Bu yatırımlara tahsis edecekleri kaynaklar 1 775 milyon lira olarak tahmin edilmiştir. 5 200 milyon liralık açığın 2 200 milyon TL. sı proje kredisi ve kalan 3 000 milyon lirası bütçe transferleri ile karşılanacaktır. Bütçe transferlerinde 1969 ve 1970 yıllarına oranla görülen büyük artışın temel nedeni 1971 yılında kuruluşların zarar karşılığı ve sermayeye mahsuben olan taleplerinin büyük ölçüde artmış olmasıdır. İşletme açıklarında en önemli faktörlerden biri personel maaşlarına yapılacak büyük miktardaki zamdır.

TABLO : 77 — İktisadi Devlet Teşekküllerinin Yatırım Finansmanı

Cari fiyatlar
Milyon TL.

	1969 Fiili	1970 Tahmin	1971
Yatırımlar	4 810	5 810	6 975
Öz kaynaklar	2 192	1 900	1 775
Finansman açığı	2 618	3 910	5 200
Bütçe transferleri	1 635	2 250	3 000
Proje kredisi	983	1 660	2 200

TABLO : 78 — İktisadi Devlet Teşekküllerinin Yatırımlara Tahsis Edilecek Kaynakları

(Milyon T.L.)
Cari Fiyatlarla

	1969 Gerçekleşme	1970 Tahmin	1971
	(1)	(2)	(3)
Sümerbank	— 205,4	— 233,0	— 352,0
Etibank	390,9	338,0	104,6
TEK	—	—	297,4
T. Kömür İşletmeleri	— 402,2	— 57,0	— 376,0
T. Demir Çelik İşletmeleri	83,3	146,0	355,5
T. Çimento Sanayii	42,8	— 95,0	— 100,0
Ankara Çimento Sanayii	3,9	—	5,7
Azot Sanayii	— 162,1	— 179,0	— 221,0
M. Kimya Endüstrisi Kurumu	— 16,4	— 63,0	— 161,0
SEKA	113,9	70,0	100,0
T. Petrolleri A. O.	152,9	165,0	500,0
T. Şeker Fab. A. Ş.	— 464,1	43,0	30,0
Türk Hava Yolları	— 27,1	2,0	55,8
Denizcilik Bankası	— 158,6	— 125,0	— 180,0
D. B. Deniz Nakliyat	— 58,9	21,0	10,0
T. C. Devlet Demiryolları	— 743,6	— 765,0	— 1 200,0
PTT	121,9	— 5,0	— 375,0
Toprak Mahsulleri Ofisi	12,4	3,0	11,5
Et - Balık Kurumu	32,4	— 55,0	15,0
Petrol Ofisi	— 3,0	— 53,0	32,4
Devlet Malzeme Ofisi	7,3	2,0	4,1
Ziraî Donatım Kurumu	8,6	— 5,0	5,0
Süt Endüstrisi Kurumu	— 5,2	— 25,0	5,0
Turizm Bankası	10,3	—	— 10,0
TRT	18,3	8,0	— 30,0
Petro Kimya	114 5	—	89,0
Yem Sanayii	— 10,7	—	5,0
Yapağı Tiftik	—	—	—
İşletmeci Kuruluşlar Toplamı	— 1 143,9	— 862,0	— 1 379,0
İller Bankası	296,2	232,0	250,0
T. C. Ziraat Bankası	7,4	17,0	—
T. Emlâk Kredi Bankası	6,2	1,0	—
Vakıflar Bankası	3,8	—	—
Sosyal Sigortalar Kurumu	1 489,6	1 414,0	1 850,0
Emekli Sandığı	168,4	246,0	54,0
Devlet Yatırım Bankası	1 385,8	871,0	1 000,0
Halk Bankası	— 22,0	— 19,0	—
Güven Sigorta A. Ş.	—	—	—
Tasarrufçu Kuruluşlar Toplamı	3 335,4	2 762,0	3 154,0
GENEL TOPLAM	2 191,5	1 900,0	1 775,0

C. MAHALLİ İDARELER :

1. Gelirler :

Mahalli idareler gelir reformunun bir kısmını teşkil eden ve mahalli idare gelirleri arasında önemli bir yer tutan bina ve arazi vergilerini yeniden düzenleyen Emlâk Vergisi Kanunu 1971 Mali yılında yürürlüğe girecektir. Belediye gelirlerini yeniden düzenleyen Belediye Gelirleri Kanun Tasarısının da kısa sürede kanunlaşması beklenmektedir.

Mahalli idareler reformunun gelir yönünü teşkil eden bu gelişmelere karşılık, bu reformun tamamlayıcısı olan, kamu hizmetlerinin merkezi ve mahalli idareler arasında günün şartlarına uygun olarak bölüşümü ve kamu gelirlerinin de hizmet bölüşümüne paralel olarak paylaşılması konularında henüz bir sonuç alınamamıştır. Mahalli kamu hizmetlerinin büyük kısmını yüklenmiş olan merkezi idarenin görevleri süratle artmaktadır. Sanayileşme ve hızlı şehirleşme süreci ile ortaya çıkan alt yapı ihtiyacının mahalli finansman imkânlarına devri gerekmektedir.

Mahalli idare gelirlerinde önemli bir yer tutan Emlâk Vergisi vergiyi gerçek değer bazına oturtmak yönünden olumlu karşılanmakla birlikte, bu kaynaktan sağlanacak vergi artışının beklenen seviyeye ulaşamıyacağı anlaşılmaktadır.

1970 yılında 2 630 milyon lira olacağı tahmin edilen mahalli idare gelirleri 1971 yılında yüzde 8,4 artışla 2 850 milyon liraya ulaşacaktır.

TABLO : 79 — Mahalli İdare Gelirleri

(Milyon T.L.)
Cari Fiyatlarla

	1969 Tahmin	1970 Tahmin	1971
	(1)	(2)	(3)
İl özel idareleri	650	680	720
Belediyeler	1 573	1 710	1 870
Köyler	225	240	260
TOPLAM	2 446	2 630	2 850

1970 tahminlerine göre 1971 yılında mahalli idare cari giderleri yüzde 14,9 artış ile 2 000 milyon lira, yatırım giderleri yüzde 7,5 artış ile 800 milyon lira, net transfer giderleri ise 50 milyon lira olarak tahmin edilmiştir.

TABLO : 80 — Mahalli İdare Giderleri

Cari Fiyatlarla
(Milyon T.L.)

	1969 Tahmin	1970 Tahmin	1971
	(1)	(2)	(3)
Cari	1 605	1 740	2 000
Yatırım	688	744	800
Transfer	155	146	50
TOPLAM	2 448	2 630	2 850

D. DÖNER SERMAYELER :

TABLO : 81 — Döner Sermayeli Kuruluşlar Gelir ve Giderleri

(Milyon T. L.)
(Cari Fiyatlarla)

	1968 Gerçekleşme	1969 Gerçekleşme	1970 Tahmin	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)
Giderler	1 788	2 050	2 220	2 450
— İşletme giderleri	1 148	1 370	1 500	1 755
— Yatırım	461	494	466	445
— Katma bütçe	141	160	175	225
— Döner sermaye fazlası	38	26	59	25
Gelirler	1 788	2 050	2 220	2 450

Döner sermayeli kuruluşların faaliyetleri neticesinde sağladıkları fonların, 1971 yılında, 1970 yılı tahminine oranla yüzde 11,4 artarak 2 milyar 450 milyon liraya ulaşması beklenmektedir. Bu miktarın içinde genel ve katma bütçeden alınan bir kısım katılma payları da bulunmaktadır. Fonların 1 milyar 755 milyon lirası işletme giderlerinin, 445 milyon lirası ise sabit sermaye yatırımlarının finansmanında kullanılacaktır.

Tekel ve Orman Genel Müdürlüğü gibi döner sermayeli kuruluşlar masraflarını karşıladıktan sonra katma bütçelerinin giderleri için transferde bulunmaktadırlar. Orman Genel Müdürlüğü döner sermayesinin bunun dışında Hazineye diğer direkt bir katkısı yoktur. 1971 yılında bu idarelerce katma bütçelere 225 milyon liralık bir transfer yapılacağı ve döner sermaye fazlasının ise 25 milyon lira olacağı tahmin edilmektedir.

BÖLÜM : III

İKTİSADİ POLİTİKALAR

1. İktisadî politikada temel problemler :

1971 yılında iktisadi politikaların başlıca hedefi Ağustos 1970 tarihinde uygulamaya konan istikrar programının başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli ortamın sağlanması ve devam ettirilmesidir.

Enflasyonist baskıların hâkim olduğu bir dönemden sonra istikrar hedefinin ağırlık kazanması ekonominin diğer hedeflerinden bir süre için bazı fedakârlıkların yapılması ihtimalini beraberinde getirmektedir. Uzun vadede sıhhatli bir gelişme için gerekli olan bu fedakârlıkların mümkün olan asgari seviyede tutulabilmesi iktisadi politikaların bir diğer amacıdır.

Fiyat - maliyet strüktürünün değiştirilmesi hedefine yönelen devalüasyon programının ihtiva ettiği teşvik unsurlarını muhafaza edebilmesi öncelikle talep idaresinde gerekli ihtiyatlılığı göstermeğe bağlı bulunmaktadır. Son bir kaç yılda aşırı ithal talebi şeklinde ortaya çıkan dengesizliğin sebeplerinden biri efektif talebin fazla oluşudur. Toplam talebi kısmaktan çok bunun dağılımını etkileyecek olan devalüasyondan beklenen olumlu sonuçların alınabilmesi için maliye ve para politikaları ile yurt içi talebin kısıtlanması gerekmektedir. Kaynak dağılımının değiştirilmesi konusu da gözönünde tutularak 1970 yılı içinde alınan kamu gelirlerini artırıcı tedbirler özellikle 1971 yılında bu yönden önemli bir imkân sağlayacaktır.

1970 yılında kredi hacmi kısıtlanmış, mevduat ve kredi faiz hadlerinde rasyonelliğe yönelen değişiklikler yapılmış ve tercihli sektörlerde faiz sübvansiyon sistemi getirilmiştir. Bu şekilde, para ve kredi alanında gerek fiyat artışlarının kontrolünü, gerek kaynakların daha etkin olarak dağıtılmasını sağlayacak gerekli temel politikalar uygulamaya konulmuştur. Kontrollü para ve kredi politikasının 1971 yılında da uygulanması şarttır.

Devamlı fiyat artışlarına, ucuz para politikasına ve kesif himaye tedbirlerine alışmış olan bir kısım sektörlerde geniş kapsamlı olan bu politika değişikliklerine intibakta bazı güçlüklerin olması beklenmektedir. Yüksek rantların azalması, gayri iktisadi olarak kurulmuş ve öyle çalışan bir kısım teşebbüslerin piyasadan çekilmeleri veya birleşmeleri, maliyet problemlerinin hassasiyet kazanması gibi etkiler, iktisadi politikadaki yeniden düzenlemenin ekonomi için sağlayacağı olumlu sonuçlar yanında, bu sektörlerce katlanılması gereken fedakarlıklardır. Bu alanda alınan kararlardan geri dönüş gayri iktisadiliğin devamına ve programın başarı şansının azalmasına yol açacaktır.

1971 yılında, yukarda belirtilen genel çerçeve içinde özellikle bütçe yatırım harcamaları düşük bir seviyede tespit edilmiştir. Harcamalar yönünden 1971 yılında en önemli problem kamu tüketimidir. Yeniden düzenleme programının, enflasyonist eğilimlerin istihsal faktörlerinin nispi

gelirlerinde ve nispi fiyatlarda yarattığı sapmaları düzeltici bir etkisi olacaktır. Çeşitli kısmi tedbirlere rağmen sabit gelirliler de reel gelir kaybına uğramış durumdadırlar. Gerek bu sebeple gerek devlet hizmetini daha verimli ve cazip hale getirmek amacıyla devlet memurlarının maaş ve ücretlerinde bir artış sağlanması öngörülmüştür. Ancak bu operasyonun mali yükü çeşitli sebeplerle ilk tahminleri çok aşmıştır. 1971 de kamu sektöründe çok zorunlu olan gelir-harcama denkliğinin sağlanması 1970 yılına ait maaş artışlarının 1972 ve daha sonraki yıllara tehir edilmesi suretiyle mümkün olabilmiştir.

Yatırım harcamalarında zorunlu olarak yapılan kısıntı ağırlığın sağlam bir sınai baz teşkil edecek az sayıda önemli projeye ve özel ihracat projelerine kaydırılmasını gerektirmiştir. Bütçe yatırımlarında önemli bir değişiklik doğrudan doğruya tarımsal üretimi etkileyecek yatırımların öncelik kazanmasıdır. Cari harcama artışları ile nispi olarak azalan kamu tasarruflarında planın son yılında beklenebilecek gelişmenin, devam eden projelerin finansman ihtiyacını karşılayacak seviyede olmayacağı tahmin edilmektedir. Bu sebeple, 1972 yılında tamamen durdurulması veya uygulanışı uzun bir süreye yayılması gereken projelerin çeşitli kanuni güçlükleri önlemek bakımından 1971 yılında tespit edilmesi uygun olacaktır. Tam olarak değerlendirilmemiş ve programa alınmamış projeler için dış kredi talep edilmemesi program disiplini yönünden gereklidir. İktisadi Devlet Teşekkülleri çeşitli şekillerde yatırım harcamalarını artırmakta gerekli kaynakları ise zaman zaman vergi ödemelerini ifa etmeyerek karşılamaktadırlar. Bu durum harcama önceliklerinin keyfi olarak değiştirilmesi ve gelir tahminlerinin gerçekleşmemesi sonucunu vermektedir.

Gittikçe daha gayri iktisadi duruma gelen ve ekonomiye olan yükleri artan İktisadi Devlet Teşekküllerinin şumullü bir yeniden düzenlemeye tabi tutulması ve istikrar programının bu yönden de tamamlanması, 1971 yılında ele alınması gereken en önemli problemlerden biridir. Bu alanda karşılaşılacak başlıca güçlük teşekküllerin devlet adına sosyal bir fonksiyon görmeleridir. Bu fonksiyonlarından sıyrılmaları ve ilgili bulundukları bakanlıktan müstakil olarak hareket edebilme imkânı sağlandığı takdirde durumlarında önemli ölçüde düzelme olabilecektir.

Mevcut uygulamaya göre teşekküller çeşitli saiklerle ücret politikalarının tespitinde gerekli sorumluluk anlayışını gösterememektedirler. Zararlı kuruluşların toplu sözleşme ücret taleplerini karşılaması zararın azalmış olması şartına bağlanması halinde ıslahat için ilâve bir teşvik unsuru getirilmiş olacaktır.

İktisadi sebeplerle alınması gereken tedbirlerin geciktirilmesi, değişikliklerin devlet memurlarının maaş zammında olduğu şekilde ani ve büyük mikyasta olması sonucunu vermektedir. Bu tip kararların zaman içinde tedricen alınması tesirlerinin hafifletilmesi yönünden önem taşımaktadır.

Fiyatlarda maliyet baskısını önlemek, maliye ve para politikalarının bir gelir ve fiyat politikası ile tamamlanmasını gerektirmektedir. Bu konuda kesin çözüm sağlayan aletler mevcut değildir. İşçi ve işverenlerin kendi hareket tarzlarının takip edilmekte olan talep idaresi politikası üzerindeki etkileri konusunda ikna edilmesi, maliye ve para politikalarına yardımcı ilâve bir imkân sağlayabilecektir.

2. *1971 PROGRAMININ FİNANSMANI VE MALİ POLİTİKA :*

a. Genel çerçeve :

Ekonominin normal gelişme yoluna sokulabilmesi ve kalkınma çabalarının gelecek yıllarda dengeli bir şekilde yürütülebilmesi için 1970 ve 1971 yıllarında istikrar hedefinin diğer hedeflere kıyasla ağırlık kazanması gerekmektedir.

1970 yılında yürürlüğe konan istikrar programından beklenen olumlu sonuçların alınabilmesi, 1971 de, mevcut fiyat seviyesinde harcamaların kaynakların imkân verdiği sınırı aşmamasına bağlı olacaktır.

Önceki yıllarda kamu sektörü, gerek iç kaynakların gerektiği ölçüde harekete geçirilememesi gerek kamuya yönelen net dış kaynaklarda nispi olarak ortaya çıkan gerileme sebebiyle enflasyonist baskı sebeplerinden biri olmuştur.

1971 yılının gelir imkânları kamu sektörünün bu durumunu düzeltmek ve Hazine'nin manevra kabiliyetini yükseltmek için gerekli ortamı sağlamaktadır.

İstikrar Programı ile birlikte kamu gelirlerini takviye eden önemli değişiklikler yürürlüğe konmuştur. Öte yandan ödemeler dengesi güçlüklerini hafifletmek amacıyla esas olarak milletlerarası para müesseselerinden alınan ilâve kredilerin bir kısmı da 1971 yılında bu gelirleri olumlu şekilde etkileyecektir. Ancak bu tip kaynakların devamsız karakteri gözönünde bulundurularak 1972 den sonraki yıllar için iç kaynaklarda artış sağlayacak yeni tedbirlerin getirilmesi gerekecektir.

Harcamalar yönünden en önemli problemi, 1970 Aralık ayında yürürlüğe girecek olan Devlet memurlarının maaş artışları yaratmakta ve tedricen yapılamamış olan bir operasyonun yükünün tamamı bir yıla aksetmektedir. Bu durum, istikrarlı bütçe politikasının yüktünü gerektiğinden daha fazla miktarda yatırım harcamalarına kaydırmaktadır. Transfer harcamalarının önemli bir kısmı, İktisadi Devlet Teşekküllerinin personel maaşlarındaki artışın karşılanmasına ayrılmıştır. Maaş artışlarının 1970 yılını ilgilendiren kısımları 1971 harcamalarına dahil edilmemiş, bunların 1972 ve 1973 yıllarında ödeneceği varsayımı yapılmıştır. Farklı kur uygulamasından doğacak imkânlar bütçe gelirleri içinde gösterilmemiş, bu kaynağın Hazine'nin Merkez Bankasına olan borçlarının tasfiyesinde kullanılması öngörülmüştür.

Talep idaresi açısından kamu sektöründe çözüm bekleyen iki problem, harcamalarda prodüktivitenin arttırılması ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin kaynaklarını olumsuz yönde etkileyen faktörlerin giderilmesidir.

İstikrar programının özel sektör bakımından etkisi, bir kısım yatırım harcamalarının kısıtlanması yönünde olacaktır. Özel tasarruflarda, sağlanacak gelişmenin ve net dış transferlerin tahmin edilen yatırım programının gerçekleşmesi için yeterli olması ve net döviz rezervinin artması beklenmektedir.

Dengeli kalkınma 1971 ve daha sonraki yıllarda aşırı kredi imkânlarından çok, gönüllü tasarrufların teşvikini ve para politikasında Mer-

kez Bankasının daha geniş imkânlarla teçhiz edilmiş bir rol oynamasını gerektirmektedir. Bu amaçla gerekli kurumsal değişikliklerin 1971 yılında uygulamaya konulması uygun olacaktır.

b. Kamu kesimi ile ilgili tedbirler :

1. Konsolide bütçe :

— Gelir ve Kurumlar Vergisine tabi bazı kazançların vergilerinin, kazancı takip eden yıl içinde ödenmesi bu vergilerin otomatik istikrar etkilerini azaltmaktadır. Bu durumu düzeltmek ve vergilerin kazancın elde edildiği yıl içinde ödenmesini sağlamak amacı ile gerekli mevzuat değişikliklerini yapmak için başlamış çalışmalar sonuçlandırılarak 1971 yılı içinde uygulamaya geçilecektir.

— Gelir ve Kurumlar Vergisinde, vergi güvenliğini arttırıcı değişiklikler yapılacaktır.

— Gelir vergisinde, tarım ve diğer kazançların birleşmesi halinde tarım faaliyeti zararlarının diğer kazançlardan indirilmesi imkânı kaldırılacaktır.

— İstihsal Vergisinde, vergi yükünü nihai mamullere kaydırmak amacı ile gerekli tedbirler alınacaktır.

— Gayrimenkul değer artışı vergisinde, değer farkları Gelir ve Kurumlar Vergisinin mevzuuna girdiği takdirde de verginin kanunda tespit edilen ödeme süresi içinde tahsili için değişiklik yapılacaktır.

— Belediye sınırları dışındaki binaların değer artışlarında, gayrimenkul değer artış vergisindeki 40 000 liralık veya yüzde 10 istisnanın uygulanabilmesi, mükellefin ikametgâhının aynı mahalde bulunması şartına bağlanacaktır.

— Program bütçe esaslarına göre maliyet muhasebesini uygulayacak muhasebe üniteleri reorganize edilecektir.

— Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü yeniden teşkilâtlandırılacaktır.

— Mevcut vergi kazası sistemi, vergi ihtilâflarını aşırı bir formalite ve oldukça uzun bir süre içinde sonuçlandırabildiğinden, vergi ihtilâfları gereksiz bir şekilde teşvik edilmekte ve tahsilâtın verimliliği azalmaktadır. Vergi kazası sisteminin bu mahzurlarını gidermek amacı ile gerekli mevzuat ve teşkilât değişiklikleri gerçekleştirilecektir.

— Kamu alacaklarının tahsili usulü hakkındaki mevzuat, verimliliği sağlayıcı yönde değiştirilecektir.

— Genel Muhasebe Kanununun günün ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yeniden düzenlenmesi ile ilgili olarak hazırlanan tasarının gözden geçirilerek kanunlaştırılmasına çalışılacaktır.

— 2490 sayılı Arttırma Eksiltme ve İhale Kanunu yeni bütçe sistemine göre düzenlenecektir.

2. İktisadi Devlet Teşekkülleri :

— İktisadi Devlet Teşekkülleri satış fiyatları yönünden artan maliyetleri devamlı olarak gözönünde tutacaklardır.

— Personel Kanunu ve toplu iş sözleşmeleri yükünün asgari ölçülere indirilebilmesi amacıyla işletmeci kuruluşlar, çok zaruri haller dışında yeni personel ve işçi istihdamından kaçınacaklar ve fazla personeli ihtiyaç duyulan işletme ve ünitelere kaydıracaklardır. Bu husus, gerekli olduğu takdirde toplu iş sözleşmelerinde gözönünde tutulacaktır.

— İktisadi Devlet Teşekküllerinin yönetim, organizasyon, fiyat ve finansman politikalarında görülen aksaklıklar sebebiyle 440 sayılı Kanun ve ilgili tüzük yeniden gözden geçirilecek, finansman programlarının kuruluşların işletme bütçesi ve iş programları üzerinden hazırlanması amacıyla bunların en geç 15 Eylül tarihine kadar ilgili mercilerde bulundurulması sağlanacaktır.

— İktisadi Devlet Teşekkülleri ile diğer kamu kuruluşları, ithalât ve ihracat ulaştırmasında D. B. Deniz Nakliyatı ve TCDD ile işbirliği yapacaklardır.

— Kuruluşların Devlet Yatırım Bankası ile kredi ve borç ödeme ilişkileri yüzde 100 nakit esasına göre düzenlenecektir.

— Kuruluşların vergi borçlarının yılı içinde tahsiline önem verilecek, tecillerin müteakip mali yıla intikali asgari ölçüde tutulacaktır.

— Kuruluşlar 1/1/1972 den itibaren standard Genel Hesap Planının uygulanabilmesi için gerekli hazırlıkları yapacaklardır.

3. Mahalli idareler ve döner sermayeler :

— Mahalli idare gelir ve giderlerinin yeniden düzenlenmesi ile ilgili mevzuat üzerindeki çalışmalar ilerlemiş, bina ve arazi vergilerini ikame etmek üzere 1971 mali yılında yürürlüğe girecek Emlâk Vergisi Kanunu kabul edilmiştir. Mahalli idare gelir ve giderlerinin yeterli bir seviyeye çıkartılması ve hizmetlerin yeniden düzenlenmesi ile ilgili tetkikler 1971 yılı içinde tamamlanacak, Belediye Gelirleri Kanunu Tasarısı ile Mali Tevzin Kanun Tasarısının kanunlaştırılmasına çalışılacaktır.

— Döner sermayeli kuruluşların ortak bir mali ve hukuki düzene kavuşturulması için hazırlanan kanun tasarısının 1971 yılı içinde kanunlaştırılmasına çalışılacak ve etkin bir denetleme sistemi kurulacaktır.

— Orman Genel Müdürlüğü İktisadi Devlet Teşekkülü olarak yeniden teşkilâtlandırılacaktır.

3. PARA KREDİ POLİTİKALARI VE MALİ KURUMLARDA YENİDEN DÜZENLEME TEDBİRLERİ :

a. Durum :

İkinci Plan döneminde kredilerin en verimli alanlara dağıtımı ve faiz hadlerinin kredilerin dağıtımı konusunda etkin bir araç olarak kullanılması para ve kredi politikasında temel ilke olarak kabul edilmiştir.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı temel politika tedbirleri olarak özellikle; öngörülen genel yatırım ve üretim hedeflerine ekonomik istikrarı bozmadan ulaşmak için kredi hacminin ihtiyaca göre artırılmasını ve bu amaçla gönüllü tasarruflara dayalı kredi kaynaklarının yeterli öl-

çüde genişletilmesini; kredilerin geliştirilmesi öngörülen sektörlere yöneltilmesini ve ihtiyacın niteliğine göre faiz ve vade yönünden farklılaştırma sağlanmasını öngörmüştür.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının getirdiği bir başka politika kararı ise, para kredi politikaları ve mali kurumlarda yeniden düzenleme tedbirlerinin bir bütün olarak ele alınması ve Plan dönemi başında uygulamaya geçilmesidir.

1969 ve 1970 Yılı Programlarında yeniden düzenleme tedbirlerine geniş olarak yer verilmiş ve 1970 Program dönemi sonuna kadar da tedbirlerin belli kısmı gerçekleştirilmiştir.

Para kredi politikaları ve mali kurumlarda yeniden düzenlemeyle ilgili olarak kaydedilen gelişmeler şunlardır :

(1) Merkez Bankası :

Merkez Bankası Kanununun 1930 yılından bu yana değişen ihtiyaçlara göre yeniden düzenlenmesi için uzun süredir yapılan çalışmalar sonuçlandırılmış, Merkez Bankasının yeni kanunu 1970 yılı Ocak ayında yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla, Merkez Bankasına para - kredi politikalarının uygulama ve kontrolunda ve faiz hadlerinin tespitinde geniş yetki ve sorumluluklar verilmiş, mevduat munzam karşılıklarının kısa sürede etken kredi kontrol aracı şeklinde kullanılmasına ve açık piyasa işlemlerine imkân verecek hükümler getirilmiştir.

Merkez Bankasının 5 yıla kadar orta vadeli senetleri reeskonta kabul edebilmesi sağlanmıştır.

Taksitli satışların ve (sermaye piyasasını düzenleyecek kanuni şartlar sağlanıncaya kadar) tahvil ihraçlarının düzenlenmesine imkân verecek yetkiler Merkez Bankasına tanınmıştır.

Merkez Bankasının Hazine ile olan ilişkileri ve iktisadi devlet teşekküllerini kredilendirme sorumluluğu yeniden düzenlenmiştir. Merkez Bankasının kamu sektörü kuruluşlarına Hazine kefaletini haiz bonolar karşılığında kredi vermesini zorunlu kılan hüküm kaldırılmış, iktisadi devlet teşekküllerinin mahsul ve hammadde alımlarının finansmanı için bu teşekküllerin 9 ay vadeli bono veya Hazine kefaletini haiz bonolarının reeskonta alınması veya bunlar karşılığında avans verilmesi Banka ihtiyarına bırakılmış ve Banka, bu krediler üzerinde her türlü kontrol yetkisi ile teçhiz olunmuştur. Hazine dokuz ay vadeli Hazine bonolarını bankalar kanalıyla reeskont ettirerek Merkez Bankasının sermaye ve yedek akçeleri toplamının üç misline kadar kredi kullanma imkânına sahip idi. Bu sistem, planlı dönemden önce gelecek yıllara sari sözleşmeler dolayısiyle bütçelere konulan ödenekler dışında yaptırılan işler için ihdas edilmiş bulunmaktaydı. Planlı dönemde yatırımlar, yıllık programlar ve programlara uygun olarak hazırlanan bütçeler çerçevesinde yapıldığından, Hazinenin bu kredi imkânı kaldırılmıştır. Yeni Merkez Bankası Kanununun Hazineye tanıdığı tek kredi kolaylığı, kısa vadeli Hazine avansı sistemidir. Bu avans da cari yıl genel bütçe ödenekleri toplamının yüzde onbeşi ile sınırlıdır.

Emisyon limitlerinin tespiti bankanın yetki ve sorumluluğundadır.

Sermaye yapısı ve idare düzeninde yapılan değişiklikler ve yöneticilere verilen teminat ile Bankanın Hükümetin politika kararlarıyla sınırlı olmak üzere uygulamada azami ölçüde bağımsızlığa kavuşması imkânı sağlanmıştır.

(2) Yeni faiz ve reeskont hadleri :

Faiz sisteminde bütünlük ve rasyonalizasyonun temini amacıyla, mevduat ve kredi faiz hadlerinde yeniden düzenleme tedbirleri 1970 yılı içinde uygulamaya konulmuştur. Yapılan düzenlemede, yıllık programlarda öngörülen temel ilkeler gözönünde bulundurulmuş, cari faiz hadlerinin ekonomik faize imkân ölçüsünde yaklaştırılması ve ekonomi içinde farklı faiz uygulamasından kaçınılması ilkelerine ağırlık verilmiştir.

(a) Vadeli mevduat şeklindeki fonların bankalarda toplanmasının teşviki amacıyla bankaların bir yıldan fazla vadeli mevduata verecekleri faiz % 9 gibi vadeli tasarrufu cezbedebilecek bir orana yükseltilmiş, vadesiz tasarruf mevduatına verilen faiz aynen muhafaza edilmiş, vadesiz ticari ve resmi mevduat faiz oranları düşürülmüştür.

(b) Kredi faizlerinde bütünlük ve rasyonalizasyona yönelinmiştir. Esas itibariyle kısa vadeli kredi faizleri, tercihli krediler ve normal krediler için iki kademede tespit olunmuş, bu iki kademe üzerinden orta vadeli kredi için de ayrı bir faiz oranı konulmuştur.

(c) Merkez Bankasının reeskont işlemlerine uyguladığı faiz oranlarında da bütünleştirmeye gidilmiş, tercihli ve normal krediler için iki kademeli reeskont oranı tespit olunmuştur.

(3) Selektif kredi sistemi :

1970 yılı Programında destekleme ve teşvik politikasının sadece kamu fonlarıyla sınırlı kalmasını önlemek ve bankaların kendi kaynaklarını selektif kredi politikasına uygun şekilde yönlendirmelerini teşvik amacıyla selektif kredi fonunun daha etkili bir araç olarak kullanılması öngörülmüştür. 1970 yılı Eylül ayı başında uygulamaya konulan bankaya ve müstakrize çift yönlü faiz farkı ödemesi imkânını veren sistem ile bu tedbir gerçekleştirilmiştir. Bankaların kendi kaynaklarını programda teşviki öngörülen sektörlere yönlendirmesi için uygulanan faiz farklılaştırması ile kredi fiyatı bankalar için yükseltilmektedir. Öte yanda, bütünleştirilen kredi faizlerinden belli sektörlerin daha ucuz fiyatla kredi kullanmalarını temin amacıyla müstakrize de faiz farkı ödemesi yapılmaktadır.

Bu uygulama, faiz sisteminin bütünlüğü içinde selektif kredi politikasına imkân vermekte ve aynı zamanda yapılan faiz farkı ödemelerinden sektörler itibariyle ekonomiye olan yükü tespit etmek mümkün olmaktadır.

(4) Orta vadeli kredi :

Ticaret bankalarının muhtelit kredi sistemi içinde kısa vadeli ticari kredilerle sabit tesislerin finansmanına yönelmeleri, hem bankalar hem de kredi kullananların önemli sorunlarla karşılaşmalarına yol açmaktadır.

Merkez Bankasının 5 yıla kadar vadeli senetleri reeskonta kabul etmesi halinde, diğer teşvik tedbirlerinin de alınmasıyla, ticaret bankalarının özellikle sanayiin orta vadeli kredi ihtiyacını karşılayacak bir düzene yönelmesi, öte yanda, halen orta vadeli kredi veren sınai yatırım ve kredi bankalarının imkânlarının genişlemesi beklenmektedir.

1970 yılı Kasım ayında başlayan orta vadeli kredi uygulamasının hızlı bir gelişme göstermesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

(5) Sermaye piyasası :

1968 yılından bu yana sermaye piyasasında beklenenin üzerinde bir hareket görülmektedir.

Özel sınai kuruluşların ihraç ettikleri hisse senetleri ve özellikle tahviller küçük tasarrufu kolaylıkla cezbedebilmektedir. 1970 yılında tahvil satışının 400 milyon liraya ulaşması beklenmektedir.

Sermaye piyasasını teşvik edecek ve düzenleyecek mevzuat yıl içinde yürürlüğe giremediğinden, yeni kanununda verilen yetkiye dayanarak Merkez Bankası 1970 yılı içinde tahvil piyasasını düzenleyici kararlar almıştır.

(6) Para kredi sistemini yeniden düzenleme çalışmaları :

1968 yılında başlayan ve Devlet Planlama Teşkilâtının koordinatörlüğünde, ilgili kamu kuruluşlarının ve başlıca bankaların temsilcilerinin katılmasıyla yürütülen para - kredi sisteminin bir bütün olarak yeniden düzenlemesine ilişkin teknik çalışmalar 1970 yılı ortasında tamamlanmıştır. Uygulamada bu çalışmalarda geliştirilen tekliflerden geniş ölçüde yararlanılmıştır.

b. 1971 yılında Programlanan gelişmenin toplu görünüşü:

Para kredi konularında ve mali kurumlarda politikanın tespit ve uygulamasında bütünlüğün sağlanması ve korunması 1971 Programının da temel ilkesidir.

1970 yılında önemli ıslahat tedbirleri gerçekleştirilmekle beraber, yeniden düzenleme henüz tamamlanmamıştır. Bu sebeple, 1971 yılında daha önce belli kısmı gerçekleştirilen yeniden düzenleme tedbirlerinin tamamlanması ve yeni getirilen sistemlerin etken bir şekilde çalışmasının temini önem taşımaktadır.

Para-kredi ve mali kurumlar kesiminde 1971 yılının temel sorunları iki grupta toplanmaktadır :

(1) 1971 yılına kadar gerçekleştirilen yeniden düzenleme tedbirlerinin etkenliğinin sağlanması ile ilgili olarak özellikle,

(a) Orta vadeli kredi uygulamasının banka sisteminde benimsenmesi ve işlemesi,

(b) Farklı faiz sistemi ile etken bir selektif kredi uygulamasının gerçekleştirilmesi,

(c) Ferdi tasarrufların daha büyük kısmının vadeli mevduat olarak bankalara celbi,

(d) Yeni Merkez Bankası Kanunu çerçevesinde mali kurumların ekonomiye daha yararlı bir çalışma düzenine yöneltilmesi ve para-kredi konusunda nitelik ve nicelik yönünden merkezi kontrolun güçlendirilmesi, konuları önem kazanmaktadır.

(2) 1971 yılında önceliği bulunan konular :

(a) Likidite hacminin genel fiyat istikrarı ile uyumlu bir gelişme göstermesi,

(b) Tarım ürünleri fiyat destekleme alımları politikasının Merkez Bankası ve Ziraat Bankası kaynaklarını olumsuz yönde etkilemeyecek şekilde düzenlenmesi,

(c) Tarım kredileri ile, esnaf ve küçük sanat erbabı ve küçük sanayiciye yönelen kredi imkânlarının plan ve program hedeflerine uygun şekilde kullandırılması,

(d) Kalkınma ve İhracat Bankasının kuruluşunun gerçekleştirilmesi,

(e) Sermaye piyasasının düzenlenmesi, gelişmesi, Bankalar Kanununda yapılacak değişiklik ve menkul kıymetler borsasının düzenlenmesi gibi önemli mevzuatın uygulamaya konulmasına öncelik verilmesi,

(f) Yatırım ortaklıkları, taksitli satışlar finansman ortaklıkları gibi yeni mali kurumların teşvikidir.

c. *Para politikası ve Merkez Bankasıyla ilgili tedbirler :*

(1) Merkez Bankası kredilerindeki artışı büyük ölçüde tarım ürünleri fiyat destekleme uygulaması etkilemektedir. Bu uygulama dolaylı olarak para arzındaki artışın da temel etkenlerinden biridir.

Program döneminde, 1971 - 72 destekleme politikasının tespitinde genel para ve kredi politikasının sınırlamaları gözönünde tutulacaktır.

(2) Merkez Bankasınca, kısa ve orta vadeli reeskont politikası uygulamasında, Programda öncelik verilen üretken sektörlerin kredilendirilmesine, orta vadeli kredi sisteminin yayılmasına ve faiz farklılaştırılması yoluyla desteklenen sektörlere yeterli kredi imkânlarının yönlendirilmesine öncelik verilecektir. Bu amaçla, Merkez Bankasının reeskont limitlerinde bankaların ödeme gücünün önem kazanacağı bir uygulamaya geçilmesi ve özellikle orta vadeli kredi uygulamasında reeskont limitlerinin bankalara tahsisi sağlanacaktır.

(3) Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak taksitle satış yapan kurum ve kuruluşların kredi şartları ve mali kurumlarca yapılan yatırımların nevi ve miktarı ve verilecek kredilerin şartları Merkez Bankasınca tespit edilecektir.

(4) Türk parası değerindeki ayarlamadan ve vadeli mevduat faizlerinin yükseltilmesinden sonra cazip hale gelen döviz mevduat hesaplarının teşviki Merkez Bankasının döviz rezervlerinin takviyesinde olumlu etkiler gösterecektir.

Bu amaçla, gerekli çalışmalar Merkez Bankasının sorumluluğunda program döneminde tamamlanacaktır.

(5) Genişleyen yetki ve sorumluluklarına paralel olarak Merkez Bankasının teknik servisleri güçlendirilecektir.

d. Kredi ve faiz sistemi ile ilgili tedbirler :

Kredi ve faiz sistemiyle ilgili temel politika, faiz sisteminde bütünlük ve rasyonalizasyonu hedef alan tedbirler ile selektif kredi uygulama aracı olarak getirilen faiz farkı ödemesi yapılmasına ilişkin sistemlerin ve orta vadeli kredi sisteminin mali kurumlarca benimsenerek etken bir işleyişe kavuşturulmasıdır.

(1) Faiz farkı ödemesi, banka kaynaklarının artan bir kısmının Programda öncelik verilen sektörlere yönelmesini sağlayacak bir teşvik aracı olarak kullanılacaktır.

(2) Öncelik verilen sektörler için yapılan faiz farkı ödemeleri izlenerek, ekonominin gelişmesine göre sektörlere ilişkin listelerde gerekli olan değişikliklerin kısa sürede gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

(3) Ekonomi içinde teşvik olunmamasına rağmen gerçekte büyük bir miktara ulaşan ve önemli sorunlar yaratan tüketim ve konut kredilerinin teşkilâtlanmış kredi düzenine ve mali kurumlara yöneltilmesi için gerekli faiz ve örgütlenme tedbirleri para kredi kurulunca geliştirilecek, Program dönemi içinde bu konuda uygulamaya geçilecektir.

(4) Teşviki istenmeyen sektör kredilerinde faiz farkı uygulamasının karşıtı olarak Banka Muamele Vergisi artırılacaktır.

(5) Bankalar ve Merkez Bankası arasındaki işlemler gider vergisinden muaf tutulacaktır.

e. Sınaî yatırımların ve ihracatın finansmanı ile ilgili tedbirler :

(1) Sanayi sektörünün kredi konusunda temel sorunu yeterli miktarda vade ile kredi bulabilmektir. Genel olarak kâr oranının yüksekliği sebebiyle, kredinin pahalılığı müteşebbis için büyük önem taşımamaktadır. Kredi dağıtımında sanayie kredi veren kuruluşlar ile müteşebbisin yerleşim yerlerinin ve karşılıklı ilişkilerinin özelliği sonucu ortaya çıkan yurt çapındaki aksaklıklar devam etmektedir. Bu sebepler Kalkınma ve İhracat Bankasının süratle faaliyete geçmesini ve program döneminde kredilendirme gücüne kavuşturulmasını zorunlu kılmaktadır.

(2) Kalkınma ve İhracat Bankası etken olarak kredilendirmeye başlayıncaya kadar sanayi ve ihracat sektörlerinin mevcut kredi düzeninde kredilendirilmesi sağlanacaktır. Bu tip kredilendirmede orta vadeli kredi uygulaması ve faiz farklılaştırmasından imkân ölçüsünde yararlanılacaktır.

(3) Sermaye piyasasının teşvik ve düzenlenmesini sağlayacak kanunun yürürlüğe konması sanayi kuruluşlarının küçük tasarruflardan yararlanma imkânlarını artıracaktır.

(4) Yatırım ortaklıkları ve taksitli satışlar finansman ortaklıklarının kuruluşuna ilişkin teşebbüsler teşvik edilecektir.

f. Banka mevzuatı ve bankacılık uygulaması ile ilgili tedbirler :

(1) 1970 Yılı Programında da yer alan, Bankalar Kanunundaki acil ve önemli değişikliklerin 1971 Program döneminde gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

(2) Bankaların ikramiye planlarına hükmi şahıs tasarruflarının dahil edilmemesini sağlayacak değişiklikler gerçekleştirilecektir.

(3) Özellikle ticaret bankacılığı, yatırım bankacılığı, orta vadeli kredilendirme ve dış ticaret kredileri konularını kapsayacak bir eğitim programı, ilgili uluslararası kuruluşların teknik yardım imkânlarından da yararlanılarak Bankalar Birliğince uygulanacaktır.

Program döneminde bu tip programdan banka sistemine dahil başlıca kuruluşların geniş ölçüde yararlanmasını sağlıyacak tedbirler alınacaktır.

g. Sigorta sistemiyle ilgili tedbirler :

Sigorta sisteminde yıllık prim portföyü 500 milyon lira civarındadır. Sigorta şirketleri her yıl bu kadar küçük bir prim portföyünü paylaşmadan ötede, prim miktarını artırmak, sigorta tekniğini geliştirmek, yeni sigorta uygulamalarına girişmek gibi konularda hiçbir gayret göstermemektedirler.

(1) Sigorta Murakabe Kanununun günün şartlarına uydurulmasıyla ilgili olarak Ticaret Bakanlığınca yürütülen çalışmalarda bu sorunlar gözönünde bulundurularak sistemin gelişmesini teşvik edecek tedbirler getirilecek ve kanundaki değişikliklerin Program döneminde gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

(2) Yürürlükteki reasürans inhisarı mukavelesinin bitiminde uygulanacak politikanın tespiti amacıyla, bu konuda Devlet Planlama Teşkilâtı'nca hazırlanan araştırmadan da yararlanılarak, Ticaret Bakanlığının koordinatörlüğünde, ilgili kuruluşların katılmasıyla yapılacak çalışmanın sonuçları 1971 yılı Haziran ayı içinde Devlet Planlama Teşkilâtı'na intikal ettirilecektir.

(3) Sigorta tarifelerinin yeniden düzenlenmesinde, sigortacı ve sigortalıların menfaatleri arasındaki dengenin sağlanmasına sigorta şirketlerine, zararlı olmayacak ölçüde, rekabet imkânı tanınmasına; ekonomik gelişme yönünden önem arzeden sigorta dallarının teşvikine; artan trafik kazaları nedeniyle, karayolları taşıtları yük ve yolcu sigortalarına ilişkin olarak ortaya çıkan sorunların çözümüne önem verilecektir.

4. TARIM, KÜÇÜK SANAYİ VE KONUT SEKTÖRLERİNİN KREDİLENDİRİLMESİ :

a. Tarım kredisi :

(1) Durum :

Ziraat Bankasının geçmiş yıllardaki gelişmeler ve program ihtiyaçları gözönünde bulundurularak tespit edilen 1970 yılı kaynak ve

plasman programı, esas olarak toplam mevduat artışındaki yavaşlama sebebiyle tamamen gerçekleşemeyecektir.

Gerek mevduat kaynağındaki yetersizlik, gerek ticari kredilerin uygulamada nispi ağırlık kazanmış olması sebebiyle, tarım kredilerinin toplam banka kredisi içindeki payında yıl sonu itibariyle düşme olması muhtemeldir.

Bankanın ticari kredileri Ağustos 1970 tarihinde yaklaşık olarak 1969 yıl sonu seviyesindedir. Kaynaklardaki yetersizliğin çok büyük bir kısmı tarım kredisine aksettirilmiştir.

Tarım sektörünün Ziraat Bankasınca yeterince kredilendirilmesinde, bir yandan tarım dışı kredilerin kısıtlanması, diğer yandan mevcut tarım kredilerinin geri ödenmesi ve devri önem kazanmaktadır.

Belli borçların ertelenmesi ve borç affı bekleyen çiftçinin borç ödemelerini geciktirmesi gibi değişik sebeplerle, son yıllarda kredilerde geriye dönüş nispetlerinde büyük düşmeler olmuştur.

Bunun en açık örneği kimyevi gübre ve sertifikalı tohumluk kredilerinde görülmektedir. Yukarıda sayılan genel sebeplere ek olarak, vadesi geçen hesaplarda borcu olanlara kimyevi gübre ve sertifikalı tohumluk kredisi açılmamasına ilişkin tedbirlerin uygulanamaması sonucu, kredi limitleri yükselirken geri dönüş oranları düşmüştür. 1970 yılı ilk yarısında Güney Doğu Anadolu'da sertifikalı tohumluk kredilerinde geri dönüş oranı binde üç olarak tespit edilmiştir. İki önemli tarımsal girdiyle ilgili Ziraat Bankası kredilerinin limiti ve geri dönüş oranları yüzde olarak aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 82 — T. C. Ziraat Bankası Kredilerinde Geri Dönüş Oranları

Milyon TL.

	1966		1967		1968		1969		1970 (1)	
	TL.	%	TL.	%	TL.	%	TL.	%	TL.	%
Kimyevi gübre	450	80,1	600	79,9	938	57,4	1230	49,3	1700	30,0
Sertifikalı tohum	75	86,2	240	68,4	300	48,2	420	22,0	575	10,0

(1) Tahmin.

Bankanın doğrudan doğruya üreticiye intikal ettirdiği ziraî kredilerin kullanım yerleri itibariyle dağılımı (Tablo 84) de verilmiştir. 1970 yılı birinci yarısında 1,3 milyar liralık «kısa vadeli diğer tarım kredileri» nin 1,0 milyar lirası hububat, 24,3 milyon lirası bakliyat, 10,0 milyon lirası çeltik, 5,6 milyon lirası patates, 27,5 milyon lirası çay, 15,8 milyon lirası sebze ve 99,5 milyon lirası sair ürün yetiştiricilerine dağıtılmıştır.

Üreticiye doğrudan doğruya intikal ettirilen kısa vadeli diğer tarım kredileri için 1970 yılı plasman programında 530 milyon liralık

hedef alınmasına rağmen Haziran ayı sonunda limit 700 milyon lira aşılmıştır. Öte yandan, 2 milyar 275 milyon liralık kaynağın bağlandığı kimyevi gübre ve sertifikalı tohumluk kredilerindeki geriye dönüş oranlarındaki azalmalar, orta ve uzun vadeli kredilendirmeye yönelebilecek kaynakları olumsuz yönde etkilemektedir.

Bankanın orta ve uzun vadeli tarım kredilerine ağırlık vermesi yolundaki teşviklere rağmen istenen gelişme sağlanamamaktadır. Bu konuda çözüm, meselenin banka tarafından daha çok benimsenmesine, teknik eleman kadrosunun takviyesine, kimyasal gübre ve sertifikalı tohumluk kredisi uygulamasında köklü değişikliklerin yapılmasına bağlı görülmektedir. Aynî kredi dağıtımında girdi bedellerinin belli kısmının çiftçi tarafından karşılanmasının temini bankanın finansman yükünü önemli ölçüde azaltacaktır.

Büyük ölçüde Merkez Bankası reeskont kaynağına dayalı olan tarım satış ve kredi kooperatiflerinin faaliyeti tarımsal kalkınmaya gerekli ölçüde katkıda bulunamamaktadır. Tarım kredi kooperatiflerinin ortak sayısının hızlı şekilde artmakta oluşu bu kruluşların özkaynaklarının takviyesi yoluyla daha etkin hale getirilmesine imkân sağlamaktadır.

(2) Gelişme programı :

1970 yılı ikinci yarısında kredi sisteminin yeniden düzenlenmesine ilişkin olarak alınan kararların tarım sektörünün kredilendirilmesinde olumlu etkileri beklenmektedir. Banka ve müstakrize faiz farkı ödemesi yapılmasına ilişkin kararın, Ziraat Bankası kredilerinin orta ve uzun vadeli kredilemeye ve Ziraat Bankası dışındaki kredi kuruluşlarının da tarım sektörüne yönelmesi bakımından olumlu etki yaratması beklenmektedir.

Faiz farkı ödemesinden Ziraat Bankasının yaklaşık olarak 200 milyon lira civarında ek bir kaynağa sahip olması muhtemeldir.

1971 yılında tarım kredilerinde gelişme hedefleri öncelikle,

(a) Orta ve uzun vadeli kredi uygulamasına önem verilmesi,

(b) Kimyevi gübre ve sertifikalı tohumluk gibi temel girdilerin yeter miktarda ve zamanında üreticiye ulaştırılmasına imkân verecek kredilemenin yapılması,

(c) İhracat amacı güden hayvancılık, yaş meyva ve sebze projelerinin kredi ihtiyaçlarının karşılanması,

(d) Tarımsal üretimi arttıracak ziraat alet ve makineleri ile zirai mücadele ilâç ve gereçlerinin kredilendirilmesi, olarak tespit edilmiş ve plasman programı buna göre düzenlenmiştir.

Ziraat Bankasının 1971 yılı için kaynak ve kredi dağılım programı (Tablo 83 ve 84)'de verilmiştir.

(3) Tedbirler :

(a) Tarım satış kooperatiflerinin tarımsal ürünlerin pazarlamasında sorumlu oldukları iş hacminin ve kullandıkları yıllık kredinin büyüklüğü gözönünde bulundurularak, bu kuruluşların idarî ve teknik

güçleri arttırılacak, satın alma ve pazarlama sistemleri geliştirilecek. Ziraat Bankasına ve Hazine'ye getirdikleri mali yükün ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini bertaraf etmek üzere gerekli çalışmalar Ziraat Bankası ve Ticaret Bakanlığınca 1971 yılı programı döneminde tamamlanacaktır.

(b) Tarım kredi ve satış kooperatiflerinde ortaklık payları özkaynak yaratılmasına imkân verecek ölçüde değildir. Ana mukavelelerine göre, bir oktaklık payı, tarım kredi kooperatiflerinde 20 lira, tarım satış kooperatiflerinde 10 lira, ve tarım satış kooperatifleri birliklerinde 50 liradır.

Tarım kredi kooperatiflerinde ortaklık payının dörtte biri peşin olarak ödenmektedir. Ortağın yükleneceği pay tutarı, kredi miktarı ile orantılı ise de, pay ve peşin ödenecek kısım kooperatifin özkaynaklarını etkileyecek miktarda değildir. (Ortaklar 4 bin lira kredi almak için 25 lira, 10 bin lira kredi almak için 125 lira, 25 bin lira kredi almak için 375 lira peşin pay ödeme durumundadırlar.)

Bu sebepledir ki, 1 milyon 293 bin ortağa sahip 2 bin tarım kredi kooperatifinin ödenmiş sermayeleri 1935 yılından bu yana 195 milyon liraya erişebilmiştir.

Aynı şekilde 215 bin ortağı olan 556 tarım satış kooperatifinin ödenmiş sermayeleri 52 milyon lira, faaliyet halindeki 32 tarım satış kooperatifleri birliğinin ödenmiş sermayeleri ise 98 milyon liradır.

Tarım satış ve tarım kredi kooperatifleri ile birliklerin özvarlıklarının geliştirilmesi için ana sözleşmelerinde değişiklik yapılacak sermaye payı yükümleri, ortakların kooperatiften sağladıkları fayda ile orantılı şekilde yükseltilecektir.

(c) Ziraat Bankasınca projeli tarım kredileri uygulamasına önem verilecek, orta ve uzun vadeli kredi uygulamasının geliştirilmesi için bankanın teknik servislerinin güçlendirilmesi sağlanacaktır.

(d) Bankanın imkânlarının büyük kısmının bağlı bulunduğu, kimyevi gübre ve sertifikalı tohumluk kredilerinde devamlı azalma gösteren kredinin geriye dönüş oranlarını yükseltmek amacıyla, vadesi geçen borçlulara yeni kredi verilmemesine ve ayni kredi dağıtımında girdi bedellerinin yüzde 25'e kadar tespit edilecek bir kısmının müşteri tarafından karşılanmasına ilişkin tedbirlerin 1971 yılından itibaren uygulanmasına geçilecektir.

(e) Ticaret bankalarının tarım projelerinin kredilendirilmesine ilişkin teşebbüsleri Merkez Bankasınca teşvik edilecektir.

(f) Seyyaliyetini kaybeden tarım kredilerinin dönüş oranlarının arttırılması amacıyla uygulanacak politika ve alınacak tedbirleri ihtiva eden bir program Ticaret Bakanlığınca Ziraat Bankası ile birlikte hazırlanarak 1971 yılı ikinci yarısında Para ve Kredi Kurulunda müzakere edilecektir.

TABLO : 83 — T. C. Ziraat Bankasının 1971 Yılı Serbest Kaynakları

(Bin T.L.)

Kaynaklar	1969 Gerçekleşme	31/8/1970 Fiili	31/12/1970 Tahmin	1971 Program
I. ÖZ KAYNAKLAR				
1. Ödenmiş sermaye	486 984	509 535	509 535	443 650
2. İhtiyatlar	200 226	224 424	224 424	201 966
3. Karşılıklar	5 984	5 984	5 984	5 984
4. Kârlar	253 786	134 673	160 057	290 000
NET ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	946 980	874 616	900 000	941 600
II. YABANCI KAYNAKLAR				
1. Bütçe (Borç ödemesi ve zarar karşılığı)	..	150 051	150 051	370 000
2. Tedavüldeki tahviller	62 032	52 365	52 365	36 200
3. Fonlar				
A. Ticari fonlar	119 687	104 216	104 216	164 450
B. Ziraî fonlar	323 641	382 915	382 915	511 750
C. Dış kaynaklar ve diğer Fonlar Toplamı	109 386	131 000	131 000	200 000
	552 914	618 131	618 131	876 200
4. Mevduat ve alacaklı cari hesaplar	5 844 757	5 799 636	6 100 000	6 706 000
5. Merkez Bankası taahhüt hesabı				
A. Merkez Bankası ziraî reeskontu	3 402 924	3 212 921	3 213 000	3 525 000
B. Merkez Bankası ticari reeskontu	291 974	436 140	436 140	375 000
C. Mevduat munzam karşılığı hesabı	647 426	649 944	649 944	650 000
Merkez Bankası taahhüt toplamı	4 342 324	4 299 005	4 299 084	4 550 000
6. Diğer yabancı kaynaklar	225 556	183 138	183 138	200 000
NET YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	11 027 583	11 102 326	11 402 769	12 738 400
NET ÖZ VE YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	11 974 563	11 976 942	12 302 769	13 680 000
III. DİĞER KAYNAKLAR	810 487	436 886	548 231	600 000
NET GENEL KAYNAK TOPLAMI	12 785 050	12 413 828	12 851 000	14 280 000

TABLO : 84 — T. C. Ziraat Bankasının 1971 yılı kredi dağılımı (Bin TL.)

	Doğrudan doğruya Ziraî Krediler				Tarım Kredi Kooperatifleri Kredileri				Toplam Krediler			
	1969 Fiili	31/8/1970 Fiili	31/12/1970 Tahmin	1971 Program	1969 Fiili	31/8/1970 Fiili	31/12/1970 Tahmin	1971 Program	1969 Fiili	31/8/1970 Fiili	31/12/1970 Tahmin	1971 Program
ZİRAÎ KREDİLER												
I Ziraî Krediler												
A. Kısa vadeli ziraî krediler												
a. Kısa vadeli özel ziraî kred.	6 846	..	..	15 000	..	..	..	2 000	..	..	..	17 000
1. Su ürünleri	715 546	687 942	1 013 000	1 100 000	351 112	432 007	484 610	600 000	1 066 658	1 119 949	1 497 610	1 700 000
2. Sun gübre	340 708	300 096	432 000	550 000	103 906	115 408	140 000	200 000	444 614	415 504	572 000	750 000
3. Sertifikalı tohumluk	280 132	..	..	500 000	..	..	..	350 000	..	..	..	850 000
4. Hayvancılık	360 138	..	..	580 000	..	..	..	520 000	..	..	..	1 100 000
5. Öncelik verilen ihraç ürün.	15 349	..	..	30 000	..	..	..	10 000	..	..	..	40 000
6. Ziraî mücadele ilâçları	—	—	—	—	..	..	..	376 000	..	..	..	376 000
7. Diğer ürün kredileri	1 718 719	..	..	2 775 000	..	..	..	2 058 000	..	..	..	4 833 000
a. Toplamı	1 289 920	..	..	1 005 000	..	..	..	25 000	..	..	..	1 030 000
b. Kısa vadeli değer ziraî kred.	3 008 639	..	..	3 780 000	..	..	..	2 083 000	..	..	..	5 863 000
(a+b) Toplamı												
B. Orta ve uzun vadeli ziraî krediler												
a. Orta ve uzun vadeli özel ziraî krediler	15 150	..	..	25 000	—	—	—	—	15 150	..	..	25 000
1. Su ürünleri	695 082	..	..	1 000 000	—	—	—	—	695 082	..	..	1 000 000
2. Teçhiz kredileri (Bilumum alet ve makinalar)	13 170	..	..	25 000	—	—	—	—	13 170	..	..	25 000
3. Ziraî mücadele alet ve ekipmanları	187 462	..	..	350 000	—	—	—	—	187 462	..	..	350 000
4. Hayvancılık	18 183	..	..	30 000	—	—	—	—	18 183	..	..	30 000
5. Ziraat sanatları ve diğer pazarlama tesisleri	929 047			1 430 000	—	—	—	—	929 047			1 430 000
(a) Toplamı	360 715			500 000				200 000				700 000
b. Orta ve uzun vadeli diğer ziraî krediler	1 289 762			1 930 000				200 000				2 130 000
(a+b) Toplamı												
Doğrudan doğruya ziraî krediler toplamı (A + B)	4 298 401	4 426 535	4 800 000	5 710 000	2 017 703	2 112 046	2 100 000	2 283 000	6 316 104	6 538 581	6 900 000	7 993 000
II Ziraî Kalkınma Kredileri	250 470	289 111	310 000	400 000	—	—	—	—	250 470	289 111	310 000	400 000
III. Teşvik ve Geliştirme Kredileri	141 231	165 363	175 000	290 000	—	—	—	—	141 231	165 363	175 000	290 000
IV. Tohumluk Kredileri	177 072	165 464	175 000	150 000	—	—	—	—	177 072	165 464	175 000	150 000
V. Tarım Satış Koop. Kredileri	2 849 683	2 306 235	2 300 000	2 347 000	—	—	—	—	2 849 683	2 306 235	2 300 000	2 347 000
ZİRAÎ KREDİLER TOPLAMI	7 716 857	7 352 708	7 760 000	8 897 000	2 017 703	2 112 046	2 100 000	2 283 000	9 734 560	9 464 754	9 860 000	11 180 000
TİCARİ KREDİLER	—	—	—	—	—	—	—		1 641 089	1 669 914	1 700 000	1 750 000
RESMİ KREDİLER	—	—	—	—	—	—	—		815 276	789 600	800 000	819 000
MALİ PLASMANLAR	—	—	—	—	—	—	—		521 961	446 711	446 000	495 000
YATIRIMLAR	—	—	—	—	—	—	—		72 164	42 819	45 000	40 000
GENEL TOPLAM	—	—	—	—	—	—	—		12 785 000	12 413 798	12 851 000	14 280 000

b. Küçük sanayici, küçük sanat erbabı ve esnaf kredileri :

(1) Durum :

1970 Ağustos ayı itibariyle yapılan tahminlere göre yıl sonunda küçük sanayici, küçük sanat erbabı ve esnafın kredi ihtiyaçlarını karşılayan Türkiye Halk Bankasının program hedeflerinin oldukça altında kalacağı anlaşılmaktadır.

100 milyon liralık tahvil ihracına ilişkin program tedbirinin 1970 yılı içinde uygulanamaması; konjonktüre bağlı olarak mevduat artışının beklenenden daha yavaş artmakta oluşu ve genel para-kredi politikasına paralel olarak Merkez Bankası reeskont imkânlarının kısıtlanmış bulunması sebebiyle, Bankanın kaynak ve dolayısıyla kredi programında geri kalma beklenmektedir.

Program hedefine ulaşılamamasına rağmen, Türkiye Halk Bankasının kredilendirme alanında 1970 yılı içinde önemli ölçüde bir kredi sıkıntısı hissedilmemiştir. Bunun temel nedeni, Bankanın kredilendirme alanına giren teşebbüslerin özelliğidir. Küçük sanayici, küçük sanat erbabı ve esnafın büyük kısmı, Türkiye Halk Bankası yanında banka sistemi içindeki diğer kredi kuruluşlarından da yararlanabilme imkânına sahiptirler. Bu imkâna sahip olamıyanların kredi ihtiyaçları ise, belli ölçüde esnaf kefalet kooperatifleri sistemi içinde karşılanmaktadır.

1970 yılı içinde esnaf kefalet koopeartiflerinin sayıları 470 e, bu kooperatiflerden yararlanan ortakların sayıları ise 205 bine ulaşmıştır.

Türkiye Halk Bankası kredilerinin yaklaşık olarak üçte biri kefalet kooperatifleri kanalıyla küçük teşebbüslere dağıtılmaktadır. Kefalet kooperatiflerinin ve ortaklarının sayılarındaki hızlı artıştan doğan ilâve kredi ihtiyacı sebebiyle, mevcut kooperatif ortaklarının kredilerini yeterli limite çıkarmak, ortakların mal ve hizmet üretimlerini geliştirebilecek bir kredileme sistemi kurmak mümkün olamamaktadır. Kooperatiflerin kaynak yaratma konusuna önem verilmemesi önemli bir eksikliktir. Bankanın kaynak artışı ise, sadece mevduattaki yükselmeye ve Merkez Bankasının reeskont imkânlarına bağlıdır. Türkiye Halk Bankasının mevduat artışının 1970 yılında 40 milyon lira, 1971 yılında 165 milyon lira çevresinde olacağı tahmin edilmektedir. Merkez Bankasının reeskont limitinden bankaya sağladığı ek imkân 1970 yılında 100 milyon lira civarındadır. Bu kaynaktan 1971 yılında da 100 milyon lira sağlanması öngörülmektedir. Bu durumda bankanın iki ana yabancı kaynaktan sağlayabildiği imkânlar, 1970 yılında 140 milyon lira, 1971 yılında 265 milyon lira civarında olabilecektir. Banka bakımından derhal önem kazanan başlıca konular, mevduat artışının hızlandırılması ve şube açma programının 1971 yılında önemli ölçüde yavaşlatılmasıdır.

Kredilendirme programında büyük önem taşıyan sorun, gelişme potansiyeline sahip, geniş pazar için üretim yapan küçük sanayi kuruluşları ile mahalli küçük pazar için üretim ve tamirat faaliyeti yürüten küçük sanatkârın, küçük ticaret ve hizmet erbabının birbirinden farklı ni-

telik taşıyan kredi ihtiyaçlarının tek tip bir kredilendirme düzeninde karşılanmaya çalışılmasıdır. Banka, faaliyet alanının genişliği sebebiyle bir yandan küçük sanayiciler için bir ölçüde «Sanayi Bankası», diğer yandan esnaf ve küçük sanatkâra kredi veren bir «Halk Bankası» niteliğinde faaliyet göstermektedir.

Büyük sanayi ile işbirliği yapabilecek, büyük sanayiin yan üretimini yürütecek gelişme potansiyeline sahip küçük sanayicinin yeter miktar ve vâde ile kredilendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu tip kredilendirmenin diğerlerinden farklı usul ve şartlarda yürütülmesi zorunluluğu bankanın teknik servislerini geliştirmesini gerekli kılmaktadır.

(2) Tedbirler :

(a) Teşkilâtlanma yönünden :

(i) Şube açma programı yavaşlatılacaktır.

(ii) Küçük sanayiciye kredi verme faaliyetinin genişletilmesi için Bankanın teknik servisleri kuvvetlendirilecektir.

(iii) Büyük sanayi ile işbirliği yapma yeteneğine sahip olan ve gelişme gösteren küçük sanayi bölgelerinde seçilecek belirli banka şubelerinin, müteşebbise kredi dışında teknik, idari ve mali konularda da yardımcı olabilecek teknik kadroyla teçhizi sağlanacaktır.

(iv) Esnaf kefalet kooperatiflerinin ve ortaklarının sayı yönünden hızla arttırılması yerine, ortakların kredi imkânlarının yeterli seviyeye çıkartılmasına öncelik verilecektir.

(b) Küçük sanayiin taksitli geri ödeme programları çerçevesinde kredilendirilmesi sağlanacaktır. Bu tip programlar müteşebbise ödeme kolaylığı sağladığı gibi Bankaya da devamlı fon dönüşüne imkân verecektir.

(c) Halk Bankasınca verilen ve 1970 yılı program tedbiriyle bir fon şeklinde yönetilmesi öngörülen taşıt tamir ve edindirme kredilerinden doğan nihai riskin bir kısmının bütçeden karşılanması imkânı araştırılacaktır.

(d) Bankanın ihtiyaç sahiplerine doğrudan doğruya intikal ettirdiği mesleki kredilerin orta ve uzun vadeli kredilere inhisar etmesi, kısa vadeli mesleki kredilerin esnaf kefalet kooperatifleri sistemi içinde kullandırılması sağlanacaktır.

(e) Türkiye Halk Bankasının sorumluluğunda ve Bankaca sağlanan mali imkânlarla yürütülen küçük sanayi yaygın eğitim programları 1971 yılı içinde büyük sanayi ile işbirliği yapma yönünden gelişme potansiyeline sahip bölgelere teksif edilecektir.

c. Konut kredileri :

(1) Durum :

Nüfus artışı ve sanayileşmeye bağlı olarak hızlı şehirleşme hareketinin ortaya çıkardığı konut sorunu, konut kredilerinin önemini arttırmaktadır.

TABLO : 85 — Türkiye Halk Bankası 1971 Yılı Net Kaynak ve Kredi Programı *(Bin T.L.)*

KAYNAKLAR	1969 Gerçekleşme (1)	15/8/1970 gerçekleşme (2)	1970 yılı sonu gerçekleşme tahmini (3)	1971 Programı (4)
I. ÖZ KAYNAKLAR				
1. Ödenmiş sermaye	152 200	165 000	169 400	168 000
2. İhtiyatlar ve diğer	2 700	5 000	5 000	5 000
3. Bütçe (Sermayesine mahsuben)	. . .	. . .	. . .	30 000
ÖZ KAYNAKLAR TOPLAMI	154 900	170 000	174 400	203 000
II. YABANCI KAYNAKLAR				
1. Tahviller	5 500	5 000	5 000	4 500
2. Merkez Bankası	506 000	594 000	600 000	700 000
3. Mevduat	400 000	430 000	436 000	601 000
4. Muhtelif alacaklılar				
a. Fonlar	128 000	142 000	170 000	225 000
b. Koop. bloke	91 000	96 000	100 000	131 000
c. Diğer	66 450	31 400	45 000	50 000
YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	1 196 950	1 298 400	1 356 000	1 711 500
NET KAYNAKLAR GENEL TOPLAMI	1 351 850	1 468 400	1 530 400	1 914 500
TAHSİSLER				
I. MESLEKÎ KREDİLER	(971 000)	(1 074 000)	(1 125 000)	(1 457 500)
a. Esnaf Kefalet Koop.	573 000	626 000	630 000	775 000
b. Orta vadeli Tes. K.	373 000	416 000	465 000	652 500
c. Diğer meslekî Kr.	25 000	32 000	30 000	30 000
II. TİCARÎ KREDİLER	377 000	389 000	400 000	450 000
III. MALÎ PLÂSMANLAR	2 700	5 000	5 000	5 000
IV. YATIRIMLAR	1 150	400	400	2 000
TOPLAM	1 351 850	1 468 400	1 530 400	1 914 500

Banka sistemi içinde önemli miktarda konut kredisi veren başlıca kuruluş Türkiye Emlâk Kredi Bankasıdır. Bankanın konut kredisine yöneltebileceği kaynakları mevduat ve bütçeden çeşitli adlar altında ayrılan imkânlardır. Buna karşı, konut sorunuyla ilgili değişik kanunlarla Bankaya, konusu dışındaki alanlara zorunlu fon akımları sorumluluğu yüklenmiştir.Bu sorumluluklar ve Bankanın turistik tesis yatırım ve işletmelerine yönelmiş olması kuruluş amacına uygun bir kredileme programının yürütülmesini zorlaştırmaktadır.

1970 yılında Bankanın net kaynaklarında yaklaşık olarak 355 milyon liralık artış gerçekleşebilecektir. Bu miktarın 180 milyon lirası mevduat artışına dayanmaktadır.

Üçyüz elli beş milyon liralık ek kaynağa karşı ipotekli kredilerde 221 milyon lira artış sağlanmakta, ticari krediler % 10 oranında 50 milyon lira civarında arttırılmakta, kalan imkânlar ise yatırımlar ve diğer plasmanlarda kullanılmaktadır.

Evvelce başlamış ve 1970 yılında başlıyan konut yatırımları (Ataköy, Vatan Cad., Levent, İzmir - Karşıyaka ve Kahramanlar, Ankara - Telsizler ve diğerleri) ile turizm yatırımları (Ataköy plaj motel ve turistik tesisleri, dinlenme evleri) Bankanın kaynaklarını önemli ölçüde bağlamaktadır.

1970 yılında bu tip yatırımlarla ilgili olarak Bankanın planladığı harcamalar tutarı 120 milyon lira civarındadır. Aynı yıl içinde tamamlanan konutların satışından peşin ödenen kısımlara dayalı olarak 40 milyon lira imkân sağlanması öngörülmektedir.

Banka, 775 sayılı Gecekondu Kanununa göre kurulan fona 1966 yılından beri heryıl faizsiz olarak 30 milyon lira iştirak payı ödemektedir. 1970 yılı iştirak payı ile Bankanın fona katkısı 140 milyon liraya ulaşmıştır. Böylece 1966 yılından buyana Bankanın sermayesine mahsuben bütçeden sağladığı toplam 138 milyon liralık nakdi imkânın tamamını aşan bir miktar Gecekondu Fonuna bağlanmış olmakta, ayrıca «Gecekondu Önleme Bölgelerinde» imkânları sınırlı kişilere inşa ettirilen konutların kredilendirilmesi için T. Emlâk Kredi Bankasının 100 milyon liranın üzerinde bir katkıda bulunması öngörülmektedir. Banka bu amaçla da 1970 yılında 25 milyon lira civarında bir tahsis yapma durumundadır.

Banka konut kredileri için Merkez Bankasının reeskont imkânından yararlanamamakta, sadece ticari kredi limitinin yarısına yakın kısmı için Merkez Bankası reeskontuna başvurmaktadır.

Türkiye Emlâk Kredi Bankasına kamudan sağlanabilecek imkânlar ve Bankanın mevduat artışıyla yaratabileceği fonların sınırlılığı ve çeşitli kanunlarla Bankaya yüklenen mükellefiyetler karşısında yapı tasarrufu sisteminin yeniden düzenlenmesi ve konut kredisine küçük tasarrufun katkısını sağlıyacak «tasarruf ve kredi birlikleri» tipi yeni kuruluşların teşviki konuları önem kazanmaktadır.

(2) Tedbirler :

(a) Yapı tasarruf hesabı sisteminin kendi kendine yeter güce kavuşturulması sağlanarak, uygulamada şehirleşme hareketi kesif bölgelere ağırlık verilecektir.

(b) Konut kredisi sistemi içinde küçük tasarrufların değerlendirilmesine dayanan yan kuruluşların, özellikle konut tasarrufu ve kredi sandıklarının kuruluş ve gelişmesi imkânları Türkiye Emlâk Kredi Bankasınca araştırılacaktır.

(c) Bankaca yaptırılan konutların cari piyasa fiyatından değerlendirilmesi sağlanacaktır.

(d) 775 sayılı Gecekondu Kanununa göre kurulan fona, Bankanın her yıl faizsiz olarak yaptığı 30 milyon liralık ödemenin 1970 yılı dilimiyle ilgili olarak hazırlanan, 16/1/1970 tarihli ve 7/110 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında, Bankanın yaptığı tahsislerin 2 yıllık ödemesiz devreden sonra 20 eşit taksitle geri dönmesi öngörülmüştür. Bu tedbirin fona daha önce yapılan ve 1971 yılından sonra yapılacak katkılar için de uygulanması için İmar ve İskân Bakanlığınca gerekli çalışmalar program dönemi içinde tamamlanacaktır.

(e) İmar ve İskân Bakanlığınca, gecekondu önleme bölgelerinde imkânları sınırlı olanlara inşa ettirilen veya bunlarca inşaasına girişilen konutların kredilendirilmesine ilişkin olarak :

— Bankanın, Bakanlık konut programlarına yapacağı katkının münhasıran kredi şeklinde kullanılması, Banka kaynaklarının alt yapı harcamalarına yöneltilmemesi sağlanacaktır.

— İmar ve İskân Bakanlığının konut programına ayırdığı imkânların, Bankanın bu amaçla yaptığı tahsislerle birlikte, bir kredi fonu şeklinde Bankaca değerlendirilmesi ve Bakanlığın hazırlayacağı programa uygun olarak, Bakanlıkça temin edilen arsalar üzerinde inşa edilecek konutların mevcut konut kredilendirme usulleri dahilinde Bankaca kullandırılması sağlanacaktır.

— Bu amaçla Banka kaynaklarından yapılan tahsislerin konut yapanlara faizsiz kullandırılması halinde, Bankanın uğrayacağı faiz kaybı Genel Bütçeden karşılanacaktır.

(f) Toplu konut yapabilecek kapasitede olan kamu kuruluşları ve kamu iştiraki bulunan kuruluşların belli statü altında birleştirilmesi; böylece kamunun toplu konut yapım çabalarının koordinasyonu ve bu çabaların finansman gereğinin Türkiye Emlâk Kredi Bankasının imkânları üzerindeki olumsuz etkisinin bertaraf edilmesi; kuruluşların kısa vadeli işletme kredisi ihtiyaçlarının gerçekçi bir programla karşılanması yollarının tespiti amacıyla İmar ve İskân Bakanlığı ile Türkiye Emlâk Kredi Bankası program döneminde tamamlanacak ortak bir çalışma yapacaklardır.

TABLO : 86 — Türkiye Emlâk Kredi Bankası 1971 Yılı Net Kaynak ve Kredi Dağılımı Programı (Bin T.L.)

KAYNAKLAR	1969 Gerçekleşme (1)	31/8/1970 fiilî (2)	1970 yılı sonu gerçekleşme tahmini (3)	1971 Program (4)
I. ÖZ KAYNAKLAR	392 979	390 936	390 936	390 936
1. Ödenmiş sermaye	22 600	25 170	25 170	26 000
2. İhtiyatlar	10 293	10 289	10 289	11 000
3. Karşılıklar	425 872	426 395	426 395	427 936
ÖZ KAYNAKLAR TOPLAMI	359 021	336 932	321 932	400 000
II. YABANCI KAYNAKLAR				
1. Tedavüldeki tahviller	231 023	270 447	270 000	265 000
2. Taahhütler	22 409	26 567	26 567	17 340
a. T. C. Merkez Bankası taahhütleri	895 227	966 523	1 080 000	1 300 000
b. Diğer taahhütler	17 990	17 616	15 000	15 000
3. Mevduat	1 099 312	1 189 640	1 160 000	1 200 000
4. Talep olunmamış kıymetler	153 616	249 874	260 000	280 000
5. Fonlar				
6. Muhtelif ve mutavassıt hesaplar	57 712	57 712	57 712	27 939
7. Diğer pasifler (Konsolide edilmiş borçlar)				
YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	2 836 310	3 115 321	3 191 211	3 505 279
NET KAYNAKLAR GENEL TOP.	3 262 182	3 541 706	3 617 606	3 933 215
TAHSİSLER				
I. İpotekli krediler	2 079 046	2 261 461	2 300 000	2 628 136
II. Gecekondu Fonuna katılma payı	110 000	140 000	140 000	140 000
III. Ticarî krediler	452 526	501 362	500 000	525 000
IV. Malî ve sair plâsmanlar	524 839	565 263	547 966	495 929
V. Yatırımlar	95 771	73 620	129 640	144 150
TAHSİSLER TOPLAMI	3 262 182	3 541 706	3 617 606	3 933 215

5. FİYAT POLİTİKASI :

Reel iç ve dış kaynak yetersizliğine rağmen harcamaların kısıtlanamamış olması, kısmen, prodüktif maksatlarla verilen kredilerin üretim artışını da beraberinde getireceği anlayışı, rekabet eksikliği, toplu sözleşmelerle artan ücret taleplerinin karşılanmasına imkân veren likidite genişliği, kamu ve özel sektör harcamalarındaki her çeşit gayriiktisadiliğin yarattığı sonuçlar, Merkez Bankası kaynaklarından sağlanan sübvansiyonlar son yıllarda fiyat istikrarının yeterli ölçüde gerçekleştirilememesinde etkili olmuştur.

Reel tasarruflara net katkısı şüpheli olan enflâsyonist baskılar özel sektörde bir ücret-fiyat çekişmesine, kamu sektöründe ise çoğu halde sabit tutulan fiyatlar yüzünden artan işletme açıklarına, kaynak ve gelir dağılımında olumsuz etkilere, döviz fiyatının değişmesi sebebiyle ihracatın daha az kârlı hale gelmesine yol açmıştır.

1970 ortasında yürürlüğe konan program ile istikrar hedefi öncelik kazanmıştır. Bu program farklı sektörlerin ve istihsal faktörlerinin enflâsyon etkisi ile çarpık hale gelen nispi fiyat ve gelirlerini düzeltme amacını gütmektedir. Öngörülen düzenlemenin atıl kalacak kaynakları asgaride tutacak ve enflasyonist eğilimlerin yeniden belirmesini önleyecek tarzda gerçekleştirilmesi 1971 yılında fiyat politikası da dahil olmak üzere diğer iktisadi politikaların başlıca hedefidir.

Nispi fiyat değişiklikleri genellikle bazı fiyatların sabit kalması diğer bazılarının da tedricen yükselmesi şeklinde olacaktır. Bu operasyon sırasında kamu oyunda fiyat artışlarının devamlılık kazandığı yolunda bir anlayışın belirmemesi gereklidir.

Para operasyonundan sonra iç fiyatlarda ortaya çıkan artış eğiliminin kontrolunda kullanılan usuller bu konuda tecrübe kazandırıcı olmuştur. Özellikle sanayi sektöründe işçi teşekkküllerini de kapsar şekilde aynı istikamette daha formel yaklaşımların geliştirilmesi gelir-fiyat politikası yönünden olumlu sonuçlar sağlayabilecektir.

Fiyat politikası yönünden alınması gerekli tedbirler :

a. Kamu sektöründe ücret artışlarının özel sektördekinden daha fazla olması önlenecektir.

b. Özellikle imalât sanayiinde tekelci güçlerin doğmasını önleyecek tedbirler alınacaktır. Bu konuda ithalâtın sağlayacağı rekabet imkânından yararlanılacaktır.

c. Tarımsal sübvansiyon sisteminin bütçe ile ilişkilendirilmesi yoluyla alternatif üretim imkânları teşvik edilecektir.

6. DIŞ ÖDEMELER VE DIŞ İLİŞKİLER POLİTİKASI :

a. Mevcut ihracatı teşvik ve potansiyel ihraç fırsatlarının değerlendirilmesine kârlılığı artırmak üzere gerektiğinden bir miktar fazla olarak tespit edilen yeni kur ile çok kısa vadede ödemeler dengesi açığının tamamen ortadan kalkması hedef alınmamıştır. Daha çok orta vadede bir kısım kaynakların bu faaliyet alanına kayması ve ihraç edilebilir özellikte mal üretiminin artmasına bağlı olarak ihracatta devamlılık

gösteren bir gelişme beklenmelidir. Vergi iadesi ile, teşkilâtlanmayı ve kredi durumunu ilgilendiren diğer tamamlayıcı tedbirlerle bu gelişme esas olarak geleneksel ihraç mallarının dışında sağlanacaktır.

b. İhracat faaliyetine yönelecek kaynakların artması ithalât ikamesinden tamamen vazgeçilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Çünkü yalnız iç sebeplerle değil-ki bunların önemli bir kısmını çözecek tedbirler uygulamaya konulmuştur - büyük pazarları teşkil eden gelişmiş ülkelerin uyguladığı koruyucu tedbirler sebebiyle de sınai mamul ihracatındaki gelişmenin ekonominin tavizli dış kaynaklardan vazgeçebilecek seviyeye gelmesindeki etkisi sınırlı kalacaktır.

Sanayileşme stratejisinin bir parçasını teşkil eden ikame politikasında mevcut uygulamanın ekonominin değişen şartlarına göre düzenlenmesi gerekmektedir. Bugüne kadar hazır tüketim malı pazarına yönelen ve ara mal ithalâtındaki düşük vergi nispetleri sebebiyle göründüğünden daha fazla korunmuş bir sanayiin kurulması teşvik edilmiştir. İthal gereği devamlı olarak artmış ve tasarruf hedefleriyle tutarlı olmayan bir üretim yapısı ortaya çıkmıştır.

Ara mal ve yatırım malı üretimine yönelen ikame politikasının ağırlık kazanarak devamı uygun olacaktır. Özellikle bu amaçla 1971 yılında gümrük tarife hadlerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

c. Tavizli dış kredilerde program kredilerinin azalması açığın milletlerarası para müesseselerinden temin edilen kısa vadeli kredilerle karşılanması mecburiyetini devamlı bir uygulama haline getirmiştir. Kalkınma çabalarının finansmanı yönünden uygun olmayan bu durum çeşitli olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. 1971 ödemeler dengesi hedeflerinin tespitinde yakın gelecekte ödenmesi gerekecek milletlerarası para müesseseleri kredilerinin esas olarak rezervleri takviye amacına tahsisine önem verilmiştir.

Dış krediler yönünden diğer önemli bir husus bu kredilerin çok zaman veren memlekette kullanılması şartına bağlı olmasıdır. Krediyi veren memlekette son yıllarda OECD ülkelerinde olduğu şekilde önemli fiyat artışlarının ortaya çıkması kredilerin olumlu etkilerini azaltmaktadır.

Bu sebeple kredilerin bağlı olmaması konusunda gösterilen milletlerarası çabaların desteklenmesi gerekmektedir.

d. Yüksek bir nispette yürürlüğe konan kur değişikliğine rağmen döviz kayıtlamaları devam ettiği müddetçe Türk lirasının dış piyasalardaki değerinde farklılıklar olabilir. Efektif arz ve talebine göre taayyün eden bu değer çok arızi sebeplerle de dalgalanmalar ve resmi kur'dan farklılıklar gösterebilir. Türk lirasının gerçek değerini aksettirmeyebilecek bu değişikliklerin frenlenmesinde sınır dışına çıkarılan Türk parasının sıkı şekilde kontrol edilmesi etkili olacaktır.

e. 1971 yılı ithal programında gerek liberasyon gerek tahsisli ithal malları listesinden yapılacak ithalât miktarı önemli ölçüde arttırılmış her iki listenin kapsamında ve çeşitli kayıtlamalarda yapılacak değişiklikler gözönünde tutulmuştur.

Plan ilkelerine uygun olarak anlaşmalı memleketlerden yapılacak ithalâtın toplam ithalât içindeki payı azaltılmıştır.

f. Ödemeler dengesi konusunda alınması gerekli spesifik tedbirler aşağıda gösterilmiştir.

(1) Liberasyon listesindeki kayıtlamalar azaltılacaktır.

(2) Tahsisli ithal malları listesinde yer alan kota sayısı birbirine benzer kotalar birleştirilerek azaltılacaktır.

(3) Tahsisli ithal malları listesindeki dağıtıma paralel olmak amacıyla anlaşmalı memleket kontenjanları disponibilite ve kredi marjları dikkate alınarak yılda iki defa kotalarla aynı zamanda dağıtılacaktır.

(4) Gümrüğe gelen mal ile ithal müsaadesinde belirtilen kıymet arasında yüzde 10 a kadar olan fazlalığın ithal edilmemesini sağlayan mevzuat değişikliği yapılacaktır.

(5) İhracatçıların aracı durumundan çıkarılarak yabancı alıcı karşısında müstakil hareket edebilmesini sağlayacak tedbirler alınacaktır.

(6) İhracat sübvansiyon sisteminin aksaksız çalışması ve özel ihracat projelerinin uygulanması konusunda Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı ve Merkez Bankası sıkı bir işbirliği yapacaktır.

(7) İhracat formaliteleri basitleştirilecektir.

(8) İhracat sigortası sistemi sadece kamu fonlarına bağlı kalmayacak ihracatçının önemli ölçüde katkısı sağlanacaktır.

(9) İşçi dövizleri özel bir proje halinde ele alınacak, işçilerin mesleki malzeme ithalinde kolaylık sağlanacaktır.

(10) Karayoluyla yapılan hac seyahatleri azaltılacak şekilde yönetmelik değişikliği yapılacaktır.

(11) Türk hava liman ve meydanlarında hariçte mukim özel ve tüzel kişilere ait uçaklara yapılacak «handling» hizmetleri Devlet Hava Meydanları İşletmesi tarafından sağlanacaktır.

(12) Dış teşkilât giderlerinde tasarruf sağlamak için yapılan çalışmalara devam edilecektir.

(13) Turist dövizi satışlarında 200 dolarlık had artırılacaktır.

(14) Anlaşmalı ülkelerle ticarette serbest döviz esası tercih edilecektir. Ancak bu konuda, dış ticaret sistemlerinin farklı oluşu sebebiyle gerekli ticaret anlaşmalarının da yapılması zorunluluğu gözönünde tutulacaktır.

BÖLÜM : IV

1971 YILINDA SEKTÖRLERDE GELİŞMELER VE ÖNCELİK VERİLEN FAALİYETLER

1. SEKTÖRLERDE GELİŞMELERİN TOPLU GÖRÜNÜŞÜ :

İkinci Beş Yıllık Planın ilk yarısında, ilgili sektör bölümünde de belirtildiği gibi, tarım üretimi plan hedeflerine ulaşamamıştır. Hava şartlarının özel etkisiyle tarım sektöründe üç yıldır duraklama, hatta kısmen gerileme olmuştur. Bu sektörde teknolojik gelişme henüz üretimi yaygın ve belirgin bir ölçüde etkileyecek seviyeye gelmemiştir. Bununla birlikte üretim koluna göre dikkati çeken kısmi gelişmeler kaydedilmiştir.

Madenlerden enerji hammaddeleri üretimi plan hedeflerinin altında kalmıştır. Yalnız linyit üretimi plan tahminlerini aşmıştır. Krom, çinko, demir, bortuzu, mermer, civa gibi madenlerin üretimi hedeflere uygun ve kısmen aşan gelişme göstermiştir. Planın ilk yılları, aslında madencilikte uzun vadeli gelişmeyi sağlıyacak arama, teşkilâtlanma, proje hazırlama gibi hazırlıklarla geçmiştir.

İmalât sektörü üretim artış hızı plan hedefine tam ulaşamamakla birlikte özellikle ara malı üreten sanayilerde belirli gelişmelerin başladığı görülmektedir. Öte yandan gıda, içki, plastik seramik gibi sanayi kollarında da üretim artışı Plan tahminlerini aşmıştır. Plan döneminin ikinci yarısında gübre, kâğıt üretiminde yeni kapasitelerin tam kullanımı ile önemli artış olacaktır. 1970 yılı üretiminin Plan hedefinden dikkati çekici şekilde geri kalacağı tahmin edilmektedir.

1971 yılının tarım için normal şartlar altında geçeceği, bu bakımden 1970 yılının düşük üretim seviyesine göre önemli bir artış olabileceği tahmin edilmektedir. Maden üretiminin geçen yıllardaki gelişmeyi devam ettireceği; imalâtta ise ara malı sanayilerinin üretiminin artacağı beklenmektedir.

Ekli tablolarda ana sektörlerin üretimi, ithalât ve ihracatı ve Planda üretim hedefleri verilen belirli mallardaki gelişme durumları görülmektedir.

TABLO : 87 — Tarım ve Sanayi Sektörleri Üretimleri *(Cari Fiyatlarla)*
(Milyon T. L.)

	1968 Gerçekleşme	1969 Gerçekleşme	%	1970 Gerçekleşme tahmini	%	1971 Programı	%
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Tarım	47 330	49 683	5,0	52 408	5,5	54 714	4,4
Sanayi	63 871	73 414	14,9	84 292	14,8	96 875	14,9
Madencilik	2 438	2 745	12,6	3 118	13,6	3 353	7,5
İmalât	59 382	68 364	15,1	78 455	14,8	90 479	15,3
Enerji	2 051	2 305	12,4	2 719	18,0	3 043	11,9
Kok-şehirgazı	431	504	16,9	568	12,7	595	4,8
Elektrik	1 620	1 801	11,2	2 151	19,4	2 448	13,8

TABLO : 88 — Tarım ve Sanayi Sektörleri Üretimleri *(1970 Fiyatlarıyla)*
(Milyon T. L.)

	1968 Gerçekleşme	1969 Gerçekleşme	%	1970 Gerçekleşme tahmini	%	1971 Programı	%
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Tarım	53 507	52 921	— 1,1	52 408	— 1,0	54 714	4,4
Sanayi	71 185	77 166	8,4	84 292	9,2	96 875	14,9
Madencilik	2 717	2 885	6,2	3 118	8,1	3 353	7,5
İmalât	66 182	71 858	8,6	78 455	9,2	90 479	15,3
Enerji	2 286	2 423	6,0	2 719	12,2	3 043	11,9
Kok-şehirgazı	480	530	10,4	568	7,2	595	4,8
Elektrik	1 806	1 893	4,8	2 151	13,6	2 448	13,8

TABLO : 90 — II. Planın Önemli Fiziki Hedefleri ve Gerçekleşme Tahminleri

MALLAR	Birim	II. Plan hedefleri 1967 (1)	II. Plan hedefleri 1972 (2)	Gerçekleşme 1970 (3)	Gerçekleşme 1972 (4)	1972 gerçekleşme endeksi (5)	II. Plan hedefi artış endeksi 1967 = 100 (6)
Buğday	Bin ton	7 935	9 200	8 312	10 500	114	116
Pamuk (Lif)	»	362	455	340	450	99	126
Ayçiçeği	»	315	452	326	400	88	143
Mısır	»	930	1 760	880	1 000	57	189
Et (Tavuk eti dahil)	»	544	709	604	670	94	130
Süt	»	3 234	4 040	3 552	4 100	101	125
Su ürünleri	»	155	240	165	200	83	155
Kullanılacak odun	Bin m³	4 495	7 185	5 176	6 500	90	160
Bakır (Cevher)	Bin ton	1 270	4 070	1 000	3 400	84	320
Demir (Cevher)	»	1 800	3 200	2 350	2 350	73	178
Krom (Cevher)	»	525	610	670	700	115	116
Maden kömürü (Taş)	»	5 000	6 250	4 850	5 950	79	125
Maden kömürü (Linyit)	»	5 600	8 500	9 000	11 000	129	152
Ham petrol	»	2 400	6 000	3 800	4 200	70	250
Elektrik enerjisi	Mil. Kwh.	6 250	11 850	8 605	11 160	94	190
Şeker	Bin ton	620	860	570	700	81	139
Bitkisel yağlar	»	380	590	324	390	66	155
Sanayi yemi	»	77	151	250	350	232	196
Pamuklu dokuma	Mil. M.	730	1 090	885	1 100	101	149
Yünlü dokuma	Bin M.	23 500	28 500	29 500	31 000	109	121
Kereste	Bin m³.	1 900	2 850	2 930	3 450	121	150
Kraft kâğıdı ve kraft Layner	Ton	—	60 000	25 000	60 000	100	—
Kâğıt (Toplam)	»	122 000	308 000	184 000	450 000	146	252
Soda	»	—	85 000	—	—	—	—
Sudkostik	»	12 000	46 000	19 548	40 000	87	388
Sülfat asidi	»	50 000	1 000 000	66 500	1 200 000	120	2 000
Azotlu gübreler % 21 N	»	160 000	1 500 000	380 000	1 500 000	100	938
Fosforlu gübreler % 18 P_2O_5	»	250 000	2 430 000	364 000	1 600 000	66	972
Suni elyaf (Toplam)	»	1 700	11 500	1 600	8 600	75	676
Sentetik lifler	»	2 700	18 500	11 460	28 000	151	685
Polivinilklorür	»	—	27 000	7 800	40 000	148	—
Çimento	Bin ton	4 400	9 670	6 900	10 000	103	220
Külçe çelik ingot	»	980	1 650	1 512	1 880	114	168
Blister bakır	»	29	58	17	50	86	200
Alümina	»	—	125	—	150	120	—
Alüminyum külçe	»	—	25	—	—	—	—
Traktör	Adet	8 000	15 000	14 000	20 000	133	188
Biçer-döver	»	50	600	50	275	46	1 200
Kamyon-otobüs	»	9 500	15 900	12 030	16 500	104	167
Binek otomobilleri	»	6 000	16 500	5 140	25 000	152	275
Lokomotif (Dizel)	»	—	35	11	45	125	—

TABLO : 89 — Ana Sektörlerde İthalât ve İhracat

(Cari Fiyatlarla)
(Milyon T. L.)

	1969 Gerçekleşme	1970 Tahmin	1971 Program
	(1)	(2)	(3)
Tarım			
İthalât	518	595	660
İhracat	1 651	1 937	2 715
Madencilik			
İthalât	428	674	1 427
İhracat	293	425	632
İmalât			
İthalât	6 057	8 361	13 517
İhracat	2 940	4 009	5 510

(1) Dış ödemeler dengesi bölümünde ihracatın sektörlere göre dağılımı farklıdır.

2. 1971 YILINDA AĞIRLIK VERİLEN GELİŞME FAALİYETLERİ VE PROJELER :

A. Önceliklerin tespitinde genel ilkeler :

1969 Yılı Programında ilk olarak başlamak üzere programlarda öncelik ve ağırlık verilen projeler özel olarak belirtilegelmiştir. Öncelik konuları aşağıdaki kriterlere göre seçilmiştir.

1. Uzun vadeli gelişmeye etki,
2. Planın sanayileşme hedeflerinin gerçekleştirilmesi,
3. Döviz gelirlerinin hızla artırılması,
4. Teknolojik gelişmenin hızlandırılması,
5. Tabii kaynakların rasyonel değerlendirilmesi,
6. Tamamlayıcı nitelikte olma.

Bu kriterlere göre ağırlık verilmek üzere seçilen faaliyetler dört grup içinde sınıflandırılarak aşağıda açıklanmıştır.

B. Temel sınaî projeler :

1. Enerji projeleri :

Keban, Gökçekaya ve Seyit Ömer Projeleri, bu grupta inşaatı devam eden büyük projelerdir. Ambarlı Projesinin 1971 yılında tamamlanması beklenmektedir.

1971 yılında dört hidroelektrik santral ile bir termik santralı projesi ele alınacaktır. Bunlar : Karakaya, Aslantaş, Ayvacık, Oymapınar Hidroelektrik Santralı Projeleridir. Ayrıca gaz türbinleri projesi de 1971 yılında ele alınacaktır.

Elbistan ve Soma linyitlerinin termik santralla değerlendirilmesi konusundaki proje hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

2. Temel imalât sanayii projeleri :

a. Üçüncü Demir Çelik ve Ereğli'nin tevsii projeleri devam etmektedir. Ayrıca Karabük'ün tevsii ile Dördüncü Demir Çelik Tesisinin etüdleri ele alınmaktadır. Diğer taraftan özel çelik üretimi konusunda etüd proje çalışmalarına başlanmıştır. Üçüncü Demir Çelik projesinde karşılaşılan önemli bir konu ikinci bir fırının zamanlanmasıdır.

b. Aluminyum projesi devam etmektedir. Ayrıca aluminyum tesisinin tevsii konusu 1971 yılında ele alınarak incelenecektir.

c. İzmit Petrokimya Kompleksinin tevsii projeleri devam etmektedir. Ayrıca ikinci kompleksin organizasyonu ve finansmanı ile ilgili hazırlık niteliğindeki teşebbüsler sürdürülmektedir.

d. Kâğıt projeleri :

Çaycuma Kraft Kâğıdı ve Aksu Mihaniki Hamur ve Gazete Kâğıdı Tesisleri 1970 yılında tamamlanmıştır. Dalaman Sülfat Selülozu ve Yazı Tabı Kâğıdı Tesisinin 1971 de işletmeye geçmesi beklenmektedir.

1971 yılında Antalya Kraft Kâğıdı, Afyon Saman ve Beyaz Kamış Selülozu ve Balıkesir Beyaz Sülfat Selülozu Projelerinin gerçekleştirilmesi yönündeki çalışmalara devam edilecektir.

e. Samsun Gübre Projesi 1970 yılında işletmeye geçmiştir. Akdeniz ve Elazığ Gübre Tesislerinin 1971 yılı başında tamamlanması beklenmektedir. Samsun Projesinin tevsii devam etmekte ve Marmara Gübre Kompleksi üzerindeki hazırlık çalışmaları tamamlanmak üzeredir.

1971 yılında başlanacak olan T. P. A. O. Amonyak ve Üre tesisinin 1974 yılında bitirilmesi beklenmektedir.

f. Karadeniz Bakır Kompleksinin 1971 sonunda tamamlanması beklenmektedir. Yine 1971 yılında bu kompleksin tevsii konusunda etüt proje çalışmaları tamamlanacaktır. Ergani Flatasyon tesisinin tevsii 1970 yılında bitmiştir.

g. İzmir Rafinerisinin inşaatı devam etmektedir. Karadeniz Rafinerisinin etüd proje çalışmaları yıl içinde tamamlanacaktır.

h. İran (Ahvaz - İskenderun Petrol Boru Hattı konusundaki çalışmalar olumlu gelişme göstererek devam etmektedir.

ı. Tersane projeleri : Pendik Tersanesinin inşaatı devam etmektedir. Özellikle bu konuda Japonlarla başlanılan ilişki sonucu belirli bir gelişme beklenmektedir. Tuzla Tersanesini alt yapı çalışmaları devam etmektedir.

k. Otomobil projeleri ile aktarma organları tesislerinin inşaat ve diğer çalışmaları devam etmektedir.

C. Dövis kazancına yönelen projeler :

1. Maden ve metalurji projeleri :

Madencilik ve metalurji, konuları maden yataklarımızın, rasyonel ölçüler içinde fakat ekonomimize katkısının hızla arttırılması amaciyle işletilmesi ilkesi çerçevesinde ele alınmıştır. Bu faaliyet alanı, önemli ihracat potansiyeli yanında sanayileşmeye etkisi bakımından da öncelik almaktadır.

Bugüne kadar yapılmış olan çalışmaların ilk değerlendirilmesi sonucu, maden ve metalurji ürünleri ihracatımızın 1980 lerin başlarında 500 milyon dolar seviyesine çıkmasının mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

Devlet Planlama Teşkilâtınca araştırma fonlariyle desteklenen maden aramaları ihracat potansiyeli olan madenlerle ana sanayi hammaddesi olan madenler üzerinde yoğunlaştırılmıştır. Bunlar özellikle bakır, çinko, kurşun, cıva, nikel, volfram, demir, asbest, mermer ve bor tuzlarıdır.

(a) Aramalar :

(1) Zamantı projesi : İki yıllık aramalar ve daha önceki bulgular sonucu 40 bin ton çinko ve 10 bin ton kurşun metali elde edecek tesis projeleri hazırlanmış olup, dış finansman çalışmaları devam etmektedir.

(2) Demir projesi : 1968 ve 1969 yıllarında yoğunluk kazanan Divriği, Hekimhan ve Kangal bölgesi aramaları iyi gelişme göstermiştir. Çalışmalar devam etmektedir. Alınan sonuçlara dayanılarak büyük bir konsantrasyon ve pellet tesisi projesi hazırlanmıştır. Bu tesis, demir - çelik fabrikalarına dünya standartlarına uygun hammadde sağlıyacaktır. Ayrıca çalışmalar Hasançelebi zuhurlarının da önemini ortaya koymuştur.

(3) Bakır projesi : Murgul bölgesinde bulunmuş damar rezervinin aramalarla genişlemeye devam etmesi Etibank Murgul Bakır İşletmesinin ömrünü uzatmıştır.

Çakmakkaya'da ise yeni rezerv imkânları tetkik edilmektedir. Çayeli bölgesinde bir bakır işletmesine geçilmesini programlayacak imkânlar elde edilmektedir.

Espiye madenlerinin de şimdiden işletme projelerinin hazırlanmasına geçilmektedir. Aramalar burada da devam etmektedir.

(4) Kömür projesi : Taşkömürü havzasında koklaşabilir, kömür üretimi, sadece demir çelik sanayiimizin talebinin karşılanması için değil, aynı zamanda ihracat suretiyle değerlendirilmek üzere planlanmaktadır. Hazırlanmasına geçilen büyük proje ve arama faaliyetleri havzanın üretim hedeflerini genişletebilecek bir mahiyet alabilir.

(5) Civa aramaları yanında tesis inşasına geçilmiş bulunmaktadır. Mermer projesinin, büyük ihracat seviyelerine ulaşılmasını sağlıyacak şekilde organize edilmesi gerekmektedir.

(b) Organizasyon :

Madenlerimizin süratle ekonomiye katkısını arttırmak için sahaların boş bekletilmelerinin önüne geçilerek işletmeye açılmaları ve pazarlama organizasyonlarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu amaçla arama ve işletme yatırımları teşvik edilecek ve maden sahalarının organize edilmesi çabalarına devam edilecektir.

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün demir ve bakır dışında jeolojik altyapı çalışmalarının geliştirmesi ve Etibank'ın özel grupları madencilik projelerine çekilmesini sağlayacak şekilde güçlendirilmesi üzerinde durulacaktır. Bu faaliyetlerde Etibank İşletmelerinin kârlılıklarının artırılması ve rasyonelleştirilmeleri esas alınacaktır.

2. Hayvancılık projeleri :

a. Süt hayvancılığı projesinin 4 bölgede başlamak üzere gerekli hazırlıklar yapılmaktadır. Mevcut süt endüstrileri etrafında yüksek verimli hayvan tedariki suretiyle entansif işletmeler kurulmasını öngören bu projenin finansman çalışmaları son safhasına ulaşmıştır. Bu proje ihracat amacıyla besiye alınacak hayvan teminine imkân verecektir.

b. Islah projesi hazırlıkları devam etmektedir. Proje Doğu Bölgesinden başlanarak hayvan yetiştiriciliğinin geliştirilmesini sağlıyacaktır.

c. Besi projesi : Şeker Şirketinin organize etmesi suretiyle uygulanmasına başlanmıştır. 1970 yılında yaklaşık olarak 120 bin baş besiye alınmış olacaktır. 1971 yılında hedef 180 bin baş olacaktır. Besili hayvanların ihraca yöneltilmesi Et ve Balık Kurumu eliyle yapılmaktadır. 1971 yılında ihracat bakımından Et ve Balık Kurumundan başka imkânların kullanılması üzerinde de durulacaktır.

Hayvancılık projelerinin aksamadan yürütülmesi için Tarım Bakanlığında kurulan merkezi teşkilât yanında bölge kuruluşlarının hazırlıkları tamamlanacaktır.

3. Meyve - Sebze ihracatını geliştirme projesi :

Bu proje üç yönlü olarak geliştirilmiştir. Bunlar plantasyon, pazarlama tesisleri ve taşımadır. Plantasyon projesinin narenciye kısmı tamamlanmıştır. İlk safhası 8 bin hektardan başlamak suretiyle 50 bin hektara genişliyecektir. Pazarlama tesisleri ilgili bölgelerde ambalaj, paketleme, soğuk depo v.s. ünitelerini kapsamaktadır.

Taşıma sistemi yeni bir uygulamayı öngörmektedir. Kara yolu taşıması yanında deniz yolu için yeni bir sistem geliştirilmesi ve hava yolu imkânlarının kullanılması üzerinde durulmuştur. Projenin finansmanı ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

4. Gıda Sanayi Geliştirme Programı :

Önemli ihracat potansiyeli olan bir sanayi kolu olarak ağırlık verilmiştir. Bu sanayiin geliştirilmesinin ayrıca Tarım Sektörünün gelişmesine yapacağı etkide gözönünde tutulmuştur.

Gıda Sanayiinin Şeker Şirketi tarafından organize edilmesi ele alınmıştır. Özel mahalli gruplar ve bankaların da bu organizasyona katılmasıyla gıda sanayi kuvvetli bir temele dayanacaktır. Bu organizasyon yalnız sanayi kurmakla kalmayacak, hammadde temini bakımından tarım safhasını da düzenleyecektir.

Özellikle ihracat bakımından mevcut gıda sanayii tesislerinin de kurulacak organizasyonla işbirliği sağlanacaktır. Bu bir holding şirket şeklinde düzenlenecektir. (Alt kollar, yağ, sanayi, şeker, süt, et v.s. ne mukavele esası)

5. Orman ürünleri :

Yeni değerlendirmeler orman alanlarının daha önce bilinenden yüzde 80 kadar fazla olduğunu göstermektedir. Tomruk üretiminin bugünkünün 4 - 5 katına çıkartılması mümkün görülmektedir. Bu durumu ile ormanlarımız ihracatımızın büyük ölçüde arttırılmasını sağlayacak bir potansiyel taşımaktadır. Bunun yanında ihmal edilemeyecek ölçüde sanayiin gelişmesine etkisi olacaktır.

Orman kaynağının rasyonel değerlendirilmesi için 6/11976 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bir seri tedbirler ve hedefler öngörülmüştür. Bunları aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

a. Ormana dayalı sanayiler entegre kurulacaktır.

b. Ormana dayalı sanayilerin geliştirilmesinde Sanayi Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı ve SEKA işbirliği yapacaktır.

c. Ormanların işletilmesinde rasyonellik sağlanacaktır. İhraç gücü olan orman bölgeleriyle, sanayii besleyecek bölgelere işletmede ağırlık verilecektir. Bu bölgelerde kesim ve taşıma mekanize edilecektir.

d. Amenajman planları ikinci plan dönemi sonunda tamamlanacaktır.

e. İhracata yönelen tesislere hammadde garantisi verilecektir.

f. Orman işletme, ağaçlandırma, koruma işleri hızlı gelişmeyi sağlayacak şekilde organize edilecektir.

Bu genel politikalar çerçevesi içinde ormanların faydalanılmadan değil, faydalanılarak korunup geliştirilmesi anlayışı ön planda tutulacaktır. Orman Bakanlığının kuruluşunda merkezi teşkilâtın büyümesine ağırlık vermeksizin bürükratik gelişmeye açık olmayan bir yol izlenecektir. Bütün çalışmalarda ihracatın hızla arttırılması ana hedef olacak bunu sağlayacak sanayilerin hammadde ihtiyacının karşılanmasına öncelik verilecektir. Ayrıca Orman İdaresinin satış usulleri ihracatı kolaylaştırıcı tedbirler halinde düzenlenecektir.

6. Turizm gelişme projesi :

Bu projenin hedef ve esasları 6/12209 sayılı Kararname ile tespit edilmiştir. 1977 yılına kadar 100 bini gerçekleştirilmek üzere 20 yıl içinde 500 bin yatak kapasiteli turistik tesisler kurulması hedef alınmıştır.

Projede öncelik Antalya'dan başlıyarak Akdeniz, Ege kıyıları ve Marmara'nın belirli yerlerine verilmiştir. Söz konusu kıyıların turizm yönünden fiziki planlama çalışmaları son safhasına ulaşmıştır. Uygulamanın hazırlanan planlara uygun olrak yürütülmesini sağlamak üzere Kararnamenin öngördüğü bölge müdürlüklerinin kurulmasına başlanmıştır. Yukarıda belirtilen kararname, turizm gelişme projesinin yürütülmesi için, merkezde Turizm Koordinasyon Kurulu ve Proje Müdürlüğü İzmir, Muğla ve Antalya'da ise bölge müdürlüklerini ihtiva eden özel bir teşkilâtlanma öngörmüş bulunmaktadır.

1971 yılında bu projenin gerektirdiği alt - yapı yatırımlarına öncelik verilmiştir. Projenin kapsadığı yerlerdeki kadastro çalışmaları, ağaçlandırmalar Antalya Hava Alanının geliştirilmesi ve karayolu işleri öncelikle ele alınacaktır.

Ayrıca projenin gerektirdiği nitelikteki çeşitli personelin yetiştirilmesi, eğitilmesi konuları da belirli bir zaman programı içinde gerçekleştirilecektir.

7. *Dokuma Sanayi ihracat geliştirme programı :*

Sanayi kolları arasında, dokuma sanayiimiz ihracatın hızla arttırılabilmesi bakımından ilk sırada yer almaktdır. Belirli teşviklerin sonucu bu konudaki ihracatımız, 1968 yılında 8 milyon dolar kadar olan seviyesinden 1970 yılında 20 milyon doları aşan bir seviyeye ulaşmıştır.

Halen özel sektörün önemli tevsi yatırımları devam etmektedir. Bu yatırımlar mevcut teşvik araçlarından faydalandırılmışlardır. Özellikle pamuk ipliği ihracatındaki hızlı gelişme bu alandaki yatırımların da hızla tamamlanmasını gerektirmektedir. Sümerbank'ın ihracat yapan fabrikalarının tevsii konusu ele alınacaktır.

İhracat amacı ile çeşitli bölgelerde pamuklu fabrikaları kurmak üzere holding şirket teşkili ile ilgili çalışmalara devam edilecektir.

Tiftiğin işlenerek ihracı için bir tesis kurulması ele alınmıştır. Konfeksiyon sanayii dış irtibatını sağlamağa başlanmıştır. Bu alanda dikkati çekici gelişmeler beklenmektedir. Trikotaj sanayiinin ihracata daha geniş ölçüde yönelmesi desteklenecektir.

8. *Deri ihracatını geliştirme projesi :*

Türkiye küçük baş ham deri kaynağı zengin bir ülkedir. Deri sanayiinde teknolojinin iyileştirilmesi, konfeksiyon sanayiinin organize edilmesi ve desteklenmesi ile deri ve mamul ihracat gelirinde önemli artış sağlanabilecektir. Bu bakımdan 1971 yılından itibaren dericilik sanayii ağırlık verilen konular arasına alınmıştır.

İhracat sanayii halen büyük ölçüde Istanbul'da yerleşmiştir. Ancak Istanbul'daki deri sanayiinin şimdiki yerleşme yeri gelişmeyi engellemektedir. Bu bakımdan sanayiin yeni bir yerleşme yerine intikali için yapılmış olan çalışmalar sonuçlandırılacak ve buranın alt - yapı ihtiyacı Sanayi Bakanlığınca ele alınacaktır.

İhracatın arttırılması amaciyle deri ve mamulleri (Özellikle konfeksiyon) sanayicilerinin organize olmaları desteklenecektir.

9. Tarımda teknolojik gelişme programları :

Tarım sektörünün gelişmesinin hızlandırılmasının başlıca bir aracı olarak İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, teknolojinin geliştirilmesini öngörmüştür. Teknolojik gelişmenin maddi gerekleri olarak, yüksek vasıflı tohumluk, gübre, makina ve sulama üzerinde ağırlıkla durulmaktadır.

Tohumluk programı planlı dönemden önce başlıyan uygulamalarında daha çok sosyal amaçlara yönelmiş bulunmakta idi. Plan ikinci bir yön olarak teknolojik gelişmeyi tohumluk programına dahil etmiştir. Uygulamada zaman zaman sosyal amaç ön plana çıkmaktadır. Bu durum tohumluk dağıtımının finansmanı bakımından güçlükler çıkarmaktadır. Çiftçilere alınmış olan tohumluk kredilerinin istisnai durumlar dışında, zamanında geri ödenmesi gerekmektedir. Ancak bu yolla tohumluk programlarının her yıl genişletilerek yürütülmesi mümkün olacaktır. Ayrıca tohumluk tedarikinin ve dağıtımının, çiftçilerin iyi vasıflı tohumluğun verimi arttırıcı etkisine olan güvenini sarsmıyacak ölçü ve usuller içinde yürütülmesi sağlanacaktır.

Gübre programları dikkati çeken gelişme göstermiştir. Bununla birlikte Program hedefleri gerçekleşmemiştir. Bu konudaki rakamlar tarım sektöründe yer almaktadır.

Gübrenin tarım üretimini artırmadaki kilit önemi gözönünde tutularak çiftçiye satış fiyatlarının devalüasyon kararlarından mümkün olduğu kadar az etkilenmesi sağlanmıştır. Program hedeflerinin gerçekleşmemesinin nedenlerinden ikisi tedarikin zamanlı ve yeterli olmaması ve tohumlukta belirtilen şekilde finansman güçlükleridir.

Gübre kullanılımı hedefi 1971 yılında 3,8 milyon ton olacak ve bunun gerçekleştirilmesine çalışılacaktır.

Gübre üretiminin arttırılması sanayi projeleri içinde öncelikle dikkate alınmaktadır. Akdeniz, Elazığ, Samsun tesisleri ve Marmara projesinden sonra İpraş amonyak - üre projesi de yeni bir gelişme ile ele alınmıştır.

Tarımda makinalaşma henüz bileşim olarak istenilen duruma gelmemiştir. Bu konuda özellikle kuru tarım şartlarına uygun ekipmanların yapımı ve kullanımı özel bir proje içinde ele alınacaktır.

3. SEKTÖREL GELİŞMEDE BÖLGESEL ÇERÇEVE VE BÖLGE PLANLAMASI :

1. Dönem ortası değerlendirme :

Bölgelerarası dengesizlikler dolayısıyla bölgelerin gelişme sorunları, yönleri ve amaçları birbirlerinden farklıdır. Geri kalmış bölgelerimizde tarımın ve tarımsal metodların iyileştirilmesi, kullanılmayan kaynakların iktisadi devreye sokulması, temel alt - yapı ve hizmetlerin geliştirilmesi ve mevcut kaynakların en iyi şekilde kullanılarak sanayileşmenin sağlanması temel sorunları teşkil etmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan bölgelerimizde ise başlıca sorunlar, gelişmenin ulusal Plan

hedeflerine uygun olmasını sağlamak, düzensiz şehirleşme ve arazi kullanışını düzenlemek, sanayi ve alt - yapı arasındaki ilişkileri kurmaktır.

Bölgesel sorunların çözümlenmesi ve Ulusal Plan sektör programlarının bölgelerin birbirlerinden farklı olan bu gelişme sorun ve amaçlarına uygun olarak hazırlanması konusunda bölgesel ekonomik ve fiziksel planlama etkili bir araç olarak benimsenmiştir. Bu amaçla Çukurova Bölgesel Planı hazırlanmış, Doğu Anadolu Bölgesi için çalışmalara başlanmıştır.

Bölgesel planlama çalışmalarında teknik imkânların elverdiği ölçüde yüksek gelişme potansiyeli gösteren bölgelerle, sorunları dikkati çeken bölgelere öncelik verilmektedir. Ulusal Planın bütünlüğünü bozmayacak şekilde yapılan bölgesel planlama çalışmaları bölgelerin kaynaklarını, gelişme imkân ve fırsatlarını tanımlamaya, bölge ve yurt dışına ihracata yönelmiş, sürükleme etkisi güçlü faaliyetleri ortaya çıkarmaya, projeler arası ilişkileri kurmaya, gerekli alt - yapı ve hizmetleri programlamaya yönelmiştir. Genel ve geniş kapsamlı bu bölgesel planlama çalışmalarının yapılmadığı bölgelerde özellikle kârlı projelerin teşhisine yönelmiş çalışmalar yapılmaktadır.

Yatırımcı kuruluşlardan gelen yatırım teklifleri, bu çalışmaların ve mahallinde yapılan incelemelerin ışığı altında değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmede sektörel önceliklerle bölge ve il seviyesindeki ihtiyaçlar karşılaştırılmaktadır. Böylece aynı zamanda hem bölgesel hem sektörel önceliği haiz projeler Programa alınmaktadır.

Yatırımların bölgelerarası tahsisinde, geri kalmış bölgelerde uzun vadeli gelişmenin temelini teşkil edecek alt - yapı ve hizmet yatırımlarına ağırlık verilmektedir. Ekonominin toplam verimliliğinin artması ve yüksek bir gelişme hızının sağlanması bakımından prodüktif sektör yatırımları, marjinal prodüktivitenin yüksek olduğu bölgelerde yapılmakta ve bu yatırımlardan etrafını etkileyecek gelişme kutupları olarak yararlanılmaktadır.

Yıldan yıla artmakta olan kamu yatırımlarından bölgelere düşen paylar da artmaktadır. Tablo 91 de Birinci Beş Yıllık Plan ile İkinci Beş Yıllık Plan dönemi kamu yatırımlarının bölgelere dağılımı verilmiştir.

Bölgesel Planların hazırlanması ve uygulanmasında önemli idari ve teknik güçlüklerle karşılaşılmaktadır. İdari güçlük özellikle Merkezi Hükümetin Taşra Teşkilâtının yapısından doğmaktadır. Prensip olarak taşrada il sistemine göre örgütleşmesi gereken Merkezi Hükümet Kuruluşları teknik ve ekonomik nedenlerle söz konusu sistemin dışına çıkarak taşrada merkezleri, sınırları, sayıları ve alanları birbirine benzemeyen bölgesel birimler kurmuşlardır. Bu bölgesel birimleri taşrada koordine edecek denetleyecek, bölgesel planlama ve gelişmenin gerektirdiği ortak çalışmaya sevkedecek makam ve mekanizma kurulmamıştır. Bu durum bölgelerde bölgesel planlama yapacak bir örgüt kurmayı ve söz konusu bölgesel birimlerin bölgesel planlama çalışmalarına katılmalarını güçleştirmektedir.

TABLO : 91 — Kamu Yatırımlarının Bölgelere Dağılımı
(Mahalli İdarelerin Yatırımları Hariç)

(000 TL.)

BÖLGELER	YILLAR				
	1963 - 67 Top Yatı.	1968	1969	1970	Üç yıllık Top. Yatı
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Marmara Bölgesi	7 738 621	2 372 673	2 630 075	2 855 906	7 858 654
Ege Bölgesi	2 828 607	1 091 638	1 388 225	1 490 756	3 970 619
Antalya Bölgesi	936 404	299 368	290 377	325 542	915 287
Çukurova Bölgesi	2 055 758	486 676	554 293	812 120	1 853 089
İç Anadolu Bölgesi	8 511 648	2 281 990	2 474 107	3 426 852	8 182 949
Doğu Karadeniz Bölgesi	2 993 537	900 603	1 298 096	1 091 473	3 290 172
Batı Karadeniz Bölgesi	3 303 746	677 518	592 123	439 612	1 709 253
Doğu Anadolu Bölgesi	7 455 679	2 255 534	2 413 704	2 411 091	6 981 329
TOPLAM	35 824 000	10 366 000	11 542 000	12 853 345	34 761 346

Teknik güçlükler uygulama safhasında ortaya çıkmakta ve başlıca iki nedenden doğmaktadır. Nedenlerden biri, bölgesel planlama çalışmalarının ülkenin tamamını kapsamamasıdır. Yapılan kısmi planlar, bölgelerarası karşılaştırmalara, sonuç ve tavsiyelerinin ulusal ve sektörel öncelikler açısından değerlendirilmesine imkân vermemekte, dolayısiyle Ulusal Planın yıllık programlarına entegre edilememektedir. Diğer bir teknik güçlük de bölgesel planların detay seviyesinden doğmaktadır. Söz konusu planlardan gelen teklif ve tavsiyeler hemen uygulamaya konulacak detayda değildir. Bu bakımdan ilgili uygulayıcı kuruluşlar tarafından tekrar ve daha ayrıntılı biçimde incelenmesi gerekmektedir. Çeşitli nedenlerle bu mekanizma henüz gerektiği gibi işleyememektedir.

Sanayi yatırımlarıyla alt-yapı yatırımları arasında zaman ve kuruluş yeri bakımından beraberlik sağlanmasını ifade eden sanayi alt-yapı ilişkileri konusunda çalışmalara başlanmıştır. Kıt yatırım kaynaklarının rasyonel kullanılması, mevcut alt yapıdan azami istifadenin sağlanması, hızlı bir sanayileşmenin asgari maliyetlerle gerçekleşmesi bakımından, önemli toplumsal ve ekonomik zorunluklar olmadıkça alternatif kuruluş yerleri arasından alt-yapı bakımından elverişli olanların seçilmesi benimsenmiştir.

II. Tedbirler :

1. GENEL TEDBİRLER :

a. Bölgesel planlama bakımından büyük bir birim teşkil eden Doğu Anadolu Bölgesi aşağıda açıklanan 3 alt bölgeye ayrılmıştır. 1971 yılı program döneminde DPT teknik imkânlar elverdiği ölçüde bu alt bölgelerde gerekli organizasyonu kurarak, bölgesel planlama çalışmalarına başlıyacaktır.

Alt - Bölgeler :

(1) Erzurum Alt-Bölgesi : Erzurum (Merkez), Erzincan, Kars, Ağrı, Muş,

(2) Elazığ Alt-Bölgesi : Elazığ (Merkez), Malatya, Adıyaman, Tunceli, Bingöl,

(3) Diyarbakır Alt-Bölgesi : Diyarbakır (Merkez), Urfa Mardin, Siirt, Bitlis, Van, Hakkâri.

b. Ayrıca, Devlet Planlama Teşkilâtı gerekli gördüğü bölgelerde yapılabilir projelerin teşhisine ve bunlara ilişkin alt-yapı ihtiyaçlarının tespitine yönelmiş bölgesel etütler yapacak veya yaptıracaktır. Bölgesel etütlerin yapılmasına ve programların hazırlanmasına Merkezi Hükümet kuruluşlarının taşradaki bölgesel birimlerinin katılmaları sağlanacak, söz konusu birimler faaliyet alanlarına giren konularda Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından gerekli görülen etütleri yapacaktır.

c. Bölgesel etütlerin yapılmasına ve programların hazırlanmasına Merkezi Hükümet kuruluşlarının taşradaki bölgesel birimlerinin katılmasını sağlamak ve gerekli koordinasyonu kolaylaştırmak amacıyla, söz konusu bölgesel kuruluşlardan mümkün olanların planlama bölgeleri çerçevesi içinde sayı, sınır ve merkezlerinin benzer duruma getirilmesi için çalışmalara devam edilecektir.

d. Merkezi Hükümet Kuruluşlarının taşrada bölgesel birim kurmasını belirli esaslara bağlayan mevzuat çalışmalarına başlanacaktır.

e. Bölgesel ve metropoliten planlama yapan kuruluşlar, teklif ettikleri yatırımları gerekçeleriyle birlikte Devlet Planlama Teşkilâtına en geç Mayıs ayı sonuna kadar bilgi için göndereceklerdir. Bu yatırım tekliflerinin gerekçelerini ve fizibilite etüdü yapmak için gerekli donaları kapsayan raporlarını, etüt ve projelerinin yapılmasını sağlamak üzere yatırımcı kuruluşlara intikal ettireceklerdir.

•

2. SANAYİ ALT - YAPI İLİŞKİLERİNDE ÖZEL TEDBİRLER :

a. Sınai yatırımlarla alt-yapı yatırımları arasında kuruluş yeri ve zaman bakımından beraberlik sağlamak amacına yönelmiş planlama ve koordinasyon faaliyetlerini ifade eden sanayi alt-yapı ilişkilerini düzenlemek üzere yatırımcı kuruluşlar arasında daha yakın bir işbirliği ve koordinasyon kurulacaktır. Bu amaçla :

(1) Sınai yatırım yapan kuruluşlar etüt ve projesi için tahsisat aldıkları sınai yatırımlar için diğer yatırımcı kuruluşlar tarafından yapılmasını talep ettikleri alt-yapı tesislerini Devlet Planlama Teşkilâtına ve yatırımcı kuruluşlara bildireceklerdir.

(2) Alt-yapı yatırımı yapan kuruluşlar sınai projeler için talep edilen alt-yapı tesislerini yıllık programlarına alacaklar ve «sınai alt-yapı yatırımları» başlığı altında Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettireceklerdir.

(3) Devlet Planlama Teşkilâtı her yıl Mayıs ayı içinde yatırımcı kuruluşların da katılacağı «sanayi alt-yapı ilişkileri toplantıları düzenleyerek, yatırımcı kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu, sanayi projelerinin alt-yapı ihtiyaçlarının yerinde ve zamanında karşılanmasını sağlayacaktır.

b. Bir sınai yatırım projesinin ekonomiye olan toplam maliyetini bilmek bakımından, sınai yatırım yapan kuruluşlar, diğer yatırımcı kuruluşlar tarafından yapılmasını talep ettikleri alt-yapı yatırımlarının maliyetlerini projenin kendi maliyetiyle birlikte Devlet Planlama Teşkilâtına göndereceklerdir ön proje formlarında ve katî projelerde göstereceklerdir.

4. YATIRIM POLİTİKASI :

a. II. Plan uygulaması ve gerçekleşme :

Ana Politikalar :

II. Planda öngörülen gelişme hızına ulaşmak, ekonominin uzun vadede kendi imkânlarına dayalı gelişmesinin gerektirdiği ekonomik yapıyı kurmak ve planın sosyal amaçlarını gerçekleştirmek için bu dönemde, 1965 fiyatlarıyla, 119,0 milyar liralık yatırım yapılması öngörülmüştür. Bu yatırımın 111,5 milyarı sabit sermaye yatırımıdır. Bu hedeflerin gerçekleşmesi için yatırımların yılda ortalama yüzde 11,4 artması öngürülmüştür.

Yatırımların sektörel dağılımında gözetilen politika ise ekonomide yapısal değişiklikleri yaratmak ve özellikle sanayie bir ağırlık kazandıracak alanlara ağırlık vermek olmuştur. Nitekim faktör fiyatlariyle yurt içi gelirlerin, tarımda yüzde 4,1 sanayide yüzde 12,0, inşaatta yüzde 7,2, ulaştırmada yüzde 7,2, konutta yüzde 5,9 ve diğer sektörlerde yüzde 6,0 gelişme göstermesi ve dolayısıyla sanayi sektörünün gayrisafi milli hâsıladaki payının 1967 de yüzde 16,3 ten 1972 de yüzde 20,5 e yükselmesini sağlıyacak sektörel bir dağılım düşünülmüştür. Bu amaçları gerçekleştireceği tahmin edilen yatırımların 1968 - 1972 dönemindeki miktarı 1963 - 1967 dönemiyle karşılaştırmalı olarak aşağıda verilmiştir.

TABLO : 92 — I. ve II. Plan Yatırımları Sektörel Karşılaştırması
(1965 Fiyatlarıyla Milyar T.L.)

	1963 - 1967 (1961 Fiyatlarıyla- Milyar T.L)		1968 - 1972 (1965 Fiyatlarıyla- Milyar T.L.)	
	Toplam	%	Toplam	%
Tarım	10,548	17,7	16,900	15,2
Madencilik	3,233	5,4	4,100	3,7
İmalât sanayii	10,089	16,9	25,000	22,4
Enerji	5,134	8,6	8,900	8,0
Ulaştırma	8,160	13,7	18,000	16,1
Turizm	3,966	6,6	2,600	2,3
Konut	12,116	20,3	20,000	17,9
Eğitim	4,227	7,1	7,500	6,7
Sağlık	1,347	2,3	2,000	1,8
Diğer hizmetler	0,827	1,4	6,100	5,5
Kalkınma fonu	—	—	0,400	0,4
TOPLAM	59,647	100,0	111,500	100,0

KAYNAK : I. ve II. Plan

İmalât, enerji ve madencilik sektörlerinde II. Plan dönemi için planlanan yatırımlar toplam olarak 1965 fiyatlarıyla 38 milyar T.L. dır. Bu miktar aynı sektörlerde 1. Planda yapılan yatırımdan oldukça yüksektir. İmalât sanayiinin alt dallarında öncelikle tespit edilirken, ithalâtı ikame eden üretim dallarından temel ara mallara (Kimya, suni gübre, demir-çelik, metalurji, kâğıt, petrol, çimento, lastik gibi) birinci derecede öncelik verilmiştir. Ayrıca bu tercihler yapılırken, üçüncü plan döneminde makine-teçhizat sektörüne birinci önceliği verebilecek bir üretim ve yatırım kompozisyonuna ulaşılacağı düşünülmüş ve varsayılmıştır.

İmalât sanayiinde sektörel tercihler yapılırken sadece ithalâtın ikame edilmesinin kriter olarak alınmıyacağı aynı zamanda beynelmilel rekabet gücüne erişmenin de gerekli şartlardan biri olması zorunluğu planda öngörülmüştür.

Madencilik alanında önemli darboğazlar, temel olarak maden sahalarını hareketsiz bırakan bir durumun yaratılmış olmasında ve aramanın sınırlı şartlar altında yapılabilmesinde toplanmıştır. II. Plan dönemi bu iki alandaki darboğazı bilhassa kamu kesiminin çabaları ve kalkınma fonunun kullanılmasıyla gidermeyi ve ancak Planın son yıllarından itibaren ve özellikle üçüncü Planda üst yapıda önemli gelişmeler sağlamayı öngörmüştür. Başka bir ifade ile II. Plan döneminin «Ekonomik işletmelere yönelebilecek maden rezervlerinin bulunması ve hazırlıkların tamamlanması» dönemi olması istenmiştir. Ayrıca turizmde potansiyel kaynakları harekete geçirmek ve bu alandan gerçekten beklenen faydaları sağlamak amacıyla bir yönden ciddi ve gümrülü etüt ve proje hizmetlerinin yaptırılması diğer yönden ilk bakışta elverişli görünen alanlara kaynak ayrılması yoluna gidileceği düşünülmüş ve ilk plan dönemine göre iki katı yatırım yapılması nedef olarak alınmıştır. Böylece II. Plan döneminde toplam yatırımlar içinde turizmin yeri % 2,3 e yükselmiştir.

Yatırımların tahsisinde sanayi kesimine ve döviz kazandırıcı alanlara ağırlık verilirken, konut sektöründe bir gerilemenin sağlanmasının zorunlu olduğu kabul edilmiş ve bu sektörde I. Plan döneminde gerçekleşen yatırımlardan 7 milyar lira fazla yatırım yapılması öngörülmesine rağmen toplam yatırımlar içindeki yerinin, % 20,3 den % 17,9 a düşmesi planlanmıştır.

Tarım kesiminde teknolojinin geliştirilmesi, hayvancılık, meyve-sebze üretiminin artırılması ve orman ürünleri sanayii ile kâğıt sanayiine uygun ekonomik koşullar altında hammadde verebilecek ölçüler içinde ormancılığın ele alınması öngörülmüştür. Tarımda yatırımların büyük ölçüde sulama ve makinalaşma alanlarına yapılması kabul edilmiştir.

Türkiye'nin sanayileşme çabasında, ileri teknolojinin yerinin önemini tespit eder II. Plan bu alanlarda bir sıçrama yapmağa hazırlık olmak üzere kamu kesiminin emrine 400 milyon T.L. lık bir fon tahsis etmiştir. Özellikle, ileri teknolojilerin yurt şartlarına adaptasyonu, yeni gelişmelerin izlenmesi ve değerlendirilmesi, uygulamaya yönelmiş sınai araştırmaların, projeciliğin, mühendislik hizmetlerinin ge-

TABLO : 93 — Sabit Sermaye Yatırımlarında Plan, Program Hedefleri ve Gerçekleşmenin Karşılaştırılması

(1965 Yılı Fiyatlarıyla - Milyon T.L.)

	1965	1969	1970	3 Yıllık Toplam (1968 - 70)	1971	1972	5 Yıllık Toplam (1968 - 72)
KAMU SEKTÖRÜ							
1. Plan Hedefi	9 400	10 300	11 600	31 300	13 300	14 000	50 600
2. Program Hedefi	9 360	10 065	10 947	30 372	11 847	—	—
3. Gerçekleşme	9 440	10 291	10 740	30 471	—	—	—
4. Program Hedefi / Plan Hedefi (%)	99,6	97,7	94,4	97,0	89,1	—	—
5. Gerçekleşme / Plan Hedefi (%)	100,9	102,2	98,1	100,3	—	—	—
6. Gerçekleşme / Program Hedefi (%)	98,0	99,8	95,7	97,8	—	—	—
ÖZEL SEKTÖR							
1. Plan Hedefi	8 100	9 300	10 500	27 900	11 700	13 300	52 900
2. Program Hedefi	7 698	8 969	9 917	26 584	10 200	—	—
3. Gerçekleşme	7 700	8 744	9 435	25 879	—	—	—
4. Program Hedefi / Plan Hedefi (%)	95,0	96,4	94,4	95,3	87,2	—	—
5. Gerçekleşme / Plan Hedefi (%)	95,1	94,0	89,9	92,8	—	—	—
6. Gerçekleşme / Program Hedefi (%)	100,0	97,5	95,1	97,3	—	—	—
KAMU + ÖZEL SEKTÖR							
1. Plan Hedefi	17 500	19 600	22 100	59 200	25 000	27 300	111 500
2. Program Hedefi	17 058	19 034	20 864	56 956	22 047	—	—
3. Gerçekleşme	17 140	19 033	20 175	56 350	—	—	—
4. Program Hedefi / Plan Hedefi (%)	97,3	97,1	94,4	96,2	88,2	—	—
5. Gerçekleşme / Plan Hedefi (%)	97,9	97,1	91,3	95,2	—	—	—
6. Gerçekleşme / Program Hedefi (%)	100,5	100,0	96,7	98,4	—	—	—

liştirilmesinin bu kaynaktan yapılacak tahsislerle gerçekleştirilmesi düşünülmüştür.

Ekonominin çeşitli kesimlerine global olarak yapılan yatırım tahsislerinin projelere dağıtılması, yani, proje değerlendirmede kullanılan kriterler, katma değer artışı, istihdam etkisi, ödemeler dengesinin sağlanması gibi hususlardır. Ayrıca projelerarası ilişkinin kurulmasına ve koordinasyon eksikliğinden doğabilecek tutarsızlıkların önlenmesi gereğine dikkat edilmektedir.

Uygulama :

Tespit edilen politikalara uygun olarak Planda ve yıllık programlarda yatırımların dağılımı verilmiştir. 93 No. lu Tablo Plan hedefini, program hedefini ve gerçekleşmeyi birlikte göstermektedir.

İkinci Plan döneminin ilk üç yılında, kamu kesiminde programlarla yapılan yatırım tahsisinin Plan hedeflerine yakın olduğu, (% 97,0, özel kesimde ise aynı oranın % 95,3 ü bulduğu tablodan görülmektedir. Gerçekleşmede ise, kamu kesiminin Plan ve program hedeflerine göre özel sektöre nispetle daha yüksek bir oran gösterdiği tahmin edilmektedir. Sonuç olarak, ilk üç yıllık uygulamada yatırımların sabit fiyatlarla hesap edilen gerçekleşmesinde Plan hedeflerinden 2 milyar 850 milyon T.L. program hedeflerinden ise 606 milyon T.L. geride kalınmıştır.

Program hedeflerinin Plan hedeflerinden sapmasında en önemli faktör, milli gelirdeki gelişmeye bağlı olarak yatırım hedefinin hesaplanmasıdır. Böylelikle yılda % 11,4 lük yatırım artış hızında da sapmalar olacağı tabiidir.

Yatırımların sektörel dağılımında ulaşılan sonuçları görmek üzere aşağıdaki tablo düzenlenmiştir.

Yıllık programlarda yapılan sektörel tahsislerde ağırlık verilen başlıca dallar, imalât sanayii ve enerji olmuştur. Nitekim ilk üç yıllık program hedefine göre imalâtın nispi yeri % 22,4 e tekabül etmek üzere % 23,0 a enerjide ise % 8,0 a karşılık % 9,0 a ulaşmıştır. Konut sektöründe tam kontrol edilemiyen özel sektör yatırımları nedeniyle II. Plan hedeflerine göre yüksek bir artış olmuş ve toplam yatırımlar içindeki payı % 17,9 da tutulamamıştır. Nitekim 1968-70 gerçekleşmesinde bu oranın % 19,8 i bulacağı tahmin edilmiştir.

II. Planda özel kesimin yapacağı yatırımlar sektör bazında verilmemiştir. Ancak programlarla konan hedefler ve uygulama 93 No. lu Tablo da karşılaştırılmıştır.

TABLO : 94 — Yatırımların Sektörel Dağılımında Erişilen Sonuçlar

(1965 Fiyatlarıyla - Milyon T.L.)

SEKTÖRLER	İkinci plandaki hedef dağılım		İkinci planın ilk üç yılının gerçekleşmesi (1968-1970)		İkinci plan hedefine göre son iki yılda yapılması gereken yatırım	
	%		Toplam	%	Toplam	%
Tarım	15,2		7 577,6	13,4	9 322,4	16,9
Madencilik	3,7		1 679,9	3,0	2 420,1	4,4
İmalât	22,4		12 981,1	23,0	12 018,9	21,8
Enerji	8,0		5 091,1	9,0	3 808,9	6,9
Ulaştırma	16,1		9 248,0	16,4	8 752,0	15,9
Turizm	2,3		1 213,3	2,2	1 386,7	2,5
Konut	17,9		11 134,3	19,8	8 865,7	16,1
Eğitim	6,7		3 020,1	5,4	4 479,9	8,1
Sağlık	1,8		944,9	1,7	1 055,1	1,9
D. Hizmetler	5,5		3 347,6	5,9	2 752,4	5,0
Kalkınma Fonu	0,4		112,5	0,2	287,5	0,5
TOPLAM	100,0		56 350,4	100,0	55 149,6	100,0

Sektörel yatırım dağılımını dolaylı olarak etkileyen sebeplerden birisi özel kesim ile kamu kesiminin elindeki proje stokudur. Özel sektörün, uzun vadeli programlarla, alternatif projeleri çok önceden geliştirerek yatırım yapmağa henüz tam olarak başlamamış olması sebebiyle, bu kesimin projeleri hakkında uzun vadeli bilgi elde etmek mümkün olmamaktadır. 96 No. lu Tablo kamu sektörünün elinde bulunan ve 1971 yılı programına tahsisat isteği ile gönderilen tüm projeleri kapsamaktadır. Burada görüldüğü gibi kamu kesimi projelerinin toplam tutarı 95 milyar T.L. yı (10/8/1970 kararlarından önceki değer) bulmaktadır. 1970 sonuna kadar bu projelere 21,4 milyar T.L. harcanacağı tahmin edilmektedir. 1971 yılı ve daha sonraki yıllara kalan etki ise 74,0 milyar T.L. yı bulmaktadır.

TABLO : 95 — Yatırımlarda Özel / Kamu Ayırımı *(1965 Fiyatlarıyla Milyon T.L.)*

Sektörler	1968 - 70 Program Hedefi (Üç yıllık toplam)						1968 - 70 Gerçekleşmesi (Üç yıllık toplam)						İlk üç yılda gerçekleş Oranı (Gerçekleşme/Prog. Hed.) %		
	Kamu	%	Özel	%	Toplam	%	Kamu	%	Özel	%	Toplam	%	Kamu	Özel	Toplam
Tarım	5 379,4	17,7	3 040,4	11,4	8 419,8	14,8	4 723,0	15,5	2 854,6	11,0	7 577,6	13,4	87,8	93,9	90,0
Madencilik	1 282,7	4,2	446,1	1,7	1 728,8	3,0	1 322,5	4,3	357,4	1,4	1 679,9	3,0	103,1	80,1	97,2
İmalât	5 217,7	17,2	8 008,7	30,2	13 226,4	23,2	5 581,6	18,3	7 399,5	28,6	12 981,1	23,0	107,0	92,4	98,1
Enerji	4 648,9	15,3	374,0	1,4	5 022,9	8,8	4 710,6	15,5	380,5	1,5	5 091,1	9,0	101,3	101,7	101,4
Ulaştırma	5 859,2	19,3	2 896,7	10,9	8 755,9	15,4	6 308,3	20,7	2 939,7	11,3	9 248,0	16,4	107,7	101,5	105,6
Turizm	457,4	1,5	1 016,4	3 8	1 473,8	2,6	388,3	1,3	825,0	3,2	1 213,3	2;2	84.9	81,2	82,3
Konut	807,2	2,7	9 629,3	36,2	10 436,5	18,3	1 145,7	3,8	9 988,6	38,6	11 134,3	19,8	141,9	103,7	106,7
Eğitim	3 327,3	11,0	79,7	0,3	3 407,0	6,0	2 940,2	9,6	79,9	0,3	3 020,1	5,4	88,4	100,0	88,6
Sağlık	881,4	2,9	75,7	0,3	957,1	1,7	869,3	2,8	75,6	0,3	944,9	1,7	98,6	99,9	98,7
D. K. hizmetleri	2 377,1	7,8	1 016,7	3,8	3 393,8	6,0	2 369,0	7,8	978,6	3,8	3 347,6	5,9	99,7	96,3	98,6
Kalkınma fonu	133,8	0,4	—	—	133,8	0,2	112,5	0,4	—	—	112,5	0,2	84,1	—	84,1
TOPLAM	30 372,1	100,0	26 583,7	100,0	56 955,8	100,0	30 471,0	100,0	25 879,4	100,0	56 350,4	100,0	100,3	97,3	98,9

TABLO : 96 — Kamu Sektörü Proje Stoku *(1970 Fiyatlarıyla - Milyar T.L.)*

	Proje tutarı		1970 sonuna kadar tahmini harcama		Bakiye		II. Plan sektörel yatırım dağılımı
	Toplam	%	Toplam	%	Toplam	%	%
TARIM	16 640	17,5	3 714	17,4	12 926	17,5	15,2
MADENCİLİK	5 038	5,3	1 246	5,8	3 792	5,1	3,7
İMALÂT	20 730	21,8	4 109	19,2	16 630	22,5	22,4
ENERJİ	11 245	11,8	4 181	19,5	7 064	9,6	8,0
ULAŞTIRMA	23 897	25,1	4 972	23,3	18 925	25,6	16,1
TURİZM	1 003	1,0	219	1,0	784	1,0	2,3
KONUT	1 726	1,8	277	1,3	1 449	2,0	17,9
EĞİTİM	7 515	7,9	1 447	6,9	6 068	8,2	6,7
SAĞLIK	1 942	2,0	440	2,1	1 502	2,0	1,0
DİĞER HİZMETLER	5 471	5,7	758	3,5	4 713	6,4	5,5
KALKINMA FONU (1)	143	0,1	30	—	113	0,1	0,4
TOPLAM	95 359	100,0	21 393	100,0	73 966	100,0	100,0

NOT : 10 Ağustos 1970 kararlarından önceki değerlerledir.
(1) Henüz kesin rakam belli olmadığından 1970 yılı rakamı alınmıştır.

TABLO : 97 — Proje Tutarındaki Artışlar (*)

Milyon T.L.

SEKTÖR	Proje tutarının yıllara göre değişimi				Endeks 1968 = 100		
	1968	1969	1970	1971	1969	1970	1971
MADENCİLİK	1 671	1 660	1 636	2 707	99,3	97,9	161,9
İMALÂT	3 819	4 391	4 734	5 083	114,9	123,9	133,0
ENERJİ	4 557	4 693	6.110	6 050	102,9	134,0	132,7
ULAŞTIRMA	2 985	3 154	3 154	4 936	105,6	105,6	165,3
TOPLAM	13 032	13 898	15 634	18 776	106,6	119,9	144,0

(*) Örnek projeler üzerinde yapılan hesaplamaları kapsamaktadır.

II. Planın 1971, 1972 dilimlerini ve üçüncü planı büyük oranda etkileyecek olan mevcut proje stokunda sektörlerin nispî yeri ile sektörel yatırım hedeflerinin dağılımı 96 No. lu Tabloda verilmiştir. Görülüyorki tarım, madencilik, enerji, ulaştırma, eğitim ve diğer hizmetler sektörlerindeki proje stokunun nispî oranları plandaki oranlardan yüksektir.

Projelerdeki maliyet artışı dikkati çekecek kadar önemlidir. Gerçekten, madencilik, imalât, enerji ve ulaştırma sektörlerinden seçilen ve 1968 - 1970 dönemindeki programlarda yer alan ayrıca 1971 yatırım tekliflerinde de bulunan bazı projelerin tutarlarında dört yılda yüzde 40 oranında artış olmuştur. Proje tutarlarındaki bu artışın pek az kısmını söz konusu projelerin üretim hedeflerindeki artışa karşılık göstermek mümkündür. Yatırım mallarındaki fiyat artışlarına bağlanabilecek bir kısmın bulunacağı da ortaya konsa bile geriye kalan artış genellikle projecilikteki gelişmelerin yeterli olmamasından doğmaktadır. Bu sonuç, tabiidirki yatırımlar için planlanan harcama hedeflerine ulaşıldığı halde fiziki hedeflere tam ulaşılamadığı anlamını taşımaktadır.

1971 Yatırım Politikaları :

Programın genel dengeler bölümünde de açıkça belirtildiği gibi 1971 toplam yatırımı, Plan hedefinin oldukça altındadır. Kaynak tahsisi politikasını ilgilendiren bu sonucun sebepleri daha önceki bölümlerde açıklanmıştır.

II. Planda tespit edilen hedeflere ulaşmakta önemli bir araç olan yatırımların hedeften düşük oluşu yatırımların dağılımında yeni problemler doğurmuştur. Ayrıca önceki yıllarda verilmiş olan proje seviyesindeki kararların ileriki yıllardaki etkilerinin geniş olması yukarıki problemlere ek güçlükler yaratmaktadır.

Bu tespitler karşısında gelişen şartlara uygun yeni bazı kriterlerin gözönüne alınması zorunlu olmaktadır. Yeni kriter ve yaklaşım tespitinde ana ilke, sanayileşme hedefinden ayrılmaksızın ve ödemeler dengesini sağlamaya yönelmiş projelerin üretime geçmelerini geciktirilmeksizin yatırımları sektörlere dağıtmak olmuştur. Bu ilkenin uygulanması sonucu yukardaki kritere uyan birkaç proje hariç bazı projelerin ertelenmesi zarureti doğduğu gibi, 1971 için teklif edilen yeni işlerin Programa alınmasına da imkân olmamıştır.

Sektörel yatırım dağılımında uygulanan ana politikalara bağlı olarak şu özel kriterler geliştirilmiştir :

1. Tamamlanmasına az zaman kalmış ithal ikamesi projeleriyle ihracata dönük yatırımların zamanında bitirilmesi için gerekli ödenekler ayrılmıştır. Özellikle sanayi projeleri ağırlık kazanmıştır.

2. Büyük sanayi projelerinde meydana gelecek gecikmelerin olumsuz etkilerinden sakınmak amacıyla bu projelere mümkün olan ölçüde yüksek tahsis yapılmıştır.

3. Dış proje kredilerinin tam kullanımını sağlamak ve böylece dış kaynak kaybını önlemek üzere, dış proje kredisi kullanan kamu projelerine öncelikle tahsisat ayrılmıştır.

4. Sanayideki üretim ve yatırım hedeflerini kısa vadede şiddetle etkileyen alt yapı projelerine gerekli ödenek ayrılmış diğerleri ertelenmiştir.

Yukarıda sözü edilen ana kriterlere göre ön tahsisler yapıldıktan sonra birkaç yönden düzeltme yapılmıştır :

1. Yapılan ilk düzeltme, İkinci Planın ilk üç yılındaki gerçekleşme ve plan hedefleri gözönüne alınarak sektörel yatırım dağılımının hedeflere ulaşmasını sağlamaya yönelmiştir. Böylece;

a. İlk üç yıldaki gerilemeyi kapatmak üzere ve toplam yatırımlar içindeki oranı % 4,4 e ulaştırmak amacıyla madenciliğe ağırlık verilmiştir.

b. İmalât sanayiinde hedefin üstünde yatırım yapılmasına devam etmek üzere gerekli müdahale yapılmıştır.

c. Enerji yatırımları ilk üç yılda geniş tutulmasına rağmen 1971 de de yüksek oranda tahsis verilmiştir.

d. Sanayide beklenen yatırım artışlarını sağlamak için konut yatırımlarının kontrol edilmesinin önemi yeniden belirmiştir.

2. Yapılan ikinci düzeltme, coğrafi bölgelere eşit gelişme fırsatı sağlama ilkesini uygulama amacını gütmüştür. Böylece belli coğrafi bölgelere ve yerleşme noktalarına yol, enerji gibi alt yapının yoğun olarak götürülmesi sağlanmıştır. Ayrıca aynı yerleşim noktasına götürülen, şehir elektrik şebekesi, içme suyu, kanalizasyon, mezbaha tesisleri, imar planı gibi hizmetlerin yerleşim noktasında zaman ve öncelik yönünden koordinasyonu sağlanmıştır. Bu düzeltmelerle doğu bölgesine refahın ve hizmetin götürülmesini ve hudut bölgesindeki köy ve kasabaların imarını hedef alan bir anlayış pratik olarak uygulama imkânı bulunmuştur.

Yukarıda açıklanan politika ve kriterler uygulanıp gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra büyük kamu kuruluşlarının söz konusu hedeflere ulaşmadaki katkıları şöylece belirmiştir :

TARIM

DSİ :

Tarım sektörü yatırımlarının büyük çoğunluğu bu kuruluşta toplanmıştır. Halen toplam maliyeti 12 milyar TL. olan 80 büyük projenin 148 ünitesi üzerinde çalışmaktadır. 1971 yılında DSİ yatırımlarının büyük projelerinden fiili sulama alanlarını hızla artıracak durumda olanlara ağırlık verilmiştir. Özellikle ihracat ürünlerinin yetiştirildiği bölgelerdeki projeler üzerinde durulmuştur. Diğer büyük projelere 1971 yılında nispeten az tahsis ayrılmıştır. Bu kuruluşun ağırlık vereceği bir başka yatırım alanı da yeraltı sularının geliştirilmesidir.

TOPRAKSU :

DSİ tarafından yapılan büyüksu yatırımlarının tamamlanması ve bu projelerde tarımsal gelişme süresinin kısaltılması için gerekli yatırımlara öncelik verilmiştir. Bu amaçla bir yandan mevcut imkânlarla üretim potansiyeli yüksek bölgelerdeki büyüksu projelerinin tarımsal gelişimi için kaynak ayrılmış, öte yandan da gelecek yıllarda bu hizmetleri arttırmak için gerekli makina yatırımı gözönünde tutulmuştur. Yeraltı suları konusu da DSİ ile birlikte ele alınmıştır.

TARIM BAKANLIĞI :

Bu Bakanlığa bağlı kuruluşlar esas olarak, teknolojik gelişmeyi hızlandırıcı hizmetleri çiftçiye götüren bir özelliğe sahiptirler. Bu yönü ile söz konusu kuruluşların cari harcamaları ağırlık kazanmaktadır. Bu bakımdan teknik hizmetlerin köye götürülmesi için kullanılacak araçlara ayrılacak yatırım imkânları, onların işletilmesi için gerekli cari harcama imkânları ile sınırlanmaktadır. Tarım Bakanlığı'nda meyve sebze, buğday, hayvancılık projeleri öncelik alan konulardır.

ORMAN BAKANLIĞI :

Orman üretiminin hızla arttırılması için gerekli yatırımlarla amenajman, ağaçlandırma faaliyetlerine ağırlık verilmiştir.

MADENCİLİK

MTA :

Madencilik yatırımları, ihracat ve temel sanayi ilkeleri gözönünde tutularak ayrılmıştır. M.T.A. yatırımlarında öncelik bakır ve demir aramalarına verilmiştir.

ETİBANK :

Sodyum tuzları, ferro krom ve wolfram tesisleri öncelikle ele alınmıştır. Bunlar ihracat yönünden önemli projelerdir.

TKİ :

Seyitömer Linyit Projesine termik santralle olan ilişkisi dolayısiyle öncelik verilmiştir. Ereğli Kömür İşletmeleri yatırımları geçen yıla oranla belirli şekilde arttırılmıştır. Bunun nedeni, işletmenin idamesi için yatırım gereğinin geçen yıl ayrılandan fazla olması gerektiğinin tespiti ve kömür ihraç imkânının doğmuş olmasıdır.

İMALÂT

DEMİR - ÇELİK :

Üçüncü Demir - Çelik tesisinin programlanan sürede bitirilmesi için gerekli tahsisin verilmesine çalışılmıştır. Bunlarla birlikte finansman imkânları bu amacı gerçekleştirmeğe yeterli değildir. Bu bakımdan yıl içinde doğacak ek imkânlar öncelikle bu projeye ayrılacaktır. Üçüncü Demir - Çelik tesislerinin önemli diğer sorunları teknik kadronun tamamlanması ve organizasyonudur.

ETİBANK :

Alminyum projesine programlanan süre içinde bitirilmesi için gerekli kaynak ayrılmağa çalışılmıştır. Bununla birlikte yıl içinde ek kaynak isteği olması mümkündür. Ek kaynak gerçekleşirse, bu proje öncelikle gözönünde tutulacaktır.

TPAO :

İzmir Rafinerisinin 1971 yılında tamamlanması için gereken kaynak ayrılmıştır. Ayrıca İpraş amonyak ve üre projesine başlanması öngörülmüştür.

SEKA :

Devam etmekte olan veya işletmeye 1970 yılı içinde açılan tesislerin eksikliklerinin tamamlanması esas tutulmuştur. Antalya projesinin kapasitesi hammadde sorunu yüzünden tam olarak aydınlığa kavuşmamıştır. Projenin geçirdiği safha itibariyle kapasitenin 150 bin tonun altına indirilmesi halinde dış kredi bulmakta güçlük çekilebilir.

AZOT :

Samsun tesislerinin devamına öncelik verilmiştir. Gemlik tesisinin yürütülmesi ile ilgili çalışmalar dış finansmanın bulunması ile hızlandırılacaktır.

PETKİM :

İzmit tesislerinin tamamlanmasına öncelik verilmiştir. İzmir II Kompleksi için proje çalışmaları ilerlemekte olup bu konuda Japonlarla görüşmelere devam edilmektedir.

ENERJİ

D. S. İ. :

Gökçekaya ve Keban projelerine ağırlık verilmiştir. Karakaya, Ayvacık, Aslantaş ve Oymapınar barajları Programa alınmıştır.

Y. S. E. :

Köy elektrifikasyonu işinin esas olarak TEK aracılığı ile finanse edilmesi öngörülmektedir. Bu faaliyetin TEK Kanununun getirdiği fon içinde tutulması, bütçe imkânları ölçüsünde ek kaynak tahsisi üzerinde durulmuştur.

ETİBANK (TEK) :

Yatırım tahsisinde sanayiin ihtiyacını karşılıyacak 380 ve 154 kv luk ana enterkonnekte şebekeye ağırlık verilmiştir. Belirli tarihlerde devreye girerek kısa vadeli enerji darboğazını giderecek termik santrallerin ihtiyaçları karşılanmıştır.

İLLER BANKASI :

Bu kuruluşun enerji yatırımları devam eden işlerle sınırlandırılmıştır.

ULAŞTIRMA-HABERLEŞME

TCK :

1971 yılında bu kuruluş yatırımları belirli bir politika ile yeniden gözden geçirilmiştir. Ana yön bağlantısını sağlıyan projeler ile, büyük sanayi bölgelerinin altyapı ihtiyacını karşılıyan projelere ağırlık verilmiştir.

YSE :

Köy yolları yatırımlarında ağırlık başlanmış işlerin devamına verilmiştir.

DEMİRYOLLARI VE LİMANLAR İNŞAAT REİSLİĞİ :

Limanların yükleme ve boşaltma teçhizatının tamamlanmasına öncelik verilmiştir. Ayrıca limanların büyük tonajlı gemilerin yanaşmasına elverişli hale getirilmesi imkânlarının incelenmesi gerekmektedir.

PTT :

Telefon şebekesinin, özellikle sanayi merkezlerinin ihtiyacının karşılanması bakımından, geliştirilmesine ağırlık verilmiştir.

KAMU HİZMETLERİ

D.S.İ. :

Büyük şehirlerin içmesuyu tesislerinin bu kuruluşa isabet eden kısmı yürütülmekte, ancak belediyelerce yapılması gerekli olan kısımlar D.S.İ. ne paralel yürütülememektedir. 1971 yılında söz konusu paralelliğin sağlanması hususu üzerinde durulmuştur.

Y. S. E. VE İLLER BANKASI :

İçme suyu konusunda bu kuruluşlarda devam eden işlerin ihtiyaçları karşılanmağa çalışılmıştır.

Yukarıda açıklanan ana politikalar, kriterler ve 1971 için tespit edilen hedeflere göre yapılan kamu kesimi yatırımları ve özel kesim yatırım tahminleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir. Tablo 98, 1971 yatırım dağılımının daha önceki yıllar gerçekleşmesiyle karşılaştırmasını vermektedir. Tablo 99, ise 1971 yatırım hedeflerinin bütçe türlerine göre dağılımını sektör bazında vermektedir.

TABLO : 98 — Yatırımlar, 1969 - 1971 *(Milyon TL.)*

Sektörler	1969 gerçekleşmesi (1969 fiyatlariyle)			1970 gerçekleşme tahmini (1970 fiyatlariyle)			1971 programı (1970 fiyatlariyle)		
	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
Tarım	1 944,3	1 200,0	3 144,3	1 980,0	1 275,0	3 255,0	2 025,2	1 315,0	3 340,2
Madencilik	540,2	150,0	690,2	618,0	180,0	798,0	840,0	210,0	1 050,0
İmalât	2 363,4	3 100,0	5 463,4	2 929,0	3 600,0	6 529,0	4 149,6	4 000,0	8 149,6
Enerji	1 944,5	171,0	2 119,5	2 450,0	150,0	2 600,0	2 346,9	175,0	2 521,9
Ulaştırma	2 626,2	1 300,0	3 926,2	2 938,0	1 450,0	4 388,0	2 912,6	1 500,0	4 412,6
Turizm	159,2	350,0	509,2	165,0	385,0	550,0	205,9	400,0	605,9
Konut	539,1	4 100,0	4 639,1	493,0	4 990,0	5 483,0	372,9	5 450,0	5 822,9
Eğitim	1 175,4	35,0	1 210,4	1 214,0	35,0	1 249,0	1 422,0	20,0	1 442,0
Sağlık	375,1	35,0	410,1	380,0	35,0	415,0	382,1	30,0	412,1
Diğer hizmetler	1 047,2	400,0	1 447,2	1 089,0	480,0	1 569,0	1 067,8	500,0	1 567,8
Kalkınma fonu	48,7	—	48,7	64,0	—	64,0	70,0	—	70,0
TOPLAM	12 763,3	10 845,0	23 608,3	14 320,0	12 580,0	26 900,0	15 795,0	13 600,0	29 395,0

TABLO : 99 — 1971 Yılı Yatırımları (Program) *(1970 Fiyatlarıyla - Bin TL.)*

Sektörler	Genel + Katma (1)	Döner sermaye (2)	İDT (3)	Mahalli idareler hariç Kamu (4)	Mahalli idareler (5)	Kamu sektörü (6)	Özel sektör (7)	Program toplamı (8)	Yatırımda oran % (9)	Plan Hed. (10)
Tarım	1 688 300	321 100	10 500	1 999 900	25 000	2 025 162	1 315 000	3 340 162	11,4	15,2
Madencilik	175 000	—	665 000	840 000	—	840 000	210 000	1 050 000	3,6	3,7
İmalât	165 388	58 100	3 901 250	4 124 688	25 000	4 149 631	4 000 000	8 149 631	27,7	22,4
Enerji	887 900	3 000	1 376 000	2 266 900	80 000	2 346 900	175 000	2 521 900	8,6	8,0
Ulaştırma	1 927 550	—	765 000	2 266 900	220 000	2 912 550	1 500 000	4 412 550	15,0	16,1
Turizm	144 900	1 000	30 000	175 900	30 000	205 900	400 000	605 900	2,1	2,3
Eğitim Sağlık Konut	1 975 000	45 000	30 000	2 050 000	78 000 32 000 17 000	372 920 1 422 000 382 100	5 450 000 20 000 30 000	5 822 920 1 442 000 412 100	19,8 4,9 1,4	17,9 6,7 1,8
Diğer hizmetler	561 012	16 800	197 250	775 062	293 000	1 067 837	500 000	1 567 837	5,3	5,5
Kalkınma fonu	70 000	—	—	-70 000	—	70 000	—	70 000	0,2	0,4
TOPLAM	7 575 000	445 000	6 975 000	14 995 000	800 000	15 795 000	13 600 000	29 395 000	100,0	100,0

TARIM

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı tarım üretiminin hava şartlarına bağlılık derecesinin azaltılmasını hedef almıştır. Bu hedef özelliği gereği, uzun vadeli bir hedef olup, kısa sürede gerçekleştirilerek tarımın hava etkisinden geniş ölçüde kurtulması beklenemez. Her ne kadar teknolojik tedbirlerin uygulanmasında farkedilir gelişmeler kaydedilmişse de tarımın gelişme bütünlüğüne büyük etkisi olan ve kuru şartlara üretilen hububat üretiminde olumsuz geçen hava şartları özellikle büyük üretim alanlarında kuraklık derecesinde geçtiğinden İkinci Planın ilk üç yılında bu kesimde yeterli bir gelişme olmamıştır. Sulu tarım yapılan bölgelerde, özellikle çapa nebatlarında teknolojik tedbirlerden iyi vasıflı tohum, gübre ve tarımsal mücadele uygulaması sonucu verimde olumlu sonuçlar alınmıştır.

Meyve ve sebze üretiminde ehrhangi bir darboğaz meydana gelmemiş iç tüketim fazlalığının dış pazarlarda değerlendirilmesi faaliyetlerine ağırlık verilmiştir.

Meyve ve sebze işleme sanayii, gelişmesinin henüz başlangıç kademesinde olmasına rağmen, iç talebin yüksek olması nedeniyle sebze üretiminde önemli sayılacak artışlar kaydedilmiştir.

Tütün ve çayda iç ve dış talebin üstünde üretim devam etmiştir. Üretimin istenilen seviyede tutulması için Plan ve programlarda öngörülen tedbirler henüz tam etkisini göstermemiştir.

İç talebi karşılayacak seviyeye ulaşmamasına rağmen, yağlı tohumlarda özellikle ayçiçeği üretiminde devamlı bir artış sağlanmıştır.

Yem bitkileri ve çayır mera, hububatta olduğu gibi, hava şartlarının olumsuz etkisinin dışına çıkamamıştır. Bu durum hayvancılığın gelişmesini olumsuz yönde etkilemiştir.

Hayvancılığı geliştirme projesinin uygulanmasına 1969 yılında başlamak üzere hazırlıklar yapılmış ise de finansman ve organizasyon problemleri henüz çözümlenmemiştir. Aslında çok yaygın bir şekilde mevcut istatistikler yansıtmamaktadır. Bazı kamu kuruluşlarının çiftçilerle işbirliği içerisinde yürütmekte olduğu ve iyi organize edilen besi programında gelişmeler kaydedilmiştir. Birinci Plan döneminde ele alınan ve İkinci Planda da ağırlık verilen Merinos projesinde öngörülen hedeflere ulaşılamamış, Merinos yünü ithali artan bir oranda devam etmiştir.

Ormancılıkta üretim artışı devam etmektedir. Yeni metodlarla yapılan çalışmalar Türkiye ormanlarının daha yüksek bir üretim potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ancak son üç yıllık dönem içerisinde bu potansiyelden tam olarak faydalanma durumuna geçilememiştir.

Toplam tarım ürünlerinin iç talebinde buğday dışında diğer madde gruplarında bir tıkanıklık meydana gelmemiştir. Buğday üretiminin genel olarak iç talebe yetmemesi sebebiyle büyük tüketim merkezlerindeki talebin zamanında karşılanması ve TMO'nun gerekli stok bulundurabilmesi için son iki yılda buğday ithal etmiştir.

Geleneksel tarım ürünleri ihracatı son üç yılda da normal seviyelerde gerçekleşmiş, taze meyve ve sebze ihracatında özellikle son iki yılda belirli bir gelişme başlamıştır. Bunun sonucu dış pazar isteklerine uygun meyve ve sebze geliştirme projeleri hazırlanmıştır.

Hayvan sağlığı problemleri henüz tamamiyle çözülemediğinden Orta Doğu ülkeleri dışında özellikle Avrupa ülkelerine yapılması öngörülen canlı hayvan ve hayvan ürünleri ihracatı istenilen seviyede gerçekleşememiştir.

Kimyasal gübre, iyi vasıflı tohum gibi önemli tarımsal girdilerin kullanılma alışkanlığı her yıl gelişmektedir. Ancak, Plan ve Programlarda üretilmesi ve kullanılması öngörülen miktarlara ulaşılamamıştır. Bunun başlıca nedeni bu gibi girdilerin tedarik ve dağıtımında organizasyon ve koordinasyon güçlükleri yanında kredi imkânlarının sınırlı oluşudur.

Toprak muhafaza ve mirai sulama alanlarında developman faaliyetlerinden çok münferit sulamalar ile başlanmış olan büyük projelerin devam ettirilmesi ağırlık kazanmıştır. Suyun tarlaya getirilmesi ve mevcut şebekelerin büyük oranda kullanılmasını hedef tutan çalışmalar yeni geliştirilmeye bağlanmıştır.

Tarımda makineleşme program hedeflerinin altında kalmasına rağmen, traktör ve biçer döğerde artış sağlanmış, fakat ekolojikşartlara uyabilecek ve değişik ürünlerde kullanılması öngörülen ekipmanların temin edilmesi ve kullanılmasında bir gelişme sağlanamamıştır.

Hububat tarımının geliştirilmesi için kullanılması hedef alınan iyi vasıflı tohumluk ve kimyasal gübrelerin kredilendirilmesi sınırlı kalmıştır.

2. *1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :*

1971 yılında tarımın brüt üretim değerinde yüzde 4,4 oranında bir artış tahmin edilmiştir. Bu oranda bir artışta bitkisel üretim içerisinde buğdayda belirli projelerin uygulanma oranı etkili olacaktır. Normal hava şartları altında ve teknolojik tedbirlerin programda öngörülen seviyelere ulaşması ile tarımda gelişme hızının bu seviyeye ulaşması mümkündür.

1971 yılı taze meyve ve sebze geliştirme projelerinin ilk uygulama yılı olacaktır.

Orman ürünlerinde öngörülen yüzde 8,2 oranında artış hızı yeni metodlar sonucu ortaya çıkarılan üretim potansiyeli artışı gerçeğine dayanmaktadır.

Para değerinde yapılan ayarlamaların etkisi ile tarımsal ürünler ihracatında 1971 yılında gelişmeler beklenmektedir.

Tarım sektörü alt bölümleri ile ilgili 1971 yılı hedefleri Tablo 103 de gösterilmiştir.

TABLO : 100 — Tarım Sektörü Üretimtim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.)
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar	Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Bitkisel üretim	27 535,1	29 577,1	30 985,7	29 374,0	31 862,4	99,7	97,2	107,4	104,8
Hayvansal üretim	14 900,0	16 150,2	16 928,7	15 936,2	17 504,4	101,3	96,7	108,4	104,8
Su ürünleri	310,2	219,6	307,3	264,0	282,3	83,2	108,8	70,8	139,9
Orman ürünleri	1 249,0	1 407,4	1 461,8	1 661,3	1 657,0	84,7	88,2	112,7	103,8
TOPLAM	43 994,3	47 354,3	49 683,5	47 235,5	51 306,1	100,3	96,8	107,6	104,9

TABLO : 101 — Tarım Sektörü Alt Bölümleri Gelişme Hedefleri

	Birim	Gerçekleşmeler			Programı tahminleri		Program tahmininin % olarak gerçekleşme		zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Gübreler toplamı	1000 Ton	1 537	2 123	2 342	2 540	3 440	83,6	68,1	138,1	110,3
Sulama	1000 Ha.	96	141	116	125	110	112,8	105,5	146,9	82,3
Tohumluk	1000 Ton	260	265	286	400	400	66,3	71,5	101,9	107,9
Mücadele ilâçları	1000 Ton	40	62	61	60	60	103,3	101,6	155,0	98,4
Traktör	Adet	15 040	17 000	14 560	15 000	19 200	170,0	75,8	113,0	85,6
Biçerdöğer	Adet	571	526	391	800	700	65,8	55,9	92,1	74,3
Harman makinası	Adet	1 124	1 697	2 298	2 500	1 600	67,9	143,6	151,0	135,4
Suni tohumlama (Sığır)	1000 Baş	167	178	182	175	200	101,7	91,0	106,6	102,2
Suni tohumlama (Koyun)	1000 Baş	268	271	294	350	350	77,4	84,0	101,1	108,5
Hayvan aşılama ilâçlama	1000 Baş	37 813	40 350	42 210	37 000	40 000	109,1	105,5	106,7	104,6
Hayvan yemi	1000 Ton	4 000	4 440	4 579	4 500	4 200	98,7	109,0	111,0	103,1
Amenajman	1000 Ha	1 100	1 480	1 700	1 500	1 700	98,7	100,0	134,5	114,9
Orman yolu	Km.	3 551	3 353	3 200	3 500	3 650	104,8	87,7	94,9	95,4
Ağaçlandırma	Ha.	26 270	25 894	28 285	33 355	28 400	77,6	99,6	98,6	109,2

TABLO : 102 — Tarım Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Cari (1)

Ana mallar	1969 gerçekleşme		1970 tahminleri		1971 Programı		Zincirleme endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Bitkisel üretim		30 985,7		33 601,5		35 147,2	108,4	104,6
Hayvansal üretim		16 928,7		16 901,7		17 502,9	100,0	103,5
Su ürünleri		307,3		295,1		322,0	96,0	109,1
Orman ürünleri		1 461,8		1 609,4		1 741,6	110,0	108,2
TOPLAM		49 683,5		52 407,7		54 713,7	105,5	104,4

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlarıyla verilmiştir.

TABLO : 103 — Tarım Sektörü Alt Bölümleri Gelişme Hedefleri

	Birim	Gerçekleşme	Tahmin	Program	Zincirleme endeks	
		1969	1970	1971	1970	1971
Gübreler toplam	1000 Ton	2 342	2 805	3 845	119,8	137,1
Sulama	1000 Ha.	116	110	100	94,8	90,1
Tohumluk	1000 Ton	286	260	350	90,9	134,6
Mücadele ilâçları	1000 Ton	61	64,3	68	105,4	105,8
Traktör	Adet	14 560	14 600	17 250	102,7	118,2
Biçerdöğer	Adet	391	400	400	102,3	100,0
Harman makinası	Adet	2 298	2 600	3 000	113,1	115,4
Suni tohumlama (Sığır)	1000 Baş	182	178	190	97,8	106,7
Suni tohumlama (Koyun)	1000 Baş	294	350	300	119,0	85,7
Hayvan aşılama ilâçlama	1000 Baş	42 210	31 270	32 000	74,1	102,3
Hayvan yemi	1000 Ton	4 579	3 951	4 845	86,3	122,6
Amenejman	1000 Ha.	1 700	2 000	2 500	117,6	125,0
Orman yolu	Km.	3 200	3 200	3 200	100,0	100,0
Ağaçlandırma	Ha.	28 285	25 485	39 835	90,1	156,3

BİTKİSEL ÜRETİM

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

Buğday hariç hububat ve bakliyatta talep genellikle üretime bağlı olarak gelişmektedir. 1968 ve 1969 yıllarında talebi karşılıyabilmek için buğday ithali yapılmıştır. Meyve ve sebze üretimi yurt içi tüketimi karşılıyacak seviyede olmuştur.

1968 yılı ihracatı Program tahminine göre değer olarak yüzde 8,0 fazla gerçekleşmiştir. Bu gerçekleşme içinde sırası ile pamuk, ve narenciyenin katkısı olmuştur. Pamuk Program tahminlerine göre yüzde 9,6 narenciye yüzde 34,5 fazla gerçekleşmiştir.

1968 yılı ihracat gerçekleşmesi 1967 yılına nazaran değer olarak yüzde 9,7 oranında bir artış göstermiştir.

1969 yılı ihracat gerçekleşmesi Program tahminlerinin yüzde 11,4 gerisinde kalmıştır. Bu azalışta en büyük etken pamuk ihracatındaki gerilemedir. 1969 yılında Pamuk ihracatı miktar olarak çok düşük olmamakla beraber değer olarak önemli ölçüde düşüklük göstermiştir. Bu sonucun nedeni ihraç fiyatlarındaki gerilemedir. Program tahminlerine göre narenciye ihracatı yüzde 31,5 taze meyve sebze ihracatı ise yüzde 71,2 fazla gerçekleşmiştir. Taze meyve sebze ihracat projesi çerçevesinde kurulan ihracat ortaklıklarının ve teşvik tedbirlerinin etkisi ile bu ürünlerin ihracatında devamlı artışlar sağlanmaktadır.

1969 yılı gerçekleşmeleri 1968 yılı ile karşılaştırılınca pamuk ihracatında yüzde 6,7 civarında bir gerileme görülmektedir. Narenciye ihracatındaki artış yüzde 13,1 taze meyve sebze ihracatındaki artış ise yüzde 100 civarındadır.

Bitkisel üretim 1968 yılı gerçekleşmesi Program tahmini seviyesinde kalmıştır. Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar üretimi Program tahminlerinin gerisinde kalmış, meyve ve sebze üretimi Program hedeflerinin üzerinde gerçekleşmiştir. Elma, fındık zeytin ve çay üretim miktarlarındaki artışlar toplam meyve üretimi artışında katkılı olmuşlardır.

1967 yılı gerçekleşmesi ile karşılaştırılınca 1968 yılı bitkisel üretimi gerçekleşmesi değer olarak yüzde 7.4 oranında artış göstermiştir. Bu gelişmeye katkıda bulunan başlıca ürünler pamuk, fındık, zeytin ve sebzelerdir.

Değer olarak 1969 yılı bitkisel üretimi Program tahminlerinin yüzde 2.8 gerisinde kalmıştır. Hububat, bakliyat ve endüstri bitkileri üretimi Program tahminleri seviyesine ulaşamamıştır. Program tahminleri üzerinde önemli ölçüde artışlar ayçiçeği, fındık ve sebze üretimlerinde olmuştur. Zeytin üretimi Program tahminlerinin yüzde 45 gerisinde kalmıştır. Çay tarımında geçerli tedbirlerin uygulanmaması

nedeni ile üretimde büyük artışlar kaydedilmiş işleme, pazarlama ve stok problemleri artmıştır.

1969 yılı bitkisel üretim gerçekleşmesi 1968 yılına göre yüzde 4,8 fazla gerçekleşmiştir. Hububat bakliyat, yağlı tohumlar ve sebze üretimleri 1968 yılına nazaran artış göstermiş, Endüstri bitkileri üretimi geride kalmıştır. Zeytin hariç tutulduğunda 1969 yılı toplam meyve üretimi 1968 yılı üretim seviyesinin üzerinde gerçekleşmiştir.

1969 yılında sahil bölgelerinde pamuktan başka ürünlere geçme eğilimi yüzünden pamuk ekim sahaları daraldığından üretim 1968 yılı seviyesinin yaklaşık olarak yüzde 8 gerisinde kalmıştır. Tütünde taban arazide ekimi kısıtlayıcı yönde getirilen tedbirler etkisini göstermiş ve üretim 1968 yılına nazaran yüzde 21 oranında azalmıştır. Şeker pancarındaki azalma üretim programlarının şeker stoklarına göre ayarlanması neticesidir.

Gübre kullanma durumu Tablo 6 da görülmektedir. 1968 yılında bir önceki yıla göre yüzde 38 oranında bir tüketim artış hızı gerçekleşmekle beraber bu devam etmemiş ve 1969 yılında artış yüzde 10 civarında kalmıştır. Gübre tüketiminde son yıllarda görülen yavaşlamanın başlıca sebebi finansman konusunda karşılaşılan güçlüklerdir. Genellikle kuraklık sebebiyle son iki yılda çiftçi aldığı krediyi zamanında geriye ödeme gücünü kazanamamıştır.

1968 ve 1969 yıllarında ayrı ayrı 400.000 ton tohumluk üretimi hedef alınmıştır, gerçekleşme sırasıyla 265.000 ton ve 286 ton seviyelerinde olmuştur. Özellikle hububat tohumluğu ihtiyacının karşılanması ayrı bir proje çerçevesinde ele alınmıştır. Ancak bu projenin uygulanmasına yeni başlanmıştır. Ayrıca tohumlukların çiftçiye zamanında ulaşmasını sağlayabilecek bir dağıtım programı geliştirilmiştir.

1969 yılında ziraî mücadele ilâçları kullanımında 1968 yılına nazaran miktar olarak önemli olmamakla birlikte bazı artışlar kaydedilmiştir.

2. *1970 YILI DURUMU :*

1970 yılında ilk bahar yağışlarının yetersiz oluşu buğday üretiminin Program hedeflerine ulaşamamasının başlıca nedeni olmuştur. Önemli hububat bölgelerimiz olan Orta ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri normal miktarlarının yarısı ölçüsünde yağış almışlardır. Sahil bölgelerinde 760.000 hektar verimli buğday çeşidi ekilmiş ve dekara ortalama 240 kg. verim alınmış olmasına rağmen yukarıda belirtilen esas buğday bölgelerindeki düşük üretim nedeni ile toplam üretimin Program hedefine göre eksik olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

1970 yılında ekim sahalarında buğdayın lehine arazi kaybetmesi oranında pamuk üretiminde azalma olmuştur.

Yağlı tohumlarda en önemli ve devamlı gelişme ay çiçeğinde görülmektedir.

1970 yılında toplam meyve üretimindeki artışta fındık ve zeytin ürünlerindeki beklenen üretim artışı etkili olacaktır. Fındık üretiminde son yıllardaki artış ve devamlılık bu üründe özellikle gübre yanında diğer teknolojilerin kullanılmasına önem verilmesinin neticesidir.

1969 yılı gerçekleşmesi ve 1970 yılı tahminlerine göre toplam sebze üretimi devamlı bir artış göstermektedir.

1970 yılında gübre tüketiminin Program hedefine göre yüzde 70 olacağı tahmin edilmektedir.

Genel olarak mücadele ilâçlarında müessir madde oranı yüksek olan çeşitlere bir yönelme olduğundan miktar artışı fazla olmamaktadır.

1970 Ağustos sonu itibariyle kaydedilen gelişmelere göre pamuk ihracatında bir canlılık görülmektedir. Taze meyve ve sebze ihracatında devamlı artışlar sağlanmakta ve Program hedeflerinin üzerinde gerçekleşmektedir. 1970 yılında da devamlı artışların olacağı tahmin edilmektedir. Pazarlama organizasyonlarının olumlu faaliyetleri neticesi olarak taze üzüm ve narenciye ihracatında geçen yıllara oranla önemli gelişmeler beklenmektedir.

1970 yılınd sertifikalı ve kontrollu tohumluk üretiminin Program hedeflerinin önemli ölçüde gerisinde kalacağı tahmin edilmektedir. Üretim hedeflerinde en önemli gerileme hububatta görülmektedir. Özellikle buğday tohumluğu üretiminde düşüklük görülmektedir.

3. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

Tarımsal gıda maddeleri talebi iç üretimle karşılanmaktadır. Ancak buğday üretiminde bu denge sağlanamamıştır. Büyük tüketim merkezlerindeki nüfus yoğunlaşması nedeniyle bu merkezlerin buğday ihtiyacını sağlayan TMO nun satışları her yıl önemli ölçüde artmaktadır. TMO nun iç alımları bu artışı karşılıyacak seviyeye ulaşamadığından aradaki açığı kapatabilmek için ithal lüzumu doğmaktadır. 1971 yılı hasat mevsimine kadar iç paazrlardaki arz ve talep dengesini sağlamak amacı ile TMO nun 650.000 ton ekmeklik buğday ithalinde fayda görülmektedir.

Taze meyve sebze ihracatını hızlandırmak amacı ile teşvik edilen kuruluşları kapsıyan merkezi bir örgüt teşekkül etmiştir. Bu örgütün büyük alıcı durumunda olan dış pazar merkezlerinde temsilcilikler kurması ihracatta karşılaşılan problemlerin önemli ölçüde azalmasında etkili olacaktır. Teşvik edilen ihracat kuruluşlarının iki senelik uygulamaları neticesi olarak başta üzüm ve narenciye olmak üzere taze meyve ve sebze ürünlerimizin dış pazarlarda piyasası ve talebi yaratılmıştır. Buna rağmen hasat, ambalajlama depolama ve nakliyattaki problemler henüz tam olarak çözümlenememiştir. Kaliteli ve dış pazar isteklerine uygun mal üretebilmek için bu kuruluşların üreticilerle sözleşme yapması, onlara teknik yardımda bulunması ve malı doğrudan doğruya üreticilerden satınalması yönünde gelişmeler kaydedilmekte olup bu gelişmenin 1971 yılında daha anlamlı bir şekle girmesi beklenmektedir.

1971 yılında, buğdayla birlikte, geçmiş yıllarda olduğu gibi dahilde üretilemiyen bazı bitkisel ürünlerin ithali yapılacaktır.

1971 yılında bitkisel üretimde beklenen gelişmenin yüzde 4.6 oranında olacağı tahmin edilmektedir. Yıllık ortalama gelişme hızına göre

yüksek olan bu oran 1970 yılı üretiminin tahminlerden düşük olmasına bağlıdır.

1971 yılı buğday üretiminin normal hava şartları altında yurt içi tüketimini karşılayacak seviyede olacağı tahmin edilmektedir. Sahil kuşağında takriben 800.000 hektar seviyesinde ekimine devam edilen yüksek verimli buğday çeşitlerine ilâve olarak geliştirilmekte olan yeni bir proje ile kuru şartlara uyan yüksek verimli çeşitlerin, kuruda tarım yapılan önemli hububat bölgelerimizde bir Program dahilinde ekimi gerçekleştirilecektir.

Tarla ziraatında beklenilen gelişmelere paralel olarak özellikle başta arpa olmak üzere hayvan yemleri üretiminin de talebi karşılayacak seviyeye ulaşması gerekmektedir.

Çeltik üretiminin iç tüketimi karşılayacak seviyeye ulaşmasında destekleme fiyat politikasının etkin olacağı ve üretimin yeterli seviyeye ulaşacağı beklenmektedir.

Dahili şeker üretimini karşılayabilmek amacı ile, şeker stokları gözönüne alınarak, pancar ekin sahaları belirli bir oranda artırılmaktadır. Bu nedenle şeker talebini karşılamak amacı ile 1971 yılında randıman artışı yanında ekim sahalarında da bir miktar genişleme olacaktır.

Tütün Kanununun 1971 yılında taban arazilerde ekimin kısıtlanmasında daha etkili olarak uygulanacağı kabul edilmektedir.

Belli başlı pamuk ekim bölgelerinde buğdayın lehine daralma nedeniyle iç ve dış talebi karşılayabilecek miktarda üretim elde edebilmek için yeni pamuk sahalarının tespit edilmesi yolundaki çalışmaların hızlandırılması ve 1971 yılında bu sahalarda alt yapı hizmetlerinin yapımına başlanması gerekmektedir.

1970 yılında uygulamasına geçilen narenciye projesinin 1971 yılında Devlet Kuruluşları tarafından aşı gözü üretimine geçilecek, ana damızlık olarak 1971 yılında aşı kalemi ithalâtı gerçekleştirilecektir. Bu projenin bahçe tesisi faaliyetlerine 1972 - 73 yıllarında başlanacaktır. Yılda takriben 1 500 000 fidana ihtiyaç olacağından 1971 yılında fidanlık tesislerinin tamamlanması ve 1973 yılında üretime geçmeleri gerekmektedir. Projeye giren bölgelerden D.S.İ. ve Topraksu faaliyetlerine ve sulama hizmetlerine öncelik ve hız verilecektir.

İhracata dönük şeftali, kayısı ve sebze projesi hazırlıkları ileri bir safhaya gelmiş ve bağ projesi tamamlanmıştır. 1971 yılında uygulanmasına geçilecek olan sebze projesinin aynı yıl üretim ve ihracatını olumlu yönde etkileyeceği beklenmektedir.

1971 yılı gübre kullanma hedefi 3,8 milyon ton olacaktır. Özellikle kuru şartlarda tarım yapılan bölgelerimizde uygulanmasına başlanacak olan yüksek verimli buğday üretimi projesine paralel olarak gübre kullanımının hububattaki ağırlığı artacaktır.

1971 yılında tarımsal mücadele ilâçları tüketimi 68 000 tona ulaşacaktır.

4. TEDBİRLER :

a. 1971 yılında 1 milyon 800 bin ton azotlu, 2 milyon ton fosforlu, 45 bin ton potaslı olmak üzere 3 milyon 845 bin ton gübre kullanılacaktır.

b. 7/1037 sayılı Kararname uyarınca sertifikalı ve kontrollu tohumluk programı yeniden gözden geçirilerek üretim yeterli seviyede tutulacak, dağıtım uygulaması daha etkili hale getirilecektir.

c. Türkiye'nin soğuk ve kurak iklim hububat bölgelerini içine alan Orta, Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde toprak rutubetinin azami ölçüde muhafazası ve ekim tekniğinin geliştirilmesi amacı ile bu güne kadar yapılan araştırmalara göre olumlu sonuç, vermiş olan alet ve ekipmanların kamu ve özel sektör kuruluşları tarafından dahilde yapımı teşvik edilecek, bu yoldaki araştırma ve denemelere hız verilecektir. Yerli üretim ihtiyacı karşılayacak seviyeye ulaşıncaya kadar özellikle mibzer temininin ithalât yoluyla karşılanması üzerinde de durulacaktır.

d. Pamuk ekim alanlarının arttırılması için yeni pamuk bölgelerinin tespiti çalışmaları yanında yüksek verimli ve dış pazar taleplerine uygun çeşitlerin elde edilmesi yönünden yapıla gelmekte olan araştırmalara hız verilecektir.

e. 1970 yılında dışarıdan temin edilerek üretime müsait bölgelerde denemelere alınan soya çeşitlerinden olumlu sonuç alınanların tohumlukları 1971 ekim mevsimi için ithal edilecek ve ileriki yıllarda ihtiyaç duyulacak miktarda tohum üretimi gerçekleştirilecektir.

f. Çay üretimindeki problemlerin çözümü için daha etkili tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu maksatla: halen yanlış olarak uygulanmakta olan budama usulü yerine münavebeli ve iyi kaliteli çay elde edilmesini mümkün kılacak bir usul uygulanması çay yetiştiricilerine öğretilecektir.

g. Tütün ekim sahalarının 1971 yılı hedefi olan 140 000 ton yaş yaprak üretimini aşmıyacak şekilde daraltılacak bölgelere uygun en iyi kalitede fide dağıtımı sağlanacaktır.

h. Önemli özel tarımsal projelerin hazırlanması bu konuda yeterli bir kuruluşu gerektirmektedir. Tarım Bakanlığı bütün yönleri ile tarımsal proje hazırlıklarını yürütebilmek için mevcut Planlama ve Ekonomik Araştırmalar Dairesi bünyesinde proje hazırlama grubu kuracaktır.

i. İhraç malı olan taze meyve ve sebzelerin yetiştirildiği illerde toplu mücadele yapılmasında Tarım Bakanlığı faaliyetleri yoğunlaştırılacak ve toplu mücadele yapan ortaklıkların kurulması teşvik edilecektir.

k. İhracata dönük taze meyve ve sebze geliştirme projelerinin uygulandığı illerde Tarım Bakanlığı Teknik Ziraat Teşkilâtı içinde bu konularda yetişmiş elemanlardan kurulu proje uygulayıcı özel gruplar teşekkül ettirecektir.

HAYVANSAL ÜRETİM

II. Beş Yıllık Kalkınma Planında «Hayvansal Üretim» ait sektörü için öngörülen ilkeler ve gelişme hedeflerini başlıca şu noktalarda toplamak mümkündür.

1. Hayvancılığın ülkenin ekonomik ve ekolojik şartlarına göre düzenlenmesi, doğu bölgelerinde mer'aya dayalı, tarla ziraatının hakim olduğu yerlerde yem üretimi ile bağlantılı yoğun hayvancılığın geliştirilmesi.

2. Hayvan başına veya sürü olarak verimliliğin artırılmaması, besin dengesinde hayvansal ürünlerin artırılması, yetiştiricilerin organize edilmesi, hayvansal ürünler ihtiyacının yurt içinden sağlanması.

I. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Topluca ele alındığında «Hayvansal üretim» için II. Beş Yıllık Kalkınma Planında öngörülen yıllık gelişme hızı yüzde 4.8 dir.

Dönem ortasında 1968 ve 1969 yılı Programlarında tespit edilen fizik üretim hedefleri ile bu yıllara ait gerçekleşen miktarlar, Program tahmininin yüzde olarak gerçekleşme durumları Tablo 118 de gösterilmiştir.

Tablonun tetkikinde de görüldüğü üzere 1968 yılında üretim gerçekleşmesi, cari fiyatlarla aynı yıl Programından yüzde 1.3 fazla olmuştur. Buna karşılık 1969 yılındaki üretim, Program hedefinden yüzde 1.6 noksan gerçekleşmiştir. Bunun başlıca nedeni özellikle tavuk eti ve yumurta üretim hedefinin 1968 ve 1969 yılı Programlarında biraz yüksek tutulmuş olması, diğer madde gruplarında ise Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından toplanan hayvan sayıları ile ilgili bilgilerin yıldan yıla büyük dalgalanmalar göstermesidir.

Hayvansal üretimde, üretim gerçekleşmesinin zincirleme indeksi cari fiyatlarla 1968 yılında yüzde 8.4, 1969 yılında ise yüzde 6.6 olarak hesaplanmıştır.

II. Beş Yıllık Kalkınma Planının ilk iki yılında hayvansal ürünler tüketimine ait gerçekleşme ile bu yıllara ait Program tahminleri Tablo 116 da gösterilmiştir.

Tablo 116 nın tetkikinde de görüldüğü üzere toplam hayvansal ürünler de tüketim gerçekleşmesi cari fiyatlarla Program tahmininin üzerinde olmuştur. Program tahmininin yüzdesi olarak gerçekleşme 1968 yılında yüzde 11.9 - 1969 yılında ise, yüzde 0.4 fazladır.

Cari fiyatlarla yapılan değerlendirmede Program tahminin yüzdesi olarak gerçekleşme, 1968 yılında yüzde 1.1, 1969 yılında ise yüzde 0.4 fazla bulunmaktadır.

Dönem ortası değerlendirmede tüketim gerçekleşmesinin zincirleme indeksi cari fiyatlarla 1968 yılında yüzde 4.5, 1969 yılında ise yüzde 8,1 dir. Yapılan bu hesaplamalarda et müstesna diğer hayvansal ürünlerde stok değişimi olmadığı kabul edilmiştir. Et için yapılan hesaplarda et üretiminin canlı hayvan şeklinde stoka geçen kısmı göz önünde tutulmuştur.

II. Beş Yıllık Kalkınma Planının dönem ortasında 1968 ve 1969 yıllarına ait Hayvansal Üretim İhracat Gerçekleşmesi ile Program tahmini Tablo 117 de gösterilmiştir.

Burada da görüldüğü üzere ihraç edilen maddeler arasında canlı hayvan karşılığı et, (Kesilmiş et ihracatı gıda sektöründe gösterilmiştir.) Miktar ve değer bakımından en başta gelmektedir. 1969 yılında Canlı Hayvan İhracatında yüzde 24.0 oranında bir artış kaydedilmesine rağmen, aynı yılda gerçekleşme Program tahmininden yüzde 36.6 noksan bulunmaktadır. Aynı durum 1968 yılı için de geçerlidir Program hedeflerinin çok altında kalınmasının başlıca nedeni, bir yandan ihracatın beklendiği hızla gelişmemesi, diğer yandan da ihracat hedefinin Programda yüksek tutulmuş olmasıdır.

Dönem ortasında hayvansal üretimin ithalât gerçekleşmesi ile Program tahminleri Tablo 119 da gösterilmiştir. Hayvancılık kesiminin ithalâtı münhasıran damızlık temini ve tekstil sanayiimizin ham maddelerinden olan ince elyaflı merinos yapağısına inhisar etmektedir.

II. SEKTÖRDEKİ GELİŞMEYE GENEL BAKIŞ :

II. Beş Yıllık Kalkınma Planının «Hayvansal Üretim» için öngördüğü Gelişme Hedefleri nazarı dikkate alınarak Hayvancılığın Geliştirilmesi için özel projeler hazırlanmış ve bunlar 1969 yılından itibaren yurt çapında bölüm bölüm uygulamaya konulmuştur.

Projeler :

Yurtta hayvancılığın geliştirilmesi ve ıslahı amacını taşıyan bu projeler, konunun gösterdiği karaktere uygun şekilde entegre olarak hazırlanmıştır.

a. *Besi projeleri :*

Bu projeler; kasaplık değeri az, et kalitesi düşük olan sığır ve koyunların besiye alınarak bunlardan sağlanacak etin dış pazar talebine cevap verecek hale getirilmesi ve bunların ihracata yöneltilmesi amacını taşımaktadır.

Daha önceden Tarım Bakanlığınca yapılagelmekte olan besi faaliyetine ilâveten yeni kapasiteler yaratılarak et üretiminin kalite ve kantite yönünden artmasını sağlayan bu projenin 1969 yılında sağladığı net et artışı 2 017 ton olup, besi hayvanı başına isabet eden miktarı 49 kg. net et artışıdır.

b. Yoğun sütçülük işletmeleri projesi :

1968 yılında hazırlık çalışmalarına başlanan bu proje 1969 sonlarında tamamlanmış olup, 1970 yılından itibaren uygulamaya intikal edecektir.

c. Hayvan ıslahı projesi :

1969 yılında hazırlık çalışmaları başlayan bu projenin 1970 yılında tamamlanarak, 1971 yılında uygulamaya intikal edeceği tahmin edilmektedir.

Bu proje çerçevesinde 1969 yılında kamu kuruluşları tarafından yetiştiricilere intikal ettirilen damızlık sayıları şöyledir :

Sığır	:	3 559 baş
Koyun	:	7 608 baş
Tiftik Keçi	:	173 baş
Piliç	:	2 296 411 baş
Damızlık yumurta	:	5 760 890 adettir.

d. Hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele projesi :

Mevcut hayvan potansiyelinden azami verimin alınması ölümlerin azaltılması, doğumların artırılması, ürünlerin halk sağlığına uygun tarzda üretilmesini sağlamak amacı ile 1969 yılında 45 209 659 baş hayvan aşılama, seromlama ve ilâçlama işlemine tabi tutulmuştur.

1970 Yılı Programında Hayvansal Üretim için yapılan üretim tahminin gelişme hızı yüzde 4,2 dir. Bunun Haziran ayında yapılan tahminle yüzde 2,1 oranında gerçekleşeceği beklenmektedir. Bunun başlıca nedeni üretim azalmasından ziyade, Hayvansal üretimin gelişmesinde kullanılan metod icabı istatistiklerde husule gelen dalgalanmaların meydana getirdiği olumsuz etkidir. Özellikle son dört yılın yayınlanan hayvan sayıları istatistiği tetkik edildiğinde, anormal sayılabilecek düşme ve yükselmelerin mevcut olduğu görülür. Bu düşme ve yükselmeler Programın tahmini ve gerçekleşmeleri geniş ölçüde etkilemekte, dolayısiyle hayvansal üretimdeki gelişmeyi yeteri kadar yansıtamamaktadır.

III. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

1. Talep :

a. İç talep :

Hayvansal ürünlerin yurt içi talep tahminleri Tablo 120 de gösterilmiştir.

İç talebin hesaplanmasında 1967 yılında toplam nüfusun 32 284 000 olduğu ve Orta doğurganlık nüfus artış oranı ile 1971 yılında 36 454 000 olacağı varsayımı ile hareket edilmiştir. Bu hesaba göre 1968 yılında 14,8 Kg. olan şahıs başı toplam et tüketiminin 1971 yılında 16,3 Kg. a ulaşacağı, süt tüketiminin 98,0 Kg. ile sabit kalacağı, yumurta tüketiminin ise 3,06 Kg. a ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bununla beraber

günde 35 gram olması gereken hayvansal protein tedarikinin 1971 yılında 21 gram civarındaki olacağı sanılmaktadır.

1971 yılında Hayvansal Ürünler toplam iç talebinin yüzde 3,2 artacağı tahmin edilmektedir.

b. Dış talep :

Hayvansal üretimde dış talep çoğunluk canlı hayvan, yapağı, kıl ve tiftiğe inhisar etmektedir. Bunların 1971 yılına ait ihracat tahminleri Tablo 121 de gösterilmiştir.

Tablonun tetkikinden de anlaşılacağı üzere toplam ihracatın yüzde 68,1 ini canlı hayvanlar, yüzde 31,9 unu yapağı, tiftik ve kıl teşkil etmektedir.

Hayvansal üretimde genellikle büyük bir ihraç potansiyeli bulunmasına rağmen, bu potansiyelden faydalanılarak dış pazar talebinin karşılanması mümkün görülmektedir. Bununla beraber ihracatta mevcut bazı darboğazların giderilmesi ve ihracatı geliştirecek yeni organizasyonların meydana getirilmesinde fayda bulunmaktadır.

2. Üretim :

Hayvansal üretime ait 1971 yılı üretim tahminleri Tablo 122 de gösterilmiştir.

Tabloda da görüldüğü gibi hayvansal ürünler üretiminin 1971 yılında gelişme hızı yüzde 3,5 dir.

Hayvancılığı geliştirme projelerinin üretime yapacağı katkılar bu hesaba dahil edilmiştir. Sadece Şeker Şirketi tarafından yürütülen besi projesinin 1970 yılında sağlıyacağı net et artışı 5.616 ton olup, bunun 2 190 000 baş tahmin edilen kasaplık sığır gücünden her bir başa isabet eden ortalama net karkas artışı payı 2,6 Kg. dır. 1971 yılında bu projenin sağlıyacağı net et artışı 9 828 ton olup, Türkiye'nin toplam kasaplık sığırlarından her birine düşen payı ortalama 4,5 Kg. net karkas artışıdır.

Bu artış, II. Plan döneminde sığır başına hesaplanan yıllık net karkas artışının yaklaşık olarak iki katıdır.

1971 yılı Hayvansal Ürünler toplam üretim değeri 1970 fiyatları ile 17 502,9 milyon TL. sına ulaşmıştır.

3. İthalât :

Hayvansal ürünler 1971 yılı ithalât tahminleri Tablo : 123 de gösterilmiştir.

Tablonun tetkikinde de görüldüğü üzere toplam ithalâtın yüzde 81,1 ini dokuma sanayiimizin ham maddesini teşkil eden Merinos yapağısı, yüzde 16.9 unu Hayvancılık projesinin ihtiyaç gösterdiği yüksek verimli damızlık sığırlar teşkil etmektedir.

1971 yılı toplam ithalât değerinde bir evvelki yıla nazaran yüzde 74,2 oranında bir artış bulunmaktadır.

4. *Tedbirler :*

a. Bulaşıcı hayvan hastalıklarının yurt çapında ve belirli bir sürede kontrol altına alınmasını sağlamak amacı ile hayvan hastalık ve zararlıları ile savaş projesi hazırlanacak ve Program yılı içinde uygulamaya konulacaktır.

b. Hayvan Sağlık Zabıtası Kanun Tasarısı yeniden ele alınarak günün şartlarına göre tadil edilecek ve bu kanunun bir an önce çıkması için gerekli çalışmalar hızlandırılacaktır.

c. Canlı hayvan pazarlama sistemi ıslah edilecek, mevcut boşlukların giderilmesine çalışılacaktır.

d. Hayvancılığı geliştirme projeleri organizasyonunda görev alan bütün personelin yalnız proje işlerinde çalışması sağlanacaktır.

SU ÜRÜNLERİ

I. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Genel olarak ele alındığında, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı «Su Ürünleri» üretiminde yılda yüzde 9.1 oranında gelişme olacağı öngörülmüştür.

Dönem ortasında 1968 ve 1969 yılı programlarında hesaplanan üretim hedefleri ile bu yıllara ait gerçekleşen miktarlar ve program tahmininin yüzde olarak gerçekleşme durumları tablo 126 da gösterilmiştir.

Üretim için yeteri kadar potansiyel bulunmasına rağmen, üretimin müstakar bir seyir takip etmediği yıldan yıla önemli dalgalanmalar meydana geldiği görülmektedir.

Bu dalgalanmaların başlıca nedeni, bazı balık türlerinin biyolojilerine dayanmaktadır. İkmal edilerek işletmeye açılan balıkçı barınaklarının belirli bir ölçüde üretime etkisi bulunmasına rağmen, henüz açık deniz balıkçılığına geçilememiş olması, üretimin sadece kıyı ve iç sularda yapılan mevsimlik bazı mevzii aviamalara dayanmasına sebep olmuştur.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının ilk iki yılında su ürünleri tüketiminde meydana gelen gerçekleşme ile bu yıllara ait program tahminleri Tablo 124 de gösterilmiştir.

Su ürünlerinde ithalât olmadığından, iç tüketimin tamamı üretimle karşılanmıştır. Bununla beraber üretimde meydana gelen dalgalanmalar tüketimde de kendisini göstermektedir.

Dönem ortasında 1968 ve 1969 yıllarına ait su ürünleri ihracat gerçekleşmesi ile bu yıllara ait program tahminleri Tablo 125 de gösterilmiştir.

1968 yılına ait ihracat gerçekleşmesi aynı yılın program tahminine nazaran yüzde 61,3, 1969 yılında ise yüzde 49,0 noksanı olarak gerçekleşmiştir.

Bunun başlıca nedeni; halen araç, gereç ve tesis yetersizliği ve en önemli olarak ta organizasyon noksanlığı ve dış pazar arama çabalarının kifayetsiz oluşudur.

II. SEKTÖRDEKİ GELİŞMEYE GENEL BAKIŞ :

Yurdumuz üç yanı denizle çevrili bir yarımada olması dolayısiyle kıyı balıkçılığı için büyük bir potansiyel arzetmektedir. Bunun gibi iç göller ve barajlarda, iç su balıkçılığı için elverişli bir potansiyel bulunmasına rağmen genel olarak balıkçılıkta produktivite seviyesi oldukça düşük bulunmaktadır.

Balıkçı barınakları ile buralarda bulunan üst yapı tesislerinin ikmal edilerek işletmeye açılması, balıkçılık araç ve gereçlerinde hissedilir derecedeki modernleşme, kredi müessesesinin işleme çabasında olması bu üretim dalında cüzi bir artış sağlamışsa da henüz beklenen seviyeye erişememiştir.

Bu bakımdan plan hedeflerine ulaşılabilmesi için bu üretim kolunda daha büyük çabaların gösterilmesi zorunludur.

III. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

1. Talep :

a. İç talep :

Su ürünleri iç tüketim tahminleri Tablo 127 de gösterilmiştir.

1971 yılında su ürünleri tüketiminde yüzde 8,6 oranında bir gelişme olacağı beklenmektedir. Ancak, tüketim alışkanlığı bakımından bu miktarın kifayetsiz olacağı tahmin edilmektedir.

b. Dış talep :

Su ürünleri ihracat tahminleri Tablo 128 de gösterilmiştir.

1971 yılında su ürünleri ihracatında yüzde 22,4 oranında bir artış olacağı beklenmektedir.

Gerek Orta Doğu ülkeleri ve gerekse Batı Avrupa memleketlerinde su ürünlerimize geniş ölçüde dış talep bulunmasına rağmen, teknolojik gelişmelerin bu sektöre tam olarak uygulanamayışı, pazar arama çabalarının yetersiz bulunuşu, soğuk muhafaza kapasitelerinin ihtiyaca cevap vermeyişi ihracatın gelişmesini engelliyen sebepler arasındadır.

2. Üretim :

Su ürünleri üretim tahmini Tablo 126 da gösterilmiştir.

Toplam üretimin 168 234 tonu denizlerden ve 11 766 tonunda iç sulardan üretileceği tahmin edilmektedir. Özellikle iç sularımızda yeni soğuk muhafaza kapasitelerinin yaratılması ile üretiminin artacağı tahmin edilmektedir.

c. Tedbirler :

1. Genel üretime önemli katkısı olabilecek iç sular balıkçılığın geliştirilmesi için özel projeler hazırlanacaktır.

2. Hizmete girmiş ve girecek olan balıkçı barınaklarında inşa edilen üst yapı tesislerinin nasıl ve kimler tarafından kullanılacağına dair mevzuat hazırlanacaktır.

3. İhracatın geliştirilmesi ve bunun özellikle balıkçı kooperatifleri tarafından yürütülmesini sağlayıcı tedbirler alınacaktır.

4. Sünger üretimini artırmak üzere :

a. Üretim alanları, bu alanların verimliliği, işçinin evsafı, kullanılan metodların durumu hakkında envanter çalışmaları yapılacaktır.

b. Mevcut ihracat tıkanıklıklarının giderilmesi ve elde edilen sünger stoklarının değerlendirilmesi çalışmaları hızlandırılacaktır.

c. Sünger müstahsilinin kredi zorluklarının giderilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

6. Devletin hüküm ve tasarrufunda bulunan iç sularda, dalyan ve voli yerlerinde iltizam yolu ile kişilere avlama ve işletme hakkı verilmesi usulüne, yürürlükteki mukavelelerde yazılı sürelerin bitmesiyle son verilecektir. Bundan sonra, bu usul yerine esasları mevzuatla düzenlenecek belli şartlarla ve uzun süreli olarak avlama ve işletme hakkı tercihan kooperatiflere ve kooperatif köy işletmelerine verilecektir.

ORMANCILIK

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında ormancılık yönünden öngörülen ana ilkeler beş grupta özetlenmiştir :

a. Devletçe ormanları korumak ve sürekliliğinin sağlanması yanında, en uygun şekilde işletilerek kalkınmamıza olan katkısının arttırılması;

b. Yeniden ağaçlandırmalarla, orman tesis edilmesi, ormanların imar ıslahı suretiyle verimin artırılması;

c. Ormancılıkta, kamu hizmetleriyle, işletmecilik hizmetlerinin ayrı kuruluşlar eliyle yürütülmesi;

d. Orman-halk ilişkilerinin, ormanların işletilmesi ve korunması bakımından düzenlenmesi;

e. Orman varlığı ve arazi kullanma kabiliyeti gözönünde tutularak, orman sınırlarının yeniden tespit edilmesi ve bu faaliyetlerin hızlandırılması,

(1) Gelişmeler :

Türkiye'nin Güney, Güney-Batı ve Kuzeyinde bulunan ve en nemli orman bloklarını kapsayan, 10 Orman Başmüdürlüğünde bugüne kadar 9.8 milyon hektarı bulan orman envanter çalışmalarında, eski yersel metot yerine, en sıhhatli sonuçları sağlayan yersel, fotogrametri ve biometri metotlarının bir karışımı olan kombine metodun uygulanması sonucunda metot farklarından dolayı aşağıdaki 104 No. lu Tabloda gösterilen değişmeler hâsıl olmuştur.

TABLO : 104 — Orman Alanı ve Üretim Gücündeki Değişmeler

Envanter	Koru	Baltalık	Toplam (Milyon Ha.)	Üretim gücü (Mil. m³) (Kabuklu)
Eski metot	5.0	5.6	10.6	8.5
Yeni metot	9.5	8.8	18.3	18.9
Artış oranı (%)	90,0	57,0	72,6	222,3

1963 yılından bugüne kadar, genel orman alanının % 54 ünü kapsayan envanter çalışmalarından alınan en son bilgilere göre, daha sıhhatli ölçme metotları sonunda meydana gelen alan artışına paralel olarak, üretim (potansiyeli) gücünde de (2,2) misli kadar artış hâsıl olması nedeniyle, gelişme halinde olan orman ürünleri sanayiinin çeşitli hammadde

talebinin karşılanması imkânları yanında, ayrıca, ihraç potansiyelinin de arttığı ortaya çıkmaktadır.

1970 yılında 2 milyon hektarlık orman alanının envanter bilgilerini toplamak suretiyle, kâğıt ve orman ürünleri sanayilerinin dayanağını teşkil eden orman kaynaklarımızın % 90 ı için gerekli amenajman planları da tamamlanmış olmaktadır.

Bu arada, orman amenajman çalışmalarına paralel olarak, orman işletmeciliğinin temel şartlarından biri olan saha emniyetini sağlamak amacıyla yıllardan beri girişilen orman sınırlandırma ve kadastro işlemlerine de ağırlık verilerek, 1969 yılı sonuna kadar toplam olarak 5 389 110 Ha., ve 1970 yılı sonuna kadar da, 540 000 Ha. ilâvesiyle, 5 929 110 Ha. lık bir seviyeye ulaşılmıştır.

Ayrıca, gerek memleketimizin çoğunu kapsayan yarı-kurak iklim kuşağının asırlardan beri süre gelen olumsuz etkileri, gerekse orman-halk ilişkilerinin bu etkiyi gittikçe hızlandırması sonucunda büyük ölçüde tahrip gören orman kaynaklarımızın, genellikle imar ve ıslaha muhtaç olduğu gözönünde bulundurularak, orman yapısının optimum kuruluşa ulaştırılması ve devamlılığı yönünden de, dinamik bir ormancılığın gerektirdiği silvikültür ve ağaçlandırma çalışmalarına hız verilmiş bulunmaktadır.

Gelişmekte olan kâğıt ve orman ürünleri sanayiimizin hızla artan ham madde ihtiyaçlarının, kendi kaynaklarımızdan karşılanabilmesi, bu sanayilerimizin dış pazarlarla rekabet gücünün arttırılabilmesi ve katılacağımız Ortak Pazar'a ayak uydurmamız amacıyla, modern ve daha rasyonel orman işletmeciliği metotlarının dikkate alınması gerektiği gözönünde tutularak, mevcut orman envanter bilgilerinin ışığı altında, bölgesel makro-plan çalışmalarına ağırlık verilmiş ve buna paralel olarak verim gücü yüksek olan orman bölgeleri dış finansman kaynaklarından faydalanarak uygulanacak birer pilot proje çerçevesinde geliştirilmek üzere, öncelikle ele alınmıştır.

Bu dönemde, orman kaynaklarının işletilmesi kadar emniyet ve devamlılığını garanti altına almak ve bu amaçla girişilen her türlü teknik çalışmaları başarıya ulaştırmak bakımından, orman amnejman, sınırlandırma ve kadastro çalışmalarına büyük ağırlık verilmiştir. Bu teknik faaliyetlere paralel olarak, ormancılık politikasının bugüne kadar saha emniyeti bakımından başvurduğu tek çözüm olarak kabul edilen polisiye tedbirler yerine, özellikle orman köylüsünün hayat seviyesinin yükseltilmesine ve böylece, orman-halk ilişkilerinin olumlu yönde gelişmesine yönelmiş sosyo-ekonomik tedbirlere dayanan bir orman koruma politikasının benimsenmiş olması, sonuç olarak, bu dönemde atılmış en önemli bir adım sayılmaktadır.

(2) Talep :

1967 - 69 yıllarını kapsayan kullanacak odun talep gerçekleşmeleri ile 1970 - 71 yılları talep tahminleri (Ek) Tablo 106 ve 110 da verilmiştir.

Bu tabloların incelenmesinden de anlaşılacağı üzere fert başına kullanacak odun talebinde hızlı gelişme olmasına karşılık yakacak odun talebinde tedrici bir azalma görülmektedir. Genel olarak, kullanılacak

odun tüketimi, fert başına yılda ortalama, 0.007 m³ artış göstermesine karşılık yakacak odun talebinde büyük şehirlerde çeşitli ikâme maddelerinin kullanılması nedeniyle 1963-1968 döneminde yılda ortalama olarak 0,018 m³ lük bir azalma olmuştur.

Kullanacak odun talebindeki artışın son yıllarda özellikle maden direği, tel direği ve sanayi odununda hızlandığı, Tablo 106 da görüldüğü üzere, talep gerçekleşmesinin 1968 de sıra ile, maden direği, tel direk ve sanayi odununda zincirleme endeks olarak 105.3; 123.5 ve 96.4 olmasına karşılık, 1969 da 111.0; 132.7; 115.7 seviyelerine yükseldiği, buna paralel olarak tomruğun da ortalama yüzde 8,2 oranında istikrarlı bir artış seyri göstermiş olduğu görülmektedir.

Çeşitli orman sanayi kollarına paralel olarak 1970 yılında Çaycuma (Zonguldak) ve Aksu (Giresun) Kâğıt Fabrikalarının ve müteakip yılda da Dalaman (Muğla) Fabrikasının da üretime geçmesi sonucunda, kâğıt sanayiinin odun talebinde de hızlı artışlar beklenmektedir. 1968/1970 yılları kullanacak odun talep artış oranının (Zincirleme endeks olarak) kereste sanayiinde % 124.3; ambalaj sanayiinde yüzde 118.2, kontrplakta yüzde 130, vonga levhada yüzde 252.6, lif levhada % 167,4 ve buna karşılık kâğıt sanayiinde de yüzde 189 oranında yükseldiği görülmektedir.

TABLO : 105 — Avrupa'da Kullanacak Odun Kullanış Durumu

(Milyon m³)

	Yılı 1950	Yüzde oranı	Yılı 1960	Yüzde oranı	Yılı 1975	Yüzde oranı
Kullanış alanı	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Yapı malzemesi	49	28,2	70	28,5	102	28,2
Ambalaj malzemesi	26	14.9	45	18.3	96	26,3
Mobilya	11	6,3	20	8.1	32	8,7
Maden direği	19	10.9	20	8.1	13	3.6
Travers	6	3.5	5	2.0	3	0.8
Kâğıt + Selüloz	13	9.2	30	12.2	61	16,7
Tek tük ve diğerleri	47	27.0	56	34.9	58	15,9
TOPLAM	174	100.0	246	100.0	365	100,0

Kaynak : U N /FAO, European Timber Trends and Prospects 1950 - 1975 (New - York : 1964)

Avrupa'da bazı önemli sanayi kollarının kullanacak odun taleplerinin 1950 - 60 - 70 yılları arasındaki dağılış oranları ve bu yıllardaki artış hızları hakkında bir fikir vermek üzere, Birleşmiş Milletler FAO Teşkilâtı tarafından hazırlanmış bulunan 105 No. lu tablo aşağıda gösterilmiştir.

1967 - 69 yıllarında orman ürünleri için öngörülen talep tahminlerinin, sanayi odunu hariç ortalama olarak yüzde 5 farkla gerçekleşmiş olduğu görülmektedir. Sanayi odununda özellikle Antalya - Muğla bölgesinde 1968 - 69 da meydana gelen stok artışının nedeni, gerçek talep düşüşünden dolayı olmayıp, bu bölgede planlanan bazı tesislerin hammadde taleplerini emniyetle karşılamak üzere gerçekleştirilen hammad-

de üretiminin, söz konusu tesislerin öngörülen tarihlerde faaliyete geçememesi sonunda meydana gelen zahiri bir tüketim azalması ile izah edilebilir.

Bu dönemde genellikle tomruk ve sanayi odununda üretim artışına paralel olarak yıldan yıla yüzde 10 - 15 arasında değişen bir stok devri görülüyorsa da, bunun gerçek anlamda bir stok olmaktan ziyade, yıllık bilançoların takvim yılı itibariyle düzenlenmesi ve yıl boyunca kullanışlı orman yol şebekesinin bulunmaması nedeniyle, nakliyatın ancak, iklim ve yol şartlarının uygun olduğu birkaç aya teksif edilmesi sonucunda, bölme ve ara depolarda bekletilen ürünlerin geçici bir dönem için tüketim merkezlerine ulaştırılması imkânlarının sınırlı olmasından ileri geldiği ve bir regülatör (Rezerv) durumu arz eden bu stokların yaz aylarında büyük ölçüde eritildiği anlaşılmaktadır.

Tomruk talebinin son yıllarda hızla artan konut ihtiyacını karşılamak üzere kereste ve kontrplak taleplerine bağlı olarak arttığı; maden direği talebinin ise, kâğıt ve ambalaj sanayilerinin gelişmelerine ve tel direği talebinin de köy elektrifikasyon çalışmalarına paralel olarak gittikçe hızlandığı da bir gerçektir.

(3) Üretim :

Kullanacak odun üretiminin (1968 - 70) döneminde ortalama olarak yüzde 10,1 hızla artarak fert başına yıllık ortalama 0,0127 m^3 oranında artış gösterdiği görülmektedir.

Üretimin artırılması amacıyla, bu dönemde orman işletmeciliği alanında kaydedilen en önemli ilerleme olarak kati amenajman planlarının tamamlanmış olduğu bölgelerde belirli alanlarda, ormancılığı ileri birçok Avrupa memleketlerinde olduğu gibi, toplu üretime ve buna paralel olarak, kitle halinde suni ağaçlandırmaya imkân verecek bir uygulamaya, 1971 yılında başlanması ile ilgili olarak, Orman Bakanlığınca girişilen çalışmaların olumlu şekilde tamamlanmış olduğu zikredilebilir.

(4) Kapasite :

Bugün 14 milyon M^3 yuvarlak odun olarak tahmin edilen yıllık verim gücünün, (1967 - 69) da, ancak yüzde 29,3 kadarı kullanılmış, 1970 yılı üretimi olarak öngörülen 5 100 000 M^3 lük toplam kullanacak odun miktarının da, 1969 yılı üretimine oranla yüzde 24,4 artışla, toplam yıllık verim gücünün yüzde 36,4 kadarına ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu duruma göre, ormanlarımızın toplam kapasitesinin yüzde 73,6 kadarı halen atıl durumda bulunmaktadır.

(5) İhracat :

Orman ürünleri ihracatı, genellikle tomruk, maden direk, travers, kereste, sığla, palamut ve palamut hulâsası gibi ikincil orman ürünlerini kapsamaktadır.

1967 - 1969 dönemi ürünleri ihracatının genellikle Program tahmini çerçevesinde seyrederek, 1969 yılında özellikle tomruk ihracatında 1968 yılına oranla değer olarak % 28,6 kadarlık artış olduğu tali orman

ürünleri ihracatının ise 25 milyon lira ile aynı seviyede kalarak devam ettiği görülmektedir.

(6) İthalât :

1967 - 1969 dönemi orman ürünleri ithalâtı özellikle, kâğıt odunu ve maun, pelesenk gibi kaplamalık ekzotik tomruktan ibarettir. Bu dönemde, kâğıt odununun genel ithalât içindeki payının, sıra ile, % 96,8; 92,4 ve 28,9 oranlarında olduğu ve bu payın orman kaynaklarımızın işletmeye açılması ve iç kaynaklarımızdan ikame edilmesi oranında hızla azalmakta olduğu görülmektedir.

2. 1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :

a. İç talep :

1971 yılında kullanılacak odun talebinde beklenen gelişmenin, 1970 yılındakine oranla, % 7 lik bir gelişme göstereceği tahmin edilmektedir.

Büyük yerleşim merkezleri ve (Deprem, sel, arazi kayması vs. gibi) tabii afet bölgelerinde artış gösteren konut ihtiyacını karşılamak yönünden, kereste, doğrama ve çeşitli kalıplık amacıyla kullanılabilen tomruk talebinde 1971 de yüzde 10,6 oranında bir gelişme, buna paralel olarak, sanayi odunu maden ve tel direk taleplerinde de ortalama olarak yüzde 11 oranında bir artış beklenmektedir. İkincil orman ürünleri içinde reçine talebinin, Türkiye'de hızla gelişmekte olan boya ve kâğıt sanayileri nedeniyle, 1971 de yüzde 15,4 oranla artmasına devam edeceği, buna karşılık sığla yağı talebinin de, 1970 yılı seviyesinde devam edeceği tahmin edilmektedir.

b. Dış talep (İhracat) :

Orman ürünleri ihracatının 6/12062 sayılı Kararnamenin sağladığı vergi iadesi mekanizması nedeniyle genellikle tomruk ve ikincil ürün olarak, 1971 de büyük artışlar göstereceği 1970 yılında toplam olarak gerçekleşen % 309 luk ihracat artışından tahmin edilmektedir. Dış taleplerdeki gelişmelerin devalüasyon'un sağladığı ihraç gücüne paralel olarak kalite, standart ve fiyat sorunlarına daha uygun çözüm şekli bulunması halinde, ilerki yıllarda vergi iadesi sistemine başvurulmadan da devam edeceği ve rekabet şansımızın da diğer Akdeniz memleketleri dahil içinde bulunduğumuz coğrafi bölgenin orman bakımından fakirliği nedeniyle bu ürünlerimizi tanıtabileceğimiz ölçüde fazla artması beklenmektedir. İlk yıllar tanıtma dönemi olduğundan 1971 yılı orman ürünleri toplam ihracatında 1970 yılına nazaran ancak yüzde 15 oranında bir gelişme olacağı tahmin edilmektedir.

c. Üretim :

Orman ürünleri 1970 - 1971 üretim tahmini tablo da görüldüğü gibi, 1970 yılında kullanacak odun üretiminde yüzde 8,4 oranında, bir artış ve yakacak odun üretiminde de (1970 yılına oranla) yüzde 3,3 kadarlık bir düşüş olacağı tahmin edilmektedir.

Türkiye ormanlarının tam kapasite ile üretime sokulabilmesi, bu kaynakların yıl boyunca sürekli ve düzenli olarak işletilebilmesi, bu ürünlerin kısa peryotlara sıkışmadan ve kıymet kaybına sebep olmadan, iç ve dış pazarlara sürülebilmesi mevcut yol şebekesinden azami derecede faydalanma yanında hiç girilmemiş prodüktif ormanlarında yola kavuşturulmasına bağlıdır. Bu nedenle üretimin yol şebekesinin en kesif olduğu bölgelere teksif edilmesi ve bu üretim hızının arttırılması yönünden de, prodüktif ormanlardaki (m/Ha) yol kesafetinin, servet durumuna göre optimum seviyeye ulaştırılması gerekmektedir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için gerekli munzam irtibat yollarının Y.S.E. ve Karayolları ile işbirliği yaparak planlanması suretiyle bu dönemde yeni orman yolu inşa imkânlarının arttırılmış olduğu ve böylece, 1970 yılında, 56 560 Km. ye ulaşan toplam yol şebekesinin, 1971 sonunda 60 000 Km. ye ulaşacağı tahmin edilmektedir.

d. Kapasite :

Toplam olarak 14 000 000 m³ olduğu tahmin edilen ormanlarımızın yıllık verim gücünün, orman alt yapısının tamamlanması oranında işletilebileceği ve 5 700 000 m³ olarak programlanan 1971 toplam kullanacak odun üretimi ile, bu kapasitenin % 40,7 kadarının kıymetlendirilmiş olacağı tahmin edilmektedir.

e. İthalât :

Orman ürünleri ithalâtında özellikle mobilya imalâtında geniş kullanma alanı bulan ve memleketimizde yetişmeyen (Maun, palesenk okuma, obeşe, akaju v.s. gibi) tropikal kaplamalık tomruk ile mantar ithalâtının 1971 yılında da devam edeceği; ancak mantar ithalâtının plastik ve metal tapa ile kısmen ikame edilmeğe başlaması nedeniyle tedricen azalacağı tahmin edilmektedir.

f. Tedbirler :

(1) Ormancılık faaliyetlerinin yoğunlaştırıldığı üretim gücü yüksek olan orman bölgelerinde, mevcut amenajman planları gözden geçirilerek ormanların idare gayesi ve buna göre idare müddetleri, kurulmuş ve kurulacak orman ürünleri sanayiinin isteklerine uygun olarak şekilde düzenlenecek ve kesim planları, mevcut yol şebekesinden azami faydayı sağlıyacak şekilde ele alınacaktır.

(2) Orman ürünleri üretim hızındaki artış, ancak memleketimizde orman sanayiinin kurulmasiyle gerçekleşebileceğinden, işçi istihdam potansiyeli daha büyük olan ekonomik kapasiteli entegre orman sanayilerini teşvik edecek ham madde maliyetini ucuzlatıcı ve uzun vadeli ham madde garantisi ile ilgili çalışmalar, ilk altı ay içinde tamamlanacaktır.

(3) Ormancılıkta kamu hizmetleriyle, işletmecilik hizmetlerinin ayrı kuruluşlar eliyle yürütülmesine ilişkin çalışmaya, Program dönemi içinde de devam olunacaktır.

(4) Orman yol şebekesinin planlanmasında, üretim potansiyeli yüksek olan ormanlar ile orman ürünleri sanayilerinin kesif olduğu bölgelerdeki yollara öncelik verilecek ve bu bölgelerde, kara yolu şebekesinin yetersizliğinden dolayı inşası gereken munzam irtibat yollarının ilgili teşkilâtlar (Karayolları ve Y.S.E.) tarafından öncelikle yapılması için, yıllık yatırım programlarının tanzimi sırasında, Orman, Karayolları ve Y.S.E. Genel Müdürlükleri gereken çalışmayı sağlayarak protokola bağlıyacaklardır.[3]

(5) 1972 yılı orman anemajman ve envanter çalışma programına alınan Ankara, Erzurum ve Elâzığ Orman Başmüdürlükleri ormanlık sahalarının hava fotoğraflarının 1971 yılı içinde çekilmesine öncelik verilerek, Program döneminde sonuçlandırılacaktır.

(6) Plan hedeflerine uygun olarak kurulmuş veya kurulacak ormana dayalı sanayilerin istediği vasıf ve standartta odun hammaddesinin üretilmesi amacıyla, çeşitli ormancılık hizmetleri alanında duyulan kalifiye orman işçisi ihtiyacını karşılamak üzere, mevcut Orman İşçi Eğitim kampları ile kurulmakta olan «Devamlı Kalifiye Orman İşçi İstihdam Nüveleri» nin koordineli olarak geliştirilmesinde, üretimin yoğun olduğu bölgelere öncelik verilecektir.

(7) Orman içinde yaşayan tarımsal nüfusun geçim imkânlarını arttırmak ve orman - halk ilişkilerini düzenlemek halkın sosyal - ekonomik gelişmesini sağlayarak ormanların korunması ve geliştirilmesini garanti altına almak amacıyla, diğer kuruluşların da işbirliği ile 10 bölgede uygulanacak «Orman köylerini kalkındırma pilot projeleri» alanlarında genel esasları ve kapsamı tespit etmek üzere, model geliştirilmesi ile ilgili çalışmalar Orman Bakanlığınca yıl içinde sonuçlandırılacaktır.

(8) Barajların su toplama havzaları ile Devlet Sulama Kanalları ve Devlet Karayolları kenarında yapılacak ağaçlandırmalar, ilgili dairelerin müşterek hazırlayacakları projelere dayanılarak uygulanacaktır.

(9) Orman ürünleri dış talebi ile ilgili pazarlama etütleri Avrupa Memleketleri ve RCD ile Doğu Akdeniz Ülkelerini kapsamak suretiyle Program dönemi içinde sonuçlandırılacaktır.

(10) Orman ürünleri ihracatını gelişmesi ve devamlılığı, dış piyasa taleplerine uygun olarak kaliteli mal satışına bağlı bulunduğundan ormanlarımızdan yıllık verim gücü dahilinde üretilen muhtelif cins ve kalite tomruktan, resmi daire, müessese ve kooperatiflerle köylü zati ve müşterek ihtiyaçlarına tahsisen ve pazarlıkla yapılacak satışlarda, I. ve II. sınıf kaliteli tomruklar, ihtiyacın yüzde 20 sinden fazla verilmeyecektir.

(12) Türkiye'de ormancılık ile orman ve kâğıt sanayileri Planlamasına esas olmak üzere, orman köyleri de dikkate alınarak, arazi, toprak verimi ve kullanımına göre, en ekonomik idare müddeti silvikültür metotları ile saha ve ağaç türleri itibariyle, orman envanteri tespitinin nasıl olması lâzım geldiği hususundaki araştırma, Program dönemi içinde sonuçlandırılacaktır.

(13) Orman işletmiciliği ve ağaçlandırmada maliyet düşürücü hususların tespiti ile ilgili araştırma, Program dönemi içinde sonuçlandırılacaktır.

TABLO : 106 — Bitkisel Ürünler Yurt İçi Tüketim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri (1)

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Cari

ANA MALLAR		Tüketim gerçekleşmeleri			Program tüketim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Tüketim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967 (1)	1968 (2)	1969 (3)	1968 (4)	1969 (5)	1968 (6)=(2)/(4)	1969 (7)=(3)/(5)	1963/1967 (8)=(2)/(1)	1969/1968 (9)=(3)/(2)
Buğday	Miktar	8 330.0	8 455.0	8 986.0	8 205.5	8 706.0	103.0	103.2	101.5	106.3
	Değer	6 414.0	6 510.0	7 273.0	6 544.0	7 173,7	99.5	101.3	101.5	111.7
Bakliyat	Miktar	541.0	549.0	553.0	622.0	600.0	88.3	92.2	101.4	100.7
	Değer	617.0	669.8	782.6	702.0	799.8	95.4	97.8	108.5	116.8
Pamuk	Miktar	173.0	182.7	165.0	147.0	190.0	124.5	86.8	105.6	90.3
	Değer	811.0	879.9	794.6	666.0	913.0	132.1	87.0	108.4	90.3
Şeker pancarı	Miktar	5 200.0	4 714.0	3 354.0	4 300.0	4 600.0	109.6	72.9	90.6	71.1
	Değer	796.0	721.2	513.2	618.0	722.0	116.7	71.0	90.6	71.1
Patates	Miktar	1 408.0	1 444.0	1 549.0	1 560.0	1 440.0	92.6	107.6	102.5	107.2
	Değer	772.0	881.7	938.7	883.0	872.6	99.8	107.5	114.2	106.4
Yağlı tohumlar	Miktar	883.0	1 017.0	1 062.0	1 073.0	1 059.0	94.7	100.3	115.1	104.4
	Değer	909.0	1 254.0	1 140.1	1 418.0	1 199.3	88.4	95.8	137.9	90,9
Meyveler (1)	Miktar	8 360.0	6 878.0	6 814.4	—	8 626.0	—	78,9	82.2	99.0
	Değer	4 514.0	4 126.8	3 940.0	5 130.0	5 408.4	80.1	72.4	91.4	95.5
Sebzeler (2)	Miktar	3 007.0	3 496.0	4 075.0	4 820.0	3 335.0	72.5	102.2	116.5	101,4
	Değer	782.0	1 048.8	1 277.6	1 253.0	1 260.0	83.7	106.5	134.2	121.8

(1) Zayiat ve ihracat miktarları üretimden düşülmüş ithalât ve stok eklenmiştir. Ara mallar dahildir.
(2) Gıda sektöründe değerlendirilenler dahil değildir.

TABLO 10: Bitkisel Üretim Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : CIF Cari

ANA MALLAR	İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Bitkisel üretim toplamı	**36,6**	**56,8**	**388,0**	**152,0**	**205,0**	**37,4**	**189,3**	**155,1**	**683,1**

TABLO : 108 — Bitkisel Üretim Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Cari Fiyat (FOB)

ANA MALLAR		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
BİTKİSEL ÜRETİM	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	1 364,0	1 496,4	1 392,2	1 385,4	1 572,0	108,0	88,6	109,7	93,0
Çavdar	Miktar	—	—	—	60,0	20,0	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	31,8	11,0	—	—	—	—
Kuş yemi	Miktar	7,9	5,3	0,9	27,0	27,0	19,6	3,3	67,0	16,9
	Değer	10,1	9,8	2,8	30,6	34,2	32,0	8,2	97,0	28,5
Nohut	Miktar	8,7	5,8	5,6	10,5	10,5	55,2	53,4	66,6	96,5
	Değer	10,5	6,3	5,0	11,4	11,7	55,3	42,8	60,0	79,3
Mercimek	Miktar	18,2	22,6	11,9	21,5	22,0	105,2	54,1	124,6	52,6
	Değer	21,5	35,3	17,4	29,0	34,2	121,7	50,8	164,1	49,3
Fiğ tohumu	Miktar	7,2	12,9	1,6	20,0	20,0	64,5	8,0	179,2	12,6
	Değer	20,0	9,8	1,2	90,0	17,0	49,1	7,0	49,0	12,2
Yağlı tohum	Miktar	5,9	4,7	9,7	10,2	9,8	46,1	98,9	79,6	206,4
	Değer	11,8	12,2	24,0	19,2	23,8	63,5	100,8	103,4	196,7
Diğerleri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	19,2	12,9	94,2	17,9	17,2	72,4	461,0	67,2	730,2
Ham pamuk	Miktar	223,1	252,3	235,4	230,0	250,0	109,6	94,1	113,1	93,3
	Değer	1 156,8	1 252,2	1 022,6	1 125,0	1 296,3	122,4	78,8	108,2	81,6
Narenciye	Miktar	45,6	59,2	67,1	44,0	51,0	134,5	131,5	129,8	113,1
	Değer	59,1	77,4	91,5	51,6	66,6	150,0	137,4	130,9	118,3
Taze meyve ve sebzeler	Miktar	10,5	13,6	27,4	15,7	16,0	86,6	171,2	129,5	201,4
	Değer	10,2	30,8	45,3	15,4	20,0	200,0	226,5	301,9	147,0
Diğerleri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	62,7	49,7	88,1	33,5	103,8	148,3	79,9	79,2	167,5

TABLO : 109 — Bitkisel Ürünler Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Cari Fiyat

ANA MALLAR		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
ÜRÜNLER										
HUBUBAT	Miktar	14 897,0	14 030,0	15 024,8	15 115,0	15 762,0	92,8	95,3	94,2	107,0
	Değer	10 416,6	10 087,0	11 475,8	11 048,0	12 177,5	91,3	94,2	96,8	113,7
Buğday	Miktar	8 750,0	8 330,0	9 188,0	8 625,0	9 327,0	96,5	98,5	95,2	110,3
	Değer	6 737,5	6 414,0	7 571,0	6 879,0	7 685,4	93,2	98,5	95,3	118,2
Arpa	Miktar	3 325,0	3 115,0	3 273,0	3 450,0	3 650,0	90,3	89,7	93,7	105,0
	Değer	1 828,7	1 884,0	2 111,0	1 984,0	2 354,2	95,5	89,7	103,3	112,3
Çeltik	Miktar	215,0	189,0	194,0	294,0	200,0	64,2	97,0	87,9	102,6
	Değer	313,0	284,0	311,4	419,0	321,0	67,8	97,0	90,7	109,6
Bakliyat	Miktar	608,3	596,0	592,7	683,0	675,5	86,0	87,7	98,0	99,4
	Değer	693,4	729,0	811,2	767,0	900,4	95,0	90,0	105,1	111,2
ENDÜSTRİ BİTKİLERİ	Miktar	7 956,9	7 130,0	5 846,2	6 494,0	6 980,0	109,7	83,8	89,6	82,0
	Değer	5 085,6	5 214,0	4 833,8	5 352,0	5 066,1	97,4	95,4	102,5	92,7
Pamuk	Miktar	396,0	435,0	400,0	390,0	420,0	111,5	95,2	109,8	91,9
	Değer	1 855,7	2 095,0	1 926,0	1 762,0	2 022,7	118,9	95,2	112,9	91,9
Tütün	Miktar	182,0	161,0	142,0	135,0	145,0	119,2	92,5	88,5	78,8
	Değer	1 405,7	1 305,7	1 151,6	1 200,0	1 175,9	108,8	97,9	92,9	78,8
Şeker pancarı	Miktar	5 209,0	4 714,0	3 354,0	4 000,0	4 600,0	117,8	72,2	90,6	71,1
	Değer	795,6	721,0	513,2	563,0	703,8	128,0	72,9	90,6	71,1
Patates	Miktar	1 760,0	1 805,0	1 936,0	1 950,0	1 800,0	92,5	107,5	102,5	107,2
	Değer	966,2	1 023,4	1 173,2	1 104,0	1 090,8	92,7	107,5	105,9	114,6

ANA MALLAR		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
YAĞLI TOHUM	Miktar	951,9	1 053,0	1 171,8	1 083,0	1 083,0	97,2	108,2	110,6	111,2
	Değer	982,3	1 017,7	1 155,8	1 436,0	1 217,4	70,9	94,9	103,6	113,5
Ayçiçeği	Miktar	230,0	230,0	310,0	340,0	230,0	67,6	134,7	100,0	134,7
	Değer	252,8	256,7	370,1	511,0	274,6	50,2	139,8	101,6	144,5
Çiğit	Miktar	617,0	701,0	640,0	611,0	707,0	114,7	90,5	113,6	91,2
	Değer	534,5	491,4	513,9	662,0	567,7	74,2	90,5	91,9	104,5
Yerfıstığı	Miktar	29,0	33,0	38,0	38,0	40,0	86,8	95,0	113,8	115,4
	Değer	44,0	52,8	65,0	121,0	68,5	43,8	94,9	120,4	123,4
MEYVELER	Miktar	9 834,5	10 727,0	10 093,9	—	10 149,1	—	99,4	109,1	94,1
	Değer	5 277,2	6 928,4	6 373,1	5 218,0	6 358,5	132,8	100,2	131,3	92,0
Şeftali	Miktar	103,0	99,0	66,0	95,0	150,0	104,8	44,0	96,1	66,6
	Değer	55,0	57,2	40,9	110,0	93,0	51,8	44,0	103,6	71,5
Elma	Miktar	640,0	700,0	620,0	340,0	600,0	205,8	103,3	109,4	88,5
	Değer	455,0	525,7	498,4	371,0	482,4	141,7	103,3	115,5	94,8
Narenciye	Miktar	438,5	464,0	496,0	472,0	496,1	98,3	100,0	105,7	106,8
	Değer	226,5	281,5	323,3	246,0	323,3	114,4	100,0	124,2	114,8
Fındık	Miktar	71,0	138,0	170,0	100,0	100,0	138,0	170,0	194,4	123,1
	Değer	237,0	479,0	649,4	384,0	382,0	124,7	170,0	202,2	135,6
Zeytin	Miktar	495,0	822,0	307,8	700,0	560,0	117,4	54,9	166,1	37,4
	Değer	1 141,8	1 950,6	781,8	999,0	1 421,8	195,3	55,0	170,8	40,0
İncir	Miktar	232,0	215,0	215,0	223,0	230,0	96,4	93,4	92,7	100,0
	Değer	97,0	82,3	88,1	122,0	94,3	67,2	93,4	94,5	107,4

TABLO : 110 — Bitkisel Ürünler Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Cari Fiyat

ANA MALLAR		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Çay	Miktar	100,5	127,0	160,1	82,0	100,0	154,9	160,0	125,7	126,2
	Değer	351,7	444,5	560,3	252,0	350,0	152,1	160,0	126.4	126,0
Sebzeler	Miktar	4 150,0	4 999,0	5 103,3	5 384,0	5 420,0	92,8	94,2	120,5	102,4
	Değer	1 079,0	1 574,0	1 840,0	1 527,0	1 766,7	103,1	104,1	145,9	116.8
Yan ürünler	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	4 001,0	4 027,0	4 496,0	4 327,0	4 375,8	93,1	100,5	100,6	111,6
	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	27 535,1	29 577,1	30 985,7	29 374,0	31 862,4	99,7	97,2	107,4	104,8

TABLO : 111 — Gübre Durumu

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

	Gerçekleşme				Zincirleme Endeks	
	1966	1967	1968	1969	1968	1969
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
AZOTLU GÜBRELER						
Stok devri	114 138	39 895	53 666	95 673	134,5	178,3
Yerli üretim	145 000	154 707	166 185	248 959	107,4	149,8
İthalât	35 000	534 420	794 948	1 016 019	148,7	127,8
Toplam arz	294 138	729 022	1 014 649	1 360 651	139,2	134,1
Kullanılan	186 760	675 566	918 957	1 167 458	136,0	127,0
Geri kalan	107 378	53 666	95 673	193 193	178,3	201,9
FOSFORLU GÜBRELER						
Stok devri	43 369	168 841	289 492	503 508	171,5	173,9
Yerli üretim	180 000	206 350	274 045	248 952	132,8	90,8
İthalât	85 000	728 893	1 124 395	754 475	154,3	67,1
Toplam arz	307 396	1 104 086	1 667 932	1 506 935	151,5	90,3
Kullanılan	218 661	844 712	1 184 424	1 150 357	140,2	97,1
Geri kalan	88 735	289 492	503 508	356 578	173,9	70,8
POTASLI GÜBRELER						
Stok devri	6 000	320	1 055	796	329,7	75,4
İthalât	21 000	15 735	20 000	23 700	127,1	118,5
Toplam arz	27 000	16 055	21 055	24 496	131,1	116,3
Kullanılan	27 000	15 000	20 259	24 129	135,1	119,1
Geri kalan	—	1 055	796	367	75,5	46,1
TOPLAM KULLANILAN	432 421	1 535 278	123 640	2 341 944	138,3	110,3
PLAN HEDEFİ	466 000	1 700 000	2 540 000	3 440 000	149,4	135,4
YÜZDE UYGULAMA	92,8	90,3	83,6	68,1	—	—

TABLO : 112 — Bitkisel Ürünler 1970 - 1971 Yurtiçi Tüketim Tarminleri (1)

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Buğday	8 986,0	7 404,5	8 788,0	7 522,5	9 600,0	8 224,6	101,6	109,3
Bakliyat	553,0	782,6	522,3	756,1	599,0	667,1	96,6	114,7
Pamuk	165,0	794,6	104,6	677,8	180,0	1 166,9	85,3	172,2
Şeker pancarı	3 354,0	513,2	3 795,0	795,0	5 000,0	1.000,0	154,9	125,7
Patates	1 549,0	938,7	1 489,6	968,2	1 600,0	1 040,0	103,1	107,4
Yağlı tohumlar	1 062,0	1 140,1	987,6	1 297,9	1 105,5	1 453,0	113,8	111,9
Meyveler (2)	6 814,4	3 940,0	6 752,5	4 551,1	6 944,5	4 308,9	115,5	94,7
Sebzeler (2)	4 075,0	1 277,6	4 642,4	1 671,0	4.944,0	1.682,4	141,9	100,7

(1) — Ziyaat ve ihracat miktarları üretimden düşülmüş ithalât ve stok eklenmiştir. Ara mallar dahildir.
(2) — Gıda sektöründe değerlendirilenler dahil değildir.

TABLO : 113 — Bitkisel Ürünler İthalât Tahminleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

	1969 Gerçekleşme	1970 Ger. Tahmini	1971 Program	Zincirleme Endeks 1970	Zincirleme Endeks 1971
Buğday	345,9	415,0	375,0	120,0	90,3
Kahve	10,1	14,0	17,0	138,6	121,4
Kakao	5,6	7,9	10,0	141,1	126,6
Diğerleri	26,4	28,1	31,0	106,4	110,3
TOPLAM	388,0	465,0	433,0	119,8	93,1

TABLO : 114 — Bitkisel Ürünler 1970/1971 İhracat Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyatlarla (FOB)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme (1)	1970 Tahminleri (2)	1971 Programı (3)	Zincirleme Endeks 1970/1969 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
Kuşyemi	2,8	6,2	15,3	221,4	246,7
Nohut	5,0	3,6	15,8	72,0	438,8
Mercimek	17.4	7.0	14.0	40,3	200,0
Fiğ Totumu	1.2	2.2	6.1	183,3	277.3
Yağlı tohumlar	24.0	29.7	41.2	123,7	138,7
Diğerleri	94.3	85.0	100.0	90.1	117.6
Ham Pamuk	1 022.6	1 069.2	1 632,0	104,6	152,6
Narenciye	91.5	149.9	192.6	163,8	128,5
Taze meyve sebze	45 3	105.0	150.0	231.8	142 9
Diğerleri	88,1	95.0	116.0	107,8	122,1
TOPLAM	1 392.2	1 552.8	2 283.0	111,5	147,0

TABLO : 115 — Bitkisel Ürünler 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari fiyatlarla

Ana mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
ÜRÜNLER								
HUBUBAT	15 024,8	11 475,8	13 494,3	11 124,6	15 644,2	12 549,8	96,9	112,8
Buğday	9 188,0	7 571,0	8 312,5	7 115,5	9 500,0	8 139,0	94,0	114,4
Arpa	3 273,0	2 111,0	2 712,3	1 898,8	3 500,0	2 450,0	89,9	129,0
Çeltik	194,0	311,4	185,0	388,5	200,0	420,0	124,7	108,1
BAKLİYAT	592,7	811,2	536,0	795,3	646,0	935,5	98,0	117,6
ENDÜSTRİ BİTKİLERİ	5 846,2	4 833,8	6 345,0	5 522,0	7 556,9	6 108,4	114,2	110,6
Pamuk	400,0	1 926,0	340,0	2 202,2	400,0	2 592,0	114,4	117,6
Tütün	142,0	1 151,6	153,3	1 243,3	140,0	1 135,4	107,9	91,3
Şeker pancarı	3 354,0	513,2	3 975,0	795,0	5 000,0	1 000,0	154,9	125,8
Patates	1 936,0	1 173,2	1 862,0	1 210,3	2 000,0	1 300,0	103,2	107,4
YAĞLI TOHUMLAR	1 171,8	1 155,8	988,8	1 311,0	1 120,5	1 468,9	113,6	111,9
Ayçiçeği	310,0	370,1	325,7	568,7	350,0	612,7	153,7	107,7
Çiğit	640,0	513,9	550,0	467,5	640,0	544,0	91,0	116,4
Yer fıstığı	38,0	65,0	38,0	69,3	40,0	72,9	106,6	105,2
MEYVELER	10 093,9	6 373,1	10 742,6	8 459,8	10 792,9	7 556,5	132,7	89,3
Şeftali	66,0	40,9	80,0	52,8	80,0	52,8	129,1	100,0
Elma	620,0	498,4	700,0	599,2	700,0	599,2	120,2	100,0
Narenciye	496,0	323,3	536,0	382,2	571,9	407,8	118,2	106,6
Fındık	170,0	649,4	240,0	1 200,0	190,0	950,0	184,7	79,2
Zeytin	307,8	781,8	800,0	2 163,0	500,0	1 322,0	276,6	61,1
İncir	215,0	88,1	200,0	87,4	200,0	87,4	99,2	100,0
Çay	160,1	560,3	130,0	455,0	130,0	455,0	81,2	100,0
SEBZELER	5 103,3	1 840,0	5 803,0	2 088,0	6 180,0	2 128,2	113,5	102,0
YAN ÜRÜNLER	—	4 496,0	—	4 300,0	—	4 400,0	95,6	102,2
BİTKİSEL ÜRETİM TOPLAMI	—	30 985,7	—	33 601,5	—	35 147,2	108,4	104,6

TABLO : 116 — Hayvancılık Yurt İçi Talep Tahminleri Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : FOB, Cari

ANA MALLAR		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Et	Miktar	483,2	501,8	514,0	492,6	511,2	101,8	100,5	103,8	102,4
	Değer	3 918,9	4 287,7	4 056,0	3 384,6	4 286,9	126,7	94,6	109,4	94,6
Tavuk eti	Miktar	54,7	56,0	57,9	58,2	60,9	96,2	95,1	106,2	103,4
	Değer	581,0	672,0	639,4	456,0	671,5	147,3	95,2	115,6	95,1
Toplam et	Miktar	535,9	557,8	571,9	550,8	572,1	101,3	99,9	104,1	102,5
	Değer	4 499,9	4 959,2	4 695,4	3 840,6	4 958,4	129,1	94,7	110,2	94,7
Süt	Miktar	3 321,4	3 313,5	3 551,8	3 383,0	3 536,9	97,9	100,4	99,8	107,2
	Değer	4 603,5	4 592,5	4 933,5	4 562,0	5 029,6	100,6	98,1	99,7	107,4
Yumurta	Miktar	74,8	80,7	90,9	88,3	93,9	91,3	96,8	107,9	112,6
	Değer	445,2	519,8	494,5	382,0	573,3	136,1	86,2	116,7	95,1
Yapağı, tiftik, kıl	Miktar	68,7	71,3	75,1	69,5	70,1	102,6	107,1	103,8	105,3
	Değer	756,2	757,1	690 0	727,9	789,2	104,0	87,4	100,1	91,1
Diğerleri	Miktar									
	Değer	5 068,1	5 241,1	6 047,2	4 841,0	5 432,8	108,2	111,3	103,4	115,4
TOPLAM	Değer	15 372,9	16 069,7	16 860,6	14 353,5	16 783,3	111,9	100,4	104,5	104,9
CARİ FİYATLARLA	Değer	15 372,9	16 069,5	17 374,8	15 888,4	17 299,6	101,1	100,4	104,5	108,1

TABLO : 117 Hayvancılık Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmesi

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : FOB Cari

ANA MALLAR		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Canlı hayvan karşılığı et	Miktar	12,0	10,4	12,5	15,0	19,7	69,3	63,4	86,6	120,2
	Değer	86,1	95,9	102,0	110,0	145,0	87,2	70,3	111,4	106,3
Yapağı, kıl tiftik	Miktar	5,9	6,0	5,1	6,8	8,4	88,2	60,7	101,7	85,0
	Değer	79,3	80,2	61,1	100,0	105,0	80,2	58,2	101,1	76,2
Diğerleri	Miktar	4,6	4,1	0,9	4,0	5,0	102,5	1,8	89,1	21,9
	Değer	170,0	180,2	164,0	214,0	255,0	84,2	64,3	106,0	91,0
TOPLAM CARİ FİYATLARLA	Değer	170,0	180,2	223,5	220,9	286,2	81,6	78,0	106,0	124,0

TABLO : 118 — Hayvancılık Sektörü Üretim Tahminleri Gerçekleşmesi

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Cari

ANA MALLAR		Üretim gerçekleşmeleri 1967	Üretim gerçekleşmeleri 1968	Üretim gerçekleşmeleri 1969	Program üretim tahminleri 1968	Program üretim tahminleri 1969	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1969	Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967	Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Et	Miktar	494,6	513,5	530,8	507,6	530,6	101,1	100,0	103,8	103,3
	Değer	4 012,0	4 386,4	4 188,9	3 488,0	4 449,5	125,7	94,1	109,3	95,5
Tavuk eti	Miktar	54,7	56,0	57,9	58,2	60,9	96,2	94,9	106,2	103,2
	Değer	581,0	672,0	639,4	456,0	671,5	147,3	95,2	115,6	95,1
Toplam et	Miktar	547,3	569,5	588,7	566,0	591,5	100,6	99,5	104,0	103,3
	Değer	4 593,0	5 058,4	4 828,3	3 944,0	5 121,0	128,2	94,2	110,1	95,4
Süt	Miktar	3 321,4	3 313,5	3 551,8	3 383,0	3 536,0	97,9	100,4	99,7	107,1
	Değer	4 063,5	4 592,5	4 933,5	4 562,0	5 029,6	100,6	98,1	113,0	107,4
Yumurta	Miktar	78,4	80,7	90,9	88,3	93,9	91,3	96,8	102,9	112,6
	Değer	442,5	519,8	494,5	382,0	573,3	136,0	86,2	117,5	95,1
Yapağı, tiftik, kıl	Miktar	66,2	69,4	71,6	68,0	70,0	102,0	102,3	104,8	103,2
	Değer	728,5	738,7	626,4	727,0	790,9	101,6	79,2	101,4	84,8
Diğerleri	Miktar									
	Değer	5 069,8	5 240,8	6 046,0	4 841,0	5 431,3	108,2	111,3	103,4	115,3
TOPLAM	Değer	14 900,0	16 150,2	16 928,7	14 456,0	16 946,1	111,7	99,9	108,4	104,8
CARİ FİYATLARLA	Değer	14 900,0	16 149,2	17 221,5	15 936,2	17 504,4	101,3	98,4	108,4	106,6

TABLO : 119 — Hayvancılık Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : CİF Cari

ANA MALLAR		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Damızlık (Baş) hayvan	Miktar	42,367	51,739	842,0	—	—	—	—	—	—
	Değer	4,2	3,1	3,8	5,0	7,0	62,0	54,3	73,8	122,6
Merinos yapağı	Miktar	8,4	7,8	8,5	8,3	8,5	93,9	100,0	92,8	108,9
	Değer	101,3	88,1	112,9	100,0	102,5	88,1	110,1	86,9	128,1
Kıllar	Miktar	16,5	24,7	73,9	25,0	25,0	98,8	295,6	149,7	299,2
	Değer	0,6	0,7	3,8	0,9	0,9	77,8	422,3	116,6	5,4
İpek böceği (Kg.)	Miktar	1 277,0	1 218,0	581,0	1 300,0	1 300,0	93,7	44,7	95,4	47,7
	Değer	1,4	0,2	1,1	1,5	1,5	13,3	73,3	14,0	554,0
Diğerleri (*)	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	0,2	0,8	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	Değer	107,5	92,3	122,4	107,4	125,3	85,9	97,7	85,8	132,6

(*) Diğerleri kalemi balmumu, eti yenen ve yenmeyen hayvanları ihtiva etmektedir.

TABLO : 120 — Hayvancılık Sektörü 1971 Program Yurtiçi Talep Tahmini

Miktar : 1000 ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari

ANA MALLAR	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Et	514,0	4 056,0	514,8	4 337,0	523,6	4 424,8	106,9	102,0
Tavuk eti	57,9	639,4	63,9	747,7	67,2	786,4	116,9	105,2
Toplam et	571,9	4,695,4	578,7	5 084,7	590,8	5 211,2	108,3	102,5
Süt	3 551,8	4 933,5	3 552,3	4 991,0	3 603,3	5 062,6	101,2	101,4
Yumurta	90,9	494,5	100,1	578,6	106,9	617,9	117,0	106,8
Yapağı, tiftik, kıl	75,1	690,0	74,7	720,4	76,1	733,2	104,4	101,8
Diğerleri	—	6 047,2	—	5 364,7	—	5 658,6	88,7	105,5
TOPLAM	—	16 860,6	—	16 739,4	—	17 283,5	99,3	103,2

TABLO : 121 — Hayvancılık Sektörü 1971 Programı İhracat Tahmini

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB, Cari

ANA MALLAR	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks 1970/1969	Zincirleme Endeks 1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Canlı hayvan karşılığı et	102,0	129,9	149,9	127,3	115,3
Yapağı, tiftik, kıl	61,1	67,7	70,9	110,8	104,7
Diğerleri	0,9	1,0	1,2	111,1	120,0
TOPLAM	164,0	198,6	222,0	121,1	111,8

TABLO : 122 — Hayvancılık Sektörü 1971 Programı Üretim Tahmini

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari

ANA MALLAR	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Et	530.8	4 188.9	540.4	4 552.7	556.6	4 703.6	108.6	103.3
Tavuk eti	57.9	639.4	63.9	747.7	67.2	786.4	116.9	105.2
Toplam et	588.7	4 828.3	604.3	5 300.4	623.8	5 490.0	109.8	103.6
Süt	3 551.8	4 933.5	3 552.3	4 991.0	3 603.3	5 062.6	101.1	101.4
Yumurta	90.9	494.5	100.1	578.6	106.9	617.9	117.0	106.6
Yapağı, tiftik, kıl	71.6	626.4	71.8	667.0	72.9	673.8	106.6	101.0
Diğerleri	—	6 046.0	—	5 364.7	—	5 658.6	88.7	105.5
TOPLAM	—	16 928.7	—	16 901.7	—	17 502.9	100.0	103.5

TABLO : 123 — Hayvancılık Sektörü 1971 Programı İthalât Tahminleri

Değer : MilyonT.L.
Fiyat : CIF, Cari

ANA MALLAR	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
				1970/1969	1971/970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Damızlık hayvan	4.1	10.0	27.1	243.9	2710
Merinos yapağısı	112.9	115.1	190.5	101.9	1665
Kıllar	3.8	1.6	2.6	42.1	1625
İpek böceği	1.1	1.5	3.1	136.3	2067
Diğerleri	0.5	—	—	—	—
TOPLAM	122.4	128.2	223.3	104.7	174.1

TABLO : 124 — Su Ürünleri Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Cari Fiyat

ANA MALLAR		Talep gerçekleşmeleri 1967 (1)	Talep gerçekleşmeleri 1968 (2)	Talep gerçekleşmeleri 1969 (3)	Program talep tahminleri 1968 (4)	Program talep tahminleri 1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(4)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1969 (7)=(3)/(5)	Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1969/1968 (9)=(3)/(2)
Su ürünleri	Miktar	158,4	109,1	144,7	119,2	129,9	91,5	111,4	68,9	132,6
	Değer	250,7	176,2	245,3	188,7	209,6	93,3	117,0	70,3	139,2
CARİ FİYATLARLA	Değer	250,7	176,2	245,3	192,5	220,2	91,5	111,4	70,3	139,2

TABLO : 125 — Su Ürünleri İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmesi

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Cari Fiyat

ANA MALLAR		İhracat gerçekleşmeleri 1967 (1)	İhracat gerçekleşmeleri 1968 (2)	İhracat gerçekleşmeleri 1969 (3)	Program ihracat tahminleri 1968 (4)	Program ihracat tahminleri 1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(4)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1969 (7)=(3)/(5)	İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1969/1968 (9)=(3)/(2)
Su ürünleri	Miktar	9,6	6,5	9,8	16,8	19,2	38,7	51,0	67,7	150,8
	Değer	51,5	28,6	56,3	66,9	104,6	42,7	53,8	55,5	196,8
CARİ FİYATLARLA	Değer	51,5	28,6	56,3	73,9	110,3	38,7	51,0	55,5	196,8

TABLO : 126 — Su Ürünleri Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Cari

ANA MALLAR		Üretim gerçekleşmeleri 1967	Üretim gerçekleşmeleri 1968	Üretim gerçekleşmeleri 1969	Program üretim tahminleri 1968	Program üretim tahminleri 1969	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1969	Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967	Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Su ürünleri	Miktar	196,0	136,0	181,3	160,0	175,0	85,0	103,6	69,4	133,3
	Değer	310,2	219,6	307,3	264,0	282,2	83,2	108,8	70,8	139,9
CARİ FİYATLARLA	Değer	310,2	219,6	307,3	258,3	296,7	85,0	103,6	70,8	139,9

TABLO : 127 — Su Ürünleri Yurtiçi Talep Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari

ANA MALLAR	1969 Gerçekleşme Miktar	1969 Gerçekleşme Değer	1970 Tahminleri Miktar	1970 Tahminleri Değer	1971 Programı Miktar	1971 Programı Değer	Zincirleme Endeks 1970/1969	Zincirleme Endeks 1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Su ürünleri	144,7	245,3	126,4	226,1	137,3	245,6	92,1	108,6

TABLO : 128 — Su Ürünleri İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1) Cari

ANA MALLAR	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks 1970/1969	Zincirleme Endeks 1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Su ürünleri	56,3	85,8	105,0	152,4	122,4
SEKTÖR TOPLAMI	—	—	—	—	—

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle ithal malları, CIF yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 129 — Su Ürünleri Üretim Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari

ANA MALLAR	1969 Gerçekleşme Miktar	1969 Gerçekleşme Değer	1970 Tahminleri Miktar	1970 Tahminleri Değer	1971 Programı Miktar	1971 Programı Değer	Zincirleme Endeks 1970/1968	Zincirleme Endeks 1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Su ürünleri	181,3	307,3	165,0	295,1	180,0	322,0	96,0	109,1

TABLO : 130 — Ormancılık Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Cari

ANA MALLAR		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Tomruk	Miktar	3 179,7	3 463,0	3 717,3	3 520,9	3 802,0	98,4	97,7	108,9	107,3
	Değer	683,6	786,1	862,4	799,2	882,0	98,4	97,7	114,9	109,6
Maden direk	Miktar	382,5	402,9	447,4	437,0	482,7	92,2	99,3	105,3	111,0
	Değer	59,9	63,7	72,5	69,0	78,2	92,3	92,7	106,3	113,8
Tel direk	Miktar	45,1	55,7	73,9	52,0	70,2	107,1	105,3	123,5	132,7
	Değer	13,3	13,4	23,1	15,0	22,0	109,3	105,0	123,3	140,8
Sanayi odunu	Miktar	233,7	150,1	173,6	292,0	341,8	51,4	50,8	96,4	115,7
	Değer	27,1	17,4	22,4	24,0	44,1	72,5	50,8	64,2	128,7
Yakacak odun	Mil. ton	6,2	6,7	6,8	6,7	6,8	100,0	100,0	108,0	100,0
	Değer	398,6	442,2	451,0	442,2	451,0	100,0	100,0	110,9	101,9
Reçine	Miktar	2,3	4,1	4,6	3,1	5,3	132,2	86,8	178,2	112,2
	Değer	4,6	9,2	11,5	6,3	10,5	146,0	109,5	209,1	125,0
Sığla	Miktar	0,051	0,063	0,055	0,060	0,059	105,0	93,2	123,5	87,3
	Değer	2,1	2,6	2,3	2,5	2,4	104,0	104,3	123,8	89,4
Diğerleri	Değer	41,0	39,0	2,4	11,1	11,3	35,2	21,2	95,1	6,2
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	1 230,2	1 412,7	1 447,6	1 359,3	1 501,6	104,0	96,4	114,8	102,5

TABLO : 131 — Ormancılık Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin M³
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : FOB Cari

ANA MALLAR		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Tomruk	Miktar	10,6	8,4	10,7	20,0	22,0	42,0	48,6	79,2	127,4
	Değer	12,2	10,5	13,5	19,5	22,0	53,8	61,4	86,1	128,6
İkincil ürün	Değer	24,0	25,0	25,0	18,0	18,0	138,9	138,9	104,2	100,0
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	36,2	35,5	38,5	37,5	40,0	94,7	96,3	98,1	108,5

TABLO : 132 — Ormancılık Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin M³
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Fab. Satış

ANA MALLAR		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Tomruk	Miktar	3 168,0	3 440,0	3 714,3	3 750,0	4 000,0	91,7	92,7	108,6	108,0
	Değer	681,1	780,8	861,7	851,2	928,0	91,7	92,8	114,6	110,3
Maden direk	Miktar	386,0	404,4	447,4	766,0	528,0	52,8	84,7	104,8	110,6
	Değer	60,2	63,8	72,5	121,0	85,5	52,7	84,8	106,0	113,6
Tel direk	Miktar	40,0	56,0	73,9	80,0	48,0	70,0	154,0	140,0	132,0
	Değer	11,8	16,5	23,1	23,6	15,0	69,9	154,0	140,0	140,0
Sanayi odunu	Miktar	194,0	193,8	175,6	246,0	384,0	78,8	45,7	99,9	90,6
	Değer	32,2	22,5	22,6	28,5	49,5	78,9	45,6	69,8	100,4
Yakacak odun	Mil. ton	6,5	7,2	6,8	9,0	8,0	79,6	85,0	110,4	94,9
	Değer	416,0	475,2	455,6	594,0	536,0	80,0	85,0	114,2	95,9
Reçine	Bin ton	2,3	3,1	4,6	3,8	5,3	81,6	86,8	134,8	148,3
	Değer	4,6	7,0	11,5	8,5	11,9	82,4	96,6	148,9	164,3
Sığla	Miktar	0,051	0,063	0,055	0,068	0,060	92,6	91,6	123,5	87,3
	Değer	2,1	2,6	2,3	2,8	2,5	92,8	92,0	123,8	88,5
Diğerleri	Değer	41,0	39,0	12,5	31,7	28,6	123,0	43,7	95,1	32,1
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	1 249,0	1 407,4	1 461,8	1 661,3	1 657,0	84,7	88,2	112,7	103,8

TABLO : 133 — Ormancılık Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin M³
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : CİF Cert

ANA MALLAR		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Tomruk	Miktar	22,3	31,4	14,1	49,3	18,8	63,7	75,0	140,4	45,0
	Değer	15,5	11,0	7,5	15,0	10,0	73,3	75,0	71,0	68,2
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	15,5	11,0	7,5	15,0	10,0	73,3	75,0	71,0	68,2

TABLO : 134 — Ormancılık Sektörü 1970 - 1971 Yurtiçi Talep Tahminleri

Miktar : Bin M³
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari

ANA MALLAR	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Tomruk	3 715,0	861,9	4 026,0	922,0	4 455,0	1 020,0	107,0	110,6
Maden direği	447,4	72,5	525,3	87,0	545,0	90,0	120,0	103,4
Tel direği	73,9	23,1	71,4	25,0	130,0	44,7	108,2	178,8
Sanayi odunu	373,6	22,4	372,3	52,0	400,0	56,0	232,1	107,7
Yakacak odun (Milyon ton)	6,8	451,0	7,0	471,0	7,0	471,0	104,4	100,0
Reçine (Bin ton)	4,6	11,5	6,5	16,3	7,5	18,8	141,7	115,4
Sığla (Bin ton)	0,055	2,3	0,052	2,2	0,052	2,2	95,6	100,0
Diğerleri	—	2,4	—	2,6	—	2,9	108,4	115,5
SEKTÖR TOPLAMI	1 447,1	—	1 378,1	—	—	1 705,6	109,0	108,1

TABLO : 135 — Ormancılık Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Miktar : Bin m³
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB

ANA MALLAR	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Tomruk	13,3	13,5	50,0	75,0	35,0	87,5	513,7	116,6
İkincil Ürünler	—	25,0	—	25,0	—	27,5	179,9	110,0
SEKTÖR TOPLAMI (Değer)	—	38,5	—	100,0	—	115,0	259,7	115,0

TABLO : 136 — Ormancılık Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Bin m³
Değer : MilyonT.L.
Fiyat : Fabrika Satış F.

Ana mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Tomruk	3 715,0	861,9	4 131,0	946,0	4 628,5	1 060,0	109,8	112,0
Maden direği	447,4	72,5	525,3	86,7	541,5	89,3	119,6	103,0
Tel direği	73,9	23,1	71,4	24,6	130,0	44,7	106,5	181,7
Sanayi odunu	175,6	22,7	372,3	52,1	400,0	56,0	230,0	107,5
Yakacak odun (Bin ton)	6 800,0	451,0	7 029,9	471,0	6 800,0	455,6	103,0	96,7
Reçine ton	4,6	11,5	6,5	16,3	7,5	18,6	141,7	115,3
Sığla	0,055	2,3	0,053	2,2	0,053	2,2	95,7	100,0
Diğerleri	—	2,4	—	10,5	—	15,0	437,5	142,8
TOPLAM		1 461,8		1 609,4		1 741,6	112,2	108,2

TABLO : 137 — Ormancılık Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Miktar : Bin m³
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF (1)

Ana mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Tomruk (Tropikal)	14,1	7,5	2,2	2,0	3,5	4,0	27,0	200,0

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970, cari fiyatlarla; 1970 tahminleri de, 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

MADENCİLİK SEKTÖRÜ

I. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

İkinci Plan döneminde ihracat ve ithal ikamesi sağlamak amacıyla ele alınan sektördeki üretim genel olarak Plan hedeflerinin altında kalmıştır. Bu durum bazı malların ihracatında Plan hedeflerinin gerisinde kalınmasına sebep olmuştur. Bu konuda maden aramalarının finansmanında birinci Plan döneminde karşılaşılan güçlüklerin olumsuz etkileri devam etmektedir. 1968 den bu yana kalkınma fonu tatbikatında küçükde olsa bazı kaynakların aramalara yöneltilmesi sonucu birçok proje imkânı ortaya çıkmaktadır. Kamu harcamalarının bir kısmının riskli nitelikten kurtarılarak karma teşebbüslere verilen kredi şekline dönüştürülmesi büyük maden projelerinin hazırlanmasını sağlamaktadır. Özel Sektör yatırımları arama konusunda kalkınma fonu vasıtasıyla düzenlenmektedir. Riskli nitelikte bir yatırımı kendi hesabına yapamayan, madenciler; karma teşebbüs veya şirketler haline gelerek, kamu kaynaklarından tahsis edilen kredi nitelikli finansman imkânından yararlanabilmektedir.

Kamu sektörü toplam yatırımlarında Plan hedeflerine göre düşük gerçekleştiği görülmektedir. İhracatımız içindeki maden ürünleri payının Plana göre düşük olmasına karşılık; ham petrol, fosfor tuzları ve asbest kalemlerindeki artışlar nedeniyle ithalât değerleri Plan rakamlarının üzerine çıkmış bulunmaktadır. Bu durumu ile madencilik dış ticaret dengesini daha fazla olumsuz etkilemiştir. Bu durumda; Planın gelecek yıllarında önceki yıllardaki geri kalmaların etkisini giderici programlar hazırlanması gereği ortaya çıkmaktadır.

Enerji ham maddeleri üretimi Plan hedeflerinin altında gelişmektedir. Ham petrol üretimi artış hızı önemli bulguların tespit edilememesi sonucu düşerken, taşkömürü maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle kömür üretiminin öncelikle kok ihtiyacına ayrılması mecburiyeti doğmuş ve üçüncü demir çelik tesislerinin 1974 Ağustosuna göre planlanmasıyla koklaşabilir, kömür talebi düşmüştür. Bunun sonucu üretici stokları artmış ve bunların düşük fiyatla ihracatı gerekmiştir. Linyit üretiminin Plan hedeflerinin nispeten üzerinde gelişmesi, özellikle elektrik enerjisi üretimi ve teshin talebinin bir sonucu olmuştur. Bu arada Soma Havzası potansiyelinden büyük, fakat düşük kalorili Elbistan rezervleri tespit edilmiştir.

Geleneksel ihraç malı krom üretim ve ihracatı dış piyasa fiyatlarının yükselmesi sonucu iyi gelişme göstermiş, bunu aynı şekilde antimuan, kurşun, çinko ve civa izlemiştir. Mevcut demir çelik tesislerinin üretim artışları nedeniyle demir cevheri üretiminde de Plan hedeflerine ulaşılmış bulunmaktadır. Uzun vadeli demir çelik hedeflerine uygun demir cevheri agiemerasyon ürünlerinin elde edilmesini sağlayacak zan-

ginleştirme projelerinin hazırlanması için gerekli araştırmalara birinci öncelik verilmiş olup, Divriği bölgesindeki imkânların süratle değerlendirilmesine geçilecek hale gelinmiştir. Aramaları cevher hazırlama çalışmaları izlemekte, daha sonra fizibilite projeleri hazırlanmaktadır. Divriği çalışmaları artık Hasan Çelebi bölgesine intikal ettirilmektedir. Bu çalışmaların amacı; uzun vadede demir çelik sanayii hammaddesini fiziki ve kimyevi özellikleri standartlaştırılmış olarak istihsal etmektir. Bunun yanında cevher taşıma trafiğinin belirlenmesiyle demir çelik fabrikalarına daha elverişli fiyatlardan cevher sağlanması ile ilgili çalışmalar yapılabilecektir.

Yapılan genel prospeksiyon çalışmaları ve değerlendirilen envanter çalışmalara ait dökümanlar; iç ve dış talebe uygunlukları yönünden de olumlu gösterilecek minerallerin ortaya konulmasını sağlamıştır. Madencilik ile ilgili gelişme programları içinde ağırlık kazanan bu mineraller bakır, kurşun - çinko, civa, antimuan, volfram, nikel ve kromdur. Ayrıca bor tuzları, mermer, manyezit, boksit, asbest, perlit ve barit önemli endüstriyel hammaddelerdir. Bu konularda şimdiye kadar elde edilen saha bilgileri artık yatırımla ilgili geniş arama masraflarına geçilmesini mümkün kılacak imkânı göstermektedir. Bu nedenle yerli sermayenin bu konulara ilgi duymasını sağlayıcı teşvik düzeninin kurulması için elverişli bir ortam bulunmaktadır.

Gübre fabrikalarının geliştirilmesiyle artan kükürt talebinin piritlerden karşılanması fikri, bu minerale karşı olan talebi artırmıştır. Mevcut bakır sahalarından elde edilen piritin kullanılması bu sayede mümkün olabilecektir. Fosfor ve sodyumlu bor tuzları konularının birinde rezerv yetersizliği, diğerinde geniş rezerv ve işletmecilik imkânları ortaya çıkmış, ancak her ikisinde de bir işletmeciliğe geçilememiştir. Potas tuzları konusunda herhangi bir gelişme olmamış, manyezit cevherinin işlenmesindeki monopol durum dolayısiyle ihracat şansı tam olarak değerlendirilememiştir. Yerli organizasyonların hazırlanmasıyla pazarlama açısından ihraç potansiyeli bir hayli yüksek olacak kalsinasyon ürünleri üretimi yanında, esasen stratejik kullanımı ve iyi örgütlenmiş dünya pazarı dolayısıyla öncelikle iç talebin karşılanması için refrakter sanayii yatırımlarına gidilmesi düşünülmektedir.

Taş ve kil ocaklarının üretimi inşaat, seramik ve çimento sektörlerindeki yüksek gelişme hızlarına bağlı kalmışsa da, gerçek artışların tespiti gerekli istatistik bilgilerin çıkarılmaması nedeniyle mümkün olamamıştır.

Yurdumuzdaki madencilik faaliyetlerinin kanuni yürütücüsü Maden Dairesi; Planlı dönemin başından beri programlarda yer alan reorganizasyondan yoksun çalışmaktadır. Bu tatbikatıyla maden ruhsatları edinme işlemi hareketlilik göstermekte, sahalar hareketsiz beklemektedir. Ruhsat süreleri içinde arama müracaatlı veya ruhsatlı sahalardaki madenci faaliyeti dikkatle izlenemediği gibi, uzun seneler diğer faktörler yanında spekülâtif davranışlarla da, işletme ruhsatnamesi verilmiş sahalar, üretim yapılmadan bekletilmiştir. Ayrıca, madenlerin yurdumuz ekonomik kalkınmasındaki rolleri dikkate alınmadan ithal ikamesi sağlayabilecek birçok mineralin üretimi geliştirilmemekte, ruhsat sahiplerinin uluslararası ticari ilişkiler sahibi olmaması veya ku-

ramaması nedeniyle ihracat yapılamamakta veya düşük fiyatla yapılmaktadır. Özellikle enerji ham maddeleri konularında ithal petrolünü ikame ederek elektrik üretiminin daha verimli kaynaklardan sağlanmasının mümkün olabileceği birçok linyit madenimiz, milli ekonomiye en faydalı olacak şekilde kullanılmamaktadır. Bu madenlerin işletilmeleri elektrik enerjisi üretim tesisleriyle birlikte yapılabilirlik göstermektedir. Bu durum ise münferit maden saha sahiplerinin tek tek yapabilecekleri gücün üstüne çıkmaktadır.

Maden Dairesinin sahalarının optimum üretim seviyelerini dinamik bir ölçü içinde yürütecek olanaklara sahip olması gerekmektedir. Dairenin yeniden teşkilâtlanmasında bölgesel izlemenin yeterli seviyeye çıkarılması düşüncesi üzerinde de hazırlıklar yapılmamıştır.

Yabancı sermayenin maden sanayiine olan ilgisi daha çok bor tuzu, manyezit, krom ve sodyum sülfat üzerinde görülmüştür. Ayrıca bakır, nikel, volfram ve civa arama teşebbüsleri olmuştur.

Kanada ve Avustralya gibi ülkelerde geniş yabancı sermaye ithali suretiyle büyük maden ve sanayi altyapı yatırımlarına girişilmesi ve yabancı sermaye teşvik tedbirlerinin geliştirilmesi, Latin Amerika ve Güney Afrika Ülkelerinde kısmi devletleştirme ve yeni vergi teşvik düzeni, son olarak Sovyetler Birliğinin Sibirya madenlerini Japon ve Kanada yatırımcılarına açması Türkiye üzerine olan yabancı sermaye teşebbüslerini nispeten hafifletmiştir. Uluslararası sermaye hareketlerinin serbestleşmesi, kalkınmakta olan ülkelerin teşvik politikalarına tesir etmektedir.

II. 1971 YILINDA GELİŞMELER :

Maden Kanunu ve yabancı sermaye hareketlerinde yeni kararların alınması zaruri görülmektedir. Bu kararlarla Maden Dairesinin, hizmetleri; uluslararası maden ticareti ve endüstriyel gelişmeleri izlemek suretiyle yapmasının sağlanması beklenmektedir. Ayrıca sahaların atıl tutulmalarının, zaman kaybı olmaksızın önüne geçilmesi mümkün olacaktır.

Kalkınma fonunun maden arama faaliyetlerinin düzenlenmesinde etken bir kaynak olarak kullanılmasına devam edilecektir. Bu kullanımın, özellikle, karma teşebbüsler için kredi niteliğinde geliştirilmesi düşünülmektedir. Madencilik sektörünün öncelik ve ağırlık taşıyan minerallerinin işletmeye geçirilmek üzere araştırılmasına hızla devam edilerek, bu konuda arama personeli ve organizasyonlarının ihtisaslaşmalarına özel bir önem verilmesi beklenmektedir.

Soma ve Elbistan bölgelerinde elektrik enerjisi üretimini de içine alan madencilik çalışmalarının geliştirilmesi ve Zonguldak taşkömürü üretiminin teshine verilmesinin gelecek yıl içinde katî surette önlenmesiyle ilgili çalışmaların tamamlanması öngörülmektedir. Bu havzada hazırlanmasına geçilen büyük projenin; mevcut jeolojik bilgiler yanında, üretim, taşıma, istihraç ve yerüstü tesislerini de dikkate alarak yürütülmesi düşünülmektedir. Böylelikle hazırlanacak alternatif üretim projelerinin seçiminde öncelik; en ucuz maliyet ve en yüksek koklaşma

özelliğindeki kömürün toplam üretim içinde en yüksek payı sağlıyana verilecektir. Bu çalışmaların sonunda, havzanın hangi kalitede, maliyette ve miktarda taşkömürü üretebileceği muhtelif projelere bağlı olarak bilinecektir.

Bakır sahalarımızda yürütülmekte olan aramalar bu yıl birinci önceliği almaktadır. Divriği bölgesinde yatırım projesi tatbikatına geçilmesi ile demir ve bakır aramaları öncelik değiştirmişlerdir. Doğu Karadeniz, bakır aramalarının yoğun olduğu bölgeyi teşkil etmektedir. Divriği demir işletmesi 4 milyon ton üretim kapasitesine çıkarılmak ve aynı zamanda pellet ve sinter üretimini de sağlamak üzere ele alınmaktadır.

Sodyumlu bor tuzları maden ve konsantre cevher üretiminin Etibank tarafından geliştirilmesi ve nihai ürün imalâtına hazır hale getirilmesiyle ilgili proje tatbikatının sona ermesi ve üretime geçilmesi beklenmektedir. Uludağ volfram tesislerinde aynı şekilde geliştirilmeleri ele alınmaktadır. Ayrıca civa, kurşun, çinko ve kromda ihracat artışlarının devam etmesi; bu konularda yeni metal tesis kapasitelerinin kurulmasına parelel maden tevsiatlarına geçilmesi beklenmektedir. Asbest, mermer, kil, kaolen, manyezit ve perlit konularında da gelişim beklenmektedir.

En önemli ithalât kalemini yine fosfor tuzları teşkil edecektir.

III. TEDBİRLER :

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü :

1. a. Genel prospeksiyon ve jeolojik altyapı çalışmalarına ağırlık verecek, bu konulardaki hizmetlerini Türkiye çapında geliştirerek, mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlara göre ele alınması gereken mineraller bakımından dinamik bir arama programı uygulayacaktır.

b. Enstitü ayrıca özel proje çalışmalarını belirli havza veya minerallere göre ağırlık verecek şekilde düzenleyecektir. Bu çalışmalar; riskli nitelikten kurtarılabilecek yatırımları kapsıyacak, rezerv tespiti ve fizibilite raporu ile teknolojik labaratuvar çalışmalarını ve işletme - zenginleştirme projelerini içine alacaktır.

2. a. Arama projelerinde ağırlık demir ve bakıra verilecektir. Bunlar Doğu Karadeniz'de bakır ve Hasan Çelebi - Deveci - Karakuz - Otlukilise havzasında demir olacaktır. Murgul, Çayeli, Espiye, Hasan Çelebi zuhurlarına ait teknolojik çalışmalar aramalara paralel duruma getirilecek ve rezervlere ait fizibilite raporları hazırlanacaktır.

b. Jeotermik enerji projesi sonuçlandırılacaktır.

Etibank :

3. a. Merkez arama çalışmaları daha çok mevcut işletme ömürlerinin uzatılma veya tevsi edilmelerine ağırlık verecek şekilde düzenlenecektir. Bu çalışmalar genel prespeksiyon ve jeolojik altyapı bilgilerini çıkarmak amacıyla değil; rezerv tespiti, teknolojik araştırmalar ve proje hazırlamak için yapılacaktır.

b. Pazarlama ve satış kısmı, ihraç ürünlerinin özellikle dış satış imkânlarını artırmak ve yeni imkânlar araştırmak üzere genişletilecektir.

4. a. Volfram ve sodyumlu bor tuzu sahalarını süratle işletmeye açacaktır.

b. Murgul'daki «Damar» Bakır Madeninde; Samsun ve Murgul bakır izabe tesisleri ham madde talebini karşılayacak dekapaj ve üretim programlarının tesis zamanlarına uygun bir şekilde yürütülmesi sağlanacaktır.

Genel :

5. Çinko, kurşun, civa, mermer ve asbest, kil-kaolin ve perlit projeleri süratle ikmal edilecek, bakır ve nikel konusunda yeni arama havzaları seçilecek ve buralarda aramalara girişilecektir.

6. Artan ithalât karşısında pirit sahalarının değerlendirilmesi projeleri hazırlanacak ve fosfor tuzları rezerv etüd ve işletme hazırlıklarının ikmal edilmesi sağlanacaktır.

7. Madencilik yatırımlarına teşvik tedbirlerinin uygulanmasında madenlerin hareketliliği ve optimum üretim kapasiteleri tesisi ile teşebbüsün sermaye şirketleri ve karma teşebbüsler halinde olması da esas alınacaktır.

8. Maden Kanununda sahaların hareketliliğini ve madenlerimizin daha fazla sermayeyi çekmesini sağlayıcı değişiklikler yapılarak Maden Dairesinin sahaların durumlarını, değişen ekenomik şartlara göre yürütmesine imkân verecek dinamik kararlar alınacaktır.

9. Madencilikde kullanılan makina ve teçhizatı ithalât veya imalât tiplerinin azaltılarak belli bir standartizasyona yöneltilmesi, bu suretle yedek parça sıkıntısı ve atıl kapasite yaratılmasının önüne geçilmesi sağlanacak, verimlilik artırılacaktır.

10. Maden makina ve teçhizatlarının ithalât veya imalât siparişine geçilmeden önce, yurt içinde mevcut boş kapasitelerin kullanılması imkânları üzerinde durulacaktır. Bu amaçla bir araştırma yapılacaktır.

HAM PETROL

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Ham petrol üretiminde gerçekleşme İkinci Planda öngörülen hedeflerinin altında kalmıştır. Bununla beraber kullanılan ham petrol içerisinde yerli üretim yüzdelerinde artış meydana gelmiştir. Rafinerilerde kullanılan toplam ham petrolün 1967 de yüzde 47,3 ü yerli ham petrolden elde edilmiş olup, bu oran 1968 yılında yüzde 48,9 a ve 1969 yılında ise yüzde 55,5 oranına yükselmiştir. 1969 yılındaki yerli ham petrol oranı yükselmesi, ham petrol üretiminin artmasından başka, 1969 yılında rafinerilerin diğer yıllara oranla daha düşük kapasite ile çalışmaları ve böylece ham petrol kullanımı artışının nispeten az olmasından ileri gelmiştir.

Ham petrol üretimi 1968 yılında yüzde 13,8 ve 1969 yılında yüzde 15,9 oranında artmıştır. Bu artışı, daha çok özel sektörün bulgu ve üretimi sağlamıştır. Kamu ham petrol üretimi büyük bir artış göstermemiştir. Bu durum, kamu sektörü tarafından yeni petrol sahaları bulunamayışından ileri gelmektedir. Gerçi kamu petrol aramaları gittikçe artan bir alana yayılmaktadır. Fakat jeolojik ve jeofizik etüdlerin yeterli olgunlukta yapılamaması, son yıllarda ümit verici bulguların meydana gelmesini önlemektedir. Yurt ihtiyaçlarının üzerine çıkarılmış sondaj kapasitesi de düşük başarı oranları ile çalıştırılmaktadır.

1969 yılında petrol aramalarına açılan yeni sahalara beklenilen ciddi bir akım olmamış, petrol aramaları büyük ölçüde artmamıştır. Bununla beraber petrol arama teknolojisinde gelişen yenilikler dolayısiyle denizlerde petrol arama faaliyeti hızlanmış ve deniz üzerinde petrol aramaları yapılmıştır. 1970 yılının ilk yarısında deniz içindeki petrol aramaları henüz olumlu sonuçlar vermemiş durumdadır.

Bilhassa özel sektör istihsalinin son yıllarda artması sonucunda Batman - Dörtyol boru hattından yapılan taşımalar artmış bulunmaktadır. 1970 yılında yapılan taşımalar tahminlerin üzerine çıkmış günde ortalama 53 000 varil taşıma seviyesine ulaşılmıştır.

Ahvaz (İran) - İskenderun boru hattı ile ilgili çalışmalar özellikle 1970 yılında yoğunlaşmış, boru hattının tesisi için ilerlemeler kaydedilmiştir. Boru hattı kurulduğu takdirde yılda 45 milyon ton ham petrol taşıyacaktır. Güzergâh ve yapılabilir etütleri üzerinde çalışılmaktadır.

Iraktan tabii gaz ithali ve bu gazın taşınması için boru hattı tesisi ile ilgili çalışmalarda 1967 yılındanberi süregelmektedir.

2. 1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :

1971 yılında ham petrol talebinde yüzde 16.3 lük bir artış beklenmektedir. Bu artış üretim artışından fazla olduğundan ham petrol ithalâtı da artacak ve ödeme dengesini olumsuz yönde etkileyecektir. Üretim artışının talebin altında gelişmesi ham petrol sanayii için üzerinde durulması gereken önemli bir husustur. Talep devamlı arttığı için, üretim bu artışı geçemezse ithalât önemli ölçüde dış ticaretimizi zorlayacaktır.

Halen TPAO ve MTA Enstitüsü tarafından yapılan kamu petrol aramalarının tek elden yönetilmesi, aramaların kompile ve tesirli yapılabilmesini etkileyebilir. Böyle bir durumda sondaj öncesi jeolojik ve jeofizik etütlerin daha detaylı yapılabilmesi ve tefsirlerde daha etkili olma imkânı sağlanabilir.

Batman - Dörtyol boru hattından 1971 yılı içinde 18 500 000 varil ham petrol taşınacağı öngörülmektedir.

Petrol Kanununda yapılacak değişikliklerin Türkiye'de petrol arama faaliyetini arttırması ve yeni bulgulara yönelmesi beklenilmektedir.

Ahvaz (İran) - İskenderun ham petrol boru hattı ile ilgili çalışmaların olumlu yönde gelişmesi ve hattın gerçekleşmesi beklenilmektedir.

3. TEDBİRLER :

a. Ham petrol ithalâtında yurt ihtiyaçlarına en uygun ürün elde edecek cinslerin seçilmesi ile ilgili çalışmalar yapılacaktır.

b. Fazla sondaj kapasitesini kullanmak için dış ülkelerde petrol aranması imkânları araştırılacaktır.

c. Kamu petrol aramaları tek elden yürütülecek şekilde düzenlenecektir.

Diğer taraftan, kamu ihtiyaçları için muhtelif yardım fonlarından gelen cihazların çok çeşitli oluşları, belirli bir standardın kabulü için yapılan çalışmaları güçleştirmektedir. Televizyon projelendirme çalışmalarında birden fazla standart üzerinde durulması da büyük kaynak kayıplarına sebep olması bakımından kabul edilemiyecek bir durum ortaya çıkaracaktır.

Komponant imali ile ilgili projelerin de bu yıl bir kesinlik kazanması beklenmektedir.

TABLO : 138 — Madencilik Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : Cari Fiyat

ANA MALLAR		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
METAL MADENLERİ :										
ANTİMUAN	Miktar	100,0	400,0	600,0	—	—	—	—	400,0	150,0
Konsantre+Ayıklanmış	Değer	0,3	1,0	1,9	—	—	—	—	33,3	190,0
BAKIR	Miktar	93 267,0	86 869,0	71 036,0	—	—	—	—	93,1	81,8
Konsantre	Değer	53,5	53,9	56,0	—	—	—	—	98,7	105,9
CİVA	Miktar	52 598,0	61 548,0	117 406,0	—	—	—	—	117,0	190,8
Tüvenan	Değer	4,7	6,2	12,3	—	—	—	—	131,9	198,4
ÇİNKOLU KURŞUN	Miktar	3 000,0	4 000,0	5 000,0	—	—	—	—	133,3	125,0
Konsantre	Değer	0,9	4,7	2,7	—	—	—	—	188,1	188,8
DEMİR	Miktar	1 525 106,0	1 635 884,0	1 987 306,0	1 900 000,0	1 900 000,0	86,6	104,6	120,4	108,3
Ayıklanmış	Değer	62,5	86,3	97,4	—	—	—	—	138,1	112,9
KURŞUN										
Ayıklanmış ve	Miktar	3 445,0	10 226,0	1 709,0	—	—	—	—	273,1	16,7
konsantre	Değer	7,4	20,3	3,1	—	—	—	—	274,3	15,3
KROM		27 587,0	24 516,0	27 000,0	35 000,0	3 000,0	70,0	90,6	88,9	110,1
Konsantre+Tüvenan	Miktar	(*)	(*)	(*)						
	Değer	5,5	5,2	6,2	—	—	—	—	94,5	119,2
PİRİT	Miktar	11 500,0	32 819,0	35 000,0	12 000,0	11 000,0	273,5	318,2	285,4	106,6
Konsantre	Değer	2,7	7,8	7,4	—	—	—	—	288,9	94,9
MANGANEZ	Miktar	15 000,0	16 000,0	15 000,0	20 000,0	20 000,0	80,0	75,0	106,7	93,8
Ayıklanmış	Değer	2,4	2,9	5,0	—	—	—	—	120,8	172,4
BİRİNCİL ENERJİ KAYNAKLARI :										
TAŞKÖMÜRÜ	Miktar	4 371 209,0	4 811 962,0	4 805 957,0	4 750 000,0	5 000 000,0	90,8	92,1	98,6	106,8
Satılabilir	Değer	629,5	698,5	810,6	—	—	—	—	111,0	116,0
LİNYİT	Miktar	4 817 681,0	5 277 948,0	5 511 407,0	6 150 000,0	5 000 000,0	85,8	78,7	114,3	104,4
Satılabilir	Değer	277,1	332,5	352,7	—	—	—	—	120,0	106,1
ASFALTİT	Miktar	10 000,0	10 000,0	10 000,0	—	—	—	—	100,0	100,0
Satılabilir	Değer	0,8	1,7	2,1	—	—	—	—	212,5	123,5
HAM PETROL	Miktar	5 764 470,0	6 351 900,0	6 486 000,0	6 800 000,0	7 400 000,0	103,4	86,5	110,2	102,7
	Değer	643,3	732,7	761,6	—	—	—	—	113,9	104,8

ANA MALLAR		Talep gerçekleşmeleri 1967 (1)	1968 (2)	1969 (3)	Program talep tahminleri 1968 (4)	1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(1)	1969 (6)=(3)/(2)	Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967 (6)=(2)/(4)	1969/1968 (7)=(3)/(5)
ENDÜSTRİYEL HAM MADDELER										
ASBEST Satılabilir	Miktar	9 500,0	10 122,0	14 000,0	—	—	—	—	106,5	138,3
	Değer	2,7	2,8	6,1	—	—	—	—	103,7	217,9
BARIT Satılabilir	Miktar	3 000,0	2 050,0	3 000,0	3 000,0	5 000,0	68,3	60,0	68,3	146,3
	Değer	0,2	0,2	0,3	—	—	—	—	100,0	150,0
FOSFOR TUZU (% 29-30 P_2O_5)	Miktar	95 122,0	105 180,0	125 519,0	180 000,0	200 000,0	58,4	62,8	110,6	119,3
	Değer	11,7	13,7	16,1	—	—	—	—	117,1	117,5
BOR TUZU Satılabilir	Miktar	10 000,0	15 724,0	20 000,0	—	30 000,0	—	66,7	157,2	127,2
	Değer	2,2	3,6	4,6	—	—	—	—	163,6	127,8
KÜKÜRT Satılabilir	Miktar	25 630,0	29 000,0	32 000,0	28 000,0	35 000,0	—	—	113,1	[illegible]
	Değer	12,2	14,6	21,8	—	—	—	—	119,7	149,3
MANYEZİT Kalsine	Miktar	—	1 000,0	5 000,0	—	—	—	—	—	500,0
	Değer	—	0,5	2,7	—	—	—	—	—	540,0
MERMER	Miktar	41 000,0	86 674,0	88 000,0	40 000,0	45 000,0	216,7	195,6	211,4	101,5
	Değer	25,4	55,5	57,2	—	—	—	—	218,5	103,1
SODYUM SÜLFAT Konsantre	Miktar	10 186,0	12 231,0	3 599,0	—	—	—	—	120,4	29,4
	Değer	2,3	2,8	2,7	—	—	—	—	121,7	96,4
FLÜORİT Satılabilir	Miktar	3 000,0	4 000,0	4 500,0	—	—	—	—	133,3	112,5
	Değer	1,2	1,9	2,1	—	—	—	—	158,3	110,5
LÜLE TAŞI	Miktar	20,0	37,5	10,0	25,0	30,0	150,0	33,3	187,5	26,7
	Değer	0,0	0,0	0,0	—	—	—	—	—	—
ZIMPARA TAŞI Satılabilir	Miktar	5 000,0	5 500,0	6 000,0	—	—	—	—	110,0	109,1
	Değer	0,5	0,6	0,5	—	—	—	—	120,0	83,3
ARA TOPLAM	Miktar	1 749,1	2 045,9	2 336,7	—	—	—	—	117,0	109,4
MADEN SULARI, TAŞ, KİL, TUZ VE DİĞERLERİ	Değer	415,0	470,0	525,0	—	—	—	—	113,3	111,7
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	2 164,1	2 515,9	2 763,7	—	—	—	—	116,3	109,8

(1) Diğer madenler ve taş ocakları dahildir.
(2) Pirit bakırlı
(3) Yalnız etibank
(4) Tahmini rakamlar

TABLO : 13 — Madencilik Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Bilyon T.L.
Piyasa : Cari Işl. Hac. Satış Fiyatı

ANA MALLAR		Üretim gerçekleşmeleri 1967 (1)	1968 (2)	1969 (3)	Program üretim tahminleri 1968 (4)	1969 (5)	Program tahminlerin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(4)	1969 (7)=(3)/(5)	Üretim gerçekleşmelerinde önceki yıla endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	1969/1968 (9)=(3)/(2)
METAL MADENLERİ :										
ANTİMUAN										
Tüvenan	Miktar	16 200.0	16 957.0	24 350.0	50 000.0	21 000.0	33.9	116.0	104.6	144.2
Konsantre ve	Değer	2 050.0	2 984.0	3 294.0	3 900.0	1 890.0	76.5	203.6	127.0	177.1
Aynlanmış	Değer	7.8	7.4	16.6	—	—	—	—	97.4	224.3
BAKIR										
Tüvenan	Miktar	906 538.0	943 696.0	921 343.0	1 400 000.0	850 000.0	70.3	166.4	98.7	83.7
Konsantre	Miktar	83 267.0	82 962.0	71 026.0	—	—	—	—	89.2	98.3
	Değer	52.6	50.1	56.0	—	—	—	—	98.4	111.8
KURŞUN-ÇİNKO	Miktar	7.0	10.3	18.2	—	—	—	—	147.1	176.7
Tüvenan	Değer	23 327.9	24 413.0	34 022.0	60 000.0	30 000.0	40.7	113.4	106.3	139.4
Konsantre &										
Aynlanmış	Miktar	14 709.0	11 740.0	23 461.0	16 000.0	25 000.0	73.4	89.8	79.8	191.3
KURŞUN	Değer	26.9	26.9	12.0	—	—	—	—	100.0	44.6
Tüvenan	Miktar	29 437.0	33 763.0	29 441.0	—	40 000.0	—	77.1	114.8	84.2
Konsantre										
Aynlanmış	Miktar	13 637.0	9 334.0	2 738.0	—	2 000.0	—	91.3	68.4	29.3
ÇİNKO	Değer	3.1	11.4	13.2	—	—	—	—	367.7	115.8
Tüvenan	Miktar	27 741.0	53 654.0	61 514.0	—	35 000.0	—	178.8	193.4	114.6
Konsantre	Miktar	4 706.0	19 631.0	27 719.0	—	2 000.0	—	1 398.0	417.6	141.1
DEMİR	Miktar	1 327 568.0	2 223 373.0	2 582 364.0	1 900 000.0	1 100 000.0	117.0	131.7	165.5	113.5
Tüvenan	Değer	62.6	104.3	122.6	—	—	—	—	166.9	117.3
KROM	Değer	125.8	129.9	153.0	—	—	—	—	103.3	117.8
Tüvenan	Miktar	632 713.0	606 921.0	662 770.0	525 000.0	600 000.0	115.6	110.4	91.0	109.1
Konsantre	Miktar	200 634.0	223 237.0	252 269.0	—	200 000.0	—	84.1	111.2	112.1
MANGANEZ	Miktar	18 237.0	25 360.0	13 689.0	30 000.0	45 000.0	84.5	30.4	139.1	54.0
Tüvenan	Değer	2.9	4.5	4.6	—	—	—	—	155.2	102.2
CİVA	Miktar	55 601.0	73 080.0	112 907.0	—	120 000.0	—	94.1	135.0	150.4
Tüvenan	Değer	3.0	7.5	11.9	—	—	—	—	150.0	158.7
PİRİT	Miktar	135 010.0	156 617.0	129 944.0	130 000.0	130 000.0	100.2	99.9	108.4	94.9
Konsantre	Değer	29.5	32.4	27.5	—	—	—	—	109.8	84.9
BİRİNCİL ENERJİ KAYNAKLARI :										
TAŞKÖMÜRÜ	Miktar	7 468 697.0	7 506 173.0	7 743 277.0	—	7 600 000.0	—	101.9	100.5	103.2
Tüvenan	Miktar	5 030 564.0	4 766 771.0	4 663 647.0	5 000 000.0	5 000 000.0	95.3	93.7	94.8	96.2
Satılabilir	Değer	726.4	772.3	834.3	—	—	—	—	106.6	104.7
LİNYİT	Miktar	6 650 000.0	8 078 744.0	8 538 309.0	—	7 000 000.0	—	122.0	121.5	106.7
Tüvenan	Miktar	4 617 681.0	5 341 181.0	5 772 309.0	6 150 000.0	—	86.8	—	115.6	108.1
Satılabilir	Değer	277.1	336.3	369.4	—	—	—	—	121.4	109.8
ASFALTİT	Miktar	11 655.0	25 949.0	21 340.0	—	—	—	—	226.9	82.7
Satılabilir	Değer	0.9	2.2	2.2	—	—	—	—	244.4	100.0
HAM PETROL	Miktar	2 726 106.0	7 [illegible]	3 569 200.0	3 200 000.0	4 000 000.0	97.0	89.9	113.7	115.9
	Değer	254.2	312.5	388.7	—	—	—	—	122.9	124.4

ANA MALLAR		Üretim gerçekleşmeleri 1967	1968	1969	Program üretim tahminleri 1968	1969	Program tahminlerinin % si olarak gerçekleşme 1968	1969	Üretim gerçekleşmelerinin artış endeksi 1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
ENDÜSTRİYEL HAM MADDELER										
ASBEST Tüvenan	Miktar	3 913.0	3 543.0	5 198.0	—	6 000.0	—	86.2	90.5	145.8
	Değer	0.3	0.3	0.3	—	—	—	—	100.0	146.7
BARİT Tüvenan	Miktar	35 036.0	22 203.0	33 074.0	20 000.0	30 000.0	111.0	66.1	63.3	149.0
	Değer	2.9	1.9	3.2	—	—	—	—	65.5	166.4
Öğütülmüş	Miktar	6 060.0	1 460.0	1 656.0	7 000.0	10 000.0	20.8	16.6	61.8	99.1
	Değer	0.7	0.4	0.3	—	—	—	—	57.1	75.0
BORTUZU	Değer	50.3	60.9	73.0	—	—	—	—	121.1	121.2
Tüvenan	Miktar	287 607.0	362 925.0	472 474.0	—	300 000.0	—	144.2	126.2	119.2
Satılabilir	Miktar	228 306.0	285 663.0	324 470.0	—	250 000.0	—	129.8	116.6	122.6
KÜKÜRT Tüvenan	Miktar	65 000.0	69 760.0	84 580.0	—	—	—	—	105.8	120.0
Satılabilir	Miktar	25 020.0	24 150.0	28 700.0	25 000.0	25 000.0	96.7	102.8	96.6	106.2
	Değer	11.9	12.2	17.5	—	—	—	—	102.5	143.4
MANYEZİT Tüvenan	Miktar	87 641.0	119 942.0	219 033.0	300 000.0	200 000.0	39.6	109.5	135.7	194.2
	Değer	6.5	9.8	20.6	—	—	—	—	150.6	210.2
Kalsine	Miktar	22 381.0	25 834.0	31 364.0	25 000.0	30 000.0	103.3	105.2	115.4	122.2
	Değer	11.1	13.2	17.3	—	—	—	—	118.9	131.1
MERMER	Miktar	30 000.0	89 500.0	89 500.0	50 000.0	60 000.0	179.0	149.2	179.0	100.0
	Değer	31.0	37.3	37.3	—	—	—	—	184.8	100.0
SODYUM SÜLFAT Tüvenan	Miktar	11 240.0	11 037.0	13 783.0	—	—	—	—	97.8	124.9
Konsantre	Miktar	2 070.0	9 380.0	1 580.0	—	4 000.0	—	39.5	322.8	16.3
	Değer	0.7	2.2	1.2	—	—	—	—	314.3	54.5
FLORİT Tüvenan	Miktar	604.0	1 738.0	2 084.0	2 500.0	3 000.0	69.0	69.8	285.8	121.3
	Değer	0.2	0.8	1.0	—	—	—	—	400.0	125.0
LÜLETAŞI	Miktar	1 234.0	1 647.0	825.0	80.0	40.0	2 058.8	2.1	133.5	50.1
	Değer	0.8	1.3	0.9	—	—	—	—	162.5	69.2
ZIMPARA Tüvenan	Miktar	31 135.0	37 183.0	54 705.0	—	—	—	—	119.5	147.3
Satılabilir	Miktar	31 125.0	30 464.0	43 457.0	45 000.0	40 000.0	65.6	108.6	98.2	140.8
	Değer	3.0	3.4	3.8	—	—	—	—	113.3	111.8
KUVARSİT	Miktar	38 065.0	35 048.0	45 200.0	—	—	—	—	90.7	128.9
	Değer	1.9	1.8	2.3	—	—	—	—	94.7	127.8
Ara toplam	Değer	1 702.0	1 974.1	2 121.1	—	1 902.5	—	124.6	116.0	112.5
Taş, kil ve tuz ocakları ile maden suları	Değer	404.2	464.2	324.5	—	312.5	—	102.3	114.8	113.0
Madencilik sektörü GENEL TOPLAMI	Değer	2 106.2	2 438.3	2 745.6	2 242.0	2 615.0	115.6	120.0	118.1	112.6

Not : (1) Antimuan metal (Boyabat) ve cıva (Mihal) imalât tesislerinde gösterilmiştir.
(2) Krom tüvenan fiyatı konsantre ve tüvenana satış ağırlıklı ortalaması olarak alınmıştır.

TABLO : 140 — Madencilik Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : FOB Cari

ANA MALLAR		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
ENDÜSTRİYEL HAM MADDELER :										
Kükürt (Rafine)	Miktar	601,5	9 493,0	14 404,8	—	10 000,0	—	144,0	1 578,2	151,7
	Değer	0,7	8,4	9,2	—	6,0	—	153,3	1 200,0	109,5
Bentonit	Miktar	983,5	2 807,0	869,9	—	2 000,0	—	43,5	212,2	41,7
	Değer	0,6	0,9	0,5	—	1,1	—	45,5	150,0	55,6
Asbest	Miktar	5 883,9	8 311,0	10 072,1	—	10 000,0	—	100,1	141,2	121,2
	Değer	10,8	14,4	19,0	—	17,8	—	106,8	133,3	131,9
Flüorit	Miktar	3 524,9	1 199,0	2 552,3	—	3 750,0	—	68,1	34,0	212,9
	Değer	1,5	0,5	1,6	—	1,8	—	88,8	33,3	320,0
Fosfor tuzları	Miktar	95 121,7	105 180,0	125 519,4	165 000,0	200 000,0	63,7	62,8	110,6	119,3
	Değer	11,7	13,7	16,1	19,0	25,0	72,1	64,4	117,1	117,5
Diğerleri	Miktar	3 991,0	5 122,0	3 939,8	9 000,0	4 500,0	56,9	95,8	128,3	84,2
	Değer	4,3	3,9	2,5	20,4	19,7	19,1	16,2	90,7	82,1
BİRİNCİL ENERJİ KAYNAKLARI :										
Ham petrol	Miktar	3 036 900,0	3 412 800,0	2 870 500,0	3 100 000,0	3 500 000,0	110,1	82,0	112,4	84,1
	Değer	389,1	420,2	378,9	409,2	462,0	102,7	82,0	108,0	90,2
Madencilik (H. Petrol hariç)	Değer	29,6 (1)	41,8	48,9	39,4	71,3	106,1	69,6	141,2	117,0
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	418,7	462,0	427,8	448,6	533,3	103,0	80,3	110,3	92,6

(1) 1967 yılı ithalâtına titanyum oksitleri dahil edilmemiştir.

TABLO : 141 — Madencilik Sektörü İhracat Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T. L.
Fiyat : FOB Cari

ANA MALLAR		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
METAL MADENLERİ :										
ANTİMUAN	Miktar	2 597,0	2 589,2	5 472,0	3 750,0	3 250,0	—	—	99,9	211,3
Konsantre	Değer	6,3	6,5	16,2	7,4	6,5	—	—	103,2	249,2
ÇİNKO	Miktar	—	16 696,0	16 311,0	20 000,0	25 000,0	84,5	65,2	—	96,5
Konsantre	Değer	—	5,1	9,1	11,4	14,3	59,3	63,6	—	168,5
Satılabilir	Miktar	8 668,5	2 918,0	9 253,9	—	—	—	—	33,7	317,1
	Değer	4,8	1,1	4,5	—	—	—	—	22,9	409,1
KROM	Miktar	314 314,4	386 916,0	497 124,0	500 000,0	450 000,0	77,4	110,5	123,1	128,5
Satılabilir	Değer	65,2	86,6	115,3	100,0	85,0	86,6	135,6	132,8	133,1
KURŞUN	Miktar	(1)	1 000,0	3 000,0	—	—	—	—	—	300,0
Konsantre	Değer	(1)	1,6	3,5	(6)	—	—	—	—	218,8
ÇİNKO-KURŞUN	Miktar	3 532,0 (2)	7 864,0	14 222,6	6 500,0	15 000,0	113,3	94,8	208,5	193,1
Satılabilir	Değer	1,8	4,0	6,2	5,2	7,0	76,9	88,6	222,2	155,0
MANGANEZ	Miktar	5 830,0	9 500,0	4 393,0	7 500,0 (7)	8 000,0	126,7	54,9	163,0	46,2
Satılabilir	Değer	1,1	2,0	0,9	1,5	1,6	133,3	56,3	181,8	45,0
PİRİT	Miktar	119 370,0	119 700,0	97 966,0	118 000,0	120 000,0	101,4	81,7	100,3	81,9
	Değer	15,3	15,4	12,7	16,0	17,0	96,3	74,7	100,7	82,5
DİĞERLERİ	Değer	3,1	0,1	2,4	—	4,0	—	60,0	3,2	2 400,0
BİRİNCİL ENERJİ KAYNAKLARI :										
TAŞKÖMÜRÜ	Miktar	2 801,0	4 400,0	141 932,0	—	—	—	—	157,1	3 225,7
Satılabilir	Değer	0,2	0,3	12,4	—	—	—	—	150,0	4 133,3
ENDÜSTRİYEL HAM MADDELER										
BARİT	Miktar	22 873,0	16 688,0	25 476,0	...	35 000,0	—	72,9	72,9	152,7
Satılabilir	Değer	2,1	1,6	2,5	—	4,0	—	62,5	76,2	156,3
		(3)								

ANA MALLAR		İhracat gerçekleşmeleri 1967 (1)	1968 (2)	1969 (3)	Program ihracat tahminleri 1968 (4)	1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(1)	1969 (7)=(3)/(2)	İhracat gerçekleşmesinde sinirleme endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	1969/1968 (9)=(3)/(2)
BORTUZU	Miktar	212 121,0	232 055,0	292 791,0	—	300 000,0	—	97,6	109,4	126,3
	Değer	(3) 25,5	52,6	78,4	—	70,0	—	110,7	206,3	147,3
LÜLETAŞI	Miktar	24,1	23,5	23,3	50,0	40,0	47,0	58,3	95,1	99,1
	Değer	1,0	1,2	1,3	1,5	1,2	80,0	106,8	120,0	108,3
MANYEZİT Tüvonan	Miktar	(4) 36 824,6	32 486,0	35 170,0	—	—	—	—	88,3	108,3
	Değer	(4) 14,4	10,3	9,2	—	—	—	—	71,5	89,3
Kalsine	Miktar	—	41 870,0	24 274,5	—	—	—	—	—	58,0
	Değer	—	15,2	12,1	40,0	30,0	38,0	40,3	—	79,6
MERMER	Miktar	(5) 2 890,5	2 826,0	3 391,4	10 000,0	15 000,0	28,3	22,6	97,8	120,0
	Değer	(5) 1,1	1,6	1,4	3,1	3,5	51,6	37,1	145,5	81,3
ZIMPARA	Miktar	20 654,0	22 505,0	48 338,6	35 000,0	35 000,0	67,3	138,1	113,8	205,7
	Değer	2,0	2,6	4,2	3,7	3,5	70,3	120,0	130,0	161,5
DİĞERLERİ	Miktar									
	Değer	1,1	—	—	—	—				
SEKTÖR TOPLAMI (6)	Değer	172,2	206,0	292,6	251,3	244,6	82,0	119,6	119,6	142,0

(1) Çinkolu kurşuna dahildir.
(2) Miktarın % 47,1'i ve değerin % 50,4'ü konsantre cevherdir.
(3) İhracatın miktar olarak % 9,0'si borasit veya pandermit, büyük kısmı ise kolemanit minerali halindedir.
(4) Miktarın % 39,4'ü ve değerin % 42,0'ı kalsine edilmiş haldedir.
(5) Miktarın % 17,5'i ve değerin % 53,2'si onikisi mermerdir.
(6) Kurşun ve çinkolu kurşun, cevher, konsantre kurşun
(7) Tüvonan
(8) Civa (Metal) değerleri hariç
(9) Antimuan ihracatı içinde metal ihracatı yer almaktadır.

TABLO : 142 — Madencilik Sektörü 1970 - 1971 Yurtiçi Talep Tahminleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari FOB

Ana mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7) = (4)/(2)	(8) = (6)/(4)
METAL MADENLERİ								
Antimuan (K+A)	600,0	1,9	1 000,0	3,3	1 300,0	4,3	137,7	130,3
Bakır (K)	71 026,0	58,0	8 000,0	68,4	8 000,0	68,4	118,6	100,0
Cıva (K)	117 406,0	12,3	150 000,0	17,3	250 000,0	28,8	140,7	166,5
Demir (A)	1 987 305,0	97,4	2 100 000,0	107,1	2 330 000,0	119,9	110,0	112,0
Krom (K+T)	27 000,0	6,2	27 000,0	6,6	27 000,0	6,6	106,5	100,0
Kurşun (K)	1 709,0	2,1	5 000,0	9,4	7 000,0	13,3	302,2	140,4
Çinkolu kurşun (K)	5 000,0	2,7	6 000,0	3,4	6000,0	3,4	135,9	100,0
Potl (T)	38 000,0	7,4	60 000,0	12,7	265 000,0	55,0	171,6	433,9
Manganez (T)	15 000,0	5,4	14 000,0	4,8	14 000,0	4,8	88,8	100,0
BİRİNCİL ENERJİ KAYNAKLARI								
Taşkömürü (K)	4 925 937,0	810,6	4 650 000,0	860,3	4 650 000,0	860,3	106,1	100,0
Linyit	9 311 407,0	332,7	6 040 000,0	420,0	6 500 000,0	455,0	118,1	106,3
Asfaltit (B)	20 000,0	2,1	20 000,0	2,8	30 000,0	3,3	133,3	117,8
Ham petrol	6 486 000,0	787,6	7 800 000,0	1 060,0	9 100 000,0	1 227,6	134,1	114,7

Ana mallar	1969 Gerçekleşme Miktar (1)	1969 Gerçekleşme Değer (2)	1970 Tahminleri Miktar (3)	1970 Tahminleri Değer (4)	1971 Programı Miktar (5)	1971 Programı Değer (6)	Zincirleme Endeks 1970/1969 (7)=(4)/(2)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (8)=(6)/(4)
ENDÜSTRİYEL HAM MADDELER								
Asbest (S)	14 000,0	6,1	18 000,0	7,4	18 000,0	8,3	121,3	112,2
Barit (S)	3 000,0	0,3	4 500,0	0,5	5 000,0	0,5	166,7	100,0
Fosfor tuzu (% 31 P_2O_5)	125 000,0	16,1	150 000,0	24,6	500 000,0	90,0	152,8	365,9
Bor tuzu (S)	20 000,0	4,6	22 000,0	5,3	22 000,0	5,3	115,2	100,0
Kükürt (S+K)	32 000,0	21,8	34 000,0	24,4	34 000,0	24,4	111,9	100,0
Manyezit (K)	5 000,0	2,7	8 000,0	4,4	10 000,0	5,5	163,0	125,0
Mermer	88 000,0	57,2	90 000,0	59,4	105 000,0	69,3	103,8	116,7
Sodyum sülfat (K)	3 599,0	2,7	4 000,0	3,4	5 000,0	3,9	125,9	125,8
Flüorit (S)	4 646,0	2,1	4 600,0	2,3	4 600,0	2,3	109,5	100,0
Lüle taşı (S)	10,0	0,0	15,0	0,0	20,0	0,0	0,0	0,0
Zımpara taşı (S)	6 000,0	0,5	6 500,0	0,6	7 000,0	0,6	120,0	100,0
ARA TOPLAMI	—	2 238,7	—	2 709,7	—	3 064,8	121,0	113,6
Maden suları, taş, kil tuz ve diğerleri	—	525,0	—	588,0	—	653,0	112,0	111,0
MADENCİLİK SEKTÖRÜ GENEL TOPLAMI	—	2 763,7	—	3 297,7	—	3 737,8	119,3	113,3

Not :
K : Konsantre
A : Ayıklanmış
T : Türetme
S : Satılabilir

TABLO : 163 — Madencilik Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari FOB Antalya

Ana mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme İndeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(3)	(8)=(6)/(4)
METAL MADENLERİ								
ANTİMUAN								
Tenörlü	24 550.0	—	30 000.0	—	65 000.0	—	—	—
Konsantre ayıklanmış	5 394.9	14.7	7 500.0	24.8	10 000.0	30.0	168.5	168.1
BAKIR								
Tenörlü	921 543.0	—	1 000 000.0	—	150 000.0	—	—	—
Konsantre	71 036.0	54.0	80 000.0	84.4	80 000.0	84.4	132.8	100.0
DEMİR - ÇİNKO								
Tenörlü	34 000.0	18.2	30 000.0	18.6	40 000.0	22.4	107.7	114.3
Konsantre + Ayıklanmış	30 481.0	—	20 000.0	—	30 000.0	—	—	—
DEMİR								
Tenörlü	30 481.0	—	30 000.0	—	40 000.0	—	—	—
Konsantre	2 750.0	12.0	0 000.0	15.1	10 000.0	18.9	125.8	125.2
ÇİNKO								
Tenörlü	61 914.0	—	75 000.0	—	100 000.0	—	—	—
Konsantre	27 718.0	15.2	30 000.0	13.0	32 000.0	14.0	115.0	108.7
DEMİR								
Tenörlü	2 509 364.0	122.0	2 350 000.0	119.9	2 150 000.0	127.5	97.5	106.2
KROM								
Tenörlü	842 270.0	153.0	470 000.0	161.9	650 000.0	145.2	106.4	101.3
Konsantre	252 880.0	—	270 000.0	—	300 000.0	—	—	—
MANGANEZ								
Tenörlü	13 000.0	4.5	10 000.0	5.6	15 000.0	8.4	117.6	150.0
CIVA								
Konsantre	112 907.0	11.9	150 000.0	17.3	200 000.0	28.9	145.4	166.8
PİRİT								
Konsantre	139 944.0	37.5	140 000.0	36.8	250 000.0	49.4	142.5	134.2
MİNERAL ENERJİ KAYNAKLARI								
TAŞKÖMÜRÜ								
Tenörlü	7 741 277.0	—	7 800 000.0	—	7 850 000.0	—	—	—
Satılabilir	4 403 647.0	434.3	4 680 000.0	460.3	4 650 000.0	660.3	104.4	100.0
LİNYİT								
Tenörlü	8 338 300.0	—	9 000 000.0	—	10 000 000.0	—	—	—
Satılabilir	5 772 000.0	368.4	6 300 000.0	427.0	6 500 000.0	453.0	115.6	106.6
ASFALTİT								
Satılabilir	31 500.0	2.3	35 000.0	2.8	50 000.0	3.3	127.3	117.9
HAM PETROL	3 000 000.0	388.7	3 800 000.0	514.8	4 000 000.0	544.8	132.9	105.3
ENDÜSTRİYEL HAM MADDELER								
ASBEST								
Tenörlü	5 188.0	0.5	6 500.0	0.7	7 500.0	0.8	140.0	114.3
BARİT								
Tenörlü	33 074.0	2.2	35 000.0	2.3	36 000.0	2.6	104.4	103.9
Öğütülmüş	1 658.0	0.3	2 000.0	—	6 000.0	—	—	—
KAYA TUZU								
Tenörlü	433 674.0	—	500 000.0	—	600 000.0	—	—	—
Satılabilir	334 478.0	73.0	350 000.0	80.1	400 000.0	97.2	113.5	114.3
KİREÇTAŞI								
Tenörlü	94 500.0	—	80 000.0	—	85 000.0	—	—	—
Satılabilir	35 700.0	17.5	35 700.0	18.4	35 700.0	18.4	100.1	100.0
MANYEZİT								
Tenörlü	210 003.0	20.4	250 000.0	22.5	270 000.0	30.5	109.2	117.0
Kalsine	31 584.0	17.3	40 000.0	26.4	52 000.0	39.6	152.6	108.3
KİREMİT	80 500.0	87.1	95 000.0	92.7	115 000.0	75.9	106.4	121.1
SODYUM SÜLFAT								
Tenörlü	19 765.0	—	14 000.0	—	16 000.0	—	—	—
Konsantre	1 360.0	1.3	4 000.0	3.1	5 000.0	3.9	254.3	125.0
FLOROİT								
Tenörlü	2 964.0	1.0	3 100.0	1.1	3 100.0	1.1	110.0	100.0
LİLİTAŞI	835.0	0.9	1 000.0	1.1	1 000.0	1.1	122.2	100.0
KİMYA								
Tenörlü	54 905.0	—	70 000.0	—	80 000.0	—	—	—
Satılabilir	43 437.0	3.8	50 000.0	5.3	65 000.0	8.9	138.0	113.5
Kuvarsit	45 200.0	2.3	50 000.0	2.5	55 000.0	3.5	131.7	114.3
ARA TOPLAM	—	2 181.1	—	2 530.2	—	2 790.0	112.9	104.7
Maden ocağı, taş, kil, tuz ve öğütme	—	534.5	—	588.0	—	660.0	110.1	111.0
MADENCİLİK SEKTÖRÜ GENEL TOPLAMI	—	2 743.1	—	3 118.2	—	3 550.0	113.6	107.3

TABLO : 144 — Madencilik Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari FOB

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer Toplamı	1970 Tahminleri Değer Toplamı	1971 Programı Değer Toplamı	Zincirleme Endeks 1970/1969	Zincirleme Endeks 1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
METAL MADENLERİ					
Antimuan (Konsantre	16.2	58,5	68,0	361.1	116.2
Civa	—	—	—		
Çinko (Konsantre)	13,7	17.6	22.5	128.5	127,8
Krom (Satılabilir)	115.3	142.5	214.2	123.6	150,3
Kurşun (Konsantre)	3,5	4,8	6.9	137,1	143,8
Çinko - Kurşun (Satılabilir)	6.2	13 4	20 9	216.1	156,0
Manganez (Satılabilir)	0,9	0.2	0.3	22.2	150,0
Pirit (Satılabilir)	12,7	14,1	21,7	111,0	153,9
BİRİNCİL ENERJİ KAYNAKLARI					
Taşkömürü (Satılabilir)	12,4	28,8	—	232.3	—
ENDÜSTRİYEL HAMMADDELER					
Barit (Satılabilir)	2,5	3,6	6,0	144,0	166,7
Bor tuzu (Satılabilir)	77,5	106.5	202.5	137,4	190,1
Lüle taşı	21,4	0,7	0.8	53,8	114.3
Manyezit	21.1	24.6	37,0	116,6	152,0
Mermer	1,3	4.3	13,0	330,8	302,8
Zımpara	4,2	5,3	9.2	126,2	173,6
Boksit	—	—	9,0	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	288.8	424.9	632,0	147,1	148,7

TABLO : 143 *Madencilik Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri*

Miktar :
Deger : *Milyon T.L.*
Fiyat :

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer Toplamı (1)	1970 Tahminleri Değer Toplamı (2)	1971 Programı Değer Toplamı (3)	Zincirleme Endeks 1970/1969 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
Demir	—	2.0	42.0	—	2 100,0
ENDÜSTRİYEL HAMMADDELER					
Kükürt (Rafine)	9.2	0.2	5.0	2.2	2 500,0
Asbest	18.9	19.0	28.9	100,5	152,1
Flüorit	1.6	2,0	2.1	125,0	105,0
Barit	0,1	1.2	0.5	1 200,0	41,7
Fostor tuzları	16.1	24.6	90.0	152,8	365,9
Pirit	—	—	15.0	—	—
Diğerleri	3,7	4.5	6,0	121,6	133,3
BİRİNCİL ENERJİ KAYNAKLARI					
Ham petrol	378.9	620,0	1 157,0	163,6	186,6
Madencilik (Ham petrol hariç)	49,6	53.5	189,5	107,9	354,2
SEKTÖR TOPLAMI	428.5	673,5	1 346,5	157,2	199,9

İMALÂT SANAYİİ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

a. Genel durum :

1967 yılından 1969 yılının sonuna kadarki dönemde imalât sanayii toplam olarak İkinci Plan hedeflerine yakın bir gelişme göstermiştir. Ancak gelişmeler sektörel bazda ele alındığında Planda öngörülen sanayileşme hedeflerinden bazı önemli sapmalar göze çarpmaktadır.

İkinci Planda genellikle yatırım malı ve ara mal üreten sanayilerle önemli ölçüde ithal ikamesi sağlayan sanayilerin gelişeceği bir sanayileşme politikası öngörülmüştür. Yatırım dağılımında bu sektörlere ağırlık verilmekle birlikte tesisler üretime henüz başlamadığından sanayi üretimi içinde tüketim sanayileriyle Plastik, Seramik gibi çoğunlukla tüketim malı üreten sanayilerde Planda öngörülenin oldukça üzerinde bir gelişme görülmektedir. Buna karşılık Makina İmalât ve Gemi İnşaat gibi ana sanayi kollarındaki gelişme hızı, Planda öngörülenden az olmuştur.

Bu dönemde birçok sektörde arz kısıtlı kalmıştır. Bu yüzden Tablo 149 gerçek talep eğiliminden çok tüketime arzedilen miktarı göstermektedir. Sadece birkaç ana malda önemli stok hareketleri olmuş, arz talebin üzerine çıkmıştır. Çay, şeker ve tütün gibi ham maddesi özel sektörden sağlanan tüketim mallarında stok artışı olmuştur. Pamuklu dokumada 1968 ve 1969 yıllarında artmış bulunan stoklar 1970 yılından itibaren, ihraç imkânlarının da artmasıyla, erimeye başlamıştır.

İmalât Sanayi toplam ihracatı Plan hedeflerine yakın bir gelişme eğilimi göstermektedir. (Tablo 150) İhracat, Gıda, Kimya, Deri ve Kösele, Cam, Madeni Eşya Sanayii sektörlerinde Plan hedeflerine uygun bir gelişme gösterirken, Pamuklu Dokuma ve küçük bir değerde Makina İmalât Sanayiinde Plan hedeflerini aşmıştır. Bu arada Plan'da bulunmamakla beraber Lastik, Petrol Ürünleri, Demir - Çelik, Karayolu Taşıtları ve Gemi İnşaat Sektörlerinde de bir miktar ihracat gerçekleşmiştir. Yukarıda açıklanan sektörlerin dışındakilerde ihracat, Plan hedeflerine ulaşamamıştır.

İthalâtın bileşiminde Plan hedeflerinden bazı sapmalar görülmektedir. (Tablo : 152) Örneğin, Planda öngörülmemekle beraber Plastik, Pişmiş Kilden Gereçler, Çimento, Cam ve Seramik sektörlerinde bir miktar ithalât zorunlu olarak yapılmıştır. Gıda, İçki, Petrol ürünleri, Demirden Başka Metaller, Madeni Eşya, Tarım Alet ve Makinaları, Karayolu Taşıtları ve Demiryolu Taşıtları Sektörlerinde Plan hedefleri aşılmış; özellikle Demir - Çelik ve Makina İmalât Sektörlerindeki ithalât Plan hedeflerinin altında gerçekleşmiştir.

Yukarıdaki gerçekleşmelerin ışığında İmalât Sanayiinin gelişmesi şöyle görülmektedir : Genellikle - normal ve dayanıklı - tüketim malı üreten ve bu tüketim malları için ara mal üreten sanayi kollarında Plan hedeflerine uygun, hatta bazılarında Plan hedeflerini aşmaya yönelen bir gelişme vardır. Birim fiyatı düşük, fakat tüketim miktarı yüksek olan ve geniş bir tüketici kitlesine hitabeden malların üretimi ağırlık kazanmaktadır. Tüketim malı ithalâtı çok kısıtlı olduğundan bu sanayi kolları yurt içinde büyük rekabete karşı korunmuş bulunmaktadır. Kalite ve maliyet sorunu, büyük ve ekonomik yönden güçlü kuruluşlarda çözümlenmiş ve üretim dış pazarlarda - yeterli teşvik tedbirleriyle - rekabet gücü kazanmış bulunmaktadır. Küçük ve orta kuruluşlardaki üretimin hemen hemen tümü iç talebe yönelmiştir. Bu alanlarda genellikle yeterli iç ve dış rekabetin bulunmaması nedeniyle kalite ve maliyet gibi sorunlar gerektiği oranda ağırlık kazanmamıştır.

Tüketim malları ve ara malların üretimindeki gelişme, konut yapımındaki hızlı artış ile kullanılan teknoloji ve kalite unsurlarından oldukça etkilenmiştir. İnşaat sektörünün girdisi olan tuğla, kiremit, sıhhî tesisat malzemesi ve diğer inşaat malzemelerinin üretimi konut inşaatına paralel olarak artarken lüks tip inşaatın gelişmesiyle bahis konusu malzemenin cinsinde ve kalitesinde bir yükselme meydana gelmiştir.

Genellikle yatırım malı ve bunlar için ara malı üreten sanayilerde gelişme Plan hedeflerinin altında kalmaktadır. Bu sektörlerde Planda öngörülen önemli projelerden bazıları henüz başlatılamamış, başlamış olanlardan da bir kısmı tamamlanmamış bulunmaktadır. Ağır Makina Sanayii kompleksi, dişli kutusu, karayolu taşıtları motoru, gemi dizel motoru, tersane projeleri yatırım safhasına geçmemiş; rafineri, demir - çelik, alüminyum, otomobil, lokomotif projeleri henüz üretime başlamamışlar; sun'i gübre, petro - kimya, gazete ve kraft kâğıdı projeleri de 1970 yılı içinde üretime geçmişlerdir.

Bu nedenlerle Plan döneminin ilk iki yılında adı geçen sektörlerde üretim kantitatif olarak Plan hedeflerinin altında kalırken sanayi yapısı da Plan'da öngörülenden farklı bir yönde gelişme göstermiştir.

b. Sorunlar :

İmalât Sanayiinde yukarıda açıklanan durumun nedenleri aşağıda çeşitli sorunlar içinde ele alınmıştır.

Ham madde konusu İkinci Plan döneminin ilk iki yılında İmalât Sanayii genel sorunlarının ağırlık merkezini teşkil etmiştir. Bu sorun özellikle yatırım malı ve onun girdilerini üreten sanayileri daha yoğun olarak etkilemiştir. Tüketim malı ham maddeleri ise yurt içi üretimiyle sağlanması - saç mamullerinde olduğu gibi -, talebin fiyat elâstikliğinin düşük bulunması - inşaat demirinde olduğu gibi -, standart dışı ucuz fiyatla sağlanması - plastiklerde olduğu gibi - nedenleriyle önemli bir sorun ortaya çıkartmamışlardır.

Ham madde sorunu, özellikle demir - çelik gibi tahsisli mallarda kısmî güçlüklere yol açmıştır. Örneğin; ham maddenin üretim kapasitesi oranında tahsis edildiği bazı sanayi kollarında suni kapasite artı-

rımına gidilmiş; yatırım malı üretimi için tahsis edilen bazı ham maddeler ise, büyük kâr oranları dolayısıyla, tüketim malı üreten sanayilere devredilmiştir. Ham maddenin çeşitli yönlerden kısıtlı ve pahalı olması özellikle makina imalât, elektrik makinaları (Transformatörler) ve gemi inşaat sanayii sektörlerini etkilemiştir.

Yatırım toplamı Plan hedeflerine uygun bir gelişme göstermekle birlikte yatırımların önemli gecikmelerle gerçekleşmeleri ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Gecikmelerin imalât sanayii gelişme hızı üzerindeki olumsuz etkisini, Plan döneminin son yıllarında karşılayacağı beklenmektedir.

Özel sektör yatırımlarında en önemli sorun büyük yatırımlar için yeterli öz kaynağın sağlanamamasıdır. Plan döneminin başlarında yatırımlar daha ziyade küçük üniteler halindeyken dönemin ortalarına doğru uygulanan teşvik politikasıyla müteşebbislerin ekonomik güclerini birleştirme ve tasarruf sahiplerinin yatırımlara katılma eğilimlerinde bir gelişme görülmektedir.

Halen şehirlerde kısıtlı imkânlarla üretim yapan birçok iş yerinin kurulmakta olan sanayi bölgelerinde daha geniş kapasiteli, daha modern tesislere sahip olmasıyla üretimde miktar ve kalite itibariyle bir gelişme beklenmektedir.

İmalât sanayiinde birbiriyle yakından ilişkisi bulunan maliyet kalite ve teknoloji sorunları üretimin gelişmesinde ve dış rekabet gücü kazanmasında önemli birer engel teşkil etmektedir. Her ne kadar 1970 yılının ikinci yarısında Türk Paarsının yeniden düzenlenmesiyle yerli üretim maliyeti dış ülkelerdekiyle kıyaslanabilecek seviyeye gelmişse de birçok sektörde maliyet, yapı itibariyle gerektiğinden yüksek görülmektedir. Maliyet yüksekliğine yol açan faktörler hammadde ve ara mal fiyatlarının yüksekliği, yatırımların optimum kapasitelerde gerçekleşememesi, kapasite kullanma oranlarının çoğunlukla düşük olması, seçilen teknolojinin uygun olmaması, özel fonlar dışındaki kredilerde faiz ve diğer masrafların yüksek olması, rasyonel üretim programlanması ve verimlilik konularının henüz gerekli önemi kazanmamış bulunmasıdır. Bu durum sanayi rehberlik hizmetlerinin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Döviz imkânlarının kıtlığı dolayısıyla ithal mallarında önemli kısıtlamalara gidilmesi zorunlu olmuş, transferler büyük gecikmelerle yapılabilmiştir. Bunun sonucunda, proje kredileri dışında kalan yatırım mallarıyla yerli üretimin girdilerinin ithalinde fiyat ve miktar yönlerinden güçlükler ortaya çıkmıştır. Yerli üretimin fiyat ve kalite yönlerinden düzenlenmesi amacıyla yapılacak ithalât çok dar bir çerçevede kalmış, bazı yedek parça teçhizat ve malzemede gereksiz stok artışlarına gidilmesi zorunluğu doğmuştur.

Kantitatif gelişmesiyle Plan hedeflerine yaklaşmakta olan ihracat, aynı zamanda önemli sorunlar ortaya çıkartmaktadır. Kabuksuz fındık, kuru meyve, zeytinyağı gibi ilkel üretim maddelerinin yanında pamuk ipliği, pamuklu dokuma, cam, orman ürünleri, çimento dayanıklı tüketim malları, gemi, vagon, karayolu taşıtları, çeşitli madeni eşya ve makina parçaları gibi esas sanayi mamulleri ihracatı da geliş-

mektedir. Bu gelişmede Plan döneminin başlarında düzenlenen teşvik tedbirlerinin uygulanması esas faktörü teşkil etmektedir. Bununla beraber imalât sanayii ihracatında kalite, maliyet, üretim hacmi, pazarlama, arzın devamlılığı, satış sonrası hizmetlerin sağlanması gibi önemli sorunlar henüz tamamiyle çözümlenmemiştir.

İmalât Sanayiinin diğer önemli bir sorunu montaj sanayii talimatının uygulanmasında görülmektedir. Bu kapsama giren malların yerli inputlarının yeterli ölçüde gelişememesi nedeniyle talimatta öngörülen döviz tasarruf oranlarına erişilememiştir. Küçük kapasitedeki kuruluşların birleştirilerek ekonomik üretim seviyesine çıkartılması çalışmaları beklenenden daha yavaş gelişme göstermektedir. Son durumuyla montaj sanayiinde yerli parça oranı mevcut imkânlar içinde özellikle karayolu taşıtlarında, optimum seviyeye ulaşmış bulunmaktadır. Ancak bazı malların montaj sanayii kapsamına alınarak yerli üretim oranının arttırılmaya zorlanması sonucunda maliyet yükselmeleri meydana gelmiştir. Tablo 157 de 1969 yılına kadar gerçekleşen ve 1970 yılı için öngörülen döviz tasarruf oranları görülmektedir.

2. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

İmalât Sanayii üretiminde Plan döneminin ilk iki yılında gerçekleşen gelişme eğiliminin 1970 ve 1971 yıllarında Planın öngördüğü yöne hızla gelişmekte olduğu görülmektedir (Tablo 148). Gıda, tütün ve dokuma dışında kalan sektörlerin üretiminin toplam üretim içindeki yeri 1967 de yüzde 44.4 iken 1969 da yüzde 46.4 e çıkmıştır. 1971 de yüzde 52.2 ye ulaşacağı tahmin edilmektedir. Buradan da görüleceği gibi sanayi niteliği daha yoğun olan sektörlerde 1970 ve 1971 yıllarında hızlı bir gelişme beklenmektedir.

Bu gelişmeyi sağlayan faktörlerin başında, yukarıda da açıklandığı gibi, kapasite arttırımı nedeniyle gecikmelerle gerçekleşen büyük projelerin üretimi gelmektedir. Kâğıt, petrokimya, sülfat asidi, suni gübre, sentetik elyaf, otomobil imalî konularında 1970 yılında tamamlanan yatırımlar 1971 yılında önemli ölçüde üretim artışı ve ithal ikamesi sağlıyacaklardır.

1969 yılı sonunda 933 sayılı Kanunun bazı maddelerinin iptali sonucu oldukça yavaşlamış bulunan gemi inşa ve onarım faaliyetlerinin, 1970 yılı ikinci yarısında Gemi İnşa ve İthal Yönetmeliği'nin yayınlanmasından sonra süratle artması beklenmektedir.

Makina İmalât Sanayiinde beklenen artış hızının geçen yılların üstünde olmasına rağmen Plan hedefine 1971 yılında da henüz ulaşamıyacağı anlaşılmaktadır. Bu sektörde Plan çalışmalarında öngörülmüş bulunan ağır makina sanayii, dişli kutusu, taşıt ve gemi dizel motorları gibi büyük ve önemli projelerin gerçekleştirilmesi yolundaki çalışmalar devam etmektedir.

Dokuma sanayiinde, özellikle pamuk ipliği ve pamuklu dokumada, geçen yıllardakini oldukça aşan bir üretim artışı beklenmektedir. Dış talepteki gelişme sonucu kapasite kullanma oranında önemli bir yükseliş tahmin edilmektedir.

Talep artışı veya daha doğru bir deyimle tüketim, -birincil tüketim malı üreten sektörler dışında- Plana uygun gelişmesini devam ettirecektir. Devalüasyon kararı ve Finansman Kanununun uygulanmasıyla 1970 yılının son aylarıyla 1971 yılının ilk aylarında talepte geçici bir dalgalanma görüleceği tahmin edilmektedir. Ancak daha sonraki sürede talebin istikrarlı bir gelişme izleyeceği beklenmektedir. (Tablo : 149)

İmalât Sanayii ihracatında geçen yıllarda görülen gelişmenin 1971 de daha da hızlanması beklenmektedir. Devalüasyon kararından sonra dış piyasada fiyat yönünden rekabet gücü kazanmış bulunan ihraç mallarına dış talebin önemli ölçüde artacağı tahmin edilmektedir. (Tablo : 150)

İmalât sanayiindeki toplam ihracatın yapısında da geçen yıllara kıyasla önemli bir değişme beklenmektedir. Sınai niteliği yüksek olan malların toplam ihracat içindeki payı artmaktadır. Gıda, içki ve tütün sektörleri dışındakilerin toplam ihracat içindeki payı 1967 yılında yüzde 0,9 iken 1969 yılında yüzde 1,4 e yükselmiştir. Bu oranın 1971 yılında yüzde 27,1 e yükselmesi beklenmektedir. Bu artışın başlıca nedenleri uygulanmakta olan etkili teşvik tedbirleri, devalüasyon sonucu dış pazarlarda fiyat yönünden rekabet gücünün artması, gelişen ihraç imkânları karşısında ürün kalitesinin yükseltilmesi ve pazarlama konusunda geliştirilmesidir.

İthalât geçen yıllara olduğu gibi, döviz imkânlarına bağlı bir gelişme gösterecektir. Bu bakımdan Tablo 152 gerçek ithalât talebini aksettirmeden çok sınırlı döviz kaynaklarının sektörler arasında dağılımını göstermektedir.

İthalâtta en büyük ağırlığı yatırım mallarıyla ara mallar (Makina - teçhizat, suni gübre, cam v.s.) teşkil etmektedir. İthalâtta öncelik yurt içi yatırım malı üretiminin girdileriyle yatırım mallarına verilecektir. Fason imalât amacıyla yapılacak geçici ithalâtta, gerekli teşvik tedbirlerinin ve sağlanacak kolaylıkların etkisiyle, bir artış beklenmektedir. Kapasite kullanımını arttırıcı nitelikte olan bu fason imalâtın yurt içi üretim maliyetlerinin düşmesine de yol açacağı tahmin edilmektedir.

İthalâtın liberalleştirilmesi konusu 1971 yılında, mevcut döviz imkânlarına bağlı olarak, ele alınacak, geçen yıllardaki bazı tahsisli malların liberasyona alınması ve düzenleyici ithalât uygulamasına devam edilecektir.

1970 yılında imalât sanayiinde yapılan gözlemler, Birinci bölümde belirtilen sorunların bazılarının 1971 yılı içinde çözümlenme eğilimiinde olduğunu göstermektedir. Standartlar ve kalite kontrolu konularında ilgili kamu kuruluşlarınca 1970 yılında yapılan yoğun çalışmalar sonucu, 1971 yılında mamul mal kalitesinde bir gelişme beklenmektedir. Bu gelişmede ihraç imkânlarının artmasının da bir rolü vardır.

İşçi ücretlerindeki artışların maliyet üzerindeki etkilerinin minimum seviyeye indirilmesi zorunluluğu prodüktivite konusundaki çalışmalara yoğunluk kazandırmış bulunmaktadır. 1971 yılında prodüktivite çalışmalarının daha ağırlık kazanacağı, bununla ilgili olarak en uygun teknoloji seçimi çalışmalarının önem kazanacağı tahmin edilmektedir.

Yatırımlarda yüksek oranda yerli mamul kullanılmasını sağlamak amacıyla geçen yıllarda teşviki öngörülen desing-konstrüksiyon ve mühendislik bürolarının 1971 de imalât sanayiine katkılarının artacağı tahmin edilmektedir. Bu suretle, özellikle makina imalât sanayiinde, ciddi bir darboğaz teşkil eden «Desing» sorununun çözümlenmesine başlanılmış olacaktır.

3. TEDBİRLER :

a. Ankara Sanayi Bölgesinin kurulması hazırlıkları 1971 yılı içinde sonuçlandırılarak uygulamaya geçilecektir.

b. İmalât sanayiinin her kolunda, özellikle atıl kapasite bulunan üretim kollarında, yurt dışına fason imalât yapılması teşvik edilecektir. Bu amaçla Sanayi Bakanlığı bir çalışma yaparak fason imalât konusundaki formalite ve uygulama güçlüklerini tespit edecek; bu çalışma sonucuna göre, Devlet Planlama Teşkilâtı koordinatörlüğünde ilgili kamu kuruluşları kendi bünyelerindeki mevzuatın ve uygulamanın fason imalâtı teşvik edici ve kolaylaştırıcı yönde tadili için gerekli çalışmaları yapacaklardır.

c. Ambalaj sanayiindeki gelişmeleri izlemek, gerekli araştırmaları yapmak ambalajlama standartlarının hazırlanmasını sağlamak, ambalaj kalitesinin kontrolunu yapmak ve bu konularda ambalaj üreticileriyle ambalaj kullananlara yayın, kurs, seminer v.s. yollarla yardımcı olmak özellikle ihraç mallarının dış pazarların tercih ve teknolojisine uygun şekil ve standartta ambalajlanmasına yardımcı olmak amacıyla bir Ambalaj Sanayii Merkezi kurulacaktır.

Bu kuruluş için yapılacak çalışmalar Program döneminin ilk yarısında sonuçlandırılacak ve kuruluşun dönemin ikinci yarısında faaliyete başlaması sağlanacaktır.

d. Tekel Genel Müdürlüğünün İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı hedeflerine göre ve sonuçlanmış bulunan reorganizasyon çalışmaları gereğince çay, içki, tütün, tuz v.s. sanayileri ile ilgili tesisleri birer iktisadi devlet teşekkülü bünyesinde toplanacaktır.

TABLO : 146 — İmalât Sanayii Üretiminde Gelişmeler *(Cari Fiyatlarla)*

Milyon TL.

	1967	1968	1969	1970 (1)	1971 (2)	1968/67	1969/68	1970/69	1971/70
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
Toplam imalât sanayii üretimi (Gıda sektörü hariç)	34 956,7	39 824,4	46 589,3	55 205,5	65 667,2	113,9	117,0	116,5	119,0
İmalât sanayii toplamı (Gıda+ tütün+tekstil hariç)	23 433,8	26 911,4	31 660,8	38 091,0	47 129,9	114,8	117,6	120,3	123,7
İMALÂT SANAYII TOPLAMI	52 895,1	59 381,4	68 364,2	78 455,4	90 479,6	112,3	115,1	114,8	115,3

(1) 1970 değerleri tahmini değerlerdir.
(2) 1971 değerleri 1970 fiyatlarıyladır.

TABLO : 147 — İmalât Sanayii Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon TL.
Fiyat : Cari fiyat

Ana Mallar	Talep Gerçekleşmeleri			Program Talep Tahminleri		Program Tahmininin % Olarak Gerçekleşme		Talep Gerçekleşmesinde Zincirleme Endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (2)/(4)	(7) = (3)/(5)	(8) = (2)/(1)	(9) = (3)/(2)
Gıda sanayii	15 324.5	17 187.5	19 668.5	17 026.0	17 970.6	100.9	109.4	112.2	114.4
İçki sanayii	792.0	936.9	1 143.2	755.2	884.9	124.1	129.2	118.3	122.0
Tütün sanayii	1 400.9	2 252.2	2 639.8	1 607.2	1 632.0	140.1	161.7	160.8	117.2
Dokuma ve giyim eşy.	8 759.0	9 700.0	11 050.0	10 495.0	11 840.0	92.4	93.3	110,7	113.9
Orman ürünleri işleme	1 983.9	2 271.1	2 840.4	2 032.4	2 508.5	111.7	113.2	114.5	125.1
Kâğıt sanayii	573.5	629.0	639.3	521.4	677.0	120.6	94.4	109.6	101.5
Basım sanayii	467.0	585.8	689.2	522.2	585.0	112.2	117.8	125.4	117.6
Deri ve kösele işleme	210.0	228.0	250.0	235.8	231.0	96.7	108.2	108.6	109.6
Lastik sanayii	949.9	930.0	1 035.2	1 17[illegible]0	1 298.0	79.4	79.8	97.9	111.3
Plastik işleme	380.0	450.0	588.0	432.8	515.0	104.0	114.2	118.4	130.7
Kimya sanayii	4 346.9	4 347.0	5 275.5	3 626.8	5 864.3	119.9	90.1	102.5	121.6
Petrol ürünleri	3 631.2	4 243.9	4 869.3	—	—	—	—	118.3	113.8
Çimento sanayii	757.8	861.4	1 002.0	971.0	1 065.0	88.7	99.9	113.6	123.5
Pişmiş kil ve çimt. G.	607.2	727.6	863.1	726.8	868.0	95.6	99.4	114.4	124.1
Cam sanayii	408.5	456.7	493.5	420.0	523.9	108.7	94.2	111.8	108.1
Seramik sanayii	171.1	209.5	242.8	188.0	251.2	111.4	115.2	122.4	115.8
Demir-çelik	2 614.6	3 062.4	3 501.7	—	—	—	—	117.1	114.3
Demirden başka metaller	669.3	916.4	1 190.0	—	—	—	—	132.9	129.8
Mâdeni eşya	2 212.3	2 522.9	3 026.5	2 640.1	3 006.8	95.6	100.7	114.0	120.0
Makina imalât	2 687.3	3 203.8	3 177.9	4 191.3	3 696.5	76.4	86.2	119.2	99.2
Tarım alet ve makinaları	580.9	818.4	983.3	642.4	755.8	127.4	130.1	140.9	120.1
Elektrik makinaları	1 057.4	1 252.8	1 605.2	1 080.0	1 610.6	116.2	99.7	118.5	128.1
Elektronik sanayii	637.1	472.1	419.1	740.7	919.3	63.7	45.6	74.1	88.8
Karayolları taşıt	1 936.9	2 297.4	2 882.5	2 285.6	3 024.5	100.5	95.3	118.6	125.5
Demiryolu taşıtları	212.5	275.7	222.6	267.4	383.3	103.1	58.1	129.7	80.7
Gemi inşaat	246.2	239.1	189.9	—	522.0	—	36.9	97.1	79.4
Uçak bakım ve onarımı	12.0	100.0	85.8	100.0	85.0	100.0	100.0	833.3	85.8
TOPLAM	53 619.9	61 177.6	70 574.3	52,659.9	60 708.2	116,2	116,3	114,1	115.4

TABLO : 148 — İmalât Sanayii İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmesi *Değer : Milyon TL.*
Fiyat : Cari FOB fiyat

Ana Mallar	İhracat Gerçekleşmeleri			Program İhracat Tahminleri		Program Tahmininin % Olarak Gerçekleşme		İhracat Gerçekleşmesinde Zincirleme Endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (2)/(4)	(7) = (3)/(5)	(8) = (2)/(1)	(9) = (3)/(2)
1. Gıda sanayii	1 505,1	1 317,5	1 772,0	1 263,8	1 263,0	104,2	140,3	87,5	134,5
2. İçki sanayii	5,0	7,8	5,0	7,4	8,6	102,7	58,1	152,0	65,8
3. Tütün sanayii	1 062,0	853,5	733,1	936,0	1 287,0	91,1	57,0	80,4	85,9
4. Dokuma ve giyim eşyası	27,2	76,0	140,7	104,0	158,0	73,5	89,0	279,4	185,1
5. Orman ürünleri işleme	5,3	7,0	6,8	39,9	61,5	17,3	11,1	132,0	97,1
6. Kâğıt sanayii	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Basım sanayii	0,9	1,0	1,3	3,2	2,5	31,2	52,0	115,3	130,0
8. Deri ve kösele iml.	48,3	50,5	60,6	82,8	58,0	61,0	104,5	104,5	120,0
9. Lastik sanayii	—	—	3,9	—	—	—	—	—	—
10. Plastik işleme	—	—	0,002	—	—	—	—	—	—
11. Kimya sanayii	33,9	29,2	62,3	63,0	94,4	46,3	62,7	86,1	213,4
12. Petrol ürünleri	23,1	25,2	8,5	19,4	4,2	129,9	202,4	109,1	33,7
13. Çimento sanayii	—	0,1	0,2	—	—	—	—	—	200,0
14. Pişmiş kil ve çim. G.	—	—	—	—	0,6	—	—	—	—
15. Cam sanayii	2,6	8,5	3,6	27,8	25,0	30,6	14,2	326,9	41,9
16. Seramik sanayii	—	0,8	0,3	4,3	3,2	18,6	9,4	—	37,5
17. Demir-çelik	1,0	1,3	8,0	—	—	—	—	130,0	615,3
18. Demirden başka met.	183,1	166,4	112,7	231,9	181,6	71,8	61,9	91,0	67,6
19. Madeni eşya	2,4	3,3	10,0	6,0	4,1	55,0	243,9	137,5	303,0
20. Makina imalât	1,0	1,4	6,9	14,2	16,5	9,9	41,8	140,0	492,9
21. Tarım alet ve maki.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22. Aletlerin makinaları	0,5	0,24	0,3	45,0	5,4	0,44	5,6	48,0	125,0
23. Elektrik sanayii	0,1	—	0,09	1,0	3,2	—	2,8	—	—
24. Karayolları taşıt.	—	0,01	0,5	—	—	—	—	—	5 000,0
25. Demiryolu taşıt	—	—	—	—	29,4	—	—	—	—
26. Gemi inşaat	2,8	2,2	2,9	—	—	—	—	78,6	131,8
27. Uçak bakım ve on.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	2 904,3	2 551,8	2 939,7	2 852,7	3 206,2	89,5	91,6	87,9	115,2

TABLO : 149 — İmalât Sanayii Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon TL.
Fiyat : Cari fiyat.

Ana Mallar	Üretim Gerçekleşmeleri			Program Üretim Tahmin'leri		Program Tahmininin % Olarak Gerçekleşme		Üretim Gerçekleşmesinde Zincirleme Endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (2)/(4)	(7) = (3)/(5)	(8) = (2)/(1)	(9) = (3)/(2)
Gıda sanayii	17 938.4	19 557.0	21 774.9	14 975.8	19 592.7	130.6	111.1	108.7	111.3
İçki sanayii	812.1	965.9	1 175.8	770.8	899.0	125.3	130.8	118.9	121.7
Tütün sanayii	2 423.2	3 063.3	3 838.5	2 543.2	2 919.0	120.4	131.5	126.4	125.3
Dokuma ve giyim eşy.	9 100.0	9 850.0	11 090.0	10 600.0	12 250.0	92.8	90.5	108.2	112.6
Orman ürünleri işleme	1 973.1	2 202.0	2 842.6	2 073.0	2 569.3	106.2	110.6	111.6	129.1
Kâğıt sanayii	386.0	438.0	442.3	341.5	417.0	128.3	106.1	113.5	101.0
Basım sanayii	446.0	560.0	665.6	510.0	560.0	109.8	118.9	125.6	118.9
Deri ve kösele işleme	258.3	278.5	310.6	318.3	289.0	87.5	107.5	107.8	111.5
Lastik sanayii	885.6	870.0	948.9	1 091.0	1 244.0	79.7	76.3	88.3	109.0
Plastik işleme	378.0	447.0	586.0	432.6	515.0	103.3	113.8	118.2	131.0
Kimya sanayii	2 365.7	2 778.7	3 674.7	2 816.4	3 445.5	98.7	106.7	117.5	132.2
Petrol ürünleri	3 483.0	3 982.3	4 038.2	—	—	—	—	—	—
Çimento sanayii	740.5	801.7	985.2	926.7	1 020.0	86.5	96.6	108.2	122.9
Pişmiş kil ve çim.G.	577.2	695.1	867.3	711.6	868.0	97.7	99.9	120.4	124.8
Cam sanayii	359.6	443.4	465.8	533.2	542.4	83.1	85.8	113.8	105.0
Seramik sanayii	173.7	210.7	253.6	209.8	254.4	100.2	99.6	121.1	120.8
Demir-çelik	3 127.7	3 509.5	3 742.8	2 920.0	4 000.0	120.2	93.6	112.2	106.6
Demirden başka metaller	734.1	944.8	1 150.2	850.0	850.0	111.1	137.4	128.7	121.7
Madeni eşya	2 040.0	2 260.0	2 775.0	2 424.5	2 834.5	97.3	97.9	115.7	117.6
Makina imalât	1 200.0	1 319.1	1 665.0	1 876.4	1 929.8	70.3	86.3	109.9	126.2
Tarım alet ve makina	450.9	629.4	798.1	602.0	702.8	104.6	113.6	139.6	126.8
Elektrik makinaları	709.3	895.0	1 219.0	757.0	1 241.6	118.2	98.2	126.2	136.2
Elektronik sanayii	303.7	328.2	282.4	347.5	452.2	94.4	66.4	108.1	86.0
Karayolları taşıt	1 506.4	1 823.4	2 365.7	1 928.2	2 739.5	94.8	86.4	116.4	129.7
Demiryolu taşıt	200.7	248.0	216.0	236.7	351.0	104.8	61.5	123.6	87.1
Gemi inşaat	120.0	162.7	170.2	87.6	258.5	185.7	65.8	135.6	104.6
Uçak bakım ve onarım	12.0	18.0	19.8	13.1	14.6	137.4	135.6	150.0	110.0
TOPLAM	52 695.1	59 351.4	68 364.2	50 896.9	62 732.8	116.7	109.0	112.3	115.1

TABLO : 180 — İmalât Sanayii İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon TL.
Fiyat : Cari CIF fiyat

Ana Mallar	İthalât Gerçekleşmeleri			İthalât Tahminleri		Program Tahmininin % Olarak Gerçekleşme		İthalât Gerçekleşmesinde Zincirleme Endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (2)/(4)	(7) = (3)/(5)	(8) = (2)/(1)	(9) = (3)/(2)
Gıda sanayii	37.0	21.0	32.1	100.0	—	21.0	—	56.7	152.8
İçki sanayii	2.7	2.5	5.3	—	—	—	—	92.6	212.0
Tütün sanayii	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dokuma ve giyim eşya	93.5	117.3	96.5	104.8	105.3	111.9	91.6	125.4	82.3
Orman ürünleri işl.	4.4	3.6	4.3	7.0	0.7	51.4	614.3	81.8	119.4
Kâğıt sanayii	187.5	191.0	197.0	195.9	260.0	97.5	75.7	101.8	103.1
Basım sanayii	20.4	26.8	25.0	19.0	25.8	141.0	96.9	131.4	93.3
Deri ve köwle işleme	48.8	24.1	19.5	22.0	14.0	109.5	139.3	49.4	80.9
Lastik sanayii	51.3	51.6	43.9	81.0	84.0	64.0	51.3	101.0	84.7
Plastik işleme	2.0	3.0	2.0	—	—	—	—	150.0	66.7
Kimya sanayii	1 708.1	1 674.2	1 702.2	1 666.3	2 257.5	100.5	75.4	98.0	101.7
Petrol ürünleri	171.3	187.0	238.1	137.3	213.3	136.2	76.0	109.2	127.3
Çimento sanayii	17.4	38.9	27.8	44.3	15.0	87.8	185.0	223.6	71.5
Pişmiş kil ve çim. G.	30.0	32.5	31.3	15.2	31.5	213.8	99.3	108.3	96.3
Cam sanayii	26.2	23.2	31.5	19.2	11.6	120.8	266.9	88.5	135.7
Seramik sanayii	0.9	0.1	0.2	0.4	0.1	25.0	200.0	11.1	200.0
Demir-çelik	327.5	305.1	316.2	415.0	435.0	73.5	72.7	93.2	103.6
Demirden başka met.	162.7	174.0	182.2	288.5	217.0	60.3	84.0	106.9	104.7
Madeni eşya	174.7	166.2	261.5	221.6	176.4	75.0	148.2	95.1	157.3
Makina imalât	1 488.3	1 886.1	1 519.6	2 329.4	1 773.2	81.0	85.7	126.7	80.6
Tarım alet ve mak.	130.0	189.0	185.2	40.4	53.0	467.8	349.4	145.4	97.9
Elektrik makinaları	345.6	358.0	366.5	348.0	374.3	102.9	103.3	102.7	108.0
Elektronik sanayii	333.5	143.9	136.7	394.2	497.3	36.5	27.5	43.1	95.0
Karayolları taşıtları	370.5	474.0	517.3	357.4	265.0	132.6	181.5	127.9	109.1
Demiryolları taşıtları	11.9	27.7	6.6	30.7	61.7	90.2	10.7	234.7	23.8
Gemi inşaat	129.0	79.6	22.6	—	—	—	—	60.9	28.8
Uçak bakım ve onarımı	—	82.0	66.0	72.0	70.0	113.9	94.3	—	80.5
TOPLAM	5 878.1	6 281.6	6 057.3	6 909.6	7 031.9	90.9	86.1	106.9	96.4

TABLO : 101 — İmalât Sanayii 1970 - 1971 Yıllığı Talep Tahminleri

Değer : Milyon TL.
Fiyat : Cari fiyat

Ana Mallar	Gerçekleşme 1969	Tahminleri 1970	Programı 1971	Endeksleme Endeksi	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Gıda sanayii	19 668.5	21 546.9	22 112.1	109.5	102.6
İçki sanayii	1 143.2	1 264.7	1 377.6	110.6	108.9
Tütün sanayii	2 639.6	3 149.8	3 317.6	119.3	105.3
Dokuma ve giyim eşyası	11 060.0	12 660.0	13 750.0	114.6	111.5
Orman Ürün. İşleme	2 940.4	3 239.4	3 393.2	114.0	104.8
Kâğıt sanayii	639.3	842.5	1 156.0	131.8	137.2
Basım sanayii	689.2	833.0	1 024.0	120.9	122.9
Deri ve kösele İş.	250.0	275.0	310.0	110.0	112.7
Lastik sanayii	1 035.2	1 149.3	1 389.3	111.0	120.9
Plastik işleme	564.0	840.0	1 160.0	142.5	138.0
Kimya sanayii	5 275.5	6 470.7	8 850.2	122.6	137.0
Petrol ürünleri	4 989.1	6 104.4	8 084.9	124.5	132.4
Çimento sanayii	1 002.0	1 242.0	1 422.0	123.9	114.4
Pişmiş kil ve Çim. G.	863.1	998.7	1 134.2	115.7	113.6
Cam sanayii	493.5	662.0	760.7	134.1	114.9
Seramik sanayii	242.8	265.9	277.8	109.6	104.4
Demir - Çelik	4 022.2	5 090.2	5 509.4	126.5	108.2
Demirden başka Met.	1 190.0	1 419.8	1 553.1	119.3	109.4
Madeni eşya	3 026.5	3 353.0	3 900.0	110.9	116.3
Makina imalât	3 177.9	4 469.0	6 675.0	140.6	149.4
Tarım alet ve M.	983.3	1 063.7	1 337.5	108.2	125.7
Elektrik makinaları	1 600.2	2 038.7	2 780.0	127.0	136.4
Elektronik San.	419.1	472.2	686.5	112.7	145.4
Karayolları taşıt	2 682.5	2 679.9	4 032.6	99.9	140.0
Demiryolu Taşıt	232.6	253.4	639.5	113.6	252.4
Gemi inşaat	180.9	406.1	668.3	213.6	164.6
Uçak bakım ve On.	85.8	92.9	98.5	109.4	106.0
TOPLAM	71 114,6	83 074,2	97 401,0	116,8	117,2

TABLO : 158 — İmalât Sanayii 1970 - 71 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon TL.
Fiyat : Cari FOB fiyat

Ana Mallar	Gerçekleşme 1969	Tahminleri 1970	Programı 1971	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Gıda sanayii	1 772.0	1 995.7	2 599.4	112.6	130.2
İçki sanayii	5.0	14.9	25.9	298.0	173.8
Tütün sanayii	733.1	1 178.7	1 265.5	160.8	107.5
Dokuma ve giyim eşyası	140.7	290.0	450.0	206.1	155.2
Orman ürünleri işleme	6.8	33.5	98.0	492.6	292.5
Kâğıt sanayii	—	—	—	—	—
Basım sanayii	1.3	2.0	3.0	153.8	150.0
Deri ve kösele işleme	60.6	71.5	92.5	118.0	129.4
Lastik sanayii	3.9	16.4	31.8	420.5	193.9
Plastik işleme	—	—	5.0	—	—
Kimya sanayii	62.3	129.8	261.0	208.3	201.1
Petrol ürünleri	8.5	15.7	31.2	184.7	198.7
Çimento sanayii	0.2	20.0	75.0	1 000.0	375.0
Pişmiş kil ve Çim. G.	—	7.4	19.5	—	263.5
Cam sanayii	3.6	23.9	23.7	670.0	99.6
Seramik sanayii	0.3	9.0	6.0	3 000.0	65.6
Demir - Çelik sanayii	8.0	1.4	—	17.5	—
Demirden başka metaller	112.7	113.7	219.2	100.9	192.8
Madeni eşya sanayii	10.0	15.0	25.0	150.0	166.7
Makina imalât sanayii	6.9	25.0	40.0	362.3	160.0
Tarım alet ve makinaları	—	0.3	0.8	—	266.7
Elektrik makinaları	0.3	1.3	4.5	433.3	346.2
Elektronik sanayii	0.1	0.2	0.5	200.0	250.0
Karayolları Taşıt.	0.5	1.1	2.4	220.0	218.2
Demiryolu Taşıt.	—	4.7	28.4	—	604.3
Gemi inşaatı	2.9	3.1	3.2	106.9	103.2
Uçak bakım ve onarımı	—	—	—	—	—
TOPLAM	2 939.7	3 974.3	5 430.6	135.2	136.7

TABLO : 183 — İmalât Sanayii 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon TL.
Fiyat : Cari fiyat

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Gıda sanayii	21 774,9	23 249,9	24 812,4	106,8	106,7
İçki sanayii	1 175,8	1 290,0	1 420,7	109,7	110,1
Tütün sanayii	3 838,5	4 269,5	4 437,3	111,2	103,9
Dokuma ve giyim eşyası	11 090,0	12 845,0	14 100,0	115,8	109,8
Orman Ürün. işleme	2 842,6	3 288,0	3 586,3	136,7	109,1
Kâğıt sanayii	442,3	658,0	1 024,0	148,8	155,6
Basım sanayii	665,6	807,0	992,0	121,2	122,9
Deri ve kösele işleme	310,6	337,0	370,0	108,5	109,8
Lastik sanayii	948,9	1 043,9	1 260,7	110,0	120,8
Plastik işleme	586,0	837,0	1 160,0	142,8	138,6
Kimya sanayii	3 674,7	4 454,8	6 111,2	121,2	137,2
Petrol ürünleri	4 038,2	5 571,0	7 700,9	138,0	138,2
Çimento sanayii	985,2	1 360,0	1 504,0	138,0	110,6
Pişmiş kil ve Çim. G.	867,3	1 005,5	1 129,2	115,9	112,3
Cam sanayii	467,8	662,7	769,0	142,3	116,0
Seramik sanayii	253,6	274,9	296,5	108,3	107,8
Demir - Çelik	3 742,8	4 722,9	5 140,0	126,2	108,8
Demirden başka Met.	1 150,2	1 356,4	1 492,2	117,9	110,0
Madeni eşya	2 775,0	3 150,0	3 600,0	113,5	114,3
Makina imalât	1 665,0	2 010,0	2 515,0	120,7	125,1
Tarım alet ve Mak.	798,1	849,0	1 034,5	106,4	121,8
Elektrik makinaları	1 219,0	1 389,3	1 731,5	114,0	124,1
Elektronik sanayii	282,4	281,4	366,0	99,6	130,1
Karayolları Taşıt.	2 365,7	2 323,2	3 165,0	98,2	136,2
Demiryolu Taşıt.	216,0	216,0	524,6	100,0	242,9
Gemi inşaat	170,2	181,3	212,6	106,5	117,3
Uçak bakım ve onarımı	19,8	21,7	23,0	109,6	106,0
TOPLAM	68 364,2	78 455,4	90 479,6	114,8	115,3

TABLO : 154 — İmalât Sanayii 1970 - 71 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon TL.
Fiyat : Cari CIF fiyat

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Gıda sanayii	32.1	7.5	82.5	23.4	1 100,0
İçki sanayii	5.3	3.5	5.5	66,0	157,1
Tütün sanayii	—	—	—	—	—
Dokuma ve giyim eşyası	96.5	140.0	190.0	145.1	135,7
Orman ürünleri işleme	4.3	5.0	8.0	116.3	160,0
Kâğıt sanayii	197.0	185.5	132.0	94.2	71,2
Basım sanayii	25.0	28.0	35.0	112.0	125,0
Deri ve kösele işleme	19.5	16.3	23.2	83.6	142,3
Lastik sanayii	43.9	121.7	160.4	277.2	131,8
Plastik işleme	2.0	3.0	5.0	150.0	166,7
Kimya Sanayii	1.702.2	2 135.0	3 000.0	125.4	140,5
Petrol ürünleri	238.1	238.8	315.4	100,2	132,1
Çimento sanayii	27.8	—	—	—	—
Pişmiş kil ve çimentodan gereçler	31.3	24.6	5.0	78.6	20.3
Cam sanayii	31.5	23.6	16.1	74.9	68,6
Seramik sanayii	0.2	0.2	0.5	100.0	250,0
Demir - Çelik	316.2	538.3	1 215.3	170.2	226,0
Demirden başka metaller	182.2	230.3	385.9	126.4	167.6
Madeni eşya sanayii	261.5	220.0	325.0	84.1	147,7
Makina imalât sanayii	1 519.8	2 484.0	4 355.0	163.4	176,0
Tarım alet ve makinaları	185.2	215.0	304.0	116.1	141.4
Elektrik makinaları	386.5	650.0	1 053.0	168.2	162,0
Elektronik sanayii	136.7	191.0	321.0	139,7	168,1
Karayolları taşıtları	517.3	557.8	970.0	107.8	173,9
Demiryolu taşıtları	6.6	42.1	143.3	637.9	340,4
Gemi inşaat sanayii	22.6	227.9	458.9	1 008.4	201,4
Uçak bakım ve onarımı	66.0	72.3	76.6	109.5	105,9
TOPLAM	6 057.3	8 361.4	13 586.6	138.0	162,5

TABLO : 113 — Yıllar İtibariyle Montaj Sanayii Döviz Tasarruf Nispetleri

SANAYİ KOLU	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
Traktör	% 25	% 35	% 40	% 45	% 50	% 52.5	% 55
Kamyon-Kamyonet	% 20	% 30	% 40	% 45	% 50	% 52.5	% 55
Otobüs	% 30	% 40	% 55	% 65	% 70	% 70	% 75
Buzdolabı	% 60	% 65	% 70 Gazlı	% 70	% 70	% 72	% 75
				% 80 Diğer	% 85	% 90	% 90
Elektrik süpürgesi	% 25	% 30	% 50	% 60	% 65	% 70	% 75
Asansör	% 40	% 50	% 55	% 65	% 70		
Radyo	% 35	% 40	% 50	% 60	% 65	% 70	% 75
Pikap	% 25	% 35	% 45	% 55	% 60	% 65	% 70
Ses alma cihazı	% 20	% 25	% 35	% 45	% 60	% 65	% 70
Traş makinası	% 15	% 20	% 50	% 60	% 60	% 65	% 70
Yazı ve hesap makinaları	% 20	% 25	% 30	% 35	% 40		
TELEFON SANTRALİ :							
Otomatik	% 20	% 25	% 30	% 40	% 45	% 50	% 55
Yarı otomatik	% 20	% 25	% 50	% 60	% 65	% 70	% 75
Otobüs gazlı				% 30	% 35	% 35	% 40

GIDA SANAYİİ

1. II NCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

Gıda Sanayii ham madde bakımından büyük ölçüde tarıma bağlıdır. Tarım alanındaki üretim dalgalanmaları, kalite, maliyetler, pazarlama, organizasyonel meseleler vb. gibi tarımsal faktörler gıda sanayiinin bünye ve gelişmesini etkilememektedir. Tarım ile Gıda Sanayii arasındaki bağlantı henüz istenildiği şekilde sağlanamamıştır.

Birinci ve İkinci Beş Yıllık Plan ve Programlarda üzerinde durulduğu üzere gıda sanayii ile ilgili merkezi teşkilâtlanma çalışmalarına devam edilmektedir. Bu konuda eğitim, araştırma, kontrol hizmetlerinin yeniden düzenlenmesine ihtiyaç vardır.

Genel olarak iç talep karşılanmaktadır. Fakat tesisler çok küçük kapasiteli ve kuruluş yerleri üretimden ziyade tüketim alanlarına yakın yerlerde kurulmaları dolayısı ile kârlı çalışamamakta, maliyetler yüksek olmaktadır. Bu rasyonel olmayan örnekler, modern ve ekonomik tesis kuracak müteşebbislerin ortaya çıkmasını önlemektir.

Yurt içi talep tahminleri pastörize süt, süt tozu, pirinç, konserve, meyva suyu talebi Program tahminleri altında gerçekleşmiştir. Buna mukabil et, sanayi yemi, sanayi unu talebi program tahminleri civarında gerçekleşmiştir. Melas ve yağlı tohum küspesi gibi yan ürünlerin iç talep taminlerinin programların çok altında gerçekleşmesi, bunların yurtiçinde değerlendirilememeleri dolayısı ile ihraç edilmelerinden ileri gelmektedir.

Program tahminleri üstünde gerçekleşen ihraç maddeleri, et, çay, iç fındık ve yağlı tohum küspeleridir. Zeytinyağı, balık konservesi, Antep fıstığı ve kuru incir ihracatı Program tahminlerinin altında gerçekleşmiştir. Çayda kalite probleminin halledilmemiş olması, yapılan büyük miktarda ihracata rağmen, ihracat gelirinin düşük olmasına yurtiçinde de kaçak tüketime sebep olmuş ve son yıllar stok probleminin doğmasına yol açmıştır.

Üretim miktarları genellikle Program hedeflerine yakın olarak gerçekleşmiştir. Program tahminleri altında kalan başlıca kollar pastörize süt, süt tozu, pirinç, konserve meyva suyu ve bitkisel yağlara bağlı olarak yağlı tohum küspeleri üretimidir.

Dönem içinde önemli ithalât kalemi yalnız pirinç olmuştur. Üretimdeki yetersizlik dolayısı ile talebi karşılayabilmek için ithalât yapma zorunluğu olmuştur.

Yıllık Programlara alınan 13 adet et kombinasının zamanında bitirilememesi, yan ürünlerin gereği gibi değerlendirilmesini büyük ölçüde kısıtlayarak ekonomik kayıpların devamına sebep olmuştur. Bu nedenle

et ihracatı beklenildiği ölçüde gerçekleşmemiştir. Buna bağlı olarak kombina alanlarında mezbahaların kapatılarak kesimlerin kombinalara kaydırılması gecikmiştir. Yan ürünlerin gereğince üretilememesi, sabun sanayii ham maddesi don yağının ithalât yolu ile karşılanmasına sebep olmaktadır. Et ve kemik unları üretiminin yeterli olarak temin edilememesi dolayısı ile yem sanayii, ham madde temininde ithalât zorunluğu ile karşılaşmaktadır.

Süt mamulleri sanayiinde mevcut tesisler kapasitelerinin altında çalışmaktadır. Bunun nedeni üretici ve tüketici ile gereğince sıkı bir işbirliğinin temin edilemeyişidir. Uluslararası kuruluşlardan gelen yardımların kullanımındaki aksaklıklar da üretimi olumsuz olarak etkilemektedir. Peynir, yoğurt ve çeşitli diğer süt mamullerinin özellikleri dolayısıyle henüz standart kalite sağlama mevzuatı ve kontrol tedbirleri yeterli ölçüde müessiriyete ulaşmamış olması da üretimi etkilemiştir.

Sanayi yemi üreten tesislerin teşvik tedbirlerinden yararlandırılmaları neticesi, toplam 8 saatte 120 000 ton/yıl kapasiteli 8 tesisin kurulmasına başlanmış bunun 30 bin tonu 1970 yılı sonunda, diğer 5 tesise ait 90 bin tonu ise 1972 yılı sonunda faliyete geçecektir. Bu suretle şimdiden Plan hedefleri yüzde yüz aşılmış bulunmaktadır. Bundan sonra yatırımların talebe göre ayarlanmasında fayda vardır.

Bitkisel yağ sanayiinde 30 bin ton/yıl kapasiteli bir tesis ile mevcut iki tesisin tevsii yatırımları yapılmıştır.

İlkel ve küçük tesislerin birleştirilerek ileri teknikte büyük kapasiteli tesisler haline getirilmesi ihtiyacı devam etmektedir.

Meyve sebze işleme sanayiinde iç ve dış pazar isteklerine uygun miktar kalite ve fiyatta üretim yapabilecek modern ve güçlük tesisler kurulmaktadır. Yaratılacak kapasite ve yatırım bakımından Plan hedefleri aşılmış bulunmaktadır.

II. 1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :

Toplam talepte 1970 yılında yüzde 9.5 (*) 1971 yılında yüzde 2.6 (**) oranında değer artışı beklenmektedir. Artışın en çok; P. süt, sütlüm, yoğurt, makarna, bakliyat, çay, sanayi yemi, şeker, bitkisel yağ, diğer konserve, yağlı tohum küspesinde olacağı tahmin edilmektedir. Çay talebinin tahmin edildiğinden daha fazla olduğu, bunun kaçak çayla karşılandığı tahmin edilmekte, ancak miktarı bilinememektedir.

Karataş değirmen unu talebindeki azalışın şehirsel nüfus oranının artışı ile ilgili olduğu kabul edilmektedir.

Toplam ihracatta yüzde 30.2 oranında değer artışı olacağı tahmin edilmiştir. Bu duruma göre 1971 yılı toplam değerin yüzde 42.3 ünü iç fındık, yüzde 12.6 sını çekirdeksiz kuru üzüm, yüzde 7.8 ini zeytinyağı gibi geleneksel ihraç maddeleri teşkil edecektir. Meyve sebze ve konserve ihracatında 1967 - 1969 yılları arasındaki ortalama ihracat miktarına göre 5 - 10 katı bir artış beklenmekte, böylece geleneksel ihraç maddeleri yanında, 1971 ihraç değerinin yüzde 11.5 ile meyve ve sebze konserve ihracatında önemli bir yer alacağı tahmin edilmektedir.

Toplam üretimde 1970 yılında yüzde 6.8, 1971 yılında yüzde 6.7 oranında değer artışı beklenmektedir. Değer artışını en fazla etkileyen zeytin yağı, şeker ve buna bağlı olarak melas üretimindeki gelişmedir. Bunlara ilâveten pastörize süt, süttozu, yoğurt, makarna, büskivi, sanayi yemi, küspe, diğer konserve, Antep fıstığı, diğer bitkisel yağda da artış olacağı tahmin edilmektedir.

Ülkemizde üretimi yapılamıyan kakao yağı ve benzeri maddeler için ithalât öngörülmektedir.

Et kombinaları yatırımlarının, yan ürünlerin değerlendirilmesi ve et ihracatının artırılması bakımından bir an önce gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Süt Sanayiinde; Kamu sektörü atıl kapasitelerinin kullanılır hale gelmesi, özel sektör yatırımlarının devreye daha erken girmesi ile kapasite artışı beklenmektedir.

Daha temiz şartlarda imal edilen süt ve mamullerine olan talep ve teşekkül eden piyasa fiyatları endüstriyel üretimi teşvik eder hale gelmiştir. Endüstriyel kapasitelerin teşekkülünde; beyaz peynir, yoğurt ve hatta kaşar peynir imalâtının inek sütü fiyatları ile rasyonel olabilecek bir piyasanın doğuşu, önemli rol oynamıştır. Böylece koyun sütünün mevsimlik imalâtı inek sütü ile devamlı hale getirilebilmektedir.

Sanayi unu, makarna ve büskivi üretimlerindeki artışlar atıl kapasitelerin kullanılması imkânını vermiştir. Özel sektörün, un ve mamulleri sanayiinde, gelecek yıllarda yeni yatırımlardan çok kapasite tevsiine yöneleceği tahmin edilmektedir.

Çay sanayiinde kapasitelerin kullanımında rasyonalizasyon sağlayan kıvırma, soldurma ve kurutma kapasitelerini dengeleme yatırımları devam etmektedir.

Artan şehirsel nüfusun, ticari kapasitelerde çevre tavukçuluğu ve ahır süt hayvancılığını teşviki, tavuk yemi ve süt hayvan yemi talebinin artmasında etkili olacak ve bu nedenle Sanayi yemi üretiminde atıl kapasitelerin kullanılması imkân dahiline girecektir.

1970 ve 1971 yıllarında şeker imkânını sağlıyacak bir üretim fazlası beklenmemektedir. Artan fiyatların talebi çok az kısıtlıyacağı ve bu nedenle önemli bir stok devri olmayacağı tahmin edilmektedir.

Plan hedefi süt mamulleri ihracatı, endüstride beklenen bünyesel değişikliğin gecikmesi nedeni ile 1971 yılında da gerçekleşemiyecektir.

Bir yıl önceki yıl zeytin üretimi, sonraki yıl zeytin yağı üretimini ifade etmektedir. Bu sebeple 1970 yılının zeytin üretimi 1971 yılında zeytin yağı üretimi için, «iyi yıl» olacağı tahmin edilmektedir. 1970 yılında dış piyasada stok devrini önliyecek bir fiyat teşekkül etmiştir. İhracatın son teşviklerle önemli artışlar göstereceği ve 1970 yılında 25 bin tonu bulacağı 1971 yılında 30 bin tonu geçeceği tahmin edilmektedir. Üretici bölge halkının zeytin yağı tüketim geleneğinde, dış talebin etkisi artan iç fiyatlar nedeniyle, zamanla azalma eğilimi beklenebilir. Diğer bitkisel yağlar üretim ve talebinde önemli artışlar beklenmektedir. Fiyat farkları zeytin yağı ikamesinde etkili olacaktır. Bitkisel yağ üretimine paralel olarak yağlı tohum küspesi üretiminde de artış beklenmektedir. Yurt içi değerlendirme imkânlarında beklenen gelişme sağlanamadığı için Plan hedeflerine rağmen yağlı tohum küspe ihracatı devam edecektir.

Meyve sebze konserve sanayiinde, ham madde alımlarını üreticilerle sözleşme esası üzerine geliştiren güçlü özel sektör yatırımları yapılmaktadır. Bu sanayiin son yatırımlar ve ihracat teşvik tedbirleri sonucu, gerek iç talebin gerekse dış talebin uygun kalite, miktar ve fiyat isteklerini karşılayabilir hale gelmesi beklenmektedir.

Fındık ve Antep fıstığının işlenmiş olarak ihracı daha fazla değer kazancı sağlamak bakımından zorunludur. Bu amaçla Fındık ve Antep fıstığı işleyen tesislerin kurulması ve rasyonel işletilmesini sağlıyacak teşvik ve tedbirler devam edecektir.

Çekirdeksiz kuru üzüm, kuru incir, kuru kayısı v.s. kuru meyvelerin sağlık şartlarına daha uygun ve kaliteli işlenmesini sağlıyacak tesislerin kurulması teşvik edilecektir.

Konsantre ve tabii meyve suları sanayiindeki yeni yatırımların alkolsüz içkiler paralelinde gelişmesi, bu iki endüstri arasında fiyat ve kalite rekabetini sağlıyacak, şişeli içme suyu ve maden suyu sanayiinin gelişmesini olumlu olarak etkileyecektir.

III. TEDBİRLER :

a. Et ve Balık Kurumu mevcut ve kurulmakta olan kombinaların çevresi içindeki kasaplar ile teminatlı bir işbirliği sağlıyacak, kasaplara veya birliklerine kredili satışlar yapacaktır. (Satış esasları Ticaret Bakanlığınca düzenlenecektir.

b. Uluslararası teşekküllerden belirli projelere bağlı olarak yardımlarla gelen süt mamullerinin Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu aracılığı ile dağıtımı sağlanacaktır.

c. Pastörize ve Sterilize süt ve mamulleri üreten tesislerin bulunduğu yerlerde, kamu kuruluşları ihtiyaçlarını öncelikle kamu tesislerinden temin edeceklerdir.

d. Modern kontinü (Sürekli) endirek ısıtmalı sistem ekmek fabrikalarının kurulması teşvik edilecek ve direk ısıtmalı fırınların açılmasına izin verilmeyecek ve ekmeğin ambalajlı olarak pazarlanmasının mecburi tutulması ele alınacaktır.

e. Gıda Sanayiinin eğitim, araştırma ve teknolojik kontrol hizmetlerini yürütecek merkezi Teşkilât Tarım Bakanlığına bağlı olarak kurulacak, gıda maddelerinin üretiminden pazarlamasına kadar çeşitli safhalardaki problemlerin halli için gerekli mevzuatın çıkarılması, tatbikatın izlenmesi, memleketimiz şartlarına ve Dünya Gıda Kodeksine uygun kalite ve diğer standartların hazırlanması ile ilgili hizmetlerin yürütülmesi ve koordinasyonunun sağlanmasından sorumlu olacaktır.

f. Gıda Sanayiin eğitim, araştırma teknolojik ve mamul kontrol hizmetlerini dengeli olarak yürütmek üzere gerekli kamu kuruluşlarının teşkilâtlandırılması için mevzuat hazırlığı yapılacaktır.

g. Mevcut çay üretim alanının envanteri çıkarılacak, müsaadeli ve müsaadesiz tesislerin yer ve mülkiyetleri tespit edilecek ve 1971 Ağustos ayı sonuna kadar Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir. Bu çalışmanın değerlendirilmesi sonucuna kadar yeni çay tesisi kurulmasına müsaade edilmeyecektir.

h. Özel sektörün, sebze ve meyvelerin kurutulması, fümigasyonu, ambalajlanması ve depolanması için hazırlayacakları projeler, Devlet Planlama Teşkilâtının uygun görüşü alındıktan sonra Ziraat Bankasınca kredi imkânlarından öncelikle yararlandırılacaktır.

İÇKİ SANAYİİ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

Sektör mallarından Program tahminlerine göre 1968 de bira, şarap, likör ve sade gazoz tüketimi daha az olmuş, buna karşılık votka, viski tüketimi tahminleri aşmıştır. 1969 da ise şarap, rakı ve likör tüketimleri tahminlerine yakın olmuş, votka, viski, konyak, cin, kolalı içki ve meyveli gazoz tüketimleri tahminin çok üstünde gerçekleşmiştir. 1969 yılında yapılan fiyat artışı pahalı alkollü içki talebini kısıtlamamıştır. Daha ucuz sayılabilecek alkollü içkilerin tüketiminde bu fiyat artışı etkisini kısmen göstermiştir. Başarılı dağıtım sistemi ve cazip reklamlar kolalı ve meyveli gazozların, tahminlerinin üzerinde tüketilmesine sebep olmuştur.

İçki sanayii talebi tahminlerine göre 1968 de yüzde 24,1, 1969 da yüzde 29,2 daha fazla olarak gerçekleşmiştir.

İhracı teşvik edildiği halde içki sanayii ihracatında Planın uygulama yıllarında önemli bir gelişme olmamıştır. 1968 de rakı, 1969 da rakı ve votka ihracatı tahminler üzerinde gerçekleşmiştir. Toplam ihracat değerleri 1969 da 1968 yılına göre azalmış ve 1969 ithalât değerinin altına düşmüştür. Şarap ve yüksek alkollü içki ihracatı sembolik seviyededir. Sektörün ihraca dönük sorunları çözümlenememiş, mevcut potansiyel gereğince harekete getirilememiştir.

Halen yapılan tevsiler ve yeni ilâve yatırımlarla rakı imalât kapasitesi 19 milyon, şarap imalât kapasitesi 70 milyon, bira imalât kapasitesi 74 milyon litreye ulaşmıştır. 10 milyon litre imalât kapasiteli Yozgat Bira Fabrikasının 1969 yılında faaliyete geçmesi beklendiği halde 1971 yılında işletmeye açılması dahi şüphelidir. Modern anlamda kolalı içki, meyveli ve sade gazoz sanayiinde yeni ilâve kapasite artışları olmuş ve toplam kapasite dönem ortasında 100 milyon litreyi aşmıştır.

Toplam içki üretimi Program tahminlerinin üzerinde gerçekleşmiştir. Üretim genel olarak iç taleple sınırlı kalmıştır. Sektör malları itibariyle 1968 yılında bira, şarap, likör ve sade gazoz üretimi Program tahminlerine yakın votka, konyak, cin ve kolalı içki üretimleri ise tahminlerin üzerinde gerçekleşmiştir. 1969 yılında ise votka, cin, kolalı içkiler ve meyveli gazozlar üretimi tahminlerin üzerinde gerçekleşmiştir.

Gelişmekte olan turizm gereği içki ithalâtında bir artma görülmektedir.

2. 1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :

İçki sanayiinde sektör mallarına olan toplam talebin cari fiyatlarla 1970 - 1971 de yüzde 10,6 - 8,9 değer artışı beklenmektedir. Bira, likör ve meyveli gazoz talebinde önemli artışlar olacağı değerlerinde dönem ortası benzeri gelişmenin devam edeceği tahmin edilmektedir.

Potansiyeli dolayısıyla geliştirilmekte olan şarap ihracatının 6,9 milyon litreden 1970 de 10 milyon, 1971 de 15 milyon litreye ulaştırılması öngörülmektedir.

Şarap ve viski hariç üretimin iç talepte sınırlı bir gelişme göstereceği tahmin edilmektedir. 1970 yılı üretimini gerçekleştirecek kapasite mevcuttur.

Viski ithalâtının 100 bin litrede kalacağı, tahmin edilmiştir.

3. TEDBİRLER :

a. Ön çalışmaları tamamlanmış olan «Şarap İhracatçılar Birliği» kurulacak, gerekli birlik tesisleri, her türlü teşvik tedbirlerinden yararlandırılacaktır.

b. Dış pazar talebine uygun kalitede imal edilecek özel ambalajlı rakı ve şarap ihracatı pazar araştırmalarına dayalı olarak geliştirilecektir.

TÜTÜN MAMULLERİ SANAYİİ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

Dönem ortası toplam talebi Program tahminlerine yakın gerçekleşmiştir. Genel olarak tüketimi, 1969 yılında yapılan son fiyat artışı ve sigaranın sağlığa zararlı olduğuna dair yoğunlaşan yayınlar etkilemiştir. Bu sağlık görüşü filitreli sigara talebini artırmış, yeterince karşılanamayışı ise üretimi kısmen sınırlamıştır.

Tütün mamulleri ihracatı geçmiş yıllarda olduğu gibi dış pazar isteklerine uygun kalite ve fiyat sağlanamadığı için çok az olmuştur. Avrupa ülkelerinin sigara sanayiinde kullandıkları şark tütünü nispeti % 40 - 80 den son yıllarda % 10 - 20 ye kadar düşürülmüştür. İşlenmiş yaprak tütün ihracatındaki azalmada, bu talep terkibindeki değişme etkili olmuştur.

İstanbul, İzmir, Samsun, Adana, Malatya ve Bitlis Fabrikalarına ilâveten 20 bin ton/yıl kapasiteli Maltepe Fabrikasının 1969 yılında faaliyete geçirilmesiyle toplam kapasite 50 bin ton/yıla ulaşmıştır. 1969 yılında toplam kapasitenin % 80 1 kullanılmıştır.

1968 yılı Toplam Üretimi Program tahminlerinin üzerinde 1969 yılı toplam üretimi ise, tahminlerin altında gerçekleşmiştir.

Tütün mamulleri ihracatı yok denecek kadar az olduğu için üretim filtreli sigara hariç iç taleple sınırlı kalmıştır. Üretimde kaliteyi iyileştirici bir çaba gösterilmiş olmakla beraber, imalât teknolojisinde kalitenin değişen dünya zevk eğilimleri yönünde geliştirilemediği, hiç değilse ihraç için uyumun sağlanamadığı görülmektedir.

2. 1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :

Filtreli sigara talebindeki artış devam edecek ve Maltepe Sigara Fabrikası tam kapasite ile faaliyete geçirilince talep karşılanabilecektir.

İşlenmiş yaprak tütün ihracatında geçmiş yıllar ticari uygulamalarından farklı bir tütün ihraç politikası izlenmesi zorunlu olacaktır.

Mevcut kapasite 1971 de ihtiyacı karşılayacak seviyededir. Adana ve Malatya Fabrikaları tevsii devam etmektedir. Bu tevsilerle 1972 de kapasite artışı sağlanacaktır. 1971 de sigara üretiminde yüzde 5,1 artış beklenmektedir.

3. TEDBİRLER :

a) Sigara tip ve boy çeşitleri, azaltılacaktır.

b) Tekel Genel Müdürlüğü Araştırma Enstitüsü; teknik personel, teçhizat ve ekipman bakımından yeterli hale getirilerek sanayinin her safhasındaki sorunları çözümleyecek ve teknolojik gelişmeleri takip ederek eğitim ve araştırma hizmetlerini daha etkili yapabilecek hale getirilecektir.

DOKUMA VE GİYİM EŞYASI SANAYİİ

DÖNEM İÇİ DEĞERLENDİRME :

Toplam imalât sanayii üretimi içinde yüzde 18 gibi yüksek bir yer işgal eden dokuma ve giyim eşyası sanayii, bu durumunu daha uzun müddet devam ettirecektir. Hatta Plan ve program çalışmaları neticesinde hesaplanan üretim değerinin, bu sektör üretimini tam olarak aksettirmediği tahmin edilmektedir.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ilkelerinden biri olan ihracat, bugün gerçekleşme durumundadır. Kamu yatırımları ise kalkınma planında öngörüldüğü gibi idame, yenileme, tevsi yönünde olmaktadır.

İkinci Plan döneminin ilk üç yılındaki gelişmeleri şöylece özetliyebiliriz; 1965 yılında dokuma ve giyim sanayiimizde başlayan canlılık 1968 başlarına kadar devam etmiş, fakat aynı sene içinde bu gelişme yavaşlamış ve 1969 yılının ilk aylarında bozulmaya başlamıştır. 1969 sonlarına doğru tekrar düzelen durum 1970 içinde gelişmeye devam etmiştir.

Yurt içi talebinde üç senedir devam eden gelişme 1967 sonlarında duraklamış ve piyasa 1968 başlarında iyice geriliyerek stokların hızla artmasına sebep olmuştur. Fiyat düşüklüklerine sebep olan bu durum, sonunda 1968 yılı ikinci yarısında piyasa hareketlenmiş ise de 1969 sonlarına kadar ciddi bir gelişme olmamıştır. Ancak talep 1969 sonlarından beri 1970 yılı içinde de devam eden bir gelişme içindedir. Bu devrede satış vadelerinin 14-16 aya kadar uzadığı müşahade edilmiştir.

Bu dönemde meydana gelen en mühim gelişme muhakkak ki ihracatta olmuştur. 1967 yılında program hedefinin çok altında kalan ihracat 1968, 69 ve 1970 yıllarında tahminlerin de fevkinde bir gelişme göstermiştir. Bu gelişmenin başlıca sebepleri arasında 1968 de bozulan piyasa, artan stoklar ve uzun satış vadeleri sonunda doğan para darlığının sanayiciyi kendisine peşin para getirecek olan ihraç imkânları aramaya zorlaması, formalitelerin azaltılarak ihracatı teşvik tedbirlerinin aksaksız uygulanması sayılabilir. Bilhassa ihraçtan elde edilen dövizin yüzde 15 inin sanayici emrine derhal tahsisi ve uygun ihracat kredisinin önceden sanayiciye tahsisi, ihracatın gelişmesinde çok önemli iki amil olmuştur. Bütün bunlara ilâveten sanayici gayet müsait tekliflerle karşılaşmış, hatta esas ihraç maddesi olan pamuk ipliğinin vergi iadesiz dahi kârlı olabileceği anlaşılmıştır.

Trikotaj sanayii ise maalesef arzu edilenden daha yavaş bir hızla gelişmektedir. Önümüzdeki yıllarda bu sanayi kolunun öncelikle teşviki gerekmektedir. Konfeksiyonda ise durum daha iyi olup ciddi projeler tahakkuk safhasına girmiştir.

Dahili üretimi olmayan maddelere münhasır olan ithalât Plan hedeflerinin üstüne çıkmıştır. Başlıca ithal maddeleri olan kord bezi ithalâtı artmakta, jüt çuval ve kanaviçe ithalâtı ise azalmaktadır.

Üretimin iç talebin üstüne çıkması neticesinde mamul stokları 1967 sonlarında aniden yükselmiş ve stok seviyeleri 1969 sonuna kadar düşmemiştir. Ancak stok seviyeleri bir krize sebep olacak seviyeye hiçbir zaman erişmemiştir. Bu stokların da 1970 sonlarına kadar tamamen erimiş olacağı tahmin edilmektedir. 1970 ortalarında stok seviyeleri birçok fabrikalarda asgariye inmiş bulunmakta idi.

Yeni sentetik iplik fabrikalarının üretime başlamaları ve eskilerin tevsii neticesinde, hammadde çoğunlukla dahilde üretilir duruma girmiştir. Boya ve apre maddeleri ile ithal malı işletme malzemesindeki tıkanıklık, ihracatçılara tanınan yüzde onbeşlik döviz tahsisi ile giderilmiştir. Buna rağmen dahilde üretilen bazı hammadde fiyatları yükselmiştir.

İşçi ücretleri, toplu sözleşmeler sonunda, prodüktiviteye bağlı olmadan artmıştır. İşçi prodüktivitesi, hizmet içi eğitim ve organizasyon eksikliği dolayısıyla çok düşüktür. Gerek kalifiye işçi, usta ve teknisyen, gerekse mühendis seviyesinde teknik eleman yetiştirecek okulların bulunmaması dolayısıyla, kalifiye işçi ve teknik eleman sıkıntısı artmaktadır.

Fiyatlar maliyetlerden ziyade talebe bağlı olarak değişmiştir. 1967 sonlarına kadar oldukça hızla artmış olan fiyatlar 1968 de bir gerileme dahi göstermiştir. Daha sonra fiyatlarda 1970 ortalarına kadar önemli artışlar olmamıştır. Faiz hadleri de fiyatları etkilemiştir.

Yatırımlar bilhassa kapasite artırıcı ve kalite yükseltici yönde olmuş, bazı yeni yatırımlara da başlanmıştır. Genellikle pamuklu sahasında en kesif olmakla beraber, halen en çok yatırım ihtiyacı duyulan saha pamuk ipliğidir. Konfeksiyon sanayiine de yatırımlar yapılmakta olup bazı yatırımlar sonuçlanmış, bazıları da ikinci plan dönemi sonunda faaliyete geçmiş olacaklardır.

Ancak 1968 den beri gittikçe güçleşen transferler, yatırımların gecikmesine sebep olmuş, bu yüzden 1969-1970 yıllarında fiziki yatırımlar yavaşlamıştır.

Kalkınma Planında ve programlarda getirilen tedbirlere rağmen teşebbüsler birleşmek suretiyle büyüme yoluna gitmemişlerdir. Buna karşılık mevcut işletmelerce tevsi yoluyla kapasite artışları sağlanmıştır.

Tiftiklerimizin dahili istihlâkı artmış ise de tiftik topsu projesi halen gerçekleştirilememiştir.

Tekstil imalâtçıları ve ihracatçıları birlikleri kurulamamış, ancak bazı ihracat şirketleri tesis edilebilmiştir.

Sektörün büyük çapta ihracata yönelmiş olmasına rağmen, bu sahada yeterli etüdler olmadığından, dış pazar imkânları layıkı ile bilinememektedir. Halâ yeterli bir ihracat organizasyonu kurulamamıştır.

Dahili piyasaya arz edilen mamul kalitesi her geçen gün daha iyileşmekte ise de, piyasayı bozucu muhteviyatı belirsiz mal sürümü de devam etmektedir.

1970 yılı Programında döviz kazandırıcı projeler arasında zikredilen bazı projelerin önümüzdeki yıllarda gerçekleşeceği ümit edilmektedir.

Önümüzdeki yıllarda artan bir süratle gelişmesi beklenen dokuma ve giyim sektörünü her hususta dünyadaki gelişmelerden haberdar ede-

cek, onlara teknik ve idari sahalarda müşavirlik yapacak bir araştırma merkezinin kurulması gerekmektedir.

1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

1971 yılı dokuma ve giyim eşyası sektöründe iç talep ve ihracatta dikkati çekecek gelişmeler beklenmektedir.

Tarım ürünlerinde taban fiyatlardaki yükselişler ve personel kanununun tatbikata konulması sonunda iç talebin önemli bir artış göstereceği tahmin edilmektedir. Gelir artışı özellikle kaliteli yünlü kumaş, trikotaj ve sentetik pamuk karışımı mamullerine olan talebi bilhassa etkileyecektir.

İç talepteki bu gelişmeye paralel olarak ihracatın da hızla artması beklenmektedir. Özellikle pamuk ipliği ihracatında beklenen bu gelişme, kurulu kapasite yetersizliği nedeni ile son yıllardaki artış hızını gösteremiyecektir. Pamuklu dokuma ihracatında da artış beklenmekte ise de, durum dahili talebin takip edeceği seyre çok yakından bağlı kalacaktır.

Yünlü dokuma ihracatındaki gelişme biraz daha hız kazanacak, yeter hammadde temin edilebildiği müddetçe, bu gelişme iç talep tarafından pamuklu dokumadaki kadar etkilenmiyecektir. Bu güne kadar fiyat uygunsuzluğu sebebi ile yapılamıyan yün ipliği ihracatının gerçekleştirilmesi de mümkün görülmektedir.

Devalüasyon ile müspet olarak etkilenen ihracat kredi kolaylıkları ve ihracatta elde edilen dövizin yüzde 25 inin yatırımlar için de kullanılmak üzere sanayici emrine tahsisi sayesinde daha büyük hamlelere sahne olabilecekse de kapasite yetersizliği sebebi ile sektör ihracatının 36 milyon dolar seviyesini aşmıyacağı tahmin edilmektedir.

İç talep ve ihracattaki bu ani gelişmeler bilhassa pamuk ipliği, pamuklu dokuma ve trikotaj sanayilerindeki kapasiteleri zorlayacaktır. Bu sektörlerdeki kurulu kapasite talebi karşılayacak şekilde gelişmediğinden, stokların tamamen eriyeceği tahmin edilmektedir. Pamuk ipliği ihraç fiyatlarının cazipliği, devalüasyonla daha da artmış ve bu durum iç fiyatları da etkilemiştir. Pamuk ipliği ihracatının cazipliği iç piyasada bazı tıkanıklıklar meydana getirecek ise de yeni büyük kapasitelerin faaliyete geçmesi ile bu durumun önleneceği tahmin edilmektedir.

Yünlü saanyiinde kurulu kapasite talebi karşılayacak büyüklüktedir. Ancak bu sahada merinos yapak sıkıntısı başgösterebilir.

Trikotaj sanayiinde de kapasite kifayetsizdir. Bu sahada da hammadde sıkıntısı olması, talepteki gelişme hızına bağlı kalacaktır.

Gelişen talebi karşılamak üzere üretimde hızlı bir artış beklenmektedir. Ancak artış daha evvel izah edildiği gibi, kapasitenin kullanılabilme durumuna bağlıdır. Pamuk ipliği ihracatı pamuklu dokuma üretimini etkiliyecektir. Normalin kısmen üstünde olduğu tahmin edilen ticaret stokları azalacaktır, zira 1969 başında gösterilen fabrika mamul stokları 1970 sonlarında tamamen erimiş durumdadır.

İthalât mevcut seyrini takip edecek, kanaviçe ve jüt çuval ithalât azalacaktır.

1971 yılının devalüasyona ve dolayısıyla yatırım ve tüketim mallarının pahalılanmasına rağmen dokuma ve giyim sektöründe büyük yatırımların yapılacağı bir yıl olması mümkündür. Bilhassa belli kapasitelerdeki yeni yatırımlar için gümrük muafiyeti uygulaması neticesinde yeni yatırımlar da artacaktır. Farklı kademede uygulanacak olan teşvik tedbirlerinin yatırımları kısmen Doğu Anadoluya kaydıracağı umulmaktadır.

Yatırımlar bilhassa pamuk ipliği üretimini en kısa zamanda artıracak mahiyette olacaktır. Bu sahada mümkün olan en kısa zamanda pamuk ipliği yatırımlarının yapılabilmesi esastır, ve bu gaye için gerekli döviz ve kredi imkânlarının gecikmeden sağlanması gerekecektir. Ancak, dokuma ve apre yatırımları ile trikotaj ve konfeksiyon yatırımlarının bu sebepten aksamamasına azami gayret sarfedilecektir. Bilhassa mevcut tesislerin rasyonelleşme, modernizasyon ve tevsi yatırımlarının aksamaması da esastır. Bu şartlar çok geniş döviz ve kredi talebi doğuracaktır.

Kalifiye işçi ve eleman sıkıntısı devam edecek, tıkanıklıklar sanayiciyi işçi ve makina randımanını artırıcı tedbirler üzerine eğilmeye zorlayacaktır.

TEDBİRLER :

a. Pamuk balyalarında ambalaj malzemesi olarak ithal malı jüt kanaviçe yerine, pamuklu dokuma kullanılması için gerekli kararname Ticaret Bakanlığınca hazırlanacak ve 1971 pamuk sezonunda ihracatın bu ambalajla yapılması sağlanacaktır.

ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİİ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

a. Gelişmeler :

Orman ürünleri sanayiinde, Türkiye'de ilk defa olarak İkinci Plan ortalarında başlatılan entegre kuruluşlar, bu alanda atılmış önemli birer adım sayılmaktadır. İhracata dönük, ekonomik kapasiteli entegre sanayi kuruluşlarının, özellikle, kontrplak + kereste, kontrplak + yonga levha, kereste + parke şeklinde kombine edilmeleri ile hammadde kullanımı yönünden randıman oranı artırılmakta olduğu gibi, ürünün maliyetini azaltma bakımından da bazı olumlu adımlar atılmış bulunmaktadır. Çoğunlukla özel sektör tarafından kurulmuş ve kurulmasına başlanmış olan bu tesislerden 5 tanesinin 1970 yılında üretime başladığı, 4 tanesinin 1971 de 2 tanesi tevsi ve 3 ü yeni olan 5 tesisin 1972 de, 2 kamu kuruluşunun da 1973 de üretime geçeceği tahmin edilmektedir.

Ayrıca, kuruluş halinde olan bu yeni tesislerin bir kısmında, Türkiye'de ilk defa olarak vynil, boya ve lâk ile kaplanacak yonga levha ve kontrplak üretimine başlanması, ihraç imkânı bulunan fabrikasyon tipindeki mobilya sanayiinin de kurulması yolunda büyük bir adım teşkil etmektedir.

Orman ürünleri sanayiinde 1968 de, ortalama olarak yüzde 11,6 kadar olan gelişmenin, bıçkı ve levha sanayiinde üretime başlayan ve başlamak üzere olan yeni tesisler sonunda, büyük ölçüde hızlanması beklenmektedir. Nitekim 1969-1970 de gelişme oranının ortalama olarak yüzde 22,4 gibi yüksek bir seviyeye ulaştığı ve İkinci Beş Yıllık Planda öngörülen yüzde 8.2 oranındaki gelişme hızının 2,7 katı seviyesine varılmış olduğu görülmektedir.

Orman ürünleri sanayiinde özellikle, furunlanmış kayın ve yumuşak kereste sanayi kolları ile, kontrplâk, kaplama, lif ve yonga levha imalât kollarında gelişme hızlı olmuştur. Uygulamasına başlanılan vergi iadesi sistemi ihracata yönelmeye bir başlangıç sağlamıştır.

Bu arada, orman ürünleri sanayiinin bölgesel hammedde potansiyeli ve özelliklerine de uygun olarak bir sanayi planlamasına ihtiyaç görülmektedir.

1967-1969 yıllarını kapsayan çeşitli orman sanayi ürünleri talep gerçekleşmeleri ile 1970-1971 yılları talep tahminleri tablo 130 ve 134 te gösterilmiştir.

Bu tabloların incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, 1968 ve 1969 program taleplerinin, kereste, doğrama, parke, ambalaj sandığı, mobilya, kaplama karoseri, mantar tapa ve tahnit sanayilerinde, genel olarak yüzde $\mp$ (3 - 6) oranla, buna karşılık talep doygunluk noktasına henüz ula-

şılamamış olan formika, kontrplâk, lif ve yonga levhada da, programda öngörülen talebin oldukça üstünde bir oranla gerçekleşmiş olduğu görülmektedir. Talep gerçekleşmeleri program hedef tahminlerini aşan kontrplak, yonga ve lif levha gibi belli başlı sanayi kollarında 1967-1970 dönemi gelişme hızının sıra ile ortalama olarak, yüzde 14,8; 54,9 ve 11,6 seviyelerine ulaştığı; talep seviyesinin Birinci Beş Yıllık Plan döneminde sınırlı olan üretimi yakından takip etmesine karşılık, özellikle İkinci Planın ortalarında, artan arz seviyesini aşarak normal stoklara dahi imkân vermediği görülmektedir.

Türkiye'de hızla kalkınmakta olan çeşitli endüstri merkezleri ve yerleşim bölgelerinde artmakta olan konut ihtiyaçları nedeniyle, kereste başta olmak üzere çeşitli levha mamullerine olan talepte I. ve II. Plan dönemlerinde büyük gelişmeler olmuştur. Gerçekten 1960-1962 de, nüfus başına 0,026 m^3 ten ibaret olan Türkiye kereste tüketimi, ortalama yüzde 16 hızla artarak, 1967 de, 0,059 m^3; 1968 de 0,064 m^3; 1969 da 0,079 m^3 seviyesine ulaşmıştır.. 1970 yılı kereste tüketiminin ise, yüzde 5,9 hızla nüfus başına 0,084 m^3 seviyesini bulacağı tahmin edilmektedir.

Orman ürünleri sanayiinin diğer kolları olan parke, ambalaj sandığı, mobilya, kaplama, karoseri, mantar tapa tahnit ve formika da, talebin üretime paralel bir hızla 1967-1970 döneminde ortalama yüzde 10 civarında bir gelişme gösterdikleri görülmektedir.

Genel olarak, bıçkı ve ahşap levha sanayi ile karoseri, ambalaj ve formika sanayileri başta olmak üzere, orman ürünleri sanayiinin tümünde, üretim hızının (Yüzde 10 ilâ 20 arasında) gelişmeler göstererek, Plan hedeflerini aştığı görülmektedir.

Üretim hızındaki gelişmeler, genellikle bazı ürünlerdeki talep artışını karşılamak amacıyla mevcut atıl kapasitelerin tam olarak kullanılmasına yönelinmesi ve buna paralel olarak, prodüktiviteyi artırıcı teknolojik yenilemelerle, ek ve yeni kapasiteler sağlayan kamu ve bilhassa özel kuruluşlar nedeniyle olmuştur.

1967-1970 yılları arasında özellikle yonga levhada meydana gelen üretim artışları sıra ile, bir önceki yıla göre 1968 de yüzde 86,2; 1969 da yüzde 40,7; 1970 de yüzde 31,6 olmuştur.

Orman ürünleri sanayiinde, Birinci Beş Yıllık Plan döneminde yeni kapasitelerin eklenmesi yönünden bıçkı sanayiinin ağır basmasına karşılık İkinci Plan döneminde, bu gelişmenin, genellikle yonga levha sanayiinde toplandığı görülmektedir.

II. Beş Yıllık Plan dönemi ortalarında (20/6/1969 da) yayınlanan 6/11976 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesinde ilk defa olarak tespit edilen orman sanayi politikası esasları, bu alanda kamu ve özel kuruluşlarca yaratılacak yeni kapasitelerin ilerde tam üye olarak katılacağımız Avrupa Ortak Pazar ve diğer dış pazarlarla rekabet gücüne sahip ekonomik büyüklükte olması amacına yönelmiş bulunmakla, geçiş döneminin başında orman sanayi kuruluşlarının rasyonalizasyonu yolunda, önemli bir adım sayılmalıdır. Ayrıca bu esaslara uyacak modern tesislere hammadde garantisi tanınması yolunda teşebbüse geçilmiştir.

Nitekim, adı geçen kararnamenin yayınlandığı tarihten sonra, bir yıl içinde, çoğunlukla yonga levha ve kontrplak olmak üzere, ihracata

dönük, kısmen entegre düzende, büyük kapasiteli tesisler kurmak veya mevcut tesisleri genişletmek amacıyla 11 firma tarafından müracaat yapılmış olduğu görülmektedir.

Orman ürünleri sanayii kolunda, 1967-1970 dönemi ihracatında, genellikle kayın kereste başta olmak üzere, ceviz, meşe gibi sert ağaç kerestesi ile sedir, çam ve göknar gibi yumuşak kereste, parke, kaplama ve kısmen formikanın yer almakta olduğu görülmektedir.

İhracatı cazip kılan 6/12062 sayılı Kararnamenin uygulanmağa başlamasıyla orman ürünleri ihracatında bazı gelişmeler görülmüştür. Bu konudaki gelişmenin devamı için sanayi ve ihracatçılara hammadde garantisi verilmesi yolundaki çalışmaların sonuçlandırılması gerekmektedir.

Güçlüklere rağmen özellikle kereste ihracatının 1967-1970 döneminde değer olarak artışlar göstererek sıra ile yüzde 32,3; 17,7 ve 451,0 artış göstermiştir. 1970 yılındaki bu hızlı artışla 6/12062 sayılı Kararname ile uygulanmasına başlanan vergi iade sisteminin büyük rolü olduğu görülmektedir.

1970 ihracatının daha büyük hızla gerçekleşememesinin nedeni, Gediz deprem bölgesinin öngörülemiyen kereste talebi sonucunda kamu sektörü tarafından önceden planlanan ihracattan 70-80 000 m³ kadar kerestenin kısılması gösterilebilir.

1967-1970 dönemi orman ürünleri sanayii ithalâtında, mantar mamulleri dışında, hiç bir maddenin değer itibariyle, ortalama olarak, 200 000 TL. yı bulmadığı gibi; genellikle 3,5 milyon TL. seviyesine kadar çıkan mantar mamulleri ile birlikte, toplam olarak; sıra ile, ancak 4,4 milyon; 3,6 milyon; 4,3 milyon ve 4,8 milyon TL. seviyesinde kaldığı görülmektedir.

2. 1971 de BEKLENEN GELİŞMELER :

Orman ürünleri sanayii ürünleri talebinin 1971 de de genellikle, üretim seviyesine paralel olarak, artmasına devam etmesi beklenmektedir.

Orman ürünleri sanayii içerisinde bugüne kadar en hızlı talep artışı gösteren kerestenin, II. Plan dönemi sonlarına doğru, ahşap levha talebinin daha hızlı artışı nedeniyle, geçmiş yıllara oranla, nispi bir düşüş temayülü göstererek, ancak yüzde 6 kadarlık bir artışla nüfus başına tüketimin 1971 de 0,089 m³ e yükseleceği, buna karşılık, kontrplak, yonga ve Lf levhada, sıra ile, yüzde 15,4; 20,0 ve 17,8 oranlarında artarak, nüfus başına tüketimin 0,021 m³; 1,7 Kg.; 1,5 Kg. seviyelerine ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye'de genellikle orman sanayii ürünleri talebinde yüzde 5-15 arasında değişen artışlar olması beklenmektedir. Ahşap levhanın keresteyi gittikçe artan yüzde 5-15 arasında değişen artışlar olması beklenmektedir. Ahşap levhanın keresteyi gittikçe artan oranda ikame etmesi nedeniyle de, kereste talebinin, önümüzdeki yıllarda tedricen azalarak, yüzde 5-10 arasında kalan bir trend göstereceği tahmin edilmektedir.

Orman ürünleri sanayiinde üretimin, bugüne kadar genellikle iç talep seviyesini izlediği, buna karşılık, II. Plan sonlarına doğru, dış tale-

bin de gözönünde tutularak, gerek mevcut kapasitelerin tam olarak kullanılması, gerekse, yeni kapasiteler eklenmesi suretiyle, hızlı bir gelişme temayülü göstermekte devam edeceği tahmin edilmektedir.

Bu bakımdan, üretim artışlarının, ilerki yıllarda özellikle ihraç potansiyeli olan, kereste, ahşap, levha, kaplama parke, mobilya ve kısmen formika ile tarımsal ürün ihracatı için gerekli ambalaj sanayiinde hızla devam etmesi beklenmektedir.

Tablo 136 nın incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, bu sektörde 1971 üretim gelişmelerinin, ortalama olarak yüzde 9,1 oranında olacağı tahmin edilmektedir.

Bu sanayi sektöründe 1971 yılındaki kapasite artışlarının, yonga levha başta olmak üzere, genellikle ihracata dönük, optimum kapasiteli ahşap levha ile entegre edilmiş bıçkı sanayi kollarında olacağı; 1971 yılında bitmesi öngörülen özel sektöre ait 5 yonga levha fabrikasının tamamlanması halinde, toplam kapasitenin 35 000 tondan 72 500 ton seviyesine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bunun dışında lif levha kapasitesinin 14 000 ton ilâvesiyle 33 000 tondan 47 000 tona, kontrplağın 29 500 m^3 yeni kapasite eklenmesiyle, 63 000 m^3 ten 92 500 m^3 lük toplam kapasiteye ulaşması beklenmektedir.

Bu sektör ürünlerinden özellikle kereste, kaplama ve ahşap levha (Kontrplak, lif ve yonga levha) dış talebinin, Avrupa Ekonomik Topluluğu (EEC), Güney Avrupa ile İngiltere'de, bu güne kadar olduğu gibi, ilerki yıllarda da en az yüzde 7 oranında artmasına devam edeceği; FAO tarafından yapılan etüdlere göre, Avrupa memleketlerinin büyük bir kısmının bile orman ürünü ve mamullerini, kendi öz kaynaklarından karşılamalarının mümkün olamıyacağı ve bu itibarla, sadece Avrupa Ortak Pazar Memleketleri toplam açığının 1975 te, 88 milyon m^3 e, Güney Avrupa memleketlerinde de bu açığın 6 milyon m^3. Britanya Adalarında ise 51 milyon m^3 yuvarlak oduna eşdeğer seviyesine ulaşacağı gözönünde tutulursa, ihracat şansımızın gittikçe artacağı anlaşılmaktadır.

Dış pazarlarda ve özellikle Yakın Doğu'da İskandinavya'dan sonra en büyük pazarları tutan Doğu Bloku Ülkeleri ile rekabet şansımızı artıran (İhracatta Vergi İadesi) sisteminin uygulanması ile 1971 yılı ihracatında, kereste ve yonga levha başta olmak üzere, 1970 yılına oranla 3 katı kadar bir artış olacağı tahmin edilmektedir.

Bir taraftan, orman kaynaklarımızın rasyonel şekilde işletilerek odun hammaddesi maliyetlerinin düşürülmesi, diğer taraftan da henüz girişilmiş olan yapısal rasyonalizasyonun ilk safhasını teşkil eden orman sanayi kuruluşlarının entegre düzene sokulması, modernizasyonu ve optimum kapasitelere ulaştırılması suretiyle, işlenmiş ürün fiyatlarının, dış pazar fiyat ve kaliteleriyle rekabet gücünün artırılması amaçlarını güden 6/11976 sayılı politika Kararnamesinin de ihracatımızın gelişmesi yönünde etkili sonuçlar sağlayacağı ümit edilmektedir.

Bu sektörün 1971 yılı ithalâtı ekli Tablo 137 de görüleceği gibi, yüzde 10,4 artışla ancak 5,3 milyon TL. kadar olacağı tahmin edilmektedir. Genellikle kontrplak tropikal kaplama ve mantar mamullerinden ibaret olan ithalâtın, mantar tapa yerine plastik maddelerin ikamesi suretiyle ilerde, tedricen azalacağı tahmin edilmektedir.

3. TEDBİRLER :

a. Orman Bakanlığı ormana dayalı sanayilerin kuruluşunun planlanmasına imkân verecek hammadde envanter çalışmaları hızlandırılacaktır. Çalışmaları tamamlanmış olan bölgelerde ise entegre tesislerin kurulması için yatırım öncesi etüdler yapılacaktır.

b. Orman ürünleri ihracatında tatbik edilen fiyatların, Dünya fiyatlarına göre tespiti ve böylece rekabet imkânlarımızın artırılabilmesi için, dış pazar etüdleri ile ilgili çalışmalara hız verilecektir.

c. Orman sanayii ürünlerine, daha geniş ihracat imkânları sağlamak amacıyla, orman ürünleri ihracat birliklerinin kurulması için gerekli mevzuat araştırmaları yapılacak ve nihai rapor, program yılı sonuna kadar tamamlanacaktır.

d. Kayın ihracatında rekabet gücünü artırmak amacıyla, üretimden fabrikasyona kadar geçen bütün safhalarda alınması gereken toplu tedbirleri tespit etmekle ilgili çalışmalar program dönemi içinde sonuçlandırılacaktır.

e. Deprem, yangın ve sel afetleri sonunda meydana gelen ihtiyaçların karşılanmasında, ihracat bağlantılarının aksatılmamasını sağlamak üzere, bağlantı dışı kereste sanayilerinden faydalanılacaktır.

f. Orman Bakanlığı bünyesinde kurulmuş olan Orman Ürünleri Sanayii Genel Müdürlüğünün, İktisadî Devlet Teşekkülü halinde teşkilâtlanması ile ilgili çalışmalar program döneminde tamamlanacaktır.

g. Kamu kereste fabrikalarında hammadde kullanış randımanını artırmak amacıyla, ortalama olarak yüzde 30 - 40 seviyesine ulaşabilen odun artıklarının, yakıt dışında kalan kâğıt veya ahşap levha sanayii gibi daha ekonomik alanlarda kullanılmasını sağlamak bakımından, kereste ve diğer artıkların değerlendirilmesi fabrika pazarlama imkânları araştırılacak, uygulama ile ilgili nihai rapor, program döneminde sonuçlandırılacaktır.

KÂĞIT SANAYİİ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

Kâğıt sanayii üretimi, 1968 ve 1969 yılı programlarında gösterilenden yüzde 5,2 yüksek olarak gerçekleşmiştir. Yurt içi talebin üretimle karşılanan kısmı program tahminlerine göre yüzde 48,5 iken, gerçekleşme yüzde 52,5 seviyesinde olmuştur. Kâğıt sanayiinde az da olsa sağlanan bu üretim fazlalığı kurulu kapasitenin ekonomik kullanımı ve işçi başına üretim artışı yoluyla temin edilmiştir.

İki yıllık gerçekleşme sonuçlarına göre, yurt içi talep yüzde 3 ve ithalât yüzde 9,6 program tahminlerinden eksik olmuştur. Kâğıt sanayii üretim kapasitesine bu dönem içinde bir ekleme olmadığından, genel olarak yurt içi talep baskı altında kalmıştır. Ancak, önceki yıllarda başlamış yatırımlar ilk etkilerini 1970 yılında gösterecek ve bu yıl 53 bin tonluk bir üretim artışı sağlanacaktır. Bu suretle, yurt içi talebin üretimle karşılanan kısmı 1970 yılında yüzde 63 e yükselecektir.

Kâğıt sanayiinde yıllık mamul stok durumu üretimin yüzde 10 unu aşmadığından bir sorun olarak görünmemektedir. Diğer taraftan 1969 yılında gazete kâğıdı 1970 yılında ise sargılık kâğıdı ve karton cinsleri için meydana gelen fiyat artışları, talebi sınırlıyacak bir etken olarak görülmektedir.

2. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

Kâğıt sanayiinde yeni tesislerin devreye girmesiyle, 1970 yılında başlıyan üretim artışı 1971 yılında toplam olarak 165 bin tona yükselecektir. Bu üretim artışının 133 bin tonu Kamu Sektörü ve 32 bin tonu Özel Sektörün yeni tesisleri tarafından sağlanacaktır. Özel Sektör 1970 yılından itibaren eski kâğıdı işliyen küçük ünitelerden, selülozu kendi büyük tesislere yönelmekte ve üretim içindeki payı 1969 da yüzde 12 iken 1971 yılında yüzde 16 ya yükselmektedir.

Kâğıt türleri içinde yurt içi talebi genellikle ithalât yoluyla karşılanan kraft kâğıdı ve gazete kâğıdının yarısından fazlası 1971 yılında üretim yoluyla temin edilecektir. Bu suretle 1971 yılı toplam kâğıt talebi içindeki üretimin payı yüzde 88 e yükselecektir.

Kâğıt sanayi tesislerinin sağlıyacağı bürüt döviz tasarrufu dönemler olarak aşağıda gösterilmiştir.

	1000 $
1970	7 132
1971	29 840
TOPLAM	36 972

3. TEDBİRLER :

a. SEKA tarafından kurulan Çaycuma, Dalaman ve Aksu tesislerinin, bölgelerindeki ham maddeye bağlı olarak öncelikle tevsii veya yeni tesisler imkânı incelenecektir.

b. Çaycuma, Dalaman ve Aksu tesislerinin, bölgelerindeki orman ürünleri sanayilerinin artıklarını kâğıt sanayiinde değerlendirilmesi için 1970 yılında başlamış çalışmalar sonuçlandırılacaktır.

c. Kamu ve özel sektör işbirliğini artırmak, selüloz temini için ortak tesisler kurulmasına imkân hazırlamak ve kâğıt sanayiinin teknik problemlerine çözüm yolları aramak amacıyla «Kâğıt Sanayicileri Birliği» kuruluş çalışması sonuçlandırılacaktır.

d. Kâğıt sanayi tesislerinin kimyasal ham madde ihtiyacının, kurulu ve kurulacak tesislerden karşılanması amacıyla bir etüd yapılacaktır.

BASIM SANAYİİ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

Birinci Plan döneminde başlayan ve İkinci Plan'ın 1968-1969 yıllarında da devam eden basım sanayiinde ihtisaslaşmaya yönelme önemli bir gelişim göstermiştir. Bu suretle gazete basımı, imalât sanayii için ambalâj ve reklâm baskıları ile basılı eğitim gereçleri talebini karşılayan ve ileri teknikte çalışan ayrı iş kolları doğmuştur. Ayrıca, bu sektörün bölgesel dağılımında Ankara ve İstanbul en önemli merkezler sayılırken İzmir ve Adana şehirleri de dikkati çeken bir seviyeye ulaşmıştır.

Basım sanayii ürünleri içinde gazetelerin tirajı, bu sektörün gelişimi hakkında en doğru gösterge olmaktadır. Bu amaçla yapılan karşılaştırmada, 1962-67 döneminde gazetelerin tirajı yıllık ortalama yüzde 11 artmış iken, 1968 yılında, 1967 ye göre yüzde 15 e yükselmiştir.

İkinci Beş Yıllık Plan'da, kamu basım evlerindeki makine parkının birleştirilmesi ve basılı evrakın standardize edilmesi öngörülmekle beraber, 1969 sonuna kadar gerçekleşmemiştir.

2. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

Basım sanayiinde önceki yıllarda sağlanan gelişme yoluyla, ucuz işçilik etkisiyle ihracata yönelme olanağı doğmaktadır. Bu gelişmenin 1971 yılında ilk sonuçlarını vermesi beklenmekle birlikte, temel ham maddelerin (Kâğıt, mürekkep) dünya fiyatlarından ve ithal ham maddelerin (Ofset kalıbı, filim gibi) kolaylıkla temini konusundaki güçlüklerin yenilmesi gerekmektedir.

Basım sanayi ürünlerinin 1971 yılı talebi ve üretimi ana faaliyet dallarına göre aşağıda gösterilmiştir.

a. *Gazete, kitap, dergi ve broşürler :*

Bu konuda üretim yapan tesisler yurt ölçüsünde yayılmış olup talebi karşılayacak bir seviyededir. Ancak, özellikle gazetelerin çok renkli baskıya yönelmesi lüks tüketimi artırmakta ve yatırımların bu alana yayılması sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle gazete basımı konusunda çok renkli baskı yapan tesis yatırımları teşvik edilmemektedir.

b. *Ambalaj baskıları :*

İmalât sanayiinin ihracata yönelmesi, ambalaj çeşitleri talebini artırmakta ve kalitelerini etkilemektedir. İmalât sanayiinin artan taleplerine çeşit ve kalite olarak cevap verebilmek için, bu alanda komple tesislerin kurulması gerekmektedir. Bu amaçla yapılacak yatırımların teşviki öngörülmektedir.

c. Reklâm baskıları :

Bu konudaki baskı talepleri yıl içine yayıldığından, kurulu tesisler artışları karşılayacak durumdadır. Ancak, cep ve masa takvimlerinin yıllık baskı talebi ortalama yüzde 20 artış gösterdiğinden ve yılbaşına yetiştirilmesi gerektiğinden her yıl bir güçlük doğmaktadır.

d. Basılı eğitim gereçleri ve okul defteri :

Okul devresi eğitim kitaplarının tek tip olmayışı ve okul defterlerinin standardize edilmemesi yıllık tüketimi ve fiyatları yükseltmektedir. Önümüzdeki yıllarda, bu iki sorun çözümlendiğinde fiyatların düşmesi yıllık baskı ihtiyacının azalması beklenmektedir.

Basım sanayii ana mallarından gazete, kitap, dergi ve basılı eğitim malzemesi ithalâtı her yıl artış göstermektedir. Bu sektörde ihracat, ithalâtın yüzde 4 ü nispetinde sınırlı kaldığından dış ticaret durumu devamlı açık olarak devam etmektedir. Ancak, basım sanayii kuruluşlarına ham madde temini, ihracata vergit iadesi gibi kolaylıklar gösterildiğinde dış pazara daha geniş ölçüde açılması mümkün görülmektedir.

(3) Tedbirler :

a Özellikle Ortak Pazar ve Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı ülkelerindeki, Basım sanayii ihale haberleri, ticaret ataşelikleri tarafından Odalar Birliğine ulaştırılacaktır.

b Basım sanayii sektöründe vergi iadesi rejiminin uygulanması imkânları araştırılacaktır.

DERİ VE KÖSELE İŞLEME SANAYİİ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

Çok sayıda dağınık ve küçük ünitelerden teşekkül eden bu sanayi kolunda gerekli bilgilerin toplanması mümkün olamamakta, üretim ve talep büyük ölçüde tahminlere dayanmaktadır. İkame maddelerinin yurt içinde geniş ölçüde kullanılması büyük baş mamul deri talebinin gelişmesini olumsuz olarak etkilemektedir. Küçük baş mamul deri talebinin daha büyük bir hızla geliştiği tahmin edilmektedir.

Küçük baş ham deri ihracatında, Plan ve program hedeflerine uygun olarak bir gerileme olmakla beraber mamul deri ihracatı gerçekleştirilememiştir. Bunun başlıca sebebi sektörün gerektirdiği teknik bilgiyi temin edecek, eğitim ve araştırma ile ilgili problemlerine eğilecek Dericilik ve Mezbaha Ürünleri Araştırma ve Eğitim Enstitüsünün 1967 yılında programa alındığı halde bugüne kadar bitirilememiş olmasıdır. Yine aynı sebeple yarı mamul deri ihracatında da 1969 da % 47.0 artış olmuştur. Sanayiinin modern tekniğe göre organize hale getirilmesi ve ürünlerinin büyük döviz kayıplarına sebep olan ham ve yarı mamul yerine, yurt içinde işlendikten sonra ihracı bir ilke olmalıdır.

Küçük baş mamul deri üretiminde oldukça hızlı bir gelişme olduğu tahmin edilmektedir. Yurdumuz Rusya hariç, Avrupa ve Yakın Doğu ülkeleri arasında ham deri üretiminde monopol sahibi olduğu halde, deri mamulleri genellikle iç talebe cevap verecek şekilde üretilmektedir. Kesim yerlerinin çok dağınık ve ufak olması, mezbaha dışı kesimlerinin büyük miktarlara ulaşması nedeni ile kaliteli ham deri elde edilemediği gibi, derilerin sanayie intikallerinde de büyük ekonomik kayıplar olmaktadır. Yapılan hesaplara göre yılda yurdumuzda kesilebilen küçük baş hayvan sayısı 20.000.000 adet olarak hesaplandığı halde, sanayie bunun % 50 kadarı intikal etmektedir. Kesim yerlerinin azaltılması, kurulmakta olan et kombinalarında kesimlerin toplanması suretiyle ham derinin kesim, yüzme, muhafaza ve nakliyatından doğan kayıplar önleneceği gibi sanayie intikali de sağlanmış olacaktır.

Köselelik deri üretimi, talebi karşılayamadığından büyük baş ağır ham deri ithalâtı gereklidir. Ancak bu derinin yanında vidalalık ham deri de ithal edilmektedir.

Deri ve kösele işleme sanayiinin kaliteli üretim bakımından yoğunlaştığı yerlerin başında ve en önemlisi İstanbul'da Kazlıçeşme'de yerleşmiş bulunan sanayi gelmektedir. Bu sanayiinin alt yapı ve tesisler bakımından çok yetersiz olan bu bölgeden, daha uygun bir yerleşme yeri olarak Anadolu Yakasında Tuzla'ya naklinin gerçekleşmesi, aynı bölgede yapılmakta olan Dericilik Enstitüsü ve Anadolu Yakası Et Kombinası ile bir bütün halinde çalışmak suretiyle bu sanayi kolunda çağdaş tekno-

lojinin uygulanmasını ve kaapsite artışını sağlayacak, ham ve yarı mamul küçük baş hayvan derileri ihracatını kısıtlayarak, ihracatta büyük gelir artışına imkân verecektir.

II. 1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :

Küçük baş mamul deri talebindeki hızlı gelişmenin devam edeceği beklenmektedir.

Deriden mamul eşya, bilhassa deri konfeksiyon sanayiinin gelişmesi ve ihracatın artması nedeni ile işlenmiş deri ve kösele ihracatı azalacaktır. Böylece Plan ve Program ilkelerine uygun olarak deriden mamul eşya ve konfeksiyon ihracatı artacaktır.

Program dönemi içinde kapasitede büyük bir gelişme beklenmemektedir. Kazlıçeşme'deki sanayiinin nakli gerçekleştiği takdirde ihraca dönük büyük bir kapasitenin tahakkuku mümkün olacaktır. Bu nedenle küçük baş mamul deri üretimi Plan hedeflerine göre gelişme gösterememiştir.

III. TEDBİRLER :

a. Istanbul'da bulunan deri sanayiinin Anadolu Yakasında Tuzla'da tespit edilen yere nakli için, gerekli çalışmalar yapılarak alt yapı yatırımları yapılacak ve bu sektör her türlü teşvik tedbirlerinden yararlandırılacaktır. Aynı bölgede bu sanayi ile yakın ilişkisi bulunan bilhassa ihracata dönük konfeksiyon ve ayakkabı gibi deriden mamul eşya sanayiinin de kurulması gözönünde tutulacaktır. Sanayi Bakanlığı bu amaçla proje hazırlayacak ve yatırım teklif edecektir.

b. Yurdun muhtelif yerlerine dağılmış küçük ünitelerden ibaret sanayiin kooperatifler halinde birleştirilerek güçlü tesisler haline getirilmeleri teşvik edilecektir.

c. Büyük ihraç potansiyeli olan bu sanayiin geliştirilmesi için Devlet Planlama Teşkilâtının koordinatörlüğü ile bir proje geliştirilerek Program dönemi içinde tatbikatına başlanacaktır.

LASTİK SEKTÖRÜ

(1) İkinci plan dönem ortası deeğrlendirmesi :

İkinci Plan döneminde lastik sektörü için yurtiçi talep değerinin yılda yüzde 9,6 oranında artacağı öngörülmüş, fakat ilk iki yıllık gerçekleşme plan hedeflerinin çok altında kalmıştır. 1969 yılında tüketim 1 035,2 milyon lira seviyesine ulaşmakla yıllık yüzde 4,4 artışı göstermiş olmaktadır. Lastik sektörü tüketiminde ağırlık taşıyan mal grubu motorlu araç iç ve dış lastikleridir. 1968 yılında lastik sektörü toplam tüketim değerinin yüzde 66 sı, 1969 yılında yüzde 69 u oto lastikleri tüketimine ait bulunmaktadır.

Lastik sektörü için Plan'da ihracat öngörülmemiş olmakla beraber, 1969 yılında ilk defa olmak üzere 26 bin 500 adet iç ve dış lastik için dış pazar bulunmuştur. Toplam değer olarak 3,9 milyon lira tutan ihracat için ortalama birim fiyat 164 liradır. Halbuki fabrika satış fiyatı ile çeşitli ebatların ortalaması olarak dış lastik 535 T.L./adetten iç piyasaya verilmektedir.

Lastik sanayii üretim artış hızı 1968 ve 1969 yıllarında II. Plan'da öngörülen hedefin altında kalmıştır. Bu yıllarda, sektörün toplam üretim değeri, oto lastikleri imalâtındaki düşüş, sebebiyle 1967 yılı seviyesinin altında seyretmiştir. 1967 yılında 1 milyon 139 bin adet olan dış lastik üretimi, sonraki yıllarda 985 bin ve 1 milyon 131 bin adet olarak gerçekleşmiştir. İç lastikler için durum az farklı olup üretim dalgalanması Tablo : 63 de görülmektedir. Bu yıllarda üretim miktarında görülen azalma iç ve dış lastik stoklarının erimesini sağlamıştır. Oto lastik fiyatları Plan'ın ilk iki yılında sabit tutulmuştur.

Oto lastikleri için 1968 yılında başlıyan rakip ithalât devam etmektedir Bununla beraber lastik sektörünün toplam mamul mal ithalâtı gerek çeşitli lastik eşya olarak ve gerekse vasıta lastiklerinde 1967-1969 yılları arasında azalma göstermektedir. Böylece I. Beş Yıllık Plan döneminde yüzde 12 hızla başlayan ithalât düşüşü, İkinci Plan döneminde yüzde 8 lik bir hız azalmasıyla devam etmektedir.

(2) 1971 de beklenen gelişmeler :

Genel görünüşü itibariyle imalât sanayiine ara mal üretici nitelikte olan lastik sektörü, motorlu araç ve makina sanayiinin gelişmesiyle gelişme durumundadır. Önümüzdeki yıllarda motorlu kara taşıt vasıtaları ve tarım makinalarının gelişimi nispetinde lastik tekerlek imalâtında artış beklenecektir. Sanayi tesisleri kuruldukça transport ve transmisyon kolonları, conta ve rondela taleplerinin artacağı, tüketime giden lastik eşyada ise talebin artmakta olduğu bilinmektedir. 1969 yılı fiili tüketim değeri 1 035,2 milyon lira olan lastik sektörünün gelişen talebi karşıla-

mak üzere 1971 yılında 1 milyar 389 milyon liraya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu talep artışında ağırlığın nakil vasıta lastiklerinde olacağı ve 1970 yılına oranla 1971 yılı tüketim miktarının toplam dış lastiklerde yüzde 10,5 artarak 1,5 milyon adede ulaşacağı hesaplanmaktadır. Oto lastikleri dışında kalan lastik eşya için 1971 yılında bir öncekine oranla yüzde 12,7 lik artışla talebin 390 milyon lira civarına yükseleceği tahmin olunmaktadır.

1969 yılında 3,9 milyon lira ile başlıyan ihracatın, sonraki yıllarda devam edeceği ve 1971 yılında 31,8 milyona yükseleceği tahmin edilmektedir. İhracatta bilhassa yerli talebi fazla olmayan ebatların düşünülmesi zorunludur.

1971 yılında 1 milyar 260 milyon liraya ulaşacağı tahmin olunan üretim değeri içinde yüzde 73 ağırlığın oto lastik imalât değerinden geleceği hesaplanmaktadır. Bu üretim değerini yaratacak lastik tekerlek miktarı 1,4 milyon adet olup 1972 yılı üretim hedefi olarak İkinci Plan'da öngörülmüştür. Mevcut tesislerin kurulu kapasiteleri bu miktarın üzerinde üretime müsaade etmediğinden 1971 yılından itibaren yeni bir ünitenin devreye sokulması, aksi takdirde ithalât artışının çok ani sıçrama yapacağı anlaşılmaktadır.

Mamul mal ithalâtı 1969 yılında 43,9 milyon lira olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır. Bu değerin yarısı oto lastikleri, diğer yarısı çeşitli mamul mallardan gelmektedir. 1970 ve 1971 yıllarında bu oran oto lastikleri için artarak yüzde 64 ve 68 e yükselecek, böylece toplam mamul ithalinin sadece yüzde 36 ve 32 lik kısımları diğer malların ithal bedeli olacaktır. Bu durumda yerli lastik tekerlek üretiminin arttırılması çalışmalarına öncelikle başlanması, bu arada belli tüketim seviyesine ulaşılmış ve henüz yurtta imal edilmeyen tiplerin de imalinin düşünülmesi zorunludur.

PLASTİK İŞLEME SEKTÖRÜ

(1) İkinci plan dönem ortası değerlendirmesi :

1969 yılında mamul mal talep seviyesi cari fiyatlarla 588 milyon liraya ulaşan Plastik İşleme Sanayiinin İkinci Planda öngörülen yıllık yüzde 17,3 gelişme hızı, bu dönemin ilk yıllarında ortalama yüzde 24,4 olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır. Talebin tamamına yakın kısmı yerli üretimle karşılanan Plastik İşleme Sanayiinin ham madde temin imkânları 1969 yılı sonuna kadar büyük ölçüde ithalâta dayandığından ve ithalâtın kısıtlı olması nedeniyle, işlenmiş plastik tüketim değerleri hakiki talep seviyesini aksettirememektedir. Buna rağmen bu sanayiin ham madde tüketimi, 1968 yılında bir öncekine oranla yüzde 20 ve bir sonraki yılda yüzde 24 oranında artış göstermiştir. Plastik İşleme Sanayii ile diğer sanayi kollarının kullandığı bütün plastik maddeler hesaba katıldığında, 1969 yılında şahıs başına tüketim miktarı 2.2 Kg. olmuştur. Bu devrede sektörde işlenen plastik ham maddeler miktarında, yerli üretilen ham madde payı artarak 1969 yılında yüzde 28,8 e ulaşmış bulunmaktadır.

İhracat ve ithalât değerlerinin çok cüz'i olduğu Plastik İşleme Sanayiinde, yalnızca yerli üretimi olmayan mamullerde yılda 2 ile 3 milyon lira arasında değişen ithalât söz konusu olup, 1969 yılında ilk defa yapılan ihracat 2 bin lira seviyesinde kalmıştır.

Plastik İşleme Sanayii üretim değeri, 1968 yılında bir öncekine kıyasla yüzde 18,2 oranında artmışken, 1969 yılında yüzde 31 lik gelişme hızıyla 586 milyon liraya ulaşmakla aynı sene için hesaplanmış bulunan Program tahminini de yüzde 13,8 nispetinde aşmış bulunmaktadır. Plastik mamuller toplam üretim değerinde başlıca ürünler olarak : Plastik ayakkabılar, suni deri-muşamba ve vynil asbestli yer karoları ile ambalajlık polietilen filim ve torbalar ağırlık taşımaktadır.

1967 yılında 1.9 bin ton olan Plastik İşleme Sanayii kurulu kapasitesi 1969 sonu itibariyle 165 bin tona yükselmekle yılda ortalama yüzde 13 artmış bulunmaktadır. Sektörün ekonomik üretim seviyesine ulaşması ancak kurulu kapasitenin yüzde 60 ının kullanılmasıyla kabildir. Halbuki İkinci Plan döneminin ilk iki yılında kapasitenin kullanım oranı yüzde 43 ve 47 olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır.

(2) 1971 yılında beklenen gelişmeler :

1970 yılında Petkim Petrokimya A. Ş. nce polietilen ve polivinil klorür üretimlerine başlanmasıyla, toplam plastik ham maddeler miktarında tüketimi en fazla olan termoplastiklerde başlayan tedarik kolaylığı sonucu, 1971 yılında 1970 e oranla yüzde 38 artışla sektörün üretim değerinin cari fiyatlarla 1 milyar 160 milyon liraya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Ham maddenin yurt içinde imal edilmesinden sonra Plastik

İşleme Sanayii mamullerinde kalite ve fiyat dengesinin sağlanacağı umulmaktadır. Ayrıca son senelerde ham madde tahsis miktarını artırmak gayesiyle kurulu tesislere yapılan makine ilâveleriyle büyüyen atıl kapasite oranında 1971 yılından itibaren düşme beklenmektedir.

Modern ve ilkel üretim metotlarının birlikte yürüdüğü Plastik İşleme Sanayii mamullerinde yapılan yatırımlar, genellikle kapasitenin genişletilmesi ve işletmenin rasyonelleşmesi amaçlarını gütmekte, yeni ürünlerin geliştirilmesi, birkaç büyük firma hariç, söz konusu olmamaktadır. Bu nedenle Petkim Petrokimya A. Ş. nce Yarımca'da kurulması bahis konusu olan araştırma ve tatbikat laboratuvarının işleme sanayiine yeni teknoloji geliştirme ve transferinde öncü olması gerekmekte ve beklenmektedir. Ürün çeşitliliği ve ikame kabiliyetlerinin genişliği sebebiyle, yerli ham ve yardımcı madde imalinden sonra hızla gelişeceği umulan Plastik İşleme Sanayiinin, teknik bilgi ve yetişmiş eleman konularında problemleri mevcuttur. Bunların çözümlenmesinde yukarda söz konusu olan Petkim Laboratuvarının ve Milli Eğitim Bakanlığınca ele alınan orta dereceli mesleki ve teknik öğretim yapan okullarda uygulanacak yeni programlarla vasıflı işçi ve teknisyen yetiştirme çalışmalarının meselelere hal çaresi getirmesi beklenmektedir.

(3) Tedbirler :

1) İhraç edilecek çeşitli sektör ürünleri için, ihracat yapılan memleketler ve o pazarlardaki rakip ülkelerin ambalaj tipleri etüt edilecek, bu etütlerin sonucuna uygun olarak ihraç ürünleri için ambalaj standartları hazırlanacaktır.

2) Kurulması öngörülen Petkim Araştırma ve Tatbikat Laboratuvarının bir araştırma, tatbikat ve rehberlik ünitesi olarak çalışması; ticari imalât yapmayarak, sektörde mevcut atıl kapasiteyi yeni ürün çeşitlerine kaydırarak azaltacak şekilde öncülük yapması sağlanacaktır.

KİMYA SANAYİİ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

1971 yılı tahminlerine göre kimya sektöründe İkinci Beş Yıllık Planda öngörülen üretim, ihracat ve tüketim hedefleri aşılmış, ithalâta ise tahminin altında bir seviye muhafaza edilmiştir.

Suni gübre tüketiminde azotlu gübreler için Plan hedefinin aşılması, fosfatlı gübrelerde Plan hedefine yakın bir tüketim seviyesine varılması hızla yeni kapasitelere gidilmesi ihtiyacını göstermiştir.

Plastik maddeler ve sentetik elyaf üretiminde genel olarak Plan hedeflerine ulaşılmış ve bazı maddelerde hedef aşılarak ihracata yönelek imkânı doğmuştur.

Borik Asit ve Boraks üretiminin tamamının ihraç imkânı bulması ve sodyumlu bor cevherimizin işlenebilmesi bu sanayide yeni kapasitelere gidilmesini sağlamıştır.

Kimya sektörü talep tahminleri 1968 ve 1969 yılları programlarına göre sırasıyla yüzde 119,9 ve yüzde 90,6 oranında gerçekleşmiştir. Kurulmakta olan sülfat asidi tesislerinin gecikmesi ve 1969 yılındaki finansman zorlukları nedeniyle gübre ithalâtının programlanan miktarda yapılmaması tüketimin program hedeflerine ulaşmasına engel olmuştur. 1969 yılında plastikleştiriciler tüketimindeki azalmanın sebebi ise devreye gireceği düşünülen Petkim Petrokimya Anonim Şirketi fabrikalarındaki gecikmelerdir. Boya tüketiminde Plan hedefi olan % 15 artış gerçekleşmiş ve 1969 yılında 25.000 ton tüketim sağlanmıştır. Boya ithalâtı cüzi miktarda olup özel boya cinslerine inhisar etmektedir. Tıbbi ve ziraî ilâç tüketimleri, bu devrede hızlı bir gelişme göstererek, İkinci Beş Yıllık Planda 1972 için öngörülen hedefler 1969 yılında aşılmış bulunmaktadır. 1968 yılında görülen çeşitli salgın hastalık ve haşereler sebebiyle artan ziraî mücadele ilâç talebi, ithalât ve yerli üretim artışları ile karşılanmıştır. 1969 yılında toz ve suda ıslanabilir toz (WP) preparatların imâlinde azalma, buna mukabil emülsiyon ilâçların yerli üretiminde artış görülmesine rağmen yurtiçi tüketimin 61 bin ton olarak gerçekleşmesi dengeli bir tüketim seviyesine ulaşıldığını göstermektedir. Sektör toplamı cari fiyatlarla 1968 yılında 1967 ye oranla yüzde 0,7 1969 da ise 1968 e oranla yüzde 21,4 artış göstermemiştir.

1967 yılında 2 365,7 milyon T.L olan kimya sanayii üretimi, yüzde 17,5 artışla 1968 yılında 2 778,7 milyon T.L. 1969 yılında ise yüzde 32,2 artışla 3 674,7 milyon T.L. ye ulaşmıştır. Bu artışı sırasiyle boraks borik asit, azotlu gübreler, plastik maddeler, sentetik elyaf ve don yağı üretimindeki artışlar sağlamıştır. 1963 ve 1969 yılı üretim programlarına göre gerçekleşme sırasiyle yüzde 98,7 ve 106,7 olmuştur. Üretimde bazı maddeler hariç genellikle program tahminlerine yakın ger-

çekleşmeler elde edilmiştir. Azotlu gübrelerde Kütahya tevsi tesislerinin tam kapasiteye erişememesi, fosfatlı gübre üretiminde hammadde ithalâtındaki aksamalar programa nazaran gerçekleşmelerin düşük olmasına, sentetik liflerde ise üretime başlaması gereken tesislerdeki gecikmeler program hedeflerine ulaşılmamasına sebep olmuştur.

Kimya sektöründe ithalâtın 1968 yılında 1967 ye oranla yüzde 98,0, 1969 da ise yüzde 101,7 değiştiği görülmektedir. 1968 e 1969 programlarına oranla gerçekleşmeler ise sırasiyle yüzde 100,5 ve yüzde 75,4 dür. 1969 yılında programa nazaran gübrelerdeki ithalât azalması finansman zorlukları sebebiyledir. Sentetik liflerde ithalât miktarının program tahminlerinin çok üstünde olması tesislerin zamanında devreye girememesindendir. 1968 ve 1969 yıllarında mamul ziraî ilâç ithal miktarlarının Program tahminlerinin çok üstünde gerçekleşmesinde tek ve geçici sebep olarak talebi yurt içi üretimle karşılanamayan kükürt görülmektedir.

İhracatta 1968 ve 1969 yıllarında öngörülen miktarların altında kalınması valeks ve meyan balı ihracatındaki dış piyasa zorlukları sebebiyledir. Buna rağmen 1969 yılında 1968 e nazaran yüzde 213,4 oranında ihracat artışı boraks ve borik asit üretiminin tamamının ihracıyla mümkün olmuştur.

2. *1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :*

1970 ve 1971 yılı talep artışları değer olarak sırasıyla yüzde 22,4 ve yüzde 37.0 dir. Fakat bu değerler 1970 yılı içindeki devalüasyon değişikliklerini de içine aldığından artışları tam olarak yansıtamamaktadır. Petkim Petrokim Anonim Şirketi tesislerinin devreye girmesiyle 1970 ve 1971 yıllarında sud kostik üretimi artmaktadır. Sülfat asidi talebi 1971 yılında yeni tesislerin devreye girmesi ve buna bağlı olarak da gübre üretimindeki artışlar nedeniyle 533 000 tona ulaşacak, bunun 503 000 tonu yurt içi üretimle karşılanabilecektir. Aynı şekilde yeni kurulmakta olan Akdeniz Gübre Tesisleri, Samsun TSP ünitesi ve Elazığ Süperfosfat tesislerinin 1970 sonunda işletmeye alınması 1971 yılında azotlu gübrelerde 953.000 ton, fosfatlı gübrelerde ise 1 092.000 ton gübre üretimi sağlıyacaktır. 1970 yılında işletmeye açılan Petkim Petrokimya Anonim Şirketi polietilen ve polivinil klorür fabrikaları yurtiçi plastik madde ihtiyacını kısmen karşılamakta, polivinil asetat üretimi ise 1970 yılında tamamen talebe cevap verebilecek seviyeye erişerek 1971 yılında ihracata yönelebilmektedir. Plastikleştiriciler üretimi de plastik maddelere paralel bir gelişim göstermekte, 1970 yılında tamamen talebi karşılamakta, tevsi edilmekte olan tesislerle 1971 yılında 7 000 ton ihracat öngörülmektedir. Gemlik Viskon tevsiinin tamamlanarak 1971 de devreye girmesi ile viskon ithalâtı azalacaktır. Kurulmakta olan poliakrilik elyaf tesisi 1971 de işletmeye açılacak ve talebin büyük bir kısmına cevap verebilecektir. Poliamid ve polyester elyafta ihracatın 1969 a oranla 1970 ve 1971 de artış göstereceği öngörülmektedir.

Borik asit ve boraks üretiminin tamamının ihraç edileceği ve ihracatın 1971 yılında boraks için 20 000 ton borik asit için ise 10 500

tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Valeks ve meyan balı ihracatında geçen yıllarda görülen dış pazar zorluğunun devalüasyon sonucunda ortadan kalkması beklenmektedir.

Boya üretiminde 1969 yılında 24 453 tonluk bir üretim sağlanmıştır. 1971 de ise öngörülen 32 000 ton üretimle boya talebinin tamamının yurt içinden karşılanacağı düşünülmektedir.

1971 yılında gübre, plastik maddeler, sentetik elyaf, asitler ve matbaa mürekkepleri tesislerinin devreye girmesi ve tevsi edilmesi ile toplam olarak 84 milyon dolarlık ithal ikamesi sağlanacaktır.

1971 yılında, ziraî mücadele ilâç talebi miktarca yüzde 98.7 değerde yüzde 90.3 oranlarında yerli üretimle karşılanacaktır. Üretimde kullanılacak teknik madde talebinin 1971 yılında 16 400 tona yükseleceği, yerli aktif madde üretiminin ise bu miktarın ancak yüzde 47 si kadar olacağı ve fakat toplam teknik madde iç talebinde yerli payın yüzde 27, yi aşmıyacağı tahmin olunmaktadır. Bu durumda, yerli ziraî ilâç üretimi aktif madde yönünden yüzde 73 oranında ithalâta bağlı kalmaktadır. 1967 yılında aktif madde talebinin yüzde 56 sı ithal edilmekteyken 1969 da bu oran yüzde 74 seviyesine yükseldiğinden imalâtta kullanılan aktif maddelerin yurt içinden temin edilebilen kısmının artırılması zorunludur. Bu konuda bilhassa mevcut kaynakların değerlendirilmesi ziraî mücadele ilâçları imalâtına büyük miktarda giren solventlerin yerli temin edilmesi, imal edilenlerin belli standartlara getirilmesi gerekmektedir.

1970 yılından itibaren yüzde 11 civarında yıllık artış göstereceği tahmin olunan tıbbî ilâç tüketim seyrine 1971 yılı talebinin 1 milyar 139 milyon liraya ulaşacağı tahmin edilmektedir. 1971 yılında da bünyesi itibariyle İkinci Plan dönemi özelliklerini muhafaza edeceği tahmin olunan iç talep, üretimle karşılanacaktır. Ancak yurtiçi üretimin hammadde yönünden 1970 e oranla 1971 yılında devalüasyonun etkisi dikkate alınmaksızın yüzde 11,7 oranında artan ithalâtla karşılanacağı düşünülmektedir. Bu nedenle tıbbî ilâç sanayiinde güçlü yerli ve bilhassa yabancı sermayeli kuruluşların döviz dengesine hizmet yönünden ihraca yönelmesi üretimde kullandığı bazı ham maddeleri belirli bir oranda yerli üretime dayanması ve bu konuda araştırmaya yönelmesi faydalı mütalâa olunmaktadır. Hammadde veya müstahzar imalinde daha güçlü kuruluşlara yönelmek üzere birleşen veya tesislerini modernleştiren yerli sermaye teşebbüslerinin desteklenmesine ihtiyaç vardır.

3. TEDBİRLER :

1. Plastik maddelerin standartlarının bir an önce hazırlanması sağlanacak ve TSE standartlarına uymayan maddelerin ithalâtı yasaklanacaktır.

2. Halk sağlığı ve ekonomik etkileri yönünden çok sayıda ve ufak kapasiteli deterjan tesislerinin kurulmasının ve piyasaya TSE standartlarına uymayan kalitesiz mal sürülmesinin önüne geçilecektir.

3. Sentetik ve Petro-Kimya ürünleri ile bu ürünlerden hareketle çeşitli mamul mal üretecek tesislerin ihracata yönelmeleri teşvik edilecektir.

4. Bakır sülfat üretiminde hurda bakır ve cüruf kullanılarak fiyatın düşürülmesi sağlanacak ve bakır sülfatın ihraç imkânları araştırılacaktır.

5. Etil alkol için ihraç imkânları araştırılacak ve üretim tam kapasiteye ulaştırılacaktır.

6. Petrokimya sanayii ürünleri üretimine yönelmiş yatırım projeleri de Devlet Yatırım Bankası tarafından kredi açılan alt yapı ve kilit sanayi projeleri arasına dahil edilecektir.

7. Yerli ve yabancı firmalarca imal edilen ilâçlar için ödenen lisans, patent ve royalty'ler yeniden gözden geçirilecek, çok lüzumlu olmayan veya muadili bulunan ilâçların üretimlerinin durdurulması sağlanacaktır.

8. Tarım Bakanlığı ziraî mücadelede kullanılan ilâçların birbirini ikame kabiliyetlerini ve çeşitli bitki türlerindeki kullanımlarını tespit ederek ilâçların tesir derecelerini ve bitkisel üretimi menfi etkilemeyecek şekilde, fakat aktif madde ithalâtını azaltacak yönde bir çalışma yaparak, yerli üretimi kabil teknik ve aktif maddelerin ekonomik kapasitede kurulmuş imkânlarını araştıracaktır.

9. Sivrice Normal Süperfosfat Tesisinde mevcut dar boğazlar giderilerek tesisin 300.000 T/Y kuruluş kapasitesine uygun üretim yapması sağlanacaktır.

10. Maden sülfat asiti tesisinde mevcut dar boğazlar giderilerek tesisin 110.000 T/Y kuruluş kapasitesinde üretim yapması sağlanacaktır.

11. Boya fabrikalarının üretimlerini artırarak ihracata yönelmeleri teşvik edilecektir.

12. Tarsus Mensucat Boyaları Fabrikası yeni boyar madde talebini gözönünde bulundurarak tesislerini tadil ve tevsii etmek üzere etüt ve proje çalışmaları yapacaktır.

13. Sanayi yağlarının ithali kısıtlanarak talebin yurt içinden temînine çalışılacaktır. Et ve Balık Kurumu Don yağı üretimini artıracak gerekli tedbirleri alacaktır.

14. Kuru üzüm için gerekli olan potasyum karbonat (Potasa) talebine zamanında cevap verebilmek ve suni fiyat artışlarına mani olmak bakımından gerekli ithalât yapılması önceden programlanacaktır.

15. Türkiye Petrolleri A. O. İzmit'te başlattığı Amonyak-Üre üretim tesislerini tamamlıyacak, işletecek konusuna giren hususlarda her türlü ticarî faaliyetlerde bulunabilecek kamu nitelikli bir anonim ortaklık kuracaktır.

16. «Petro Kimya Endüstrisinin gelişmesini sağlamak ve İkinci Petrokimya kompleksinin kuruluş imkânlarını hazırlamak üzere Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı Başkanlığında Dış İşleri, Maliye, Sanayi, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlıkları ile Petkim Petrokimya A. Ş. den meydana gelen bir «Koordinasyon Kurulu» teşkil edilecektir. Koordinasyon Kurulu, ayrıca ülkemizde Petrokimya sanayiinin gelişmesi yönünde tedbirler getirmek üzere görevlendirilecektir.

PETROL ÜRÜNLERİ SANAYİİ SEKTÖRÜ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

Petrol Ürünleri Sanayiinde, İkinci Plan Döneminin ilk yarısında talep ve üretim kapasiteleri artmalarına devam etmiştir. Bu artış, İkinci Planda öngörülen değerleri aşmış bulunmaktadır. Örneğin, İkinci Planda 1972 yılında 8,2 milyon ton olacağı öngörülen petrol ürünleri talebine 1970 yılında ulaşılmış durumdadır. Yatırım yönünden de İkinci Plân döneminde öngörülen 1 150 milyon T.L. yatırım 1970 yılı sonunda gerçekleşecek, böylece Plan hedefleri aşılmış olacaktır.

Petrol ürünleri talebi 1968 yılında yüzde 17.1 ve 1969 yılında 10.4 artmıştır. 1968 yılında 5,9 milyon ton ham petrol işleyebilecek toplam rafineri kapasitesi 1971 yılı başında 12,4 milyon ton ham petrol işleyebilecek kadar artmış bulunmaktadır. Artırılan rafineri kapasiteleri nedeniyle petrol ürünleri talep artışlarının büyük kısmı yurt içindeki rafineri ürünlerinden karşılanabilmektedir. 1969 yılında tabii âfetler ve rafineri tevsi çalışmaları dolayısıyla rafineriler üretim kapasitelerinden aşağıda çalışmışlar ve bu nedenle ithalâtta artma meydan gelmiştir.

Talep artışları en fazla LPG, nafta, fuel-oil ve solventte görülmektedir. LPG, geniş ölçüde ev hizmetlerinde kullanılmakta ve gazyağı tüketimini sınırlandırmaktadır. Yurt sathına yayılmış bulunan ve iyi teçhiz edilmiş pazarlama teşkilâtlarının etkili çalışmaları, LPG yi kısa zamanda bütün yurtta tanıtmış ve talep yıldan yıla artmıştır. Rafinerilerdeki tevsi çalışması sonucu LPG üretimi de arttıkça, kalori maliyetinin ucuz olmasının da etkisiyle LPG sanayide de kullanım imkânına kavuşacaktır.

Talep artışı fazla olan diğer bir ürün ise naftadır. Naftadaki talep artışının Petro-Kimya sanayiinde hammadde olarak kullanılması sebep olmuştur. Böylece 1969 yılından sonra nafta üretimi ancak talebi karşılamaya yetmiştir.

Solvent talep artışı, gelişen lastik ve boya sanayiinden gelen talep yüzünden yıldan yıla artmakta ve üretim yeterli olmadığı için ithalât zorunlu olmaktadır.

Fuel-Oil talebi sanayileşme ve devreye giren büyük kapasiteli termik santraller dolayısiyle artma göstermektedir. Bununla birlikte fuel-oil üretimi, talep artışını karşılamaya yeterli olduğundan başka, ihracata da imkân vermektedir.

Yurdumuzdaki rafineriler en fazla motorin üretecek şekilde çalışmaktadırlar. Böylece, büyük kısmı tarım sektöründen gelen talep için ithal miktarının minimum olması öngörülmüştür. Bu türlü çalışma sonucu fuel-oil olduğu gibi talepler fazlası yan ürünler elde edilmektedir. Talep fazlası yan ürünlerin makul fiyatlarla ihracatı kı-

sıtlı olduğundan, yurt ihtiyacının motorinin ithali yoluyla tamamlanması yoluna gidilmektedir. İlerdeki yıllarda rafineri sayıları arttıkça bazı bölge rafinerileri özellikle motorin üzerine çalıştırılabilirlerse ithalât önlenebilir.

Petrol ürünleri ithalâtının en büyük kalemleri motorin, madeni yağlar, gazyağı ve benzin olarak görülmektedir. Motorin, benzin ve gazyağında 1969 yılında görülen ithalât artışı, öncede belirtildiği gibi rafinerilerin normal çalışmalarını yapamamalarının sonucudur. 1970 yılında ithalâtlar normal seviyelerine inmişlerdir. Madeni yağ ithalâtı da petrol ürünleri ithalâtında önemli yer tutmaktadır. Madeni yağ talebi, yurt içinde üretim kapasitesi olmadığı için devamlı olarak ithal yoluyla karşılanmaya çalışılmaktadır.

Petrol ürünleri ihracatı, ağır fuel-oil ve naftada olmuştur. Nafta ihracatı, yurt içi talebinin, petro-kimya endüstrisinin kurulması nedeniyle artması sonucu 1970 yılında azalmıştır. fuel-oil ihracatı yurt talebinin artması ölçüsünde azalmıştır.

2. *1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :*

1971 yılında en fazla talep artışları LPG, nafta ve solvent üzerinde olacaktır. Tevsi edilen rafineri kapasitesi dolayısiyle 1971 yılında LPG ithalâtı olmadan talebin karşılanması mümkündür. Nafta ve solvent talepleri de üretim yolu ile karşılanacaktır.

Artan rafineri kapasitesi sonucunda 1971 yılında madeni yağ haricinde ithalât zorunlu olmayacaktır.

Geçen yıllardaki fuel-oil ihracatı devam edecek ve buna ilâveten asfalt ihracatı da gerçekleşecektir.

1971 yılında kamu sektörü tarafından 3 milyon ton ham petrol işleyecek bir rafinerinin inşaat çalışmalarına devam edilecek, bir diğer rafinerinin de tevsii çalışması sonuçlandırılacaktır. Ayrıca Karadeniz Bölgesinde yapılması düşünülen rafineri için çalışmalar 1971 yılı içinde geliştirilecektir.

3. *TEDBİRLER :*

a. Kapasiteleri artan kamu rafinerilerinin ürün pazarlamasını etkili ve başarılı olarak yapabilecek teşkilâtlanma etüt edilecektir.

b. Petrol ürünlerine yoğun talep gösteren bölgelere petrol boru hatlarının tesisi için yurt çapında etütler yapılarak hatların programları ve öncelikleri belirtilecektir.

c. Petrol ürünleri dağıtımı ve pazarlamasında gereksiz taşıma işlemlerini önleyecek araştırma ve çalışmalar yapılacaktır.

ÇİMENTO

İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Çimentonun talebi artmaya devam etmektedir. Önümüzdeki yıllarda da bu artışın devam edeceği beklenmektedir.

Son yıllarda üretim talebi karşılayamamakta, bu yüzden ithalât yapmak zorunlu olmaktaydı. Hem özel sektör hem de kamu sektörü tarafından gerçekleştirilen projelerle 1967 de 4,2 milyon ton olan üretim kapasitesi 1970 yılında 8,2 milyon tona ulaşmış, böylece iç üretim talebi aşmıştır.

Bu gün kurulu kapasite iç talebin üzerindedir. İç talep Planda tahmin edilen oranda, kapasite ise Planda öngörülenden daha hızla artmış ve talep tamamen iç üretimle karşılandığı gibi 1970 yılında ihracat bile yapılabilmiştir.

1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :

1971 de de çimento üretimi talebi tamamen karşılayacaktır. İthalât söz konusu değildir, üstelik kapasitenin tam kullanılabilmesi için ihracatı arttırma yolları araştırılmalıdır. Daha ileriki yıllarda da herhangi bir sıkıntı ile karşılaşmamak için programlanmış yatırımlar devam edecektir. Üretim kapasitesinin artışı ile birlikte üreticiden tüketiciye dağıtım sisteminin ve fiyat mekanizmasının gözden geçirilmesi gerekmektedir.

PİŞMİŞ KİLDEN VE ÇİMENTODAN GEREÇLER SANAYİİ

1. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Pişmiş kilden ve çimentodan gereçler sanayii İkinci Beş Yıllık Planda öngörüldüğü üzere, artmakta olan yurtiçi talebi yurtiçi üretimle karşılayabilecek bir seviyeye ulaşmıştır.

Sektörde yurtiçi talep artışına paralel olarak kapasite genişlemesi sağlanmış, bazik refrakter malzeme, ateş tuğlası ve harç ithalâtı azalmıştır. İthalâtın 1970 yılında miktar olarak % 40 oranında azalması beklenmektedir.

Sümerbank'ın Konya Krom - Magnezit Tuğla Fabrikası 1970 yılı başından itibaren fiilen devreye girmiş, evvelce ithal edilmekte olan krom - magnezit ve magnezit ateş tuğlası talebi yurtiçi üretimle karşılanmaya başlanmıştır.

1970 yılında sinter - magnezit ihracına başlanmıştır. İhracatın yıl sonuna kadar 10 000 tona ulaşması beklenmektedir.

Ateş tuğlası ve harç üretiminde özel sektörde ve kamu sektöründe kapasite artışı sağlanmıştır. Ancak kuru sistemle çalışmak ve yüksek alüminli tuğla imal etmek üzere tevsi edilen Sümerbank'ın Kilyos Ateş Tuğlası Fabrikası henüz üretimini tam kapasiteye çıkartamamıştır. Bu itibarla 1970 yılı içinde yüksek alüminli tuğla ithalâtının devam etmesi beklenmektedir.

Teknoloji, önceki yıllara nazaran genellikle geliştirilmiş olmasına rağmen üretim maliyetlerinin yüksekliği ve mamul kalitelerinin düşüklüğü sektörün karşılaştığı önemli bir sorun olarak çözüm beklemektedir.

Diğer bir sorun da ateş tuğlası sanayiinde kaliteli hammadde temininde karşılaşılan güçlükler ve asbest rezervlerinin henüz değerlendirilememiş olmasıdır.

2. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

1971 yılında Sümerbank Kilyos Ateş Tuğlası Fabrikasının üretim kapasitesinin 40 000 tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca aynı sanayi kolunun diğer kesimlerindeki kapasite artışları ve teknolojik gelişmeler nedeniyle ateş tuğlası ve harç talebinin büyük bir kısmının yurtiçi üretimle ikame edilmesi beklenmektedir.

1971 yılında sinter - magnezit ihracatının Konya Krom - Magnezit Fabrikasının tam kapasitede çalışmaya başlamasıyla birlikte 20 000 tona ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Sektörde kamu kesimi için 10 milyon TL. tutarında yatırım öngörülmektedir.

Yapı gereçleri sanayii genellikle özel sektörün kontrolü altındadır. Tuğla yapımında harman tuğlası önemli bir yer tutmakta ise de şehirleşme ve yapı teknolojisindeki gelişmelere paralel olarak delikli ve boşluklu tuğla imalâtının gittikçe artması ve tedricen harman tuğlasının yerini alması beklenmektedir.

Diğer taraftan hafif betondan yapı gereçlerinde önemli gelişmelerin olması, hem talep hem de piyasaya sürülen tiplerin çeşit itibariyle artması beklenmektedir. Ayrıca ekonomide altyapı yatırımlarına önem verilmesi ve elektrik şebekelerinin geliştirilmeye çalışılması asbestli çimento boru, künk ve beton direk talebini önemli ölçüde artırmaktadır.

3. *TEDBİRLER :*

(1) Bazik refrakter malzeme ve ateş tuğlası üretiminde mevcut tesislerde kaliteyi düzeltici çalışmalar yapılacaktır.

(2) Refrakter tuğla imali konusundaki potansiyelimizin bir ihracat projesi şeklinde ele alınmasıyla ilgili üretim programlaması ve tekniği ile pazarlama çalışmalarına başlanacaktır.

CAM SANAYİİ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRMESİ :

Cam Sanayiinde 1968 ve 1969 Programlarında öngörülen üretim hedefi toplam olarak yüzde 32 eksiği ile gerçekleşmiştir. Özellikle sınai kap üretimini artıracak tesisin planlanan zamanda devreye girmemesi ve pencere camı fabrikalarında meydana gelen arıza nedenleriyle Program hedeflerine ulaşılamamıştır.

İkinci Beş Yıllık Planın uygulama döneminde, sınai kap tesislerine üretim kapasitesi 50 bin ton/yıl olan yeni bir ünite eklenmiştir. Ayrıca pencere camı tesisindeki fırın yenilenirken 10 bin ton artırılarak, toplam üretim kapasitesi 85 bin ton/yıl'a yükselmiştir. Bu dönem içinde 300 ton/yıl kristal, 10 bin ton/yıl ev eşyası ve 2,4 bin ton/yıl teknik cam üretim kapasitesi olan tesisler işletmeye alınmıştır.

Cam Sanayii ürünlerinin iki yıllık dönemdeki tüketimi, Program tahminlerinden yüzde 4 eksik olarak gerçekleşmiştir. Cam üretimindeki geçici aksaklıklar ithalâtın Program tahminlerinden yüzde 73 fazla, ihracatın ise yüzde 5,4 seviyesinde olması sonucunu doğurmuştur.

Yurt içi talebin karşılanmasında önceki yıllarda meydana gelen güçlükler 1970 yılında giderildiği gibi, pencere camı ve ev eşyası ihracatında gelişmeler sağlanacağı tahmin edilmektedir. Cam sanayii ürünlerinin yurt içi tüketimi 1968 yılında bir önceki yıla göre yüzde 7,8 azalma ve 1969 yılında ise yüzde 26 artma göstermiştir. Bu artışın 1970 yılında bir önceki yıla göre yüzde 17 seviyesinde devam edeceği tahmin edilmektedir.

2. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

Önceki yıllarda başlamış yatırımların bir kısmı 1971 yılında üretime başlıyacaktır. Bunlardan, ithal edilmekte olan emprime ve telli cam üretimine yönelmiş bir tesis 30 bin Ton/yıl kapasite ile çalışmaya başlıyacaktır. Ayrıca, yılda ortalama yüzde 20 artış gösteren sınai kap talebini karşılamaya yönelmiş genişleme projelerinden 40 bin ton/yıl üretim kapasiteli bir ünitenin 1971 yılı sonunda işletmeye alınması beklenmektedir.

Cam Sanayii ürünlerinin 1971 yılı talebinin yüzde 17,7 artış göstereceği ve yüzde 98 inin üretim ile karşılanacağı tahmin edilmektedir. 1966 yılında başlıyan ihracatın 1969 yılındaki aksamadan sonra yeniden hız kazanacağı mümkün görülmektedir. Ancak, pencere camı ihracatı artan yurt içi talep nedeniyle 1970 yılına göre 1971 yılında azalacak, ev eşyası ise artış gösterecektir.

SERAMİK SANAYİİ

İKİNCİ PLAN ORTASI DEĞERLENDİRME :

Sektörde kurulu kapasiteler genellikle iç üretimi karşılayacak durumdadır.

Sofra ve süs eşyası talebi İkinci Beş Yıllık Planda öngörülen gelişme hızından daha yavaş gelişmiş, ihracat da umulan miktarlara ulaşamadığından kurulu kapasiteler tam olarak kullanılmamıştır.

Sağlık gereçleri talebi beklenen hızla gelişmiş ve iç üretimle karşılanmıştır.

Karofayans talebi hızla artmış ve Plan hedefi aşılmıştır. Kurulu kapasiteler talebi karşılayacak durumdadır.

Karoseramik talebi Plan hedefinin belirli ölçüde altında kalmış ve kurulu kapasiteler tam kullanılmamıştır. Talebin gelişmemesi, halkın seramik yer döşemelerine alışkın olmaması ve piyasada mevcut plastik v.b. yer döşmelerinin rekabeti nedenlerine bağlıdır.

1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

1971 yılında, üretim birimleri üretimlerinin kalitesini yükseltmeye, verimliliklerini ve ihracat çabalarını artırmaya çalışacaklardır.

DEMİR ÇELİK SANAYİİ

1. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Demir Çelik Sanayii mamulleri kullanımı İkinci Plan döneminde hızla gelişme göstermiştir. Üretim ve tüketimde Plan değerlerinin üzerinde, ithalâtta ise Plan değerlerinin altında gerçekleşmeler olmuştur. Bununla beraber tüketimin ürün bileşiminde önemli değişmeler görülmemiş ve hatta Planlı dönemin başına oranla imalât sanayii talepleri açısından olumlu yorumlanabilecek bir gelişme olmamıştır. Özellikle inşaat sektöründe kullanılan yuvarlak, profil ve tel ürünleri; toplam demir ve çelik ürünleri tüketiminin % 53,9 unu teşkil etmiştir. (1962 de oran yüzde 52,5 ve 1967 de yüzde 52,4 idi.) Yassı hadde ürünleri tüketim payı ise 1962 de yüzde 20,8 iken 1967 de 22,0 ve 1969 da yüzde 24,2 olmuştur. Buna karşılık çelik boru ve özel karbonlu alaşımlı çelik tüketim paylarında önemli azalmalar görülmüştür. Özel çelik 1969 tüketiminin yüzde 3,7 sini teşkil etmekte idi. Döküm sanayiinde devamlı bir artma mevzubahistir. 1962 deki payı yüzde 9,3 iken 1969 da yüzde 11,2 ye çıkmıştır. Bu görünüşüyle sektördeki gelişmenin en önemli etkenini inşaat sektörü talepleri teşkil etmiştir. Madeni eşya ve karayolu taşıtlarındaki imalât artışları saç ve levha talebini etkilemiştir. Makina imalât sanayiinde önemli gelişmelerin görülmemesi yanında muhtelif parça ve yedek parça, ihtiyacı döküm talebini artırmıştır. Birinci Plan döneminde tüketimi en fazla artış gösteren levha, saç ve döküm ürünleri 1969 sonu itibariyle İkinci Plan ortasının yine en fazla artış göstermekte devam eden ürünlerini teşkil etmektedir.

Ereğli ve Karabük tesislerinin kapasitelerine ilâve olarak, İkinci Plan döneminde, artık özel sektör mamul üreticileri için gayet etkili bir unsur olmaya başlayan, ark ocaklarının sıvı maden üretimini artırdıkları görülmektedir. 1969 sonu itibariyle bu tesislerin üretim kapasitesi 200 bin tonun üzerinde idi. Bunun sonucu olarak entegre tesislerin kendi haddehanelerine daha fazla yarı ürün ayırdıkları ve piyasaya daha düşük oranlarda yarı ürün vermeye başladıkları görülmektedir. Bu durum bilhassa 1969 yılında ortaya çıkmış ve özel sektör hadde tesisleri yarı mamul bulmakta güçlük çekmişlerdir. Özel hadde tesis kapasitelerinin artırılması yanında sayılarının artırılmadığı görülmektedir. Birçok haddeci ise, yarı ürün üreticisi olmak istemektedir.

1962 yılı bazına oranla 1969 yılı üretim miktarlarında artış endeksi 365,7 olmuştur. Bu oran 1967 yılında 300,7 idi. Bu değerler bir dünya rekoru niteliği taşımaktadır. Japonya'da aynı oranlar sırayla 298,3 ve 225,6 olmuştur. Birinci Plan dönemi yıllık artışı yüzde 20,5 iken, İkinci Plan ortası planlı dönem değerlendirmesinde artış hızı yüzde 17,5 olmaktadır. 1969 yıllık üretim artış hızı yüzde 12,6 dır.

Yarı mamul ithalâtı Plan değerlerinin yüzde 7,8 üzerinde gelişirken, mamul ithalâtı yarıya yakın azalma göstermektedir. Sektörün top-

lam İthalâtı Plan değerlerinin altındadır. İthalâtın en önemli mallarını pik, hurda, kütük, özel çelik ve çekme borular teşkil etmiştir.

İnşaat sektöründeki hızlı gelişimler, yuvarlak hadde ürünleri talebini etkilemiş ve gerek perakende stoklarında, gerekse üretici stoklarındaki değişimler önem arzetmiştir. Entegre tesislerin bu talebe uygun üretim programlamaması yapmamaları sonucu pik arzı azalmış, döküm-haneler güç duruma düşmüşler ve hurda talebi artmıştır. Pik ve kütük açısından talebin arz üzerinde bir gelişim göstermesi fiyatlara tesir etmiştir. Bu durum, İthalât programlarıyla talebe uygun stok seviyelerinin düzenlenememesinden ileri gelmiş olup, üretici stoklarının zamanlamasız direkt tüketici olmayan alıcılara intikal ettirilmesi olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Fert başına tüketim rakamları Plan değerlerinin üzerine çıkmıştır. 1962 yılında 20,9 kg. olan fert başına tüketim 1967 de 38,4 e, 1969 da 47,6 ya çıkmıştır. Bu rakam planının 1971 hedefini teşkil etmektedir.

1969/1962 değerlendirmesinde Japonya'da tüketim artış endeksi 268.3 ü gösterirken, Türkiye'de 270,8 olmuştur. 1969/1964 değerlendirmesinde endeks 213 dür ve 198 ile İspanya, 188 ile Japonya ve 165 ile İtalya bizi izlemektedir. 1969 yılında İkinci Plan tahminlerinin yüzde 21.8 üzerinde bir tüketim gerçekleşmesi olmuştur. Özellikle levha, teneke ve soğuk saç ile yuvarlak demir tüketimlerinde büyük artışlar mevcuttur.

Özellikle inşaat, madeni eşya ve taşıt imalâtı soktörlerindeki yüksek kârlılık seviyeleri nedeniyle, demir çelik fiyatları spekülatif bir şekilde artmışsa da tüketim hızını düşürmemiştir. Özellikle, 1969 yılı sonunda yassı/hadde arzının elverişlilik göstermesi ve fiyatların değişmemesi, inşaat sektörü taleplerini levha ve soğuk çekilmiş saçlar üzerine sıçratmıştır. Önümüzdeki yıllarda bu talep için ucuz ve iyi kalite Ereğli soğuk saç ve levhalarının stoklara intikali mümkün görülmektedir.

Talep sahiplerinin, aracı stok düzenlemelerinin, olumsuz tesirleriyle karşı karşıya bırakılması fiyat teşekkülünde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Son 12 yıldır azalan bir trend gösteren fiyatlar dünya pazarlarındaki boru hattı, konut ve taşıt inşaatı gelişme projeleri nedeniyle 1969 başından itibaren artmaya başlamış ve 1970 yılı ilk yarısında Kore harbi seviyesinin üstüne çıkmıştır. Esasen ortak pazar ülkelerinin geniş ölçüde yenileme ve tevsii yatırımlarına girişmiş olması, bu ülkelerde uzun süre arzı talebin altında tutmuş idi. Bu durum sonucu yükselen fiyatların 1971 hatta 1972 yılına kadar bu seviyede kalması tahmin edilmektedir.

Düşük kapasiteli ark ocaklarına karşı talep, inşaat sektöründeki hızlı gelişme sonucu artmış bulunmaktadır. Bu tesislerin karbonlu veya alaşımlı çelik imalâtına yönelmeleri ve mal verecekleri makina imalât sanayii hedeflerine uygun kapasitelerde kurulmaları beklenirken, adi kütük üretimine geçmeleri yukarda belirtilen fiyat sorununun olumsuz bir sonucudur.

Özel çelik talebinde belirli bir gelişme görülememesi, özellikle, ithal sorunları ve iç piyasa fiyatlarının yüksekliği ile ilgilidir. 1970 yı-

ından itibaren bazı ark fırınlarının özel çelik üretimine geçmeleri ümit verici olmuştur.

Özel sektör yatırımlarının gelişme yanında entegre tesislerin tevsii ve yeni tesisle ilgili yatırımları başlamamıştır.

Ereğli'de sinter tesislerinin inşaasına geçilmiş, İskenderun tesislerinin yapılması ile ilgili ön çalışmalar tamamlanmıştır. Yeni üretim tesisleriyle ilgili proje çalışmaları yoğunlaşmıştır.

II. 1971 YILINDA GELİŞMELER :

1969 dan itibaren üretim ve tüketim hızı yavaşlayan sektörün durumunu tayin edecek en belirli unsur, 1971 yılındaki İthalât Programı ve stok programlaması olacaktır. Pik konusunda tüketici stoklarının iyi seviyede olmasına rağmen, 100 bin ton ithalâtın yapılması gerekmektedir. 1970 yılı sonu itibariyle kütük stoklarında nispî bir azalma olacak ve ark ocaklarının kütük üretimlerini artırmaları nedeniyle 1971 yılı İthalâtı nispeten az olabilecektir. Ereğli tesisleri kurulduğunda yapılan 1975 yılı yassı talep tahminleri 1971 Programında aşılmaktadır. Fert başına tüketim 52.7 kg. mamul tüketim artış hızı yüzde 9,3 ve tüketim içinde özel çelik payı yüzde 4.7 e çıkmakta, yuvarlak demir, profil ve tel arzı ve talebindeki yavaşlamalar nedeniyle, bu malların toplam tüketim içindeki payları yüzde 50.7 ye düşmekte, yassı ürünlerin payı yüzde 25.7 ye çıkmaktadır. Talep azalmasına en önemli etkinin inşaat sektöründeki yavaşlamalardan ileri geleceğini söyleyebiliriz.

1970 Ağustos fiktisadî kararlarından sonra demir ve çelik fiyatlarının ürünler arası farklılıklarının düzenlenmesi beklenmelidir. Bu suretle küçük üretim tesislerinin kütük üretiminde gelişme kaydetmeleri mümkündür. Özel çelik konusunda önemli gelişmeler beklenmektedir.

İskenderun Demir Çelik tesisleri inşaatının Programa uygun olarak bitirilecek şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Ayrıca, kısa vade talebin karşılanması, ve Karabük tesislerinin yenilenmesi konularında muhtelif projeler ortaya konulacaktır. Ereğli tevsii gecikmesinin önüne geçilecek şekilde faaliyette bulunulması beklenmektedir.

III. TEDBİRLER :

1. İnşaat sektörü talebine uygun kalite ve boyut standartları tespit edilecek, bunlara göre üretim yapılması programlaştırılacaktır.

2. İnşaatta betonun kalitesini yükselterek demirde tasarruf sağlayıcı çalışmalara girişilecektir.

3. Ereğli tesislerinde 1975 yılında üretime geçirilmek üzere ikinci yüksek fırının kurulması ile ilgili tevsii faaliyeti hızlandırılacaktır.

4. Karabük tesislerinin tevsii edilmeleriyle ilgili çalışmalar projelendirilecektir.

5. Kısa ve orta vadede çelik ihtiyacının karşılanması ve talep artış hızının önümüzdeki on yıllık süre içinde yüzde 15 den aşağıya düşürülmemesi için yeni bir demir çelik tesisinin programlanması gerekmektedir.

Bu nedenle;

a. Mevcut entegre tesislerle olan ilişkileri yönünden de ekonomik işletmecilik kurullarına uygun bir şekilde çalışacak,

b. Orta vade talebinin karşılanmasını sağlayacak şekilde öncelikle bir adet yüksek fırın inşaasına geçilecek ve talebin optimum üretim kapasitelerine sahip tesislerde dünya fiyatlarından karşılanmasını hedef olarak alacak,

Yeni bir entegre çelik tesisinin 1977 yılı içinde faaliyete geçecek şekilde programlanması ve fizibilite projesinin hazırlanarak yer seçiminin yapılması ile ilgili çalışmalara geçilecektir.

6. Artan iç ve dış talepler dikkate alınarak çelik çekme boru ve dikişli boru üretim kapasitelerinin arttırılması ile ilgili yeni çalışmalar yapılacaktır.

7. Türkiye Demir ve Çelik Birliği kurulacaktır.

8. Demir cevheri hazırlanmasında gelişme gösteren yeni teknolojilerle ilgili olarak, pilot tesis tecrübeleri ele alınacak ve özellikle Divriği konsantrasyon ve pellet tesisi projesinde bu çalışmaların olumlu sonuçlarını kullanmak hedef olarak alınacaktır.

9. Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğünün bir anonim şirket haline getirilmesi ele alınacaktır.

DEMİR DIŞI METALLER SEKTÖRÜ

I. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Sektörün üretim ve tüketim miktarlarının ikinci plan hedeflerinin altında gelişmekte olması, çinko ve kurşun dışındaki metallerin üretim ve ithalât değerlerinin düşük olmasından ileri gelmektedir. Galvaniz saç ve akü üretiminin gelişmesi bu iki metalin talebi ile cevherhen ve hurdadan kurşun üretimini artırmıştır.

Özellikle 1969 yılı bakır fiyatlarının devamlı artış göstermesine mukabil blister bakır ihracatı aynı yıl yarı yarıya düşmüştür. Bu durumun en önemli etkeni, iç fiyatlarla dış fiyatların birbirine yaklaşması sonucu iç talebin artmasıdır. Bakır ve alaşımları toplam talebi plan hedeflerinin yüzde 81,5 ine ve ihracatının yüzde 50 sine erişmesi aynı zamanda blister bakır üretimindeki gerilemelerin sonucu meydana gelmiştir. Bakır madenlerimizdeki tenör düşmesi ve zenginleştirme kapasitelerinin artırılması düzenlemelerinin gecikmesi yanında, izabe tesisleri ıslah edilmemiştir. Elektronik bakır üretimi plan değerlerine yaklaşmış, tel üretimi ise üstüne çıkmıştır. Bu, altyapı-enerji yatırımları ve elektrik makinaları üretim artışlarıyle açıklanabilmektedir.

Pirinç ve diğer bakır alaşım üretimleri içinde büyük miktarda hurda sirkülasyonu mevcuttur. Kurşun ve alüminyum hurdalarından tekrar üretimde yararlanılmaktadır. Buna ait rakamların yeterli bir şekilde elde edilmemesi toplam sektör değerlerine büyük ölçüde tesir etmektedir.

Demir alaşımları üretiminin Plan hedeflerinin altında kalması özel çelik talebinin artmaması ile açıklanabilir. Ferro-krom üretimi eski seviyesini korumaktadır. Plan dönemi içinde ele alınması öngörülen ferromangan ve diğer demir alaşımlarıyla ilgili üretim projeleri henüz hazırlık safhasındadır.

Alüminyum tüketiminin Plan hedeflerinin yüzde 83,9 una erişmesi, ithalât güçlükleri ve alüminyum fiyatındaki artışlarla ilgilidir.

Alüminyum ve bakır metal üretimi ile ilgili projelerin Plan dönemi başında inşaatlarına geçilmiş olup, bu tesisler ufak gecikmelerle zamanlamalarına uygun geliştirilmektedir. İkinci Plan devresinde inşaatına geçilmesi öngörülen bir diğer metal de kurşun ve çinko idi. Yapılan madencilik araştırmaları sonunda elde edilen olumlu neticeler, bu iki metalin yurtiçi talebinin karşılanması ve ihraca yönelme konularında geniş imkânlar ortaya koymuş bulunmaktadır. Cıva metal üretimi; dış fiyatların yüksekliği ve sermaye/hasıla oranının nispeten düşüklüğü nedeniyle hızla gelişmektedir. Mevcut tesislere Plan döneminde iki misli kapasite eklenmiş bulunmaktadır. Antimuan metal üretiminde

dış fiyatların elverişliliği nedeniyle mevcut imkânların daha iyi kullanılması yoluna gidilmiş ve ihracat artırılmıştır.

Demir dışı metallerin bu belirtilen üretim kollarında, karma teşebbüsün daha etkili hizmette bulunabileceği görüşü vardır. Bu şekilde madenlerimizin yurtiçinde mamul üretimine vardırılan değerlendirme işlemine halkın katkısı düzenlenmiş olmaktadır.

Kârlılığı özellikle ihracat pazarlamasına dayandırılan metallerin dünya metal borsalarında doğrudan izlenmesi ile ilgili satış organizasyonlarının Plan ilkeleri içinde yer almasına rağmen tesis edilmediği görülmektedir.

II. 1971 YILINDAKİ GELİŞMELER :

Önümüzdeki yıl içinde de blister bakır arzının, ilâve kapasitelerin eklenmemesi, cevher tenörünün düşüklüğü nedeniyle sınırlı olması, elektrik makinaları ihracat potansiyelinin daha verimli kullanılmasını engellemektedir. Bu nedenle, bakır ve alaşımlarından profil, boru, tel ve levha üretimi hızının düşmesi muhtemel görülmektedir.

Kurşun, antimuan, cıva metal üretiminin artması beklenmektedir. Antimuan ve cıva fiyatlarındaki düşüşlerin 1971 ilkbaharından itibaren durması ve yeni artışların başlaması mümkündür, bu ürünlerin pazarlarında yıllık fiyat tahminlerinin yapılması ve günlük fiyat takibi önemlidir. Bu çalışmaların ihracat gelirlerimizin artırılması konusunda faydaları olacak stok politikalarına ışık tutması mümkündür. Alüminyum tüketiminin ithalât zorlukları nedeniyle talebin altında gelişmesi normal görülmektedir.

Demir alaşımları talebinin özel çelik üretimine paralel olarak gelişme göstereceği tahmin edilmektedir. Bu konudaki projelerin ihracat imkânları yaratması da beklenmektedir. Özellikle ferrokrom konusunda daha geniş ihracat imkânlarını yaratacak üretim projesinin Etibank'ca gecikmesiz ele alınmasına önem verilecektir. İnşaatları devam etmekte olan alüminyum projesinin süratle tamamlanacak şekilde geliştirilmesi ve alümina ünitesinin sene sonunda cevher talebinde bulunacak duruma geçmesi beklenmektedir. Kurulmakta olan tesislerin üreteceği alüminanın tamamen metal haline getirilmesiyle ilgili tevsii projelerinin hazırlanması gerekmektedir.

Mevcut bakır maden rezervlerimizin değerlendirilmesinde son yirmi yıldır ilk defa bir üretim kapasitesi artışına imkân verecek olan Samsun izabe tesislerinin 1971 yılının sonuna kadar deneme işletmesine geçirilecek şekilde inşaatının ikmal edilmesi gerekmektedir. Bu tesislere ait tevsii projeleri hazırlanmasının süratle ele alınması mümkün görülmektedir.

Çinko ve kurşun metal üretim tesisleri inşaatının 1970 yılı içinde başlaması ile 1971 yılında montajın başlatılması beklenmektedir.

III. TEDBİRLER :

1. Karadeniz Bakır İşletmelerinin 1971 yılı sonuna kadar blister üretimine geçmesi sağlanacak ve izabe tevsii projelerinin hazırlanmasına geçilecek, bu projeler üretimin elektroliz edilmesini de kapsayacaklardır.

2. Murgul'daki Etibank bakır izabe tesislerinin; Samsun bakır izabe tesislerinin faaliyete geçmesinden sonra da işletmeye devam etmesi sağlanacak ve bu tesisler için bir üretim tevsii projesinin hazırlanmasına geçilecektir.

3. Özellikle ihracata yönelmiş özel demir alaşımları imalâtının değerlendirilme çalışmaları ele alınacaktır. Bu çalışmalarda ferro-krom, ve diğer demir alaşımlarına ağırlık verilecektir.

4. Alüminyum tesislerinin 1973 yılı başında faaliyete geçirilmesi sağlanacak ve bu tesislerin 200.000 ton alümina karşılığı alüminyum üretmesiyle ilgili tevsiatına ait, altyapı ve tesis projeleri hazırlanmasına geçilecektir.

5. Cıva, çinko, kurşun, antimuan ve ferro-krom metal üretim projelerinin kapasitelerini artırmalarıyla ilgili hazırlıklara girişilecek, mevcut tesislerin daha rasyonel çalışmaları ve bu dört metal üretiminin hızla artırılması için gerekli tesis, organizasyon ve pazarlama yatırımlarına girişilmesi teşvik edilecektir.

6. Bakırın yarı mamul veya mamul metal halinde ihracı yerine, daha ileri safhada işlenerek ihracını mümkün kılacak tesisler teşvik edilecektir. İhraç edilmekte olan bakırın, elektrik makina ve teçhizatı imalinde kullanılması ve bu sanayiin ihracata yönelmiş bir şekilde geliştirilmesini sağlamak üzere gerekli teşvik tedbirleri uygulanacaktır.

MADENİ EŞYA SANAYİİ

1. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Madenî eşya sanayii İkinci Plan döneminde genellikle hızlı bir gelişme göstermiştir. Bu sanayiide özel sektör çok aktif rol oynamış ve gelişmenin çok büyük kısmını sağlamıştır. Yatırımların nispeten daha küçük ve dolayısiyle daha kolay gerçekleşebilir nitelikte oluşu, aynı zamanda geleneksel denebilecek bir teknolojik seviyenin varlığı bu sektördeki hızlı gelişmenin başlıca sebepleridir. Özellikle çelik konstrüksiyon, saç işleme mamuleri, kalorifer kazanları ile diğer ısıtma teçhizatı ve çeşitli tüketim mallarının üretiminde büyük artışlar olmuştur. Buna karşılık daha büyük yatırımlar ve ileri teknoloji gerektiren üretim kollarında gelişme daha yavaş olmakta, ithalât ihtiyacı artmaktadır. Özellikle makina sanayiinin ihtiyacı olan vasıflı çelikten civata, somun ve benzeri ara mallar, çelik ve alüminyum tel halâtlar, çelik dövme parçalar imalâtı ve dövme kalıpçılığı, el aletleri gibi alanlarda yatırımlar güçlükle gerçekleşmekte ve gecikmektedir.

Kamu sektöründe önemli miktarda atıl kapasite mevcuttur. Bu sebeple üretim pahalı olmaktadır. Özel sektörde genellikle kapasiteler tam kullanılmakla beraber özel sektör kuruluşlarının çoğunluğu küçük kapasiteli olduğundan maliyetler yüksektir. Pahalılığın ikinci önemli sebebi yurt içi ve dışından sağlanan malzemenin pahalılığıdır. Bu olumsuz etkenlerin sonucu olarak sektörün önemli bir ihraç potansiyeli olduğu halde ihracat Planın öngördüğü gelişmeyi göstermemiştir. Buna rağmen 1969 yılında miktar olarak büyük olmamakla birlikte Program tahminini aşan bir ihracat canlanması olmuştur. Bu durum, ihracatı geliştirmek için Devletin aldığı tedbirlerin etkili olmaya başladığını ve sektörün dinamizmini artırdığını gösteren önemli bir sonuçtur.

1968 ve 1969 yıllarında üretim ve talep program tahminlerine çok yakın gerçekleşmiş ve artış hızları Planın öngördüğü miktarları aşmıştır.

Aynı yıllarda ithalât düzensiz dalgalanmalar göstermiştir. Bilhassa 1969 ithalâtı umulanın çok üstünde gerçekleşmiştir. Bunda yatırım malları ihtiyacının büyüklüğü yanında piyasa şartlarının da rol oynadığı kabul edilebilir.

2. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

1970 ve 1971 yılında gerek ihracatı teşvik tedbirleri ve gerekse para ayarlamasının olumlu etkileriyle ihracatın büyük bir gelişme göstermesi ve Planın öngördüğü hıza ulaşması beklenmektedir.

Bu arada yeni yatırımlardan çeşitli sanayi kapları ve eşanjörler konularındaki özel teşebbüs yatırımları 1970 de gerçekleşecektir. 1971 ve

müteakip yıllarda gerçekleşecek yatırımlar arasında en önemlileri basınçlı gaz tüpleri, dövme metal ve plastik işleme kalıpçılığı, alüminyum levhalar, civata somun ve rondela, paletli yürüyüş takım ve makaraları imalâtına aittir. Bunların da hepsi özel sektöre aittir.

1970 ve 1971 de üretim artışı devam edecek fakat yurt içi talebin hammadde ve ara üretim malları ithalât ihtiyacında nispi bir azalma olacağından üretim artış hızının 1968 ve 1969 yıllarına göre daha düşük olması beklenmektedir.

1970 de 1969 a göre düşük olan ithalâtın 1971 de Plan hedeflerine uygun gelişmesi beklenmektedir.

MAKİNA İMALÂT SANAYİİ

1. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Türkiye'de makina imalât sanayiinin karşılaştığı temel problemler 1968-1970 döneminde tamamen çözüm safhasına girememiştir: İkinci Planın bu sektör için öngördüğü önemli yatırımlar gecikmiş veya kısmen gerçekleşmiştir. Bu yatırımlar büyük maliyet, kalifiye işgücü ve ileri teknoloji gerektirmeleri dolayısiyle kolay gerçekleşmemektedir. Bazı standart mallar için tatmin edici talep seviyelerinin bulunmayışı da yatırım teşebbüslerini frenlemektedir : Meselâ freze, taşlama tezgâhı v.b. takım tezgâhlarında veya talebi çeşitli marka ve modelden mallara bölünen otomotiv yan sanayiinin motor, dişli kutusu v.b. ürünlerinde durum böyledir.

Hammaddenin üreticiye maliyeti genellikle yüksektir ve özellikle yurt içinde üretilen makina çeliği miktar ve kalite yönünden istenen ölçülere ulaşamamıştır.

Sonuç olarak sektörün yatırım malları üretimi yetersiz kalmıştır. Buna karşılık evlerde kullanılan dayanıklı tüketim malları üretimi büyük bir gelişme göstermiştir.

İhraç imkânı olan mallar için pazarlama tekniği ve faaliyeti yetersizdir. Buna rağmen ihracatı geliştirme teşvik tedbirleri etkili olmağa başlamış ve ilk olarak 1970 de özellikle tüketim malları ihracatında önemli bir gelişme görülmüştür.

İkinci Beş Yıllık Planın bu sektör için öngördüğü birinci ilke motor sanayiinin kurulmasıdır. Bu konuda bazı teşebbüsler olmuşsa da gerçekleşme safhasına girememiştir. Pendik tersanesi yatırımının kesinleşmesiyle gemi dizelleri imalâtı yeniden ciddi bir yatırım konusu olmuş ve gerekli finansman hazırlıklarına başlanılmıştır. Ayrıca, yerli dizel lokomotifi imalâtında kullanılacak motorun aynı zamanda gemi dizeli ve stasyoner motor olabilecek şekilde isabetli seçilişi de olumlu bir adımdır.

Çeşitli nedenlerle yatırım malları üretimine gerektiği kadar yönelemiyen özel sektörün boş bıraktığı alanlarda kamu sektörünün öncülük yapması İkinci Planın makina imalât sanayii için öngördüğü ikinci ilkedir. Dönem ortasında bu zaruret kuvvetle hissedilmektedir.

Sektör ana malları talebi genellikle Plan hedeflerinin altında kalmıştır. Yurt içi üretimin yatırımlar, teknoloji, işgücü ve hammadde faktörlerine bağlı yetersizliği yanında ithalâtın da kısıtlı oluşu talebin seviyesini düşük tutmaktadır. Ayrıca gerçekleşen ithalâtın bileşimi Planın öngördüğü bileşimden farklıdır. İçten yanmalı motorlar, takım tezgâhları ve el aletleri, tekstil makinaları gibi ana mal gruplarının ithalâtı Plan hedeflerine yaklaşmıştır; çünkü, otomotiv sanayii, madeni eşya ve diğer takım tezgâhları kullanan yan sanayi ve tekstil sanayiindeki ge-

lişmelerin ithalât ihtiyacı fazla olmuştur. Buna mukabil yeni üretim kapasiteleri yaratan, alt yapı inşaatı ve madencilikte, makina ve sınai teçhizat imalâtında kullanılan diğer ana mallarda ithalât, Plan hedeflerinin önemli ölçüde gerisinde kalmıştır. Bu durum özellikle 1969 ithalâtında belirgindir. İthalât kotalarının tespitinde Plan ve Program hedeflerini daha hassasiyetle gözetmek zorunluluğu kendini duyurmaktadır.

Sektörde fiyat artışları genellikle hızlı olmaktadır. Üretim maliyetleri esasen yüksektir. Ham madde ve enerji dünya fiyatlarına göre pahalıdır. İşçilik dünya standartlarına göre ucuz olmasına rağmen işçilik prodüktivitesinin düşüklüğü ve iş organizasyonunun modern işletmecilik esaslarına uygun olmaması da üretim maliyetini arttıran faktörleridir. Sektör üretiminin yoğun olduğu İllerde Sanayi Bölgelerinin iyi organize olmamış veya kurulmamış olmaları da maliyetlerin olumsuz etkenlerindendir.

Kamu kuruluşlarının makina ihtiyacını karşılamak için yapılan ihaleler genellikle her yıl aynı mevsimde ve birbiri ardı sıra yapıldığından sektörde ani talep artışlarına yol açmaktadır. Bunun sonucunda fiyatlar birden artmakta ve üretim kapasitesi dolan özel sektör üreticileri siparişleri karşılıyabilmek için daha fazla ithalâta başvurmaktadır. Bu da maliyetlerin yükselmesine yol açmaktadır.

1968 - 1970 döneminde makina imalât sanayiinde özel sektör bazı önemli yatırımları gerçekleştirmiştir. Takım tezgâhları ve su pompaları alanlarında yurtiçi talebi karşılıyabilecek kapasiteler kurulmuştur. Bunlardan başka birçok kuruluş tevsii ve yeniden düzenleme yatırımları yapmıştır.

2. *1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :*

Sektörün gelişmesini sınırlayan mali ve teknolojik güçlüklere rağmen yurtiçi talebin zorlaması ve yeni yatırımlar üretim artışını kamçılamaktadır. Petrokimya, rafineri, suni gübre, kâğıt, yağ, şeker vb. endüstrilerinin makina ve teçhizat ihtiyaçlarının bir kısmı yurt içinde üretilebilmektedir.

1970 yılında, çoğunlukla dayanıklı tüketim mallarını kapsıyan önemli bir ihracat hamlesi gerçekleşmiştir ve bu gelişmenin ileriki yıllarda sürekli olması beklenmektedir. Döviz transferlerinin kolaylaşması ile 1970 ithalâtı programlanan miktarın üstünde gerçekleşecektir. 1971 de özellikle sınai buhar teçhizatı ve ağır sanayi makinalarında ithalât artışlarının büyük olması beklenmektedir.

Özel sektörün yeni yatırımlarından madeni kalıp amortisör, paletli yürüyüş takımları ve makaraları, motor pistonu, otomotiv dövme parçaları yatırımları 1971 de gerçekleşecektir. Ayrıca yine özel sektörde dişli, enjektör memesi, motor supapı, lift ve kompresör dişli pompaları, piston ve piston segmanları, otomobil aks ve şaftı konularında yeni yatırım teşebbüsleri olup bunların 1972 ve 1973 de gerçekleşmesi beklenmektedir. Plan döneminin sonuna kadar kurulması beklenen önemli bir yatırım da otomotiv sanayiinin ihtiyacı olan differansiyel ve vites kutusu konusundadır.

TARIM ALETLERİ VE MAKİNELERİ İMALÂT SANAYİİ

1. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Birinci Beş Yıllık Plan devresinde traktöre olan talebin ortalama artış hızı yüzde 20 yerine yüzde 42 olmuş, bunun neticesi İkinci Beş Yıllık Planın ilk yılında 1972 yılı hedefi aşılmıştır. Bu gelişmeyi gözönünde tutarak yapılan Program tahminleri ile gerçekleşmeler karşılaştırılırsa 1968 yılında üretimin Program tahmininin üzerinde olduğu fakat 1969 da yüzde 71,8 oranında gerçekleştiği görülür. 1970 yılı Program tahmininin yüzde 70,7 si seviyesine erişileceği tahmin edilmektedir.

Üretimin Program tahminlerine erişememesinin en büyük nedenleri transferlerde meydana gelen gecikmeler, ham madde fiyatlarında ve işçi ücretlerinde yükselmelere karşılık traktör fiyatlarının sabit kalması ve finansman güçlükleridir. Ayrıca 7/1101 sayılı Kararname ile Türk Parası Kıymetini Koruma hakkında 18 sayılı Kararın yürürlüğe girmesi ile traktör satış fiyatları bakımından yeni bir durum ortaya çıkmıştır.

Optimum kapasitenin çok altında kapasitelerde kurulmuş olan işletmelerin tek vardiya 240 iş günü üzerinden hesaplanan kapasitelerinin takriben yüzde 60 ından istifade edilmektedir. Düşük kapasite kullanımı, yan sanayiin yeteri derecede gelişmemiş olması ve yüksek stoklarla çalışma mecburiyeti maliyetleri artırmakta ve yüksek maliyetler fiyatları arttırıcı yönde zorlayıcı bir unsur olmaktadır.

1969 yılında tespit ve ilân edilen döviz tasarruf oranı erişilmesi güç bir hedef olmuştur. Bu yıl içinde üretilen traktörlerin yüzde 61 inde ilân edilen oran gerçekleştirilememiştir. Yan sanayii beklenen ölçüde gelişme gösterememiştir. Traktör dişli kutularının yerli imali ile ilgili proje halen tahakkuk safhasına girmemiş, motor imali projeside büyük ölçüde aksamıştır. Traktörde motor, dişli kutusu, arka aksın yerli imali sağlanmadıkça yerli imalât nispetlerinde önemli artışlar olması kolay olmıyacaktır.

Tablolarda ithalât gerçekleşmelerine bedelsiz ithalâttan gelenler dahil edilmiştir. Program tahminlerinde bedelsiz ithalât miktarları gösterilmediğinden gerçekleşmeler tahminlerin çok üstünde gözükmektedir.

Biçer - Döver talebi 1969 yılında Plan hedeflerine erişememiştir. Çok düşük adetlerle imalâtın, rantabl olmaması maliyetlerin yüksek teşekkül etmesi neticesinde firmalar imalât miktarlarında kısıntı yapmışlar ve aynı yıl sonunda biçer - döver üretimine son vermişlerdir. Kuruluş devresi sonunda biçer - döver üretim kapasitesi 750 adet/yıl'a erişecek olan bir firma 1970 yılı içinde imalâta başlamıştır.

Diğer tarım alet ve makinalarının gerçek talebi bilinmemektedir. Yurt içinde tarımsal eğitim seviyesinin gelişmemiş olması ve finansman

güçlükleri gerçek ihtiyacın belirsiz kalmasına sebep olmaktadır. Araştırmaların yetersizliği, bu makinelerin tedarikinde ve çiftçiye intikalindeki organizasyon eksikliği ve finansman güçlükleri tarımda mekanizasyon gelişmelerini engellemektedir.

Yurt içi tarım alet ve makinaları üretimi daha ziyade küçük üretim kuruluşları tarafından mevsimlik taleplere cevap verecek şekilde yapılmaktadır. Sadece tırpanda ihracata dönük imalât yapılmaktadır. Diğerlerinde kalite kontrolü yok denecek kadar azdır ve bir kaç büyük kuruluş yanında diğerleri mahallî ihtiyaçlara cevap verecek şekilde organize edilmişlerdir.

2. *1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :*

Halen traktör montajı yapan 6 firmadan ikisinin 1971 yılında faaliyetlerine son verecekleri tahmin edilmektedir. Bu iki firma 1969 yılında üretilen traktörlerin sadece yüzde 2,4 ünü imal etmişlerdir. Diğer tarım yatırımları ile dengeli şekilde gelişmesi için traktör arzı mevcut talebe kıyasla kısıtlı olacaktır. Yeni ekonomik durum neticesinde talebin ufak takattaki traktöre kayacağı tahmin edilmektedir.

Son senelerde ithal edilen traktörlerin yüzde 50 sinden fazlası büyük takattaki traktörlerdir. 1971 yılında ithalâtta ağırlığın küçük takattaki traktörde olacağı tahmin edilmektedir. Diğer tarım araç ve makinaları taleplerinde normal artışlar beklenmektedir. Mibzer üretiminin bir evveliki yıla nazaran daha fazla bir artış hızı göstereceği sanılmaktadır.

ELEKTRİK MAKİNA VE GEREÇLERİ SANAYİİ

1. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

İkinci Beş Yıllık Planda yılda ortalama yüzde 16,6 tüketim artışı tahmin edilmiştir. Talep ve tüketim, geçmiş yıllarda Plan tahminlerinin takriben yüzde 11 üstünde gerçekleşmiştir. Bunda özellikle mamul maddeler ve yatırım malları tüketimlerinin tahminlerin üstünde olması dikkati çekmektedir. 1969 yılında yatırım malları talebi, toplam talebin yüzde 88 i olmuştur.

Talebin en yüksek düzeyde gerçekleştiği mal grupu elektrik iletken ve kablolarıdır. Bunu, elektrik makinaları ve şebeke cihazları izlemektedir.

Üretimler, 1970 yılına kadar genellikle Plan tahminlerinin üzerinde gerçekleşmiş; fakat 1970 yılında hammadde yetersizliği dolayısıyla Plan ve program hedeflerinin epey altında kalmıştır. Elektrik iletken ve kablolarında, hammaddeleri kolaylıkla temin edildiğinden, dayanıklı tüketim mallarında ise, ithale dayanan hammaddeleri çok azalmış olduğundan üretim artışı devam etmektedir. 1969 yılında talep nedeniyle otomotiv endüstrisi için bazı gereçlerin üretimi başlamıştır.

Özellikle pil ve aküMülâtör dallarında aşırı bir kapasite mevcut bulunmaktadır. İhracatın yüksek düzeylere çıkamaması nedeni ile bu kapasitenin değerlendirilmesi mümkün olamamıştır. Pil üretimi için depolarizör hammaddenin ithali yurt içinden temin edilebildiği gerekçesiyle kısmen önlenmiş durumdadır. Yerli hammadde ıslah edilememekte ve pil maliyetleri de yüksek olmaktadır. Uygun maliyetlerle kaliteli pil üretimi için imalâtçılara her şeyden önce yeteri kadar elverişli hammadde temininin düşünülmesi gerekir.

Elektrik şebeke cihazlarında üretim, Plan hedeflerinin altında gerçekleşmektedir. Bu amaçla işe başlayan kuruluşlar, kısa zamanda çok daha az araştırma ve know-how gerektiren üretim sahalarına kaydıklarından, şebeke cihazları üretimi de Plan teşviklerine rağmen gerçekleşememektedir. Halen bu dalda üretimler, bir montaj üretimi şeklindedir.

İthalât; talep ve üretim seviyelerinin arasındaki farka bağlı olarak genellikle Plan hedeflerinin üstünde gerçekleşmektedir. Özellikle 1970 yılında talep artışının normal olmasına rağmen üretim artışındaki küçük bir düşme, ithalâtın tahminlerden yüksek bir düzeyde gerçekleşmesine sebep olmuştur.

Yıllara göre bu sektör içi malların ithalât tüketim oranları şu şekilde değişmiştir.

TABLO : 156

Yıllar	İthalât/Tüketim (%)
1967	33,0
1968	28,6
1969	24,1
1970 (Tahmin)	31,9

1970 yılına kadar ithalâtın tüketimdeki payı muntazam olarak düşmüştür. Bu düşmede, dayanıklı tüketim mallarında yerli hammadde kullanma oranının tahminlerin üstünde gerçekleşmesi ve ithal edilmekte olan bazı çeşit yatırım mallarında da üretime geçilmesinin rolü büyüktür. 1970 yılında, üretim zorlukları nedeniyle ithalât/tüketim oranı yükselmiştir. Devalüasyondan ileri gelen fiyat artışlarından dolayı bu oran 1971 yılında da yüksek görünmektedir.

1966 yılında birdenbire ortaya çıkan 1,8 milyon TL. lık ihracat, müteakip birkaç yıl çok iyimser ihracat seviyelerinin tahmin edilmesine yol açmıştır. Halbuki ihracatta durum diğer bazı sektörler gibi birkaç engelin etkisi altındadır. Bu engellerden birisi iç piyasadaki mamul fiyatlarının yüksek oluşu idi. Devalüasyondan sonra bu etki bir ölçüde hafiflemiştir. Ancak, bu olumlu gelişmenin devam etmesi, iç piyasadan temin edilen hammaddelerdeki fiyat istikrarına bağlıdır. Bazı fabrikaların, geri bir teknoloji uygulaması da üretimdeki maliyetleri artıran sebeplerden birisidir.

Elektrik makinaları ihracatı henüz başlangıç döneminde olduğundan hacmi çok düşüktür. Ancak, elektrik motorları, şebeke transformatörleri, her çeşit iletken ve plastik güç kabloları, elektrik ampulleri, akümülâtör ve piller, dayanıklı tüketim malları gibi mal gruplarında ihracat olanakları vardır. Bunlardan yalnız akümülâtör ve pil ihracı küçük bir oranda gerçekleştirilebilmiş durumdadır.

II. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

1971 yılında tüketimde 1970 yılına göre % 20 bir artış olacağı varsayılmıştır. Bu artış kısmen dayanıklı tüketim mallarında, kısmen de otomotiv endüstrisi gereçlerinde göze çarpacak nitelikte olabilecektir. Elektrik makinaları ile ölçü ve kontrol cihazları üretiminde de bariz artışlar beklenmektedir.

İthalâtın bileşiminde yine en büyük payı elektrik makinaları ve aletleri almakta ve devam edecek, onu yarı mamul maddeler izleyecektir.

Bu yıl fabrikaların daha iyi hammadde imkânları ile çalışması ve ihracat için hazırlık yapması beklenmektedir. Ayrıca, ham ve yarı mamul maddelerin daha büyük oranda yurt içi imkânlarla karşılanabilmesi, yani yerli katkının bazı mamullerde daha da büyütülebilmesi imkân dahiline girmiş olacaktır.

1971 yılında, Ereğli Demir ve Çelik Fabrikalarının küçük ve orta büyüklükteki elektrik motorları için silisyumlu çelik saç üretiminde

daha büyük imkânlara kavuşturulması beklenmektedir. Ayrıca, lâk, v.s. gibi bazı yardımcı maddelerin yurtiçinden temini mümkün olduğundan, hammadde stoklarında az da olsa bir düşmenin temin edilmesi mümkün görülmektedir.

Orta ve büyük güçlü döner elektrik makinaları yapacak yabancı sermaye bileşimli bir tesisin bu yıl içinde imalâta başlaması muhtemeldir. Bu tesis, ayrıca orta ve yüksek gerilim cihazları da yapabileceğinden, ihracatla büyük döviz kazancı temin edebilecektir.

ELEKTRONİK SANAYİİ

I. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Bu sektör için İkinci Plan, yılda ortalama yüzde 17,9 talep ve tüketim artışı öngörmüştür.

Yıllık programlardaki talep tahminleri gerçekleşmemiştir. Özellikle dayanıklı tüketim mallarında istatistiklere geçmiyen bedelsiz ithalât, tablolarda gerekli düzeltmeyi mümkün kılmamaktadır. Aslında talep, bazı özel durumlar hariç tamamiyle karşılanmaktadır, ve tüketim seviyesinin Plan tahminlerinin de üstünde gerçekleştiği tahmin olunmaktadır.

Bu sektörde Planın, yatırım malları talebinin belirli bir ölçüde artmasını öngörmesine mukabil tüketim mallarına olan talep daha büyük oranlarda gerçekleşmiştir. Talebin yarıdan büyük bir kısmının tüketim mallarına karşı olduğu görülmektedir. Bu talep, bedelsiz ithalât ve üretim yoluyla tamamen karşılanmaktadır. Özellikle telli haberleşme cihazları için talep, karşılanmaktan çok uzak kalmıştır. Bu talebin değeri, yıllık programlarda belirtilmemiştir. Aslında, bu sektöre ait istatistik bilgiler de yeterli değildir.

Bedelsiz ithalât, tüketim cihazlarında üretimi olumsuz yönde etkilemiştir. Bu nedenle, tüketim cihazları üretimi yıldan yıla düşüş göstermiştir. Diğer malların üretimleri, tahminlerin üstünde gerçekleşmekle birlikte, toplam yurtiçi üretimi bu sebepten program hedeflerinden düşük bir düzeyde kalmaktadır.

Küçük radyo vericileri ve alıcı-vericiler alanında küçük bir kapasite doğmuş bulunmaktadır. Bu kapasite bazı kamu kuruluşlarının ihtiyacı için düşük bir oranda kullanılmaktadır. Kuranportör cihazları üzerinde PTT ve TEK (Etibank) çalışmakta, TEK kendi maksatları için üretim yapmaktadır. Her iki kuruluş da birer laboratuvar hüviyetinde oldukları için belirli kapasiteleri yoktur. Telli haberleşme cihazlarında PTT nin iştiraki ile kurulan fabrika, üretime büyük gecikme ile başlamıştır. Tam kapasitesine bu yıl ulaşması muhtemeldir.

İthalât, tüketim cihazları hariç, genellikle program tahminlerinin altında gerçekleşmiştir. İthalâtın yıllara göre çok değişik bir seyir göstermesi, özellikle kamu kuruluşlarının yaptıkları ihalelerle ilgilidir.

İhracat hacmi küçüktür. İhracat, dayanıklı tüketim cihazlarında fiyatlar nedeni ile mümkün görülmektedir. Yatırım mallarında da yeterli bir araştırma ve ileri bir teknolojiye dayanan üretim olmadığı için ihracat çok zordur.

II. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

1971 yılında, bu sektörün bazı temel sorunlarının halledileceği ve üretimde artış sağlanacağı tahmin edilmiştir.

Elektronik endüstrisi ile ilgili olarak yürütülen bazı çalışmaların sonuçlanması ve bu sonuçların ışığı altında sektöre en kısa zamanda bir yön verilmesi gereklidir.

Diğer taraftan, kamu ihtiyaçları için muhtelif yardım fonlarından gelen cihazların çok çeşitli oluşları, belirli bir standardın kabulü için yapılan çalışmaları güçleştirmektedir. Televizyon projelendirme çalışmalarında birden fazla standart üzerinde durulması da büyük kaynak kayıplarına sebep olması bakımından kabul edilemiyecek bir durum ortaya çıkaracaktır.

Komponant imali ile ilgili projelerin de bu yıl bir kesinlik kazanması beklenmektedir.

TEDBİRLER :

1. Bedelsiz ithalât ile gelen dayanıklı tüketim cihazlarının da, istatistikler kapsamına girmesi sağlanacaktır.

2. Yardım fonlarından gelen muhtelif elektronik cihazlar için yapılan ön standart çalışmaları sonuçlandırılarak Devlet Planlama Teşkilâtın verilecektir.

3. Yurtiçinde yapılan dayanıklı tüketim cihazlarının ithalât ile rekabet edebilmesi için serbest rekabet şartlarını öngören bir çalışma yapılacak ve Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir.

KARAYOLLARI TAŞITLARI İMALÂT SANAYİİ

1. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

İkinci Beş Yıllık Planın ilk 2 yıllık döneminde motor ve aktarma organlarının yerli imalâtla yapımı gerçekleştirilememiş ve böylece karayolları taşıtlarının döviz tasarruf nispetleri bunlar haricinde azami değerlerine yaklaşmıştır. Motor ve aktarma organları imalâtına geçilememesinin en büyük nedeni karayolları taşıtlarının çok sayıda firma tarafından çeşitli tiplerde yapılmasıdır. Motor imalâtında rantabl çalışmayı mümkün kılacak üretim miktarlarını hiç bir montaj firması gerçekleştirememektedir. Diğer taraftan ithal girdisinin azaltılamaması mahdut döviz imkânları sebebiyle üretim miktarlarına negatif yönde tesir etmektedir. Sadece bir tek firma kısmen motor imalâtına başlamıştır.

Birinci Beş Yıllık Plan devresinin son yıllarında yapılan yeni yatırımlarla kamyon - kamyonet üretimi İkinci Beş Yıllık Plan hedeflerinin üzerinde teşekkül etmiştir. İkinci Beş Yıllık Planda yüzde 9,9 olarak öngörülen artış hızı ilk iki senede ortalama yüzde 22,7 e erişmiştir. Buna rağmen bu kuruluşların 1970 yılında aynı üretim artış hızını muhafaza edemiyecekleri anlaşılmaktadır. 1970 yılında, 1969 yılı üretiminin yüzde 84 u seviyesinde olacağı tahmin edilen üretim yine de Plan hedeflerinin üzerindedir. Üretim miktarlarında 1970 yılında meydana geleceği tahmin edilen düşüşün nedenleri sırasıyla şunlardır. İthali lüzumlu parçalar için yapılan transferlerdeki gecikmeler ve talepte meydana gelen azalma. Bu günkü şartlarda kamyon işletenler ellerinde birikmiş sermayeleri olmadığından amortisman ömrünü doldurmuş vasıtaların hizmetlerinden istifadeye devam etmektedirler. Ayrıca nakliyecilerin iktisadi anlayış ve prensipler dışındaki rekabetleri neticesi nakliye ücretlerinde artış olmaması ve ağırlık kontrollerinin yapılamaması istiap haddinden fazla yük taşınmasına sebep olmakta böylece daha az sayıda taşıt ihtiyacı karşılar gözükmektedir. Bazı firmalarda satış teşkilâtının da iyi organize edilememesi ve yedek parça arzının az oluşu satışlara menfi yönde etki yapmaktadır ve mamul stoklarının teşekkülüne sebep olmaktadır.

Karayolu yolcu taşımasında diğer taşıma sistemlerine göre artış hızı daha fazla olduğundan otobüs- minibüs talep gerçekleşmeleri Program talep tahminlerine nazaran daha büyük bir artış göstermiştir. Buna rağmen üretim miktarları Plan hedeflerinin altındadır. 1970 yılında transferlerde meydana gelen tıkanmalar, finansman güçlükleri sebebiyle üretim miktarında bir evvelki yıla nazaran yüzde 17,3 lük bir azalma olacağı tahmin edilmektedir. Döviz tasarruf oranı diğer taşıtlara nispetle yüksek olan ve ihracat imkânları bulunan otobüs imalâtında Plan

hedeflerine erişilmesi ve ihracatın gerçekleşmesi konusunda gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Arazi - Binek'te Program tahminlerinde beklenen artış olmamış, üretim miktarlarında büyük bir düşme meydana gelmiştir.

Binek satışlarında meydana gelen artış ve azalmalar ithalât sistemlerinde meydana gelen değişikliklerin neticesidir. Kısıtlamalar neticesi 1969 yılı ithalâtı düşük adetlerde kalmıştır. 1970 yılı başlarında yayınlanan ve bedelsiz olarak yapılacak otomobil ithalâtını düzenleyen 7/3 sayılı Kararname sonucu aynı yıl ithalâtın 1968 seviyesine yükseleceği tahmin edilmektedir.

Bu sektörde mevcut kapasitenin çok altında imalât yapılmaktadır. Firma sayısının çok olması, mahdut döviz imkânları bu durumu yaratmakta, belirli bir istihsal miktarının üzerine çıkılamaması maliyetlere olumsuz yönde etki etmektedir. Dış pazar imkânları yaratılmadıkça veya aynı taşıt cinsini üreten firma sayısı azalmadıkça üretim miktarlarında artış sağlanamıyacak, döviz tasarruf oranını büyük ölçüde arttıracak olan yurt içi motor ve aktarma organlarının imal imkânları gelişemiyecektir.

1967 yılında Sanayi Bakanlığı ve firmalarca müştereken tespit edilen satış fiyatlarında 3 yıl içinde bir değişme olmamıştır. Demir - Çelik fiyatlarının yükselmesi, toplu sözleşmelerle işçi ücretlerine yapılan zamlar maliyetlerin tedrici olarak artmasına sebep olmuştur. 7/1101 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma hakkında 18 Sayılı Karar ve 1318 sayılı Finansman Kanunu ile ortaya çıkan yeni durum karşısında firmalar fiyatların ayarlanması isteklerinde bulunmaktadırlar.

2. *1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :*

1970 sonlarında meydana çıkan yeni ekonomik durum sonucu 1971 yılı başlarında üretim miktarlarında geçici bir azalma beklenebilirse de yılın kalan kısmında finansman güçlüklerinin giderilmesi ölçüsünde üretimde gelişmeler olacak kamyon - kamyonet ve otobüs - minibüs talebi 1969 seviyesine yaklaşacaktır.

Arazi - Binek imalâtında arz imkânları sınırlı olacağından talep karşılanamıyacaktır.

Binek arabası imalâtında ikinci bir firmanın üretime başlaması ile yüzde 222 oranında bir artış olacağı tahmin edilmektedir. Otomobil arzı halkîdi talebe göre kısıtlı kalmaktadır.

Nispeten az üretim miktarları ile rantabl çalışma imkânları olan otobüs firmalarının ihracata yönelme imkânları ile gasi ihraç imkânları mevcuttur.

3. *TEDBİRLER :*

a. Karayolları Taşıtları Montaj Sanayiinde döviz tasarruf nispetleri ve ithali yasaklanması muhtemel parçalar en az bir yıl önceden tespit ve ilân edilecektir.

b. Firma ve marka sayısını azaltıcı yönde firmalar arası birleşmeler teşvik edilecektir.

c. Kamyon sanayiinde arzla talep arasında bir denge teessüs ettiğinden kamyon fiyatları serbest bırakılacak ve yeni montaj işletmelerinin kurulmasına izin verilmemesi yolundaki uygulamaya devam edilecektir.

d. İhraç edilecek motorlu kara taşıtlarının veya aksam ve parçalarının imalinde kullanılmak üzere montaj sanayii talimatına uygun olarak ithal edilecek parçalar Sanayi Bakanlığının müsaadesiyle muvakkat ithal rejimi ile kabul edilecek ve bu taşıtların ihracının münhasıran serbest döviz ve APA bölgesine yapılması kaydı aranacaktır.

e. Kamyon, kamyonet ve otobüs ihraç imkânları araştırılacak ve bu imkânların geliştirilmesi için gerekli tedbirleri de kapsayan bir etüd hazırlattırılacaktır.

DEMİRYOLU TAŞITLARI İMALÂT SANAYİİ

1. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı demiryolu taşıtlarının yurt içinde imalini, buharlı lokomotiflerin yerine bir program dahilinde dizel ve elektrik lokomotiflerinin konmasını ve bu maksatla Eskişehir'de bir lokomotif imal ve montaj fabrikası kurulmasını öngörmüştü, Yolcu ve yük vagonlarının yurt içinde imali gerçekleşmiş, Eskişehir Lokomotif Fabrikası ise kuruluş bünyesine ait idarî ve dış finansmanla ilgili mali güçlükler sebebiyle 1970 ortalarına kadar tamamlanamamıştır.

İkinci Beş Yıllık Planda prensip olarak Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları bünyesindeki imalâtçı kuruluşların işletme bünyesinden ayrılarak bağımsız hale getirilmesi öngörülmüşse de bu konuda ancak 1970 yılında bir adım atılarak Eskişehir Lokomotif Fabrikası kurum niteliğine sokulmuştur.

Yük vagonu imalâtında İkinci Planın öngördüğü ilkeye uygun olarak yüksek kapasiteli tipler seçilmiştir.

Dizel anahat lokomotiflerinin 1969 üretim programı hiç gerçekleşmemiş, dizel manevra lokomotiflerinde ise 1969 Programının ancak yüzde 8 gibi cüzi bir kısmı gerçekleşmiştir. Bunun başlıca iki sebebi, Eskişehir'deki fabrika yatırımının eksik kalması dolayısıyla montajda karşılaşılan teknolojik güçlükler ve imalât için gerekli ithalâtın zamanında yapılamamış olmasıdır.

Yolcu vagonları imalâtında İkinci Planın öngördüğü hedef beş yılda 210 adettir. Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları'nın yıllık imalât kapasitesi 100 adet olduğu ve Planın öngördüğü 210 adet yolcu vagonunun ihtiyacı karşılayamıyacağı hesaplandığından 1969 da Plan hedefinin üzerine çıkılarak 84 adede ulaşılmıştır. Ancak 1968 ve 1969 Program tahminleri Plan hedeflerine göre farklı olduklarından 1968 gerçekleşmesi Programın çok üstünde, 1969 gerçekleşmesi ise programın altında kalmıştır. Hakikatta 1968 de Plan hedefi olan 62 adedin yüzde 97 sine (60 adet), 1969 da ise 56 adet olan Plan hedefinin bir buçuk misline (84 adet) ulaşılmıştır. Böylece bu iki yılda toplam üretim Plan hedefini yüzde 22 aşmıştır.

Bu gelişmenin olumlu bir başka yönü de 1968 ve 1969 da toplam yolcu vagonu üretim maliyetinin Planın öngördüğü maliyetin altında kalışıdır.

Yük vagonu imalâtında 1968 de Plan hedefinin üstüne çıkılmışsa da 1969 imalâtı hedefin altında kalmıştır. (Yüzde 101 ve yüzde 84). Bu yıllara ait Program değerleri Plan hedeflerinden farklı olduğundan 1968 ve 1969 gerçekleşme yüzdeleri nispetsiz dalgalanmalar göstermiştir. (Yüzde 174,9 ve yüzde 76,1) Gerçekte bu iki yılın toplam üretimi

Plan hedefinin yüzde 93 üne erişmiştir. Toplam üretim maliyeti de Planın öngördüğü maliyetten düşüktür.

1969 da Programlanmış yolcu vagonu ihracatı gerçekleşmemiştir. Çünkü bunların imali için gerekli malzeme stoku ve hazırlıklar yapılamamıştır.

Eskişehir Lokomotif Fabrikası henüz imalâta başlayamamıştır.

2. *1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :*

1970 Programı 24 adet dizel anahat lokomotifinin imalini öngörmüştü; fakat Eskişehir'deki Fabrikanın tam kapasite ile işletmeye alınamaması karşısında dizelizasyonu kısmen sağlamak amacıyla 1970 yılında 10 adet dizel anahat lokomotifi komple olarak, ayrıca 10 lokomotiflik parça ve aksam da CKD olarak ithal edilmiştir. Yüzde yüz parça halinde ithal edilen bu 10 lokomotiften, teknolojik güçlükler sebebiyle, 1970 yılında ancak 2 tanesi monte edilebilecek, 8 tanesinin montajı ise 1971 Programına girecektir.

Bu arada İkinci Planın öngördüğü dizelizasyon hedefini 1972 sonuna kadar gerçekleştirmek amacıyla Eskişehir Fabrikasının 30 adet/yıl olarak tespit edilmiş bulunan normal kapasitesi 45 adet/yıl'a çıkarılacaktır. Bunun için başlangıçta yüzde 35 olarak tespit edilmiş bulunan yerli imalât oranı yüzde 30 un altına düşürülecektir. Eskişehir Lokomotif Fabrikası yatırımının tezgâh ve teçhizat ihtiyacı 1970 de karşılanmak suretiyle 1971 de imal edilebilecek 45 lokomotiften 8 inin parçaları hazır olup geriye kalan 37 si için mali hazırlıkların yapılması gerekmektedir.

Dizel manevra lokomotiflerinin imalâtında 1970 Programının yüzde 75 i gerçekleşecektir. Manevra lokomotiflerinin imalâtında teknolojik ve mali güçlükler nispeten az olduğundan 1971 Programının aynen gerçekleşmesi beklenebilir.

Elektrik anahat lokomotiflerinin 1970 ithalât ve üretim programı gerçekleşmemiştir. 1971 de 15 lokomotifin ithali programlanmıştır. Bunların bir kısmı CKD parçalar halinde ithal edilerek montajları Haydarpaşa atelyelerinde yapılacaktır.

Yolcu vagonları üretimi 1970 de büyük bir düşme göstermiştir. Bu yüzden vagon üretim maliyetleri yükselmiştir. İmalâttaki bu düşmenin sonucu olarak 1970 de Pakistan'a ihracatı programlanmış 77 vagonun ancak 11 adedi teslim edilebilecek, 66 adedi 1971 İhracat Programına girecektir.

Yük vagonları üretimi 1970 de ciddi problemlerle karşılaşmış, Planın öngördüğü üretimin yüzde 14 ü yapılabilmiş, vagon maliyetleri Plan tahmininin bir buçuk misilini bulmuştur.

Gerek yolcu gerekse yük vagonu üretiminde 1970 de karşılaşılan düşüklüğün sebebi Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları'nın gerekli malzeme stokunu yapamamasıdır. Döviz transferlerinin gecikmesi ithal malzemesinin temin edilememesine sebep olmuştur. Ayrıca yurt içinden

sağlanan demir çelik mamullerinde de büyük ölçüde darlık çekilmiş, üretimci kuruluşlardan malzeme siparişleri zamanında teslim alınmamıştır.

1971 yılında ithalât güçlüklerinin giderilmesiyle yolcu ve yük vagonu üretiminde ortaya çıkan dar boğazların aşılacağı ve normal üretim programının uygulanması beklenmektedir.

3. *TEDBİRLER :*

1. Adapazarı ve Sivas Vagon Fabrikaları Türkiye Cumhuriyet Devlet Demir Yollarının bünyesinden ayrılarak Sanayi Bakanlığına bağlı bir iktisadi kuruluş haline getirilmesi incelenecektir.

GEMİ İNŞAAT SANAYİİ

1. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

İkinci Planın ilk yarısında gemi arzı Plan hedeflerine erişememiştir. Program talep tahminleri ile gerçekleşmeler karşılaştırıldığında gerçekleşme miktarlarının çok yetersiz olduğu görülmektedir. 1000 DWT dan küçük tekne inşaasında üretim miktarlarının daha fazla olduğu tahmin edilmektedir. Gerek üretim gerek ithalât miktarlarının Program hedeflerinin çok altında kalmasının en büyük nedeni 933 sayılı Kanununun bazı maddelerinin 25/10/1969 tarihinde iptal edilmesi sonucu yurt içinde gemi inşaatını teşvik için verilen «Gemi İnşaat Kredi Fonu» ile Gemi Koordinasyon Yönetmeliğinin yürürlükten kalkmasıdır. Bu sebepten daha önce müsaade belgesi ve gemi inşaatı kredileri almış ve inşaata başlanmış gemilerin yurt dışından ithali zaruri malzemeleri için döviz tahsisi yapılamamıştır. 1970 yılı içinde inşa edilmekte olan gemilerin çoğu yarı mamul halde kaldığından bu yılın üretim miktarları çok düşük olmuştur.

Bunun yanında özel sektör tersaneleri için tahsis edilen sahanın alt yapı inşaatının İkinci Beş Yıllık Planda öngörüldüğü gibi 1969 yılında tamamlanıp tersane sahiplerine teslimi mümkün olamamıştır. Camialtı Tersanesi tevsiinin 1970 yılı içinde tamamlanması ile Denizcilik Bankası tersanelerinde çelik işleme kapasitesi 7967 yılına nazaran 1,9 oranında artarak 13.750 tona ulaşmaktadır. Üretimin kapasite artışına paralel olarak artmayışının en önemli nedeni kesinleşmiş gemi inşa programlarının belirli bir süre önceden mevcut olmayışıdır. Atıl kapasite yaratan bu durum ve ithal edilecek aksam için döviz transfer güçlükleri veya imkânsızlıkları üretim hedeflerine erişilememesine sebep olmuştur.

Dünyada büyük bir hızla artan gemi inşa kapasitesine rağmen taleplerde artış daha fazladır. Dış memleketlerden yapılan gemi inşa teklifleri, gemi ihraç esaslarının tespit edilememiş olması ve yeterli bir proje bürosunun olmaması nedeniyle değerlendirilememektedir. İhraç miktarları sadece onarım ve bakım hizmetlerini kapsamaktadır. Tersanelerimizin işçi prodüktivitesi diğer ülkelere nazaran düşüktür. Buna rağmen gemi inşa sanayiimiz gerek kalite gerek maliyet yönünden dış pazarlarla rekabet edebilir durumdadır.

2. 1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :

Özel Sektör tersaneleri için tahsis edilen sahanın alt yapı inşaatı ve Pendik Tersanesi inşaatına devam edilecektir.

Yarı mamul haldeki gemilerin inşaatlarının 10/8/1970 günü ilân edilen «Gemi Koordinasyon Yönetmeliği» ne uygun olarak tamamla-

nacağı, gemi inşaatçılarına ve armatörlere ayrılmış olan kredi fonlarının imkânlarına da bağlı olarak yeni siparişlerin olacağı tahmin edilmektedir.

Gemi inşaatı yapım kararı ile fiilen yapımına geçme arasındaki süre, ithali gerekli malzeme ve projelerin hazırlanması yüzünden asgari 21 ay olmaktadır. Bu durum göz önüne alınırsa yeni siparişlerin 1971 yılı içinde bitirilemiyeceği anlaşılır. Bu sebepten 1971 yılında mevcut talep karşılanamıyacaktır.

Gemi ihraç imkânlarımız vardır. Yurt dışından gelen tekliflere uygun olarak gemi inşa etme çabaları artacak ve aksaklıklara sebep olan mevzuatın giderilme çareleri aranacaktır.

1971 yılı sonuna kadar D. B. Deniz Nakliyatı T.A.Ş. namına 10.250 - 12.850 DWT arasında 10 adet şilep yurt dışından ithal edilecektir.

3. *TEDBİRLER :*

a. Denizcilik Bankası T.A.O. tersanelerinde ilerde atıl kapasite hasıl olmayacak şekilde kesin bir iş programının hazırlanmasını temin için siparişlerin yurt içi ve dışından temini, bu siparişlerle ilgili projelerin yapılmasını veya yaptırılmasını ve yurt dışından getirilmesi lüzumlu malzemenin ithali için zamanında harekete geçilmesini sağlayacak bir büro Denizcilik Bankası T.A.O. da kurulacaktır. Denizcilik Bankası bünyesindeki imalâtçı kuruluşların bağımsız bir ünite haline getirilmesi ile büro bu üniteye bağlanacaktır.

b. Yerli ve yabancı müteşebbisleri teşvik edecek tedbirleri de ihtiva edecek şekilde bir «Yeni Gemi İhracatını Teşvik ve Tanzim Yönetmeliği» hazırlanacaktır.

c. Denizcilik Bankasında merkezi bir plan ve konstruksiyon bürosu kurulacak ve tersanelerdeki bu hususta yetişmiş elemanlar bir araya getirilecektir.

d. Zaman kaybını önlemek üzere Tuzla Tersanesi Alt Yapı çalışmaları ile birlikte üzerinde yapılacak tersanelerin inşaatlarına başlanabilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

KÜÇÜK SANAYİ

1. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Büyük sanayiice ele alınan üretim dalları dışında çalışacak ve büyük sanayi kuruluşlarını tamamlayıcı nitelikte olacak, bir küçük sanayi yaratabilmek için Birinci Beş Yıllık Plan döneminin ilk yıllarından bu yana alınmış olan tedbirler, uzun vadeli karakterleri itibariyle henüz kendilerinden beklenen faydayı gösterememişlerdir.

Küçü sanayi siteleri kurulması tedbiri geniş bir uygulamaya konu olabilmiştir. Ancak, kurulan siteler küçük sanayicileri ve bunların yanında bazı küçük ticaret erbabını bir araya toplamak ve daha elverişli çalışma şartları yaratmak bakımından faydalı olmaktadır.

Küçük Sanayi Geliştirme Merkezi projesi bölgesel sorunları hedef alan bir proje halinde uygulamaya konmuştur. Küçük sanayinin en önemli sorunları olan atıl kapasite, modern teknoloji noksanı, küçük sanayi erbabının üretim ve işletme metodlarını kullanabilecek bilgi düzeyine eriştirilmesi, büyük sanayiden devamlı bir sipariş akımı sağlanabilmesi için malların norm, standart ve spesifikasyonlarının tespiti, işletmelerin birleşme veya kooperatifleşme yoluyla güçlendirilmesi, kredi zorluklarının yenilmesi ve kredi şartlarında küçük sanayi bünyesine uygun değişikliklerin getirilmesi konularında yurt çapında araştırma ve düzenleme çalışmaları yapacak bir merkezi kuruluşa duyulan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Selektif kredi uygulamasından faydalanan küçük sanayici sayısının arttırılması için ciddi bir çaba harcanmaktadır. Bu uygulamaya rağmen, bazı konularda (Örneğin; torna tezgâhları) fazla kapasite yaratan uzun vadeli, kolay ve ucuz kredi yığılması da göze çarpmaktadır.

2. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

1971 yılı içinde 30 bin civarında küçük sanayi iş yerinin faaliyet göstereceği tahmin edilmektedir. Bu faaliyetin sonunda, üretici fiyatlarıyla, üç milyar lirayı aşan bir üretim ortaya çıkacaktır. Küçük sanayi üretim değeri içinde dokuma ve giyim eşyası dalı, en büyük ağırlığı taşıyacaktır. Ancak, bu sektörün nispi ağırlığı gittikçe azalacak ve makina imalât, orman ürünleri, madeni eşya, plastik işleme ve yapı malzemesi dalları ağırlıklarını arttıracaklardır. Söz konusu üretim değerinin yaratılmasında 1,7 milyar lira civarında girdi kullanılacaktır. Bu girdilerin 167 milyon liralık kısmı ithal yolu ile karşılanacaktır.

Tamamen özel müteşebbisler eliyle yürütülen küçük sanayi faaliyetleri için 1971 yılında 250 milyon lira civarında bir yatırım yapıla-

cağı tahmin edilmektedir. Yatırımların imalât sanayi alt sektörleri arasındaki dağılımında, üretim içinde ağırlıklarının artmasına paralel olarak, makina imalât, orman ürünleri işleme, madeni eşya, plastik işleme ve yapı malzemesi sanayilerinin nispi yeri büyük olacaktır. Bunun dışında kamu sektörü de, Sanayi Bakanlığı aracılığı ile, üç milyon liralık bir yatırım yapacaktır.

Sektörün istihdam hacminin 180 bin kişi civarında olması ve istihdam edilenlerden büyük çoğunluğun (135 bin civarında) usta - kalfa - çırak vasıflarını taşıması beklenmektedir.

Küçük sanayi ürünleri ihracatı 11 milyon lira civarında gerçekleşecektir.

Küçük sanayi ile ilgili üretim, özel sektör yatırımı, ithalât ve ihracat miktarları imalât sanayiinin alt üretim dallarına ait tablolarda yer almış olduğundan, burada ayrı tablolar halinde gösterilmemiştir. Sektördeki kamu yatırımı ise İmalât Sanayii'nin yatırım dökümü veren genel tabloda gösterilmiştir.

3. *TEDBİRLER :*

a. Küçük sanayinin problemini yurt çapında inceleyecek, çözüm çareleri ve metodları geliştirecek ve çeşitli kamu kuruluşlarının küçük sanayiciler lehindeki faaliyetlerinde koordinasyon sağlıyacak bir merkezi kuruluşun mevcudiyeti şarttır. Küçük Sanayi Geliştirme Merkezinin konuyu yurt çapında ele alacak biçimde örgütlenmesi sağlanacaktır.

b. 1971 yılında yapılacak olan sanayi sayımı sırasında küçük sanayi iş yerlerinin de kapsanması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

c. Küçük sanayinin büyük sanayiden iş alabilmesi için gerekli çalışmalar Sanayi Bakanlığının sorumluluğunda yürütülecek bu konuda Küçük Sanayii Geliştirme Merkezi imkânlarından yararlanılacaktır.

d. Küçük sanat kooperatiflerinin geliştirilmesi için Sanayi Bakanlığınca hazırlanacak Program dahilinde gerekli çalışmalar yapılacaktır.

EL SANATLARI

1. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

El sanatlarının, öncelikli; mahalli özellik taşıyanlarının geliştirilmesi için envanteri yapılması ve yaygın bir mesleki eğitimin düzenlenmesi ve eğitim programlarını tamamlayanların prodüktif hale gelmeleri için gerekli imkânların sağlanması için tedbir ihtiyacı devam etmektedir.

El sanatları sektöründe mevcut en önemli sorun çalışmalarını birbirinden habersiz kuruluşlarca yapılması ve dolayısı ile, birbirini tamamlayan ve destekliyen bir çalışmalar zincirinin kurulamayışıdır. Küçük sanayi sektöründe olduğu gibi, El Sanatları sektöründe de çalışmaları tek elden yürütecek veya çeşitli Bakanlıkların çalışmalarını koordine edecek bir kuruluşa mutlak ihtiyaç vardır.

2. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

Sektör, özellikle tarım sektöründe çalışanların boş zamanlarını değerlendirmeye ve onlara ek gelir temin etmeye yöneldiğinden gerek istihdam hacmini ve gerekse üretim değeri ve ona bağlı olan ham ve ara madde kullanımı, ithalât, ihracat, yatırım gibi hususları yaklaşık dahi olsa tespit etmeye imkân yoktur. Bütün bu hususlar tarım sektöründeki yıkık verim ve dolayısı ile, gelir dalgalanmalarına bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.

Kesinlikle belli olan hususlar ise sektörde, Köy İşleri Bakanlığı aracılığı ile, beş milyon liralık bir kamu yatırımı yapılacağı; halen yürütülmekte olan gezici ve sabit eğitim hizmetlerinin sürdürüleceği ve sektörle ilgili kredi, örgütlenme, pazarlama sorunlarının Halk Bankası, Köy İşleri Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı ve Sümerbank tarafından eldeki imkânlar nispetinde, halledilmeye çalışılacağıdır.

3. TEDBİRLER :

a. Köy İşleri Bakanlığınca El Sanatları ile uğraşanların kademeli olarak teşkilâtlanmaları için yapılan çalışmalara devam edilecektir.

b. Ticaret Bakanlığınca Türk el sanatları ürünlerinin iç ve dış pazarlama araştırması yapılacak ve değerlendirilmesi imkânları sağlanacaktır.

c. El sanatları ile ilgili çalışmaların tek elden planlanması ve yürütülmesi için gerekli örgüt ve mali imkânlarla ilgili bir proje Köy İşleri Bakanlığınca hazırlanacaktır.

TABLO : 157 — Gıda Sanayii Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşme

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Et (Mezbaha kombina)	Miktar	183.8	305.7	305.4	216.0	233.0	141.5	131.1	166.3	99.9
	Değer	1 470.4	2 139.9	2 290.5	1 728.0	1 864.0	123.8	122.9	145.5	107.0
Pastörize süt	Miktar	10.0	10.0	17.4	24.9	24.9	40.1	70.0	100.0	174.0
	Değer	18.0	22.0	40.0	40.0	40.0	55.0	100.0	92.2	181.8
Süt tozu	Miktar	0.5	0.5	0.5	0.7	0.8	71.4	66.2	100.0	106.0
	Değer	5.0	6.5	6.9	7.0	8.0	92.8	85.0	130.0	104.6
Kaşar peyniri	Miktar	10.7	11.4	11.5	11.3	12.0	100.9	95.8	90.6	100.9
	Değer	103.0	136.8	161.0	109.7	115.9	124.7	138.9	132.8	117.7
Beyaz peynir	Miktar	34.2	36.2	43.8	36.3	38.5	105.2	113.8	111.7	114.6
	Değer	208.1	305.6	350.4	220.8	235.0	138.4	149.1	146.8	114.6
Yoğurt	Miktar	290.0	295.0	335.0	305.0	320.0	96.7	104.7	101.7	113.5
	Değer	695.0	708.0	827.5	732.0	785.0	96.7	106.7	101.9	118.3
Diğer süt mam.	Miktar	46.0	50.5	55.0	50.0	53.0	101.0	103.8	109.8	108.9
	Değer	627.0	686.8	770.0	675.0	725.0	101.7	106.2	109.5	112.1
Sanayi unu	Miktar	1 300.0	1 300.0	1 794.0	1 375.0	1 400.0	94.5	128.1	100.0	138.0
	Değer	1 430.0	1 430.0	2 188.6	1 546.9	1 570.0	92.4	139.4	100.0	153.0
K. değir unu	Miktar	3 725.0	3 725.0	3 700.0	3 800.0	3 850.0	98.0	96.1	100.0	99.3
	Değer	3 725.0	3 725.0	4 070.0	3 800.0	3 850.0	98.0	105.7	100.0	109.3
Bulgur	Miktar	540.0	545.0	550.0	555.0	570.0	98.2	96.5	100.9	90.1
	Değer	675.0	735.7	825.0	694.0	713.0	106.0	115.7	109.0	112.1
Makarna	Miktar	67.0	75.0	95.9	77.0	87.0	97.4	109.2	111.9	126.7
	Değer	167.5	195.0	237.0	192.5	217.5	101.2	109.0	116.4	121.5
Pirinç	Miktar	140.0	116.1	126.0	150.0	160.0	77.4	78.7	82.9	108.5
	Değer	406.0	406.3	504.0	435.0	464.0	93.4	108.6	100.1	124.0
Ekmek	Miktar	1 170.0	1 200.0	1 250.0	1 250.0	1 330.0	96.0	94.0	102.6	104.1
	Değer	1 322.0	1 356.9	1 623.0	1 416.0	1 510.0	95.8	107.6	102.6	119.8
Bisküvi	Miktar	23.0	23.0	30.0	25.0	28.0	92.0	107.7	100.0	130.4
	Değer	92.0	92.0	120.0	100.0	112.0	92.0	107.1	100.0	130.4
Çay	Miktar	14.7	15.9	17.5	15.6	17.0	101.9	102.9	108.2	110.0
	Değer	611.7	667.2	724.9	623.4	718.1	107.0	100.8	109.1	108.5
Sanayi yemi	Miktar	106.2	136.5	201.0	86.0	132.0	164.7	152.2	144.0	128.4
	Değer	93.0	142.8	194.9	84.5	118.0	169.9	165.2	153.5	136.5
Şeker	Miktar	506.4	540.1	583.9	550.0	560.0	98.2	104.2	106.6	108.1
	Değer	1 527.9	1 665.7	1 800.3	1 669.0	1 760.0	99.8	105.9	109.0	108.1

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri 1967 (1)	1968 (2)	1969 (3)	Program talep tahminleri 1968 (4)	1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(3)/(4)	1969 (7)=(3)/(5)	Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	1969/1968 (9)=(3)/(2)
Melas	Miktar	145,6	126,6	45,5	112,0	112,0	113,0	40,6	86,9	35,9
	Değer	29,1	25,3	9,1	22,4	22,4	112,9	40,6	86,9	31,3
Yaş küspe	Miktar	2 282,8	2 334,0	2 043,6	1 800,0	1 800,0	129,7	113,5	102,2	87,6
	Değer	22,8	23,3	20,4	18,0	18,0	129,4	113,3	102,2	87,6
Zeytinyağı	Miktar	84,0	88,0	94,0	88,3	93,5	99,7	100,5	104,8	106,8
	Değer	529,0	528,0	570,6	560,0	598,4	94,3	95,3	99,8	108,0
D. bitkisel yağ	Miktar	98,0	100,0	110,0	105,8	114,0	94,5	96,5	102,0	110,0
	Değer	343,0	450,0	495,0	625,3	686,0	71,9	74,3	131,2	110,0
Margarin	Miktar	110,0	120,0	130,0	122,2	129,6	98,2	100,3	109,0	90,8
	Değer	638,0	744,0	806,0	708,7	751,7	105,0	107,2	116,6	108,3
Balık konservesi	Miktar	2,4	2,7	2,8	2,5	2,7	108,0	103,7	112,5	103,7
	Değer	21,8	11,4	12,0	22,7	25,0	50,2	48,0	52,3	105,3
Diğer konserveler	Miktar	16,6	33,8	21,0	33,8	36,0	100,0	58,3	203,6	62,1
	Değer	81,0	202,2	126,0	182,5	195,0	110,8	64,6	249,6	62,3
Antep fıstığı	Miktar	2,6	2,8	2,8	3,0	3,0	93,3	93,3	107,7	100,0
	Değer	24,0	26,6	27,0	27,6	27,6	96,4	97,8	110,8	101,5
İç fındık	Miktar	6,3	6,5	6,6	6,5	6,8	100,0	97,1	103,2	101,5
	Değer	59,7	65,0	72,6	64,0	65,0	101,6	111,7	108,9	111,7
Ç. K. üzüm	Miktar	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Değer	40,0	53,0	50,0	40,0	40,0	132,5	125,0	132,5	94,3
K. incir	Miktar	17,0	13,8	15,0	17,0	17,0	81,2	88,2	81,2	108,7
	Değer	34,0	27,8	30,0	34,4	34,4	80,8	87,2	81,8	107,9
Meyva suyu	Miktar	15,0	18,0	19,0	22,0	25,0	81,8	76,0	120,0	105,5
	Değer	37,0	45,0	47,5	55,0	62,0	81,8	76,6	121,6	105,6
Zeytin salamura	Miktar	60,0	65,3	66,0	70,9	68,0	92,1	97,0	108,8	101,1
	Değer	230,0	261,2	264,0	267,3	260,0	97,7	101,5	113,6	101,1
Yağlı tohum küs.	Miktar	33,5	31,1	32,7	150,0	228,7	20,7	14,3	92,8	105,1
	Değer	21,4	18,7	20,9	90,0	146,4	20,8	14,3	87,4	111,8
Prina	Miktar	168,9	294,4	241,9	180,0	200,0	163,5	120,9	174,3	82,2
	Değer	19,2	43,7	38,7	27,0	30,0	161,8	129,0	227,6	88,5
Kepek ranzel	Miktar	290,8	438,3	794,5	345,5	514,3	126,9	154,4	150,7	181,2
	Değer	17,9	241,0	333,6	207,3	283,0	116,3	118,4	134,6	138,4
Diğerleri										
TOPLAM DEĞER		15 324,5	17 187,5	19 668,5	17 026,0	17 970,6	100,9	109,4	112,2	114,4

TABLO : 158 Gıda ve Ziraî İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (Cari)

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Et	Miktar	—	1.2	4.6	—	—	—	—	—	383.0
	Değer	—	9.3	33.6	—	—	—	—	—	361.3
Balık konservesi	Miktar	0.9	0.7	0.6	0.8	1.0	87.5	60.0	77.8	85.7
	Değer	6.7	3.1	2.6	5.0	5.0	62.0	52.5	46.3	83.9
Diğer konserve	Miktar	4.7	5.6	5.0	0.9	6.0	622.2	98.3	119.1	89.3
	Değer	8.7	9.5	27.8	3.0	15.0	316.7	185.3	109.2	292.6
Antep fıstığı	Miktar	3.5	2.4	1.9	3.5	3.5	68.6	54.5	68.6	79.2
	Değer	43.0	30.8	24.6	50.9	65.0	60.5	37.8	71.6	79.9
İç fındık	Miktar	71.3	61.6	81.5	56.9	58.5	108.3	138.8	86.4	132.3
	Değer	741.3	667.2	961.8	539.4	390.0	123.7	163.0	90.0	144.1
Ç. K. üzüm	Miktar	72.2	75.1	75.9	72.0	74.0	104.3	102.6	104.0	101.1
	Değer	204.1	205.2	205.1	204.5	211.0	100.3	97.2	100.5	99.9
K. incir	Miktar	35.8	32.2	28.1	33.0	34.0	97.6	82.6	89.9	87.3
	Değer	70.2	62.6	61.6	66.0	69.0	94.8	89.3	89.2	98.4
Pirinç	Miktar	—	1.6	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	1.9	—	—	—	—	—	—	—
Şeker	Miktar	76.2	26.3	146.0	80.0	—	32.9	—	34.5	555.1
	Değer	56.1	13.0	109.5	56.0	—	23.2	—	23.2	842.3
Melas	Miktar	41.4	41.4	79.5	40.0	40.0	103.5	198.7	100.0	192.0
	Değer	9.9	7.1	15.2	10.0	10.0	71.0	152.0	71.7	214.1
Zeytinyağı	Miktar	12.5	1.4	22.2	35.0	20.0	40.0	111.0	11.2	1 585.7
	Değer	61.6	7.2	114.1	175.0	100.0	5.1	114.1	11.7	1 584.7
Çay	Miktar	8.5	7.3	8.3	2.2	5.0	331.8	166.0	85.9	113.7
	Değer	16.9	18.0	20.5	12.0	17.0	138.5	120.6	106.5	113.9
Bağırsak	Miktar	0.4	0.6	0.7	0.9	0.8	66.7	87.5	150.0	116.7
	Değer	22.1	20.3	16.8	36.0	38.0	56.4	44.2	99.2	82.7
Z. salamura	Miktar	4.5	0.6	1.1	—	5.0	—	22.0	13.3	183.3
	Değer	13.6	2.0	4.2	—	15.0	—	28.0	14.7	210.0
Sanayi yeni	Miktar	—	1.2	0.4	—	—	—	—	—	33.3
	Değer	—	0.4	0.1	—	—	—	—	—	25.0
Pirina	Miktar	0.1	5.6	11.3	—	—	—	—	5 600.0	196.2
	Değer	0.2	0.6	1.3	—	—	—	—	300.0	216.7
Y. tohum küspesi	Miktar	304.8	272.9	260.9	140.0	140.0	194.9	186.3	89.5	95.6
	Değer	210.7	182.3	156.7	99.0	99.0	184.0	158.2	86.5	85.9
Küspe rasmol	Miktar	37.8	8.9	0.9	5.7	5.7	156.1	15.8	23.5	10.1
	Değer	17.4	4.2	0.4	3.0	3.0	140.0	13.3	24.1	9.5
Diğerleri	Miktar	5.6	—	7.3	0.8	—	—	—	—	—
	Değer	23.6	72.9	16.1	5.0	23.0	2 430.0	70.0	322.8	22.1
TOPLAM DEĞER		1 555.1	1 317.5	1 772.0	1 243.8	1 283.0	104.2	140.3	87.5	134.5

TABLO : 159 — Gıda Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program Üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (2) : (4)	(7) = (3) : (5)	(8) = (2) : (1)	(9) = (3) : (2)
Et (Mezbaha - kombi.)	Miktar	183.8	306.9	310.0	216.0	233.0	142.1	133.0	167.0	101.0
	Değer	1 630.4	2 148.3	2 325.0	1 922.4	2 094.0	111.7	111.0	127.8	108.2
Pastörize süt	Miktar	10.0	10.0	17.0	24.9	24.9	40.1	70.0	100.0	174.0
	Değer	18.0	22.0	40.0	40.0	40.0	55.0	100.0	92.2	181.8
Süt tozu	Miktar	0.5	0.5	0.5	0.7	0.8	71.4	66.2	100.0	106.0
	Değer	5.0	6.5	6.9	7.0	8.0	92.8	87.0	130.0	104.6
Kaşar peyniri	Miktar	10.7	11.4	11.5	11.3	12.0	100.9	95.8	90.6	100.9
	Değer	103.0	136.8	161.0	109.7	115.9	124.7	138.9	132.8	117.7
Beyaz peynir	Miktar	34.2	38.2	43.8	36.3	38.5	105.2	113.8	111.7	114.6
	Değer	208.1	305.6	350.4	220.8	233.0	138.4	149.1	146.8	114.6
Yoğurt	Miktar	290.0	295.0	335.0	305.0	320.0	96.7	104.7	101.7	113.5
	Değer	695.0	708.0	837.5	732.0	785.0	96.7	106.7	101.9	118.3
D. süt mamulleri	Miktar	46.0	50.5	55.0	50.0	53.5	101.0	102.8	109.8	108.9
	Değer	627.0	686.8	770.0	675.0	725.0	101.7	106.2	109.5	112.1
Sanayi unu	Miktar	1 300.0	1 300.0	1 794.0	1 375.0	1 400.0	94.5	128.1	100.0	138.0
	Değer	1 430.0	1 430.0	2 188.6	1 546.9	1 570.0	92.4	139.4	100.0	153.0
K. değirmen unu	Miktar	3 725.0	3 725.0	3 700.0	3 800.0	3 850.0	98.0	96.1	100.0	99.3
	Değer	3 725.0	3 725.0	4 070.0	3 800.0	3 850.0	98.0	105.7	100.0	109.3
Bulgur	Miktar	540.0	545.0	550.0	555.0	570.0	98.2	96.5	100.9	96.1
	Değer	675.0	735.7	825.0	694.0	713.0	106.0	115.7	109.0	112.1
Makarna	Miktar	67.0	75.0	93.0	77.0	87.0	97.4	109.2	111.9	126.7
	Değer	167.5	195.0	237.9	192.5	217.5	101.2	109.0	116.4	121.5
Pirinç	Miktar	140.0	115.0	126.0	150.0	160.0	76.7	78.7	82.1	109.5
	Değer	406.0	373.7	504.0	435.0	464.0	85.9	108.6	92.0	134.8
Ekmek	Miktar	1 170.0	1 200.0	1 250.0	1 250.0	1 330.0	96.0	94.0	102.6	104.1
	Değer	1 322.0	1 356.0	1 625.0	1 416.0	1 310.0	95.8	107.6	102.6	119.8
Bisküvi	Miktar	23.0	23.0	30.0	25.0	28.0	92.0	107.1	100.0	130.4
	Değer	92.0	92.0	120.0	100.0	112.0	92.0	107.1	100.0	130.4
Çay	Miktar	21.7	27.5	34.4	17.8	22.3	154.5	154.3	126.7	125.1
	Değer	889.7	1 147.7	1 410.4	729.8	914.3	157.3	154.3	129.0	122.9
Sanayi yemi	Miktar	108.7	157.3	200.0	95.0	127.0	165.6	146.0	144.7	127.1
	Değer	93.0	143.6	194.0	84.5	118.0	170.0	164.4	154.4	133.0
Şeker	Miktar	727.9	649.4	501.3	600.0	600.0	108.2	83.5	89.2	77.1
	Değer	2 249.2	1 969.1	1 345.6	1 860.0	1 860.0	105.9	83.1	87.5	78.3

		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Melas	Miktar	167,0	168,0	125,0	152,0	152,0	110,5	82,2	89,8	74,4
	Değer	34,4	33,6	25,0	30,4	30,4	110,5	98,2	97,7	74,4
Yağ küspe	Miktar	2 282,8	2 334,0	1 750,0	1 800,0	1 800,0	129,7	97,2	102,2	75,0
	Değer	22,8	23,3	17,5	18,0	18,0	129,4	97,2	102,2	75,0
Zeytinyağı	Miktar	85,0	150,0	126,0	123,3	90,0	121,6	140,0	176,5	84,0
	Değer	535,0	900,0	765,0	740,0	576,0	121,6	132,8	168,2	85,0
D. bitkisel yağlar	Miktar	155,0	100,0	110,0	105,0	114,0	95,2	96,5	64,5	110,0
	Değer	542,5	450 0	495,0	620,6	666,0	72,5	74,3	82,9	110,0
Margarin	Miktar	110,0	120.0	130,0	122,2	129,6	98,2	100,3	109,1	108,3
	Değer	638,0	744,0	806,0	708,7	751,7	105,0	107,2	116,6	108,3
Balık konserve	Miktar	3,3	3,4	3,4	3,3	3,7	103,0	91,9	103,0	100,0
	Değer	28,5	14,4	14,4	29,3	33,0	49,1	43,6	50,5	100,0
Diğer konserve	Miktar	21,3	39,4	26,0	36,8	42,0	107,1	61,9	185,0	66,0
	Değer	59,7	236.4	156,0	184,0	210,0	129,5	74,3	26,4	66,0
Antep fıstığı	Miktar	6,1	14,3	17,0	8,5	8,5	168,2	200,0	234,4	118,9
	Değer	67,0	135,8	163,9	92,6	92,6	146,6	177,0	202,7	120,7
İç fındık	Miktar	61,2	69,0	85,0	63,4	65,6	109,0	129,6	112,7	123,2
	Değer	581,5	690,0	935,0	570,6	640,0	120,9	146,1	118,7	135,5
Ç. kuru üzüm	Miktar	92,2	105,0	85,0	92,0	94,0	114,1	90,4	113,9	80,9
	Değer	244,1	278,2	212,5	244,7	251,0	113,7	84,7	113,9	76,4
Kuru incir	Miktar	49,1	46,0	45,0	51,0	51,0	90,2	88,2	93,7	97,8
	Değer	99,1	92,9	90,0	103,3	103,3	89,9	87,1	93,7	96,9
Meyve suyu	Miktar	15,0	18,0	20,0	22,0	25,0	81,8	80,0	120,0	111,1
	Değer	37,0	45,0	50,0	55,0	62,0	81,8	80,6	121,6	111,1
Z. salamura	Miktar	64,5	65,9	68,0	70,9	73,0	92,9	93,1	102,2	103,2
	Değer	243,6	263,6	272,0	267,3	275,0	98,6	98,9	108,2	103,2
Y. tohum küspesi	Miktar	338,3	304,0	293,6	290,0	368,7	104,8	79,6	89,9	96,6
	Değer	217,7	182,4	187,9	174,0	236,0	104,8	79,6	83,8	103,0
Pirina	Miktar	169,0	300 0	252,0	180,0	200,0	166,7	126.0	177,5	84,0
	Değer	19,4	45,0	40,3	27,0	30,0	166,7	134,3	231,9	89,5
Kepek rasmol	Miktar	328,6	447,2	795,4	345,5	520,0	129,4	152,9	136,1	177,8
	Değer	197,2	240,6	334,0	207,3	286,0	118,6	116,8	124,7	138,8
Diğerleri	Miktar	—	—	—			—	—	—	—
	Değer	—	—	—			—	—	—	—
TOPLAM DEĞER		17 938,4	19 557,0	21 774,9	14 975,8	19 592,7	130,6	111,1	108,7	111,3

TABLO : 160 — Gıda Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (Cari)

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Diğer bitkisel yağ.	Miktar	5,1	—	0,06	—	—				
	Değer	11,8	—	0,2	100,0	—				
Sanayi yemi	Miktar	0,4	0,4	1,4	—	—	—	—	100,0	350,0
	Değer	1,2	0,8	2,4	—	—	—	—	66,7	300,0
Konserve	Miktar	0,05	0,005	0,01	—	—	—	—	10.0	200,0
	Değer	1,1	0,2	0,2	—	—	—	—	18,2	100,0
Kakao yağı	Miktar	0,1	0,2	0,1	—	—	—	—	200,0	5,0
	Değer	1,5	2,2	1,2	—	—	—	—	146,7	54,5
Pirinç	Miktar	—	—	12,0	—	—				
	Değer	—	—	20,9	—	—				
İç yağı	Miktar	8,7	6,3	2,0	—	—	—	—	72,4	31,7
	Değer	17,9	10,8	4,0	—	—	—	—	60,3	37,0
Diğerleri	Miktar	—	—	—						
	Değer	3,5	7,0	3,2	—	—	—	—	200,0	45,7
TOPLAM DEĞER		37,0	21,0	32,1	100,0	—	21,0	—	56,7	152,8

TABLO : 161 — Gıda Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Yıllığı Talep Tahminleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Et (Mezbaha - Kombina)	305.4	2 290,5	310,0	2 325.0	315.0	2 362,5	101,5	101,6
Pastörize süt	17,4	40,0	26,2	60.3	36,0	82,8	150,7	137,3
Süt tozu	0.5	6,9	0.8	10.4	1,0	13,0	152,9	125,0
Kaşar peyniri	11.5	161.0	13.0	189,8	13,9	203.0	117,8	106,9
Beyaz peynir	43,8	350,4	46,0	379,5	49,0	404,2	106,3	106,5
Yoğurt	335.0	837.5	360.0	936.0	400.0	1 040.0	111,8	111,1
Diğer süt mamulleri	55.0	770.0	60.0	855,0	60,0	855,0	111,0	100,0
Sanayi unu	1 794,0	2 168,6	2 023,0	2 548,9	2 263.0	2 851,4	116,4	111,8
K. değirmen unu	3 700,0	4 070.0	3 600.0	4 140,0	3 275,0	3 766,0	101,7	91,0
Bulgur	550,0	825,0	555,0	943,5	560,0	952,0	114,4	100,9
Makarna	95.0	237,0	105.0	273.0	110,0	286.0	115,2	104,8
Pirinç	126.0	504.0	130,0	520.0	135.0	540,0	103,2	103,8
Ekmek	1 250.0	1 625,0	1 265.0	1 644,5	1 280.0	1 664,0	101,2	101,2
Bisküvi	30.0	120.0	38.0	161,5	40,0	170,0	134,6	105,3
Çay	17.5	724,0	19,5	799,5	22.0	902,0	110,4	112,8
Sanayi yemi	201.0	194,9	250.0	242,5	300.0	291,0	124,4	120,0
Şeker	583,9	1 800,3	620.0	2 058,4	650,0	2 372,5	114,3	115,2
Melas	45.5	9,1	137.0	27.4	175.0	35.0	301.1	127.7
Yağ küspe	2 043,6	20,4	2 170.0	21.7	2 450.0	24,5	106,4	112,9
Zeytinyağı	94.0	570,6	94.0	658,5	69,8	488,9	115,4	74,2
D. bitkisel yağlar	110.0	495.0	135.0	607,5	150,0	675,0	122,7	111,1
Margarin	130,0	606.0	135.0	837,0	138,0	855,6	103,8	102,2
Balık konserve	2.8	12.0	2.9	14.5	3.0	15.0	120.8	103,4
Diğer konserve	21.0	126.0	23.0	138,0	17.0	102,0	109,5	74,0
Antep fıstığı	2.8	27,0	2.9	34,9	3.0	36,1	129,2	103,4
İç fındık	6.6	72.6	6.8	95.8	7,0	98.6	131,9	102,9
Ç. K. üzüm	20.0	50.0	21.0	62,4	21.0	62,4	124,8	100,0
K. incir	15.0	30.0	16.0	36,2	16.0	36,2	120,7	100,0
Meyva suyu	19.0	47.5	21.0	52,5	18.0	45.0	110,5	85,7
Zeytin salamura	66.0	264.0	67.0	268.0	68.0	272.0	101,5	101,5
Yağlı tohum küspesi	32.7	20 9	177.0	113.3	175.0	112.0	542,1	99,1
Pirina	241.9	38.7	252.0	40.3	203.6	32.6	104,1	80,9
Kepek rasmol	794.5	333.6	820.2	451.1	846.9	465,9	135,2	103,2
TOPLAM DEĞER	—	19 668.5	—	21 546.9	—	22 112.1	109,5	102,6

TABLO : 162 — Gıda Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Et	33,6	92,4	182,4	275,0	197,4
Balık konservesi	2,6	5,1	8,8	196,1	172,5
Diğer konserve	27,8	206,8	300,0	743,9	145,0
Antep fıstığı	24,6	86,5	108,0	351,6	124,8
İç fındık	961,8	935,9	1 101,0	97,3	117,6
Ç. Kuru üzüm	205,1	234,2	327,6	128,3	124,4
K. İncir	61,6	86,5	99,5	140,4	115,0
Pirinç	—	—	—	—	—
Şeker	109,5	—	—	—	—
Melas	15,2	3,0	—	19,7	—
Zeytinyağı	114,1	127,5	200,0	111,7	156,9
Çay	20,5	41,8	60,0	203,9	143,5
Bağırsak	16,8	25,0	41,5	148,8	166,0
Z. Salamura	4,2	12,0	31,6	285,7	263,3
Sanayi yemi	0,1	—	—	—	—
Pirina	1,3	—	—	—	—
Yağlı tohum küspesi	156,7	95,0	115,0	60,6	121,0
Kepek - rasmol	0,4	—	—	—	—
Diğerleri	16,1	15,0	24,0	93,2	160,0
TOPLAM DEĞER	1 772,0	1 995,7	2 599,4	112,6	130,2

TABLO : 163 — Gıda Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Et (Mezbaha - Kombina)	310,0	2 325,0	320,0	2 400,0	330,0	2 475,0	103,2	103,1
Pastörize süt	17,4	40,0	26,2	60,3	36,0	82,8	150,7	137,3
Süt tozu	0,5	6,8	0,8	10,4	1,0	13,0	152,9	125,0
Kaşar peyniri	11,5	161,0	13,0	189,8	14,0	203,0	117,8	106,9
Beyaz peynir	43,8	350,4	46,0	379,5	49,0	404,2	108,3	106,5
Yoğurt	335,0	837,5	360,0	936,0	400,0	1 040,0	111,8	111,1
Diğer süt mamulleri	55,0	770,0	60,0	855,0	60,0	855,0	111,0	100,0
Sanayi unu	1 794,0	2 188,6	2 023,0	2 548,9	2 263,0	2 851,4	116,4	111,8
K. değirmen unu	3.700,0	4 070,0	3 600,0	4 140,0	3 275,0	3 766,0	101,7	91,0
Bulgur	550,0	825,0	555,0	943,5	560,0	952,0	114,4	100,9
Makarna	95,0	237,0	105,0	273,0	110,0	286,0	115,2	104,8
Pirinç	126,0	504,0	130,0	520,0	135,0	540,0	103,2	103,8
Ekmek	1 250,0	1 625,0	1 265,0	1 644,5	1 280,0	1 664,0	101,2	101,2
Bisküvi	30,0	120,0	38,0	161,5	40,0	170,0	134,6	105,3
Çay	34,4	1 410,4	30,0	1 230,0	30,0	1 230,0	87,2	100,0
Sanayi yemi	200,0	194,0	250,0	242,5	300,0	291,0	125,0	120,0
Şeker	501,3	1 545,6	570,0	1 892,4	650,0	2 372,5	122,4	125,3
Melas	125,0	25,0	155,0	31,0	175,0	35,0	124,0	112,9
Yağlı küspe	1 750,0	17,5	2 170,0	21,7	2 450,0	24,5	124,0	112,9
Zeytinyağı	126,0	765,0	54,0	378,3	120,8	846,2	49,4	223,6
Diğer bitkisel yağlar	110,0	495,0	135,0	607,5	150,0	675,0	111,1	111,1
Margarin	130,0	806,0	135,0	837,0	138,0	855,6	103,8	102,2
Balık konserve	3,4	14,4	3,8	17,1	4,2	18,9	116,7	110,5
Diğer konserve	26,0	156,0	60,0	360,0	70,0	420,0	230,8	116,6
Antep fıstığı	17,0	163,9	4,3	51,8	12,0	144,6	31,6	279,1
İç fındık	85,0	935,0	75,0	1 056,7	75,0	1 056,7	113,0	100,0
Ç. kuru üzüm	85,0	212,5	110,0	326,7	115,0	341,5	153,7	104,5
K. incir	45,0	90,0	45,0	108,5	50,0	113,0	120,5	104,1
Meyve suyu	20,0	50,0	30,0	75,0	35,0	87,5	150,0	116,6
Z. salamura	68,0	272,0	70,0	280,0	73,0	292,0	102,9	104,3
Yağlı tohum küspesi	293,6	187,9	317,0	202,9	315,0	201,6	108,0	99,3
Pirina	252,0	40,3	108,0	17,3	241,6	38,6	42,9	223,1
Kepek - rasmol	795,4	334,0	820,0	451,1	846,9	465,8	135,0	103,2
Diğerleri	—	—	—	—	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	—	21 774,9	—	23 249,9	—	24 812,4		106,7

TABLO : 164 — Gıda Sanayii 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Diğer bitkisel yağlar	0,2	—	—	—	—
Sanayi yemi	2,4	—	—	—	—
Konserve	0,2	—	—	—	—
Kakao yağı	1,2	1,7	2,5	141,7	147,0
Pirinç	20,9	—	—	—	—
İç yağı	4,0	—	—	—	—
Diğerleri	3,2	5,8	10,0	181,2	172,4
TOPLAM DEĞER	32,1	7,5	12,5	23,4	166,6

(*) Bedelsiz ithalât ve hibe dahildir.

TABLO : 165 — İçki Sanayii Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşme

Miktar : Bin Lt.
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Bira	Miktar	32 360,0	38 222,0	50 681,0	40 000,0	50 000,0	95,5	101,3	118,1	132,6
	Değer	84,3	114,6	157,2	104,0	130,2	110,2	120,7	135,9	137,2
Şarap	Miktar	27 019,0	28 611,0	30 231,0	36 140,0	33 000,0	79,2	91,6	105,9	105,7
	Değer	74,1	78,4	83,1	99,0	90,5	79,2	91,8	105,8	106,0
Rakı	Miktar	17 113,0	18 835,0	17 541,0	15 750,0	17 665,0	119,6	99,3	110,0	93,1
	Değer	361,6	418,7	476,2	332,6	373,1	125,9	127,6	115,8	113,7
Votka	Miktar	3 100,0	4 155,0	4 448,2	1 500,0	3 241,0	277,0	137,2	134,0	107,0
	Değer	63,5	90,6	127,1	30,7	66,4	295,1	191,4	142,7	140,3
Viski	Miktar	101,0	166,0	135,3	100,0	100,0	166,0	135,0	164,3	81,5
	Değer	10,0	16,4	13,7	10,0	10,0	164,0	137,0	164,0	83,5
Likör	Miktar	395,0	441,0	394,2	450,0	420,0	98,0	93,8	111,6	98,9
	Değer	5,2	6,5	6,8	6,0	5,6	108,3	121,4	125,0	104,6
Kanyak	Miktar	516,0	660,0	722,7	560,0	560,0	117,8	129,0	127,9	109,5
	Değer	11,4	15,7	18,6	12,4	12,4	126,6	150,0	137,7	118,5
Cin	Miktar	69,0	77,4	84,9	67,0	70,0	115,5	121,3	112,2	109,7
	Değer	1,1	1,3	1,7	1,0	1,1	130,0	154,5	118,2	130,8
Kolalı içkiler	Miktar	40 834,0	42 000,0	68 822,2	20 000,0	43 000,0	210,0	160,0	102,8	163,9
	Değer	77,0	75,6	124,7	37,7	81,0	200,5	153,9	98,2	165,0
Meyveli gazozlar	Miktar	11 219,0	12 000,0	18 807,6	12 000,0	15 000,0	100,0	125,4	107,0	156,0
	Değer	23,6	24,0	37,6	25,3	31,6	94,9	119,0	101,7	157,0
Sade gazozlar	Miktar	72 000,0	73 000,0	74 000,0	86 000,0	74 000,0	84,9	100,0	101,4	101,4
	Değer	80,0	94,9	96,2	96,5	83,0	99,8	115,5	118,6	101,4
Malt özü	Miktar	30,4	31,0	35,0	—	—	—	—	102,0	112,9
	Değer	0,2	0,2	0,3	—	—	—	—	100,0	150,0
TOPLAM	Değer	792,0	936,9	1 143,2	755,2	884,9	124,1	129,2	118,3	122,0

TABLO : 166 — İçki Sanayii Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin Lt.
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (Cari)

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Şarap	Miktar	4 720,0	8 366,0	5 922,1	8 500,0	8 500,0	98,4	69,7	177,2	70,8
	Değer	3,8	5,8	4,3	7,0	7,0	82,8	61,4	152,6	74,1
Rakı	Miktar	28,0	63,5	73,3	25,0	35,0	254,0	209,4	226,8	115,4
	Değer	0,08	0,2	0,2	0,06	0,09	333,3	222,2	250,0	100,0
Votka	Miktar	3,0	3,5	19,8	10,0	9,0	35,0	220,0	116,7	565,7
	Değer	0,01	0,01	0,06	0,03	0,03	33,3	200,0	100,0	600,0
Likörler	Miktar	24,0	44,6	27,1	60,0	40,0	74,3	67,7	185,8	60,8
	Değer	0,12	0,3	0,2	0,3	0,2	100,0	100,0	250,0	66,7
Konyak	Miktar	106,0	251,8	0,008	—	140,0	—	57 142,8	237,5	0,0003
	Değer	0,95	1,3	0,00007	—	1,3	—	0,00005	136,8	0,00005
Diğerleri	Miktar	1,8	2,7	4,1	—	—	—	—	400,0	56,9
	Değer	0,002	0,02	0,2	—	—	—	—	1 000,0	1 000,0
TOPLAM	Değer	5,0	7,6	5,0	7,4	8,6	102,7	58,1	152,0	65,8

TABLO : 167 — İçki Sanayii Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin Lt.
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Bira	Miktar	34 129,0	38 222,0	50 681,0	40 000,0	50 000,0	95,5	101,4	112,0	132,6
	Değer	88,9	114,6	157,2	104,0	130,2	110,2	120,7	128,9	137,2
Şarap	Miktar	30 930,0	36 984,0	45 266,0	44 640,0	41 000,0	82,8	110,4	119,6	122,4
	Değer	84,8	101,3	124,5	122,3	112,4	82,8	110,8	119,4	122,9
Rakı	Miktar	17 687,0	19 205,0	17 614,3	15 775,0	17 700,0	121,7	99,5	108,6	91,7
	Değer	373,7	426,9	478,2	332,8	373,8	128,3	128,0	114,2	112,0
Votka	Miktar	3 191,0	4 486,0	4 468,0	1 510,0	3 250,0	297,1	137,5	140,6	99,6
	Değer	65,4	97,8	127,6	30,8	66,4	317,5	192,2	149,5	130,5
Viski	Miktar	4,9	23,9	25,0	40,0	—	59,7	—	487,7	104,6
	Değer	0,5	1,7	1,9	2,8	—	60,7	—	340,0	111,8
Likörler	Miktar	439,0	480,0	421,3	510,0	460,0	94,1	91,6	109,3	87,8
	Değer	5,6	7,1	7,3	6,4	5,8	110,9	125,9	126,8	102,8
Kanyak	Miktar	600,0	855,0	722,7	570,0	700,0	150,0	103,2	142,5	84,5
	Değer	11,3	20,3	18,6	11,2	13,7	181,2	135,8	179,6	91,6
Cin	Miktar	64,0	87,7	84,9	67,0	70,0	130,9	121,3	137,0	96,8
	Değer	1,0	1,5	1,7	1,0	1,1	150,0	154,5	150,0	113,3
Kolalı içkiler	Miktar	40 834,0	42,000,0	68 822,2	20 000,0	43 000,0	210,0	160,0	102,8	163,9
	Değer	77,0	75,6	124,7	37,7	81,0	200,5	153,9	98,2	165,0
Meyveli gazoz	Miktar	11 219,0	12 000,0	18 807,6	12 000,0	15 000,0	100,0	125,4	107,0	156,7
	Değer	23,6	24,0	37,6	25,3	31,6	94,9	119,0	101,7	157,0
Sade gazoz	Miktar	72 000,0	73 000,0	74 000,0	8 000,0	74 000,0	84,9	100,0	101,4	101,4
	Değer	80,0	94,9	96,2	96,5	83,0	99,8	115,9	118,6	101,4
Malt özü	Miktar	36,5	31,0	35,0	—	—				
	Değer	0,3	0,2	0,3	—	—				
TOPLAM DEĞERİ		812,1	965,9	1 175,8	770,8	899,0	125,3	130,8	118,9	121,7

TABLO : 168 —İçki Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin Lt.
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF (Cari)

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Malt hülasası	Miktar	—	—	0,002	—	—				
	Değer	0,03	—	0,02	—	—				
Şerbetçi otu hülasası	Miktar	—	—	0,003	—	—				
	Değer	0,02	—	0,02	—	—				
Nebati üsare	Miktar	0,04	—	0,6	—	—				
	Değer	0,4	0,6	2,5	—	—	—	—	150,0	416,7
Şarap	Miktar	2,4	0,9	8,5	—	—	—	—	37,5	944,4
	Değer	0,05	0,01	0,1	—	—	—	—	20,0	1 000,0
Viski	Miktar	218,4	144,5	205,9	60,0	100,0	240,8	205,0	66,2	142,5
	Değer	1,9	1,7	1,9	0,58	0,8	293,1	237,5	89,5	111,8
Diğerleri	Miktar	12,4	11,3	36,7	—	—	—	—	91,1	324,8
	Değer	0,3	0,16	0,8	—	—	—	—	53,3	500,0
TOPLAM DEĞER		2,7	2,5	5,8	—	—	—	—	92,6	212,0

TABLO : 169 — İçki Sanayii 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Bin Lt.
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Bira	50 681,0	157,2	65 000,0	201,5	79 500,0	246,5	128,2	122,3
Şarap	30 231,0	83,1	35 000,0	96,2	36 000,0	99,0	115,8	102,9
Rakı	17 541,0	476,2	18 500,0	502,1	19 500,0	529,2	105,4	105,4
Votka	4 446,2	127,1	5 000,0	142,8	5 500,0	157,1	112,3	110 0
Viski	135,3	13,7	145,0	14,7	155,0	15,7	107,3	106,8
Likörler	394,2	6,8	500,0	8,7	600,0	10,4	127,9	119,5
Konyak	722,7	18,6	800 0	20 6	850,0	21,9	110,7	106 3
Cin	84,9	1,7	90,0	1,8	97,0	1,9	105,9	105,5
Kolalı içkiler	68 822,2	124,7	70 000 0	131 9	75 000,0	141 3	105 8	107,1
Meyveli gazozlar	18 807,6	37,6	24 000,0	50,5	30 000,0	63,2	134,3	125,1
Sade Gazozlar	74 000,0	96,2	72 000,0	93,6	70 000,0	91,0	97 3	97 2
Malt özü	35,0	0,3	39,0	0,3	45,0	0,4	100,0	133,3
TOPLAM DEĞER	—	1 143 2	—	1 264,7	—	1 377,6	110 6	108 9

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimleri ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 170 — İçki Sanayii 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Şarap	4,3	12,9	22,5	300,1	174,4
Rakı	0,2	0,4	0,7	200,0	175,0
Votka	0,06	0,1	0,2	166,6	200,0
Likörler	0,2	0,3	0,6	150,0	200,0
Kanyak	0,00007	1,0	1,6	0,00001	160,0
Diğerleri	0,2	0,2	0,3	100,0	150,0
TOPLAM DEĞER	5,0	14,9	25,9	298,0	173,8

TABLO : 171 — İçki Sanayii 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Bin Litre
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Bira	50 681,9	157,2	65 000,0	201,5	79 500,0	246,5	128,2	122,3
Şarap	45 266,0	124,5	45 000,0	123,7	51 000,0	140,2	99,3	113,3
Rakı	17 614,3	478,2	18 600,0	504,8	19 650,0	533,3	105,6	105,6
Votka	4 468,0	127,6	5 025,0	143,5	5 535,0	158,1	112,5	110,2
Viski	25,0	1,9	45,0	3,4	550,0	4,1	178,9	120,6
Likörler	421,3	7,3	530,0	9,2	640,0	11,1	126,0	120,6
Kanyak	722,7	18,6	1 000,0	25,8	1 150,0	29,6	138,7	114,7
Cin	84,9	1,7	90,0	1,8	97,0	1,8	105,9	105,5
Kolalı içkiler	68 822,2	124,7	70 000,0	131,9	750 000,0	141,3	105,8	107,1
Meyveli gazozlar	18 807,6	37,6	24 000,0	50,5	300 000,0	63,2	134,3	125,1
Sade gazozlar	74 000,0	96,2	72 000,0	93,6	70 000,0	91,0	97,3	97,2
Malt özü	35,0	0,3	39,0	0,3	45,0	0,4	100,0	133,3
TOPLAM DEĞER	—	1 175,8	—	1 290,0	—	1 420,7	109,7	110,1

TABLO : 172 — İçki Sanayii 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Programı	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Malt hulâsası	0,02	—	—	—	—
Şerbetçi otu hulâsası	0,02	—	—	—	—
Nebati usereler	2,5	2,5	4,0	100,0	160,0
Şarap	0,1	—	—	—	—
Viski	1,9	1,0	1,5	52,6	150,0
Diğerleri	0,8	—	—	—	—
TOPLAM DEĞER	5,3	3,5	5,5	66,0	157,1

TABLO : 173 — Tütün Mamulleri Sanayii Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşme

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1969	1969	1968	1969	1968/1967	1969/19
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/
Sigara	Miktar	34,1	35,8	36,3	35,5	36,5	100,8	99,5	105,0	101,4
	Değer	1 277,4	2 141,0	2 526,4	1 420,0	1 460,0	150,8	173,0	167,6	118,0
Tütün (Kıyılmış)	Miktar	3,2	2,8	3,0	4,5	4,0	62,2	75,0	87,5	107,1
	Değer	119,8	101,5	103,2	180,0	160,0	56,4	64,5	98,5	101,7
Tütün (Muhtelif)	Miktar	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	50,0	66,6	100,0	170,0
	Değer	3,7	9,7	10,2	7,2	12,0	134,7	85,0	262,2	105,1
TOPLAM DEĞER		1 400,9	2 252,2	2 639,8	1 607,2	1 632,0	140,1	161,7	160,8	117,2

TABLO : 17¼ — Tütün Sanayii Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (Cari)

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Tütün mamulleri	Miktar	0,1	0,04	0,002	—	—	—	—	40.0	50,0
	Değer	0,3	0,2	0,05	—	—	—	—	66,7	25,0
İşlenmiş yaprak tütün	Miktar	91,8	81,3	70,5	72,0	110,0	112,9	64.1	88.6	86,5
	Değer	1 061,7	853,3	733,1	936,0	1 287,0	91,1	57,0	80,4	85,9
TOPLAM DEĞER		1 062,0	853,5	733,1	936,0	1 287,0	91,1	57,0	80,4	85,9

TABLO : 175 — Tütün Mamulleri Sanayii Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(5)	(9)=(3)/(2)
Sigara	Miktar	33,3	35,1	37,6	35,5	36,5	98,9	103,0	105,4	107,1
	Değer	1 245,5	2 101,5	2 992,1	1 420,0	1 460,0	148,0	204,9	168,7	142,7
Tütün kıyılmış	Miktar	3,0	2,7	3,0	4,5	4,0	60,0	75,0	90,0	112,0
	Değer	112,2	98,4	102,9	180,0	160,0	54,7	64,3	87,8	104,6
Tütün muhtelif	Miktar	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	50,0	66,7	100,0	200,0
	Değer	3,7	9,8	10,4	7,2	12,0	136,1	86,7	265,0	106,1
İşlenmiş yaprak tütün	Miktar	91,8	81,3	70,5	72,0	110,0	112,9	64,1	88,6	86,7
	Değer	1 061,7	853,3	733,1	936,0	1 287,0	91,2	57,0	80,4	85,9
TOPLAM DEĞER		2 423,1	3 063,0	3 838,5	2 543,2	2 919,0	120,4	131,5	126,4	125,3

TABLO : 176 — Tütün Mamulleri Sanayii 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Sigara	36.3	2 526.4	38.0	3 028.1	40.0	3 187.5	119.9	105.3
Tütün (Kıyılmış)	3.0	103.2	3.2	110.2	3.4	117.1	106.6	106.3
Tütün (Muhtelif)	0.2	10.2	0.2	11.5	0.2	13.0	112.7	113.0
TOPLAM DEĞER	—	2 639.8	—	3 149.8	—	3 317.6	119.3	105.3

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 177 — Tütün Mamulleri Sanayii 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer (1)	1970 Tahminleri Değer (2)	1971 Programı Değer (3)	Zincirleme Endeks 1970/1968 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
Tütün mamulleri	0,05	0,3	0,5	60,0	166,6
İşlenmiş yaprak tütün	733,1	1 178,4	1 380,0	160,7	117,1
TOPLAM DEĞER	733,15	1 178,7	1 380,5	160,8	117,1

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla 1971 tahminleri 1970 fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 178 — Tütün Mamulleri Sanayii 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Miktar (1)	1969 Gerçekleşme Değer (2)	1970 Tahminleri Miktar (3)	1970 Tahminleri Değer (4)	1971 Programı Miktar (5)	1971 Programı Değer (6)	Zincirleme Endeks 1970/1969 (7)=(4)/(2)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (8)=(6)/(4)
Sigara	37,6	2 992,1	39,0	3 107,8	41,0	3 267,2	103,9	105,1
Tütün (Kıyılmış)	3,0	102,9	3,2	110,2	3,4	117,1	107,1	106,3
Tütün (Muhtelif)	0,2	10,4	0,2	11,5	0,2	13,0	110,6	113,0
İşlenmemiş yaprak tütün	70,5	733,1	100,0	1 040,0	100,0	1 040,0	141,9	100,0
TOPLAM DEĞER	—	3 838,5	—	4 269,5	—	4 437,3	111,2	103,9

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 179 — Dokuma ve Giyim Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Pamuk ipliği (bin ton)	Miktar	130,0	144,0	160,0	140,0	155,0	102,8	103,2	110,7	111,1
	Değer	1 260,0	1 735,0	1 920,0	1 400,0	1 640,0	123,9	117,0	137,7	110,7
Yün ipliği (Bin ton)	Miktar	24,0	27,8	28,8	28,0	29,5	99,3	97,6	115,8	103,6
	Değer	720,0	1 010,0	1 180,0	820,0	910,0	123,2	129,7	140,3	116,8
Pamuklu Dok. (Mil. m.)	Miktar	685,0	750,0	815,0	735,0	790,0	102,0	103,2	109,5	108,6
	Değer	2 700,0	3 065,0	3 550,0	3.230,0	3 700,0	94,9	95,9	113,5	115,8
Yünlü Dok. (Mil. m.)	Miktar	26,5	27,0	27,5	28,5	31,0	94,7	88,7	101,9	101,8
	Değer	1 080,0	1 140,0	1 240,0	1 580,0	1 590,0	72,1	78,0	105,5	108,8
Sun'i İpekli Dokuma (Mil. m.)	Miktar	44,5	47,0	49,0	46,8	49,0	100,4	100,0	105,6	104,3
	Değer	323,0	340,0	390,0	360,0	405,0	94,4	96,3	105,3	114,7
Trikotaj (Bin ton)	Miktar	7,2	8,3	9,2	8,0	9,3	103,7	98,9	115,3	110,8
	Değer	796,0	920,0	1 060,0	895,0	1 110,0	102,8	95,5	115,6	115,2
El Dok. halı (Mil. m.²)	Miktar	2,2 T	2,2 T	2,4 T	2,3	2,5	95,6	96,0	100,0	109,1
	Değer	317,0 T	335,0 T	410,0T	335,0	385,0	100,0	106,5	105,7	122,4
Diğerleri	Değer	3 543,0	3 900,0	4 400,0	4 095,0	4 650,0	95,2	94,6	110,0	112,8
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	8 759,0	9 700,0	11 050,0	10 495,0	11 840,0	92,4	93,3	110,7	113,9

NOT : 1. Pamuk ipliği ve yün ipliği rakamları toplama dahil değildir.
2. 1968 program rakamları, program gerçekleşme tahminleridir.

TABLO : 180 — Dokuma ve Giyim Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (Cari)

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Pamuk ipliği	Miktar	—	461,0	7 644,0	1 000,0	2 000,0	46,1	325,0	—	1 658,1
	Değer	—	4,3	61,5	8,0	16,0	53,7	384,4	—	1 430,2
Yün ipliği	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	0,3	—	—	1,0	1,0	—	—	—	—
Pamuklu dokuma	Miktar	180.0	1 994,0	3 280 0	3 800,0	6 200,0	52,4	—	1 107,7	164.5
	Değer	4.5	31,1	42,9	60,0	96,0	51,8	44,7	691,1	137,9
Yünlü dokuma	Miktar	55.0	167.0	—	160,0	500,0	104,4	—	303,6	—
	Değer	3,2	10,5	5,1	11,0	14,0	95,4	36,4	328,1	48,6
Sun'i ipekli dokuma	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trikotaj	Miktar	—	28.0	31,7	—	—	—	—	—	113.2
	Değer	3,8	3.6	4,1	5,6	6,0	64,3	68,3	94,7	113,9
Halı-kilim-seccade	Miktar	—	179.0	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	13.2	15.1	13.8	14,0	15,0	107,9	92,0	114,4	91,4
Diğerleri	Değer	2,2	11,4	13,3	5,0	10,0	228,0	133,0	518,2	116,7
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	27,2	76,0	146,7	104,0	158,0	73,1	89,0	279,4	185,1

TABLO : 181 — Dokuma ve Giyim Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Pa uk ipliği (Bin ton)	Miktar	136,0	145,0	165,0	149,0	163,0	97,3	101,2	106,6	113,7
	Değer	1 320,0	1 750,0	1 980,0	1 490,0	1 730,0	117,4	114,4	132,6	113,1
Yün ipliği (Bin ton)	Miktar	25,7	27,5	28,5	28,2	30,0	97,5	95,0	107,0	103,6
	Değer	770,0	1 000,0	1 175,0	825,0	930,0	121,2	126,3	130,0	117,5
Pamuklu Do. (Mil. m.)	Miktar	743,0	780,0	825,0	794,0	850,0	98,2	97,0	104,9	105,7
	Değer	3 050,0	3 200,0	3 590,0	3 550,0	4 110,0	90,1	87,3	104,9	112,2
Yünlü Dok. (Mil. m.)	Miktar	27,0	28,0	28,0	29,0	32,0	96,5	87,5	103,7	100,0
	Değer	1 150,0	1 190,0	1 260,0	1 450,0	1 690,0	82,1	74,6	103,5	105,9
Sun'' ipekli Dok. (Mil. m.)	Miktar	42,0	44,0	47,0	44,0	47,0	100,0	100,0	104,7	106,7
	Değer	270,0	280,0	320,0	300,0	340,0	93,3	94,1	103,7	114,3
Trikotaj (Bin ton)	Miktar	7,2	8,3	9,2	8,1	9,4	102,4	97,8	115,3	110,8
	Değer	800,0	920,0	1 060,0	900,0	1 110,0	102,2	95,5	115,0	115,2
El-dokuma halı (Mil. m²)	Miktar	2,2 T	2,3 T	2,4 T	2,3	2,5	100,0	96,0	104,5	104,3
	Değer	330,0	350,0	410,0	350,0	400,0	100,0	102,5	106,1	117,1
Diğerleri	Değer	3 500,0	3 910,0	4 450,0	4 050,0	4 600,0	96,5	96,7	111,7	113,8
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	9 100,0	9 850,0	11 090,0	10 600,0	12 250,0	92,8	90,5	108,2	112,6

NOT : 1. Pamuk ipliği ve yün ipliği rakamları toplama dahil değildir
2. 1968 rakamları, program gerçekleşme tahminleri.

TABLO : 182 — Dokuma ve Giyim Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF (Cari)

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Kord bezi	Miktar	2 504,0	2 423,0	2 430,0	2 800,0	3 000,0	86,5	81,0	96,7	100,2
	Değer	58,5	57,7	58,4	65,5	70,0	88,1	83,4	98,6	101,2
Kanaviçe ve jütten çuval	Miktar	6 110,0	12 070,0	5 703,0	6 500,0	4 000,0	185,6	142,5	197,5	47,2
	Değer	20,8	41,2	17,4	20,0	14,0	206,0	124,3	198,1	42,2
Diğerleri	Değer	14,2	18,4	20,7	19,3	21,3	95,3	97,2	129,5	112,5
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	93,5	117,3	96,5	104,8	105,3	111,9	91,6	125,4	82,3

TABLO : 183 — Dokuma ve Giyim Sektörü 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat :

Ana Mallar	Birim	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
		Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Pamuk ipliği	Bin ton	160,0	1 920,0	170,0	2 900,0	185,0	3 160,0	151,0	109,0
Yün ipliği	Bin ton	28,8	1 180,0	30,0	1 380,0	31,0	1 430,0	116,9	103,6
Pamuklu dokuma	Mil. metre	815,0	3 550,0	880,0	4 230,0	970,0	4 660,0	119,1	110,2
Yünlü dokuma	Mil. metre	27,5	1 240,0	28,5	1 370,0	30,0	1 440,0	110,5	105,1
Sun'i ipekli dokuma	Mil metre	49,0	390,0	53,0	460,0	57,0	490,0	117,9	106,5
Trikotaj	Bin ton	9,2	1 060,0	10,0	1 210,0	11,0	1 330,0	114,2	110,0
El - dokuma halı	Mil. m^2	2,4	410,0	2,6	490,0	2,8	530,0	119,5	108,2
Diğerleri	—	—	4 400,0	—	4 900,0	—	5.300,0	111,3	108,2
SEKTÖR TOPLAMI	—	—	11 050,0	—	12 660,0	—	13 750,0	114,6	108,6

NOT : Pamuk ipliği ve yün ipliği rakamları toplama dahil değildir.

TABLO : 184 — Dokuma ve Giyim Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Pamuk ipliği	61,5	180,0	275,0	292,6	152,8
Yün ipliği	—	—	2,0	—	—
Pamuklu dokuma	42,9	50,0	80,0	116,6	160,0
Yünlü dokuma	5,1	16,0	25,0	313,8	156,3
Trikotaj	4.1	6,0	13,0	146,3	216,6
Halı ve kilimler	13,8	17,0	25,0	123,1	147,1
Diğerleri	13,3	21,0	30,0	157,9	142,9
SEKTÖR TOPLAMI	140,7	290,0	450,0	206,1	155,2

TABLO : 185 — Dokuma ve Giyim Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı

Ana Mallar	Birim	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
		Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Pamuk ipliği	Bin ton	165,0	1 980,0	165,0	3 150,0	200,0	341,0	159,0	108,3
Yün ipliği	Bin ton	28,5	1 175,0	30,0	1 380,0	31,0	1 430,0	117,4	103,6
Pamuklu dokuma	Mil. metre	825,0	3 590,0	885,0	4 250,0	950,0	4 800,0	118,3	113,0
Yünlü dokuma	Mil. metre	28,0	1 260,0	29,5	1 420,0	30	1 440,0	112,6	101,7
Sun'i ipekli dokuma	Mil. metre	47,0	320,0	50,0	375,0	53,0	400,0	117,2	106,7
Trikotaj	Bir ton	9,2	1 060,0	10,0	1 210,0	11,0	1 330,0	114,1	110,0
El - doğuma halı	Mil m^2	2,4 T	410,0	2,6 T	490,0	2,8 T	510,0	119,5	108,2
Diğerleri	—	—	4 450,0	—	5 100,0	—	5 600	114,6	109,8
SEKTÖR TOPLAMI	—	—	11 090,0	—	12 845,0	—	14 100,0	115,8	109,8

NOT : Pamuk ipliği ve yün ipliği rakamları toplama dahil değildir.

TABLO : 186 — Dokuma ve Giyim Sektörü 1970- 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Kord bezi	58.4	85.0	140.0	145.5	164.7
Kanaviçe	11.8	17.0	24.0	144.0	41.2
Jüt çuval	5.6	8.0	3.0	142.8	37.5
Diğerleri	20.7	30.0	40.0	144.9	133.3
SEKTÖR TOPLAMI	96.5	140.0	190.0	145.1	135.7

TABLO : 187 — Orman Ürünleri Sanayii Sektörü Yurtiçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin M³
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olacak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/19
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2
Kereste	Miktar	1 964.1	2 152.1	2 690.0	1 966.0	2 600.0	109.5	103.5	109.6	125.0
	Değer	1 029.2	1 121.2	1 444.5	1 030.0	1 354.1	109.0	106.7	108.9	128.8
Doğrama	Bin M³	2 250.0	2 483.0	2 710.0	2 388.0	2 550.0	104.0	106.3	110.3	109.1
	Değer	130.0	144.0	162.6	138.0	148.0	104.3	109.9	110.8	112.9
Parke	Bin M²	778.6	848.4	1 031.5	800.0	900.0	106.0	114.6	109.0	121.6
	Değer	17.5	19.5	25.8	18.0	20.7	108.3	124.6	111.4	132.3
Ambalaj sandığı	Mil. adet	40.0	44.6	50.0	41.0	47.0	107.3	106.4	110.0	113.6
	Değer	132.0	147.0	172.9	137.0	156.9	107.3	109.6	111.4	117.0
Kontrplak	Bin M³	34.0	45.5	55.0	35.6	43.0	127.8	112.2	133.8	120.9
	Değer	38.6	86.5	107.6	40.0	55.5	216.3	193.9	224.1	124.4
Lif levha	Bin ton	30.0	32.5	38.0	30.4	36.0	106.9	105.5	108.3	116.9
	Değer	28.7	52.3	63.9	30.4	34.5	172.0	182.6	182.2	120.5
Yonga levha	Bin ton	14.5	27.0	38.0	14.0	36.0	192.8	105.5	186.2	140.7
	Değer	18.0	42.8	62.0	17.0	44.0	251.8	138.4	237.7	144.9
Mobilya	Bin adet	550.0	595.0	620.0	595.0	615.0	100.0	100.8	108.2	104.2
	Değer	494.8	537.0	578.0	536.0	555.3	100.2	104.1	108.5	107.6
Kaplama	Miktar	1 748.8	1 907.3	2 150.0	1 980.0	2 000.0	96.3	107.5	109.0	112.7
	Değer M³	5.7	6.3	7.5	6.4	6.5	98.4	115.4	110.5	119.0
Karoseri	Bin M³	3.5	4.0	5.0	4.0	5.0	100.0	100.0	114.3	125.0
	Değer	5.3	6.0	7.7	6.0	7.5	100.0	102.6	113.2	128.3
Mantar tapa	Mil. adet	65.0	80.0	90.0	80.0	90.0	100.0	100.0	123.1	112.5
	Değer	3.3	4.0	5.0	4.0	4.5	100.0	111.1	121.2	125.0
Tahnit	Bin M³	23.0	24.0	30.0	24.0	25.0	100.0	120.0	104.3	125.0
	Değer	2.4	2.5	3.3	2.5	2.6	100.0	126.9	104.2	132.0
Formika	Bin M²	730.4	1 000.0	1 800.0	520.0	1 500.0	192.3	120.0	130.9	180.0
	Değer	18.2	24.4	77.4	12.7	36.6	192.1	211.5	134.0	317.2
Diğerleri	Değer	60.2	77.6	124.0	54.4	81.0	142.6	153.1	128.9	159.8
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	1 983.9	2 271.1	2 840.4	2 032.4	2 508.5	111.7	113.2	114.5	125.1

TABLO : 188 — Orman Ürünleri Sanayii Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin M³
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (Cari)

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Kereste	Miktar	5.9	7.9	10.0	50.0	60.0	15.8	16.6	133.8	126.6
	Değer (Mil. T.L.)	3.4	4.5	5.3	24.0	31.2	18.8	17.0	132.3	117.7
Parke	M. bin M²	21.4	51.6	18.5	100.0	125.0	51.6	14.8	241.1	35.9
	D. Mil. T.L.	0.5	0.9	0.5	2.3	2.9	39.1	17.2	180.1	55.5
Kaplama	M. bin M³	89.2	93.0	50.0	20.0	100.0	465.0	50.0	104.3	53.8
	D. Mil. T.L.	1.2	1.1	0.7	1.5	0.3	73.3	233.0	91.6	63.6
Diğerleri	Değer	0.2	0.4	0.3	12.1	27.1	3.3	1.1	200.0	75.0
TOPLAM DEĞER	Değer	5.3	7.0	6.8	39.9	61.5	17.5	11.1	132.0	97.1

TABLO : 189 — Orman Ürünleri Sanayii Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin M³
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Kereste	Bin M³	1 970,0	2 160,0	2 700,0	016,0	2 660,0	107,1	101,5	109,6	125,0
	Mil. T.L.	1 031,6	1 225,4	1 450,0	1 050,0	1 385,4	116,7	104,6	118,8	118,3
Doğrama	Bin M³	2 250,0	2 483,0	2 710,0	2 400,0	2 710,0	103,5	100,0	110,4	109,1
	Mil. T.L.	130,0	144,0	162,6	139,0	156,7	103,6	103,8	110,8	112,9
Parke	Bin M³	800,0	900,0	1 050,0	900,0	1 025,0	100,0	102,4	112,5	116,6
	Mil. T.L.	16,0	20,7	26,3	20,7	23,6	100,0	111,9	115,0	127,1
Ambalaj sandığı	Mil. adet	40,0	44,0	50,0	41,0	47,0	107,3	106,4	110,0	113,6
	Mil. T.L.	132,8	147,0	172,0	137,0	156,9	107,3	109,6	110,7	117,0
Kontrplak	Bin M³	34,0	45,5	55,0	36,0	52,0	126,4	105,8	133,8	120,9
	Mil. T.L.	38,6	86,5	107,6	40,8	68,9	212,0	182,7	224,1	124,4
Lif levha	Bin ton	30,0	32,5	38,0	31,0	37,0	104,8	102,7	108,3	117,0
	Mil. T.L.	28,7	52,3	63,0	29,7	35,4	176,1	178,0	182,2	120,5
Yonga	Bin ton	14,5	27,0	38,0	15,0	38,0	180,0	100,0	186,2	140,7
	Mil. T.L.	18,0	42,8	62,0	18,7	39,9	228,9	155,4	237,7	144,9
Mobilya	Bin adet	550,0	595,0	620,0	595,0	620,0	100,0	100,0	108,2	104,2
	Mil. T.L.	494,8	537,0	578,0	537,0	559,5	100,0	103,0	108,5	107,6
Kaplama	Bin M³	1 838,0	2 000,0	2 200,0	2 000,0	2 100,0	100,0	104,8	103,8	110,0
	Mil. T.L.	6,0	6,5	7,7	6,5	6,8	100,0	113,2	108,3	118,5
Karomeri	Bin M³	3,5	4,0	5,0	4,0	5,0	100,0	100,0	114,3	125,0
	Mil. T.L.	5,3	6,0	7,7	6,0	7,5	100,0	102,7	113,2	128,3
Mantar tapa	Mil. adet	65,0	80,0	90,0	80,0	90,0	100,0	100,0	123,1	112,5
	Mil. T.L.	3,3	4,0	5,0	4,0	4,5	100,0	111,1	121,2	125,0
Tahnit	Bin M³	23,0	24,0	30,0	24,0	25,0	100,0	120,0	104,3	125,0
	Mil. T.L.	2,4	2,5	3,3	2,5	2,6	100,0	126,9	104,2	132,0
Formika	Bin M³	130,4	1 000,0	1 800,0	520,0	1 500,0	192,3	120,0	137,0	180,0
	Mil. T.L.	18,2	24,4	77,4	12,7	36,6	192,1	211,5	134,1	317,0
Diğerleri	Değer	56,0	74,4	120,0	50,9	95,0	146,2	126,3	132,8	161,3
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	1 973,1	2 202,0	2 842,6	2 073,0	2 569,3	106,2	110,6	111,6	129,1

TABLO : 190 — Orman Ürünleri Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin M³
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF (Cari)

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Muhtelif	Miktar	4,4	3,6	4,3	7,0	0,7	51,4	614,3	81,8	119,4
SEKTÖR TOPLARI	Değer	4,4	3,6	4,3	7,0	0,7	51,4	614,3	81,8	119,4

TABLO : 191 — Orman Ürünleri Sanayii Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Bin m³
Değer : Milyon T.L.
Fiyat :

Ana Mallar	Birim	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
		Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Kereste	(Bin m³)	2 690,0	1 445,5	2 850,0	1 624,5	3 020,0	1 721,4	112,4	106,0
Doğrama	(Bin m²)	2 710,0	162,6	2 873,0	183,8	3 046,0	195,0	113,0	106,1
Parke	—	1 031,5	25,8	1 095,0	28,5	1 161,0	30,2	110,5	106,0
Ambalaj sandığı	—	50,0	172,0	55,0	203,5	61,0	225,7	118,3	111,0
Kontrplak	—	55,0	107,6	65,0	135,1	75,0	156,0	125,5	115,4
Lif levha	—	38,0	63,0	45,0	79,2	53,0	93,3	125,7	117,8
Yonga levha	—	38,0	62,0	50,0	86,5	60,0	106,8	139,5	120,0
Mobilya	—	620,0	578,0	657,0	650,0	697,0	690,0	112,5	106,0
Kaplama	—	2 150,0	7,5	2 365,0	9,5	2 600,0	10,4	126,6	109,5
Karoseri	—	5,0	7,7	5,5	9,2	6,0	9,8	119,5	106,5
Mantar tapa	—	90,0	5,0	99,0	6,9	109,0	7,6	138,0	110,2
Tahnit	—	30,0	3,3	33,0	3,9	37,0	4,3	118,2	110,2
Formika	—	1 800,0	77,4	1 900,0	87,4	2 000,0	9,2	113,0	105,2
Diğerleri	—	—	124,0	—	130,0	—	136,5	104,8	105,0
SEKTÖR TOPLAMI	—	—	2 840,4	—	3 238,4	—	3 393,2	114,0	104,8

TABLO : 192 — Orman Ürünleri Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Miktar : Bin m³
Değer : Milyon T.L.
Fiyat :

Ana Mallar	Birim	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
		Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Kereste	(Bin m³)	10,0	5,3	80,0	29,2	130,0	72,0	551,0	246,6
Parke	(Bin m²)	18,5	0,5	60,0	1,4	72,0	1,6	280,0	114,3
Kaplama	(Bin m²)	50,0	0,7	100,0	1,4	200,0	2,8	200,0	200,0
Yonga levha	(Bin ton)	—	—	—	—	20,0	16,2	—	—
Formika	(Bin m²)	—	—	44,0	1,3	80,0	2,6	—	200,0
Digerleri	—	—	0,3	—	2,0	—	2,8	—	140,0
TOPLAM	—	—	6,8	—	33,5	—	98,0	492,6	292,5

TABLO : 193 — Orman Ürünleri Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Bin m³
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı

Ana Mallar	Birim	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
		Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Kereste	(Bin m³)	2 700,0	1 450,0	2 930,0	1 670,0	3 150,0	1 745,0	115,2	107,5
Doğrama	(Bin m²)	2 710,0	162,6	2 873,0	183,9	3 046,0	195,0	143,1	106,0
Farke	(Bin m²)	1 050,0	26,3	1 155,0	30,3	1 233,0	32,1	115,2	105,9
Ambalaj San.	(Mil. adet)	50,0	172,0	55,0	203,0	61,0	225,7	118,3	111,0
Kontrplak	(Bin (m³)	55,0	107,6	65,0	135,1	73,0	157,7	125,5	112,3
Lif levha	(Bin ton)	38,0	63,0	45,0	79,2	53,0	93,3	125,7	117,8
Yonga levha	(Bin ton)	38,0	62,0	50,0	66,5	80,0	138,4	139,5	160,0
Mobilya	(Bin adet)	620,0	578,0	657,0	650,4	697,0	690,0	112,5	106,1
Kaplama	(Bin m²)	2 200,0	7,7	2 465,0	9,9	2 800,0	11,2	128,6	113,1
Karoseri	(Bin m³)	5,0	7,7	5,5	9,0	6,0	9,8	116,9	109,0
Mantar tapa	(Mil. adet)	90,0	5,0	99,0	6,9	109,0	7,6	138,0	110,1
Tahnit	(Bin m³)	30,0	3,3	33,0	3,9	37,0	4,3	118,2	110,3
Formika	(Bin m²)	1 800,0	77,4	1 944,0	89,4	2 080,0	95,7	115,5	107,0
Diğerleri	—	—	120,0	—	130,0	—	136,0	108,4	104,6
SEKTÖR TOPLAMI	—	—	2 842,6	—	3 288,0	—	3 586,3	136,7	109,1

TABLO : 194 — Orman Ürünleri Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Miktar : Bin m³
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF

Ana Mallar	Birim	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
		Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Muhtelif	(Değer)	—	4,3	—	5,0	—	8,0	116,3	160,0
TOPLAM	—	—	4,3	—	5,0	—	8,0	116,3	160,0

TABLO : 195 — Kâğıt Sektörü Yur İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
1. Yazı tabı kâğıdı	Miktar	41,0	45,7	47,1	41,0	49,0	111,5	96,1	110,1	103,1
	Değer	165,0	182,5	179,2	171,0	200,0	106,7	89,6	110,6	108,6
2. Gazete kâğıdı	Miktar	59,3	60,0	71,3	57,0	74,0	105,3	96,3	101,1	118,8
	Değer	80,2	77,0	97,3	77,0	93,0	100,0	104,6	96,0	126,4
3. Sargılık kâğıdı	Miktar	37,0	47,4	24 9	40,0	45,0	118,5	55,3	128,1	52,5
	Değer	99,2	149,0	87,3	68,0	120,0	219,1	72,7	150,2	58,6
4. Kraft kâğıdı	Miktar	37,8	26,0	28,5	27,0	44,0	96,2	64,8	68,8	109,6
	Değer	64,9	36,0	35,5	41,0	80,0	87,8	44,4	55,5	98,6
5. Oluklu mukavva	Miktar	12,4	19,6	30,8	19,0	29,0	103,1	106,2	158,0	157,1
	Değer	22,0	37,0	69,7	39,5	48,3	93,7	144,3	168,2	188,4
6. Karton mukavva	Miktar	33,5	43,3	52,0	40,0	45,0	108,2	115,5	129,2	120,0
	Değer	94,2	110,5	142,7	98,0	107,0	112,7	133,4	117,3	129,1
7. Sigara kâğıdı	Miktar	1,8	1,7	0,8	2,0	2,0	85,0	40,0	94,4	47,0
	Değer	29,3	26 0	12,6	26,9	28,7	96,6	43,9	48,7	48,5
Kâğıt toplamı	Miktar	223,3	243,7	255,4	266,0	288,0	107,8	88,7	109,1	104,8
	Değer	554,0	618,0	624,3	521,4	677,0	118,5	92,2	111,5	101 0
8. Selüloz	Miktar	15,7	8,5	12 2	—	—	—	—	54,1	143,5
	Değer	18,7	11,0	15,0	—	—	—	—	58,8	136,4
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	573,5	629,0	639,3	521,4	677,0	120,6	94,4	109,6	101,5

TABLO : 196 — Kâğıt Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
1. Yazı tabı kâğıdı	Miktar	33,0	41,0	38,8	30,0	42,0	136,7	92,4	124,2	94,6
	Değer	144,0	171,0	162,0	127,0	183,0	134,6	88,5	118,7	94,7
2. Gazete kâğıdı	Miktar	12,6	8,3	11,8	15,0	4,0	55,3	295,1	65,9	142,1
	Değer	24,0	15,0	26,5	27,0	8,0	55,5	331,2	62,5	176,7
3. Sargılık kâğıdı	Miktar	32,0	34,0	22,0	30,0	32,0	113,3	68,7	106,2	64,7
	Değer	85,0	111,0	74,0	54,0	85,0	205,5	87,1	130,6	66,7
4. Oluklu mukavva	Miktar	12,4	12,0	14,1	16,0	15,0	75,0	94,0	96,8	117,5
	Değer	22,0	27,0	49,0	35,0	29,0	77,1	169,0	122,7	181,5
5. Karton mukavva	Miktar	29,6	34,0	44,2	31,0	31,0	109,7	142,6	114,9	130,0
	Değer	83,0	92,0	120,0	75,0	84,0	122,7	142,9	110,8	130,4
6. Sigara kâğıdı	Miktar	1,8	1,4	0,7	1,5	1,8	93,3	38,9	77,3	50,0
	Değer	28,0	22,0	10,8	23,0	28,0	93,6	38,6	78,6	49,1
KÂĞIT TOPLAMI	Miktar	121,4	130,7	131,6	123,5	125,8	105,8	104,6	107,7	100,7
	Değer	386,0	438,0	442,3	341,5	417,0	128,3	106,1	113,5	101,0

TABLO : 197 — Kâğıt Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF (Cari)

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
1. Yazı tabı kâğıdı	Miktar	8,5	4,7	8,3	10,0	7,0	47,0	118,6	55,3	176,6
	Değer	21,0	11,5	17,2	40,0	17,0	28,7	101,2	54,8	149,6
2. Gazete kâğıdı	Miktar	46,7	51,7	59,5	42,0	70,0	123,0	85,0	110,7	115,1
	Değer	56,2	62,0	70,8	50,0	85,0	124,0	83,3	110,3	114,2
3. Sargılık kâğıdı	Miktar	5,0	13,4	2,9	8,0	13,0	167,5	22,3	268,0	216,4
	Değer	14,2	38,0	13,3	10,0	35,0	380,0	38,0	267,6	35,0
4. Kraft kâğıdı	Miktar	37,8	26,0	28,5	27,0	44,0	96,3	64,8	68,8	109,6
	Değer	64,9	36,0	35,5	41,0	80,0	87,8	44,4	55,5	98,6
5. Oluklu mukavva	Miktar	—	7,6	16,7	3,0	14,0	253,3	119,3	—	219,7
	Değer	—	10,0	20,7	4,5	19,3	222,2	107,3	—	207,0
6. Karton mukavva	Miktar	3,9	9,3	7,8	7,0	14,0	132,8	55,7	238,4	83,9
	Değer	11,2	18,5	22,7	17,0	23,0	108,8	98,7	165,2	122,7
7. Sigara kâğıdı	Miktar	—	0,3	0,1	0,5	0,2	60,0	50,0	—	—
	Değer	1,3	4,0	1,8	3,4	0,7	117,6	257,1	307,7	45,0
Kâğıt toplamı	Miktar	101,9	113,0	123,8	97,5	162,2	115,9	76,3	110,8	109,5
	Değer	168,8	180,0	182,0	195,9	260,0	91,9	70,0	106,6	101,1
8. Selüloz	Miktar	15,7	8,5	12,2	—	—	—	—	54,1	143,5
	Değer	18,7	11,0	15,0	—	—	—	—	58,8	136,4
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	187,5	191,0	197,0	195,9	260,0	97,5	75,7	101,8	103,1

TABLO : 198 - Kâğıt Sektörü 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : 1000 Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Yazı tabı kâğıdı	47,1	179,2	54,0	196,0	61,0	241,8	109,4	123,3
Gazete kâğıdı	71,3	97,3	75,0	112,0	85,0	222,7	115,1	198,8
Sargılık kâğıt	24,9	87,3	33,0	139,9	40,0	153,0	160,2	109,4
Kraft kâğıdı	28 5	35,5	36,0	76,5	41,0	136,5	215,5	178,4
Oluklu mukavva	30,8	69,7	35,0	94,4	40,0	97,0	135,4	102,7
Karton mukavva	52,0	142,7	57,0	176,0	64 0	193,0	123,3	109,6
Sigara kâğıdı	0,8	12,6	2,0	26,7	2,2	34,0	211,9	127,3
KÂĞIT TOPLAMI	255,4	624,3	292,0	821,5	333,2	1 078,0	131,6	131,2
Selüloz	12,0	15,0	17,0	21,0	43,0	78,0	140,0	371,4
SEKTÖR TOPLAMI	—	639,3	—	842,5	—	1,156,0	131,8	137,2

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 199 — Kâğıt Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Yazı tabı kâğıdı	38,8	162.0	140.0	167.0	55.0	222.0	103,1	132.9
Gazete kâğıdı	11,8	26.5	20 0	47 0	72.0	198,0	177,4	421,3
Sargılık kâğıt	22,0	74,0	30,0	126,9	37,0	131.0	171,5	103.2
Kraft kâğıdı	—	—	11.5	46.0	27.0	108.0	—	234.8
Oluklu mukavva	14.1	49.0	32.5	91.4	40.0	97.0	186,5	106,1
Karton mukavva	44.2	120.0	49.0	153.0	64,0	193.0	127,5	126,1
Sigara kâğıdı	0.7	10.8	1.4	21.7	1,7	26.0	200.9	119.8
KÂĞIT TOPLAMI	131,6	442,3	184,4	653.0	296.7	975.0	247,6	149.3
Selüloz	—	—	3,0	5,0	28,0	49,0	—	980,0
SEKTÖR TOPLAMI	—	442.3	—	658,0	—	1 024.0	148,8	155,6

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 200 — Kâğıt Sektörü 1970 - 1971 İthâlât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Yazı tabı kâğıdı	17,2	29,0	19,8	168,6	68,3
Gazete kâğıdı	70,8	65,0	24,7	91,8	38,0
Sargılık kâğıt	13,3	13,0	22,0	97,7	169,2
Kraft kâğıdı	35,5	30,5	28,5	85,9	93,4
Oluklu mukavva	20,7	3,0	—	14,5	—
Karton mukavva	22,7	23,0	—	101,3	—
Sigara kâğıdı	1,8	5,0	8,0	277,8	160,0
Kâğıt toplamı	182,0	168,5	103,0	92,6	61,1
Sellüloz	15,0	17,0	29,0	113,3	170,6
SEKTÖR TOPLAMI	197,0	185,5	132,0	94,2	71,2

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 201 — Basım Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri — Değer : Milyon T.L. / Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar	Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Gazete, kitap, dergi ve broşür	140,0	199,3	225,1	176,5	185,0	112,9	121,7	142,4	112,9
Ambalaj baskıları	125,0	150,0	178,0	140,0	155,0	107,1	114,8	120,0	118,7
Reklam baskıları	47,0	40,1	47,0	42,2	55,0	95,0	85,4	85,3	117,2
Formüler baskıları	55,0	60,8	70,9	45,0	45,0	135,1	157,6	110,5	116,6
Basılı eğitim malzemesi	55,0	99,7	112,3	78,5	80,0	127,0	140,4	181,3	112,6
Diğerleri	45,0	35,9	55,9	40,0	65,0	89,7	86,0	79,8	155,7
SEKTÖR TOPLAMI	467,0	585,8	689,2	522,2	585,0	112,2	117,8	155,4	117,6

TABLO : 202 — Basım Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri — Değer : Bin T.L. / Fiyat : FOB (Cari)

Ana mallar	İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Gazete, kitap, dergi ve broşür	800,0	900,0	1 000,0	2 500,0	2 000,0	36,0	50,0	112,5	111,1
Ambalaj baskıları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Reklam baskıları	—	30,0	100,0	200,0	200,0	15,0	50,0	—	333,3
Formüler baskıları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Basılı eğitim malzemesi	60,0	—	50,0	500,0	200,0	—	25,0	—	—
Diğerleri	7,0	70,0	150,0	—	100,0	—	150,0	1 000,0	214,3
SEKTÖR TOPLAMI	867,0	1 000,0	1 300,0	3 200,0	2 500,0	31,2	52,0	115,3	130,0

TABLO : 203 — Basım Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar	Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Gazete, kitap, dergi ve broşür	129.0	195.0	220,0	165.0	171,0	118.2	128.6	151,2	112.8
Ambalaj baskıları	125.0	150.0	178.0	140.0	155.0	107.1	114.8	120,0	116,7
Reklam baskıları	46.0	40.0	47.0	45,0	55,0	88.9	85.4	87.0	117.5
Formüler baskıları	54.0	60.0	70.0	45,0	45.0	133.3	155.6	111,1	116.7
Basılı eğitim malzemesi	48.0	80.0	95.0	75,0	71,0	106.7	133.8	166,7	118.7
Diğerleri	44,0	35.0	55,6	40,0	63.0	87,5	88,2	79,2	158.9
SEKTÖR TOPLAMI	446,0	560,0	665,6	510,0	560,0	109,8	118,9	125,6	118.9

TABLO : 204 — Basım Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L
Fiyat : CİF (Cari)

Ana mallar	İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Gazete, kitap, dergi ve broşür	10,7	5,8	6,1	14,0	14,0	41,4	43,6	54,2	105.2
Ambalaj baskıları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Reklam baskıları	0,2	0,1	0,1	0,7	0,8	14,3	12,5	50,0	100.0
Formüler baskıları	0,7	0,8	0,9	0,5	—	160.0	—	114,3	112,5
Basılı eğitim malzemesi	7,6	19,7	17.4	3,8	9,0	518,4	193 3	259.2	88.3
Diğerleri	1,2	0,4	0,5	—	2,0	—	25,0	33,3	125,0
SEKTÖR TOPLAMI	20,4	26,8	25,0	19,0	25,8	141,0	96,9	131,4	93,3

TABLO : 205 — Basım Sektörü 1970 - 1971 Yurtiçi Talep Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Gazete kitap dergi ve broşür	225.1	271.0	333.0	120.4	122.9
Ambalaj baskıları	178.0	214.0	264.0	122.2	123.4
Reklam baskıları	47.0	57.0	70.0	121.3	122.8
Formüler baskıları	70.9	85.0	105.0	119.9	123.5
Basılı eğitim malzemesi	112.3	135.0	166.0	120.2	123.0
Diğerleri	55.9	71.0	86.0	127.0	121.1
SEKTÖR TOPLAMI	689.2	833.0	1 024.0	120.9	122.9

(1) 1969, 1970 cari fiyatlarla, 1971 yılı 1970 fiyatlarıyle verilmiştir.

TABLO : 206 — Basım Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Bin T.L.
Miktar : FOB

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Program	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Gazete kitap dergi ve broşür	1 000	1 200	1 500.0	120.0	125.0
Ambalaj baskıları	150.0	200.0	260.0	200.0	130.0
Reklam baskıları					
Formüler baskıları			200.0	200.0	200.0
Basılı eğitim malzemesi				200.0	200.0
Diğerleri					
SEKTÖR TOPLAMI					

TABLO : 207 — Basım Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Miktar : Fab. Satış Fiyatı

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer	1970 Tahminleri Değer	1971 Programı Değer	Zincirleme Endeks 1970/1969	Zincirleme Endeks 1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Gazete, kitap, dergi ve broşür	220,0	265,2	324,5	120,5	122,3
Ambalaj baskıları	178,0	214,0	264,0	120,2	123,4
Reklam baskıları	47,0	57,0	69,9	121,3	122,6
Formüler baskıları	70,0	84,0	103,8	120,0	123,6
Basılı eğitim malzemesi	95,0	116,6	144,8	122,7	124,2
Diğerleri	55,6	70,2	85,0	126,3	121,0
SEKTÖR TOPLAMI	655,6	807,0	992,0	121,2	122,9

TABLO : 208 — Basım Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Miktar : CIF

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer	1970 Tahminleri Değer	1971 Programı Değer	Zincirleme Endeks 1970/1968	Zincirleme Endeks 1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Gazete, kitap, dergi ve broşür	6,1	7,0	10,0	114,7	142,0
Ambalaj baskıları	—	—	—	—	—
Reklam baskıları	0,1	0,2	0,4	200,0	200,0
Formüler baskıları	0,9	0,1	1,2	111,1	120,0
Basılı eğitim malzemesi	17,4	18,5	21,4	106,3	115,6
Diğerleri	0,5	1,5	2,0	260,0	133,3
SEKTÖR TOPLAMI	25,0	28,0	35,0	112,0	125,0

TABLO : 209 — Deri-Kösele İşleme Sanayii Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşme

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
B. Baş mamul deri	Değer	170,0	178,0	185,0	184,9	178,0	96,3	103,9	104,7	103,9
K. Baş mamul deri	Değer	40,0	50,0	65,0	50,9	53,0	98,2	122,6	125,0	130,0
TOPLAM DEĞER		210,0	228,0	250,0	235,8	231,0	96,7	108,2	108,6	109,6

TABLO : 210 — Deri-Kösele İşleme Sanayii Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (Cari)

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
K. Baş mamul deri	Miktar	—	0.07	0.3	—	—	—	—	—	428,6
	Değer	—	0.8	1,3	6,3	—	12,7	—	—	162,5
K. Baş ham deri	Miktar	2.7	2.7	2,8	—	—	—	—	100,0	103,7
	Değer	30.7	30.1	31,6	40,0	33,0	75,2	95,7	98,0	103,6
K. Baş pikle deri	Miktar	1,5	1,7	2,5	—	—	—	—	113,3	147,0
	Değer	17,6	19.6	27,7	36,5	25,0	53,7	110,8	111,3	141,3
TOPLAM DEĞER		48,3	50,5	60,6	82,8	58,0	61,0	104,5	104,5	120,0

TABLO : 311 — Deri-Kösele İşleme Sanayii Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satı

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
B. Baş mamul deri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	170,0	178,0	185,0	184,6	178,0	96,4	103,9	104,7	103,9
K. Baş mamul deri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	40,0	50,8	66,3	57,2	53,0	88,8	125,1	127,0	130,5
K. Baş ham deri	Miktar	2,7	2,7	2,8	—	—	—	—	100,0	103,7
	Değer	30,7	30,1	31,6	40,0	33,0	75,2	79,0	98,0	105,0
K. Baş pikle deri	Miktar	1,5	1,7	2,5	—	—	—	—	113,3	147,0
	Değer	17,6	19,6	27,7	36,5	25,0	53,7	110,8	111,4	141,3
TOPLAM DEĞER		258,3	278,5	310,6	318,3	289,0	87,5	107,5	107,8	111,5

TABLO : 812 — Deri-Kösele İşleme Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF (Cari)

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Büyük baş ham deri (15 Kg. dan fazla)	Miktar	9,7	5,5	4,5	—	—	—	—	56,7	81,8
	Değer	34,0	20,1	17,9	22,0	14,0	91,4	127,8	59,1	89,0
Büyük baş ham deri (15 Kg. dan az)	Miktar	0,7	1,0	0,2	—	—	—	—	142,8	20,0
	Değer	14,8	3,9	1,6	—	—	—	—	26,3	41,0
Küçük baş mamul deri	Miktar	—	0,02	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	0,1	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM DEĞER		48,8	24,1	19,5	22,0	14,0	109,5	139,3	49,4	80,9

TABLO : 213 — Deri - Kösele İşleme Sanayii 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Büyük baş mamul deri	—	165,0	—	200,0	—	220,0	108,1	110,0
Küçük baş mamul deri	—	65,0	—	75,0	—	90,0	115,4	120,0
TOPLAM DEĞER	—	250,0	—	275,0	—	310,0	110,0	112,7

TABLO : 214 — Deri - Kösele İşleme Sanayii 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Küçük baş mamul deri	1,3	2,5	2,5	192,3	140,0
Küçük baş ham deri	31,6	34,5	44,0	109,2	127,5
Küçük baş pikle deri	27,7	34,5	45,0	124,5	130,4
TOPLAM DEĞER	60,6	71,5	92,5	118,0	129,4

TABLO : 315 — Deri Kösele İşleme Sanayi 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer (1)	1970 Tahminleri Değer (2)	1971 Programı Değer (3)	Zincirleme Endeks 1970/1968 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
Büyük baş mamul deri	185,0	200,0	220,0	108,1	110,0
Küçük baş mamul deri	66,3	77,0	92,0	116,1	119,5
Küçük baş ham deri	31,6	30,0	28,0	94,9	93,3
Küçük baş pikle deri	27,7	30,0	30,0	108,3	100,0
TOPLAM DEĞER	310,6	337,0	370,0	108,5	109,8

TABLO : 316 — Deri - Kösele İşletme Sanayii 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer (1)	1970 Tahminleri Değer (2)	1971 Programı Değer (3)	Zincirleme Endeks 1970/1968 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
Büyük baş ham deri (15 kg. dan fazla)	17,9	16,3	23,2	91,1	142,3
Büyük baş ham deri (15 kg. dan az)	1,6	—	—	—	—
TOPLAM DEĞER	19,5	16,3	23,2	83,6	142,3

TABLO : 817 — Lastik Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Binek lastikleri	Miktar	628,2	623,9	700,7	793,0	730,0	78,6	96,0	99,3	112,3
	Değer	144,0	131,3	155,7	173,8	171,0	75,5	91,1	90,6	118,6
Kamyon ve otobüs lastikleri	Miktar	383,5	394,9	438,7	553,5	647,0	71,3	67,8	103,0	111,1
	Değer	363,7	364,7	421,5	510,5	600,0	71,4	70,3	100,3	115,6
Traktör ve greyder lastikleri	Miktar	135,8	117,8	136,8	162,8	196,0	72,4	69,8	86,7	116,1
	Değer	88,3	75,7	88,1	100,0	118,0	75,7	74,7	85,7	116,4
İç lastikler	Miktar	928,2	933,3	1 099,5	1 076,5	1 060,0	86,7	103,7	100,5	117,8
	Değer	45,5	42,5	51,0	46,5	49,0	91,4	104,1	93,4	120,0
Lastik ayakkabı (Milyon çift)	Miktar	16,8	16,5	17,0	18,0	19,0	91,7	89,5	98,2	103,0
	Değer	145,0	138,6	147,0	156,2	164,0	88,7	89,6	95,6	106,0
Diğer lastik mamulleri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	162,5	177,2	171,9	185,0	196,0	95,8	87,7	109,0	97,0
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	949,9	930,0	1 035,2	1 172,0	1 298,0	79,4	79,8	97,9	111,3

TABLO : 218 — Lastik Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (Cari)

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Binek lastikleri	Miktar	—	—	17,9	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	1,7	—	—	—	—	—	—
Kamyon ve otobüs lastikleri	Miktar	—	—	5,7	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	2,0	—	—	—	—	—	—
Traktör ve greyder lastikleri	Miktar	—	—	0,1	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	0,1	—	—	—	—	—	—
Toplam iç lastik	Miktar	—	—	2,8	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	0,1	—	—	—	—	—	—
Diğer lastik mamuller	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	—	—	3,9	—	—	—	—	—	—

TABLO : 219 — Lastik Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Binek lastikleri	Miktar	615,9	488,0	611,2	640,0	670,0	78,3	91,2	79,2	125,2
	Değer	137,9	119,6	142,4	157,0	164,0	76,2	86,8	86,7	119,1
Kamyon ve otobüs lastikleri	Miktar	388,0	384,8	411,9	540,0	640,0	71,3	64,4	99,2	107,0
	Değer	437,0	360,0	395,4	504,0	597,0	71,4	66,2	82,4	109,8
Traktör ve greyder lastikleri	Miktar	134,8	112,7	107,6	150,0	190,0	75,1	56,6	83,6	95,5
	Değer	85,7	67,6	67,5	89,5	113,0	75,5	59,7	78,9	99,9
İç lastikler	Miktar	870,5	852,4	982,2	884,5	1 000,0	96,4	98,2	97,9	115,2
	Değer	42,6	39,2	46,6	42,3	48,0	92,7	97,1	92,0	118,9
Lastik ayakkabı (Milyon çift)	Miktar	16,8	16,5	17,0	18,0	19,0	91,7	89,5	98,2	103,0
	Değer	145,0	138,6	147,0	156,2	164,0	88,7	89,6	95,6	106,0
Diğer lastik mamuller	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	137,4	145,0	150,0	142,0	158,0	102,1	94,9	105,5	103,4
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	985,6	870,0	948,9	1 091,0	1 244,0	79,7	76,3	88,3	109,0

TABLO : 220 — Lastik Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF (Cari)

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1969	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Binek lastikleri	Miktar	86,5	109,8	75,6	153,0	60,0	71,8	126,0	126,9	68,9
	Değer	9,5	11,7	7,6	16,8	7,0	69,6	108,6	123,2	65,0
Kamyon ve otobüs lastikleri	Miktar	9,0	10,1	5,7	13,5	7,0	74,8	81,4	112,2	56,4
	Değer	4,4	4,7	2,3	6,5	3,0	72,3	76,7	108,8	48,9
Traktör ve greyder lastikleri	Miktar	10,8	9,3	11,4	12,8	6,0	72,7	190,0	86,1	122,6
	Değer	8,8	8,1	9,3	10,5	5,0	77,1	186,0	92,0	114,8
İç lastikler	Miktar	88,0	106,0	81,8	192,0	60,0	55,2	136,3	120,5	77,2
	Değer	3,5	3,3	2,8	4,2	1,0	78,6	280,0	94,3	84,8
Lastik ayakkabı (Milyon çift)	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diğer lastik mamuller	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	25,1	24,0	21,9	43,0	38,0	55,8	57,6	95,6	91,3
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	51,3	51,8	43,9	81,0	54,0	64,0	81,3	101,0	84,7

TABLO : 221 — Lâstik Sektörü 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Bin Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Binek lastikleri	700,7	155,7	735,0	168,9	803,0	204,0	108,5	120,8
Kamyon - otobüs lastikleri	438,7	421,5	481,0	457,9	534,0	569,5	108,6	124,4
Traktör - greyder lastikleri	136,8	88,1	156,9	120,1	179,8	156,0	136,3	129,9
İç lastikler	1 099,5	51,0	1 181,4	56,4	1 309,0	69,8	110,6	123,8
Lastik ayakkabı (Milyon çift)	17,0	147,0	17,5	152,0	18,5	160,0	103,4	105,3
Diğer lastik mamuller	—	171,9	—	194,0	—	230,0	112,9	118,6
SEKTÖR TOPLAM	-	1 035,2	—	1 149,3	—	1 389,3	111,0	120,9

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 222 — Lastik Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer (1)	1970 Tahminleri Değer (2)	1971 Programı Değer (3)	Zincirleme Endeks 1970/1968 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
Binek lastikleri	1,7	9,3	19,8	547,0	212,9
Kamyon lastikleri	2,0	5,8	10,1	290,0	174,1
Traktör lastikleri	0,1	0,2	0,3	200,0	150,0
İç lastikler	0,1	1,0	1,6	1000,0	160,0
Diğer lastik mamuller	—	0,1	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	3,9	16,4	31,8	420,5	193,9

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 223 — Lastik Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Bin Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyatlarla

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Miktar (1)	1969 Gerçekleşme Değer (2)	1970 Tahminleri Miktar (3)	1970 Tahminleri Değer (4)	1971 Programı Miktar (5)	1971 Programı Değer (6)	Zincirleme Endeks 1970/1969 (7)=(4)/(2)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (8)=(6)/(4)
Binek lastikleri	611,2	142,4	686,0	159,8	768,0	201,3	112,2	126,0
Kamyon - otobüs lastikleri	411,9	395,4	462,0	443,5	517,0	558,3	112,2	125,9
Traktör - greyder lastikleri	107,6	67,5	122,0	76,5	135,0	95,3	113,3	124,6
İç lastikleri	982,2	46,6	1 100,0	52,1	1 235,0	65,8	111,8	126,3
Lastik ayakkabı (Milyon çift)	17,0	147,0	17,5	152,0	18,5	160,0	103,4	105,3
Diğer lastik mamuller	—	150,0	—	160,0	—	180,0	106,7	112,5
SEKTÖR TOPLAMI	—	948,9	—	1 043,9	—	1 260,7	110,7	120,8

TABLO : 224 — Lastik Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1) Cari

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer (1)	1970 Tahminleri Değer (2)	1971 Programı Değer (3)	Zincirleme Endeks 1970/1968 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
Binek lastikleri	7,6	18,4	22,5	242,1	122,3
Kayon - otobüs lastikleri	2,3	20,2	21,3	878,3	105,4
Traktör - greyder lastikleri	9,3	43,8	61,0	471,0	139,3
İç lastikler	2,8	5,3	5,6	189,3	105,7
Diğer lastik mamuller	21,9	34,0	50,0	155,3	147,1
SEKTÖR TOPLAMI	43,9	121,7	160,4	277,2	131,8

(1) 1969 gerçekleşmesi 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 225 —Plastik İşleme Sanayii Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri 1967 (1)	1968 (2)	1969 (3)	Program talep tahminleri 1968 (4)	1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(4)	1969 (7)=(3)/(5)	Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	1969/1968 (9)=(3)/(2)
Plastik mamulleri	Değer	380,0	450,0	588,0	432,6	515,0	104,0	114,2	118,4	130,7
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	380,0	450,0	588,0	432,6	515,0	104,0	114,2	118,4	130,7

TABLO : 226 — Plastik İşleme Sanayii Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Plastik mamulleri	Değer	378,0	447,0	586,0	432,6	515,0	103,3	113,8	118,2	131,0
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	378,0	447,0	586,0	432,6	515,0	103,3	113,8	118,2	131,0

TABLO : 227 — Plastik İşleme Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF Değeri

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Plastik mamulleri	Değer	2,0	3,0	2,0	—	—	—	—	150,0	66,7
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	2,0	3,0	2,0	—	—	—	—	150,0	66,7

TABLO : 228 — Plastik İşleme Sanayii Sektörü 1970-1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Plastik mamulleri	—	588,0	—	840,0	—	1 160,0	142,8	138,0
SEKTÖR TOPLAMI	—	588,0	—	840,0	—	1 160,0	142,8	138,0

TABLO : 229 — Plastik İşleme Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : 1000 T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Plastik mamulleri	—	2,0	—	—	—	5 000,0	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	—	2,0	—	—	—	5 000,0	—	—

TABLO : 230 -- Plastik İşleme Sanayii Sektörü 1970-1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari fabrika satış

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Plastik mamulleri	—	586,0	—	837,0	—	1 160,0	142,8	138,6
TOPLAM	—	586,0	—	837,0	—	1 160,0	142,8	138,6

TABLO : 231 — Plastik İşleme Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(4)=(2)/(1)	(5)=(3)/(2)
Plastik mamulleri	—	2.0		3.0	—	5.0	150.0	166.0
SEKTÖR TOPLAMI		2.0		3.0		5.0	150.0	166.0

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde endeksleme endeksi		
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968	1967	1969 : 1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2):(4)	(7)=(3):(5)	(8)=(2):(1)	(9)	(10)
Soda	Miktar	43 292.0	43 490.0	49 671.0	52 000.0	53 000.0	83.6	93.7	100.5	114.7	114.2
	Değer	20.3	21.2	24.7	25.3	27.3	83.8	90.5	104.4	121.6	116.5
Saf kostik (% 100)	Miktar	29 044.0	31 270.0	35 992.0	40 000.0	50 000.0	78.2	71.4	80.2	114.1	124.0
	Değer	30.7	34.1	37.1	43.5	49.2	78.4	75.4	111.1	108.8	135.4
Sülfat asidi (% 100)	Miktar	115 630.0	101 978.0	78 690.0	130 000.0	200 000.0	78.4	39.3	88.2	68.0	76.9
	Değer	47.4	39.3	39.1	50.1	64.9	78.4	60.2	94.9	80.5	82.5
Tuz	Miktar	503 200.0	519.277.0	598 604.0	500 000.0	600 000.0	103.9	99.1	103.2	108.5	115.2
	Değer	16.5	21.8	21.5	21.0	22.8	103.8	94.3	117.8	98.6	130.3
Sodyum bikarbonat	Miktar	7 079.0	15 373.0	15 954.0	9 000.0	13 800.0	170.8	115.6	217.2	103.8	225.4
	Değer	3.9	8.1	8.4	4.7	7.7	172.3	109.1	207.7	103.7	215.4
Teknik amonyum nitrat	Miktar	6 188.0	6 406.0	7 493.0	6 400.0	6 600.0	100.0	113.5	103.4	117.1	121.2
	Değer	8.7	14.4	16.2	14.4	19.8	100.0	150.0	165.4	112.5	185.2
Karpit	Miktar	9 741.0	10 443.0	10 000.0	10 500.0	10 000.0	99.5	100.0	107.2	95.8	102.5
	Değer	10.3	19.1	26.3	19.2	19.8	99.5	243.5	185.4	137.7	257.5
Alüminyum sülfat	Miktar	5 000.0	6 531.0	7 090.0	5 500.0	6 000.0	119.1	118.0	131.0	108.6	142.0
	Değer	3.6	3.0	2.9	2.5	4.2	120.0	69.4	78.9	96.7	67.4
Boraks	Miktar	621.0	1 386.0	630.0	1 000.0	1 200.0	138.6	52.5	168.8	76.7	39.5
	Değer	1.0	2.3	1.0	1.3	1.5	176.9	66.7	230.0	43.5	65.2
Borik asit	Miktar	807.0	468.0	653.0	900.0	1 000.0	52.0	65.3	58.0	139.5	112.5
	Değer	1.3	1.1	1.2	1.4	1.5	78.6	80.0	84.6	109.1	92.3
Fosfat asidi	Miktar	—	27 320.0	45 000.0	28 000.0	45 000.0	97.5	100.0	—	164.8	160.7
	Değer	—	20.8	34.0	21.3	34.5	97.8	98.1	—	163.5	159.6
Karbon sülfür	Miktar	814.0	807.0	765.0	800.0	950.0	100.9	80.5	99.1	94.8	79.8
	Değer	1.8	2.4	1.9	2.4	2.5	100.0	76.0	133.3	79.2	105.6
Bakır sülfat	Miktar	2 041.0	3 165.0	2 688.0	1 700.0	2 150.0	186.2	125.0	155.1	84.9	149.6
	Değer	6.0	9.5	3.9	5.1	6.7	186.3	58.2	158.3	41.0	102.6
Nitrat asidi (Kesif)	Miktar	5 230.0	5 365.0	5 346.0	4 500.0	5 500.0	119.2	97.2	102.6	99.6	99.6
	Değer	7.3	11.3	12.0	9.5	8.2	118.9	146.3	154.8	106.2	164.4
Klorür asidi	Miktar	4 534.0	5 062.0	4 946.0	2 640.0	5 600.0	191.7	88.3	104.7	97.7	109.0
	Değer	2.5	4.3	3.6	2.3	3.1	186.6	116.1	172.0	83.7	144.0
Asetik asit	Miktar	928.0	1 208.0	1 029.0	1 100.0	1 200.0	109.9	85.8	130.3	85.1	111.0
	Değer	3.2	4.8	5.0	4.4	4.8	109.1	111.1	145.4	104.2	156.2
Etil alkol (Milyon Lt.)	Miktar	24.0	26.0	22.1	26.0	27.0	100.0	81.9	108.3	85.0	92.0
	Değer	24.3	28.9	25.7	28.9	30.5	100.0	84.3	109.9	88.9	100.0

TABLO : 850 — Kimya Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahminlerin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Benzen	Miktar	11 473,0	10 304,0	13 000,0	13 000,0	13 000,0	85,9	97,0	89,8	122,4
	Değer	6,8	4,9	8,3	8,7	8,0	56,8	103,8	72,1	169,4
Toluen	Miktar	1 412,0	4 108,0	3 818,0	900,0	1 700,0	456,4	224,5	290,9	93,0
	Değer	2,0	4,0	3,5	0,9	2,4	444,4	145,8	200,0	87,5
Ksilen	Miktar	1 509,0	2 639,0	2 675,0	1 600,0	1 700,0	165,0	157,4	125,1	101,3
	Değer	2,0	2,5	2,6	1,7	2,3	147,1	104,5	125,0	144,0
Naftalin	Miktar	1 477,0	632,0	1 453,0	850,0	1 800,0	74,4	80,7	42,8	229,9
	Değer	3,7	1,2	1,5	1,6	4,6	75,0	32,6	32,4	125,0
Triklor etilen	Miktar	1 521,0	1 750,0	1 407,0	1 600,0	1 700,0	125,0	82,8	115,1	80,4
	Değer	2,3	2,6	2,1	2,1	2,7	123,8	77,8	113,0	80,8
Çinko oksit	Miktar	2 558,0	2 527,0	2 529,0	2 800,0	2 750,0	90,2	92,3	98,8	100,5
	Değer	7,0	6,6	6,5	7,8	7,9	84,6	82,3	94,3	98,5
Titan oksitleri	Miktar	9 816,0	3 888,0	4 088,0	3 500,0	3 250,0	111,1	125,9	138,1	105,2
	Değer	11,1	15,1	16,5	13,6	15,4	111,0	123,1	136,0	109,3
Mangan oksitleri	Miktar	1 654,0	680,0	728,0	2 000,0	2 000,0	34,0	36,4	41,5	107,1
	Değer	2,5	1,5	2,7	4,4	5,7	34,1	47,4	60,0	180,0
Azotlu gübreler (% 21 N)	Miktar	705 080,0	818 957,0	1 167 458,0	900 000,0	1 600 000,0	102,1	72,9	130,3	127,0
	Değer	281,1	256,0	371,5	250,7	648,9	102,1	57,3	91,1	145,1
Fosfatlı gübreler (% 18 P_2O_5)	Miktar	687 249,0	1 134 424,0	1 150 357,0	1 600 000,0	1 800 000,0	74,0	97,1	172,3	97,1
	Değer	202,1	253,6	265,5	345,3	526,3	74,0	49,6	126,5	104,0
Potaslı gübreler (% 50 K_2O)	Miktar	24 128,0	20 259,0	24 129,0	40 000,0	40 000,0	50,6	60,3	83,9	119,1
	Değer	12,8	10,1	11,9	19,9	20,6	50,7	57,8	82,1	117,8
Boyar maddeler	Miktar	3 637,0	2 620,0	2 777,0	3 200,0	4 000,0	81,9	69,4	72,0	106,0
	Değer	82,1	83,3	96,0	101,7	94,6	81,9	101,5	101,5	115,2
Plastik maddeler	Miktar	82 062,0	82 856,0	85 976,0	85 000,0	80 000,0	113,7	110,0	130,2	105,5
	Değer	189,2	192,4	200,8	169,0	242,5	113,8	82,8	101,7	104,4
Plastikleştiriciler	Miktar	6 305,0	3 602,0	5 500,0	4 900,0	10 000,0	73,5	55,0	57,1	152,7
	Değer	26,7	24,6	37,3	33,4	41,2	73,6	90,5	92,1	151,6
Sentetik kauçuk	Miktar	13 234,0	14 345,0	11 236,0	12 000,0	20 000,0	122,0	56,2	110,7	76,7
	Değer	50,2	51,8	37,6	42,4	82,4	122,2	45,6	103,2	72,6
Karbon siyahı	Miktar	11 811,0	8 272,0	9 613,0	10 000,0	13 000,0	82,7	73,9	70,0	116,2
	Değer	23,1	16,2	18,6	19,8	26,8	82,6	69,4	70,1	114,8
Reyon	Miktar	6 238,0	6 484,0	5 800,0	5 700,0	7 150,0	113,8	78,3	104,1	89,4
	Değer	32,9	35,0	44,2	48,5	68,5	113,4	64,5	104,9	80,4
Viskon	Miktar	9 044,0	5 233,0	6 375,0	10 500,0	9 500,0	50,6	68,8	57,9	121,8
	Değer	42,1	24,7	29,3	52,5	47,5	50,9	62,1	61,4	120,5

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri 1967 (1)	Talep gerçekleşmeleri 1968 (2)	Talep gerçekleşmeleri 1969 (3)	Program ihracat tahminleri 1968 (4)	Program ihracat tahminleri 1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(4)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1969 (7)=(3)/(5)	Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1969/1968 (9)=(3)/(2)
Sentetik lifler	Miktar	14 800.0	19 991.0	14 823.0	12 000.0	18 000.0	166.6	82.4	135.1	74.2
	Değer	147.3	208.0	198.4	186.8	294.8	111.3	67.3	141.2	95.4
Boyalar	Miktar	22 488.0	21 421.0	24 711.0	16 600.0	25 000.0	129.0	98.8	95.3	115.4
	Değer	157.3	188.0	265.4	145.7	180.3	129.0	147.2	119.5	141.2
Vernikler	Miktar	3 127.0	3 357.0	3 650.0	2 600.0	3 800.0	129.1	96.1	107.4	108.7
	Değer	21.1	21.2	31.6	16.4	26.1	129.3	121.1	100.5	149.1
Sabunlar	Miktar	96 000.0	85 000.0	100 000.0	96 000.0	96 000.0	88.5	99.0	88.5	117.6
	Değer	270.0	318.8	475.0	380.0	283.3	83.6	167.7	118.1	149.0
Deterjanlar	Miktar	18 200.0	29 000.0	31 300.0	23 000.0	28 000.0	126.1	111.8	159.3	107.9
	Değer	89.3	130.5	250.4	103.5	141.6	126.1	176.8	146.1	191.9
Kibrit (Milyon kutu)	Miktar	776.0	875.0	980.6	780.0	925.0	115.1	103.8	112.8	109.7
	Değer	39.6	72.2	84.3	62.7	49.9	115.1	168.9	182.3	116.8
Matbaa mürekkebi	Miktar	1 735.0	2 325.0	2 605.0	2 000.0	2 150.0	116.3	121.2	134.0	112.0
	Değer	12.5	28.2	31.9	24.2	16.4	116.5	194.5	225.6	113.1
Boş film ve kâğıtlar	Miktar	1 050.0	—	—	—	1 200.0				
	Değer	25.5	28.9	34.9	25.0	29.9	115.6	116.7	113.3	120.8
Don yağı	Miktar	16 000.0	15 000.0 T	29 500.0	25 000.0	17 000.0	60.0	173.5	93.8	196.7
	Değer	53.9	39.9	99.3	66.5	59.6	60.0	166.6	74.0	248.9
Pirina yağı	Miktar	13 778.0	18 000.0 T	15 000.0	15 000.0	15 000.0	120.0	100.0	130.6	83.3
	Değer	40.3	54.0	43.1	50.0	45.1	108.0	95.6	134.0	79.8
Valeks	Miktar	4 616.0	3 747.0	3 342.0	5 000.0	5 500.0	74.9	60.8	81.2	89.2
	Değer	6.9	6.1	7.9	8.1	7.9	75.3	100.0	88.4	129.5
Tarım mücadele ilâçları	Miktar	24 480.0	62 227.0	60 908.0	27 000.0	27 500.0	230.5	221.5	254.6	97.7
	Değer	125.7	172.3	181.1	142.7	148.3	120.7	123.8	137.1	105.1
Tarım mücadele ilâçları Ak. Mad.	Miktar	8 656.0	12 382.0	14 624.0	9 050.0	9 500.0	139.1	153.9	145.5	116.1
	Değer	56.5	82.5	83.6	60.3	65.3	136.5	128.0	146.0	101.3
Tıbbî ilâçlar	Miktar	—	—	—	—	—				
	Değer	738.7	832.8	933.3	681.9	913.6	122.1	101.9	109.8	112.1
Tıbbî ilâç aktif maddeleri	Miktar	—	—	—	—	—				
	Değer	185.0	192.5	203.7	200.0	221.5	96.3	92.9	104.1	106.9
Diğerleri	Miktar	—	—	—	—	—				
	Değer	1 140.0	715.8	927.2	1 150.0	1 236.0	62.1	75.0	62.7	129.3
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	4 316.9	4 347.0	5 275.5	3 626.8	5 864.3	119.9	90.0	100.7	121.4

TABLO : 833 — Kimya Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Boraks	Miktar	—	542,0	21 666,0	600,0	20 000,0	90,3	108,3	—	3 997,4
	Değer	—	0,4	12,3	10,3	18,5	3,9	66,5	—	3 075,0
Borik asit	Miktar	—	385,0	6 951,0	500,0	5 000,0	77,0	139,0	—	1 805,5
	Değer	—	0,4	6,5	10,3	6,3	3,9	103,2	—	1 625,0
Sentetik lifler	Miktar	—	—	368,0	—	1 000,0	—	36,8	—	—
	Değer	—	—	4,3	—	15,5	—	27,7	—	—
Valeks	Miktar	3 843,0	4 126,0	5 615,0	7 776,0	9 000,0	53,1	62,4	107,4	136,1
	Değer	5,0	5,2	6,6	9,8	11,3	53,1	58,4	104,0	126,9
Gülyağı	Miktar	—	—	—	—	—				
	Değer	5,8	7,6	10,3	6,2	6,2	122,6	166,1	131,0	135,5
Meyan balı	Miktar	1 738,0	1 585,0	1 639,0	1 515,0	2 700,0	104,6	60,7	91,2	103,4
	Değer	6,8	6,8	8,4	6,5	6,2	104,6	135,5	100,0	123,5
Tarım mücadele ilâç aktif. mad.	Miktar	950,0	4 095,0	1 115,0	1 150,0	1 250,0	356,1	89,2	431,1	27,2
	Değer	3,0	3,9	1,4	3,7	4,1	105,4	34,1	130,0	35,9
Tıbbi ilâçlar	Miktar	—	9,0	19,0	—	—	—	—	—	—
	Değer	0,3	0,5	3,0	5,2	0,5	9,6	600,0	166,7	600,0
Tıbbi ilâç aktif maddeleri	Miktar	—	1 795,0	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	1,0	—	—	—				
Diğerleri	Miktar	—	—	—	—	—				
	Değer	13,0	3,4	9,5	11,0	25,8	30,9	36,8	26,1	279,4
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	33,9	29,2	62,3	63,0	94,4	46,3	62,7	86,1	213,4

TABLO : 814 — Kimya Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri 1967 (1)	1968 (2)	1969 (3)	Program üretim tahminleri 1968 (4)	1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(4)	1969 (7)=(3)/(5)	Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	1969/1968 (9)=(3)/(2)
Sud kostik (% 100)	Miktar	11 856,0	11 911,0	12 840,0	21 500,0	17 800,0	55,4	72,11	100,5	107,8
	Değer	10,3	20,7	22,4	37,3	18,3	55,5	122,4	201,0	108,2
Sülfat asidi (% 100)	Miktar	66 153,0	57 208,0	66 350,0	55 000,0	71 000,0	104,0	93,5	86,5	116,0
	Değer	29,2	28,2	36,3	27,1	31,9	104,1	113,8	96,6	128,7
Tuz	Miktar	644 703,0	519 277,0	588 804,0	500 000,0	600 000,0	103,9	98,1	80,5	113,4
	Değer	20,7	21,8	21,5	21,0	22,8	103,8	94,3	105,3	98,6
Teknik amonyum nitrat	Miktar	6 188,0	6 400,0	7 493,0	6 400,0	6 600,0	100,0	113,5	103,4	117,1
	Değer	9,7	14,4	16,2	14,4	16,8	100,0	150,0	148,4	112,5
Karpit	Miktar	9 738,0	10 400,0	10 327,0	10 500,0	10 000,0	99,0	103,3	106,8	99,3
	Değer	10,2	19,0	26,2	19,2	10,8	99,0	242,6	186,3	137,9
Boraks	Miktar	819,0	7 019,0	18 198,0	13 400,0	20 600,0	52,4	88,3	857,0	259,3
	Değer	0,9	10,3	20,0	19,6	24,4	52,5	82,0	1 144,4	194,2
Borik asit	Miktar	700,0	2 166,0	6 762,0	5 400,0	6 750,0	40,1	100,2	309,4	312,3
	Değer	1,1	4,6	13,5	11,5	11,0	40,0	122,7	418,2	293,4
Karbon sülfür	Miktar	814,0	807,0	765,0	800,0	950,0	100,9	80,5	99,1	94,8
	Değer	1,1	2,4	1,9	2,4	2,5	100,0	76,0	218,2	79,2
Bakır sülfat	Miktar	1 936,0	3 165,0	2 688,0	1 700,0	2 150,0	186,2	125,0	163,5	84,9
	Değer	5,6	9,5	3,9	5,1	6,7	186,3	58,2	169,6	41,0
Nitrat asidi (Kesif)	Miktar	5 192,0	5 338,0	5 346,0	4 400,0	5 500,0	121,3	97,2	102,8	100,1
	Değer	7,2	11,3	12,0	9,3	8,2	121,5	146,3	156,9	106,2
Klorür asidi	Miktar	4 379,0	4 742,0	4 898,0	2 640,0	5 600,0	179,6	87,5	108,3	103,3
	Değer	2,2	4,0	3,5	2,2	3,1	181,8	112,9	181,8	87,5
Asetik asit	Miktar	862,0	1 629,0	840,0	1 100,0	1 200,0	93,5	70,0	119,4	81,6
	Değer	3,1	4,4	4,5	4,4	4,5	1 100,0	100,0	141,9	102,3
Etil alkol (Mil. litre)	Miktar	26,4	26,0	22,1	26,0	27,0	100,0	81,9	98,5	85,0
	Değer	28,9	28,9	25,7	28,9	30,5	100,0	84,3	100,0	88,9
Benzen	Miktar	11 473,0	10 304,0	12 609,0	12 000,0	13 000,0	85,9	97,0	89,8	122,4
	Değer	6,8	4,9	8,3	5,7	8,6	86,0	103,7	72,1	169,4
Toluen	Miktar	799,9	917,0	783,0	900,0	900,0	101,9	87,0	114,8	85,4
	Değer	1,2	1,4	1,4	0,9	1,3	155,6	107,7	116,7	100,0
Kallen	Miktar	514,0	292,0	587,0	550,0	550,0	71,3	106,7	76,3	149,7
	Değer	0,8	0,7	1,3	1,0	0,8	70,0	162,5	87,5	185,7
Naftalin	Miktar	1 215,0	632,0	2 415,0	850,0	1 800,0	74,4	134,2	52,0	382,1
	Değer	3,0	1,2	2,0	1,6	4,6	75,0	43,5	40,0	166,7
Azotlu gübreler (% 21)	Miktar	154 155,0	166 185,0	248 959,0	231 730,0	500,000,0	71,7	49,8	107,8	149,8
	Değer	102,6	71,8	106,0	100,0	309,0	71,8	34,9	70,0	150,4
Fosfatlı gübreler (% 18 P.O.)	Miktar	208 349,0	274 045,0	241 588,0	305 430,0	427 000,0	89,6	55,3	132,8	88,2
	Değer	53,8	78,0	69,2	87,0	116,1	89,7	59,6	145,0	88,7
Boyar maddeler	Miktar	632,0	384,0	500,0	900,0	1 000,0	42,7	50,0	60,8	130,2
	Değer	14,1	9,3	11,3	21,8	24,7	42,7	45,7	66,0	121,5
Plastik maddeler	Miktar	4 500,0	5 857,0	22 346,0	7 000,0	18 200,0	84,1	137,9	130,8	379,6
	Değer	27,0	22,1	106,3	26,3	93,1	84,0	114,2	81,8	481,0

TABLO : 824 — Kimya Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde meydana gelen artış	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Plastikleştiriciler	Miktar	1 800,0	3 221,0	5 429,0	4 000,0	5 000,0	80,5	102,8	178,4	168,1
	Değer	11,3	22,2	35,9	26,8	34,8	72,2	138,1	206,2	154,7
Reyon	Miktar	665,0	533,0	220,0	650,0	650,0	82,0	49,2	80,2	68,0
	Değer	13,4	15,1	9,8	18,4	14,9	82,1	94,4	112,7	63,0
Viskon	Miktar	1 041,0	1 230,0	1 206,0	1 050,0	1 050,0	117,1	114,9	118,2	98,1
	Değer	10,7	12,9	10,7	11,9	12,5	116,8	125,6	120,9	112,9
Sentetik lifler	Miktar	2 000,0	3 000,0	5 045,0	9 700,0	12 000,0	58,1	47,0	184,5	153,0
	Değer	40,0	60,0	146,7	145,3	247,2	65,1	59,2	200,0	162,4
Boyalar	Miktar	18 000,0	21 100,0	24 483,0	18 400,0	25 000,0	97,2	97,2	117,2	116,0
	Değer	122,8	185,3	262,9	144,0	180,3	128,7	145,8	139,5	141,9
Vernikler	Miktar	2 748,0	2 900,0	3 234,0	2 600,0	3 000,0	118,5	108,4	107,4	110,3
	Değer	17,7	17,6	25,1	13,5	18,9	113,5	178,4	99,4	190,4
Sabunlar	Miktar	96 000,0	85 000,0	100 000,0	96 000,0	96 000,0	88,5	90,0	88,5	117,6
	Değer	270,0	315,8	475,0	240,0	285,3	98,6	167,7	118,1	149,0
Deterjanlar	Miktar	18 200,0	29 000,0	21 300,0	22 000,0	28 000,0	126,1	111,9	159,3	107,4
	Değer	80,3	130,5	230,4	102,5	141,6	126,1	176,3	146,1	191,9
Kibrit Milyon Kutu)	Miktar	763,0	875,0	960,0	760,0	825,0	115,1	108,3	114,7	109,7
	Değer	38,6	72,2	84,3	62,7	80,0	115,1	168,6	187,1	116,8
Matbaa mürekkebi	Miktar	263,0	563,0	1 306,0	500,0	910,0	110,6	143,5	210,3	236,2
	Değer	0,5	14,2	22,5	12,8	6,1	110,9	368,9	2 840,0	158,4
Don yağı	Miktar	7 200,0	8 628,0	27 501,0	7 400,0	7 800,0	116,6	352,6	119,8	318,7
	Değer	26,0	29,1	96,2	24,9	40,2	116,9	236,8	80,8	327,1
Fıstık yağı	Miktar	13 778,0	18 000,0	15 000,0	15 000,0	15 000,0	120,0	100,0	130,6	83,3
	Değer	40,3	54,8	43,1	45,1	45,0	120,0	95,6	134,0	78,6
Vaseks	Miktar	8 059,0	7 873,0	8 907,0	7 000,0	11 950,0	112,5	75,0	97,7	113,2
	Değer	12,9	12,9	14,5	11,5	18,3	112,2	79,1	100,0	112,4
Gülyağı	Miktar	—	—	—	—	—				
	Değer	6,1	7,6	10,3	8,0	8,6	95,0	183,9	124,6	135,5
Meyan balı	Miktar	1 630,0	1 585,0	1 630,0	—	2 800,0	—	58,5	97,2	102,4
	Değer	6,3	6,8	8,4	—	6,4	—	131,2	107,9	123,5
Tarım mücadele ilâçları	Miktar	72 448,0	51 229,0	44 397,0	24 300,0	25 000,0	211,2	177,5	228,7	86,6
	Değer	107,7	156,6	162,4	116,0	122,6	135,0	132,4	145,4	103,7
Tarım mücadele ilâçları As. Mad.	Miktar	4 735,0	7 410,0	6 332,0	5 000,0	5 250,0	148,2	120,6	156,5	85,5
	Değer	16,6	17,0	19,3	17,5	19,0	97,1	101,6	102,4	113,5
Tıbbi ilâçlar	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	752,0	835,0	928,0	679,8	911,6	122,4	101,8	109,7	112,5
Tıbbi ilâç aktif maddeleri	Miktar	—	—	—	—	—				
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diğerleri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	424,0	430,0	540,0	793,0	550,0	84,2	98,2	101,4	125,6
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	2 363,7	2 778,7	3 674,7	2 616,4	3 448,5	98,7	106,7	117,5	132,3

TABLO : 920 — Kimya Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Paşal : CIF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program İthalât tahminleri		Program tahminlerin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Soda	Miktar	43 292,0	43 490,0	48 671,0	49 250,0	53 000,0	88,3	91,8	100,5	111,9
	Değer	20,2	21,2	24,7	24,0	27,3	88,3	90,5	104,9	116,5
Sud kostik (% 100)	Miktar	27 188,0	19 350,0	23 212,0	18 500,0	32 000,0	104,6	72,5	71,2	119,9
	Değer	20,4	13,5	14,7	6,2	30,9	217,7	47,6	66,2	108,9
SS.fat asidi (% 100)	Miktar	49 516,0	44 770,0	12 348,0	72 169,0	129 000,0	62,0	95,7	90,4	27,6
	Değer	12,2	11,1	2,8	17,9	33,0	62,0	8,5	91,0	25,2
Sodyum bikarbonat	Miktar	7 079,0	15 375,0	15 994,0	9 600,0	13 800,0	160,2	115,8	217,2	103,8
	Değer	3,9	8,1	8,4	5,2	7,7	155,8	109,1	207,7	103,7
Karpit	Miktar	—	43,0	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	0,1	—	—	—	—	—	—	—
Alüminyum stifat	Miktar	1 438,0	6 581,0	7 082,0	5 500,0	6 000,0	119,1	118,0	455,6	108,1
	Değer	1,0	3,0	2,9	2,5	4,3	120,0	67,4	300,0	96,7
Fosfat asidi	Miktar	—	27 306,0	45 000,0	—	—	—	—	—	164,8
	Değer	—	30,8	34,0	—	—	—	—	—	163,5
Klorür asidi	Miktar	455,0	320,0	48,0	—	—	—	—	70,3	15,0
	Değer	0,3	0,2	0,1	—	—	—	—	66,7	50,0
Astik asit	Miktar	63,0	180,0	189,0	—	—	—	—	285,7	105,0
	Değer	0,2	0,4	0,5	—	—	—	—	200,0	125,0
Toluen	Miktar	613,0	3 191,0	3 636,0	—	800,0	—	379,5	520,6	96,1
	Değer	0,8	2,6	2,1	—	1,9	—	210,0	325,0	80,8
Ksilen	Miktar	985,0	1 647,0	2 068,0	1 850,0	1 150,0	193,8	181,6	165,5	126,8
	Değer	1,3	1,8	2,3	0,7	1,4	257,4	164,3	150,0	127,8
Triklor etilen	Miktar	1 521,0	1 750,0	1 407,0	1 400,0	1 700,0	125,0	82,8	115,1	80,4
	Değer	2,5	2,6	2,1	2,1	2,7	123,8	77,8	113,0	80,8
Titan oksitleri	Miktar	2 816,0	1 888,0	4 093	3 500,0	3 250,0	53,9	125,9	67,0	216,8
	Değer	11,1	15,1	16,5	12,8	13,4	111,0	123,1	136,0	109,3
Çinko oksit	Miktar	2 358,0	2 527,0	2 539,0	3 000,0	3 750,0	84,2	92,3	98,8	100,5
	Değer	7,0	6,6	6,3	7,8	7,9	84,6	82,3	94,3	95,5
Mangan oksitleri	Miktar	1 654,0	680,0	726,0	2 000,0	2 000,0	34,0	36,4	64,5	107,1
	Değer	2,5	1,5	2,7	4,4	5,2	34,1	51,9	60,0	180,0
Azotlu gübreler (% 21 N)	Miktar	550 038,0	794 848,0	1 018 000,0	797 485,0	1 100 000,0	99,7	92,4	144,5	127,8
	Değer	178,5	194,5	264,6	256,2	328,9	82,3	86,7	109,0	131,5
Fosfatlı gübreler (% 18 P_2O_5)	Miktar	480 900,0	1 158 000,0	734 478,0	837 000,0	1 362 000,0	141,9	55,4	267,0	63,5
	Değer	148,5	231,5	165,5	256,0	430,3	89,8	39,4	156,3	71,4
Potaslı gübreler (% 50 K_2O)	Miktar	94 138,0	20 389,0	22 700,0	30 000,0	40 000,0	67,5	56,3	83,9	117,6
	Değer	12,3	10,1	11,9	18,0	20,6	67,3	57,5	82,1	117,5
Boyar maddeler	Miktar	3 005,0	2 256,0	2 377,0	3 000,0	3 000,0	74,5	75,9	74,4	101,8
	Değer	68,0	73,9	84,7	67,9	69,9	108,8	121,2	108,7	114,6

TABLO : 335 — Kimya Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Plastik maddeler	Miktar	47 562,0	56 669,0	43 630,0	48 000,0	43 800,0	118,1	99,6	119,1	77,0
	Değer	162,2	170,2	94,5	142,7	149,4	119,3	63,2	104,9	55,5
Plastikleştiriciler	Miktar	4 500,0	381,0	6 303,0	900,0	5 100,0	42,3	123,6	8,5	1 654,3
	Değer	15,4	1,4	18,0	4,6	13,5	30,4	116,1	9,1	1 285,7
Sentetik kauçuk	Miktar	13 234,0	14 645,0	11 236,0	12 000,0	20 000,0	122,0	56,2	110,7	76,7
	Değer	50,2	51,8	37,6	42,4	82,4	122,2	45,6	103,2	72,6
Karbon siyahı	Miktar	11 811,0	8 272,0	9 613,0	10 000,0	13 000,0	82,7	73,9	70,0	116,2
	Değer	23,1	16,2	18,6	19,6	26,8	82,6	69,4	70,1	114,8
Reyon	Miktar	5 561,0	5 951,0	5 280,0	5 650,0	6 500,0	117,8	81,2	107,0	88,7
	Değer	39,5	40,0	34,6	30,1	53,6	132,9	64,5	101,3	86,5
Viskon	Miktar	8 003,0	4 003,0	5 169,0	9 250,0	8 500,0	43,3	60,8	50,0	129,1
	Değer	31,3	12,7	13,5	40,6	35,0	31,3	39,4	40,6	106,7
Sentetik lifler	Miktar	12 800,0	16 303,0	13 040,0	5 300,0	6 000,0	307,6	217,3	127,4	80,0
	Değer	107,3	128,0	78,9	41,5	65,0	308,4	116,0	119,3	61,6
Boyalar	Miktar	512,0	321,0	258,0	59,0	—	544,1	—	62,7	80,4
	Değer	4,9	2,7	2,5	0,5	—	540,0	—	55,1	92,6
Vernikler	Miktar	397,0	407,0	396,0	500,0	800,0	81,4	49,5	102,5	97,3
	Değer	3,4	3,6	3,5	4,5	7,4	80,0	47,3	105,9	97,2
Matbaa mürekkebi	Miktar	1 472,0	1 772,8	1 299,0	1 500,0	1 240,0	118,1	104,8	120,4	73,3
	Değer	11,1	14,0	9,4	11,4	10,3	122,8	91,3	126,1	67,1
Boş film ve kâğıtlar	Miktar	1 050,0		857,0	—	1 200,0	—	71,4	—	—
	Değer	25,5	28,9	24,9	25,0	29,9	115,6	116,7	113,3	120,8
Don yağı	Miktar	8 780,0	6 372,0	1 909,0	9 100,0	9 200,0	70,0	21,7	88,5	31,4
	Değer	18,0	10,9	4,1	18,7	19,5	58,3	21,0	30,3	37,6
Tarım Mü[illegible]leri	Miktar	2 034,0	10 998,0	10 544,0	2 700,0	2 500,0	407,3	66,2	540,7	150,4
	Değer	18,0	15,7	19,1	26,7	22,7	58,8	84,1	87,2	121,7
Tarım Mü[illegible] Ait Mal	Miktar	4 871,0	9 277,0	10 817,0	5 200,0	5 500,0	178,4	197,2	190,5	116,9
	Değer	43,0	69,4	68,7	46,5	50,4	149,2	136,3	161,4	99,0
Tıbbî Ilaçlar	Miktar									
	Değer	7,0	8,-	8,3	7,3	5,2	113,7	159,6	159,6	100,0
Tıbbî ilâç ambalaj malz.	Miktar									
	Değer	185,0	191,5	206,7	200,0	221,5	96,8	92,9	104,6	106,3
Diğerleri	Miktar									
	Değer	473,0	248,0	373,0	367,7	474,5	78,3	78,6	60,9	129,5
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	1 706,1	1 674,2	1 702,2	1 646,3	2 257,5	100,5	75,4	98,0	101,7

TABLO : 856 — Kimya Sektörü 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat :

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7) = (4)/(2)	(8) = (6)/(4)
Soda	48.671,0	24,7	54 000,0	32,0	60 000,0	36,6	129,6	114,4
Sud kostik (% 100)	35 692,0	37,1	41 000,0	61,3	47 000,0	78,1	165,2	127,4
Sülfat asidi (% 100)	78 696,0	39,1	96 500,0	46,7	533 000,0	138,5	119,4	296,6
Tuz	588 804,0	21,5	625 000,0	23,2	650 000,0	24,1	107,9	103,9
vSodyum bikarbonat	15 954,0	8,4	16 600,0	10,4	17 300,0	14,6	123,8	140,4
Teknik amonyum nitrat	7 493,0	16,2	9 000,0	18,4	9 500,0	19,4	113,6	105,4
Karpit	16 900,0	26,3	10 000,0	25,8	10 000,0	25,8	98,1	100,0
Alüminyum sülfat	7 080,0	2,9	10 600,0	7,7	12 200,0	10,8	265,5	140,3
Boraks	630,0	1,0	800,0	1,3	1 000,0	1,7	130,0	130,8
Sodyum perborat	2 701,0	5,3	3 750,0	11,2	5 500,0	16,5	211,3	147,3
Borik asit	653,0	1,2	850,0	2,1	1 000,0	2,5	175,0	119,0
Fosfat asidi	45 000,0	34,0	31 400,0	30,1	106 000,0	84,8	88,5	281,7
Karbon sülfür	765,0	1,9	940,0	2,5	1 550,0	4,0	131,6	160,0
Eakır sülfat	2 688,0	3,9	1 500,0	3,2	1 500,0	2,0	82,1	62,5
Nitrat asidi	5 346,0	12,0	5 500,0	12,2	5 600,0	12,3	101,7	100,8
Klorür asidi	4 946,0	3,6	6 700,0	5,6	13 500,0	8,6	155,6	153,6
Asetik asit	1 029,0	5,0	1 100,0	5,9	1 150,0	6,0	118,0	101,7
Etik alkol (Milyon litre)	22,1	25,7	23,7	28,8	24,7	29,9	112,1	103,8
Benzen	12 609,0	6,3	12 920,0	8,7	12 980,0	8,8	104,8	101,1
Toluen	3 619,0	3,5	4 600,0	4,8	5 400,0	6,7	137,1	139,6
Ksilen	2 675,0	3,6	3 200,0	5,4	3 800,0	7,0	150,0	129,6
Naftalin	1 453,0	1,5	1 600,0	1,1	1 650,0	1,1	73,3	100,0
Triklor etilen	1 407,0	2,1	1 900,0	4,0	2 100,0	5,9	190,5	147,5
Titan oksitleri	4 093,0	16,5	4 300,0	22,7	4 700,0	31,0	137,6	136,6
Çinko oksit	2 539,0	6,5	2 750,0	9,2	3 000,0	13,0	141,5	141,3
Mangan oksitleri	278,0	2,7	100,0	5,6	1 100,0	6,9	207,4	122,2
Azotlu gübreler (% 21 N)	1 167 458,0	371,5	1 380 000,0	490,8	1 800 000,0	842,7	132,1	171,7
Fosfatlı gübreler (% 18 P_2O_5)	1 150 357,0	265,8	1 039 000,0	317,4	2 000 000,0	763,7	119,4	240,6
Potaslı gübreler (% 50 K_2O)	24 129,0	11,9	24 000,0	16,9	40 000,0	33,0	134,0	206,3
Boyar maddeler	2 777,0	96,0	3 000,0	65,3	3 200,0	105,4	68,0	161,4
Polivinil klorür	14 766,0	37,7	22 000,0	117,8	31 000,0	227,0	332,5	192,7
Polietilen	18 301,0	27,2	26 300,0	105,9	36 000,0	176,5	389,3	166,7
Polistren	4 706,0	11,0	5 400,0	14,0	6 200,0	22,7	127,3	162,1
Polipropilen	285,0	0,5	315,0	1,0	350,0	1,7	200,0	170,0
Polivinil asetat	7 396,0	44,4	9 065,0	58,9	11 994,0	81,1	132,7	137,7

TABLO : 938 — Kimya Sektörü 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat :

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Plastikleştiriciler	5 500,0	37,3	7 900,0	57,0	9 000	81,7	152,8	90,7
Stiren - Butadien kauçuğu	9 350,0	31,6	12 100,0	52,7	14 300,0	76,0	166,8	144,2
Cis - Polibutadien kauçuğu	1 896,0	6,0	2 500,0	12,8	2 900,0	15,7	206,2	125,6
Karbon siyahı	9 613,0	18,6	11 800,0	36,0	13 400,0	52,5	193,5	145,8
Reyon	5,800	44,2	6 700,0	70,1	8 000,0	96,8	158,6	137,6
Viskon	6.375,0	29,5	7 000,0	44,0	7 500,0	69,2	149,2	157,2
Poliakrilik elyaf	4 825,0	25,7	5 300,0	25,6	5 850,0	98,1	99,6	383,2
Poliamid elyaf	2 879,0	55,1	3 850,0	94,4	5 000,0	125,7	171,3	133,2
Polister elyaf	7 119,0	117,5	8 900,0	202,9	12 000,0	296,9	172,7	147,2
Yağlı boyalar	3.870,0	49,3	4 300,0	59,2	4 900,0	69,0	120,1	116,6
Selülozik boyalar	10 666,0	121,6	12 230,0	146,1	14 036,0	170,5	120,1	116,7
Sentetik boyalar	8 440,0	80,1	9 720,0	96,3	11 130,0	112,4	120,2	116,7
Diğer boyalar	1 735,0	14,4	2 000,0	19,0	2 300,0	22,0	131,9	115,8
Vernikler	3 650,0	31,6	4 000,0	34,2	4 500,0	50,1	108,2	146,5
Sabunlar	100 000,0	475,0	101 000,0	505,0	102 000,0	510,0	106,3	101,0
Deterjanlar	31 300,0	250,4	35 000,0	288,0	39 200,0	323,0	115,0	112,0
Kibrit (Milyon kutu)	960,0	84,3	990,0	103,0	1 000,0	125,0	122,2	121,4
Matbaa mürekkebi	2 605,0	31,9	3 060,0	46,7	3 540,0	59,3	146,4	127,0
Boş film ve kâğıtlar	—	34,9	—	37,0	—	59,0	106,0	159,5
Don yağı	29 500,0	99,3	38,500,0	130,3	27 900,0	97,5	131,2	74,8
Prina yağı	15 000,0	43,1	6 500,0	19,2	17 500,0	51,7	44,5	269,3
Valeks	3 342,0	7,9	2 350,0	7,4	2 500,0	6,7	93,7	90,5
Tarım mücadele ilâçları	60 908,0	131,1	64 300,0	197,9	68 000,0	210,0	109,3	106,1
Tarım mücadele ilâçları aktif Mad.	14 624,0	83,6	12 650,0	122,0	16 400,0	161,5	145,9	132,4
Tıbbi ilâçlar	—	953,3	—	1 035,7	—	1 139,5	111,0	110,0
Tıbbi ilâç aktif maddeleri	—	206,7	—	260,0	—	513,0	126,4	197,3
Diğerleri	—	1 002 0	—	1 180,5	—	1 435,2	117,8	121,6
SEKTÖR TOPLAMI	—	5 275,5	—	6 459,7	—	8 850,2	122,4	137,0

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 257 — Kimya Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Boraks	12,3	13,7	22,0	111,4	160,6
Borik asit	6,5	13,5	20,0	207,7	148,1
Bakır sülfat	—	—	3,1	—	—
Naftalin	0,5	1,0	1,0	200,0	100,0
PVA	—	—	3,3	—	—
Plastikleştiriciler	—	—	24,1	—	—
Poliamid elyaf	3,9	10,0	16,4	256,4	164,0
Polyester elyaf	0,2	5,1	23,1	2550,0	452,9
Valeks	6,6	10,7	14,4	161,1	134,6
Gülyağı	10,3	13,9	22,9	134,9	164,7
Mayan balı	8,4	13,4	17,8	159,5	132,8
Tarım mücadele ilâçları	0,4	1,5	3,3	375,5	220,0
Tarım mücadele ilâç aktif maddeleri	1,4	9,0	5,6	642,9	62,2
Tıbbî ilâçlar	3,0	18,0	42,0	600,0	233,3
Tıbbî ilâç aktif maddeleri	—	—	12,0	—	—
Diğerleri	8,8	20,0	30,0	227,3	150,0
SEKTÖR TOPLAMI	62,3	129,8	261,0	208,3	201,1

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 238 — Kimya Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (!)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Sud kostik (% 100)	12 480,0	22,4	19 548,0	35,6	35 440.0	63.3	158.9	177,8
Sülfat asidi (% 100)	66 350.0	36,3	66 500,0	37,2	503 000,0	125,6	102,5	337,6
Tuz	588 804,0	21,5	625 000,0	23.2	650 000.0	24,1	107,9	103,9
Teknik amonyum nitrat	7 493,0	16,2	9 000,0	16,4	9 500.0	19,4	113,6	105,4
Karpit	10 327,0	26,2	9 625,0	24,1	10 000.0	25.8	92,0	107,1
Boraks	18 198,0	20,0	16 900,0	18,6	19 000.0	23,7	93.0	127,4
Borik asit	6 762,0	13,5	9 200,0	18,4	11 500,0	26,5	136,3	144.0
Fosfat asidi	—	—	11 400.0	9.1	106 000,0	84,8	—	931,9
Karbon sülfür	765.0	1,9	940.0	2.5	1 550,0	4,0	131,6	160,0
Bakır sülfat	2 688,0	3,9	1 500,0	3,2	2 000,0	5,1	82,1	159,4
Nitrat asidi	5 346,0	12,0	5 500.0	12,2	5 600.0	12.3	101,7	100 5
Klorür asidi	4 838,0	3,5	6 700,0	5,6	13 500,0	8,6	160,0	153,6
Asetik asit	840,0	4,5	1 000.0	5.6	1 000,0	5,6	124,4	100,0
Etil alkol (Mil. Lt.)	22,1	25.7	23 7	28 8	24,7	29.9	112,1	103,8
Benzen	12 609,0	8.3	12 920,0	8,7	12 980.0	8,8	104,8	101,1
Toluen	783.0	1.4	910.0	1.7	915,0	1,7	121,4	100,0
Ksilen	587.0	1.3	502.0	1.1	502,0	1,1	84.6	100,0
Naftalin	2 415.0	2.0	2 700.0	2.1	2 700 0	2,1	105.0	100.0
Azotlu gübreler (% 21 N)	248 959.0	108.0	380 000.0	167.8	953 000.0	419,2	155,4	249,8
Fosfatlı gübreler (% 18 P_2O_5)	241 588.0	69,2	364 000.0	121.0	1 092 000.0	426.6	174,9	352,6
Boyar maddeler	500.0	11.3	600 0	15 3	700 0	28.4	135.4	185,6
Polivinil klorür	—	—	7 800.0	62.8	20 800 0	167.0	—	265,9
Polietilen	—	—	7 000.0	54.0	12 000,0	92.5	—	171,3
Polivinil asetat	7 346.0	44.2	9 065.0	58.9	12 994.0	84.4	133.3	143,3

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Plastikleştiriciler	5 129,0	35,9	5 920,0	42,6	16 000,0	75,8	118,7	177 9
Reyon	320,0	9,6	400,0	12,4	525,0	16,3	129,2	131,5
Viskon	1 206,0	15,7	1 200,0	14,8	3 000,0	41,6	94,3	281,1
Poliskrilik elyaf	—	—	—	—	5 000,0	92,5	—	—
Poliamid elyaf	1 455,0	46,9	3 260,0	96,2	4 840,0	133,1	205,1	138,4
Poliester elyaf	4 035,0	96,2	6 200,0	196,0	12 900,0	322,0	203,7	164,3
Yağlı boyalar	3 870,0	49,3	4 300,0	59,2	4 900,0	69,0	120,0	116,6
Sellülozik boyalar	10 641,0	121,4	12 200,0	145,7	14 000,0	170,0	120,0	116,7
Sentetik boyalar	8 417,0	79,9	9 700,0	95,9	11 100,0	111,9	120,0	116,7
Diğer boyalar	1 525,0	12,3	1 750,0	14,8	2 000,0	17,2	120,3	116,2
Vernikler	3 254,0	35,1	3 625,0	39,2	4 150,0	44,8	111,7	114,3
Sabunlar	100 000,0	475,0	101.000,0	505,0	102 000,0	510,0	106,3	101,0
Deterjanlar	31 300,0	250,4	35 000,0	288,0	39 200,0	323,0	115,0	112,2
Kibrit (Milyon kutu)	960,0	84,3	990,0	103,0	1 000,0	125,0	122,2	121,4
Matbaa mürekkebi	1 306,0	22,5	2 213,0	39,1	2 850,0	50.6	173,8	129.4
Don yağı	27 501,0	95.2	31 500,0	110,2	26 400,0	92,4	115,8	83,8
Prina yağı	15 000.0	43,1	6 500,0	19,2	17 500,0	51,7	44,5	269,3
Valeks	8 957,0	14,5	9 850,0	18,1	10 500,0	21,1	124,8	116,6
Gülyağı	—	10,3	—	13,9	—	22,9	134,9	164,7
Meyan balı	1 639,0	8,4	1 690,0	13,4	1 950,0	17,8	159,5	132,8
Tarım mücadele ilâçları	44 387,0	162,4	63 050,0	175,2	67 100,0	189,7	107,9	108,3
Tarım mücadele ilâçları aktif maddeleri	6 332,0	19,3	6 650,0	26,5	7 800,0	31,1	137,3	117,4
Tıbbî ilâçlar	—	928,0	—	1 040,0	—	1 165,0	112,0	112,0
Tıbbî ilâç aktif maddeleri	—	—	—	—	60,0	25,0	—	—
Diğerleri	—	605,7	—	650,5	—	701,2	107,4	107,8
SEKTÖR TOPLAMI	—	3 674,7	—	4 454,8	—	6 111,2	121,2	137,2

TABLO : 239 — Kimya Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Soda	24,7	32,0	36,6	129,6	114,4
Sud kostik (% 100)	14,7	25,7	14,8	174,8	57,6
Sülfat asidi (% 100	2,8	9,5	12,9	339,3	135,8
Sodyum bikarbonat	8,4	10,4	14,6	123,8	140,4
Karpit	0,1	—	—	—	—
Alüminyum sülfat	2,9	7,7	10,8	265,5	140,3
Sodyum Perborat	5,3	11,2	16,5	211,3	147,3
Fosfor asidi	34,0	21,0	—	61,8	—
Klorür asidi	0,1	—	—	—	—
Asetik asit	0,5	0,3	0,4	60,0	133,3
Tolüen	2,1	3,1	5,0	147,6	161,3
Ksilen	2,3	4,3	5,9	187,0	137,2
Triklor Etilen	2,1	4,0	5,9	190,5	147,5
Titan oksitler	16,5	22,7	31,0	137,6	136,6
Çinko oksit	6,5	9,2	13,0	141,5	141,3
Mangan oksitleri	2,7	5,6	6 9	207 4	123,2
Azotlu gübreler (% 21 N)	294 6	323.0	423,5	109,6	131,1
Fosfatlı gübreler (% 18 P_2O_5)	165 5	196 4	337.1	118,7	171,6
Potaslı gübreler (% 50 K_2O)	11 9	16.0	33.0	134.5	206.2
Boyar maddeler	84.7	50.0	77.0	59 0	154.0
PVC	37.7	55.0	60.0	145.9	109.1
Polietilen	27.2	51.9	84 0	190.8	161.8
Polistiren	11 0	14.0	22.7	127.3	162.1

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Polipropilen	0,5	1,0	1,7	200,0	170,0
Polivinil asetat	0,2	—	—	—	—
Plastikleştiriciler	18,0	—	—	—	—
Stiren - Butadien kauçuğu	31,6	52,7	70,7	166,8	144,2
Cis - Polibutadien kauçuğu	66,0	12,5	15,7	208,3	125,6
Karbon siyahı	18,6	36,0	52,5	193,5	145,8
Reyon	34,6	57,7	80,3	166,8	139,2
Viskon	13,8	29,2	27,6	211,6	94,5
Poliakrilik elyaf	25,7	25,6	5,6	99,6	21,9
Poliamid elyaf	12,1	8,2	9,0	67,8	109,8
Poliester elyaf	21,5	12,0	—	55,8	—
Sellülozik boyalar	0,2	0,4	0,5	200,0	125,0
Sentetik boyalar	0,2	0,4	0,5	200,0	125,0
Diğer boyalar	2,1	4,2	4,8	200,0	114,3
Vernikler	3,5	5,0	5,3	142,9	106,0
Matbaa mürekkebi	9,4	7,6	8,7	80,9	114,5
Boş film ve kâğıtlar	34,9	37,0	59,0	106,0	159,5
Don yağı	4,1	20,1	5,1	490,2	25,4
Tarım mücadele ilâçları	19,1	24,2	23,6	126,7	97,5
Tarım mücadele ilâçları aktif maddeleri	66,7	104,5	136,0	152,1	130,1
Tıbbî ilâçlar	8,3	13,7	16,5	165,1	120,4
Tıbbî ilâç aktif maddeleri	205,7	260,0	500,0	126,4	192,3
Diğerleri	405,1	550,0	760,0	135,8	138,2
SEKTÖR TOPLAMI	1,702,2	2 135,0	3 000,0	125,4	140,5

TABLO : 240 — Petrol Ürünleri Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Ana Depo Satış F.

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri 1967 (1)	Talep gerçekleşmeleri 1968 (2)	Talep gerçekleşmeleri 1969 (3)	Program talep tahminleri 1968 (4)	Program talep tahminleri 1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(4)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1969 (7)=(3)/(5)	Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1969/1968 (9)=(3)/(2)
LPG	Miktar	108,3	158,0	199,6	130,0	220,0	113,4	90,7	137,0	135,3
	Değer	—	131,3	170,8	—	—				
Benzin	Miktar	849,9	918,7	982,6	900,0	1 050,0	102,1	93,6	109,0	107,0
	Değer	—	1 261,9	1 391,5	—	—				
Nafta	Miktar	31,0	10,7	38,9	—	50,0	—	77,0	72,9	170,3
	Değer	—	2,1	7,9	—	—				
Gazyağı	Miktar	435,5	479,1	501,4	480,0	624,0	99,0	80,3	105,2	150,5
	Değer	—	455,1	494,6	—	—				
Jet yakıt	Miktar	175,7	159,2	161,4	175,0	165,0	91,0	99,3	88,5	102,9
	Değer	—	55,7	58,2	—	—				
Motorin	Miktar	1 493,2	1 636,1	1 844,5	1 480,0	1 700,0	110,5	108,5	110,5	112,7
	Değer	—	1 573,6	1 827,3	—	—				
Fuel-oil	Miktar	2 077,4	2 446,6	2 885,2	2 300,0	2 940,0	119,2	101,7	129,6	109,1
	Değer	—	489,3	594,4	—	—				
Solvent	Miktar	2,6	4,0	4,8	3,0	4,5	133,3	106,7	100,0	120,0
	Değer	—	4,3	5,3	—	—				
Asfalt	Miktar	174,9	186,6	222,9	180,0	240,0	103,7	94,9	106,7	122,1
	Değer	—	84,0	103,3	—	—				
Rafineri yakıt gazı	Miktar	106,0	98,6	99,6	—	40,0	—	249,0	177,0	101,0
	Değer	—	—	—	—	—				
Madeni yağ	Miktar	103,6	111,9	125,9	110,0	170,0	102,5	72,3	108,9	108,9
	Değer	—	177,1	205,2	—	—				
Diğerleri	Miktar	9,8	3,8	4,2	13,0	10,0	292,3	42,0	38,8	110,5
	Değer	—	9,[illegible]	10,8	—	—				
TOPLAM	Miktar	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	112,7	99,6	117,1	110,4
	Değer	—	4 245,9	4 869,3	—	—				

TABLO : 241 — Petrol Ürünleri Sanayii Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat FOB

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Nafta	Miktar	12,0	11,9	—	60,0	10,0	19,8	—	99,2	—
	Değer	—	2,0	—	—	—				
Fuel-Oil	Miktar	216,3	295,2	106,1	100,0	—	295,2	—	136,5	35,9
	Değer	—	23,2	8,5	—	—				
Benzin	Miktar	6,0	—	—	10,0	10,0	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—				
Motorin	Miktar	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—				
Gazyağı	Miktar	—	—	—	—	50,0	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—				
TOPLAM	Miktar	235,1	307,1	106,1	170,0	70,0	180,6	151,6	130,6	34,5
	Değer	23,1	25,2	8,5	19,4	4,2	129,9	202,4	109,1	33,7

TABLO : 242 — Petrol Ürünleri Sanayii Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Ana Depo Satış Fi.

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
LPG	Miktar	107,7	131,2	132,5	130,0	160,0	100,9	82,8	121,8	101,0
	Değer	—	109,0	113,4	—	—				
Benzin	Miktar	796,9	912,8	929,4	900,0	1 050,0	101,4	88,5	114,5	101,8
	Değer	—	1 255,0	1 316,2	—	—				
Nafta	Miktar	43,0	19,6	21,7	60,0	50,0	32,7	43,4	45,6	110,7
	Değer	—	3,9	4,5	—	—				
Gazyağı	Miktar	392,0	473,6	422,8	480,0	624,0	98,7	75,9	120,7	89,3
	Değer	—	453,6	417,1	—	—				
Jet yakıtı	Miktar	175,4	160,2	162,4	175,0	165,0	91,9	98,7	91,7	101,2
	Değer	—	73,6	58,7	—	—				
Motorin	Miktar	1 259,1	1 504,1	1 424,2	1 500,0	1 700,0	100,3	83,8	119,5	94,7
	Değer	—	1 446,6	1 410,9	—	—				
Fuel-Oil 4-5-6	Miktar	2 302,6	2 765,6	2 960,1	2 400,0	2 915,0	115,2	101,5	120,1	107,0
	Değer	—	553,0	609,8	—	—				
Solvent	Miktar	2,7	3,5	3,9	3,0	3,0	116,7	130,0	129,6	111,4
	Değer	—	3,7	4,3	—	—				
Asfalt	Miktar	185,9	186,4	222,7	180,0	240,0	103,6	92,8	103,9	119,5
	Değer	—	83,9	103,3	—	—				
Rafineri yakıt gazı	Miktar	106,0	98,6	99,6	55,0	40,0	179,3	249,0	177,0	101,0
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	Miktar	5 371,4	6 255,6	6 379,3	5 888,0	6 947,0	106,4	91,8	177,7	102,0
	Değer	3 483,0	3 982,3	4 038,2	—	—				

TABLO : 243 — Petrol Ürünleri Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1969	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
LPG	Miktar	—	26,8	67,1	—	60,0	—	111,8	—	250,4
	Değer	—	11,2	28,8	—	—				
Benzin	Miktar	51,0	2,3	50,7	2,0	—	115,0	—	4,4	2 204,3
	Değer	—	0,6	13,4	—	—				
Gazyağı	Miktar	62,3	27,3	72,2	—	—	—	—	46,0	264,5
	Değer	—	11,8	14,5	—	—				
Motorin	Miktar	223,5	192,4	371,9	—	450,0	—	82,6	86,5	193,3
	Değer	—	41,3	82,3	—	—				
Fuel-Oil	Miktar	16,7	29,9	19,7	—	25,0	—	78,8	104,2	65,9
	Değer	—	2,8	1,9	—	—				
Solvent	Miktar	0,2	0,3	0,1	—	1,5	—	6,7	23,1	33,3
	Değer	—	0,4	0,1	—	—				
Madeni yağ	Miktar	103,7	126,2	98,4	110,0	170,0	114,7	57,9	121,8	78,0
	Değer	—	113,2	90,9	—	—				
Nafta	Miktar	—	3,0	16,8	—	—	—	—	—	56,0
	Değer	—	0,4	2,2	—	—				
Diğerleri	Miktar	9,8	4,6	3,4	11,0	10,0	41,8	34,0	46,9	73,9
	Değer	—	5,3	4,0						
Jet yakıtı	Miktar	4,5	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—				
TOPLAM	Miktar	481,6	412,8	700,3	122,0	716,5	338,4	97,7	85,7	169,6
	Değer	171,3	187,0	238,1	137,3	313,3	136,2	76,0	109,2	127,3

TABLO : 244 — Petrol Ürünleri Sanayii Sektörü (1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Ana Depo Satış Fiyatı

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
LPG	199,6	170,8	225,0	261,0	300,0	530,6	152,8	203,3
Benzin	982,6	1 391,5	1 050,0	1 643,4	1 150,0	2 142,1	118,1	130,3
Nafta	38,5	7,9	90,0	18,5	125,0	25,8	234,8	139,4
Gazyağı	501,3	494,3	530,0	595,0	550,0	767,0	120,4	129,0
Jet yakıtı	163,9	59,1	185,0	66,7	200,0	72,1	112,8	108,1
Motorin	1 844,5	1 827,3	2 200,0	2 446,9	2 500,0	3 293,8	133,9	134,6
Fuel-Oil 4 - 5 - 6	2 991,4	616,2	3 400,0	700,4	3 900,0	803,4	113,7	114,7
Solvent	4,8	5,3	5,5	6,1	7,0	7,7	115,1	126,2
Asfalt	227,8	105,6	250,0	115,9	300,0	139,1	109,7	120,0
Rafineri yakıt gazı	99,6	—	110,0	—	120,0	—	110,4	109,1
Madeni yağ	122,9	200,3	145,0	236,3	175,0	285,2	118,0	120,7
Diğerleri	4,2	10,8	5,5	14,2	7,0	18,0	131,5	126,8
TOPLAM	7 181,1	4 889,1	8 196,0	6 104,4	9 334,0	8 084,8	124,8	132,4

TABLO : 245 — Petrol Ürünleri Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Nafta	—	1,6	—	—	—
Fuel-Oil	8,5	8,1	16,2	94,3	200,0
Asfalt	—	6,0	15,0	—	250,0
SEKTÖR TOPLAMI	8,5	15,7	31,2	184,7	198,7

TABLO : 246 — Petrol Ürünleri Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Ana Depo Satış Fiyatı

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
LPG	132,5	113,4	175,0	203,1	300,0	530,6	179,1	261,3
Benzin	929,4	1 316,2	1 050,0	1 643,6	1 150,0	2 142,1	124,9	130,3
Nafta	21,7	4,5	100,0	20,6	125,0	25,8	457,8	125,2
Gazyağı	422,6	417,1	500,0	561,0	550,0	767,0	134,6	136,7
Jet yakıtı	162,9	58,7	185,0	66,7	200,0	72,1	113,6	108,1
Motorin	1 424,2	1 410,9	2 000,0	2 224,4	2 400,0	3 158,2	157,7	142,0
Fuel-Oil 4 - 5 - 6	2 960,1	609,8	3 500,0	721,0	4 100,0	844,6	118,2	117,1
Solvent	3,9	4,3	5,0	5,5	7,0	7,7	127,4	140,0
Asfalt	222,8	103,2	270,0	125,1	350,0	152,8	121,1	122,1
Rafineri yakıt gazı	99,6	—	110,0	—	120,0	—	110,4	109,0
SEKTÖR TOPLAMI	6 379,9	4 038,2	7 895,0	5 571,0	9 302,0	7 700,9	138,0	138,2

TABLO : 247 — Petrol Ürünleri Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF fiyatlarla

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer (1)	1970 Tahminleri Değer (2)	1971 Programı Değer (3)	Zincirleme Endeks 1970/1968 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
LPG	28,8	24,2	—	84,0	—
Benzin	13,4	—	—	—	—
Gazyağı	14,5	6,8	—	47,0	—
Motorin	82,3	50,2	37,1	61,0	73,9
Fuel-Oil	1,9	—	—	—	—
Solvent	0,1	0,7	—	700,0	—
Madeni yağ	90,9	151,6	268,4	166,7	177,0
Nafta	2,2	—	—	—	—
Diğerleri	4,0	5,3	9,9	132,5	186,8
SEKTÖR TOPLAMI	238,1	238,8	315,4	100,3	132,1

TABLO : 248 — Çimento Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri 1967 (1)	1968 (2)	1969 (3)	Program talep tahminleri 1968 (4)	1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(4)	1969 (7)=(3)/(5)	Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	1969/1968 (9)=(3)/(2)
Çimento	Miktar	4 439,0	5 067,0	6 012,0	5 804,0	6 155,0	87,3	97,7	114,1	118,6
	Değer	757,8	861,4	1 002,0	971,0	1 065,0	88,7	99,9	113,6	123,5
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	757,8	861,4	1 002,0	971,0	1 065,0	88,7	99,9	113,6	123,5

TABLO : 249 — Çimento Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Çimento	Miktar	—	0,9	0,2	—	—	—	—	—	222,2
	Değer	—	0,1	0,2	—	—	—	—	—	200,0
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	—	0,1	0,2	—	—	—	—	—	200,0

TABLO : 250 — Çimento Sanayii Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Çimento	Miktar	4 261,0	4 716,0	5 735,4	5 350,0	6 000,0	88,1	96,5	110,7	122,9
	Değer	740,5	801,7	985,2	926,7	1 020,0	86,5	96,6	108,2	122,9
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	740,5	801,7	985,2	926,7	1 020,0	86,5	96,6	108,2	122,9

TABLO : 251 — Çimento Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri 1967	1968	1969	Program ithalât tahminleri 1968	1969	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968	1969	İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Çimento	Miktar	178,0	351,0	282,0	454,0	146,0	77,3	193,1	197,2	80,3
	Değer	17,4	38,9	27,8	44,3	15,0	87,8	185,3	223,6	71,5
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	17,4	38,9	27,8	44,3	15,0	87,8	185,3	223,6	71,5

TABLO : 252 — Çimento Sektörü 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Miktar	Değer	1970 Tahminleri Miktar	Değer	1971 Programı Miktar	Değer	Zincirleme Endeks 1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Çimento	6 012,0	1 002,0	6 900,0	1 242,0	7 900,0	1 422	123,9	114,4
SEKTÖR TOPLAMI	6 012,0	1 002,0	6 900,0	1 242,0	7 900,0	1 422	123,9	114,4

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 253 — Çimento Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Çimento	0,2	20,0	75,0	1 000,0	375,0
SEKTÖR TOPLAMI	0,2	20,0	75,0	1 000,0	375,0

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 254 — Çimento Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Çimento	5 795,0	985,2	8 000,0	1 360,0	8 850,0	1 504,0	138,0	110,6
SEKTÖR TOPLAMI	—	985,2	—	1 360,0	—	1 504,0	138,0	110,6

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 255 Çimento Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Çimento	27,8	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	27,8	—	—	—	—

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 256 — Pişmiş Kilden ve Çimentodan Gereçler Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
İnşaat tuğlası (Milyon adet)	Miktar	1 720,0	2 250,0	2 500,0	1 836,0	2 500,0	122,5	100,0	130,8	111,1
	Değer	344,0	382,5	450,0	367,2	450,0	—	—	—	—
Kiremit (Milyon adet)	Miktar	207,0	247,0	280,0	214,0	279,0	115,4	100,4	119,3	113,4
	Değer	86,9	123,5	150,0	96,3	148,0	—	—	—	—
Ateş tuğlası ve harçlar (Bin ton)	Miktar	66,1	92,0	76,2	75,2	90,0	94,7	84,7	107,7	107,0
	Değer	54,0	77,4	64,5	59,3	75,0	—	—	—	—
Asbestli çimento boru (Bin ton)	Miktar	19,7	29,9	37,3	58,3	42,0	51,3	88,8	151,7	124,7
	Değer	36,3	44,7	69,9	102,6	66,7	—	—	—	—
Asbestli çimento levha (Bin m^2)	Miktar	1 200,0	608,0	1 551,0	1 500,0	700,0	40,5	221,6	50,7	255,1
	Değer	6,5	7,9	24,7	7,8	9,4	—	—	—	—
Beton direk, travers boru (Bin ton)	Miktar	71,0	90,3	103,4	90,0	110,0	100,3	94,0	127,1	114,5
	Değer	33,8	40,0	47,1	41,6	51,7	—	—	—	—
Beton oluk (Kanalet) (Bin M.)	Miktar	600,0	700,0	785,0	680,0	850,0	102,9	92,3	116,6	112,1
	Değer	33,1	35,0	36,2	37,5	45,1	—	—	—	—
Hafif betondan yapı gereçleri (Bin m^3)	Miktar	82,2	163,9	187,3	95,0	200,0	172,5	93,6	199,4	114,2
	Değer	12,6	16,6	20,7	14,5	22,1	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	607,2	727,6	863,1	726,8	868,0	—	—	—	—

TABLO : 257 — *Pişmiş Kilden ve Çimentodan Gereçler Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri*

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
İnşaat tuğlası (Milyon adet)	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kiremit (Milyon adet)	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ateş tuğlası ve harçlar (Bin ton)	Miktar	—	—	—	—	1,0	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	0,6	—	—	—	—
Asbestli çimento boru (Bi ton)	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Asbestli çimento levha (Bin m²)	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Beton direk, travers boru (Bin ton)	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Beton oluk (Kanalet) (Bin M.)	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hafif betondan yapı gereçleri (Bin m³)	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	—	—	—	—	0,6	—	—	—	—

TABLO : 258 — Pişmiş Kilden ve Çimentodan Gereçler Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
İnşaat tuğlası (Milyon adet)	Miktar	1 720,0	2 250,0	2 500,0	1 836,0	2 500,0	122,5	100,0	130,8	111,1
	Değer	344,0	382,5	450,0	367,2	450,0	—	—	—	—
Kiremit (Milyon adet)	Miktar	207,0	247,0	279,0	214,0	279,0	115,4	100,0	119,3	112,9
	Değer	86,9	123,5	148,0	96,3	148,0	—	—	—	—
Ateş tuğlası ve harçlar (Bin ton)	Miktar	46,1	71,2	82,4	65,2	90,0	109,2	91,5	154,4	115,7
	Değer	24,0	44,9	67,2	44,1	75,0	—	—	—	—
Asbestli çimento boru (Bin ton)	Miktar	19,7	29,9	35,7	58,3	42,0	51,3	85,0	151,7	119,3
	Değer	36,9	44,7	66,9	102,6	66,7	—	—	—	—
Asbestli çimento levha (Bin m²)	Miktar	500,0	608,0	1 552,0	600,0	700,0	101,3	221,7	121,6	255,2
	Değer	6,5	7,9	24,7	7,8	9,4	—	—	—	—
Beton direk, travers boru (Bin ton)	Miktar	71,0	90,3	96,4	90,0	110,0	100,3	87,6	127,1	106,7
	Değer	33,8	40,0	43,7	41,6	51,7	—	—	—	—
Beton oluk (Kanalet) (Bin M.)	Miktar	600,0	700,0	850,0	680,0	850,0	102,9	100,0	116,6	121,4
	Değer	33,1	35,0	45,1	37,5	45,1	—	—	—	—
Hafif betondan yapı gereçleri (Bin m³)	Miktar	82,0	163,9	195,2	95,0	200,0	172,5	97,6	199,8	119,0
	Değer	12,6	16,6	21,7	14,5	22,1	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	**Değer**	**577,2**	**695,1**	**867,3**	**711,6**	**868,0**	**97,7**	**99,9**	**120,4**	**124,8**

TABLO : 259 — Pişmiş Kilden ve Çimentodan Gereçler Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Ateş tuğlası ve harçlar	Miktar	20,0	21,0	17,5	10,0	21,0	210,0	83,3	105,0	83,3
(Bin ton)	Değer	30,0	32,5	31,3	15,2	31,5	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	30,0	32,5	31,3	15,2	31,5	—	—	—	—

TABLO : 260 — Pişmiş Kilden ve Çimentodan Gereçler Sektörü 1970 - 1971
Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
İnşaat tuğlası	2 500.0	450,0	2 750.0	483.5	3 100.0	527.0	107.4	108.9
Kiremit (Milyon adet)	280.0	150.0	310.0	159.7	340.0	187.0	106.4	117.0
Ateş tuğlası ve harçlar (Bin ton)	76.2	64.5	134.0	123.1	152.4	142.0	190.8	115.3
Asbestli çimento boru (Bin ton)	37.3	69.9	55.0	84.7	63.0	96.4	121.2	113.8
Asbestli çimento levha (Bin m²)	1 551.0	24.7	800.0	10.7	1 600.0	25.0	43.3	233.6
Beton direk, travers, boru (Bin ton)	103.4	47.1	130.0	59.3	142.0	65.0	125.9	109.6
Beton oluk (Kanalet) (Bin m.)	785.0	36.2	1 000.0	51.5	1 200.0	61.8	142.2	120.0
Hafif betondan yapı gereçleri (Bin m³)	187,3	20,7	250,0	26,2	285,0	30,0	126,5	114,5
SEKTÖR TOPLAMI	—	863,1	—	998,7	—	1 134,2	115,7	113,6

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 261 — Pişmiş Kilden ve Çimentodan Gereçler Sektörü 1970 - 1971
İhracat Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Sinter magnezit	—	—	10,0	7,4	20,0	19,5	—	263,5
SEKTÖR TOPLAMI	—	—	10,0	7,4	20,0	19,5	—	263,5

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 262 — Pişmiş Kilden ve Çimentodan Gereçler Sektörü 1970 - 1971
Üretim Tahminleri

Miktar :
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
İnşaat tuğlası (Mil. Ad.)	2 500,0	450,0	2 750,0	483,0	3 100,0	527,0	107,3	109,1
Kiremit (Mil. Ad.)	279,0	148,0	310,0	160,0	340,0	187,0	108,1	116,8
Ateş tuğlası ve harçlar (Bin ton)	82,4	67,2	144,0	129,6	147,0	137,0	192,8	105,7
Asbestli çimento boru (Bin ton)	35,7	66,9	55,0	84,7	63,0	96,4	126,6	113,8
Asbestli çimento levha (Bin m²)	1 552,0	24,7	800,0	10,7	1 600,0	25,0	43,3	233,6
Beton direk, travers, boru (Bin ton)	96,4	43,7	130,0	59,3	142,0	65,0	135,7	109,6
Beton oluk (Bin m.)	850 0	45,1	1 000,0	51,5	1 200,0	61,8	114,1	120,0
Hafif betondan yapı gereçleri (Bin m³)	195,2	21,7	250,0	26,2	285,0	30,0	120,7	114,5
SEKTÖR TOPLAMI	—	867,3	—	1 005,5	—	1 129,2	115,9	112,3

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla. 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 263 — Pişmiş Kilden ve Çimentodan Gereçler Sektörü 1970 - 1971
İthalât Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Ateş tuğlası ve harçlar	17,5	31,3	10,6	24,6	2,1	5,0	78,6	20,3
SEKTÖR TOPLAMI	17,5	31,3	10,6	24,6	2,1	5,0	78,6	20,3

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla. 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 264 — Cam Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
1. Sınai kaplar	Miktar	58,1	51,8	74,3	53,5	79,0	96,8	106,1	89,1	143,4
	Değer	95,8	102,9	154,6	83,9	124,6	122,6	124,1	107,4	150,2
2. Ev eşyası	Miktar	16,2	13,7	15,7	17,8	21,4	76,9	73,4	84,6	114,6
	Değer	108,5	92,7	104,5	138,1	141,2	67,1	74,0	65,4	112,7
3. Pencere camı	Miktar	45,9	46,1	54,3	40,6	45,3	113,5	119,9	100,4	117,8
	Değer	125,0	220,6	185,0	133,1	145,0	165,7	127,6	176,5	83,9
4. Emprime ve telli cam	Miktar	1,6	7,4	5,0	8,8	2,2	84,1	250,0	462,5	67,6
	Değer	1,4	8,7	5,5	9,1	2,0	95,6	275,0	621,4	63,2
5. Cam inş. malzemesi	Miktar	4,6	1,9	2,3	4,8	5,0	39,6	46,0	41,3	121,0
	Değer	11,5	6,8	9,4	12,0	12,5	56,7	75,2	59,1	138,2
6. Cam elyaf	Miktar	4,4	1,5	2,2	6,7	8,5	22,4	25,9	34,1	146,7
	Değer	24,3	15,4	26,7	30,2	42,5	51,0	62,8	63,4	173,4
7. Cam boru cam çubuk	Miktar	1,7	0,8	1,8	1,2	1,9	66,6	94,7	47,0	225,0
	Değer	20,8	3,9	6,8	4,8	31,1	81,3	21,9	18,7	174,4
8. Diğerleri	Miktar	2,3	1,1	1,2	3,0	2,5	36,6	48,0	47,8	109,1
	Değer	20,9	5,7	1,0	9,0	25,0	63,3	4,0	27,3	17,5
SEKTÖR TOPLAMI	Miktar	134,8	124,3	156,8	136,4	156,6	91,1	100,1	92,2	126,1
	Değer	408,5	456,7	493,5	420,0	523,9	108,7	94,2	111,8	108,1

TABLO : 265 — Cam Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Fiyat : FOB Cari
Değer : Bin T.L.

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
1. Sınai kaplar	Miktar	—	9,0	86,0	11 000,0	11 600,0	0,082	0,74	—	955,5
	Değer	—	37,0	47,0	8 800,0	9 300,0	0,42	0,50	—	127,0
2. Ev eşyası	Miktar	100,0	150,0	387,0	400,0	500,0	37,5	77,4	150,0	258,0
	Değer	1 000,0	1 012,0	2 410,0	3 800,0	4 500,0	26,6	53,6	101,2	238,1
3. Pencere camı	Miktar	1 000,0	7 953,0	104,0	13 300,0	11 000,0	59,8	0,94	795,3	1,3
	Değer	1 000,0	7 151,0	126,0	13 300,0	11 000,0	53,8	1,1	715,1	1,8
4. Emprime ve telli cam	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Cam inş. malzemesi	Miktar	200,0	48,0	62,0	600,0	400,0	8,0	15,5	24,0	129,2
	Değer	6 000,0	145,0	155,0	1 900,0	1 000,0	7,6	15,5	2,4	106,9
6. Cam elyaf	Miktar	—	8,0	56,0	—	—	—	—	—	700,0
	Değer	—	15,0	612,0	—	—	—	—	—	4 080,0
7. Cam boru cam çubuk	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Diğerleri	Miktar	—	35,0	120,0	—	—	—	—	—	342,8
	Değer	—	138,0	210,0	—	—	—	—	—	152,2
SEKTÖR TOPLAMI	Miktar	1 300,0	8 203,0	815,0	25 300,0	23 500,0	32,4	3,5	631,0	9,9
	Değer	2 600,0	8 498,0	3 560,0	27 800,0	25 000,0	30,6	14,2	326,8	41,9

TABLO : 866 — Cam Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
1. Sınai kaplar	Miktar	58,0	51,6	74,2	75,0	81,6	69,5	90,9	88,9	143,8
	Değer	94,6	103,2	152,0	117,7	133,9	87,7	113,5	109,1	147,3
2. Ev eşyası	Miktar	16,2	13,8	16,0	19,8	21,9	86,2	73,0	85,2	115,9
	Değer	108,8	93,0	106,0	155,8	146,7	59,7	72,3	85,5	114,0
3. Pencere camı	Miktar	46,8	53,7	46,1	62,3	56,3	116,5	81,8	115,0	85,8
	Değer	126,9	225,4	175,0	204,0	156,0	110,3	112,2	177,6	77,6
4. Emprime ve telli cam	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Cam inş. malzemesi	Miktar	5,0	1,9	2,3	5,3	5,5	35,8	41,8	38,0	121,0
	Değer	12,5	6,6	8,0	13,2	13,7	50,0	58,4	52,8	121,2
6. Cam elyaf	Miktar	3,6	1,2	1,6	7,4	9,2	16,2	17,4	33,3	133,3
	Değer	17,9	12,5	23,0	33,4	46,0	37,4	50,0	69,8	184,0
7. Cam boru cam çubuk	Miktar	0,8	—	0,6	1,3	1,9	—	31,6	—	—
	Değer	16,4	—	0,8	5,8	31,1	—	2,6	—	—
8. Diğerleri	Miktar	1,5	1,0	—	1,0	1,5	100,0	—	66,7	—
	Değer	13,5	2,0	—	3,0	15,0	90,0	—	20,0	—
SEKTÖR TOPLAMI	Miktar	131,9	123,2	140,8	172,1	177,9	—	—	—	—
	Değer	389,6	443,4	465,8	533,2	542,4	83,1	85,8	113,8	105,0

TABLO : 267 — Cam Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
1. Sınai kaplar	Miktar	100,0	228,0	160,8	—	—	—	—	228,0	70,5
	Değer	1,2	2,4	2,6	—	—	—	—	200,0	108,3
2. Ev eşyası	Miktar	100,0	2,0	60,5	—	—	—	—	2,0	302,5
	Değer	0,7	—	0,9	—	—	—	—	—	—
3. Pencere camı	Miktar	100,0	275,0	8 309,5	—	—	—	—	275,0	—
	Değer	0,1	2,1	10,4	—	—	—	—	2 100,0	495,2
4. Emprime ve telli cam	Miktar	1 600,0	7 407,0	5 038,0	8 800,0	2 000,0	84,2	251,9	462,9	68,0
	Değer	1,4	8,7	5,4	9,6	1,8	90,6	300,0	621,4	62,1
5. Cam inş. malzemesi	Miktar	200,0	—	73,5	—	—	—	—	—	—
	Değer	2,1	—	1,6	—	—	—	—	—	—
6. Cam elyaf	Miktar	1 100,0	347,0	656,0	—	—	—	—	31,4	189,0
	Değer	8,0	2,9	4,3	—	—	—	—	36,2	148,3
7. Cam boru cam çubuk	Miktar	900,0	848,0	1 190,0	000,0	—	84,8	—	94,2	140,3
	Değer	4,4	4,0	6,0	0,3	—	1 333,3	—	90 9	150,0
8. Diğerleri	Miktar	800,0	134,0	3,0	1 500,0	1 000,0	8,9	0,3	16,7	2,2
	Değer	7,4	3,1	0,3	9,3	10,0	33,3	3,0	41,9	9,7
SEKTÖR TOPLAMI	Miktar	4 900,0	9 241,0	15 491,0	11 300,0	3 000,0	81,8	516,3	188,6	167,6
	Değer	26,2	23,2	31,5	19,2	11,8	120,8	266,9	88,5	135,7

TABLO : 268 — Cam Sektörü 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : 1000 Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Sınai kaplar	74,3	154,6	90,0	184,8	105,0	205,0	119,5	110,9
Ev eşyası	15,7	104,5	17,2	116,0	18,6	127,8	111,0	110,2
Pencere camı	54,3	185,0	64,0	302,7	75,0	351,0	163,6	115,9
Emprime ve telli cam	5,0	5,5	6,0	6,5	8,0	26,6	118,2	409,2
Cam inşaat malzemesi	2,3	9,4	2,5	14,0	2,8	10,2	148,9	72,9
Cam elyaf mamulleri	2,2	26,7	2,5	29,8	3,0	30,0	111,6	100,7
Cam boru, cam çubuk	1,8	6,8	2,0	5,2	2,4	6,6	76,5	126,9
Diğerleri	1,2	1,0	1,6	3,0	1,8	3,5	300,0	116,7
SEKTÖR TOPLAMI	156,8	493,5	185,8	662,0	216,6	760,7	134,1	114,9

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 269 — Cam Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Bin T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Sınai kaplar	47,0	136,0	—	289,4	—
Ev eşyası	2 410,0	6 227,0	9 375,0	256,4	150,5
Pencere camı	126,0	15 800,0	11 250,0	12539,7	71,2
Emprime ve telli cam	—	—	—	—	—
Cam inşaat malzemesi	155,0	250,0	500,0	161,3	200,0
Cam elyaf mamuller	612,0	1 090,0	2 100,0	178,1	192,7
Cam boru, cam çubuk	—	—	—	—	—
Diğerleri	210,0	350,0	510,0	166,7	145,7
SEKTÖR TOPLAMI	3 560,0	23 853,0	23 735,0	670,0	99,5

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 270 — Cam Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : 1000 Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Sınai kaplar	74,2	152,0	90,0	185,0	105,0	205,0	121,7	110,8
Ev eşyası	16,0	106,0	16,0	122,0	20,0	137,0	115,1	112,3
Pencere camı	46,1	175,0	75,0	316,0	85,0	361,0	180,6	114,2
Emprime ve telli cam	—	—	—	—	7,5	26,0	—	—
Cam inşaat malzemesi	2,3	8,0	2,4	10,0	2,4	10,0	125,0	100,0
Cam elyaf	1,6	23,0	1,7	25,0	1,7	25,0	108,7	100,0
Cam boru, cam çubuk	0,6	0,8	1,3	1,7	1,5	2,0	212,5	117,6
Diğerleri	—	1,0	1,6	3,0	1,6	3,0	300,0	100,0
SEKTÖR TOPLAMI	140,8	465,8	190,0	662,7	224,7	769,0	142,3	116,0

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 271 — Cam Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : 1000 T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Sınai kaplar	2 627,0	—	—	—	—
Ev eşyası	973,0	321,0	165,0	32,9	51,4
Pencere camı	10 444,5	2 514,0	1 650,0	24,0	65,6
Emprime ve telli cam	5.476,0	6 516,0	640,0	119,0	9,8
Cam inşaat malzemesi	1 594,0	4 336,0	660,0	272,0	15,2
Cam elyaf mamulleri	4 347,0	5 963,0	7 337,0	137,2	123,0
Cam boru, cam çubuk	6 018,5	3 535,0	4 590,0	58,7	129,8
Diğerleri	—	412,0	1 030,0	—	250,0
SEKTÖR TOPLAMI	31 480,0	23 597,0	16 072,0	74,9	68,1

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 272 — Seramik Sanayii Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Porselen sofra ve süs eşyası	Miktar	3 284,0	4 355,1	4 614,0	3.870,0	4 700,0	112,5	98,2	132,6	105,9
	Değer	42,5	50,3	63,5	42,1	56,9	119,5	111,6	118,3	126,2
Sağlık gereçleri	Miktar	5 620,0	8 405,8	7 800,0	6 000,0	9 000,0	140,1	86,7	149,6	92,8
	Değer	37,0	62,4	65,1	40,4	76,8	154,4	84,7	168,6	104,3
Karofayans	Miktar	17 193,0	18 515,0	23 456,0	20 600,0	21 000,0	89,8	117,3	107,7	126,7
	Değer	74,7	78,9	88,5	86,6	91,1	91,1	97,0	105,6	112,0
Karo seramik	Miktar	2 500,0	2 698,0	1 553,0	2 500,0	3 000,0	107,9	51,7	107,9	57,5
	Değer	3,1	6,4	4,7	3,0	7,9	213,3	59,5	206,4	73,4
Elektroporselen	Miktar	1 443,0	2 268,9	2 650,0	2 161,0	3 000,0	104,9	88,3	157,2	116,8
	Değer	10,8	9,5	18,5	13,0	15,9	73,0	48,9	88,0	68,5
Diğer porselen ve seramik eşya	Miktar	406,0	200,0	215,0	420,0	220,0	47,6	97,7	49,2	107,5
	Değer	3,0	2,0	2,5	2,9	2,6	68,9	96,1	66,6	125,0
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	171,1	209,5	242,8	188,0	251,2	111,4	115,2	122,4	115,8

TABLO : 273 — Seramik Sanayii Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Porselen sofra ve süs eşyası	Miktar	—	0,3	6,0	50,0	50,0	0,6	12,0	—	2 000,0
	Değer	—	—	0,1	0,5	0,6	—	16,7	—	—
Sağlık gereçleri	Miktar	—	—	—	500,0	100,0	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	2,3	0,8	—	—	—	—
Karofayans	Miktar	—	548,3	195,0	300,0	1 000,0	182,7	1,9	—	35,5
	Değer	—	0,6	0,2	1,3	1,2	46,1	16,7	—	33,3
Karo seramik	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elektroporselen	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diğer porselen ve seramik eşya	Miktar	—	17,7	—	30,0	50,0	59,0	—	—	—
	Değer	—	0,2	—	0,2	0,6	100,0	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	—	0,8	0,3	4,3	3,2	18,6	9,4	—	37,5

TABLO : 274 — Seramik Sanayii Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Porselen sofra ve süs eşyası	Miktar	3 263,0	4 355,4	5 630,0	4 060,0	4 750,0	107,3	118,5	133,5	129,3
	Değer	42,2	50,3	73,7	50,8	57,5	99,0	128,8	119,2	146,5
Sağlık gereçleri	Miktar	5 620,0	8 405,8	8 277,0	7 000,0	9 100,0	120,0	90,0	149,6	94,5
	Değer	37,0	62,4	70,5	52,5	77,6	8,5	90,8	168,6	113,0
Karofayans	Miktar	17 193,0	19 063,3	20 604,0	20 900,0	21 000,0	91,2	98,1	110,9	108,1
	Değer	74,7	79,5	37,6	87,9	92,3	90,4	84,1	106,4	97,6
Karo seramik	Miktar	3 792,0	2 698,0	2 355,0	2 000,0	3 000,0	134,9	78,5	71,1	87,3
	Değer	6,3	6,4	7,6	2,5	7,9	256,0	96,2	101,6	118,7
Elektroporselen	Miktar	1 443,0	2 268,9	2 902,0	2 200,0	3 000,0	103,1	96,7	157,2	127,9
	Değer	10,8	9,5	21,7	13,0	15,9	73,1	136,5	88,0	228,4
Diğer porselen ve seramik eşya	Miktar	322,0	217,7	215,0	450,0	270,0	48,4	79,6	67,6	98,7
	Değer	2,7	2,6	2,5	3,1	3,2	71,0	78,1	81,5	113,6
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	173,7	210,7	253,6	209,8	254,4	100,2	99,6	121,1	120,5

TABLO : 275 — Seramik Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Porselen sofra ve süs eşyası	Miktar	21,0	—	124,0	—	—	—	—	—	—
	Değer	0,3	—	0,2	—	—	—	—	—	—
Sağlık gereçleri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karofayans	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karo seramik	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elektroporselen	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diğer porselen ve seramik eşya	Miktar	124,0	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	0,6	0,1	—	0,4	0,1	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	0,9	0,1	0,2	0,4	0,1	25,0	200,0	11,1	200,0

TABLO : 276 — Seramik Sektörü (1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Porselen sofra ve süs eşyası	4 614,0	63,5	4 970,0	59,1	5 100,0	66,3	92,9	112,2
Sağlık gereçleri	7 800,0	65,1	10.000,0	76,6	9 500,0	79,4	117,7	103,6
Karofayans	23 456,0	88,5	21 500,0	97,0	24 000,0	100,0	109,6	103,1
Karoseramik	1 553,0	4,7	3 500,0	8,5	3 600,0	8,7	180,8	102,3
Elektro porselen	2 650,0	18,5	4 000,0	22,3	3 400,0	21,0	120,5	94,2
Diğer porselen ve seramik eşya	215,0	2,5	250,0	2,4	240,0	2,4	114,3	100,0
SEKTÖR TOPLAMI	—	242,8	—	265,9	—	277,8	109,6	104,4

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 877 — Seramik Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
• Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Porselen sofra ve süs eşyası	0,1	2,0	3,7	2000,0	185,0
Sağlık gereçleri	—	3,0	1,5	—	50,0
Karofayans	0,2	1,8	0,7	900,0	38,8
Karoseramik	—	—	—	—	—
Elektro porselen	—	1,0	—	—	—
Diğer seramik ve porselen eşya	—	1,2	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	0,3	9,0	5,9	3000,0	65,5

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 278 — Seramik Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7) = (4)/(2)	(8) = (6)/(4)
Porselen ve süs eşyası	5 630,0	73,7	5 170,0	61,5	5 500,0	71,5	83,4	116,3
Sağlık gereçleri	8 277,0	70,5	11 000,0	84,2	11 000,0	85,0	119,4	100,9
Karofayans	20 604,0	77,6	23 000,0	98,8	25 000,0	107,2	127,3	108,5
Karoseramik	2 355,0	7,6	3 500,0	8,5	3 600,0	8,7	111,8	102,3
Elektro porselen	2 902,0	21,7	4 250,0	18,3	3 500,0	21,7	84,3	118,6
Diğer porselen ve seramik eşya	215,0	2,5	350,0	3,6	240,0	2,4	144,0	66,6
SEKTÖR TOPLAMI	—	253,6	—	274,9	—	296,5	108,3	107,8

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 279 — Seramik Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Porselen ve süs eşyası	0,2	—	—	—	—
Diğer porselen ve seramik eşya	—	0,2	0,5	—	250,0
SEKTÖR TOPLAMI	0,2	0,2	0,5	100,0	250,0

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 280 — Demir-Çelik Sanayii Yarı Ürün Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat (FOB)

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Pik	Miktar	166,9	171,7	184,7	190,0	230,0	90,4	80,9	102,3	107,6
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kütük	Miktar	692,6	737,8	800,2	600,0	730,0	123,0	109,6	106,5	108,5
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Filmaşin (*)	Miktar	65,0	70,0	75,2	70,0	90,0	100,0	83,6	107,7	107,4
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blum (*)	Miktar	402,3	429,8	490,8	—	—	—	—	106,8	114,2
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slab (*)	Miktar	335,0	385,1	386,3	—	—	—	—	115,0	100,3
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Platine (*)	Miktar	49,9	55,5	40,9	55,0	60,5	100,9	67,6	111,2	73,7
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Çelik band	Miktar	56,9	85,3	85,0	78,0	60,0	109,4	141,7	149,9	99,6
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—

(*) Stok değişmeleri dikkate alınmamıştır.

TABLO 28/3 *Demir-Çelik Ürün Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri (Devam)*

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri 1967 (1)	1968 (2)	1969 (3)	Program talep tahminleri 1968 (4)	1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(4)	1969 (7)=(3)/(5)	Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	1969/1968 (9)=(3)/(2)
Yuvarlak	Miktar	457 600.0	527 800.0	586 240.0	366 000.0	500 000,0	144.2	117.2	115.3	111.1
	Değer	813.6	948.5	1 058.7	—	—	—	—	116.6	111.6
Ağır profil (1)	Miktar	41 700.0	46 600.0	55 472.0	40 000,0	45 000,0	116.5	123.3	111.8	119.0
	Değer	77.1	86.9	103.7	—	—	—	—	112.7	119.3
Hafif profil	Miktar	90 300.0	113 600.0	137 500.0	100 000,0	105 000,0	113.6	131,0	125.8	121.0
	Değer	139.1	241.3	295.2	—	—	—	—	127.6	122.3
Demiryolu malzemesi	Miktar	7 856.0	15 418.0	28 936.0	37 000,0	10 000,0	41.7	289.4	196.3	282.5
	Değer	16.6	32.6	86.6	—	—	—	—	194.3	265.6
Tel (1)	Miktar	67 000.0	68 000.0	72 300.0	69 000,0	72 000,0	100.0	100.4	101.5	106.3
	Değer	160.1	162.2	180.8	—	—	—	—	101.3	111.5
Levha	Miktar	39 426.0	77 245.0	86 021.0	30 000,0	42 000,0	257.5	204.8	195.9	111.4
	Değer	76.9	153.4	172.0	—	—	—	—	199.5	112.1
Sıcak çekilmiş saç	Miktar	97 368.0	106 378.0	107 775.0	90 000,0	105 000,0	118.2	102.6	106.6	101.3
	Değer	191.6	212.1	226.3	—	—	—	—	110.7	106.7
Soğuk çekilmiş saç	Miktar	75 630.0	110 895.0	131 945.0	63 000,0	95 000,0	176.0	138.8	146.6	119.0
	Değer	161.5	267.3	322.6	—	—	—	—	147.3	120.7
Galvanizli saç (1)	Miktar	14 216.0	17 439.0	22 284.0	40 000,0	28 000,0	43.6	79.6	122.7	127.8
	Değer	22.5	38.1	51.3	—	—	—	—	169.3 (2)	134.6
Teneke	Miktar	50 110.0	45 067.0	48 200.0	50 000,0	57 000,0	90.1	84.6	89.2	107.0
	Değer	161.5	148.7	159.1	—	—	—	—	92.1	107.0
Şerit ve çember (1)	Miktar	1 500.0	2 000.0	2 625.0	8 000,0	9 000,0	25.0	29.2	133.3 (2)	131.3
	Değer	1.8	3,7	5.8	—	—	—	—	205.6	156.8
Dikişli boru	Miktar	65 568.0	75 804.0	78 686.0	70 000,0	75 000,0	108.3	104.9	115.6	103.8
	Değer	144.2	173.2	191.0	—	—	—	—	120.1	104.5
Özel çelik (1)	Miktar	61 330.0	58 709.0	60 539.0	65 000,0	70 000,0	90.3	86.5	95.7	103.1
	Değer	142.6	143.0	145.3	—	—	—	—	100.3	101.6
Çekme boru (1)	Miktar	21 883.0	12 883.0	14 994.0	25 000,0	27 000,0	51.5	55.5	58.9	116.4
	Değer	50.6	30.9	35.5	—	—	—	—	60.7	114.9
Döküm boru (1)	Miktar	21 773.0	24 843.0	21 714.0	33 000,0	35 000,0	75.3	62.0	114.1	87.4
	Değer	23.3	29.6	23.7	—	—	—	—	118.9	85.1
Pik döküm	Miktar	129 087.0	150 530.0	169 537.0	150 000,0	165 000,0	100.6	102.7	108.5	112.6
	Değer	319.8	351.0	406.9	—	—	—	—	109.7	115.9
Çelik döküm (1)	Miktar	8 200.0	9 000.0	9 700.0	15 000,0	20 000,0	60.0	48.5	109.8	107.8
	Değer	18.0	20.6	22.3	—	—	—	—	114.4	108.3
Diğerleri (1)	Miktar	6 125.0	4 035.0	6 479.0	7 000,0	9 000,0	51.1	72.0	65.8	160.6
	Değer	13.8	9.3	14.9	—	—	—	—	67.4	160.3
ÜRÜN TOPLAMI	Miktar	1 267 142.0	1 486 548.0	1 630 947.0	1 267 900,0	1 489 000,0	116.6	112.4	117.1	114.3
	Değer	2 614.6	3 062.4	3 501.4	—	—	—	—		

(1) Stok değişmeleri incelenmemiştir.
(2) 1970 değeri CİF ithal bedelidir.

TABLO : 281 — Demir-Çelik Sanayii Yarı Ürün Üretim Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Sıvı metal	Miktar	1 068,8	1 174,2	1 239,6	1 000,0	1 000,0	117,4	124,0	109,9	105,6
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pik	Miktar	150,0	142,4	115,5	150,0	150,0	94,9	74,4	94,9	81,1
	Değer	73,7	85,3	54,0	—	—	—	—	115,7	63,3
Ingot	Miktar	1 120,2	1 279,4	1 375,4	1 100,0	1 100,0	116,3	125,0	114,2	107,5
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kütük	Miktar	539,6	568,9	688,1	500,0	600,0	113,8	114,7	105,4	121,0
	Değer	193,8	146,8	108,0	—	—	—	—	75,7	73,6
Blum	Miktar	402,3	429,8	490,8	—	—	—	—	106,8	114,2
	Değer	33,0	16,9	44,3	—	—	—	—	51,2	262,1
Slab	Miktar	335,0	385,1	386,3	—	—	—	—	115,0	100,3
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Platine	Miktar	49,9	55,1	40,9	55,0	60,0	100,9	68,2	111,2	73,7
	Değer	37,8	43,1	21,8	—	—	—	—	114,0	50,6
Filmaşin	Miktar	65,0	70,0	75,2	70,0	—	100,0	—	107,7	107,4
	Değer	123,5	136,5	150,4	—	—	—	—	110,5	110,2
Çelik band	Miktar	56,2	99,5	54,3	78,0	80,0	127,6	67,9	177,0	54,6
	Değer	93,9	141,6	142,9	—	—	—	—	150,8	100,3
YARI ÜRÜN TOPLAMI	Değer	555,7	570,2	520,5	—	—	—	—	102,6	91,3

NOT : *Değerler sektör içi ana malı kullanımını göstermektedir. Örneğin, Karabük'ün ürettiği kütüğün piyasaya intikal edenlerin değeri alınmıştır. Ancak bu Karabük İşletmesi içinde haddelenen kütük değerini kapsamaktadır. Bu konuda üretim kullanıma eşittir.*

TABLO : 888 — Demir-Çelik Sanayii Ürün Mal Üretim Tahmmeri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri 1967 (1)	1968 (2)	1969 (3)	Program üretim tahminleri 1968 (4)	1969 (5)	Program tahmininin % si olarak gerçekleşme 1968 (6)=(2)/(4)	1969 (7)=(3)/(5)	Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks 1968/1967 (8)=(2)/(1)	1969/1968 (9)=(3)/(2)
Yuvarlak	Miktar	488 028.0	508 000.0	550 471.0	366 000.0	510 000.0	138.8	107.9	104.1	108.4
	Değer	867.7	912.9	994.2					105.2	108.9
Ağır profil	Miktar	41 700.0	46 600.0	85 472.0	30 000.0	45 000.0	155.3	123.3	111.8	119.0
	Değer	77.1	86.9	103.7					112.7	119.3
Hafif profil	Miktar	88 400.0	105 000.0	112 147.0	85 000.0	95 000.0	123.5	118.0	118.8	106.8
	Değer	185.1	223.0	240.8					120.5	108.0
Demiryolu malzemesi	Miktar	24 200.0	11 264.0	4 495.0	6 000.0	8 000.0	187.7	56.2	46.5	39.9
	Değer	51.1	23.8	10.0					46.6	42.0
Tel	Miktar	67 000.0	68 000.0	72 300.0	68 000.0	70 000.0	100.0	103.3	101.5	106.3
	Değer	160.1	162.5	180.8					101.5	111.3
Levha	Miktar	28 018.0	86 712.0	83 223.0	30 000.0	33 000.0	289.0	252.2	309.5	96.0
	Değer	54.6	172.2	166.4					315.4	96.6
Sıcak çekilmiş saç	Miktar	99 340.0	109 104.0	112 500.0	75 000.0	100 000.0	145.5	112.5	109.8	103.1
	Değer	194.5	217.6	236.3					111.9	108.6
Soğuk çekilmiş saç	Miktar	80 198.0	119 [illegible].0	122 586.0	60 000.0	90 000.0	199.2	136.2	149.0	102.6
	Değer	192.5	286.1	299.7					149.7	104.9
Galvanizli saç	Miktar	—	12 500.0	22 000.0	25 000.0	10 000.0	50.0	220.0	—	176.0
	Değer	—	27.3	55.0					—	201.5
Teneke	Miktar	51 912.0	43 122.0	47 273.0	50 000.0	54 000.0	86.2	87.5	83.1	109.6
	Değer	167.3	142.3	156.0					85.1	109.6
Şerit ve çember	Miktar	—	1 570.0	2 534.0	—	—	—	—	—	161.4
	Değer	—	3.5	5.6					—	160.0
Dikişli boru	Miktar	62 235.0	73 000.0	78 800.0	70 000.0	75 000.0	107.1	107.9	120.5	105.1
	Değer	136.9	171.4	181.2					125.2	105.7
Dökme boru	Miktar	27 417.0	20 454.0	14 [illegible].0	25 000.0	35 000.0	81.9	42.0	74.7	71.7
	Değer	41.9	32.7	[illegible]					78.0	69.7
Özel çelik	Miktar	35 178.0	36 000.0	50 936.0	40 000.0	43 000.0	90.0	118.5	102.3	141.5
	Değer	81.8	87.7	122.2					107.2	139.3
Pik döküm	Miktar	139 500.0	151 200.0	170 000.0	150 000.0	155 000.0	100.8	109.7	108.4	112.4
	Değer	320.9	351.8	408.0					109.6	116.0
Çelik döküm	Miktar	8 200.0	9 000.0	9 700.0	15 000.0	20 000.0	60.0	48.5	109.8	107.8
	Değer	18.0	20.6	22.3					114.4	108.3
Diğerleri	Miktar	6 000.0	6 500.0	7 500.0	7 500.0	8 500.0	86.7	88.2	106.3	113.4
	Değer	13.5	15.0	17.3					111.1	115.3
Ürün toplamı	Miktar	1 247 326.0	1 409 586.0	1 516 626.0	1 102 500.0	1 849 500.0	127.8	112.4	113.0	107.6
	Değer	2 572.0	2 939.3	3 222.3	2 400.0	3 300.0	122.5	97.6	114.3	109.6
Yarı ürün toplamı		555,7	570.2	520.5	520.0	700.0	109.7	74.4	102.6	91.3
SEKTÖR TOPLAMI		3 127,7	3 509.5	3 742.8	2 920.0	4 000.0	120.1	93.6	112.1	106.1

NOT : «Diğerleri» adı altında muhtelif dökme demir eksamı yüksek fırın cürufu yer almaktadır.

TABLO : 283 — Demir-Çelik Sanayii Yarı Ürün İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeler

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Pik	Miktar	21 313,2	26 103,3	31 948,5	40 000,0	45 000,0	65,2	70,9	122,5	122,3
	Değer	10,1	13,5	17,6	—	—	—	—	133,7	130,4
Hurda	Miktar	39 215,1	64 512,0	39 192,7	—	—	—	—	164,5	607,5
	Değer	15,7	25,8	15,8	—	—	—	—	164,3	61,2
Kütük	Miktar	115 589,5	149 983,3	160 058,5	100 000,0	140 000,0	149,9	114,3	129,7	106,7
	Değer	82,3	108,2	114,7	—	—	—	—	131,4	106,0
Blum	Miktar	8 408,6	17 257,3	4 826,1	—	—	—	—	205,2	27,9
	Değer	6,1	12,4	3,5	—	—	—	—	203,2	28,2
Platin	Miktar	—	20,9	23,8	—	—	—	—	—	113,9
	Değer	—	0,1	0,2	—	—	—	—	—	200,0
Filmaşin	Miktar	6 312,0	6 343,6	53,7	—	—	—	—	100,5	0,8
	Değer	6,7	6,3	0,1	—	—	—	—	94,0	1,6
Çelik band	Miktar	758,7	626,4	486,8	—	—	—	—	82,6	77,7
	Değer	1,5	1,2	1,5	—	—	—	—	80,0	125,0
Diğerleri	Miktar	2 445,0	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—
YARI ÜRÜN TOPLAMI	Miktar	194 043,0	264 845,8	236 590,1	140 000,0	185 000,0	189,1	127,8	136,5	89,3
	Değer	122,6	167,5	153,4	90,0	313,4	186,1	48,9	136,6	91,6

TABLO : 88 — Demir-Çelik Sanayii Ürün İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Yuvarlak	Miktar	9 235,2	8 544,0	2 438,7	—	2 000,0	—	121,9	92,5	28,5
	Değer	12,8	9,1	3,5	—	—	—	—	71,1	38,4
Hafif profil	Miktar	11 023,2	4 912,0	15 699,7	15 000,0	20 000,0	32,8	78,5	44,5	319,6
	Değer	12,1	5,7	18,0	—	—	—	—	47,1	31,6
Ağır profil	Miktar	5 649,2	4 930,6	1 558,5	10 000,0	5 000,0	49,3	31,8	87,2	32,2
	Değer	6,5	5,3	2,4	—	—	—	—	81,5	45,3
Demiryolu	Miktar	4 356,5	4 193,0	32 502,9	31 000,0	4 000,0	13,5	812,6	96,2	775,1
	Değer	7,9	7,1	42,8	—	—	—	—	89,8	602,8
Tel	Miktar	440,1	498,4	159,1	—	—	—	—	113,2	31,9
	Değer	1,1	2,7	0,8	—	—	—	—	245,4	29,6
Levha	Miktar	8 407,9	5 533,3	10 977,9	—	10 000,0	—	109,8	65,8	198,4
	Değer	9,7	5,4	11,1	—	—	—	—	55,6	206,5
Sıcak çekilmiş saç	Miktar	1 740,9	1 431,3	52,2	15 000,0	2 000,0	9,5	2,6	82,2	36,4
	Değer	2,0	1,5	0,1	—	—	—	—	75,0	6,6
Soğuk çekilmiş saç	Miktar	123,9	18,4	35,7	3 000,0	—	0,6	—	14,8	194,0
	Değer	0,4	0,2	0,1	—	—	—	—	50,0	50,0
Galvanizli saç	Miktar	14 215,9	4 939,2	284,0	15 000,0	12 000,0	32,9	22,4	34,7	5,7
	Değer	22,5	8,0	1,3	—	—	—	—	35,5	16,2
Teneke	Miktar	1 816,5	259,5	519,9	—	—	—	—	14,2	200,3
	Değer	3,8	0,5	0,4	—	—	—	—	13,1	80,0
Şerit ve çember	Miktar	1 500,8	429,8	99,0	8 000,0	6 000,0	5,4	1,7	28,6	23,0
	Değer	1,8	0,7	0,2	—	—	—	—	38,9	28,6
Özel çelik	Miktar	26 152,4	22 708,5	9 603,4	25 000,0	25 000,0	90,8	38,4	86,8	42,3
	Değer	62,4	56,4	40,3	—	—	—	—	90,4	71,4
Çekme çelik boru	Miktar	21 882,9	13 082,6	15 076,3	25 000,0	27 000,0	52,3	55,8	59,8	115,2
	Değer	50,6	30,9	35,5	—	—	—	—	61,0	114,8
Dökme boru	Miktar	1,6	16,8	19,3	8 000,0	—	0,2	—	1 050,0	114,8
	Değer	—	0,2	—	—	—	—	—	—	—
Dikişli boru	Miktar	3 333,1	803,8	373,3	—	—	—	—	24,1	46,4
	Değer	5,9	3,9	1,5	—	—	—	—	66,1	38,4
Diğerleri	Miktar	656,5	—	503,3	400,0	—	—	—	—	—
	Değer	5,4	—	0,8	—	—	—	—	—	—
ÜRÜN TOPLAMI	Miktar	110 366,6	72 301,2	99 933,2	155 400,0	113 000,0	46,5	79,8	65,4	124,4
	Değer	204,9	137,8	162,8	325,0	121,6	42,3	133,9	67,1	118,3
SEKTÖR TOPLAMI	Miktar	304 579,6	237 147,0	226 523,3	295 400,0	298 000,0	114,1	109,6	110,7	96,8
	Değer	237,5	205,1	316,2	415,0	435,0	73,5	72,7	86,3	103,6

TABLO : 285 — Demir-Çelik Sanayii İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Hurda	Miktar	—	20,0	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Miktar	1 867,6	897,5	—	—	—	—	—	48,0	—
	Değer	0,7	0,3	—	—	—	—	—	42,8	—
Teneke	Miktar	521,6	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—
Yuvarlak	Miktar	—	—	50,0	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hafif profil	Miktar	—	—	1,8	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ağır profil	Miktar	—	—	18,9	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	0,2	—	—	—	—	—	—
Şerit ve çember	Miktar	—	—	8,2	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	0,1	—	—	—	—	—	—
Soğuk çekilmiş saç	Miktar	—	—	4 975,2	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	6,4	—	—	—	—	—	—
Dikişli boru	Miktar	—	—	487,1	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	0,8	—	—	—	—	—	—
Çekme boru	Miktar	—	200,0	81,8	—	—	—	—	—	40,9
	Değer	—	0,3	0,1	—	—	—	—	—	33,3
Diğerleri	Miktar	530,7	2 465,0	1 524,0	—	—	—	—	464,5	61,8
	Değer	0,1	0,7	0,4	—	—	—	—	700,0	57,1
SEKTÖR TOPLAMI	Miktar	2 919,9	3 582,5	7 147,0	—	—	—	—	122,7	199,5
	Değer	1,0	1,3	8,0	—	—	—	—	130,0	615,3

TABLO : 886 — Demir - Çelik Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Tüketim Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat :

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
A. ÜRÜNLER								
Yuvarlak	586.2	11 058.7	610.0	1 525.0	660.0	1 650.0	144.0	108.2
Ağır profil	55.5	103.7	62.0	148.8	62.0	148.8	143.5	100 0
Hafif profil	137.5	295.2	145.0	412.7	155.0	441.1	139.6	106.9
Demiryolu malzemesi	36.9	86.6	23.0	43.4	21.0	46.6	50.1	107.4
Tel	72.3	180.8	75.0	225.0	77.0	231.0	124.4	102.7
Levha	86.0	172.0	100.0	200.0	115.0	230.0	116.3	115.0
Sıcak çekilmiş saç	107.8	226.3	120.0	283 2	135.0	318.6	125.1	112.5
Soğuk çekilmiş saç	131.9	322.6	135.0	337.5	145.0	362.5	104.6	107.4
Galvanizli saç	22.3	51.3	30.0	84.0	35.0	98.0	163.7	116.7
Teneke	48.2	150.1	56.0	184.8	60.0	198.0	116.2	107.1
Şerit çember	2.6	5.8	3.5	68.4	4.5	10.8	144.8	128.6
Dikişli boru	78.7	181.0	81.5	195.6	87.0	208.8	108.1	106.7
Özel çelik	60.5	145.3	75.0	260.8	90.0	308.8	177.5	118.4
Çekme boru	15.0	35.5	25.0	87.2	30.0	113.0	245.6	129.4
Dökümboru (Basınca dayanıklı)	21.7	33.7	20.0	25.0	22.0	38.5	103.9	110.0
Pik döküm	169.5	406.6	180.0	450.0	203.0	507.5	110.6	112.8
Çelik döküm	9.7	22.3	10.5	25.2	13.0	31.2	113.0	123.8
Diğerleri	6.5	14.9	7.5	17.3	8.0	18.4	116.1	106.4
B. YARI ÜRÜNLER								
Pik	184.7	—	190.0	—	220.0	—	—	—
Kütük	800.2	—	860.0	—	930.0	—	—	—
Filmaşin	75.2	—	80.0	—	85.0	—	—	—
Blum	490.8	—	490.0	—	500.0	—	—	—
Slab	386.3	—	467.3	—	480.0	—	—	—
Platine	40.9	—	45.0	—	50.0	—	—	—
Çelik band	85.0	—	85.0	—	85.0	—	—	—
ÜRÜN TOPLAMI	16 650.8	3 501.7	1 759.0	4 523.9	1 922.5	4 961.8	129.2	109.7
YARI ÜRÜN TOPLAMI	—	520.5	—	566.3	—	347.8	108.8	96.7
SEKTÖR TOPLAMI	—	4 022.2	—	5 090.2	—	5 309.4	126.5	108.2

NOT : Mamullerin tüketim değeri, üretim değerine ithalât değeri eklenmek suretiyle bulunmuştur. Burada ithal malının stoklara intikal ettirilmediği kabul edilmektedir. İthal değerleri CIF bedelle hesaplanmıştır. Yarı mamul tüketim değeri, yine sektör içi ara mak kullanımında yer alan ve üretim değeri tablosunda gösterilen olmaktadır.

TABLO : 287 — Demir - Çelik Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (x)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
A. ÜRÜNLER								
Yuvarlak	550.5	994.2	580.0	1 450.0	635.0	1 587.5	145.8	109.5
Ağır profil	55.5	103.7	55.0	132.0	58.0	139.2	127.3	105 5
Hafif profil	112.1	240.8	130.0	170.0	370.0	196.4	153.7	107.7
Demiryolu malzemesi	4.5	10.0	3.0	8.3	8.0	22.0	83.0	265.1
Tel	72.3	180.8	75.0	225.0	77.0	231.0	125.0	102.7
Levha	83.2	166.4	100.0	200.0	115.0	230.0	120.2	115.0
Sıcak çekilmiş saç	112.5	236.3	120.0	283.2	135.0	318.6	119.8	112.5
Soğuk çekilmiş saç	122.6	299.7	135.0	337.5	145.0	362.5	112.6	107.4
Galvanizli saç	22.0	55.0	30.0	84.0	35.0	96.0	152.7	116.7
Teneke	47.3	156.0	53.0	174.9	60.0	198.0	112.1	113.2
Şerit ve çember	2.5	5.6	3.0	7.7	4.5	10.8	137.5	140.3
Dikişli boru	78.8	181.2	80.0	192.0	87.0	208.0	106.0	108.0
Çekme boru	—	—	—	—	—	—	—	—
Dökme boru (Basınca dayanıklı)	14.7	22.8	16.0	26.0	18.0	31.5	122.8	112.5
Özel çelik	50.9	122.2	60.0	159.0	75.0	198.8	130.1	125.0
Pik döküm	17.0	408.0	185.0	462.5	203.0	507	113.4	109.7
Çelik döküm	9.7	22.3	10.5	25.2	13.0	31.2	113.0	123.8
Diğerleri	7.5	17.3	7.5	17.3	8.0	18.4	400.0	106.4
B. YARI ÜRÜNLER								
Yüksek fırın ürünü (Sıvı metal)	1 239.6	—	1 365.7	—	1 487.3	—	—	—
Pik	115.5	54.0	128.0	66.0	120.0	60.5	122.2	91.7
İngot	1 375.4	—	1 512.0	—	1 607.0	—	—	—
Kütük	688.1	108.0	729.0	120.0	811.0	112.0	111.1	93.3
Blum	490.8	44.3	490.0	32.0	500.0	16.0	72.2	50.0
Çelik band	54.3	142.0	85.0	144.5	85.0	144.5	101.8	100.0
Slab	386.3	—	467.5	—	480.0	—	—	—
Platina	10.9	21.8	45.0	27.8	50.0	27.8	127.5	100.0
Filmaşin	75.2	150.4	80.0	176.0	85.0	187.0	117.0	106.3
ÜRÜN TOPLAMI	1 516.6	3 222.3	1 643.2	4 156.6	1 816.5	4 592.2	129.0	110.5
YARI ÜRÜN TOPLAMI	—	520.5	—	566.3	—	547.8	107.9	96.7
SEKTÖR ÜRETİM TOPLAMI	—	3 742.8	—	4 722.9	—	5 140.0	126.2	106.8

NOT : (x) Yassı hadde ürünleri 1969, 1970 ve 1971 fiyatlarında farklılık yoktur. Yuvarlak hadde ürünleri fiyatlarında 1970 yaz fiyat ayarlaması tesiri hesap edilmiş ve 1971 fiyatları aynı değerlere göre alınmıştır.

TABLO : 288 — Demir - Çelik Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İthalat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer (1)	1970 Tahminleri Değer (2)	1971 Programı Değer (3)	Zincirleme Endeks 1970/1969 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
A. ÜRÜNLER					
Yuvarlak	3,5	57,2	70,0	163,4	122,4
Ağır profil	2,4	13,7	5,2	570,8	38,0
Hafif profil	18,0	14,4	—	80,0	—
Demiryolu malzemesi	42,6	24,1	20,1	56,3	83,4
Tel	0,8	—	—	—	—
Levha	11,1	3,5	—	31,5	—
Saç	0,2	—	—	—	—
Galvanize saç	1,3	4,7	—	361,5	—
Teneke	0,4	4,8	—	1 200,0	—
Özel çelik	40,3	101,8	230,0	252,6	226,0
Çekme boru	35,5	87,2	145,0	245,6	166,3
Dökmeli boru	0,0	0,3	—	—	—
Dikişli boru	1,5	9,3	—	620,0	—
Diğerleri	4,8	—	—	—	—
Şerit çember	0,2	0,8	—	400,0	—
ÜRÜNLER TOPLAMI	162,8	321,8	470,3	197,7	146,8
B. YARI ÜRÜNLER					
Pik	17,6	48,9	140,0	277,8	286,3
Hurda	15,8	38,6	110,0	345,6	282,8
Kütük	114,7	129,0	495,0	112,5	384,0
Diğerleri (1)	1,8	—	—	—	—
YARI ÜRÜN TOPLAMI	153,4	216,5	700,0	141,1	323,3
SEKTÖR TOPLAMI	316,2	538,3	1 215,3	170,2	226,0

(1) (1) Ham demir ve saç platinaları dahildir.
(2) Sıcak ve soğuk haddelenmiş saçlardır.

NOT : (*) 1970 fiyatları 1970 yılı ilk altı aylık fiyatlarının % 25 fazlası olarak alınmıştır.
1971 fiyatları ise % 35 fazlası olarak kabul edilmiştir. 1969 değerleri CIF cari fiyatlarına göre hesaplanmıştır.

TABLO : 189 — Demir - Çelik Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari FOB Fiyatları (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Yuvarlak	50,0	0,04	—	—	—	—	—	—
Hafif profil	1,9	0,03	—	—	—	—	—	—
Ağır profil	18,9	0,15	—	—	—	—	—	—
Şerit	8,2	0,06	—	—	—	—	—	—
Soğuk çekilmiş saçlar	4 975,2	6,43	—	—	—	—	—	—
Dikişli boru	487,1	0,82	700,0	1,4	—	—	170,7	—
Çekme borular	81,8	0,14	—	—	—	—	—	—
Diğerleri	1 524,0	0,37	—	—	—	—	17,4	—
MAMUL TOPLAMI	7 147,0	8,06	700,0	1,4	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	7 147,0	8,06	700,0	1,4	—	—	17,4	—

TABLO : 890 — Demir Dışı Metaller Sanayii Yurt İçi Talep Tahminleri (*)

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
ÜRÜNLER										
Antimuan (Regulus)	Miktar	90.0	110.0	120.0	—	—	—	—	122.2	109.1
	Değer	1,6	2.1	2,4	—	—	—	—	131.8	114.3
Bakır ve alaşımlarından										
Çubuk, profil, boru	Miktar	3 000.0	3 400.0	3 800.0	4 600.0	4 900.0	73.9	77.6	113.3	111.8
	Değer	66.0	85.0	106.4	—	—	—	—	128.8	125.2
Tel	Miktar	5 300.0	7 200.0	8 000.0	6 400.0	6 500.0	112.5	123.1	135.8	111.1
	Değer	106.0	158.4	208.4	—	—	—	—	149.4	131.6
Levha, band şerit	Miktar	11 000.0	12 000.0	13 000.0	17 000.0	19 000.0	70.6	68.4	109.0	108.3
	Değer	187.0	240.0	286.0	—	—	—	—	128.3	119.2
Alüminyum (1)	Miktar	14 000.0	16 500.0	18 500.0	17 000.0	17 500.0	97.1	105.7	117.9	112.1
	Değer	140.0	198.0	277.0	—	—	—	—	141.4	139.8
Kurşun (1)	Miktar	6 500.0	7 000.0	7 500.0	6 200.0	9 000.0	112.9	83.3	107.6	107.1
	Değer	52.0	70.0	90.0	—	—	—	—	134.6	128.6
Çinko	Miktar	6 500.0	7 100.0	8 500.0	7 800.0	11 200.0	91.0	75.9	109.2	119.7
	Değer	65.5	86.0	94.0	—	—	—	—	123.1	167.9
Kalay (1)	Miktar	400.0	400.0	400.0	—	—	—	—	100.0	100.0
	Değer	24.4	25.0	26.0	—	—	—	—	102.1	104.0
Demir alaşımları	Miktar	8 300.0	9 000.0	10 500.0	15 000.0	11 500.0	60.0	91.3	108.4	116.7
	Değer	20.8	23.4	28.9	—	—	—	—	112.5	123.5
Civa	Miktar	18.0	20.0	15.0	25.0	25.0	120.0	60.0	200.0	60.0
	Değer	1.2	3.0	1.8	—	—	—	—	250.0	60.0
Diğerleri	Miktar	100.0	100.0	100.0	200.0	100.0	50.0	100.0	100.0	100.0
	Değer	3.0	4.0	5.5	—	—	—	—	133.3	137.5
B. YARI ÜRÜNLER										
Bakır (Blister) (1)	Miktar	9 500.0	9 800.0	14 500.0	12 000.0	11 500.0	81.7	126.0	103.2	148.0
Bakır (Elektrolitik)	Miktar	8 200.0	7 200.0	8 000.0	9 000.0	9 700.0	80.0	82.5	87.8	111.1
Pirinç (Bronz), Bakır (1)	Miktar	10 000.0	11 000.0	12 000.0	20 000.0	21 000.0	55.0	57.1	110.0	109.1
Çinko	Miktar	4 500.0	6 000.0	8 000.0	—	—	—	—	133.3	133.3
	Değer	3.5	6.0	11.3	—	—	—	—	171.4	188.3
Kalay (1)	Miktar	1 000.0	1 100.0	1 200.0	—	—	—	—	110.0	109.1
	Değer	37.8	44.8	51.2	—	—	—	—	118.5	114.3
Alüminyum (1)	Miktar	10 000.0	14 000.0	16 500.0	—	—	—	—	140.0	117.9
	Değer	0.5	0,7	1.1	—	—	—	—	140.0	157.0
Kurşun (1)	Miktar	9 000.0	12 000.0	14 000.0	—	—	—	—	133.3	116.6
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	689.3	916.4	1 190.0	—	—	—	—	132.9	129.8

(1) Hurda dahil

(*) Bütün miktarlar ve değerler yeterli istatistik bilgi elde edilemediği için tahmini olarak verilmektedir.

Bakır, kurşun, çinko, alüminyum, kalay v.b. metallerin yarı mamul olarak tüketildikleri miktarın değerleri yarı mamul talep değerini teşkil eder. Mamul değeri ise mamul hale getirildikten sonra tüketilen miktara aittir.

TABLO : 991 — Demirdışı Metaller Sanayii Yurt İçi Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
ÜRÜNLER										
Antimuan (Regulus)	Miktar	89,0	125,0	110,0	—	—	—	—	140,5	88,0
	Değer	1,6	2,4	2,2	—	—	—	—	150,0	91,8
Bakır ve alaşımlarından Çubuk, profil, boru	Miktar	3 000,0	3 000,0	3 500,0	4 600,0	4 900,0	65,2	71,4	100,0	116,7
	Değer	66,0	75,0	98,0	—	—	—	—	113,6	130,7
Tel	Miktar	5 300,0	7 200,0	8 089,0	6 400,0	6 500,0	112,5	124,4	135,8	112,3
	Değer	106,0	158,4	210,3	—	—	—	—	149,6	132,8
Levha, band, şerit	Miktar	10 000,0	12 000,0	14 000,0	17 000,0	19 000,0	70,6	73,7	120,0	116,6
	Değer	170,3	240,0	308,0	—	—	—	—	140,9	128,3
Alüminyum (T)	Miktar	10 000,0	13 700,0	16 000,0	12 000,0	12 000,0	114,2	133,3	137,0	116,8
	Değer	100,0	164,5	232,0	—	—	—	—	164,5	141,0
Kurşun (T)	Miktar	6 500,0	7 000,0	7 500,0	6 200,0	9 000,0	112,9	83,3	107,7	107,1
	Değer	52,0	70,0	90,0	—	—	—	84,4	134,6	128,6
Çinko (T)	Miktar	4 000,0	5 250,0	6 750,0	—	8 000,0	—	84,4	131,3	128,6
	Değer	28,0	42,9	74,0	—	—	—	—	153,2	172,5
Kalay (T)	Miktar	400,0	400,0	400,0	—	1 000,0	—	40,0	100,0	100,0
	Değer	24,4	25,2	26,0	—	—	—	—	103,3	103,2
Ferro krom	Miktar	8 500,0	9 200,0	9 400,0	8 000,0	8 500,0	115,0	110,6	108,2	102,1
	Değer	25,5	27,6	29 6	—	—	—	—	108,2	107,2
Cıva	Miktar	141,1	160,0	225,6	300,0	310,0	53,3	72,8	113,3	141,0
	Değer	11,3	16,0	27,1	—	—	—	—	141,6	169,4
B. YARI ÜRÜNLER										
Bakır (Blister)	Miktar	25 400,0	23 600,0	25 736,0	29 000,0	24 000,0	81,4	107,2	92,9	109,0
	Değer (1)	149,0	122,8	83,0	—	—	—	—	82,4	43,2
Bakır (Elektrolitik)	Miktar	8 200,0	7 000,0	7 522,7	9 000,0	9 500,0	77,8	79,2	85,4	107,5
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pirinç, tombak, bronz, bakır	Miktar (2)	10 900,0	12 000,0	13 000,0	20 000,0	21 000,0	60,0	61,9	110,1	108,3
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kurşun (2)	Miktar	4 000,0	5 000,0	6 500,0	—	—	—	—	125,0	130,0
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	734,1	944,8	1 150,2	850,0	850,0	111,1	137,4	128,7	121,7

(1) *İhraç edilen bakırın FOB bedelidir.*
(2) *Hurda mevcuttur.*

TABLO : 292 — Demirdışı Metaller Sanayii İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
. ÜRÜNLER										
'erro krom	Miktar	5 275,6	10 884,0	9 170,3	8 000,0	7 500,0	136,1	122,3	205,4	84,3
	Değer	14,0	24,1	23,9	22,0	19,6	109,5	121,9	172,1	94,2
lüminyum ürünleri	Miktar	—	209,0	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	2,6	—	—	—	—	—	—	—
ntimuan (Regulus)	Miktar	—	—	15,0	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	0,3	—	—	—	—	—	—
iva (Metal)	Miktar	154,5	105,0	225,2	230,0	300,0	75,7	75,1	68,0	214,5
	Değer	19,2	14,4	28,5	29,9	39,0	—	73,1	75,0	197,9
ğerleri	Miktar	172,7	298,5	—	—	—	—	—	172,8	—
	Değer	0,8	1,9	—	—	—	—	—	237,5	—
OPLAM ÜRÜN	Miktar	5 602,8	11 496,5	9 395,5	8 230,0	7 800,0	139,7	120,5	205,2	179,3
	Değer	34,0	43,0	52,4	51,9	58,6	82,9	89,4	126,5	121,9
YARI ÜRÜNLER										
akır (Blister)	Miktar	15 763,3	15 139,2	7 085,1	17 000,0	13 000,0	89,1	54,5	96,0	46,8
	Değer	149,1	122,8	59,8	180,0	123,0	68,2	48,6	82,4	48,7
nko (Ham)	Miktar	—	200,0	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	0,1	—	—	—	—	—	—	—
ğerleri	Miktar	—	54,0	14,0	—	—	—	—	—	25,9
	Değer	—	0,5	0,2	—	—	—	—	—	40,5
OPLAM ÜRÜN	Miktar	15 763,3	15 393,2	7 099,1	17 000,0	13 000,0	90,5	54,6	97,7	46,1
	Değer	149,1	123,4	60,0	180,0	123,0	68,6	48,8	82,7	48,6
KTÖR TOPLAMI	Miktar	21 366,1	26 889,7	16 509,6	25 230,0	20 800,0	106,6	79,3	125,9	61,4
	Değer	183,1	166,4	112,7	231,9	181,6	71,8	61,9	91,0	67,6

TABLO : 888 — Demirdışı Metaller Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF Cinsi

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahminlerin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde meydana gelen artış	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
A. ÜRÜNLER										
Bakır ve alaşımlarından Çubuk, profil ve boru	Miktar	—	207,0	191,4	—	—	—	—	—	92,4
	Değer	—	2,6	2,5	—	—	—	—	—	96,2
Tel	Miktar	—	35,0	41,3	—	—	—	—	—	117,9
	Değer	—	0,5	0,7	—	—	—	—	—	140,0
Levha, bant ve şerit	Miktar	—	134,0	91,2	—	—	—	—	—	68,1
	Değer	—	1,9	1,8	—	—	—	—	—	94,7
Alüminyum	Miktar	4 700,0	2 947,0	2 207,9	5 000,0	15 500,0	58,9	14,2	62,7	74,9
	Değer	39,2	26,6	18,5	45,0	90,0	59,1	37,0	67,9	69,5
Kurşun	Miktar	—	1,0	150,0	—	—	—	—	—	14 900,0
	Değer	—	0,0	0,6	—	—	—	—	—	—
Çinko	Miktar	2 000,0	625,0	1 871,3	7 500,0	3 200,0	8,0	58,5	31,3	299,9
	Değer	5,7	2,9	9,0	30,0	14,0	9,7	64,3	52,3	310,3
Kalay	Miktar	—	2,0	2,8	2 000,0 (1)	—	0,001	—	—	130,0
	Değer	—	0,1	0,1	70,0	—	0,01	—	—	100,0
Nikel	Miktar	3 000,0	146,0	95,1	300,0	4 000,0	48,7	2,4	4,9	65,1
	Değer	3,9	4,0	3,0	7,5	5,3	53,3	57,7	102,6	75,0
Demir alaşım	Miktar	7 700,0	8 773,0	13 971,3	15 000,0	10 500,0	58,5	132,1	113,9	159,1
	Değer	11,9	13,6	18,3	18,0	16,5	75,6	111,7	105,9	144,4
Diğerleri	Miktar	1 600,0	13,0	11,7	200,0	1 000,0	6,5	1,2	1,2	90,0
	Değer	3,0	2,0	2,1	1,0	2,0	200,0	83,3	66,7	105,0
Ürünler toplamı	Miktar	18 400,0	12 884,0	18 534,9	30 300,0	34 200,0	42,5	54,2	70,0	143,9
	Değer	66,7	54,2	58,4	171,5	89,5	31,6	65,3	81,3	107,9
B. TARI ÜRÜNLER										
Bakır	Miktar	—	8,0	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	0,1	—	—	—	—	—	—	—
Alüminyum	Miktar	9 300,0	12 679,0	13 305,7	12 000,0	12 000,0	105,7	110,9	136,3	104,9
	Değer	44,6	39,4	42,6	60,0	60,0	89,0	106,5	122,3	107,4
Kurşun	Miktar	4 900,0	4 562,0	3 703,3	9 000,0	6 000,0	50,9	61,7	93,5	80,5
	Değer	12,6	11,1	10,2	37,0	14,5	18,5	70,3	88,5	91,9
Çinko	Miktar	4 000,0	5 872,0	7 006,9	—	5 000,0	—	98,8	221,0	89,1
	Değer	11,0	15,9	20,0	—	24,0	—	87,0	127,1	131,4
Kalay	Miktar	2 000,0	1 106,0	820,9	—	1 000,0	—	82,1	13,3	74,1
	Değer	27,6	31,5	26,3	—	30,0	—	87,7	113,3	83,8
Nikel	Miktar	—	94,0	88,6	—	—	—	—	—	164,1
	Değer	—	1,8	2,2	—	—	—	—	—	122,3
Diğerleri	Miktar	—	4,0	2,8	—	—	—	—	—	70,0
	Değer	—	0,0	0,6	—	—	—	—	—	—
Tarı ürün toplamı	Miktar	27 200,0	24 306,0	25 929,7	21 000,0	27 000,0	130,0	96,7	100,6	94,6
	Değer	96	110,0	123,4	117,5	128,5	105,4	97,7	124,0	109,7
C. SEKTÖR TOPLAMI	Miktar	45 600,0	37 190,0	44 464,1	51 300,0	61 200,0	78,3	72,0	81,1	119,4
	Değer	162,7	174,0	182,2	288,5	217,0	60,3	84,0	106,9	104,7

TABLO : 894 — *Demirdışı Metaller Sanayii 1970 - 1971 Talep Tahminleri*

Miktar : Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : 1969 ve 1970 cari Fiy.

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
A. ÜRÜNLER								
bakır ve alaşımlarından :								
Çubuk, profil ve boru	3 800,0	106,4	3 800,0	110,2	4 000,0	116,0	103,6	105,3
Tel	8 000,0	208,4	9 000,0	243,0	9 500,0	256,5	116,6	105,5
Levha, band ve şerit	13 000,0	286,0	16 000,0	368,0	17 500,0	402,5	128,7	109,4
Alüminyum	14 500,0	277,0	20 500,0	326,0	23 500,0	376,0	118,4	114,6
Kurşun	7 500,0	90,0	8 000,0	100,0	8 000,0	100,0	111,1	100,0
Çinko	6 500,0	94,0	10 500,0	120,7	12 000,0	138,0	128,4	114,3
Kalay	400,0	26,0	400,0	26,6	400,0	26,6	102,3	100,0
Antimuan (Regulus)	120,0	2,4	230,0	4,8	145,0	3,1	200,0	64,6
Demir alaşımları	10 500,0	28,9	12 000,0	34,8	14 000,0	40,6	134,3	116,7
Diğerleri	100,0	5,5	100,0	5,7	100,0	5,7	103,6	100,0
B. YARI ÜRÜNLER								
Bakır (Blister) (1)	14 500,0	—	130 000,0	—	17 500,0	—	—	—
Bakır (Elektrolitik)	8 000,0	—	8 000,0	—	9 000,0	—	—	—
Pirinç, (Bronz) (1) bakır, tombak	12 000,0	—	12 500,0	—	12 500,0	—	—	—
Çinko	6 000,0	11,3	10 000,0	17,5	11 500,0	27,5	154,9	157,1
Kalay (1)	1 200,0	51,2	1 250,0	57,6	1 300,0	57,6	112,5	100,0
Civa	15,0	1,8	15,0	1,8	15,0	1,8	100,0	100,0
Alüminyum (1)	16 500,0	1,1	17 500,0	1,1	20 000,0	1,2	100,0	109,1
Kurşun (1)	14 000,0	—	16 000,0	—	17 500,0	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	—	1 190,0	—	1 419,8	—	1 553,1	119,3	109,4

(1) Hurda dahil.

TABLO : 195 — Demirdışı Metaller Sanayii 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF. Cari

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer (1)	1970 Tahminleri Değer (2)	1971 Programı Değer (3)	Zincirleme Endeks 1970/1969 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
B. YARI ÜRÜNLER					
Alüminyum	63,8	70,6	126,3	110,6	178,9
Kurşun	10,2	13,0	21,7	127,4	166,7
Çinko	20,9	27,7	46,3	132,5	166,7
Kalay	26,3	33,5	55,9	127,4	166,7
Nikel	2,2	2,6	4,3	118,2	166,7
Diğerleri	0,4	7,5	12,5	1 875,0	166,7
YARI ÜRÜN TOPLAMI	123,8	154,9	267,0	125,1	172,4
SEKTÖR TOPLAMI Değer	182,2	230,3	385,9	126,3	167,6

(1) Mamul + Yarı Mamul Rakamı

TABLO 29b Demirdışı Metaller Sanayii 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
A. ÜRÜNLER					
1. Ferro krom	23,9	25,0	41,8	104,6	166,7
2. Civa	28,5	31,2	65,1	109,5	208,1
3. Antimuan (Regulus)	0,3	2,2	5,5	733,3	250,0
ÜRÜN TOPLAMI	52,7	58,4	112,4	110,8	192,5
B. YARI ÜRÜNLER					
1. Bakır (Blister)	59,8	55,3	106,8	92,5	193,1
2. Digerleri	0,2	—	—		
YARI ÜRÜN TOPLAMI	60,0	55,3	106,8	92,2	193,1
TOPLAM	112,7	113,7	219,2	100,9	192,8

TABLO : 297 — Demirdışı Metaller Sanayii 1970- 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF, Cari

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
A. ÜRÜNLER					
Bakır ve alaşımlarından :					
Profil, çubuk, boru	3,5	2,5	4,2	71,4	166,7
Tel	0,7	1,8	4,5	257,1	250,0
Levha, band, şerit	1,6	1,8	4,3	112,5	238,9
Alüminyum	18,5	26,4	29,2	142,7	110,6
Kurşun	0,6	0,6	1,0	100,0	166,7
Çinko	9,0	15,2	25,4	168,9	166,7
Kalay	0,1	0,2	0,3	200,0	166,7
Nikel	3,0	3,3	6,0	110,0	181,8
Ferro alaşımları	18,3	19,4	34,6	106,0	178,4
Diğerleri	3,1	4,2	9,4	135,5	223,8
ÜRÜNLER TOPLAMI	58,4	75,4	118,9	129,1	157,7

TABLO : 298 — *Demirdışı Metaller Sanayii 1970 - 1971 Üretim Tahminleri*

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fab. Satış Fiyatı

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
A. ÜRÜNLER								
Bakır ve alaşımlarından :								
Çubuk, profil ve boru	3 500,0	98,0	3 600,0	104,4	4 000,0	116,0	106,6	111,1
Tel	8 089,0	210,3	9 000,0	252,0	9 500,0	266,0	119,8	105,6
Levha, band, şerit	14 000,0	308,0	16 000,0	368,0	17 500,0	402,0	119,5	109,2
Alüminyum	16 000,0	232,0	18 000,0	288,0	21 000,0	336,0	124,1	116,7
Kurşun	7 500,0	90,0	8 000,0	100,0	9 000,0	112,5	111,1	112,5
Çinko	6 750,0	74,0	8 250,0	95,0	8 750,0	100,0	128,4	123,0
Kalay	400,0	26,0	400,0	26,0	400,0	26,0	100,0	100,0
Ferro krom	9 400,0	29,6	9 500,0	30,4	9 500,0	30,4	102,7	100,0
Antimuan (Regulus)	110,0	2,2	220,0	4,6	300,0	6,3	209,1	136,9
Diğerleri	225	27,1	275,0	33,0	350,0	42,0	121,8	127,3
B. YARI ÜRÜNLER								
Bakır (Blister) (1)	25 736,0	53,0	17 000,0	55,0	25 000,0	55,0	103,8	100,0
Bakır (Elektrolitik)	7 523,0	—	8 000,0	—	9 000,0	—	—	—
Pirinç, tombak, bronz (2)	13 000,0	—	14 000,0	—	14 000,0	—	—	—
Kurşun (2)	6 500,0	—	7 500,0	—	9 000,0	—	—	—
TOPLAM	—	1 150,2	—	1 356,4	—	1 492,2	117,9	110,0

(1) *İhraç edilen blister bakırın değerini göstermektedir.*
(2) *Hurda dahildir.*

TABLO : 299 — Madeni Eşya Sanayii Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar	Talep gerçekleşmeleri (Değer)			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967 (*)	1968 (*)	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Yatırım malları	918,4	1 085,0	1 365,0	1 276,8	1 323,9	85,0	103,1	118,1	125,8
Üretim ara malları	439,9	546,5	667,8	435,0	676,1	125,6	98,8	124,2	122,2
Tüketim malları	854,0	891,4	993,7	928,3	1 006,8	96,0	98,7	104,4	111,5
SEKTÖR TOPLAMI	2 212,3	2 522,9	3 026,5	2 640,1	3 006,8	95,6	100,7	114,0	120,0

(*) *Düzeltilmiş değer*

TABLO : 300 — Madeni Eşya Sanayii Sektörü İhracat Tahminleri ve ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar	İhracat gerçekleşmeleri (Değer)			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967 (*)	1968 (*)	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Yatırım malları	0,2	0,2	3,9	2,2	0,8	9,1	487,5	100,0	1 950,0
Üretim ara malları	0,1	0,2	1,7	0,9	0,4	22,2	425,0	200,0	850,0
Tüketim malları	2,1	2,9	4,4	2,9	2,9	100,0	151,7	138,1	151,7
SEKTÖR TOPLAMI	2,4	3,3	10,0	6,0	4,1	55,0	243,9	137,5	303,0

(*) *Sektörün mal kapsamının yeniden tespiti sebebiyle düzeltilmiş değer*

TABLO : 301 — Madeni Eşya Sanayii Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar	Üretim gerçekleşmeleri (Değer)			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Yatırım malları	816,0	991,2	1 190,0	1 112,4	1 218,8	89,1	97,6	121,5	120,1
Üretim ara malları	387,6	495,6	610,0	388,6	623,6	127,5	97,8	127,9	123,1
Tüketim malları	836,4	873,2	975,0	923,5	922,1	94,6	98,3	104,4	111,7
SEKTÖR TOPLAMI	2 040,0	2 160,0	2 775,0	2 424,5	2 834,5	97,3	97,9	115,7	117,6

TABLO : 302 — Madeni Eşya Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF Cari

Ana mallar	İthalât gerçekleşmeleri (Değer)			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967 (*)	1968 (*)	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Yatırım malları	102,6	94,0	178,9	166,6	105,9	56,4	168,9	91,6	190,3
Üretim ara malları	52,4	51,1	59,5	47,3	52,9	108,0	112,5	97,5	116,4
Tüketim malları	19,7	21,1	23,1	7,7	17,6	274,0	131,3	107,1	109,5
SEKTÖR TOPLAMI	174,7	166,2	261,5	221,6	176,4	75,0	148,2	95,1	157,3

(*) Sektörün mal kapsamının yeniden tespiti sebebiyle düzeltilmiş değer

TABLO : 303 — Madeni Eşya Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Yurtiçi Talep Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Yatırım malları	1 365,0	1 513,8	1 800,0	110,9	118,9
Üretim ara malları	667,8	757,5	905,5	113,4	119,5
Tüketim malları	993,7	1 083,7	1 194,5	109,1	110,2
SEKTÖR TOPLAMI	3 026,5	3 355,0	3 900,0	110,9	116,2

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle, ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 304 — Madeni Eşya Sanayi Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Yatırım malları	3,9	6,2	10,0	159,0	161,3
Üretim ara malları	1,7	2,5	4,5	147,1	180,0
Tüketim malları	4,4	6,3	10,5	143,2	166,7
SEKTÖR TOPLAMI	10,0	15,0	25,0	150,0	166,7

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 305 — Madeni Eşya Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Yatırım malları	1 190,0	1 390,0	1 620,0	116,8	116,5
Üretim ara malları	610,0	690,0	800,0	113,1	115,9
Tüketim malları	975,0	1 070,0	1 080,0	109,7	110,3
SEKTÖR TOPLAMI	2 775,0	3 150,0	3 600,0	113,5	114,3

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 306 — Madeni Eşya Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Yatırım malları	178,9	130,0	190,0	72,7	146,2
Üretim ara malları	59,5	70,0	110,0	117,6	157,1
Tüketim malları	23,1	20,0	25,0	86,6	125,0
SEKTÖR TOPLAMI	261,5	220,0	325,0	84,1	147,7

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 307 — Makina İmalât Sanayii Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar	Talep gerçekleşmeleri (Değer)			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
1. Buhar ve gazojen teçhizatı, buhar kazanları	84,8	106,5	157,7	236,3	149,6	45,1	105,4	125,6	148,1
2. İnşaat, yol, toprak, maden vb. makinaları	287,6	391,3	260,1	485,9	309,8	80,5	84,0	136,1	66,5
3. İçten yanmalı motorlar ve diğer güç üreten makinalar	273,4	300,6	268,1	305,1	337,6	98,5	79,4	109,9	89,2
4. Ağır sanayi makinaları	111,9	147,9	112,4	287,4	232,8	51,4	48,3	131,9	76,2
5. Takım tezgâhları, el aletleri vb.	142,4	221,2	191,3	173,9	155,2	127,2	123,3	155,3	86,5
6. Kompresör, vantilâtör pompa ve türbinler	151,6	204,6	190,3	259,3	150,7	78,9	126,3	135,0	93,0
7. Besin ve içki makinaları	102,6	108,3	150,6	165,0	123,7	65,6	121,7	105,6	139,1
8. Klima, ısıtma cihazları, tesis ve makinaları	45,1	51,4	63,8	109,9	62,3	46,8	102,4	114,0	124,1
9. Tekstil makinaları	199,0	226,0	220,2	233,7	198,6	96,7	110,9	113,6	97,4
10. Üretim ara malları	225,2	245,9	255,2	255,2	284,3	96,4	89,8	109,2	103,8
11. Tüketim malları	427,1	391,7	498,4	592,1	433,4	66,2	93,4	91,7	127,2
12. Diğer makinalar	626,6	808,7	809,8	1 087,8	1 148,5	74,3	70,5	129,1	100,1
SEKTÖR TOPLAMI	2 687,3	3 203,8	3 177,9	4 191,6	3 686,5	76,4	86,2	119,2	99,2

TABLO : 308 -- Makina İmalât Sanayii Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar	İhracat gerçekleşmeleri (Değer)			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
1. Buhar ve gazojen teçhizatı, buhar kazanları	—	—	—	—	3,1	—	—	—	—
2. İnşaat, yol, toprak, maden vb. makinaları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. İçten yanmalı motorlar ve diğer güç üreten makinalar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Ağır sanayi makinaları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Takım tezgâhları, el aletleri vb.	—	—	—	6,3	2,1	—	—	—	—
6. Kompresör, vantilâtör pompa ve türbinler	—	—	0,2	1,1	0,5	—	40,0	—	—
7. Besin ve içki makinaları	—	—	0,3	—	5,1	—	5,9	—	—
8. Klima, ısıtma cihazları, tesis ve makinaları	—	—	0,1	—	2,1	—	4,8	—	—
9. Tekstil makinaları	—	—	—	—	0,3	—	—	—	—
10. Üretim ara malları	—	—	—	—	0,5	—	—	—	—
11. Tüketim malları	0,5	1,3	6,1	5,6	2,1	23,2	290,5	260,0	469,2
12. Diğer makinalar	0,5	0,1	0,2	1,2	0,7	8,3	28,6	20,0	200,0
SEKTÖR TOPLAMI	1,0	1,4	6,9	14,2	16,5	9,9	41,8	140,0	492,9

TABLO : 309 — Makina İmalât Sanayii Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar	Üretim gerçekleşmeleri (Değer)			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
1. Buhar ve gazojen teçhizatı, buhar kazanları	68,0	77,4	100,0	116,3	118,8	66,6	84,2	113,0	129,2
2. İnşaat, yol, toprak, maden vb. makinaları	45,0	53,4	65,0	135,0	91,2	39,6	71,3	118,7	121,7
3. İçten yanmalı motorlar ve diğer güç üreten makinalar	26,4	33,0	40,0	35,8	50,9	92,2	78,6	125,0	121,2
4. Ağır sanayi makinaları	64,5	76,4	85,0	67,7	125,1	112,9	67,9	118,4	111,3
5. Takım tezgâhları, el aletleri vb.	44,3	46,9	55,0	69,2	74,2	67,8	74,1	105,9	117,3
6. Kompresör, vantilâtör pompa ve türbinler	25,7	34,8	45,0	45,0	44,5	77,3	101,1	135,4	129,3
7. Besin ve içki makinaları	42,6	49,6	60,0	55,9	66,6	88,7	89,8	116,4	121,0
8. Klima, ısıtma cihazları, tesis ve makinaları	32,4	41,9	55,0	52,7	56,2	79,5	97,9	129,3	131,3
9. Tekstil makinaları	46,5	44,8	55,0	74,2	82,7	60,4	66,5	96,3	122,8
10. Üretim ara malları	44,6	61,6	90,0	86,3	78,5	71,4	114,6	138,1	146,1
11. Tüketim malları	360,0	327,0	490,0	553,2	504,7	59,1	97,1	90,8	149,8
12. Diğer makinalar	400,0	472,3	525,0	585,1	606,2	80,7	82,5	118,1	111,2
SEKTÖR TOPLAMI	1 200,0	1 319,1	1 665,0	1 076,4	1 929,8	70,3	86,3	109,9	126,2

TABLO : 310 — Makina İmalât Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF Cari Fiyat

Ana mallar	İthalât gerçekleşmeleri (Değer)			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
1. Buhar ve gazojen teçhizatı, buhar kazanları	16,8	29,1	57,7	120,0	33,9	24,3	170,2	173,2	198,3
2. İnşaat, yol, toprak, maden vb. makinaları	242,6	337,9	195,1	350,9	218,6	96,3	89,2	139,3	57,7
3. İçten yanmalı motorlar ve diğer güç üreten makinalar	247,0	267,6	228,1	269,3	286,7	99,4	79,6	108,3	85,2
4. Ağır sanayi makinaları	47,4	71,2	27,4	219,7	107,7	32,4	25,4	150,2	38,5
5. Takım tezgâhları, el aletleri vb.	98,1	174,3	136,3	111,0	83,1	157,0	164,0	177,7	78,2
6. Kompresör, vantilâtör pompa ve türbinler	125,9	169,8	145,5	215,4	106,7	78,8	136,4	134,9	85,7
7. Besin ve içki makinaları	60,0	58,7	90,9	109,1	62,0	53,8	146,6	97,8	154,9
8. Klima, ısıtma cihazları, tesis ve makinaları	12,7	9,5	8,9	57,2	8,2	16,6	108,5	74,8	93,7
9. Tekstil makinaları	152,5	181,2	165,2	159,5	116,2	113,6	142,2	118,8	91,2
10. Üretim ara malları	180,6	184,3	165,2	168,9	206,3	109,1	80,1	102,0	89,6
11. Tüketim malları	67,6	66,0	14,5	44,5	30,8	148,3	47,1	97,6	22,0
12. Diğer makinalar	237,1	336,5	285,0	503,9	513,0	66,8	55,6	141,0	84,7
SEKTÖR TOPLAMI	1 488,3	1 886,1	1 519,8	2 329,4	1 773,2	81,0	85,7	126,7	80,6

TABLO : 311 — Makina İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Yurtiçi Talep Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer (1)	1970 Tahminleri Değer (2)	1971 Programı Değer (3)	Zincirleme Endeks 1970/1969 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
Buhar ve gazojen teçhizatı, buhar kazanları	157,7	202,0	305,0	128,1	151,0
İnşaat, yol, toprak, maden v.b. makinaları	260,1	449,0	749,5	173,0	166,6
İçten yanmalı motorlar ve diğer güç üreten makinalar	268,1	404,9	649,5	151,0	160,4
Ağır sanayi makinaları	112,4	195,0	320,0	173,5	164,1
Takım tezgâhları, el aletleri v.b.	191,3	279,9	454,5	146,3	162,4
Kompresör, vantilâtör, pompa ve türbinler	190,3	284,5	479,0	149,5	168,4
Besin ve içki makinaları	150,6	204,9	314,5	136,1	153,5
Klima, ısıtma cihazları, tesis ve makinaları	63,8	91,8	129,5	143,9	141,1
Tekstil makinaları	202,2	324,9	514,5	147,5	158,4
Üretim ara malları	255,2	410,0	665,0	160,7	162,2
Tüketim malları	496,4	572,4	681,0	114,8	119,0
Diğer makinalar	809,8	1 048,8	1 413,0	129,5	134,7
SEKTÖR TOPLAMI	3 177,9	4 469,0	6 675,0	140,6	149,4

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle, ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO . 312 *Makina İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri*

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Buhar ve gazojen teçhizatı, buhar kazanları	—	—	—	—	—
İnşaat, yol, toprak, maden v.b. makinaları	—	0,1	0,5	—	500,0
İçten yanmalı motorlar ve diğer güç üreten makinalar	—	0,1	0,5	—	500,0
Ağır sanayi makinaları	—	—	—	—	—
Takım tezgâhları, el aletleri v.b.	—	0,1	0,5	—	500,0
Kompresör, vantilâtör, pompa ve türbinler	0,2	0,5	1,0	250,0	200,0
Besin ve içki makinaları	0,3	0,1	0,5	333,3	500,0
Klima, ısıtma cihazları, tesis ve makinaları	0,1	0,2	0,5	200,0	250,0
Tekstil makinaları	—	0,1	0,5	—	500,0
Üretim ara malları	—	—	—	—	—
Tüketim malları	6,1	22,6	34,0	370,5	150,4
Diğer makinalar	0,2	1,2	2,0	600,0	166,7
SEKTÖR TOPLAMI	6,9	25,0	40,0	362,3	160,0

(1) 1969 gerçekleşmesi ve cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 313 — Makina İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Buhar ve gazojen teçhizatı, buhar kazanları	100,0	120,0	155,0	120,0	129,2
İnşaat, yol, toprak, maden v.b. makinaları	65,0	95,0	140,0	146,2	147,4
İçten yanmalı motorlar ve diğer güç üreten makinalar	40,0	55,0	80,0	137,5	145,5
Ağır sanayi makinaları	85,0	115,0	160,0	135,3	139,1
Takım tezgâhları, el aletleri v.b.	55,0	75,0	105,0	136,4	140,0
Kompresör, vantilâtör, pompa ve türbinler	45,0	65,0	95,0	144,4	146,2
Besin ve içki makinaları	60,0	75,0	100,0	125,0	133,3
Klima, ısıtma cihazları, tesis ve makinaları	55,0	70,0	90,0	127,3	128,6
Tekstil makinaları	55,0	75,0	110,0	136,4	146,7
Üretim ara malları	90,0	115,0	160,0	127,8	139,1
Tüketim malları	490,0	550,0	630,0	112,2	114,5
Diğer makinalar	525,0	600,0	690,0	114,3	115,0
SEKTÖR TOPLAMI	1 665,0	2 010,0	2 515,0	120,7	125,1

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 514 **Makina İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri**

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşmesi	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Buhar ve gazojen teçhizatı, buhar kazanları	37.7	82.0	160.0	142.1	195.4
İnşaat, yol, toprak, maden v.b. makinaları	195.1	355.0	660.0	182.0	186.1
İçten yanmalı motorlar ve diğer güç üreten makinaları	228.1	350.0	575.0	153.4	164.4
Ağır sanayi makinaları	27.4	80.0	170.0	292.0	213.0
Takım tezgâhları, el aletleri v.b.	136.3	205.0	365.0	150.4	178.0
Kompresör, vantilâtör, pompa ve türbinler	145.5	220.0	400.0	151.2	181.8
Besin ve içki makinaları	90.9	130.0	215.0	143.0	165.8
Klima, ısıtma cihazları, tesis ve makinaları	8.9	22.0	50.0	247.2	227.0
Tekstil makinaları	165.2	250.0	415.0	151.3	166.0
Üretim ara malları	165.2	295.0	530.0	178.6	180.0
Tüketim malları	14.5	45.0	85.0	310.3	189.6
Diğer makinalar	283.0	450.0	730.0	157.9	162.5
SEKTÖR TOPLAMI	1 519.8	2 484.0	4 355.0	163.4	176.0

(1) *1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.*

TABLO : 315 — Tarım Araç ve Makinaları Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri *Miktar : Adet*
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Traktör	Miktar	15 040,0	17 000,0	14 560,0	—	19 200,0	—	75,8	113,0	85,6
	Değer	376,6	498,6	612,1	426,2	512,0	117,0	119,5	132,4	122,8
Biçer - döver	Miktar	571,0	526,0	451,0	—	700,0	—	64,4	92,1	85,7
	Değer	39,8	42,3	34,6	50,5	50,9	83,8	68,0	106,3	81,8
Diğerleri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	164,5	277,5	336,6	165,7	192,9	167,5	174,5	168,7	121,3
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	580,9	818,4	983,3	642,4	755,8	127,4	130,1	140,9	120,1

TABLO : 316 — Tarım Araç ve Makinaları Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri *Miktar : Adet*
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Traktör	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer									
Biçer - döver	Miktar									
	Değer									
Diğerleri	Miktar									
	Değer									
SEKTÖR TOPLAMI	Değer									

TABLO : 317 — Tarım Araç ve Makinaları Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Traktör	Miktar	12 038,0	15 280,0	13 645,0	—	19 000,0	—	71,8	126,9	89,3
	Değer	300,9	458,4	555,4	414,1	503,5	110,7	110,3	152,3	121,2
Biçer - döver	Miktar	144,0	120,0	110,0	—	300,0	—	36,7	83,3	91,7
	Değer	10,0	15,7	13,8	30,3	19,1	51,8	72,2	157,0	87,9
Diğerleri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	140,0	155,3	228,9	157,6	180,2	98,5	127,0	110,9	147,4
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	450,9	629,4	798,1	602,0	702,8	104,6	113,6	139,6	126,8

TABLO : 318 — Tarım Alet ve Makinaları Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Traktör	Miktar	3 002,0	1 720,0	915,0	—	200,0	—	232,5	57,3	53,2
	Değer	75,7	40,2	56,7	12,1	8,5	66,9	667,0	53,1	141,0
Biçer - döver	Miktar	427,0	406,0	341,0	—	400,0	—	85,3	95,1	84,0
	Değer	29,8	26,6	20,8	20,2	31,8	131,7	65,4	89,3	78,2
Diğerleri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	24,5	122,2	107,7	8,1	12,7	1 508,6	848,0	498,8	88,1
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	130,0	189,0	185,2	40,4	53,0	467,8	349,4	145,4	97,9

Not : 1. Traktör ithalât gerçekleşmeleri içinde bedelsiz ithalâttan gelenler dahildir.
2. 1968 ve 1969 yılı traktör program tahmininin gerçekleşme yüzdesi hesaplanırken bedelsiz ithalât miktarlarıgözönüne alınmamıştır.

TABLO : 319 — Tarım Araç ve Makinaları Sektörü 1970 - 1971
Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Traktör	14 560,0	612,1	14 600,0	615,0	17 200,0	750,0	100,5	122,0
Traktör pulluğu	—	36,3	—	43,6	—	51,5	120,1	118,1
Diğer toprak işleme aletleri	—	13,4	—	16,0	—	19,0	119,4	118,8
Hububat mibzeri	1 578,0	25,2	—	27,5	—	31,5	109,1	114,5
Değer Toh. ekme ve gübre makinaları	—	4,1	—	4,4	—	4,8	107,3	109,1
Bakım makinaları	—	31,1	—	36,0	—	42,0	115,8	116,7
Biçer - döver	451,0	34,6	400,0	38,6	400,0	46,7	111,6	121,0
Diğer hasad ve harman makinaları	—	47,4	—	57,4	—	69,2	121,1	120,6
Ürün işleme makinaları	—	7,0	—	10,3	—	12,8	147,1	124,3
Diğer makinalar	—	70,0	—	85,3	—	102,3	121,9	119,9
Aksam ve parçalar	—	102,1	—	129,6	—	207,9	126,9	160,4
SEKTÖR TOPLAMI	—	983,3	—	1 063,7	—	1 337,7	108,2	125,8

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 320 — Tarım Alet ve Makinaları Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Traktör	—	—	—	—	—
Biçer - döver	—	—	—	—	—
Tırpan	—	0,1	0,5	—	500,0
Diğer makinalar	—	0,1	0,2	—	200,0
Aksam ve parçalar	—	0,1	0,1	—	100,0
SEKTÖR TOPLAMI	—	0,3	0,8	—	266,7

(1) *1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.*

TABLO : 321 Tarım Alet ve Makinaları 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Adet
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Traktör	13 645,0	555,4	14 000,0	575,0	16 600,0	700,0	103,5	121,7
Traktör pulluğu	9 750,0	36,0	—	43,4	—	51,5	120,6	118,7
Diğer toprak işleme aletleri	—	13,4	—	16,0	—	19,0	119,4	118,8
Hububat mibzeri	1 572,0	25,1	—	27,5	—	31,5	109,6	114,5
Diğer tohum ekme ve Güb. Ekipm.	—	4,1	—	4,4	—	4,8	107,3	109,1
Bakım makinaları	—	31,1	—	36,0	—	42,0	115,8	116,7
Biçer - Döver	110,0	13,8	50,0	6,1	135,0	20,0	44,2	327,9
Diğer hasad ve harman makinaları	—	43,3	—	51,6	—	61,2	119,2	118,6
Ürün işleme makinaları	—	4,8	—	4,9	—	5,3	102,1	108,2
Diğerleri	—	67,4	—	80,1	—	94,9	118,8	118,5
Aksam ve parçaları	—	3,7	—	4,0	—	4,3	108,1	107,5
SEKTÖR TOPLAMI	—	798,1	—	849,0	—	1 034,5	106,4	121,8

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 322 — Tarım Araç ve Makinaları Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer (1)	1970 Tahminleri Değer (2)	1971 Programı Değer (3)	Zincirleme Endeks 1970/1969 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
Traktör	56,7	40,0	50,0	70,5	125,0
Biçer - döver	20,8	32 5	26,7	156,3	82,2
Diğer hasad ve harman makinaları	4,2	5,9	8,5	140,5	144,1
Ürün işleme makinaları	2,2	5,4	7,5	245,5	138,9
Diğer makinalar	3,0	5,5	7,6	183,3	138,2
Aksam ve parçalar	98,3	125,7	203,7	127,9	162,1
SEKTÖR TOPLAMI	185,2	215,0	304,0	116,1	141,4

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

NOT : 1970 ve 1971 yılı ithalât değerlerinde 7/1101 sayılı Kararname ile ilân edilen Türk Parası Kıymetini Koruma hakkında 18 sayılı Karar'ın etkileri gözönüne alınmıştır.

TABLO : 323 — Elektrik Makina ve Gereçleri Sanayi Yurt İçi Talep ve Tüketim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
(Cari Fiyatlarla)

Ana mallar	Tüketim gerçekleşmeleri			Program tüketim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Tüketim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Elektrik makinaları ve elektromekanik aletler	157,5	198,9	304,3	195,0	233,3	102,0	130,4	126,3	153,0
Elektrik iletken ve kabloları	208,9	242,8	352,7	110,0	312,8	220,7	112,8	116,2	145,3
Elektrik şebeke cihazları	101,1	122,9	148,4	85,0	143,1	144,6	103,7	121,6	120,7
İç tesisat ve aydınlatma malzemesi	25,0	29,0	47,0	23,0	37,1	126,1	126,7	116,0	162,1
Akümülatör ve piller	148,9	171,6	195,3	135,0	213,1	127,1	91,6	115,2	113,8
Otomativ endüst. elektrik malzemesi	—	—	50,3	—	—	—	—	—	—
Dayanıklı tüketim malları	100,2	124,0	160,1	90,0	152,7	137,8	104,8	123,8	129,1
Ölçü ve kontrol cihazları	32,2	33,1	56,8	17,0	46,7	194,7	121,6	102,8	171,6
Diğerleri	60,4	87,9	79,7	—	84,8	—	94,0	145,5	90,7
Yarı mamuller	233,2	242,6	210,6	405,0	387,0	59,9	54,4	108,7	86,8
SEKTÖR TOPLAMI	1 057,4	1 252,8	1 605,2	1 060,0	1 610,6	118,2	99,7	118,5	128,1

Talebin, tüketimle dengelendiği kabul edilmiştir.

TABLO : 334 — Elektrik Makina ve Gereçleri Sanayii Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
(Cari Fiyatlarla)

Ana mallar	Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Elektrik makinaları ve elektromekanik aletler	83,4	112,0	150,0	120,0	169,7	93,3	88,4	134,3	133,9
Elektrik iletken ve kabloları	171,3	220,0	330,0	105,0	296,9	209,5	111,1	128,4	150,0
Elektrik şebeke cihazları	58,8	77,0	100,0	70,0	111,3	110,0	88,5	131,0	129,9
İç tesisat ve aydınlatma malzemesi	25,0	29,0	40,0	25,0	37,1	116,0	107,8	116,0	137,9
Akümülatör ve piller	148,0	170,0	195,0	140,0	214,2	121,4	91,0	114,9	114,7
Otomativ endüst. elektrik malzemesi	—	—	2,0	—	—	—	—	—	—
Dayanıklı tüketim malları	83,0	103,0	160,0	100,0	137,8	103,0	116,1	124,1	155,3
Ölçü ve kontrol cihazları	5,3	7,0	9,0	7,0	9,5	100,0	94,7	132,1	128,6
Diğerleri	9,5	12,0	63,0	—	15,9	—	396,2	126,3	525,0
Yarı mamuller	125,0	165,0	170,0	190,0	249,2	86,8	68,2	132,0	103,0
SEKTÖR TOPLAMI	709,3	895,0	1 219,0	757,0	1 241,6	118,2	98,2	126,2	136,2

TABLO : 325 —Elektrik Makina ve Gereçleri Sanayii İthalât Tahminleri veGerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Cari Fiyat

Ana mallar	İthalât gerçekleşmeleri			İthalât tahminleri Program		Program tahminlerinin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Elektrik makinaları ve elektromekanik aletler	74,1	86,9	154,3	—	63,6	—	242,6	117,3	177,6
Elektrik iletken ve kabloları	37,7	22,8	22,7	—	17,0	—	133,5	60,5	99,6
Elektrik şebeke cihazları	42,3	45,9	48,4	—	31,8	—	152,2	108,5	105,4
İç tesisat ve aydınlatma malzemesi	—	—	7,0	—	—				
Akümülatör ve piller	1,2	1,8	0,6	—	1,1	—	54,5	150,0	33,3
Otomativ endüst. elektrik malzemesi	—	—	48,3	—	—	—	—	—	—
Dayanıklı tüketim malları	17,2	21,0	0,1	—	15,9	—	0,6	122,1	0,5
Ölçü ve kontrol cihazları	26,9	26,1	47,8	—	37,1	—	128,8	97,0	183,1
Diğerleri	50,9	75,9	16,7	—	68,9	—	24,2	149,1	22,0
Yarı mamuller	98,3	77,6	40,6	—	138,9	—	29,2	78,9	52,3
SEKTÖR TOPLAMI	348,6	358,0	386,5	348,0	374,3	102,9	103,3	102,7	108,0

TABLO : 326 — Elektrik Makina ve Gereçleri Sanayii İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Cari Fiyat

Ana mallar	İhracat gerçekleşmeleri			İhracat tahminleri Program		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Elektrik makinaları ve elektromekanik aletler	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elektrik iletken ve kabloları	0,1	—	—	—	1,1	—	0,0	0,0	—
Elektrik şebeke cihazları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
İç tesisat ve aydınlatma malzemesi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akümülatör ve piller	0,3	0,2	0,3	—	2,1	—	14,3	66,7	150,0
Otomativ endüst. elektrik malzemesi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dayanıklı tüketim malları	—	—	—	—	1,1	—	0,0	—	—
Ölçü ve kontrol cihazları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diğerleri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yarı mamuller	0,1	0,04	—	—	1,1	—	0,0	40,0	0,0
SEKTÖR TOPLAMI	0,5	0,24	0,3	45,0	5,4	0,5	5,6	48,0	125,0

TABLO 327 - Elektrik Makina ve Gereçleri Sanayii 1970 - 1971 Yurtiçi Talep ve Tüketim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
(Cari Fiyat)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Elektrik makinaları ve elektromekanik aletler	304,3	415,0	630,0	136,4	151,8
Elektrik iletken ve kabloları	352 7	385,0	430,0	109,2	111,7
Elektrik şebeke cihazları	148,4	210,0	300,0	141,5	142,9
İç tesisat ve aydınlatma malzemesi	47,0	63,0	65,0	134,0	134,9
Akümülatör ve piller	195,3	235,0	270,0	120,3	114,9
Otomotiv endüstrisi elektrik malzemesi	50,3	70,0	128,0	139,2	182,9
Dayanıklı tüketim malları	160,1	210,0	280,0	131,2	133,3
Ölçü ve kontrol cihazları	56,8	45,0	75,0	79,2	166,7
Diğerleri	79,7	105 0	142,0	131,7	135,2
Yarı mamuller	210,6	300,0	440,0	142,5	146,7
SEKTÖR TOPLAMI	1 605,2	2 038,0	2 780,0	127,0	136,4

(1) Talebin tüketimle dengelendiği kabul edilmiştir.
(2) 1969 ve 1970 değerleri cari fiyatlarla; 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 328 — Elektrik Makina ve Gereçleri Sanayii 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
(Cari Fiyat)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Elektrik makinaları ve elektromekanik aletler	150,0	165,0	250,5	110,0	151,8
Elektrik iletken ve kabloları	330,0	364,0	401,5	110,3	110,3
Elektrik şebeke cihazları	100,0	104,3	26,0	104,3	120,8
İç tesisat ve aydınlatma malzemesi	40,0	48,0	15,0	120,0	135,4
Akümülatör ve piller	195,0	226,0	258,0	115,9	114,2
Otomotiv endüstrisi elektrik malzemesi	2,0	5,0	12,0	250,0	240,0
Dayanıklı tüketim malları	160,0	208,0	177,5	130,0	133,4
Ölçü ve kontrol cihazları	9,0	12,0	21,0	133,3	175,0
Diğerleri	63,0	69,0	80,0	109,5	115,9
Yarı mamuller	170,0	188,0	240,0	110,6	127,7
SEKTÖR TOPLAMI	1 219,0	1 389,3	1 731,5	114,0	124,6

1969 ve 1970 değerleri cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 329 — Elektrik Makina ve Gereçleri Sanayii 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L. (Cari Fiyat)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Elektrik makinaları ve elektromekanik aletler	154,3	250,0	380,0	162,0	152,0
Elektrik iletken ve kabloları	22,7	21,0	29,0	92,5	138,1
Elektrik şebeke cihazları	48,4	106,0	175,0	219,0	165,1
İç tesisat ve aydınlatma malzemesi	7,0	15,0	20,0	214,3	133,3
Akümülatör ve piller	0,6	10,0	14,0	—	140,0
Otomotiv endüstri elektrik malzemesi	48,3	65,0	116,0	134,6	178,5
Dayanıklı tüketim malları	0,1	2,0	3,0	—	150,0
Ölçü ve kontrol cihazları	47,8	33,0	54,0	69,0	163,6
Diğerleri	16,7	36,0	62,0	215,6	172,2
Yarı mamuller	40,6	112,0	200,0	275,9	178,6
SEKTÖR TOPLAMI	386,5	650,0	1 053,0	168,2	162,0

1969 ve 1970 değerleri cari fiyatlarla; 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 330 — Elektrik Makina ve Gereçleri Sınayii 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
(Cari Fiyat)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1968	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Elektrik makinaları ve elektromekanik aletler	—	—	0.5	—	—
Elektrik iletken ve kabloları	—	—	0.5	—	—
Elektrik şebeke cihazları	—	0.6	1.0	—	333.3
İç tesisat ve aydınlatma malzemesi	—	—	—	—	—
Akümülatör ve piller	0.3	1.0	2.0	333.3	200.0
Otomotiv endüstrisi elektrik malzemesi	—	—	—	—	—
Dayanıklı tüketim malları	—	—	0.5	—	—
Ölçü ve kontrol cihazları	—	—	—	—	—
Diğerleri	—	—	—	—	—
Yarı mamuller	—	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	0.3	1.3	4.5	433.3	346.2

1969 ve 1970 değerleri cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir

TABLO : 931 Elektronik Sanayii Yurt İçi Tüketim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar	Tüketim gerçekleşmeleri			Program tüketim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Tüketim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Radyo-TV vericileri, telsiz cihazları, radyo sinyalizasyon ve haberleşme cihazları	67,9	24,7	29,8	85,2	99,7	29,0	29,9	36,4	120,6
Kuranportör ve radyolink cihazları	11,0	1,4	3,6	22,8	17,0	6,1	21,2	12,7	257,1
Telli haberleşme cihazları	19,5	54,4	71,3	24,0	41,3	226,7	172,6	279,0	131,1
Radyo alıcı cihazları	306,0	180,2	100,3	350,0	413,5	51,5	24,3	58,9	55,7
TV alıcı cihazları	6,9	4,2	7,5	—	42,4	—	17,7	60,9	178,6
Pikap	10,0	13,0	16,4	7,5	14,3	173,3	114,7	130,0	126,2
Magnetofon (Teyp)	38,4	4,8	4,7	67,0	59,1	7,2	8,0	12,5	97,9
Amplifikatör	2,6	4,6	5,1	2,4	3,4	191,7	150,0	176,9	110,9
Elektronik tıp cihazları	18,6	18,9	14,0	—	31,8	—	44,0	101,6	74,1
Diğerleri	15,8	12,2	14,0	51,8	22,9	23,6	61,1	77,2	114,8
Yarı mamuller	140,4	153,7	152,4	130,0	173,9	118,2	87,6	109,5	99,2
SEKTÖR TOPLAMI	637,1	472,1	419,1	740,7	919,3	63,7	45,6	74,1	88,8

TABLO : 332 — Elektronik Sanayii Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar	Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Radyo-TV vericileri, telsiz cihazları, radyo sinyalizasyon ve haberleşme cihazları	6,9	7,5	9,0	9,0	9,5	83,3	94,7	108,7	120,0
Kuranportör ve radyolink cihazları	0,1	0,5	1,0	—	1,1	—	90,9	500,0	200,0
Telli haberleşme cihazları	5,8	10,0	25,0	8,0	40,3	125,0	62,0	172,4	250,0
Radyo alıcı cihazları	181,0	180,0	100,0	210,0	190,9	85,7	52,4	99,4	55,6
TV alıcı cihazları	2,9	3,8	7,5	—	26,5	—	28,3	131,0	197,4
Pikap	9,8	13,0	16,6	7,1	14,3	183,1	114,7	132,7	126,2
Magnetofon (Teyp)	3,4	3,5	4,0	7,0	5,0	50,0	80,0	102,9	114,3
Amplifikatör	2,3	4,2	5,0	2,4	3,3	175,0	151,5	182,6	119,0
Elektronik tıp cihazları	—	2,7	3,0	—	3,3	—	90,9	—	111,1
Diğerleri	6,5	8,0	9,5	4,0	9,1	200,0	104,4	123,1	118,8
Yarı mamuller	85,0	95,0	102,0	100,0	121,9	95,0	83,7	111,8	107,4
SEKTÖR TOPLAMI	303,7	328,2	282,4	347,5	425,2	94,4	66,4	108,1	86,0

TABLO : 333 — Elektronik Sanayii İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar	İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Radyo-TV vericileri, telsiz cihazları, radyo sinyalizasyon ve haberleşme cihazları	61,0	17,2	20,8	76,2	90,1	22,6	23,1	28,2	120,9
Kuranportör ve radyolink cihazları	10,9	0,9	2,6	22,8	15,9	3,9	16,4	8,3	288,9
Telli haberleşme cihazları	13,7	44,4	46,3	16,0	3,2	277,5	1 446,9	324,1	104,3
Radyo alıcı cihazları	125,0	0,2	0,3	140,0	222,7	0,1	—	0,2	150,0
TV alıcı cihazları	4,0	0,4	—	—	15,9	—	—	10,0	—
Pikap	0,2	—	—	0,4	—	—	—	—	—
Magnetofon (Teyp)	35,0	1,3	0,7	60,0	54,1	2,2	1,3	3,7	53,8
Amplifikatör	0,3	0,4	0,1	—	0,1	—	100,0	133,3	25,0
Elektronik tüp cihazları	18,6	16,2	11,0	—	28,5	—	38,6	87,1	67,9
Diğerleri	9,3	4,2	4,5	47,8	13,8	8,8	32,6	45,2	107,1
Yarı mamuller	55,5	58,7	50,4	31,0	53,0	189,4	95,1	105,8	85,9
SEKTÖR TOPLAMI	333,5	143,9	136,7	394,2	497,3	36,5	27,5	43,1	95,0

TABLO : 334 — Elektronik Sanayii İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar	İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Radyo-TV vericileri, telsiz cihazları, radyo sinyalizasyon ve haberleşme cihazları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuranportör ve radyolink cihazları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Telli haberleşme cihazları	—	—	0,04	—	2,1	—	1,9	—	—
Radyo alıcı cihazları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TV alıcı cihazları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pikap	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Magnetofon (Teyp)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Amplifikatör	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elektronik tıp cihazları	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diğerleri	—	—	0,02	—	—	—	—	—	—
Yarı mamuller	0,1	—	0,03	1,0	1,1	—	2,7	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	0,1	—	0,09	1,0	3,2	—	2,8	—	—

TABLO : 335 — Elektrik Sanayii 1970 - 1971 Yurtiçi Tüketim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme Değer (1)	1970 Tahminleri Değer (2)	1971 Programı Değer (3)	Zincirleme Endeks 1970/1968 (4) = (2)/(1)	Zincirleme Endeks 1971/1970 (5) = (3)/(2)
Radyo - TV vericileri, telsiz cihazları, radyo sinyalizasyon ve haberleşme cihazları	29,8	48,0	76,0	161,1	158,3
Kuranportör ve radyolink cihazlar	3,6	13,4	22,0	372,2	164,2
Telli haberleşme cihazları	71,3	81,8	145,5	114,7	177,9
Dadyo alıcı cihazları	100,3	70,0	90,0	70,0	128,6
TV alıcı cihazları	7,5	5,0	5,0	66,7	100,0
Pikap	16,4	18,0	20,0	109,8	111,1
Magnetofon (Teyp)	4,7	5,0	6,0	106,4	120,0
Amplifikatör	5,1	6,0	10,0	156,9	125,0
Elektronik tıp cihazları	14,0	19,0	31,0	135,7	163,2
Diğerleri	14,0	19,0	26,0	135,7	136,9
Yarı mamuller	152,4	185,0	255,0	121,4	137,8
SEKTÖR TOPLAMI	419,1	472,2	686,5	112,7	145,4

1969 ve 1970 değerleri cari fiyatlarla; 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 336 — Elektronik Sanayii 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Değer : Milyon T.L.

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Radyo - TV vericileri, telsiz cihazları, radyo sinyalizasyon ve haberleşme cihazları	9,0	11,0	13,0	122,2	118,2
Kuranportör ve radyolink cihazları	1,0	1,4	2,0	140,0	142,9
Telli haberleşme cihazları	25,0	30,0	66,0	120,0	220,0
Radyo alıcı cihazları	100,0	70,0	90,0	70,0	128,6
TV alıcı cihazları	7,5	5,0	5,0	66,7	100,0
Pikap	16,4	18,0	20,0	109,8	111,1
Magnetofon (Teyp)	4,0	4,0	4,0	100,0	100,0
Amplifikatör	5,0	6,0	7,0	120,0	116,7
Elektronik tıp cihazları	3,0	4,0	5,0	133,3	125,0
Diğerleri	9,5	12,0	14,0	126,3	116,7
Yarı mamuller	102,0	120,0	140,0	117,6	116,7
SEKTÖR TOPLAMI	282,4	281,4	366,0	99,6	130,1

1969 ve 1970 değerleri cari fiyatlarla; 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 337 — Elektronik Sanayii 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Radyo - TV vericileri, telsiz cihazları, radyo sinyalizasyon ve haberleşme cihazları	20,8	37,0	63,0	177,9	170,3
Kuranportör ve radyolink cihazları	2,6	12,0	20,0	461,5	166,7
Telli haberleşme cihazları	46,3	52,0	80,0	112,3	153,8
Radyo alıcı cihazları	0,3	—	—	—	—
TV alıcı cihazları	—	—	—	—	—
Pikap	—	—	—	—	—
Magnetofon (Teyp)	0,7	1,0	2,0	142,9	200,0
Amplifikatör	0,1	2,0	3,0	200,0	150,0
Elektronik tıp cihazları	11,0	15,0	26,0	136,4	173,3
Diğerleri	4,5	7,0	12,0	155,6	171,4
Yarı mamuller	50,4	65,0	115,0	129,0	176,9
SEKTÖR TOPLAMI	136,7	191,0	321,0	139,7	168,1

1969 ve 1970 değerleri cari fiyatlarla; 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 338 — Elektronik Sanayii 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Radyo - TV vericileri, telsiz cihazları, radyo sinyalizasyon ve haberleşme cihazları	—	—	—	—	—
Kuranportör ve radyolink cihazları	—	—	—	—	—
Telli haberleşme cihazları	0,04	0,2	0,5	500,0	250,0
Radyo alıcı cihazları	—	—	—	—	—
TV alıcı cihazları	—	—	—	—	—
Pikap	—	—	—	—	—
Magnetofon (Teyp)	—	—	—	—	—
Amplifikatör	—	—	—	—	—
Elektronik tıp cihazları	—	—	—	—	—
Diğerleri	0,02	—	—	—	—
Yarı mamuller	0,03	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	0,09	0,2	0,5	222,2	250,0

1969 ve 1970 değerleri cari fiyatlarla; 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 339 — Karayolları Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Kamyon	Miktar	5 737,0	9 531,0	10 590,0	6 950,0	9 000,0	137,1	117,7	166,1	111,1
	Değer	369,3	819,0	871,4	488,8	609,7	167,5	142,9	221,8	106,4
Kamyonet	Miktar	3 831,0	2 621,0	3 217,0	1 860,0	4 500,0	140,9	71,5	68,4	122,7
	Değer	177,1	75,5	99,4	100,4	238,6	75,2	41,7	42,6	131,7
Otobüs - minibüs	Miktar	991,0	1 334,0	2 272,0	1 180,0	1 250,0	113,1	181,8	134,6	170,3
	Değer	80,6	133,0	275,7	158,6	112,0	83 9	246.2	165.0	207.3
Arazi binek	Miktar	2 232,0	643,0	1 040,0	1 200,0	2 500,0	53,6	41,6	28,8	161,7
	Değer	67,0	27,2	26,4	35,0	79,5	77,7	33,2	40,6	97,1
Binek	Miktar	3 622,0	9 690,0	7 036,0	8 800,0	9 000,0	110,1	78,2	267,5	72,6
	Değer	68,5	187,6	156,6	174,1	198,3	107,7	79,0	273 9	83,5
Diğerleri büyük onarım	Değer	1 174,4	1 055,1	1 453,0	1 328,7	1 786,4	79,4	81,3	89,8	137,7
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	1 936,9	2 297,4	2 882,5	2 285,6	3 024,5	100,5	95,3	118,6	125,5

TABLO : 340 — Karayolları Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Kamyon	Miktar	—	—	2,0	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	0,1	—	—	—	—	—	—
Kamyonet	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Otobüs - minibüs	Miktar	—	—	1,0	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	0,1	—	—				
Arazi binek	Miktar	—	—	—	—	—				
	Değer	—	—	—	—	—				
Binek	Miktar	—	—	—	—	—				
	Değer	—	—	—	—	—				
Diğerleri	Miktar	—	—	—	—	—				
	Değer	—	0,01	0,3	—	—	—	—	—	3 000,0
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	—	0,01	0,5	—	—	—	—	—	5 000,0

TABLO : 341 Karayolları Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü Üretim Tahmınleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Kamyon	Miktar	5 500,0	9 373,0	10 380,0	6 700,0	9 000,0	139 9	115.3	170.4	110,7
	Değer	360,0	812,6	846,6	469,2	609,7	173,2	138,8	225,7	104,2
Kamyonet	Miktar	3 403,0	2 587,0	3 030,0	1 800,0	4 500,0	143,7	67,3	76,0	117,1
	Değer	170,0	74.5	92,4	97,3	238,6	76,6	38,7	43,8	124,0
Otobüs - minibüs	Miktar	944,0	1 244,0	1 901,0	1 170,0	1 250,0	106,3	152,1	131,8	152,8
	Değer	79,8	122,7	236,1	156,6	112,0	78,3	210,8	153,8	192,4
Arazi binek	Miktar	2 232,0	643,0	1 040,0	1 200,0	2 500,0	53,6	41,6	28,8	161,7
	Değer	67,0	27,2	26,4	35,0	79,5	77,7	33,2	40,6	97,1
Binek	Miktar	1 800,0	2 852,0	3 902,0	5 800,0	7 000,0	49.2	55,7	158,4	136,8
	Değer	39,0	76,4	99,5	119,5	163,3	63.9	60,9	195,9	130,2
Diğerleri büyük onarım	Miktar	—	—	—	—	—				
	Değer	850,0	710,0	1 064,7	1 050,6	1 536,4	67,6	69,3	83,5	150,0
SEKTÖR TOPLAMI		1 566,4	1 823,4	2 365,7	1 928,2	2 739,5	94,6	86,4	116,4	129,7

TABLO : 342 — Karayolları Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Kamyon	Miktar	237,0	158,0	212,0	250,0	—	63,2	—	66,7	134,2
	Değer	9,3	6,4	24,9	19,6	—	32,6	—	68,8	389,1
Kamyonet	Miktar	425,0	34,0	187,0	60,0	—	56,7	—	8,0	550,0
	Değer	7,1	1,0	7,0	3,1	—	32,3	—	14,1	700,0
Otobüs -minibüs	Miktar	47,0	90,0	372,0	10,0	—	900,0	—	191,5	413,3
	Değer	0,8	10,3	39,7	2,0	—	515,0	—	1 287,5	385,4
Arazi binek	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Binek	Miktar	1 822,0	6 838,0	3 134,0	3 000,0	2 000,0	227,9	156,7	375,3	45,8
	Değer	28,9	111,2	57,1	54,6	35,0	203,7	163,1	384,8	51,3
Diğerleri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Değer	324,4	345,1	388,6	278,1	250,0	124,1	155,4	106,4	112,6
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	370,5	474,0	517,3	357,4	285,0	132,6	181,5	127,9	109,1

TABLO : 343 — Karayolları Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Kamyon	10 590,0	871,4	9 100,0	741,5	10 498,0	892,2	85,1	120,3
Kamyonet	3 217,0	99,4	2 350,0	88,9	2 750,0	105,0	89,4	118,1
Otobüs	1 172,0	227,9	926,0	228,3	1 093,0	318,8	100,2	139,6
Minibüs	1 100,0	47,8	950,0	45,6	1 050,0	50,5	95,4	110,7
Arazi - binek	1 040,0	26,4	580,0	31,2	600,0	33,0	118,2	105,8
Binek	7 036,0	156,6	11 600,0	273,8	22 300,0	795,0	174,8	290,4
Diğerleri ve onarımlar	—	1 453,0	—	1 470,6	—	1 938,1	101,2	131,8
SEKTÖR TOPLAMI	—	2 882,5	—	2 879,9	—	4 132,6	99,9	143,5

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri ve 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 344 — Karayolları Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Kamyon	0,1	—	0,3	—	—
Kamyonet	—	—	—	—	—
Otobüs	0,1	0,4	1,0	400,0	250,0
Minibüs	—	—	—	—	—
Arazi - binek	—	—	—	—	—
Binek	—	—	—	—	—
Diğerleri	0,3	0,7	1,1	233,3	157,1
SEKTÖR TOPLAMI	0,5	1,1	2,4	220,0	218,2

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 345 — Karayolları Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Kamyon	10.380,0	846,6	9 000,0	721,5	10 500,0	892,5	85,2	123,7
Kamyonet	3 030,0	92,4	2 250,0	82,0	2 750,0	105,0	88,7	128,0
Otobüs	801,0	188,3	780,0	200,0	850,0	272,0	106,2	136,0
Minibüs	1 100,0	47,8	950,0	45,6	1 050,0	50,5	95,4	110,7
Arazi - binek	1 040,0	26,4	580,0	31,2	600,0	33,0	118,2	105,8
Binek	3 902,0	99,5	4 600,0	134,8	14 800,0	592,0	135,5	439,2
Diğerleri ve büyük onarımları	—	1 064,7	—	1 108,1	—	1 220,0	104,1	110,1
SEKTÖR TOPLAMI	—	2 365,7	—	2 323,2	—	3 165,0	98,2	136,2

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 346 — Karayolları Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Kamyon	24,9	20,0	—	80,3	—
Kamyonet	7,0	6,9	—	98,6	—
Otobüs	39,7	28,7	47,8	72,3	166,6
Minibüs	—	—	—	—	—
Arazi - binek	—	—	—	—	—
Binek	57,1	139,0	203,0	243,4	146,0
Diğerleri	80,2	65,0	200,0	81,0	307,7
Aksam ve parçalar	308,4	298,2	519,2	96,7	174,1
SEKTÖR TOPLAMI	517,3	557,8	970,0	107,8	173,9

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 347 — Demiryolu Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mal. ır		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Lokomotifler :										
a. Dizel anahat	Miktar	—	—	—	7,0	20,0	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	20,5	74,0	—	—	—	—
b. Dizel manevra	Miktar	2,0	—	1,0	10,0	12,0	—	8,3	—	—
	Değer	2,9	—	1,4	15,2	18,6	—	7,5	—	—
c. Elektrik anahat	Miktar	—	—	—	—	5,0	—	—	—	—
	Değer	1,6	—	—	—	15,6	—	—	—	—
d. Sair lokomotifler	Değer	0,5	1,8	0,1	—	—	—	—	360,0	5,6
Yolcu vagonları	Miktar	48,0	60,0	84,0	35,0	50,0	171,4	168,0	125,0	140,0
	Değer	25,8	33,0	34,8	22,7	29,4	145,4	118,4	127,9	105,5
Yük vagonları	Miktar	518,0	787,0	647,0	450,0	850,0	174,9	76,1	151,9	82,2
	Değer	47,8	66,1	44,2	52,3	105,1	126,4	42,1	138,3	66,9
Sair vagonlar	Değer	0,3	1,2	0,2	—	—	—	—	400,0	16,7
Onarım ve diğerleri	Değer	133,6	173,6	141,9	156,7	140,6	110,8	100,1	129,9	81,7
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	212,5	275,7	222,6	267,4	383,3	103,1	58,1	129,7	80,7

TABLO : 348 — Demiryolu Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Yolcu vagonları	Miktar	—	—	—	—	50,0	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	29,4	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	—	—	—	—	29,4	—	—	—	—

TABLO : 349 — *Demiryolu Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü Üretim ve Gerçekleşmeleri*

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Lokomotifler :										
a. Dizel anahat	Miktar	—	—	—	—	10,0	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	—	27,9	—	—	—	—
b. Dizel manevra	Miktar	2,0	—	1,0	10,0	12,0	—	8,3	—	—
	Değer	2,9	—	1,4	15,2	18,6	—	7,5	—	—
Yolcu vagonları	Miktar	48,0	60,0	84,0	35,0	100,0	171,4	84,0	125,0	140,0
	Değer	25,8	33,0	34,8	22,7	58,8	145,4	59,2	127,9	105,5
Yük vagonları	Miktar	518,0	787,0	647,0	450,0	850,0	174,9	76,1	151,9	82,2
	Değer	47,8	66,1	44,2	52,3	105,1	126,4	42,1	138,3	66,9
Onarım ve diğerleri	Değer	124,2	148,9	135,6	146,5	140,6	101,6	96,4	119,9	91,1
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	200,7	248,0	216,0	236,7	351,0	104,8	61,5	123,6	87,1

TABLO : 350 — Demiryolu Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CİF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967 (*)	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Lokomotifler :										
a. Dizel anahat	Miktar	—	—	—	7,0	10,0	—	—	—	—
	Değer	—	—	—	20,5	46,1	—	—	—	—
b. Elektrik anahat	Miktar	—	—	—	—	5,0	—	—	—	—
	Değer	1,6	—	—	—	15,6	—	—	—	—
c. Sair lokomotifler	Değer	0,5	1,8	0,1	—	—	—	—	360,0	5,6
Sair vagonlar	Değer	0,3	1,2	0,2	—	—	—	—	400,0	16,7
Onarım ve diğerleri	Değer	9,4	24,7	6,3	10,2	—	242,2	—	262,8	25,5
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	11,8	27,7	6,6	30,7	61,7	90,2	10,7	234,7	23,8

(*) Düzeltilmiş büyüklükler.

TABLO : 351 — Demiryolu Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971
Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Lokomotifler :								
a. Dizel anahat	—	—	12,0	27,5	45,0	154,0	—	560 0
b. Dizel manevra	1,0	1,4	9,0	12,6	12,0	16,8	900,0	133,3
c. Elektrik anahat	—	—	—	—	15,0	62,0	—	—
d. Sair lokomotifler	—	0,1	—	0,5	—	0,5	500,0	100,0
Yolcu vagonları	84,0	34 6	29,0	25,3	34,0	29,1	72,7	115,0
Yük vagonları	647,0	44,2	102,0	19,5	805,0	128,2	44,1	657,4
Sair vagonlar	—	0,2	—	0,4	—	0,5	200,0	125,0
Onarımlar ve diğerleri	—	141,9	—	167,6	—	248,4	118,1	148,2
SEKTÖR TOPLAMI	—	222,6	—	253,4	—	639,5	113,8	252,4

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri ve 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 352 — Demiryolu Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971
İhracat Tahminleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Yolcu vagonları	—	—	11,0	4,7	66,0	28,4	—	604.2
SEKTÖR TOPLAMI	—	—	—	4,7	—	28,4	—	604.2

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 353 — Demiryolu Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Adet
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
Lokomotifler :								
a. Dizel anahat	—	—	2,0	6,0	45,0	154,0	—	2 566,6
b. Dizel manevra	1,0	1,4	9,0	12,6	12,0	16,8	900,0	133,3
Yolcu vagonları	84,0	34,8	40,0	30,0	100,0	57,5	86,2	191,6
Yük vagonları	647,0	44,2	102,0	19,5	805,0	128,2	44,1	657,4
Onarımlar ve diğerleri	—	135,6	—	147,9	—	168,1	109,1	113,7
SEKTÖR TOPLAMI	—	216,0	—	216,0	—	524,6	100,0	242,9

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 354 — Demiryolu Taşıtları İmalât Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Lokomotifler :					
a. Dizel anahat	—	21,5	—	—	—
b. Elektrik anahat	—	—	62,0	—	—
c. Sair lokomotifler	0,1	0,5	0,5	500,0	100,0
Sair vagonlar	0,2	0,4	0,5	200,0	125,0
Onarımlar ve diğerleri	6,3	19,7	80,3	312,7	407,6
SEKTÖR TOPLAMI	6,6	42,1	143,3	637,9	340,4

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 355 — Gemi İnşaat Sanayii Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyat

Ana mallar		Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
15.000 DWT'dan büyük	Miktar	2,0	2,0	1,0	—	2,0	—	50,0	—	—
10.000 - 15.000 DWT arası	Miktar	—	—	—	6,0	5,0	—	—	—	—
6.000 - 10.000 DWT arası	Miktar	2,0	—	—	—	3,0	—	—	—	—
3.500 - 6.000 DWT arası	Miktar	—	—	1,0	—	7,0	—	14,3	—	—
1.000 - 3.500 DWT arası	Miktar	2,0	1,0	—	5,0	7,0	20,0	—	—	—
1.000 DWT'dan küçük	Miktar	17,0	1,0	8,0	18,0	20,0	5,6	40,0	—	—
Araba vapuru	Miktar	1,0	—	—	1,0	2,0	—	—	—	—
Romörkler ve diğerleri	Miktar	10,0	7,0	6,0	20,0	18,0	35,0	33,3	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	246,2	239,1	189,9	—	522,0	—	36,9	97,1	79,4

TABLO : 356 — Gemi İnşaat Sanayii Sektörü İhracat Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB Cari

Ana mallar		İhracat gerçekleşmeleri			Program ihracat tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İhracat gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
15.000 DWT'dan büyük	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10.000 - 15.000 DWT arası	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6000 - 10.000 DWT arası	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3.500 - 6.000 DWT arası	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.000 - 3.500 DWT arası	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.000 DWT'dan küçük	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Araba vapuru	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Romörkler ve diğerleri	Değer	2,8	2,2	2,9	—	—	—	—	78,6	131,8
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	2,8	2,2	2,9	—	—	—	—	78,6	131,8

Not : 1969 ve 1970 yılı programlarında diğer memleketlere yapılan onarım ve bakımlar gösterilmemiştir.

TABLO : 357 — Gemi İnşaat Sanayii Sektörü Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon TL.
Fiyat : Fabrika Satış Fiyatı (Cari)

Ana mallar		Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
15.000 DWT'dan büyük	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10.000 - 15.000 DWT arası	Miktar	—	—	—	3,0	2,0	—	—	—	—
6.000 - 10.000 DWT arası	Miktar	—	—	—	—	1,0	—	—	—	—
3.500 - 6.000 DWT arası	Miktar	—	—	—	1,0	3,0	—	33,3	—	—
1.000 - 3.500 DWT arası	Miktar	2,0	1,0	—	5,0	7,0	20,0	—	50,0	—
1.000 DWT'dan küçük	Miktar	17,0	1,0	8,0	18,0	20,0	5,6	40,0	5,9	800,0
Araba vapuru	Miktar	1,0	—	—	1,0	2,0	—	—	—	—
Romörkler ve diğerleri	Miktar	10,0	7,0	6,0	20,0	18,0	35,0	33,3	70,0	85,7
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	120,0	162,7	170,2	87,6	258,5	185,7	65,8	135,6	104,6

NOT : Programlarda 1967 ve 1968 gerçekleşme değerlerine onarım ve tamir değerleri alınmamıştır. Bu tablolarda onarım değerleri ilâve edilmiştir.

TABLO : 358 — Gemi İnşaat Sanayii Sektörü İthalât Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon TL.
Fiyat : CİF Cari

Ana mallar		İthalât gerçekleşmeleri			Program ithalât tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		İthalât gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
		1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
15.000 DWT'dan büyük	Miktar	2,0	2,0	1,0	—	2,0	—	50,0	100,0	50,0
10.000 - 15.000 DWT arası	Miktar	—	—	—	3,0	3,0	—	—	—	—
6.000 - 10.000 DWT arası	Miktar	2,0	—	—	—	2,0	—	—	—	—
3.500 - 6.000 DWT arası	Miktar	—	—	—	—	4,0	—	—	—	—
1.000 - 3.500 DWT arası	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.000 DWT'dan küçük	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Araba vapuru	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Romörkler ve diğerleri	Miktar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	Değer	129,0	78,6	22,6	—	—	—	—	60,9	28,8

TABLO : 359 — Gemi İnşaat Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
15 000 DWT dan büyük	1,0	—	1,0	—	2,0	—	—	—
10 000 - 15 000 DWT arası	—	—	6,0	—	7,0	—	—	—
6 000 - 10 000 DWT arası	—	—	—	—	—	—	—	—
3 500 - 6 000 DWT arası	1,0	—	—	—	2,0	—	—	—
1 000 - 3 500 DWT arası	—	—	7,0	—	10,0	—	—	—
1 000 DWT den küçük	8,0	—	1,0	—	9,0	—	—	—
Araba vapuru	—	—	3,0	—	2,0	—	—	—
Diğerleri ve onarımları	6,0	—	10,0	—	16,0	—	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	—	189,9	—	406,1	—	668,3	213,8	164,6

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla ve 1971 değerleri ve 1970 fiyatlariyle ithal malları CIF, yerli üretimler fabrika satış fiyatları ile verilmiştir.

TABLO : 360 — Gemi İnşaat Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İhracat Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
Onarım ve bakım	2,9	3,1	3,2	106,9	103,2
SEKTÖR TOPLAMI	2,9	3,1	3,2	106,9	103,2

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 361 — Gemi İnşaat Sanayii Sektörü 1970 - 1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Adet
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Fab. Satış Fiyatı (1)

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme Endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(4)/(2)	(8)=(6)/(4)
15 000 DWT dan büyük	—	—	—	—	—	—	—	—
10 000 - 15 000 DWT arası	—	—	2,0	—	1,0	—	—	—
6 000 - 10 000 DWT arası	—	—	—	—	—	—	—	—
3 500 - 6 000 DWT arası	1,0	—	—	—	2,0	—	—	—
1 000 - 3 500 DWT arası	—	—	7,0	—	10,0	—	—	—
1 000 DWT dan küçük	8,0	—	1,0	—	9,0	—	—	—
Araba vapuru	—	—	3,0	—	2,0	—	—	—
Diğerleri	6,0	—	10,0	—	16,0	—	—	—
Onarım, bakım	—	86,1	—	93,0	—	100,4	108,0	108,0
SEKTÖR TOPLAMI	—	170,2	—	181,3	—	212,6	106,5	117,3

(1) 1969 Gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

TABLO : 362 — Gemi İnşaat Sanayii Sektörü 1970 - 1971 İthalât Tahminleri

Değer : Milyon T.L.
Fiyat : CIF

Ana Mallar	1969 Gerçekleşme	1970 Tahminleri	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
	Değer	Değer	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2)/(1)	(5) = (3)/(2)
15 000 DWT dan büyük	22,6	37,0	100,0	163,7	270,3
10 000-15 000 DWT arası	—	190,9	358,9	—	188,0
SEKTÖR TOPLAMI	22,6	227,9	458,9	1008,4	201,4

(1) 1969 gerçekleşmesi ve 1970 cari fiyatlarla, 1971 tahminleri 1970 fiyatlariyle verilmiştir.

GENEL ENERJİ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRİLMESİ :

İkinci Planda öngörüldüğü gibi petrol ürünlerinin genel enerji bileşimindeki yeri yıldan yıla artmaktadır. 1968 yılında toplam genel enerjinin yüzde 30,5 i, 1969 yılında yüzde 33,5 i ve 1970 yılında da yüzde 37,0 si petrol ürünleri tarafından sağlanmaktadır.

Genel enerji tüketimi 1968 yılında yüzde 5,1, 1969 yılında yüzde 3.3 ve 1970 yılında yüzde 4,5 artma göstermektedir. Ferd başına düşen enerji ise, petrol ürünleri eşdeğeri olarak 1968 yılında 505,5 kg, 1969 yılında 600,3 kg. ve 1970 yılında 612,0 kg. olmuştur.

Genel enerji tüketiminde odun ve tezek kullanımının geçen yıllara oranla azaldığı görülmektedir. Şöyle ki 1968 de odun ve tezek genel enerji bileşiminde yüzde 41,1 oranındayken, 1970 de bu oran yüzde 34,3 e düşmüştür. Bu düşmeye sebep olarak şehirleşme ve köylerdeki linyit kullanılması gösterilebilir.

Ticari enerji artım oranları daha yüksektir, 1969 yılında ticari enerji yüzde 9,6 ve 1970 yılında yüzde 9,3 artış göstermiştir.

Genel enerji birleşiminde petrol ürünleri oranının artması yanında linyit kullanımını da arttırmak hem ödeme dengesi, hem de odun - tezek tüketimini sınırlandırmak yönünden faydalı olacaktır.

Petrol ürünleri yerine, daha ekonomik bir yakıtın, tabii gazın kullanımı için 1967 yılındanberi etüt ve çalışmalar yapılmaktadır.

Nükleer enerji ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Bir nükleer santralın yapılabilirlik etütleri sonuçlanmış, yer seçimi için çalışmalarına devam edilmektedir.

Yurdumuzda jeotermik enerji üretilmesi ve kullanımı ile ilgili etüt ve çalışmalar son yıllarda yoğunlaşmıştır.

2. 1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :

1971 yılında genel enerjide yüzde 5,9 ve ticari enerjide yüzde 8,7 lik bir artış öngörülmektedir. Bu artış gerçekleştiği takdirde, ferd başına düşen enerji, petrol ürünü eşdeğeri olarak 632,2 kg. a yükselmiş olacaktır.

Seyitömer linyit sahasından faydalanacak Seyitömer termik santralinin ilk bölümü 1971 yılı sonunda devreye girecektir. Seyitömer termik santralının diğer kısmı ve Afşin - Elbistan linyitleri ile ilgili alışmalara da devam edilmektedir.

Efektif ve ekonomik bir yakıt olan tabii gazın, gaz veya sıvılaştırılmış gaz (LNG) olarak ithali, nakliyesi ve kullanımı ile ilgili etüt ve çalışmalara hız verilmesi gerekmektedir.

3. *TEDBİRLER* :

a. Odun ve tezek tüketiminin azaltılması ve bu yakıtların yerine linyit kullanımını temin için yapılan çalışmalara devam edilecektir.

b. Uzun vadeli enerji programının, enerji maliyetleri ve yatırım produktivitelerine göre hazırlanması için gerekli araştırma düzeni kurulacaktır.

c. Orman sanayiinin yoğun olduğu Bolu, Zonguldak, Kastamonu, Adapazarı, Balıkesir, Bursa ve Çanakkale Orman Başmüdürlük bölgelerinde odun yerine başka maddeler yakarak, odunun orman sanayiindeki faydalanma oranının arttırılması ile ilgili çalışmalar yapılacaktır.

ELEKTRİK ENERJİSİ SEKTÖRÜ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRİLMESİ :

1968 ve 1969 yılı üretim hedefleri, ortalama olarak yüzde 97,1 oranında gerçekleşmiştir. Plan döneminde yıllık ortalama enerji üretim artış hızı hedefi yüzde 13,9 kabul edilmiş, fakat yüzde 12,2 civarında gerçekleşmiştir. 1970 yılında enerji tüketimi artış hızının diğer yıllardan düşük olmasının nedeni, endüstrinin karşılaştığı darboğazlardır. Özellikle enerji girdisi yüksek olan sektörlerin hammadde temini güçlükleri ve grevler bu durumu meydana getirmişlerdir. 1970 yılı üretimi, Plan hedefinin yüzde 94 ü olarak gerçekleşmektedir.

İkinci Plan döneminde, çoğu küçük güçlü birçok santral hizmete girmiş olacaktır. Bunlardan bir kısmı Birinci Plan döneminden intikal eden projelerdir. Plan başından 1971 yılına kadar 353 MW lık kapasite servise girmektedir. 777 MW lık ek bir kapasite de 1972 sonuna kadar servise girebilecektir. Bitirilmesi İkinci Plan döneminden Üçüncü Plan dönemine intikal eden belli başlı iki tesis Keban, ve Gökçekaya Santralları olacaktır.

Hidrolik üretim kapasitesinin toplam içindeki payı, yıldan yıla gerilemektedir. Bu durum, Plan dönemi sonuna kadar devam edecek ve Üçüncü Plan dönemi içinde devreye girecek büyük hidrolik santraller bu oranı bir derece iyileştirecektir.

Hidrolik imkânların ekonomik yakıt üretimi sınırlı olan memleketimizde büyük oranda değerlendirilmeleri gerektiğinden, bu tip santrallara öncelik verilmektedir. Önümüzdeki yıllarda hidrolik imkânlardan faydalanma bakımından konunun üzerinde daha büyük bir titizlikle durulacaktır. Diğer taraftan elektrik enerjisi üretiminde uzun dönemli bir planlama yapılmadığından linyit rezervlerimiz hassas bir şekilde değerlendirilememekte, gerek bölgesel, gerekse enterkonnekte şebekenin enerji ihtiyacı, kısa dönemli planlamalarla «acil enerji ihtiyacı» şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu sebepten «çabuk kurulan enerji üretim tesisleri» son yıllarda istenilmeden önem kazanmış olmaktadır.

1966 yılından itibaren, tüketimde endüstrinin payı devamlı olarak düşmektedir. 1970 yılında bu oranın daha da düşeceği varsayılmıştır. Elektriklendirme hızının geçmiş senelere göre, artması da bu düşmede bir miktar rol oynamaktadır.

1970 yılında devreye giren termik üniteler ve yağışların durumu nedeniyle hidrolik üretimin toplam içindeki payı, bir önceki yıla oranla azalmıştır. Bunda, hidrolik potansiyelin 1970 kış puvantı ihtiyacını karşılamak maksadıyla saklanmasının da rolü olmuştur. 1970 yılı sonuna doğru bu oranın bir miktar yükselmesi beklenmektedir.

İç ihtiyaç ve şebeke kayıpları, genellikle Plan hedeflerinden daha yüksek bir düzeyde olmuştur. Bu duruma, özellikle, eski dağıtım tesislerinin kullanılmakta olması ve reaktif gücün dengelenmesi yol açmaktadır.

1970 yılı başı itibariyle 1287 belediyenin 981 i elektriğe kavuşturulmuştur. 1970 yılında 138 belediyeye daha elektrik verilmiş olacaktır. Yine aynı yıl başı itibariyle elektriklendirilmesi planlanan 4324 köyden 2290 köyün elektrik bağlantısı yapılmıştır. 1970 sonunda bu sayı 3080 e ulaşabilecektir. 1970 başında Türkiye'nin yüzde 38 nüfusu elektriklendirilmiş olmaktadır.

Köy elektrifikasyonun en büyük katkısı, tarımsal üretimin değerlendirilmesi ve el sanatlarının gelişmesi yönünde olacaktır.

1970 yılında enterkonnekte sistem ile Adana, Gaziantep, Ordu, Giresun ve Trabzon şehirlerinin bağlantısı gerçekleşmiştir. Aynı yıl Ambarlı III (115 MW), Ambarlı V (150 MW) ve Batman gaz türbin (9 MW) üniteleri devreye sokulmuştur.

1970 yılında Türkiye Elektrik Kurumu Kanun Tasarısı kabul edilmiş, aynı yıl sonunda Kurumun kuruluş hazırlıklarını tamamlaması beklenmektedir.

Türkiye Elektrik Kurumunun enerji sorununu çözmeye katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Ancak, kabul edilmiş olan Kanunda bazı değişiklikler yapılması gerekmektedir. Enerji üreten özel kuruluşların Türkiye Elektrik Kurumu ile ilişkileri, kanun kapsamı dışında tutulmuş bunların, planlama, yatırım ve diğer faaliyetlerinin nasıl düzenleneceği belirtilmemiştir. Elektrik İşleri Etüd İdaresi Direktörlüğünün etüd ve planlama fonksiyonu bu kanundan sonra belirsiz hale gelmektedir. Diğer kurumların da Türkiye Elektrik Kurumunun bünyesinde nasıl temsil edileceği açıkça belirlenmelidir.

Belediyeler, enerji planlama, üretim ve satışları bakımından yine «yarı özerk» olmakta ve bu konudaki kârlarını istedikleri gibi harcamaktadırlar. Belediye tesislerinin Türkiye Elektrik Kurumuna intikali tamamen belediyenin isteğine bırakılmıştır. Kanunda, enterkonnekte sisteme bağlı bütün tesislerin Türkiye Elektrik Kurumu kapsamına girmesi büyük faydalar sağlıyacaktır.

Enerji üretim ve iletim tesisleri projelerinin münferit olarak ekonomikliği projelerde belirlenmekte olmasına rağmen, sosyal, bölgesel ve endüstriyel kalkınma hedefleri gözönüne alınarak ekonomik alternatif programlar hazırlanmamıştır.

1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

Yılın ilk döneminde enterkonnekte sistemin Kepez Santralı ile bağlantısı gerçekleştirilecektir.

Üretimin, 1971 yılında 9790 GWh'i bulması beklenmektedir. Bu yıl içinde Ambarlı IV., Kadıncık I, Kovada II, Doğankent-Tortum II ve gaz türbinli ünitelerin devreye girmesi ile kurulu güçte 382 MW lık bir artış sağlanması mümkün olacak, böylece toplam kurulu güç yüzde 17,9 oranında artacaktır.

1971 yılı sonunda elektriklendirilmiş köy sayısı 3900 e ulaşarak toplam köylerin yüzde 19,9 u elektriklendirilmiş olacaktır.

TEDBİRLER :

1. Köy elektriklendirmesinde bir öncelik kriteri geliştirilecek ve bu sistemde ağırlıklar; bölgenin ekonomik gelişmesi, üretim artışı, sulama, devlet sınırlarına yakınlık gibi faktörlere verilecek, ayrıca, bu öncelikleri olmayan köylerden alınacak köy katılma hisseleri de farklılaştırılacaktır.

2. Köy elektriklendirilmesi için grup köyler tarafından kurulacak kooperatifler teşvik edilecektir.

3. Enerji satış tekeline sahip tüzel kişilerle, özellikle müşteri arasındaki ilişkiler mümkün olduğu kadar üniform ve rekabet sağlayıcı esaslara bağlanacaktır.

4. Belediyelerin elektriklendirilmesi için öncelik kriterleri tespit edilecektir.

5. Türkiye Elektrik Kurumu Kanununun Plan hedeflerine göre revize edilmesi gayesi ile çalışmalara hemen başlanacaktır.

6. Belediye elektrik işletmelerinin mali bakımdan ayrılarak, belediyenin diğer işletmelerinin zararlarına iştirak etmelerini önleyecek bir çözüm yolu araştırılacaktır.

7. Planlama organlarınca, Plan ve Program hedeflerine göre nükleer enerji ünitelerinin ancak Üçüncü Plan döneminden sonraki dönemlerin ihtiyacını karşılamak gayesi ile ele alınması ve yerli katkısı yüksek olan projelere öncelik verilmesi, bunun yanısıra yeni projelerde sıvı yakıt ile enerjilendirilecek santraller yerine, bölgesel ekonomik enerji imkânlarımızı kullanacak üretim ünitelerine ağırlık verilmesi tercih edilecektir.

8. Elektrik enerjisine, enerji girdisi büyük olan endüstrilere farklı bir tarife uygulanması için gerekli esaslar tespit edilecektir.

9. Günlük yük eğrisinin gelecek yıllarda daha düzgün bir hale getirilmesi ve mevcut santrallarımızın kullanma faktörünün imkân nispetinde büyütülmesi için Türkiye Elektrik Kurumu tarafından tarife farklılaştırılması çalışmalarına başlanacaktır.

10. Santrallarımızda ekonomik yük paylaştırması için otomasyonu öngören bir etüt hazırlanacaktır.

11. Oymapınar santralını, en geç alüminyum tesislerinin tevsiatına kadar bitirecek gerekli bütün tedbirler alınacaktır.

12. Bu yıl, uzun dönemli bölgesel elektrik enerjisi planlaması çalışmalarına başlanacaktır. Bu çalışmaların hızlı bir şekilde yürütülebilmesi için Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nin gerekli şekilde hazırlık yapması gerekmektedir. 1971 yılında bu çalışmaların bir programı hazırlanacak ve Devlet Planlama Teşkilâtı'na verilecektir.

13. Aşağı Fırat Havzası alternatif etüdleri gözönüne alınacak, katî proje hazırlığına başlanacaktır.

14. Karakaya Barajı Hidroelektrik Santralının katî projesine hemen başlanacak ve 1972 yılı içinde bitirilecek şekilde gerekli tedbirler alınacaktır.

KOK / GAZ SANAYİİ

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRİLMESİ :

Kok ve gaz sanayiinde İkinci Plan döneminde öngörülen yıllık artış oranı olan yüzde 11,4 e ulaşılamamış, talep artışları kok için 1968 yılında yüzde 4,8 ve 1969 yılında yüzde 8,4; şehir gazı için 1968 yılında yüzde 4,8 ve 1969 yılında 0,7 oranlarında olmuştur. 1970 yılındaki artışlar da kokta yüzde 2,2 şehir gazında 0,5 oranlarındadır.

Kok talebi artışında İkinci Planda öngörülen yıllık artışlara ulaşılamamasında, üretim kapasitesinin sınırlı olması, Karabük kok üretim tesislerin 1968 yılında yapılan yenileme çalışmaları nedeniyle kapasite azalması etkili olmuştur.

Şehir gazı talebinin artmamasının nedenleri isegehir gazı tesislerinin birkaç büyük şehirde bulunmaları ve faydalanma oranlarının düşük olması ile; tesirli ve yaygın şekilde pazarlanan LPG nin bütün yurtta kullanılarak şehir gazına olan talebi azaltmasıdır.

2. 1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :

1971 yılında kok üretiminde önemli bir artış beklenmemektedir. Buna sebep üretim kapasitesinin sınırlı olmasıdır. Son ekonomik kararlar sonucu ihracat imkânları doğabilecek. bu nedenle demir - çelik sektörü talep fazlası kokun ihracatı yönüne gidilecektir.

Şehir gazı talebinde 1971 yılında yüzde 14,8 oranında bir artış öngörülmektedir. Üretim yıllık artışının ise yüzde 15,4 olması beklenilmektedir. Üretim. Ankara - Güvercin şehir gazı tesislerinin 1971 yılında devreye girmesi ile artacaktır.

Şehir gazı tesislerinde elde edilen kokun ısıtma olarak kullanılmasına devam edilecektir.

3. TEDBİRLER :

a. Şehirgazı ile LPG tüketimlerinin ekonomik durumları araştırılacak. LPG ile rekabet edemiyecek şehir gazı yatırımları yapılmaması sağlanacaktır.

b. Metallurjik kok kalitesinin iyileştirilmesi sağlanacak, demir - çelik sektörü talebinden arta kalan miktarın ısıtma koku olarak kullanılması katî suretle önlenecek ve ihracat imkânları araştırılacaktır.

c. Yerli ham petrolden kok elde edilmesi etüd edilecektir.

TABLO : 363 — Birincil Enerji Tüketimi

Miktar : Bin ton (Hidrolik Enerji Milyon KWH)

Ana Mallar	1967	1968	1969	1970	1971
Taşkömürü	4 371.2	4 312.0	4 606.0	4 650.0	4 650.0
Linyit	4 617,7	5 277,9	5 511,4	6 000,0	6 500,0
Petrol ürünleri	5 297.6	5 907.0	6 717.6	7 795.5	8 852,0
Odun	13 180,0	12 950,0	12 500,0	11 500,0	11 500,0
Tezek	16 570.0	16 570.0	16 000,0	15 500,0	15 000,0
Hidrolik enerji	2 381,8	3 184,4	3 455,5	3 250,0	3 800,0

TABLO : 364 — Birincil Enerji Tüketimi (Petrol ürünleri eşdeğeri olarak)

Miktar : Bin ton

Ana Mallar	1967	1968	1969	1970	1971
Taşkömürü	3 069,8	3 018.4	3 224.2	3 255.0	3 255,0
Linyit	1 989,4	2 216,7	2 314,8	2 520.0	2 730.0
Petrol ürünleri	5 297,6	5 907,0	6 717,0	7 795,5	8 852,0
Odun	4 217,6	4 144,0	3 840,0	3 680,0	3 680,0
Tezek	3 811,1	3 811.0	3 680,1	3 565,0	3 450,0
Hidrolik enerji	204,8	273,9	279,2	279,5	326,8
TOPLAM	18 530,3	19 371,1	20 055,3	21 095,0	22 293,8

TABLO : 365 — Ticari Enerji Tüketimi (Petrol ürünü eşdeğeri olarak)

Miktar : Bin ton

	1968	1969	1970	1971
Taşkömürü	3 018,4	3 224,2	3 255,0	3 255,0
Linyit	2 216,7	2 314,8	2 520,0	2 730,0
Petrol ürünleri	5 907,0	6 717,6	7 795,5	8 852,0
Hidrolik enerji	273,9	297,2	279,5	326,8
TOPLAM	11 416,0	12 553,8	13 850,0	15 163,8

TABLO : 366 — Birincil Enerji Tüketiminde Kaynakların Oranları

	Taşkömürü	Linyit	Petrol ürünleri	Odun	Tezek	Hidrolik enerji	Ticari enerji % si	Fert başına Kg. P. U. eşdeğeri
1968	15,6	11,4	30,5	21,4	19,7	1,4	58,9	596,6
1969	16,1	11,5	33,5	19,1	18,3	1,4	62,5	600,3
1970	15,4	11,9	37,0	17,4	16,9	1,3	65,7	612,0
1971	14,6	12,2	39,7	16,5	15,5	1,5	68,0	632,2

TABLO : 367 — Ticari Enerji Tüketimi İçinde Kaynakların Oranları

	1968	1969	1970	1971
Taşkömürü	26,4	25,7	23,5	21,5
Linyit	19,4	18,4	18,2	18,0
Petrol ürünleri	51,8	53,5	56,3	58,4
Hidrolik enerji	2,4	2,4	2,0	2,1

TABLO : 368 — Elektrik Enerjisi Yurt İçi Talep Tahminlerive Gerçekleşmeleri

Miktar : GWh
Değer : Milyon T.L. (Cari Fi.)

Talep ve üretim cinsi	Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % si olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks		Gerçekleşme payları %			
												Gerçekleşme tahmini	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968	1967	1968	1969	1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)				
Elektriklendirme talebi	1 434,8	1 597,3	1 821,8					111,3	114,1	27,2	27,2	27,3	27,7
Endüstri talebi	3 834,4	4 272,8	4 857,2					111,4	113,7	72,8	72,8	72,7	72,3
TOPLAM TALEP	5 269,2	5 870,1	6 879,0	5 990,7	6 829,4	98,0	97,8	111,4	113,8	100,0	100,0	100,0	100,0
İç ihtiyaç ve kayıplar	947,6	1 065,7	1 151,0	1 122,3	1 266,0	95,0	90,9	112,5	108,0	—	—	—	—
Brüt üretim	6 216,8	6 935,8	7 830,0	7 113,0	8 095,4	97,5	96,7	111,6	113,0	—	—	—	—
Üretim değeri	1 391,1	1 643,6	1 970,3	1 766,3	1 842,5	93,1	106,9	118,2	119,9	—	—	—	—

TABLO : 569 — Elektrik Enerjisi 1970 - 1971 Talep Üretimi

Miktar : GWh
Değer : Milyon T.L.
(Cari Fi.)

Talep ve Üretim Cinsi	1969 Gerçekleşme	1970 Gerçekleşme Tahmini (x)	1971 Programı	Zincirleme Endeks	
				1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Elektriklendirme talebi	1 821,8	2 030,0	2 300,0	111,4	113,3
Endüstri talebi	4 857,2	5 305,0	6 040,0	109,2	113,9
TOPLAM TALEP	6 679,0	7 330,0	8 340,0	109,7	113,8
İç ihtiyaç ve kayıplar	1 151,0	1 270,0	1 450,0	110,3	114,2
BRÜT ÜRETİM	7 830,0	8 605,0	9 790,0	109,9	113,8
Üretim değeri	1 970,3	2 235,7	2 543,7	113,5	113,8

(*) Revize edilmiş tahmin.

TABLO : 570 — Santralların Brüt Elektrik Enerjisi Üretiminin Dağılışı

Birim : GWh

Santralın Yakıt Cinsi	1969 Gerçekleşen	1970 Gerçekleşme Tahmini	1971 Program Hedefi	Toplam İçindeki Payı		
				1969	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Taş kömürü	1 290,6	1 400,0	1 400,0	16,5	16,3	14,3
Linyit	1 106,3	1 400,0	1 400,0	14,1	16,3	14,3
Fuel-Oil	1 530,8	2 095,0	2 710,0	19,6	24,3	27,7
Diğer akaryakıtlar	254,2	260,0	270,0	3,2	3,0	2,8
Diğer yakıtlar	192,6	200,0	210,0	2,5	2,3	2,1
TERMİK ÜRETİM TOPLAMI	4 374,5	5 355,0	5 990,0	55,9	62,2	61,2
Hidrolik üretim toplamı	3 455,5	3 250,0	3 800,0	44,1	37,8	38,8
BRÜT ÜRETİM	7 830,0	8 605,0	9 790,0	100,0	100,0	100,0

TABLO : 371 — Elektrik Enerjisi Tüketiminin Dağılışı

Birim : GWh.

	Ev ve ticarethane	%	Resmi daire	%	Sokak	%	Cer	%	Sanayi	%	Toplam	%
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1966	899,0	19,0	174,5	3,7	130,6	2,8	55,2	1,2	3 469,7	73,3	4 729,0	100,0
1967	1 024,3	19,4	206,1	3,9	146,6	2,8	57,8	1,1	3 834,4	72,8	5 269,2	100,0
1968 (G)	1 144,4	19,5	229,5	3,9	162,7	2,8	60,7	1,0	4 272,8	72,8	5 870,1	100,0
1969 (T)	1 301,0	19,5	260,8	3,9	155,0	2,8	75,0	1,1	4 857,2	72,7	6 679,0	100,0

(G) Geçici rakam
(T) Tahmin

TABLO : 372 — Türkiye'nin İşletmeye Hazır Gücünün Değişimi

Birim : MW

Yıllar	Termik (1)	Hidrolik (2)	Toplam (3)	% Hidrolik (4)
1967	1 125	717	1 842	38,9
1968	1 145	736	1 881	39,1
1969 (G)	1 147	736	1 883	39,1
1970 (T)	1 421	736	2 157	34,1
1971 (T)	1 681	888	2 569	34,6

TABLO : 373 — Kok-Gaz Sanayii Sektörü 1970-1971 Üretim Tahminleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari fiyatlarla

	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
Ana mallar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7) = (4)/(2)	(8) = (6)/(4)
Kok	1 607,0	423,4	1 620,0	426,8	1 750,0	461,1	100,8	108,0
Şehir gazı (*)	131,5	80,2	130,0	79,3	150,0	91,5	98,9	115,4
Sektör toplamı	—	503,6	—	506,1	—	552,6	100,5	109,2

(*) Milyon M³ olarak

TABLO : 574 — Kok-Gaz Sanayii Sektörü 1970-1971 İhracat Tahminleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : FOB

Ana mallar	1969 gerçekleşme	1970 tahminleri	1971 Programı	Zincirleme endeks	
				1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	4 = (2)/(1)	5 = (3)/(2)
Kok	—	—	52,5	—	—
SEKTÖR TOPLAMI	—	—	52,5	—	—

TABLO : 575 — Kok-Gaz Sanayii Sektörü 1970-1971 Yurt İçi Talep Tahminleri

Miktar : Bin ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari fiyatlarla

Ana mallar	1969 Gerçekleşme		1970 Tahminleri		1971 Programı		Zincirleme endeks	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	1970/1969	1971/1970
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7) = (4)/(2)	(8) = (6)/(4)
Kok	1 565,2	416,0	1 600,0	425,2	1 650,0	438,5	102,2	103,1
Şehir gazı (*)	114,4	51,5	115,0	51,7	132,0	59,4	100,3	114,9
TOPLAM	—	467,5	—	476,9	—	497,9	102,0	104,4

(*) *Milyon M³ olarak*

TABLO : 376 — Kok-Gaz Sanayii Üretim Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyatlarla

ANA MALLAR	Üretim gerçekleşmeleri			Program üretim tahminleri		Program tahmininin % olarak gerçekleşme		Üretim gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Kok	1 356,3	1 446,9	1 607,2	1 490,0	1 550,0	97,1	103,7	106,7	111,1
Şehir gazı (*)	130,6	129,1	131,5	140,0	145,0	92,2	90,7	98,9	101,9
TOPLAM Değer	381,8	431,3	503,6	430,0	440,0	99,7	87,4	113,0	116,8

(*) *Milyon m³ olarak*

TABLO : 377 — Kok-Gaz Sanayii Sektörü Yurt İçi Talep Tahminleri ve Gerçekleşmeleri

Miktar : Bin Ton
Değer : Milyon T.L.
Fiyat : Cari Fiyatlarla

ANA MALLAR	Talep gerçekleşmeleri			Program talep tahminleri		Program tahmininin % olarak gerçekleşme		Talep gerçekleşmesinde zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(2)/(4)	(7)=(3)/(5)	(8)=(2)/(1)	(9)=(3)/(2)
Kok	1 377,9	1 443,4	1 565,2	1 490,0	1 550,0	96,9	101,0	104,8	108,4
Şehir gazı (*)	108,4	113,6	114,4	116,0	130,0	97,9	88,0	104,8	100,7
TOPLAM Değer	361,5	409,7	467,5	430,0	488,1	105,0	104,4	113,3	114,1

(*) *Milyon m³ olarak*

ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ

I. İKİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

A. Genel durum değerlendirmesi :

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında Ulaştırma Sektörünün, Planda öngörülen ekonomik ve sosyal hedeflerin gerçekleşmesini mümkün kılacak ve destekliyecek yönde geliştirileceği, bir ilke olarak öngörülmüştür. Talebin asgari maliyetlerle ve güven içerisinde karşılanacağının esas olacağı, ekonomik gelişmeyi kolaylaştırmak ve sektörün dengeli bir şekilde gelişmesini sağlamak amacıyla her alt sistemin benzer şartlarla rekabet etmesinin gerekliliği yine Plan ilkeleri arasında yer almıştır.

Son üç yılın uygulamasına, yukardaо söz konusu edilen ilkeler açısından bakıldığında, henüz tam anlamıyla ulaştırma sektörünün, ekonomik ve sosyal hedeflerin gerçekleşmesini kolaylaştıracak şekilde geliştirildiği söylenemez. Alt yapı, işletme ve organizasyonla ilgili ve gelişmeyi yavaşlatan sorunları, Plan dönemi başındaki ağırlıklarını cüz'i miktarda azaltarak devam etmektedirler.

Ayrıca, yine Planda bir ilke olarak yer almasına rağmen, henüz ulaştırma sektöründe sistemi kullananların yapım ve bakım harcamalarına, amortisman, bakım ve idame masraflarını karşılayacak ölçüde ktılmaları sağlanamamıştır.

Geçen yıllarda alt yapı ve taşıt konusunda önemli büyüklükte yatırımlar yapılmasına ve düzenleyici bazı çalışmaların ele alınmasına rağmen 1970 yılında bir darboğaza gelinmiştir. Gelir - Gider dengesinin olumsuz yönde gelişmesi devam etmektedir. Bu durumun başlıca nedenleri yine, bünyesel dengesizliklerin giderilmemesi, toplu iş sözleşmelerindeki ücret artışları, işçi mobilitesinin kalmayışı, farklı yükümlülüklerin alt sektörler arasında dengesiz gelişmeler yaratması ve sektörün, rekabet ve fiyat politikası esaslarına uymayan katı tarifelerle, dolaylı yollardan ekonominin diğer kesimlerinin mali yüklerini yüklenmesi olarak gösterilebilir.

Ulaştırma sistemlerinde özellikle karayollarında kazalar önemli artışlar göstermiştir.

Diğer taraftan ulaştırma sistemleri ve işletmeler arasındaki koordinasyon noksanlığı önemli bir problem olarak varlığını devam ettirmektedir. Ancak 1970 yılında Dünya Bankası ve Türk Hükümeti arasındaki bir anlaşmaya göre, Devlet Planlama Teşkilâtı bünyesinde kurulan Ulaştırma Koordinasyon İdaresi'nin, böyle bir koordinasyonun sağlanması esaslarını tespit ve uygulama bakımından önemli görevler yapacağı ümit edilmektedir.

Türkiye'de Ulaştırma Probleminin rasyonel bir şekilde ele alınmasını zorlaştıran bazı unsurlar vardır. Özetle, bu unsurlar şöyle sıralanabilir :

a) Ulaştırma konusu ile yapımcı, işletmeci ve kullanıcı olarak görevlendirilmiş kuruluşların uymak veya uygulamak durumunda bulundukları kanuni vecibeler rasyonel ve koordineli çalışan bir ulaşım sistemi yaratılmasında güçlükler çıkarmaktadır.

b) Ulaştırma konusunda ihtiyaç duyulan bilgileri doğru ve anlamlı bir şekilde sağlayacak bilgi toplama sistemi geliştirilememiştir.

c) Ayrıca, taşıma maliyetleri, gelir - gider dengesi, maliyet - tarife ilişkileri gibi konularda da gerekli istatistiki yöntemler günümüz ihtiyaçlarına cevap verememektedir.

Yukarda özetlenen nedenlerle Türkiye'nin Ulaştırma Politikasının esaslarını açık ve günün şartlarına uygun bir şekilde tanımlamak zorlaşmaktadır.

B. Kara ulaşımı :

Geçen Plan devresinde de olduğu gibi, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının son üç yıllık uygulamasına bakılınca, trafiğin yüksek olduğu belirli devrelerde demiryollarında karşılaşılan kısa süreli darboğazlardan başka ciddi tıkanıkların meydana gelmediği görülmektedir.

Demiryolları, güzergâh ve alt yapı bakımından, günün ihtiyaçlarını süratli bir şekilde karşılıyamamaktadır. Hatların uzunluğu ve standartlarının düşük oluşu ucuz ve çabuk taşıma ilkesinin sağlanmasına engel olmaktadır. Bu nedenle özellikle yük taşımalarında, karayolları lehine kayıplar olmaktadır. Ayrıca, işletmenin ana görevi olan yolcu ve yük taşımacılığına tüm ağırlığını koyması gerekirken, gücünü, imalât, liman işletmeciliği ve benzerleri gibi faaliyet dallarında da kullanması, taşımacılık konusunda gerçek bir İktisadi Devlet Teşekkülü gibi çalışmasını önlemektedir. İşletme, idare ve organizasyon aksaklıkları halen giderilememiştir.

Diğer alt sektörlerde olduğu gibi karayollarında da taşıma çok sayıda özel ve kamu kuruluşlarının veya kişilerin eliyle yürütülmektedir. Bu konuda henüz herhangi bir koordinasyon sağlanamamıştır, özellikle yük taşımacılığındaki düzensizlik ve demiryollarından karayollarına kayma devam etmektedir.

Karayolu taşımacılığı, gerek yolcu gerekse yük taşımasında olumlu bir düzene ulaşamamıştır. Özellikle yük taşımacılığında şirketleşme gerçekleşmemiş, ağırlık kontrollerine başlanılmamıştır. Bunların yanısıra trafik kontrolünün yetersizliği karayolu taşımacılığındaki düzensizliği daha arttırmaktadır. Ayrıca aşırı rekabet taşıma ücretlerinin düşük olmasına ve dolayısiyle aşırı yüklemelere yol açmaktadır. Karayollarındaki bu serbestlik, taşıma talebinin demir ve deniz yolundan karayollarına kaymasına sebep olmaktadır. Ayrıca aşırı yüklemeler yüzünden alt yapı çok çabuk bozulmakta ve bu alt yapıyı kullananlar herhangi bir şekilde bakım ve onarım harcamalarına katılmamaktadırlar. Yolcu taşımacılığında da benzer bir yapı görülmektedir. Bilhassa yolcu akı-

mının arttığı yaz aylarında kaza oranları artmaktadır. Önemli bir tedbir olarak programlarda yer alan, yolcuyu sürücüyü ve yükü kapsayacak bir sigorta sistemi henüz gerçekleştirilememiştir.

Yolcu ve yük taşımasında demiryollarında yüzde 4 oranındaki artış devam etmektedir. Karayollarında ise artış oranları yolcu için ortalama olarak yüzde 5, yük için yüzde 11 olmuştur.

Yol ağı ile ilgili olarak İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, 32 740 km. Devlet yolu, 25 620 km. il yo'u, 150 000 km. köy yolu öngörülmüştür. Bu hedefler 1969 yılı sonu itibariyle, 35 230 km. Devlet yolu, 24 390 km. il yolu ve 166 055 km. köy yolu olarak gerçekleşmiştir. Görülüyor ki, Plan hedeflerine göre Devlet yolunda yüzde 7,6 köy yollarında yüzde 10,7 artma olmuştur.

C. Deniz ulaşımı :

Deniz taşımacılığında, Planda belirtilen bazı aksaklıklar devam etmektedir. Filonun yaşlı ve hızı düşük gemilerden kurulu oluşu, diğer sistemlerle koordinasyonun yeterli olmayışı ve çeşitli yönetim aksaklıkları Deniz Yollarının problemlerinin başta gelenleri olmaya devam etmektedir.

Mallarımızın yüzde ellisinin ticaret filomuz ile taşınması hedefi henüz gerçekleşememiştir. Bu oran halen yüzde 28 civarındadır. Şehirlerarası yolcu taşımalarında iç hatlarda yüzde 4 civarında bir azalma, yük taşımalarında ise yüzde 10 civarında bir artış göze çarpmaktadır. Limanlar yeterli kapasiteye sahip olmakla beraber, yükleme boşaltmalardaki teçhizat noksanlıkları mevcut kapasiteden tam anlamıyla faydalanılmasını önlemektedir. Şehirlerarası yük taşımasında Plan hedefleri 1969 yılından itibaren aşılmıştır. Şehirlerarası yük taşıması 1969 dan önce Plan tahminlerinin altında, 1969 ve daha sonraki yıllar için Plan tahminlerinin üzerinde gerçekleşmiştir.

Limanların değişik ellerde değişik tarifelerle yönetimi, koordinasyon ve yükleme, boşaltma konularında zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Zaman zaman tarifeler konusunda söz konusu edilen problemler nedeniyle, limanlar haricinde yükleme boşaltma yapmak ve bazı özel limanlar kurmak eğilimi kuvvetlenmiştir.

D. Hava ulaşımı :

Hava ulaşımı ile ilgili olarak İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Türk Hava Yollarının modern bir hava yolu işletmeciliğinin gerektirdiği düzene erişemediğini, hava alanları gelirlerinin giderlerine oranla düşük olduğunu, yer hizmetlerinin tek elden ve düzenli bir şekilde yapılmasının temin edilemediğini belirtmektedir. Bu konularda son üç yılda Yıllık Programlarda getirilen birçok tedbirlere rağmen önemli ilerlemeler kaydedilmiş değildir. Ancak hava yollarında jet uçaklarının servise girmesiyle önemli oranda kapasite artışı olmuştur.

Hava alanlarında yer ve uçuş emniyeti cihaz noksanlıkları tam olarak giderilememiştir. Alanlardaki hizmetlerin farklı ellerden yönetimi hizmetlerin zamanında yapılmaması gibi önemli sakıncalar doğurmaktadır. Havayolları işletmeciliği özellikle son yılda, çeşitli problem-

lerle karşılaşmıştır. Alanlarındaki mevcut pist, bina ve diğer tesisler gelişen havacılık tekniği ihtiyaçlarına cevap verecek düzeye getirilememiştir. Havacılığımızda her yönden, modernizasyonun temini halen en büyük önceliğe sahip bir sorun olarak görülmektedir.

İç hatlardaki yolcu taşıması Plan tahminlerine yaklaşmaktadır. Yük taşıması ise Plan hedeflerinin gerisinde kalmak eğilimindedir.

1968 ve 1969 yılı, yolcu ve yük taşıması gerçekleşmelerinin, programlanan hedeflere göre durumları Tablo (378), (379), (380) ve (382) de gösterilmiştir.

TABLO : 378 — İç Hatlar Yolcu Taşıma Durumu

(Milyon Yolcu Km.)

Ulaştırma tipi	Gerçekleşen		Program tahminleri		Program tahminlerine göre gerçekleşme % si	
	1968	1969	1968	1969	1968	1969
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Karayolu (T)						
Şehirlerarası	38 200	40 750	40 200	40 600	95,0	101,4
Şehir içi	1 070	1 150	1 070	1 100	100,0	104,5
Demiryolu						
Şehirlerarası	3 643	3 641	3 779	3 770	96,4	96,6
Şehir içi	986	962	730	952	135,1	101,0
Denizyolu						
Şehirlerarası	158	150	178	150	88,8	100,0
Şehir içi	1 282	1 539	1 204	1 304	106,5	118,0
Havayolu						
Şehirlerarası	255	261	269	300	94,8	87,0
TOPLAM						
Şehirlerarası	42 256	44 802	44 426	44 820	95,1	99,9
Şehir içi	3 248	3 651	3 004	3 392	108,1	107,6

TABLO : 379 — İç Hatlar Yük Taşıma Durumu

(Milyon Ton Km.)

Ulaştırma tipi	Gerçekleşen		Program tahminleri		Program tahminlerine göre gerçekleşme % si	
	1968	1969	1968	1969	1968	1969
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Karayolu (T)						
Şehirlerarası	14 080,0	16 430,0	14 400,0	16 100,0	97,8	102,0
Demiryolu						
Şehirlerarası	5 671,0	5 784,0	6 477,0	5 860,0	87,5	98,7
Denizyolu						
Şehirlerarası	3 589,0	5 612,4	4 843,0	4 650,0	74,1	120,7
Şehir içi	118,0	120,0	126,0	125,0	93,6	96,0
Hava yolu						
Şehirlerarası	2,1	1,9	2,1	2,5	100,0	76,0
TOPLAM						
Şehirlerarası	23 342,1	27 828,7	25 722,1	26 612,5	90,7	106,4
Şehir içi	118,0	120,0	126,0	125,0	93,6	96,0

(T) Tahmini

TABLO : 380 — Dış Hatlar Yolcu Taşıma Durumu

(Milyon Yolcu Km.)

Ulaştırma tipi	Gerçekleşen		Program tahminleri		Program tahminlerine göre gerçekleşme % si	
	1968	1969	1968	1969	1968	1969
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Karayolu (T)	83	96	83	94	100,0	102,1
Demiryolu	—	—	—	—	—	—
Denizyolu	90	94	111	80	81,1	117,5
Havayolu	213	217	186	296	114,5	73,3
TOPLAM	404	407	380	592	106,3	68,7

(T) Tahmini

TABLO : 381 — Dış Hatlar Yük Taşıma Durumu

(Milyon Ton Km.)

Ulaştırma tipi	Gerçekleşen		Program tahminleri		Program tahminlerine göre gerçekleşme % si	
	1968	1969	1968	1969	1968	1969
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Karayolu (T)	21,0	31,0	21,0	31,0	100,0	100,0
Demiryolu	323,0	303,0	408,0	420,0	79,2	72,1
Denizyolu	16 588,0	18 024,0	9 175,0	18 700,0	180,8	96,4
Havayolu	2,3	2,08	1,7	2,7	135,3	77,0
TOPLAM	16 934,3	18 360,08	9 605,7	19 153,7	176,3	95,6

(T) Tahmini

II. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı hedeflerinin, ilk üç yıllık uygulama ile karşılaştırıldığı, yukardaki birinci bölümde, ulaştırma sektörünün karşı karşıya bulunduğu problemler kısa bir şekilde anlatılmıştır. 1971 yılında da bu problemlerin ağırlığı hisedilecektir. Ancak, söz konusu problemlerin varlıklarının ilgili kurum ve yetkililerce kabul edilip anlaşılması, önümüzdeki yıllarda bu yönde ümit verici ilerlemelerin kaydedileceğini işaret etmektedir.

1971 yılında beklenen önemli gelişmelerden birisini Trafik Kanunu ve onun uygulaması ile ilgili çalışmalar teşkil edecektir. Türkiye'nin karakterine uygun bir Trafik Kanunu hazırlanmasında kullanılabilecek bazı teknik verileri ortaya çıkarmak amacıyla bir simpoziyum düzenlenmesinin hazırlıkları tamamlanmıştır. Simpozyum 1971 yılının ilk aylarında gerçekleştirilecektir. Karayolu ağında ana istikametlerde bağlantı kurulmuş olmasına rağmen, tüm karayolu ağı henüz, günün ihtiyaçlarına emin ve rahat bir şekilde cevap verebilecek geometrik ve fizik standartlara sahip kılınamamıştır. 1971 yılında bu yönde de gelişmeler kaydedilecektir.

Demiryolu işletmeciliği ile ilgili olarak «Demiryolları Reorganizasyonu» konulu bir rapor hazırlanmıştır. Bu raporda öngörülen hususlar hakkında bazı çalışmalara girişilmiştir. Ayrıca, gelecekteki on yıl içinde, demiryolları ile taşınabilecek malların bir akım tablosunu çıkarmak ve buna göre demiryollarının çekme ve taşıma kapasitesini yeniden düzenlemek amacıyla yeni bir çalışmaya başlanılmıştır.

Deniz yollarının da geçen yıllardaki problemleri devam etmektedir. Dış hat taşımalarında milli gemilerin taşıma oranı artırılamamakta ve bu yüzden döviz kayıpları olmaktadır. 1971 yılında yeni alınan gemilerle elde edilecek kapasite artışı bu döviz kaybını azaltacaktır.

1971 yılında filoya yeni jet uçaklarının katılması geçen yıllarda aksamaların görüldüğü hava ulaştırmasındaki kapasite yönünden karşılaşılan darboğazların giderilmesinde büük ölçüde yardımcı olacaktır.

Ayrıca hazırlanan raporların ışığı altında ulaştırma işlerinin koordinasyonu ile ilgili olarak önemli adımların atılacağı beklenilmektedir. Bu çalışmalara parelel olarak her alt sektörde de önemli reorganizasyon ve modernizasyon tedbirlerinin alınması için daha elverişli şartların yaratılacağı beklenmektedir.

Karayollarında ağırlık kontrolu ve trafik düzenlemesi konularında önemli ilerlemeler kaydedilecektir. Özellikle, yukarda da belirtildiği gibi Trafik Kanunu çalışmaları bilimsel bir şekilde tamamlanacaktır. Demiryollarında yapılan çeşitli mallar için «mebde-münteha» ve diğer planlama çalışmaları neticesinde, mevcut kapasitenin daha verimli bir şekilde kullanılması temin edilecektir. Havayollarında ise, yeni jetler dolayısıyla bilhassa yolcu taşımasında büyük artışlar beklenmektedir. Demiryolları yük taşımacılığında da artışlar olacaktır.

İç hatlar yolcu ve yük taşıma gerçekleşmeleri Tablo (382) ve Tablo (383) de gösterilmiştir. Geçen yıllarda olduğu gibi karayolu yolcu ve yük, havayolu yolcu taşımalarında yüksek artış hızı devam etmektedir. Havayollarında yük taşımasında önemli artış kaydedilmesine rağmen taşınan yükün tutarı çok azdır. Dış hatlar yolcu ve yük taşıması Tablo (384) ve Tablo (385) de verilmiştir. Yolcu taşımasında havayolları yine önde gelmektedir ve artış hızı da çok yüksektir. Yük taşımasında ise denizyollarının hakimiyeti, toplam yükün yüzde 98 ini taşıyarak devam etmektedir.

1969 yılında limanlardaki yükleme, boşaltma oranı artışı yüzde 8 olmuştur. Diğer rakamsal bilgiler ilgili tablolarda verilmiştir.

TEDBİRLER :

Genel :

1. Ulaştırma Bakanlığını zamanın koşullarına göre çalışma yapabilir duruma getirecek ve yeniden düzenliyecek olan «Kuruluş Kanunu» çalışmaları Türkiye Büyük Millet Meclisine Program dönemi içinde sunulacak şekilde tamamlanacaktır.

2. Karayolları Taşıt Kanunu ile ilgili çalışmalar tamamlanıp Program dönemi içinde Büyük Millet Meclisine sunulacaktır.

3. Ulaştırma sektörü, yatırımların gerçekleştirilmesinde, diğer sektörleri dolaylı olarak subvansiyone eder duruma sokulmaktadır. Buna güvenilerek bazı sanayii tesislerinin yerleşimleri hatalı bir şekilde tayin edilmektedir. Ayrıca sanayi için gerekli özel ek ulaşımı ve alt yapı sanayi projesi dışında düşünülmektedir. Gerçekte söz konusu alt yatırımları sanayi projesinin bir parçası olarak ele alınacaktır. Uygulamanın bundan böyle bu şekilde yapılması temin edilecektir.

4. Her alt ulaştırma sisteminde yolcuyu, yükü ve sürücüyü kapsayacak şekilde bir sigorta sistemi geliştirilecektir.

Karayolu :

1. Karayollarında ağırlık kontrolüne kesin olarak başlanacaktır. Kantar yerleri ve kontrollerde aranan şartlar daha önceden sürücülere ve taşıt sahiplerine duyurulacaktır.

2. Karayolları Genel Müdürlüğü ile Yol - Su - Elektrik İşleri Genel Müdürlüğü benzer karakterde işler için ayrı ayrı tesisler kurmaktadır. Bu tür tesislerin TCK ve YSE Genel Müdürlüklerince ortaklaşa kurulmaları ve kullanılmaları temin edilecektir.

3. Yol yapım ve bakım işlerinde bazı ayrıntılar ihmal edilmektedir. Fizîki yol standartlarının bozuk olması neticesini doğuran bu durum trafik kazalarının önemli nedenleri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple özellikle yol bakım işlerinin daha büyük titizlikle, teknik projelere tam uygun olarak yapılması sağlanacaktır.

4. Trafik Kanununun değiştirilmesi ile ilgili her türlü teknik ve hukuki çalışmalar tamamlanarak yeni bir tasarı hazırlanacaktır.

Denizyolu :

1. Limanlardaki ücret fazlalığı dolayısıyla faydalanma olanakları kısıtlanmakta ve kuruluşlar kendi maksatları için özel liman yapı-

mına gitmektedirler. Kaynakların kullanımının zararlı bir şekli olan bu eğilimi önlemek üzere tarifelerde birlik yaratılacak ve tarifelerin makûl olması sağlanacaktır.

2. Liman işletmeciliğinin bir kuruluşta toplanması temin edilecektir.

3. Ençok zarar edeninden başlamak suretiyle zarar eden hatların bir an önce kapatılması ilkesi gerçekleştirilecektir.

Havayolu :

1. Hava alanlarımızı işletmekle yükümlü olan Devlet Hava Meydanları Genel Müdürlüğünün İktisadi Devlet Teşekkülü niteliğine getirilmesinin sağlayacağı ekonomi incelenecek ve buna göre bu kuruluşa yeni bir yönetim tarzı verilecektir.

2. Türk Hava Yolları, üyesi bulunduğu Milletlerarası sivil havacılık teşekküllerinin uyguladığı kurallar nedeniyle, tarifeli seferler dışında taşıma yapamamakta, bu sebeple mevcut yolcu potansiyelinden tam olarak faydalanamamaktadır. Bu problem Türk Hava Yollarına bağlı bir «çarter» şirketi kurmakla büyük ölçüde çözümlenebilir. Türk Hava Yolları'na bağlı böyle bir çarter şirketinin kurulması için gerekli işlemlere başlanacaktır.

3. Mevcut ve ileride inşası düşünülen bütün hava alanlarının teknik kriterlerinin korunması gayesiyle, bu alanlar etrafında yapılacak her türlü imar faaliyetleri ile ilgili olarak bir Mania Kanununun çıkarılması için gerekli çalışmalara başlanacaktır.

TABLO : 382 — İç Hatlar Yolcu Taşıma Tahminleri

(Milyon Yolcu x Km.)

Ulaştırma Tipi	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
KARAYOLU (T)					
Şehirlerarası	40 750	43 000	45 000	105,5	104,6
Şehiriçi	1 150	1 170	1 225	101,7	104,7
DEMİRYOLU					
Şehirlerarası	3 641	3 800	3 950	104,4	104,0
Şehiriçi	962	1 050	1 120	109,1	106,6
DENİZYOLU					
Şehirlerarası	150	140	130	93,3	92,9
Şehiriçi	1 539	1 550	1 632	100,7	105,3
HAVAYOLU					
Şehirlerarası	261	300	332	115,0	110,6
TOPLAM					
Şehirlerarası	44 802	47 240	49 412	105,4	104,6
Şehiriçi	3 651	3 770	3 977	103,3	105,5

NOT : Karayolu ve denizyolu şehiriçi taşıma tahminleri sadece kamu sektörünce yapılan taşımaları kapsamaktadır. Karayolu şehiriçi taşıma miktarı sadece Ankara, İstanbul ve İzmir şehirlerine aittir.

(T) : Tahmini

TABLO : 383 — İç Hatlar Yük Taşıma Tahminleri

(Milyon Ton x Km.)

Ulaştırma Tipi	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
KARAYOLU (T)					
Şehirlerarası	16 430,0	18 000,0	20 000,0	109,5	111,1
DEMİRYOLU					
Şehirlerarası	5 764,0	6 050,0	6 100,0	104,6	100,8
DENİZYOLU					
Şehirlerarası	5 612,4	6 160,0	7 150,0	109,8	116,1
Şehiriçi	120,0	125,0	130,0	104,2	104,0
HAVAYOLU					
Şehirlerarası	1,9	3,0	3,2	157,9	106,6
TOPLAM					
Şehirlerarası	27 828,7	30 213,0	33 253,2	108,6	110,0
Şehiriçi	120,0	125,0	130,0	104,2	104,0

NOT : (1) Karayolu ve demiryolu sektörlerinde şehiriçi taşıma miktarları verilmiştir.

(2) Denizyolu şehirlerarası ve şehiriçi taşıma tahminleri sadece kamu sektörünce yapılan taşımaları kapsamaktadır. Denizyolu şehiriçi taşımaları araba vapuru ile yapılan taşımalardır.

(T) : Tahmini

TABLO : 384 — Dış Hatlar Yolcu Taşıma Tahminleri

(Milyon Yolcu x Km.)

Ulaştırma Tipi	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Karayolu (T)	96	107	112	111,4	104,7
Demiryolu	—	—	—	—	—
Denizyolu	94	85	80	90,4	94,1
Havayolu	217	390	420	179,7	107,7
TOPLAM	407	582	612	143,0	105,2

NOT : (1) Karayolu hariç diğer sistemlerdeki taşıma miktarları sadece kamu sektörünce yapılan taşımaları göstermektedir.

(T) : Tahmini

TABLO : 385 — Dış Hatlar Yük Taşıma Tahminleri

(Milyon Ton x Km.)

Ulaştırma Tipi	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Karayolu (T)	31,0	46,0	53,0	148,4	115,2
Demiryolu	303,0	420,0	500,0	138,6	119,0
Denizyolu	18 024,0	20 000,0	22 000,0	111,0	110,0
Havayolu	2,08	2,5	3,0	120,2	120,0
TOPLAM	18 360,08	20 468,5	22 556,0	111,5	110,2

NOT : (1) Karayolu hariç diğer sistemlerdeki taşıma miktarları sadece kamu sektörünce yapılan taşımaları göstermektedir. Demiryolu taşımaları transit taşımalardır.

(T) : Tahmini

TABLO : 386 — Limanlarda Yükleme - Boşaltma Tahminleri

(Bin Ton)

Limanlar	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Derince	395	375	350	94,9	93,3
Ereğli	2 435	2.600	6 675	106,8	102,9
Giresun	38	30	28	78,9	93,3
Haydarpaşa	1 121	1 140	1 165	101,7	102,1
İstanbul (Haydarpaşa hariç)	494	510	525	103,2	102,9
İskenderun	663	680	690	102,5	101,5
İzmir	1.028	1 035	1 150	100,7	111,1
Mersin	818	920	1 200	112,4	130,3
Samsun	1 369	2 000	2 240	146,1	112,0
Trabzon	126	100	90	79,4	90,0
Zonguldak	1 971	1 800	1 850	91,3	102,8
TOPLAM	10 478	11 190	11 963	107,0	107,0

Kaynak : Ulaştırma Bakanlığı Liman ve Deniz İşleri Başkanlığı

NOT : (1) Ereğli ve Zonguldak hariç, diğer limanlar için 300 net tonilâtonun altındaki gemilerle yapılan yükleme - boşaltma miktarları, tablodaki miktarlara dahil edilmemiştir.

(2) Tabloda gösterilen miktarlara akaryakıt, kereste ve hayvan yükleme - boşaltma miktarları dahil değildir.

(3) İstanbul (Haydarpaşa hariç) ve İzmir limanlarında yapılan kömür yükleme - boşaltma miktarları tabloda gösterilmemiştir. 1969 yılında İstanbul Limanında 792 191 ton kömür yükleme - boşaltma, İzmir Limanında ise 90 954 ton kömür boşaltması yapılmıştır.

(4) Zonguldak ve Karadeniz Ereğlisi Limanlarının yükleme - boşaltma miktarlarının büyük oluşu, Zonguldak için kömür, Ereğli için demir cevheri, kömür ve kalker taşı yükleme - boşaltma miktarlarının büyük oluşundan ileri gelmektedir.

TABLO : 387 — Hava Alanları Trafiği

Hava Alanları	Gerçekleşen 1969	Program		(İniş + Kalkış) Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
I. Türk uçakları (Sivil, askeri)					
1. Yeşilköy Havaalanı	22 096	23 400	26 000	105,9	111,1
2. Esenboğa Havaalanı	15 019	15 000	17 000	99,9	113,3
3. Diğer havaalanları	47 925	52 500	60 000	109,5	114,3
TOPLAM	85 040	90 900	103 000	106,9	113,3
II. Yabancı uçaklar (Sivil, askeri)					
1. Yeşilköy Havaalanı	19 131	20 200	21 300	105,6	105,4
2. Esenboğa Havaalanı	6 583	6 500	7 000	98,7	107,7
3. Diğer havaalanları	7 561	8 000	9 000	105,8	107,5
TOPLAM	33 761	34 700	37 300	104,3	107,5
GENEL TOPLAM	118 315	125 600	140.300	106,1	111,7

Kaynak : Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü

TABLO : 388 — Taşıtlar ve Yolcu Taşıma Kapasitesi

(Milyon Yolcu x Km.)

Ulaştırma Tipi	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
KARAYOLU (T)					
Şehirlerarası	67 000	70 200	73 400	104,8	104,6
Şehiriçi	2 700	2 800	2 915	103,7	104,1
DEMİRYOLU					
Şehirlerarası	5 966	6 583	6 956	110,5	105,6
Şehiriçi	2 449	2 475	2 490	101,1	100,6
DENİZYOLU					
Şehirlerarası	534	575	600	107,7	104,3
Şehiriçi	3 774	3 796	3 921	100,6	103,3
HAVAYOLU					
Şehirlerarası	799	875	990	109,5	113,1
TOPLAM					
Şehirlerarası	74 299	78 833	81 946	105,3	104,7
Şehiriçi	8 923	9 071	9 326	101,6	102,8
GENEL TOPLAM	83 222	87 304	91 272	104,9	104,5

NOT : (1) Tablolarda şehirlerarası karayolu taşıması teorik değerleri arzedilen kapasitelerdir.
(2) Karayolu ve demiryolu şehiriçi taşıma kapasiteleri sadece kamu sektörünü kapsamaktadır.
(3) Karayolu şehiriçi kapasitesi sadece Ankara, İstanbul, İzmir'e aittir.

TABLO : 389 — Taşıtların Yük Taşıma Kapasitesi

(Milyon Ton x Km.)

	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
KARAYOLU (T)	29 000	32 700	35 000	112,7	106,6
DEMİRYOLU	13 114	13 271	13 900	101,2	104,7
DENİZYOLU					
Şehirlerarası	37 146	38 900	41 000	104,7	105.4
Şehiriçi	282	300	320	106,4	106,6
HAVAYOLU	91	95	110	104,4	115,8
TOPLAM					
Şehirlerarası	79 351	64 966	90 510	107,1	106,5
Şehiriçi	282	300	320	106,4	106,6
GENEL TOPLAM	79 633	85 266	90 830	107,1	106,5

NOT : (1) Karayolu ve demiryolu bölümlerinde şehirlerarası kapasite verilmiştir.
(2) Denizyolu ve şehirlerarası ve şehiriçi kapasiteleri sadece kamu sektörünü kapsamaktadır.
(T) : Tahmini

TABLO : 390 — Kapasite Kullanma Oranları *(Yüzde)*

Limanlar	Yolcu taşıması			Yük taşıması		
	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Karayolu (T)						
İç ve dış hatlar	61,0	61,4	61,5	56,7	55,2	56,5
Şehiriçi	42,6	41,8	42,0	—	—	—
Demiryolu						
İç ve dış hatlar	61,0	57,7	56,8	46,4	48,7	47,5
Şehiriçi	39,3	42,4	45,0	—	—	—
Denizyolu						
İç ve dış hatlar	45,7	39,1	35,0	63,6	67,2	71,1
Şehiriçi	40,8	40,8	41,6	42,5	41,7	40,6
Havayolu						
İç ve dış hatlar	59,8	78,9	76,0	44,0	5,8	5,6

(T) Tahmini

TABLO : 391 — Karayolu Taşıt Parkı *(Adet)*

Taşıt Tipi	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971	Zincirleme Endeks 1970	Zincirleme Endeks 1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Kamyon	92 468	97 015	103 306	104,9	107,0
Kamyonet	42 913	45 850	48 601	106,8	106,0
Otobüs	17 419	19 815	21 797	113,7	110,0
Minibüs	19 579	22 160	24 376	113,2	110,0
Binek otomobili	135 085	153 750	172 200	113,8	112,0
Jeep	15 553	17 570	19 660	113,0	111,9
TOPLAM	323 017	356 160	390 440	110,3	109,6

NOT : (1) Tablodaki miktarlara askeri araçların sayısı dahil değildir.

TABLO : 198 — Demiryolu Taşıtları *(Adet)*

	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
I. Buharlı lokomotifler					
A. Normal hat lokomotifleri					
1. Uzak servis yapanlar					
Kömürlü	516	515	515	99,4	100,0
Fuel - Oil	227	227	227	100,0	100,0
2. Manevra servisi yapanlar					
Kömürlü	72	74	69	102,7	93,2
Fuel - Oil	26	26	26	100,0	100,0
B. Dar hat lokomotifleri kömürlü	6	6	6	100,0	100,0
II. Normal hat					
1. Uzak servis yapanlar	53	65	110	123,6	169,2
2. Manevra servisi yapanlar	56	59	65	105,3	110,2
III. Elektrik lokomotifleri					
Normal hat	3	3	11	100,0	366,7
IV. Elektrikli trenler					
A. Normal hat (Dizi)	30	30	30	100,0	100,0
V. Motorlu trenler					
A. Normal hat (Dizi)	30	29	29	96,7	100,0
VI. Motorlu vagonlar ve römorklar					
A. Normal hat	64	64	64	100,0	100,0
VII. Yolcu vagonları					
A. Normal hat	1 267	1 235	1 330	97,5	107,7
B. Dar hat	16	16	16	100,0	100,0
VIII. Yük vagonları					
A. Normal hat	16 675	16 210	16 610	97,2	102,5
B. Dar hat	9	9	9	100,0	100,0
IX. İdari hizmet vagonları					
A. Normal hat	2 710	2 950	3 150	108,8	106,8
B. Dar hat	3	3	3	100,0	100,0
X. Çeşitli özel ve kamu kuruluşlarına ait vagonlar					
A. Normal hat	382	412	452	107,8	109,7
XI. Çeşitli özel ve kamu kuruluşlarına ait sarnıçlı vagonlar					
A. Normal hat	956	962	1 049	100,6	109,0

TABLO : 393 — Denizyolları Taşıtları

	Gerçekleşen			Program						Zincirleme Endeks					
	1969			1970			1971			1970			1971		
	Sayı	Gros ton	DWT	Sayı	Gros ton	DWT	Sayı	Gros ton	DWT	Sayı	Gros ton	DWT	Sayı	Gros ton	DWT
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
KAMU SEKTÖRÜ															
Yük	29	128 307	182 882	33	159 792	233 582	41	212 292	310 982	113,8	124,5	127,7	124,2	132,8	133,1
Yolcu (Mix)	17	87 882	39 068	16	74 309	30 430	16	74 309	30 430	88,9	84,5	77,9	100,0	100,0	100,0
Tanker	6	81 313	127 673	6	81 092	127 673	6	81 092	127 673	100,0	99,2	100,0	100,0	100,0	100,0
TOPLAM	53	297 502	349 623	55	315 197	391 685	63	367 693	469 085	103,8	105,9	112,0	114,5	116,6	119,8
ÖZEL SEKTÖR															
Yük	82	177 709	262 998	89	207 326	307 914	95	187 766	283 060	108,5	116,7	117,1	106,7	90,6	91,9
Tanker	22	89 043	137 256	22	89 803	138 256	25	166 435	259 529	100,0	100,8	100,7	113,6	185,3	187,7
TOPLAM	104	266 752	400 254	111	297 129	446 170	120	534 201	542 589	106,7	111,4	111,5	108,1	119,2	121,6
Toplam yük	111	306 016	445 880	122	367 118	541 496	136	400 058	594 042	109,9	120,0	121,4	111,5	109,0	109,7
Toplam yolcu	18	87 882	39 068	16	74 309	30 430	16	74 309	30 430	88,9	84,5	77,9	100,0	100,0	100,0
Toplam tanker	28	170 356	264 929	28	170 895	265 929	31	247 527	387 202	100,0	100,3	100,4	110,7	144,8	145,6
GENEL TOPLAM	157	564 254	749 877	168	612 322	837 855	183	721 894	1 011 674	105,7	108,5	111,7	110,2	117,9	120,9
KAMU SEKTÖRÜ															
Şehiriçi vapuru	46	28 369	—	46	28 369	—	46	28 369	—	100,0	100,0	—	100,0	100,0	—
Araba vapuru	17	15 590	—	21	19 854	—	21	19 854	—	123,5	127,3	—	100,0	100,0	—

Kaynak : Ulaştırma Bakanlığı Liman ve Deniz İşleri Dairesi

(1) Denizcilik Bankası ve D. B. Deniz Nakliyat dışındaki kamu kuruluşlarının kendi hizmetleri için kullandıkları gemiler tabloya dahil edilmemiştir.

(•) 600 gros tonun altındaki gemiler tabloya dahil edilmemiştir.

TABLO : 394 — Uçak Sayıları

Uçak Tipi	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971	Zincirleme Endeks 1970	Zincirleme Endeks 1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
F - 27	8	8	8	100,0	100,0
Viscount	3	3	3	100,0	100,0
DC - 9 - 30	5	7	9	140,0	128,6
DC - 9 - 10 (Kiralık)	1	1	1	100,0	100,0

TABLO : 395 — Karayolu Şebekesi

	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971	Zincirleme Endeks 1970	Zincirleme Endeks 1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. Devlet yolları					
a. Sert satıhlı yollar					
1. Parke ve çimento betonu	176	190	200	108,0	105,3
2. Beton asfalt	1 388	1 450	1 550	104,5	106,9
3. Bitümlü kaplama	14 327	15 600	17 000	108,9	109,0
b. Gevrek satıhlı yollar					
1. Stablize çakıl	13 656	12 740	11 780	93,3	92,5
2. Kırma taş	2 590	2 300	2 000	88,0	87,0
c. Toprak yollar					
1. Drenajlı toprak tesviye	775	700	600	90,3	85,7
2. Toprak tesviye	574	550	500	95,6	90,9
d. Ham yollar	1 744	1 700	1 600	96,9	94,1
DEVLET YOLLARI TOPLAMI	35 230	35 230	35 230	100,0	100,0

TABLO : 396 —

	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. İl yolları					
a. Üst yapı yolları					
1. Çimento beton	2	20	30	100,0	150,0
2. Bitümlü kaplama	1 590	1 800	2 100	113,2	116,7
3. Parke	58	130	250	224,1	192,3
4. Kırma taş	984	900	800	91,5	88,9
5. Stablize	12 485	12 640	12 660	101,2	100,2
b. Toprak tesviye yollar					
1. Drenaj yapılı	3 323	3 000	2 600	90,3	86,7
2. Drenaj yapısız	2 144	2 300	2 600	107,3	113,0
c. Ham yollar	3 804	3 600	3 350	94,6	93,1
İL YOLLARI TOPLAMI	24 390	24 390	24 390	100,0	100,0
3. Köy yolları					
a. Kaplamalı					
1. Birinci sınıf	15 710	19 210	23 010	125,5	119,8
2. İkinci sınıf	31 967	36 597	41 397	114,5	113,1
b. Tesviye	15 980	21 110	25 510	132,1	120,8
c. Ham yollar	102 398	89 138	76 138	87,0	85,4
KÖY YOLLARI TOPLAMI	166 055	166 055	166 055	100,0	100,0

TABLO : 387 — Demiryolu Şebekesi *(Kilometre)*

Hatlar	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Normal hatlar	7 950	7 946	7 946	99.9	100.0
Dar hatlar	36	36	36	100.0	100.0
TOPLAM	7 986	7 982	7 982	99.9	100.0

NOT : 1969 yılı sonunda 7.982 Km. olarak verilen şebeke uzunluğuna ilâveten 112 Km. ikinci ve üçüncü hat, 1.529 Km. istasyon ve manevra hattı, 261 Km. iltisak hattı vardır.

TABLO 398 Limanlarımızda Arzedilen Kapasiteler

Limanlar	Kapalı ambar sahası (m²)	Açık sahalar (m²)	Silo stoklama kapasitesi (Ton)	Rıhtım boyu (m²)	Yıllık kapasite (1000 Ton) Karışık (5)	Yıllık kapasite (1000 Ton) Dökme (6)	Yıllık, özel teçhizat kapasitesi (1000 Ton) (7)
Derince	3 845	13 365	5 000	289	315	500	Hububat; 130 gemiden kömür : 540 gemiye yeni liman cevher :
Karadeniz Ereğlisi	18 600	102 000	—	1 015	315	—	
Giresun	1 075	47 959	—	725	225	—	
Haydarpaşa	24 123	68 540	30 000	1 640	1 900	500	Hububat : 2600 gemiden
İstanbul (H. Paşa Hariç)	87 544	78 582	—	1 570	2 840	1 000	Kömür : 1000 gemiden
İskenderun	8 400	98 175	20 000	1 141	2 950	750	Hububat : 972 gemiye cevher 1134 gemiye kömür, 202 gemiden akaryakıt 1440
İzmir	38 880	98 801	20 000	4 329	2 215	500	Hububat : 2160 gemiye 1080 gemiden akaryakıt : 1440
Mersin	41 140	39 150	100 000	3 508	1 900	500	Hububat : 17280 gemiye akaryakıt 8640
Samsun	13 400	21 500	35 500	956	790	500	Cevher : 2520 gemiye Kömür : 1440 gemiden
Trabzon	6 270	115 000	10 000	414	815	500	Hububat : 288 gemiden
Zonguldak	780	52 225	—	1 150	260	—	Kömür : 2500 gemiye.

Kaynak : Ulaştırma Bakanlığı Liman ve Deniz İşleri Dairesi
NOT : Tabloda gösterilmiş bulunan yıllık kapasiteler azami olmayıp, arzedilen kapasitelerdir.

TABLO : 399 — Hava Alanları *(Adet)*

Havaalanları Tipleri	Sivil uçakların istifadesine sunulan havaalanları
1. Çalışan havaalanları toplamı	15
a. Beynelmilel hava limanları	2
b. Charter seferlerine açık olanlar	2
c. Dahili seferlere açık olanlar	11
2. Çalışmayan havaalanları toplamı	9
a. Toprak pistli olanlar	7
b. Beton pistli olanlar	1
c. Asfalt pistli olanlar	1

Kaynak : Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü

HABERLEŞME

Durum :

Haberleşme sektöründe durum geçen yıllara kıyasla önemli değişiklikler göstermemektedir. Ancak, büyük şehirlerde telefon tıkanıklığı önemli ölçüde kendini hissettirmeye başlamıştır.

Diğer haberleşme sistemlerinde kapasite yönünden bir tıkanıklık yoktur.

1971 yılında beklenen gelişmeler :

Telefon talebinin eski yıllarda olduğu gibi artacağı tahmin edilmektedir. Yatırımların bu yönde teksif edilmesine devam edilecektir. Ayrıca, PTT Teşkilâtının daha iyi modernize edilmesi konuları da ehemmiyetle takip olunacaktır. Haberleşme hizmetleri ile ilgili bilgiler müteakip tablolarda gösterilmiştir. Ekonomik gelişme ve endüstrileşmeye paralel olarak haberleşmeye olan talep artmaktadır.

Tedbirler :

1. Sivil sektörde kullanılan telsiz cihazlarının bir kuruluşun bünyesinde toplanıp, tek elden işletilmesi imkânları incelenecektir.

TABLO : 400 — Posta Trafiği Tahminleri

	Birim	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971	Zincirleme endeks 1970	Zincirleme endeks 1971
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. Yurtiçi						
a. Mektup postası	1 000 Adet	514 359	550 000	625 000	106,9	113,6
b. Koliler	»	2 409	2 500	2 750	103,8	110,0
c. Havaleler	»	8 332	8 700	9 200	104,4	105,7
2. Yurt dışı						
a. Giden						
1. Mektup postası	»	56 102	59 000	67 000	105,1	113,5
2. Koliler	»	99	102	109	103,0	106,8
b. Gelen						
1. Mektup postası	»	45 103	50 000	56 000	110,8	112,0
2. Koliler	»	73	71	68	97,2	95,8
3. Havaleler	»	879	900	975	102,3	108,3

(a) Mektup postasına adli bildiriler dahildir.
(b) Adi, kıymetli bir arada

TABLO : 401 — Telgraf ve Teleks Trafiği Tahminleri

	Birim	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971	Zincirleme endeks 1970	Zincirleme endeks 1971
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. Yurt içi telgraf	1 000 Adet	10 932	11 200	12 400	102,4	110,7
2. Yurt dışı telgraf						
a. Giren	»	619	650	700	105,0	107,7
b. Çıkan	»	546	565	580	103,4	102,6
3. Teleks aboneleri sayısı	Adet	766	900	1 200	117,5	133,3
4. Yurt içi teleks	1 000 Dakika	3 831	4 000	5 500	104,4	137,5
5. Yurt dışı teleks	»	724	750	825	103,6	110,0

TABLO : 402 — Telefon Trafiği Tahminleri

	Birim	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971	Zincirleme endeks 1970	Zincirleme endeks 1971
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. Şehir içi konuşmalar	1 000 Adet	522 215	550 000	620 000	105,3	112,7
2. Şehirlerarası konuşmalar	»	32 856	34 000	39 000	103,5	114,7
3. Şehirlerarası iptal	»	5 532	5 500	5 700	99,4	103,6
4. Şehirlerarası talep (2+3)	»	38 388	39 500	44 700	102,9	113,1
5. Milletlerarası konuşmalar	1 000 Dakika					
a. Giden	»	1 691	1 700	2 000	100,5	117,6
b. Gelen	»	1 076	1 100	1 150	102,2	104,5

TABLO : 403 — Telefon Abone Sayısı

	Birim	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971	Zincirleme endeks 1970	Zincirleme endeks 1971
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. Otomatik santrol telefon abone	Adet	250 812	270 000	300 000	107,6	111,1
2. Manuel santral telefon abone	»	80 065	95 000	115 000	118,6	121,0

TABLO : 404 — Telefon Abone Talepleri (Bekleyen Telefon Abone Sayısı)

	Birim	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971	Zincirleme endeks 1970	Zincirleme endeks 1971
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. Otomatik santrallar	Adet	244 946	260 000	300 000	106,1	115,4
2. Manuel santrallar	»	19 978	10 000	12 000	50,0	120,0

TABLO : 405 — PTT. İşyerleri

	Birim	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971	Zincirleme endeks 1970	Zincirleme endeks 1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1. Merkezler	Adet	875	900	925	102,8	102,8
2. Şubeler	»	1 081	1 100	1 120	101,7	101,8
3. Acentalar	»	793	800	870	100,9	108,7
4. Pul satıcılığı	»	2 769	2 900	3 100	104,7	106,9

TABLO : 406 — Telefon İşletme Kapasitesi

	Birim	Gerçekleşen 1969	Program 1970	Program 1971	Zincirleme endeks 1970	Zincirleme endeks 1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1. Otomatik santral kapasitesi	Adet	265 600	288 900	340 000	108,8	117,7
2. Manuel santral kapasitesi	»	97 997	130 000	160 000	132,6	123,1
3. Şehir içi kurşunlu kablo telefon şebekesi	Çift	617 049	687 000	741 000	111,3	107,8
4. Telefon kuranportör sistemi	Kanal	2 521	2 999	3 671	118,9	122,4
5. Bakır devre	Km.	52 683	52 750	53 150	100,1	100,7
6. Demir devre	»	16 563	17 860	19 000	108,8	106,7
7. Havai hat güzergâhı	»	38 539	40 100	40 350	104,0	100,6
8. Milletlerarası radyo, telefon	Kanal					
a. Verici cihaz sayısı	Adet	4	4	4	100,0	100,0
b. Alıcı cihaz sayısı	»	5	5	5	100,0	100,0
c. Terminal sayısı	»	7	7	7	100,0	100,0
9. Sahil telsiz telefon						
a. Verici cihaz sayısı	»	19	21	23	110,5	109,5
b. Alıcı cihaz sayısı	»	47	47	47	100,0	100,0
c. Terminal sayısı		4	4	4	100,0	100,0

TABLO : 407 — Telgraf İşletme Tesisleri

	Birim	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme endeks	
			1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1. Telemle telgraf geçiren yer sayısı	Adet	137	140	190	102,2	135,7
2. Telgraf kuramportör sistemi	Kanal	1 182	1 310	1 382	111,0	105,5
3. Otomatik teleks santralı	Adet	—	—	—	—	—
4. Teleks makinası	»	1 459	1 729	1 579	118,5	91,3
5. Manuel teleks santralı	»	1 430	1 430	1 430	100,0	100,0
6. Tek demir telgraf teli	Km.	3 353	2 000	2 800	59,6	140,0
7. Simultane telgraf yolları	»	48 188	40 250	30 000	83,5	74,5
8. Radyo-telgraf						
a. Verici cihaz sayısı	Adet	7	7	8	100,0	114,3
b. Alıcı cihaz sayısı	»	21/36	21/36	21/36	100,0	100,0
c. Terminal sayısı	»	28	30	30	100,7	100,0

RADYO - TELEVİZYON

Durum :

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında öngörülen yurdumuzun her tarafında en az bir milli ve bir bölgesel radyo vericisinin yayın yapabilmesi ilkesi önemli ölçüde gerçekleşmiştir. Yurdumuzun hiç radyo dinleyemeyen bölgesinin alan olarak değeri yüzde 1,05 e indirilmiştir. Bu konudaki bilgiler Tablo (410) da verilmiştir. Ancak, TRT Genel Müdürlüğünün gelir - gider açığı devam etmekte, ruhsatsız radyo konusu önemli bir problem olarak ortada durmaktadır.

Televizyonla ilgili olarak, yurt sathına yaygın bir sistem kararına varılmadan önce, vericiler, alıcılar, teknoloji, program, personel ve ilk hamlede hitap edilecek kitle gibi temel sorunları açıklığa kavuşturmak amacıyla, bir uzmanlar grubu çalışmaya başlamıştır.

Ankara televizyonu deneme yayınları devam etmektedir. Televizyon alıcı sayısı süratle artmaktadır.

TABLO : 408 — Türkiye Radyo Tesisler

İstasyonlar	Modülasyon tipi	Dalga boyu metre	Frekans Khz.	Çıkış gücü KW	Gerçek 1969	Yıllık yayın saati Program 1970	Yıllık yayın saati Program 1971	Alan bin Km²	Nüfus bin kişi	Alan %	Nüfus %	Yayına girdiği yıl
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
Ankara	U.D. G.M.	1648	182	1 200	—	—	2 000,00	673	29 187	86,2	93,00	1971
Ankara	U.D. G.M.	1648	182	240	6 487,50	6 600,00	6 600,00	193	8 192	25,00	26,00	1938
Erzurum	U.D. G.M.	1224	245	200	6 483,25	6 600,00	6 600,00	253	8 416	25,00	25,36	1967
İstanbul	U.D. G.M.	428	701	150	6 487,50	6 600,00	6 600,00	75	4 446	9,70	14,00	1949
İzmir	O.D. G.M.	324	926	200	6 487,55	6 600,00	6 600,00	60,2	3 8000	7,8	12,2	1967
Mersin	O.D. G.M.	476	629	300	5 975,17	5 900,00	5 900,00	82	2 370	10,60	7,50	1968
Ankara II	O.D. G.M.	202,2	1484	2	3 621,55	3 620,00	3 620,00	5	1 056	0,65	3,30	1961
İstanbul II	O.D. G.M.	311,5	963	2	3 609,52	3 620,00	3 620,00	5	2 302	0,65	7,30	1961
İzmir İl	O.D. G.M.	290,4	1033	2	1 175,55	1 160,00	3 620,00	5	832	0,65	2,70	1961
Antalya İl	O.D. G.M.	231,5	1295	2	4 894,30	4 800,00	4 800,00	4	129	0,52	0,41	1962
Kars İl	O.D. G.M.	257,5	1165	2	4 856,20	4 800,00	4 800,00	5	139	0,65	0,44	1963
Van İl	O.D. G.M.	255	1178	2	4 872,47	4 800,00	4 800,00	7	92	0,90	0,29	1964
Gaziantep İl	O.D. G.M.	248	1210	2	4 854,35	4 800,00	4 800,00	5	267	0,65	0,85	1962
Trabzon İl	O.D. G.M.	202,2	1484	2	4 885,02	4 800,00	4 800,00	4	460	0,52	1,40	1968
Diyarbakır	O.D. G.M.	282,7	1061	300	4 095,05	6 600,00	6 600,00	73	1 500	9,41	4,29	1969
Ankara II	K.D. G.M.	Muh.	Muh.	20	4 729,40	4 840,00	4 840,00	—	—	—	—	1938
Ankara II	K.D. G.M.	Muh.	Muh.	100	6 010,10	6 100,00	6 100,00	—	—	—	—	1950
Ankara III Ç.	K.D. F.M.	3,41	88 M	0,250	912,00	1 140,00	1 280,00	0,9	620	0,11	2,00	1968
Ankara	K.D. G.M.	Muh.	Muh.	250	—	1 500,00	6 100,00	—	—	—	—	1970
Antalya	O.D. G.M.	340	881	600	—	—	3 000,00	131	3 820	16,8	12,2	1971

NOT : (1) GM: Genlik modülasyonlu istasyonları, F. M. frekans modülasyonlu istasyonları ifade etmektedir.

TABLO : 409 — Türkiye Televizyon Tesisleri ve Gerçekleşmeler

İstasyon adı	Band	Kanal	Standart	Gücü KW EHP	1969 yılı yayın saati	Kapladığı Alan Bin Km²	Kapladığı Nüfus Bin kişi	Kaplama oranı Alan %	Kaplama oranı Nüfus %	Yayına girdiği Tarih
Ankara TV.	III	5	CCIR-B 625/25	5	800	1 276	1 070	0,15	2,8	1968

NOT : *Ankara TV verici istasyonu 11 Ocak 1968 tarihinden itibaren haftada 3 gün deneme yayını yapmaktadır.*

TABLO 410 — Türkiye Radyoları Dinlenilme Durumu

Bölgeler	Alan Km²	Kapsanılan Alan Oranı %	Kapsanılan Nüfus	Nüfus Oranı %	5 Yılda % 10 Artışla Tahmini 1970 Nüfus
Hiç radyo dinlemeyen bölge	8 214	1,05	60 000	6,2	66 000
Bir radyo dinleyebilen bölge	102 097	13,0	2 323 000	7,4	2 555 000
İki radyo dinleyebilen bölge	437 080	56,0	15 470 000	49,3	17 017 000
Üç radyo dinleyebilen bölge	221 620	28,4	9 351 000	29,8	10 286 000
Dört radyo dinleyebilen bölge	11 198	1,43	4 190 000	13,35	4 409 000

NOT : Kapsanan bölgelerin hesaplanmasında 2 mv/m alan şiddeti esas alınmıştır.

TURİZM

1. İKİNCİ PLAN DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRİLMESİ :

İkinci Plan döneminin ilk iki yılında Türkiye'de turist sayısında ve turizm gelirleri artışlarındaki büyüme hızları, OECD ülkelerinde kaydedilen artış hızlarından fazla olmuştur. Bununla birlikte Türk ekonomisi için uluslararası turizm bir çok Avrupa ülkesinde olduğu gibi henüz döviz sağlıyan bir sektör olmaktan uzaktır.

Son yıllarda özellikle Akdeniz ülkelerinde görülen turizm hareketlerinin Türkiye'yi de etkilediği ve her yıl artan sayıda turistin ülkemizi ziyaret ettiği dikkati çekmektedir. Bu akım mutlak sayılar olarak önemsiz olmakla beraber henüz turizme açılan ülkemizde yıllar itibariyle turist sayısı ve dış turizm geliri bakımından önemli oranlarda gelişmelere sebep olmuştur. Nitekim 1967 yılında ülkemize gelen turistler ve ekskürsiyonistler sayısı 520.000 iken, bu sayı 1968 de 542 000 e ve 1969 da 626 000 e yükselmiş ve yılda ortalama yüzde 10 bir artış göstermiştir. Buna karşılık dış tuzimden sağlanan gelirler 1967 de 13,2 milyon dolarken 1968 de 24,1 ve 1969 da 36,5 milyon dolara ulaşmış, böylece yılda ortalama % 50 oranında bir artış kaydedilmiştir.

Turizm sektöründeki bu gelişmeler II. Beş Yıllık Kalkınma Planı hedefleri ile karşılaştırıldığında turist sayısındaki artış hızının Plan hedefleri altında kaldığı görülür. Buna karşılık 1968 ve 1969 yıllarında sağlanan turizm gelirleri, 1967 de kaydedilen gelirin çok düşük seviyede kalması nedeniyle, miktar olarak Plan hedefleri altında olmakla beraber artış hızı olarak hedefin üstünde bir gelişme göstermiştir. Turizm gelirlerindeki artışın bir nedeni de Mart 1968 de alınan turist dövizlerine vergi iadesi kararının bir sonucu olarak harcamaların daha büyük bir kısmının resmi kanallara intikal etmiş olmasıdır. (1)

Yurt dışına çıkan vatandaş sayısında, işçi çıkışları hariç, 1967 ile 1969 yılları arasında yılda ortalama yüzde 16 artış kaydedilmiştir. Bunun yanında dış turizm ve seyahat giderlerimiz Plan hedeflerini 2,3 misli aşarak yılda ortalama yüzde 23 oranında bir artış göstermiş ve 1969 yılında 41,5 milyon dolara ulaşmıştır. (Tablo 411 - 412)

Yukarıdaki gelişmelerin bir sonucu olarak dış seyahat ve turizm kaleminde 1969 yılına kadar bir denge kurulamamıştır. Plan hedeflerine göre, ancak üç yıl gecikme ile, 1971 yılında dış seyahat ve turizm gelirlerinin giderleri aşması tahmin edilmektedir.

---

(1) Ülkemizde bulunan yabancı elçilik mensuplarının da bu karardan faydalanması ile harcamaları turist dövizi gibi işleme tabi olmuştur. Turist dövizi içinde mütalâa edilen bu harcamalar gerçek turizm gelirlerini suni olarak arttırmıştır.

Özellikle Ağustos 1970 tarihinde Türk Parasının devalüe edilmesinden sonra yurdumuza gelen turistlerin serbest piyasaya intikal ettirdiği dövizlerin, büyük ölçüde Merkez Bankasına intikal etmesi beklenmektedir.

1970 yılında Yurdumuza 720 bin civarında turist ve ekskürsiyonistin geleceği ve dış turizm gelirlerimizin 50 milyon dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir. (Tablo 413, 414, 415)

Yurdumuza gelen turistlerin turistlerin sayısındaki artışlara ve iç turizm hareketlerinin gelişmesine paralel olarak konaklama tesislerı kapasitesinde de artmalar olmuştur. Son iki yılda belgeli tesislerin yatak kapasitesi yılda yüzde 13 artarak 1970 de 32 000 e yükselmiştir. Toplam kapasitenin ise 150 000 yatak civarında olduğu tahmin edilmektedir. (Tablo 416, 417, 418)

Bunun yanında özellikle işletme, inşaat ve mefruşat kredisi alan belgeli tessilerin, Planda öngörülen Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinde yoğunlaştığı ve kredi sisteminden tesilerin yer seçiminde etken bir araç olarak faydalanıldığı dikkati çekmektedir.

Son iki yıl içinde yatırım indirimi ve gümrük taksitlendirilmesi gibi teşvik tedbirlerine rağmen 6224 sayılı Kanun çerçevesinde turizm faaliyeti için ülkemize giren yabancı sermaye çok önemsiz olup, deblokeparalar dahil olmak üzere toplam 9,5 milyon TL. civarında kalmıştır. Oysaki aynı dönemde 173 milyon TL. sı dış kredi olmak üzere toplam 251 milyon liralık yabancı sermaye Türkiye'ye gelmek üzere Kararnameye bağlanmıştır. Fiziksel planlama çalışmalarının turizm alanında yatırım yapacak olanlara ileride yıllarda büyük kolaylıklar getirmesi beklenmektedir.

Turizm sektöründe kamu yatırımları, bazı büyük tessiler hariç genellikle alt yapı ve tamamlayıcı yatırımlara yönelmektedir. Bu karakteri ile Devlet yatırımları özel sektör için bilhassa kapasite yaratıcı ve teşvik edici bir özellik taşımaktadır. Bunun yanında kredi sisteminin de özel sektörü teşvik etmek bakımından çok önemli bir araç olduğu açıktır. Ancak son iki yılda sağlanan kredi hacmi II. Plan ve İcra Planlarında öngörülen seviyeye ulaşamamıştır. Nitekim 1968 ve 1969 yıllarında Turizm Bankası ve İller Bankasının özel sektöre sağladığı kredilerin miktarı 69 milyon TL. olmuştur. Bu meblağın 51 milyonu 1968 de, 18 milyonu da 1969 da dağıtılmıştır. Bu gün için sadece Turizm Bankasında teşekkül eden kredi talebinin 100 milyon TL. olduğu gözönünde tutulacak olursa sağlanan kredinin yetersizliği ortaya çıkmaktadır. Nitekim dağıtılan kredilerin miktarına paralel olarak 1969 yılında belgeli tesislerin artış hızında önemli bir yavaşlama olduğu göze çarpmaktadır. 1970 yılında ise, Turizm Bankasının kredi kaynakları tamamen ortadan kalkması nedeniyle, aynı yılın ilk altı ayında belge talepleri bir önceki yıla oranla yüzde 57 azalmıştır. Henüz inşaata başlamamış belgeli tesislerin sayısı ve kapasitesinde 1969 a oranla kaydedilen gerilemeler Tablo 418 de izlenmektedir.

II. Planın ilk iki yılki uygulamasında üzerinde önemle durulacak hususlardan birisi de bu dönem esnasında fiziksel planlama fikrinin tamamen benimsenmiş olmasıdır. 6/12209 sayılı Kararname uya-

rınca Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından Ege ve Batı Akdeniz sahil bölgeleri için yapılan fiziksel planlar 1971 yılı ile birlikte uygulamaya intikal edecektir. Fiziksel planlara dayalı turizm planlama çalışmalarının bu alanda büyük bir boşluğu doldurarak verimli olacağı anlaşılmaktadır. Böylece kamu ve özel sektör yatırımlarını turizme daha hazır bölgeler ve hinterlandlarına yoğunlaştırma imkânı bulunacak ve kurulacak konaklama tesislerinde birim başına alt yapı masrafları azaltılacaktır.

II. Planla birlikte turizm politikamızın temelini kitle turizmi teşkil etmiştir. Ancak 1968 ve 1969 yılında teşvik tedbirlerinden yararlanarak inşa edilen belgeli tesislerin çoğunluğunun orta ve dar gelirli turiste değil fakat zengin turiste hitabeder nitelikte olduğu görülmektedir. Bu gelişme kitle turizminin amaçlarının ve kapsamının turizmi organize eden kuruluşlar ve müteşebbisler tarafından henüz anlaşılmadığını göstermektedir. 1970 den sonra özellikle fiziksel planlamaları yapılmış alanlarda kitle turizmi için örnek yerleşmelerin gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

Yabancı turistlerin geceleme sayısı egrçekleşmelerinin Plan hedeflerinin altında kaldığı yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır. Planda 1968 - 1970 yılları için ortalama kalış süresi olarak 9 gün öngörüldüğü halde, gerçekleşme ancak 7 gün olmuştur. Bu durum şüphesiz konaklama tesisleri doluş oranlarını etkilemiştir. Bilindiği üzere kamu ve özel sektöre ait büyük şehirler dışındaki tesislerin hemen hemen tamamı, yerleri ve nitelikleri yüzünden sonbahar ve kış ayları işletilmemekte veya düşük kapasite ile çalışmaktadır. Bu durumun tabii bir sonucu olarak nitelik ve nicelik bakımından mevsimlik işletmelerin gelişi güzel gelişmesinin kontrol altına alınması gereği ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan ilerdeki yıllarda kurulacak olan yeni tesislerin yer seçimlerinin fiziksel planlara uygun olması ve pazarlama etüdlerinin yapılmış olmasına dikkat edilecektir.

2. *1971 DE BEKLENEN GELİŞMELER :*

1971 yılında ülkemizde turist talebinin arttırılması yolunda bazı çalışmaların yapılması beklenmektedir. Turist talebinin bir taraftan gelirlere diğer taraftan da turist kabul eden ülkelerdeki fiyatlara elastik olduğu bilinmektedir. Turist ihraç eden ülkelerdeki gelir artışına paralel olarak bu ülkelerden her yıl artan oranlarda turistin yabancı ülkeleri ziyaret etmesi ve bu arada Turkiye'ye de gelmesi tamamen dış faktörlere bağlı fakat beklenen bir olaydır. Buna karşılık fiyat mekanizması kanalıyla yabancı turist talebini arttırmak ülkemiz açısından müdahale edilebilir bir keyfiyet olarak gözükmektedir. Nitekim bu gün bir çok ülkelerde olduğu gibi, organize grup seyahatleri ile toplam tatil masrafları içinde seyahat veya ulaşım harcamalarını en aza indirmek Türkiye için de, turist talebinin arttırılması için denenmesi gereken bir yol alacaktır. Grup seyahatleri esasen kitle turizminin en önemli unsurlarından biridir. 1971 yılı ile birlikte kitle turizmine kademe kademe açılacak olan Türkiye'de turist talebinde bir artma öngörülmektedir.

Diğer taraftan Türk Parasının devalue edilmesi, ülkemize gelen turistler açısından, Türkiye'de tatillerin cazibesini artırmış bulunmaktadır. Bu durumun, 1971 yılı için turist talebinde beklenen artışları müsbet yönde etkileyeceği şüphesizdir. Buna karşılık, bir taraftan Türk Parasının kıymetinin düşürülmesi diğer taraftan da 1318 sayılı Finansman Kanunu ile pasaport harçlarının arttırılması ile yurt dışına çıkış daha pahalı hale gelmiştir.

Bu durumda turist sayısının bir önceki yıla oranla 1971 yılında yüzde 15 artacağı, bunun yanında turist harcamalarında ve kalma sürelerindeki gelişmelere paralel olarak turizm gelirlerinin de yüzde 30 oranında yükseleceği tahmin edilmektedir.

Uçak, yabancı turistlerin en fazla rağbet gösterdikleri seyahat aracı olmaya devam etmektedir. (Tablo 419) Batı Akdeniz sahillerinin kitle turizmine açılması ile birlikte Antalya hava Alanının uluslararası trafiğe açılması ve böylece 1971 den sonra hava ulaştırmasının turizmde daha büyük bir yeri olması beklenmektedir.

Turizm hizmetleri için nicelik ve nitelik bakımından yetiştirilen personelin yetersiz olduğu ve istihdamında güçlükler ortaya çıktığı dikkati çekmektedir. Bu bakımdan, belirli bir zaman perspektifi içinde, gelişen turistik tesislerin ihtiyacına cevap verebilecek etken bir eğitim ve öğretim politikasının tespitine ve uygulanmasına 1971 yılında başlanacaktır.

1971 yılında Türkiye'de ilk defa olarak yat limanlarının turizm hizmetine girmesi beklenmektedir. Bu yıl inşaası bitecek olan Marmara Adası ve Bodrum limanlarına ilâve olarak 1972 de de Kuşadası Limanının devreye girmesi dış turizm hareketlerini canlandıracaktır.

Türkiye'de turizm politikası uygulanmasında iki ana kuruluş olan Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile Turizm Bankasının, Plan hedeflerine uygun şekilde reorganize edilmeleri ve turizm sorunlarını çözümleyecek fonksiyonel bir mekanizmaya kavuşturulmaları gerekmektedir. Bilindiği gibi çok hızlı bir şekilde gelişen turizm faaliyetleri mer'i mevzuatı ve yönetmelikleri zorlamış, ve neticede bu kuruluşlar bu günkü ortamda fonksiyonel olma niteliklerini kaybetmeye başlamışlardır. 1970 yılı içinde yapılan ve gerek Turizm ve Tanıtma Bakanlığının gerekse de Turizm Bankasının günün ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesini öngören çalışmaların 1971 yılı içinde sonuçlandırılması beklenmektedir.

1968 ve 1969 yıllarında yurdumuza turist getiren yabancı seyahat acentelerinin tesis fiyatları teşekkülünde etkili oldukları görülmüştür. Bu durumda Türk seyahat acentalarının daha iyi bir organizasyona kavuşturulması ve güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle 1971 yılı içinde otel işletmecileri, seyahat acenteleri ve yurdumuza turist getiren Türk Hava Yolları ve Devlet Deniz Yolları gibi kuruluşlar arasında da daha sıkı bir işbirliği kurulması beklenmektedir.

Dış turizme hizmet edecek konaklama tesislerinin yatak kapasitelerinin arttırılması için yeni yatırımları teşvik ederken bir taraftan da mevcut kapasitenin ıslahı ve yüksek doluş oranlarında kullanılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Çeşitli nedenlerle düşük vasıfta inşa edilmiş olan belgesiz bazı tesisler önemsiz sayılacak masraflarla belgeli

tesislerde aranılan niteliklere kavuşturulabileceği ve böylece az yatırımla daha çok sayıda kapasitenin hizmete açılmasının mümkün olabileceği tespit edilmiş bulunmaktadır. Bu hareketin organize edilmesi ve kredi politikası ile desteklenmesi 1971 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığının faaliyet programı içinde yer alacaktır.

1970 yılı içinde Antalya ve civarından Bodrum'a kadar uzanan sahil şeridinin fiziksel planı bitirilmiş, Ege sahil bandında ise etüdlere başlanılmış bulunmaktadır. Bu çalışmalar yanında gene güney batı sahillerimizde bazı alanların detay yerleşme projeleri süratle hazırlanmakta ve bu çalışmalar uluslararası iktisadi kuruluşlar tarafından izlenmektedir.

1971 yılının en ilginç ve o derece önemli gelişmelerin birisi de şüphesiz fiziksel planların uygulanması olacaktır. Uygulamada etken olabilmek için fiziksel planlama çalışmalarını teknolojisi, ekonomisi ve hukuki, mali ve işletmecilik yönleriyle birlikte mevcut idari ve icra düzeninin içine entegre edebilmek gereklidir. Çeşitli bakanlıkların, belediyelerin ve özel idarelerin görev sahasına giren bu çok yönlü uygulamada koordinasyon «Turistik Gelişme Politika Esasları» hakkında 6/12209 sayılı Kararname hükümleri çerçevesinde sağlanacaktır.

3. *TEDBİRLER :*

a. Türkiye'deki mevcut belgeli ve belgesiz her türlü turistik tesisin yeni bir envanteri yapılacak, dış turizme hizmet eden işletmeler uluslararası standartlara göre sınıflandırılacaktır.

Mevcut kapasitenin ıslahı imkânları araştırılacak ve bu konuda bir program hazırlanacaktır.

b. Turizm işletmeleri büyük ölçüde mevsimlere bağlı kalmakta, bu ise optimum kapasitede çalışma imkânlarını ortadan kaldırmaktadır. Turizm sezonunun uzatılması amacıyla bir taraftan tatillerin yayılması ve kademelendirilmesi, diğer taraftan da mevsim dışı uygulanacak tarifeler konusunda yeterli bir araştırma yapılacaktır.

c. Turizm sektöründe arz fiyatlarının uluslararası rekabet şartlarına ve turistin eğilimine göre düzenlenebilmesi için gerçekçi ve kontrollü bir politika uygulanacaktır. Bu politikanın esasını azami ve asgari fiyat hadlerinin tespiti teşkil edecektir.

d. 1971 yılında, ülkemizde ilk defa olarak bazı yat limanları ve yat yanaşma yerleri işletmeye açılacaktır. Bu tesislerin en verimli şekilde işletilmesi Ulaştırma Bakanlığı tarafından düzenlenecektir.

e. Türk Hava Yolları, eDnizcilik Bankası ve Devlet Demir Yolları Genel Müdürlüklerinin ülkemize turist celbi konusunda yerli ve yabancı seyahat acenteleri ile daha sıkı bir işbirliğinde bulunmaları sağlanacaktır. Bu konuda Turizm ve Tanıtma Bakanlığının dış temsilcilikleri aktif bir rol oynıyacaktır.

f. Antalya hava alanının jet uçaklarının emniyetle inip kalkabileceği şekilde donatılması yıl içinde tamamlanacaktır. Ayrıca Dalaman hava alanı projesi ve Muğla hava alanı için yer seçimi etüdlerinin 1971 yılı içinde bitirilmesi sağlanacaktır.

g. Turizm fiziksel planlama etüdleri tamamlanan Antalya bölgesinde Lara - Köprüçay ile Beldibi - Tekirova sahil bantlarında ağaçlandırma ve orman muhafaza çalışmalarına başlıncaktır.

h. Antlya bölgesinde Termosos, Düzlerçamı ve Beşkonak Milli Parklarının uygulama projeleri yıl içinde bitirilecektir.

i. Turizm açısından önemi fazla olan ve sınırları 6/12209 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmiş bulunan sahil bandı ile fiziksel planlama yapılan ve orman dışı Milli Park olarak belirlenen alanlarda kadastro çalışmaları hızlandırılacaktır. Ayrıca fiziksel planlarda birinci ve ikinci derecede önceliği olan sahaların kadastro çalışmaları 1971 yılı içinde bitirilecektir.

j. Turizm fiziksel planlarına, özellikle belediyeler imar planı ve mücavir saha sınırları içine giren alanlarda, uygulanabilirlik imkanı sağlamak amacıyla, İmar ve İskân Bakanlığı, Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü ile yakın işbirliği sağlanacaktır. 6/12209 sayılı Kararname ile belirlenen alanlardaki yerleşmelerin imar planlarının turizme dönük fiziksel plan esaslarına uygun olarak yapılmasına ve mevcut imar planlarının aynı esaslar çerçevesinde düzeltilmesine öncelik verilecektir.

k. İnşaatı planlanan kamu ve özel sektöre ait her türlü turistik tesisin projelerinin değerlendirilmesi ve inşaat izni verilmesinde fiziksel plana uygun olma şartı da aranacaktır. Fiziksel planları yapılmış olan alanlarda kurulacak tesislerin arsa ve alt yapı sorunları ayrıntılı olarak incelenecek, bu sorunları çözümlenmeyen projelerin uygulamasına izin verilmeyecektir.

TABLO 411 Türkiye'ye Gelen Yabancılar ve Yurt Dışına Çıkan Vatandaşlar

Miktar : Kişi

	Gerçekleşmeler			Prog. tahminleri		Program tahminlerinin yüzde gerçekleşmeleri		Zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (2)/(4)	(7) = (3)/(5)	(8) = (2)/(1)	(9) = (3)/(2)
Gelen yabancılar toplamı	574 055	602 996	694 229	500 000	675 000	120.0	102.9	105.0	115.1
Turistler	345 677	374 929	424 037	450 000	425 000	83.0	99.8	108.4	113.0
Eksküsiyonistler	174 810	167 160	202 361	(a)	190 000		106.5	95.6	121.0
Diğerleri	53 568	60 907	67 831	50 000	60 000	121.0	113.0	113.7	111.3
Yurt dışına çıkanların toplamı	146 717	193 901	286 175	160 000	245 000	121.1	116.8	132.1	147.5
Turist	49 080	75 703	71 184	55 000	60 000	137.6	118.6	154.1	94.0
Hac için	34 612	37 342	45 868	40 000	46 000	93.3	99.7	107.8	122.8
Çalışmak üzere	40 820	27 648	34 897	20 000	35 000	138.2	99.7	67.7	126.2
Diğer	13 350	30 013	30 251	20 000	80 000	150.0	37.8	224.8	100.7
İşçiler	8 855	43 195	103 975	25 000	75 000	172.7	137.5	487.8	238.8

(a) 1968 yılında ekskürsiyonistler için program tahmini yapılmamıştır.

TABLO: 412 — Turizm ve Dış Seyahat Gelir ve Giderleri

Değer : Milyon Dolar

	Gerçekleşmeler			Prog. tahminleri		Program tahminlerinin yüzde gerçekleşmeleri		Zincirleme endeks	
	1967	1968	1969	1968	1969	1968	1969	1968/1967	1969/1968
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (2)/(4)	(7) = (3)/(5)	(8) = (2)/(1)	(9) = (3)/(2)
GELİRLER	13,2	24,1	36,5	26,0	35,0	92,6	104,2	182,5	151,4
Turistler	11,8	21,8	34,1	24,0	32,0	90,8	106,5	184,7	156,4
Turist olmayanlar	1,4	2,3	2,4	2,0	3,0	115,0	80,0	164,2	104,3
GİDERLER	26,8	33,4	41,5	28,0	39,0	119,2	106,4	124,6	124,2
Turistler	10,2	16,8	21,4	17,0	18,0	98,8	118,8	94,5	127,3
Turist olmayanlar	16,6	16,6	20,1	11,0	21,0	150,9	84,8	100,0	121,0
Dış seyahat dengesi	— 13,6	— 9,3	— 5	— 2	— 4				

TABLO : 413 — Yurdumuza Gelen Yabancılar

Gelen Yabancılar	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Turistler	424 037	487 700	560 000	115	115
Ekskürsiyonistler (a)	202 361	232 000	266 000	115	115
Diğerleri	67 831	74 500	82 000	110	110
TOPLAM	694 229	794 200	908 000	114	114

(a) Ekskürsiyonistler gittikleri ülkede 24 saatten az kalan kimselerdir.
Bu grup ziyaretçiler iktisadi kalkınma ve işbirliği teşkilâtı OECD raporlarına göre turist sayılmakla beraber, karşılaştırmalara imkân vermesi bakımından turist olanların içinde ayrı bir bölümde gösterilmesi gerekmektedir.
Kaynak : Devlet İstatistik Enstitüsü

TABLO : 414 — Yurt Dışına Çıkan Vatandaşlar

Yurt Dışına Çıkanlar	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Turist olarak	71 184	75 000	79 000	105	105
Hac için (a)	45 868	51 767	58 000	112	112
Çalışmak üzere (b)	34 897	43 000	53 000	125	125
Diğerleri	30 251	31 000	32 000	103	103
TOPLAM	182 200	200 767	222 000	110	111
İşçi olarak çıkanlar	103 975 (c)	120 000	140 000	116	117
GENEL TOPLAM	286 175	320 767	362 000	112	113

(a) Merkez Bankası kayıtlarına göre
(b) İşçi aileleri ve tekrar eden işçi çıkışları
(c) İç ve işçi bulma kayıtlarına göre

TABLO : 415 — Dış Seyahat ve Turizm Gelir ve Giderleri

(Milyon $)

Gelir ve Giderler	Gerçekleşen 1969	Program		Zincirleme Endeks	
		1970	1971	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Gelirler					
Turistler	34,1 (a)	44,0	57,0	129	130
Turist olmayanlar	2,4 (b)	3,0	4,0	125	133
TOPLAM	36,5	47,0	61,0	129	130
Giderler					
Turistler	21,4	26,0	30,0	121	115
Turist olmayanlar	20,1 (c)	23,0	24,0	114	104
TOPLAM	41,5	49,0	54,0	118	110
Dış seyahat dengesi	— 5,0	— 2,0	7,0	—	—

Kaynak : Maliye Bakanlığı

(a) Bu sayı turistlerin ödedikleri navlun gelirlerini kapsamamakta, buna karşılık yabancı elçilik mensuplarının Merkez Bankasına intikal eden harcamalarını içine almaktadır. Söz konusu harcamalar 1969 yılında 11,2 milyon dolardır.

(b) Yurt dışında bulunan işçi gelirleri hariç (1969 da 140,6 milyon dolar)

(c)

İş seyahati	*3,5 milyon dolar*
Öğrenciler	*4,3 milyon dolar*
Resmi seyahatler	*3,8 milyon dolar*
Diğer (Hac)	*8,5 milyon dolar*

TABLO : 416 — Faal Durumda Bulunan Turizm Müessesesi Belgeli Tesislerin Sayısında Yıllar Bakımından Gelişmeler

Birim : Adet

Yıllar	Tesis (1)	Oda (2)	Yatak (3)
1966	254	9 056	16 151
1967	337	11 195	21 979
1968	393	14 873	28 046
1969	348 (a)	16 021	30 391 (b)

Kaynak : Turizm ve Tanıtma Bakanlığı

(a) Bu sayı içinde sadece otel, motel ve benzeri gibi belgeli konaklama tesisleri vardır. Buna karşılık geçmiş yıllarda olduğu gibi gazino ve restoranlar bu sayı içinde belirtilmemiştir.

(b) 1. Ağustos 1970 itibariyle

2. Bu kapasiteye deneme işletmesinde bulunan tesisler dahildir. 1969 yılı son altı ayı ile 1970 yılı ilk yarısında belgesi iptal edilen tesislerin kapasitesi bu sayıya dahil edilmemiştir. (1572 yatak)

TABLO : 417 — Faal Durumda Bulunan Turizm Müessesesi Belgeli Konaklama Tesislerinin Cinsi

Ağustos 1970 İtibariyle

	Tesis	Oda	Yatak
Otel	188	10 124	18 127
Motel	94	3 478	7 134
Pansiyon	34	567	1 100
Tatil köyü	5	1 288	2 638
Kamping	11	172	354
Oberj	7	282	768
Diğer	7	110	260
TOPLAM	346	16 021	30 381

Kaynak : Turizm ve Tanıtma Bakanlığı

TABLO : 418 — Turizm Müessesesi Belgeli Tesislerin Cins, Faaliyet Durumu ve Kapasitesi (Ağustos 1970 İtibariyle)

Tesisin Nev'i	İnşaata başlanmış			İnşa halinde			Deneme işletmesinde			Faaliyet halinde			TOPLAM		
	Adedi	Oda	Yatak	Adedi	Oda	Yatak	Adedi	Oda	Yatak	Adedi	Oda	Yatak	Adedi	Oda	Yatak
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
Otel	35	1 520	2 895	94	3 406	11 088	29	932	1 718	159	9 129	16 409	317	15 050	32 110
Motel	39	1 988	3 853	46	1 546	3 326	32	1 173	2 479	62	2 305	4 655	179	6 932	14 313
Pansiyon	7	121	239	15	186	370	8	132	246	26	435	864	56	874	1 719
Tatil köyü	2	540	1 080	1	125	250	1	47	142	4	1 241	2 496	8	1 953	3 968
Kamp	8	162	362	15	332	783	—	—	—	11	172	354	34	666	1 499
Oberj	1	25	74	—	—	—	2	64	156	5	218	612	8	307	842
Hostel	—	—	—	1	13	26	—	—	—	—	—	—	1	13	26
Kaplıca	1	72	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	72	100
Plaj	2	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	5	—	—
Havuz	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Özel	—	—	—	—	—	—	1	40	80	6	70	180	7	110	260
TOPLAM	95	4 348	8 603	174	5 608	15 843	74	2 388	4 821	274	13 633	25 570	617	25 977	54 837

Kaynak : Turizm ve Tanıtma Bakanlığı

Not : 1969 yılı son altı ayı ile 1970 yılı ilk altı ayı içinde Turizm ve Tanıtma Bakanlığı çeşitli nedenlerle bazı tesislerin belgelerini iptal etmiş bulunmaktadır.

Bunlar	Oda sayısı	Yatak sayısı
Faal tesisler	820	1 572
İnşa halinde tesisler	818	1 493
İnşaata başlanmış tesisler	1 503	2 892
TOPLAM	3 141	5 957

Bu durumda 1970 yılı fiili kapasitenin gerçekte 31 963 yatak olduğu ve bir önceki yıla oranla yüzde 13 arttığı aynı zamanda 1970 yılında 3 917 yeni yatağın hizmete açıldığı anlaşılmaktadır.

TABLO 419 — Türkiye'ye Gelen Yabancıların Ulaştırma Yollarına Göre Dağılımı (a)

Ulaştırma Yolları	Adet	Yüzde
	(1)	(2)
Hava yolu	236 418	48,0
Deniz yolu	24 576	4,9
Demir yolu	15 654	3,1
Kara yolu	215 220	44,0
TOPLAM	491 868	100,0

Kaynak : Devlet İstatistik Enstitüsü

(a) Ekskürsiyonistler hariç.

DİĞER HİZMET SEKTÖRLERİ

1. TİCARET HİZMETLERİ :

a. Durum ve gelişmeler :

Ticaret hizmetlerinde, son yıllarda mal ve hizmet üretimindekinden daha hızlı bir gelişme görülmektedir. Ancak, bu gelişme daha ziyade nicelik yönündendir. Ticaret hizmetlerindeki nitelik yönünden gelişmenin mal ve hizmet üretimindeki artış hızına ulaşamaması iç ve dış ticaretin belli ölçüde aksaması sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Pazarlama zincirinin iyi kurulamaması, pazarlama kanallarının iyi işlememesi, yardımcı hizmet kuruluşlarının eksikliği, ticaret hizmetlerinin gelişmesini büyük ölçüde olumsuz yönde etkileyen faktörlerdir.

Sigorta sisteminin gerekli faaliyeti gösterememesi; kredi sisteminin yaygın bir kredilemeye imkân vermemesi; ulaştırma, ambalaj, depolama hizmetlerinin örgütlenememesi ve bu konudaki bilgisizlikler; standardizasyona önem verilmemesi ticaret hizmetleri sektörünün temel sorunlarıdır.

Bütün bunlara ek olarak dış pazarlamada tecrübe ve bilgi noksanı, ihracatın hızla gelişmesini ve ihraç ürünlerinin değerlendirilmesini güçleştirmektedir.

Ticaret hizmetlerinde birleşmeye gitmek, büyük teşebbüslere önem vermek gerekirken; tam tersine teşebbüslerin bölünmesi görülmekte ve bir de küçük teşebbüslerin sayılarının artması, mal ve hizmetlerinin satış fiyatının yükselmesine sebep olmaktadır. Pazarlama kanallarının normal ölçüler dışında uzaması, araya girer teşebbüslerin iş hacimlerinin küçülmesine, hizmet maliyetinin, dolayısıyla mal fiyatının yükselmesine sebep olmaktadır.

b. Tedbirler :

(1) Ticaret hizmetlerindeki gelişmeyi büyük ölçüde olumsuz yönde etkileyen bazı yan faktörlerin bertaraf edilmesini hedef alan bir politika uygulanacaktır. Bu amaçla :

(a) Sigorta sisteminin, özellikle ihracatı gelişen konusu tarım ürünlerinin sigortasına yönelmesi teşvik edilecektir.

(b) Ulaşım aracı sahiplerinin düzenli ulaştırma örgütleri meydana getirmeleri için birleşmeleri teşvik olunacaktır.

(2) Tüketicinin menfaatını korumak amacıyla faaliyet gösterecek kuruluş ve derneklerin faaliyetleri Ticaret Bakanlığınca desteklenecek ve bu tip kuruluşların Türkiye Standartlar Enstitüsünün laboratuvar ve teknik imkânlarından yararlanmaları temin edilecektir.

(3) Dış pazarlara yönelen ticaret hizmetlerinin geliştirilmesi amacıyla, bu tip hizmetleri yürüten şahıs ve kuruluşların modern pazarlama bilgi ve tekniğiyle teçhiz edilmeleri için gerekli programlar Ticaret Bakanlığınca hazırlanıp uygulamaya geçilecektir.

2. *KOOPERATİF SEKTÖRÜ :*

a. Durum ve gelişmeler :

Kooperatif sayılarındaki artış 1970 yılında da devam etmiştir. Fakat kooperatif sayılarının ve kooperatife ortak olanların artmasını kooperatif hareketinin gelişmesi şeklinde nitelendirmeye imkân yoktur. Kooperatif kuruluşlara kamuca sağlanan bazı ekonomik ve mali kolaylıklar, belli alanlarda şekle dayanan kooperatifleşmelere sebep olmaktadır. Köy kalkınma kooperatifleri bu tip kuruluşlar olarak ortaya çıkmış fakat son iki yıllık süre içinde Köy İşleri Bakanlığının uyguladığı yaygın eğitim programlarının da etkisinde, bu kooperatiflerce tarımsal alanlarda tarıma dayalı oldukça başarılı küçük ve orta çapta gıda sanayii yatırımları gerçekleştirilmiştir.

Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri de önceleri sadece kamu imkânlarından yararlanmak amacını güden kuruluşlar olarak ortaya çıkarken, son zamanlarda kamu yardımına güvenmeden kurulan ve kendi imkânlarıyla kısa sürede başarıya ulaşan tarım satış kooperatifleri ve birliklerinin sayıları süratle artmaktadır.

Tarım sektöründe geleneksel tarım ürünleri dışındaki tarım ürünlerinin pazarlanmasında kooperatiflerden yararlanma arzusu önemli bir gelişmedir.

Köy Kalkınma Kooperatifleri ve Tarım satış Kooperatiflerinde kaydedilen olumlu gelişmeler, kooperatifçilik konusunda tarımsal alanlardaki uyanışın bir belirtisidir.

Bu iki başarılı örnek dışında, kamu yardımına dayalı şekli kooperatiflerin sayıları da süratle artmaktadır. Tarım Kredi Kooperatifleri ve Yapı Kooperatifleri bunlara örnektir. Yapı Kooperatifleri konusunda bir başka gelişme, bazı müteşebbislerce müşteri cezbetmek için kooperatif adının kötü kullanılmasıdır.

1970 yılında kaydedilen diğer gelişmeler Kooperatifler Kanununun gereği olarak kooperatiflerin kendi konularındaki bölge ve merkez birliklerini teşkile başlamaları, kooperatif eğitimi konusunda kamu ve özel kuruluşların yaygın faaliyetleri ve bir merkezi kooperatif eğitim okulu kurma konusundaki projenin uygulamaya başlamasıdır.

Tedbirler :

(1) Kooperatifler Kanununun uygulanmasıyla ilgili olarak Ticaret Bakanlığınca :

(a) Kooperatif ünvanını (Özellikle konut kooperatiflerinde) kötü niyetle kullanılarak ortakların istismarını önleyici tedbirler alınacaktır.

(b) Kooperatiflerin bölge birlikleri ve merkez birlikleri şeklindeki örgütlenmelerinde, zoraki ve gerçek dışı kuruluşların ortaya çıkmasını önleyici denetim düzeni kurulacaktır.

(c) Kooperatif hareketinin, Hükümetin kooperatifçilik politikasına uygun olarak gelişmesine yardımcı olmak amacıyla Ticaret Bakanlığı içindeki teşkilâtlanma 1971 yılı içinde tamamlanacaktır.

(2) Geleneksel ihraç ürünlerini değerlendirmek için faaliyet gösteren ve Hükümetin tarım ürünleri fiyat destekleme politikasının uygulanmasına aracılık eden tarım satış kooperatifleri ile birliklerinin, Merkez Bankasına daha az yük getirecek şekilde idarî ve teknik hizmetlerinin yeniden düzenlenmesi amacıyla Ticaret Bakanlığının sorumluluğu altında ilgili kuruluşların da yardımıyla 1971 yılı içinde bir araştırma yapılacaktır.

(3) Sayıları süratle artan kooperatiflerin nitelik yönünden gelişmesini hedef alan kooperatif eğitimi büyük önem taşımaktadır. Bu konuda kamu kuruluşlarının sınırlı kaynaklarıyla kısa sürede yaygın faaliyet göstermelerinin güçlüğü nedeniyle, kooperatiflerin veya merkezi kooperatif örgütleriyle, kooperatifçilikle ilgili diğer özel kuruluşların yaygın kooperatif eğitimi konusundaki faaliyetleri desteklenecek ve teşvik edilecektir.

KAMU HİZMETLERİ

Genel idare hizmetleri, belediye hizmetleri, nüfusu 10 000 den az ve 100 000 den çok olan şehirlerin içmesuları, köy içmesuları ve idare binaları konuları kamu hizmetlerinin alt bölümleri olarak aşağıda incelenmiştir.

1. İÇMESULARI :

a. Köy içmesuları :

Köylerimizin içme suyu yönünden tespit edilen durumları, 1/3/1970 tarihi itibariyle aşağıda görülmektedir.

TABLO : 420

	Miktar Adet	Oran %
Sulu	31 513	48
Suyu yetersiz	15 033	23
Susuz	18 731	29
TOPLAM	65 277	100

Yerleşme ünitelerinin dağınıklığı ve küçük parçalara bölünmüş olması yanında kaynak temininin kısmen hukuki fakat temel olarak finansman yönünden ortaya koyduğu zorluklar devam etmektedir. Bugünkü şartları itibariyle köy içmesuları konusunda finansman yükü geniş ölçüde devlet kaynaklarına dayanmaktadır. Gönüllü halk katılmalarının artırılması için gerekli teşvik çalışmalarına devam edilecektir.

İkinci Beş Yıllık Planın ilk iki yılında 7 076 ünitede bulunan 2 406 520 kişiye içmesuyu temini sonuçlandırılmış olup bu amaçla 369 509 000,— T.L. devlet kaynaklarından 131 176 000,— T.L. da halk katılması olarak 500 695 000,— T.L. harcanmıştır. Gine aynı dönemde başlamış olup halen devam eden 3 219 ünite ile de 1 094 460 kişiye su sağlanacak ve bu işlerin bitirilmesi için 64 380 000,— T.L. si devlet imkânları 4 828.000,— T.L. da halk katılma payları ile karşılanmak üzere 69 208 000,— T.L. harcanacaktır.

b. Şehir içmesuları :

Şehir içmesuları konusunda yapılan çalışmalar bugün genellikle İller Bankası aracılığı ile yapılmaktadır. Bunun yanı sıra Devlet Su

İşleri Genel Müdürlüğü de 3/7/1968 tarih ve 1053 sayılı Kanunla Ankara, İstanbul ve nüfusu 100 000 den yukarı yerlerde içme, kullanma ve endüstri suyu temini konusunda görevlendirilmiştir. Ancak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü halen Ankara ve İstanbul İçmesuyu Projelerinin uygulanmasına devam etmektedir. Bunun dışındaki belediyelerin içmesuyu işleri geniş ölçüde İller Bankası kaynakları ile finanse edilmektedir. İller Bankasınca İkinci Beş Yıllık Plan döneminde başlanan işlerin durumu da aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 421 — Belediye Sayısı

Başlayıp biten	Başlayıp devam eden	Kapsadığı Nüfus adet	Maliyet toplamları T.L.
(1)	(2)	(3)	(4)
104	—	1 487 366	224 558 000
—	143	1 425 516	415 260 000
T. 104	143	2 912 882	639 818 000

Belediyeler eliyle yürütülüp sonuçlandırılan işler hakkında güvenilir bilgiler temin edilememiştir. Ancak bu konudaki yatırımların çok az olduğu bilinmektedir.

2. İDARE BİNALARI VE GENEL İDARE :

İdare binaları yatırım projelerinin programa alınışından sonra bitirilmeleri gerekli tarihte bitirilemiyerek gelecek yıllara devretmeleri sebebiyle 1970 yılına kadar önemli birikmeler meydana gelmiş bulunmaktadır. Bu gecikmelerin belli başlı sebeplerinden birkaçı, ihtiyaç programlarının rasyonel ve foksiyonel olarak yapılmaması, proje öncesi etütlerin yetersizliği, projelendirme hizmetlerinin yetersizliği, idare müteahhit ilişkilerinin zorlukları, ihalelerin geç yapılması olarak zikredilebilir.

Mevcut imkânların en iy şekilde kullanılmaması ve teşkilâtlanma ile yerleşme konularının gereği gibi işlememiş olması sebebiyle, idare binalarına olan ihtiyaç, olması gerekenden daha yüksek ve dolayısıyla daha pahalı miktarlara ulaşmaktadır.

Genel idare hizmetleri konusunda, hizmetlerin günün gereklerine göre organizasyonu, bir yandan idari problemler, bir yandan çok önceleri çıkarılan hukuki mevzuatın günün şartlarına uymaması ve diğer yandan da finansman imkânlarının darlığı sebebiyle mümkün olmamaktadır. Bu itibarla, genel idare hizmetlerinin etkin bir seviyeye ulaştırılması, bugün için çok yönlü bir araştırma konusu olarak incelenme durumundadır.

3. BELEDİYE HİZMETLERİ :

Belediye gelirlerinin halen ihtiyaçlara yeterli bir miktara ulaşmamış olması dolayısıyla yatırım harcamalarının seviyesi ve kapsadığı proje adedi çok düşük bir seviyede bulunmaktadır. Görev ayrımının da günün şartlarına göre yeniden tanzim edilmemiş olması da, belediyelerin etkili ve yeterli bir çalışma düzenine kavuşamamış olmasının ikinci ve önemli bir sebebidir.

4. TEDBİRLER :

a. Program uygulamasının ifade ettiği anlamın gerçekleşmesine engel teşkil etmemesi için, yatırımcı kuruluşlar, programa münferit projelerin ilâvesini teklif etme yerine, 4 er aylık üç devre halinde öncelik sıraları belirtilmiş olarak toplu teklifte bulunacaklardır. Bu teklifle beraber, uygulama sonuçları da özetlenecek ve ilâvesi istenen projelerin hangi projelerden yapılan tasaruflarla finanse edileceği belirtilecektir.

b. Belediyelerin içmesuyu tarifelerinin ekonomik ölçüler içinde tespiti için uygun bir sistem araştırılacaktır.

c. İçmesuyunu bazı durumlarda ancak kullanma suyu olarak kullanılması ve içilememesi gibi durumları önlemek üzere içmesuyunun biolojik, kimyasal fiziki v.b. yönlerden standart tanımı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından yapılacak ve suların bu standarda uygun hale getirilmesini sağlıyacak yönetmelik hazırlanarak uygulamaya kademeli bir şekilde konulacaktır.

d. Kanalizasyonların akarsulara ve açık sulara akıtılmasının doğuracağı çeşitli sakıncalar Sğalık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından incelenecek ve ilk kademe tasfiye mecburiyetinin uygulanma şartları ve yerleri tespit edilecektir.

e. İçmesuyu konusundaki teknik sorunların, sektör seviyesinde tespiti ile çözüm yolarının araştırılması için, İller Bankası Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Yol Su ve Elektrik İşleri Genel Müdürlüğü ile ilgili diğer kurumların, katılacağı bir çalışma Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenecektir.

f. Köylerin ve şehirlerin içmesuyu ihtiyaçlarının çok yönlü bilgiler açısından incelenerek değerlendirilmesi ve önceliklerin tespiti amacıyla bir çalışma Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından yapılacaktır. Bu çalışmanın gerektireceği bilgiler ilgili kuruluşlarca ve periyodik bir şekilde sağlanacaktır.

HARİTA, TAPU - KADASTRO SEKTÖRÜ

I. DÖNEM ORTASI DEĞERLENDİRME :

Birinci ve İkinci Beş Yıllık Planlarda teknik, ekonomik ve sosyal yönleri üzerinde özellikle durulan Harita, Tapu - Kadastro sektörü, birçok sektörleri de dolaylı olarak etkilemektedir. Bu durum dikkate alınarak gerek Beş Yıllık Planlarda, gerekse Yıllık Programlarda konu üzerinde hassasiyetle durulmuş, hizmet arzı artırılmaya çalışılmıştır. Kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliği sağlanarak emek, zaman ve para tasarrufu sağlanırken, mükerrer harita yapımı da azaltılmaya çalışılmıştır.

Birinci Beş Yıllık Planda kadastro hizmetlerinin (Tapulama ve şehir kadastrosu) 20 yılda bitirilmesi, teknolojik gelişmelerden istifade edilerek bu sürenin daha da kısaltılması öngörülmüştür. Ancak bu dönem zarfında plan hedeflerine nazaran tapulamada yüzde 22 (21,4 km²) şehir kadastrosunda yüzde 35 (261 bin parsel) gerçekleşme sağlanabilmiştir. İkinci Beş Yıllık Plan'da kadastro hizmetleri için gene 20 yıl esas alınmıştır. Bu dönemde 80 000 km² tapulama, 600 00 parsel şehir kadastrosu hizmeti öngörülmüştür. Ortalama olarak yılda 16 000 km² tapulama ile 120 000 parsel şehir kadastrosu hedef tutulmuştur. Bu hedeflere göre ilk iki yılda tapulamada yüzde 46,9, şehir kadastrosunda da yüzde 8,4 gerçekleşme sağlanabilmiştir.

Kadastro hizmetleri talebinin en küçük üniteye kadar yurt sathına yaygın olması ve ilgili teşkilâtın buna paralel olarak ve diğer etkenlerin tesiriyle fevkalâde dağılmış bulunması, gerekli yerlerde konsantre olmayı imkânsız kıldığı gibi verimin düşmesine de sebep olmaktadır.

Memleketimizde 1912 yılına kadar dayanan oldukça uzun bir süredenberi şehir kadastrosu ve 1950 yılındanberi de tapulama çalışmaları yapılagelmesine rağmen gayrimenkullerin ancak yüzde 35 kadarı tapu sicillerine geçirilebilmiştir. Bu kayıtların bir kısmının da hukuki değerini yitirdiği dikkate alınırsa, kadastro hizmetlerinden beklenen teknik hukuki, sosyal ve ekonomik faydaların çok azının tahakkuk edebileceği anlaşılmaktadır. Gayrimenkule dayalı vergilerde de büyük ölçüde kayıplar olmakta, vergi ve harçlar kayıtlı gayrimenkullerden alınabildiğinden geniş satıha yayılamamaktadır.

Şehir halihazır haritaları İkinci Beş Yıllık Planda yılda 80 belde olmak üzere 400 adet öngörülmüştür. Geçen süre zarfında hesaplanandan fazla yeni belediyenin kurulması ve imar planı ilâvesi tekliflerinin artması nedeniyle Plandaki rakamların üstüne çıkılmıştır. Önümüzdeki yılarda harita talebi daha da artacaktır.

Kadastro faaliyetleri yanında diğer teknik hizmet ve yatırımların gerçekleştirilmesinde önemli bir yer tutan 1 : 5000 ölçekli Standard

TABLO : 422 — Tapulama, Şehir Kadastrosu, STK Harita ve Şehir Halihazır Haritalarının 1968, 1969, 1970 Durumu ve 1971 Tahminleri

Hizmet dalı	İkinci Beş Yıllık Plan hedefi yıllık ortalaması	Yıllık programlar hedef ve gerçekleşmeleri						
		1968		1969		1970		
		Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme	1971 Programı
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Tapulama (Km²)	16 000	6 000	6 366	8 757	8 641	10 367	10 367 T	12 000 T
Şehir Kadastrosu (Parsel)	120 000	70 000	77 872	88 975	86 367	96 590	96 590 T	115 000 T
STK harita (Km²)	18 000	9 492	18 662	15 456	18 960	17 898	17 898 T	15 280 T
Şehir halihazır haritası (Adet)	80	54	146	111	155	111	120 T	90 T

TABLO : 423 — Tapulama, Şehir Kadastrosu, STK Harita Şehir Halihazır Haritalarının Gerçekleşme Oranları

Hizmet dalı	İkinci Beş Yıllık Plan hedeflerine göre gerçekleşme oranı yüzde			Yıllık program hedeflerine göre gerçekleşme oranı yüzde			Yıllık programlar hedeflerine göre gerçekleşme zincirleme endeks		
	1968	1969	1970	1968	1969	1970	1969/68	1970/69	1971/70
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
Tapulama	40	54	65 T.	106	99	100 T.	136	120 T.	115,7 T.
Şehir kadastrosu	58	74	80 T.	197	123	100 T.	111	112 T.	119,0 T.
STK harita	53	86	99 T.	270	140	108 T.	102	94 T.	85,0 T
Şehir halihazır haritası	68	138	138 T.	111	97	100 T	106	77 T.	75,0 T.

Topografik Kadastral (STK) harita talepleri plan hedeflerine uygun olarak karşılanmıştır. Önümüzdeki yıllarda uçak temin edilemediği takdirde aksamalar olacaktır.

Tablo : 423, 424, 425 de tapulama, şehir kadastrosu, STK harita ve şehir halihazır haritalarını 1968, n1969, 1970 durumları ile 1971 tahminleri verilmiştir.

TABLO : 424 — Tapulama, Şehir Kadastrosu, STK Harita ve Şehir Halihazır Haritalarının Son Üç Yıllık Ortalama Gerçekleşme Oranları

Hizmet Dalı	İkinci Beş Yıllık Plan hedeflerine göre ortalama gerçekleşme oranı yüzde (1)	Yıllık programlar hedeflerine göre ortalama gerçekleşme oranı yüzde (2)
Tapulama	53	101
Şehir kadastrosu	72	102
STK harita	103	100
Şehir halihazır haritası	175	153

Geçmiş yıllarda hava fotoğrafı talepleri uçak yetersizliğinden gereğince karşılanamamıştır. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün ihtiyaç duyduğu üç adet uçak zamanında hizmete konulamadığı takdirde hava fotoğrafı, STK harita ve bunlara bağlı olarak tapulama hizmetlerinde aksamalar devam edecektir.

Bölge planlaması ve nazım plan çalışmaları ile gelişen merkezlerinin 1 : 5000 ve 1 : 1000 ölçekli harita talepleri büyük ölçüde artmış bulunmaktadır. 1969 yılında üç ilde 1762 hektar 1 : 1000 ölçekli ve bir ilde 107 400 hektar 1 : 5000 ölçekli harita yapılmıştır. Önümüzdeki yıllarda daha etkili çalışılmadığı takdirde şehirlerdeki anormal gelişmelerin önlenebilmesi ve gecekondu bölgelerinin tanzimi için yapılacak çeşitli faaliyetler harita yetersizliğinden aksayabilecektir.

Kadastro hizmetlerinin Planda öngörülen sürede bitirilmesine ilişkin faaliyetlerden Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün Merkez ve İller Teşkilâtı için yeniden düzenleme ve personel idaresi araştırmaları 1970 yılı başında tamamlanmıştır. Alınması gereken tedbirler ve tavsiye edilen organizasyon şeması ve personel sistemi raporda belirtilmiştir.

1968 yılından beri devam eden 1 : 2500 ve daha büyük ölçekli haritaların kapsayan Tek Tip Yönetmelik çalışmaları sonuçlanmış ve tasarı hazırlanmıştır. Yönetmelik tatbikatı mükerrerliği önliyecek, belli bir standartta harita yapımını sağlıyacak ve kurumlar arasında koordinasyon ve yardımlaşmayı büyük ölçüde artıracaktır.

II. 1971 YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :

Sektörde çeşitli ölçeklerdeki harita talebi artmaya devam ederken, diğer sektörlerin kadastro haritalarına bağlı hizmetlerindeki aksamalar daha fazla hissedilecektir. Arazi tevhidi çalışmalarını istenilen

seviyeye ulaştırmak için bu yönde alınan tedbirler 1971 yılı içinde etkisini göstermeye başlayacak ancak yeterli olmayacaktır. Hızlı gelişen merkezlerdeki gecekondu yapımını kayıt altına alabilmek için gerekli nazım plan ve imar planı çalışmaları sistemi bir şekilde ele alınamamış olduğundan yeterli olmamaktadır. Bu yılda büyük bir gelişme beklenmemektedir.

Personel temini ve yetiştirilmesinde iyiye giden bir gelişme olmaması nedeniyle kadastro çalışmalarında eski yıllara nazaran büyük bir ilerleme ve hizmet artışı olmayacak ancak yeniden düzenleme ile getirilen tedbirler gerçekleştirildiği takdirde daha rasyonel bir organizasyon sağlanacaktır.

Parsellerin küçük parçalara bölünmesini önleyici herhangi bir tedbir alınmadığından miras, vergi ve ihtilaflar yönünden olduğu kadar tarım bakımından da sakıncalı ufalmalar bununla ilgili tedbir gerçekleştirildiği takdirde önlenmiş olacaktır.

Keza tek tip yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle zaman ve para bakımından tasarruf sağlanırken çeşitli talepleri aynı zamanda karşılayabilecek standart bir haritanın yapımına da geçilmiş olacaktır.

6/12209 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının şümulüne giren sahillerin turistik gayelere uygun olarak tanziminin gerçekleştirilebilmesi, İkinci Beş Yıllık Planda öngörülen ve 1969 1970 yılı programlarında önemle üzerinde durulan ihracata dönük sebze meyve projeleri ve bunlara benzer özel proje sahaları için zorulu olan harita ve kadastro çalışmaları 1971 yılından itibaren teksifi olarak ve proje sahalarına yönelticerek daha etkili hale gelebilecektir.

III. TEDBİRLER :

1. Tapulama işlerinin süratle yürütülmesi ve hava fotogrametri metodu ile çeşitli ihtiyaçlar için yapılan STK haritaların teknik vasıflarını kaybetmeden identifikasyonu yapılarak tescil edilmelerine önem ve öncelik verilecektir.

2. 1 : 2500 den daha küçük ölçekli haritaların yapımı, kullanımı için tip yönetmelik hazırlanacaktır.

3. Harita, işaret ve malzemelerinin standartlaştırma çalışmaları ilgili kuruluşların katkısıyla hızlandırılacaktır.

4. Haritaların ve ilgili dokümanın gizlilik derecesi yeniden ele alınacak günümüzün kurallarına uygun, teknik hizmetleri kolaylaştırıcı imkânlara kavuşturulacaktır.

5. Şehir halihazır haritaları ve imar tatbikat planları uygulamalarının nasıl ve kimler tarafından yapılacağı teknik bir yönetmelikle tespit edilecektir.

6. Arazi tevhidi işlemlerinin ve tescillerinin kolaylaştırılması Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile Topraksu Genel Müdürlüklerince müştereken sağlanacaktır.

7. Parsellerin, tarım, mülkiyet, işletme v.b. faktörler dikkate alınarak tespit edilecek belli bir büyüklüğün altında bölünmesini önleyecek mevzuat geliştirilecektir.

8. Turizm, Türkiye sebze - meyve geliştirme, hayvancılık ve sulama - kurutma projelerine ait sahaların Tapulama ve Kadastro çalışmaları ilgili teşkilâtça öncelikle ele alınarak zamanında tamamlanacaktır.

9. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün alacağı fotogrametrik harita yapımında kullanılacak iki adet fotoğraf alma uçaklarına birinci derece öncelikle döviz tahsisi Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarınca gerçekleştirilecektir.

SOSYAL ALANDA GELİŞMELERİN GENEL GÖRÜNÜŞÜ

1970 yılı genel nüfus sayımı geçici sonuçlarına göre Türkiye nüfusu 35 666 549 dur. Buna göre nüfus artış hızının binde 25,6 olduğu anlaşılmaktadır. (Tablo 424). Yurt dışında çalışan işçilerde dahil edilirse Türkiye'nin 1970 nüfusu 36 milyonu geçmektedir. Bu sonuçlar 1965 yılındaki duruma nazaran nüfusun yapısında, genellikle, önemli bir değişmenin olmadığını; hızlı nüfus artışının ekonomi üzerindeki etkisini aynen devam ettirdiğini göstermektedir.

Son yıllarda yapılan nüfusun demografik özelliklerini yansıtıcı nitelikteki araştırmaların sonuçları, Türkiye nüfusunun geçiş dönemindeki ülkelerin demografik özelliklerini yansıttığını ve başlıca demografik unsurların sosyo-ekonomik şartlara göre değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Örneğin, memleketin gelişmiş bölgelerinde doğum ve ölüm oranlarının az gelişmiş bölgelere nazaran bir azalma seyri takibetmesi, demografik değişkenlerin gelişmiş bölgelerde daha hızlı bir değişmeye uğradığını göstermektedir. Bu sonuçlar Türkiye'nin nüfus yapısının iyileştirilmesinde halkın sosyal ekonomik ve eğitim yönünden geliştirilmesinin önemli etkenlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır.

İkinci Beş Yıllık Planda ağırlık kazanan sanayileşme ve şehirleşmenin teşviki politikalarının bir sonucu olarak şehir nüfusunda artışlar hızlanmış, 1965 sayımı sonuçlarına göre 14 olan yüzbinden yukarı nüfuslu şehir sayısının 1970 de 20 ye yükseldiği, bu şehirlerden üç tanesinin doğu bölgesinde bulunduğu ve genel şehirleşme hızının yüzde 6 civarında olduğu tespit edilmiştir.

TABLO : 425 — Sayım Yılları İtibariyle Nüfus ve Nüfus Artış Oranları

Yıllar	Nüfus (000)	Yıllık nüfus artışı (Binde)
1935	16 158	
1940	17 821	.0196
1945	18 790	.0106
1950	20 947	.0217
1955	24 065	.0277
1960	27 755	.0285
1965	31 391	0.246
1970	35 666	.0256

Hızlı şehirleşme hareketleri bir yandan istihdam sorununun ağırlığını artırırken diğer yandan toplumun yapısını etkiliyen önemli soru-

lar ortaya çıkarmaktadır. Özellikle, büyük şehirlerin etrafını çevreleyen gecekondularda yaşıyanların düzenli bir yerleşim düzeyine, asgari sağlık şartlarına uygun konutlara, şehirsel alt yapı hizmetlerine ve diğer sosyal imkânlara kavuşturulması sorunları ağırlığını muhafaza etmektedir.

İkinci Beş Yıllık Plan döneminde çalışanların çalışma şartlarının iyileştirilmesi yönündeki çabalara devam edilmiş ve gelişmeler kaydedilmiştir. Bu iyileşmeler sanayi kesiminde çalışanların durumunda daha açık olarak görülmektedir. Hayat standartları dikkate alınarak yapılan asgari ücretlerin tespiti, ortalama ücret artışındaki gelişmeler ve çalışma şartlarını etkileyen kanunların yürürlüğe girmesi çalışma koşullarını iyileştirici yönde atılmış önemli adımlardır. İkinci Beş Yıllık Plan uygulamasının başından bu yana grev ve lokavtların sayı ve kapsam yönünden hissedilir derecede bir azalış göstermesi alınan tedbirlerin etkinliğinin bir göstergesi sayılabilir. Ayrıca, kamu kesiminde çalışan 700 bin kişiyi kapsamına alan Devlet Memurları Kanununun mali hükümlerinin 1970 mali yılı başından itibaren yürürlüğe konmuş ve emeklilikle ilgili farklılıkları giderici yasaların çıkarılmış olması bu kesimde çalışanların yaşama düzeylerinde önemli gelişmeler sağlayacaktır.

Ekonominin sanayi ve hizmetler kesiminde önemli sayılabilecek istihdam artışları müşahade edilmekte ise de, bu artışlar işgücüne katılanların fazlalığı karşısında yetersiz kalmaktadır. Özellikle, hızlı şehirleşme sonucu köyden şehre göç eden kimselerin vasıfsız işçi niteliğinde olması istihdam sorununun ağırlığını artırmakta ve bunların şehir hayatına intikalinin sağlanması ve istihdam sorunlarının çözülmesi yönünde özel programların uygulanmasını gerektirmektedir.

İşgücü fazlasının dış ülkelere gönderilmesinde İkinci Beş Yıllık Plan da tespit edilmiş hedeflere ulaşılmıştır. Ayrıca daha fazla işçi gönderilmesi için talepler olduğu halde işçi gönderme işlemlerinin, ilgili kuruluşların olanaklarının yetersizliği nedeniyle, umulan seviyede süratlendirilememiş olması fazla işçi gönderme olanaklarını sınırlı kılmaktadır.

Planda, dışarıya daha çok düz işçi gönderilmesi öngörüldüğü halde, dışarı gidenler arasında kalifiye işçi oranının artması, ekonominin kalifiye işgücü ihtiyacının karşılanmasını sınırlayan bir faktör olarak belirmektedir. Ayrıca, dışarı işçi gönderme konusunda önemle üzerinde durulması gereken husus, işveren memleketlerde meydana gelecek bir ekonomik durgunluk nedeniyle işçilerimizin kitle halinde geri dönme ihtimalleri karşısında alınacak köklü tedbirlerin neler olacağı sorunudur. Konunun bir an önce ele alınması ve çeşitli ihtimaller dikkate alınarak anternatif tedbirlerin geliştirilmesi önemle üzerinde durulması gereken bir husus olarak ortaya çıkmaktadır.

Çalışanların sosyal güvenliklerinin sağlanması yönünde gelişmeler olmuş, ücret ve maaşla çalışanlardan sosyal güvenlik imkânlarından yararlananların oranı 1970 de % 30 yi geçmiştir. Bu konuda daha hızlı bir gelişme beklenirse de az işçi çalıştıran iş yerlerinin çokluğu ve dağınıklığı nedeniyle uygulamada karşılaşılan güçlük tarım ve inşaat kesiminde cari olan mevsimlik çalışma engelleyici faktör olarak ağırlığını devam ettirmektedir.

Sosyal güvenliğin çalışanların tümüne teşmil edilmesi, öncelikle, esnaf ve küçük sanatkârların da bu kapsama girmesi önemli bir sorundur.

Kimsesiz çocuklara, fakirlere, sakatlara ve suçlulara yönelmiş sosyal refah hizmetlerindeki gelişmeler yavaş seyretmekte, gittikçe artan kimsesiz çocuğun müessesede bakım ve yetiştirilmesi konusunda karşılaşılan sorunlar ağırlığını muhafaza etmektedir. Sosyal Hizmetler Kurumu Kanununun çıkmasıyla bu alanlardaki sorunların mevzuat ve teşkilât yönünden, çözüme yönelmesi beklenmektedir.

Sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi ve sağlık şartlarının iyileştirilmesi konularında çabalar devam etmekte ise de Planda öngörülen sağlık personeli, yatak ve sağlık tesisi sayısının gerisinde kalınmıştır. Plan hedeflerine ulaşamama özellikle 8 milyon vatandaşı kapsamına almış görünen sosyalleşme programında, muhtevanın gereğince geliştirilememiş olmasından, daha açık olarak görülmektedir. Plan ve programlarda getirilen politika tedbirlerine rağmen sağlık personeli ve tedavi kuruluşlarının bölgeler arası dağılımındaki dengesizlikler devam etmektedir.

Nicelik yönünden bazı gelişmeler yanında eğitimin her kademesindeki sorunlar ağırlığını devam ettirmektedir. İlköğretimde yeni kayıt yönünden Plan hedeflerine ulaşılmış görünüyorsa da yapılan araştırmalar özellikle kırsal yörelerde okul dışında kalan kız çocuklar oranının % 35 in üstünde olduğunu göstermektedir. Genel orta öğretimde kayıtlar Plan hedeflerini aşmış ve mesleki ve teknik öğretimde bu konuda hedeflerin gerisinde kalınmıştır. Plan ve programlarda getirilen tedbirler teknik öğretime devam eden öğrenci oranını fazla etkilememiştir. Orta öğretimde kaliteyi geliştirici çalışmalara başlanmışsa da sorun ağırlığını devam ettirmektedir.

Bütünü ile yüksek öğretimdeki gelişmeler gerek sayısal yönden ve gerek muhteva yönünden Plan hedeflerinin gerisinde ve bazı alanlarda Planın dışında seyretmekte olup ekonominin ihtiyacı olan yüksek seviyeli insangücünün yetiştirilmesi sorunu önemini ve ağırlığını devam ettirmektedir. Devam etmekte olan yüksek öğrenimde reform çalışmaları bütünüyle henüz bir sonuca bağlanamamıştır. Yüksek öğretimde eğitimin kalitesini etkileyici yöndeki çalışmalar mevzii kalmaktadır. Plan dönemi başından beri yürütülen yeni üniversiteler açılmasıyla ilgili çalışmalar yavaş gelişmektedir.

Kültür faaliyetleri ile ilgili olarak eski eserlerin muhafazası ve müzecilik konusunda gelişmeler kaydedilmiştir. Ancak bu alanda yetişmiş eleman eksikliği devam etmektedir. Kültür alanında başlanılmış olan bin temel eser programı son yılda önemli gelişme göstermiştir.

İkinci Plan döneminin başından bu yana köyün kalkındırılması ve köylünün yaşama düzeyinin yükseltilmesi yönündeki çabalar ağırlık ve yoğunluk kazanmıştır. Tarım işletmelerinde verimin artırılabilmesi için gerekli tarım girdilerinin sağlanması, uygun şartlarla temini, köylünün bu girdileri gereği gibi kullanabilmesi ile ilgili bilgilerinin artırılması konularına ağırlık verilmiş ve köy alt yapı hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde Plan hedefleri aşılmıştır. Köylüye dağıtılan ayni ve nakdi kredilerin miktarında önemli artışlar olmuş ve köylünün ürettiği malların değerlendirilmesi ile ilgili tedbirlere ağırlık verilmiştir. Ayrıca, başlıca tarım ürünlerinin taban fiyatlarında sağlanan artışlar,

tarım ürünlerine dayanan sanayideki gelişmeler, tarım ürünlerinin ihracatını artırmaya yönelmiş tedbirlerin uygulamaya konuşu, üreticinin pazarlama faaliyetlerinde örgütleşme çabalarındaki gelişmeler, dış ülkelerde çalışan Türk işçilerinin önemli bir kısmının köylü oluşu ve bunların gönderdikleri döviz karşılıklarının köye intikal edişi, köylünün gelir düzeyinde kayda değer gelişmeler sağlamıştır.

1968 yılında yapılan Türk Köyünde Modernleşme Eğilimleri Araştırması sonuçları da köylerdeki gelişmelerle ilgili olarak bazı önemli hususları aydınlığa kavuşturmaktadır. Bu sonuçlara göre : Köylünün traktör, sun'i gübre, iyi tohum v.b. modern tarım girdilerini kullanma ve kooperatifleşme eğilimlerinde gelişmeler olduğu ortaya çıkmaktadır. Köylerin kapalı toplum niteliğinden kurtularak pazara açılma ve pazar için ürün yetiştirme yönündeki çabaları dikkate değer niteliktedir. Köylünün radyo ve gazete gibi kitle haberleşme araçlarından yararlanma olanakları ve bunlardan yararlanan köylü oranında önemli artışlar olmuş, yeni fikirlere taraflar olma ve günlük yaşantılarında faydalı olduğuna inandıkları yenilikleri benimseme yönlerinden olumlu bir tutum içinde oldukları anlaşılmıştır. Araştırmanın önemli bulgularından biri de, özellikle, gelişmiş ve gelişmekte olan köylerde ağaların tahakkümü ortadan kalkmış ve köylünün kendi oyları ile iş başına getirdikleri kimseler daha çok sayılan etkili kişiler olarak belirmişlerdir. Köylülerin eğitime bağladıkları değerler önemli derecede yüksektir. Örneğin, köylülerin % 74 ü erkek çocuklarının ve % 29 u da kız çocuklarının üniversite ve yüksek okul seviyesinde öğrenim yapmasını istemektedirler. Yine araştırma sonuçlarından anlaşıldığına göre köylülerin % 84 ü imkânları olsa şehire göç etme arzusundadırlar. Çoğunlukla şehre göç etme isteği ve çocuklarını köyden kopmayı gerektiren eğitim düzeyinde yetiştirme beklentileri her ne kadar olumlu yönde bir gelişme olarak nitelenebilir ve teşvik edilen şehirleşme politikası ile tutarlı görülebilirse de, köylülerin içinde bulundukları durumdan memnun olmadıkları şeklinde de yorumlamak mümkündür. Bu husus üzerinde eğilinmesi gereken önemli bir sorun olarak belirmektedir. Araştırma ile ilgili olarak dikkate değer başka bir husus köylerde 16 yaşından yukarı nüfus arasında okuma yazma bilmeyen kadınlar oranının % 83, erkekler oranının % 38 ve ayrıca, okulu bulunan köylerde bile okul dışında kalan kız çocuklar oranının % 35 in üstünde olması köye götürülen eğitim hizmetlerinde önemle üzerinde durulması gereken bir sorun olarak görülmektedir.

Köylerde gözlenen bütün bu gelişmelere rağmen, köylülerin yaygın bir biçimde iştira gücünün arttırılmasında, tarım alanındaki çabalardan yeterince sonuç alınamaması, tarımın geleneksel yapısının değiştirilmesine yönelen tedbirlerde yoğunlaşması gereğinin ağırlığını muhafaza ettiğini göstermektedir.

Hızlı şehirleşmeyi teşvik politikalarının etkisini hissettirmesi şehirlerde konut sorununu ön plana çıkarmıştır. Şehirlerde sosyal konutların teşvik edilmesi ve lüks konut inşaatının yavaşlatılması ile ilgili tedbirlerin etkisi görülmemiştir. Konut bakımından Planda öngörülen hedeflerin gerisinde kalınmıştır. 1970 yılı içinde alınan arsa ve lüks konutları vergileme tedbirleri ve devam eden teşvik tedbirlerinin, konut alanına yapılan yatırımların lüks konutlardan sosyal konutlara kaymasında etkili olacağı beklenmektedir.

İSTİHDAM - İNSANGÜCÜ

I. DURUM :

a. İstihdam :

İstihdam ve insangücü sorununa geçerli çözüm yolları bulunabilmesi herşeyden önce mevcut durumun yeterli bir değerlendirmesinin yapılmasını gerektirmektedir. Bu amaçla İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının istihdam tahminleri değiştirilmiştir.

Yeni tahminlerde :

(1) Kır ve şehir kesimlerinin her birinde tarım ve tarım dışı faaliyetlerin yapıldığı gerçeği kabul edilmiştir;

(2) Kır kesimi işgücü fazlasının tümünü tarımsal gizli işsizlik ve şehir kesim tüm işgücü fazlasını da açık işsizlik kabul etmenin gerçekçi olmadığı düşüncesiyle bu sayılar sadece «işgücü fazlası» olarak belirlenmiştir;

(3) Nüfus sayımlarında iktisadi faaliyetleri bilinmeyenler grubunda yer alan çalışanların yarı prodüktif ya da marjinal istihdam halinde bulundukları düşünülmüş ve bunlar iktisadi faaliyeti bilinenlere dağıtılmamış, katma değer artışları ile ilişkilendirilmemiştir.

(4) Yerli ve yabancı veri kaynakları ile yapılan karşılaştırmalar sonucu, sanayi, inşaat ve hizmetler sektörlerine ait «İstihdam - katma değer elâstikiyetleri» yenilenmiştir;

(5) İşgücüne katılma oranlarına, tarım ve tarım dışı faaliyetlerin kır ve şehir kesimine dağılımlarına ve silâhlı kuvvetlere dahil nüfusa ait tahminler için 1955 - 60 65 nüfus sayımlarından; kır, şehir ve tüm nüfus tahminleri için de orta doğurganlığa göre İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı nüfus projeksiyonlarından yararlanılmıştır.

Böylece bilinmeyenler sektörünün 1965 seviyesinde kalması halinde ekonomide yeniden ortaya çıkacak işgücü fazlası hesaplanmıştır. Tarımda bilfiil çalışan nüfus sayısına bakılmayıp, (Temmuz - Ağustos) en faal devrede gerekli tarımsal işgücü sayıları, tarımsal işgücü talebi olarak alınmıştır. Tarım sektöründe 1965 de tarımda çalışanlar içinde işgücü fazlası durumunda olanların sayısı belirlenerek yeniden belirlenen işgücü fazlası ile bir arada sunulmuştur. Ayrıca, yurt dışının işgücü talebi de hesaba katılmıştır. Tablo 426 ve 427

TABLO : 426 Sivil İstihdam Tahminleri (1) 1965-1971

(15 ve + Yaş) (Kadın + Erkek) *(Bin kişi)*

SEKTÖRLER	1965 nüfus sayımı (Tam sayım)	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Sanayi	1 074	1 148	1 240	1 321	1 402	1 454	1 549
İnşaat	351	389	409	441	470	499	529
Ticaret (2)	332	349	366	402	420	436	457
Ulaştırma	287	304	321	342	366	386	411
Hizmetler (3)	837	910	977	1 052	1 130	1 213	1 298
ARA TOPLAMI	2 881	3 100	3 313	3 558	3 788	3 988	4 244
Tarımda gerekli işgücü	8 722	9 056	9 044	8 748	8 897	8 468	8 769
Prodüktif istihdam sektörü	11 603	12 156	12 357	12 306	12 685	12 456	13 013
Bilinmeyenler (4)	413	413	413	413	413	413	413
SİVİL TOPLAM İÇ TALEP	12 016	12 569	12 770	12 719	13 098	12 869	13 426

(1) 1966-71 yıllarına ait tarım dışı istihdam sayıları, 1966-69 devresi için gerçekleşen, 1970 ve 1971 için tahmini katma değer sayılarına dayanmaktadır. Tarımsal istihdam sayıları ise tarımda yine aynı devreler için gerçekleşen ve tahmini ürün, suha, makinalaşma verileri ile iş ve güç katsayılarına göre hesaplanmış en faal mevsimde «gerekli işgücü» sayılarını göstermektedir.

(2) ve

(3) Milli gelir hesaplarında mali müesseselerce yaratılan gelir hizmetler sektöründe yer aldığı için katma değer artışlarına dayanarak hazırlanan ticaret sektörü istihdam tahminleri yapılırken 1965 nüfus sayımında ticaret sektörü içinde gösterilmiş olan banka, sigorta, gayrimenkul işlerinde çalışan 60 356 kişi ticaret sektöründen çıkarılarak hizmetler sektörüne ilâve edilmiştir. Diğer taraftan 1965 nüfus sayımında hizmetler sektörü içinde gösterilen 59 026 kişilik jandarma mensupları hizmetler sektöründen çıkarılarak ordu mensuplarına ilâve edilmiştir.

(4) 1965 Nüfus Sayımının İktisadi faaliyet kollarına göre çalışanlar tablosunda (sf. 569, tb. 45) bilinmeyenler sektöründe gösterilen 868 040 kişiden ordu mensubu olan 455 123 kişinin düşülmesi ile bulunmuştur.

TABLO : 427 — Sivil İşgücü Arzı, Talebi ve İşgücü Fazlası Tahminleri, (1965 - 1971)

(15 ve + Yaş) (Kadın + Erkek) (Bin Kişi)

YIL	Tüm nüfus (15 ve + Yaş)	Sivil işgücü arzı	Sivil toplam iç talep	Yurtiçi işgücü fazlası	İşgücüne dış talep	Nihai işgücü fazlası
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1965	18 054	13 044	12 016	1 028	0,0	1 028,0
1966	18 579	13 411	12 569	842	34,4	807,6
1967	19 124	13 792	12 770	1 022	43,3	978,7
1968	19 680	14 180	12 719	1 461	86,5	1 374,5
1969	20 258	14 581	13 098	1 483	190,5	1 292,5
1970	20 637	14 968	12 869	2 009	300,5	1 698,5
1971	21 484	15 436	13 426	2 010	420,5	1 589,5

Sütun : (1) 1965 nüfus sayımı % 1 örnekleme sonuçlarının yaşlara göre dağılımının düzeltilmiş sayıları esas alınmıştır.

(2) İşgücüne katılma oranlarının 1965 - 1970 devresinde % 75,10 ile % 74,78 civarında olacağı tahmin edilmektedir. Bundan Silâhlı Kuvvetler tahmini mevcutları düşülerek sivil işgücü arzı bulunmuştur.

(3) Tablo : 426 nın son satırından alınmıştır.

(4) Tarımda gizli işsizler ve tarım dışı açık işsizleri kapsar.

(5) 1965 sayımına o sırada yurt dışında bulunan işçilerimiz zaten dahil tutulmadığından o yıla ait dış talep etkisi sıfırdır.

(6) Bilinmeyenler sektörü 1965 teki 413 bin kişilik seviyesinde kalacak olursa «açık ve gizli işsizlik toplamı» nın burada gösterilen seviyelere çıkması tahmin edilmektedir.

Katma değerlerde beklenen ile gerçekleşen artışların karşılaştırılması yapıldığında inşaat, ticaret, ulaştırma ve hizmetler sektörlerinde Plan üretim hedeflerine genellikle ulaşıldığı, sanayi ve tarımda ise ulaşılmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, sektörlere göre istihdam artışlarını etkilemektedir. Tarımda gerekli işgücünün (Gerçek prodüktif istihdamın) artmamasının bir nedeni Plan devresi başında tarımsal işgücü ihtiyacı tahminleri hazırlandığında varsayılan makinalaşma seviyesinin beş yıl kadar «erken» gerçekleşmesidir. Bu gelişme, tarımda en faal devrede işgücü talebi seviyesini indirmekte, yıl içinde tarımsal faaliyetlerin aydan aya daha yumuşak bir dağılım göstermesi sonucunu vermektedir.

Bu gelişmenin toplum refahı ve istihdam açısından olumlu yönleri üzerinde durularak tarımsal makinalaşma faaliyetlerine yön verilmesi önem kazanmaktadır.

İstihdam sorunu açısından diğer bir önemli nokta da «fiyatlar seviyesi - ücret - prodüktivite - istihdam seviyesi» ilişkisidir. Yapılan araştırmalara göre az gelişmiş ülkelerde modern kesimde ücret seviyesine tesir eden en önemli iki faktör geçinme indeksleri ve asgari ücret seviyeleri olmaktadır. Türkiye'de 1960 - 1961 devresi için imalât sanayi üzerinde yapılan bir çalışma, yukarıda sözü edilen ilişki yoluyla «Geçinme indeksi ve ücretler seviyesindeki» her yüzde 1 lik bir artışın imalât sektöründeki istihdam artış hızını yüzde 0.33 puan kadar düşürmekte olduğu tespit edilmiştir. İstihdam artış hızının düşmesini önlemek için fiyatlar seviyesindeki artışların ve buna bağlı olarak ortaya çıkan ücretler seviyesindeki artışların yavaşlatılması gerekmektedir. Bu durumda genel talep hacminin kontrolü ve fiyat ve gelir politikası önem kazanmaktadır.

Şehir ve kır kesimi açısından ele alındığında 1971 e kadar şehirlerde ilâve işgücü fazlasının 152 bine ulaşacağı, kır kesiminde ise 1.0 milyondan 1.4 milyona çıkacağı tahmin edilmektedir. Kır kesimindeki tarım dışı faaliyetlerin varsayılandan daha yüksek gerçekleşmesi ve/veya şehir kesiminde gerekli tarımsal işgücü miktarının tahminden düşük gerçekleşmesi halinde şehir kesimi işgücü fazlasının yukarıdaki tahminlerden daha yüksek ve kır kesimi fazlasının ise daha düşük çıkması düşünülebilir.

1965 - 71 devresinde işgücü arzı ortalama olarak yılda 399 bin kişi kadar artmıştır. Yurt içinde prodüktif istihdamdaki artışlar ise yılda ancak 235 bin kişi seviyesinde kalmıştır. Bu durum, ortalama olarak her yıl işgücüne yeni katılan 10 kişiden ancak 6 sına yurt içinde prodüktif bir iş imkânı yaratıldığını, 4 kişinin arz fazlası teşkil ettiğini göstermektedir. Nüfus artışının gönüllü olarak yavaşlatılması yoluyla ilerki yıllarda bu arz fazlasının azaltılması önem kazanmaktadır.

TABLO : 428 — Şehir ve Kır Kesimlerinde Sivil İstihdam Tahminleri, 1965 - 1971 (1)

(Bin kişi)

Sektörler	1965 Nüfus sayımı (Tam sayım)	(15+Yaş) (Erkek+Kadın) 1966	1967	1968	1969	1970	1971
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
I. 10.000 ve daha fazla nüfuslu yerler (Şehir kesimi)							
Tarım dışı	2 053	2 272	2 485	2 730	2 960	3 160	3 416
Tarım	333	333	333	333	333	333	333
Prodüktif istihdam	2 386	2 605	2 818	303	3 293	3 493	3 749
Bilinmeyen sektörü	288	288	288	288	288	288	288
Sivil toplam İç talep	2 674	2 893	3 106	3 351	3 581	3 781	4 037
II. 10.000 den az nüfuslu yerler (Kır kesimi)							
Tarım dışı	828	828	828	828	828	828	828
Tarım	8 389	8 723	8 711	8 415	8 564	8 135	8 436
Prodüktif istihdam	9 217	9 551	9 539	9 243	9 392	8 963	9 264
Bilinmeyen sektörü	125	125	125	125	125	125	125
Sivil toplam İç talep	9 342	9 676	9 664	9 368	9 517	9 088	9 389

(1) *Tablo 426 da yer alan tahminler 1955 - 1960 - 1965 nüfus sayımları esas alınarak kır ve şehir kesimine dağıtılmıştır.*

TABLO : 429 — Şehir ve Kır Kesimlerinde Sivil İşgücü Talebi ve İşgücü Fazlası Tahminleri, 1965-1971

(15 ve + Yaş) (Erkek + Kadın) *(Bin kişi)*

YIL	Sivil işgücü arzı (1)	Sivil yurt içi işgücü talebi (2)	Yurt içi işgücü fazlası (3)	İşgücüne Dış talep (4)	Nihai işgücü (2) fazlası (5)
I. Şehir kesimi					
1965	2 674	2 674	0	0	0
1966	2 936	2 893	43	6,9	36,1
1967	3 223	3 106	117	8,7	108,3
1968	3 473	3 351	122	17,3	104,7
1969	3 759	3 581	178	38,1	139,9
1970	4 004	3 781	223	60,1	162,9
1971	4 273	4 037	236	84,1	151,9
II. Kır kesimi					
1965	10 370	9 342	1 028	0	1 028,0
1966	10 475	9 676	799	27,5	771,5
1967	10 569	9 664	905	34,6	870,4
1968	10 707	9 368	1 339	69,2	1 269,8
1969	10 822	9 517	1 305	152,4	1 152,6
1970	10 964	9 088	1 876	240,4	1 635,6
1971	11 163	9 389	1 774	336,4	1 437,6

(1) Dış talep etkisi kıra % 80 ve şehir kesimine % 20 oranında dağıtılmıştır.

(2) Bu tabloda 1965 için iş gücü fazlası sıfır olarak görünmekte ise de 1965 nüfus sayımında kır kesimi için 13 000 ve şehir kesimi için 42 700 olmak üzere 55 700 iş arayan nüfus bulunduğu ayrı bir tabloda belirtilmiştir. Hesaplarda basitlik uğruna burada bu bilginin dipnotta bildirilmesiyle yetinilmiştir.

İşgücü fazlası, açık işsizlik olarak ortaya çıkmamakta, yarı produktif veya marjinal faaliyetler sektörü diyebileceğimiz bir takım işlerde istihdamın artmasına yol açmaktadır. 1965 nüfus sayımıda bilinmeyenler grubunda yer alan 415 bin kişinin marjinal istihdam halinde bulundukları kabul edilecek olursa gerçek işgücü fazlası şehir kesiminden 440 bin (288+152) kır kesiminde ise 1,6 milyon (125+1438) kişiye ulaşmaktadır.

Bilinmeyen sektörü hariç toplam işgücü fazlası 1965 te 1,0 milyon iken 1971 de bu sayı 1,6 milyona ulaşmaktadır. Diğer bir ifade ile sivil işgücü arzının yüzdesi olarak ortalama işgücü fazlası oranı 1965 te 7,9 dan 1971 de 10,3 e çıkmaktadır. Tarımdaki gizli işsizlerinde buna dahil olduğu düşünüldüğünde yüzde 7,9 ilâ 10,3 lük bir fazla, çok yüksek sayılmayabilir. Ancak gelişmenin yönü dikkate alınanca istihdam sorunu öneminin artmakta olduğu ortaya çıkmaktadır.

Aynı gidişin 1980 lere kadar devamını önlemek için kalkınmanın gelir artışı hedefi yanında istihdam imkânları yaratma hedefinin 1960 lardakinden daha büyük bir önemle ele alınması gerekmektedir.

Devlet İstatistik Entitüsünce 1966 dan beri işgücü hane halkı anketleri yoluyla istihdam sorunu direkt ölçmelerle izlenmektedir. Çalışmalar henüz Türkiye'nin tümünü kapsamamakta ise de olumlu bir gelişme içerisindedir. 1970 Nüfus sayımı sonuçları alındığında bu örnekleme anketleri daha sağlam bir çerçeveye kavuşacaktır. Böylece, tahminlerin geçerliliğinin artması beklenmektedir.

İşgücü hane halkı anketlerinin işsizlik sayıları devreden devreye büyük farklılıklar göstermektedir. En son, 1968 Kasım Anketi daha dar bir kitle (15 bin ve daha fazla nüfuslu 107 kent) için 128 280 açık işsiz tespit etmiştir. Daha geniş bir kitle için (Tüm 10 bin ve daha fazla nüfuslu yerler), yukarıda 104,7 bin işgücü fazlası tahmin edilmiştir.

b. İnsangücü :

İkinci Beş Yıllık Planın insangücü arz ve talep tahminleri, Planın toplam işgücü arzı ve istihdam tahminlerinden ayrı olarak hazırlanmıştır. İnsangücü tahminleri yüksek ve orta seviyeli işgücünü kapsamaktadır. Arz yönünde bu tahminler yüksek seviyeli insangücüne okullardan yeni mezun olanların katılmaları ile değişmektedir. Bu değişiklikler her yıl izlenerek tahminlerde gerekli düzeltmeler yapılmaktadır.

Bu tahminlerin yenilenmesi daha büyük ayrıntıda, güvenilir yeni verilere ihtiyaç göstermektedir. 1970 nüfus sayım sonuçları ilâve veriler sağlayacaktır. Bu nedenle, insangücü tahminlerinin yenilenmesi işi 1971 yılına bırakılmıştır.

İnsangücü bakımından 1971 yılında doktor, diş hekimi, hemşire ve sağlık memuru açığının İkinci Beş Yıllık Planda tahmin edildiğinden daha az olması beklenmektedir. Bir kısım kalifiye elemanların yurt dışına gitmesi nedeniyle sanatkâr grupunda görülen açık devam etmektedir. Bunların dışında, beklenen açıklar İkinci Beş Yıllık Planda öngörülenlerden daha farklı değildir. Tablo 430

TABLO : 430 — İnsangücü, 1971

(15 ve + Yaş) *(Bin kişi)*

(Kadın + Erkek)

Meslekler	Arz (1)	Talep	Açık	Planda öngörülen açıklar
	(1)	(2)	(3)	(4)
I. Mühendisler ve mimarlar	22,3	36,5	14,2	14,1
II. Fen memurları ve teknisyenleri	41,9	68,5	26,6	26,5
III. Ziraat ve ormancılıkla ilgili meslekler	13,4	19,2	5,8	6,2
IV. Fizik ve kimya ile ilgili meslekler	5,9	6,4	0,5	0,5
V. Sanatkârlar	347,9	851,5	503,5	421,2
VI. Sağlık elemanı	46,5	50,8	4,3	11,2

(1) Arz sayıları yeni mezunlar dikkate almarak düzeltilmiştir. Ayrıca yurt dışına giden kalifiye elemanlar için sanatkâr grupundan arz sayıları düşürülmüştür.

Kaynak : DPT Çalışmaları

İstihdam ve insangücü konusunda sorunların çözümlenebilmesi belli prensiplerin ve buna uygun çeşitli politikaların koordine bir şekilde uygulanmasına bağlı olup uzun vadeli çalışmaları gerektirmektedir. Bu bakımdan yeni bazı tedbirler yanında yıldan yıla aynı anlamda tedbirlerin devam etmesi yerinde bir tutum olmaktadır.

İstihdam sorunu açısından, nüfus artış hızının gönüllü olarak azaltılması, fiyatlar seviyesi artışlarının ve buna bağlı olarak parasal ücret seviyesi artışlarının yavaşlatılması konuları Programın ilgili bölümlerinde ele alınarak gerekli tedbirler tespit edilmiştir.

Bu arada, kamu kesiminde işe alma politikasının yetenekliğe dayalı olmasının sağlanması, personelin yurt içi ve dışında eğitilmelerine ilişkin esasların düzenlenmesi, sevk ve idareci yetiştirilmesi ve genel anlamıyla istihdam öncesi ve işbaşında eğitimin programlanması konuları önemini korumağa devam etmektedir. İlgili tedbirler Programın Çalışma Sorunları ve Hizmet İçi Eğitim Bölümlerinde tespit edilmiştir.

2. *TEDBİRLER :*

a. Yatırımcı kuruluşlar tarafından hazırlanacak proje tekliflerinde gerek inşaat, gerek işletme safhalarında kullanılacak insangücü ve istihdam tahminlerine yer verilecektir. Bakanlıklardaki sorunlu Planlama birimleri, bu proje tekliflerindeki istihdam insangücü verilerini derliyerek sonuçları Devlet Planlama Teşkilâtına ileteceklerdir.

b. İktisadî yatırımların yer seçiminde diğer şartların elverişliliği oranında, işgücünün fazla olduğu bölgelere öncelik verilecektir. Yatırım projelerinin seçiminde gelir artış hızı hedefinden fedakârlık yapılmaksızın

istihdamın arttırılması imkânları araştırılacaktır. Buna göre seçilecek sanayi dalları yatırım projeleri teşvik tedbirleriyle desteklenecektir.

Konut sektöründe özel kesimin emek yoğun teknoloji kullanan ve toplu sosyal konut inşasına yönelen yatırımları istihdam yaratma potansiyeli dolayısiyle teşvik edilecektir.

c. İşgücü fazlasının yoğun olduğu bölgelerde istihdam imkânlarını ortaya çıkaracak ve mahalli kaynakları değerlendirecek projeler tanımlanıp hazırlanacaktır. Bu projeler Program yılı içinde Devlet Planlama Teşkilâtı'na verilecektir.

d. İlâve istihdam yaratılması ve kırsal kesimde gizli işsizliğin hafifletilmesi amacıyla büyük sanayii tamamlayan ve gelişme imkânı olan küçük sanayi dallarının rekabet edilebilir şekilde örgütlenmesi sağlanacaktır. Kırsal kesimde ekonomik geçerliliğe dikkat edilerek tarım dışı faliyetlerin, kısa vadede özellikle el, ev ve köy sanatlarının geliştirilmesi programlaştırılacaktır.

e. İlâve istihdam imkânları yaratma için, teraslama, ağaçlandırma, arazi kazanılması ve ıslahı gibi özel çalışma programları ilgili kuruluşlarca hazırlanacaktır.

f. Tarım dışı sektörlerde fiyat ve ücret artışlarının istihdam artış hızını yavaşlatıcı etkileri; yurt dışına giden vasıflı işçilerin insangücü açıkları yönünden istihdama olan etkileri; ve 657 sayılı Devlet Personel Kanununun Kamu Kuruluşları üzerinde insangücü ve istihdam açısından yapacağı etkiler araştırılacaktır.

g. Kamu kuruluşlarında idari ve teknik personelin görev, yetki ve sorumluluklarının düzenlenmesi ile ilgili çalışmalara devam edilecek, iş değerlendirilmesi tekniğinden yararlanılarak işletmelerin üretim ve hizmet kapasiteleri teknolojik değişiklikler gözönünde tutularak tespit edilecek, beliren insangücü ihtiyaçlarını karşılayıcı programlar devamlı olarak hazırlanacaktır. 657 sayılı Kanunun uygulanması ve intibaklarla ortaya çıkacak fiili insangücü kullanımı bu programla karşılaştırılacak ve bazı kademelerde belirecek insangücü boşluk ve fazlalıkları kuruluşlararası devirler ve hizmet içi eğitimle giderilmek üzere bir geçiş programı düzenlenecektir.

h. İşyerleri listelerinin birleştirilmesi ve devamlı olarak yenilenmesi görevini yerine getirmek üzere Devlet İstatistik Enstitüsünde bir işyeri adresleri birimi kurulacaktır. Bu birim ayrıca birleştirme işleminin değerlendirilmesini de yaparak, birleştirmeden önce çeşitli kuruluşlarca kitlenin ne kadarının kapsandığını tespit edip yayınlayacaktır.

ı. Çalışma Bakanlığı ve İş ve İşçi Bulma Kurumu ile Sanayi ve Milli Eğitim Bakanlıklarının İnsangücü ve istihdam politikası ile ilgili birimlerinin etkenliklerini arttırıcı yönde geliştirilmeleri sağlanacaktır.

ÇALIŞMA SORUNLARI

1. DURUM :

a. Genel :

1970 yılında tarım, sanayi ve hizmetler kesiminde çalışan tüm ücretli ve maaşlıların 3,8 milyon kadar olduğu tahmin edilmektedir. Toplam aktif nüfusun yüzde 26,9 unu teşkil eden ücret ve maaşlıların yüzde 57,2 sinin çalışma koşulları (2 174 bin kişi) kamu hariç hizmetler ve sanayi kesimlerinde İş Kanunu ile 274 ve 275 sayılı Sendikalar, Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu gibi yasalarla kapsanmaktadır. Bu oran 1969 yılına göre yüzde 5,3 çerçevesinde bir artışı göstermektedir. Kamu kesiminde çalışan 655 bin Devlet memurunun da bu gruba eklenmesiyle toplam ücret ve maaşlıların yüzde 75 i bu yasaların kapsamı içine girmektedir Geriye kalan yüzde 25 dolaylarındaki ücretliler tarım kesiminde çalışanlar ve İş Kanunu kapsamı dışında kalanlardan meydana gelmektedir. Kamu kesiminde devamlı olarak istihdam edilen ve sayıları 20 bin kadar olduğu tahmin edilen tarım işçileri çalışma hayatını düzenleyen yasalarla korunmaktadır. Geri kalan tarım işçileri bu kapsamın dışında kalmaktadır.

Öte yandan emeği ile çalışanların ekonomik ve sosyal haklarının elde edilmesinde başlıca araç olan sendika kurma hürriyeti toplu sözleşme, grev ve lokavt yasalarının kapsam alanı uygulamada gene sanayi ve hizmetler kesimleri ile sınırlı kalmaktadır. Tarım alanında bu konuda bir gelişme olmamıştır.

Çalışma Bakanlığı kayıtlarına göre tarım kesimi hariç mevcut 806 işçi sendikasına kayıtlı 1 194 bin sendikalı işçi bulunmaktadır. Böylece teşkilâtlanmış işçiler toplam ücretli ve maaşlıların yüzde 31,4 ünü teşkil etmektedir. Ancak bu oran sanayi ve hizmetler kesimindeki işçiler için yüzde 54,9 olmaktadır. Görüldüğü gibi sendikalaşma oranı sanayi ve hizmetler için yüksek olmakla beraber tüm ücret ve maaşlılar için düşük kalmaktadır.

Çalışma Bakanlığı kayıtlarına göre Kasım 1970 itibariyle işçi kesiminde 6 konfederasyon, 6 birlik, 474 bölge ve işyeri, 332 işkolu esasına göre olmak üzere 806 sendika bulunmaktadır. İşveren kesiminde ise bir konfederasyon iki birlik ve işkolu esasına göre 62 işyeri ve bölge esasına göre 59 sendika bulunmaktadır.

Toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt alanında İkinci Plan dönemindeki sayısal gelişmeler Tablo 431 de gösterilmiştir.

Tablonun incelenmesinden anlaşılacağı gibi 1968 yılında gerçekleşen sözleşmelerle 370 bin dolaylarında işçi kapsanmakta ancak bu sayı 1969 yılında azalmaktadır. Toplu sözleşmelerin fiilen 1964 yılında başlamış olması ve genellikle 2 yıl süreli olarak aktedilmesi nedeniyle tek yıllarda

TABLO : 451 — Toplu İş Sözleşmeleri ve Bu Sözleşmelerle Kapsanan İşçi Sayısı (1967 - 1970)

Yıllar	Toplu iş sözleşmesi sayısı	Kamu kesimi		Özel kesim		Toplam	
		İşyeri sayısı	İşçi sayısı	İşyeri sayısı	İşçi sayısı	İşyeri sayısı	İşçi sayısı
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1967	2 343	1 256	109 716	2 365	78 767	3 621	188 483
1968	1 241	1 379	219 203	1 516	158 610	2 895	377 813
1969	894	1 086	76 568	1 085	102 049	2 171	178 617
1970 (*)	38	28	805	23	1 342	51	2 417

Kaynak : Çalışma Bakanlığı
(*) 1970 yılı 4 aylık sonuçları

toplu iş sözleşmelerinin azaldığı görülmektedir. Bu nedenle 1970 yılında bu sayının 1968 yılındaki seviyesini aşacağı sanılmaktadır.

Yukarda açıklanan nedenlerle 1967-1969 yıllarının karşılaştırılmasından da görüldüğü gibi kaybedilen işgünü sayı azalmaktadır. (Tablo 432)

TABLO : 432 — Grevler ve Kayıp İş Günleri

(1967-1970)

Yıllar	Grev sayısı (1)	Grevin devam ettiği süre (2)	İşyerinde greve katılan işçi (3)	Kaybolan iş günü sayısı (4)
1967	101	4 121	9 490	350 037
1968	54	1 714	5 259	174 905
1969	77	1 354	12 601	235 134
1970	2	11	378	2 088

Kaynak : Çalışma Bakanlığı
(*) 1970 yılı 4 aylık sonuçları

Çalışma hayatıyla ilgili bu sayısal gelişmeler yanında yasal değişmelerde ağırlık kazanmaktadır. Örneğin çalışma hayatını tümüyle ilgilendiren 931 sayılı İş Kanunu Anayasa Mahkemesince şekil yönünden iptal edilmiştir.

Tarım İş Kanununun çıkartılmasında başlıca verileri elde etmek üzere ilgili kuruluşların bölgesel ve mahalli farklılıkları yansıtan çalışmaları yapmadıkları anlaşılmaktadır.

Asgari ücretler yeni kanuna göre, 1/7/1969 tarihinden bu yana uygulanmak durumundadır. Ancak altı bölgeye göre tespit edilmiş ücretlerin uygulanması sınırlıdır. Devlet Planlama Teşkilâtınca yapılan bir inceleme, asgari ücretlerin genellikle küçük işletmelerce uygulanmadığını ve çıraklık müessesesinin bu konuda gizleyici bir unsur olarak kullanıldığını ortaya koymuştur.

Devlet Planlama Teşkilâtınca yapılan gözlemlere göre, asgari ücretlerin tarım alanında uygulanması genellikle sınırlı kalmakta ve bölgesel özelliklere göre komisyonca tespit edilen esaslar dışında teşekkül etmektedir. Ege, Marmara ve Doğu Anadolu Bölgelerinde tespit edilmiş asgari ücretlerin altında ödemeler yapılırken, özellikle, işgücü kıtlığı olan Karadeniz yörelerinde, işçiler asgari ücretlerin üzerinde ücretler sağlamaktadırlar. Bu durum Tarım kesiminde uygulanacak asgari ücretlerin bu yöresel özelliklere göre yeniden tespitinin gerekliliğini ve sanayi ve hizmetler kesimi için tespit edilen bu ücretlerin kırsal alanda uygulanmasının sakıncalarını göstermektedir.

Çalışma Bakanlığının gerek asgari ücretlerin uygulamasını kontrol etmek üzere teşkilâtlanmamış, gerek öngörülen teknik büroyu kuramamış olması bu konuda önemli bir eksiklik olarak belirmektedir.

Devlet Planlama Teşkilâtınca asgari ücret üstündeki ücret artışlarına ilişkin olarak yapılan çalışmalar, ücretlerde toplu iş sözleşmeleri

TABLO : 433 — Sigortalı İşçi Cari ve Reel Ortalama Ücretleri (1958 - 1969)

	Yıllar	Cari ortalama sigortalı işçi ücretleri T.L.	İstanbul ücretliler geçinme endeksi	Reel ortalama sigortalı işçi ücretleri	Reel ortalama zincirleme endeks	Yıllık artış %	Ortalama yıllık artış
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Toplu sözleşme düzeninden önceki dönem	1958	10.90	100.0	10.90	100.0	—	—
	1959	13.28	123.1	10.79	98.99	— 1.01	—
	1960	14.45	131.2	11.01	102.04	+ 2.04	0,92
	1961	15.59	136.7	11.40	103.54	+ 3.54	—
	1962	16.48	142.8	11.54	101.23	+ 1.23	—
	1963	17.91	157.1	11,40	98.79	— 1.21	—
Toplu sözleşme düzeninden sonraki dönemi	1964	19.50	160.1	12.18	106.84	6.84	—
	1965	21.64	169.3	12.78	104.93	+ 4.93	5,50
	1966	23.28	116.8	13.17	103.65	+ 3.05	—
	1967	25.83	187.6	13.77	104.56	+ 4.56	—
	1968	28.22	196.6	14.39	104.50	+ 4.50	—
	1969	32.13	204.5	15.71	109.17	+ 9,17	—

Kaynak : a. (2) Sosyal Sigortalar İstatistik Yıllıkları
b. (4) Devlet İstatistik Enstitüsü Aylık Bültenleri

yoluyla önceki dönemlere göre önemli artışlar kaydedildiğini göstermektedir. Ancak bu çalışma sonuçlarına göre reel işçi ücretlerindeki yıllık artışlar 1969 yılına kadar tedricen azalmaktadır. Bu durumu, toplu sözleşmelerin aşırı ücret artışlarına yol açtığı gerekçesiyle bu düzene yöneltilen tepkiler ve fiyat yükselmeleri ile açıklamak mümkün görülmektedir. Aşağıdaki tablo 1958 den bu yana sigortalı işçilerin ortalama ücretlerinde meydana gelen değişmeleri göstermektedir. (Tablo 433)

Aynı çalışmaya göre daimi ve geçici işlerde özel ve kamu kesimi ücret artışlarında önemli farklılıklar olduğu görülmektedir. Buna göre geçici işçilerin 1964 - 1969 döneminde reel ücretleri yüzde 4,91 oranında ortalama yıllık artış göstermiştir. Bu oran aynı dönemdeki genel ve daimi sigortalı işçi reel ücret artışlarından yüzde 1,9 düşüktür.

1964 - 1969 döneminde kamu kesiminde işçi ücretlerinin yıllık ortalama artışı yüzde 6,6 dır. Bu artışlar yıllar itibariyle azalmakla beraber yıllık ortalama artış olarak özel kesime göre önemli bir miktara ulaşmaktadır. Bu durumu kamu kesiminde toplu sözleşme koşullarının genellikle geniş bir kabul alanı bulmasıyla açıklamak gerekecektir.

Özel kesimdeki ücretlerin kamu kesimi ücretleri ile karşılaştırılması, ele alınan iki dönemde değişik sonuçlar vermektedir. 1958 - 1963 döneminde özel kesimdeki cari ve reel ücret mutlak değerleri kamu kesimindekinden yüksektir. Özel kesimde 1958 den 1963 e kadar reel ücretler sırasıla 11.63, 11.38, 11.64, 11.94, 11.89 ve 11,66 iken, kamu kesiminde bu ücretler sırasıyla 9.99, 10.10, 10.33, 10.69, 11.09 ve 11,07 TL. olmuştur. Mutlak değer olarak ücretlerin özel kesimde yüksek olmasının nedeni, kamu ve özel kesimlerdeki yapı değişmeleri olabileceği gibi özel sektörün kamu kesiminden yetişmiş insangücü çekmesiyle de açıklanabilir. Bu dönemde özel kesimde hiç bir ücret artışı olmazken, kamu kesiminde yüzde 2.08 lik bir artış kaydedilmiştir. Öte yandan özel kesimdeki ücret artışları bu dönemde tedricen düşmektedir.

1964-1969 döneminde özel kesimdeki ücretlerin gerek mutlak değer gerek yıllık ortalama artış olarak gösterdiği eğilim, kamu kesimine göre çok aşağılarda kalmaktadır. 1964 de kamu kesiminde gerçek ücret 12,11 T.L. iken özel kesimde 12.23 T.L. olmaktadır. Yıllık ortalama artış ise bu dönemde kamu kesiminde yüzde 6.6 olmasına karşılık özel kesimde yüzde 4.1 dir. Söz konusu durum özel kesime nazaran kamu kesiminde toplu sözleşme şartlarının daha büyük bir kabul görüşü ile açıklanabilir. Tablo 434 özel ve kamu kesimindeki ücret artışlarını göstermektedir.

Öte yandan ücret artışlarının net üretim değeri artışları ile karşılaştırılması 1960 - 1963 döneminde ücret artışlarının ortalama yılda 1.05 buna karşı net üretim değerinin yüzde 4,1 oranında arttığını göstermektedir. Ancak bu dönemde nüfus artışı yüzde 2,6 olduğundan net üretim değerindeki artıştan bu oranın çıkarılmasıyla bir sonuca gidilmelidir. 1964 - 1969 döneminde ücretler yılda ortalama yüzde 6,47 oranında artarken net üretim değeri yüzde 7,6 oranında artmıştır. Aynı şekilde nüfus artışı bertaraf edildiğinde net üretim değeri artışı yüzde 5 olmaktadır. Bu sonuçlara göre her iki dönemde de ücret artışları net üretim değeri artışları üzerinde seyretmektedir. Ancak toplu sözleşmeler

TABLO: 434 — Kamu ve Özel Kesimde Sigortalı İşçi Reel Ücretleri (1958-1969)

Yıllar	Özel kesim gerçek ortalama günlük ücreti (T.L.) (1)	Yıllık artış (2)	Ortalama yıllık artış (3)	Kamu kesimi gerçek ortalama günlük ücreti (T.L.) (4)	Yıllık artış (5)	Ortalama yıllık artış (6)
1958	11,63	100,0		9,99	100,0	
1959	11,38	97,8		10,10	101,1	
1960	11,64	102,2	—	10,33	102,2	% 2,08
1961	11,99	103,0		10,60	102,6	
1962	11,89	99,2		11,09	104,6	
1963	11,66	98,1		11,07	99,8	
1964	12,23	104,8		12,11	109,4	
1965	12,53	102,4		13,06	107,8	
1966	12,76	101,8	% 4,1	14,08	107,8	% 6,6
1967	13,02	102,0		14,90	105,8	
1968	13,38	102,7		15,87	106,5	
1969	15,02	112,2		16,75	105,5	

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

döneminde ücretlerin net üretim değerinden elde ettiği payların daha da arttığını söylemek mümkündür. (Tablo 485)

Çalışma sorunları açısından ülkemizin özel şartlarına göre önem kazanan bir diğer grup, esnaf ve sanatkârlar yanında çalışan çırak ve kalfalardır. Devlet Planlama Teşkilâtınca Gaziantep, Konya, Bursa, Van ve Karabük'te yapılan inceleme sonuçlarına göre anket kapsamı içine giren sanatkârların yanında çalışanların yüzde 83,4 ü milli ve dini bayramlardan ayrı olarak ücretle yıllık izin almamaktadır. Sanatkârların yanında çalışanlardan sadece yüzde 1,3 ü sendikalıdır. Bunun nedenlerinden biri çalışılmakta olan işkolundaki sendika sayısının çok az olusudur. Çırak ve kalfaların sadece yüzde 18,1 i Sosyal Sigortalara kayıtlı bulunmaktadır. Sanatkârların yanında çalışanların yüzde 80 i günde 8 saatten fazla çalışmakta ancak bunların sadece yüzde 19,2 si fazla mesai almaktadır. Aynı araştırmada Karbük hriç diğer dört ilde esnafların yanında çalışanlarla ilgili şu sonuçlar bulunmuştur : Bu gruplardan ücretli izin alanların oranı sadece yüzde 21,3 tür. Sanatkârların yanında çalışanlarda olduğu gibi esnafların yanında çalışanlarında yüzde 1,4 ü sendikalıdır. Ancak, sanatkârların yanında çalışanlardan farklı olarak bu grubun % 46,6 sı Sosyal Sigortalara kayıtlıdır. Öte yandan bu grubtaki kalfa ve çırakların yüzde 85,3 ü sekiz saatten fazla çalışmakta fakat hemen hiç biri fazla mesai alamamaktadır.

Esnaf ve Küçük Sanatkârlar için söz konusu olan bu olumsuz çalışma şartları sanayi ve hizmetler kesiminde köklü ve daha etkili bir kontrolün uygulanmasını gerektirmektedir.

İş güvenliği ve işçi sağlığı yönünden alınmakta olan tedbirlerin işyerleri seviyesinde etkisi sınırlı kalmaktadır. Özellikle bu alanda koruyucu tedbirlerin ve eğitimin eksikliği büyük ölçüde hissedilmektedir. 1969 yılında iş kazası ve meslek hastalıkları nedeniyle kaybedilen işgücü sayısı toplamı 7 622 045 tir. Bu sayının grev ve toplu sözleşmeler yoluyla kaybedilen işgünü ile karşılaştırıldığında önemli bir miktara ulaştığı anlaşılır.

Bu konunun düzenlenmesi için Çalışma Bakanlığınca başlatılmış ve işyerlerinde koruyucu tedbirlerin alınması ve işçi eğitimini hedef almış bir proje mevcuttur.

b. Yurt dışındaki işçiler ve sorunları :

Yurt dışında çalışmakta olan işçilerin sayısı, işgücü kabul etmekte olan ülkelerin iktisadi büyümelerine ve işgücü açıklarına bağlı olarak artmaktadır. 1967 yılındaki iktisadi daralmadan sonra Federal Almanya'da kaydedilen iktisadi büyüme hızı ve bunun sonucu ortaya çıkan işgücü ihtiyacı göndermelerin çoğalmasında büyük ölçüde etkili olmuştur. Birleşmiş Milletlerce yapılan tahminlere göre işgücü kabul eden Avrupa ülkelerinde 1965 - 1980 yılları arasında yıllık nüfus artış hızı % 0.6 olacaktır. Bu önümüzdeki yıllarda Avrupa ülkelerindeki işgücü ihtiyacının devam edeceğini göstermektedir. Eylül ayı itibariyle 435 000 civarında Türk işçisinin yurtdışında çalışmakta olduğu tahmin edilmektedir. Eylül 1970 itibariyle bunların 350 000 i Federal Almanya'da bulunmaktadır.

TABLO : 435 — Sigortalı İşçi Ücretleri ve Net Üretim Değerindeki Artışlar

(1960-1969)

Yıllar	Sigortalı işçi sayısı	Sigortalı işçi ortalama günlük ücreti (T.L.)	İstanbul ücretliler geçinme endeksi 1965 = 100	Gerçek ortalama ücret	Gerçek ortalama ücret genel endeksi	Gerçek ortalama zincirleme endeksi	N.Ü.D. (1965 Fiy.) milyon T.L.	N.Ü.D. genel endeks	N.Ü.D zincirleme endeks
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1960	618 936	14,42	77,5	18,61	100,00	100,00	51 028,3	100,0	100,0
1961	686 381	15,58	80,7	19,31	103,76	103,76	50 440,3	98,8	98,8
1962	677 251	16,47	84,4	19,51	104,84	101,04	53 453,3	104,7	105,9
1963	707 740	17,90	92,8	19,29	103,65	98,87	57 606,9	112,9	107,8
1964	762 108	19,49	94,6	20,60	110,69	106,79	60 251,1	118,1	104,6
1965	890 112	21,62	100,0	21,63	116,23	105,00	62 820,5	123,1	104,3
1966	967 272	23,52	104,4	22,53	121,06	104,16	69 549,3	136,3	110,7
1967	1 028 321	25,84	110,8	23,32	125,31	103,51	73 578,5	144,1	105,7
1968	1 206 175	28,22	115,8	24,37	130,95	104,50	78 426,1	153,7	106,7
1969	1 261 856	32,13	122,16	26,42	141,97	108,41	83 221,5 (1)	163,1	106,1

(1) 31/3/1970 itibariyle geçici tahmin

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı ve Sosyal Sigortalar Kurumu İstatistikleri Yıllığı

1966 yılından bugüne kadar tabii afetlerden zarar gören vatandaşlara 52 000 civarında kontenjan ayrılmışsa da bunun sadece 11 066 kişilik kısmı kullanılmıştır. Tabii afetlerden zarar görenlere tanınan öncelik, uygulamada bazı tutarsızlıklar sonucu işgücü göndermelerinde hız azaltıcı bir etki yapmaktadır. Dışarda işçi olarak çalışacak vatandaşların teşkilâtlandırılarak gönderilmeleri gerek işçilerimiz gerek milli ekonomimiz, için çok daha yararlı olacaktır. Ancak konu kooperatifler uygulaması hariç yeterince işlenememiştir. 1964 yılından itibaren Köy Kalkınma Kooperatiflerinden 10 072 üye yurt dışına gönderilmiş ve 27 449 556 T.L. gelmiştir. Kırsal yerlerden işgücü gönderilmesi ve bu işçilerin ülkeye göndereceksleri tasarrufların yine kırsal yerlerde o yerin mahalli ve sosyo - ekonomik koşullarına göre yatırımlara kanalize edilmesi konusu geçirilmiş tecrübelerin sonuçları değerlendirildiğinde, büyük önem kazanmaktadır. Konuyu çeşitli yönleriyle ele alan ve belli çözümlemeler getiren bir kararname hazırlanmıştır.

İkinci Beş Yıllık Planın ilk iki uygulama yılında dış ülkelerden alınan işgücü talepleri tam olarak karşılanamamıştır. (Tablo 436) Bunun en önemli nedeni işgücü göndermelerini yöneten İş ve İşçi Bulma Kurumunun gerekli mali imkânlarla desteklenememiş olmasıdır. Ancak alınan tedbirler sonucu, karşılanma oranının önümüzdeki yıllarda büyük ölçüde artacağı sanılmaktadır.

TABLO : 436 — İşgücü Talepleri ve Göndermeler
(1968-1970)

(Bin)

Yıllar	İşgücü talepleri	İşgücü göndermeleri	Karşılanma oranı (Yüzde)
1968	56.7	43.2	76,1
1969	125.5	104.7	83,4
1970 (7/6/1970)	59.2	47.4	80,1
TOPLAM			

Kaynak : İş ve İşçi Bulma Kurumu

İşgücü kabul eden ülkelerden alınan taleplerde vasıflı işçi oranının artışı Kalkınma Planımızda gösterilen işgücü açıklarını olumsuz yönde etkilemektedir. (Tablo 437) Sırada bekleyenlerin istihdama olumsuz yönde etkide bulunmalarının önlenmesi ve bu kişilerin mesleki eğitim yoluyla gerek iç, gerek dış işgücü piyasası taleplerine göre yetiştirilmesi plasman ve mesleğe yöneltme hizmetlerinde etkenliğin artırılması çalışmaları yeterli olamamaktadır.

TABLO : 437 — İşgücü Çalıştıran Ülkelerden Alınan Taleplerin Vasıflara Göre Dağılımı

Yıllar	Vasıflı işçi (1)	Yüzde (2)	Düz işçi (3)	Yüzde (4)	Toplam (5)	Yüzde (6)
1968	16 984	30,0	39 723	70,0	56 707	100
1969	41 020	32,7	84 561	67,3	125 587	100
1970 (*)	33 257	36,8	57 075	63,2	90 332	100

Kaynak : İş ve İşçi Bulma Kurumu
(*) Ağustos sonu itibariyle

Öte yandan vasıfsız işgücü göndermeleri de ülkemizdeki işgücü fazlası üzerinde, belli ölçülerde hafifletici etkilerde bulunmaktadır. (Tablo : 438)

TABLO : 438 — İşgücü Göndermelerinin İşsizlik Üzerindeki Etkileri

1968 - 1970

Yıllar	Göndermeler	Yurt içi işgücü fazlası (000)	Yüzde
1968	247 246	1 461	16,9
1969	351 251	1 483	23,6
1970	451 221	2 009	22,4

NOT : (1) Gayri resmi yollardan gönderilenlerle şimdiye kadar dönmüş olanlar eşit varsayılmıştır.

(2) Göndermeler kümülâtif olarak gösterilmiştir.

(3) 1970 yılı için göndermelerin 100 000 olacağı varsayılmıştır.

Öte yandan işçilerimizin gönderdikleri dövizlerin ödemeler dengesi üzerindeki olumlu etkileri de devam etmektedir. Özellikle 1967 yılından sonra ülkeye transfer edilen tasarrufların miktarı büyük ölçüde artmaktadır. (Tablo : 439) Ancak bu konuda geliştirilmiş özendirici tedbirlerin, geniş işçi kütlelerine gerekli şekilde duyurulmamış olması, daha çok dövizin ülkeye girmesini engellemektedir.

TABLO : 439 — Gelen Tasarruflar, Bunların İthalât, İhracat Ve Dış Ticaret Açığına Oranı

Yıllar	Gelen dövizler $	İhracata oranı	İthalâta oranı	Dış ticaret açığına oranı
1968	107 318 285	21,62	14,38	42,94
1969	140 635 057	26,20	18,82	66,83
1970 6 aylık	75 225 600	27,93	16,23	38,78
TOPLAM				

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

NOT : Bedelsiz ithalât kapsanmamaktadır.

Sürekli olarak artan bu tasarruflardan ayrı olarak, yurt dışında çalışmakta olan işçilerimizce yapılmış potansiyel tasarruflar da önemli seviyededir. Bu kaynakların yurda çekilerek yatırımlara yöneltilmesi ve bu yolla kurulacak büyük işletmelerde dışardan gelecek işçilere istihdam imkânlarının yaratılması, üzerinde önemli durulması gereken bir konudur. Yurt dışından dönen işçilerimizin sayısı ve eğilimleri hakkında güvenilir veriler bulunmamaktadır. Bununla beraber bugüne kadar dönenlerin 20 000 civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Dış ülkelerdeki ilgili kuruluşlarımız işçilerimizin karşılaştıkları sorunlara çözüm yolu bulmada yeterli seviyeye henüz çıkarılamamıştır. Bu konuda çalışmakta olan mahalli örgütlerle olan ilişkilerde gerekli seviyede değildir. Yurt dışındaki işçilerimizin yanlarında bulunan çocuklarının sayısının 1969 yılında 50 000 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Bu çocukların artan sayısı karşısında eğitimlerinin sağlanması için gösterilen çabalar ve gönderilen öğretmen sayısı ihtiyacı karşılamaktan uzak kalmaktadır.

Çalışma sorunları konusunda; tarım alanında çalışanların çalışma şartlarının düzenlenmesi, sendikalaşma eğiliminin yönlendirilmesi alanındaki yasaların sosyo - ekonomik yapımızla tutarlı şekilde geliştirilmesi asgarî ücret üstü ücret artışlarının ücret produktivite ilişkisine bağlanması, yurt dışına teşkilâtlanmış şekilde işgücü gönderilmesi ile sosyo - ekonomik sorunlarına gerek tasarrufların değerlendirilmesi gerek dönüşte istihdam imkânlarının sağlanması yönlerini kapsayan çözümler getirilmesi ağırlık kazanmaktadır.

2. *TEDBİRLER :*

a. Genel :

(1) Tarım İş Kanunu tasarısını geliştirmek üzere Tarım Bakanlığının sorumluluğunda bölgesel ve yerel farklılıkları kapsayan bir araştırma yapılacaktır.

(2) Yürürlükten kaldırılan 931 sayılı Kanunla ilgili şekil yönünden yapılacak düzenlemeler sırasında, Kanunun uygulanmasından doğan güçlükleri de bertaraf edecek çalışmalar gerçekleştirilecek ve tasarı bu şekliyle yasama organına sunulacaktır. Ayrıca Çalışma Bakanlığı Kanunun uygulanması ile ilgili gerekli teşkilâtlanma ve düzenlemeleri, uygulanacak yeni personel rejiminden de yararlanarak gerçekleştirecektir.

(3) Sendikacılık hareketinin mevcut sosyo - ekonomik yapı dikkate alınarak yeniden incelenmesi ve uygulamayla yapı arasındaki ilişkileri ortaya çıkaracak bir çalışma, Devlet Planlama Teşkilâtı sorumluluğunda ilgili kuruluşlarla birlikte yapılacaktır. Özellikle yapılacak araştırma sendikal faaliyetlerin yöneltilmesi işçi ile sendika yönetici arasındaki ilişkiler ve toplu sözleşme yöntem ve uygulamalarını kapsayarak gerçek ve yapıya uygun sendikalaşma tiplerini toplu sözleşme, grev ve lokavt yöntemlerini ortaya çıkarma amacında olacaktır.

(4) Toplu iş uyuşmazlıklarının barışçı yollarla çözüm yöntemlerinin mevcut yapı ve kurumlar çerçevesinde araştırılması, uzlaştırma tahkim ve arabulucuk müesseselerinin özelliklerini ve işleme yöntemlerini saptayacak bir çalışma Devlet Planlama Teşkilâtı ve Çalışma Bakanlığının işbirliğiyle Program dönemi içinde gerçekleştirilecek ve elde edilecek sonuçların yasalarda yansımasına çalışılacaktır.

(5) Çıraklık Kanun tasarısı çıraklık süresinin tespiti, çırak kalfa ile işveren ilişkilerinin ve çalışma koşullarının düzenlenmesi ve denetimi sosyal ve ekonomik yapının gereklerine en uygun bir şekilde ya-

pılabilmesi amacıyla yeniden düzenlenerek Program yılı içinde yasama organına sevk edilecektir.

(6) Çalışma Bakanlığı, asgari ücretlerin sanayi ve hizmetler kesimlerininde tam olarak uygulanmasını sağlamak amacıyla gerekli biçimde örgütlenecek ve tarım kesiminde ise asgari ücretlerin yeniden düzenlenmesini tespit amacıyla çalışmalara başlayacaktır.

(7) Asgari ücret üstü ücret artışlarının ücret fiyat ilişkileri üzerindeki etkilerini izleyebilmek ve ekonomik dengenin bozulması hallerinde konuyla ilgili olarak alınabilecek olağanüstü ve geçici tedbirleri tanımlamak üzere Devlet Planlama Teşkilâtı yürütücülüğünde ilgili kuruluş temsilcilerinden meydana gelecek teknik bir «ücret ve gelirler konseyi» kurulacak ve bu organ Yüksek Planlama Kuruluna alternatif teklifler götürecektir.

(8) Sendikalaşma ve toplu sözleşme düzeninin kapsamı alanında olan İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Genel ve Katma Bütçeli Kamu Kuruluşları diğer işverenlerden farklı bir statüde olmaları nedeniyle ve idareci seviyesindeki kişilerin taraf olma durumlarının sakıncalarını bertaraf etmek üzere sendikalar karşısında taraf olabilecek bir teşkilâtlanmaya gidilecektir.

(9) Ekonomik konjonktür gözönünde tutularak genel fiyat istikrarı açısından asgari ücret üstündeki ücret artışlarının prodüktivite ile ilişkilerinin kurulması sağlanacaktır. Bu amaçla, özellikle kamu iktisadi teşebbüslerinde modern üretim metod ve tekniklerinin kullanılması yoluna gidilecek ve modern işletmecilik ilkelerine göre işletmelerde prodüktivitenin ölçülmesi çalışmalarına başlanacaktır. İşletmeler seviyesinde bu konuda istatistik bilgiler derlenip toplu sözleşme mülâkatlarında yukarda öngörülen tedbirdeki teşkilâtlara yeterli veriler sağlanacaktır.

(11) İşçi sağlığı ve iş güvenliği merkezi çalışmalarının verimli bir hale getirilmesi için, mali ve personel imkânlarıyla desteklenecektir.

b. Yurt dışındaki işçilerin sorunları ile ilgili tedbirler

(1) Yurt dışından alınan işçi taleplerinin daha çok vasıflı işçi için olduğu gözönünde tutularak sıra bekleyen işçilerin kısa süreli mesleki ve dil eğitimine tabi tutulmaları amacıyla bir Program hazırlanacaktır.

(2) Dış ülkelerdeki işçi çocuklarının milli kültür ve eğitim ihtiyaçlarını bütünüyle karşılamak amacıyla bir Program hazırlanacaktır. Söz konusu programın hazırlanmasında okul öncesi eğitim faaliyetlerine de önem verilecektir.

(3) Daha önce işçilerin konut kredisi alabilmeleri için gerekliliği belirtilen iki yıl şartı kaldırılacak ve 499 sayılı kanunda işçilerimizin dönmeden önce konut kredisi almalarını sağlayacak değişiklikle ilgili tasarı T.B.M.M. ne sunulacaktır. Öte yandan uzun yıllardan beri çıkarılamayan 499 sayılı Kanunla ilgili Yönetmelik Program yılı içinde uygulamaya sokulacaktır.

(4) Çalışma Bakanlığı, işçilerimizin çalışmakta olduğu ülkelerde çalışma hayatı ile ilgili mevzuat değişikliklerini sürekli olarak izleyecek ve gerekli tedbirlerin zamanında alınmasını sağlayabilmek için ilgili kamu kuruluşlarına bildirecektir.

(5) Yurt dışında çalışacak işçilerimizin yurt dışında ve içinde karşılaşacakları sorunlar, gerek çalışacakları ülkede gerek Türkiye'de sağlanmış yasal haklar ayrıntılarıyla tespit edilerek, bir klavuz kitapta toplanacak ve işçilerimize dağıtılacaktır.

(6) İşçilerimizin kesin dönüşlerinde sağlık kontrolundan geçirilmeleri ve çalışmış bulundukları ülkelerdeki Sosyal Sigortalardan doğacak haklarına kavuşturulması için bir Program geliştirilecektir.

(7) Yurt dışındaki işçilerimizin tasarruflarını Plan hedeflerine uygun yatırımlara yöneltecek bir teşkilât kurulacaktır. Dışardaki işçilerimizin ülke içinde yapılacak yatırımlara iştiraki ilgili kamu kurumlarınca desteklenecektir. Devlet Planlama Teşkilâtı kurulacak veya kurulmuş işçi şirketlerine yatırımlar konusunda önderlik edecektir.

(8) Yurt dışındaki işçilerimizin gıda ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çalışan ve çalışacak kuruluş ve kooperatifler besin maddeleri ihracatı konusunda teşvik edilecektir.

(9) Yurt dışına işçi göndermelerinde işçilerin özellikle kırsal yörelerden ve teşkilâtlı bir biçimde sevk edilmeleri için Köy İşleri Bakanlığı ilgili kuruluşlarla birlikte bir kararname hazırlayıp Program dönemi içinde uygulamaya geçecektir. Teşkilâtlanma , koperatif ve halka açık anonim ortaklıklar şeklinde düzenlenecek ve ortaklık yapıları daha çok topraksız ve az topraklı işletmelere dayandırılacaktır. 1971 yılında yukarda belirtilen yapıya uygun kooperatif ve anonim şirketler için İş ve İşçi Bulma Kurumu yıllık, göndermelerin % 10 u tutarında kontenjan ayıracaktır.

(10) Yurt dışında çalışmakta olan işçilerimizin ve ailelerinin demografik ve sosyo - ekonomik yapıları üzerinde Üçüncü Plan çalışmalarında kullanılmak üzere ilgili Federal Almanya kuruluşu ile birlikte bir araştırma Program dönemi içinde yapılıp sonuçlandırılacaktır.

(11) Yurt dışında çalışmakta olan işçilerimizin ülkeye giriş ve çıkışlarında kolaylık sağlayıcı tedbirlere ışık tutmak üzere mevcut uygulamanın değerlendirilmesi amacıyla bir araştırma yapılarak sonuçları Ağustos 1971 de Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir.

EĞİTİM

DURUM :

a. Genel :

İkinci Beş Yıllık Planın üç yıllık Program uygulamalarında genellikle Planın sayısal hedeflerine paralel gelişmelere rağmen, bir yandan sosyal talebin geniş ölçüde artmakta olması bir yandan sosyal ve ekonomik hareketlilik dolayısiyle eğitim sorunlarına nitelik yönü ağır basan yeni bir açıdan bakma ihtiyacı daha da belirli hale gelmiştir. Uygulamada bugüne kadar eğitimde daha çok nicelik hedefleriyle ilgili artışların üzerinde durulduğu ve nitelik unsurlarına gereken ağırlığın verilemediği görülmektedir. Bu durum hemen hemen eğitimin her kademesi için söz konusudur.

Genel orta öğretimde yeni kayıtlar bakımından Plan hedeflerinin aşılmış olması (Tablo 440) yüksek öğretime talep artışını büyük ölçüde etkilemektedir. Ancak bu gelişme içerisinde mesleki ve teknik orta öğretimdeki sorun önemini muhafaza etmekte, bu daldaki öğrenci kayıtları bütün orta öğretim içinde genellikle düşük seviyesini devam ettirmektedir.

İkinci Beş Yıllık Planda ancak ana eğitiminden yoksun çocukların eğitimi olarak ele alınmış olan okul öncesi eğitim politikasına uygun ana okulları ve ana sınıfları konusunda yeterli bir gelişme sağlanamamıştır. İlköğretimde yeni kayıtlar yönünden Plan hedeflerine yaklaşılmış, genel orta öğretimde hedefler aşılmış olmakla beraber, okullaşma ve derslik sayıları bakımlarından bölgeler ve iller arası dengesizlikler devam etmektedir. Bu durum ülkenin bazı bölgelerinde ve özellikle köylerde yeterli ve yetişkin öğretmen eksikliği dolayısiyle önemi artan bir sorun olarak belirmektedir.

Genellikle Program, metod, ders kitapları, ders araç ve gereçleri bakımından ilgili kuruluşların son yıllarda yoğunlaşan çabalarına rağmen ihtiyaçlara uygun gelişmeler sağlanamamıştır. Ders araç ve gereçlerini yapmakla görevli kuruluşların mali güçlükler ve döner sermayelerinin sınırlılığı nedeniyle üretim kapasiteleri ihtiyacı karşılıyamamaktadır. Bütün bu faktörler öğretimde başarı nispetinin ve kalitenin devamlı olarak düşmesi dolayısiyle üst öğrenim kurumlarındaki gelişmeleri kalite yönünden etkilemektedir.

Yatılı bölge okullarında öğrenci sayısı 1968 - 1969 ders yılında 14 799 dan 1969 - 1970 ders yılında 15 676 ya çıkmıştır. Yatılı bölge okullarında faaliyette bulunan orta okullarda okuyan 872 öğrencinin katılması ile bu sayı 16 548 i bulmaktadır. Bu okullarda öğrenci kapasitesinin artırılması Plan hedefleri uyarınca devam etmekle beraber, ilköğretim programlarında nitelik yönünden yeterli öğretmen sağlanama-

TABLO : 440 — 1969 - 1970 Ders Yılı Yeni Kayıt Durumu

	Hedef	Kamu Gerçekleşen	Özel Gerçekleşen	Toplam Gerçekleşen	Fark (1) — (4)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
İlkokullar	1 000,0	892,8	5,8	898,6	— 101,4
Ortaokullar	275,0	268,4	9,0	277,4	+ 2,4
Köy ebe okulları	1,7	2,0	—	2,0	+ 0,3
Liseler	65,0	80,9	7,7	88,6	+ 23,6
Ticaret liseleri	7,8	8,6	0,2	8,8	+ 1,0
Öğretmen okulları (II. devre)	18,0	17,0	—	17,0	— 1,0
Tarım okulları (Bölge tarım)	0,8	1,3	—	1,3	+ 0,5
Tarım okulları (Hayvan sağlık)	0,3	0,2	—	0,2	— 0,1
Tarım okulları (Orman tekniker)	0,2	0,1	—	0,1	— 0,1
Sağlık kolejleri	3,0	1,6	0,2	1,8	— 1,2
Teknisyen okulları	10,0	1,7	—	1,7	— 8,3
Eğitim enstitüleri	4,0	1,8	—	1,8	— 2,2
Teknik yüksek öğretim	9,3	3,8	6,7	10,5	+ 1,2
Fizik - Kimya yüksek öğretimi	1,6	2,0	0,1	2,1	+ 0,5
Tarım yüksek öğretimi (Tarım)	0,8	0,6	—	0,6	— 0,2
Tarım yüksek öğretimi (Veteriner)	0,4	0,1	—	0,1	— 0,3
Tarım Yüksek öğretimi (Orman)	0,4	0,2	—	0,2	— 0,2
Sağlık yüksek öğretimi (Tıp)	2,2	1,3	—	1,3	— 0,9
Sağlık yüksek öğretimi (Dişçilik)	0,6	0,3	0,5	0,8	+ 0,2
Sağlık yüksek öğretimi (Eczacılık)	0,7	0,4	2,4	2,8	+ 2,1
Genel yüksek öğretim (*)	—	14,8	5,0	19,8	—

(*) Genel yüksek öğretimde bir plan hedefi bulunmamakla birlikte, öğretmen yetiştiren kurumlar dışında kapasite artırılmaması öngörülmüştür. Bu açıdan bu kademede de bir kayıt fazlası söz konusudur.

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

ması; bu okulların aynı zamânda çevreleri bakımından kültürel ve yaygın eğitim merkezi şeklinde bir fonksiyon kazanmaları için gerekli düzenlemelerin yapılmamış olması önemli sorunlar olarak devam etmektedir.

İlkokul yapımları konusunda her yıl programlanan derslik sayıları, derslik maliyetinin Plan standartlarını aşmış olması, sosyal hizmet giderlerinin yatırım ödeneğinden karşılanması, özel idareden ayrılan eğitim ödeneklerinin yetersizliği, uygulanmakta olan okul yapım sisteminin halk katkısını değerlendirici olmaması gibi nedenlerle gerçekleştirilememektedir.

Son yıllarda yatırım programlarında yer almadığı halde insangücü hedefleri ve öğrenimin niteliği yönünden problem yaratıcı özellikte ve çok sayıda özellikle orta öğretim kurumunun açılmış olması öğretimin ve eğitim araç ve gereçlerinin sağlanmasındaki güçlükler nedeniyle orta öğretimde eğitimin niteliğini düşürecek gelişmelere yol açmıştır.

Ortaokul ve liselerde mevcut yatılılık kapasitesi 20 000 olmasına rağmen cari giderlerinin karşılanamaması nedeniyle her yıl programlarda verilen parasız yatılılık hedefleri yer sağlanmış olmasına rağmen gerçekleştirilememektedir. 1970 Programında 15 000 sayısına ulaşılması hedef olduğu halde ancak 8905 olarak gerçekleşebilmiştir.

1969 - 1970 ders yılında mesleki ve teknik orta öğretim kademelerinde yeni öğrenci kayıtlarında Plan hedeflerinden geri kalmalar olduğu görülmektedir. (Tablo 440) Öğretmen okullarında ve sağlık meslek okullarında bu durum açıklıkla izlenebilmektedir. Tarım okullarında ise Plan hedefleri aşılmaktadır.

Öğretmen okullarında mevcut okulların yenilenmeleri devam etmekte olduğundan, yapılan yatırımlar Plan hedeflerinde öngörüldüğü kadar yeni kapasite yaratmamakta ve hedeflerle gerçekleşmeler arasındaki fark devam etmektedir. Bu okullardaki öğretim niteliğindeki gelişme Plan'da öngörülen seviyeye ulaşamamıştır.

Teknisyen okullarının kapasite gelişmelerinin plan hedeflerinin çok altında kaldığı görülmektedir. (Tablo 440) Teknisyen okulları uygulamasında en önemli sorunlar yeterli öğretim üyesi ve eğitim araçlarının sağlanması olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bu konuda insangücü ihtiyaçları dikkate alınarak programların geliştirilmesi de önem taşımaktadır. Bu alanda eğitim araçları sağlanması için normal yatırım kaynakları yanında dış finansman imkânları üzerinde durulmuştur. Mevcut teknik okullardaki atelyelerden eğitim araçlarının üretimi konusunda yeteri kadar faydalanılamadığı görülmektedir.

Teknisyen okullarına öğretmen sağlanması konusunda güçlükler devam etmektedir. Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulunun kapasite gelişmesi ve teknisyen okullarında öngörülen programların gerektirdiği nitelikte öğretmen yetiştirilmesine geçilmesi sağlanamamıştır. Ayrıca üniversiteler ve bazı kamu kuruluşlarından öğretim üyesi sağlanması konusunda beklenen işbirliği sınırlı kalmaktadır.

Mevcut sanat enstitülerinin sanayinin ve teknik gelişmenin gereklerine uydurulması, özellikle tespit edilmiş dallara yöneltilmesi gerek-

mektedir. Pratik sanat okulları gerek örgün gerek yaygın eğitim yönünden önemini kısa sürede ortaya koymuştur.

Tarım meslek okullarında kullanılamayan kapasiteler bulunmasına rağmen yeni okulların hizmete açılması kapasite kullanımı yönünden olumsuz bir gelişme özelliğindedir. Ayrıca uygulamada bu okullara tarım alanında üretici olacak çiftçi özelliğinde öğrenci alınmasının tam olarak sağlanamaması okulların öğretim amacından sapmasına ve sonuçta istihdam sorunu ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Tarım eğitiminin çeşitli kamedelere ve bölge ihtiyaçlarına göre düzenlenen bir program içinde ele alınması ve araştırmalarla yeniden düzenleme esaslarının aydınlığa çıkarılmasına ihtiyaç vardır.

Ticaret liselerinde öğrencilerin piyasa ve ticari mekanizma ilişkileri sınırlı kalmakta ve bu konudaki öğretim gelişen toplum ihtiyaçlarına cevap verememektedir.

Kız teknik öğretimdeki gelişmeler plan ilke ve hedeflerine genellikle uygun olmakta kız enstitülerinde üretime yönelmiş çalışmalar yapılmaktadır.

Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından üst öğretime geçiş konusunda İkinci Beş Yıllık Planın kesinlikle öngördüğü ilkeye ters düşen bir yakınlaşımın belirmesi bu konuda beklenen gelişmeleri geciktirmektedir.

İkinci Beş Yıllık Planda yüksek öğetim kademesinde gerekli kapasite artışı için mevcut yüksek öğretim kurumlarının geliştirilmesi ve yenilerinin açılması öngörülmüştür. Mevcut kamu yüksek öğretim kuruluşlarında özellikle eski üniversitelerde kapasite gelişmeleri yatırımların kapasite artırıcı şekilde kullanılamamasından dolayı, plan hedeflerinin altında kalmaya devam etmiştir. Özel okul bulunan öğretim alanlarında yeni kayıt hedefleri aşılmış bu okulların bulunmadığı tıp ve tarım dalarında ise hedeflerin gerisinde kalınmıştır. (Tablo 440) Yeni açılacak üniversitelerle ilgili politika öğretim üyesi ihtiyacının karşılanmasındaki güçlükler ve üniversitelerin statülerine hızla gelişebilmelerini sağlayacak esnekliğin kazandırılamamış olması dolayısıyla istenen oranda gerçekleşememiştir. Mevcut üniversiteler, yeni üniversitelerin öğretim üyesi ihtiyacının karşılanmasına katkıda bulunmak amacıyla, mezuniyet sonrası öğretim kapasitelerini yeterli ölçüde artıramamışlardır. Bu tedbirin gerçekleşememesinin önemli bir nedeni mevzuat değişikliğinin yapılmamış ve gerekli kadronun sağlanmamış olmasıdır.

Doktora için yurt dışına öğrenci gönderilmesi, öğretim üyelerinin tüm zamanlarını eğitim ve araştırmaya harcamaları, asistanlık mesleğini çekici hale getirilmesi, doktora yapmış asistanlardan öğretim üyesi olarak yararlanılması gibi konularda programlarda öngörülen çalışmalar tamamlanamadığından ve gerekli mevzuat değişiklikleri yapılamadığından plan hedeflerine uygun gelişmelere ulaşılamamıştır. Üniversite Reform Kanununun gecikmesi de bu durumda rol oynamıştır.

Yeni açılacak her üniversitenin ayrı bir proje olarak ele alınması, ve esasları Devlet Planlama Teşkilâtınca tespit edilmiş olan yeni üniversitelerin kurulması ile ilgili uzun süreli hazırlıklar devam etmekte, ancak sorumlusu belirlenmiş fakülteler dışında kalanlar için bu hazırlıklar fiziksel planlamadan öteye geçememektedir.

Yüksek öğetimde kuruluşlararası koordinasyon ve işbirliği yıllık programlarda öngörülmüş olan üniversitelerarası bir organın kurulmamış olması dolayısiyle gerçekleşememiştir.

Yeni kurulacak üniversitelere öğretim üyesi sağlanması için yurt dışına 600 doktora öğrencisi gönderme tedbiri, burs ve asistan maaşlarının yetersizliği, tazminatın ağır oluşu, istenen kefil sayısının fazlalığı gibi nedenlerle ancak % 25 oranında gerçekleştirilebilmiştir. Asistanların da doktora imkânlarından yararlanmaları için 1416 sayılı Kanunda 1970 programında öngörülmüş olan gerekli düzenleme henüz yapılamamıştır. Sözleşmelerde öğrencilerin dönüşlerinde çalışacakları üniversite, esasen az olan talebi daha da azaltmamak için belirtilmemekte eğitimden dönen elemanların yeni üniversitelere yöneltilmelerinde güçlüklerle karşılaşılmaktadır. Dış ülkelerdeki öğrenci müfettişliklerinin sayı, hizmet ve fonksiyon bakımlarından geliştirilmeleri mümkün olmamış, müfettişlikler idari hizmetlerle yüklenmiş olarak amaçtan uzak kalmışlardır.

Teknik yardım imkânlarından yararlanılarak yurt dışına eğitime gönderilecek elemanların yabancı dil bilgisi seviyelerini yükseltmek amacı ile mevcut Devlet Lisan Okulunun çeşitli kamu ve diğer kuruluşların ihtiyacını karşılayacak ölçüde geliştirilmesi gerekli görülmektedir.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunca mezuniyet sonrası öğretim yapanlara yeterli kredi verilmesi için gerekli hazırlıkların yapılması gerçekleşememiştir.

Özel yüksek okullarla ilgili sorunlar, plan tedbirleri ve 625 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmaya başlanması ile kısmen kontrol altına alınmıştır. Yeni vergi düzenlemeleri ve Personel Kanununun etkisi ile maliyetin yükselmesinin özel okulların geçmiş dönemlerdeki şekli ile gelişmelerini sınırlayacağı beklenmektedir. Bu nedenlerle özel yüksek okullardan kapatılanlar, kendiliğinden kapananlar ve birleşenler görülmektedir. Ayrıca bu konuda vakıf kurulması eğilimi belirmiştir.

Bu gelişmelere rağmen, mevcut özel yüksek okulların nitelik sorunları bütün ağırlığı ile devam etmektedir. Okullar yatırım bakımından yetersiz kalmakta ve öğretim üyeleri konusunda yetersizlikler görülmektedir. Mevcut okulların kapasite gelişmelerini insangücü hedef ve ihtiyaçlarına göre ayarlamak henüz mümkün olamamıştır.

İkinci Beş Yıllık Planın ilk yarısında hizmet içi, hizmet öncesi ve yetişkinler eğitimi alanlarını içine alan yaygın eğitim faaliyetlerinde ilgili kuruluşlararası işbirliği sağlanamamış, bu faaliyetlerin ekonomik ve sosyal kalkınmada gerekli işgücünü yetiştirmekte etkili olabilmesi için genel amaç, ilke ve hedeflerini tespit eden bir politika hazırlığına girişilmemiştir. Yaygın eğitim faaliyetleri köy seviyesinde yetersiz sayıda kurslar, şehirler ve büyük merkezlerde mesleki ve teknik öğretim amaçlı insangücü kursları ve bazı sosyal ve kültürel eğitim programlarını içine alan halk eğitimi çalışmalarıyla sınırlı kalmıştır.

Okuma - yazma öğretimi konusunda hedeflerin gerçekleştirilebilmesi ve kuruluşlararası işbirliği, öğretim faaliyetlerinin diğer ekonomik ve sosyal amaçlı eğitim programları ile bir arada yürütülmesine bağlı oldu-

gu için bu konuda plan hedeflerini gerçekleştirecek düzenlemelere önem verilmiştir. Kadınların okur yazar hale getirilmesi gezici kadın kurs programları ve yeniden düzenlenen Akşam Kız Sanat Okulu programlarında özel bir ağırlıkla ele alınmış 1968 - 1969 öğretim yılında 10 020, 1969 - 1970 öğretim yılında 12 382 kadın vatandaşa okuma - yazma öğretilmiştir.

1967 - 1968 öğretim yılında 817 olan gezici kadın kursları sayısı 1969 - 1970 öğretim yılında 1547 ye çıkarılmıştır.

1970 yılında Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunca idare ve işletilen yurtların sayısı 23 den 28 e ve bu yurtların yatak kapasiteleri toplamı 15 069 a yükselmiştir. İnşaatları devam eden yurtlarla yatak kapasitesi 22 000 e ulaşacak ve böylece İkinci Beş Yıllık Planda öngörülen 20 000 hedef aşılmış olacaktır.

Yatırımlar :

Eğitim sektöründe tahsis edilen yatırımlar planda öngörülen hedeflerin altında kalmıştır. Bu açık 1968 yılında 87,2 milyon T.L. iken, 1969 yılında 181,2 milyon T.L. na çıkmış ve 1970 yılında 330,4 milyon T.L. na ulaşmıştır. Ayrıca yatırım tahsislerinin de her yıl azalan bir seyir takip ettiği görülmektedir. (Tablo : 441)

TABLO: 441 — Eğitim Yatırımları

			1965 fiyatlarıyla (Milyon T.L.)	
Yıllar	Hedef (1)	Program (2)	Açık (3)	Açık oranı (4)
1968	1 237,8	1 150,6	87,2	7,0
1969	1 310,8	1 129,6	181,2	13,8
1970	1 457,1	1 083,0	330,4	38,0

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

Yatırımların kapasite artışlarına göre hesaplanmış büyüklükleri verdiği dikkate alınırsa, bu gelişmeye paralel olarak eğitimde sayısal hedeflerin altında kalınacağı açıktır. (Tablo 440) Planda öngörülen beş yıllık yatırım tutarının 7 500,0 milyon TL. (1965 fiyatlarıyla) olması gerektiği hakkındaki hedefin gerçekleşemiyeceği görülmektedir. Bunda yatırım tahsislerinin sınırlılığı, modelde öngörülen maliyetlerin çok üstüne çıkılması ve kaynakların gereği gibi kullanılmamasının da etkisi büyük olmuştur. Bütün öğretim kademelerinde programların gerektirdiği asgari bina - teçhizat ihtiyaçlarının ve buna bağlı olarak maliyet standartlarının tespiti için ilgili kuruluşlarla ortak hazırlık çalışmaları başlamıştır. Diğer taraftan mevcut imkânlar çerçevesinde yatırımların bölüşümünde insangücü hedeflerinin dikkate alınmasına ağırlık verilmiştir.

1971 eğitim Programında ekonominin talep ettiği insangücünün yetiştirilmesi konusunda okulların talebe göre düzenlenmesi, yeni üniversitelerin kurulması konusundaki çalışmaların hızlandırılarak kamu

yüksek öğretiminde gelişimin sağlanması ve tüm eğitim çalışmalarında fırsat eşitliği ilkesinin bölgeler ve iller arası denge ve başarı şartları ile birlikte ele alınarak kişilere sosyal ve ekonomik hareketliliğin sağlanması noktaları ağırlık taşımaktadır.

b. Hizmet içi eğitim :

Hizmet içi eğitim çalışmalarının üretimi arttırıcı özel bir önemi vardır. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında hizmet içi eğitime her kademede insangücünün yetiştirilmesini, sadece sanayi için değil aynı zamanda hizmetler sektörü ve sevk ve idareciler için gerekli eğitimi de kapsayacak bir ağırlık verilmiştir.

Hizmet içi eğitim programlarında İkinci Beş Yıllık Plan dönemindeki uygulamalar işbaşında eğitim faaliyetleri ile genellikle sanayi kesimini kapsama eğilimi göstermiştir. Sanayi içinde eğitim faaliyetleri Milli Eğitim, Çalışma ve Sanayi Bakanlıklarının işbirliğinin gerçekleştirilememesi nedeniyle birbirinden ayrı olarak yürütülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının Mesleki Eğitim Merkezindeki uygulamalar nitelik ve nicelik yönünden iş gücü piyasasının gerçek ihtiyacını karşılayamamaktadır. İş ve İşçi Bulma Kurumu işgücü piyasasının ihtiyaçlarını tespit etmek olan esas fonksiyonu dışındaki eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. Sanayi Bakanlığının bu konudaki çalışmaları sanayiin gerçek eğitim programlarının ortaya çıkartacak talebi tespite yönelmemekte ve bir kaç kamu iktisadi teşebbüsünün kendi ihtiyaçlarına göre düzenledikleri eğitim faaliyetleriyle sınırlı kalmaktadır.

Sanayide önder işçi ve bunların eğitim alanlarının tespiti, yetişkin işçi, usta, ustabaşı ve teknisyen görevlerinin tanımlanması ve çeşitli seviyelerdeki yetki ve sorumlulukların saptanması ilgili Bakanlıklarca yapılmışsa da, henüz uygulamaya etkili şekilde geçilememiştir. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığınca özellikle mesleki eğitim merkezinde yürütülen önder işçi (monitör) ve Milli Eğitim ve Çalışma Bakanlıklarınca yürütülen yetişkin işçi, usta ve ustabaşı eğitim faaliyetleri nicelik ve nitelik yönünden ihtiyaçlara cevap vermekten uzak kalmaktadır.

Aşağıda Çalışma ve Milli Eğitim Bakanlıklarınca yürütülen hizmet içi eğitim çalışmalarının sayısal durumları verilmektedir. (Tablo 442, 443)

TABLO : 442 — Çalışma Bakanlığının İşbaşında Eğitim Faaliyetleri

Yıllar	Temas edilen işyeri sayısı	Eğitilen sayısı			
		Eğitim sorumlusu	Nezaretçi	İşçi	Çırak
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1968	92	140	2 079	2 999	58
1969	99	12	592	2 420	82
1970 (*)	53	42	461	2 012	—

Kaynak : Çalışma Bakanlığı İ. İ. B. K.
(*) : 7 aylık sonuç.

TABLO : 443 — 3457 sayılı Kanun Gereğince Milli Eğitim ve Çalışma Bakanlıklarınca Birlikte Yürütülen Eğitim Çalışmaları

Yıllar	Kurs çeşidi	Açılan kurslar		Sona eren kurslar	
		Kurs sayısı	Kayıt olan	Kurs sayısı	Mezun olan
1968	Usta	25	488	25	534 (x)
	Kalfa	45	1 076	38	819
	Çırak	116	2 315	113	1 225
1969	Usta	14	279	16	206
	Kalfa	59	1 564	33	716
	Çırak	80	2 385	73	740
1970 (*)	Usta	34	1 611	19	683
	Kalfa	43	1 487	31	885
	Çırak	59	1 398	56	623
GENEL TOPLAM	Usta Kalfa Çırak	475	12 603	434	6 427

Kaynak : Çalışma Bakanlığı İ. İ. B. K.

(*) : 7 aylık sonuçlar.

(x) : Kurslar bazı hallerde bir seneyi aşmaktadır. Mezuniyetteki fazalık bir önceki yıldan ileri gelmektedir.

Hizmet içi eğitim çalışmalarının nicelik ve nitelik yönlerinden yetersizliği önemli bir sorun olarak devam etmektedir.

Sanayileşme ve şehirleşmeye uygun ve bu ihtiyaca cevap veren istihdam öncesi eğitim olanağının temelleri henüz atılamamıştır.

Sanayi ve ihzmetler kesimini kapsayan ve üretim süresi içinde daha çok teknisyen seviyesine kadar mesleklerde bir ilerlemeyi öngören bu eğitim faliyetleri dışında sevk ve idarecilik kademesinde hizmet içi eğitim faaliyetleri tümüyle etkisiz kalmaktadır. Sevk ve idarecilik alanında kademeler arası geçişleri sağlayacak bir hizmet içi eğitim sisteminin gerek kamu gerek özel kesimde uygulanması sağlanamamıştır. Genelikle kamu kesimi için bir arz kaynağı olan Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü bu ihtiyaca cevap verecek şekilde geliştirilememiştir. Bu konuda Milli Prodüktivite Merkezi ve diğer sevk ve idarecilik eğitimi ile ilgili kuruluşlar arasında gerekli işbirliği kurulamamıştır.

Kamu kuruluşlarınca açılacak hizmet içi eğitim 657 sayılı Kanunda öngörülen olanaklarını geliştirecek ve düzenleyecek genel hizmet içi eğitim planlaması ve bunun gereği eğitim birimlerinin kurulması çalışmaları Devlet Personel Dairesince ele alınmış ancak henüz sonuçlandırılamamıştır.

1971 yılı Programında hizmet içi eğitim konusunda; işbaşında eğitim alanında Sanayi, Çalışma ve Milli Eğitim Bakanlıkları arasında gerekli işbirliğinin sağlanması; istihdam öncesi eğitim ortamının gerektirdiği şartların hazırlanması, eğitim ihtiyacını duyan işverenlerin bu

faaliyetlerin gerektirdiği mali imkânların arttırılmasına katkılarının teşvik edilmesi; işbaşında eğitim faaliyetleriyle diğer yaygın eğitim ve örgün eğitim kurumları arasındaki ilişkilerin kurulması ve yüksek sevk - idareci yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi çalışmaları büyük önem taşımaktadır.

TEDBİRLER :

a. Genel :

(1) Programlarda ilkokul yatırımları için verilen ödeneklerin tümünün ilk öğretim yatırımlarında kullanılabilmesini sağlamak amacıyla 222 sayılı Kanunun değiştirilmesi için bir tasarı hazırlanarak program

(2) İlköğretim ve genel orta öğretimde, öğretmen, eğitim araç ve gereç ihtiyaçları bölgeler ve iller arası denge ilkesi ve bölgenin durumu gözönünde tutularak ayrıntılı bir program içinde tespit edilecektir.

(3) Yatılı bölge okullarının temel amaç ve görevleri gözetilerek bir gelişme programı hazırlanacak, bunun için köylerin ilk ve orta öğretim ihtiyaçlarının karşılanmasında çevrede mevcut köy ve kasabalara hizmet edebilecek alternatif çözümleri belirlemek amacıyla bir araştırma çalışması program dönemi içinde tamamlanacaktır.

(4) Bütün liselerde modern fen öğretimi programlarının uygulanabilmesi için gerekli öğretmen, teçhizat ve diğer ihtiyaçları kapsayan kademeli bir geliştirme programı hazırlanacaktır.

(5) Kız enstitülerinin döner sermayeleri yeterli seviyeye çıkartılacak ve bünyelerindeki ana okulları bu döner sermayeye bağlanacaktır.

(6) Mevcut sanat enstitülerinin sanayiin ve teknik gelişmenin gereklerine göre yeniden düzenlenmesi ve bölge ihtiyaçlarına uygun ve geçerli dallara yöneltilmesi sağlanacak, bu programa paralel olarak sanat enstitülerinden teknisyen okullarına geçme imkânları kolaylaştırılacaktır.

(7) Erkek teknik öğretim okullarında, bütün eğitim kademelerinde yararlanılacak öğretim teçhizatının yapımı çalışmaları daha yoğun bir hale getirilecek, bu çalışmaların yurt çapında koordinasyonunu sağlayacak, standartları tespit edecek ve montaj yapacak merkezin kuruluşu tamamlanarak çalışmalar hızlandırılacaktır.

Atelyelerdeki öğretim faliyetlerinin gelir sağlayıcı çalışmalara yönelmesi öncelikle gözetilecektir.

(8) Ticaret liseleri ders programları piyasa ihtiyaçlarına uygun hale getirilecek ve öğrencilere staj imkânları sağlanacaktır.

(9) Tarım eğitiminde tarım alanındaki insangücü ihtiyacı gözönünde tutularak orta kademedeki tarım eğitiminde yeniden düzenlemelere esas olmak üzere mevcut araştırmaları değerlendirici ve gelişme yönlerini tespit edici bir çalışma yapılacaktır.

(10) Adana, Diyarbakır, Bursa ve Elâzığ illerinde kurulmakta olan üniversitelerle ilgili olarak başlamış çalışmalarda fiziksel, hukukî ve akademik gelişmelerin bir arada yürütülmesini sağlayacak şekilde 1970 Yılı Programında öngörülen teşkilâtlanma gerçekleştirilecektir.

(11) Konya-Selçuk ve Samsun üniversitelerinin kurulma hazırlıkları başlatılacak diğer örneklerde olduğu gibi bu üniversitelerin arsalarının sağlanmasında mahalli katkı gereği aranacaktır.

(12) Mevcut üniversitelerin ve kamu kuruluşlarınca yeni fakülte ve yüksek okul kurma teklifleri Devlet Planlama Teşkilâtınca belirlenmiş bir veya birkaç fakültesi kurulmuş bulunan ve yeni üniversite yerlerine yöneltilecek, bu kuruluşların üniversite karakterini bir an önce kazanmaları için gerekli fakülte sayısına ulaşmaları hızlandırılacaktır.

(13) Kendi kurumlarının planlama sorunları kadar tüm yüksek öğretim seviyesinde de çalışmalar yapacak üniversite planlama büroları yeteri kadar güçlendirilecek ve çalışmaları hızlandırılacaktır. Yüksek öğretim kurumlarının sayıca artışı karşısında önemi artan koordinasyonu sağlamak amacıyla Üniversitelerarası Kurul Sekreterliği Ankara'da devamlı bir büro haline getirilecek ve üniversite planlama büroları ile ilişkileri kurulacaktır.

(14) Üniversitelerin yapı işleri ile ilgili dairelere bir bütünlük kazandırılacak, görev ve sorumlulukları açık sınırlar içinde tanımlanacak ve geliştirilecek olan Üniversite Planlama büroları ile ilişkileri kurulacaktır.

(15) Mezuniyet sonrası eğitim imkânları bu kademedeki kapasiteyi artırıcı tedbirler ve özellikle kadro tahsisleri ile desteklenecektir.

(16) Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunca, mezuniyet sonrası öğrenim yapanlara yeterli kredi verilmesi için gerekli hazırlıklar sonuçlandırılacaktır.

(17) Özel yüksek okullardaki gelişmeler, yatırımlar, kapasite artışları, öğretim kalitesi v.b. hususların Milli Eğitim Bakanlığınca yakından izlenerek durumun belli aralıklarla Devlet Planlama Teşkilâtına bildirilmesi sağlanacaktır.

(18) Özel yüksek okullar konusunda 1969 Yılı Programında öngörülen tedbirlerin bütünüyle uygulanması sağlanacaktır.

(19) Devamlı artan yurt ihtiyacını karşılamak amacıyla, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olmayan il yurtları ve çeşitli kurumlara ait yurtların kapasitelerini, sosyal ve mali şartlarını, gelişme imkânlarını kapsayan bir çalışma yapılacaktır.

(20) Bütün eğitim kademelerinde öğretim programlarının gerektirdiği asgari bina ve teçhizat ihtiyaçlarının tespiti ve buna bağlı olarak yapı ve maliyet standartlarının saptanması için devam etmekte olan araştırma Üçüncü Beş Yıllık Plan Dönemi hazırlıklarında kullanılabilecek bir süre içinde tamamlanacaktır.

(21) Eğitim Araçları ve Teknik İşbirliği Genel Müdürlüğüne bağlı kuruluşların zorunlu teçhizat ve hammadde ihtiyaçlarının ithalinde kolaylık sağlanması, ve döner sermayelerinin yeterli seviyeye çıkarılması gerçekleştirilecektir.

(22) Her kademedeki okulların fonksiyonlarını tam olarak yerine getirebilmeleri için sınıflarda ve atelyelerde normal öğrenci sayısı ve öğretmen ile ders aletleri ve malzemesi gibi gereklerin tamamlanması için bir program hazırlanacaktır.

(23) Bütün kademelerde, yıllık yatırım programlarında bulunmayan bir okulun açılmasından önce Devlet Planlama Teşkilâtının olumlu görüşü alınacaktır. Okul açma teklifleri ayrıntılı bir Program içinde gerçekleştirilerek en geç 30 Haziran'a kadar Devlet Planlama Teşkilâtına iletilecektir.

(24) Çeşitli kamu kuruluşlarınca yapılmakta olan halk eğitimi çalışmalarının planlamadan uygulama kademesine kadar işbirliği içinde yürütülmesi sağlanacaktır. Bu maksatla halk eğitimi hizmeti yapan kamu ve gönüllü kuruluşların personelini yetiştirmek ve yönetmek için eğitim programları hazırlanacak ve uygulanacaktır.

(25) 1969 ve 1970 yılları program dönemlerinde halkın okul yapımına katılması eğilimindeki gelişmelerin tespiti için bir araştırma yapılacaktır.

(26) Okuma-yazma öğretimi, ve halk eğitimi faaliyetlerini belli esaslara bağlamak amacıyla bir kanun tasarısı hazırlanarak yasama organına sunulacaktır.

(27) Yurt dışına eğitime gönderilecek elemanların kısa sürede ve yeterli olarak yabancı dil eğitimlerini sağlamak amacı ile mevcut Devlet Lisan Okulu yeniden düzenlenerek, ihtiyaçlara en iyi şekilde hizmet etmesini sağlayacak kurumlar arası bir statü, teşkilât ve imkânlara kavuşturulacaktır.

(28) Ekonomik ve sosyal kalkınmanın insan gücü ihtiyaçlarına uygun olarak gerekli nitelik ve sayıda insan gücünün eğitilmesi amacı ile II. devre orta öğretim kurumlarından üst seviyedeki eğitim kurumlarına geçiş ile ilgili düzenlemeler İkinci Beş Yıllık Planda tespit edilen politikalar dahilinde Devlet Planlama Teşkilâtı ve Milli Eğitim Bakanlığı ortak çalışması sonucu Yüksek Planlama Kurulu tasvibine sunularak uygulamaya sokulacaktır.

b. Hizmet içi eğitim tedbirleri :

(1) Çalışma Bakanlığı, İş ve İşçi Bulma Kurumu ile Sanayi Bakanlığı işgücü piyasasının ve sanayinin eğitim ihtiyaçlarını bu alandaki planın ana hedeflerine göre tespit edecek ve bu ihtiyaçları program yılı içinde Milli Eğitim Bakanlığına vereceklerdir.

(2) Milli Eğitim Bakanlığı, ilgili Bakanlıklarca sağlanan bilgilere dayalı olarak hizmet içi eğitim programlarını hazırlayacak ve iş yerlerinde uygulanacak eğitim biçimini tespit edip uygulanmasını sağlıyacaktır.

(3) İşyerleri ile eğitim faaliyetleri arasında gerekli ilişkilerin ve eğitimin işyerinde uygulanmasının kontrolu İş ve İşçi Bulma Kurumunca düzenlenecektir.

(4) Mesleki eğitim merkezleri ilgili üç Bakanlıkça tayin edilecek yetkili temsilcilerden kurulu ortak bir planlama çalışmasına ve etkili bir yönetime kavuşturulacaktır.

(5) İşçi ve işveren kuruluşlarıyla diğer mesleki kuruluşların eğitim merkezlerinde uygulanacak programlara teknik ve mali yönden ka-

(6) 3457 sayılı Kanunu değiştirecek, işyerlerinde eğitimle ilgili olarak hazırlanan kanun tasarısı yukarıdaki tedbirlerin ışığı altında yeniden gözden geçirilecektir.

(7) Devlet Planlama Teşkilâtının öncülüğünde sanayinin yoğunlaştığı bölgelerde Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, Türkiye Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Dernekleri Konfederasyonu, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Milli Eğitim, Çalışma ve Sanayi Bakanlıkları, Halk Bankası, mahallî idare temsilcileri ve özel sanayi kuruluşlarının katılması ile hizmet öncesi eğitim merkezlerinin kurulması için gerekli mevzuat, teşkilât ve program hazırlıkları tamamlanacak ve eğitim merkezlerinin inşaatlarına başlanacaktır.

(8) Gerek sanayi içinde eğitim gerek yeni başlatılacak istihdam öncesi eğitim faaliyetleri mesleğe yöneltme, rehberlik ve iş bulma fonksiyonlarıyla ilişkileri kurularak yürütülecektir.

(9) Kamu personelinin hizmet içi eğitimle yurt içi ve yurt dışında yetiştirilmeleri Milli Planın insangücü hedeflerine ve Devlet Memurları Eğitim Planında öngörülen esaslara dayanılarak hazırlanan «Sınıfların Hizmet İçi Eğitim Yönetmelikleri» ne göre yapılacaktır.

(10) Yüksek seviyede sevk ve idareci yetiştirilmesinden sorumlu Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü; Milli Prodüktivite Merkezi, Sevk ve İdareciler Derneği, Devlet Personel Dairesi, Üniversite ve Akademilerin Sevk ve İdarecilik bölümleri ve Enstitüleri ile işbirliği yaparak ihtiyaçlara uygun eğitim programları düzenleyip uygulamaya başlıyacaktır.

KÜLTÜR

DURUM :

İkinci Beş Yıllık Planın kültür açısından tespit ettiği amaçları Türk kültür değerlerini korumak, geliştirmek, yeni kültür eserlerinin yaratılmasını sağlayacak bir ortam hazırlamak, Türk kültür değerlerini yurt içinde ve dış dünyaya tanıtmak ve dünya kültür değerlerini Türk toplumuna aktarmak olarak özetlenebilir. Planın ilk üç yıllık uygulamalarını kültür muhtevasını ve eserlerini tespit, muhafaza, geliştirme ve yayma faaliyetlerinin politika, organizasyon, mevzuat, personel yönlerinden düzenlenmesi hazırlık çalışmaları olarak nitelendirmek yerinde olur.

Yukarıda belirtilen amaçlar yönünden kültür çalışmalarının başarılı olması ilgili kuruluşlar arası yakın işbirliğini gerektirdiği kadar halkın da ilgi ve katkısının sağlanmasına bağlıdır.

Eski eserlerin, tespit ve tescili çalışmaları ülke ölçüsünde kapsamlı bir proje olarak ele alınmış, önümüzdeki yıllarda uygulanabilecek bir program hazırlığı içine girilmiştir.

Folklor muhtevasının araştırılması, tespiti ve çeşitli maksatlarla istifadeye arz edilmesi ile ilgili çalışmaların programlı bir şekilde ve konunun gerektirdiği hızla gerçekleştirilebilmesi için teşkilâtlanma ve mevzuat çalışmalarının kısa bir sürede tamamlanmasına ve 1969 yılı Programında 458 sayılı tedbirle öngörülen «Millî Folklor Kurulu»nun kurulmasına ihtiyaç vardır.

Tarihi ve kültürel değerleri tespit ve tescil edilmiş olan eserlerin korunması ve restorasyonu çalışmaları mali kaynakların sınırlılığı, mevzuatın yetersizliği ve teknik olanakların geliştirilemeyişi nedenleri ile gereğince yürütülememektedir.

Bu eserlerin korunması konusunda en önemli sorunlardan biri eski eser kaçakçılığının önlenmesi ve kontrolu ile ilgili etkili tedbirlerin gerçekleştirilememiş olmasıdır.

Müzeler sayısı 1967 yılında 67 den 1970 yılında 84 e yükselmiş, ziyaretçi hâsılatında 1967 de 4 538 224 T. L. dan 6 279 736 T. L. ya artış tespit edilmiştir.

Müze ve müzecilik çalışmaları konusunda çok yönlü modern müzecilik anlayışının yerleşmesi için programlı çalışmalara ihtiyaç görülmektedir.

Bu ve yukarda belirtilen diğer konularda yetişmiş eleman eksikliği ve ilgili kuruluşlar arası işbirliği yetersizliği önemini muhafaza etmektedir.

1967 yılında 450 olan kütüphane sayısı 540 a yükselmiş, halka hizmet eden gezici kütüphane sayısı 1967 yılında 45 iken 1970 yılında 52 ye çıkmıştır.

Toplumumuza özgü kültür ve tarih değerleri bakımından önemli yazılı ve basılı eserlerin tanıtılması ve yayılması çalışmaları teşkilâtlanma ve idare güçlükleri yüzünden çok sınırlı kalmıştır.

İkinci Beş Yıllık Plan dönemi içinde 1000 temel eserlik bir kütüphanenin gerçekleştirilmesi ile ilgili tedbirler getirilmiş, ancak 1969 yılı içinde 19 eserin yayımı tamamlanmıştır. 1970 yılında eserlerin niteliğinde ve sayısında nispi bir ilerleme görülmekte ve yıl sonuna kadar neşredilecek eserlerin 50 ye ulaşması beklenmektedir. Bununla beraber öngörülen hedefin gerisinde kalınmıştır.

Dış dünyadan aktarılmakta olan eserlerin dilimize çevrilmesi, yayın ve dağıtım çalışmaları genellikle günün ihtiyaçlarına cevap vermekten uzaktır ve sayıca sınırlı kalmaktadır. Memleketimizde 2527 sayılı Kanuna göre çeşitli amaçlarla derlenen ve Türkiye Bibliyografyasında belirtilen kitap sayıları 1968 yılında 5 282, 1969 yılında 5 430 dur. 1968 yılında neşredilen dergi ve gazete sayısı 2 347 den 1969 yılında 2 453 e yükselmiştir.

İkinci Beş Yıllık Plan döneminin son iki yılı kültür faaliyetlerinde kantitatif hedeflerin tespiti ile ilgili hazırlık çalışmalarına; kültür muhtevası ve unsurları ile ilgili çeşitli araştırmalar, incelemeler, bilgi toplanmasına ilişkin çalışmaları ve bu konuda çeşitli kuruluşlararası işbirliği çerçevesi içinde gerekli organizasyon ve mevzuat düzenlemeleri yapılmasına; eski eserlerin tespit ve tescili, muhafazası, restore edilmesi ve istifadeye sunulması ile ilgili çalışmalarda kuruluşlararası işbirliğine, bunun için gerekli organizasyon ve mevzuat sorunlarına; bu çalışmalarla ilgili yetişkin eleman ihtiyacının tespiti, bu ihtiyacı karşılayacak imkânların sağlanmasına; bugüne kadar beklenilen ölçüde geliştirilememiş olan gençlik ve halka dönük kültür faaliyetlerinin kültür değerlerini tanıtma, yayma, geliştirme çerçevesi içinde müzesi, kütüphanesi, eğitim ve her türlü sanat faaliyeti ile merkezi kademede hazırlanacak halk eğitimi programları şeklinde düzenlenmesine önem verilecektir.

TEDBİRLER :

1. Eski ve çağdaş Türk kültürüne ait eserleri ve araştırmaları kültür bütünlüğüne uygun bir görüşle tespit ve yayın yolu ile yurt içinde ve dışında tanıtma çalışmalarının bu konuda ilgili kuruluşların işbirliği ile yürütülmesi için bir program hazırlanarak program döneminde Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir.

2. Bin temel eser serisinin geçmiş yıllardaki gecikmeyi giderecek şekilde yayınlanmasının sağlanması için bu faaliyet bütün yönlerini kapsayan bir proje içersinde belirlenerek program döneminde Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir.

3. Çağdaş medeniyet ve insanlık değerlerinin tanıtılıp benimsetilmesi için dünya fikir ve sanat eserlerinin tanıtılmasını sağlayacak ve bu konuda çeşitli çalışmaları birleştirecek bir tercüme programı düzenlenip yürütülecektir.

4. Millî kültür ve sanat alanlarında bilimsel araştırma ve inceleme konularına yönelecek bir sanat ve bilim kuruluşuna nüve teşkil edecek ve özellikle Türk dili ve tarihi araştırmalarına eğilecek olan bir Türk Akademisinin kurulması amacı ile ilgili üniversite, bakanlık ve Türk kültürü araştırmaları ile ilgili kamu ve özel kuruluş mensuplarından bir komisyon teşkil edilerek gerekli mevzuat ve teşkilâtlanma hazırlıkları program dönemi içinde tamamlanarak Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir.

Ayrıca bir Türkçe sözlük ve imlâ kılavuzu hazırlıkları ele alınacaktır.

5. Eski eserlerin tespit ve tescili ile ilgili olarak hazırlanmış olan proje, eski eserlerin korunması ve değerlendirilmesi ve eski eser kaçakçılığının önlenmesi çalışmaları ile bir arada yürütülecek ve bu amaçla üniversite ve kamu kuruluşları ilgili uzmanlarından meydana gelen bir çalışma grubu kurulacaktır. Bu çalışma grubunun görevi tespit ve tescili yapılmakta olan eserlerin turizm bakımından da değerlendirilmesi ve eser kaçakçılığını önleyici tedbirlerin alınmasını ve uygulanmasını sağlamak olacaktır.

6. Eski eser kaçakçılığının önlenmesi ile ilgili mevzuat organizasyon tedbirlerine ilâve olarak mahallî kademelerde mülkî idare amirleri, yardımcıları ve ilgili görülecek diğer personelin kısa sürelerle bu konuda yönetilmeleri için kurs ve seminerlere devam edilecektir.

7. Kültür programlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında gözetilecek ekonomik ve sosyal kalkınma çabalarının gerektirdiği yaygın eğitim ihtiyaçlarını, amaçlarını, konularını, metod ve tekniklerini tespit edecek bir inceleme yapılacaktır.

8. Dış ülkelerde yeni Türk kültür merkezleri kurulması ve mevcutların geliştirilmesi için gerekli programın hazırlanması çalışmalarına hız verilecektir. Bu maksatla, konunun kültürel, idarî, malî, personel, mevzuat v.b. yönlerini kapsayan bir proje Devlet Planlama Teşkilâtının işbirliği ile program dönemi içinde hazırlanarak uygulamaya geçilecektir.

9. Folklor değerlerinin tespiti, korunması, değerlendirilmesi, geliştirilmesi ve tanıtılması ile ilgili çalışmaların koordine edilmesi ve teşkilâtlandırılması amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı Kültür Müsteşarlığı başkanlığında Millî Folklor Enstitüsü, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Millî Kütüphane Genel Müdürlüğü, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlar ve Basın Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğü, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, TRT, ilgili üniversite fakülte ve kürsü mensupları ve temsilcilerinden meydana gelen bir «Millî Folklor Kurulu» kurulacaktır.

10. Tiyatro hizmetlerinin yurt sathında dengeli dağılımını temin etmek amacı ile 5 er yıllık dilimleri içine alan bir program yapılacak, ilk 5 yılın programı yıllar itibariyle tespit olunacaktır. Bu maksatla organizasyon, eleman, finansman, mevzuat v.b. konularda gerekli çalışmalar yapılarak hazırlanacak projeler program dönemi içinde Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir.

Kısa vadede mevcut resmî ve özel salonların bu maksatlar için en iyi şekilde değerlendirilmesi öncelikle ele alınacaktır.

11. Türkiye'nin kültürel yapısı ile ilgili istatistik bilgilerin toplanması ve Üçüncü Beş Yıllık Plan Kültür Sektörü ilke ve hedeflerine ışık tutacak şekilde derlenmesi çalışmalarına hız verilecektir.

12. Kültür muhtevası ve unsurlarının araştırılması, incelenmesi, tespiti, muhafazası ve restorasyonu ile ilgili bütün dallarda ve her kademede eleman ihtiyacı tespit edilecek ve bu ihtiyacın karşılanması için gerekli eğitim imkânlarının sağlanması bir program içinde ele alınacaktır.

13. Türk müziğinin tarihî açıdan bugüne kadarki gelişme safhalarını ortaya koymak üzere bir araştırma yapılacaktır.

14. Geleneksel Türk sanat dallarının tespiti için özel bir çalışma yapılacaktır. Bu çalışmada kaybolmaya yüz tutmuş olan dallara öncelik verilecektir.

15. Türk filmciliğinin kültür hayatına katkısını artıracak yönde geliştirilmesini sağlayacak bir teşvik ve destekleme sistemi kurulacak ve uygulamanın esasları bir yönetmelikle tespit edilecektir.

GENÇLİK

DURUM :

İkinci Beş Yıllık Plan gençlik sorunlarının bir bütün içinde ele alınmasını öngörmüş ve üç yıllık uygulamalara yön veren tedbirler daha çok organizasyon, işbirliği ve ortak faaliyet programları üzerinde yoğunlaşmıştır.

Gençlik sorunları köyde ve şehirde yaşayan, okuyan ve okul dışı gençlerin kişisel ve toplu sorunları olarak incelenmiştir. Toplumumuzda sosyo-ekonomik yapı değişmeleri sonucu yoğun nüfus hareketliliği ve kitle haberleşme araçlarının gittikçe yaygınlaşması genç kuşakları hazırlıklı olmadıkları yeni değer sistemleri, yaşama düzenleri ile karşı karşıya bırakmaktadır. Bu farklılıklar ve karşılaşmalar genellikle hızlı bir sosyal değişmenin hem sebebi hem de sonucu olarak kabul edilmektedir. Bu değişmenin sarsıntısını en büyük ölçüde hisseden yaşları 14-24 arasında bulunan genç nüfustur. Gençlik yaşları biyolojik ve psikolojik değişmeler dolayısiyle yeni değerler ve görüşlere karşı özel bir hassasiyet geliştirmektedir. Bu yaşlar aynı zamanda kişinin sosyo-kültürel etkilere ve eğitime en açık olduğu yaşlardır. Bu nedenlerle gençliği bir biyolojik, psikolojik ve sosyolojik vakıa olarak incelemek, huzursuzluklarını gidermek, ihtiyaç duydukları denge ve güvenliği sağlamak için yeni ideallere bağlanmak hususundaki eğilimlerini iyi değerlendirmek gereği ortaya çıkmaktadır. Bu devrede gençlere yol göstermek eğitim ve öğretim kurumları ile meslek ve iş kolu seçiminde yardımcı olacak rehberlik, her türlü maddi ve manevi desteği sağlayacak sosyal, kültürel ve sportif amaçlı faaliyetlere ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç ve genellikle milli eğitim politikası ve hizmetleri ile olan ilişkileri son yıllarda daha açık olarak görülmektedir. Bu itibarla gençliğe yönelmiş bütün hizmet ve programların önleyici ve koruyucu olduğu kadar geliştirici olması gerekmektedir.

Geçen program döneminde bu açıdan eğitim sistemi ile ilgili reform ve reorganizasyon çalışmaları başlamış, orta öğretim kurumlarında hayata hazırlanma ve yüksek öğretime geçiş kademelerini bir bütünlük içinde ele alan bir yaklaşım belirmiştir. Özellikle bu yaşlardaki öğrencilere kendi istidat ve kabiliyetlerine uygun meslek ve iş kollarını seçmekte yardımcı olacak yol gösterici hizmetlerin sağlanması ile ilgili çalışmalar bir ölçüde başlamıştır.

Gençlik sorunları ile ilgili araştırma ve incelemeleri yapmak, sosyal, kültür ve spor faaliyet programları hazırlamak, uygulamak, ilgili eğitim, öğretim hizmetlerini yerine getirmek ve bu konularla ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak üzere bir Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulmuştur. Tüm olarak gençlik sorunlarına sahip çıkılması amacı ile kurulmuş olan bu Bakanlığın spor faaliyetleri yanında sosyal ve kültürel programlara da gerektiği kadar yer verilmesini sağlaması beklenmektedir.

Gerek köy gerek kent gençliğinin sorunları ve bunların temel ne-

denlerini tespite yönelmiş araştırmaların sınırlılığı bu konularda başlıca darboğazı teşkil etmektedir.

Okul içi beden eğitimi ve sağlık hizmetleri konularında yeterli organizasyon ve personel yetiştirme tedbirleri gerçekleştirilememiştir.

Boş zamanların değerlendirilmesi faaliyetleri, gençlik teşkilâtları, gençlik ve eğitim sorunları ile olan ilişkileri konularında araştırma ve düzenleme çalışmaları yeterince yapılamamıştır.

Program döneminde gençlik sorunları ile ilgili çalışmaları,n özellikle milli kademede Gençlik ve Spor Bakanlığının konunun kapsamı ve diğer sektörlerle ilgisi gözönünde tutularak, etkin bir organizasyona kavuşturulması; gençlik sorunları, bunların temel nedenleri ve ihtiyaçları belirleyecek araştırmaların başlatılması; gençlik sorunları ile ilgili kısa sürede sonuç alınabilecek konularda kuruluşlar arası ortak uygulama programlarının hazırlanması; özellikle orta öğretim ve yüksek öğretim kademelerinde rehberlik hizmetlerinin düzenlenmesi önem kazanmaktadır.

TEDBİRLER :

1. Gençlik ve Spor Bakanlığının ve kuruluşlarının fonksiyonel esaslara göre kurulması ve yeniden düzenlenmesini sağlayacak mevzuat, teşkilât ve personel ihtiyacı ve eğitimi konularındaki çalışmalar sonuçlandırılacaktır.

2. Köy gençlerinin köyün değişen ekonomik ve sosyal hayatına uyumlarını sağlayacak yaygın eğitim, kültür ve spor faaliyetlerinin geliştirilmesi konusundaki ilgili kuruluşların ortak çalışmaları sonucunda hazırlanmış olan programlar uygulanacaktır. Çalışmaların devamlılığını ve kazanılan yeteneklerin değerlendirilmesini sağlayacak mahalli teşkilâtlanma şekilleri üzerinde çalışmalar sonuçlandırılacaktır.

3. Köy gençleri için yakın şehirlerde, küçük şehirlerdeki lise ve dengi okullar gençliği için büyük merkezlerde Milli Eğitim Bakanlığınca ilgili kuruluşlarla işbirliği sağlanarak öğretici sosyal ve kültür faaliyetlerini kapsayan gezi ve programlar düzenlenecektir.

4. Okul öncesi ve okul çağındaki çocuklara yönelmiş sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi ile ilgili olarak Milli Eğitim ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları arasında ortak çalışma sonucu bu konudaki sorunlara ve alınması gereken tedbirlere ışık tutan bir inceleme hazırlanacak program dönemi içinde Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir.

5. Orta öğretim kademelerinde okul içi ve okul dışı sosyal faaliyetler ve eğitim çalışmaları bir bütün içinde ele alınacak, okul dışı zamanların bu açıdan değerlendirilmesi için Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığının ortak çalışması ile programlar hazırlanacak ve bu programların uygulanmasına geçilecektir.

6. Büyük şehirlerde kurulma hazırlıklarına girişilmiş olan «Gençlik Merkezleri» devamlı eğitici ve sosyal faaliyetlere açık olarak teşkilâtlandırılacaktır.

Okul dışı gençliğin her zaman için yararlanabileceği rehberlik ve yöneltme hizmetleri bu gibi merkezlerde organize edilecektir.

7. Yüksek öğrenim gençliğinin çeşitli yurt, kredi, burs, beslenme, sağlık ve genellikle boş zamanlarının değerlendirilmesi sorunları ile ilgili ayrıntılı bir inceleme eğitim programları da dikkate alınarak Gençlik ve Spor Bakanlığınca başlatılacaktır.

SPOR

DURUM :

Ülkemizde sporun geliştirilmesi, gençlerin ve yetişkinlerin dengeli fizik ve karakter yapısına sahip olmalarına yardım edecek spor faaliyetlerinin artırılması ve yaygınlaştırılması hedefleri İkinci Beş Yıllık Plan döneminin ağırlık noktalarını teşkil etmektedir. Bu hedeflerin ışığında spor sorunlarını bütün olarak ele alabilecek bir teşkilâtlanma ve ihtiyaç duyulan elemanların yetiştirilmesi, halka ve gençliğe bütün spor faaliyetlerinden faydalanma imkânlarının hazırlanması, spor programlarının geliştirilmesine paralel olarak spor sağlığı konuları üzerinde durulmuştur. Spor tesislerinde maliyet standartlarına uygunluk ve kaynakların bölgeler, spor dalları ve hizmet grupları arasında dengeli dağılımı ve yeni kaynakların bulunması konularında çalışmalara başlanmıştır.

Bu konuda millî ölçüde teşkilâtlanma sorunu Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması ile ele alınmıştır. Bu teşkilâtlanmaya paralel olarak spor öğretmenlerinin ve ihtiyaç duyulan diğer elemanların yetiştirilmesi konusunda çalışmalar yapılmaktadır.

Kamu kuruluşlarına ait spor tesislerinin bir envanteri hazırlanmış, böylece gençliğin ve yetişkinlerin faydalanabilecekleri kullanılmayan kapasitelerin tespiti imkânları sağlanmıştır. Ancak bu konuda İkinci Beş Yıllık Planın öngördüğü, büyük spor tesisleri yerine semt spor tesislerinin yapılması ve bu tesislerin diğer sosyal faaliyetlere yer veren kültür merkezleri halinde geliştirilmeleri politikası ile ilgili hazırlıklar yerine getirilememiştir.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'ne tahsis edilen spor yatırımlarının 1968 yılında yüzde 87.3 ü, 1969 yılında yüzde 88.6 sı ve 1970 yılında yüzde 90.2 si seyir sporuna tahsis edilecek tesislere ayrılmıştır. Bu durumda spor yatırımları Planda öngörüldüğünün aksine seyircili tesislerin oranının artması şeklinde gelişmektedir. Gençliğin boş zamanlarını değerlendirecek şekilde Planda öngörülen tipte spor tesislerinin yapılamamış olması amatör spor faaliyetlerinin beklenen ölçülerde gelişmemesine sebep olmuştur.

Okul ve üniversitelerdeki spor faaliyetleri sınırlı kalmış ilgili kuruluşlar arası işbirliği ve teşkilâtlanma gerçekleştirilememiştir.

Spor kulüplerinin ülke sporunun geliştirilmesinde yaygın spor faaliyetlerine önem vermelerini ve çok sayıda spor dallarına yöneltilerek sosyal ve kültürel alanlarda da hizmet görmelerini gerçekleştirebilecek idari ve hukuki çerçeve sağlanamamıştır. Amatör spor kulüplerinin profesyonel dalları sayılarının, faaliyetlerinin ve profesyonellikle ilgili hususların yeniden düzenlenmesi gibi sorunlar gerekli şekilde ele alınamamıştır.

1971 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı ve kuruluşlarının fonksiyonel esaslara göre düzenlenmesi çalışmaları; beden eğitimi öğretmeni, spor

hekimi, spor idarecisi, antrenör, monitör, hakem ve diğer çeşitli elemanların yetiştirilmesi ile ilgili eğitim imkânlarının geliştirilmesi; spor faaliyetlerinin günlük hayatın bir parçası haline gelerek çeşitli sosyal ve kültürel programlarla bir arada boş zamanların değerlendirilmesine yöneltilmesi; amatör spor kulüplerinin profesyonel dallarındaki aşırı ve kâr amaçlı gelişmelerin önlenmesi ile memleket sporunun ve yaygın spor faaliyetlerinin gelişmesine katkıda bulunacak şekilde yöneltilmesi önem kazanmaktadır.

TEDBİRLER :

1. Yurdumuzda sporun yaygın bir hale getirilmesi ve her yaştaki insanın aktif olarak katılacağı geliştirici bir faaliyet olarak teşvik edilmesi, spor tesisleri ve eğitim kurumları içinde mevcut imkânların gençlik ve halkın ortak yararlanmalarına sunulması ile ilgili genel esaslar tespit edilecektir.

2. Mevcut kapasite ve ihtiyaçlar dikkate alınarak semt spor tesislerinin yapılmasına önem verilecektir. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumlarıyla işbirliği yapılarak yeni tesislerin öğretim kurumlarının yakınında olmasına dikkat edilecek öğrencilere ve halka açık olarak işletilmesi sağlanacaktır. Devlet Planlama Teşkilâtının onayından geçmeden spor tesisleri yatırımları yapılmayacaktır.

3. Şehirde ve köyde mahallî spor faaliyetleri ve semt gençlik kulüplerinin kurulması desteklenecek, gençliğin boş zamanlarının sosyal, kültür ve spor faaliyetleri ile değerlendirilmesi için gerekli yardım ve rehberlik sağlanacaktır. Bu amaçla gençlik liderleri ve spor monitörleri yetiştirilmesine önem verilecektir.

4. Amatör spor faaliyetlerinin geliştirilmesi ile ilgili her türlü teşvik aracı üzerinde durulacak, bu konuda organizasyon, amaç, hedef ve çalışma esasları tespit edilerek mahallî halk desteği ve kamu ortak imkânlarından yararlanacak pilot programların uygulanmasına geçilecektir.

5. Amatör spor kulüplerinde futbol dallarının profesyonellik şartlarını tespit eden tüzüğün yeniden düzenlenmesi ve profesyonel sporun kendi ihtiyaç ve sorunlarına eğilerek spor tesislerini yapmaları için gerekli tedbirlerin alınması ile ilgili çalışmalar hızlandırılacaktır.

6. Güreşin geleneksel millî bir spor dalı olarak teşvik edilmesi ve geliştirilmesi ile ilgili bir program hazırlanacaktır. Bu program okul içi ve okul dışı amatör spor faaliyetlerini kapsayacak güreş sporunun kısa sürede milletlerarası ölçüde başarılı bir seviyeye getirilmesi ile ilgili tedbirleri ihtiva edecektir.

7. Hizmete açılmış bulunan spor tesislerinin herhangi bir kulübe tahsisinin önlenmesi ve bunların rasyonel bir şekilde işletilmesini sağlamak amacıyla modern işletme yönetmelikleri düzenlenecek; buralarda görevlendirilecek elemanlar tesislerin işletmeciliğini yapabilecek nitelikte yetiştirilecektir.

BİLİM, TEKNOLOJİ VE ARAŞTIRMA

1. DURUM :

Gelişme döneminde, sınırlı bilim güç ve kaynaklarının en verimli şekilde kullanılarak, iktisadi kalkınma ve sosyal gelişmenin gerektirdiği bilim ve araştırma çabaları üzerinde yoğunlaştırılması politikası benimsenmiş ve bu tip çabaların genel çerçevesi İkinci Beş Yıllık Planda belirtilmiştir.

Araştırma ihtiyaçları, üniversiteler, bakanlıklar ve bunlara bağlı kuruluşlar ve özel sektörden doğmakta ve Türkiye dışındaki imkânların da eklenmesiyle yine bu kesimlerdeki faaliyetlerle karşılanmaktadır.

Tarım, sanayi, inşaat ve hizmetler sektörlerinde kullanılacak teknolojilerin tespiti, bilim ve araştırma faaliyetlerinin bu teknolojilerin gerçekleştirilmesini sağlayacak şekilde yönlendirilmesine imkân verir. Yukarıda söz konusu olan sektör politikaları ile birlikte devletin yatırım, istihlâk, istihdam, eğitim ve dış ticaret gibi politikaları ile bilim politikasının yakın ve karşılıklı ilişkileri vardır.

Bu ilişkiler içinde, tüm sektör politikalarının tayin edildiği Kalkınma Planlarının fonksiyonu önemli ve etkilidir. Planlar ve yıllık programlarda, sektörler ve alt sektörler itibariyle tespit edilecek ve önemleri, öncelikleri ve türleri belirtilecek somut «Araştırma Programları», bu ilişkilerin değerlendirilmesine imkân verir ve araştırmaları yapacak kurum ve kişilerin zamanında ve yeterli bilgi edinmelerini sağlar.

1969 yılı araştırma ve geliştirme faaliyetleri cari harcamaları 400 milyon T.L. sı civarındadır. Söz konusu harcamaların GSMH deki payı binde 3.7 olup, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında öngörülen binde 6 oranına ulaşılamamıştır.

Yapılan çalışmalar, planlı dönemden bu yana, araştırma yapma veya yaptırma konusunda özel sektörde, mevcut bazı çalışmalardan öte, önemli bir gelişme olmadığını göstermektedir.

Üniversiteler ve kamu sektöründe ise, organizasyon, istihdam ve araştırma teçhizatı gibi ana konularda mevcut tıkanıklıkların giderilmesi mümkün olmamıştır.

Son yıllarda, üniversitelerde, iktisadi kalkınmaya dönük araştırmaların yapılması konusunda bazı teşkilâtlanmalar olmuştur.

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu tarafından kurulmakta olan Marmara Bilimsel ve Endüstriyel Araştırma Enstitüsü ile ilgili ön hazırlıklar tamamlanmış olup inşaat başlamıştır.

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun sanayiin araştırma ile çözümlenebilecek problemlerini ortaya çıkarıp, bunlara çö-

züm yolu bulma konusunda uyguladığı çalışma şekli, kurumun sanayi kesimi ile yapmaya başladığı işbirliği ve yol göstericiliği konusunda olumlu bir gelişmedir.

1970 yılı içinde Devlet Planlama Teşkilâtınca başlanmış bulunan Sosyal Bilimler Alanında Araştırma Potansiyelini Tespit Araştırması, sonuçlanmak üzeredir. Araştırmanın bulguları, araştırma birimleri ve araştırıcıların karşılaştıkları sorunların çözülmesinde, sosyal araştırma ile ilgili boşlukların doldurulmasında ve mevcut potansiyelin daha etkin çalışır bir hale getirilmesinde esas olacak temel prensipleri ortaya koyacaktır.

Yetişmiş insangücünün dış ülkelere göçü konusu önemini muhafaza etmiştir. Türkiye dışına göç etmiş bilim adamlarımızın (Tıp doktorları hariç, doktora ve üstü seviyelerdeki) sadece yüzde 23 ünün akademik ünvanının olmayışı ve profesör, doçent ve yardımcı profesör seviyesindeki bilim adamları sayısının toplam göç içindeki yüzde 62 gibi yüksek oranı, bu konuda dikkatleri üniversitelerimiz üzerine yoğunlaştırmaktadır.

Bilim politikasının Kalkınma Planı hedeflerini gerçekleştirecek şekilde tespiti ve uygulanması, bilimsel araştırma ve yeni teknolojilerin kalkınmayı destekleyecek yönde kullanılması, bilim ve teknoloji konusunda milletlerarası işbirliğinin geliştirilmesi, ihtiyaç bulunan alanlarda bilim adamı yetiştirilmesi ve istihdamı, organizasyonda mevcut aksaklıkların giderilmesi, araştırmalara yeterli para ve teçhizatın sağlanması gibi konular ağırlık taşımaktadır.

Birinci ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planlarında yurt dışına 3000 er kişi gönderilmesi öngörülmüş olmasına rağmen 1969 yılına kadar doktora öğrenimi yapmak üzere ancak 602 öğrenci yurt dışına gönderilmiştir.

2. TEDBİRLER :

a. Genel :

(1) İktisadî kalkınma ve sosyal gelişmenin gerektirdiği araştırma ihtiyaçlarının bir bütün halinde ortaya konabilmesi için, uzun ve kısa vadede gerekli görülen araştırma ihtiyaçları, Bakanlıklar ve diğer kamu kuruluşlarınca tespit edilecektir. Bu ihtiyaçlar Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından her sektör ve alt sektör için, konusu, önemi, önceliği ve türü belirtilerek hazırlanacak «Araştırma İhtiyaç Programı» içinde yer alacaktır.

(2) Üniversitelerin ilgili fakültelerinde, doktora dahil olmak üzere, tez konularının seçiminde, sanayiin ve sosyal gelişmenin araştırmaya ihtiyaç gösteren problemlerine öncelik verilecektir.

(3) Kamu sektöründeki araştırma kurumları çalışmalarını, uygulamayı hedef alan ve pratik bir amaca yönelmiş «Uygulamalı Araştırmalarla », temel ve uygulamalı araştırmalardan elde edilen sonuçların, faydalı malzeme, araç-gereç, mamul, sistem ve imalât usulleri-

nin meydana getirilmesi veya eldekilerin daha da geliştirilmesi yolunda kullanılmasını sağlayan «Geliştirme araştırmaları» üzerinde yoğunlaştıracaklardır.

(4) Dünyada bilim alanında, memleketimizin katkıda bulunabilme imkânlarının olduğu hallerde ülkemize herhangi bir şekilde fayda sağlayacağı umulan araştırmalar desteklenecektir.

(5) Marmara Bilimsel ve Endüstriyel Araştırma Enstitüsünün çalışma alanlarının kapsamı ve fonksiyonlarının zamana bağlı olarak tanımlanması, endüstri, üniversiteler, araştırma kurumları ve diğer kuruluşlar ile ilişkileri konusunda uygulayacağı çalışma şekli Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu tarafından etraflı olarak geliştirilecektir.

(6) Özel sektörde, sanayi kesiminin araştırmaya yönelmesini teşvik etmek amacı ile, araştırma çabalarının hangi yol ve metotlarla desteklenebileceği konusu Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunca bir proje çerçevesinde incelenecektir.

(7) İktisadi ve Sosyal Araştırmalar Kurumu kurulacaktır.

(8) Kamu sektöründe teknik bilgi ve patent ithalinde ilgili kuruluşlarca, ön hazırlıklar sırasında Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun görüşü alınacaktır.

(9) Kamu sektöründeki araştırma kuruluşları amaçlarını, yapı ve fonksiyonlarını açıklayan tanıtma broşürleri ve faaliyetlerini gösteren belli sürelerde yayınlanan bültenler hazırlayacak ve ilgili bütün kuruluşlara dağıtacaktır.

(10) Araştırma yapmak veya yaptırmak üzere kurulmuş olan vakıfların çalışmaları değerlendirilerek, gerekli görülenler desteklenecektir.

(11) Kuruluşlarda araştırma amacı ile kullanılabilecek mevcut makina ve teçhizatın tam kapasite ile kullanılmasını sağlamak üzere, bu makinalara sahip olan kamu ve özel sektör kuruluşları arasında işbirliği, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu tarafından sağlanacaktır. Kurum bilgi işlem makinaları kullanan veya kullanmayı düşünen kuruluşların idarecilerine bilgi işlem sistemlerinin kurulması ve kullanılması konularında gerekli olan bilgileri vermek üzere seminerler ve kurslar düzenleyecektir.

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu bilgi işlem makinaları merkezlerinin meydana getirilmesi imkânları, konusunda bir inceleme yapacaktır.

(12) Teknik eserlerin dilimize çevrilmesinde tekrarların önlenmesi, kaynakların en iyi şekilde değerlendirilmesi, eserlerde terim birliğinin sağlanması, bilim politikasına uygun ve kalkınma içinde öncelik taşıyan eserlerin çevirilerinin ön plana alınması, telif hakları konusunun tek elden halledilmesi, dil ve çeviri doğruluğu yanı sıra bilimsel doğruluğa önem verilmesi ve dilimize çevrilmiş ve çevrilmesi programlanan eserlerin kataloglarının basılması için konu ile ilgili çalışmalar özel bir proje çerçevesinde yürütülecektir.

(13) Teknoloji alanında, dünyadaki gelişmeler ve yenilikler Bakanlıklar ve kuruluşlarca yakından izlenecek, bunlardan Türkiye'nin bünyesine uygun olanların uygulama alanına sokulması sağlanacaktır. Bu konudaki çalışmalar, özellikle teknolojiyle ilişkisi olan Bakanlıklar ve kuruluşlarda mevcut bulunan veya kurulacak araştırma bürolarınca yürütülecektir.

b. Bilim adamı yetiştirilmesi ve istihdam ile ilgili tedbirler :

(1) İktisadi, sosyal ve bilimsel gelişmenin gerektirdiği sayıda bilim adamı yetiştirilecektir. Meslekler göre ayrıntılı olarak bilim adamı ihtiyaçları uzun vadeli ve yıllık programlar halinde Devlet Planlama Teşkilâtınca ilgili kuruluşlarla birlikte tespit edilecek ve Planlar ve Yıllık Programlarda belirtilecektir.

Bu ihtiyaçların ne kadarının yurt içinde bilim adamı yetiştirme imkânları ile, ne kadarının yurt dışında yetiştirilerek karşılanacağı yine Devlet Planlama Teşkilâtınca ilgili kuruluşlarla işbirliği yapılarak programlanacaktır.

(2) Yurt içinde «Üniversite üstü eğitim» bursu ve kredisi veren kuruluşlar, bu imkânları sayıca artıracak ve ödenekleri, öğrencilerin kendilerini bilimsel çalışmalara verebilecekleri seviyeye çıkaracaklardır.

(3) Yurt içinde mevcut ve yeni kurulacak yüksek öğretim kurumlarında «Üniversite üstü eğitim programları», geliştirilecek ve desteklenecektir.

(4) Yabancı ülkelerde «Üniversite üstü eğitim» görmek üzere müsabaka imtihanını kazananlardan, bir kurum hesabına gitmeyenlerin yurt içindeki mevcut ve yeni kurulmakta olan yüksek öğretim kurumları ile asistan olarak ilişkilerinin kurulması sağlanacaktır. İmtihanı kazananların ilgili oldukları kurumlarla ilişkileri kesilmeyecektir. Bu konuda gerekli mevzuat değişikliği yapılacaktır.

(5) «Üniversite üstü eğitim» görmek üzere yabancı ülkelere yurt içinden sağlanan imkânlarla öğrenci gönderilmesi programından Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur. Ancak Bakanlık, öğrencilerin akademik faliyetlerinin düzenlenmesi için, üniversite temsilcilerinden meydana gelen, daimi bir teknik kurul kuracaktır. Bu kurul Bakanlığa karşı aşağıdaki görevleri yerine getirmekten sorumlu olacaktır.

(a) Bilimsel insangücü ihtiyaçlarımızın ortaya koyduğu alanlarda, hangi yabancı ülkenin, hangi üniversitesinde eğitim yapılabileceğinin tespiti,

(b) Öğrenci müfettişlerinin hizmetlerinden de yararlanarak, bu üniversitelerle temas kurulması ve öğrencilerin üniversitelere kabulünün sağlanması,

(c) Üniversitelerin kürsü seviyesinde görüşleri alınarak tez alanlarının seçilmesinde öğrencilere rehberlik ve yardım edilmesi,

(d) Yabancı ülkede esas öğrenime başlayan her öğrenci için, öğ-

renci müfettişliklerince hazırlanan ve öğrenimin şekil ve süresini tespit eden «Öğrenim Planları» için Milli Eğitim Bakanlığına görüş verilmesi,

(e) Öğrenci müfettişlikleri kanalı ile ilgili yabancı üniversitelerden alınacak raporlara dayanarak, öğrencinin bilimsel çalışmalarının ve başarı durumunun değerlendirilmesi,

(f) Yabancı ülkede öğrenimde bulunan öğrencilerle, özellikle mezuniyetten hemen önceki yıl veya sömestrede yakın ilgi kurularak, Türkiye'de çalışma hayatına intikallerine yardım ve öğrenim yaptığı konuda Türkiye'deki bilimsel gelişmelerden haberdar edilmesi,

(6) Yabancı ülkeye gitmeden ve Bakanlıkla taahhütname imzalamadan önce gideceği üniversitenin öğretim sistemi, eğitim programının muhtemel konusu, öğrenci müfettişlikleri, üniversite teknik kurulu ve Milli Eğitim Bakanlığı ile ilişkileri, eğitim programının tamamlanmasından sonra istihdam olanakları, alanları ve şartları gibi konularda Milli Eğitim Bakanlığınca öğrenciye bilgi verilecektir.

(7) İmtihanları kazanan öğrencilerden, gideceği yabancı ülkede eğitimi ile ilgili yabancı dili bilmeyenler veya bilgisi yeterli olmayanların yabancı dili, yoğun bir dil öğrenimi programı ile Türkiye'de öğrenmeleri ve dış ülkede sadece kısa intibak kursları almaları sağlanacaktır.

(8) Türkiye içinde ve dışında «Üniversite üstü eğitim» görmek üzere yerli ve yabancı kaynaklardan faydalananlar ve yabancı memleketlere gönderilenler için mecburi hizmet kefalet, teminat, faiz ve tazminat gibi müesseselerin, faydalananlar ve verenler yönünden fayda ve zararlarını ortaya koyacak bir çalışma, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunca yapılacaktır.

(9) Öğrenci müfettişliklerinin sayı ve kadroları yabancı ülkelerdeki öğrenci sayısına göre öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde her yıl yeniden düzenlenecektir.

(10) Yurt dışında çalışan Türk bilim adamlarına ihtisas alanları ile ilgili, Türkiye'deki kurumlar ve çalışma şartları hakkında bilgi verilecek, bunlar hakkında sistematik bilgi toplanacak, kendileri ile kurumlar arasında temas sağlanacak ve bilimsel dergi ve yayınlar gönderilecektir.

(11) Üniversitelerce, yurt dışında bulunan bilim adamlarımızın ziyaretçi öğretim üyesi olarak davet edilmesine önem verilecek, bu elemanların geçici görev ve bilimsel toplantılara katılmaları sağlanarak Türk bilim ve meslek çevreleri ile ilgileri kurulacaktır.

c. Hizmet içi eğitimle ilgili tedbirler :

(1) Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, kamu kesimi için, ilgili kuruluşların eğitim birimleri ile ilişki kurarak, araştırma yapan ve yapması gereken kuruluşlardaki idarecileri ve araştırmacıları, yıllara göre gelişen bir programla, araştırma kavramı, projesi, metodu, organizasyonu, elemanı, uygulanması, dış ülkelerdeki gelişmeler gibi konularda, belirli bir disiplin içinde yetiştirmeye ve araştırma fikrine alıştırmaya dönük Programın uygulanmasına devam edecektir.

(2) Üniversiteler, özellikle sosyal konularda çalışan araştırmacılar için, araştırma tekniği ve metodu konularında dünyadaki en son gelişmeleri öğretmeyi sağlayacak geliştirme kurs ve seminerleri düzenleyeceklerdir. Araştırma, tekniği ile ilgili neşriyatın tercüme ettirilerek araştırmacılara ulaştırılması sağlanacaktır.

(3) Hacettepe Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Istanbul Teknik Üniversitesi ve Istanbul Üniversitesinde bilgi işlem makinaları sistem analizcileri ve programcıları yetiştirmek üzere eğitim yapılacak ve halen çalışmakta olanların yetiştirilmesi için kurslar tertiplenmesi teşvik edilecektir.

MİLLETLERARASI İŞBİRLİĞİ VE BİLİMSEL VE TEKNİK DAYANIŞMA

1. DURUM :

Milletlerarası İşbirliği ve Bilimsel, Teknik dayanışma ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkısı olması bakımından özellikle gelişmekte olan ülkeler için önemini korumaktadır.

Dünyada, bilim ve teknik her yıl yeni buluşlarla hızla gelişmektedir. Bu gelişmeler gelişmiş ülkeler lehine oluşmakta, bunlarla geri kalmış ülkeler arasındaki bilimsel ve teknolojik açık gittikçe artmaktadır. Bu açığı en düşük seviyeye indirmek için, belli başlı araçlardan biri olarak uluslararası işbirliği ve bilimsel - teknik dayanışma programları kullanılmaktadır.

Uluslararası kuruluşlar ile gelişmiş ülkeler olanaklarının bir kısmını, teknik yardım programları ve projeleri aracılığı ile gelişmekte olan ülkelere ayırmaktadırlar. Özellikle, bazı uluslararası kuruluşların bu tür yardımlara ayırdıkları fonlar bir artış gösterirken, yardım talep eden gelişen ülkelerin sayısının ve ihtiyaçlarının çok fazla olması nedeniyle, bu ülkelerce yapılan taleplerin ancak az bir kısmı karşılanabilmektedir. Düzenli bir şekilde hazırlanarak uygulanabildiği takdirde teknik yardım programlarının milli kalkınmaya olumlu etkileri olmaktadır.

Türkiye, Milletlerarası İşbirliği ve Bilimsel - Teknik Dayanışma faaliyetlerine yardım alan ve veren ülke olarak katılmaktadır. Plan hedef ve önceliklerine uygun olarak; çeşitli projelere uzman, burs, ve malzeme sağlamayı öngören kısa ve uzun vadeli programlar, yatırım öncesi yapılabilirlik etüdleri ile ülkemizin çeşitli bilimsel ve teknik konularda düzenlenen uluslararası kongre, konferans, seminer ve sempozyum gibi toplantılarda temsil edilmesi bu faaliyetler çerçevesindedir.

Belirli bir sosyal, ekonomik ve kültürel gelişme düzeyine erişmiş bir ülke olarak, teknik yardım almanın yanısıra teknik yardım verebilme yolunda olan Türkiye halen özellikle Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı (RCD) ve CENTO çerçevesinde Teşkilât üyesi ülkelerle yakın işbirliği ilişkilerine sahiptir.

Bu alandaki işbirliğinin daha da geliştirilerek bir Türk Teknik Yardım Programı halinde Asya ve Afrika'nın diğer gelişen ülkelerini kapsamaya yöneltilmesi çalışmaları devam etmektedir.

Uluslararası İşbirliği faaliyetlerinin, kamu ve özel sektörde mevcut teknolojik ve insangücü açığının karşılanmasında yardımcı bir sistem olarak gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Bu sistemin en iyi şekilde değerlendirilmesi ve işletilmesi sektörde mevcut fizik sermaye ve enerjiye dayalı teknolojinin, atıl kapasitenin ve istihdam olanaklarının

nitelik ve nicelik analizlerine, sektörlerde beklenilen gelişmelerin milli çabalarla karşılanabilecek kısımlarının gerçekleştirilmesine ve ihtiyaç duyulan dış kaynakların gerçekçi olarak tespitine bağlıdır.

Teknik yardım programlarının temel amacı, yardım alan kuruluşların bu yardımdan en çok yararı sağlayarak, kısa sürede yeterli hale gelmesi ve çalışmaları milli kaynaklar ile devam ettirmesidir. Bu şekilde, belli bir sektörün yeterli hale gelmesinden sonra esasen sınırlı olan kaynağın diğer önceliği alan sektörlere yöneltilmesi mümkün olabilecektir.

İkili ve çok yönlü kaynaklardan sağlanan olanakların dağınık olmaktan çıkartılarak belirli öncelik alanlarındaki projelere kaydırılması için çalışmalara devam edilmektedir. Fransız Teknik İşbirliği Programının daha etkili bir şekilde yürütülmesi amacıyla Türk Fransız Ortak Komisyonu kurulmuş ve yaptığı toplantılarda, sonuçların tartışılması Programın değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Sona eren Türk - Alman Teknik İşbirliği Anlaşması yeniden gözden geçirilerek günümüz ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yenilenmiş ve yürürlüğe girmiştir.

Japonya'nın memleketimize yönelttiği iktisadi yardıma paralel olarak teknik yardım olanakları sağlaması konusunda yeni gelişmeler kaydedilmiştir. Varılan anlaşmaya göre Japonya Türkiye'ye yaptığı teknik yardımı iki misline çıkaracaktır.

1970 Program dönemi içinde ikili ve çok taraflı teknik yardım kaynaklarından sağlanan staj ve eğitim olanakları yaklaşık olarak 1228 e ulaşmış ve memleketimizde uygulanan çeşitli sektörlere ait projeler için 318 uzman getirtilmiştir.

Ekonomi, Maliye, Endüstri ve İş İlişkileri, Tarım, Sevk ve İdarecilik gibi sahalara yönelen Uluslararası Kalkınma Teşkilâtından 1970 yılında 344 adet staj programı ve 86 adet uzman sağlanmıştır.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı (OECD) Teknik İşbirliği Programı çerçevesinde Plan hedef ve önceliklerine yöneltilen projelere 1970 yılında toplam olarak 63/321 insan/aylık uzman, 78/306 insan/aylık staj - eğitim bursu sağlanmış ve bunların toplam tutarı 3 667 275 Fransız Frankını bulmuştur.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının işbirliği ile çeşitli sahalarda yürütülen özel fon projelerinin büyük bir kısmı Uygulama Planında öngörülen hedef ve amaçlara paralel bir gelişme göstermiştir.

Söz konusu projeler Teşkilâtımızca yakından izlenmekte Uygulama Planına uygun gelişme göstermeyen projelerde karşılaşılan sorunları halle yönelen tedbirler devamlı olarak alınmaktadır. Bu uygulama 1971 Programı döneminde de devam edecektir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı çerçevesinde Türkiye'de bugüne kadar uygulanan Özel Fon Projelerinin toplam tutarı 68 200 000 Doları bulmuştur. Özellikle eğitim, meyve ve sebze üretiminin değerlendirilmesi, ulaştırma ve telekomünikasyon, sevk ve idare, maden, ormancılık ve turizm sahalarında yoğunlaşan bu projelere Hükümetimizin katkısı 39 000 000 dolardır. Bugüne kadar bu projeler çerçevesinde sağlanan malzeme ve teçhizat 6 500 000 doları bulmaktadır.

Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı (RCD) Teknik İşbirliği Programı ile CENTO Çok Taraflı Teknik İşbirliği Fonu (MTCF) ile ilgili proje uygulaması 1970 yılında da devam etmiştir.

Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı (RCD), Teknik İşbirliği Programı çerçevesinde endüstri, tarım, ulaştırma, sağlık, eğitim, turizm, atomun barışçı amaçlarla kullanılması sahalarında İran ve Pakistan'da 70/120 insan - aylık staj programlanmıştır. Bu ülkelerden sağlanan uzmanlar ise 9/38 insan-aydır.

Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı ülkelerine çeşitli sektörlerle ilgili olarak memleketimiz tarafından sağlanan toplam staj ve eğitim alanları insan-ay itibariyle 137/457, uzmanlar ise 8/70 dir.

CENTO - Çok Taraflı Teknik İşbirliği (MTCF) Fonunun yöneltildiği tarım, sağlık, ulaştırma ve diğer projelerimize 179/116 insan-aylık eğitim ve staj olanağı sağlanmıştır. Aynı Fon çerçevesinde Türkiye'nin sağladığı stajlar 74/39 insan-aya ulaşmıştır.

Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı (RCD) ve CENTO çerçevesinde üye ülkelere mensup uzmanların çeşitli konularda bir araya gelerek ortak sorunlar üzerinde görüş teatisinde bulunmalarını sağlayacak seminer ve bilimsel toplantılar devam etmiştir.

Uluslararası Teknik İşbirliği ilişkilerinin düzenlenmesi ve yardım programlarının uygulanması sırasında, bu programlardan en iyi biçimde ve en yüksek oranda yararlanmayı sınırlayıcı sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizin Planlı Kalkınma devresine girişinden ve Devlet Planlama Teşkilâtının kurulmasından sonra, teknik yardım düzeninin işleyişi ve uluslararası işbirliği ilişkilerinin ne şekilde yürütüleceği, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planımızda ve daha önceki Yıllık Programlarda belirtilmiştir. Buna rağmen, bazı kuruluşlarımız ile yabancı devlet ve yabancı kuruluşların mevcut teknik işbirliği düzeninin aksamasına sebep olacak işlemlerde bulundukları tespit edilmiştir. Bu nedenle, Milletlerarası İşbirliği, Bilimsel ve Teknik Dayanışma ilişkilerimiz ile ilgili mekanizmayı tekrar belirtmekte yarar görülmüştür.

Uluslararası işbirliğini öngören proje teklifleri ve teknik yardım taleplerinin kuruluşlardan toplanması, değerlendirilmesi, nitelik ve nicelik analizleri Planın kısa ve uzun vadeli hedeflerine uygunluğunun ilgili sektörlerce kontrolu ile Teknik Yardım Programlarının hazırlanması Devlet Planlama Teşkilâtınca; Teknik Yardım Programlarının uygulanması ile ilgili işlemler ise Dışişleri Bakanlığınca yerine getirilme durumundadır. Buna ilâveten bilimsel anlamda, uluslararası, bölgesel seminer, kongre, konferans, sempozyum, v.b. gibi toplantılara ülkemizin katılması ve temsil edilmesi gibi olanaklar, Dışişleri Bakanlığı tarafından Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettirilmekte, konular Devlet Planlama Teşkilâtının yetkili sektör uzmanlarınca Kalkınma Planı ve yıllık programların hedef ve önceliklerine göre değerlendirilmekte, Teknik Yardım ve Uluslararası İşbirliği politikamıza uygunluğu ölçüsünde yıllık programlar veya münferit olanaklar halinde ilgili kuruluşlarımıza iletilmektedir.

Teknik yardım imkânlarından yararlanmada gözönünde tutulması gereken bir husus da, Anayasamızda ve Kalkınma Plan ve Programlarında yer alan fırsat eşitliği ilkesine tam riayetin sağlanmasıdır.

Teknik yardım programları çerçevesinde, yabancı ülkelere eğitime gönderilecek elemanların uzun vadeli eğitim programlarının kuruluşlarca önceden tespit edilmemiş olması ve yapılan akademik - pratik burs taleplerinin, her zaman nitelik ve nicelik yönünden gerçek ihtiyacı yansıtan talepler olmaması, teknik yardımın etkisini azaltmaktadır. Ayrıca, kuruluşlarca talep edilen uzmanların iş tarifnamelerinin ve çalışma programının iyi hazırlanmaması, gereken eş-uzman ve diğer yardımcı hizmetlerin yeterince karşılanmaması ve getirilen uzmanların, Türk eş-uzmanları süratle yetiştirme amacının başarılamaması bu uzmanlardan beklenilen faydayı azaltmaktadır.

Yurt dışına eğitime gönderilecek elemanların yabancı dil bilgi seviyelerini yükseltmek amacıyla Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde faaliyet gösteren Devlet Lisan Kurslarının geçen yıllarda beklenilen gelişmeyi sağlayamadığı ve yetersiz olduğu görülmüştür.

Bu lisan kursunun mevcut yetersiz durumu Teknik Yardım kaynaklarının tam anlamıyla kullanılmasını sınırlayan diğer bir faktördür. Teknik işbirliğinden azami sonucu alabilmek amacıyla, 1971 program yılında Uluslararası Teknik İşbirliği düzeninin aksamadan uygulanabilmesi yönünden çaba harcanacaktır.

1971 Program döneminde, daha önceki programlara benzer olarak teknik yardım program ve projelerinin hazırlanmasında insangücü açığının giderilmesi ile ilgili Plan hedef ve öncelikleri gözönünde tutulacak, özellikle endüstriyel gelişme ile ilgili sektörlere ağırlık verilecektir.

Diğer bir ağırlık noktası da, üniversitelerde öğretim üyesi açığının kapatılması, kamu - özel sektör kuruluşlarının çeşitli dallarında sevkidare elemanlarının yetiştirilmesidir.

2. *TEDBİRLER :*

a. Kamu ve özel sektör kuruluşları Teknik Yardım kaynaklarından en iyi şekilde yararlanmak için araştırma, uzmanlık eğitim ve malzeme ihtiyaçlarının, yerli kaynaklarla karşılanamayacak kısmını belirten kısa ve uzun vadeli taslak program ve projeler hazırlayacaklardır.

b. Uluslararası kuruluşlarca Türkiye'ye ayrılmış kontenjanlar, içinde hangi kadroların bulunduğu ve buralarda istihdam edilen Türk Personeli tespit edilerek nitelik yönünden değerlendirilecek ve gerek bu kuruluşlar merkez teşkilâtlarında ve gerekse bu kuruluşlarca yürütülen çeşitli sahaları kapsayan projelerde, mümkün olduğu kadar fazla Türk eleman istihdamı için gerekli teşebbüsler Dışişleri Bakanlığınca yapılacaktır.

Temsil kabiliyeti yüksek, üstün seviyeli elemanların uluslararası kuruluşlara yerleştirilmesini sağlamak amacıyla, geçen program döneminde Dışişleri Bakanlığında kurulması öngörülen «Özel Değerlendirme Komitesi» nin 1971 program döneminde kurulması sağlanacaktır.

c. Türkiye'nin, özellikle gelişmekte olan Asya ve Afrika ülkelerine yöneltebileceği Teknik İşbirliği ilişkilerinin esaslarını düzenleyen Türk Teknik Yardım Programı Planlaması çalışmalarına devam edilecek ve söz konusu programın ayrıntıları tamamlanarak bu konuda gerekli teşkilâtlanmaya ve uygulamaya gidilecektir.

d. Teknik İşbirliği Programları çerçevesinde memleketimize hibe olarak gönderilen malzeme, teçhizat ve gıda maddelerinin gümrüklerden geciktirilmeden çekilebilmesi için proje sahibi kuruluşlar ve Dışişleri Bakanlığı gerekli tedbirleri alacaklar ve icap ederse mevzuat değişiklikleri yapılacaktır.

e. Kamu ve özel sektör kuruluşları teknik yardım imkân ve kaynaklarını gerekli açıklık ve süratle kendilerine bağlı ünite ve kuruluşlara ileteceklerdir.

f. Uzun süredir Türkiye'de bulunan uzmanların durumları tekrar gözden geçirilecek ve öngörülen belli bir proje süresi içinde getirtilenler ile kalması zorunlu olan uzmanlar dışındakilerin görev süreleri uzatılmayacaktır.

g. Hükümetimiz ile Birleşmiş Milletler Teşkilâtı arasında çeşitli sektörlerle ilgili olarak yürütülen Birleşmiş Milletler Özel Fon Projeleriyle başlatılan Teknik Yardım Projeleri İşbirliği - Danışma toplantıları ve projeleri yerinde tetkik metodunun sağladığı yararlar gözönünde tutularak, bu uygulamanın belirli zaman planları çerçevesinde diğer teknik işbirliği projelerini de kapsayacak şekilde genişletilmesi sağlanacaktır.

Uluslararası İşbirliğini öngören projelerin, uygulama planlarına göre yürütülüp yürütülmediği ve karşılaşılan sorunlar işbirliği ve danışma toplantılarında ve projelerin yerlerinde incelenmesi sonucunda değerlendirilerek projelerin amaçlarına ulaşmasına ve zamanında bitirilmelerine ilişkin tedbirler öngörülecektir.

h. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Özel Fon Projeleri Uygulama Planlarında ve özel düzenlemelerle yapılan projelerde Türk Hükümetinin yükümlülükleri arasında bulunan harcamalar, projelerdeki yıllık harcama kalemlerine göre, proje sahibi kuruluşların, yıllık bütçe tekliflerinde yatırım ve cari harcamalar olarak yer alacak ve imzalanan proje metni ile harcamalar tablosu, bütçe tekliflerine eklenecektir. Bu suretle, hükümet tarafından kabul edilerek imzalanan projelerin yatırım ve cari giderlerinde herhangi bir kesinti yapılmayacaktır.

i. Uluslararası kuruluşların ve yabancı ülkelerin Türkiye'ye sağladıkları Teknik Yardım Programları çerçevesinde getirtilecek uzmanların biyografileri Devlet Planlama Teşkilâtı, Dışişleri Bakanlığı ve talepte bulunan kuruluş tarafından incelenecek ve adı geçen kuruluşların görüşü Devlet Planlama Teşkilâtının onayı ile uzmanın getirtilebileceğine karar verilecektir.

j. 1970 Programı dönemünde, Dışişleri Bakanlığınca doğrudan doğruya dağıtım yapılan kültür burslarının ihtiyaçlarla ahenkleştirilmek üzere Devlet Planlama Teşkilâtına bildirilmesi öngörülmüştür. Bu hususun, 1971 program devresinde tam anlamıyla gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

k. Türkiye'nin çeşitli hükümetlerle yapmış olduğu teknik işbirliği anlaşmaları sonucunda sağlanan teknik yardım imkân ve kaynaklarının kapsam ve kapasitesinin artırılması amacıyla ve ihtiyaçlarımıza uygun teknik yardım verebilme potansiyeli yüksek fakat halen sınırlı işbirliği ilişkilerine sahip bulunduğumuz ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmalarımız geliştirilecektir.

l. Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı tarafından, çeşitli projelerimizi desteklemek için sağlanan gıda madelerinin, projelerde öngörüldüğü şekilde tüketiminin sağlanması, bu maddelerin piyasalarda alım-satım konusu olmaması gayesiyle gerekli tedbirler ilgili kuruluşlarca alınacaktır. Bu tedbirlerin il ve ilce seviyesinde İçişleri Bakanlığı tarafından kontrolu sağlanacaktır.

SAĞLIK

1. DURUM :

a. Genel :

Sağlık yatırımlarının yıllık programlarda, Kalkınma Planında öngörülen seviyenin altında kalması yanında yatırımların uygulamadaki geri kalışları da bu konuda Plan hedeflerine erişememesine yol açmaktadır. 1968-1969 yıllarında Planın sağlık sektöründe hizmet dalları itibariyle öngörülen kapasite hedefleri ve bunların gerçekleşme durumu Tablo 111 den izlenmektedir.

Kalkınma Planında her yıl ortalama 300 ocak inşaası öngörülmüştür. Uygulamada hizmete girme bakımından büyük gecikme olmamakla beraber, 1968 yılında, mevcut ocakların kadrolarının tamamlanması ve sistemin aksayan yönlerinin giderilmesi için yeni ocak yapımı geçici olarak durdurulmuştur. Bu nedenle 1968 yılında 182 sağlık ocağı, 131 sağlık evi; 1969 yılında 59 sağlık ocağı, 28 sağlık evi; 1970 yılı Nisan ayı sonuna kadar da 16 sağlık ocağı, 1 sağlık evi hizmete girmiştir.

Bu durumda, 1969 yılı sonunda Plana göre sağlık ocağı ve sağlık evi sayısındaki gerçekleşmede, sırasıyla yüzde 59,3; yüzde 46,9 oranında geri kalma meydana gelmiştir. 1970 yılı Nisan ayında sağlık ocağı sayısı 831 e, sağlık evi sayısı ise 1 314 e ulaşmıştır.

Sağlık ocakları ile birlikte köye götürülmesi gereken hizmetlerin koordinasyonunda 1963 yılından bu yana çeşitli programlarda yer alan tedbirlere rağmen, uygulama başarılı olamamıştır. Hizmetten beklenen faydanın elde edilebilmesi, zorunlu olan alt yapı hizmetlerinin köye birlikte götürülmesine bağlıdır. Ancak hizmet götüren kuruluşların yerleşim yerlerine verdikleri önceliklerin farklı olması nedeniyle, kuruluşlar arasında gerekli olan işbirliği bugüne kadar sağlanamamıştır.

Sağlık ocaklarının işler duruma getirilmesindeki teknik güçlükler, ilâç ikmali, ocaklara ve evlere sıhhi malzemenin ve teçhizatın verilmesindeki aksamalar yanında, özellikle sağlık personeli sayısında ortaya çıkmaktadır. Belirli bir sağlık personeli ve ücret politikasının uygulanmaması nedeniyle geri kalmış bölgelere personel çeken tedbirlerin etkisini kaybetmesi, sosyalleştirme programlarının yavaşlamasına yol açmaktadır. Sağlık ocaklarında mevcut hekim kadrolarının yüzde 54,8 i, hemşire kadrolarının ise yüzde 73,6 sı boş bulunmaktadır. Değişik birimlerde bağımsız olarak yürütülen sağlık hizmetleri, sosyalleştirme programı içinde entegre edilmiştir. Uygulamadaki yavaşlama, hizmetlerin geri kalmasına yol açmaktadır.

1969 yılı sonunda toplam yatak sayısı 85.174 dür. Ancak bu rakam kadro esasına göredir. Fiili yatak sayısının daha düşük olduğu bilinmek-

TABLO : 444 — Sağlık Alanında Varılacak Hedefler ve Gerçekleşme Durumu (1968 - 1969)

SAĞLIK KURUMLARI	1968		1969	
	Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme
	(1)	(2)	(3)	(4)
Sağlık ocakları	1 100	752	1 400	830
Sağlık evleri	1 430	765	2 800	1 314
Sıtma eradikasyon şb.	334	341	334	341
Verem savaş :				
— BCG Re - test ekibi	10	10	10	10
— BCG aşı ekibi	105	110	110	120
— Dispanserler	160	199	165	214
— Gezici tedavi ekibi	80	80	85	130
— Gezici röntgen	15	35	20	38
Trahom savaş dispanserleri	41	42	41	43
Cüzzam savaş dispanserleri	11	11	11	11
Ruh sağlık dispanserleri	8	6	10	8
Hıfzıssıhha enstitüleri :				
— Hıfzıssıhha merkez enst.	1	1	1	1
— Hıfzıssıhha bölge enst.	5	2	7	2
Depo ve tamirhaneler :				
— Ana depo ve tamirhaneler	3	1	3	2
— Bölge depo ve tamirhaneleri	5	5	7	5
Yataklı tedavi kurumları (Yatak sayısı)				
— Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı	44 900	43 955	46 800	45 925
— Sosyal Sigortalar Kurumu	6 600	7 500	7 400	9 503
— Diğer kamu kuruluşları	22 700	23 800	23 100	25 231
— Özel sektör	4 900	3 678	4 200	4 515
TOPLAM	79 100	78 933	82 500	85 174

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

tedir. Buna göre 10.000 kişiye 24 yatak düşmekte ve 1972 yılında 25 olarak ulaşılması öngörülen hedefe yaklaşmış bulunmaktadır. Öte yandan programa alınan hastahanelerin hizmete girmesiyle bu oran plan dönemi sonunda 10.000 kişiye 29 yataga kadar yükselecektir.

Plan hedefinin bu şekilde aşılması, sağlık hizmetlerinde olumlu bir gelişme gibi görülmekte ise de yatakların iller arasındaki dağılımının incelenmesi, mevcut dengesizliğin devam etmekte olduğunu göstermektedir. (Tablo 445)

Bu arada, Sosyal Sigortalar Kurumu yatakh tedavi tesislerinde de sigortalı ve yatak sayısı oranları bölgelere göre dengesizlik göstermektedir.

Öte yandan, belirli bir nüfus grupuna hizmet götüren özel dal hastahaneleri yatak sayısı, tedavi edici hizmetlerin sağlanabilmesi için gerekli birimleri bünyesinde toplayan genel hastahaneler yatak sayısı dışında tutulduğunda, durum aşağıda gösterilen şekilde ortaya çıkmaktadır. (Tablo 446)

Bütçelerle alınan cari harcama ödeneklerinin yetersiz olması, bazı yerlerde ihtiyacın üstünde büyük kuruluşların bulunması, hekim ve yardımcı sağlık personeli teminindeki güçlükler, yatak/nüfus oranı yüksek olan illerde dahi mevcut yataklardan tam olarak yararlanılamamasına yol açmaktadır.

Yatakh tedavi kurumlarının tek elden yürütülememesinin doğurduğu sorunları gidermek amacıyla kamu sektörüne ait sağlık tesisleri arasında gereken koordinasyonun, bu konuda Kalkınma Planında ve yıllık programlarda öngörülen tedbirlere rağmen sağlanamaması, yurt çapında bir personel ve yatak dağılımı politikasının başarılı bir şekilde uygulanmasını önlemektedir.

TABLO : 445 — Hasta Yataklarının İller Arasında Dağılımı (1969)

10 000 nüfusa düşen yatak sayısı	İl sayısı	İl Adı
(1)	(2)	(3)
1 - 10	22	Adıyaman, Afyon, Artvin, Bingöl, Bitlis, Çankırı, Çorum, Gümüşhane, Hakkâri, Kırklareli, Kırşehir, Maraş, Mardin, Muş, Niğde, Ordu, Siirt, Sinop, Tokat, Tunceli, Urfa, Yozgat.
11 - 20	28	Adana, Ağrı, Amasya, Antalya, Aydın, Bilecik, Bolu, Burdur, Denizli, Edirne, Gaziantep, Giresun, Hatay, İçel, Kars, Kastamonu, Konya, Malatya, Manisa, Muğla, Nevşehir, Rize, Sakarya, Samsun, Sivas, Uşak, Van, Zonguldak.
21 - 30	9	Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Diyarbakır, Erzincan, Kayseri, Kütahya, Tekirdağ, Trabzon.
31 - 40	3	Erzurum, İzmir, Kocaeli.
41 - 50	2	Ankara, Eskişehir.
50 den fazla	3	Elazığ, Isparta, İstanbul.

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

TABLO : 446 — Genel Hastahane (1) Yataklarının İller Arasında Dağılımı (1969)

10 000 nüfusa düşen yatak sayısı	İl sayısı	İl Adı
(1)	(2)	(3)
1 - 10	27	Adıyaman, Afyon, Antalya, Artvin, Bingöl, Bitlis, Bolu, Çankırı, Çorum, Giresun, Gümüşhane, Hakkâri, Kastamonu, Kırklareli, Kırşehir, Konya, Maraş, Mardin, Muş, Niğde, Ordu, Siirt, Sinop, Tokat, Tunceli, Urfa, Yozgat.
11 - 20	28	Adana, Ağrı, Amasya, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Burdur, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Gaziantep, Hatay, İçel, İzmir, Kars, Malatya, Manisa, Muğla, Nevşehir, Rize, Sakarya, Samsun, Sivas, Trabzon, Uşak, Van, Zonguldak.
21 - 30	7	Çanakkale, Elâzığ, Erzincan, Erzurum, Kayseri, Kütahya, Tekirdağ.
31 - 40	4	Ankara, Eskişehir, Isparta, Kocaeli.
41 - 50	1	İstanbul
50 den fazla	—	—

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı
(1) Devlet Hst., Sağlık Merkezleri, Genel Hst.

TABLO : 447 — *İllere Göre Doktor Başına Düşen Nüfus Miktarı (1969)*

Doktor başına düşen nüfus (1)	İl sayısı (2)	İl Adı (3)
0 - 999	2	İstanbul, Ankara.
1000 - 1999	1	İzmir.
2000 - 2999	2	Erzurum, Eskişehir.
3000 - 3999	2	Diyarbakır, Kocaeli.
4000 - 4999	11	Adana, Aydın, Balıkesir, Bursa, Edirne, Elâzığ, Erzincan, Hatay, İçel, Isparta, Tekirdağ.
5000 - 5999	5	Antalya, Kayseri, Kırklareli, Malatya, Sakarya.
6000 - 6999	5	Denizli, Gaziantep, Rize, Samsun, Zonguldak.
7000 - 7999	9	Ağrı, Artvin, Çanakkale, Konya, Kütahya, Manisa, Muğla, Trabzon, Uşak.
8000 - 8999	6	Amasya, Bolu, Burdur, Giresun, Kars, Sivas.
9000 - 9999	3	Muş, Siirt, Tunceli.
10000 - 15000	17	Adıyaman, Afyon, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Çankırı, Çorum, Gümüşhane, Hakkâri, Kastamonu, Kırşehir, Maraş, Mardin, Nevşehir, Niğde, Urfa, Van.
15000 +	4	Ordu, Sinop, Tokat, Yozgat.

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

Tedavi edici sağlık hizmetleri çeşitli kurumlar tarafından eskisi gibi dağınık bir şekilde yürütülmekte ve bu kuruluşlara bağlı tedavi kurumlarında birbirinden farklı yapı, personel, malzeme standartları ve ücret politikaları uygulanmaktadır. Ayrıca modern anlamda hastahane işletmeciliği henüz gerçekleşmemiştir.

Yurdumuzdaki bütünüyle sağlık personelinin sayı bakımından yetersiz olması ve yurt düzeyinde dengesiz dağılımı, sağlık hizmetlerinden beklenen gelişmeyi engellemektedir. Çalışan hekimlerin büyük kısmının mütehassıs hekim olması, Kalkınma Planında öngörülen sağlık programlarını engelleyici niteliktedir. 1969 yılı sonunda fiilen çalışan 13 331 hekimden 8 309 u (Yüzde 62,3) mütehassıs, 5 022 si (Yüzde 37,6) pratisyendir. Öte yandan dış ülkelerde çalışmakta olan hekimlerimiz, toplam hekim sayısının yüzde 14,5 i teşkil etmektedirler. Ancak bu yüzde 1962 yılında 30 olarak tahmin edildiğinden, durumda bir düzelme görülmektedir.

Sağlık personeli için dengesiz dağılımın sosyalleştirme programları ile düzeltilmesine çalışılmışsa da, uygulama yetersiz kalmıştır. Toplam hekim sayısının iller itibariyle dağılımında, gelişmiş iller lehine olan dengesizliğin devam ettiği görülmektedir. (Tablo 447)

Yardımcı sağlık personeline duyulan ihtiyaç, hekim-yardımcı sağlık personeli oranının düşüklüğü ve aynı zamanda sağlık hizmetlerinin yeterli şekilde gerçekleşmesini sağlayacak nitelik ve nicelikte sağlık personeli yetiştirilmesi konusunda beklenen gelişmenin sağlanamaması, bazı yerlerde hekimlerin yardımcı sağlık personelinin görevlerini üzerlerine almalarına sebep olması nedeniyle önemli olmaktadır. Genellikle kabul edilen standartta bir hekime 2 hemşire düşerken, Türkiye'de bir hekime 0,54 hemşide düşmektedir.

1969 yılı sonunda mevcut 24 484 yardımcı sağlık personelinin 3 780 i hemşire, 3 437 si hemşire yardımcısı, 8 680 i sağlık memuru, 8 587 si de ebedir.

Belli bir sürede kademeli olarak tüm nüfusu kapsayacak bir genel sağlık sigortası kurulması, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, Türkiye'nin sağlık sorunlarının çözümlenmesinde etken bir araç olarak kabul edilmiştir. Ancak böyle önemli ve geniş kapsamlı bir programın başarılı olabilmesi, uygulamaya geçilmeden önce sistemin mali, sosyal, idari ve teşkilâtlanma yönlerinin kapsamlı bir araştırmaya dayalı olarak ortaya konulmasını gerekli kılmaktadır.

Toplumun genel sağlık seviyesini yükseltmenin yanısıra, çevre sağlığı şartlarını iyileştirmek ve halkı bulaşıcı hastalıklardan korumak yönündeki çabaların artırılması, ortaya çıkan salgın hastalıklar nedeniyle önem kazanmaktadır. Bu sorun, sağlık hizmetlerinin geliştirilmesinin ötesinde tedbirlerin alınmasını gerektirmekte, öte yandan sağlık hizmetlerinin dengesiz dağılımı sonucu özellikle belirli bölgelerde ağırlık taşımaktadır. Buna rağmen çevre sağlığı şartlarının geliştirilmesi konusundaki çalışmalar yetersiz kalmaktadır.

Beslenme hizmetleri ve gıda kontrolu konusunda çeşitli kuruluşlarda yapılan çalışmalar bir sonuca ulaştırılamamıştır.

Personel, cihaz ve teknik olanaklardaki yetersizlikler, ilâç yapım ve dağıtımı sorununda ağırlığını korumaktadır. Devlet İlâç Kontrol Enstitüsünün kurulması bu ihtiyaca cevap verecek önemli bir adım olacaktır. Öte yandan, kâğıtsız ilâç imali ve satışına devam edilmekte olması, halk sağlığını olumsuz yönde etkileyen bir ağırlık kazanmaktadır. 1969 yılı başından Haziran 1970 sonuna kadar yapılan 1.388 ilâç denetiminden 423 ü olumsuz sonuçlanmış ve bunlardan 101 i hakkında toplama kararı verilmiştir. (Tablo 448)

TABLO : 448 — İlâç Kontrolları (1966 - 1970)

YILLAR	Piyasa Kontrolü			
	Adet	Müspet	Menfi	Yüzde
	(1)	(2)	(3)	(4)
1966	1 351	1 166	185	13,69
1967	1 850	1 640	210	11,35
1968	868	675	193	22,24
1969	793	544	248	31,27
1970	595	420	175	29,41
(6 ay)	—	—	423	—

Kaynak : Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

Ruhsat almak için yapılan müracaatların, laboratuvar incelemeleri sonucunda 1966 yılında yüzde 7,35 i reddedilmişken bu oran, 1970 yılının ilk altı ayında yüzde 22 i geçmiştir.

Sağlık yatırımları konusunda plan hedefleri ile programlarda öngörülen yatırım miktarları arasında önemli geri kalmalar meydana gelmiştir. (Tablo 449)

TABLO : 449 — Sağlık Yatırımları (1968 - 1970)

1965 fiyatları
(Milyon T.L.)

A. Plan Yatırım Hedeflerine göre

Yıllar	Hedef (65 F.)	Cari	Program (65 F.)	Açık mutlak (65 F.)	%
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1968	522,9	338,0	300,4	222,5	42,6
1969	417,9	402,9	349,3	68,6	16,5
1970	387,2	401,9	332,3	54,9	14,2
TOPLAM	1 328,0	1 137,8	982,0	346,0	26,1

B. Plan Yüzdesi Esasına Göre

Yıllar	Gerekli yatırım (1)	Program (2)	Açık Mutlak (3)	Açık Oran (4)
1968	350,1	333,0	17,1	4,9
1969	404,0	402,9	1,1	0,3
1970	466,2	401,9	64,3	13,8
TOPLAM	1 220,3	1 137,8	82,5	6,8

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

Yatırım hedeflerine göre düzenlenen tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere, 1968 Plan dilimi 1965 fiyatlarıyla 292,0 dir. Söz konusu durum nedeniyle program dilimi Plan hedefinden yüzde 44,2 oranında bir geri kalmayı göstermektedir. 1969 yılındaki karşılaştırma ise, Plan hedefinden yüzde 18,4 lük bir geri kalma olduğunu belirtmektedir.

Öte yandan, İktisadi Devlet Teşekkülleri hariç, 1968 yılı program diliminin yatırım gerçekleşmesi yüzde 94,1 dir. Gerçekleşmeme oranı ise yüzde 5,9 dur. 1969 yılında ise, İktisadi Devlet Teşekkülleri hariç, yatırım gerçekleşmesi yüzde 83,15, gerçekleşmeme yüzdesi 16,85 dir.

1965 fiyatlarıyla 1970 Yılı Plan dilimi 387,2, geçici program dilimi ise 324,0 dür. Buna göre geri kalma yüzdesi 16,3 olmaktadır.

Program döneminde sağlık hizmetlerinde çözüm yoluna kavuşturulması önem taşıyan konular, sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesi, sağlık tesisleri ve personelinin yurt yüzeyine dengeli dağılımı, personel yetiştirilmesi ve istihdam politikası, ilâç, çevre sağlığı şartlarının ıslahı, beslenme sorunlarının ele alınması ve gıda maddelerinin kontrolü alanında yoğunlaşmaktadır.

b. Ana-Çocuk Sağlığı hizmetleri ve Aile Planlaması :

Ana-Çocuk Sağlığı Hizmetleri halen 44 il, 49 ilçe ve 640 köyde mevcut ünitelerde yürütülmektedir. 1969 yılında 6 merkez ve 5 şube açılmıştır. Dernekler eliyle inşa ettirilen merkezlerin sayısı ise 5 dir.

Hizmetlerin, özellikle yardımcı sağlık personeli ile yürütülebilmesi, kırsal alanlarda ağırlık kazanması ve koruyucu hizmetler niteliğinde olması, sosyalleştirme programlarının yeni illere yöneltilmesinden önceki safhada geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Sosyalleştirme kapsamına alınmış illerde açılmakta olan merkezlerdeki halk katkısının, uygulamaya geçildiğinde çeşitli sağlık hizmetlerinin entegrasyonuna imkân verecek şekilde yönlendirilmesi ve yatırımların da bu yönde yapılması gerekmektedir.

Aile Planlaması ise Ana-Çocuk Sağlığı hizmetlerinin önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Bununla birlikte bu iki programın birbirinden bağımsız olarak yürütülüşü hizmet, personel, teçhizat ve teşkilâtlanma yönünden çeşitli sorunlar ortaya çıkarmıştır.

Aile Planlaması uygulamalarında program kapsamına alınan kadınların sayısının her yıl 250-300 bin artırmak için araç ve hap kullanımına ağırlık verilmesine rağmen 1969 yılında kliniklez ve diğer ünitelerle tatbik edilebilen tüm RİA sayısı 59 727 olmuştur. Hap kullanımına ve istihsale ait istatistikler mevcut değildir. Özellikle yatakh tedavi kurumlarındaki kliniklerde, çeşitli hizmetleri yürütme zorunluğu yanısıra takip ve kontrol çalışmalarının da bir düzene bağlanamayışı hizmetin etkenliğini azaltmaktadır.

Kırsal alanlara yönelmesi gereken gezici ekip çalışmaları için doktor istihdamı mümkün olamamakta ve uygulamalar kliniklerin bulunduğu büyük merkezlerde yoğunlaşmaktadır.

TABLO : 450 — RİA Kullanımının Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı (Haziran 1970)

Yerleşim yeri	5 yıllık toplam RİA sayısı	RİA oranı	Evli kadın nüfusu (1970)	Evli kadın oranı
10 binden fazla nüfuslu yerler	127 056	57,6	2 700 528	35,4
10 binden az nüfuslu yerler	93 544	42,4	4 938 872	64,6
TOPLAM	220 600	100,0	7 639 400	100,0

Kaynak : Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı

RİA uygulamasında bir yıl içinde çeşitli nedenlerle etkisiz hale gelen araç oranının yüzde 50 ye varması yanısıra kırsal yörelerde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranının ve doğurganlığın yüksekliği dikkate alınırsa RİA uygulamasının sınırlılığı anlaşılmaktadır.

Nüfus Planlaması Genel Müdürlüğünün il ve bölge seviyesinde ayrı birimler halinde teşkilâtlanması çalışmaları İkinci Beş Yıllık Planın ilkelerine aykırı düşmektedir. Personel teminindeki güçlükler il kademesindeki teşkilâtlanmayı zorlaştırmaktadır. Hizmetin belli merkezler yerine tüm sağlık kuruluşlarınca sağlanması gerektiğinden merkez teşkilâtının koordinatörlük görevi yapması yeterli olacaktır. İl kademesinde ise Ana - Çocuk Sağlığı Teşkilâtının yaygınlığı, personel sayısı ve alandan elde edilen tecrübeler hizmetlerin bu teşkilât bünyesinde yürütülmesi için gerekli yapının mevcut olduğunu göstermektedir.

«Nüfus Planlaması» ve Ana - Çocuk Sağlığı Teşkilâtlarının birleştirilmesi konusundaki tedbirler bir sonuca ulaşmamıştır. Uygulamada kullanılan araç ve hapların kadın bünyesine olan etkilerini değerlendirecek klinik çalışmalarını öngören tedbirler ise ruhsat verme işlemlerindeki denemelerle sınırlı kalmaktadır.

Kırsal yörelere hizmet götüren yardımcı sağlık personelinin yetiştirilmesine ve ana - çocuk sağlığı hizmetlerinde çalıştırılmalarına öncelik verilmesi, teşkilâtların birleştirilmesi, klinik çalışmalar ile uygulamaların kontrollu bir şekilde yürütülmesi halinde ana - çocuk sağlığına bağlı tüm hizmetlerin etkenliğini artıracak olumlu gelişmeler sağlanabilecektir.

TEDBİRLER :

a. Genel :

1. Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinde ve tedavi edici hizmetlerde personel, makina, teçhizat ve işletme yönlerinden eksikliklerin giderilmesine çalışılacak, yatırım tekliflerinde mevcutların tam randımanla çalışmaları gözönünde tutulacak ve yeni kapasiteler imkânlar nispetinde yaratılacaktır.

2. Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Programına, 1971 yılında Sivas İli alınacak, mevcut sağlık ocak ve evlerinin eksik kadroları doldurulacaktır.

3. Bütün iller 10.000 kişiye 25 yatak standardına ulaşmadan, bu standardın üzerinde olan illerde yeni genel hastane yapılmayacaktır.

4. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı genel hastane yataklarının iller arasındaki dağılımını (Tablo 446) esas alarak en kötü durumda olan illerden en iyilerine doğru mevcut dengesizliği giderici yönde, 15 yıllık genel hastane yapım planını hazırlayarak, program yılı içinde Devlet Planlama Teşkilâtına ulaştıracaktır.

Bu planın yapılmasında sosyalleştirme programı ve personel istihdamı gözönünde tutulacak, yatak artışının personel sağlandığı ölçüde hızlandırılması ve genel işgal oranının % 60 ın altında kaldığı illerde standart düşük olsa bile hastane yapılmaması esas olacaktır.

5. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı özel dal hastaneleri için ayrı bir plan geliştirecek ve bu hastanelerin de 15 yıllık yapım planını program dönemi içinde Devlet Planlama Teşkilâtına ulaştıracaktır.

6. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı bünyesinde çevre sağlığı konusunda sorumlu organın kuruluş çalışmaları sonuçlandırılacaktır.

7. Yurdumuzda mevcut bulaşıcı hastalıkların yerleşmesinde büyük rolü olan çevre sağlığı hizmetlerinin yeterli şekilde yürütülememesi sebeplerini ve buna dayalı olarak alınması gerekli acil tedbirleri tespit etmek üzere Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı yöneticiliğinde ilgili kuruluşların temsil edileceği, uzmanlardan kurulu bir çalışma grupu kurulacak ve bu alanda hizmetlerin en etken şekilde yürütülmesini hedef alan pilot bölge çalışmalarına paralel kapsamlı bir proje geliştirilerek, 1971 yılında Devlet Planlama Teşkilâtına ulaştırılacaktır.

8. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Planlama ve Koordinasyon Başkanlığı, sağlık sahasında büyüyen araştırma ve planlama ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde öncelikle geliştirilecek, bu birimde çalışacak elemanların teknik yardım olanaklarından faydalanarak eğitilmeleri sağlanacaktır.

9. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı yataklı tedavi kurumlarında yatak başına cari harcamalar günün şartlarına göre ayarlanacak ve cari harcama yetersizliğinden hastahanelerde boş kapasite yaratılması önlenecektir.

10. Gıdaların hijyenik kontrolü üretimden pazarlama safhasına kadar Tarım Bakanlığı, pazarlama safhasında ilgili kuruluşlar ve bele-

diyeler ile işbirliği yapılarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından yürütülecektir.

11. Sağlık tesislerinin hizmet standartlarına göre ve belirecek ihtiyaç programları uyarınca yapı ve maliyet standartlarını tespit etmek amacıyla kurulan Komisyonun 1964 yılı içinde yayınlanmış olan çalışma sonuçlarına ek olarak yapılacak çalışmalar Devlet Planlama Teşkilâtı yöneticiliğinde ilgili kuruluşların katılmasıyla sonuçlandırılacaktır.

12. İlâç konusunda mevcut tedbirlerin uygulanmasına devam edilecek, Devlet İlâç Kontrol Enstitüsünün bir araştırma birimi olarak çalışması sağlanacaktır.

13. Sosyalleştirme programlarının hedeflerine uygun olarak gelişmesini engelleyen dar boğazların tespiti amacıyla Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından başlanılan araştırma hızlandırılarak, sonuçlarından Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı çalışmalarında faydalanılması sağlanacaktır.

14. Sağlık alanında ihtiyaç duyulan çeşitli bilgilerin ve istatistiklerin derlenmesi konusunda Devlet Planlama Teşkilâtı, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ve Devlet İstatistik Enstitüsü arasında ortak bir çalışma başlatılacak ve esaslar tespit edilecektir.

15. Sağlık eğitimi uygulamasında köye hizmet götüren kuruluşlar arasında personel, araç ve gereç bakımından merkezde ve iller seviyesinde işbirliği sağlanması amacı ile «Halk Sağlığı Eğitimi Koordinasyon Kurulu» kurulacaktır.

b. Ana - Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması :

1. Ana - Çocuk Sağlığı hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve gerekli personelin yetiştirilmesi konusunda ilgili kuruluşların katılacağı bir komite çalışması başlatılacaktır.

2. «Nüfus Planlaması» ve Ana - Çocuk Sağlığı Teşkilâtlarını birleştirme çalışmaları sonuçlandırılacak, illerde yeni nüfus planlaması başkanlığı açılmayacaktır.

3. Aile Planlaması alanındaki tüm teknik yardım talepleri ilgili kuruluşlar tarafından Devlet Planlama Teşkilâtına iletilerek gerçekleştirilecektir.

4. Aile Planlamasında kullanılan araç ve ağızdan alınan hapların kadın bünyesine olan etkilerini değerlendiren çalışmalar derlenerek bir araştırma kapsamında ele alınacaktır.

SOSYAL GÜVENLİK

1. DURUM :

Genel olarak sosyal güvenlik bakımından kanuni hak sahibi olabilenler, sanayii ve hizmetler kesiminde çalışan ücretli ve maaşlılar olduğundan; aktif nüfusun ancak yüzde 13,2 sinin, ücretli ve maaşlıların da yüzde 51,1 inin sosyal güvenliğinin sağlandığı ve daha geniş gruplara sosyal güvenlik sağlayacak bir uygulama düzeninin henüz bütünü ile kurulamadığı görülmektedir.

1969 sonu itibariyle sosyal güvenlikten yararlananlar; (Tablo 451) de görülmektedir.

Toplam ücretli ve maaşlıların yüzde 80 inin tarım dışındaki sektörlerde, yüzde 20 isinin de tarım sektöründe çalıştığı görülmektedir. (Tablo 452)

Devlet Planlama Teşkilâtının yaptığı bir çalışmada, kamu kesimindeki tarım işletmelerinde 400.000 civarında tarım işçisinin çalıştığı tespit edilmiştir. Bu durumda tarım işçilerinin yüzde 54 ü kamu kesiminde, yüzde 46 sı da özel kesimde bulunmaktadır. Kamu kesimindeki tarım işçilerinin yüzde 6 sı devamlı, yüzde 94 ü de ortalama olarak yılda 40 ile 97 gün arasında olmak üzere geçici işlerde çalışmaktadır Tarım İş Kanunu çıkarılıp, tarım işçisinin tanımı yapılmadığından; özel kesimde olduğu gibi kamu kesimindeki tarım işletmelerinde çalıştırılanlar da İş Kanununun kapsamı dışında kalmakta ve sosyal güvenlik haklarından yararlanamamaktadırlar. Bunların özellikle de; iş kazası ve hastalık gibi kısa vadeli riskler bakımından güvenlikleri önem kazanmaktadır.

Özel kesimde çalışan tarım işçilerinin bölgesel ve işyerlerine göre dağılımları ile ortalama çalıştıkları gün ve ücretleri konusunda bugün için yeterli bilgi mevcut değildir. Tarımdaki işyerlerinin özellikleri ile verimlilikleri de tespit edilmemiştir.

TABLO : 451 — Sosyal Güvenlikten Yararlananlar

(Bin kişi)

Yıllar	Aktif nüfus	Ücretli ve maaşlılar	Sosyal güvenlikten yararlananlar	Sosyal güvenlikten yararlananların aktif nüfusa oranı	Sosyal güvenlikten yararlananların ücretli ve maaşlılara oranı
1967	14 280	3 400	1 578	% 11	% 46
1968	14 600	3 600	1 630	% 11,1	% 45,2
1969	14 724	3 771	1 953	% 13,2	% 51,1

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı.

TABLO : 452 — Ücretli ve Maaşlıların Sosyal Güvenlik Bakımından Dağılımları (1969)

TARIM DIŞINDAKİ ÜCRETLİ VE MAAŞLILAR					
Sosyal Sigortaya tabi olanlar	Özel banka ve sigorta sandıklarına tabi olanlar	Emekli Sandığına tabi olanlar	Halihazırda güvenliği sağlanamayanlar	Ücretli ve maaşlıların toplamı	Genel toplamdaki yüzdesi
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1 261 856	36 209	613 514	1 117 421	3 029 000	% 80

TABLO : 453

TARIMDAKİ ÜCRETLİLER İLE TOPLAM ÜCRETLİ VE MAAŞLILAR

Kamu kesiminde çalışan ücretliler (x)	Özel kesimde çalışan ücretliler	Ücretlilerin toplamı (xx)	Genel toplamdaki yüzdesi	Ücretli ve maaşlıların genel toplamı
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
401 011	340 989	742 000	% 20	3 771 000

Kaynak : Sosyal Sikortalar Kurumu
T. C. Emekli Sandığı
Orman, Tarım ve Köy İşleri Bakanlıkları
Devlet İstatistik Enstitüsü

Not : (x) Kamu kesimindeki tarım işçilerinin yüzde 94 ü geçici olarak çalışmaktadır.
(xx) Tarımdaki ücretlilerin sayısı 1955 ve 1960 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarından yararlanarak tespit edilmiştir.

Sanayi ve hizmetler kesimindeki mevcut ücretli ve maaşlıların da yüzde 36 sının sosyal sigortalar kapsamının dışında kaldığı görülmektedir. Halen 66 ilde bir işçi çalıştıran işyerleri sosyal sigortalar kapsamına dahil olup, sadece İstanbul kapsama dahil edilmiş değildir.

Bugün Sosyal Sigortalar mevsimlik işlerde, özellikle İnşaat Sektörü gibi devamlılık arzetmeyen işlerde çalışanları hak sahibi yapabilecek bir ortama ulaşmamıştır. 1969 yılında Sosyal Sigorta kayıtlarına göre inşaat sektöründe 268 000 kişinin çalıştığı görülmektedir. Teşkilâtımızca yapılan bir çalışmaya göre, 1969 yılında inşaat sektöründe 470 bin kişi çalışmaktadır. Bu durumda inşaat sektöründe çalışan mevcut işçilerin ancak yüzde 57 si sigortalı olarak gözükmektedir. Bunlardan başka esnaf ve küçük sanatkârlar yanında çalışan usta ve kalfalarla, çıraklar da sigortadan istifade edememektedirler.

Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından Gaziantep - Bursa - Van - Konya ve Karabük'te yapılan «Esnaf ve Sanatkârlar Araştırması» nın sonuçlarına göre; sanatla ilgili işyerleri içinde usta ve kalfaların sigortaya tabi olduğu işyerleri ortalama olarak yüzde 34, çırakların sigortaya tabi olduğu işyerleri de yüzde 7 olmaktadır. Halen sigortalı olan çıraklakla usta ve kalfa yanında çalışanların da; yüzde 80 inin primleri işverenleri tarafından ödenmektedir.

Aktif nüfusun yaklaşık olarak yüzde 30 unu teşkil eden «Kendi Hesabına Çalışanlar» grupuna da sosyal güvenlik sağlama çalışmaları önem kazanmış ve gelişmeler görülmüştür. Bu gruptaki esnaf ve küçük sanatkârlara güvenlik getirecek kanun tasarısı hazırlanmış ve meclis komisyonlarında görüşülmüştür. Tasarının kanunlaşması ile kapsama girecek olanların sayıları konusunda bugün bir rakam vermek mümkün olamamaktadır.

Kendi hesabına çalışanlardan, serbest meslek sahipleri ile bağımsız küçük çiftçilerin güvenliklerinin sağlanması konusunda bir çalışma yoktur. Serbest meslek erbabı grup sigortaları ile güvenliklerini sağlamak yoluna gitmektedirler. Bunlardan avukatlar Sosyal Sigorta kapsamına girebilmişlerdir. Serbest meslek erbabı tarım dışındaki sektörlerde ve özellikle şehirlerde bulunduğundan teşkilâtlıdır ve çeşitli yardımlaşma ve dayanışma sandıkları kurmak imkânlarına sahiptir. Bağımsız küçük çiftçiler için bugün bu imkân da yoktur. Bağlı oldukları ziraat odaları bu anlamda bir görev yüklenebilecek durumda değildir. Öte yandan bu grup arasında koperatifleşme halen yeterli bünye ve etkenliğe sahip olamamıştır.

Halen 66 ilde eş ve çocuklar da hastalık sigortası kapsamına alınmışlardır. Bu durumda 649.593 kişi ile mevcut sigortalıların yüzde 51 inin eş ve çocukları hastalık sigortası yardımlarından faydalanmaktadırlar. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun tadili ile de memurların eş ve çocukları ile ana ve babalarının sağlık yardımlarından yararlanmaları kabul edilmiştir.

1969 da Hastalık Sigortası sağlık yardımlarından yaklaşık olarak 4 400 000 kişinin faydalandığı görülmektedir. Bu sayıya ordu mensuplarının eş ve çocukları dahil değildir. 81 869 u Sosyal Sigortalardan, 227 590 nı da Emekli Sandığından olmak üzere 309 459 sigortalı ve iştirakçi de Emeklilik, Malûlluk, Yaşlılık aylığı almaktadır.

Sağlık hizmetlerinin sosyaleştirilmesi Sosyal Sigorta anlamında bir güvenlik vasıtası olmamakla beraber, 1969 sonu itibariyle sosyalleştirme vasıtasiyle kapsama alınanların sayısı yaklaşık olarak 9 milyonu bulmuştur. Yeni gelişmelerle sosyal güvenlik alanında müşterek politikaların tespit edilmemiş olmasından ötürü ilerde gerçekleştirilmesi düşünülen sosyal güvenlikte birlik politikasını engelleyici bir yola gidilmektedir. Müşterek politikaları tespit edecek ve sosyal güvenlik konusundaki yeni gelişmelere yön verecek «Sosyal Güvenlik Kurulu» nun kurulması için çalışmalar devam etmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, Emekli Sandığının; Sosyal Sigortalar anlamında bir güvenlik müessesesi olması düşüncesi hakim olmamış ayrıca «Devlet Memurları Yardımlaşma Kurumu» nun kurulmasına gidilerek İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının genel ilkesi olan sosyal güvenlik sisteminde birlik sağlanması ilkesinin gerçekleştirilmesi güçleştirilmiştir. Ancak emeklilerin kurumla ilişkisinin ne olacağı da belirtilmemiştir.

Emekli Sandığı Teşkilât Kanunu iştirakçileri için sosyal güvenlik haklarını gerçekleştirecek ve son yıllarda çeşitli kanunlarla kendisine verilen görevleri yerine getirecek şekilde yeniden düzenlenmediği ve Teşkilât Kanunu yenilenmediği için yeni müesseseler kurulması yoluna gidildiği görülmektedir. Sandık mali bünyesinin aktüerlere inceletilmesi konusundaki kanuni hüküm son yıllarda yerine getirilmediğinden, sandık teknik açığının ne kadar olduğu bilinmemektedir. Kurumun 1969 da plasmanları 4 955 523 396,— lirayı bulmuş ve bu plasmanlardan elde edilen gelirlerin de plasmanlara oranı yaklaşık olarak yüzde 5 olmuştur. 1969 da plasmanların yüzde 65 i esham ve tahvilâta, yüzde 16 sı sabit kıymetlere, yüzde 14 ü mevduata, yüzde 5 i ikraza ayrılmıştır. Toplam plasmanların yüzde 16 sını teşkil eden sabit kıymetlerden sağlanan gelirin payı, toplam plasman gelirleri içinde yüzde 6 ile en düşük seviyede olmaktadır.

Emekli Sandığı yatırımları içinde; özellikle turizm alanındaki yatırımların rantabl olmaktan uzak olduğu görülmektedir. İşletmeye açılan binalardan elde edilen gelirlerin yatırımlara oranı 1968 de yaklaşık olarak yüzde 2,5 olmuştur. Kurum yatırımlarının yaklaşık olarak yüzde 80 i turizm sektöründe, yüzde 20 si de ticaret sektöründe olmuştur. Yatırımların kâr seviyesi genellikle düşük kalmaktadır.

Sosyal güvenlik sistemimizdeki yeni gelişmeler, Sosyal Sigortalar Kurumu Teşkilât Kanununun yeniden düzenlenmesini gerekli kılmıştır. Ayrıca kurumun yatırım ve tasarruflarında muhtar olmadığı ve bu konuda etkili bir denetimden de yoksun olunduğu görülmektedir. Kurumun 1969 da plasmanları 8 736 613 527,— liraya çıkmış, elde edilen gelir de plasman toplamının yüzde 5,19 u olmuştur. Bu oran 1967 de yüzde 5,04, 1968 de de yüzde 5,13 olmuştur.

4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre, Kurum plasmanlarının yüzde 40 ını Devletin çıkardığı veya kefil olduğu tahvillere yatırılabilmektedir. Ancak bu sınır bütçe kanunları ile her yıl aşılmaktadır. 1968 de toplam plâsmanların yüzde 56,87 si, 1969 da yüzde 59,66 sı tahvillere yatırılmıştır. Tahvil gelirleri; toplam plâsman gelirlerinin 1968 de yüzde 66,4 nü, 1969 da da yüzde 70,2 sini teşkil etmiştir. Gayrimen-

kul gelirlerinin toplam plasman gelirleri içindeki yeri ise; 1968 de yüzde 13,4, 1969 da yüzde 11,8 olmuştur.

Sosyal Sigortalar Kurumu 1969 - 1970 öğretim yılından itibaren sigortalıların yüksek tahsil yapan çocukları için 300, sigortalı olmak şartı aranmaksızın da sağlık koleji öğrencilerine talep oranında burslar tahsis etmiş bulunmaktadır. 1970 - 1971 öğretim yılında da yüksek öğretim için 350, sağlık kolejleri öğrencileri için de 150 olmak üzere burs adedini 500 e çıkarmış ve bunun içinde 3 milyon lira ayırmıştır. Ancak 1969 - 1970 öğretim yılındaki hedefleri gerçekleşmemiş, yüksek öğretimde 152, sağlık kolejlerinde de 96 öğrenciye burs verilebilmiştir. Kapsamın sigortalılar yönünden yüksek öğretimle sınırlandırılmış olması, yararlanmayı daraltan bir hüküm olmaktadır.

Bugün çeşitli kuruluşlarca konut kredisi verilmektedir. Ancak bu konuda müşterek bir politika uygulanamamaktadır. 1969 sonu itibariyle Sosyal Sigortalar Kurumundan kredi temin edebilen 1082 kooperatif kanaliyle 40 000 kişi, 1969 yılından itibaren tatbik sahası bulunan Emekli Sandığı Fonlarından yararlanan 46 kooperatif kanaliyle de 4265 i memur olmak üzere 44 265 kişi konut sahibi olabilmiştir. Ordu Yardımlaşma Kurumundan konut kredisi alanlar bu rakama dahil değildir.

Kurulan memur koperatiflerinin yüzde 50 si Ankara'da, diğerleri de 9 ile dağılmıştır. Sosyal Sigortalardan mesken sahibi olanların yüzde 3,6 sı doğrudan doğruya Kurumca yapılan meskenlerden, yüzde 58,8 i de Kurum kanalı ile kredi açılan kooperatifler vasıtasiyle ve yüzde 37,6 sı da diğer şekillerde mesken sahibi olmuşlardır. Kredi verilerek kurulan kooperatiflerle, ilgili plan, proje ve kredi işlemleri tatbikatta uzun zaman almaktadır. Kurumca Sigortalılara; İmar ve İskân Bakanlığı ile yapılacak işbirliği sayesinde temin edilecek arsalar üzerine toplu mesken yapılması için bir protokol imzalanmasına rağmen, bir gelişme görülmemiştir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu «Devlet Memurları Yardımlaşma Kurumu» ile memurların konut ihtiyaçlarının sağlanacağını belirtmektedir. Bu durumda yeni kurulacak kurumun bizzat konut kredisi vermesi veya konut yaptırması söz konusu olacaktır.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 2. maddesi ile Bankalar, Sigorta ve Reasürans Şirketleri ve Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Borsaları ile bunların teşkil ettikleri 28 sandıktan 36 209 kişi sosyal güvenlikten istifade etmektedirler. Bu sandıkların mali durumlarının kanunda belirtildiği halde, 1965 ten beri bazı çalışmalar yapılmasına rağmen ilgili Bakanlıklarca müştereken kontrol edilmediği görülmektedir. Özellikle 1186 sayılı Kanunun sağladığı yeni hakların bu sandıklarca da aynen sağlanması gerektiği konusundaki kanuni hüküm karşısında; bunlardan bityük çoğunluğu bugün sağlık yardımları dışında munzam haklar sağlayan sandıklar olmaktan çıkmıştır.

Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından bu sandıklardan 11 tanesinde yapılan durum tespitinde; birbirinden çok farklı statüleri olduğu, uzun zamandır mali yönden murakabe ve bilançoları tetkik edilmediği ve aktüerya hesaplarını yaptırmadıkları için gelecekleri konusunda tereddütler duyulmuştur. Bu durumda bu sandıklara güvenliklerini bağlayan çalışanların malûllük, emeklilik, ölüm gibi uzun vadeli riskler bakımından güvenlikleri müesseselerin yöneticilerine bağlı olmaktadır. Bu da; Sos-

yal Güvenlik sisteminin genel ilkeleri olan devamlılık ve emniyet ilkeleri ile bağdaşmamaktadır. Bu sandıkların büyük çoğunluğunda özellikle sigorta şirketleri sandıklarında; sandıkla ilişiğini kesenler ödemiş oldukları primlerini toptan aldıklarından; mevcut sandıklar çalışanları, sigorta kapsamı dışında tutma eğilimi göstermektedirler.

İşsizlik sigortasının ülkemizde uygulanmasını sağlıyacak İşsizlik Sigortası Kanun Tasarısı hazırlanmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sevkedilmiş bulunmaktadır. Ancak Sosyal Sigorta istatistiklerinden bugün kapsama girebileceklerin sayısını tespit etmek mümkün olamamaktadır. Bu da, bu sigorta kolunun aktüarya hesaplarının iyi yapılamamasını ve bu sigorta kolunun kapsamına girecekler in işsiz kaldıkları devrenin tespiti ile özellikle mevsimlik ve muvakkat işlerde çalışanlara bu sigorta kolunun bugün için uygulanmasının mümkün olmayacağını göstermektedir.

Yabancı ülkelerle bugüne kadar 6 sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmış ve bunlardan beşi yürürlüğe girmiştir. Almanya ile yapılan sözleşme 1969 da değiştirilerek; çocuklar için ödenen çocuk paralarının talep üzerine, Türkiye'de çocuklarının bakımını üzerine almış olanlara gönderilmesi imkânı sağlanmıştır.

Sosyal Sigortalar Kurumunun eczahane açabilmesi 506 sayılı Kanunla; yataklı sağlık tesisleri ile sınırlandırılmıştır. Yataksız sağlık tesisleri bulunan yerlerde kurum eczahane açmamaktadır. Bugün Kurumun hastane, sanatoryum ve yataklı dispanser olmak üzere 58 yataklı sağlık tesisi ile 95 de yataksız sağlık tesisi vardır. Bu durumda 95 yataksız sağlık tesisinin bulunduğu yerlerde sigortalılar özel eczanelerden ilâçlarını temin etmektedirler. Bu da; hizmetin bütünleşmemesine sebep olmaktadır.

1968 yılında 139 779 iş kazası ve meslek hastalığı vakası ile karşılaşılmışken, 1969 da bu rakam yüzde 10 artışla 150 973 e yükselmiştir. Bu kazalar sonunda; 16 476 kişi daimi iş göremezlik, 5 146 eş, 9 195 çocuk 2 614 ana - baba ve kardeş olmak üzere 33 131 kişi, ödenek alma hakkını kazanmışlardır.

Program döneminde; sosyal güvenlikten yararlananların kapsamının genişletilmesi ve kamu kesimindeki tarım işletmelerinde çalışan tarım işçilerinin de sosyal sigortalar kapsamına alınması önem kazanmaktadır.

2. *TEDBİRLER ;*

a. Sosyal Güvenlik Sisteminde müşterek politikaları tespit edecek ve çeşitli sosyal güvenlik kuruluşları arasındaki ilişkileri sistemleştirerek, Sosyal Güvenlik sisteminde birliği gerçekleştirecek, «Sosyal Güvenlik Kurulunun» kurulma çalışmaları hızlandırılacaktır.

b. Kamu kesiminde çalışan tarım işçilerinin Program dönemi içinde Sosyal Sigortalar kapsamına alınması gerçekleştirilecek ve kamu kesiminin dışındaki özel işyerlerinde çalışan tarım işçilerinin de bölgesel dağılımları, ücretleri, ortalama çalışma müddetleri araştırılacaktır.

c. Sosyal Sigortalar uygulaması bir işçi çalıştıran işyerlerine de teşmil edilecektir.

ç. Mevsimlik ve geçici işlerde çalışanların sosyal Güvenlik imkânlarından yararlanabilmelerini sağlayacak bir sistem getirilecektir. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun uygulanmasını gerçekleştirmek için etkili bir kontrol sistemi ile eğitim ve yayın çalışmaları yapılacaktır.

d. Bütün illerde sigortalıların; eş ve çocuklarının hastalık sigortası kapsamına alınması imkânları araştırılacaktır.

e. Malûl ve yaşlıların eş ve çocukları hastalık ve analık sigortaları kapsamına alınacak, sigortalılık niteliğinin yitirilmesi halinde eş ve çocuklar da sigortalının yararlandığı sürece sağlık yardımlarından yararlandırılacak ve geçici iş görmezlik ödeneğinin hesaplanmasında mevcut karmaşık ayrımlar kaldırılacaktır.

f. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamındaki Devlet memurları ile bunların eşleri ve bakmakla yükümlü oldukları ana, baba ve çocuklarının hastalık ve analık hallerinde faydalanacakları sosyal sigorta yardımlarını belirtecek özel kanun ve sosyal güvenlikle ilgili bu bölümdeki diğer kanun ve yönetmelikler Program dönemi içinde hazırlanacaktır.

g. T. C. Emekli Sandığı, 657 sayılı Kanun ile kendisine verilen görevleri yerine getirecek şekilde yeniden düzenlenecektir. Sandığın aktüerya hesapları ve 657 sayılı Kanunun sandığa yüklediği sosyal güvenlikle ilgili hükümlerin gerçekleştirilmesi için, gelir ve gider tahminleri yapılacaktır.

h. T. C. Emekli Sandığı ile Sosyal Sigortalar Kurumunun bugüne kadar uyguladığı iktisadi yatırım politikaları, yatırımların dağılışı ve kârlılık oranları araştırılacak; emniyet ve kârlılık esaslarına dayanan yeni bir politika geliştirilerek kuruluş kanunlarında yer alacaktır. Çalışma Program dönemi içinde gerçekleştirilecektir.

ı. Sosyal Sigortalar Kurumu Teşkilât Kanunu, Sosyal Güvenlik sahasındaki yeni gelişmeleri karşılayacak şekilde hazırlanarak yeni bir teşkilâtlanmaya gidilmesi sağlanacak. Kurumun idari mali ve teknik yönden de denetimi etkili bir şekle bağlanacaktır.

i. Sosyal Sigortalarda uzun süre için geçerli olacak sağlık karnesi sistemi, getirilecek ve bununla sigortalıların herhangi bir sebeple iş yerleri dışında bulundukları zaman daha kolay bir şekilde ayni sağlık yardımlarından yararlanmaları gerçekleştirilecektir.

j. Sosyal Sigortalar Kanunun geçici 20 nci maddesindeki özel sandıklar kanunda belirtildiği şekilde Çalışma, Maliye ve Ticaret Bakanlıklarınca müştereken kontrol ve murakabe edilecek ve sağladığı mali imkânlar, Sosyal Sigortalar Kurumundan yüzde 25 oranında fazla olmayan sandıklar kaldırılacak ve üyeleri Sosyal Sigortalar Kurumuna bağlı olacaktır. Bu sandıklardan ilişiğini kesenler, Sigortaya tabi bir iş yerine geçtiklerinde özel sandıklarda geçmiş hizmetleri ile biriken paraları yeni kurumlarına aktarılacaktır. Sosyal Sigortalar Kurumuna dahil edilen sandıkların vermiş oldukları fazla olan haklar muazzam haklar sayılacak ve mülktesep hak kabul edilecektir. Murakabe ve bir-

leşme ile ilgili işler bir yönetmelikle tespit edilecek ve bu yönetmelik Program dönemi içinde çıkarılarak murakabe gerçekleştirilecektir

k. İşsizlik sigortası hesaplamalarında kullanılmak üzere Sosyal Sigortalar Kurumu mevcut sigortaların yılda ortalama olarak kaç gün çalıştıklarını ve bunların ortalama ücretlerini iş kollarına ve illere göre tespit edecek yeterli istatistik çalışmalarına girişecektir.

l. Sosyal Sigortalar Kurumunun, yataksız sağlık tesisleri bulunan yerlerden hizmetin bütünleşmesi yönünden eczahane açabilmesi sağlanacaktır.

m. Sosyal Sigortalar Kurumu, öncelikle büyük yerleşme yerlerinde toplu konut yaptırma politikasına ağırlık vererek gecekondu önleme bölgelerinde arsa temin edecek ve İmar İskân Bakanlığı ile işbirliği yaparak dar gelirli işçilerin ucuz konut sahibi olmasını gerçekleştirecek şekilde çalışmalarını bir programa bağlayacaktır.

n. Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından işçi çocuklarına verilecek burslar orta dereceli okullardan itibaren başlayacak ve teknik branşlar teşvik edilecektir. Taleplerin karşılanamaması halinde de; belirli gelir grubunun altındaki sigortalıların çocuklarına öncelik verilecektir.

SOSYAL REFAH HİZMETLERİ

1. DURUM :

Sosyal refah hizmetleri, Bakanlıklar, İktisadi Devlet Teşekkülleri, Belediye ve özel idareler, bankalar ve gönüllü kuruluşların ayrı ayrı kaynakları ve organizasyon güçleri ile sınırlı olarak ve işbirliğinden uzak bir şekilde yürütülmektedir. Kalkınma Planında, yıllık programlarda, öngörülen tedbirlerin gerçekleştirilememiş olması nedeni ile problemler ağırlığını devam ettirmektedir.

Sosyal refah hizmetlerini dağınık bir düzenden kurtarıp tek elde toplamayı öngören Sosyal Hizmetler Kurumu Kanun Tasarısı halen Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde öncelikle görüşülmek üzere beklemektedir. Ayrıca sosyal hizmetlerle kapsanacak alanlar görev tanımları ve hizmet öncelikleri konusunda 1970 yılı içersinde yapılacak araştırmaya henüz başlanmamıştır.

Korunmaya muhtaç çocuklara yıllar itibariyle yapılan hizmetler (Tablo 454) incelendiğinde, özellikle 7-18 yaş grubuna dahil çocukların 1970 yılı içinde sırada bekleyenlerinin oranında 1969 yılına göre yüzde 16 lık bir artış görülmesine rağmen, hizmet kapsamında yüzde 2,5 luk bir gelişme olmuştur.

Korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili hizmetlerin gelişmesini önleyen en önemli faktörlerden biri Belediye ve Özel İdare bütçelerine konan ödeneklerin büyük bir kısmının tahsil edilememesidir. Durum Tablo 455 de ayrıntılı olarak incelenmiş ve karşılaştırmalar yapılmıştır.

TABLO : 454 — Yıllara ve Hizmet Götüren Kuruluşlara Göre Korunmaya Muhtaç Çocukların Durumu

Görevli Bakanlık ve kuruluş	Yaş grubu	Müessese sayısı			Hizmetten yararlanan çocuk sayısı			Sıra bekleyen çocuk sayısı		
		1968	1969	1970 (*)	1968	1969	1970 (*)	1968	1969	1970 (*)
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı	0— 6	16	16	18	1 473	1 833	2 886	—	3 131	3 131
Çocuk Esirgeme Kurumu		18	20	20	1 900	2 301	2 301	—	—	—
Milli Eğitim Bakanlığı	7—18	79	84	87	10 819	11 516	11 600	8 161	12 281	14 706
TOPLAM	0—18	113	120	125	14 192	15 650	16 987	8 161	15 412	17 837

Kaynak : Milli Eğitim Bakanlığı + Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ve Çocuk Esirgeme Kurumu
(*) İlk altı ay sonuçları

Genellikle belediye bütçelerinden ayrılan ödeneklerin tahsilinde büyük güçlüklerle karşılaşılmakta, devlet bütçesinden bu alana ayrılan kaynakların yetersizliği nedeni ile bazı yurtlar kapanma tehlikesi ile karşılaşmaktadır. Sırada bekleyen korunmaya muhtaç çocukların miktarlarının süratle artışı ise bu hizmetin toplum yapısındaki değişim eğilimi içinde daha fazla önem kazandığını göstermektedir.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında ve yıllık programlarda öncelikle alt gelir gruplarına hizmet etmek amacı ile açılması öngörülen kreş ve çocuk bakımevi sayılarında bir değişiklik olmamıştır. Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı gündüz bakımevlerinin kapasiteleri genişletilmiştir. Bedeni ve ruhi sakatlığı bulunan çocuklar için 1968 - 1969 ders yılında 7 ilde ilkokul bünyesinde geri zekâlı çocuklar için 160 alt özel sınıfta 2 766 öğrenci okutulurken, 1969 - 1970 ders yılında bu rakam 201 alt özel sınıfa ve 3 788 öğrenciye ulaşmıştır.

TABLO : 455 — Özel İdare Bütçelerinde 6972 sayılı Kanunun Öngördüğü Ödenekler

Yıllar	Özel İdareler		Belediyeler	
	Ödenek	Tahsil edilen %	Ödenek	Tahsil edilen %
1965	2 464 864	98,5	8 944 566	56,8
1966	2 700 338	95,2	8 619 624	58,7
1967	3 396 181	96,2	10 485 518	70,7
1968	3 396 181	96,2	15 286 287	71,5
1969	4 698 462	96,9	12 632 442	64,5
1970	4 978 494	—	13 901 755	—

Kaynak : Milli Eğiti Bakanlığı

1968 - 1969 ders yılında 5 sağırlar okulu mevcut iken, 1969 - 1970 ders yılında bu sayı 9 a yükselmiştir. Aynı yıllar için öğrenci sayısı 1261 den 1420 ye ulaşmıştır. Körler okullarındaki öğrenci sayısı ile ilgili artışlar ise çok azdır. Problem arz eden çocuklar için 1969 yılında «Eğitimi güç çocuklar okulu'nun açılması ile bu konuda ilk adım atılmıştır.

Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından beş şehirde yapılan bir çalışma sonucuna göre küçük sanayi ve esnaflık alanlarında çalışan çırak ve esnaf yardımcılarının büyük bir kısmının 12 - 15 yaşları arasında olduğu görülmüştür. Çırakların büyük bir kısmı günde 10 saat ve daha fazla sürelerde çalıştırıldığı da araştırma tarafından tespit edilmiştir.

TABLO : 456 — Türkiye'de Sakatların Dağılımı ve Oranları (1965)

	Toplam sakat	Erkek	Kadın	Sakatlığın toplam nüfusa oranı yüzde	Erkek sakatların top. erkek nüfusa oranı yüzde	Kadın sakatların toplam kadın nüfusa oranı yüzde	Toplam	1 derece sakatlık (*) Erkek	Kadın	1 derece sakatların toplam sakatlara oranı yüzde
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Toplam sakat nüfus	380 985	238 605	142 380	1,2	1,5	0,9	91 810	50 512	41 298	2,4
Genç nüfus 0 - 14	58 192	33 196	24 996	0,44	0,48	0,39	17 597	10 287	7 310	30
Aktif nüfus 15 - 64	253 371	167 354	86 017	1,5	1,96	1,04	53 172	31 118	22 054	20
İhtiyar nüfus 65 ve daha fazla	68 824	37 642	31 183	5,53	7,1	4,3	21 536	9 636	11 890	31

(*) *Ama, kötürüm, sağır, dilsiz, müteaddit.*
Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı çalışmaları.

Tablo 456 da görüldüğü üzere Türkiye'de bugün rehabilitasyona muhtaç kişilerin toplam nüfusa oranı % 1,2 civarındadır. Bu sakatların % 30.3 ü şehirlerde; geri kalan % 69,7 si köylerde yaşamaktadır. Düzenli hizmet sağlayan tek kuruluş olan Ankara Rehabilitasyon Merkezi dışındaki birimler ise etkili bir çalışma yapamamaktadır. 1963 Programında bu konuda ihtisaslaşmış bir merkez olarak öngörülen Ankara Rehabilitasyon Merkezi 1968 de hizmete girmiştir. Hastanelerin bünyesinde bulunan rehabilitasyon birimlerinin bu merkezle ilişkilerinin kurulması ve merkezlerin bilimsel ve teknik rehberliğinden yararlandırılmaları önem kazanmaktadır. Yukarıda açıklanan hususlar ve Türkiye toplam sakat sayısı gözönünde tutulduğunda bu konuda duyulan hizmet ihtiyacının önemi belirmektedir.

1970 yılı ilk altı ayı sonunda toplam hükümlüler sayısı 54 967 dir. 109 iş yurdunda yaklaşık olarak 18 000 işçi çalışmaktadır. 1969 malî yılında istihsal edilen mal 78 175 bin TL. sı kadardır. Yeni yapılan cezaevlerinde işyurtları daha geniş ölçüde ele alınmıştır. Toplam hükümlülerden % 80 nin üretken yaşta bulunması karşısında % 30 unun işyurtlarında çalışması daha çok sayıda işyurdu ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

Türkiye'de sakatlık grupları kesin bir şekilde tespit edilememiştir. Yapılan nüfus sayımlarında da tatminkâr bir netice alınamamaktadır.

Sakat ve hükümlü çalıştırma konusunda ilgili mevzuat hazırlıkları tamamlanmıştır. Çocuk mahkemeleri ve patronaj kanun tasarıları kanunlaşamamıştır.

1965 genel nüfus sayımı sonuçlarına göre 65 ve daha yukarı yaş grubunda 1 242 525 kişi bulunmaktadır. Değişken toplum yapısı dolayısı ile bu yaş grupundakilerin sorunları önem kazanmaktadır. Belediyelerin ve Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığının açtığı güçsüzler yurdu ve ihtiyarlık bakımevleri yatak kapasitesi 916 dır ve ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Ayrıca bu müesseseler daha çok büyük merkezlerde bulunmaktadır.

Afete maruz kalanlara yapılan yardımların sosyal yardım yönü sınırlı kalmaktadır. Afetzedelerin sosyal, ekonomik ve psikolojik durumları dikkate alınmadığından afetzedelere yapılan yardımlar çok zaman afetzedelerin gerçek ihtiyaçlarını karşılayamamakta ve inançlarına aykırı düşmektedir. Dış ülkelerden gelen yardımların organize olmaması, kuruluşlar arasında işbirliğinin bulunamaması yardımların kullanılmasında problemler yaratmaktadır. Ayrıca konut konusu ile ilgili yapılan yardımlar ise afetzedelerin sosyal standartlarına uygun düşmediğinden hem kullanılamamakta hem de bu durumda yapılan yardımların sosyal yardım fonuna dönüşmesi zorlaşmaktadır.

TEDBİRLER :

1. Sosyal Hizmetler Kurumu Kanununun uygulanmasından önce bu Kanunla ilgili sosyal refah alanları, görev tanımları, hizmet öncelikleri ve uygulanacak programlar konusunda ilgili kuruluşların katılmasıyla bir araştırma yapılacak ve sonuçlar Haziran 1971 tarihinde Devlet Planlama Teşkilâtı'na iletilecektir.

2. Çalışma gücünden yoksun, maddi ve sosyal yönden yardıma ve hizmete muhtaç kimselerle, korunmaya muhtaç çocukların bakım, yetiştirilme, eğitim ve hayata uyumları, sakat ve suçluların rehabilitasyonu ve alıştırılmaları, yaşlıların bakım ve barındırılmaları için gerekli sosyal hizmet ve yardımlarda bulunmak, sosyal hizmet kuruluşları ile işbirliği yapmak, sosyal refah hizmetleri konusunda bilimsel çalışmalarda bulunmak amacıyla Başbakanlığa bağlı tüzel kişiliği haiz, katma bütçeli bir «Sosyal Hizmetler Kurumu» nun kurulması ile ilgili Kanun tasarısının ivedilikle yasama organınca görüşülmesine çalışılacaktır.

Sosyal Hizmetler Akademisi yeni bir kanuni statüye bağlanacaktır.

3. Korunmaya muhtaç çocuklar konusunda sırada bekleyen çocukların yetiştirme yurt ve yuvalarına alınmalarını sağlamak amacıyla Sosyal Hizmetler Kurumu kuruluncaya kadar Milli Eğitim ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının cari harcamaları günün şartlarına göre yeniden ayarlanacaktır.

4. 691 sayılı Belediyelerin ve Belediyelere bağlı müessese ve işletmelerin bir kısım borçlarının Hazinece terkin ve tahkimi hakkındaki Kanun gereğince belediyelerin istisnalar dışında kalan borçlarını gösterir cetveller ve belgeler en büyük mülkiye amirine verilir ve borçlar tespit edilir. Borçlar ve belgeler İçişleri ve Maliye Bakanlıkları ile bu kanuna bağlı cetvelde yazılı kuruluşlar bakımından koordinasyonu sağlayan bir komitece incelenir. Devlete ve katma bütçeli idarelere olan borçlar terkin edilir. Belediyelerle, belediyelere bağlı müessese ve işletmeler bu kanun gereğince tahkim edilecek borçları tutarı ile bunlar için Hazinece ödenecek faizler toplamınca Hazineye borçlandırılır. Bu borçlar 1965 tarihinden itibaren beş yıl sonra başlamak üzere yirmi yıl içinde eşit taksitte ve faizsiz olarak Hazineye ödenir şeklindeki hükümlerinin öngördüğü esaslar uygulanacaktır.

5. Bedeni ve ruhi sakatlığı bulunan çocuklar için gündüzlü bir örnek bakım ve yetiştirme evi tahsis edilecektir.

6. Özellikle alt gelir gruplarındaki çalışan ailelerin çocuklarına gündüz bakımevleri kurulması çalışmaları hızlandırılacaktır.

7. Rehabilitasyon konusunda ihtiyaçla hizmet imkânları arasında denge kurulacaktır.

Tıbbi yönden rehabilitasyona muhtaç sakatların tespiti konusunda bir araştırma yapılacak sonuçlar Aralık 1971 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına teslim edilecektir.

8. Rehabilitasyon hizmetlerinin geliştirilmesi konusuna örnek olmak amacı ile Ankara Rehabilitasyon merkezinin teknik donatımı yapılacak ve protezlerin tıbbi standartlara uygun bir şekilde imalini sağlayını hazırlıklara başlanacaktır.

9. Ceza ve ıslâh evlerinde ıslâh imkânlarının geliştirilmesi için halen yürütülmekte olan çalışmalar tamamlanacak, bu arada hükümlü ve tutukluların iş yurtları dışındaki iş yerlerinde de Adalet Bakanlığınca kuruluşlar arasında düzenlenecek protokollara uygun olarak çalışması sağlanacaktır.

10. 7269 ve 1051 sayılı Kanun hükümlerine göre afetzadelere yapılacak acil yardımların daha düzenli ve verimli bir şekilde uygulanması için İmar ve İskân Bakanlığınca Acil Yardım Teşkilâtı ve planlarının yapılmasındaki esaslar iller idaresi yetkilileri ile yapılacak çalışmalarla kesin bir uygulamaya kavuşturulacaktır. Afetzadelere yapılacak acil yardımların amaca uygun bir şekilde yerine ulaştırılması için İmar ve İskân Bakanlığınca Bölgesel teçhizat merkezleri kurulacak ve bu merkezlerin donatımı sağlanacaktır.

11. İç iskâna tabi ve afete maruz kalarak ekonomik gücünü kaybeden afetzedelere yapılacak sosyal yardımlar çerçevesinden olmak üzere verilecek tarım arazilerinde bu ailelere öncelik sağlanacaktır.

12. Gönüllü çalışmaları teşvik etmek amacı ile sosyal hizmet müesseselerinin gerekli propaganda ve rehberlik hizmetlerini yürütmesi sağlanacaktır.

KÖY VE KÖYLÜ SORUNU

1. DURUM :

1. Genel :

Köy ve köylünün kalkındırılmasına yönelmiş kamu hizmetlerinde köylünün daha gelişmiş bir yaşama düyezine ulaşmak istek ve gayretlerinde gelişmeler sağlanmıştır.

Sanayileşmenin ve şehirleşmenin doğal bir sonucu olarak köylü nüfusun toplam nüfusa oranında ve bu nüfusun artış hızında nispi bir azalma görülmektedir. Nitekim il - ilce kriterine göre köylük yerlerde yaşıyanların toplam nüfusa oranı 1960 - 1965 döneminde yüzde 65,6 iken, bu oran 1970 nüfus sayımının ilk sonuçlarına göre 1965 - 1970 döneminde yüzde 61,3 e düşmüştür.

On bin nüfus kriterine göre toplam nüfusun yüzde 64,60 nın (23.040.800) köylerde yaşamakta olduğu anlaşılmaktadır. Bu oran 1965 de yüzde 70,1 idi. Aynı kritere göre 1960-1965 döneminde binde 15 olan köylü nüfus artış hızı, 1965 - 1970 döneminde binde 9 a düşmüştür. Fiili artış hızındaki bu düşme Türkiye'deki şehirleşme olgusunun hızlanarak devam ettiğini göstermektedir.

1970 Program dönemine kadar, yalnız toprak verme şeklinde olüşan, Hazine topraklarının ihtiyaç sahibi çiftçilere tapulanması uygulamaları, bölgesel özelliklere uygun yeter gelirli işletmeler biçiminde geliştirilmiş ve kurulan işletmelerin en kısa sürede üretime geçmelerini sağlayacak esaslar, ilgili kuruluşlar tarafından ortak bir protokolle tespit edilmiştir.

Tarımsal üretimin artırılması ve elde edilen tarımsal milli gelirin sosyal adalet ilkelerine uygun olarak dağıtılmasıyla yakından ilgili olan toprak - insan ilişkilerinin düzenlenmesi için köklü çözüm yolları getirici çalışmalar henüz sonuçlandırılamamıştır.

Köy alt-yapı ihtiyaçlarının karşılanması konusunda hem kamu ev özel idarelerce yapılan harcamalarda hem de halk katılımında mutlak sayı olarak artışlar olmuştur. (Tablo 457)

Halk katılımında yüzde olarak düşüş, bu konudaki kamu ödeneklerinin artışı sonuçu olup, halk katılımının gerilemesi anlamına gelmemektedir.

TABLO : 457 — Köy yolu, İçme Suyu ve Elektrifikasyonu Yatırım Miktarları (1969 - 1970)

(Milyon Lira)

Yıllar	Köy yolu				Köy içme suyu				Köy elektrifikasyonu			
	Kamu ödeneği	Özel idareler yardımı	Halk katılımı	Toplam	Kamu ödeneği	Özel idareler yardımı	Halk katılımı	Toplam	Kamu ödeneği	Özel idareler yardımı	Halk katılımı	Toplam
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1968	232,70	95,00	25,00	352,70	259,20	13,00	57,50	329,70	77,00	14,00	52,00	143,00
1969	332,10	95,43	40,60	468,13	292,40	10,30	91,80	394,50	82,00	16,20	90,00	188,20
1970 (1)	349,00	98,00	90,00	537,00	280,50	10,90	93,90	385,30	71,80	19,00	76,00	166,80
TOPLAM	913,80	288,43	155,60	1 357,83	832,10	34,20	243,20	1 109,50	230,80	49,20	218,00	498,00

Kaynak : Y. S. E. Genel Müdürlüğü

(1) 1970 yılına ait halk katılımı rakamları köylü taahhüdünü göstermektedir.

Ödenek ve halk katılımındaki artışlara bağlı olarak sunulan hizmetlerde de gelişmeler sağlanmıştır. (Tablo : 458

TABLO : 458 — Köy Yolu, İçme Suyu ve Elektrik Hizmetlerindeki Gelişmeler (1967 - 1970)

	Köy yolu mevcudu (Km)	İçme suyu yeterli olan ünite sayısı	Elektriği olan köy sayısı
	(1)	(2)	(3)
1967 sonundaki durum	34 677	23 583	984
1968 de yapılan	5 500	3 600	700
1969 da yapılan	7 500	4 330	711
1970 tahminleri	8 500	5 000	1 500
1971 başındaki durum	56 177	36 513	3 895

Kaynak : Yol Su Elektrik Genel Müdürlüğü

Diğer taraftan 1970 Program yılı sonunda 56 870 km. ye ulaşacak orman işletme yollarının 26 700 km. sinden 3 670 orman köyündeki köylü nüfus yararlanma durumunda olacaktır.

Buna rağmen, köy nüfusunun önemli bir kısmı halâ yaz-kış geçit veren yoldan, içme suyundan ve elektrikten yoksundur. Özellikle köy yolundan ve içme suyundan yoksun köyler, bu türlü hizmetlere katılma olanakları sınırlı nitelikte olan yerlerdir. Bu nedenle, gelecek yıllarda halk katılımının miktar ve şekillerinde, konunun yükünü artıracak yönde değişiklikler beklenmektedir.

Diğer taraftan kırsal alandaki modernleşmenin doğal bir sonucu olarak köylünün elektrik ve haberleşmeyle ilgili ihtiyaç ve taleplerinde artışlar olacağı tahmin edilmektedir.

Başlıca tarım ürünlerinin taban fiyatlarında sağlanan artışlar, (Tablo : 459) tarım ürünlerine dayalı sanayideki gelişmeler, tarım ürünleri ihracatını artırmaya yönelmiş tedbirlerin uygulamaya konuluşu, üreticinin pazarlamayla ilgili olarak örgütlenmiye başlaması ve bu eğilimlerinin teşvik edilip desteklenmesi, tarım dışı kesimlerde sağlanan gelişmelerin doğal bir sonucu olarak, bu kesimlerde çalışan köylü nüfus miktarındaki çoğalmalar, dış ülkelerde çalışan Türk işçilerinin önemli bir kısmının köylü oluşu ve bunların yurda gönderdikleri döviz karşılıklarının köye intikal edişi köylü gelirlerinde kayda değer artışlar sağlanmıştır.

1970 yılında, temel bazı tarım ürünlerinin taban fiyatlarında üretici lehine sağlanan artışların sonucu, çiftçi nüfusun gayri safi gelirinde yalnız fiyat farkından dolayı 1969 a göre 1 600 milyon liralık artış olmaktadır. (Tablo : 459) 1970 yılında dış ülkelerde çalışan Türk işçilerinin yurda gönderdikleri döviz miktarındaki artıştan 2 milyar lira kadarının köy kesimine intikal edeceği tahmin edilmektedir.

Tarım sektöründe toplam üretimle, birim alandan elde edilen ürün miktarını artırmaya yönelmiş çalışmalarda kapsam ve etkililik yönle-

TABLO : 459 — Tarım Ürünlerinin Taban Fiyatlarındaki Gelişmeler

Ürün çeşidi	1969 yılı alım fiyatları		1970 yılı alım fiyatları		1970 üretim tahminleri (Ton)	1969 a göre fiyat farkı toplamları (T.L.)
	Ko. ortaklarından alış fiyatı (Kr.)	Ortak olmayanlardan alış fiyatı (Kr.)	Ko. ortaklarından alış fiyatı (Kr.)	Ortak olmayanlardan alış fiyatı (Kr.)		
Pamuk (Kütlü)	235	230	280	270	340 000	144 500 000
Çekirdeksiz kuru üzüm	237	227	280	270	110 000	46 200 000
İncir	165	160	200	190	200 000	65 000 000
Fındık	580	570	750	730	240 000	396 000 000
Antep fıstığı	800	—	1 000	—	15 000	30 000 000
Zeytinyağı { Tariş	545	520	630	610	54 000	65 000 000
Zeytinyağı { Güneydoğu	535	510	620	600		
Ayçiçeği tohumu	160	150	180	170	325 000	238 000 000
Şeker pancarı	Taban fiyatı	14	Taban fiyatı	20	3 975 000	74 000 000
Çeltik { Uzun taneli	Taban fiyatı	195	Taban fiyatı	225	185 000	47 725 000
Çeltik { Orta taneli	Taban fiyatı	170	Taban fiyatı	210		
Çeltik { Kısa taneli	Taban fiyatı	150	Taban fiyatı	200		
Buğday	Taban fiyatı	80	Taban fiyatı	85	9 800 000	490 000 000
TOPLAM FİYAT FARKI						1 596 425 000

rinden gelişmeler elde edilmiştir. Bu çalışmaların sonucu olarak, traktör sayısı yüzbini, üretilen tohum miktarı 260 bin tonu aşmıştır. Kullanılan tarımsal ilâç 64 bin tonu bulmuştur. Fiilen sulama kapsamına alınan arazi miktarı 1 800 000 hektara yaklaşmıştır.

Bütün bu gelişmelere rağmen geleneksel tarım yapısında gerekli düzenlemelerin yapılamamış olması, tarım işletmelerinin parçalanması ve küçülmesi olayının devam etmesi, tarım ürünlerinin işletme çıkarları açısından en elverişli biçimde pazarlanmasını sağlayıcı bir sistemin kurulamayışı, çiftçilerin kredi, temin - tedarik, üretimin artırılması ve pazarlanması gibi konularda yeterince örgütlenememesi, tarımsal kredileme düzenindeki darboğazlara köklü çözüm yolları getirilememesi, tarımsal yapının istediği nitelik ve kapsamda yayım hizmeti sağlanamaması gibi nedenlerden tarım kesiminde beklenen gelişmeler elde edilememekte, bu durum ise köyün ve köylünün kalkındırılması sorununun başlıca darboğazını teşkil etmektedir.

1967 yılında 5 161 milyon lira olan tarımsal kredi plasmanı 1970 de 4 975 milyonluk bir artışla 10 136 milyon liraya ulaşmıştır.

Toplam kredilerin 4 800 milyonu (Yüzde 49,56) Ziraat Bankasınca doğrudan üreticiye ikraz edilmiş olup, 2 100 milyonu (Yüzde 21,68) Tarım Kredi Kooperatiflerine; 1 900 milyonu (Yüzde 19,62) destekleme alımları için, 400 milyonu da (Yüzde 4,13) normal krediler olmak üzere toplam olarak 2,300 milyonu (Yüzde 23,75) Tarım Satış Kooperatiflerine; 310 milyonu (Yüzde 3,20) kontrollü tarım kredisi çalışmalarına; 175 milyonu da (Yüzde 1,81) tohumluk kredilerine tahsis edilmiştir.

Program yılı içinde bazı tarımsal ürünlerin taban fiyatlarındaki üretici lehine yapılan düzenlemelerle ilişkili olarak tarım satış kooperatiflerine bir milyar liralık ilâve tahsisat sağlanmıştır.

Mevcut kredi sisteminin düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar tarımsal kalkınmayı sağlama konusunda yetersizliği tüm yönleriyle ortaya çıkmış bugünkü uygulama düzeninin genel yapısı içinde kalmaktadır. Bunun sonucu olarak tarımsal krediler sağlanan artışlara rağmen yetersiz, tarımsal üretimin artırılması açısından etkisiz, ve dağılımı dengesizdir.

Ziraat Bankası dışındaki kaynaklardan kredi bulma olanağına sahip optimal üstündeki işletmeler, bu bankanın kredilerinden geniş oranda yararlanmakta, optimalın altında kalan işletmeler de yapılarının doğal bir sonucu olarak, aldıkları kredileri tarımsal üretimin artırılması amacıyla değerlendirememektedirler. Tarımsal kredilemede, optimal işletmelerin kurulmasını teşvik edip, destekleyecek bir kredi mekanizması kurulması yerine, işletme başına isabet eden kredi miktarlarını artırıcı çalışmalarla sınırlı kalınmakta, bu da üretimin artışını sağlamak amacıyla verilen kredilerin etkisizliğinin temel nedeni olmaktadır.

Kooperatif sayılarındaki artışlar, köylünün kooperatifleşme eğilimindeki gelişmeleri göstermektedir. 1968 yılı sonunda 1936 tarım kredi, 418 tarım satış, 713 sulama, 65 balıkçı, 18 çay, 968 köy kalkınma, 17 ormancılık kooperatifleri olmasına karşılık, 1970 program yılının ilk altı ayında anılan kooperatif sayıları sırasıyla 2 018, 620, 750, 91, 33, 1 484 ve 90 olmuştur. Ayrıca 1968 yılından sonra 46 temin - tedarik,

121 nakliye ve 157 üretim satış kooperatifi kurulmuştur. Ancak, Devletin, kredi, teknik yardım, eğitim ve rehberlik, denetim gibi konularda yeterince hizmet sunamamasının bir sonucu olarak sayısal artışlara ve gelişmelere rağmen, kooperatifler kuruluş amaçlarına uygun bir düzen içinde çalışamadıkları gibi, ortaklarına gereğince yararlı olamamaktadırlar.

Tarım sektöründen, tarım dışı sektörlere işgücü geçişini düzenleyici ve kırsal yerleşimlerdeki gizli ve mevsimlik işsizlik sorunlarına çözüm yolu getirici nitelikteki tedbirler bir sistem içinde ele alınamamıştır.

Köylü nüfusa hem istihdam hem de yan gelir imkânları sağlamak amacıyla köye götürülen el sanatları hizmetlerinde nitelik ve nicelik yönünden gelişme sağlanamamıştır.

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi programının uygulandığı 24 il ve 3 eğitim bölgesi içinde yaşıyan 6 152 milyon köylü nüfus sosyalleştirme programlarının kapsamı içine alınmıştır. Ancak uygulamada karşılaşılan sorunların çözüm yoluna kavuşturulamamasından ötürü, köylünün bu programlardan yeterince yararlanmaları mümkün olmamaktadır.

b. Özel sorunu olan köyler :

Köylü nüfusun önemli bir kısmının yaşadığı özel sorunu olan köy ve köylülerin kalkındırılması konusunda belirli bir uygulama düzeni kurulamamıştır. Bu konuda merkezi kademede görevleri belirtilmiş koordinatör idare biriminin kesin olarak tanımlanamaması başlıca dar boğazlardan birini teşkil etmektedir.

c. Köyde teşebbüs gücünü geliştirme programları :

1 Ocak 1969 da 73 751 olan köy yerleşim birimlerinde yaşayan nüfusun bilinçli olarak istediği daha iyi yaşama düzeyine ulaşma eğilimleriyle uyuşan bir kalkınma sürecine kavuşturulmalarında, küçük toplum birimlerinde teşebbüs gücünü geliştirme programları (Toplum kalkınması) etkili bir araç olarak kabul edilmiştir.

Bu programlarla hem kalkınmaya muhtaç küçük toplum birimlerinin hem de bunların kalkındırılması konusunda hizmet sunan kamu idaresinin kalkınmaya en uygun biçimde etkilenmesi ve düzenlenmesi amaç olmaktadır.

Programlar, toplum birimleri açısından, o toplumlarda yaşayanların kalkınmalarını engelleyen sorunları farkedip, bunları çözüm yoluna kavuşturmada kendi girişkenlikleri ile faaliyete geçen, sahip oldukları kaynakları harekete geçirerek, kamuca ele alınmış ve alınacak çalışmalara gönüllü olarak katılan, kamuca sunulan hizmetlerden en yararlı biçimde ve en yüksek oranda yararlanabilen ve bu maksatlar için teşkilâtlanabilen toplumlar haline getirici; kamu kesimi açısından da kamu yönetimi ve personelinin köye yaklaşım biçimlerinin geliştirilmesini, kamuca köye sunulan hizmetlerin birbirlerini tamamlayacak bir düzen içinde götürülmesini verimli bir koordinasyon ve işbirliği ile sağlıyarak; hem etkililik ve verimliliklerinin artırılmasını, hem de kaynak

israfının önlenmesini; köye sunulan hizmetlerin, köylünün çözüm yolu beklediği sorunlarına cevap verecek şekilde hazırlanmasını sağlayıcı tüm faliyetleri kapsamaktadır.

İkinci Beş Yıllık Plan döneminin ilk yılında, köylü teşebbüslerinin desteklenmesi ve teşebbüs gücünün teşviki amacıyla özel bir fon tesis edilmiştir. Bu fondan yararlanılarak 1968 de 1086 köyü kapsamına alan 448; 1969 da 1204 köyü kapsamına alan 524 köy projesi olmak üzere 972 projeye destek sağlanmıştır. Ancak mahalli kademe ve, özellikle ilçe kademesine toplum kalkınması çalışmalarında insiyatif ve kaynak kazandırmak amacıyla tesis edilen fon, merkeziyetçi bir yaklaşımla kullanılmaktadır. Bu yönüyle uygulamalar, fonun tesisiyle ilgili gerekçelerle büyük bir çelişiklik içinde yürütülmektedir.

Bütçeyle tahsis edilen fona paralel olarak, aynı amaçla, il özel idarelerince de yapılan tahsislerde gelişmeler olmuştur.

Kamu personeli ile toplum önderlerinin toplum kalkınması programlarıyla ilişkili olarak yönlendirilmeleri ve eğitilmelerinden sorumlu olacak «Toplum Kalkınması ve Mahalli İdareler Enstitüsü Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun Tasarısı» ve köye doğrudan hizmet götüren Bakanlık ve Kuruluşların mahalli kademe personeline rehberlik edecek kılavuz ve yönetmeliklerin hazırlıkları tamamlanmıştır.

Bütün bunlara rağmen, küçük toplum birimlerinde teşebbüs gücünü geliştirme programları, mahalli kademede, girişken kamu ve toplum önderlerinin buluştukları yerlerde sınırlı, bütünlük ve devamlılık nitelikleri olmayan bir uygulama düzeyinde kalmıştır. Köye götürülen hizmetler arasında kordinasyon sağlanamamıştır. Kamu personeli ile toplum önderlerinin yetiştirilmesi amacıyla düzenlenen eğitim faaliyetleri durmuştur. Köye sunulan hizmet programlarının, köylünün çözüm yolu beklediği sorunları kapsayacak biçimde hazırlanmasıyla ilgili teknik ve idari gelişmeler sağlanamamıştır.

Bu durumun başlıca nedenleri, idari yapıda ve işleyişinde gerekli düzenlemelerin yapılmayışı; merkezi kademedeki planlama, programlama çalışmalarına paralel ve onlarla ilişkili, aşağıdan yukarıya bir çalışma düzeninin kurulmayışı, il ve ilçe kademesi yönetiminin bu amaçla güçlendirilmeyişi; her kademedeki sorumlu kamu personelinin tutum ve davranışlarında küçük toplum birimlerinde teşebbüs gücünü geliştirme programlarına uygun düşen değişikliğin yaratılamaması; merkezi hükümet kademesinde bu programların yürütülmesinden sorumlu olacak organın kesin bir biçimde tanımlanamamasıdır.

2. *TEDBİRLER :*

a. Genel :

(1) Hazine topraklarının dağıtımı çalışmalarında geçmiş yıl programlarında belirtilen tedbirler dikkate alınacaktır.

(2) Toprak - İnsan ilişkilerinin düzenlenmesi konusunda, satışlar yoluyla el değiştiren tarım topraklarını piyasa şartları içinde satın alarak, bunları topraksız ve az topraklı tarım işletmelerine, tespit edilen

şartlara göre dağıtacak bir Tarım Arazisi Ofisi kurulması konusu incelenecek ve sonuçlar Temmuz 1971 sonunda Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir.

(3) Tarım kesimindeki modernleşme süreci ile bölgesel özellikler dikkate alınarak optimal işletme tipleri tespit edilecektir. Bu yönde faaliyet gösteren kamu kuruluşlarının çalışmaları arasında verimli bir kordinasyon sağlanarak ortak bir proje hazırlanıp, Program yılında uygulamaya geçilecektir.

(4) Kiracılık, ortakçılık, yarıcılık v.b. geleneksel işletme biçimlerinin yerine, tarımsal yapının gerektirdiği biçimde kiracılık müessesesini ikame edici çalışmalar program yılı içinde bitirilecektir.

(5) Tarımsal araştırma, yayım ve hizmet içi eğitim çalışmaları arasında verimli bir koordinasyon ve işbirliği sağlanacaktır. Bu amaçla, program yılı içinde bir koordinasyon yönetmeliği hazırlanarak yürürlüğe konulacaktır.

(6) Sulama alanları kapsamına alınmış ve alınacak olan tarım arazisinden en yüksek oranda yararlanmayı sağlamak için Tarım, Köy İşleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıklarıyla T.C. Ziraat Bankası, ortaklaşa, sulama kapsamına alınan bölgeleri geliştirme projeleri hazırlayacaklardır. Bu çalışmalarda özellikle mahalli kademelerde ele alınan aynı amaçlı çalışmalar değerlendirilerek sonuçlarından yararlanılacaktır.

(7) Tarımsal girdilerin tarım işletmelerine en elverişli şartlarla ve asgari fiyatlarla intikalini sağlamak için Tarım Bakanlığının yürütücülüğünde ele alınması öngörülen incelemeler, Sanayi, Ticaret, Maliye, Gümrük ve Tekel Bakanlıklarıyla, T.C. Ziraat Bankasının işbirliği sağlanarak, Temmuz 1971 tarihinde bitirilecek, sonuçlar Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir. Bu çalışmalara paralel olarak, tarımsal girdilerin, üreticilere ilân edilen fiyatlarla intikalini sağlamak için etkili bir fiyat mekanizması kurulacaktır.

(8) Tarımsal mücadele ilâçlarının kalite yönünden kontrolünü devamlı bir şekilde sağlamak için piyasa ve fabrika kontrolleri artırılacak, ilâç analiz laboratuvarları geliştirilecektir.

(9) Tarım kesiminde desteklemeye konu olabilecek ürünlerin destekleme ve fiyatlarının tespitinde yararlanılmak üzere, bölgesel ve işletme özelliklerine göre maliyet araştırmaları yapılacaktır.

(10) Tarımsal kredilemede, bugünkü sistemi içindeki düzenleme çalışmalarına paralel ve yalnız optimal büyüklükteki tarım işletmelerine kredi imkânı sağlayan yeni bir kredi düzeni geliştirilmek amacıyla, T.C. Ziraat Bankasının tarımsal kredileme plasmanlarında sağlanacak yıllık artışların yüzde ellisinden aşağı olmamak üzere önemli bir kısmının yalnız optimal büyüklükteki işletmelere tahsis edilerek, tarımsal gelişmeyi sağlama yönünden etkinliğini büyük bir oranda yitirmiş olan eski kredileme düzeninin yerine kaim olacak, yeni bir kredileme düzeninin şartları ve geçerliği T.C. Ziraat Bankası'nın yürütücülüğünde Ticaret, Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanlıkları tarafından ortaklaşa araştırılacaktır. Çalışmaların bütün safhalarında Devlet Planlama Teşkilâtıyla işbirliği sağlanacak ve küçük tarım işletmelerinin bu tür kredi düzeninden yarar-

lanmalarını sağlamak için, tamamen gönüllülük esasına bağlı kalınarak optimal işletme yaratacak biçimde üretim ortaklıkları veya kooperatifleri halinde örgütlendirilmeleri konusu önemle dikkate alınacaktır.

(11) Köy yolları yapımında tespit edilmiş bulunan teknik standartlar aynen uygulanacaktır. Yıllık programlarda belirtilen hedefler standartlardan fedakârlık yapılmaksızın ancak mahalli katkıda sağlanacak artışlarla orantılı olarak aşılabilecektir.

(12) Köy alt-yapı hizmetlerindeki gelişmelere bağlı olarak, bakım ve onarım ihtiyaçları hızla büyümektedir. Bu durum yapım hizmetlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bakımdan bakım ve onarım işlerini Devletin mali ve teknik yardımıyla, il özel idareleri ve halk katılımına dayalı olarak çözüm yoluna kavuşturucu bir sistem geliştirilerek, esasları bir yönetmelikle tespit edilecektir. Bu çalışmalarda bölgelerin gelişmişlik durumu dikkate alınacaktır.

(13) Gezici köy kadın kurslarının rehberlik, iş içinde yetiştirme ve denetimleriyle ilgili hizmetlerinin en iyi bir şekilde yapılmasını sağlamak için gezici köy kadın kursları başöğretmenlikleri kadroları artırılacak, yetki ve görevleri bir yönetmelikle düzenlenecektir.

(14) Köy el sanatları çalışmalarının yürütülmesi amacıyla ayrılan ödeneklerin sarf şekil ve alanları ile kurs çalışmalarında elde edilen çeşitli ürünlerin değerlendirilme yolları Haziran 1971 sonuna kadar bir yönetmelikle düzenlenecektir. Çalışmaların bütün kademelerinde Maliye Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilâtıyla işbirliği sağlanacaktır.

(15) Köy el sanatları çalışmalarının verimlilik ve yararlılık yönlerinden geliştirilmesini sağlamak için araştırma, programlama, eğitim, temin-tedarik, kredileme ve pazarlama yönlerini kapsayan bir düzeye ulaştırılmasıyla ilgili bir proje hazırlanacaktır. Çalışmalar Köy İşleri Bakanlığının yürütücülüğünde Sanayi, Ticaret, Tarım, Orman, Millî Eğitim ve Turizm ve Tanıtma Bakanlıklarınca ortaklaşa yapılacak ve program yılı içinde bitirilecektir.

b. Özel sorunu olan köyler :

(1) Köye doğrudan doğruya hizmet götüren Bakanlıklar, hizmetlerinin planlanması ve programlanması çalışmalarında, köy nüfusunun önemli bir kısmının her türlü kaynakları sınırlı ve kendine özgü şartları olan orman köylerinde yaşadığını dikkate alarak, buraların kalkındırılması için özel bir yaklaşım düzeni geliştireceklerdir.

Orman Bakanlığında kurulmuş olan Orman Köylerini Kalkındırma Genel Müdürlüğü, 1969-1970 yılı programlarında Köy İşleri Bakanlığı Orman Köylerini Kalkındırma Dairesiyle ilgili olarak belirtilen esaslara uygun olarak teşkilâtlandırılacaktır. Bu çalışmaların her kademesinde Devlet Planlama Teşkilâtıyla işbirliği sağlanacaktır.

Orman köy ve köylüsünü kalkındırmaya yönelmiş çalışmaların tüm safhalarında verimli bir koordinasyon ve işbirliği sağlanacaktır. Bu amaçla Devlet Planlama Teşkilâtı'nın yürütücülüğünde, Orman Köy İşleri ve Tarım Bakanlıkları ile T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü or-

taklaşa bir «Orman Köyleri Koordinasyon Yönetmeliği» hazırlayacaklardır. Bu çalışmalar Temmuz 1971 tarihinde sonuçlandırılacaktır.

(2) 6831 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine dayalı olarak tesis edilen fonun, orman köy ve köylüsünün kalkındırılması konusunda Köy İşleri, Tarım ve Orman Bakanlıklarınca hazırlanacak projelerin uygulanmasında kullanılmasını sağlayıcı bir sistem geliştirilecektir. Bu maksatla Devlet Planlama Teşkilâtı'nın yürütücülüğünde, Köy İşleri, Orman, Tarım ve Maliye Bakanlıklarıyla T.C. Ziraat Bankası fonun kullanılma esaslarını bir yönetmelikle tespit edeceklerdir. Yönetmelik program döneminde yürürlüğe konulacaktır.

(3) Orman köylerinde bir yandan tek yönlü olan gıda rejimlerinin düzeltilmesi diğer yandan kıt kaynaklarının geliştirilmesi amacıyla, köylü gücünden en geniş oranda yararlanılarak su kaynakları geliştirilecek, meyvecilik ve sebzecilik teşvik edilecektir. Bu konuda Köy İşleri, Orman ve Tarım Bakanlıkları arasında işbirliği sağlanarak ortak bir uygulama projesi hazırlanacaktır.

c. Köyde teşebbüs gücünü geliştirme programları :

(1) Teknik yardım dışında, büyük mali katkıyı gerektirmeyecek nitelikteki mahalli toplum kalkınması projelerine, kanunun teşvik edici ve destekleyici mali yardımlarını süratle sağlamak için bütçeyle sağlanan Köy Teşebbüslerini Teşvik Ödeneğinin ilçe kademesinden kaymakamlarca kullanılmasını sağlayıcı tüm tedbirler alınacaktır. Bu amaçla;

(a) Köy İşleri Bakanlığı, Bütçe Kanununun yürürlüğe girmesinden en geç iki ay içinde, söz konusu ödeneği, il özel idarelerine göndermiş olacaktır. İllere tahsis edilen ödenek miktarlarının tespitinde, illerin köy ve köylü nüfus miktarlarıyla, gelişmişlik durumları dikkate alınacak başlıca ölçüler olacaktır.

(b) İl özel idarelerine gönderilen ödeneklerin ilçelere, kaymakamlarca kullanılmak üzere dağıtımında il kademesi yetkili ve sorumlu olacaktır. İlçelere tahsis edilecek ödenek miktarlarının tespitinde ilçelerdeki köy sayıları, köylü nüfus miktarları, ilçelerin gelişmişlik durumları ve ilçe idaresinin hazırladığı teknik geçerliği saptanmış projelerin nicelik ve nitelik özellikleri dikkate alınacaktır. Ödenekler ile intikalinden itibaren en geç bir ay içinde ilçe idaresine tahsis edilmiş olacaktır.

(c) İlçe idareleri, teşvik ödeneğinden katkı sağlıyarak uygulayacağı projeleri yeni program yılından en geç bir ay önce il makamına intikal ettirmiş olacaklardır. Bu projelerin hazırlanmasına il kademesi her türlü teknik imkânlarıyla yardımcı olacaklardır. Projelerin teknik geçerliği ilgili sektörler itibariyle il kademesinde tespit edilecektir. Projelerin Köy İşleri Bakanlığının merkezi kademesinde incelenmesi şeklinde oluşan uygulama biçimi terkedilecektir. Yalnız 1971 yılında geçerli olmak üzere, ilçede hazırlanmış projelerin ile teslim süresi il kademelerinde tespit edilecektir.

(d) Teşvik ödeneklerinin tahsis edileceği proje konu ve alanları, nitelikleri, yapılacak yardımın şartları ve miktarları, yardım yapılamıyacak haller, projenin geçerliğini saptamaya esas olacak kriterler, projeye sağlanacak teknik ve idari yardımın biçimi, izleme, değerlendirme ve

kontrol düzeni ve illerin gerekli göreceği diğer hususlar bir yönetmelikle tespit edilip en geç Ekim 1971 sonuna kadar Köy İşleri Bakanlığının onayı alınmış olacaktır. Köy İşleri Bakanlığı sözü edilen yönetmeliklerin hazırlanmasında illerin özel şartlarının gerektirdiği durumlar dışında, temelde aynı politika, ilke ve usul beraberliğini sağlayıcı teknik rehberlik ve yardımdan sorumlu olacaktır. 1971 Program döneminde, bu programla değiştirilen hükümler hariç Köy İşleri Bakanlığınca yürürlüğe konulmuş yönetmeliğe bağlı kalınacaktır.

(e) Teşvik ödeneğinin mali usullere uygun olarak harcanması il özel idarelerince sağlanacaktır.

(f) Teşvik ödeneğiyle desteklenen projelerin merkezi idare kademesiyle ilgili denetim, kontrol, değerlendirme ve teknik yardım işlerinden Köy İşleri Bakanlığı yetkili ve sorumlu olacaktır.

2. İller Bankası tarafından köy mahalli idarelerinin hisse karşılığı olarak il özel idarelerine tahsis edilen ödeneklerin, Köy İşleri Bakanlığında tesis edilmiş bulunan köy teşebbüslerini teşvik ödeneğine katılmasıyla ilgili çalışmalar yapılacak ve program dönemi içinde sonuçlandırılacaktır.

3. Köy ve köylü sorunlarının çözüm yoluna kavuşturulması konusunda merkezi kademede hazırlanan programlara paralel ve onlarla ilişkili olarak, köy kademesi çalışmalarına dayalı kaymakamların sorumluluk ve yürütücülüğünde ve il kademesinden teknik yardım da sağlanarak, ilçe kademesi köy programları hazırlanacaktır. İl kademesinin yıllık faaliyet programlarının hazırlanmasında ilçe kademesi köy programları ile merkezi kademede hazırlanan programlar ve ele alınan hizmetlerin birbirlerini tamamlayacak biçimde köye götürülmesi hususu tüm çalışmalarda önemle dikkate alınacaktır.

4. Köye hizmet götüren kamu personeline toplum kalkınması programlarının uygulanmasında rehberlik etmesi amacıyla hazırlanan kılavuz ve yönetmeliklerin program yılı içinde uygulanmaya konulmaları sağlanacaktır.

5. Yeni Köy Kanunu Tasarısı ile Toplum Kalkınması ve Mahalli İdareler Enstitüsü Kanun Tasarısıyla ilgili çalışmalar tamamlanarak yasama organına sunulacaktır.

KOOPERATİF SEKTÖRÜ

1. DURUM :

Kalkınma süresi içinde olan memleketimizde, kişilerin, bir yandan kalkınma çabalarına bilinçli olarak ve tüm güçleriyle katılmalarını, öte yandan da kalkınmanın nimetlerinden sosyal adalet ilkelerine uygun düşecek yönde yararlanmalarını sağlamada kooperatif örgütler biçiminde teşkilâtlanmaları ve kamunun bunu sağlamada teşvik, rehberlik ve destekleme hizmetlerini, politika ve ilkeleri isabetle tespit edilmiş programlara dayalı olarak sağlanması, topyekûn kalkınmanın önemli bir aracı olarak kabul edilmektedir.

Gerçekten, tarım ve tarım dışı kesimlerde, özellikle yetersiz nitelikteki işletmelerin gerekli üretim araç, gereç ve diğer girdilerle, kredi sağlamalarında, teknolojik olanaklardan en geniş oranda yararlanarak üretimlerini artırmada ve ürünlerini en iyi biçimde pazarlamalarında; ağırlıkla kentsel yörelerdeki konut sorununa toplu konut yapımıyla çözüm yolu bulmada; tüketicilere uygun fiyatla ve kaliteli tüketim maddeleri sağlamada kooperatiflerden yararlanma konusunda gelişmeler olduğu kooperatif sayılarındaki artışlara dayalı olarak görülmektedir. (Tablo 460) Kooperatif birimleri sayılarındaki artışa paralel olarak kooperatif birlik sayılarında da artışlar olmuştur. 1969 sonunda birlik sayısı 33 e ulaşmıştır. 1970 Program döneminde tarım dışı kooperatif birimlerinde de birlikler halinde örgütleşme eylemine tanık olunmaktadır.

TABLO : 460 — Kooperatiflerde Sayısal Gelişmeler

Kooperatifler	1968 sonu	1969 sonu	30/6/1970'e kadar
Tarım Satış Kooperatifleri	418	582	620
Tarım Kredi	1 938	2 005	2 018
Tarımsal Sulama	713	729	750
Çay Üretimi	18	26	33
Pancar Üretimi	19	19	19
Orman Ürünleri	17	81	90
Su Ürünleri	65	88	91
Üretim ve Satış Kooperatifleri	—	128	157
Konut Kooperatifleri	2 842	3 490	4 069
Esnaf, Kefalet Kooperatifleri	404	447	476
Küçük Sanat Kooperatifleri	281	378	397
Tüketim Kooperatifleri	405	467	509
Temin ve Tevzi Kooperatifleri	—	36	46
Nakliye Kooperatifleri	—	—	121
Yardım Kooperatifleri	171	62	65
Yayım Kooperatifleri	10	11	11
Sigorta Kooperatifleri	3	3	3
Köy Kalkınma Kooperatifleri	968	1 088	1 484
TOPLAM	8 288	9 640	10 959

Kaynak : Ticaret Bakanlığı
Not : Sayılar dağılım ve faal olmayan kooperatifleri kapsamaktadır.

Kooperatiflerin sayılarındaki artışları, ortak ekonomik ve sosyal sorunlarına çözüm yolu bulmak amacıyla, karşılıklı yardımlaşma, hak ve sorumluluk eşitliğine dayalı bir örgütlenme biçimi olarak tanımlanan kooperatiflerin nitelik açısından gelişmesi olarak değil, kişilerin kooperatifleşme eğilim ve davranışlarındaki gelişmeler olarak değerlendirmek gerekli olmaktadır.

Sayısal artışlara rağmen tüm kooperatiflerin, milletlerarası kooperatifçilik ilkelerine dayalı olarak geliştirilmiş milli kooperatifçilik ilkelerine ve kuruluş amaçlarına uygun olarak işlediklerini; ortaklarının, kooperatifleşmelerine temel neden olan sorunların çözüm yoluna kavuşturduklarını; ortaklarının sorumluluklarını bütünüyle yerine getirdiklerini; kooperatiflerin yeterli bir yönetim düzenine kavuşturduklarını söylemek mümkün olamamaktadır.

Türkiye'deki kooperatifçilik çalışmalarının ana politika ve ilkelerini sosyo-ekonomik yapıya en uygun biçimde tespit etmeden; bir yandan kooperatifleşmelerinde fayda umulan bireylerin ve grupların eğilim ve davranışlarını kooperatifçiliğin gerektirdiği yönde değiştirmek ve geliştirmek, öte yandan kooperatifçi yetiştirmek için yeterli bir eğitim programı uygulamadan; kooperatiflerin krediyle desteklenmesi belirli ve özendirici biçimde esaslara bağlanmadan; kooperatiflere teknik yardım olanağını yeterli düzeye çıkarmadan; denetimlerini uygun biçimde sağlamadan; kooperatiflere yönelmiş kamu hizmetlerini dağınıklıktan kurtarmadan; kamunun kooperatiflerle ilgili yükümlülüklerini ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde yerine getirecek yeterli bir merkezi kademe yönetim organı kurmadan başarılı sonuçlara ulaşması, bireylerin ve grupların bu yöndeki eğilimlerini kalkınma çabaları içinde olumlu olarak değerlendirmek mümkün olamaz.

Tarım kesiminin başlıca kooperatifleri olan Tarım Kredi ve Satış Kooperatifleriyle, Esnaf Kefalet ve Küçük Sanat Kooperatiflerinin çalışmalarına yön veren, kaynaklarını ve türlerini toplumun gelişme eğiliminde fonksiyonel olacak ve bu oluşumu destekliyecek biçimde çalışmalar yapılamamıştır. Türk kooperatifçiliğine yön vermek amacıyla Plan döneminde yürürlüğe konulan 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu kooperatiflerin tümüne yön verecek ve düzenliyecek nitelikleri taşımamaktadır.

Kamunun kooperatiflerin kurulması, yaygınlaşması ve amaçlarına göre işlemelerinin sağlanması konusunda sunduğu hizmetlerin, kooperatif sayılarındaki gelişmeler dikkate alındığında yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu durum ise kamunun kooperatiflerle ilgili hizmetlerinin, gelişmiye paralel ve onunla ilişkili olarak yeniden düzenlenmesinin önemini ve zorunluğunu ortaya koymaktadır.

2. *TEDBİRLER :*

a. Genel

(1) Ticaret Bakanlığı Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğünün, 1969 ve 1970 Yılı Programlarında yer alan tedbirlere uygun olarak yeniden düzenlenmesi çalışmaları program dönemi içinde sonuçlandırılacaktır.

(2) 1970 Programında öngörülen ve ayrıntıları verilen «Türkiye Kooperatifleri Danışma Kurulu» ve «Kooperatifçilik Araştırma ve Eğitim Birimi» ile ilgili ön hazırlıklar tamamlanarak her iki organın program dönemi içinde faaliyete geçmeleri sağlanacaktır.

(3) Tarımın modernleşmesinde ve tarımsal üretimin arttırılmasında etkili olabilecek nitelikle tarımsal araç -gereç, temin - tedarik, üretim ve kooperatifleriyle, şehirleşmenin gerekli kıldığı toplu konut kooperatifleri ve ağırlıkla dar ve sabit gelirli gruplara yönelmiş tüketim kooperatifleri teşvik edilecektir. Bu kooperatiflerin kredi kaynaklarından öncelikle desteklenmeleri esas olacaktır. Bu türlü uygulamaya temel olacak mevzuat ve uygulama düzeni, Ticaret Bakanlığının yürütücülüğünde, Tarım, Köy İşleri, Orman, Sanayi, İmar ve İskân ve Maliye Bakanlıklarıyle T. C. Ziraat, Merkez, Halk ve Emlâk Kredi Bankaları tarafından ortaklaşa tespit edilecektir. Çalışmaların her kademesinde Devlet Planlama Teşkilâtı ile işbirliği sağlanacaktır.

(4) Birim üstü örgütlenmelerini tamamlayamayan kooperatiflerin, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununda belirtilen esaslar uygun olarak örgütlenmelerine temel olacak örnek ana sözleşmelerinin hazırlanması çalışmaları bitirilecek ve kooperatif birimlerin sözleşmelerini, aynı kanunda öngörülen esaslara uygun olarak yeniden düzenlemeleri sağlanacaktır.

(5) Kooperatiflerin öz kaynaklarının geliştirilmesiyle ilgili eğitimsel ve mevzuatla ilgili tedbirler alınacaktır. Bu amaçla Ticaret Bakanlığı diğer ilgili kuruluşlarla da işbirliği sağlayarak ayrıntılı bir çalışma yapacak ve sonuçlarını Temmuz 1971 sonunda Devlet Planlama Teşkilâtına verecektir.

b. Özel tedbirler:

(1) Köylülerin kooperatifleşme konusunda gelişen eğilimlerini en yararlı biçimde değerlendirmek ve kamunun bu yöndeki çalışmaları arasındaki dağınıklığı ve farklı uygulamaları önlemek ve çalışmaların verimini artırmak için köy kooperatifçiliğini geliştirme, yayma ve destekleme programlarına esas olacak bir politika geliştirilecektir. Çalışmalar Ticaret Bakanlığının yürütücülüğünde Köy İşleri, Tarım, Orman ve Sanayi Bakanlıkları ile T. C. Ziraat Bankası tarafından ortaklaşa yapılacak ve sonuçlar Ağustos 1971 de Devlet Planlama Teşkilâtına verilmiş olacaktır. Çalışmaların her safhasında Devlet Planlama Teşkilâtıyla işbirliği yapılacaktır.

(2) Tarım kesimiyle ilgili olarak uygulanan özel projelerin kapsamına giren bölgelerde, küçük tarım işletmelerinin projelerinin getirdiği imkânlardan yararlanmalarını sağlamak için, kooperatifleri şeklinde teşkilâtlanmaları teşvik edilecektir.

(3) Çay kooperatiflerince ithal edilen suni gübrenin, ortaklara dağıtım düzeni incelenecek, «ihtiyaç-ithal» ve «ithal-ortalara dağıtım miktarları» arasındaki ilişkiler bütün ayrıntılarıyla tespit edilecektir. Bu çalışmalar Ticaret, Gümrük ve Tekel ve Tarım Bakanlıklarınca ortaklaşa yapılacak ve sonuçlar Temmuz 1971 sonunda Devlet Planlama Teşkilâtına verilmiş olacaktır.

(4) Dış ülkelere işçi göndermede toprak satın almak veya kiralamak; üretimi artırmak; tarımsal üretimin değerlendirilmesi ve tarımsal üretimin artırılmasıyla doğrudan ilişkili üretim yapacak alanlara yatırım yapmak üzere, ilgili kamu organlarınca geçerliği onaylanmış proje sahibi kooperatif ortağı köylülere öncelik tanınacaktır. Bu türlü uygulamaya esas olacak düzen, program döneminde bir yönetmelikle tespit edilecektir. Köy İşleri Bakanlığı yönetmeliğin hazırlanmasında Tarım, Orman ve Ticaret Bakanlığı ile işbirliği sağlayacaktır.

(5) İhaleye çıkarılan balık alanlarının kiraya verilmesinde, kooperatifleşmiş balıkçılara öncelik sağlayıcı kanun tasarısı hazırlanarak yasama organına sunulacaktır.

(6) Toprak ve Su Kooperatiflerinin sanayi kesiminde olduğu gibi, özel enerji tarifelerinden yararlandırılması konusu incelenecektir.

(7) Tarım Kredi ve Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunlarının günün ve kooperatifçiliğin gerektirdiği şartlara göre düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar Ticaret Bakanlığınca başlanacaktır.

(8) Bugün temin-tedarik ve çok sınırlı düzeyde pazarlama konularıyla ilgili faaliyet gösteren küçük sanat kooperatiflerinin, sanayileşmenin yarattığı yeni şartlarıda gözeterek üretim oluşumunun tüm unsurlarını kapsayacak bir faaliyet düzeyine ulaştırılmasını sağlayacak düzenleme çalışmalarına esas olmak üzere Sanayi Bakanlığının yürütücülüğünde Ticaret ve Milli Eğitim Bakanlıklarıyla Türkiye Halk Bankası ortak bir araştırma yapacaklardır. Bu çalışmalar Ağustos - 1971 sonunda bitirilerek sonuçları Devlet Planlama Teşkilâtına verilmiş olacaktır.

BÖLGESEL GELİŞME, ŞEHİRLEŞME VE YERLEŞME SORUNLARI

1. DURUM :

a. Bölgesel gelişme :

İkinci Beş Yıllık Planda, bölgelerarası dengeli gelişmenin sağlanması, az gelişmiş bölgelerin kaynak ve imkânlarının geliştirilmesi ve iktisadi faaliyetlerin az gelişmiş bölgelere yönetilmesi, ana hedefler olarak tespit edilmiştir. Amaç, gelişmiş bölgelerde gelişmeyi olumlu yönde gerçekleştirebilmek için düzensiz şehirleşmeyi, arazi kullanılışını, sanayi - alt yapı ilişkilerini düzenlemek olduğu halde az gelişmiş bölgelerde belirli bir gelir seviyesine ulaşılması ve bunun için de temel alt - yapı ve hizmet sorunlarının çözümlenerek iktisadi potansiyelin harekete geçirilmesi olmaktadır.

Ana hedeflere uygun olarak Doğu Anadolu Bölgesi Planlı kalkınma dönemine her yıl daha fazla kamu yatırımı çekmeye devam etmiştir. Bu bölgede 1963 - 1967 yıllarını kapsayan Birinci Beş Yıllık Plan döneminde 7.455.679 bin liralık bir kamu yatırımı aldığı halde, İkinci Beş Yıllık Plan döneminin ilk üç yılında sıra ile 1968 de 2.255.534 bin, 1969 da 2.314.704 bin, 1970 de 2.411.091 bin ve toplam olarak 6.981.329 bin liralık yatırım almıştır. Bu toplama mahallî idarelerin yatırımları dahil değildir. Bu yatırımların yoğunlaştığı sektörler petrol, madencilik, imalât, enerji, eğitim ve sağlıktır. Sosyal sektör yatırımlarında bölgelerarası denge özellikle gözetilmiştir.

Güneydoğu Anadolu Özel Geliştirme Projesi çalışmaları Devlet Planlama Teşkilâtının koordinatörlüğünde millî seviyede devam etmiştir. Bölge ile ilgili olarak gelişme potansiyeli tespit edilmiş, mevcut veriler derlenmiştir. Ana plan yapım çalışmaları Köy İşleri Bakanlığı öncülüğünde başlayacaktır.

Diğer bir özel proje olan Iğdır Ovası Gelişme Projesi çalışmaları uygulamaya geçme safhasındadır.

Büyüme potansiyeli yüksek olan ve kendi kendine gelişme gücü kazanarak çevresini de etkileyen ve bütün yörenin gelişmesine yol açan bölge gelişme merkezleri tespit çalışması sonuçlanmıştır. Bölge gelişme merkezlerinin bölge içi bütünlüğü sağlaması ve bölge dışı bağlantıları sürdürmesi fonksiyonları ile ilgili olarak çalışmalar devam etmektedir. Tespit edilen 16 gelişme merkezinde sanayi bölgeleri yatırım öncesi çalışmaları projesinden Elâzığ ve Samsun bitmiş, Eskişehir, Kayseri, Gaziantep, Diyarbakır için çalışmalar başlamıştır. Samsun ve Elâzığ merkezlerinin nazım plan çalışmaları bitmediği için uygulamaya geçilememiştir. Bölge gelişme merkezlerinde organize sanayi bölgelerinin uygu-

lamaya geçirilememesinden nazım plan imar planları çalışmalarının sonuçlanmamış olması başlıca darboğaz teşkil etmektedir.

Kalkınma Planının uygulanması esaslarına dair 933 numaralı Kanunun bazı maddelerinin iptal edilmesi az gelişmiş bölgelere ait olan teşvik tedbirlerinin uygulamadan kalkmasına sebep olmuştur. Özel sektör yatırımlarının az gelişmiş bölgelere çekilmesinde mali tedbirleri düzenleyen yeni kanun tasarısı hazırlanarak yasama organına sunulmuştur.

Yüksek öğretim kurumlarının bölgelerarası dengeli dağılımı ilkesinin uygulanmasına özellikle dikkat edilmiş ve Erzurum Atatürk Üniversitesine ilâve olarak Diyarbakır Ziya Gökalp Üniversitesinin kurulması 1970 yılı programında kararlaştırılmıştır. Ayrıca Elâzığ Üniversitesinin kuruluş çalışmaları hızlandırılmış ve 1970 - 1971 ders yılında Veteriner Fakültesi öğretime açılmıştır. Bunun yanında Erzurum Atatürk Üniversitesi için yeni Fakülteleri ve yüksek okulları kapsayan geniş bir gelişme projesi hazırlanmıştır.

b. Yerleşme :

Sosyal ve ekonomik gelişme ile birlikte, sosyo-ekonomik faktör ilişkilerinin gittikçe arttığı ve kompleks hale geldiği ülkemizde, yerleşim düzeninin bir bütün içinde sistematik ele alınması zorunludur. Bölgelerarası sosyo-ekonomik farklılıklar nedeniyle şimdiye kadar dengeli ve fonksiyonel bir yerleşim düzeni elde edilememiş, tabii kaynak - sermaye - insangücü dengesi optimal seviyede gerçekleşememiştir. Sosyal alanda müesseseleşmiş, ekonomik konularda ihtisaslaşmış ve kırsal çevreyle bütünlenmiş fonksiyonel ve kademeleşmiş şehir yapısına ulaşırken yeniden şekillenecek yerleşme yapısına erişmek ana hedeftir.

Türkiye'de şehirsel yerleşme sayısı 1945 yılında 102 iken 1965 de 200 e ve bu yerleşmelerin nüfusu 1945 de Türkiye toplam nüfusunun yüzde 18.6 sı iken 1965 de yüzde 29.8 1970 de tahmini olarak yüzde 35.4 e ulaşmıştır. Kırsal yerleşme sayısı ise muhtarlık birimleri itibariyle 1945 de 34063 iken 1965 de 35638 e 1970 de 35997 ye yükselmiş ve Türkiye toplam nüfusu içindeki payları sıra ile 1945 de yüzde 75.0, 1965 de yüzde 65,6, 1970 ise yüzde 61.3 olmuştur. Kırsal ve şehirsel yerleşme sayılarında artışlar olmasına rağmen şehirsel yerleşmeler gittikçe artan nüfus paylarına ulaşmışlardır. Büyük nüfus paylarının büyük şehir yerleşme tipinde toplanması buralardaki alt yapı ve diğer sosyal hizmet yatırımlarının önemini artırmaktadır.

10.000 + limitini ancak ilgili olduğu sayım yılında aşan şehir kabul edilen yerleşmeler 1940 - 1965 yılları arasında önemli gelişmeler göstermiş ve bazıları 10.000 + limitini aştıktan bir müddet sonra 40.000 - 60.000 nüfuslu merkezler haline gelmişlerdir. Sıçrama gösteren bu yerleşmeler Istanbul Metropolü içinde Kâğıthane, Sağmalcılar ve büyük sanayii komplekslerinin kuruluş yeri olarak beliren İskenderun, Kırıkkale, Karabük olmaktadır. 10.000 + limitini ancak ilgili olduğu sayım yılında aşan yerleşmelerin sayısı ve nüfusları yıllar itibariyle Tablo 461 de verilmiştir.

TABLO : — Sayım Yıllarına Göre 10 000 Limitini Aşan Yerleşmelerin Gelişimi

(1940 - 1965)

Yıl	1940	1945	1950	1955	1960	1965
Yerleşme sayısı	13	6	10	17	34	41
Yerleşme nüfusu	162 630	66 725	107 631	204 414	426 575	476 468

Kaynak : Devlet İstatistik Enstitüsü ve Devlet Planlama Teşkilâtı

Keban baraj gölü sahasından çıkacak ailelerin iskân ve istihdamı ile ilgili çalışmalara 2/5/1969 tarih ve 6/11738 sayılı kararname gereğince devam edilmiştir. Devletin yapacağı yardımlar ve buna karşılık borçlanma hükümleri de belirtilerek talep ve kesin taahhütname alım çalışmaları bitmiştir. Buna göre; tarımsal iskân için 360, şehirsel iskân için 1780 ve istihdam için 1325 olmak üzere toplam 3465 aile olarak projeye esas alınmıştır. Yapılan ön çalışmalara göre, projenin maliyeti tarımsal iskân için 34.112.000, şehirsel iskân için 78.140.000, istihdam için 7.836.000 ve toplam olarak 120.088.000 TL. olarak hesaplanmıştır. Şehirsel iskân için Elâzığ'da çalışmalar yapılmış ve seçilen arazinin haritası, imar planı yapılarak yol, su çalışmaları tamamlanmıştır. Elektrik projesi tamamlanmak üzeredir. Kanalizasyonun etüd-proje çalışması bitmiştir. Tarımsal iskân için 124 ailenin Diyarbakır İli hudutları içinde yer seçimi yapılmış arazi satın alma işlemi bitirilmiştir. Diğer taraftan Elâzığ, Tunceli, Malatya ve Erzincan illerinde tarımsal iskân isteyen 119 ailenin arazi edindirme kredisinden faydalandırılmaları için çalışmalar devam etmektedir. 1972 yılı sonunda barajın su tutacağı gözönüne alınırsa, 1971 yılında iskânı mümkün kılacak tesislerin tamamlanması zorunlu olmaktadır.

c. Şehirleşme :

Aktif nüfus artış hızının, sanayileşme hızı ve nüfus artış hızından daha yüksek olması nedeniyle, kırsal alanlardan gelen işgücü, hizmetler ve sanayi sektörü tarafından kısmen emilebilmiştir.

Şehir kavramı, bir üretim, teknoloji, yerleşme, örgütleşme ve kültür biçimini bir arada ifade etmek durumundadır. Modern şehir, sosyo-ekonomik ve kültürel alanlarda kırsal çevresi ile bütünleşmiş, bölge, ülke ve milletlerarası merkezlerle düzenli ve devamlı irtibatları olan bir toplum birimidir. Bu toplum özellikle tarım dışı faaliyetlerde ihtisaslaşmıştır ve üretimde çağımızda geçerli bir teknolojiyi yaygın olarak kullanır. Toplumsal organizasyonlar sosyo-ekonomik hayatın birçok yönünü kapsayacak şekilde çeşitlenmiş ve bireylerin ihtiyaçlarını karşılamada fonksiyonel olacak kadar güçlenmiştir.

Şehirlerde fert başına düşen millî gelirin, kırsal alanlara göre daha yüksek olması, hizmetler sektöründe iş bulma ve sosyal güvenlik, sağlık, eğitim, kültür olanaklarının fazlalığı nüfus yığılması biçiminde oluşan hızlı bir şehirleşmenin devam etmesine sebep olmuştur. (Tablo 462)

TABLO : 462 — 10 000 Nüfus Kriterlerine Göre, Sayım Yıllarında, Şehir-Kırsal Alan Nüfus Dağılımı, Yüzdeleri ve Artış Hızları

Yılı	Yüzde		Nüfus (000)			Artış hızı (Binde)	
	Şehir	Kır	Şehir	Kır	Toplam	Şehir	Kır
1950	18,5	81,5	3 872	17 075	20 947	.068	.017
1955	22,1	77,9	5 425	18 639	24 065	.060	.019
1960	26,3	73,7	7 308	20 447	27 755	—	—
1965	29,9	70,1	9 383	22 009	31 391	.050	.015
1970 (*)	35,4	64,6	12 627	23 040	35 667	.059	.009

Devlet Planlama Teşkilâtı çalışmaları
Kaynak : (*) Tahmini rakamlar

Şehirleşmenin yersel olarak şekillenmesinde, dengeli şehirleşme, şehirleşmenin yarattığı müesseseler ve dış ekonomiler gibi unsurlar olumlu şekilde değerlendirilememiştir. Ülke, bölge, şehir, çevre karşılıklı ilişkilerinin bir sistemler bütünü olarak tarifi getirilememiştir.

Bölge planlamasının ülke planlamasında yeterli etkenliğe kavuşturulamaması sektörel yatırım dağılımı ve yatay mekân ilişkilerinin bütünlenememesi ve bölge ekonomisi tekniklerinin yeterince geliştirilememesi, şehir planlamasının, kalkınma planı ve programlarıyla fonksiyonel ilişkisinin kurulamamasına ve şehirleşmeden ekonomiyi itici bir güç ve bir gelişme aracı olarak tam yararlanılamamasına sebep olmuştur. Yatırımcı sektörlerde uzun vadeli planlama yokluğu, yıllık sektörel programların ve yıllık programlara giren yatırım projelerinin gerçekleşmesi ile şehir planlamasının gerçekleşmesi arasında çelişmeler dikkati çekmiştir. Bunlar özellikle yatırım projelerinin, şehir planlama kararlarıyla öncelik, zaman ve yer bakımından beraberliğinin sağlanamaması ve bilgi alış-verişinin eksikliği şeklinde ortaya çıkmıştır.

Bakanlıklar, mahalli yöneticiler, bölge ve il kuruluşları ve belediyeler arasında gerekli olan planlama kanalları ve işbirliği kurulamamış, mahalli idareler arasında fonksiyonel gelişme açısından bir yetki kademelendirilmesi sağlanamamıştır.

Nüfusu hızla artan bölge gelişme merkezleri belediyeleri, finansman güçlükleri çekmekte olmalarına rağmen 50.000 den fazla nüfuslu belediyelerin, belediyeler fonundan yardım alamama durumu devam etmiştir.

Bölge gelişme merkezlerinin, çevresel düzenlenmeleri, nâzım plan ve imar uygulama planı yapımı işleri mevzuattaki tıkanıklıklar nedeni ile, belediyelerin istekleri ile İmar ve İskân Bakanlığının önceliklerini bağdaştıracak şekilde programlanamamıştır. Şehir planlamasının ülkesel bütünlüğünün sağlanmasında bir alet olarak imar planının uygulaması, belediyeler adına İmar ve İskân Bakanlığınca yapılamamıştır.

Gelişme merkezlerinde arazi fiyat artışları başlamadan kamulaştırmalar yapılamamış ve kamulaştırma bedelini azaltacak diğer tedbirler alınamamıştır.

Şehir planlamasının bir aleti olarak şehirsel kademelenme çalışması başlatılmıştır. Ancak bu çalışma, şehirlerin fonksiyonlarının ve ölçeklerinin belirlenmemesi, ulaşım etüdlerinin eksikliği kademelenmeye göre yatırım dağılımında standart fonksiyon kriterlerinin geliştirilememiş olması, şehirleşme giderlerinin saptanamaması ve şehirleşme giderlerinin kademelere göre paylarının bilinememesi gibi nedenlerle eksik kalmıştır.

İmar ve İskân Bakanlığı yeniden düzenleme çalışmaları devam etmiş ancak bu dönemde bakanlık şehirleşme olayının bütününe sahip çıkacak bir kuruluş haline getirilememiştir.

Bölge gelişme merkezleriyle ilgili araştırmaların yapılacağı, bilgilerin derleneceği ve bütün ilgililerin faydalanabileceği bir şehirleşme araştırma ve dokümantasyon merkezinin gerekliliği belirli hale gelmiştir.

Deniz ve göl kıyılarında, tarihi bölgelerde ve turizme elverişli sahalarda kamuya ait arazi ve arsaların satılması, dağıtılması, tahsisi ve irtifak hakkı tesisi Bakanlar Kurulunun 7/52 sayılı ve 12/1/1970 tarihli kararıyla durdurulmuştur.

d. Şehirleşen nüfusun teşebbüs gücünü geliştirme ve entegrasyon programları :

Özellikle 1950 den sonra başlayan hızlı şehirleşme eğilimi sonucunda büyük merkezlerde şehirin iş ve toplum hayatıyla gereğince uyuşamayan nüfus yığılmaları görülmeğe başlanmıştır. 1960 - 1965 döneminde 900 bin 1965 - 1970 döneminde 1.5 milyon nüfusun kırdan şehire geçiş sürecine katıldığı tahmin edilmektedir.

Modern entegre şehirlerde, fertlerdeki mahalli topluma olan bağımlılık anlayışı zayıflamakta, fertlerin milli topluma ve organizasyonlarına ait olma bilinci kuvvetlenmektedir. Şehirsel geçiş programlarının düzenlenmesinde, mahalli küçük toplum organizasyonlarını geçici olarak kullanmak, fertleri bir an önce milli ölçekteki ilgili organizasyonlar içine almayı amaç edinen bir yaklaşım geliştirmek zorunlu olmaktadır. Şehirsel programlarda milli organizasyonlarla aile ve fert seviyesinde şehre yeni gelen gruplar arasındaki boşluğun en kısa zamanda kapatılması ağırlık kazanmaktadır. Şehirleşen nüfusun sorunları ile ilgili olarak mahalli ve milli seviyede ilgili kuruluşlar konunun çeşitli yönlerinde ayrı ayrı çalışmalar yapmakta, ancak bu çalışmaların belli alanlar için bir bütün program uygulaması şeklinde dönüşümü sağlanamamaktadır. İçişleri Bakanlığında ilgili Bakanlıklarla birlikte ortak bir program hazırlamak amacıyla başlamış bulunan çalışmalar gerekli düzeye ulaşamamıştır.

Bu konuda gecekondu önleme, özellikle mesleki-teknik yaygın eğitim, genel halk eğitim sağlık ve sosyal yardım ile belediye alt-yapı ve hizmetlerinin birlikte programlaştırılması ve uygulamada milli seviyede ilgili bakanlıklar, mahalli seviyede il teşkilâtları, belediyeler ve gönüllü kuruluşlar arasında yakın işbirliğinin sağlanması önem taşımaktadır.

e. *Metropoliten planlama :*

Şehirsel yerleşmelerin ağırlık noktasını 100.000 nüfuslu yerleşmelerin teşkil ettiği ve büyük şehirlerin büyükleri ölçüsünde şehirleşmenin iktisadi ve sosyal gelişmeye katkısını artıran güçleri dikkate alınarak bölge gelişme merkezleri metropoliten planlama yönünden ele alınmış, İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa nazım plan büroları kurulmuş Adana,Elazığ ve Samsun Nâzım Planı bürolarının kuruluşları ile ilgili hazırlıklara başlanmıştır.

Metropoliten alanlar, yaratılan dış ekonomiler, yan sanayiler, pazarlama, ulaşım, haberleşme, sermaye ve işgücü birikmesi, ihtisaslaşma, örgütlenme gibi imkânlarıyla milli ekonominin itici gücü olan sanayi kompleksleri çekmeğe devam etmişlerdir. Sanayi kompleksleri ve diğer çekici imkânların varlığı sonucunda metropollerde yığılan nüfusla ilgili olarak, konut, sosyal ve fizik alt yapı, şehir içi ulaşım, çevre ve hava kirlenmesi, arsa ve bina fiyatlarının hızla artması ve yeşil saha gibi sorunların ağırlıkları devam etmiştir.

Metropoliten pazarların gelişme-genişleme ve doyması süreci içerisinde; kendi kendine yeterli ikinci derece merkezlerin oluşması; tutarlı planlama ve yatırım kararlarının gerçekleşmesiyle mümkün olabilecektir.

Metropoliten gelişmelerin, dengeli şehirleşmenin sağlanmasına ve bölgesel merkezlerin gelişmelerine olumlu katkıda bulunabilmesi için çeşitli planlama kademelerinde, yatırımların hangi oranlarda bu ölçekteki yerleşmelere yönlendirilmesinin gerektiği ve yatay mekân öncelik ilişkilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Metropollerin bölge gelişme merkezleri ve diğer ölçekteki yerleşmelerle yapısal ilişkilerinin nitelik ve nicelik özellikleri ölçülememiştir.

Metropoliten planlamada küçük ölçüye inilmesi ve bu ölçekle ilgili önceliklerin tespit edilmesine rağmen belediyeler arası işbirliğinin sağlanamaması, başarılı bir uygulamayı engellemektedir. Metropollerde fonksiyonel ilişkilerin ortaya çıkmasını sağlayacak olan metropoliten idare konusunda başlanan arştırmalar sonuçlandırılamamıştır.

Metropoliten planlamanın şehir, bölge ve milli ölçekler seviyesinde karmaşık ilişkilerinin bulunması, metropoliten planlamada şehir planlama tekniklerinin kullanılmış olması sektörel yaklaşımın bu alandaki yeniliği ve metropoliten planlama çalışmalarının bir bütün olarak mukayese edilebilir temel kriterlere oturtulmaması nedenleriyle metropoliten planlama, örgütleme, teknik ve metadoloji yönlerinden ancak oluşma safhasında kalmıştır.

Özellikle Ankara ve diğer metropollerde, imar disiplinin ve metropoliten hızlı gelişme ve genişlemeleri zamanında değerlendirecek uzun perspektifli ve esnek olan planlama yaklaşımının olmaması nedenleriyle, ticaret ve yönetici merkez ve bu merkezlerin yakın çevrelerindeki iskân sahalarının defalarca yeniden yapılıp yıkılmasına dolayısiyle milli servet ve emek kaybına sebep olmaktadır.

İstanbul metropolitenınde konut, sanayi, ulaştırma, fiziksel ve sosyal alt-yapı ve hizmetler sektörlerindeki yatırımların ve yaratılacak dış ekonomilerin büyüklüğü dikkate alındığında; İstanbul, Ankara İz-

mir metropollerinde metropoliten formun sınırlandırılmasının ve yatırımlarının yer seçiminde tutarlılık sağlanmasının ekonomiye etkisi yönünden üzerinde önemle durulması gereken bir konu olduğu ortaya çıkmaktadır.

f. Şehir imar planları :

Şehir imar planları yapıcı ve uygulayıcı kuruluşları arasındaki bilgi alışverişinin yetersizliği kuruluşların karşılıklı temasları sağlanamak giderilmeye çalışılmıştır. Yapım ve uygulamayı tutarlı hale getirmek ve objektif okunabilirliği sağlamak amacıyla sorunların tanımlanması başlamıştır.

İmar planlarının fiziksel gerçekleşmesinde doğrudan doğruya katkısı olan yatırımcı ve özellikle alt yapı götüren kuruluşların, imar planı yapıcı ve uygulayıcıları ile bilgi alışverişleri kurulamamıştır.

Şehirsel kademelenmede öncelik alan merkezlerin imar planı yapımı öncelik kazanmış, ancak bu alanda mevzuatta bazı tıkanıklıklar ve finansman güçlükleri devam etmiştir. İkinci kademe merkezlere, alt yapı hizmetleri götürülmesinde, imar planının ön şart olarak aranması, imar planı yapım talebini artırmakta devam etmiştir. Bu tip merkezler için kroki-plan tanımı açıklığı kavuşturulamamıştır.

Sektörlerde yatırım kapasitesinin fiziksel yerleşme düzeni ile doğrudan doğruya ilişkisi kurulamamış ve bu konuda karşılıklı ilişkileri düzenleyen bir mekanizma geliştirilememiştir. Fonksiyonel ve sektörel yaklaşımı olmayan imar planları, yatırım kararlarının gerçekleşmesinde engelleyici ve geciktirici bir etki yapmıştır. İmar planı uygulama finansmanı ile faaliyet finansmanı arasında koordinasyon sağlanamamıştır. Arazi kullanış biçimlerinin, gelişme süreci içerisinde değişme eğilimini dikkate alan ve planlama amaçlarına uygun bir sınıflaması yapılamamıştır. İmar Planının, özel sektörü çekici bir vasıta olarak kullanılması imkânı, mali ve teknik yetersizlikler nedeniyle değerlendirilememiş, bu konuya ve diğer önceliklere uygun ruhsat verme işlemi düzenlenememiştir.

Esneklikten yoksun ve uygulamaya dönük olmamaları nedeniyle, imar planları sık sık yenilenmiş, belediyelerin değişiklik teklifleri sınırlandırılamamış, ve bu yollar beldeler halkınca zorlanmıştır. 4 yıllık imar programları mali ve teknik yetersizliklerden dolayı uygulanamamış ve belediyeler yatırımlarının yıllık programlara yansıması sağlanamamıştır. İmar planı denetim kademeleri reorganize edilememiş, il imar müdürlükleri, afet ve gecekondu işlerine ağırlık verdiklerinden şehir planlama ve programlama görevinden uzak kalmışlardır. Şehir donatımında da, fiziksel ve sosyal alt-yapı ile ilgili birim, standart, kapasite ve maliyet ilişkilerinin kurulmamış olması, bu ilişkilerin çeşitli ölçekteki yerleşmelerin mevcut ve ileriye dönük potansiyelleri ile ölçülebilir bağlantılarının kopukluğu, yerleşmelerin çoğunluğunun kadastrosuzluğu, imar planı faaliyetine hakim olması gereken kavram bütünlüğünden yoksunluk, buna göre imar planı yapımı ve uygulamasında gerekli yeni teknik ve metotların düzenlenememiş oluşu ve kadro yetersizliği gibi konular uygulama kademelerinde başlıca dar boğazlar olmuştur.

İmar ve İskân Bakanlığının millî şehirleşme politika ve stratejisinin açıklığa kavuşturulması yönünde reorganizasyonu şehir ve metropoliten planlamada yatırım - proje bazının saptanması, uzun vadeli sektörel programların, uzun ve kısa vadeli fiziksel planlama ve yer seçimi kararları ile öncelik, zaman, mekân ve finansman yönlerinden beraberliğinin kurulması, şehirsel kademelenmede kademe dilimleri arasındaki yerleşmelerin yatırımların dağılımı açısından standart fonksiyonların ve şehirleşme giderlerinin tespiti, metropoliten form ve yoğunluk sınırlandırmalarının ekonomiye etkilerinin incelenmesi, metropoliten planlamanın mukayese edilebilir temellere oturtularak bütünlüğünün sağlanması ile ilgili tespitlerin başlatılması, imar planlarını objektif okunabilirliği kavuşturacak temellerin yapım ve uygulama bütünlüğünün ve uygulanabilirliğinin saptanması, ikinci kademe merkezler için kroki-plan tanımının yapılması konuları ağırlık noktaları olarak belirmektedir.

2. *TEDBİRLER :*

a. Dengeli bölgesel gelişme, şehirleşme ve yerleşmeyi sağlamak amacıyla yatırımcı kuruluşlar yeni proje hazırlıklarında birden fazla kuruluş yerine göre alternatifli projeler hazırlayacaklardır. Kuruluşların yatırım tekliflerinin programlara alınmasında İkinci Beş Yıllık Planda belirtilen bölgesel gelişme, şehirleşme, yerleşme politikaları açısından da değerlendirilmeleri yapılacaktır.

b. Bölge gelişme merkezlerinin çevre düzeni planları, bölgesel özelliklere ve fonksiyonel kademeleşme verilerine göre yeniden gözden geçirilecektir. Etki alanları ve her merkez için kamu ve özel sektör yatırımlarını çekecek imkânlar belirtilecektir. Buna uygun olarak gerekli alt yapı ihtiyaçları ilgili kuruluşların, işbirliği ile tespit edilecektir.

c. Plan bölgelerde fiziksel planlama çalışmaları İmar ve İskân Bakanlığının sorumluluğunda fiziksel planlama yapan diğer kuruluşlarla işbirliği içinde yürütülecek, hızla sanayileşen bölgelere öncelik verilecektir.

d. Sosyal amaçlı yatırımlardan yararlanmayı artırmak amacıyla proje safhasında kuruluş yeri çevre-ulaşım imkânları ilişkileri gözönünde tutulacak ve projelerin fiziksel gerçekleşmesine paralel olarak hizmete sokulmasında gerekli teşkilâtlanmanın geliştirilmesi sağlanacaktır.

e. Tespit edilmiş olan organize sanayii bölgelerinin kurulmasıyla ilişkili çalışmalara devam edilecek, kuruluş yeri seçimini İmar ve İskân ve Sanayi Bakanlıkları birlikte yapacaklardır.

f. Yerleşmeler arası mal akımı ön çalışması Karayolları, Yol-Su-Elektrik Genel Müdürlükleri, Devlet İstatistik Enstitüsü ve İmar İskân Bakanlığınca program döneminde tamamlanacaktır.

g. 1972 yılında Keban Gölünün su tutacağı dikkate alınarak bu alandan çıkarılacak ailelerin yeniden yerleştirilmeleri programına göre süratle sağlanacaktır.

h. Güneydoğu Anadolu Bölgesi Özel Gelişme Projesi çalışması millî seviyede Devlet Planlama Teşkilâtı, mahallî seviyede alt yapı konusunda Yol-Su-Elektrik Genel Müdürlüğü öncülüğünde uygulama safhasına geçirilecektir.

Bölgenin alt plan yapım çalışmalarında :

1. Bölgenin gelişme potansiyeli yüksek sektörleri ve bu sektörlerde önemli projeler tanımlanacaktır.

2. Diğer sektörlerde bunlarla ilgili veya diğer gerekli projelerin belirlenmesi çalışmaları tamamlanacaktır.

3. Genel uygulama programına girecek projelerin birbiri ve mekân ilişkileri dikkate alınarak genel arazi kullanım programı hazırlanacaktır.

4. Yıllık uygulama programları projelerin ilgili sektörlerde yer alması için zamanında Devlet Planlama Teşkilâtına iletilecektir.

i. İmar ve İskân Bakanlığının, yeniden düzenleme çalışmaları Program dönemi içerisinde sonuçlandırılacak ve bununla ilgili kanun tasarısı yasama organına sevkedilecektir.

j. Şehirsel kademelenme çalışması; şehirlerin fonksiyon ve ölçeklerinin belirlenmesi, ulaşım etüdleri, kademelenmeye göre yatırım dağılımında standart fonksiyonel kriterlerinin geliştirilmesi, şehirleşme giderlerinin saptanması ve şehirleşme giderlerinin kademelere göre paylarının belirlenmesi yönlerinden geliştirilecektir.

k. Devlet İstatistik Enstitüsü bünyesinde, yerleşme ve şehirleşme istatistiklerinden sorumlu bir birim kurulacaktır.

l. Köyden yeni gelen gruplara yönelen genel ve mahalli idarelerin bütün yatırım ve hizmet programları belli yöreler için tutarlı bir uygulama verecek şekilde bütünleştirilecektir. Bu konuda teknik hazırlıkları İmar ve İskân Bakanlığı yürütecek, İçişleri Bakanlığı gerekli teşkilâtlanmayı geliştirecek, merkezi ve mahalli kademeler arası, haberleşme ve işbirliğini sağlayacaktır.

m. Belediyelerin ve gönüllü derneklerin programlara aktif şekilde katılabilmesi için gerekli şartlar hazırlanacaktır.

n. Belediyelerce ortak programların uygulanacağı mahallerde, bu programlarda görev alacak bütün kamu ve gönüllü kuruluşların aile ve diğerleriyle ilişkilerini kuracak birer sosyal hizmet elemanının istihdamı edilmesi İçişleri Bakanlığı tarafından sağlanacaktır.

o. Metropoliten planlamanın, mukayese edilebilir şekilde temellere oturtularak bütünlüğünün sağlanması, metropoliten ve şehir planlama metod ve tekniklerinin farklılaştığı sınırların belirlenmesi, metropoliten form ve yoğunluk sınırlandırmalarının ekonomiye etkilerinin saptanması konularında araştırma yapılıp tespitler geliştirilecektir.

ö. Şehir imar planlarını, objektif okunabilirliğe kavuşturacak temeller, yapım ve uygulama bütünlüğünün ve uygulanabilirliğinin saptanması konusunda yapılmakta olan araştırmalar devam edecektir. İmar planlarının fiziksel gerçekleşmesinde doğrudan doğruya katkısı olan yatırımcı özellikle alt-yapı götüren kuruluşların, imar planı yapıcı ve uygulayıcı kuruluşlar ile bilgi alışverişleri kurulacaktır.

p. Halen İmar ve İskân Bakanlığınca yapılmakta olan şehir planlamasıyla ilgili mahalli inceleme, denetleme ve kontrol görevleri, perso-

nel mevcuduyla orantılı olarak zaman içinde il imar müdürlüklerine devredilecektir. Şehir planının halka benimsetilmesinde il imar müdürlüklerinden yararlanılacaktır. Her il imar müdürlüğü, müdürlüğünün bölgesine giren belediyelerin nazım ve imar uygulama planlarını ve 4 yıllık imar programlarını bulunduracak, bu belediyelerden teknik ve mali imkânları olmayanlara gezici imar ve yapı kontrol hizmeti yapacak şekilde donatılacaktır.

KONUT

1. DURUM :

İkinci Beş Yıllık Planda toplam yatırım içinde konut kesiminin payını yükseltmeden mümkün olan en çok sayıda konut üretimini sağlamak hedef olarak tespit edilmiştir. Plan dönemi gerçekleşmesi incelendiğinde yatırım olarak hedeflerin aşıldığı, sayıca ihtiyaç hedeflerinin altında kalındığı görülmektedir. (Tablo 463, 464, 465)

TABLO : 463 — Konut İhtiyaç, Üretim ve Açığı
(1968-1970)

	1968 Gerçek. tahmini		1969 Gerçek. tahmini		1970 Üretim Tah.		1971 Üretim Tah.	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İhtiyaç	141 000	100,0	174.000	100,0	184 000	100,0	194 600	100,0
Üretim	110 260	78,2	132 066	75,9	143 000	77,7	153 000	78,6
Açık	30 740	21,8	41 934	24,1	41 000	22,3	41 600	21,4

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

TABLO : 464 — Plan, Program Hedefleri ve Gerçekleşme Durumu
(1965 Fiyatları Milyon T.L.)

Yıllar	Plan	Program			Gerçekleşme		
		Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
1968	3 200	236,7	2 832,8	3 069,5	341,2	2 940,3	3 281,5
1969	3 800	291,9	3 240,8	3 532,7	434,6	3 305,8	3 740,4
1970	4 100	278,7	3 555,7	3 834,4	—	—	—

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

TABLO : 465 — Plan ve Program Hedeflerine Göre Gerçekleşme Farklılıkları (%)

Yıllar	Plana göre	Yıllık Programlara göre		
	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
1968	+ 02,6	+ 44,2	+ 03,8	+ 06,9
1969	— 01,6	+ 48,9	+ 02,0	+ 05,9
1970	—	—	—	—

TABLO : 466 — Konut Sektörü Yatırımlarının Toplam Yatırımlar İçindeki Payı (%)

Yıl	Plan hedefi	Program			Gerçekleşme		
		Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
1967	20,0	1,9	42,9	19,2	4,1	40,0	20,8
1968	17,9	2,5	36,8	18,0	3,6	38,2	19,1
1969	17,9	2,9	36,1	18,6	4,2	37,8	19,7
1970	17,9	2,6	35,9	18,4	—	—	

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

TABLO : 467 — Program ve Gerçekleşme Olarak Kamu ve Özel Sektör Konut Yatırımlarının Toplam Konut Yatırımına Oranı (%) (1968 - 1970)

Yıllar	Program		Gerçekleşme	
	Kamu	Özel	Kamu	Özel
1968	7,7	92,3	10,4	89,6
1969	8,3	91,7	11,6	88,4
1970	7,3	92,7	—	—

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilâtı

Kamu konut gerçekleşme nispetinin program ve Plan hedeflerinin üzerinde olmasının sebebi yıl içinde meydana gelen tabii afetler dolayısı ile tahsis edilen ek ödeneklerdir.

Ruhsatlı şehir konutlarında da gelişmelere göre konut birimi alanlarında önemli değişiklikler olmamış buna karşılık ortalama ve birim alan maliyetinde belirgin artışlar olmuştur. (Tablo 468-469) Tablolardaki maliyetler arsa katkısını hesaba katmadığı için düşük bir seviyede görünmektedir. Bu da, ortalama Türkiye çapında olduğu için konut inşaatında mahallî malzemelerin kullanılmasının, ucuz işgücünün ve geleneksel metotların etkisini belirtmektedir.

TABLO : 468 — Toplam Ruhsatlı Şehir Konutları (1967 - 1970)

Yıllar		1967	1968	1969	1970 (İlk 4 ay)
Birim sayısı		99 373,0	110 263,0	132 066,0	47 278,0
Endeks		100,0	111,0	132,9	—
Ortalama alan (m²)	Ev	95,3	83,5	84,2	87,9
	Apt.	108,0	106,6	107,0	108,8
	Genel	97,0	95,7	97,9	102,0
	Endeks	100,9	98,7	100,9	105,2
Ortalama Maliyet (T.L.)	Ev	20 371,0	20 763,0	22 793,0	25 521,0
	Apt.	37 776	39 606,0	45 135,0	45 507,0
	Genel	29 321,0	30 780,0	36 241,0	39 005,0
	Endeks	100,0	105,0	123,6	133,0
M² maliyet (T.L.)	Ev	238,9	248,7	270,6	290,4
	Apt.	399,8	371,6	421,9	418,3
	Genel	302,4	321,5	370,1	382,4
	Endeks	100,0	106,2	122,4	126,5
% oran	Ev/Toplam	48,6	46,8	39,8	32,5
	Apt./Toplam	51,5	53,2	60,2	67,5
Toplam yatırım (Milyon T.L.)	—	2 913,7	3 393,8	4 786,2	1 844,1

Kaynak : Devlet İstatistik Enstitüsü

TABLO : 469 — Ruhsatlı Şehir Konutlarında İlk DörtAylık Ruhsat Durumuna Göre Gelişim (1967 - 1970)

Yıllar	Sayı	Endeks	Ortalama alan m²	Endeks	Ortalama maliyet T.L.	Endeks	M² maliyeti T.L.	Endeks
1967	22 100	100,0	98,0	100,0	29 113	100,0	297,0	100,0
1968	28 375	128,4	96,5	98,4	29 830	102,4	309,0	104,0
1969	31 890	144,3	98,9	100,9	35 482	121,9	358,0	120,5
1970	47 278	213,9	102,0	104,9	39 005	134,0	382,4	128,7

Kaynak : Devlet İstatistik Enstitüsü

İkinci Beş Yıllık Planda ihtiyaç olarak tespit edilen 900.000 konut biriminin öngörülen yatırım hacmi içinde karşılanması için şehir konutu ortalama birim maliyetinde % 18 tasarruf zorunluluğu öngörülmüştür.

Ancak 1967 bazına göre 1970 yılı ilk dört aylık neticeleri, ortalama konut maliyetinde yüzde 34 artış ile birim alan maliyetinde yüzde 28 artış göstermiştir. (Tablo 469) İstanbul, İzmir ve Ankara şehirlerindeki durum Tablo 470 de gösterilmektedir.

TABLO : 470 — İstanbul - Ankara - İzmir Ruhsatlı Şehir Konutlarındaki Gelişmeler (1967-1970)

Yıllar	Konut birimi sayısı	Toplama oranı	Ortalama alan m²	m² maliyeti T.L.	Ortalama maliyet T.L.	Toplam yatırım (Mil. T.L.)	Toplam konut yatırımına oranı
1967 (Yıllık)	30 972	31,17	108,4	378	41 028	1 270,7	43,61
1967 (İlk 4 ay)	6 624	—	109,0	359	39 221	259,8	—
1968 (Yıllık)	36 911	33,47	105,6	404	42 657	1 575,9	46,44
1968 (İlk 4 ay)	8 381	—	106,0	387	40 909	342,8	—
1969 (Yıllık)	47 761	36,16	106,7	463	49 371	2 358,0	49,26
1969 (İlk 4 ay)	10 344	—	109,4	447	48 899	505,8	—
1970 (İlk 4 ay)	17 036	36,04	106,6	466	49 613	845,2	45,83

Kaynak : Devlet İstatistik Enstitüsü

İkinci Beş Yıllık Plan döneminde konut sektörü yatırımının tespit edilen oranını arttırmadan, mümkün olan ençok sayıda konut üretimini sağlamak ilkesi tedbirlerinden biri olarak öngörülen konut birimleri alanlarının sosyal standartlar yönünde küçülme eğilimi belirmemiştir. Ortalama birim alanlarında belirgin artışlar görülmemekle beraber 100 m² üzerinde olan konutların toplama oranı yüzde 37,5 civarında kalmıştır. Üç yıllık plan devresindeki konut açığının 113 500 konut birimi olduğu tahmin edilmektedir.

Tablo (471) de incelenen yedi büyük şehirde (Adana, Ankara, Bursa, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Samsun) konut üretiminin sayı ve parasal olarak toplam ruhsatlı konut içindeki oranları ve bin kişiye düşen konut üretiminin karşılaştırılması yatırımların bu şehirlerde yoğunlaştırılmasıyla beraber lüks standartlı konut üretimini ortaya koymaktadır. Konut hizmeti maliyetinin devamlı olarak arttığı izlenmekte ve bu durum üretim açığının mekânda yansıması olan gecekondu yerleşmelerinin bu merkezlerde yoğunlaşmasını açıklamaktadır.

TABLO : 471 — 7 Büyük Şehirde Ruhsatlı Konutların Toplam Ruhsatlı Konut Üretimi İçindeki Payı

Yıllar	Sayı %	Maliyet değeri %
1967	33,13	48,75
1968	34,80	49,95
1969	37,46	52,70

TABLO : 472 — Bin Kişiye Düşen Ruhsatlı Konut Üretimi

Yıl	Seçilen yedi şehirde		Toplam şehirlerde	
	Sayı	Maliyet değeri (TL.)	Sayı	Maliyet değeri (TL.)
1967	7,75	334 111	9,41	275 945
1968	8,57	378 581	9,85	302 991
1969	10,49	535 023	11,12	402 845

Kaynak : Devlet İstatistik Enstitüsü, Devlet Planlama Teşkilâtı

İkinci Beş Yıllık Planda konut sektörünün yönlendirilmesi amacıyla getirilmiş kurumsal düzenlemelerin henüz etkili bir şekilde işletilememesi bu durumun temel nedeni olarak belirmektedir. Ayrıca konut kredilerinin dar gelirli ihtiyaç sahiplerine yöneltilememesi, konut alanındaki kamu kredi plasmanının konut piyasasındaki etkileme gücünün sınırlılığı, toplu konut yapımı ve kooperatif çalışmalarının yetersizliği, arsa fiyatlarının konut maliyetini yükselten en önemli faktör olmaya devam etmesi gibi sebepler ihtiyacın karşılanmasına engel olmaktadır.

Arsa spekülasyonunu önlemek, tanzim alış ve satışları yapmak konut, sanayi, turizm bölgeleri ve kamu tesisleri için arazi ve arsa sağlamak üzere programlarda öngörülen Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü kurulmuş bulunmaktadır. Arsa Ofisi Genel Müdürlüğünün kuruluş safhasında olması, bu amaca tahsis edilen kaynakların ihtiyaçlar karşılığında sınırlı kalması, personel eksikliği gibi nedenlerle etkili bir uygulamaya henüz girememiştir.

İmar ve İskân Bakanlığının yeniden düzenlenmesi gerçekleştirilememiştir. Konut politikasının dayanacağı ana mevzuat olan Konut Kanunu çıkarılamamıştır. Gecekondu önleme uygulamasında ve 775 sayılı Kanuna göre dağıtılacak konut inşa ve ıslah kredilerine Emlâk ve Kredi Bankası katkısının faizlerinin bütçeden karşılanması Bakanlar Kurulunun 7/8/1970 tarih ve 7/1175 sayılı Kararnamesi ile yürürlüğe konulmuştur.

1968 yılında afet bölgelerinde yapılacak yapılar hakkında yönetmelik çıkarılmış, 1969 yılında da Yapı Araştırma Enstitüsü kurulmuştur.

1970 yılında çıkarılan 1318 sayılı Finansman Kanunu ile Gayrimenkul Kıymet Artışı Vergisi, Bina İnşaat Vergisi getirilmiş, Emlâk Alım Vergisi yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanunu ile de bina ve arazi üzerinden alınacak vergiler bu yeni kanun çerçevesinde toplanmıştır.

Küçük tasarrufların konut yapımında değerlendirilmesi ve toplu konut yapımının teşviki bakımından 1967 yılından beri İmar ve İskân Bakanlığınca geliştirilen dörtlü sistem amacı itibariyle plan hedeflerine uygun olmakla beraber belli bir programa dayalı olarak ve öncelik kriterleri açık bir uygulama düzenine kavuşturulamamıştır. Uygulama gecekondu probleminin yoğun olduğu büyük merkezler ve belli önleme bölgelerinde yoğunlaşacağına ülke yüzeyine dağıtılmaktadır. Gecekondu

kanunundaki açıklıklar dolayısıyla kamu gecekondu uygulamaları etkisiz olmuştur.

Konut kooperatiflerine planın öngördüğü hukuki statüyü getirecek ve teşkilâtlanmasını sağlıyacak, Konut Kooperatifleri Kanunu ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Toplu konut yapımı için Türkiye Emlâk Kredi Bankasının ve Sosyal Sigortalar Kurumunun gerek yaptırdığı sosyal konutlarla gerek kooperatiflere açılan kredilerle etkili olmaları beklenmektedir. Ayrıca özel toplu konut yapımı şirketleri kurulmaya başlanmıştır. Ancak, ödenen resmi konut kredisi toplam konut yatırımının ancak yüzde 13 ünü kapsamakta ve toplu konut yapımını, sosyal standartları teşvik tedbirleri etkili olmamakta, devletin konut piyasasının kontrol imkânı konut kredi hacmi ile sınırlı kalmaktadır. Konut kredisi veren kurumlar kaynaklarının tek elden kullanılması için düzenleme çalışmaları ilgili kuruluşlar arasında yapılmışsa da bir sonuç alınamamıştır.

1971 yılında konut politikasının ağırlık noktaları toplu yapının ve sosyal konutun desteklenmesi, konut kredi kaynaklarının dar gelirlilere yöneltilmesi, arsa ve arazi spekülasyonunun önlenmeye çalışılması, yerleşme bölgeleri seçiminde imar planlarına uygunluk sağlanması olacaktır. Bu amaçlarla konut kanunu ve konut kooperatifleri kanun tasarılarının kanunlaştırılması, Sosyal Sigortalar Kurumunca konut inşa programına yeni yönde hız verilmesi, Arsa Ofisi Genel Müdürlüğünün etken hale getirilmesi, konut sayım sonuçlarının yıl içinde alınması ve sosyal konut tanımına maliyet tavanı kriterlerinin getirilmesi faaliyetleri önem kazanmaktadır.

2. *TEDBİRLER :*

a. Konut kanun tasarısı planın hedeflerine ulaşmak için gerekli metod ve mekanizmayı getirecek değişiklikler yapıldıktan sonra program döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacaktır.

b. Konut kooperatifleri kanun tasarısı ortak sayısının artırılmasını teşvik edici tedbirler getirecek, kooperatif sürelerinin uzatılması, konut kooperatiflerine tip statü getirilmesi, kooperatiflerin mahallî ve ulusal kademelerde örgütlenmesi esaslarını dikkate alacak, malî, idarî ve teknik denetim hükümlerini kapsayacak şekilde hazırlanacak ve kanunlaşması sağlanacaktır.

c. Memur Yardımlaşma Kurumu konut kredisi verene kadar T. C. Emekli Sandığı ile İmar ve İskân Bakanlığı arasındaki işbirliği devam ettirilecektir. Kooperatiflerin müracaatlarını karşılayabilmek için gerekli tedbirler araştırılacaktır. Memurların yurt düzeyindeki dağılımları ile özellikle konut sıkıntısı çektikleri bölgeler tespit edilecektir.

d. Kamu kredilerinden yararlanan konutlar için yapı ve maliyet standartlarında değişiklik ve geliştirme yapılmak üzere araştırmalara başlanacaktır.

e. Konut kredileri toplu yapıyı destekliyecek şekilde yönlendirilecek, toplu yapı örgütlerinin kurulması ve işleyişi desteklenecektir. Sos-

yal konut standartlarını uygulayacak belediyeler' büyük kooperatifler ve diğer toplu konut kuruluşlarının projelerine öncelikle cevap verecek kredi mekanizması getirilecektir.

f. Sosyal Sigortalar Kurumu toplu konut yaptırarak isteyenlere kredi ile vermek yolundaki uygulamasını geliştirecek ve çalışmaları bir program içinde hızlandırılacaktır.

g. Gecekondu kanunu uygulamalarında metropoller ve bölge gelişme merkezlerine öncelik verilecektir.

h. Gecekondu önleme bölgeleri planları ile imar planları tutarlılığı sağlanacak, bölge seçimlerinde ilgili şehir planlama sorumluları ile işbirliği yapılacaktır. Önleme bölgelerinin mülkiyet devrinde spekülasyonu önleyici tedbirler alınacaktır.

i. Toplu konut üniteleri kademeli olarak genişleyen komşuluk birimlerini gerçekleştirecek yönde desteklenecek, bu ünitelerin ihtiyacı olan sosyal tesisler konutla birlikte bir program bütünlüğü içinde ele alınacaktır.

j. Şehirlerin çevre düzeni planları öncelikle yapılarak ucuz konut alanları açılacaktır. Toplu ve ekonomik konut yapımına özendirmede arsa tahsisi bir araç niteliğinde kullanılacaktır.

Alt yapının ömrünü doldurmadan hizmet sağlıyamaz duruma düşmesi önlenecek ve alt yapı yatırımları şehirlerin gelişme yönünden sürükleyici etki yapacak şekilde programlanacaktır.

k. Şehirlerin alt yapı yatırımlarına bu hizmetlerden yararlanan mülk sahiplerinin katılmasında ve değerlendirme resminin (Şerefiye) tahsilinde mevcut tıkanıklıklar araştırılarak sistem yeniden düzenlenecektir.

l. 1971 yılında Devlet İstatistik Enstitüsü istatistik bilgilerin toplanmasında uluslararası standartlara uygunluk ve planlama ihtiyaçları gözönünde bulundurularak genel konut sayımını tamamlayacaktır.

m. Metropoliten şehirler, 100.000 ve daha yukarı nüfuslu yerler öncelikle ele alınmak ve kamu elindeki arsalardan başlanmak üzere arsa envanteri çalışmaları yapılacaktır.

n. Arsa Ofisi Genel Müdürlüğünün ihtiyaçlar karşısında yetersiz kalan mali imkânları geliştirilecektir. Arsa stoku özellikle gelişme merkezlerinde yapılacaktır.

o. Tabii âfetlere uğrayanları yıl içinde konut sahibi yapabilmek, âfetten doğan ihtiyacı süratle karşılamak için kadastro işleri, taşkın etüdü ve kamu tesislerinin yapımı ile ilgili diğer kuruluşlar âfet bölgelerine öncelik tanıyacaklardır.

p. Özel sektörün toplu sosyal konut yatırımları teşvik edilecektir.

r. Doğu illerinde kamu personelinin lojman ihtiyacını karşılamak üzere bir program hazırlanacaktır. Bu program yılında Hakkâri İlinde bir pilot proje uygulamaya konulacaktır.

ÖZEL SEKTÖRÜ TEŞVİK POLİTİKASININ ESASLARI TEŞVİK POLİTİKASININ UYGULAMA NETİCELERİ

GİRİŞ :

Kıt olan kaynaklarımızın Plan ilke ve hedeflerine uygun şekilde kullanılması, özellikle özel sektör elindeki kullanılabilir kaynakların tamamının Kalkınma Planı ve Yıllık Programlarda gösterilen sahalardaki yatırımlara kanalize edilmesi ve böylece kalkınmanın gerçekleştirilmesinde özel sektörün kendisine düşen payı yerine getirebilmesi, diğer taraftan ihracatımızın miktar ve değer olarak artırılması, bu arada, Avrupa Ekonomik Topluluğuna girmekte olduğumuz da göz önünde tutularak ihracatımızın kompozisyonunda sanayi ürünlerimizin yeterli nispette yer alabilmesi amaciyle İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planımızın ilk üç yılı olan 1968, 1969 ve 1970 yıllarında öncekilere ek olarak bazı yeni teşvik tedbirleri uygulanmıştır.

Ekonominin tümü için gelişmenin genel prensipierini ve hedeflerini gösteren kalkınma planlarının başarıya ulaşabilmesi, iktisadi faaliyetlerin bu prensiplere uygun ve hedeflere müteveccih yapılabilmesine bağlıdır.

Ancak Kalkınma Planı, özel sektör için yol gösterici mahiyette olduğundan, özel sektörü belli bir sahada yatırım yapmaya veya yapmamağa zorlamak mümkün değildir.

İşte bu nedenle, teşvik tedbirleri özel sektörü Kalkınma Planı ve yıllık programlarda öngörülen bölgelerde ve konularda optimal kapasitede yatırımlar yapmağa özendirmek için kullanılmıştır.

Böylece bir taraftan özel sektör elindeki kullanılabilir kaynakların tamamının, özel sektörün istediği belki de atıl kapasite yaratılacak konulara değil, memleket ekonomisi bakımından önem arzeden Kalkınma Planına ve Yıllık Programlara uygun sahalara yatırılması sağlanmıştır. Diğer taraftan Planın bölgeler arası dengeli kalkınma ilkesi de göz önünde tutularak, gelişmemiş bölgelerde yapılacak yatırımlar için teşvik tedbirleri daha cazip şekilde uygulanarak yatırımlar bu bölgelere kaydırılmıştır.

Teşvik tedbirlerinden yararlanarak kurulacak tesislerin ekonomik kapasitede olması, Türkiye'ye yeni bir teknoloji getirmesi, yan sanayiin gelişmesine hizmet etmesi ana mal, mamul veya yarı mamullerini dünya piyasasına sürebilecek durumda olması, ihraca yönelmesi veya ithal ikamesi sağlıyacak durumda olmasına gayret edilmiştir.

İhracatın geliştirilmesi amacıyla uygulanan tedbirler sayesinde, ihracatımız Program hedeflerine uygun şekilde gelişmiş ve sanayi mamulleri, ihracatımız içinde gittikçe büyüyen bir yer işgal etmeye başlamıştır.

A. TEŞVİK POLİTİKASININ ESASLARI VE UYGULAMA ARAÇLARI :

1971 yılında özel sektörün teşviki politikasının esasları Programın sosyal ve iktisadî hedeflerine uygun olarak tespit edilmiştir.

1. İlkeler :

a. Özel sektör yatırımlarının bölgelerarası dengeli gelişmeyi sağlayacak şekilde dağılımının, özellikle doğu bölgelerinde gelir artırıcı ve büyük istihdam yaratıcı yatırımlara gidilmesinin desteklenmesi,

b. Sanayileşmede özel sektör yatırım ve üretim payının artırılması,

c. Sanayiin, özellikle Ortak Pazar piyasasında, milletlerarası rekabet gücünü haiz veya buna ulaşabilecek güçte kurulmasının temini,

d. Döviz gelirini artırıcı veya döviz harcamasını azaltıcı kuruluşların gerçekleştirilmesi,

e. Tarımda modernleşmenin sağlanması,

f. Tarım ürünlerinin değerlendirilmesi,

g. İstihdamın artırılması,

h. Gelirin üretime katılanlar arasında adaletle dağılımının sağlanması,

ı. Genel ihracatımızın artırılması ve bünyesinin ham maddeden yarı mamul ve mamul ihracına kaydırılması,

Teşvik politikası başlıca bu ilkelerin gerçekleştirilmesi esasına dayanacaktır.

2. Uygulama araçları :

a. Özel ihracat fonu

b. Krediler
   (1) İç krediler
   (2) Dış krediler
   (3) Selektif kredi uygulaması (Faiz farkı ödemesi)

c. Yatırım indirimi

d. Gümrüklerde alınan vergilerle ilgili tedbirler
   (1) Gümrük taksitlendirilmesi
   (2) Tarife indirimi
   (3) Gümrüklerde muafiyet

e. Kuruluş yeri
   (1) Sanayi ve turistik bölgeler
   (2) Organize sanayi bölgeleri, sanayi site ve çarşıları,

f. Vergi iadesi

g. Vergi, resim ve harç istisnası

h. Döviz kolaylıkları

ı. Kredili ihracat

j. Döviz kazançlarını artırmaya yönelmiş organizasyonlar

k. Doğu bölgesi için yatırım organizasyonları

B. İHRACATIN VE DÖVİZ KAZANDIRICI MUAMELELERİN TEŞVİKİ :

1. İhracatın teşviki :

a. İHRACATTA VERGİ İADESİ :

aa. Genel açıklama :

1971 yılı için, 640 milyon dolarlık ihracat hedefi öngörülmüş bulunmaktadır. Bundan önceki yıllarda olduğu gibi, bu yıl da, bu hedefe varmada en önemli rolü oynıyacak olan teşvik tedbiri, vergi iadesidir.

Vergi iadesi, ihraç mamulleri maliyetinde vergilerin yarattığı ağırlığın (Vergi yükü) giderilmesi demektir.

261 sayılı Kanun çıktıktan sonra 1963 den bu yana çeşitli kararnamelerde dağınık bir şekilde yer alan ve 933 sayılı Kanunla birlikte 1967 yılında 6/8993 sayılı Kararnamede toplanan vergi iadesi sistemine, 1970 Ağustos'unda yapılan para operasyonuyla birlikte yeni bir hüviyet verilmesi gerekmiştir.

7/1115 sayılı Kararname ile yürürlüğe konan sistemin getirdiği en büyük yenilik, eski kararnamede 308 değişik nispet halinde yer alan vergi iadelerinin, esas itibariyle 4 nispete irca edilmiş olmasıdır. Böylece aynı nispette iadeye tabi olan mamullerin yer aldığı 4 ana liste vücuda getirilmiştir.

En önemli yeniliklerden biri de, büyük ihraç partilerinin gerçekleşmesini teşvik amaciyle bir takvim yılı içinde 1 milyon $ ın üstünde realize edilen ihracat için bu 4 nispetin (% 30; % 25, % 15 ve % 5) % 10 artırılarak uygulanması esasının kabul edilmiş olmasıdır.

Bunun dışında, sistemin genelliğini etkileyen bir yenilik getirilmiştir ki, bu da vergi iadesinin esas itibariyle serbest döviz karşılığında yapılan ihracata uygulanmasıdır. Ancak bazı grup mamullerde, kliring dövizi ile yapılan ihracat da, vergi iadesinden kısıtlı olarak yararlandırılmaktadır. (% 15 ve % 10 nispetlerinde)

Diğer taraftan listelerde yer almıyan mamuller için avans mahiyetinde bir iade uygulaması olan geçici vergi iadesinin % 10 u geçmemesi öngörülmüştür. Eski Kararnameye göre bu nispet % 15 e kadar olabilmekteydi.

Bundan başka, komple tesis ihracı söz konusu olduğunda (Bir fabrikanın demonte olarak yurt dışına çıkarılıp, başka bir memlekette komple olarak kurulması gibi) bu komple tesisin ihracının da vergi iadesinden yararlanması sağlanmıştır.

Vergi yükünün kapsamında bir değişiklik yapılmadığı gibi 933 sayılı Kanunun vergi iadesiyle ilgili olarak BÜRO'ya verdiği yetkiler aynen muhafaza edilmiştir. Yaş meyve ve sebze ihracında vergi iadesinden yararlanma yeni bir advalorem esasa bağlanmış ancak iadeden yararlanabilmek için takvim yılı itibariyle asgari 1 milyon dolarlık ihracat şart koşulmuştur. Bu miktar yaş meyve ve sebze ihracatını gerçekleştiremiyenlerin, vergi iadesinden yararlandırılmaması öngörülmüştür.

Ayrıca, 5383 sayılı Gümrük Kanununun 23 üncü maddesi gereğince geçici kabul yolu ile ithal edilen ve memleket dahilinde serbest döviz

(1 000 T.L.)

Sektörler	1968 İhracat	1968 İade	1969 İhracat	1969 İade	1970 (8 Aylık Gerçekleşme) İhracat	1970 (8 Aylık Gerçekleşme) İade
I. İMALÂT SANAYİİ :	241 113	57 117	889 883	149 847	684 336	127 443
1 Gıda Sanayii	28 596	3 736	424 242	28 597	226 303	19 518
2 İçki Sanayii	2 149	364	7 355	1 101	7 613	1 012
3 Dokuma-Giyim Sanayii	51 539	22 399	104 280	35 288	134 734	40 128
4 Orman Ürünleri İşleme Sanayii	10 181	1 043	19 528	2 722	16 629	3 943
5 Kâğıt Sanayii	4 832	2 574	5 592	3 682	3 069	2 367
6 Deri Kösele İş. Sanayii	1 325	565	5 885	1 366	14 676	3 864
7 Kimya Sanayii	45 233	10 594	172 242	42 356	73 640	13 021
8 Cam Sanayii	3 950	592	7 082	2 053	1 502	419
9 Seramik Sanayii	481	69	605	123	513	115
10 Demir-Çelik Sanayii	287	43	10 996	1 674	95	46
11 Demirden Başka Metal.	95 441	14 400	114 003	23 934	109 867	21 238
12 Madeni Eşya Sanayii	412	83	6 900	2 224	6 722	2 130
13 Makina İmalât Sanayii	672	298	5 020	2 424	6 294	3 126
14 Elektrik Makina ve Gereçleri	648	154	371	136	413	82
15 Elektronik Sanayii	94	155	293	185	—	—
16 Karayolu Taşıt İmal.	—	—	398	156	16	3
17 Demiryolu Taşıt İmal.	—	—	—	—	—	—
18 Çimento Sanayii	105	48	180	82	4 618	1 877
19 Plastik İşleme Sanayii	—	—	—	—	—	—
20 Lastik Sanayii	—	—	4 441	1 460	8 208	2 670
21 Tarım Mak. ve Gereçleri	—	—	—	—	—	—
22 Pişmiş Kil ve Çimentodan Gereçler	—	—	—	—	—	—
23 Petrol Ürünleri Sanayii	—	—	—	—	—	—
24 Yaş meyve ve sebze	—	—	—	—	—	—
25 Muhtelif	—	—	—	—	70 000	11 412
II. TURİZM :	6 720	756	6 062	284	2 493	452
III. TARIM :	—	—	8 982	1 594	6 473	971
1. Nebati Ürünleri İşleme	—	—	527 664	56 827	615 834	66 826
			527 664	56 827	615 834	66 826
GENEL TOPLAM	247 833	57 873	1 426 529	208 268	1 306 643	195 240

TABLO : 474 — 6/11242, 6/12586, 7/1116 Sayılı Kararnamelere Göre «Özel İhracat Fonu» Hesabından Verilen Belgelerin Sektörler İtibariyle Dağılımı (1969 - 1970 - 1971 Tahmini)

ALT SEKTÖR	Verilen belge		Talep edilen kredi tutarı T.L.		Belge ile verilen kredi T.L.		Belge ile verilecek kredi tahmini T.L.
	1969	1970	1969	1970	1969	1970	1971
Gıda Sanayii	11	27	141 802 719	307 565 082	67 548 719	113 766 587	80 000 000
Orman Ürünleri İşleme Sanayii	1	1	5 100 000	7 000 000	1 000 000	7 000 000	2 000 000
Hayvansal Ürünler	3	3	160 900 000	195 382 500	105 900 000	50 000 000	50 000 000
Ulaştırma	2	1	38 000 000	5 000 000	27 700 000	5 000 000	10 000 000
Demirden Başka Metaller Sanayii	1	—	15 199 720	—	15 199 720	—	5 000 000
Gemi İnşaatı Sanayii	2	—	16 000 000	—	16 000 000	—	5 000 000
Maden Sanayii	1	—	1 400 000	—	1 400 000	—	1 000 000
Kimya Sanayii	2	1	51 634 400	25 000 000	26 000 000	25 000 000	30 000 000
Dokuma Sanayii	1	2	2 000 000	17 000 000	1 000 000	10 500 000	20 000 000
Seramik Sanayii	1	—	10 000 000	—	7 200 000	—	5 000 000
Turizm	—	3	—	14 109 000	—	8 000 000	10 000 000
Su Ürünleri Sanayii	—	5	—	10 000 000	—	2 100 000	2 000 000
Tarım Aletleri İmalât Sanayii	—	1	—	2 000 000	—	2 000 000	1 000 000
Turistik Eşya	—	1	—	175 000	—	175 000	1 000 000
Çimento Sanayii	—	1	—	20 000 000	—	20 000 000	20 000 000
Makina Sanayii	—	1	—	4 200 000	—	2 700 000	8 000 000
TOPLAM	25	47	442 006 839	607 431 582	268 948 439	246 241 587	250 000 000

TABLO : 475 – 6/10649 Sayılı İhracatın Teşvik ve Geliştirilmesi Esaslarına Dair Karar'a Göre 31/12/1969 Tarihine Kadar Belge Verilen Müracaatların Sektörler Arasındaki Dağılımı

Verilen belge adedi		Alt sektör	Firma sayısı	Talep edilen		Taahhüt edilen ihracat tutarı ($)	Belge verilen	
Döviz	Kredi			Döviz tutarı ($)	Kredi tutarı (T.L.)		Döviz tutarı ($)	Kredi tutarı (T.L.)
11	8	1. Gıda Sanayii	9	861 160,00	22 800 000	16 307 356,00	420 132,31	17 380 000
2	1	2. İçki Sanayii	2	25 670,00	1 000 000	509 375,00	25 570,00	950 000
37	41	3. Dokuma-Giyim Eşyası	18	1 800 577,67	250 226 513	37 211 036,18	1 744 894,37	199 909 609
—	1	4. Orman Ürünleri İşleme Sanayii	1	—	2 500 000	1 932 791,00	—	2 500 000
—	4	5. Deri-Kösele İş. Sanayii	1	—	2 000 000	1 100 090,00	—	2 000 000
6	7	6. Kimya Sanayii	8	158 401,27	133 910 500	20 428 195,35	156 476,43	33 910 500
2	3	7. Cam Sanayii	2	13 700,00	1 050 000	132 000,00	13 700,00	850 000
4	1	8. Demirden Başka Metaller Sanayii	2	51 038,10	1 580 000	3 016 646,00	51 038,10	1 580 000
6	—	9. Madeni Eşya Sanayii	4	299 029,13	—	528 255,00	171 397,85	—
7	6	10. Makina İmalât Sanayii	5	299 602,53	15 795 000	1 868 215,40	280 126,59	9 750 000
1	—	11. Elektrik Makina ve Gereçleri Sanayii	1	17 500,00	—	34 725,28	13 200,00	—
1	1	12. Karayolu Taşıtları İmalât Sanayii	1	61 516,76	2 000 000	210 000,00	61 516,76	1 600 000
1	—	13. Lastik Sanayii	1	207 720,00	—	415 440,00	185 500,00	—
1	—	14. Demir-Çelik Sanayii	1	55 080,00	—	121 500,00	55 080,00	—
1	—	15. Ulaştırma	1	300 000,00	—	—	300 000	—
1	—	16. Kâğıt Sanayii	1	28 243,00	—	60 750,00	26 618,00	—
81	**73**		**60**	**4 039 238,46**	**432 862 013**	**83 936 775,21**	**3 505 350,41**	**270 429 109**

TABLO : 476 — 6/10649 ve 7/1117 Sayılı Kararnamelere Göre Döviz Tahsisi ve Selektif Kredi 1970 Yılı Sonu ve 1971 Yılı İtibariyle Tahmini Uygulamasının Sektörel Dağılımı

SEKTÖRLER	Belgeye istinaden (1970 yılı tahmini)			Belgeye istinaden (1971 yılı tahmini)		
	Döviz ($)	Kredi (TL.)	Taahhüt edilen ihracat ($)	Döviz ($)	Kredi (TL.)	Taahhüt edilen ihracat ($)
Gıda Sanayii	1 075 323	22 450 000	22 704 340	1 374 155	29 712 000	27 926 707
İçki Sanayii	17 807	2 900 000	865 252	22 755	3 838 000	1 064 259
Dokuma ve Giyim Sanayii	6 017 360	232 861 000	31 105 000	7 689 584	308 191 000	38 259 150
Orman Ürünleri İşleme Sanayii	101 000	15 950 000	5 700 616	129 067	21 109 000	7 011 757
Deri Kösele İşleme Sanayii	455 215	—	1 828 052	581 719	—	2 248 503
Kimya Sanayii	166 099	3 712 000	3 433 135	212 257	4 912 000	4 222 756
Cam Sanayii	665 458	17 284 000	2 342 162	850 388	22 875 000	2 880 859
Demirden Başka Metaller Sanayii	881 063	34 060 000	46 967 863	1 125 910	45 078 000	57 770 471
Çimento Sanayii	185 156	19 024 000	2 184 009	236 610	25 178 000	2 686 331
Madeni Eşya Sanayii	116 983	6 043 000	762 441	149 496	7 997 000	937 802
Makina İmalât Sanayii	816 235	14 311 000	2 093 544	1 043 066	16 940 000	2 575 059
Lastik Sanayii	498 428	—	1 034 858	636 941	—	1 272 875
Demiryolu Taşıtları İmalât Sanayii	817 667	—	4 334 313	1 044 896	—	5 331 204
Demir Çelik Sanayii	127 803	3 143 000	412 908	163 319	4 159 000	507 876
Elektrik Mak. ve Gereç Sanayii	27 747	522 000	64 966	35 457	690 000	79 908
Karayolları Taşıtları İmalât Sanayii	120 417	1 740 000	244 403	153 880	2 302 000	300 615
Tarım Mak. ve Aletleri Sanayii	—	870 000	108 427	—	1 151 000	133 385
TOPLAM	12 089 764	374 670 000	126 186 589	15 449 500	496 132 000	155 209 497

karşılığında az veya çok işçilik gördükten sonra ihraç olunan mamullerin, Türkiye'de gördüğü işçiliğin % 20 si nispetinde vergi iadesinden yararlandırılması öngörülmektedir. Bu tedbire paralel olarak bu tarz fason işçiliği için proje bazında döviz tahsis imkânı da getirilmiştir. Bu suretle artizanal faaliyetler teşvik edildiği gibi, bu alanda bir ilâve istihdam da yaratılmış olacaktır.

İhracatta Vergi İadesi Uygulaması Tablo 473 de, Özel İhracat Fonu ile ilgili uygulama sonuçları Tablo : 474 de, 6/10649 ve 7/1117 sayılı Kararnamelerle ilgili uygulama sonuçları Tablo 475 ve Tablo 476 da gösterilmiştir.

ab. İhraç potansiyeli olan alt sektörlerde vergi iadesi ile ilgili teşvik tedbirleri :

i. Yaş meyva ve sebze ihracında vergi iadesi :

Yaş meyve ve sebze tarım sektörü içinde, teşvik tedbirlerinin uygulanmasında ağırlık verilenler arasında başta gelmektedir.

Plantasyon, ambalaj, tasnif, pazarlama, nakliye, depolama gibi yatırımların özellikle desteklenmesine devam olunacağı gibi, turfanda yaş sebze ve meyve yetiştiriciliği de aynı imkânlardan yararlandırılacaktır.

Bu yatırımların önemle desteklenmesinde ve yaş meyve ve sebze ihracına ağırlık verilmesinde, bu ürünlerin gereği gibi değerlendirilmesinin üreticinin gelir seviyesini yükseltmeğe büyük ölçüde katkıda bulunması amil olmuştur.

Bu maksatla üretici bölgelerde kurulması organize edilen şirketlerin ve bunların örnek olacağı diğer organizasyonların büyük partiler halinde ihraca yönelmesini sağlıyabilmek amaciyle, bir takvim yılı içinde 1 000 000 $ ın üstünde gerçekleştirilecek olan her nevi yaş meyve ve sebze ihracatına -bu ihracat serbest döviz karşılığında olmak kaydıyle- yüzde 10 nispetinde vergi iadesi uygulanmaktadır. Bu vergi iadeleri, özelliği icabı dondurulmuş olarak ihraç edilen yaş meyve ve sebzelere de teşmil edilmektedir.

ii. Orman ürünleri ihracının teşviki :

Büyük bir ihraç potansiyeline sahip bulunan muhtelif safhadaki orman ürünlerinin ihracını teşvik maksadıyla; tomruk, kereste ve keresteden ileri safhadaki orman ürünlerine, serbest döviz karşılığında ihraç edilmeleri şartıyla, vergi iadesi ve «Özel Hesap» tan ödeme yapılması sağlanmıştır.

Orman ürünleri ihracatını geliştirmek maksadıyla tesis olunan ve yukarıda sözü edilen ikili iade sisteminin 1970 yılında olumlu etkisi görülmeye başlanmıştır.

Ağustos ayında meydana gelen para operasyonu sonucu olarak; orman ürünlerine ilişkin vergi iadesi ve «Özel Hesap» tan yapılacak ödemelerle ilgili nispetler gözden geçirilerek yeniden tespit edilmiştir.

iii. Tekstil sanayiinin teşviki :

1970 yılı Programında bu alt sektördeki ihracatın bu yıl zarfında 22 milyon dolara ulaşması mümkün görülmüştü; ilk on aylık gerçekleş-

me sonuçlarına göre, yıl sonunda bu miktara rahatlıkla ulaşılabileceği tahmin edilmektedir.

Dokuma ve giyim sanayiinin ihraca yönelmesinde, başlangıçtan beri, vergi iadesinin büyük rolü olmuştur. Zira 261 sayılı Kanun çıktıktan sonra, ilk uygulamaya bu alt sektörden başlanmış ve o tarihten beri bu sanayi dalındaki ihraç potansiyelini yükseltme ve maliyetleri düşürme çabalarının vergi iadesi yardımıyla gerçekleştirilmesine çalışılmıştır.

Vergi iadesinin yeterli dozda ve seviyede olup, olmaması bu alt sektörde tipik tezahürler göstermiştir. Örneğin 1969 yılına kadar uygulanmakta olan pamuk ipliklerine ait vergi iade nispetleri yeterli olmadığından hemen hemen bu tarihe kadar hiç pamuk ipliği ihracatı gerçekleştirilememişti denilebilir. 1969 yılında pamuk ipliklerindeki vergi iadesinin yeterli seviyeye getirilmesi üzerine, ihracatta büyük bir artış ve gelişme olmuştur.

Dokuma ve giyim sektöründe sentetiğe doğru önemli bir kayma olmuştur. Boya ve yedek parça problemi teşvik tedbirlerinin tümünün seferber edilmesi sayesinde büyük ölçüde halledilmiştir. Üretimde de iç ve dış talebi karşılıyacak gelişmeler olmuştur.

10 Ağustostan sonra yeniden düzenlenen vergi iadesi listelerinde dokuma ve giyim sanayiindeki iade nispetlerinin e yüksek seviyede tutulmasına çalışılmış ve bu sayede trikotaj ve konfeksiyon başta olmak üzere bu alt sektörün bütün dallarında beklenen gelişmeler başlamıştır.

w. Hayvan ürünleri ihracı :

Hayvan varlığı Türkiye'nin büyük ihraç potansiyeli olan bir üretim konusu olmakla beraber, bu tarımsal potansiyelin Planın öngördüğü şekilde değerlendirilebilmesi için, bir taraftan hayvan neslinin ıslahına önem verilirken, diğer taraftan besi projelerine ağırlık verilmesi gerekmektedir.

6/11279 sayılı Kararname ile onanmış bulunan Yüksek Planlama Kurulunun «Hayvancılığı Geliştirme Proje ve Hedefleri» ile ilgili raporunda kademeli olarak 1974 yılında 1 milyon 250 bin sığır ve 1 milyon koyunun besiye alınması, bu besi projesiyle 1972 yılından itibaren, senede 70 bin ton et ihracının gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

1970 yılında 17 şeker fabrikası bölgelerinde mevcut hayvan yemlerinden istifade etmek suretiyle, aynı bölgelerdeki Tarım İşletmelerinde Türkiye Şeker Fabrikaları A. Ş. tarafından hazırlanan projeye uygun şekilde büyük baş hayvan besiciliği yapmalarını ve ihracata müteveccih olarak iyi kaliteli et üretilmesini gerçekleştirmek amaciyle gerekli kredi sağlanmağa başlanmıştır.

Soğutulmuş, dondurulmuş et ve sakatat ihracatında vergi iadesine, son para operasyonundan sonra da devam edilmiştir.

Vergi iadesinden de yararlanmak suretiyle, serbest döviz karşılığında küçük ve büyük baş hayvan, et ve et mamulleri ihracı ile görevlendirilen Et ve Balık Kurumunun, bu ihracatı doğrudan doğruya kendi adına veya aracılık, komisyonculuk, temsilcilik sıfatıyla yapması veya gerekli hallerde başkalarına yaptırması kabul edilmiş bulunduğundan, bu yüzden

Kurumun maruz kalacağı zarar ve giderlerin 440 sayılı Kanunun 24 üncü maddesine göre karşılanmasına 1970 Program döneminde de devam edilmiştir.

ac. Tedbirler :

5383 sayılı Gümrük Kanununun 23 üncü maddesinde yer alan «geçici kabul» rejiminin, kalkınma ekonomimizin gereklerine, plan ilke ve hedeflerine uygun olarak işler hale getirilmesini sağlıyacak hukuki tedbirler geliştirilecektir.

b. FİNANSMAN KOLAYLIKLARI :

ba. İhracat kredisi maliyetlerinin ucuzlatılması :

İhracat kredisi maliyetlerinin ucuzlatılması amacıyla bu kredi maliyetleri üzerindeki vergi yükü kaldırılmış, faiz bonifikasyonu (Ucuzlaştırılması) sistemi getirilmiş, faiz dışındaki masraf yükleri azaltılmış ve ihracata müteveccih hazırlık ve imalât safhası finansmanında ucuz faiz ve düşük reeskont uygulanması imkânı getirilmiştir.

i. Vergi yükünün kaldırılması

Hertürlü ihracat kredileri ve bizatihi ihracat muameleleriyle ilgili olarak bankaların ve sigorta şirketlerinin yapmış oldukları bütün muameleler dolayısiyle her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar 6802 sayılı Kanuna göre alınmakta olan Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden; ihracat kredisi işlemleri ve bizatihi ihracata ilişkin muameleler 488 sayılı Damga Vergisi, 1324 sayılı Damga Resmi ve başka kanunlarda yer alan diğer resim ve harçlardan istisna edilmiştir.

ii. Serbest döviz karşılığında yapılacak ihracatın finansmanında selektif kredi (Faiz farkı ödemesi) uygulaması

Serbest döviz karşılığında yapılacak ihracatın finansmanı için açılacak kredilerle ilgili faiz farkı ödemeleri, 31/8/1970 tarih ve 7/1198 sayılı Kararname gereğince Merkez Bankası nezdindeki Selektif Kredi Fonundan karşılanmakta, mütebakisi müstakrizden alınmaktadır. Bankanın özkaynağından açılan kısa vadeli ihracat kredilerinde Bankaya yüzde 1,7; müstakrize yüzde 3,0; kısmen veya tamamen reeskont yoluyla Merkez Bankası kaynağından faydalanılarak sağlanan kısa vadeli ihracat kredilerinde sadece müstakrize yüzde 1,5 faiz farkı ödemesi yapılır.

Bu tedbirin uygulanmasında yurt içinde serbest dövizle satış da ihracat sayılmıştır.

Bu tedbir ihracatı geliştirmek maksadiyle kurulmuş bulunan mevcut özel fonlardan açılacak kredilerde uygulanmamaktadır.

iii. Kredi maliyetleri üzerindeki faizden gayri masraf yüklerinin azaltılması :

Bankaların ihracatla ilgili olarak müşterileri hesabına yaptıkları hizmetler mukabilinde alacakları her türlü komisyon ve ücretlerin azami nispet ve tutarları ile bu konuda uygulanacak genel hükümler 193 sayılı Banka Kredilerini Tanzim Komitesi kararıyla, aynı mahiyetteki diğer muamele nevilerinden ayrılarak ayrı bir madde halinde birleştirilmiş ve ihracatçılar lehine değişiklikler yapılmıştır.

iv. Vergi, resim, harç istisnası, düşük nispetli komisyon, ücret ve faiz bonifikasyonunun hazırlık ve imalât safhasına teşmili :

Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Bürosunda belge alınması ve münhasıran belgede belirtilen krediye inhisar etmesi kaydıyla, ihracatın serbest döviz karşılığında veya iki taraflı anlaşma hükümleri dahilinde yapılıp yapılmıyacağına bakılmaksızın kredi ve kredi işlemleriyle ilgili vergi, resim, harç istisnası ve bankaların müşterileri hesabına yaptıkları nizmet mukabilinde alacakları düşük nispetli komisyon ve ücretler ile ihracatın serbest dövizle yapılmasının öngörülmüş olması şartiyle faiz bonifikasyonu uygulaması 261 sayılı Kanuna göre çıkarılmış ve çıkarılacak katî ve geçici vergi iadesi listelerinde yer alan mamullerin ihracına müteveccih hazırlık ve imalât safhalarındaki kredi muamelelerine teşmil edilmiştir.

Ancak vergi, resim, harç istisnasından düşük nisbetli komisyon ve ücretten ve faiz bonifikasyonu uygulamasından faydalanan kredilerin ihracata müteallik faaliyetlerde kullanılmaması veya ihracatın belgeye uygun şekilde gerçekleştirilmemesi halinde normal ticari kredilere uygulanan faiz, komisyon ve sair masraflar tutarı ile müstakrizden daha önce tahsil edilmiş bulunan düşük faiz, komisyon ve sair masraflar arasındaki farkın ve normal ticari faiz, komisyon ve sair masraflar toplamı üzerinden hesaplanacak banka ve sigorta muameleleri vergisi ile kredi muamelelerine müteferri tahsil edilmemiş bulunan diğer vergi, resim ve harçların ilgiliden tahsil edileceği; Selektif Kredi Fonundan karşılanan faiz farkının aynı fona, vergi, resim ve harçların ise Hazineye intikalinin sağlanacağı esası getirilmiştir.

v. Düşük faiz ve reeskont imkânı :

7/8/1970 tarih ve 7/1100 sayılı Kararnameye ilişik, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Banka Meclisinin aynı tarih ve 121/9720 sayılı Kararında, ihracat finansmanlarında uygulanacak azami faiz oranı yüzde 10,5; kısmen veya tamamen reeskont yoluyla Merkez Bankası kaynağından veya İhracatın Teşviki ve Geliştirilmesi Esaslarına Dair Karar gereğince gider vergisi istisnasından faydalanılarak yapılan ihracat finansmanlarında, sadece bu şekilde karşılandığı nispette ve sürece yüzde 9 dur. İhracat ve belgeli, ihracata müteveccih hazırlık ve imalât safhası finansmanı kredilerinde reeskont haddi yüzde 7,5.

bb. Düşük Faizli «Özel İhracat Fonu» :

1970 Yılı İthalât Rejimi Kararında, Karar hükmüne göre alınan nakdi teminatların yüzde 35 nin (7/8/1970 tarih, 7/1116 sayılı Kararname ile bu nisbet yüzde 50 olarak tespit edilmiştir.) İhracat projelerinin işletme ve yatırım kredi ihtiyaçları ile ihracatı geliştirici ve destekleyici projelerin aynı mahiyetteki ihtiyaçlarını karşılamak ve «İhracatın Teşviki ve Geliştirilmesi Esaslarına Dair Karar, ile ek ve tadillerinde belirtilecek esaslar dahilinde kullanılmak üzere ayrılması ve Merkez Bankası nezdinde açılacak özel bir hesapta toplanması öngörülmüştür.

7/1116 sayılı Kararnameye ilişik Özel İhracat Fonu ve Döviz Kazandırıcı Muameleleri Destekleme Fonu Teşkiline Dair Karar» da; Merkez Bankasında açılan ve bahis konusu yüzde 50 lerden teşekkül eden

«Özel İhracat Fonu» hesabından, Başbakanlık Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Bürosundan belge alınması kaydıyla ve aracı kuruluşlar vasıtasıyla, ihraç konusu malın 261 sayılı Kanuna göre çıkarılmış veya çıkarılacak olan kati ve geçici vergi iadesi listelerinde yer alıp almadığına bakılmaksızın, ihracata müteveccih hazırlık ve imalât safhaları ile kredili ihracatın ve ihracatı geliştirici, destekleyici ve ihracata dayalı yatırım projelerinin finansmanı maksadıyla kredi verilmesi kabul edilmiştir.

Bu fondan açılacak kredilerde aracı kuruluşun müstakrize uygulayacağı faiz haddi yüzde 6 dır. Ancak, ihracatı geliştirici ve destekleyici yatırım projelerinin finansmanı maksadıyla açılan kredilerde aracı kuruluşun müstakrize uygulayacağı faiz nispeti yüzde 6 ilâ yüzde 9 arasında olmak üzere Büroca düzenlenen belgede tespit edilir.

Bu krediler vergi, resim ve harç istisnasından faydalanır; faiz bonifikasyonundan (Selektif Kredi Fonundan Ödeme) yararlanamaz.

Özel İhracat Fonundan açılacak kredilere ilişkin olarak, bankaların, müşterileri hesabına yaptıkları hizmet mukabilinde alacakları her türlü komisyon ve ücretlerin azami haddi, ihracat ile ilgili olarak tespit edilmiş bulunan nispet ve miktarlardır.

Bu fondan açılacak kredileri kullandıracak aracı kuruluşların ödediği faizler, Merkez Bankası nezdinde «Döviz Kazandırıcı Muameleleri Destekleme Fonu» adı ile açılan ayrı bir özel hesapta toplanmaktadır. Bu Fonda biriken paralar, Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Bürosundan belge alınması kaydıyla ve bu belgede belirtilen şartlarla döviz kazandırıcı muamelelerin desteklenmesi maksadıyla, kati ödeme şeklinde kullanılır.

Özel ihracat fonu ile ilgili olarak 1969 ve 1970 yılları uygulamaları Tablo 474 ve 475 de gösterilmiştir.

c. *DÖVİZ KOLAYLIKLARI :*

Proje bazında transfer önceliğini haiz döviz tahsisi; 7/8/1970 tarih ve 7/1117 sayılı Kararnameye ilişik İhracatın Teşviki ve Geliştirilmesi Esaslarına Dair Karar ile, mamullerini serbest döviz karşılığında ihraç edecek veya yurt içinde yabancılara serbest dövizle satacak olan imalâtçılara, bu mamullerin imalinde kullanacakları ham ve yardımcı maddelerle bunların ihracında kullanacakları ambalaj malzemelerinin ithali, işletme veya işletmelerinin ithali gerekli ihtiyaçlarının giderilmesi ve imalâtçı ihracatçıların tesislerinin tevsii veya yeni yatırımları için, imalâtçı tarafından hazırlanan ihracat projesinin Büroca uygun görülmesi şartıyla transfer önceliğini haiz döviz tahsisi yapılması imkânı getirilmiştir. Kendisi imalâtçı olmayan ihracatçı sermaye şirketlerine de bu esaslar dahilinde döviz tahsis edilebilir. Ayrıca, 5383 sayılı Gümrük Kanununun 23 üncü maddesine istinaden geçici kabul yolu ile ithal edilen ve serbest döviz karşılığında memleket dahilinde az veya çok işçilik gördükten sonra tekrar ihraç olunan mamulün imalâtçılarına da aynı esaslara göre sadece işletme veya işletmelerinin ihtiyacı için döviz tahsis olunabilir.

Bu tedbirin uygulanmasını sağlamak amacıyle «Tahsisli İthal Malları Listeleri» nde, (Muhtelif) Gümrük tarife ve İstatistik No. lu «İhracatı Teşvik ve Geliştirme Kotası» konulmaktadır.

Bu kotadan tahsis edilecek toplam döviz miktarı, hazırlanan projedeki Büroca uygun görülen ihracat kıymetinin yüzde 50 sini; imalâtçının işletme veya işletmelerinin veya tevsi ve yeni yatırım ihtiyaçları için tahsis edilecek döviz miktarı ise, bu yüzde 50 lik tavan içinde kalmak kaydiyle yüzde 25 ini geçemez.

Taahhüt edilen ihraç bedelinin azami yüzde 25 ine tekabül eden dövizle, doğrudan doğruya ihraç konusu olan mamulle ilgili bulunmayan, işletme veya işletmelerin yedek parça, diğer ham ve yardımcı madde veya ambalaj malzemeleri ihtiyaçlarının; bundan başka tesislerin tevsii veya yeni yatırım ihtiyaçlarının ithal edilmesi mümkündür. Bu tedbirin, ham ve yardımcı madde, ambalaj ve işletme malzemesi sıkıntısı ve tesislerin tevsii veya yeni yatırım ihtiyaçları sebebiyle ihracat yapamıyan sanayicinin ihracata yönelmesine, diğer tedbirlerle birlikte geniş ölçüde yardımcı olacağı şüphesizdir.

d. ORGANİZASYON İLE İLGİLİ TEDBİRLER :

Yaş sebze ve meyve ihracatını artırmak amacıyla üretim potansiyeli yüksek olan Adana, İçel, İzmir ve Bursa'da, özellikle müstahsillerin iştirakiyle bazı organizasyonların kuruluşlarının teşvikine 1968 yılı program döneminde başlanmıştır. Bu organizasyonlar, 140 adetlik frigorifik treyler ve çekicili kara nakliye filosunun hizmete konması da dahil olmak üzere, kuruluşlarını 1969 yılının ilk yarısında tamamlamışlardır. Üretici ile nakliye organizasyonlarının müşterek çalışmaları kısa zamanda ihracatımızı müspet yolda etkilemiştir.

da. İhracata elverişli ürün yetiştiren Antalya ve Trakya'da özel sektör niteliğindeki üretici organizasyonların kurulması gerçekleştirilecek ve aynı nitelikteki bütün üretici organizasyonların sermayelerini asgari 10 milyon TL. sına çıkarmaları ve daha anonim hale gelmeleri için imkân nisbetinde fazla müstahsili bünyelerinde toplamaları sağlanacaktır.

db. Yaş meyve ve sebze, et ve et mamulleri gibi büyük ihraç potansiyeli gösteren ürünlerimizin dış piyasalardaki arz - talep durumlarını ve fiyatları devamlı olarak yakından izlemek suretiyle ve dışardaki arz - talep ve fiyata göre mal sevkine, ihracatçılarımızın dış piyasalarda birbirlerine rakip duruma düşmemelerini sağlamak amacıyla özel teşebbüs niteliğinde kurulmuş bulunan Merkezi Pazarlama A. O. dan yararlanarak Merkezi Pazarlama sisteminin program dönemi içinde etkili bir şekilde çalışmasını temin maksadıyla :

Merkezi Pazarlama A. O. nun hemen bir sermaye tezyidine giderek sermayesini asgari 10 milyon TL. sına çıkarması sağlanacaktır.

Merkezi Pazarlama A. O. nun «asgari garanti fiyat» sistemiyle çalışması; bu maksatla kendi bünyesinde bir «İhracat Risk Fonu» teşekkül ettirmesi; asgari garanti fiyatla satın alınan malın bu fiyatın üstünde bir fiyatla değerlenmesi halinde aradaki farkın muayyen bir nisbetinin «İhracat Risk Fonu» na ödenmesi sistemi getirilecektir.

Merkezi Pazarlama A. O. nezdinde kurulacak «İhracat Risk Fonu», 7/1116 sayılı Kararname ile yürürlüğe konulan Kararla teşkil edilen «Döviz kazandırıcı muameleleri destekleme fonu» ndan da desteklenecektir.

dc. Pazarlama ve nakliye organizasyonunun, ihracatı artırmak amacıyla dış ülkelerde süratle teşkilâtlanmalarına yardımcı olunacaktır.

Çabuk bozulabilir gıda maddeleri ihracatında kara nakliye hizmeti gören filo 140 adet frigorifik treyler ve çekicilerinden ibarettir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı dönemi sonunda bu filonun 400 vasıtadan müteşekkil olması için 1971 yılı program döneminde de teşvikine devam olunacaktır.

Bu nevi mal ihracında deniz yoluyla nakliye önemli yer tutmaktadır. Süratli seyreden ve taşıdığı malın evsafının bozulmasını önleyici tesisatı bulunan küçük tonajlı deniz yolu nakliye filolarının temin ve organizasyonu öncelikle teşvik edilecektir.

de. Dış pazarların istediği türde geniş ölçüde yaş meyve ve sebze istihsalini gerçekleştirebilmek için hazırlanmış bulunan plantasyon projesinin uygulanmasına derhal geçilecektir. Bu proje teşvik tedbirleriyle desteklenecektir.

df. Üretici organizasyonların hasat, ambalajlama, istifleme, depolama ve benzeri pazara elverişli olmıyan sebze ve meyveyi işliyerek değerlendirecek tesislere sahip olmaları teşvik edilecektir.

dg. Hayvancılığı geliştirme projesinin uygulanışını süratlendirmek için ilgili teşekküller arasındaki işbirliği daha da geliştirilecektir.

dh. 1969 Program dönemi içinde, Para ve Kredi Kurulu Kararı ile kurulan ve ihracatın geliştirilmesi konusunda alınmış ve alınmakta olan tedbirlerin işleyişinin izlenmesi; uygulama sırasında ortaya çıkan tıkanıklıkların takibi ve giderilmesi hususunda gerekli tadil tekliflerinin hazırlanması; ihracatın arttırılmasına matuf organizasyon ve araştırma çalışmalarının yaptırılmasıyla görevlendirilen İhracat Koordinatörlüğünün daha müessir bir şekilde çalışması temin edilecektir.

di. Son yıllarda, gıda sanayiinde modern teknolojiye göre kurulmakta olan bazı tesislere iştirak etmek suretiyle bu sahada ki gelişmede özellikle üretim ve organizasyon bakımından önemli katkıda bulunan ve gıda sanayiinde plantasyondan pazarlamaya kadar olan bütün safhalardaki kuruluşlara katılmak suretiyle bu sektörde sürükleyici bir yol oynayabilecek durumda olan T. Şeker Fabrikaları A. Ş. nin yaş meyva ve sebze projesinin gerçekleştirilmesiyle ilgili organizasyonlara da katılması ve özellikle çabuk bozulabilir gıda maddelerinin ihracat suretiyle değerlendirilmesi maksadıyla kurulmuş bulunan Merkezi Pazarlama A. O. na müessir bir sermaye hissesiyle iştiraki sağlanacaktır.

e. DİĞER KOLAYLIKLAR :

ea. «K» başlıklı mektup aranmaksızın ihraç edilebilecek mallar :

Konsinyasyon veya müşterek hesap yoluyla yapılacak ihracat, «Konsinye veya müşterek hesap ihraç belgesi» ve kambiyo mercilerine hitaben verilecek taahhütnamelere istinaden yapılır.

— Konsinyasyon veya müşterek hesap yoluyla ihraç edilebilen maddelerin konvertibl dövizler veya APA paraları karşılığı kati satış suretiyle ihracı, o malın konsinye ihraç listesinde yer aldığını gösteren Ticaret Bakanlığı veya yetkili kılacağı mercilerin belgelerine ve kambiyo mercilerine hitaben verilecek taahhütnamelere istinaden yapılır.

— Konsinyasyon suretiyle ihraç edilmesi mümkün olmayan mallardan gerekli görülenler, Maliye Bakanlığının muvafakatı ve Ticaret Bakanlığının müsaadesi ile «K» başlıklı mektup aranmaksızın ihraç edilebilmektedir. Bu gibi malların ihracı, konsinye ihraç belgesi yerine, Ticaret Bakanlığının yetkili kılacağı mercilerin müsaade belgelerine ve kambiyo mercilerine hitaben verilecek taahhütnamelere istinaden yapılmaktadır.

Yukarıda açıklanan ihracatta «K» başlıklı mektup aranmadığı gibi malları temsil eden belgelerin yetkili bankalara tevdii mecburiyeti uygulanmamaktadır.

eb. Kısa vadeli kredili ihracat :

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 17 sayılı Karara İlişkin Seri VII No : 74 sayılı Tebliğe ve İhracat Rejimi Kararına uygun şekilde banka garantisini haiz kredili ihracattan yararlanacak mamuller, Ticaret Bakanlığı tarafından sirküler halinde yayımlanmakta ve bu mamullerle ilgili ihraç bedeli dövizlerin 9 ay içerisinde yurda getirilmesi mümkün olmaktadır. Bugüne kadar, bu konuda, dört adet «İhracat İşlerine Dair Sirküler» yayımlanmış bulunmaktadır.

ec. Kalite kontrolu ve standardizasyon :

Kalite kontrolu ve standardizasyon konusunda yurt gerçeklerine ve gelişen teknolojiye uygun standartların tanzimi temin edilecektir. Bakanlar Kurulu tarafından riayeti mecburi olarak yürürlüğe konulan standartların daha müessir tarzda uygulanması, ihtiyari standartların müstahsiller tarafından benimsenmesi sağlanacaktır. Bütün sektörlerde tatbik edilecek tam bir kalite kontrolu ile müstahsil ve müstehlik hakları adil bir şekilde korunacaktır. Teknolojik gelişme takip ve teşvik edilecek, kalite kontrolü hakkında müstahsil bilgili kılınacak, müstehlik ise, madde ve mamullerin kalitesi hakkında uyarılacaktır. Ham madde, mamul madde de ve üretim esnasında meydana gelen milli çapta kendini daha büyümüş olarak gösteren kayıpların önlenmesine çalışılacaktır.

ed. İhraç kontrolları :

İhracatın geliştirilmesi, ihraç mallarımızın dış pazarlara gerekli nitelikte ve zamanında ulaştırılabilmesi bakımından 1705 ve 3018 sayılı Kanunlar ve bu Kanunlara dayanılarak yürürlüğe konulan tüzük ve standartlar gereğince yapılan ihraç kontrollarının normal mesai saatleri dışında veya resmi tatil günlerinde yapılması halinde bu mesaiyi yapanlara fazla çalışma ücreti ödenecektir.

Ticaret Bakanlığınca 1971 yılında bu şekilde çalıştırılacakların sayısı azami 130 kişi olacaktır.

İhraç kontrollarında çalışanlara fazla mesai ücreti ödenmesi 657 sayılı Kanunun 31/7/1970 tarih ve 1327 sayılı Kanunla değişik 178 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre yapılacaktır.

ef. Tedbirler :

i. Türk Parası Kıymetini Koruma ve Dış Ticaret mevzuatında ihraç edilen mamulün arızalı veya bozuk olması veya tamire ihtiyaç göstermesi sebebiyle değiştirilmesi veya tamir edilmesi için tekrar ithal edilmesine imkân veren değişikliklerin yapılması sağlanacaktır.

ii. Ön hazırlıkları tamamlanmış bulunan İhracat Kredileri Sigorta Kurumu ile ilgili kanun tasarısı Program dönemi başında Meclislere sevkedilerek, bu kurumun program dönemi içinde işler hale gelmesine çalışılacaktır.

iii. Belli büyüklükteki ihracatı gerçekleştiren sınai müesseselerin sınai mamul ihracından doğan kârlarının gelir ve kurumlar vergisinden istisna imkânları araştırılacaktır.

iv. Sanayici kotalarında yapılan döviz tahsislerinin, aracıları ortadan kaldıracak şekilde, dövizin gerçek ihtiyaç sahiplerinin eline geçmesini sağlayabilmek amacıyla döviz kriterleri gözden geçirilip yeni esasa bağlanacaktır.

Odalar Birliği emrindeki kotalardan gerek Odalar arası, gerekse odaların kendi mensupları arasında döviz tevziatında uygulanan kriterlerin birleştirilmesi ve müşterek bir uygulama düzeninin getirilmesi sağlanacaktır.

Müesseselerin kapasite tespitinde uygulanan kriterler de ayrıca gözden geçirilerek, bu konuda da tatbikat birleştirilecek ve bir, iki ve üçlü vardiya yapan sınai müesseselerin durumlarının da gözönünde tutulmasını sağlıyacak bir sistem getirilecektir.

Döviz tevzi kriterlerinin tespitinde «İhracat» kriterine hissedilir bir ağırlık verilecektir.

v. İhracat istikrar ve devamlılığı sağlamak ve belli ölçüler ve prensipler içinde ihracat zararlarını karşılamak maksadıyla, sanayici veya ihracatçıların kendi aralarında kuracakları fonlara yapılan belli ölçüdeki ödemelerin vergi matrahından düşülmesi imkânları geliştirilecektir.

vi. İhracat formalitelerinin basitleştirilmesi çalışmaları tamamlanacaktır.

2. Döviz kazandırıcı muamelelerin teşviki :

YURT DIŞINDA İŞ ALACAK VE YAPACAK TÜRK MÜTEŞEBBİSLERİNİN TABİ OLACAKLARI ESASLAR :

21/7/1969 tarih ve 6/12179 sayılı Kararname ile yürürlüğe konulmuş bulunan «Yurt Dışında İş Alacak ve Yapacak Türk Müteşebbislerinin Tabi Olacakları Esaslar Hakkındaki Karar» ile; müteşebbislere bu işlerle ilgili döviz tahsisi, kredi ve teminat mektupları işlemlerinde vergi, resim ve harç istisnası; fonlardan desteklenme imkânları; teminat mektubu komisyonlarında selektif kredi fonundan ödeme imkânı; sermaye ve işletme malzemesi ihracı döviz tahsisi işte çalıştırılacak eleman ve işçilerin sıra beklemeksizin yurt dışına çıkma imkânları sağlanmış idi.

Bu kararnamenin, serbest döviz olarak yurda getirilen kâr, amortisman ve masraf hissesine vergi iadesi; müteşebbislerin bu işleriyle ilgili döviz tahsisi, kredi ve teminat mektubu işlemlerinde vergi, resim ve harç

istisnası; bu teşebbüslerin bütçeden ayrılan fonlarla desteklenmesi imkânı getiren hükümleri 25/11/1969 tarihinden itibaren Anayasa Mahkemesi Kararı sonucu yürürlükten kaldırılmıştır.

Bunun neticesi olarak, Devlet Planlama Teşkilâtı bünyesinde yürütülmekte olan söz konusu kararnamenin ihtiva ettiği teşvik tedbirlerinin uygulanmasına 25/10/1969 tarihinden itibaren son verilmiştir. Bu konudaki tatbikatın evvelce olduğu gibi Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 17 sayılı Karara göre yürütülmesine Maliye Bakanlığınca devam olunmaktadır.

Sözü edilen Karara göre Türkiye'de mukim gerçek ve tüzel kişilerin hariçte iş yapmak veya ticari bir ortaklığa katılmak için harice ayni sermaye, işletme malzemesi ihracına müsaade veya döviz tahsis talepleri, ilgili Bakanlıkların mütalaası ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca Karara bağlanabilmektedir. Ancak bir yatırım mahiyetinde olmamak kaydiyle, hariçte büro, acentelik ve şube tesisi ile ilgili talepler, ilgili Bakanlıkların mütalaası alınmak kaydiyle Maliye Bakanlığınca tetkik ve intaç edilmektedir.

Yurt dışında iş alacak ve yapacak Türk müteşebbisleriyle ilgili olarak etkili bir sistemin geliştirilmesinin yararlı olacağı açıktır.

C. YATIRIMLARIN TEŞVİKİ :

Özel sektör yatırımlarının Planda öngörülen sektörlere kaydırılması ve Plan hedeflerine uygun seviyelere ulaştırılması amacıyla, Birinci Beş Yıllık Plan dönemi başlangıcından beri uygulanmasına başlanılan çeşitli teşvik tedbirleri, İkinci Plan döneminde geliştirilmiş ve daha etkili bir duruma getirilmiştir. Aynı zamanda Planın bölgeler arası dengeli kalkınma ilkesi de gözönünde bulundurularak alınan bu tedbirlerin başlıcaları yatırım indirimi, ithalde alınan vergi ve resimlerin taksitlendirilmesi, erteleme, düşük faizli yatırım kredileri, döviz tahsisi, dış kredi kolaylıkları ve kamu iştirakleridir.

1. Yatırım indirimi :

Özel sektör yatırımlarının, Plan hedefleri ile ahenkli olarak geliştirilmesini teminde en önemli fiskal tedbirlerden biri yatırım indirimidir.

202 ve 199 sayılı kanunların yatırım indirimine ilişkin hükümleri ile yurt gerçeklerine uygun bir indirim sistemi konulmuş ve 1963 yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır.

İlk kabul edilen şeklinde yatırım indirimi nisbeti genel olarak yüzde 30, ziraî yatırımlarla bölge kalkınması ile ilgili yatırımlarda yüzde 40 ve geri kalmış bölgeler için yüzde 50 olarak tespit edilmiştir. Ancak, dört yıllık uygulama sonunda, sektörler ve geri kalmış bölgeler bakımından daha esnek ve etkili bir teşvik zorunluğu kendini göstermiş ve 933 sayılı Kanunla yatırım indirimi, nisbetinin tavanı yüzde 80 e çıkarılarak, bölgelere ve iktisadî faaliyet sektörlerine göre uygulanacak nisbetlerin bu tavanı aşmamak üzere belirtilmesi esası getirilmiştir.

Bölgelere ve iktisadi faaliyet kollarına göre yüzde 80 lik tavan içinde farklı nisbetler uygulaması Anayasa Mahkemesinin 25/10/1969 tarihli iptal kararıyla yürürlükten kalkmıştır.

a. *YATIRIM İNDİRİMİ UYGULAMA SONUÇLARI :*

Çeşitli kamu idareleri tarafından yürütülen teşvik tedbirleri, 933 sayılı Kanunla bir elde toplanarak, bu tedbirleri uygulamak ve bu amaçla gerekli belgeleri müteşebbislere vermekle görevli olmak üzere, Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Bürosu kurulmuştur. Böylece, çeşitli teşvik tedbirlerinin uygulanmasında bir koordinasyon sağlandığı gibi yatırımcı kuruluşlarda çeşitli idarelere başvurmak ve değişik formaliteleri yerine getirmek külfetinden kurtarılmıştır.

Yatırım indirimine ilişkin hükümlerin yürürlüğe girdiği 1963 yılı başından 1970 yılı Eylül ayı sonuna kadar olan dönemde ceman 984 adet müracaatın incelenmesi sonuçlandırılmıştır. Sonuçlandırılan müracaatlardan 753 adedine yatırım indirimi belgesi verilmiş 231 adedi ise reddedilmiştir. Kabul edilen talepler ve bu taleplerden indirimden faydalanması kabul edilen miktarlarla reddedilen yatırım indirimi taleplerinin yıllar itibariyle dağılımı tablo 477 de gösterilmiştir.

TABLO : 477 — Sonuçlandırılan Yatırım İndirimi İstemleri
(1/1/1963 - 30/9/1970 Dönemi)

Yıllar	KABUL			RED	
	Adet	Yatırım tutarı	İndirimden faydalanan	Adet	Yatırım tutarı
1963	3	16 280 300	10 980 074	3	4 896 357
1964	57	381 625 799	312 888 867	13	112 082 322
1965	40	185 865 104	107 381 549	22	96 944 660
1966	42	689 595 744	351 217 744	27	689 948 144
1967	47	463 356 960	303 162 032	38	148 037 428
1968	183	3 701 692 958	1 852 261 139	57	287 755 894
1969	214	4 809 425 194	2 065 999 721	38	225 318 407
1970	167	3 277 725 123	1 858 189 913	33	188 772 610
TOPLAM	753	13 525 567 182	6 862 081 039	231	1 762 755 822

Büro 15 Eylül 1967 tarihinde kurulmuştur. Bu tarihten 1970 yılı Eylül sonuna kadar olan dönemde yapılan indirim talepleri ile sonuçlandırılan taleplerin ana sektörler itibariyle dağılımı Tablo 478 de gösterilmiştir. Anılan bu devredeki talep ve sonuçlandırılan yatırımların takvim yılı ve ana sektörler itibariyle dağılımı Tablo 479, 480, 481, 482 de gösterilmiştir.

Büronun kurulduğu tarihten 1970 yılı Eylül sonuna kadar olan dönemde yapılan indirim taleplerinin iller ve bölgeler itibariyle dağılımı da Tablo 483 ve 484 dedir.

TABLO : 478 — Sonuçlandırılan Yatırım İndirimi Talepleri 15 Eylül 1967 - 30 Eylül 1970 (Ana Sektörler İtibariyle)

SEKTÖRLER	TALEPLER			BELGE VERİLENLER			Reddedilenler	
	Adet	Yatırım tutarı	İndirimden faydalanması istenilen	Adet	Yatırım tutarı	İndirimden faydalanan	Adet	Yatırım tutarı
I. Tarım	4	32 656 966	32 026 966	3	32 226 966	31 396 966	1	480 000
II. Madencilik	22	875 666 815	350 579 783	17	838 413 521	319 664 002	5	23 892 483
III. İmalât	640	11 637 382 131	6 521 254 624	488	9 708 018 926	4 791 960 630	118	667 301 689
— Dokuma - Giyim	87	693 169 284	527 987 566	60	541 314 901	251 426 144	21	95 404 199
— Kimya	46	3 246 668 463	999 955 937	39	3 100 298 015	1 000 229 623	7	23 382 296
— Çimento	17	1 452 247 222	712 865 178	17	1 359 982 472	563 648 493	—	—
— Demir - Çelik	51	565 093 084	331 400 142	44	364 660 881	233 977 014	7	18 153 070
— Diğer İmalât	439	5 680 204 078	3 949 045 801	328	4 341 767 657	2 742 679 356	83	530 362 124
IV. İnşaat	5	86 275 350	27 324 076	2	15 865 198	9 619 198	1	272 052
V. Genel Enerji	6	413 596 000	186 172 000	6	413 596 000	168 662 000	—	—
VI. Turizm	24	352 115 695	244 636 102	17	313 288 198	196 526 315	4	7 302 012
VII. Hizmetler	18	132 039 551	119 910 378	8	68 240 543	27 435 466	6	17 207 827
VIII. Ulaştırma	23	312 845 501	224 607 820	23	415 799 121	240 605 400	1	3 600 000
TOPLAM	742	13 792 578 009	7 706 511 751	564	11 805 448 473	5 786 069 971	136	720 005 563

TABLO : 479 — Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Bürosuna Yapılan İndirim Talepleri ve Sonuçları (15/9/1967 - 31/12/1967)

SEKTÖRLER	TALEPLER			BELGE VERİLENLER			Reddedilenler	
	Adet	Yatırım tutarı	İndirimden faydalanması istenilen	Adet	Yatırım tutarı	İndirimden faydalanan	Adet	Yatırım tutarı
I. Tarım	—	—	—	—	—	—	—	—
II. Madencilik	2	4 374 917	4 374 917	—	—	—	—	—
III. İmalât	78	1 809 846 548	1 042 462 972	—	—	—	8	18 158 652
— Dokuma - Giyim	15	263 563 294	197 871 780	—	—	—	—	—
— Kimya	7	901 802 751	431 433 163	—	—	—	2	4 376 143
— Çimento	3	173 340 857	69 515 660	—	—	—	—	—
— Demir - Çelik	14	141 408 493	96 407 444	—	—	—	2	2 407 877
— Diğer İmalât	39	329 731 153	247 234 925	—	—	—	4	11 374 632
IV. İnşaat	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Genel Enerji	—	—	—	—	—	—	—	—
VI. Turizm	1	3 358 372	1 355 372	—	—	—	—	—
VII. Hizmetler	1	3 757 500	1 282 742	—	—	—	—	—
VIII. Ulaştırma	2	11 071 930	7 348 930	—	—	—	—	—
TOPLAM	64	1 832 409 267	1 056 824 933	—	—	—	8	18 158 652

TABLO : 480 — Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Bürosuna Yapılan İndirim Talepleri ve Sonuçları (1/1/1968 - 31/12/1968)

SEKTÖRLER	TALEPLER			BELGE VERİLENLER			Reddedilenler	
	Adet	Yatırım tutarı	İndirimden faydalanması istenilen	Adet	Yatırım tutarı	İndirimden faydalanan	Adet	Yatırım tutarı
I. Tarım	—	—	—	—	—	—	—	—
II. Madencilik	11	843 100 738	321 536 738	6	8 135 858	5 525 191	2	9 856 985
III. İmalât	283	5 231 063 463	2 584 842 285	165	3 194 163 622	1 609 529 715	49	265 501 897
— Dokuma - Giyim	39	211 135 523	156 664 377	20	253 652 771	24 536 068	13	46 673 263
— Kimya	25	2 150 197 745	474 855 801	14	1 514 268 175	725 228 574	—	—
— Çimento	6	387 106 365	236 349 528	8	492 921 191	189 911 762	—	—
— Demir - Çelik	26	152 378 549	106 871 256	19	131 237 264	84 069 765	4	7 146 447
— Diğer İmalât	187	2 330 245 281	1 610 101 323	104	802 084 221	585 783 546	32	209 682 187
IV. İnşaat	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Genel Enerji	5	389 712 000	173 853 000	3	219 665 000	87 197 000	—	—
VI. Turizm	10	276 446 448	203 576 646	3	133 933 086	113 265 086	4	7 302 012
VII. Hizmetler	7	43 954 416	38 254 416	3	29 828 962	8 103 153	2	5 095 000
VIII. Ulaştırma	16	277 420 725	201 868 759	3	115 966 930	28 640 994	—	—
TOPLAM	332	7 061 697 790	3 523 931 844	183	3 701 692 958	1 852 261 139	57	287 755 894

TABLO : 481 — Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Bürosuna Yapılan Yatırım İndirim Talepleri ve Sonuçları
(1/1/1969 - 31/12/1969)

SEKTÖRLER	TALEPLER			BELGE VERİLENLER			Reddedilenler	
	Adet	Yatırım tutarı	İndirimden faydalanması istenilen	Adet	Yatırım tutarı	İndirimden faydalanan	Adet	Yatırım tutarı
I. Tarım	2	2 082 966	1 452 966	—	—	—	—	—
II. Madencilik	4	8 762 302	8 762 302	9	820 221 786	310 473 105	2	4 035 498
III. İmalât	191	3 050 794 302	2 096 481 272	177	3 547 953 430	1 458 467 776	32	215 007 162
— Dokuma - Giyim	22	131 499 242	114 385 397	22	154 823 559	126 748 476	8	46 730 936
— Kimya	11	72 536 658	47 426 973	18	1 459 400 828	218 262 838	1	3 000 000
— Çimento	3	308 600 000	173 800 000	3	191 354 928	105 457 682	—	—
— Demir ; Çelik	7	253 529 423	114 517 423	16	110 473 695	45 359 552	—	—
— Diğer İmalât	148	2 284 628 979	1 646 351 479	118	1 631 900 420	962 639 230	23	165 276 226
IV. İnşaat	3	16 142 250	12 642 250	—	—	—	1	272 052
V. Genel Enerji	1	23 884 000	12 319 000	3	193 191 000	81 665 000	—	—
VI. Turizm	10	56 221 355	26 969 564	5	25 577 087	10 352 097	—	—
VII. Hizmetler	5	12 613 115	12 613 115	3	26 726 057	15 285 307	2	2 403 695
VIII. Ulaştırma	5	24 352 846	15 390 131	17	195 755 834	189 755 834	1	3 600 000
TOPLAM	221	3 194 853 136	2 186 630 600	214	4 809 425 194	2 065 999 721	38	225 318 407

TABLO : 481 — Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Bürosuna Yapılan İndirim Talepleri ve Sonuçları (1/1/1970 - 30/9/1970)

SEKTÖRLER	TALEPLER			BELGE VERİLENLER			Reddedilenler	
	Adet	Yatırım tutarı	İndirimden faydalanmaması istenilen	Adet	Yatırım tutarı	İndirimden faydalanan	Adet	Yatırım tutarı
I. Tarım	2	30 574 000	30 574 000	3	32 226 966	31 396 966	1	430 000
II. Madencilik	5	19 428 856	15 905 826	2	10 056 377	3 665 706	1	10 000 000
III. İmalât	88	1 545 677 818	797 647 905	146	2 965 001 874	1 723 963 137	29	168 633 978
— Dokuma - Giyim	11	86 971 225	59 066 012	18	132 838 571	101 141 600	—	—
— Kimya	8	122 131 309	46 240 000	7	126 624 012	56 738 211	4	16 006 153
— Çimento	5	592 000 000	242 000 000	6	675 706 353	268 279 049	—	—
— Demir - Çelik	4	17 776 619	13 604 019	9	122 949 922	104 547 697	1	8 598 746
— Diğer İmalât	65	726 798 665	436 557 874	106	1 907 763 016	1 194 256 576	24	144 029 079
IV. İnşaat	2	20 133 000	14 681 828	2	—	—	—	—
V. Genel Enerji	—	—	—	—	—	—	—	—
VI. Turizm	3	16 089 520	12 734 520	9	153 778 025	72 908 532	—	—
VII. Hizmetler	5	71 714 620	67 760 105	2	11 685 524	4 047 000	2	9 708 632
VIII. Ulaştırma	—	—	—	3	104 076 357	22 208 572	—	—
TOPLAM	105	1 703 617 816	939 124 184	167	3 277 725 123	1 858 189 913	33	188 772 610

TABLO : 483 — 15 Eylül 1967 - 30 Eylül 1970 Yatırım İndirimi Taleplerinin İllere Göre Dağılımı

İller	Adet	Yatırım tutarı
İstanbul	384	3 983 065 277
Ankara	52	430 267 619
İzmir	71	528 343 030
Adana	18	323 120 140
Kocaeli (İzmit)	53	2 834 433 911
Bursa	28	1 513 614 556
Mersin (İçel)	16	1 006 382 893
Hatay	2	142 250 000
Kütahya	4	6 248 670
Çorum	2	66 100 000
Isparta	4	130 189 617
Çanakkale	4	59 495 255
Erzurum	3	4 323 520
Antalya	2	27 820 520
Kayseri	15	115 060 922
Sakarya	3	13 300 000
Manisa	4	17 354 075
Adıyaman	1	16 599 679
Eskişehir	6	24 810 199
Zonguldak	3	33 433 567
Tekirdağ	3	36 534 271
Balıkesir	5	37 211 793
Elazığ	3	76 509 921
Mardin	3	242 376 000
Giresun	1	11 361 700
Aydın	6	26 232 115
Konya	2	25 230 482
Samsun	6	594 138 624
Trabzon	3	8 776 369
Kastamonu	2	52 779 047
Artvin	1	460 194 000
Denizli	3	5 220 000
Siirt	10	492 320 000
Malatya	2	3 098 441
Afyon	1	7 892 000
Bolu	2	128 000 000
Diyarbakır	1	4 375 000
Edirne	1	441 269
Gaziantep	5	10 617 889
Kırklareli	1	687 200
Maraş	1	1 185 988
Kars	1	125 000 000
Niğde	2	33 149 450
Ordu	1	125 000 000
Tokat	1	8 033 000
TOPLAM	742	18 792 578 009

TABLO : 484 — 15 Eylül 1967 - 30 Eylül 1970 Yatırım İndirimi Taleplerinin Bölgeler İtibariyle Dağılımı

Bölgeler	Adet	Yatırım tutarı (T.L.)
1) Marmara	482	8 478 783 532,—
2) Ege	88	583 397 890,—
3) Akdeniz	42	1 629 763 170,—
4) Güneydoğu Anadolu	21	767 474 556,—
5) Doğu Anadolu	9	208 931 882,—
6) İç Anadolu	81	710 543 672,—
7) Karadeniz	19	1 413 683 307,—
TOPLAM	742	13 792 578 009,—

b. YATIRIM İNDİRİMİ PROGRAM DÖNEMİNDE UYGULAMA ESASLARI :

ba. İndirim nispeti :

Sektörel gelişmemiş bölgeler yönünden yeni kanuni hükümler getirilinceye kadar indirimden faydalandırılması uygun görülen yatırımlara Gelir Vergisi Kanununun ek 3 üncü maddesindeki nispetler uygulanacaktır. Sözü edilen maddeye göre yatırım indiriminin nispeti, indirimden istifade edecek yatırım miktarının yüzde 30 udur. Bu nispet zirai yatırımlar ile bölge kalkınması ile ilgili yatırımlarda yüzde 40, geri kalmış bölgelerde yüzde 50 dir.

bb. Teşvikî öngörülen sektörler ve üretim kolları :

1971 Program döneminde teşvikî öngörülen sektörler ve üretim kolları Tablo : 500 de gösterilmiştir.

Daha önceki programlarda olduğu gibi 500 sayılı tablo sınırlayıcı olmayıp açıklayıcı niteliktedir. Yatırımın yurt ekonomisi yönünden taşıdığı önem, yapıldığı bölge ve diğer özellikler teşvik tedbirlerinden yararlanmada gözönünde bulundurulacaktır.

c. TEDBİRLER

ca. Sektörel teşvik : Yatırım indirimi yüzde 80 e yükselten ve bölgelere ve iktisadî faaliyet sektörlerine göre uygulanacak nispetlerin bu haddi aşmamak üzere yıllık Programlarda belirtileceğine dair, Gelir Vergisi Kanununun 933 sayılı Kanunla değişik ek 3 üncü maddesinin son fıkrası yürürlükten kalktığından sektörel gelişimin Plan hedeflerine uygun olarak dengeli bir şekilde sağlanması maksadiyle, daha yüksek nispetlerde teşvikî zorunlu görülen sektörler ve üretim kollarına yüksek indirim nispetleri uygulanmasına imkân verecek kanuni tedbirler Program dönemi içinde getirilecektir.

cb. Yatırıma tahsis edilen kârların vergi dışı bırakılması : Yatırım indirim istisnası, yatırımlar kısmen veya tamamen gerçekleştirildikten sonra uygulanmaktadır. Oysa yatırıma başlama ve gerçekleştirme yılları yatırımcının en fazla finansman ihtiyacı olduğu dönemdir.

Yatırım indiriminin, yatırımın gerçekleşmesinde etkin ve aktif bir tesir icra etmesini sağlamak ve yatırımcıya geniş ölçüde finansman imkânı temin etmek üzere yatırıma tahsis edilecek kârlar yatırım indirimi istisnası kapsamına alınmak suretiyle yatırımların bu şekilde teşkil edilecek fonlarla gerçekleştirilmesi imkânları araştırılacaktır.

cc. Sermaye şirketlerinde istisnanın etken bir hale getirilmesi : Yürürlükte olan sisteme göre sermaye şirketlerinde yatırım indirimi sadece kurumlar vergisine ve stopaj matrahına uygulanmaktadır. Dağıtılan kurum kazançları da istisna kapsamına alınmak suretiyle yatırım indiriminin kurumlarda da etkili bir yatırım temayülü yaratması imkânı sağlanacaktır.

cd. Gelişmemiş bölge ve illerin teşviki : Gelişmemiş bölgelerde yüzde 80 nispetinde indirim uygulanmasına imkân veren hüküm yürürlükten kalkmış bulunmakla beraber, yatırımların Plan hedeflerine uygun olarak gelişmemiş bölge ve illere yöneltilmesini temin için, burada yapılacak yatırımlara yüksek indirim nispetleri uygulanmasına imkân verecek kanuni tedbirler Program dönemi içinde getirilecektir.

Ayrıca gelişmemiş bölge ve illerde yapılacak yatırımlarda, vergi dışı bırakılacak yatırıma tahsis edilen kârların oranının diğer bölgelere nazaran daha yüksek tutulması yoluna gidilecektir.

ce. Deniz ticaret filosunun daha hızla gelişmesini temin için, gemi alımı ve inşa yatırımlarında alınan kredilerin öz sermaye sayılmasına dair kanuni tedbirler Program döneminde getirilecektir.

cf. Teşvik tedbirleri politikasının daha isabetle tespiti ve uygulanan tedbirlerin bütçeye yükünün kesinlikle tayin edilebilmesi için yatırım indiriminin doğurduğu vergi kayıplarının gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinde, gümrük muafiyet ve taksitlendirmelerinden doğacak kayıpların gümrük beyannamelerinde yer almaları ve bu kaynaklardan derlenecek bilgilerin Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayınlanması temin edilecektir.

2. Gümrüklerde yatırımları teşvik esasları :

GENEL AÇIKLAMA :

Gelişmekte olan memleketlerde iktisadi, sosyal ve kültürel bakımdan kalkınma için yapılması gerekli yatırımlara tahsis edilecek kaynaklar genellikle sınırlıdır. Kıt da olsa bu kaynakların yatırımların gerçekleşmesine kanalize edilmesi büyük önem taşımakta ve yatırımları Plan ve Programlarda gösterilen hedeflere yöneltmek için çeşitli teşvik tedbirleri uygulanmaktadır. Planlı Kalkınma dönemine girilmeden önce de, bir çok konular özel kanunlarla teşvik edilmişlerdir. (Petrol Kanunu, Karayolları Kanunu, T. Hava Yolları Teşkilât Kanunu v.s.) Bu dönemde yatırımları teşvik eden kanunlar, ancak, ilgili oldukları sektör, alt sektör veya sadece belli bir yatırım projesinin gerçekleşmesinde yararlı olmuş, makro ekonomi yönünden yatırımları muayyen konulara yöneltememiştir.

Bu sebeple gerek uzun vadeli Kalkınma Planlarında, gerekse yıllık Programlarda tespit edilen muayyen hedeflere sektörler arası dengeli bir kalkınma düzeni içinde, ulaşılmasını sağlamak maksadıyla 474 sayılı Kanunla yeni teşvik tedbirleri getirilmiştir.

a. 474 SAYILI KANUN :

25/5/1964 de yürürlüğe giren bu kanunla, bir taraftan ithalde alınan vergi ve resimleri taksite bağlamak suretiyle yatırımcılara yatırım süresi içinde finansman kolaylığı sağlanmış, diğer taraftan da Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin mali ve koruyucu etkisini memleket ekonomisine en uygun nitelikte tutmak maksadıyla bu tarife cetvelinde gösterilen vergi nispet ve hadlerinde ve tarifelerdeki notlarda gerekli değişikliklerin kararnamelerle yapılabilmesi imkânı getirilmiştir.

Teşvik tedbirlerinin genellik kaidesine uygun, milli ekonomiye ahenk getirebilecek mahiyette olan bu iki teşvik tedbirinin müspet yönleri yanında, işleyiş şeklinin çok yavaş olmasından istenen olumlu neticelere güç ulaşıldığı anlaşılmış ve neticede bu tatbikat 933 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi ile 7/8/1967 tarihinden itibaren «Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Bürosu» na verilmiştir.

aa) Taksitlendirme :

474 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi ile, yatırım maddesi sayılacak ve ithali uzun vadeli plan hedeflerine uygun görülecek eşyanın gümrük vergileri (Gümrük vergisi, belediye hissesi, rıhtım resmi, istihsal vergisi) bunların gümrük hattını aştıkları tarihten itibaren en çok beş yıllık bir devre içinde ve yıllık eşit taksitlerle tahsili esası getirilmiştir. Bu teşvik tedbiri, yatırımlarda üretilecek maddelerin maliyetini düşürücü bir etki yapmamakla beraber, ödeme kolaylığı yönünden yatırımcıları ferahlatmaktadır. Toplam ithal vergileri gelirleri yönünden de Hazinenin bir kaybı olmamaktadır. Daha önceki yıllarda taksitlendirilipte tahsili müteakip yıllara kalan vergi ve resim tutarları, bu yılların bütçelerine olumlu bir yolda etki yapmaktadır. Dolayısiyle ilk yıl vergi kaybı gibi gözüken tutar gelecek yılların bütçeleri için bir gelir kaynağı olmaktadır.

25/5/1964 de yürürlüğe girmiş bulunan 474 sayılı Kanunun getirdiği taksitlendirme işleminin Gümrük ve Tekel Bakanlığı yönetimindeki komisyon eliyle yürütüldüğü devrede (25/5/1964 - 15/9/1967 tarihleri arası CIF değeri 405 085 062,— T.L. olan yatırım mallarına ait 239 753 544,— T.L. gümrük vergi ve resimleri taksitlendirilmiştir.

Bu muamele 15/9/1967 den itibaren «Büro» eliyle yürütülmüş ve aynı yıl sonuna kadar olan 3,5 aylık devrede ise 211 749 622,— T.L. CIF değerinde yatırım malına ait 123 564 148,— T.L. gümrük vergi ve resimleri taksitlendirilmiştir.

1970 yılında ise yapılan 2 840 941 912,— T.L. tutarındaki yatırımla ilgili 621 398 729,— T.L. lık CIF değerli yatırım malının ithalinde taksitlendirilen vergi toplamı 204 227 441,— T.L. dır. (Tablo : 485) de 1969 - 1970 yılları taksitlendirme durumunun sektörlere dağılımının mukayeseli bir tablosu verilmektedir.

Geçen yıllarda taksitlendirilip de 1970 yılında tahsil edilen ithal vergi ve resimlerinin toplamı, aynı yıl içinde taksitlendirildiği için tahsil edilemeyen vergi ve resimlerin toplamından daha azdır. Bu durum, yatırımların artışının gittikçe hızlandığını ve dolayısiyle artan yatırım malı ithalâtına bağlı olarak gümrük vergilerinin taksitlendirilmesi taleplerinin de arttığını göstermektedir.

Geçen son beş yıl içinde taksite bağlanmış vergilerden, yeni taksitlendirme işlemlerinin yapıldığı yıl içinde, tahsilât da bahis konusu olduğundan, taksitlendirme, devlet bütçesi üzerindeki olumsuz etkisini en çok ilk yıllarda göstermektedir. İlk uygulamadan itibaren 4 - 5 yıl geçtikten sonra, geçmiş yıllarda yapılan taksitlendirme işlemleri sebebiyle vadesi gelen tahsilât o yıl içinde taksitlendirildiği için tahsil edilmeyen vergileri karşılar hale gelmektedir. Taksitlendirme işlemleri 1964 yılından itibaren yapıldığından yukarıda izah edilen sebepten dolayı bütçe üzerindeki olumsuz etkisi de çok azalmıştır.

Geçen yıllarda yapılan gümrük vergi ve resimleri taksitlendirmelerinden 1970 ve müteakip yıllara isabet eden vergi tahsilât miktarları ile 1970 bütçesine yaptığı etki Tablo : 486 görülmektedir.

Yatırımları teşvik tedbirlerinin uygulanmasında bazı formolite ve muamele güçlüklerinin kaldırılması, uygulamanın hızlanmasına ve yatırımlarda büyük bir artışın kaydedilmesine sebep olduğu tabloların tetkikinden görülecektir.

ab. Gümrük giriş tarife cetvelinde gümrük vergisi ve tarife notları değişikliği :

Uzun vadeli Kalkınma Planının hedefleri gözönünde bulundurularak Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin mali ve koruyucu etkisini memleket ekonomisine en uygun nitelikte tutmak maksadıyla cetveldeki vergi nispet ve hadlerinde veya tarifedeki notlarda gerekli değişikliklerin kararnamelerle yapılabilmesi imkânı, 474 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile getirilmiştir. Tarife Cetvelindeki vergi nispet ve hadlerinde veya tarifedeki notlarda değişiklikler yapılırken, cetvelin kendi bünyesinde haiz olduğu dengenin bozulmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir. 474 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin uygulanmasında hazırlık çalışması 933 sayılı Kanununla Teşvik Bürosuna verilmiştir. Uygulamanın Büroya intikal ettiği 15/9/1967 tarihinden itibaren 30/10/1970 tarihine kadar geçen üç yıl içinde yapılan müracaatlardan 24 ü müspet mütalâa edilmiş ve 24 tarife pozisyonundaki vergi nispet veya hadleri indirimi hakkındaki kararnameler bu tarih içinde yayımlanmıştır.

b. 933 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırmış bulunan 2 nci maddesinin (B) bendi uygulanması;

Yatırımların ve genel iktisadi durumun Plan hedeflerine uygun yönde gelişmesi yalnız belli fiziki üretim hedeflerine varmakla değil, aynı zamanda üretimin iç ve dış pazarlarda emsali mallarla rekabet edebilecek güce sahip olması ve bunu sağlayıcı kapasite ve maliyet şartları ile gerçekleştirilmesi gerekir. Gelişmekte olan ülkelerde yatırımların gerçekleşmesinin, dışarıya bağlı olduğu da bir gerçektir. Ya-

tırımlar için gerekli malların ithalinde, gümrüklerden gelen yükün yatırım ve bu yatırım sonucunda elde edilecek mamulün maliyetine intikalini kısmen veya tamamen önlemek, ayrıca müteşebbisleri büyük kapasiteli yatırımlara girişmeye teşvik etmek maksadiyle, 933 sayılı Kanunun 2/B maddesi ile ithalde alınan vergi ve resimler toplamında tam veya kısmen muafiyet imkânı getirilmişti. Ancak bu madde ile ilgili uygulama 25/10/1969 da durmuştur. Fakat bu tarihten önce muamelesi başlamış ve kendilerine projelerinin uygun görüldüğü resmen bildirilmiş olan yatırımcılar, müktesep hak anlayışı içinde bu imkânlardan aynı şartlarla, 28/10/1970 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Başbakanlık Genelgesi uyarınca faydalandırılmaktadır.

933 sayılı Kanunun 2/B maddesine ve Kanunun uygulamadan kalkmasından sonra Başbakanlık Genelgesine göre 1969 ve 1970 yıllarında gümrük muafiyet teşvik tedbirlerinden yararlanan yatırımların sektörler itibariyle dağılımı mukayeseli olarak Tablo : 487 de gösterilmektedir.

c. 474 sayılı Kanunun 2 nci maddesine dayanılarak çıkarılan 28/10/1969 tarih, 6/12585 sayılı Kararnameye göre tâm muafiyet uygulaması :

933 sayılı Kanunun 2/B maddesinin yürürlükten kaldırılması, yeni yatırım projeleri ile daha önce başlayan ve teşvik tedbirlerinden yararlanan yatırımlar arasında eşitsizliğe sebep olmuştur. Bu eşitsizliği gidermek için, 474 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin 1 nci paragrafına dayanılarak çıkarılan 6/12585 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, memleket ekonomisi yönünden önem arzeden sektörlere giren ve aşağıdaki şartları taşıyan yatırımlarla ilgili ithalâtın Gümrük Vergisi nispetinin sıfır (0) olarak uygulanması esası getirilmiştir. Bu şartları haiz olmayan yatırımlarla ilgili ithalât için Gümrük Giriş Tarife Cetvelindeki halen uygulanmakta olan nispetler uygulanacaktır. Yatırımların haiz olması gereken şartlar Kararnamenin 2 nci madesinde şöyle sıralanmaktadır :

(1) Türk sanayii memullerine dış pazarlarda rekabet gücü kazandırmak,

(2) Yeni imalât teknolojisinin yurda aktarılmasına imkân hazırlamak,

(3) Yeni teşebbüslerin dünyada mevcut ve kurulmakta olan tesislere uygun ekonomik kapasitelerde kuruluşlarını veya mevcutların bu şartlarda tevsiini temin etmek,

Kararın 5 inci maddesinde de, Teşvik Bürosunun gerekli gördüğü hallerde bu «Karar» ın uygulanması ile ilgili şartları tebliğlerle belirteceği yer almış ve bu maddeye dayanılarak ilk tebliğ 12/8/1970 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Mezkûr Kararnameye göre yapılan uygulama Tablo : 488 gösterilmektedir.

6/12585 sayılı Kararname ve 933 sayılı Kanunun 2/B maddesine göre gümrük muafiyeti teşvik tedbirlerinden yararlanan yatırımlar, kamu ve özel sektör olarak bir arada Tablo 489 ve 490 da verilmiştir.

TABLO : 485 — 1969 ve 1970 Yıllarında 474 Sayılı Kanun Uyarınca Bakanlar Kurulunca Taksitlendirilmesi Kararlaştırılan Gümrük Vergi ve Resimlerinin Sektörel Dağılımı

SEKTÖRLER	Firma sayısı		Yatırım tutarı		CIF Kıymeti		Vergi miktarı	
	1969	1970	1969	1970	1969	1970	1969	1970
Kimya sanayii	12	15	92 320 071	491 715 538	31 292 714	114 222 232	10 160 056	49 477 817
Orman ürünleri sanayii	3	5	24 000 594	45 999 404	7 565 202	17 397 143	1 244 027	4 515 615
Plastik işleme sanayii	7	1	44 354 136	2 981 812	16 583 939	1 756 302	8 369 900	790 285
Madeni eşya imalât sanayii	15	19	130 926 194	105 177 534	21 404 326	26 105 947	10 942 709	11 757 258
Elektrik makina araç ve gereç	2	4	10 423 774	64 249 000	1 351 220	20 735 324	602 785	11 853 657
Lastik sanayii	2	—	384 080	—	200 233	—	145 846	—
İçki sanayii	1	—	1 604 775	—	979 350	—	478 522	—
Dokuma giyim sanayii	30	19	616 717 512	146 253 146	172 732 281	50 866 597	68 261 491	24 392 178
Kâğıt sanayii	5	2	1539 451 551	137 031 189	495 558 659	23 907 265	73 142 866	6 276 685
Çimento sanayii	3	5	152 381 565	203 190 200	28 669 772	25 618 780	14 611 163	13 869 711
Demir çelik sanayii	7	2	36 434 864	24 165 900	9 218 664	2 720 754	1 868 264	730 614
Gıda sanayii	7	19	34 188 825	149 519 681	10 499 702	33 884 333	3 068 936	11 215 366
Madencilik sektörü	1	7	500 000	1053 028 498	325 710	125 956 426	72 506	30 917 757
Elektrik enerjisi	2	1	119 270 000	2 019 717	25 217 563	917 459	15 671 312	872 893
Cam sanayii	1	2	1 600 000	36 525 916	515 000	8 604 648	353 956	1 205 981
Tarım makinaları	2	2	10 491 810	21 363 945	2 203 641	1 413 508	1 249 998	821 043
Makina imalât sanayii	2	8	10 966 689	40 904 324	6 449 660	12 503 245	3 089 329	3 790 830
Demirden başka metaller sanayii	1	3	11 977 000	8 482 727	3 240 387	2 344 784	1 390 109	1 340 608
Basım sanayii	1	—	344 447	—	282 355	—	88 504	—
Ambalaj sanayii	—	2	—	4 539 480	—	615 000	—	349 460
Pişmiş kilden ve çimentodan gereçler sanayii	—	6	—	37 505 543	—	7 098 632	—	3 730 636
Ulaştırma Sektörü	—	3	—	15 435 892	—	4 814 664	—	3 268 274
İnşaat sektörü	—	1	—	5 500 000	—	1 333 927	—	564 920
Deri ve kösele işleme sanayii	—	1	—	512 966	—	263 459	—	184 023
Taşıt imalât sanayii	—	1	—	244 839 000	—	138 323 812	—	22 131 810
TOPLAM	104	128	2838 327 887	2840 941 912	834 290 378	621 398 729	214 812 289	204 227 441

TABLO : 486 — Geçen Yıllarda Yapılan Gümrük Vergi ve Resimleri Taksitlendirmelerinden Kati Taksitlendirme Belgelerine Göre 1970 ve Müteakip Yıllara İsabet Eden Vergi Tahsilât Miktarları

Taksitlendirmenin yapıldığı yıllar	Tahsilâtın yapılacağı yıllar					
	1970	1971	1972	1973	1974	1975
1965	18 810 131	—	—	—	—	—
1966	10 670 103	10 670 103	—	—	—	—
1967	19 259 579	18 907 241	18 176 761	—	—	—
1968	23 171 471	22 296 117	21 302 812	21 140 285	—	—
1969	18 099 564	18 099 664	17 993 423	17 212 033	15 700 461	—
TOPLAM	90 010 948	69 973 125	57 472 996	38 352 318	15 700 461	—
1970 (31 Ekim 1970 e kadar)	19 228 271	19 228 271	19 228 271	18 610 040	16 489 260	14 604 358
1970 son iki ay (Tahmini)	4 106 272	4 106 272	4 106 272	3 948.302	3 483 818	3 099 306
1970 TOPLAMI	23 334 543	23 334 543	23 334 543	22 558 342	19 973 178	17 703 664
1965, 1966, 1967, 1968, 1969 ve 1970 toplamı	113 345 491	93 307 668	80 807 539	60 910 660	35 673 539	17 703 664
1970 yılında taksitlendirmeye tabi tutulan vergi miktarı	130 238 713 (*)	—	—	—	—	—
Tahsilât ve vergi ertelemesi neticesi	(—) 16 893 222	—	—	—	—	—

(*) *Fiilen taksitlendirilen miktardır.*

TABLO : 487 — 25/10/1969 Tarihinden Önce Muafiyete Hak Kazanmış Olduğu İçin 933 Sayılı Kanunun 2/B Maddesine Göre 1970 Yılı İçinde Gümrük Vergi ve Resimlerine Tam Veya Kısmi Muafiyet Belgesi Verilen Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

(1000 T.L.)

Sektörler	Belge sayısı	Yatırım tutarı (T.L.)	CİF kıymeti (T.L.)	Muaf vergiler (T.L.)
Makina İmalât Sanayii	1	21 633	8 423	4 848
Kâğıt Sanayii	1	105 259	35 161	20 473
Gemi Sanayii	7	83 181	14 736	11 684
Gıda Sanayii	6	84 838	13 489	7 544
Cam Sanayii	1	36 000	10 172	4 415
Karayolları, Taşıtları İmalât Sanayii	1	332 785	138 323	81 334
Kimya Sanayii	1	78 500	24 374	12 173
Orman Ürünleri İşleme Sanayii	2	29 995	11 903	6 243
Ulaştırma Sektörü	1	6 033	239	255
Tarım Alet ve Makinaları	1	46 500	28 547	20 554
Enerji Sektörü	3	411 298	184 811	122 084
Elektronik Sanayii	2	57 178	10 215	4 591
TOPLAM	27	1 293 200	480 393	296 198
Yılın son iki ayı tahmini	2	78 799	78 109	17 336
GENEL TOPLAM	29	1 371 999	558 502	313 534

TABLO : 488 — 1970 Yılında 474 Sayılı Kanunun 2 nci Maddesi Uyarınca Yayınlanan 28/10/1969 Tarih ve 6/12585 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararına Göre Gümrük Vergi ve Resimlerinin Sıfıra İndirilmesi İçin Belge Verilen Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

(1000 T.L.)

Sektörler	Belge sayısı	Yatırım tutarı (T.L.)	CİF tutarı (T.L.)	Muaf vergi ve resimler (T.L.)
Gemi İnşa	3	68 686	54 250	50 379
Ulaştırma Sektörü	2	140 841	98 313	128 979
Demir Çelik ve Demirden Başka Metaller Sanayii	2	5 529 666	2 239 585	1 961 256
TOPLAM	7	5 739 193	2 392 148	2 140 614
Yılın son iki ayı tahmini	1	1 000 000	200 000	75 000
GENEL TOPLAM	8	6 739 193	2 592 148	2 215 614

TABLO : 489 — Özel ve Kamu Sektörü İtibariyle (933 Sayısı Kanunun 2-B Maddesi ve 474 Sayılı Kanunun 2 nci Maddesi Uyarınca Yayınlanan 6/12585 Sayılı Kararnameye Göre) Muafiyet Belgesi verilen Yatırımlar Cetveli

	KAMU SEKTÖRÜ				ÖZEL SEKTÖR				KAMU VE ÖZEL
	1968	1969	1970	TOPLAM	1968	1969	1970	TOPLAM	GENEL TOPLAM
Belge adedi	14	27	11	52	16	58	26	100	152
Yatırım tutarı	4 311 204	4 152 038	7 309 483	15 772 745	463 027	1 050 597	801 709	2 315 333	18 088 078
CİF ithalât tutarı	1 140 154	1 754 299	2 794 250	5 958 707	143 779	600 588	356 396	1 100 763	7 059 470
Muaf vergi ve resimler tutarı	878 684	1 336 113	2 307 482	4 522 279	65 348	386 185	221 666	673 199	5 195 478

TABLO : 450 — 1969 ve 1970 Yıllarında 933 Sayılı Kanunun 2/B Maddesiyle 474 Sayılı Kanunun 2/B Maddesi Uyarınca Muafiyet Belgesi Verilen Yatırım Sektörlere Dağılımı

(1000 T.L.)

Sektörler	Belge adedi		Yatırım tutarı TL.		CİF Kıymeti TL.		Muaf vergi ve resimler TL.	
	1969	1970	1969	1970	1969	1970	1969	1970
Kimya sanayii	10	1	1 103 035	78 500	1 063 210	24 374	1 053 514	12 173
Gemi inşa sanayii	34	10	292 307	181 867	203 232	68 983	79 836	62 063
Ulaştırma sektörü	7	1	281 288	116 874	166 471	98 553	80 743	129 235
Kâğıt sanayii	2	1	137 031	105 259	38 978	35 162	15 321	20 473
Elektrik makina araç ve gereçleri san.	2	—	12 406	—	3 104	—	263	—
Makina imalât sanayii	1	1	7 190	21 633	3 628	8 423	1 191	4 848
Madeni eşya imalât sanayii	1	—	621	—	546	—	310	—
Demir çelik ve demirden gayri metaller san.	1	2	18 620	5 529 666	7 505	2 239 585	4 463	1 961 255
Gıda sanayii	6	6	49 242	84 838	10 788	13 490	5 238	7 544
Orman ürünleri işleme san.	4	2	101 414	29 995	33 431	11 903	16 894	6 243
Madencilik sektörü	4	—	1 175 961	—	48 642	—	11 023	—
Enerji sektörü	13	3	1 933 440	411 298	775 332	184 811	453 502	122 084
Elektronik sanayii	—	2	—	57 178	—	10 215	—	4 591
Tarım alet ve makinaları	—	2	—	46 500	—	28 547	—	20 554
Cam sanayii	—	1	—	36 000	—	10 172	—	4 415
Karayolları taşıtları imalât sanayii	—	1	—	332 785	—	138 323	—	81 334
TOPLAM	85	34	5 202 655	7 032 393	2 354 887	2 872 541	1 722 298	2 436 812
Kasım - Aralık 1970 aylarında yapılacak uygulamalar tahmini	—	3	—	1 078 799	—	278 109	—	92 336
GENEL TOPLAM	85	37	5 202 655	8 111 192	2 354 887	3 150 650	1 722 298	2 529 148

NOT : 933 sayılı Kanunun 2/B maddesi 25/10/1969 da uygulamadan kaldırıldığından bu tarihten sonra muafiyet belgesi usulü ile uygulama yapılmamıştır. 1970 sonuna kadar yapılan uygulamalar, Kanunun mezkûr maddesi iptal edilmeden önce muafiyetten istifadeye hak kazanmış yatırım projelerine aittir.

3. *Finansman kaynakları :*

a. *ORTA VADELİ YATIRIM KREDİSİ :*

Banka Kredilerinin İktisadi Gelişme hedeflerine yönelmesi, ihracata müteveccih faaliyetlerin desteklenmesi ve orta ve uzun-vadeli kredi uygulanmasını sağlamak amacıyla 7/1198 sayılı Kararname yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Bütçe Kanununda yer alan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki selektif kredi fonundan Banka ve müstakrizlere faiz ödemesi (Selektif Kredi Uygulaması) yapılmak suretiyle orta vadeli yatırım kredilerinin maliyeti ucuzlatılmakta ve Banka kredileri yönlendirilmektedir.

SELEKTİF KREDİ UYGULAMASI İLE İLGİLİ OLARAK :

Bankalara faiz farkı ödemesi ancak, kredilendirme işleminin banka öz kaynağından yapılması halinde uygulanır ve mevduat bankanın öz kaynağından sayılır. Ayrıca kredinin, gemi inşaası ve gemi inşa tesisleri yatırım ve işletme kredilerinde asgari 5 yıl; diğer orta ve uzun vadeli kredilerde ise asgari 4 yıl vade ile açılması gereklidir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası reeskontuna müracaat edilmesi halinde, kredinin sadece bu şekilde karşılandığı nisbette ve sürece, uygulamadan yalnız müstakriz istifade eder.

Orta vadeli krediler arasında sayılan «İhracat Kredileri; İhracat Garantili Yatırım Kredileri» nde bankaya ve müstakrize faiz farkı ödemesi, ancak serbest döviz karşılığında ihracat yapılması kaydıyla uygulanır.

— Esnaf ve küçük sanat kredilerinde banka ve müstakrizlere faiz farkı ödemesi kredinin ancak Türkiye Halk Bankası tarafından açılması halinde yapılır.

7/1198 sayılı Kararın 1 inci maddesinde faiz farkı ödemesinden istifade edecek orta ve uzun vadeli kredilerin nevi ile ödeme oranları gösterilmiştir.

Belgesiz olarak veya Başbakanlık Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Büro'sundan (Büro) projeye müsteniden alınacak bir belgeye istinaden selektif-kredi uygulamasından istifade eden orta ve uzun vadeli yatırım kredisi nevilerinden (İhracat ve ihracat garantili yatırım; turizm yatırım; gemi inşaası ve inşa tesisleri yatırım; öngörülen sanayi kolları yatırım kredileri; tarım kredileri) banka ve müstakrizlere yapılacak faiz farkı ödemesinin oranı yüzde 1 ile yüzde 5 arasında değişmektedir. Büro ancak yatırım tutarı 10.000.000 T.L. veya kredi miktarı 4.000.000 T.L. nın üzerinde olan projeler için, uygun gördüğü takdirde, belge verir.

Orta ve uzun vadeli yatırım kredilerine uygulanacak azami faiz hadleri, 7/1100 ve 7/1380 sayılı Kararnamelerde gösterildiği şekilde, genellikle yüzde 12; Merkez Bankası reeskontuna gidilmesi ve gider vergisi istisnasından istifade olunması halinde ise yüzde 10,5 tur.

b. *ORTA VADELİ İŞLETME KREDİSİ :*

Sanayi ve turizm sektörlerindeki yatırımlarla ilgili orta vadeli işletme kredileri için de, yukardaki esaslara göre selektif kredi uygulaması yapılmaktadır.

Bankanın faiz farkı ödemesinden yararlanabilmesi için kredinin bir taraftan bankanın öz kaynağında karşılanması diğer taraftan asgari 4 yıl vade ile açılmış olması lâzım gelmektedir. (Gemi inşası ve gemi inşa tesisleri için bu vade 5 yıldır.)

Yatırımla yakın ilişkisi bulunan ve amortismana tabi olmayan mal ve hizmetlerin finansman kaynağını teşkil eden işletme kredisinde selektif kredi uygulaması, belgesiz olarak veya bir projeye müsteniden BÜRO'dan alınacak bir belge ile yapılır.

Orta vadeli işletme kredisinde banka ve müstakrizlere yapılacak faiz farkı ödemesi nispeti % 1 ve kredilerin azami faiz oranı % 12 dir.

c. 6224 SAYILI KANUNDAN YARARLANACAK DIŞ KREDİ İMKÂNI :

7/1121 sayılı Kararname ile ilgili uygulama :

Özel yabancı sermaye sahip olduğu teknoloji-teknik, ekonomik ticari tecrübe-organizasyon ve teşebbüs gücü ile Türk ekonomisinin kapalı ekonomiden açık ekonomiye intikalinde kullanılması mümkün ve faydalı bir araç telâkki edilmektedir. Bu yüzden 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun genel espirisi kaybolmadan yabancı sermayeli yatırım teşebbüsleri teşvik edilmeğe devam edilecektir.

Kalkınmanın gerçekleştirilmesinde münhasıran yerli sermayeli Türk şirketlerinde kendilerine düşen payı yerine getirebilmeleri ve memleket ekonomisine azami fayda sağlamaları aranmış ve bu sebeple II. Beş Yıllık Planın 1970 Yılı Programının uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair 29/11/1969 tarih ve 6/12754 sayılı Kararın Yabancı Sermaye ile ilgili hükümler bölümünün 38 inci maddesinde yer alan «6224 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre Türkiye'ye girmesine müsaade edilen dış kredilerden yabancı sermayeli olmayan Türk firmaları da yararlanır. İhracata dönük olduğu veya ithal ikamesi sağladığı ve 6224 sayılı Kanuna göre Türkiye'ye girmesine müsaade edilen dış krediden yararlanması gerektiği Devlet Planlama Teşkilâtından alınan belgede gösterilen büyük projeler bu krediden öncelikle yararlanır.» hükmü ve II. Beş Yıllık Planın 1970 Yılı Programının Özel Yabancı Sermayenin Teşviki bölümünün tedbirler başlığı altındaki 2. fıkrasında yer alan «6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun uygulama sahası Türkiye'ye ithal edilecek sermaye ve dışardan gelecek kredilerdir. Tatbikatta 6224 e göre gelen dış krediler yalnızca yabancı sermayeli firmalara uygulanmaktadır.

6224 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi «yerli sermaye ve teşebbüse tanınan bütün haklar muafiyet ve kolaylıklardan aynı sahalarda çalışan yabancı sermaye ve teşebbüsler de aynı şartlar dahilinde istifade ederler» demekle yabancı ve tamamı yerli teşebbüsler arasında bir ayrılık yapılmayacağını açıkça ifade etmektedir. Türk Parası Kıymetini Koruma Kanununa göre çıkarılmış 6/2231 sayılı Kararname ile yabancı sermayeli olmayan Türk müteşebbisleri için işletme ve yatırım maksadıyla yapılacak nakdi dış istikrazların şartları tespit edilmektedir. Şimdiye kâdar bu kararname hiç çalışamamıştır 6224 sayılı Kanunun bir ayırım yapmaksızın yabancı sermayeli olmayan özel teşebbüsün dış istikrazlarına uygulanabilmesi aynı karakterdeki işlemlerde birlik sağlanması yönünden gereklidir.

«Özel dış istikrazlardan 6224 sayılı Kanunun 1 inci maddesindeki espriye göre ve bu bölümde kısaca bahsedilen yabancı sermaye girişi prensiplerine uygun projeler için 6224 sayılı Kanunun uygulama usulleri ile yabancı sermayeli olmayan özel teşebbüsün de faydalandırılması tatbikatı geliştirilecektir.» hükmü esas alınarak yeni bir kararnamenin çıkarılması ekonominin tümünü planlayan özel sektör yatırımlarının teşviki konusunda aktif müşavirlik yapan Devlet Planlama Merkez Teşkilâtı tarafından uygun görülmüştür. Bu gaye ile hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun onayından geçen 7/8/1970 tarih ve 7/1121 sayılı Kararname yerli sermayeli Türk şirketlerinin döviz kazandırıcı nitelikteki yatırımlarının dış finansmanını karşılamak maksadıyla dışardan yapacakları istikrazlara 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümlerinin uygulanmasını karar altına almıştır. Böylece Türk müteşebbislerinin işletme ve yatırım maksadı ile dış kredi kullanmaları açıklığa kavuşmuş ve yabancı ve tamamı yerli teşebbüsler arasında bir ayrılık yapılmayacağı açıkça ifade edilmiştir.

d. ÖNGÖRÜLEN BAZI SANAYİ KOLLARINDA UCUZ FAİZLİ KREDİ İMKÂNI :

7/1100 sayılı Kararnameye ekli olan listede % 7,50 reeskont haddi ve % 10,50 faiz haddi uygulanacak olan sanayi kolları gösterilmiş bulunmaktadır (Tablo : 491)

«Teşviki öngörülen sanayi kolları» na verilecek kısa vadeli kredilere uygulanacak faiz haddi % 10,5, reeskont haddi % 7,5 tur. Aynı sanayi kollarına verilecek yatırım kredilerinin azami faiz haddi % 12, reeskont haddi ise % 9 dur.

7/1198 sayılı Kararname gereğince kısa vadeli teşvik ve öngörülen sanayi kredilerinde belgesiz olarak bankaya % 1,3 müstakrize ise % 1 nispetinde faiz farkı ödemesi yapılmaktadır.

Orta vadeli teşviki öngörülen sanayi kredilerinde ise bu nispetler banka için % 1,3, müstakriz için % 2,0 dir.

Orta vadeli teşviki öngörülen sanayi kredisinde bankaya selektif kredi uygulaması yapılabilmesi için, kredinin öz kaynaktan karşılanması yanında, asgari vadenin 4 yıl olması (gemi inşaatı ve gemi inşa sanayiinde asgari 5 yıl) gerekmektedir.

Ayrıca yatırım tutarı 10 000 000,— Türk lirası veya kredi tutarı 4 000 000,— Türk lirasını aşan yatırımlarla ilgili orta vadeli kredilere faiz farkı ödemesi yapılabilmesi için BÜRO'dan belge alınması gerekir. Bu hadlerin altında kalan yatırım kredileri ile, kısa vadeli öngörülen sanayi kolları kredilerinde belgeye lüzum yoktur.

Teşviki öngörülen sanayi kolları ile ilgili listede yapılacak değişiklikler, Maliye ve Sanayi Bakanlıkları, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilâtı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca müşterekiyh kararlaştırılarak adı geçen banka tarafından ilân olunur.

e. TEDBİRLER :

6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun 1 inci maddesine göre bu kanun hükümleri dışarıdan yapılabilecek istikrazlara da tatbik olunur.

Kanunun bu hükmü sadece yabancı sermayeli şirketlerin yapacakları dış istikrazlara değil yabancı sermayeli olmayan Türk teşebbüslerinin dışardan yapacakları istikrazlara da uygulanabilir.

Bu husus Bakanlar Kurulu'nun 7/8/1970 tarih ve 7/1121 sayılı Kararı ile açıklığa da kavuşturulmuş ve bu konuda yeni bir uygulama imkânı getirilmiş bulunmaktadır.

Dışardan yapılan istikrazlarda müteşebbis bakımından önem arz eden bir husus da istikraza karşılık olarak gösterilecek teminatın sağlanmasıdır.

Zira Türk müteşebbislere bankaların verecekleri teminat mektupları bankalarca kredi gibi mütalaa edilmekte ve bu nedenle sınırlı bulunmaktadır. Müteşebbislerin kredi limitlerinin bir kısmının teminat mektubu şeklinde kullanılması, kendilerinin bankalardan sağlayacakları krediyi miktar olarak azaltmaktadır.

Diğer taraftan teminat mektubu dolayısiyle yıllık % 4 komisyon ödenmekte ve bu durum kredi maliyetini yükseltmektedir.

Yabancı sermayeli olmayan Türk müteşebbislerin dış kaynaklardan yapacakları istikrazı Kalkınma Planı ve Yıllık Programlara uygun projelerinde memleket ekonomisine en yararlı şekilde kullanabilmeleri bakımından teminat gösterilmesinde kolaylık ve kredi maliyetinde nispi de olsa bir ucuzluk sağlanması lüzumlu görülmektedir.

Bu amaçla Türk müteşebbislerince sağlanacak dış istikrazlar için 6224 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi uyarınca Maliye Bakanlığının kefalet vermesi, bankaların dışardan yapılacak istikrazlarda daha küçük bir komisyon ve daha yüksek bir limit ile yeni bir teminat mektubu uygulanmasına geçmeleri mevzuat bakımından gerekli değişiklikte yapılmak suretiyle sağlanacaktır.

TABLO : 491 Yüzde 7.50 Reeskont Haddi ve Yüzde 10.50 Faiz Haddi Uygulanacak Olan Sanayi Kolları

Ana sektörler	Sanayi kolları
Makina İmalât Sanayii	Dizel ve benzin motorları, tekstil sanayii makinaları, sanayi tipi vantilâtörler ve aspiratörler, kompresörler, ısınal fırınlar, kaldırma ve taşıma ve makinaları, gıda sanayii makinaları, ısı değiştirme gereçleri maden ve toprak hazırlama gereçleri, valf ve vanalar, dişli kutuları imalâtı, çeşitli makina kalıpları imalâtı, marangoz makinaları, oto yan sanayii, yol, inşaat makinaları
Kimya Sanayii	Zirai ve veteriner mücadele ilâçları, tıbbî, zirai ve veteriner ilâç aktif maddeleri, gübre

Ana sektörler		Sanayi kolları
Elektrik Makina ve Gereçleri Sanayii	:	Elektrik motoru, elektrik jeneratörü, güç transformatörü, alçak ve yüksek gerilim su ve yeraltı kabloları, ayırma gereçleri, disjonktor, seksiyonel ve şalterler
Gemi İnşaatı ve Gemi İnşa Sanayii	:	Gemi inşaatı ve gemi inşa sanayii
Tarım Aletleri ve Makinaları Sanayii	:	Traktör dışında kalan diğer tarım alet ve makinaları imalâtı
Madencilik, Kömür ve Diğer Madenler Sanayii	:	Her türlü maden, kömür ve mermer araştırması, işletilmesi, tasfiyesi ve zenginleştirmesi safhalarının tümünde
Madeni Eşya Sanayii	:	Çelik konstrüksiyon
Demir - Çelik ve Demirden Başka Metaller Sanayii	:	Demir - Çelik ve demirden başka metallerin izabesi, kaliteli çelik, döküm, dövme, ferro alaşımları
Kâğıt Sanayii	:	Sellüloz ve her türlü ambalajlık kâğıt üretimi
Orman Ürünleri Sanayii	:	Her türlü suni tahta ve fabrikasyon usulü mobilya imali
Gıda Sanayii	:	Her türlü sebze ve meyve konservesi, meyve suyu konsantresi, et ve mamulleri konservesi, süt ve mamulleri istihsali, sebze ve meyve tasnifi, yem ve yem yan sanayii ürünleri
Deri ve Kösele İşleme San.	:	Pikle ve daha ileri safhada deri işlenmesi, kundura ve deri konfeksiyonu
Enerji	:	Her cins ikincil enerji tesisleri
Depolama	:	Modern depolama ve muhafaza tesisleri
Muhtelif	:	Sanayi keçeleri, manşonları ve ayrıca muhtelif sanayi kollarının kullandığı toz tutma filitreleri, petrol rafinajı.

4. Döviz kolaylıkları :

Kalkınma Planı ve Yıllık Programlara uygun olarak yapılacak yatırımlar için Özel Sektör Yatırım Kotasından döviz tahsis edilirken, Programın bu kesimindeki esaslara uyulacaktır.

Yatırım kotalarından ve dış kredi tahsislerinden yapılacak döviz tahsislerinden, 1970 Programında geliştirilmesi özellikle öngörülen sektörler ve üretim kollarıyla ilgili projeler yararlanabilecektir.

200 bin doların üzerindeki döviz talepleriyle ilgili yatırım projeleri tetkike alınmadan önce, Projenin Plana uygunluğu verimliliği hakkında Devlet Planlama Teşkilâtının olumlu mütalâası alınır.

Devlet Planlama Teşkilâtı, bu mütalâasını, önceden teşvik belgesi vermek suretiyle izhar edebilir.

Döviz ihtiyacı 200 bin doların üzerinde olmamakla beraber sabit yatırım tutarı 5 milyon liranın üstünde olduğu çiçin Teşvik Belgesi alan projelere döviz tahsisi bakımından öncelik tanınır.

Kalkınma Planı ve yıllık programlara uygun olarak dış kaynaklardan sağlanacak döviz kredilerinin yatırım projelerine aktarılmasında aracı kuruluşlar yukarıda belirtilen hususlara uyacaklardır.

5. Özel sektörün büyük projelere yönelmesi:

a. GENEL DURUM:

Yurt içinde çeşitli ürün ve mamullere karşı talebin süratle artmakta oluşu ve yeni ilişkiler kurduğumuz ekonomik topluluklar içinde bazı sahalarda mevcudiyetimizi devam ettirebilme veya hasıl olan imkânları değerlendirebilme bakımından, dünya piyasası şartlarına uygun güçlü üretim ve sanayi tesislerine ihtiyacımız vardır. Mevcut ekonomik düzen içinde özel sektörün büyük yatırım projelerine yönelmesi, sadece tesirli bir şekilde uygulanacak teşvik politikası ile mümkün olabilecektir. Muhtelif üretim konuları için mevcut kuruluşların tevsiinde veya modernizasyonunda, yeni kuruluşların başlangıçtan itibaren dış piyasalarda rekabet edebilecek bir güçte tevsiine gayret edilecektir.

1968, 1969 ve 1970 Programlarında öngörülen belirli ana sınai mamuller ve dolayısiyle kuruluşları ekonomik ölçüler içinde zaruret halini alan yeni yan sanayii için gerekli yatırımların muayyen bir devre içinde gerçekleşmesini temin bakımından yatırımlara tahsis edilen kaynakların kullanılmasında bazı öncelik tespitleri ile ağırlık kaydırmaları yapılacaktır. Bu suretle şimdiye kadar bilhassa büyük yatırım eğiliminin bulunduğu tüketim malları sanayiinden, yatırım malı ve ara mallar ile ihracata yönelmiş imalât sanayiine doğru bir dönüş temin edilmeye çalışılacaktır.

933 sayılı Kanun uygulanması yatırım arzu ve imkânına sahip olan müteşebbisi bir an evvel Teşvik Belgesi almak suretiyle öncelik kazanma gayretine sevketmiş bulunmaktadır.

Özel sektörün bugüne kadar belirmiş olduğu az rizikolu çok kârlı sahalara yatırım yapma eğilimi, programlı bir şekilde daha ciddî ve uzun vadeli mevzulara doğru yönelmiş bulunmaktadır. Her türlü teşebbüs için yatırımın büyüklüğü müteşebbisin şahsî imkânlarından ziyade sermaye ve organizasyonla alâkalı bulunduğundan, şirketleşmenin temini maksadı ile halka açık anonim şirketler bu sahada teşvik edilecektir.

Sınai yatırımların gerçekleşmesi bilhassa dış ödeme imkânının temin edilmesine büyük ölçüde bağlı bulunmaktadır. Yatırım kotası dövizleri ile döviz kredilerinin tahsisleri esnasında sektörlere göre yapılan global ayrımlar çok zaman özel sektörün belirttiği eğilim ile aynı nispetlerde olmamaktadır. Zaten mevcut imkânların çok üstünde teceili eden sektörlere göre döviz talepleri, müracaatçılar arasında bir sıralama yapılarak, en uygun ekonomik ve teknik şartları haiz olan projelerin seçilmesine imkân vermektedir.

Özel sektörün büyük projelere yöneldiği 492 No. lu Tablonun tetkikinden de anlaşılmaktadır.

TABLO : 492 — 1968 - 1969 ve 1970 Yıllarında Teşvik Belgesi Verilen Projelerin Sabit Yatırım Tutarları İtibariyle Dağılımı

Projenin sabit yatırım tutarı (Milyon TL.)	1968		1969		1970	
	Proje adedi	%	Proje adedi	%	Proje adedi	%
10'a kadar	35	55,6	43	44,4	16	23,2
10 — 20	14	22	31	32	21	30,5
20 — 50	10	16	9	9,3	18	26
50 — 100	3	4,8	6	6,1	6	8,7
100'den fazla	1	1,6	8	8,2	8	11,6
TOPLAM	63	100,—	97	100,—	69	100,—

b. TEŞVİK BELGESİ :

Özel sektör yatırımlarında müteşebbisi, çeşitli teşvik tedbirlerinden faydalanmak maksadıyla, müteaddit müracaatlarda bulunmak külfetinden kurtarmak ve faydalanması mümkün olan her türlü teşvik tedbirlerinden haberdar edebilmek maksadiyle bir teşvik belgesi sistemi geliştirilmiştir.

İyi bir proje değerlendirilmesi için gerekli bütün bilgileri ihtiva edecek şekilde hazırlanan projelerin tetkiki neticesinde verilen bu belgeler, diğer kuruluşlarca Devlet Planlama Teşkilâtının resmi görüşü olarak dikkate alınmakta ve yatırımın projeyi karakterize eden şartlar altında gerçekleşmesi halinde istifade edebileceği teşvik tedbirleri, yatırımcı müesseseler ve ilgili kuruluşlarca önceden bilinmiş olmaktadır.

Diğer taraftan 7/1198 sayılı Kararname ile yürürlüğe konulan «Banka ve müstakrizlere faiz farkı ödemesi yapılmasına dair Karar» ile 7/1119 sayılı Kararname ile yürürlüğe konulan «Gemi Koordinasyon Yönetmeliği» hükümleri uyarınca bazı hallerde faiz farkı ödemesinden yararlanabilmek ve hazır gemi satın alınabilmesi veya gemi inşa ettirilebilmesi için Teşvik Belgesi alınması gerekmektedir.

1971 Program döneminde teşvik belgesi uygulaması aşağıdaki esaslara uygun olarak yapılacaktır.

1. Dış ödeme miktarı 200 bin doların üzerinde olan projeler için döviz kredisi verilebilmesi veya özel sektör yatırım kotasından döviz tahsis edilebilmesi için projenin teşvik belgesi almış olması şarttır. Burada sözü edilen 200 bin dolarlık had talep edilen döviz veya döviz kredisi miktarını değil, projenin bütününün gerçekleşebilmesi için lâzım olan dış ödeme miktarını ifade etmektedir.

2. Dış ödeme miktarı 200 bin doların altında olsa bile projenin yatırım tutarının 10 milyon lirayı aşması halinde teşvik tedbirlerinden yararlanabilmek için müteşebbislerin önceden teşvik belgesi almış olması gerekmektedir.

3. 7/1198 sayılı Kararname ile yürürlüğe konulan «Banka ve müstakrizlere faiz farkı ödemesi yapılmasına dair Karar'ın 1 inci maddesinde söz konusu edilen orta ve uzun vadeli yatırım ve işletme kredileriyle ilgili olarak :

— Orta vadeli «İhracat Kredileri», «İhracat garantili yatırım kredileri», «Turizm yatırım kredileri» ile «Gemi inşa tesisleri yatırım ve işletme kredileri» nin tamamında;

— «Teşvik öngörülen sanayi kollarına verilecek yatırım kredileri»; «Diğer sanayi kollarında yatırım ve teçhizat kredileri» ve orta ve uzun vadeli «Tarım kredileri» nden yatırım tutarı 10 milyon liraya veya kredi tutarı 4 milyon lirayı aşan yatırımlarla ilgili olanlarında, (Yatırım tutarı 10 milyon ve kredi tutarı 4 milyon liranın altında olan yatırımlarla ilgili aynı nevi kredilerde faiz farkı ödemesi yapılabilmesi için teşvik belgesi almış olma şartı aranmaz.)

— Sanayi ve turizm sektörlerindeki yatırımlarla ilgili olarak açılan 4 milyon lirayı aşan işletme kredilerinde;

Faiz farkı ödemesi yapılabilmesi için Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Bürosundan teşvik belgesi alınmış olması şarttır.

TABLO : 493 — 1971 Yılına Kadar Verilen (1970 Yılının Son İki Ayı tahminidir), 1971 Yılında Verileceği Tahmin Edilen Teşvik Belgeleri İle İlgili Projelerin Sektörel Dağılımı

	TOPLAM YATIRIM 1000 T.L.				DIŞ DEĞERİ 1000 $			
	1968	1969	1970	1971	1968	1969	1970	1971
Gıda Sanayii	133 987	184 031	832 786	400 000	5 035	3 667	11 084	8 000
Dokuma ve Giyim San.	167 255	497 406	727 807	1 500 000	7 535	16 369	28 380	55 000
Orman Ürünleri İşleme San.	8 000	344 189	405 474	300 000	317	11 131	10 812	7 000
Kâğıt Sanayii	70 649	625 004	—	—	1 840	19 871	—	—
Basım Sanayii	6 500	4 998	—	—	307	300	—	—
Plastik İşleme San.	6 500	128 160	—	—	203	2 957	—	—
Kimya Sanayii	500 847	215 505	543 146	600 000	23 329	7 792	13 080	14 000
Petrol Ürünleri San.	—	11 558	—	—	—	790	—	—
Çimento Sanayi ve Çimento ve Pişmiş Kilde Gereçler San.	91 770	311 063	749 715	200 000	2 554	8 779	20 201	5 000
Cam Sanayii	46 285	166 276	153 349	50 000	1 200	1 752	4 706	1 500
Demir-Çelik Sanayii	4 173	—	83 628	200 000	468	—	2 947	7 000
Demirden Başka Metaller San.	68 182	1 111 556	29 850	100 000	2 216	37 387	749	2 600
Madeni Eşya İmalât San.	28 908	131 884	108 388	150 000	2 486	5 186	2 651	3 750
Makina İmalât San.	133 431	—	143 935	200 000	6 177	—	4 981	6 500
Tarım Alet ve Mak. San	—	17 373	—	50 000	—	156	—	1 300
Elektrik Makinaları Cihaz ve Malz. San.	—	42 084	—	50 000	—	601	—	1 200
Gemi İnşa Sanayii	22 361	—	—	100 000	1 044	—	—	5 000
Turizm	—	9 413	230 148	50 000	—	206	3 330	700
Ulaştırma	—	—	20 505	50 000	—	—	907	2 250
TOPLAM	1 288 848	3 800 500	3 870 811	4 000 000	54 711	116 944	103 828	120 800

TABLO : 493 — (Devamı)

	TAM KAPASİTEDE NET KATKISI 1000 T.L.				TAM KAPASİTEDE SENELİK ÜRETİM MİKTARI 1000 T.L.				İSTİHDAM			
	1968	1969	1970	1971	1968	1969	1970	1971	1968	1969	1970	1971
Gıda Sanayii	164 422	85 900	262 678	175 000	260 122	385 900	1 103 012	700 000	881	2 022	3 536	2 235
Dokuma ve Giyim San.	105 500	344 000	472 383	1 000 000	276 000	747 000	1 055 440	2 000 000	983	6 410	4 227	8 300
Orman Ürünleri İşl. San.	2 740	156 171	179 772	130 000	14 600	420 000	291 900	225 000	50	1 523	817	615
Kâğıt Sanayii	19 200	316 554	—	—	390 000	590 000	—	—	400	935	—	—
Basım Sanayii	7 426	5 768	—	—	36 000	15 000	—	—	67	25	—	—
Plastik İşleme San.	16 206	62 961	—	—	75 760	185 200	—	—	200	597	—	—
Kimya Sanayii	142 160	147 750	202 770	250 000	382 060	307 000	370 700	400 000	365	1 023	1 840	1 850
Petrol Ürünleri San.	—	4 000	—	—	—	20 000	—	—	—	100	—	—
Çimento San. ve Çimento ve Pişmiş Kilden Gereçler Sanayii	50 651	98 728	229 224	53 300	109 400	278 000	672 000	150 000	435	962	2 547	680
Çam Sanayii	14 384	139 000	83 801	27 000	41 736	146 000	384 590	125 000	84	719	241	85
Demir-Çelik Sanayii	25 700	—	74 100	175 000	38 660	—	117 600	280 000	500	—	1 194	2 825
Demirden Başka Metaller San.	37 532	616 800	23 650	80 000	85 750	888 312	40 800	135 000	252	3 395	73	245
Madeni Eşya San.	33 150	56 394	105 037	140 000	94 500	214 700	122 400	180 000	369	1 055	550	750
Makina İmalât San.	61 500	—	79 566	110 000	227 600	—	148 700	220 000	1 264	—	1 038	1 380
Tarım Alet ve Mak. San.	—	7 100	—	15 000	—	39 000	—	—	—	408	—	—
Elektrik ve Makina Cihaz ve Malz. San.	—	18 193	—	20 000	—	69 200	—	—	—	508	—	—
Gemi İnşa Sanayii	5 344	—	—	25 000	18 603	—	—	—	113	—	—	—
Turizm	—	8 986	96 731	20 000	—	10 000	93 400	20 000	—	271	850	170
Ulaştırma	—	—	17 000	40 000	—	—	30 300	75 000	—	—	48	120
	685 915	2 068 305	1 826 712	2 260 300	1 730 791	4 315 312	4 430 842	4 510 000	5 753	19 953	16 961	19 255

4. Gemi Koordinasyon Yönetmeliğinin 4 üncü maddesine göre gemi satın alınmasında veya gemi inşa ettirilmesinde, Ulaştırma Bakanlığına müracaat etmeden önce, gemi satın alınması veya gemi inşa ettirilmesi projesi için Yatırımları ve İhracatı Geliştirme ve Teşvik Bürosundan teşvik belgesi alınacaktır.

1968 Haziranından beri teşvik belgesi verilmesi uygun görülmüş yatırımların sektörel dağılımı ve genel vasıfları Tablo 493 de gösterilmiştir.

c. TEDBİRLER :

ca. Özel sektörün büyük projeleri gerçekleştirilecek güçlükte teşkilâtlanabilmesi ve halka açık anonim şirketlerin daha etken bir şekilde teşvikini sağlamak amacıyla serbest hesap mütehassıslığı ve Sermaye Piyasası Kanunlarının program dönemi içinde çıkarılması sağlanacaktır.

cb. Kamu iktisadî teşebbüslerinin % 50 nin altında bir sermaye payı ile sermaye ve idare hakimiyeti mahdut sayıda özel kişilerin elinde bulunmayan halka açık şirketlere belli usul ve şartlar altında iştirakleri sağlanacaktır.

6. Organizasyon :

a. TURİSTİK BÖLGELER :

Kalkınma Planının hedef ve ilkelerine uygun olarak organize turistik bölgeler tespit ve tanzimi, 933 sayılı Kanunun 2/C madesine göre öngörülmüştür. 91 sayılı Kanunun 12/a maddesi uyarınca Bakanlar Kurulunun 25/7/1969 tarih ve 6/12209 sayılı Kararı ile sınırları gelişme esasları ve hedefleri tespit edilen turistik gelişme bölgelerinin saha potansiyeli tespit çalışmaları 1970 Program döneminde bitirilmiştir. Adı geçen karar ile turistik gelişme bölgesi olarak kabul ve ilân edilen Çanakkale - Balıkesir il sınırının denizden başladığı nokta ile Antalya - İçel il sınırının denizden başladığı nokta arasında karasularımızın bitişiği sahil şeridinin 3 Km. derinliğindeki sahanın birinci kısmını olan Batı Akdeniz sahillerini kapsayan Belek - Bodrum arasının fizikî planlaması 1970 yılı içinde tamamlanmıştır. 1970 yılında başlanan ve ikinci kısmını teşkil eden Ege sahilleri fizikî planlama çalışmaları ise 1971 yılında bitirilecektir.

Turistik gelişme bölgesinde, üçüncü beş yıllık kalkınma döneminin sonuna kadar projenin hedefi olan 500 000 yatak kapasiteden asgarî 100 000 i, 1969 yılı sonuna kadar da (Projenin başlamasından 20 yıl sonra) tamamının fizikî master plana uygun olarak gerçekleştirilmesi gelişmede hedef olarak alınmıştır. Bunun için bölgenin fizikî planlaması bitirilmiş birinci kısmında uygulamaya başlanacaktır. 1971 yılında bölgenin tespit edilen kesimlerinde kadastro çalışmalarının tamamlanması, özel şahıslara ait arazilerin Arsa Ofisi eliyle kamulaştırılması, yatırım yapması için yerli ve yabancı sermayenin harekete geçirilmesi, özel sermayenin de iştirak edebileceği ve turizm yatırımı yapan kamu kuruluşlarının koyacakları sermaye ile bir yatırım ve finansman kuruluşuna gidilmesi için çalışılacaktır.

b. SANAYİ KURULUŞ YERLERİ :

ba. Sanayi bölgeleri :

1968 yılında kurulması kararlaştırılan sanayi bölgeleri ve organize sanayi bölgelerine 1969 ve 1970 yıllarında yenileri eklenmiştir. Tespit ve tanzim edilen sanayii ve organize sanayi bölgeleri, üretim faktörlerinin optimal kullanılmasını sağlayıcı yönde etki yapmış ve kıt yatırım kaynaklarının rasyonel bir şekilde değerlendirilmesini temin etmiştir. Dengeli bölgesel kalkınmayı sağlamakta önemli bir araç olan sanayi bölgeleri aynı zamanda hızla gelişen üretim teknolojilerinden ve işletme tekniklerinden topluca yararlanma imkânlarını da getirmektedir. Kuruluş yerleri ve alt-yapı tesisleri gerektiğinde kamu tarafından temin edildiğinden, bölge üzerindeki sanayilerin kuruluş maliyetleri asgarileşmekte ve böylece üretim yatırımları güçlenmektedir.

933 sayılı Kanuna göre önceki yıllarda başlanmış olan organize sanayi bölgesi tespit ve tanzim çalışmalarına 1971 yılında da devam edilecektir. Kurulması uygun görülen sahalarda mülkiyeti özel kişilere ait gayrimenkullerin istimlâki için 933 sayılı Kanun gereğince Sanayi Bakanlığına yetki ve görev verilmiştir.

Organize sanayi bölgesi kurmak için birleşerek talepte bulunan sanayicilerin istekleri 1971 yılı imkânları ile karşılanmaya çalışılacaktır.

bb. Sanayi site ve çarşıları :

Tespit edilen esaslar dahilinde önceki yıllarda kurulmasına başlanan sanayi site ve çarşılarına 1970 yılında yenileri ilâve edilmiştir. Kuruluşu teşvik edilen site ve çarşılar sayesinde küçük sanayi ile büyük sanayi arasında iyi bir işbirliği temin edilmiş, küçük sanayi işletmelerinin büyük sanayii besler ve tamamlar bir duruma girmesi sağlanmış olacaktır. Bu site ve çarşılar, küçük sanayii müteşebbislerinin sanayideki teknolojik gelişmeleri yakından izlemelerini ve tek başlarına sahip olamayacakları laboratuvar ve benzeri tesislerden topluca istifade etmelerini de sağlamış olacaktır.

Uygulamadan alınan bu olumlu sonuçlar, sanayi site ve çarşısı kurma taleplerini 1970 yılı Program döneminde daha da artırmıştır. 1971 yılında yeni talepler de dikkate alınarak, öncelikle başlanmış olanların bitirilmesine çalışılacak ve uygun görülen yerlerde yenilerinin tesisi teşvik edilecektir.

c. TEDBİRLER :

ca. Ham olarak ihraç edilmekte olan tarım ürünlerimizin, yarı işlenmiş veya sınai mamul olarak (Özellikle pamuklu iplik veya mensucat olarak) ihracını sağlamak amacıyla süratle yeni organizasyonlara gidilecek Urfa, Diyarbakır, Erzurum ve Trabzon'da her biri en az 50 bin iğ kapasite tekstil sanayi yatırımı organize edilecek ve bu organizasyonlar teşvik tedbirleriyle desteklenecek; bilhassa doğuda yapılacak bu yatırımlara millî bankaların kamu ve özel sektör kesimindeki büyük sınai kuruluşların iştiraki sağlanacaktır.

cb. Özellikle az gelişmiş bölgelerde geniş istihdam hacmi yaratan yatırımlar maden istihrac ve zenginleştirme tesisleri gibi gerektiğinde yabancı sermaye katkısı ve kamu ve özel sektör kesimindeki büyük kuruluşların iştiraki de sağlanmak suretiyle organize edilecek ve desteklenecektir.

cd. Küçük sanayicilerin el sanatlarının belli ekonomik büyüklükler halinde toplanmaları organizasyonu desteklenecek. Halk Bankası plasman programının hazırlanması sırasında bu husus dikkate alınacaktır. Küçük sanayi ve el sanatlarının geliştirilmesi için Halk Bankasınca yeterli plasman yapılacaktır.

7. *Özel yabancı sermayenin teşviki :*

a. *ÖZEL YABANCI SERMAYENİN TEŞVİKİNDE PRENSİPLER:*

933 sayılı Kanun - 6224 sayılı Kanunun 8 inci maddesindeki Yabancı Sermayeyi Teşvik Komitesinin görevlerini Devlet Planlama Merkez Teşkilâtına vermekle ekonominin tümünü planlıyan, özel sektör yatırımlarının teşviki konusunda aktif müşavirlik yapan bir kuruluş içinde yabancı sermaye müracaatlarının da gereken çabukluk ve yetki ile incelenmesi ve karara bağlanmasını temin etmiştir. Böylece 6224 sayılı Kanunun tatbikatında karşılaşılan mühim bir müşkilât, yabancı müteşebbislere muhatap devamlı ve yetkili bir organın olmayışı keyfiyeti halledilmiş olmaktadır.

933 sayılı Kanunun tatbikata girişinden beri Devlet Planlama Teşkilâtı yabancı müteşebbislere, memleket ekonomisine yararlı teşebbüslerde bulunmak için müşavirlik yapmakta veya yapılan teşebbüslerin Türk ekonomisine yararlı hale getirilmesini temin etmektedir.

Özel yabancı sermaye, dış alemden ülkemize döviz gücü de olan bir kaynak transferi kadar, sahip olduğu teknoloji-teknik, ekonomik, ticari tecrübe-organizasyon ve teşebbüs gücü ile Türk ekonomisinin kapalı ekonomiden açık ekonomiye intikalinde kullanılması mümkün ve faydalı bir araç telâkki edilmektedir. Bu yüzden 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun genel esprisi kaybolmadan yabancı sermayeli yatırım teşebbüsleri teşvik edilmeğe devam edilecektir.

Yabancı sermayeli teşebbüslerin ileri teknik, bilgi, üstün tecrübe ve geniş bir organizasyon gerektiren, sermaye yetersizliği sebepleriyle Türk özel teşebbüsünce ele alınmıyan daha çok yatırım ve ara mallar üreten temel ve stratejik dallarına, bunların yan sanayiine, Kalkınma Planında öncelik verilen ve üretimi ihracata yönelmiş sahalara, turizm sektörüne kaydırılmasına çalışılmaktadır.

Genellikle uzun süreli bir ithal ikamesi veya emin bir ihracat imkânı getirmiyen, tüketim malı üreten sanayi dalları ile ödemeler dengesine her zaman müsbet etki yapacak büyük çaplı bir ihraç imkânı getirmiyen lüks tüketim malı üreten Türk sermayesi ve teknolojisi ile gelişmekte olan sanayi dallarında yabancı sermayeli kuruluşların girişlerine ve genişlemelerine müsaade olunmamaktadır.

6224 sayılı Kanuna göre çıkarılan kararnamelerde :

(1) Yabancı sermayeli teşebbüslerin yatırımlarının kuruluş ikmal ve tevsi safhalarında nasıl finanse edileceği gösterilmekte böylece yerli finansman kaynaklarının (Döviz ve Türk Parası kredi olarak) 6224 sayılı Kanunun 1 inci maddesi hükmüne aykırı olarak kullanılması önlenmektedir.

(2) Yatırım programının kararnamelerde tespiti suretiyle de teşebbüsün gerçekleşmesi konusu disipline edilmektedir.

(3) Yatırımın tabi olacağı özel şartlar, göreceği teşvikler kararnamelerde tereddütleri kaldırıcı net ifadelerle tespit edilmektedir.

(4) Memleketimizde faaliyette bulunmak üzere müsaade almış olmakla beraber, şimdiye kadar faaliyete geçmemiş, faaliyetini tatil etmiş, teşebbüslünü yerli sermayedarlara devretmiş, müsaade kararnamelerinde verilen müddetler içinde teşebbüslerini gerçekleştirmek için gereken faaliyeti göstermemiş olanların müsaadeleri geri alınmaktadır.

Kısmen faaliyete geçmiş olmakla beraber sermaye ve kredilerinin tamamını, henüz getirmemiş olan firmalarla müsaade aldıkları konuların tamamında faaliyete geçmemiş olan firmalara belirli müddetler tanınarak teşebbüslerini tamamlamaları istenmektedir.

Kararnamelerinde müddet tayin edilen teşebbüsler ile teşebbüslerini tamamlamaları için kendilerine belirli müddetler verilen teşebbüslerin gerçekleşmeleri takip edilmektedir. Böylece bir konunun zayıf bir teşebbüsle kapatılması ciddi bir teşebbüsle gerçekleşmesi veya diğer müteşebbislere açık bulundurulması temin edilmek istenmektedir.

Belirli şartlarla gerçekleşmesi «Memleketin İktisadî İnkişafına» yararlı olacağı tespit edilen teşebbüslerin bu şartları gerçekleştirmemeleri halinde müsaadelerin iptali ve tashihi temin edilmektedir. Bu esas içinde 1968 de 44 adet, 1969 da 54 adet, 1970 de 32 adet kararname iptal edilmiştir.

İptal edilen kararnameler 494 No. lu Tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 494 — D.P.T.'ce Verilen Yabancı Sermayeli Yatırımların İptal Kararları

(Bin TL.)

Seneler	Adet	Yabancı sermaye	Yabancı kredi
1968	44	156 514	46 041
1969	54	183 741	32 586
1970	32	273 100	187 403

(5) Son yıllarda yabancı sermayeli teşebbüslerin eğiliminin yeni büyük projelere veya tevsi yoluyla projelerin büyütülmesine doğru kaydığı görülmektedir.

1969 yılı Program dönemi içinde, Türkiye'de faaliyette bulunmak için yapılan yatırım müracaatları toplam 2,7 milyar T.L. nın üzerindedir. Müracaatları uygun görülüp kabul edilen yabancı sermayeli yatırımlar toplamı 2.0 milyar T.L. dır. 1970 dönemi içinde yapılan yatırım müracaatları 2.38 milyar olup müracaatları kabul edilen yatırımlar toplamı 1,9 milyar T.L. dır.

Müracaatlar ve verilen müsaadeler 495 ve 496 No. lu tablolarda gösterilmiştir.

Bu yatırımlar genellikle imalât ve turizm sektöründe yapılmaktadır. Verilen müsaadelerin sektörel dağılımı 497 No. lu tabloda gösterilmiştir.

(6) Yabancı sermayeli yatırımların ölçüsünde devamlı bir artış görülmektedir. 1951 - 1966 devresinde müsaade edilen yatırımların tutarı 1,4 milyar T.L. ve bunların sayısı 300 ün üzerindedir. 1967 yılı müsaadelerinin yatırım tutarı ise 800 milyonun üzerinde olup ortalama değeri 25 milyon T.L. 1968 yılı müsaadeleri ise 900 milyon T.L. sına yakın olup ortalama proje değeri 48 milyon T.L. 1969 yılında 2 milyar T.L. ya yaklaşan yatırım tutarında ortalama proje değeri 55 milyon T.L. 1970 yılında da ortalama proje değeri 73 milyon T.L. dır.

Müsaade edilen yabancı sermayede olduğu gibi fiilen gelen yabancı sermayede de son yıllarda önemli değişiklikler olmuştur. 1951 - 1960 dönemindeki müsaade ve fiilen gelenlerin değerleri esas alınırsa, 1961 - 1965 arasında müsaade de 2,77, fiilen gelende 7,44; 1966 - 1968 devresinde müsaade de 5,36 fiilen gelende ise 8,52 defa bir artış görülmektedir.

Fiilen gelen yabancı sermaye ve krediler 498 No. lu Tabloda gösterilmiştir.

1951 - 1968 devresinde yabancı sermayeli kuruluşların esas şirketlerine yaptıkları kâr transferleri getirdikleri sermaye üzerinden % 10 luk bir kazancın da altında bulunmaktadır.

Yapılan kâr ve kredi transferleri 499 No. lu Tabloda gösterilmektedir.

Türk Parasının Değerinin Yeniden Tespiti İle İlgili Kararname

Bakanlar Kurulunun 7/1122 sayılı Kararı ile : 10/8/1970 tarihinde Türk Parası Kıymetinde yapılan değişiklik sebebiyle, yabancı sermayeli teşebbüslerin ithal edecekleri yabancı sermayelerin kararnamelerde tespit edilmiş olan Türk lirası değerlerinde doğacak farkları;

(1) Yerli-yabancı sermaye iştirak oranlarını değiştirmek suretiyle sermayeyi artırmak,

(2) Yerli-yabancı sermaye iştirak oranlarını değiştirmemek suretiyle sermayeyi artırmak,

(3) Yerli-yabancı sermaye iştirak oranını ve sermaye miktarını sabit tutmak, yabancı sermayedarın getirmesi öngörülmüş olan sermayesinden yeni kur tatbiki dolayısı ile doğacak bakiyeyi şartları yeniden tespit edilmek kaydı ile kredi olarak getirilmesine karar vermek,

(4) Yatırımın finansmanında yeni duruma göre gerekli değişiklikleri yapmak,

Suretiyle ayarlamaya, yatırımların gerçekleşme programlarında değişiklik yapmaya Devlet Planlama Teşkilâtı yetkili kılınmıştır.

b. TEDBİRLER :

1971 Programında 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun tatbikatıyla ilgili tedbirler :

(1) 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa göre faaliyette bulunan firmalar hakkında Devlet Planlama Teşkilâtı dışında ilgili müesseseler tarafından verilen prensip kararlarında, yapılan muamelelerde, bu sermayenin yurda ithaline karar veren müessesenin Devlet Planlama Teşkilâtı olması dolayısıyla, görüşü alınacaktır.

Özellikle :

(a) 6224 e göre çalışan firmalarla imzalanan know-how lisans, mühendislik hizmetleri v.b. gibi konularda imzalanan anlaşmaların ve;

(b) Maliye Bakanlığının muhtelif kurullarınca alınan prensip kararlarının, Devlet Planlama Teşkilâtının görüşü alındıktan sonra uygulanması sağlanacaktır.

(2) 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun uygulama sahası, Türkiye'ye ithal edilecek sermaye ve dışardan gelecek kredilerdir. Tatbikatta 6224 e göre gelen dış krediler yalnızca yabancı sermayeli firmalara uygulanmaktadır.

6224 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi, «yerli sermaye ve teşebbüse tanınan bütün haklar muafiyet ve kolaylıklardan aynı sahalarda çalışan yabancı sermaye ve teşebbüsler de aynı şartlar dahilinde istifade ederler» demekle yabancı ve tamamı yerli teşebbüsler arasında bir ayrılık yapılmıyacağını açıkça ifade etmektedir. Özel dış istikrazlardan 6224 sayılı Kanunun 1 inci maddesindeki espiriye göre ve bu bölümde kısaca bahsedilen yabancı sermaye girişi prensiplerine uygun projeler için 6224 sayılı Kanunun uygulama usullerinden münhasıran yerli sermayeli Türk şirketlerinin de faydalandırılması gayesi ile yeni bir kararnamenin çıkarılması Devlet Planlama Merkez Teşkilâtı tarafından uygun görülmüştür. Bu maksatla hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun tasdikinden geçen 7/8/1970 tarih ve 7/1121 sayılı Kararnamede; münhasıran yerli sermayeli Türk Şirketlerinin döviz kazandırıcı nitelikteki yatırımlarının dış finansmanını karşılamak gayesiyle dışardan yapacakları azami 100 milyon U.S. $ tutarındaki istikrazlara, her proje için Devlet Planlama Merkez Teşkilâtınca ayrı belge verilmesi kaydıyla 6224 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması, öngörülmüştür. Program döneminde bu kararname ile ilgili tatbikat geliştirilecektir.

(3) Türkiye'ye yabancı sermaye ithalinin başlıca iki yolu Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu ile Türk Parası Kıymetini Koruma mevzuatıdır.

1954 yılında yürürlüğe girmiş bulunan cari Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunundan önce tek yol 1930 yılından itibaren uygulanmaya başlanan Türk Parası Kıymetini Koruma mevzuatı idi.

Kambiyo mevzuatına göre gelen sermayenin kârları çeşitli yollarla (Döviz tahsisi veya karşılığında mal ihracı suretiyle) harice transferi mümkün bulunmakta veya ilgililer lehine bloke edilmekte idi. Ancak 4/8/1958 tarihinde alınan ekonomik kararların cümlesinden olarak bu tarihten sonra Türk Parası Kıymetini Koruma mevzuatına göre gelecek yabancı sermayeye kâr transfer hakkı verilmemesi kabul edilmiş ve mevcut sermayenin transfer hakkı mahfuz tutulmuştur.

6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa göre Türkiye'ye gelen sermaye ve bu sermayenin işlemesinden doğan kârların transferi mümkündür. Ancak sermaye ithaline izin verilmeden önce Devlet Planlama Merkez Teşkilâtınca yatırımın memleketin iktisadi inkişafına yararlı oluşu çeşitli yönleriyle dikkatle incelenmektedir ve neticesinde bazı hallerde yatırımın ihracata dönük olması, döviz tasarrufu sağlanması gibi çeşitli kısıtlayıcı, ıslah edici ve düzenleyici kayıtlara tabi tutulması imkânı olmaktadır.

Öte yandan kambiyo mevzuatına göre 1958 den önce ithal edilmiş bulunan yabancı sermaye herhangi bir kayıt ve şarta tabi olmaksızın kâr ve sermaye transferi yapmaktadır.

Bu itibarla Türk Parası Kıymetini Koruma Mevzuatına göre kârları transfer ettirilmekte olan yabancı sermayenin tekrar gözden geçirilmesi ve bu türlü sermayenin de 6224 sayılı Kanun tatbikatına uydurulması, gerek memleket ekonomisine faydalılık, gerekse aynı konuda yapılan tatbikatlarda birlik temin edilmesi yönünden faydalı olacaktır.

6224 sayılı Kanun esasları içinde yeniden düzenleme işleminin yapılabilmesi için;

(a) 6224 sayılı Kanun hükümleri dışında çalışan firmalar, bu kanun esasları içine alınmak üzere müracaatta bulunacaklardır.

(b) Maliye Bakanlığı bu konuda yapılacak çalışmalarda Devlet Planlama Teşkilâtına gerekli yardımı temin edecektir.

4. 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa göre yurda getirilebilen aynî sermayenin veya gayri maddi hak şeklindeki sermayelerin; nakit sermaye getirmeye nispetle muhtelif mahzurlar tevlit etmesi, hem işleyiş hem de cinsi bakımından göz önüne alınarak sermayelerin veya kredilerin, yatırımın dış finansman ihtiyacında kullanılma kaydıyla; kurulan yabancı sermayeli Türk şirketi emrindeki bir konvertibl döviz hesabına nakit olarak getirilmesi sistemi geliştirilmiştir.

(a) Konvertibl döviz hesabına getirilen bu nakitlerin, nakit sermaye telâkki edilerek tescili hususunda, Türk Parası Kıymetini Koruma Kanununa göre çıkartılmış tebliğlerde gerekli değişiklikler yapılacaktır.

(b) Yurda getirilen yabancı sermaye ve kredilerin tescilinde hem sermaye ve kredi getirenler yönünden, hem de doğru istatistiki rakamlar temin edilebilmesi için, yurda sermayeye veya krediye mahsuben transfer edilen değerlerin belirli bir müddet içinde tescil mecburiyetini getiren bir sistem, Türk Parası Kıymetini Koruma Kanununa göre geliştirilecektir. Buna göre :

1. Nakit sermaye ve krediler en geç bir ay içinde tescil edilmek üzere, firmalar tarafından Maliye Bakanlığına müracaat edilmelidir.

2. Gayri maddi hak, aynî sermaye ve krediler bedeli konusundaki kesin kararın Ticaret Bakanlığınca kendilerine tebliğinden itibaren en geç bir ay içinde firmalar tarafından Maliye Bakanlığına müracaat edilerek tescil edilmelidir.

3. Konvertibl döviz hesabına getirilen sermaye ve krediler de tescili için aynı şekilde, en geç bir ay içinde firmalar tarafından Maliye Bakanlığına müracaat edilmelidir.

TABLO : 495 — Yabancı Sermayeli Yatırım Müracaatları

(Bin T.L.)

Yıllar		Adet	Yatırım tutarı	Sermaye		Kredi	
				Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı
1968	Tevsi yatırım	7	31 678	330 540	369 740	289 546	316 710
	Yeni yatırım	35	1 306 536	20 507	11 171	—	—
	Toplam	42	1 338 214	351 047	380 911	289 546	316 710
	Yeni yatırım	32	2 223 921	507 540	598 036	634 783	483 263
1969	Tevsi yatırım	8	182 392	80 370	101 607	—	415
	Toplam	40	2 406 313	588 209	669 643	634 783	483 678
	Yeni yatırım	19	2 076 909	320 256	849 524	317 414	589 715
1970	Tevsi yatırım	12	302 479	139 385	123 224	18 120	21 750
	Toplam	31	2 379 388	459 641	972 748	335 534	611 465
1971	Yeni yatırım	22	1 900 000	300 000	500 000	200 000	900 000
(Tahmin)	Tevsi yatırım	15	600 000	100 000	200 000	100 000	200 000
	Toplam	37	2 500 000	400 000	700 000	300 000	1 100 000

TABLO : 496 — Devlet Planlama Teşkilâtınca Verilen Yabancı Yatırım Müsaadeleri

(Bin T.L.)

Yıllar		Adet	Yatırım tutarı	Sermaye		Kredi	
				Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı
1968	Yeni yatırım	18	1 064 883	332 721	281 672	225 935	224 556
	Tevsi yatırım	9	152 629	42 679	88 842	—	21 108
	Toplam	27	1 217 512	375 400	370 514	225 935	245 664
1969	Yeni yatırım	18	1 422 806	351 008	328 838	358 584	384 375
	Tevsi yatırım	16	449 428	181 031	269 396	—	—
	Toplam	34	1 872 234	532 039	597 234	358 584	384 375
1970	Yeni yatırım	15	1 795 164	366 746	763 687	212 211	452 520
	Tevsi yatırım	11	110 773	30 656	66 537	1 500	12 080
	Toplam	26	1 905 937	397 402	830 224	213 711	464 600
1971 (Tahmin)	Yeni yatırım	20	1 900 000	300 000	900 000	100 000	600 000
	Tevsi yatırım	12	500 000	150 000	100 000	50 000	200 000
	Toplam	32	2 400 000	450 000	1 000 000	150 000	800 000

TABLO : 497 — Devlet Planlama Teşkilâtınca Müsaade Verilen Yabancı Sermayeli Projelerin Yatırım Tutarlarının Sektörel Dağılımı

(Bin T.L.)

Sektörler	Gerçekleşme		
	1968	1969	1970
Maden	38 745	6 620	10 000
İmalât	1 169 767	1 320 969	1 374 937
Turizm	3 000	337 570	501 000
Hizmet	6 000	207 075	20 000
TOPLAM	1 217 512	1 872 234	1 905 937

TABLO : 498 — 6224 e Göre Sermaye ve Kredi Girişleri

(Bin T.L.)

Seneler	Sermaye			Kredi
	Ayni	Nakdi	G. Maddi	
1968	15 805	32 905	1 171	1 477
1969	19 134	72 224	225	—
1970	33 000	41 000	2 000	68 700
1971 (Tah.)	87 300	90 500	10 000	150 000

TABLO : 499 — 6224 e Göre Transferler

(Bin T.L.)

Seneler	Kâr transferleri	Kredi transferleri
1968	68 610	17 537
1969	64 344	25 537
1970	63 000	32 000
1971 (Tahmin)	65 000	34 000

8. Teşvik araçlarının uygulanmasında ağırlıklar :

a. TEMEL SANAYİ YATIRIMLARI :

Sanayinin gelişmesi amacı ile aşağıda yazılı konularda yapılacak yatırımların, istihdama etkileri, üretime etkileri, döviz kazandırma ve tasarrufundaki rolleri dikkate alınarak teşvik tedbirlerinden öncelikle istifadeleri sağlanacaktır.

— Gübre
— Kâğıt
— Petro - kimya
— Bakır

— Tersane ve gemi inşaası
— Otomotiv yan sanayii
— Motor
— Traktör
— Aktarma organları
— Temel kimya projeleri
— Temel enerji projeleri
— Elektrik makinaları
— Elektronik kampanent ve endüstriyel cihazları

b. ÜRÜNLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE DÖVİZ KAZANCINA YÖNELEN YATIRIMLAR :

(1) Hayvancılığın geliştirilmesi projeleri :

Et ve süt üretimini artırarak bu mahsullerin daha iyi değerlendirilmesini ve ihracını sağlamak, böylelikle, müstahsilin gelir dağılımından daha büyük bir pay almasını temin etmek için, bu konuda yapılacak yatırımlar diğer teşvik tedbirleri yanında ayrıca özel İhracat Fonu ile de desteklenecek ve hayvancılık projesinin tahakkuku için kurulan ve kurulmakta olan organizasyonların çalışmaları yakından izlenecektir. Bu yatırımların gerçekleşmesini sağlamak için tarım kredilerinden öncelikle yararlanmaları sağlanacak, bu amaçla Ziraat Bankasının plasman programında yeterli kredi ayrılmasına devam edilecektir.

(2) Yem sanayii :

Yem ve yem yan sanayii kuruluşları Program dönemi içinde özel teşebbüs veya gerektiğinde kamu teşebbüsü vasıtasiyle gerçekleştirilecektir. Bu yatırımların gerçekleşmesi için Ziraat Bankasınca yeterli plâsman ayrılacaktır.

(3) Yaş sebze ve meyve :

Değerlendirilmesi ile üreticinin gelir seviyesini ehemmiyetli miktarda yükseltecek olan bu tarım ürününün gerektirdiği yatırımları (Plantasyon, ambalaj, tasnif, pazarlama, nakliye depo gibi), özellikle desteklenecek, özel ihracat fonu ve Ziraat Bankasının plâsman imkânları ahenkli bir şekilde kullanılacaktır. Ayrıca turfanda yaş sebze ve meyva yetiştiriciliği aynı imkânlardan istifade edecektir.

(4) Gıda sanayii :

Tarım ürünlerinin, bilhassa sebze ve meyveyi taze olarak değerlendirmenin bütün mahsul için imkânsızlığı, ayrıca bu sanayiin temin edeceği istihdam dikkate alınarak Program döneminde özellikle desteklenecek, bu sanayiin gelişmesi için yatırım indirimi, gümrük kolaylıkları, fon imkânları, bankaların plasman imkânları ahenkli bir şekilde kullanılacaktır.

(5) Orman ürünleri :

Orman ürünlerinin değerlendirilmesiyle ilgili yatırımlar özellikle teşvik olunacaktır.

(6) Turizm :

Turizmi geliştirme projeleri, sosyal ve ekonomik ilkelerin gerçekleştirilmesi için özellikle desteklenecek projelerdir.

(7) Yurt dışındaki işçilerimizin tasarruflarıyla gerçekleştirilecek yatırımlar :

Yurt dışındaki işçilerimizin tasarruflarıyla gerçekleştirilecek yatırımlara teşvik tedbirlerinin uygulanmasında özel bir ağırlık verilecektir.

e. SEKTÖRLERE GÖRE TEŞVİK TEDBİRLERİNİN UYGULANMASINDA AĞIRLIKLAR :

(1) Tarım sektörü :

Tarım sektörüne teşvik tedbirlerinin uygulanmasında yaş meyve, sebze üretimi ile hayvancılık ve balıkçılığa ağırlık verilecektir.

(2) Madencilik sektörü :

Madencilik sektöründe ağırlık verilen konular maden arama ve istihracı, cevher hazırlama ve değerlendirmedir. Söz konusu edilen sahalarda yapılacak yatırımlar yüksek nispetlerde indirimden faydalanacak ve ayrıca gümrükte alınan vergi ve resimlerden kısmen muaf tutulacaktır. Özellikle onyx mermer üretecek modern tesisler teşvik olunacaktır.

(3) İmalât sektörü :

İktisadi kalkınmanın kısa sürede başarıya ulaşabilmesi geniş ölçüde sanayileşmenin gerçekleşmesine bağlıdır. Sanayileşme vetiresinin hızlandırılması ise bu sektöre ağırlık kazandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu amaçla Program döneminde özellikle imalât sanayii sektöründe teşvik edilen konular genişletilmiş, öteden beri teşvik edilen konulardan sınai kalkınmada önemli fonksiyonu bulunan üretim kollarında teşvik tedbirlerinin etkenliği artırılmıştır.

Tarım mahsulleri üretimin artırılmasında önemli bir rolü bulunan kimyevi gübre ile ilgili tesisler, teşvik tedbirlerinden en geniş ölçüde faydalandırılacaktır.

Otomotiv sanayiinde, montajcılıktan gerçek anlamda imalât sanayiine geçilmesine geniş ölçüde katkıda bulunacak olan otomotiv yan sanayiine Program döneminde ayrı bir önem verilmiştir. Bu maksatla motor esas parçalarının seri halde imali, nakil vasıtaları elektrik donanımı imali, motor yakıt ve donanımı aksamı kuvvet ve hareket aktarma organları, suspansiyon aksamı gibi temel parçaların imali için yapılacak yatırımlar teşvik tedbirlerinden özellikle yararlandırılacaklardır.

Süratli sanayileşmenin gerçekleştirilmesinde özel bir yeri olan çimentoyu üretecek tesislerin Program döneminde teşvikine devam edilecektir.

Türk Deniz Ticaret Filosunun iç ve dış ticaret hacminin gerektirdiği bir büyüklüğe ulaşmasını temin için gemi inşaası, gemi onarım ve inşa tesisleri yatırımlarına Program döneminde özel bir ağırlık verilmiştir.

(4) Ulaştırma sektörü :

Ulaştırma sektöründe evvelki yıllarda uygulanan teşvik tedbirleri devam edecektir.

(5) Turizm sektörü :

Önceki yıllarda olduğu gibi genel olarak turistik tesislerin teşvik tedbirlerinden faydalandırılmasına devam olunacaktır.

(6) Genel enerji :

Genel enerji konusundaki yatırımlar, sınai gelişmedeki önemi gözönünde tutularak 1969 Program döneminden itibaren yüksek nispetli yatırım indirimi ve gümrük muafiyeti listelerine alınmış idi. Bu konudaki yatırımlar 1971 Program dönemi içinde de imkân nispetinde bir ağırlıkla desteklenmeye devam edilecektir.

1971 yılında 20 MVA (Megavoltamper) den büyük santaller; 154 KV ve daha yukarı gerilimli enerji nakil hatları ve bu tesislere ait transformasyon istasyonları için gerekli aksam yatırım indirimi ve gümrük kolaylıkları uygulanacaktır.

9. Kalkınma ve İhracat Bankası Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı ve 28 Temmuz 1967 tarih ve 933 sayılı Kanuna ek Kanun Tasarısı :

Özel sektör elindeki mevcut kaynakların Kalkınma Planı ve Yıllık Programlara uygun yatırımlara yöneltilmesinde, bu vasıfta yatırım yapacaklara, finansman kolaylıkları ve vergi kolaylıkları gibi bazı teşvik tedbirlerinin uygulanması önemli rol oynar.

Memleketimizde modern anlamda bir sermaye piyasasının henüz teşekkül etmemiş olması sebebiyle yatırımcılar yatırımları için gerekli uzun vadeli finansman kaynakları temininde güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Halen ülkemizde özel teşebbüslere yatırım ve işletme kredisi veren iki banka vardır. Bu bankaların kaynakları ise ihtiyaca göre yetersiz kalmaktadır.

Diğer taraftan madencilik, turizm, ulaştırma gibi ekonomik kalkınma bakımından büyük önemi olan konular bu bankaların faaliyet sahalarına girememiştir.

Sözü edilen bankalar özel sektör eliyle kurulmuş olmalarının tabii bir sonucu olarak kredilerini en rantabl konu ve bölgelerde toplamak eğiliminde olduklarından Kalkınma Planlarımızın önemli amaçlarından birini teşkil eden bölgeler arası gelişmemişlik farklarının giderilmesi konusunda yeteri kadar yardımcı olamamaktadırlar.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi yurdumuzda özel teşebbüslerin yatırım ve işletme kredisi ihtiyaçlarının karşılanmasında büyük bir boşluk vardır.

Bu çeşit kredilerin kaynağının uzun vadeli olması, özellikle az gelişmiş bölgelerin ihtiyaçlarını karşılıyabilmek için de yüksek maliyetli olmaması zorunludur.

Bu durum karşısında Devlet eliyle yeni bir banka kurulması, bu bankanın kısa vadeli ve pahalı bir kaynak olan mevduata değil kendi öz kaynaklarına dayanması, bunun için de yeter ölçüde bir sermaye ile faaliyette bulunması gerekli olmaktadır.

Bu nedenlerle «Kalkınma ve İhracat Bankası Hakkında Kanun» tasarısı hazırlanmış ve T. B. M. M. ne sunulmuş bulunmaktadır.

Özel sektör elindeki kıt kaynakların Kalkınma Planı ve Yıllık Programlara uygun yatırımlara, ihracatımızın geliştirilmesi ve memleketimize döviz kazandırılması ile ilgili faaliyetlere kanalize edebilmesi için Birinci Beş Yıllık Plan döneminden beri çeşitli teşvik tedbirleri uygulanmış, özellikle 28 Temmuz 1967 tarih ve 933 sayılı Kanun ile getirilen yeni bazı teşvik tedbirleri ile Özel Sektörün Kalkınma Planı ve yıllık programlara uygun yatırımlara, ihracatın geliştirilmesi ve memleketimize döviz kazandırılması ile ilgili faaliyetlere yöneltilmesi konusunda önemli gelişmeler olmuş, müspet sonuçlar alınmıştır.

Ancak 933 sayılı Kanunun bazı hükümlerinin Anayasa Mahkemesi tarafından 25/10/1969 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere iptal edilmesi sebebiyle teşvik tedbirlerinin bazıları bu tarihten itibaren uygulamadan kalkmış bulunmaktadır.

Bu durumda Anayasa Mahkemesinin kararından önce projesi uygun gözüken yatırımlar ile karardan sonra girişilen yatırımlar arasında teşvik tedbirlerinden yararlanma bakımından rekabet etme imkânının ortadan kaldırılabilecek mahiyette bir farklılık hasıl olmuştur.

Bir taraftan bu farklılığın ortadan kaldırılması, diğer taraftan yatırımlarda teşvik tedbirleri sayesinde hasıl olan hızlanma eğiliminin devamının sağlanması bakımından teşvik tedbirleri konusunda yeni bazı hükümlerin getirilmesi bir zaruret olarak ortaya çıkmıştır.

Bu nedenle, Anayasa Mahkemesi tarafından 933 sayılı Kanunun bazı hükümlerinin iptalinin sebepleri de nazara alınarak «28 Temmuz 1967 tarih ve 933 sayılı Kanuna ek Kanun tasarısı hazırlanmış ve T. B. M. M. ne sunulmuştur.

10. Teşviki öngörülen sektörler ve üretim kolları :

1971 program döneminde özellikle teşviki öngörülen sektörler ve üretim kolları tablo 500 de gösterilmiştir.

Daha önceki programlarda olduğu gibi, tablo sınırlayıcı olmayıp açıklayıcı niteliktedir. Yatırımın yurt ekonomisi yönünden taşıdığı önem ve diğer özellikleri teşvik tedbirlerinden yaralanmada gözönünde bulundurulacaktır.

1971 PROGRAM DÖNEMİNDE ÖZELLİKLE TEŞVİKİ ÖNGÖRÜLEN SEKTÖRLER VE ÜRETİM KOLLARI

1. TARIM SEKTÖRÜ :

Tarımda üretimi arttırmak ve üretimlerin iç ve dış pazarlarda değerlendirilmesi için araç, gereç sağlanması, pazarlama, tasnif modern ambalajlama ve depolama tesisleri.

a. Bitkisel üretim :

Meyve, sebze, endüstri bitkileri ve bunların tohum soğan, fidan ve fidelerini yetiştirme gayesi ile kurulacak tesisler;; yem bitkileri yetiştiriciliği; özel mera ve çayırlık tesisi; arazi teraslama, ağaçlandırma, tasviye ve ıslâh yatırımları; tohum yetiştiriciliği,

b. Ormancılık :

Kâğıt ve orman ürünler sanayi için gerekli hızla gelişen ağaç türleri plantasyonları

c. Hayvancılık :

Her türlü damızlık, sığır, koyun ve tiftik keçisi yetiştiriciliği sığır ve koyun besiciliği; sütinekçiliği; ipek böcekciliği; yüksek verimli et ve yumurta tavukçuluğu yatırımları.

İhracata elverişli kürk elde edilebilecek kürk hayvanı yetiştiriciliği

c. Su ürünleri :

Balıkçılık (Kıyı balıkçılığı, iç su balıkçılığı, tarla balıkçılığı, açık deniz balıkçılığı); sünger çıkarma ve değerlendirme tesisleri; ihracata dönük, kurbağa, kaplumbağa, kerevit, yılan balığı, salyangoz gibi ürünleri avlama ve değerlendirme yatırımları.

d. Sulama :

Sulama tesisleri ve yer altı sularını değerlendirmek için sondaj kuyuları techizi.

2. MADENCİLİK SEKTÖRÜ :

a. Maden arama :

Maden arama tesisleri

b. Maden cevheri istihracı :

Her türlü maden istihracı tesisleri.

c. *Cevher zenginleştirme ve değerlendirme :*

Her türlü maden cevheri hazırlama, zenginleştirme ve değerlendirme tesisleri.

3. *İMALÂT SANAYİİ SEKTÖRÜ :*

a. *Gıda, içki ve tütün sanayii alt sektörü :*

Meyve, sebze, et ve süt ürünleri işleme sanayii; her türlü konserve sanayii; meyve suyu konsantreleri sanayii; bitkisel yağlar ve bitkisel yağ üretiminde elde edilecek yağ nispetini artırıcı sistemleri ihtiva eden yatırımlar;

Meyve, sebze kurutma tesisleri; ihracata dönük kuru meyve, kuru yemiş işleme ve ambalajlama tesisleri; bakliyat kalibraj tesisleri;

İhracata yönelmiş çikolata ve şekerli maddeler işleme sanayii.

Gıda sanayii yan ürünlerini değerlendirme tesisleri.

Yem Sanayii, yem yan sanayii (Balık unu, kemik unu kan unu gibi.)

Maden ve memba suları hazırlama ve şişeleme tesisleri.

b. *Dokuma ve giyim eşyası sanayii :*

Pamuklu sanayiinde 25 bin iğ ve daha yukarı kapasiteli yatırımlar veya bu kapasiteye varmayı programlayan tevsi yatırımları ile mevcut tesislerin yenileme, modernizasyon, kalite düzeltme, darboğazların giderilmesi ve ihracata yönelen yatırımlar.

Yünlü sanayiinde münferit iplik tesisleri ile iplik ve dokuma ve apre veya her üç üniteyi ihtiva eden kombine işletmelerin yenileme, kalite düzeltme, modernizasyon dar boğazların giderilmesi için yapılan yatırımlar.

Tiftik işleme tesisleri

Trikotaj yatırımları

Deri ve tekstil konfeksiyon sanayii

Tabii ipek ipliği imalâtı ve asgari 50 tezgâhlık suni ve tabii ipek dokuma tesisleri.

El dokuma halıcılığı

c. *Orman ürünleri sanayii :*

Kereste kurutma ve ağaç emprenye tesisleri; ihracata dönük kereste, kaplama kontrplak, lif, yonga levha, kontrtabla imal tesisleri, prefabrike ahşap bina elemanları; ambalaj, parke imal tesisleri.

Tali orman ürünleri değerlendirme tesisleri,

d. *Kâğıt sanayii alt sektörü :*

Selüloz tesisleri, kâğıt - karton sanayiinde selüloz üretimini de kapsayan kombine tesisler.

Yazı-tabı, gazete karton, mukavva, sargılık kâğıt kraft kâğıdı ve oluklu mukavva, karbon kâğıdı, sigara kâğıdı jelâtin ve selofan kâğıdı imal edecek tesisler.

Kuşe kâğıt, mumlu kâğıt, ozalit, fotokopi, aydınger kâğıdı ve harita muşambası imal edecek tesisler.

e. *Deri ve Kösele işleme sanayii alt sektörü :*

Pikle ve daha ileri safhada işleme tesisleri :

f. *Lastik sanayii alt sektörü :*

V kayışları, nakil bantları, matbaa merdaneleri, otomotiv endüstrisi için gerekli lastik aksamı, sanayide kullanılan diğer lastik malzeme ve her nevi tekerlekli araç lastiği imal edecek tesisler.

g. *Kimya sanayii alt sektörü :*

Kimyasal gübre tesisleri, petrol rafineri ürünlerinden başlayan petrokimya kompleksleri, soda, sudkostik sülfirik asit, fosforik asit, nitrik asit, amonyak, sentetik elyaf ve iplik hammaddesi üreten tesisler (Polimerizasyon ve polikondensasyon tesisleri dahil), reyon, viskon, karbon, sülfüt, plastik hammaddeleri, sentetik kauçuklar, karbonsiyahı, dodesil benzen kimyasal sentez yoluyla elde edilen mensucat boyaları veya pigmentler imal eden tesisler, bor bileşikleri; sınai gazlar; madeni yağlar ve gülyağı; fotoğraf, röntgen ve sinema filimleri; fotoğraf kâğıdı; kimyasal sentez veya fermantasyon metodları ile ekonomik ölçülere uygun olarak yapılan tıbbi, ispenciyari veya ziraî ilâç aktif maddeleri; ilâç sanayiinde kullanılan afyon alkoloidleri imali; en ileri kademeye kadar meyan kökü işlenmesi.

Türkiye'de halen üretilmeyen veya kalite ve kapasite bakımından kifayetli bulunmayan kimyasal maddelerin ekonomik kapasitelere sahip ileri teknolojilerin uygulanacağı şekilde imali.

h. *Cam sanayii alt sektörü :*

Her nevi cam ve cam eşya üretimi.

ı. *Demir çelik ve demirden başka metaller sanayii alt sektörü :*

Demir çelik ve diğer metaller izabe tesisleri

Kaliteli çelikten blum kütük imali ve blok hadde mamulleri, ferro alaşımları, (Ferro krom, ferro mangan, ferro molibden, ferro silis, ferro vanadiyum, aliko mangan), dikişli boru; çelik çekme boru.

Alüminyum yaprak (Foil),

j. *Taşıt sanayii alt sektörü :*

Gemi inşaatı, gemi onarım ve inşa tesisleri; demir yolu cer vasıtaları, vagon imal edecek tesisler; yılda asgari 20 bin adet otomobil imal edecek tesisler; nakil vasıtaları kuvvet ve hareket aktarma organ-

ları imali; nakil vasıtaları suspansiyon aksamı imali; nakil vasıtaları fren tertibatı ve tekerlek aksamı imali; frigorifik taşıt imal edecek tesisler.

k. Madenî eşya imalât sanayii alt sektörü :

Vasıflı çelikten civata, somun, ve çeşitli vida imali; madeni ambalaj sanayii mamulleri; galvano plasti ve daldırma usulü ile çalışan modern kaplama tesisleri; otomobil sanayii özel kabloları, madeni hatlar; küçük el sanatlarında kullanılan aletler; sağlık cihazları ve laboratuvar aletleri; sanayi zincirleri; zımpara taşları, sanayide kullanılan basınca mukavim kaplar; valfler ve tesisat fittingsleri, montaj sanayiinde kullanılan çeşitli parça ve aksamın seri halde imali, takım tezgâhları için delici, aşındırıcı takımlar ve aparatlar; tekerlek lastiği supap, supap iğnesi ve supap kapağı imali; el ve her türlü makina dikiş iğnesi imali, helezoni yay imali;

l. Makina imalât sanayii alt sektörü :

Benzin ve dizel motorları; motor esas parçalarının seri halde imali; motor yakıt donanımı aksamı; yağ ve hava filtreleri; rulmanlı ve kaymalı yataklar; sanayide kullanılan conta ve keçeler, seri halde dişli imali; paletli araç yürüyüş takımları ve aksamı; kalıp ve model imalâtı; hidrolik ve mekanik krikolar, hadde silindirleri; tartı ölçü aletleri ve sayaçları; havalı delme ve kırma tabancaları ve uçları; takım tezgâhları, saç işleme tezgâhları; su buhar ve gaz türbünleri, derin kuyu santrifuj ve diğer su pompaları; yüksek basınçlı buhar kazanları ve yardımcı aksamı; yol inşaat ve istif makinaları; kâğıt ve kâğıt hamuru işleme makinaları; ayakkabı deri ve kösele işleme makinaları; orman ürünleri işleme makinaları; meşrubat ve gıda sanayii makina ve cihazları; tekstil trikotaj ve konfeksiyon makinaları; plastik ve lastik işleme makinaları, kaynak makinaları ve ekipmanları, madencilik ve sondaj işlerinde kullanılan makina ve teçhizat, makinalı atelye aletleri hava ve diğer kompresörleri; sanayi ve vantilasyon cihazları; sanayi tipi soğuk hava makina ve cihazları; klima cihazları; sıvıların tasfiyesi için filtre ve filtre elemanları; çeşitli erğitme ocakları; çeşitli sanayi fırınları; tevzi tertibatlı tulumbalar; gemi güverte makinaları; petrol ve kimya sanayi için işleme ve depolama tesisleri; sanayi elevatörleri; su tasfiye cihazları, klorlama cihazları,

m. Tarım alet ve makinaları sanayii alt sektörü :

Her türlü tarım alet ve makinaları imali

n. Elektronik sanayii alt sektörü :

Elektronik cihazlarda kullanılan devre elemanları, endüstriyel cihazlar, sinyalizasyon ve telekomunikasyon cihazları imali.

o. Elektrik makina ve gereçleri sanayii alt sektörü :

Aliminyum enerji nakil hattı kabloları, nakil vasıtaları elektrik donanımı aksamı; güç transformatörleri; jeneratörler; 30 B.G. den büyük

elektrik motorları; doğru akım makinaları; alçak ve yüksek gerilim şalt cihazları; elektromekanik cihazlar ve elektrikli el aletleri, 30 Kv ve daha yüksek gerilimli kablolar; ihracata dönük iç tesisat ve aydınlatma malzemeleri; ihracata dönük pil ve akümülâtörler; her çeşit ölçü ve kontrol cihazları; ihracata dönük her türlü kablo imali.

p. *Çimento sanayii alt sektörü :*

İhracata dönük çimento fabrikaları

Dökme ve karma çimento satış tesisleri

r. *Basım sanayii alt sektörü :*

Yaldızlı kâğıt alüminyum, teneke, selofan ve plastik malzeme üzerine baskı yapan tesisler.

Okul devresi eğitim yayınları (Millî Eğitim Bakanlığının görüşü alınmak şartı ile) elektronik makinalar için özel formüller basma, klişe atelyeleri, reprodüksiyon aletleri, ihracata yönelmek şartı ile baskı kalitesini ve kapasitesini yükseltici yatırımlar.

s. *Plastik işleme sanayii alt sektörü :*

Türkiye'de imaline henüz başlanmamış veya yeterli ölçüde imal edilmeyen ve yeni teknoloji kullanacak modern tesisler.

Balık ağı ipliği imalâtı tesisleri :

t. *Pişmiş kilden ve çimentodan gereçler sanayii alt sektörü :*

Asbestli boru,

Enerji nakil hatlarında kullanılan beton direkler, beton traversler, beton boru ve kanalet imalâtı,

Sanayide kullanılan astarlık kum ve ateş tuğlası.

u. *Seramik sanayii alt sektörü :*

Sanayi ve laboratuvar malzemesi, porselen izolâtörler, elektro porselen imali

v. *Ambalaj sanayii alt sektörü :*

Komple ambalajlama tesisleri.

y. *Yapı malzemesi sanayii alt sektörü :*

Yılda tek vardiyada 15 milyon adet delikli tuğla ve 12 milyon adet kiremit 20 milyon adet tuğla - kiremit imal edecek modern tesisler.

En az 30 bin ton/yıl kapasiteli söndürülmüş ve torbalanmış toz kireç imal eden tesisler.

Asbestli çimentodan mamul düz ve oluklu levha imal eden tesisler.

4. ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ :

Soğuk hava donatımlı taşıma araçları.

Transit taşıma hizmetleri;

Ticaret gemileri;

Modern depolama tesisleri

5. TURİZM SEKTÖRÜ :

Turistik tesisler :

6. GENEL ENERJİ SEKTÖRÜ :

20 MVA (Megavoltamper) den büyük santraller; 154 KV (Kilovolt) ve daha yüksek gerilimli enerji nakil hatları ve bu tesislere ait transformasyon istasyonları.

ARAŞTIRMA, MÜHENDİSLİK VE MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ

1. GİRİŞ :

Planların ve programların hazırlanma ve uygulanmalarında, sanayileşmiş ülkelerde kaydedilen teknolojik gelişmelerin izlenmesi, değerlendirilmesi ve yurt şartlarına uydurularak uygulanması, sistematik bir tarzda ele alınması gereken bir konudur. Uygulamaya yönelmiş sınai araştırma, projecilik ve mühendislik hizmetlerinin geliştirilmesi zorunludur. Yatırımların ekonomik esaslara göre gerçekleştirilmesi, yer altı ve yer üstü kaynaklarımızın optimum şekilde değerlendirilmesi ödemeler dengesini en kısa zamanda sağlıyacak sahaların tespiti, uygulamadaki organizasyon problemlerinin çözümü, artan nüfusa istihdam temin edecek rantabl alanların seçimi, önemli alt yapı ve temel projelerin yapılabilirlikleri esaslı bir şekilde yürütülen araştırmalar ve ön çalışmalarla mümkün olabilir. Bu gibi hizmetlerin yerli muhteva nisbetinin artırılması, kalkınmamıza inanmış kuvvetlerin harekete getirilmesini sağlayacağı gibi, maddi yönden de ödemeler dengemize müspet etkiler yapacaktır.

Teknolojik araştırmalar, know-how transferi ve bunların yurt şartlarına uydurulması, laboratuvar çalışmaları, ekonomik yapılabilirlik etüdlerinin hazırlanması, detay projelerin yapımı montaj ve işletme tecrübeleri gibi hizmetleri kapsayan bu sektör sanayileşmiş memleketlerde yüksek önemi haizdir. İstikbalde bu tür hizmetlerin sanayi sektöründen de fazla gelir getirici bir mahiyet kazanacağı muhtemel görülmektedir. Bu sebeplerle ve İkinci Beş Yıllık Plan ilkelerine de uygun olarak bu gibi hizmetlerin gelişmesi kamu kaynaklarından desteklenecektir.

2. DURUM :

İkinci Beş Yıllık Plan döneminden evvel müşavirlik ve mühendislik gücümüz sulama, inşaat ve benzeri alt yapı sahalarında faaliyet göstermekteydi. Bu sahalardaki büyük projelerde olduğu gibi imalât sanayii, enerji, madencilik ve metalurji alanlarında da yabancı mühendislik firmalarından istifade edilmekteydi.

İkinci Beş Yıllık Planın getirdiği Kalkınma Fonu tatbikatı birçok değişiklikler husule getirmiştir. Dikkate değer en önemli husus yerli müşavirlik ve mühendislik hizmetlerinin faaliyet sahalarının klasik alt yapı hizmetlerinden sanayi sektörüne kayması olmuştur. Ortalama firma büyüklükleri artmış, daha önce yabancı firmalara yaptırılan birçok hafif sanayi yapılabilirlik etüdleri ve katî projeleri yerli firmalarca deruhte edilmeye başlanmıştır. Maden aramaları konusunda önemli hamleler kaydedilmiş, ekonomik olarak işletilebilecek asbest, civa, mermer, çinko ve kurşun rezervleri tespit edilmiştir. Bu aramalar için aşağıdaki usul takip edilmektedir.

a. Ümit verici maden sahaları tespit edilir.

b. Saha ruhsat sahiplerinin bir araya geldiği ve Etibank'ın da iştirak ettiği maden şirketinin kurulması sağlanır.

c. Saha ruhsat sahipleri, kurulan maden şirketi ve aramaları yürütecek olan müşavir mühendis firma ile anlaşmalar yapılır. Tesislerin kurulması halinde Kalkınma Fonundan yapılan aramalara harcanan miktarın Devlete geri ödenmesi için şirketle yapılan mukaveleye hüküm konulur.

d. Aramalar sonucu rantabl bir tesisi doyuracak miktarda rezerv bulunması halinde, ocak ve tesis yapılabilirlik etüdleri hazırlanır.

e. Maden şirketi sermayesini artırır ve halka açar.

f. Yatırımın döviz kısmı için dış finansman imkânları araştırılır.

g. Tesisler yatırımda, optimum yerli malzeme kullanacak şekilde projelendirilir.

Bu usuller çerçevesinde İkinci Beş Yıllık Plan döneminde altı ayrı maden aramasına başlanmıştır.

(1) Çinko - Kurşun projesi :

1968 yılının ilk yarısında başlatılan bu proje sonucu Zamantı bölgesinde yılda 40 000 ton çinko, 10 000 ton kurşun ve 125 ton kadmium üretecek tesislere ekonomik olarak yeter miktarda rezerv tespit edilmiştir. Etibank'ın da hissedar bulunduğu Çinko - Kurşun Şirketi (ÇİNKUR) kurulmuş ve sermayesini halka açarak tezyid etmiştir. 1971 yılı içinde dış finansman temini ile kurulabilecek olan tesisler tam kapasiteye eriştiklerinde yılda yaklaşık olarak 270 milyon T.L. karşılığı döviz tasarrufu sağlayacaktır. Toplam arama masrafları tesislerin ekonomik ömrü boyunca elde edilecek döviz gelirlerinin binde beşi mertebesindedir. Ayrıca arama masraflarının karşılığı yüzde 5 faizi ile birlikte Devlete geri ödenecektir. 1971 yılı içinde tesislerin montajına başlanacaktır.

(2) Asbest projesi :

1968 yılının son yarısında başlatılan asbest aramaları İzmir, Bursa, Sıvas, Erzincan ve Hatay bölgelerinde yürütülmüş ve yılda 20 000 ton asbest lif işleyecek tesislere yetecek miktarda rezervler tespit edilmiştir. Etibank'ın da iştirak ettiği asbest şirketi kurulmuş olup 1971 yılı içerisinde şirket, sermaye tezyidine gidecek ve halka açılacaktır. Tesislerin tam kapasite ile istihsale geçmeleri halinde yıllık döviz kazancı 160 milyon T.L. civarında olacak ve arama masraflarının karşılığı 10 yıl içinde yılda % 5 faizle Devlete geri verilecektir. Aramalar halen devam etmekte olup toplam arama masraflarının tesislerden kazanılacak dövizin binde yedisini geçmeyeceği tahmin edilmektedir.

(3) Civa projesi :

1969 senesinin başlarında İzmir ve Uşak bölgelerinde sistematik olarak civa rezervleri aranmasına girişilmiştir. Şimdiye kadar bulunan rezervler ilk etapta yılda 150 ton kapasiteli iki ayrı tesisin 1971 yılı içerisinde üretime başlayacak şekilde kurulmasını mümkün kılmaktadır. 1971 yılında devam edecek araştırmaların neticesinde toplam olarak

Türkiye civa üretimini 1 000 tonun üstüne çıkaracak ilâve tesislerin kurulabilmesi için gerekli rezervlerin bulunacağı ümit edilmektedir. İlk etapta kurulacak tesislerden sağlanacak yıllık 70 milyon T.L. civarındaki döviz gelirinin daha sonraları 250 milyon TL. sına çıkabileceği tahmin edilmektedir. Toplam arama masrafları tesislerin ekonomik ömrü boyunca yurdumuza getireceği dövizin binde dördü nispetindedir. 1971 yılı ortalarında civa istihsaline başlanması beklenmektedir.

(4) Mermer projesi :

1969 yılının ilk ayında başlatılan bu araştırma neticesi Afyon bölgesinde 5,5 milyon metreküp ve Marmara adasında da 850 milyon metreküp mermer rezervi tespit edilmiş bulunmaktadır. Namütenahi addedilebilecek olan bu miktar rezervden toplam olarak yılda 125 bin metreküp civarında mermer işleyecek tesislerin kurulması rantabl görülmektedir. İstihsal edilecek mermerin yüzde 40 ının ihraç edilebilmesi imkân dahilindedir. Etibank'ın iştirak ettiği Mermer Şirketi 1971 yılında sermaye tezyidine gidecek ve tesislerin inşaasına gene bu yıl içerisinde başlanacaktır. Tesislerin tam kapasite çalışması halinde yıllık döviz kazancı 180 milyon T.L. sı kıymetinde olacaktır. Toplam arama masrafları tesislerin ekonomik ömrü boyunca üreteceği miktarın değer olarak binde ikisi nispetindedir. Diğer maden projelerinde de olduğu gibi arama masrafları karşılığı Devlete geri ödenecektir.

(5) Giresun-Ordu Bakır-Çinko-Kurşun Projesi :

1970 yılının ilk ayında başlatılan bu proje ön arama safhasında olup çalışmalar ümit verici niteliktedir. 1971 yılında çalışmalara devam edilecek, sondaj, galeri ve yarma işlemleri bu yıl içerisinde kesifleşecektir.

(6) Sivas-Erzincan Nikel Projesi :

1970 yılının ilk ayında başlatılan bu proje nikel rezervleri bakımından çok ümitli görünen Sivas bölgesini hedef almaktadır. Ön arama safhasında olan bu projeye 1971 yılında hızla devam edilecektir.

Yukarıdaki maden ve metalurji sahası dışında Kalkınma Fonundan desteklenen araştırmaların başlıcaları şunlardır :

(7) Otomotiv sanayii temel ve yan tesisler araştırması :

Bu etüdle montaj sanayiinden imalâta kayacak otomotiv endüstrisinin hangi temel tesislerle desteklenebileceği tespit edilmiş, bu tesislerin kapasiteleri ve yatırım tutarları ortaya çıkarılmıştır. Otomotiv sanayiinin şimdiki durumunu müstakbel gelişmesini ve yönelmesi gereken hedefleri açığa kavuşturan bu çalışma Üçüncü Beş Yıllık Planın hazırlanmasında büyük faydası olacak temel raporlardan biridir.

(8) Demir-Çelik etüdü :

Üçüncü Beş Yıllık Planın hazırlanmasında faydası olacak temel etüdlerden biri de bu araştırmadır. Bu etüdde 1980 yılına kadar çeşitli demir çelik mamullerinin talep projeksiyonları tespit edilmiştir, bu sektörde takip edilecek politikaya esas olacak bütün değerler ortaya çıkarılmış, sektör problemleri açıklığa kavuşturulmuştur. Ortak Pazar cami-

asına girilmesi halinde karşılaşılacak güçlükler belirtilmiş ve bunların izalesi için gerekli tedbirler tavsiye edilmiştir.

(9) Bölgesel gelişme projeleri :

Bölgeler arasında mevcut bulunan gelişmişlik farklarını izale gayesi ile bazı bölgeleri yurt ortalama kalkınma temposundan değişik bir hızla geliştirmek esasına dayanan bu projeler başlıca üç bölge için yapılmıştır : Küçük Menderes, Keban-Elâzığ ve Çukurova. Bu etüdlerde ilgili bölgelerin her yönden potansiyelleri tespit edilmiş ve bunların optimum bir şekilde harekete geçirilmesi için programlar hazırlanmıştır. En son tamamlanan Çukurova bölgesel gelişme projesinin uygulanmasına 1971 yılında başlanacaktır.

(10) Hayvancılığın geliştirilmesi ve ıslahı projesi :

Uygulama ile beraber yürütülen bu proje hayvancılık sahasında önemli reformları getirecek niteliktedir. Hayvancılığın ıslahı, kombinalar, soğuk hava et depoları, konserve paketleme tesisleri üzerinde yapılan bu çalışmalar ve ilgili projelerin tahakkuku ile hayvancılık mevzuundaki ihracatımızın 5 ilâ 6 yıl içerisinde 60 - 70 milyon dolar artış kaydedeceği tahmin edilmektedir.

(11) Yaş meyva ve sebze projesi :

Yakın yıllarda üzerinde durulan ve yurdumuzun ihracat açısından potansiyeli olduğu ortaya çıkan bu projede yaş meyva ve sebze ekili sahaların geliştirilmesinden depolama, paketleme, nakliyat ve pazarlama kademelerinin incelenmesine kadar entegre bir çalışma yapılmaktadır. Etüdlerin ortaya çıkardığı projelerin finansman kaynakları temin edilerek uygulanmaları halinde 5 ilâ 6 sene içerisinde bu daldaki ihracatımızı 100 milyon doların üzerine çıkarmak mümkün olacaktır.

(12) Genel gübre etüdü :

Yurdun önemli sorunlarından biri olan gübre temini bu etüd neticesinde açıklığa kavuşacak, gübre talep projeksiyonları bölgelere göre tespit edilecek, kurulması lüzumlu tesislerin optimum yer ve kapasiteleri modern programlama teknikleri ile ortaya çıkarılacaktır. Üçüncü Beş Yıllık Planının hazırlanmasında büyük faydası olacak bu etüd 1971 yılı içerisinde ikmal edilecektir.

(13) Turizm geliştirme projesi :

Güney Akdeniz Bölgesini hedef alan bu projeye 1969 yılı içerisinde başlanılmıştır.

Yurdumuzda ilk defa büyük çapta ve sistematik olarak ele alınan bu turizm projesi için finansman kaynağı sağlanması ve tesisler tam kapasiteye varması halinde turizm gelirlerinin 390 milyon dolar artacağı tahmin edilmektedir. Büyük yatırımları öngören bu projenin uygulaması Üçüncü ve Dördüncü Beş Yıllık Plan devrelerini kapsayacaktır.

(14) Şehir içi ulaştırma çalışmaları :

Hızlı şehirleşmenin getirdiği sorunlardan biri olan ve bilhassa büyük şehirlerimizde tesirini belli eden ulaştırma problemi bu çalışmala-

rın konusunu teşkil etmektedir. Bu cümleden olarak İzmir İstikşafi ulaşım etüdü 1970 yılı içerisinde tamamlanmış ve uygulama için ilgili icracı kuruluşlara tevdi edilmiştir. Büyük İstanbul Ulaşım Etüdüne esas teşkil edecek ön çalışmalara 1970 yılı içerisinde başlanılmış olup, çalışmalar 1971 yılı ilk yarısında tamamlanacaktır.

(15) Genel petrol etüdü :

Bu çalışmada gerek enerji kaynağı ve gerekse birçok sanayilerin ham maddesi olarak geniş ölçüde tüketilen petrol ve petrol ürünlerinin talep tahminleri yapılmış, bu talebi karşılayacak rafinerilerin optimum kapasiteleri ve yerleri modern programlama teknikleri ile tespit edilmiştir. Ayrıca rafineriler ve depolama tesislerini birbirine bağlayacak olan ana boru hattı şebekesi planlaması yapılmıştır. Üçüncü Beş Yıllık Planın hazırlanmasında önemli payı olacak bu etüdün belirli sürelerde revize edilmesi dinamik programlamanın gereklerindendir.

(16) Diğer etüdler :

Yukarıda bahsi geçen araştırmalar dışında gıda sanayii, cam sanayii, Sümerbank Stok Kontrol Projesi ve Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği (RCD) Anlaşması gereğince Türkiye'nin uhdesine düşen çeşitli müşterek projeleri ve kalkınma fonu prensipleri dahilinde yürütülen diğer küçük projeler yapılmıştır.

3. *PROGRAM YILINDA BEKLENEN GELİŞMELER :*

1970 yılında hazırlık çalışmaları tamamlanmış bulunan perlit, kaolen arama programları 1971 yılında tatbikata konacaktır. Aynı şekilde hazırlık çalışmaları ikmal edilmiş bulunan kalıp ve iskele etüdü ile Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği (RCD) memleketlerinde kömür etüdü 1971 yılında yürütülmeye başlanacaktır.

1971 yılında fosfat, asfaltit ve demir konularında aramalara başlanacağı tahmin edilmektedir. Önemli sektörlerdeki tip tesislerin yerli imkânlarla yapılabilirlikleri konusundaki araştırmalara da bu program yılı içerisinde girişilecektir. Üçüncü Beş Yıllık Planın hazırlanmasında lüzumlu bulunan bilginin derlenmesi için yapılacak araştırmalara önemle yer verilecektir.

4. *MÜSTAKBEL GELİŞMELER :*

Henüz gelişme safhasında bulunan yerli mühendislik ve müşavirlik hizmetlerinin kısa zamanda önemli hamleler yapması gerekmektedir. Bunun için de mevcut firmaların kadrolarını genişletmeleri ve ihtiyaç duyulan alanlarda yeni firmaların kurulması bir zaruret olarak ortaya çıkmaktadır. Bahis konusu hizmetlerin azami ölçüde yerli mühendislik ve müşavirlik imkânlarıyla karşılanabilmesi yurt ekonomisinin geleceği bakımından büyük önem arzetmektedir.

Mühendislik ve müşavirlik hizmetlerinin geliştirilmesinde karşılaşılan ve önumüzdeki yıllarda da problem olabilecek güçlükleri iki ana grubta toplamak mümkündür :

a. Mevzuat problemleri : Bunlar daha ziyade araştırma, müşavir ve mühendislik hizmetlerinin uzamasına sebep olan hususlardır. Bu hizmetlerin mevzuat güçlükleri dolayısıyla, zamanında yapılamaması araştırmalarla ilgili projelerin tahakkukunu geciktirmekte veya imkânsız hale getirmekte bu yüzden de Plan ve Program hükümlerinin uygulanması aksamaktadır. Dolayısıyla araştırma süresinde gecikmeye sebebiyet veren mevzuat problemlerinin bir an önce ortadan kaldırılması gerekmektedir.

933 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra müşavirlik, mühendislik ve projecilik hizmetleri 2490 sayılı Kanun kapsamından çıkarılmak suretiyle bu hususta önemli sayılacak bir adım atılmıştır. Bahis konusu hizmet esaslarını düzenlemek üzere çıkarılan 7/117 sayılı Kararname de mevzuatın olumlu ve belirli bir istikamete yöneltilmesinde yararlı olmuştur. Mevzuattaki bu reformu bir kademe daha ileri götürmek bakımından, Devlet Planlama Teşkilâtının 340 sayılı Kanuna göre yaptıracağı araştırma, müşavirlik ve mühendislik hizmetleri, Kalkınma Plan ve programlarının hazırlanmasında aciliyet kesbeden ve 40 adam aya kadar ihtiyacı olan araştırma, müşavir ve mühendislik hizmetleri müstesna tutulmak üzere genellikle 7/117 sayılı Kararname hükümlerine uyularak yaptırılacaktır.

b. Yapısal güçlükler : Yakın zamana kadar umumiyetle bir kaç kişiden teşekkül eden mühendislik ve müşavirlik firmalarının yapabildiği hizmetler kısıtlı olmuştur. Çeşitli konularda tecrübe sahibi olan firmaların birleşerek geniş ihtisas kadroları halinde faaliyet göstermeleri zorunludur.

Araştırma, mühendislik ve müşavirlik hizmetlerinin yerli imkânlarla karşılanması yurdun iki önemli sorununa katkıda bulunacaktır :

(1) Yüksek tahsilli veya tekniker seviyesinde öğrenim görmüş olanlar için yeni istihdam alanları açılmakta, bunların kısa zamanda mesleki bilgilerini artırmaları ve tecrübe kazanmaları sağlanmaktadır. Yerli mühendislik ve müşavirlik firmalarının gelişmesiyle yurt dışında bulunan teknik elemanların kısmen de olsa memleketimize dönmeleri sağlanacağı gibi yüksek seviyeli teknik elemanlarımızın çalışmak üzere yabancı memleketlere göç etmeleri de aspeten önlenmiş olacaktır.

(2) Hizmet ithalâtının ikamesiyle ödemeler dengesinin görünmeyen kalemlerinde düzelme olacaktır.

(3) Teknik yönden dışarıya bağlılığımız azalacak, böylece plan ve programların öngördüğü projelerin gerçekleştirilmesinde meydana gelen güçlüklerin daha kolaylıkla kontrol altına alınması mümkün olacaktır.

Türkiye'nin hızla sanayileşmek zorunda olması, sınai araştırmalara öncelik verilmesini gerektirmektedir. Mühendislik ve müşavirlik hizmetlerinin de bu istikamete yöneltilmesi sanayileşmenin tabii bir icabı olarak ortaya çıkmaktadır. Mühendislik ve müşavirlik gücünün sanayi projeleri yapacak ve tesis kurabilecek bir seviyeye yükseltilmesi keyfiyeti önümüzdeki yıllarda devamlı olarak önem kazanacaktır.

Araştırma, müşavirlik ve mühendislik hizmetleri bir taraftan yurt içi ihtiyaçlarına büyük ölçüde cevap verebilecek bir seviyeye yükselti-

lirken diğer taraftan yakın zamanda Orta Doğu'nun az gelişmiş ülkelerine de bu hizmetlerin götürülmesi için çaba sarfedilecektir.

5. İLKELER :

1971 yılı içerisinde Kalkınma ve İhracatı Geliştirme Fonlarından yapılacak harcamalarla yürütülecek araştırmaların öncelikle aşağıdaki konular kapsamına girmesi öngörülmektedir.

a. Ödemeler dengesinin sağlanması için önemli ihracat ve ithal ikâmesi ile ilgili sahalar,

b. Sanayileşmeyi hızlandırıcı faktörlerin tesbiti ve bunların harekete geçirilmesi,

c. Tabii kaynakların optimum olarak değerlendirilmesi,

d. Bölgeler arası gelişmişlik farklarının izalesi,

e. Temel endüstri projelerini tamamlayıcı vasıftaki alt yapı yatırımları,

f. İstihdam artırıcı rantabl sahaların tespiti,

g. Ulaştırma ve düzgün şehirleşme sorunları.

6. TEDBİRLER :

a. Kalkınma ile ilgili sınai araştırmalar, laboratuvar çalışmaları, teknoloji adaptasyon ve geliştirme çalışmaları Devlet Planlama Merkez Teşkilâtının müspet mütalâası ile Kalkınma Fonundan desteklenecektir.

b. Elektronik bilgi işlem makinalarının (Kompüter) alımı veya kiralanması Devlet Planlama Merkez Teşkilâtının olumlu mütalâasına tabi olacaktır.

1971 YILI PROGRAMININ UYGULAMA DÜZENİ VE İZLENMESİ

1. GENEL AÇIKLAMA :

Planda tayin ve tespit edilen amaç ve hedeflere ulaşılması, bir yandan yıllık programların bu hedeflere ve yurt gerçeklerine uygun olarak hazırlanmasına, diğer yönden yıllık programların zamanında ve eksiksiz uygulanmasına bağlıdır.

Program kararlarının tutarlı ve gerçekçi olabilmesi için iktisadi ve sosyal gelişmelere özellikle yıllık program uygulamalarının kaydettiği bilgilere dayanmasının zaruri olduğu açıktır.

Bu zaruret, uygulama sonuçlarının en seri metot ve tekniklerle izlenmesini, ölçülmesini ve değerlendirilmesini şart kılar.

Böylece gerekli mali, hukuki ve idari tedbirlerin yeniden gözden geçirilmesi, gerekiyorsa yeni tedbirlerin alınması veya mevcut tedbirlerin geliştirilmesi sağlanabilir. Plan ve Programlarda öngörülen mal ve hizmet üretim hedeflerine ulaşmak da, ancak bu üretimleri sağlamak amacı ile yatırım programlarına alınan projelerin zamanında gerçekleştirilmesi ile mümkündür. Bu projelerin mal ve hizmet üretimini öngörülen maliyet ve sürede sağlamaları ise, ekonomik ve sosyal yapının özelliğine göre diğer bazı projelerin de zamanında tamamlanmalarını gerektirebilir.

Bu sebeplerdir ki, planlı kalkınmada izleme, ölçme ve değerlendirmenin zamanında yapılmasının büyük bir önem ve ağırlığı vardır.

Program uygulamasının izleme ve değerlendirilmesinde, 1969 yılından itibaren önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Kamu sektörü yatırım uygulamasının merkezi bir sistemde elektronik kayıt makinaları ile tespiti ve değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir. Özel önemi haiz projeler için aylık izleme raporlarına ve yerinde gözlemlere dayanan bir sistem kurulmuştur. Programın mali ve hukuki tedbirlerinin hazırlanmasında icracı kuruluşların ilgi ve katkıları artırılmış, tedbir uygulama ve izlenmesinde yenilikler getirilmiştir. Özel yatırım ve üretim faaliyetlerinin daha kısa dönemde sıhhatle izlenebilmesi için sarfedilen gayretler yoğunlaştırılmış; üretim ve tüketimleri izlenen malların kapsamı genişletilirken, imalât sanayiinde kısa dönemdeki üretim değişmelerini yansıtmak üzere endeksler hazırlanmasına girişilmiştir. Devlet Planlama Teşkilâtınca Plan ve Program hazırlıkları için gerekli olan bilgi kaynakları ve bilgi akım düzeni araştırılmıştır.

Yıllık programların zamanında ve eksiksiz uygulanmasının en önemli gereklerinden biri, kamu kuruluşlarının müessiriyetinin artırılmasıdır. İdarenin, hizmet kesimlerinde ve üretim alanlarında müessiriyetini artırabilmesi için kamu kuruluşlarının yeniden düzenlenmesi fa-

aliyetleri Plan dönemi boyunca sürekli olarak yürütülmüş; bazı yeniden düzenleme projeleri sonuçlandırılmış, kamu iktisadi teşebbüsleri için tek düzen muhasebe sistemi ile standart tedarik ve ikmal usullerine geçişin esasları tespit edilmiştir. Kamu kuruluşlarının Plan ve Program faaliyetlerine daha etkili bir şekilde katılmasını ve Plan disiplininin kamu idaresinde yerleşmesini sağlamak üzere, kamu kuruluşlarının Planlama Araştırma ve Koordinasyon birimleri müesseseleştirilmiştir.

1971 Program Yılı çalışmalarına ait uygulama düzeninin genel çerçevesi ile uygulamanın izlenmesi ve değerlendirilmesi esasları, yukarıda izah edilen ve uygulama alanına sokulmuş bulunan tedbirlerin daha geliştirilmesi ve bunlara yenilerinin eklenmesi suretiyle aşağıda muhtelif bölümler altında ayrı ayrı tespit edilmiştir.

İcracı kuruluşlar bu uygulama düzeni içinde hareket ederek Program Yılı hedeflerinin tam ve eksiksiz olarak zamanında gerçekleşmesiyle ilgili bütün tedbirleri alıp uygulayacaklardır.

II. PROGRAMLAMANIN GENEL İLKELERİ :

1. Yıllık Programların hazırlanmasında ilkeler :

a. YILLIK PROGRAMLARIN HAZIRLANMA SEBEPLERİ :

(1) Planın, kalkınma faaliyetlerinin tabii sonucu olarak değişen ekonomik ve sosyal şartlara uyabilmesi;

(2) Uygulamada meydana gelecek darboğazların giderilmesi;

(3) Yeni gelişme fırsatlarının değerlendirilebilmesi;

(4) Uygulamadaki geri kalmaları ve aksaklıkları düzeltici tedbirlerin zamanında alınabilmesi;

(5) Çelişen kısa ve uzun vadeli amaçlar arasındaki tercihler;

(6) Planda gelişme hedef ve yönünü genel olarak ortaya koyan direktiflerin, uygulama sahasına konabilmesi;

(7) Planda belirtilmeyen daha ayrıntılı konulara ve ihtiyaçlara yer verilmesi;

(8) Planın, uygulamanın seyrine paralel olarak geliştirilmesi;

(9) Kaynaklara ve önceliklere göre gerekli tahsislerin yapılması.

Böylece yıllık programlar ile başlangıç varsayımlarını düzeltmek, tahminlerdeki yanılmaları gidermek ve yeni verilere göre hedeflere ulaşmak, gelişen ekonomik şartlara göre İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında gerekli ayarlamaları yapmak mümkün olacaktır.

b. YILLIK YATIRIM PROGRAMLARININ HAZIRLANMA ŞEKLİ :

(1) Yıllık Yatırım Programları İkinci Beş Yıllık Plan dönemine ait ilke, hedef ve politikalara uygun olarak hazırlanacaktır.

(2) Yıllık programlardaki projelerin ve tedbirlerin uygulama sonuçlarının zamanında izlenip değerlendirilebilmesi için birer detaylı iş

programlarına dayalı olarak icra edilmeleri zaruridir. Bu detaylı termin ve iş programları ilerde izah edilmiştir. (3 d ye bakınız)

2. *Kuruluşların yatırım programlarının hazırlanmasında ilkeler :*

a. Kuruluşlar, gerek yıllık ve gerekse uzun vadeli yatırım programlarını genel esaslar bölümleri ile belirtilen prensiplere göre düzenliyeceklerdir.

b. Yıllık programlarda yer almış ve devam eden projelerin maliyet ve süreleri yatırımcı kuruluşlarca devamlı olarak gözden geçirilecektir. Bu işlem yapılırken yeni programlama tekniklerinden faydalanılacaktır. Yapılan analizlerin sonunda projeler için elde edilecek yeni maliyet ve tamamlanma süreleri Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettirilecektir. Mevcut imkânlar gözönünde tutularak, gerektiği takdirde, projelerin maliyet ve tamamlanma sürelerindeki revizyonlar Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından yıllık programların tespitinde uygulanan usule göre yapılacaktır.

c. Projelerin tamamlanmaları ve nihai hedefleri olan mal ve hizmet üretimini sağlamaları ise ekonomik yapının özelliğine göre diğer bazı projelerin de zamanında tamamlanmalarını gerektirir. Birbirleriyle bağlantılı olan bu projeler arasında programlama safhasında koordinasyon Devlet Pindama Teşkilâtınca sağlanacaktır.

3. *Kuruluşların program hazırlığı sırasında alacağı tedbirler :*

a. *UZUN VADELİ YATIRIM PROGRAMLARININ HAZIRLANMASI :*

(1) Yatırımcı kuruluşlar uzun vadeli yatırım programlarını 1972 - 1976 yılları arasındaki Beş Yıllık süreyi muhafaza ederek, geçen uygulama dönemlerinden alınan sonuçların ışığı altında yeniden hazırlayacaklardır.

(2) Uzun vadeli yatırım programlarına öncelikle devam eden sonra da uzun vadeli program süresi içinde ele alınması teklif edilecek olan projeler alınacaktır. Ayrıca her yıl projenin ileriki yıllara sirayet eden yatırım dilimleri de belirtilecektir. Ayrıca emanet hizmetlerindeki mali işçilik + malzeme + akaryakıt olarak ayrı ayrı gösterilecektir.

(3) İlgili kuruluşlar yeniden hazırladıkları uzun vadeli yatırım programlarını en geç 30 Haziran 1971 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettireceklerdir.

b. *TEDBİR PROGRAMLARININ HAZIRLANMASI :*

Plan uygulamasında kolaylık sağlamak ve Planı uygulayan kuruluşların Planın yapılmasına geniş ölçüde katkıda bulunmaları amacıyla, kuruluşlar 1972 Yılı Programında yer almasını istedikleri tedbirleri, gerekçeleri ile birlikte, en geç 30 Haziran 1971 tarihine kadar yatırım teklifleri ile birlikte Devlet Planlama Teşkilâtına göndereceklerdir.

c. *YILLIK YATIRIM PROGRAMLARININ HAZIRLANMASI :*

(1) Yatırım projeleri :

(a) Yatırımcı kuruluşlar sektörler ve projeler itibariyle düzenleyecekleri beş yıllık uzun vadeli yatırım programlarına yıllık dilimler halinde değerlendirecekler ve özellikle 1972 dilimine teklif edilen projelerin ön proje formları o yılın programının hazırlanmasına esas olacak detayda olacaktır.

(b) Devam eden her proje için ayrı ayrı olmak üzere:

— Prope numarası

— Proje adı

— Proje yeri

— Proje karakteristiği

— Proje başlama ve bitiş tarihleri

— Proje maliyeti (Dış ve toplam olarak)

— 1971 yılı sonuna kadar yapılacak muhtemel harcama (Dış toplam olarak)

— 1972 yılı için gerekli ödenek tutarı (Dış toplam olarak)

— Projenin 1971 ve 1972 yılları sonunda ayrı ayrı ulaşacağı fizikî uygulama kademesi

— Projenin bitiş yılına kadar yıllık yatırım dilimleri gösterilecektir.

(c) Programa alınması teklif edilen yeni projeler için ön proje formuna ekli olarak ön proje formunun hazırlanmasına esas olan temel veriler, araştırma ve etütler de Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettirilecektir.

(d) Yatırımcı kuruluşlar 1971 yılı sonuna kadar tamamlanacak projeler ilk programa alındığı haliyle mukayese ederek ne miktarda kapasite sağlayacağını ve bu kapasite ile ne miktarda mal ve hizmet üreteceklerini belirteceklerdir.

(2) YILLIK PROGRAMLARIN HAZIRLANMASINDA ZAMANLAMA :

(a) Yatırımcı kuruluşlar 1972 için hazırladıkları Yıllık Yatırım Programlarını «Yatırım Projeleri» bölümünde sayılanların hepsini derleyerek en geç 30 Haziran 1971 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına göndereceklerdir. İlgili Bakanlıklar gerekli görürler ise görüşlerini en geç 15 Temmuz 1971 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına ileteceklerdir.

(b) Yatırımları Bayındırlık Bakanlığınca yürütülen kuruluşların Yıllık Programlarının hazırlanmasında aşağıdaki usullere uyulacaktır.

(i) Yeni bir iş programa alınacaksa önceden ilgili kuruluş ve Bayındırlık Bakanlığı müştereken «İhtiyaç Programları» hazırlar. Bu ihtiyaç programı esas alınarak Bayındırlık Bakanlığınca istimlâk bedeli ve tesis maliyeti hesap edilir. İlgili kuruluşlar bu hesaplara dayanarak tanzim edecekleri ön proje formları ve eklerini en geç 30 Haziran 1971

tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettireceklerdir. Bayındırlık Bakanlığı yetkilileri söz konusu işlerle ilgili olarak Devlet Planlama Teşkilâtında düzenlenecek toplantılara katılacaklardır. Yeni işlerle ilgili program öncesi çalışmalara en geç 1971 yılı başında başlanacaktır.

(ii) Proje maliyeti 1 milyon liranın üzerinde olan veya özel olarak proje çalışmalarını gerektiren yeni işlerin 1973 Yılı Program çalışmalarına 1971 yılı başında başlanacaktır. Bu projelere ait ihtiyaç programlarının hazırlanması, tesis maliyetinin hesaplanması, arsa temini ve proje değerlendirilmesi çalışmalarında aşağıda belirtilen zamanlama uygulanacaktır.

(ii—a) İlgili kuruluşlar Mart 1971 tarihine kadar ihtiyaç programlarını Bayındırlık Bakanlığına intikal ettireceklerdir. Müteakip iki ay içinde ihtiyaç programı ilgili kuruluş ve Bayındırlık Bakanlığınca Devlet Planlama Teşkilâtının müspet mütalâası alınarak kesinleştirilecektir. Tesisin takribi maliyeti Bayındırlık Bakanlığınca hesaplanacaktır. Tesislerin takribi maliyetleriyle projeler Devlet Planlama Teşkilâtına müspet mütalâa alınmak üzere intikal ettirilir. En geç 1971 Ekim ayına kadar ilgili kuruluş ve Bayındırlık Bakanlığınca müştereken arsa temin edilerek seçilen arsanın teknik yönden değerlendirilmesi yapılacaktır. Seçilecek arsaların ilerde teknik ve hukuki sorun çıkarılmamasına azami titizlik gösterilecektir.

(ii—b) Arsaların kamulaştırılması ve satın alınması için gerekli ödeneklere 1971 yılı bütçe tekliflerinde yer verilecektir. Yıl sonuna kadar kamulaştırma hazırlıkları tamamlanacaktır. Arsası temin edilmemiş projelerin programa alınması teklif edilmeyecektir.

(ii—c) Yapılmış çalışmalara dayanılarak hazırlanan ön proje formu ve ekleri 1973 Yılı Programına dahil edilmesi teklifi ile 30 Haziran 1972 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettirilecektir.

(ii—d) 1972 yılı içinde projelendirme ve ihale dosyası hazırlıkları ikmal edilerek uygulamaya 1973 mali yılı başında başlanacaktır.

(iii) Geçen yıllardan devam eden işlerin programları Bayındırlık Bakanlığınca yapılarak ilgili kuruluşla Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettirilecektir.

(3) İş Programları Esasları :

Uygulayıcı kuruluşlar, 1971 Yılı Programını projeler seviyesinde ve projelerdeki önemli kademeleri gözönünde tutacak şekilde iş programları yaparak uygulayacaklardır. Bu iş programları bir taraftan projelerin teknik uygulamasını, diğer taraftan İcra Planındaki tedbirleri içine alacaktır. İş programları işde verimliliği sağlamak ve yıl içinde ortaya çıkması muhtemel darboğazların tesirlerinden program uygulamasını kurtarmak amacını sağlayacak özellik ve mahiyette olacaktır. Uygulamacı kuruluşlar bunu sağlamak amacıyla aşağıdaki hususlara riayet etmeye mecburdurlar.

(a) Personel, malzeme, makina ve teçhizat ödenek ve zaman imkânlarını en geniş şekilde birbiri ile tutarlı ve koordineli olarak her proje için ayrı ayrı düzenliyeceklerdir.

(b) Uygulayıcı kuruluşlar finansman ihtiyaçlarının mevcut mali imkânlarla proje uygulaması aksatılmadan karşılanması için aylık dilimler halinde yıllık harcama planlarını yapacaklardır.

(c) Kuruluş nakit imkânlarını gözönünde tutarak satın alma ve teknik personel giderleri ile benzeri harcamalarını belirli termin programlarına bağlayacaktır.

(d) İş programlarının düzenlenmesinde birbirleriyle sıkı ilişkili işlerin aksamamasına dikkat edilecek ve ilişkiler iş programı üzerinde gösterilecektir.

(e) Kuruluşlar hazırlayacakları iş programlarının aksamadan uygulanması için kendi bünyeleri içinde gerekli görülen idari ve teknik tedbirleri alacak ve yürüteceklerdir. Problem teşkilât bünyesinde halledilmediği takdirde Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettirilecektir.

(f) 1970 yılı İcra Planında yer alan tedbirlerin gerçekleştirilmeleri ile sorumlu bulunan kamu kuruluşları her tedbir için 1969 Yılı Programı döneminde Devlet Planlama Teşkilâtınca geliştirilen örneğe uyan birer çalışma programı hazırlayacaklar ve kendilerine verilmiş olan bu görevi ne şekilde ve hangi müddetler içinde yapacaklarını ve bu konuda aldıkları tedbirleri bu çalışma programında göstereceklerdir.

(g) Bakanlık Araştırma-Planlama ve Koordinasyon birimleri kendi bünyelerindeki kuruluş yatırımlarının iş ve finansman programlarını toplu olarak hazırlayacaklar ve program yılı içinde bu programlarını izleyeceklerdir.

İş ve finansman programalrını programın neşrinden 1 ay sonra izleme raporlarını ise dönem sonunu takip eden bir ay içinde Devlet Planlama Teşkilâtına göndereceklerdir.

III. UYGULAMANIN GENEL İLKELERİ :

1. Yıllık programlarla uygulama alanına konulacak olan projelerin prensip olarak kapasitelerinin, sürelerinin, maliyetlerinin, üretim kompozisyonlarının ve uygulanacak üretim teknolojilerinin değiştirilmemesi esastır. Ancak ekonomik, teknik ve mali imkânlar elverişli olduğu takdirde rantabilite ve prodüktivite özelikleri zedelenmeden Devlet Planlama Teşkilâtının olumlu mütalâası ile değiştirilebilir.

2. Proje maliyet veya sürelerinde değişiklik gerektiği zaman yapılacak alternatif süre ve alternatif maliyet analizlerinde ekonomik, teknik ve mali veriler yanında Plan ve Yıllık Programlarda o proje için gösterilen diğer hedefler de diğer veriler gibi birer veri olarak alınacak ve bunlar arasındaki tutarlılık sağlanacaktır

3. Program uygulamasının merkezden izlenmesinin amacı, genellikle kaynaklar ve harcamalar arasındaki dengeyi sağlamak, kuruluşlar seviyesinde koordinasyon ve işbirliği ile ilgili meseleleri çözümlemektir. Gerektiği takdirde, önemli görülen projeler çin proje sevyesinde izleme ve koordinasyon görevi Devlet Planlama Teşkilâtınca yürütülecektir.

4. Program uygulamasının iller seviyesinde izlenmesinin amacı, uygulama sırasında ortaya çıkacak problemlerin il kademesindekilerin çözümlenmesini sağlamak, etkili ve verimli bir koordinasyon ve işbirliğini geliştirmektir.

IV. YILLIK PROGRAM UYGULAMASININ İLKELERİ :

1. Genel ilkeler :

a. 1971 Yılı Programında tespit edilmiş olan hedeflere ulaşmak amacıyla program ve eklerinde yer almış bulunan yatırımlar, yeniden düzenleme meseleleri, sektör programları, iktisadi ve sosyal politikalar, tedbirlerin uygulanması ve uygulamanın izlenmesiyle ilgili tedbirler; ilgili kuruluşlarca zamanında ele alınacak ve kuruluşlarca hazırlanan iş programlarına göre yürütülecektir.

b. Yıllık Programlar, bu bölümde belirtilen istisnalar dışında, değişiklik yapılmadan tam olarak uygulanacaktır.

c. Genel ve Katma Bütçeli Daireler, Döner Sermayeli İdareler ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin yatırım bütçelerinde yer alan ödenekler, 1971 Yılı Programında belirtilen projeler için kullanılır. Programa dahil edilmemiş olan projeler için harcama yapılamaz.

d. Programda idame, yenileme ve tamamlama yatırımlarına tahsis olunan ödenekler ancak bu gaye için kullanılacaktır. Bu ödenekler, Devlet Planlama Teşkilâtının müsbet mütalâası alınmadan yeni sabit sermaye yatırımları için veya programda ismen belirtilmeyen ve ö nproje formlarında bütün özellikleri gösterilmeyen sosyal tesis yatırımları için kullanılmayacaktır.

Yenileme ve idame yatırımları, yıl içinde aşınan, eskiyen, yıpranan veya hasar gören tesislerin muhafazası için üretim kapasitesi ve mamul evsafı değiştirilmeden yapılan yatırımlar; tamamlama yatırımları ise darboğazların giderilmesi, eksik kalmış hususların ikmali veya yeni teknoloji kullanılarak tesis kapasitesinin arttırılması, mamul kalitenin düzeltilmesi amacıyla yapılan yatırımlar olarak kabul ve tarif edilmiştir.

e. 1971 Yılı Programında proje adları sayılmadan toplu olarak ödenek verilmiş olan yatırımlar, ilgili kuruluş tarafından 1971 Yılı Programının kabulünü izleyen iki ay içinde bir programa bağlanacak ve kuruluşun bağlı bulunduğu Bakanlığın onayı ile yürürlüğe girecektir.

f. Bakanlıklar ve ilgili kuruluşlar, Bakanlar Kurulunca incelenmesi gerekli ekonomik, mali ve sosyal konulardaki program değişikliği taleplerini Devlet Planlama Teşkilâtına bildirecekler. Devlet Planlama Merkez Teşkilâtı müsbet mütalâa ettiği takdirde Program Kararnamesinde belirtilen istisnalar dışındakileri Yüksek Planlama Kurulu kararıyla Bakanlar Kuruluna intikal ettirilecektir.

g. Yatırım programlarında yapılması gerekli değişiklikler ve programa yapılacak ilâveler, programların kabulünde takip edilen usullere göre yapılacaktır.

2. Proje değişiklikleri ile ilgili işlemler :

a. 1970 Yılı Programında yer alıp da tamamlanacağı düşünülerek 1971 Yılı Programına dahil edilmeyen ve önemli harcama yapılmasına rağmen tamamlanamayan projelerin bitirilmesi esastır. Ancak bu projelerin programa alınması ve bunlar için 1971 yılında harcama yapılması

ilgili kuruluşların detaylı olarak verecekleri esbabı mucibe raporlarına dayalı olarak Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından verilecek müsbet mütalâaya bağlıdır.

b. 1971 Yılı Program Kitabına giren ve proje numarası almış projelerden maliyeti 5 milyon liraya kadar olan projelerin, yeri, karakteristiği, süresi ile ilgili değişiklik veya programdan çıkarılması talepleri Devlet Planlama Teşkilâtınca karara bağlanır.

c. 1971 Yılı Program Kitabına giren ve proje numarası almış projelerden maliyeti 1 milyon liraya kadar olan projelerin, proje karakteristiğinde ve yerinde değişiklik yapılmaksızın maliyetlerinde meydana gelen yüzde 20 ye kadar veya yüzde 20 nin üstünde azami 100 bin liraya kadar olan değişiklikler ilgili kuruluşlarca, kendi bünyeleri içinde kabul edilen usullerin hükümlerine uyularak ve 1 inci derece ita amirinin veya yetkili kıldıklarının onayını müteakip işe başlamak kayıt ve şartiyle önceden ve Devlet Planlama Teşkilâtına bilgi vermek suretiyle yapılır.

Yukarıda belirtilen sınırların dışında programda yer alan bilûmum projelerin maliyetlerinde, çeşitli nedenlerle yüzde 20 ye kadar olan artışlar ile yüzde 20 nin üstünde fakat 1 milyon liraya kadar olan artışlarla ilgili talepler Devlet Planlama Teşkilâtınca karara bağlanır.

d. Genel ve Katma Bütçelerle verilmiş olan yatırım ödenekleri harcaması, Bütçe Kanununda, harcama konusu zikredilmemiş ise, sadece programlarda yer verilmiş olan projeler için yapılır.

e. Yıllık programlara dahil edilmiş olan projelerin programda belirtilmiş harcama dilimleri arasındaki zaruri görülen aktarmalar;

(1) Genel ve Katma Bütçeli Daireler ve Döner Sermayeli İdarelerce, Bütçe Kanunlarında belirtilmiş maddelerin sınırı içinde kalmak ve dairelerin sektörler itibariyle kesim toplamları yatırım ödeneğinin yüzde 10 unu aşmamak kaydıyla;

(2) Kamu iktisadi teşebbüslerince, programlarında o teşekkülün faaliyette bulunduğu sektörler için öngörülen değişiklik, o yılki yatırım ödeneği içinde kalmak ve bu meblâğın yüzde 10 unu aşmamak kaydıyla, önce Devlet Planlama Teşkilâtına, projeler itibariyle bilgi vermek suretiyle, yürürlükteki usul çerçevesi içinde yapılabilir.

Kümülâtif olarak belirtilen nispet ve miktarı aşan aktarmalar için Devlet Planlama Teşkilâtının mütalâası alınır.

f. Yukarıdaki maddeler gereğince projeler arasında yapılacak aktarmalarda;

(1) Programa dahil edilmemiş olan projeler için harcama yapılamaz.

(2) Yıllık programlarda gösterilmiş olan proje maliyeti aşılamaz;

(3) Ekonomiye ve sosyal yapıya katkısı az olan veya üretimle doğrudan doğruya ilgili olmayan projelere öncelik verilemez.

g. Mahalli idarelerin öz kaynaklarından yaptıkları yatırım programlarındaki değişiklikler bu idarelerin bütçe usullerine tabidir.

h. Her türlü program değişikliklerinin, ek ve revizyon cetvelleriyle Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettirilmesi mecburidir. Bu cetvellerde, yıllık programların eki olarak çıkartılan yatırım cetvellerindeki bilgiler programdaki sırasiyle belirtilir.

ı. Yatırımları Bayındırlık Bakanlığınca yürütülen kuruluşların devam eden işler programlarındaki değişiklikler ve bu değişiklikl[illegible]rle ilgili talepler, bu bölümde belirtilen usullere uyularak, Bayındırlık Bakanlığınca yapılacaktır. Programa uygulama yılı içinde dahil edilmesi düşünülen yeni projeler için yatırım sahibi kuruluşlar, Bayındırlık Bakanlığının tesis maliyeti ve ödenek yönünden vizesini alacaklar ve ön proje formlariyle birlikte taleplerini Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettireceklerdir

j. Proje karakteristiğinde değişikliği öngören taleplere, yeniden tanzim edilmiş ön proje formları eklenecektir.

k. İktisadî Devlet Teşekkülleri 440 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi gereğince yapacakları yatırım projelerini, projelerin karakteristiği, süresi, yeri, maliyeti ve harcama programlarını belirterek Devlet Planlama Teşkilâtına bildirecekler ve üçer aylık devre raporları ile ilerleme durumu hakkında bilgi vereceklerdir.

3. Finansman programında yapılacak değişiklikle ilgili işlemler :

a. Kamu sektörü yatırımlarının finansmanı, Genel ve Katma Bütçeli Daireler, Döner Sermayeli İdareler ve Mahallî İdarelerin kendi bütçeleriyle; İktisadî Devlet Teşekküllerinde kuruluşların öncelikle öz kaynakları ve bu yetmediği takdirde Genel Bütçede transferi öngörülen ödenekler ve kredilerle karşılanacaktır.

b. Hazinece karşılanması gereken yatırım ödenekleri dağılımının, kuruluşlarca hazırlanacak iş programlarına uygun harcama planlarına göre ayarlanması için geerkli tedbirler Maliye Bakanlığınca zamanında alınacaktır

c. Genel ve katma bütçeli dairelerin yatırım ve gelişme harcamalarında değişiklik yapılması ilgili kanunlar hükümlerine tabidir. Ancak, yatırım harcamaları ile ilgili olarak bölümler arasında aktarma yapılmasına, ek veya olağanüstü ödenek verilmesiyle ilgili kanun tasarılarının hazırlanmasından evvel, yatırımcı dairece, Planlama Merkez Teşkilâtının müspet mütalaası alındıktan sonra Maliye Bakanlığına müracaat olunur.

d. İşletme seyri ve yatırım harcamalarındaki gelişme sebebiyle İktisadî Devlet Teşekkülleri finansman programında yapılması zarurî değişiklikler, programın hazırlanmasındaki usullere göre, incelenir ve karara bağlanır.

Finansman programlarında değişiklik yapılmasında İktisadî Devlet Teşekkülleri toplam yatırımlarının azaltılmaması esası gözönünde bulundurulacaktır.

Yukarıda bahsedilen değişiklik sebebiyle doğacak ek finansman ihtiyacı, kuruluşların öz kaynaklarından ve kaynak yaratan kurumların program üzerinde meydana gelecek artışlardan veya yatırımlarını gerçekleştiremeyeceği anlaşılan diğer kuruluşların yatırımlarından sağlanacak tasarruflarla karşılanır.

e. Bir kuruluşa açılan kredinin tamamının, o teşekkülce kullanılamayacağının anlaşılması halinde Devlet Planlama Teşkilâtının mütalaası

alınarak kullanılmayacak olan kısmının başka teşekküllerin yatırım finanmanında kullanılması Maliye Bakanlığınca sağlanır.

f. Kmu iktisadî teşebbüsleri programında öngörülen veya yıl içinde ortaya çıkan iştirak talepleri (Sermaye artırma dahil) ve ortaklık paylarının devri Devlet Planlama Teşkilâtının müspet mütalaası alınarak Maliye Bakanlığınca Yüksek Planlama Kurulu vasıtasiyle Bakanlar Kuruluna intikal ettirilir.

V. YILLIK PROGRAM UYGULAMASININ İZLENMESİ :

1. İzlemenin genel ilkeleri :

a. İzleme Devlet Planlama Teşkilâtınca geliştirilmiş muhtelif izleme raporları voluyle, toplantılar tertipleyerek ve mahallinde tetkik ederek yapılacaktır.

b. Büyük projelerin hazırlanması, uygulanması ve izlenmesinde gerektiğinde müşavirlik firmalarından yararlanılacaktır.

2. İzlemede uygulanacak ilkeler :

a. *MERKEZİ İZLEMEDE :*

(1) Devlet Planlama Teşkilâtınca hazırlanarak kuruluşlara gönderilecek izleme rapor formlarına uygun olarak :

(a) Kamu yatırımlar, projeler, sektörler, kuruluşlar, iller itibariyle, harcama ve uygulama safhaları yönünden,

(b) Tedbirler, kuruluşlar ve sektörler itibariyle, çalışma programına uygunluğu ve uygulama yönünden,

(c) Ekonomiye tesiri önemli olan projeler, safhalar itibariyle harcama ve fizikî gelişmeleri yönünden,

(d) Dış proje kredileri, projeler, kredi veren ve kullanan kuruluşlar itibariyle, kredi anlaşmaları ve kullanılması yönünden,

(e) Mahallî idarelerin öz kaynaklarından yaptıkları yatırımlar sektörler itibariyle harcama yönünden,

izlenecektir.

(2) Yatırımcı ve icracı kuruluşlar, yatırımlarının gerçekleşmesi, önemli projelerdeki gelişmeler, dış proje kredilerinin uygulama durumları konularında tanzim ettikleri raporları zamanında ve eksiksiz olarak aşağıda belirtilen tarihlerde Devlet Planlama Teşkilâtına intikal ettireceklerdir.

(a) Kamu yatırım harcamaları ve tedbirlerin gerçekleşmesiyle ilgili üç aylık dönem raporları;

Bütçeleri takvim yılına tabi kuruluşlar için,

1 Ocak	—	31	Mart
1 Nisan	—	30	Haziran
1 Temmuz	—	30	Eylül
1 Ekim	—	31	Aralık, dönemlerini;

Bütçeleri mali yıla tabi kuruluşlar için,

1 Mart	—	30	Haziran
1 Temmuz	—	30	Eylül
1 Ekim	—	31	Aralık
1 Ocak	—	28	Şubat, dönemlerini içine alacak

ve dönem sonlarını izleyen en geç 15 gün içinde Devlet Planlama Teşkilâtına gönderilmiş olacaktır. Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından tespit edilecek önemli projeler için 3 aylık izleme raporları Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları itibariyle, aylık izleme raporları ise yılın ayları sonu itibariyle kuruluşlarca tanzim edilecek ve en geç müteakip ayları 15 ine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına gönderilecektir.

(b) Dış proje kredileri izleme raporları dış proje kredileri kullanan ve dağıtan kuruluşlarca Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonları itibariyle tanzim edilecek ve müteakip ayın 15 ine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına gönderilecektir.

(c) Mahalli idarelerin öz kaynaklarından yapılan yatırım harcamalariyle ilgili raporları;

1 Mart	—	30	Eylül
1 Ekim	—	28	Şubat, dönemlerini kapsayacak ve dö-

nem sonlarını izleyen en geç 15 gün içinde İçişleri Bakanlığına yollanmış olacaktır. İçişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilâtınca hazırlanan forma uygun olarak gelen bilgileri derleyecek ve dönem sonunu müteakip 1 ay içinde Devlet Planlama Teşkilâtına verecektir.

(3) Uygulayıcı kuruluşlar İkinci Beş Yıllık İcra Programlarındaki esaslara uygun olarak gelişmesinden sorumlu kuruluşlar olarak her şeyden önce denetimi evvelâ kendi bünyeleri içinde gerçekleştireceklerdir. Bunun için kamu kuruluşları kendi bünyeleri içinde gerçekleştireceklerdir. Bunun için kamu kuruluşları kendi bünyelerine uygun bir tarzda aşağıdan yukarıya doğru çalışan bir rapor sisteminin ve bu raporlara istinaden gerekli tedbirlerin alınmasını ve yürütülmesini sağlayacak yukarıdan aşağıya doğru çalışan bir direktif sisteminin kurulmasını sağlayacaktır.

Kamu kuruluşlarınca geliştirilen bu sistem örnekleriyle birlikte en geç Haziran 1961 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilâtına bilgi olarak gönderilecektir.

(4) Devlet Planlama Teşkilâtı, kuruluşlardan gönderilen raporları ve özel sektörden toplanan bilgileri ve çeşitli ekonomik göstergeleri değerlendirerek altı aylık ve Yıllık Uygulama Raporlarını hazırlayacaktır. Yıllık Programda yer alan yatırımlar ve tedbirlerle varılması öngörülen çeşitli hedeflerin uygulama durumu ekonomik ve sosyal yapıda görülen genel gelişmeleri kapsayacak uygulama raporları, altı ve onikinci ayın sonu itibariyle tanzim edilecek ve engeç bu dönemleri takip eden ay başında Yüksek Planlama Kuruluna intikal ettirilecektir. Bu Kurulun tetkikinden sonra uygulama raporları gereği kararlaştırılmak üzere Hükümete sunulacaktır.

(5) Uygulama yılı sonunda, yukarıda belirtilen raporlar, bilgi ve göstergeler değerlendirilerek, Yıllık Programda gösterilen yatırım, üre-

tim, vb. hedeflerin ve tedbirlerin uygulama sonuçlarını ve yıl içinde ekonomide ve sosyal yapıdaki gelişmeleri içine alan yılın uygulama raporu Devlet Planlama Teşkilâtınca tanzim edilerek Yüksek Planlama Kuruluna intikal ettirilecektir. Bu Kurulun tetkikinden sonra rapor Hükümete sunulacaktır.

b. *İL SEVİYESİNDE İZLEME :*

(1) İzleme organları :

(a) İl Koordinasyon kurulu :

İl oKordinasyon Kurulunun Başkanı Validir. Vali yardımcılarından biri, devamlı olarak, İlin bütün Plan ve Koordinasyon işlerini Vali adına düzenlemek ve yürütmek amacı ile «Başkan Yardımcısı» olarak görevlendirilir. Görevlendirme işi malî yılın ilk ayı sonuna kadar tamamlanarak görevlendirilen Vali yardımcısının adı ilde yatırımı bulunan bütün dairelerle birlikte İçişleri Bakanlığına ve Devlet Planlama Teşkilâtına bildirilir. Değişiklik yapıldığı takdirde, yeni görevlendirilen Vali yardımcısının adı belirtilen yerlere, görevlendirmeyi takiben 15 gün içinde duyurulur.

(b) İlçe Koordinasyon Kurulu :

İlçe Koordinasyon Kurulunun Başkanı Kaymakamdır. İlçede yatırımı bulunan kuruluşların ilçedeki temsilcilerinden meydana gelir. İl Koordinasyon Kuruluna tabi olarak ilçe dahilindeki yatırımların zamanında tamamlanmalarını izler. İlçe seviyesinde çözülecek problemlerini halleder. 1971 yılı içinde Devlet Planlama Teşkilâtınca tespit edilecek beş ilçede ilçe kordinasyon kurulları hakkında pilot çalışma yapılacaktır.

(c) İl Koordinasyon Kurulu Sekreterlik Bürosu :

İl Koordinasyon Kurulunun bütün yazışmalarını, ilin Planlama ve Koordinasyon işleriyle ilgili işlemlerini İl Koordinasyon Kurulu Sekreterlik Bürosu hazırlar, düzenler ve yapar. Bu Kurul doğrudan doğruya İl Planlama ve Koordinasyon İşleri Başkan Yardımcısı olan Vali Muavinine bağlıdır. Bu Büronun başında bir «Büro Şefi», yeteri kadar diğer yardımcı personel bulunur. Büro Şefi ve personeli İl Özel İdare imkânlarıyla sağlanır

(2) İl seviyesinde izleme görevleri :

(a) İl Koordinasyon Kurulları Yıllık Programlarda o ilde yapılması kesinleşen projelerin birbirleriyle ahenkli olarak zamanında gerçekleşmelerini sağlamak amacıyla uygulamayı izler.

(b) İlde yatırımı olan merkezi bölge ve il kademesi kuruluşlarından o ildeki yatırımlarına ait çalışma ve iş programlarını alır. Çalışma ve iş programları, yatırımı yürüten daireler tarafından düzenlenerek belirtilen süre içinde İl Koordinasyon Kuruluna gönderilir.

(c) Çalışma ve iş programlarında yer alan yatırımların tesirli ve verimli bir şekilde dönemler itibariyle izlenebilmesi ve gerekli tedbirlerin zamanında alınıp uygulanabilmesi bakımından, İl Koordinasyon Kurulları ilde yatırımları yürüten kuruluşlardan, «İzleme Raporu» nu alırlar. Bu raporlar üzerinden, kuruluşlar ve sektörler itibariyle yatırımların dönem sonlarına göre genel gerçekleşme durumları Sekreterlik Bürosun-

ca tespit edilerek Kurula intikal ettirilir. Genel Değerlendirme, bu sonuçlar üzerinde, Kurulca yapılarak gerekli tedbirler alınır.

(d) İl Koordinasyon Kurulları, il'in ekonomik ve sosyal yapısını inceler, araştırır, bu konudaki isttaistiki ve özel bilgileri toplar, bunun sonunda il'in envanterini düzenler. Bundan sonra ilçeler üzerinden il'in bütün ihtiyaçlarını önem ve önemlik sırasına koymak suretiyle tespit eder. Bu ekonomik ve sosyal ihtiyaçları öncelik sırasına koyarak imkânlarla ölçülü bir yıllık program tasarısı hazırlar, ve mahalli idarelerin kendi öz kaynakları ile gerçekleştirebileceklerini bunların yetkili kurullarına; bunun dışında kalanları yıllık programlara alınabilmesi için, Mart ayı sonuna kadar ilgili merkezi kademe kuruluşlarına gönderir.

(e) İl seviyesindeki yatırımların süresi içinde tamamlanmasını sağlamak amacıyla yatay ve dikey haberleşme, koordinasyon ve işbirliği ile ilgili bütün tedbirleri alır, düzenler, uygular; bu konularda gerektiğinde ilgili merkezi kademe kuruluşlarına tekliflerde bulunur.

(f) Kalkınma Plan ve Programlarının kamu personeline, özel sektöre ve halka tanıtılması, her yıl, yıllık programlarla getirilen yeni uygulama ve izleme düzeni esasları, değişiklikleri ve yeniliklerinin duyurulması ve özellikle bunların Plan uygulamasından sorumlu kamu personeline benimsetilmesi ile ilgili olmak üzere çeşitli eğitim çalışmaları yapar ve toplantılar düzenler. O ilde yapılacak yatırımların tanıtılmasına yatırımlara gerektiği oranda halk katkısının sağlanmasına ve bu katkının artırılmasına ağırlık verir.

(g) İl Koordinasyon Kurulları, İlçe Koordinasyon Kurulları arasında gerekli haberleşme, koordinasyon ve işbirliğinin sağlanmasına yardımcı olur.

(3) İl seviyesinde koordinasyonun sağlanması ve uygulamanın izlenmesiyle ilgili diğer tedbirler :

(a) İl Koordinasyon Kurulları çalışmalarında, çeşitli yatırımcı kuruluş ve daireler arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak esas olacaktır. Ancak, bunu gerçekleştirirken kuruluşların kendi insiyatif ve iş yapma imkânlarını tam olarak kullanmalarına gereken önem ve öncelik verilecektir. Bunun sonucu olarak her dairenin kendi programını zamanında ve eksiksiz olarak gerçekleştirmesi gözönünde bulundurularak iş yapma imkânlarını azaltıcı usullerden kaçınılacaktır.

İl Koordinasyon Kurullarınca, yukarıdaki hususlar saklı kalmak şartiyle, mevcut personel, para ve malzemeden daha çok faydalanma imkânlarının araştırılmasına çalışılacaktır.

(b) İl seviyesindeki izlemenin iktisadi faaliyetin bütününü içine alabilmesi yönünden özel sektördeki gelişmelerin de öğrenilebilmesi için, kurul çalışmalarına, o ilde yatırımı bulunan bütün kamu kuruluşları temsilcilerinden başka gerektiğinde, o ildeki ticaret ve sanayi odası esnaf kooperatifleri birlikleri, Halk ve Ziraat Bankası ile gerekli görülecek diğer dernek ve kuruluşlar temsilcilerinin katılmaları sağlanacaktır. Ancak bu temsilciler, devamlı üye sayılmayacakları kendileri ile ilgili konuların bulunduğu toplantılarda ve çalışmalarda üyelik yapacaklardır.

(c) İl Koordinasyon Kurulları toplantılarına, o ilde yatırımı bulunan dairelerin ve çeşitli kuruluşların tam yetkili temsilcileri katılacaklardır. Bunun sağlanması ile ilgili tedbirler merkezi kademe kuruluşları ile il koordinasyon kurulları başkanı olan valiler tarafından alınacaktır.

(d) İllerdeki yatırımlarına ait «çalışma ve iş programları» ile «İzleme Rapor» larını merkezden düzenleyip göndermekte olan bazı merkezi kademe kuruluşları, bu bilgilerini illerdeki temsilcilikleri vasıtasıyla İl Koordinasyon Kurullarına intikal ettirecekler; özellikle de bu temsilciliklerin, bu formları doldurabilir ve illerdeki yatırımlarını izleyebilir duruma gelmeleri ile ilgili tedbirleri alıp uygulayacaklardır

(e) İl Koordinasyon Kurullarının bilgi toplama, haberleşme, koordinasyon, izleme ve değerlendirme ile ilgili konularda müşterek kıstaslara göre hareket etmeleri konusunda Devlet Planlama Teşkilâtınca yapılan geliştirme çalışmaları pilot iller olarak seçilen Elâzığ, Van, Samsun İzmir ve Zonguldak illerinde yapılacaktır.

Bu çalışmalar Devlet Planlama Teşkilâtı'nın yönetiminde, gerektiğinde Merkezi Hükümet kademesindeki ilgili kuruluşların iştirakiyle :

— Kurulların çalışmalarını yerinde izlemek ve incelemek

— Lüzumlu bilgileri anket, görüşme vesair metod ve imkânlarla sağlamak

suretiyle yapılacaktır.

Çalışma konuları içerisinde asgari olarak İl Koordinasyon Kurullarının:

— Nasıl bilgi toplayacağı, bu bilgileri nasıl değerlendireceği ve kullanacağı,

— Haberleşmede kolaylığı nasıl sağlayacağı,

— Etkin bir koordinasyonu nasıl temin edeceği,

— İzleme ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı,

— Merkezi Hükümet kademesi ile irtibatının ne şekilde kurulacağı,

— Teknik ve büro hizmetlerinin hangi esasa göre yürütüleceği

— Plan ve programların ışığı altında meri mevzuata göre yetki ve sorumluluklarının sınırının ve kapsamının ne olacağı,

girecektir.

Bu çalışmalar 1971 yılı sonuna kadar tamamlanacaktır.

3. *Tedbirlerin izlenmesi :*

a. TEDBİR ÇALIŞMA PROGRAMI FORMLARI :

Uygulayıcı kuruluşlar, 1971 Yılı Programında mevcut her tedbir için ayrı ayrı çalışma programı formlarını, tedbiri gerçekleştirme için yapılacak çalışmaların safhalarını ve bu safhaları hangi tarihler arasında yapabileceklerini gösterecek şekilde düzenleyeceklerdir.

b. TEDBİR TAKİP FORMLARININ HAZIRLANMASI :

Tedbir takip formları, tedbirin gerçekleştirilmesi için yapılan çalışmaları çalışma programı formlarında gösterilmiş olan safhalara ve ta-

rihlere göre, detaylı bilgileri kapsayacak şekilde düzenlenerek, dönem raporları ile birlikte Devlet Planlama Teşkilâtı'na gönderilecektir.

c. TOPLANTILAR YAPMA VE YERİNDE GÖRME SURETİYLE İZLEME :

Tedbirlerin gerçekleşmesi için yapılan çalışmalar, tedbir takip fişi izleme, yerinde toplantılar yapma ve yerinde görme suretiyle de izlenecektir.

VI. UYGULAMADA YATIRIM FAALİYETLERİNİN ORGANİZASYONU :

1. Merkezi idare kuruluşları, program uygulaması ve özellikle yatırımların en verimli bir şekilde süreleri içinde gerçekleştirilebilmesi amacıyla girişilen rasyonel çalışma düzenini sağlayacak çalışmalarını hızlandıracaklardır.

2. Kamu kuruluşlarının, Plan ve Programların hedeflerine ve ilkelerine göre; uzun ve kısa vadeli projeksiyonları ve araştırmaları yapabilecek, proje fikrini geliştirebilecek ve Program uygulamasını başarıyla izleyebilecek teknik bir güce kavuşturulmaları sağlanacaktır.

3. Bakanlık ve İDT ile ilgili araştırma - planlama ve koordinasyon birimlerini kurmamış olanlar 1971 yılı sonuna kadar bu kuruluşlarını tamamlayacaklardır.

Yatırımın uygulanması sırasında tasarruf ve merkezi sıkıet prensibi esas olacaktır. Daireler dağıtılmadan ve yayılmadan süratle netice alınmasına çalışılacaktır. Bunun yanı sıra kuruluşlar mali ve teknik imkân ve kuvvetlerini yıllık programlarda belirtilenlere öncelik verilmek suretiyle belirli hizmetlere tahsis edecek, hizmetleri daha ucuza maletme imkânlarını araştıracak, bu suretle işte tasarruf prensibini öncelikle uygulayacaklardır.

4. Her türlü teknolojik gelişmeler yatırımcı kuruluşlar tarafından dikkat ve itina ile takip edilecektir. Memleket bünyesine uygun teknolojilerin süratle iş sahasına konulmasına çalışılacaktır.

5. Maliyeti 25 milyonun üzerindeki projelerin yerinin seçimine ait çalışmalar ilgili kuruluşlarla birlikte Devlet Planlama Teşkilâtı'nca yapılacak, kesin karar Yüksek Planlama Kurulunca verilecektir.

6. Program uygulamasında öngörülen hedeflere ulaşılabilmesi için Devlet Planlama Teşkilâtı Koordinatörlüğünde gerektiğinde çalışma grupları kurulacaktır. Bu gruplarca bir taraftan yatırımların takip edilmesi, diğer taraftan yeni kaynakların ortaya çıkarılması araştırmaları, stok seviyelerinin ayarlanması gibi konulardaki tıkanıklıklar yapılacak işbirliğiyle süratle giderilecektir.

7. Kamu kuruluşlarının elinde bulunan makina parklarından azami randıman alabilmek ve bu makinaların aynı işletme esasları dahilinde çalıştırılmalarını sağlamak amacıyla Devlet Planlama Teşkilâtı Koordinatörlüğünde geliştirilmiş olan sistemin ilgili kuruluşlarca uygulamasına devam olunacaktır.

8. 1969 Yılı Programıyla bina yatırımları Bayındırlık Bakanlığına devredilmiş bulunan Milli Eğitim Bakanlığının İlkokulları ve Teknik Öğretim Yapıları, Dışişleri Bakanlığının yurtiçi ve yurt dışı binaları, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü ile Kredi, Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü ve Tekel Genel Müdürlüğünün yapıları konusunda 1969 ve 1970 yıllarında yapılan uygulama ve alınan tedbirlere aynen devam edilecektir.

9. Mahalli idarelerin öz kaynaklarından yapılan yatırım harcamaları İçişleri Bakanlığınca daha etkin olarak ve mahalli idare yetkililerinin eğitimi dikkate alınarak yapılacaktır.

VII. KOORDİNASYON HİZMETLERİ :

1. Genel ilkeler :

a. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının dördüncü dilimini teşkil eden 1971 yılı Programının tespit edilen hedef ve ilkelerine ulaşabilmesi için, ilgili daire ve kuruluşlarca devamlı, verimli ve tesirli koordinasyon ve işbirliği sağlanacaktır.

b. Genel olarak koordinasyon hizmetlerinin tesirli bir şekilde yapılabilmesi için aşağıda gösterilen esaslara riayet edilecektir.

(1)İdarede verimi artırmak üzere Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından geliştirilen koordinasyon metod ve sistemleri uygulama alanına intikal ettirilecektir. Ortaya çıkan aksaklıklar ilgili kuruluşlar tarafından Devlet Planlama Teşkilâtına bildirilerek metod ve sistemin memleket gerçeklerine uygun hale getirilmesi temin edilecektir.

(2) Türk ekonomisi yönünden önem arzeden ve aşağıda isimleri yazılı projeler, Plan hedeflerine ulaştırılması bakımından Devlet Planlama Teşkilâtının koordinatörlüğünde ve sorumluluğunda yürütülecektir.

1. Tohumluğun geliştirilmesi ve tevzii
2. Orman ürünleri ve sanayiinin geliştirilmesi
3. Madencilik (Demir ve bakır üretimi)
4. Kömür üretimi
5. Sun'i gübre
6. Hava fotoğraflarının çekimi için merkezi bir sistemin kurulması

(3) Ekonomiyi bütünüyle tesiri altına alan veya birden fazla Bakanlığı ilgilendiren araştırma projelerinde Bakanlıklar arası koordinasyon Devlet Planlama Teşkilâtınca sağlanacaktır.

(4) Keban Baraj ve H.E.S. İstanbul Boğaz Köprüsü ve yaklaşım yolları özel kararnameleri uyarınca koordine edilecektir.

2. Tedbirler :

a. MERKEZİ HÜKÜMET KADEMESİNDE :

İç ve dış ekonomik konularda, Plan hedefleri ve stratejisine uygun olarak ahenk sağlayıcı tedbirlerin alınması ve yüksek seviyedeki sorum-

lular arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasında aşağıdaki esaslar uygulanır.

(1) Beş Yıllık Kalkınma Plan ve Yıllık Programların tatbiki ile ilgili olarak memleketin ekonomik hayatına taalluk eden ve birden fazla Bakanlığı ilgilendiren konularda üst seviyede koordinasyon temin etmek, kotaların düzenlenmesiyle ilgili esasları tespit etmek ve gerektiğinde Yüksek Planlama Kuruluna tavsiyelerde bulunmak üzere kurulmuş bulunan Koordinasyon Kurulu bu görevine devam edecektir.

«Koordinasyon Kurulu» Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarının Başkanlığında, Devlet Planlama Teşkilâtı İktisadi ve Sosyal Planlama Dairesi Başkanları ile Koordinasyon Dairesi Başkanı ve Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi Başkanı, Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri İktisadi Yardımcısı, Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreteri, Ticaret Bakanlığı Dış Ticaret Dairesi Başkanı, Sanayi Bakanlığı Sanayi Dairesi Başkanı ile Merkez Bankası Başkanından teşekkül eder. Kotalarla ilgili görüşmelerin yapıldığı oturumlara Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Borsaları Birliği Genel Sekreteri de katılır. Devlet Planlama Teşkilâtı Genel Sekreteri Kurulun Sekreterliğini ifa eder.

Kurul ayda bir defa olağan olarak veya Başkan lüzum gördüğü zaman toplanır.

(2) Para ve kredi politikasının uygulanmasında Koordinasyon sağlanması, kredilerin Plan ve Program ilkelerine uygun olarak dağıtılması ve finansman güçlüklerinin giderilmesi amacıyla kurulmuş bulunan «Para ve Kredi Kurulu» görevine devam edecektir.

«Para ve Kredi Kurulu» Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarının Başkanlığında, Maliye Bakanlığı Müsteşarı Devlet Planlama Teşkilâtı İktisadi Planlama Dairesi Başkanı, Koordinasyon Dairesi Başkanı, Teşvik ve Uygulama Dairesi Başkanı, Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreteri, Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürü ve Merkez Bankası Başkanından teşekkül eder. Kurula, gerektiği zaman ilgili Bakanlıkların temsilcileriyle Bakanlıkların Genel Müdürleri de davet olunabilir.

(3) Yukarıda belirtilen Koordinasyon Kurulları ile «Para ve Kredi Kurulu» nun teknik seviyede her türlü harcamaları ile yolluk ve benzeri masrafları, Devlet Planlama Teşkilâtı Bütçesine konacak ödenekle karşılanır.

(4) Yıllık Program tatbikatını gözden geçirmek ve gerekli tedbirleri almak üzere icranın kontrol kademelerince periyodik toplantılar düzenlenecektir.

(5) Bakanlığa bağlı kuruluşların Bakanlık seviyesindeki koordinasyonu gerektirir sorunları Bakanlık araştırma planlama ve koordinasyon ünitelerince yerine getirilecektir.

b. İL SEVİYESİNDE :

İl Koordinasyon Kurulları, Kamu kuruluşlarının 1971 yılı Programına göre o ilde yapmaları öngörülmüş bulunan yatırımlarını Plan ve

Program ilkelerine uygun şekilde ve belirtilen süre içinde gerçekleştirebilmeleri için gerekli işbirliği ve kordinasyonu sağlar.

İldeki yatırımların Plan ve Programdaki ilkelere uygun şekilde ve belirtilen süre içinde gerçekleştirilmesi konusunda gerekli koordinasyon ve işbirliğinin sağlanabilmesi için o ilde yatırımı olan tüm (Katma bütçeli idarelerin taşra kuruluşları dahil) yatırımcı daireler :

(1) Kendileri için programlanmış yatırımlardan o il'e isabet edenlere ilgili çalışma programlarını hazırlayarak İl Koordinasyon Kuruluna verirler.

(2) Yatırım projelerinin uygulanması sırasında ortaya çıkan aksaklığa sebebiyet verebilecek meseleleri İl Koordinasyon Kuruluna vaktinde bildirirler.

İl Koordinasyon Kurulu kendilerine getirilen konular üzerinde çözüm ve yardım yolları arar ve çözemediği konuları ilgili Bakanlıklara iletir.

(3) Böylece Kalkınma Planının hedeflerine ulaşmasını sağlamak üzere, yatırımcı daire ve kuruluşlar arasında Valinin Başkanlığındaki ve Kurul aracılığı ile, devamlı ve sıkı işbirliği ve kordoinasyonun gerçekleştirilmesi ve uygulama sırasında çıkabilecek güçlüklerin ilk kademede bu yetki ve imkânlar içerisinde çözümlenmesi sağlanır.

(4) İl Koordinasyon Kurulları Valinin Başkanlığında olmak üzere en az üç ayda bir toplanır ve bu toplantılarda varılan sonuçlar bu hususta tutulacak bir karar defterine kaydedilir.

VIII. 1971 YILINDA, DEVLET PLANLAMA TEKİLÂTINCA İZLENECEK ÖNEMLİ PROJELER :

Türkiye'nin ekonomik ve sosyal gelişmelerine yapacağı katkıların önemi dolayısıyla, aşağıda isimleri belirtilmiş bulunan 9 yatırım projesi, Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından özel olarak izlenecektir.

1. Aşağı Seyhan Ovası Sulama Projesi,
2. Gediz Ovası Sulama Projesi,
3. Karadeniz Bakır Kompleksi Projesi,
4. Seydişehir Alüminyum Tesisleri Projesi,
5. III. Demir ve Çelik Tesisleri Projesi,
6. Iğdır Projesi,
7. Güneydoğu Anadolu Gelişme Projesi,
8. Yeşilköy Havaalanı ve Tesisleri Projesi,
9. Ereğli Demir ve Çelik Tevsii.

IX. KAMU İDARESİNİN YENİDEN DÜZENLEME İLKELERİ :

1. Giriş :

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planına uygun olarak büyük ilerlemeler ve değişmeler içinde bulunan ekonomik ve sosyal bünyemizin şartları

ve ihtiyaçları, bu ilerleme ve değişmelere paralel bir şekilde idari bünyede de ıslahatı icap ettirmektedir.

Planlı devreye giriş ve bu devredeki, planlama fonksiyonunun muhtevasından ve tabiatından doğan yatay ve dikey koordinasyon, işbirliği, haberleşme, kontrol, izleme ve değerlendirme fonksiyonları ve işlemleri, daha disiplinli, rasyonel ve verimli bir çalışma düzeninin kurulmasını gerektirmektedir.

Bu değişiklikler, gelişmeler ve alınması gerekli tedbirler; herşeyden önce, bütünüyle idari mekanizmanın ve işleyişin, bu yönde değişen şartlara ve bugünkü ihtiyaçlara cevap verebilecek derecede yeterli bir fonksinyonel bünyeye kavuşturulmasını zaruri kılmaktadır.

Sosyal ve ekonomik yapıdaki bu devamlı gelişme karşısında sevk ve idare mekanizmamızın da devamlı olarak gözden geçirilmesi, idari metod ve tekniklerin değişen şartlara ve ihtiyaçlara intibak ettirilmesi bir ihtiyaç ve zaruret halini almıştır.

Bu durum, ayrıca, idarenin ve idari metodların, Planlı Kalkınmanın gereklerine, hızına, verimliliğine ve tesirliliğine uygun olarak, devamlı ve dinamik bir şekilde değerlendirilmesini ve düzenlenmesini gerektirmektedr.

Planlı Kalkınma hedef ve ilkelerinin gerçekleştirilmesi, dolayısiyle Planlı dönemin başarısı için bu yönde gerekli bütün tedbirlerin alınması şarttır.

Bu sebeplerle ve özelikle yürütme organının daha müessir hale getirilmesi maksadiyle idari bünyemizin ve işleyişin ıslahı konusunda aşağıdaki tedbirlerin alınması, geliştirilmesi ve uygulanması çalışmalarına 1971 yılında büyük ölçüde önem, öncelik ve hız verilecektir.

2. *İlkeler :*

a. Kalkınma planları ve programlarının tespit ettiği ekonomik ve sosyal hedeflerin tam gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla uygulanması zaruri fonksiyonel, dinamik ve modern kamu idaresi sistemiyle ilgili tedbirler konusunda Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde yapılmış bulunan bu yöndeki bütün çalışmalar, değişen ve gelişen şartlarla artmış olan ihtiyaçların ve İkinci Beş Yıllık Kalkın Planının öngördüğü bu konudaki temel ilkelerin ve hedeflerin ışığı altında, yeniden gözden geçirilecek, incelenecek ve değerlendirilecektir.

b. Bu inceleme ve değerlendirmede, Plan uygulamasıyla birlikte yürütülmekte olan idarenin ve idari metotların ıslahı çalışmalarında, Plan ve Plan uygulamaları ile idare ilişkilerine, Program - Bütçe Sistemine ve Tekniklerine, ekonomik ve sosyal kalkınmanın hızlandırılması ile ilgili idari işlemlerin geliştirilmesine, icra faaliyetlerinin zamandan, paradan, insangücünden, her türlü araç ve gereçten tasarruf sağlayacak ve bunların en isabetli bir şekilde kullanılmasına imkân verecek yönde verimli, süratli, tutumlu ve dinamik bir idari bünyeye ve işleyişe kavuşturulmasına öncelik verilecektir.

c. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi maksadiyle yapılması gerekli fonksiyonel ve modern idari ıslahatın en kısa zamanda kademeli olarak uygulanması için gerektiğinde, yapılmış olan çalışmalara ilâve, düzel-

tici, yeni şart ve ihtiyaçlara intibak ettirici veya doğrudan doğruya tamamlayıcı mahiyette incelemeler, araştırmalar veya geliştirici diğer çalışmalar süratle ikmal edilecektir.

Yukarıda zikredilen ilkelere uygun bir uygulama alanı sağlayabilmek için aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

3. *Tedbirler :*

a. *İDARENİN VE İDARİ METOTLARIN ISLAHI ÇALIŞMALARINDA SORUMLU TEŞKİLÂTI İLE İLGİLİ TEDBİRLER :*

(1) Kamu kuruluşlarında girişilecek idareyi ve idari metotları yeniden düzenleme çalışmaları Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından yürütülecektir.

Bu çalışmaların koordinasyonuna, izlenmesine ve yürütülmesine dair Yüksek Planlama Kurulunca tespit edilecek esaslara göre çalışmalara 1971 yılında başlanacaktır.

(2) Devlet Planlama Teşkilâtı, ayrıca idarenin ve idari metotların geliştirilmesi çalışmalarında idarelere yardımcı olmak ve yol göstermek için gerekli sistem ve model geliştirmeleri çalışmaları yapacak veya yaptıracaktır.

4. *Kamu idaresinin düzenlenmesi ile ilgili genel tedbirler:*

a. Kamu idareleri kendilerine düşen görevleri süratle, etkili ve mümkün olan en düşük maliyetle yerine getirmekten ve bu amaçla gerekli tedbirleri almaktan sorumludur.

b. Kamu kuruluşları Devlet Planlama Teşkilâtınca tespit edilecek ilkeler uygun olarak kendi bünyelerinde yürütecekleri yeniden düzenleme çalışmalarında bu alanda faaliyette bulunan kamu kuruluşlarından, üniversitelere bağlı enstitüler ile yarı resmi ve özel kurumlardan yararlanacaklardır.

c. 657 ve 1327 sayılı Kanunların uygulaması için yapılacak organizasyon ve metot araştırmaları, kadro analizleri yeni birimlerin kurulması mevcut birimlerin büyümesi ve kadro ihtiyaçlarının karşılanmasında, Plan ve Program ilkelerine özellikle Planın tasarruf politikası gereklerine uyulacaktır.

c. Kamu idareleri kendi bünyelerinde başlıca hedefleri aşağıda gösterilen yeniden düzenleme çalışmalarını bünyelerindeki O - M teşekkülleri vasıtası ile yapacaklardır.

Bu çalışmalarda bilhassa aşağıdaki hususlara dikkat edilecektir :

(1) Görev ve sorumlulukların açıklıkla tespiti;

(2) Yetki dağılımının rasyonel çalışmayı sağlayacak şekilde genişletilerek gerçekleştirilmesi;

(3) Gereksiz idare kademelerinin önlenmesi;

(4) Kadro ihtiyacının işgücü planlamasına göre tayini;

(5) Gereksiz tekrarların ve kontrolların önlenmesi;

(6) Gereksiz kırtasiye sarfının önlenmesi, form disiplin ve tasarrufunun sağlanması;

(7) Gereksiz taşıt kullanılmasının önlenmesi ve bu yoldan da tasarruf sağlanması;

(8) Zamandan azami ölçüde istifade edilmesini temin edecek çalışma, metot ve düzenlerin getirilmesi;

(9) Halkla münasebetin en verimli şekilde yapılmasının sağlanması;

Hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla gerekli yeniden düzenleme çalışmalarını, bünyelerindeki O - M üniteleri vasıtasiyle yapacaklar, bu konuda gereken tedbirleri alacaklardır.

Bu konu ile ilgili olarak daha önceden yapılmış çalışmalar; son gelişmeler, ihtiyaçlar ve şartlar çerçevesinde süratle yeniden gözden geçirilerek uygulama alanına intikal ettirilecektir.

Yeniden alınan veya daha önce alınmış tedbirlerden uygulamaya intikal ettirilenlerle, çalışmaların seyri hakkında Devlet Planlama Teşkilâtına Üçer Aylık dönemlerle muntazam bilgi verilecektir.

5. *Planların ve programların hazırlanması ile ilgili tedbirler :*

a. İl ve ilçelerde mevcut tabii, beşeri, iktisadi ve sosyal kaynakların tam bir envanterinin yapılmasının devamlılığı sağlanacaktır.

1971 yılında İl Koordinasyon Kurulu üyeleri vasıtasiyle Van, Elazığ, Samsun, Zonguldak ve İzmir pilot illerde bu çalışmaya başlanacaktır.

b. Bunlara dayalı olarak il seviyesinde ihtiyaç programları hazırlanacaktır.

c. Köy İşleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Orman Bakanlığı Devlet Planlama Teşkilâtı Koordinatörlüğünde çalışarak il envanterleri yapılma şekli geliştirilecektir.

d. İl ihtiyaç programlarının nasıl hazırlanacağı ve hangi konuları ihtiva edeceğine dair esaslar Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından hazırlanıp 1971 yılı içinde valiliklere gönderilecektir.

e. İl ve Bölge Planlama bürolarında çalışacak personel için Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından, Planlama Metodolojisi ve tekniki hakkında gerekli eğitim çalışmaları düzenlenecektir.

f. Bölge ve kalkınma planları arasındaki münasebet, bunlardan beklenen gayeler, hazırlama süreleri ve kıymetlendirme şekilleri Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle gösterilecektir.

g. Yıllık programlar, planların hedefine ulaşmasını sağlayacak bir araç olarak kullanılacak ve bu programlar hazırlanırken, mahalli halkın büyük ölçüde katkısını sağlayacak alt yapı yatırımlarında programlama yetki ve sorumluluğunun (Projeler seviyesinde) mahalli idarelere bırakılması esas olacaktır.

Bunun çalışma şekli İçişleri, Köy İşleri, Tarım, Enerji ve Tabii Kaynaklar ve Orman Bakanlıklarınca Devlet Planlama Teşkilâtı koordinatörlüğünde yapılacak çalışmalarla tespit edilecektir.

6. *Planlı kalkınma gereği olan uygulama düzeni ile ilgili tedbirler :*

Programların uygulanmasında ademi merkeziyet ve siklet merkezi esasına istinat eden bir sistem getirilecektir.

Bu hususu sağlamak üzere :

a. Mer'i kanunların görev ve müşterek sorumluluk sahasına girmediği halde, Bakanlar Kurulu Kararın alınmasına bağladığı hususlar tespit edilerek, bunların ilgili ve sorumlu bakanlığın kararı ile neticelendirilmesi için gerekli kanuni değişikliklere tevessül edilecektir.

b. Yıllık programlar ve bakanlıklarca tasdit edilmiş diğer programların aynen uygulanması ile ilgili işlerin, bölge veya illerdeki teşkilâttaki uygulayıcılar muayyen yetki ve sorumluluklarla teçhiz edilmek suretiyle, mahallinde ve süratle yapılması için gerekli tedbirler alınacaktır.

c. Uygulamada zaman kaybına sebep olan formaliteleri azaltma bakımından öncelikle şu tedbirler alınacaktır.

(1) Yatırımların 2490 ve 1050 sayılı Kanun dışında yapılmasını sağlamak amacı ile gerekli mevzuat hazırlanacaktır.

(2) Programa paralel bir program Bütçe Sistemi 1972 yılında getirilecektir. Bu sistem getirilinceye kadar Genel ve Batma Bütçeye dahil idarelerin yatırım giderleri hesaplarının projeler bazında tutulmasını sağlayacak bir muhasebe sistemi 1971 yılında yürürlüğe konacaktır.

d. Vergilerin tam olarak toplanması için aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

(1) Gelişmişlik farkı gösteren bölgelerde yatırım yapacak müteşebbislerin kârdan yatırıma ayıracakları miktarın vergiden muafiyetini esas alan bir sistem getirilecektir.

(2) Vergi idaresi yeniden düzenlenecektir.

f. Kamu personelinin huzur ve güven içinde çalışarak daha verimli hizmet yapmasını sağlayacak, vatandaş ile beşeri münasebetlerini buna göre düzenlemeye sevkedecek Genel Personel Politikası ve rejimi tedbirleri daha müessir bir şekilde uygulanacak; Planlı Kalkınmanın bir gereği olan yetişmiş personelin, objektif metotlarla değerlendirilerek ehil olduğu en isabetli konularda ve yerlerde görevlendirilmesi sağlanacaktır. Verimi artırıcı, dinamik ve en uygun ortam, imkân gibi diğer temel faktörlerin de sağlanması esas olacaktır. Devlet Personel Dairesi, Devlet Planlama Teşkilâtı ile işbirliği halinde bu konuda geliştirici ve tamamlayıcı çalışmalara başlıyacak ve 1972 yılı sonuna kadar bu çalışmalar tamamlanacaktır.

g. Her kademedeki kamu personeli için periyodik ve değişik programlı meslek içi eğitim programları hazırlanacaktır. Bunlardan yüksek

sevk-idare kademesinde olanlar için Türkiye Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, diğerleri için ise Bakanlıklarda mevcut Taşra ve Merkez Eğitim Merkezlerinden istifade edilecek yeniden eğitim merkezi açmaya ve teşkilâtlanmaya gidilmiyecektir.

Bu eğitim programlarının esasları Türkiye Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Devlet Personel Dairesi, Devlet Planlama Teşkilâtı ve ilgili kuruluşlarca müştereken hazırlanacaktır.

h. Toplu iş sözleşmesi düzeninde kamu sektörünün benzer sektörler için aynı prensiplerle toplu sözleşme masasına oturması sağlanacak, bunun için bugüne kadarki uygulamada gözönünde tutularak Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından bir araştırma yapılacaktır.

I. İktisadî Devlet Teşekkülleri dışında kalan Genel ve Katma Bütçeli İdarelerin ellerinde mevcut makina, malzeme ve teçhizatı en verimli şekilde kullanmak üzere aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

(1) 1970 yılında tamamlanan ve idarelerin ellerinde mevcut makinaların işletme esaslarına göre çalışmalarını hedef alan sistem bütün kamu kuruluşlarınca uygulamaya sokulacaktır. Bu sistemin kuruluşunu takiben yeni talepler makina kullanma potansiyelleri gözönünde tutularak karşılanacaktır.

(2) İdarelerin sahibi oldukları atölyeler aynı işletme esası ile çalıştırılacaktır.

İşletme esası olarak T. C. Karayolları Genel Müdürlüğünün uyguladığı sistem esas alınacak bu sistemin uygulanmasını müteakip bütün atölyeler döner sermayeli hale getirilerek bütçeye yük olmaktan çıkarılacaktır.

(3) Lüzumsuz taşıt kullanımı önleme bakımından kamu idaresi taşıt kullanma esasları Devlet Planlama Teşkilâtınca tespit edilecektir. Taşradaki Genel Bütçeye ait hizmet arabaları illerde valilerin, Katma Bütçeye dair taşıtlar bağlı bulundukları bölge müdürlüklerinin emirlerinde toplatılacaktır.

(4) Genel ve Katma Bütçeye dahil tüm idarelerin aynı ikmal sistemi içinde çalışması sağlanacak, bunun için T. C. Karayolları Genel Müdürlüğünce uygulanan sistem esas alınacaktır.

(5) Tek ikmal sistemine dönüşü müteakip idareler arasında karşılıklı malzeme alış verişini temin edecek sistem geliştirilecek bu suretle ölü stok yapılması önlenecektir.

(6) Genel ve Katma Bütçeli İdarelerle İktisadî Devlet Teşekkülleri nin elinde mevcut olan bütün elektronik bilgi işleme cihazları tek bir merkezde toplanması etüd edilecektir. Yeniden elektronik bilgi işleme cihazı ithali ve kiralanması ilgili kuruluşların talebi ile Devlet Planlama Teşkilâtının olumlu mütalâasına ve Maliye Bakanlığının müsaadesine bağlıdır.

7. Devlet ve vatandaş ilişkilerini düzenleyen mevzuat sadeleştirilerek herkesin anlayabileceği bir hale getirilecektir.

Bu cümleden olarak;

a. Öncelikle vatandaşın günlük hayatına müessir, doğum, ölüm, evlenme, ev alma, ev kiralama, evine elektrik sağlama, evine su bağlatma,

tapu alma, gibi muamelelerde vatandaşa, ne şekilde, ne zaman nereye, nasıl başvuracağını gösterir bir EL KİTABI İçişleri Bakanlığınca süratle hazırlanacaktır.

b. Aynı şekilde bir EL KİTABI köylü vatandaşlarımızın karşılaşacakları meseleleri içine alacak şekilde Köy İşleri Bakanlığı ile İçişleri ve Adalet Bakanlıkları tarafından İçişleri Bakanlığı sorumluluğunda hazırlanacaktır.

8. *Plan uygulamasını kolaylaştırıcı tedbirler :*

a. Teknolojik veya idari sahadaki yenilikler kuruluşlar tarafından takip edilecek ve bunların Türkiye'nin bünyesine uygun olanların tespit edilerek uygulama alanına sokulması imkânları araştırılacaktır.

Bu cümleden olarak bilhassa teknoloji ile yakından ilgili bakanlıklarda münhasıran bu hizmetle uğraşan lisan bilir elemanlardan müteşekkil bir araştırma bürosu kurulacak teknolojik gelişmeler derhal tercüme edilerek ilgililere yayınlanacaktır.

b. Uygulamada dağılma yerine siklet merkezi perinsibi esas olacaktır. Elemanı, malzemesi, aracı ve gereci, parası az veya yetersiz olan bir kuruluşun dağılma yerine yüklenme suretiyle muayyen hizmetleri meydana getirmesi öncelikle sağlanacaktır.

c. Yukarıdan aşağı doğru çalışan açık ve kesin bir direktif sistemi, bunun yanısıra da aşağıdan yukarıya doğru çalışan bir rapor sistemi geliştirilecektir.

Bunu sağlamak üzere her idare ana görevleriyle ilgili konuları bir EL KİTABI'nda toplayıp teşkilâtına yollayacak; el kitaplarına ek olarak yapılacak tamimler açık ve anlaşılır şekilde hazırlanacaktır.

d. Plan hedeflerini gerçekleştirmek ve yıllık program uygulanmasını aksatmadan yürütebilmek için ekonomik karar organları ile ekonomik göstergeleri derleyen kuruluşlar arasındaki münasebetler ve haberleşme sistemlerinin gözden geçirilmesine ve geliştirilmesine devam edilecektir. Alınacak neticeler Devlet Planlama Teşkilâtınca gereği yapıldıktan sonra uygulama alanına konulacaktır.

e. Planlı kalkınmanın özelliğine, muhtevasına ve hızına uymayan, kalkınma çabalarını engelleyen veya yavaşlatan kanun, kararname, tüzük, yönetmelik ve benzeri usul ve uygulamalar ilgili kuruluşlar tarafından tespit edilerek 1971 yılı sonuna kadar mucip sebepleriyle Devlet Planlama Teşkilâtına bildirilecek; bunlarla ilgili olarak alınması gerekli tedbirler konusunda genel mahiyette bir rapor hazırlanarak Yüksek Planlama Kuruluna intikal ettirilecektir.

9. *İdarede kontrol ile ilgili tedbirler :*

İdarede kontrol, valiler, bölgesel kuruluş başkanları, Bakanlıklar ve Devlet Planlama Teşkilâtı ile özel mevzuatlarında belirtilen şahıslar veya organlar tarafından yapılacaktır.

Kontrol, sadece teftiş mahiyetinde olmayacak yol gösterici, öğretici ve düzeltici olacaktır.

Kontrolların, periyodik olarak raporlar halinde kıymetlendirilmesi yapılacaktır.

Bu kıymetlendirmede programa sadakat, dar boğazların tespiti, giderilme çareleri üzerinde durulacaktır.

10. Mahalli idarelerle ilgili tedbirler :

a. Mahalli İdarelerin planlı dönemin gereklerine uygun olarak, sorumluluk, fonksiyon ve yetkilerle teçhiz edilmeleri konusunda İçişleri Bakanlığında yapılmakta olan çalışmalar sonuçlandırılacaktır.

b. Mahalli İdareleri kendi kendilerine yeterli hale getirecek gelir kanunları çıkarılacaktır.

X. İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLERİNİN REORGANİZASYONU :

İktisadi Devlet Teşekkülleri Türk ekonomisinin önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Türk ekonomisinin istenen seviyeye gelmesi büyük ölçüde bu kuruluşların ıslahına bağlıdır.

Kuruluşlarını takip eden devirden itibaren yapılan düzenleyici çalışmalara rağmen İktisadi Devlet Teşekkülleri bugün de çeşitli problemleri olan müesseselerdir.

440 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi hükmüne göre kurulan (İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonu) görev süresinin sonunda bir kısım çalışmaları tamamlayarak Devlet Planlama Teşkilâtı bünyesine intikal etmiştir.

Ekonominin ve sosyal yapının gereği olarak hangi teşekküllerde yeniden düzenleme çalışmaları yapılacağı yılı içinde Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından tespit edilecektir.

Tedbirler :

1. İktisadi Devlet Teşekküllerinin mali yapılarını güçlendirme, kaynaklarda seyyaliyet sağlama, sermaye piyasasını geliştirme, özellikle Sınai İktisadi Devlet Teşekküllerinde işletme organizasyonlarını modernleştirme, teknolojik araştırma ve geliştirme faaliyetlerine ağırlık kazandırma hedeflerini esas alan bir düzenleme çalışması yapılacaktır.

2. Tekdüzen muhasebe sisteminin bütün İktisadi Devlet Teşekküllerinde uygulanması hazırlıkları Program dönemi içinde sonuçlandırılacaktır.

3. İktisadi Devlet Teşekkülleri, organizasyon yapılarını, kuruluş amaçlarına ve modern işletmecilik esaslarına göre düzenleyeceklerdir. Ayrıca her kademedeki yöneticilerin görev ve sorumluluklarıyla iş ilişkilerini belirten bir organizasyon el kitabı geliştirecekler ve en geç Aralık 1971 de yürürlüğe sokup bilgi için Devlet Planlama Teşkilâtına birer örnek göndereceklerdir.

4. Kuruluşlar, personel idaresi alanında, daha önce İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonunca yapılmış teklif ve tavsiyelerin rehberliğinde, eğitim, sosyal işler, personel ve işçi münasebetleri gibi birimlerin çalışma düzenini geliştirecektir.

İktisadi Devlet Teşekkülleri, bu görevi, en geç Aralık 1971 de bitirecek tarzda bir çalışma programı yapacaklar ve Devlet Planlama Teşkilâtına bilgi vereceklerdir.

5. İktisadi Devlet Teşekkülleri, kârlılık ve verimlilik amacını gerçekleştirmek üzere bünyelerinde modern işletmecilik esaslarını uygulayacaklardır.

6. İktisadi Devlet Teşekkülleri, ürettikleri mal ve hizmetlerle ilgili pazar ve pazarlama (MARKETİNG) araştırmaları yaparak, en uygun üretim ve satış kararlarının alınmasını sağlayacaklardır.

7. Tedrik ve ikmal faaliyetleri modern idarecilik esaslarına göre teşkilâtlandırılacak ve özellikle, stok birikmesini önleyecek ve ikmal akışını sağlayacak bir «Stok Kontrol» sistemi öncelikle kurulacaktır. Bunu sağlamak üzere, teşekküller, 1970 yılında Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından hazırlanan yönetmeliği esas alacaklar ve bünyelerine göre gerekli değişiklikleri yaparak birer yönetmelik hazırlayacaklardır. Bu yönetmelikler en geç 1 Ocak 1972 de yürürlüğe konulacak ve bilgi için Devlet Planlama Teşkilâtına birer örnek gönderilecektir.

8. İktisadi Devlet Teşekkülleri bünyesinde yapılacak yeniden düzenleme çalışmalarında ve bu konuların kendi içlerindeki (Plan ve Program) hazırlıklarında (Araştırma, Planlama ve Organizasyon) ünitelerine büyük sorumluluk düşmektedir. Kuruluşlar bu birimleri ehliyetli elemanlarla güçlendirecek ve yeterli yetki ile teçhiz edecektir.

9. Memleket ekonomisi yönünden önem ve özelliği olan T. C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü, Denizcilik Bankası Genel Müdürlüğü ile D. B. Deniz Nakliyatı T. A. Ş. Genel Müdürlüğü reorganizasyonu projelerinin uygulamalarına devam olunacaktır.

10. Bütün Kamu İktisadi Teşebbüslerin karşılıklı alacak ve borçların daha rasyonel bir sistem içinde karşılanmasını sağlayacak bir ödeme düzeni meydana getirilecektir.

XI. İSTATİSTİKLE İLGİLİ TEDBİRLER :

1. Milli muhasebe sisteminin tesisi için zorunlu olan metod çalışmaları 1971 yılı içinde sonuçlandırılacaktır.

Geçerli tek milli gelir serisine ve bir milli muhasebe sistemine ulaşabilmek amacı ile 1970 yılında Devlet İstatistik Enstitüsü ile düzenlenen protokol hükümlerine aynen uyularak 1958 - 1969 dönemleri için milli gelir serileri ile ilgili çalışmalara 1971 yılı içinde devam edilecektir.

2. Memleketimizde istatistik hizmetlerinin belirli br kısmı çeşitli kuruluşlarca ayrı ayrı ve tekrarlı olarak elde edilmekte ve aynı konuda farklı bilgiler yayınlanmaktadır. Bunlardan hangilerinin gerçeğe en uygun olduğu ve kullanılma şansına sahip bulunduğunda çoğu zaman tereddütler doğmaktadır.

Bu sakıncaların giderilmesi için istatistik hizmetlerinin belli bir sisteme bağlanması gerekmektedir. Devlet İstatistik Enstitüsü istatistik bilgilerin toplanması değerlendirilmesi, yayınlanması esasları ile ilgili belli prensipleri, ölçüleri, temel metodları geliştirecek gerekli koordinasyonu sağlıyacak genel yönetimin esaslarını, istatistiklerin hangilerinin genel, hangilerinin özel amaçlı istatistikler olduğunu tespit edecektir.

3. Devlet İstatistik Enstitüsü; imalât sanayinde faaliyette bulunan kamu ve özel sektör kuruluşlarının yıllık sanayii faaliyetlerinin elde edilmesini sağlamak amacı ile çeşitli kuruluşlarca uygulanan anketlerdeki müşterek soruların tek tip anketle toplanması için 1970 de başlamış olduğu çalışmayı bitirecektir.

4. Genellikle kamu kuruluşlarından elde edilen başlıca sanayi mamullerinin aylık üretim miktar ve kıymetleri ile ilgili bilgilerin çerçevesi, Devlet Planlama Teşkilâtının ihtiyaçları da gözönünde bulundurularak genişletilecektir. Bu bilgiler en geç ayı takip eden 45 gün içinde istifadeye sunulacaktır.

5. İmalât Sanayiinde faaliyette bulunan başlıca özel sektör kuruluşlarının ana üretim miktar ve kıymetlerinin de aylık izlenmesi için ön çalışmalar yapılacak, sonuç bir raporla 1971 Kasımında Devlet Planlama Teşkilâtına bildirilecektir.

6. 1963 - 1969 yıllarında imalât sanayiine uygulanan yıllık sanayi anketi kesin sonuçları ile 1970 yılı geçici sonuçları üretim ve tüketim maddelerini de kapsayacak şekilde 1971 yılı Temmuz ayına kadar toplam ve iller itibariyle hazırlanmış olacaktır.

Bundan sonraki yıllarda uygulanacak anket sonuçları aynı kapsamda her yılın Temmuz ayında geçici, Kasım ayında kesin sonuçlar olarak istifadeye sunulacaktır.

7. Yıllık üçer aylık dönemleri kapsayacak olan sanayi üretim endeksi 1971 Mayısında, 1966 - 1969 dönemlerini kapsayacak şekilde yayınlanmış olacak ve devamlı olarak yıllık ve üçer aylık sürelerle istifadeye sunulacaktır.

8. Devlet İstatistik Enstitüsünce 1970 yılında uygulanan tarım ve nüfus sayımı ile 1971 yılında uygulanacak sanayii ve sanayi iş yerleri sayımının geçici sonuçlarını ihtiva edecek genel tablolar 1971 yılı içinde Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir. Üçüncü Beş Yıllık Plan çalışmaları ihtiyaç duyulan tabloların derlenmesine öncelik verilecektir.

9. Devlet İstatistik Enstitüsünün sorumluluğunda, Devlet Planlama Teşkilâtı ve Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin iştiraki ile 1968 yılında kurulmuş olan Daimi Koordinasyon Komitesi çalışmalarına 1971 yılından itibaren Maliye, Sanayi ve Ticaret Bakanlıkları ile T. C. Merkez Bankası da katılacaktır.

Alt Komite olarak çalışmalarını yürütecek olan Daimi Komitede alınan kararlar, Devlet Planlama Teşkilâtı Koordinatörlüğünde yürütülecek olan üst Komiteye bildirilecektir.

Üst Komite çalışmalarına sözü geçen kuruluşların birinci derecedeki sorumlu ve yetkili yöneticileri katılacaktır.

10. Yatırım kararlarının verilmesinde önemli faktörlerden biri olan, kapasite istatistikleri konusunda elde güvenilir istatistikler bulunmamaktadır. İmalât sanayiinde faliyette bulunan kamu kuruluşları, gerekse özel sektör kuruluşları ile ilgili kapasite istatistiklerinin derlenmesine 1971 yılı Ocak ayında başlanacak ve Üçüncü Beş Yıllık Plan çalışmalarına yetiştirilecek şekilde 1971 yılı sonuna kadar Devlet Planlama Teşkilâtına verilecektir.

11. İş yerleri listelerinin birleştirilmesi ve devamlı olarak yenilenmesi görevini yerine getirmek üzere Devlet İstatistik Enstitüsünde bir işyeri adresleri birimi kurulacaktır. Bu birim ayrıca birleştirme işleminin değerlendirilmesini de yaparak, birleştirmeden önce çeşitli kuruluşlarca kitlenin ne kadarının kapsandığını tespit edip yayınlayacaktır.

12. Yerleşmeler arası mal akımı ön çalışması Karayolları, Yol-Su-Elektrik İşleri Genel Müdürlükleri, Devlet İstatistik Enstitüsü ve İmar - İskân Bakanlığınca program döneminde tamamlanacaktır.

13. Türkiye'nin Sosyal ve Kültürel yapısı ile ilgili yıllık istatistik bilgilerin kapsamı tespit edilecektir.

14. Sağlık alanında ihtiyaç duyulan çeşitli bilgilerin ve istatistiklerin derlenmesi konusunda Devlet Planlama Teşkilâtı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ve Devlet İstatistik Enstitüsü arasında çalışma esasları tespit edilecek ve hizmet bu esaslar çerçevesinde yürütülecektir.

1971 Yılı Programı Yanlış Doğru Cetveli

Sahife	Tablo	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
22	1	10	9	13 457	11 476
24		Dipnot	1	1970 yapılan	1970 tarihinde yapılan
31	10	2	Toplam	42,2	44,2
43	21	1	2	3 441	3 541
43	21	4	1	6 993	6 293
43	21	11		Gerç.	Gerç. (1)
57	31 (V. Hizmetler)	5	4	306,9	306,0
62	35	14	1	827,7	872,7
67	37	10-11-12	8-9	24 904 30 185 9 594	27 575 33 182 9 814
				27 575 33 182 9 814	24 904 30 185 9 594
73	44	7	1	1 523	1 533

YANLIŞ

I - Toptan eşya fiyatları endeksi hizasında hiç bir rakamı yok.
II - Geçinme endeksi hizasında rakam var.

DOĞRU

I - Rakamlardan 3 satır birer kademe yukarı çıkacak ve
II - Geçinme endeksleri karşısında rakam bulunmayacak.

76	47				
78			1	Gidilmeksfizin	Gidilmeksizin
78		Paragraf 6	3	Kullnılması	Kullanılması
90	56	2	15	224 206	244 206
151		Son paragraf	1	Değerlendirilmesine	Değerlendirilmesinde

79 Dipnot (1)

YANLIŞ

(1) Bu tabloda plan hedefi olarak verilen rakamlar, planlama dışındaki kısmı vergi gelirleri hedeflerine ilâve edilmiştir. mu gelir hedeflerinin cari fiyatlarla GSMH rakamda 1965 fiyatları ile GSMH nın yüzdesi olarak ifade edilen kananşman ihtiyacı olarak belirtilen miktarın iç borçlarına uygulanması yolu ile bulunmuştur. Ayrıca, planda ek fi-

DOĞRU

(1) Bu tabloda plan hedefi olarak verilen rakamlar, planda 1965 fiyatları ile GSMH'nın yüzdesi olarak ifade edilen kamu gelir hedeflerinin cari fiyatlarla GSMH rakamlarına uygulanması yolu ile bulunmuştur. Ayrıca, planda ek finansman ihtiyacı olarak belirtilen miktarın iç borçlanma dışındaki kısmı vergi gelirleri hedeflerine ilâve edilmiştir.

Sahife	Tablo	
187	99	Yanlış dizilmiştir Doğru Tablo

TABLO : 99 1971 Yılı Yatırımları (Program) *(1970 Fiyatlarıyla - Bin TL.)*

Sektörler	Genel Katma (1)	Döner sermaye (2)	İDT (3)	Mahalli idareler hariç kamu (4)	Mahalli idareler (5)	Kamu sektörü (6)	Özel sektör (7)	Program toplamı (8)	Yatırımda oran % (9)	Plan Hed. (10)
Tarım	1 668 562	321 100	10 500	2 000 162	25 000	2 025 162	1 315 000	3 340 162	11,4	15,2
Madencilik	175 000		665 000	840 000	—	840 000	210 000	1 050 000	3,6	3,7
İmalât	165 281	58 100	3 901 250	4 124 631	25 000	4 149 631	4 000 000	8 149 631	27,7	22,4
Enerji	887 900	3 000	1 376 000	2 266 900	80 000	2 346 900	175 000	2 521 900	8,6	8,0
Ulaştırma	1 927 550		765 000	2 692 550	220 000	2 912 550	1 500 000	4 412 550	15,0	16,1
Turizm	144 900	1 000	30 000	175 900	30 000	205 900	400 000	605 900	2,1	2,3
Konut	244 920	45 000	5 000	294 920	78 000	372 920	5 450 000	5 822 920	19,8	17,9
Eğitim	1 389 350		650	1 390 000	32 000	1 422 000	20 000	1 442 000	4,9	6,7
Sağlık	340 750		24 350	365 100	17 000	382 100	30 000	412 100	1,4	1,8
Diğer hizmetler	560 787	16 800	197 250	774 837	293 000	1 067 837	500 000	1 567 837	5,3	5,5
Kalkınma fonu	70 000			70 000	—	70 000	—	70 000	0,2	0,4
TOPLAM	7 577 000	445 000	6 975 000	14 995 000	800 000	15 795 000	13 600 000	29 395 000	100,0	100,0